

LAELII CAPVTI PATRITII CONSENTINI,

Iurisconsulti Neapolitani.

AD CONSVETVDINES NEAPOLITANAS.

Preludia, Commentarius ad Caroli Proœmium, ac
consuetudinis si moriatur repetitio,

Quæ sigillatim sequens indicat pagina :

Ex Leguri

M. Cocchini

NEAPOLI,

Ex Typographia Lazari Scorigij. M. DC. XXIII.

Sumptibus Petri Antonij Rheæ Bibliopolæ Neap.

INDEX EORVM, QUÆ IN HOC VOLUMINE continentur.

Preludia ad vniuersas consuetudines Neapolitanas per sex paragraphos distincta,
vbi de consuetudine in genere, & ipsius speciebus, ac interpretatione
§. 1. & 2.

De bonis comprehensis, vel non in consuetudinis dispositione. §. 3.

De loco, ac districtus ratione. §. 4.

De personis, quæ in loco, & districtu continentur. §. 5.

De rebus, quæ in prædicta consuetudinis dispositione continentur. §. 6.

Commentarius ad Proœmium Caroli Regis ad ipsas cōsuetudines per decem §§. distin-
ctus, vbi agitur de modo seruato per Carolum Regem in compilandis istis consuetu-
dinibus. fol. 75

Repet. consuet. prima de successiōib. ab intestato, quæ incipit si moriatur, diuisa in tres partes.

Prima pars continet decem paragraphos.

§. 1. De legibus antiquis circa prælationem sexus disponentibus vsque ad constitutio-
nem Regni cum rubrica ipsius consuetudinis.

§. 2. De natura dispositionis constit. Regni in aliquibus.

§. 3. De natura dispositionis constit. Regni vt de successiōibus.

§. 4. Summatim de natura dispositionis cōs. quomodo, ad cōstitutioem Regni differat.

§. 5. In quo diuiditur, & explicatur contextus consuetudinis vsque ad versiculum & te-
nentur ipsi successores.

§. 6. In quo agitur de modo, quo foemine excluduntur per masculos, & quo modo earū
portio masculis accrescat.

§. 7. De intellectu consuetudinis si qua mulier in illis verbis non dotata exactè discu-
titur.

§. 8. In quo explicantur reliqua contextus prædictæ consuetudinis si moriatur.

§. 9. In quo ponuntur omnes combinationes concursus, & prælationis masculorum per
consuetudinem prædictam in linea descendenti comprehensas.

§. 10. Vniuersa materia masculationis per viginti quæstiones pertractata.

Repet. consuet. si moriatur. Pars 2. de paragio tractans per tresdecim §§.

§. 1. De nomine Paragij.

§. 2. Datur definitio paragij, & explicatur.

§. 3. Quotuplex sit paragium.

§. 4. De personis quibus, & à quibus paragium debeatur.

§. 5. In quibus bonis paragium debeatur.

§. 6. De paragij quantitate, & liquidatione.

§. 7. De actionibus pro paragio competentibus.

§. 8. De collatione dotis.

§. 9. De satisfatione, & prius de ea, quæ venit per viam imputationis.

§. 10. De intellectu tex. l. dedit dotem. ff. de collat. bonorum an & quando dos da-
ta ab auo nepti sit in successiōe filij conferenda, vel in legitima nepti debita
imputanda.

§.11. De relictis in legitimam, vel dotem imputandis, vel compensandis, in quo late explicatur illa conclusio, an relictum censeatur animo compensandi cum debito necessario, vel voluntario, & quid in vita militia, paragio, & alijs portionibus de consuetudine debitus.

§.12. De supplemento paragij.

§.13. De solutione paragij.

Repet. cons. si moriatur Par. 3. in qua explicantur glosarum materiae extraneae.

§.1. In quo explicatur glo. in verb. moriatur, & eius questio de foriudicato quomodo ei succedatur.

§.2. In quo explicatur glos. in verb. succedunt. num. 84. an filia foemina rumpat testamentum praeterita, & quando nati ex foeminis comprehendantur in dispositione.

§.3. In quo explicatur glos. pro nepotibus. nu. 102. vbi agitur de subingressione in linea descendenti, & representatione primogenituræ.

§.4. De renunciatione. & eius partibus.

§.5. De interpretatione renunciationis ex parte consuetudinis, & personæ renunciantis.

§.6. De interpretatione renunciationis desumpta ex persona cui fit renunciatio.

§.7. De interpretatione, quæ desumitur ex parte rerum renunciatarum.

§.8. De interpretatione quæritur ex inspectione personarum, & causarum, quarum contemplatione fit renunciatio.

§.9. De exceptionibus aduersus renunciationem excepta lésione, de qua tractatur in §. sequen.

§.10. De exceptione lésionis, & quæ circumstantiæ ipsam excludant.

PERILLVSTRI VIRO
D. ALOYSIO NIQVESA
IN REGNO NEAPOL.
Regio Consiliario,

LÆLIVS CAPVTVS DOMINO SVO S. P. D.

LN iuuentutis flore ab hinc viginti ferè annos, dum in Iferniensis doctissimi illius viri campis vterque nostrum reconditarum rerum flores legebamus, ad aliquos labores suscipiendos, tum præcipuè ad Consuetudines Neapolitanas, quantum fieri posset elucidandas, me impulisti. Vicit quidem animi tui ad iuuandos iurisprudentiæ studiosos propensio; vtque tibi obsequerer, onus huiusmodi suscipere conatus sum, vt quæ adolescens concepi, prouectiori hac ætate in lucem ædere non dubitauerim. Laboriosum profectò opus, quòd tamen te sapientissimo viro auspicante, cunctis fore iucundum mihi persuadeo, ita vt si quid laudis in ea re consequutus fuerim, in tui acerrimi iudicij gloriã sit redundaturum. Vale. Decus meum, & totius Ciuitatis. Neapoli Kalendis Ianuarijs. M. DC. XXIII.

Auctor ad Lectorem.

Ritice, ac studiose Lector (vt me tibi sine fucō
aperiam) habes mearum lucubrationum primi-
tias . in his excusabis me , si quandoque non ita
clarus sim , vt voluissem , difficilè enim difficilia,
facilè tractari possunt , vtcumque sit , in his , &
in cæteris , tuum obseruabò iudicium , vt si in
aliquo me dignè, rectèque correxeris, cætera politiora promam.
Vale.

LAELII CAPVTI

PATRITII CONSENTINI

Iurisconsulti Neapolitani.

AD CONSVETVDINES NEAPOLITANAS.

§. 1. Præcludiorum.

- 1 Præcludiorum tractatus distinguitur.
- 2 Consuetudines Neapolitanae quomodo inoleuerint, & latè tractatur intellectus constitutus. post mundi machinam. §. præfentes.
- 3 Consuetudines in hoc volumine non esse contra constitutiones Regni, & an sit undiq; hoc verum.
- 4 Consuetudines à constitutione Regni reprobatae quae sint.
- 5 Consuetudines Neap. vincunt constit. regni, & nu. 3. & seq.
- 6 Consuetudines Neapolitanae ex Federici epistola roborantur.
- 7 Consuetudines, quae legem scriptam abrogant ex sententia Caroli de Tocco.
- 8 Constitutio consuetudinem quam olim de instrumentis curialibus tollendam inuisisse Neapoli usu receptam.
- 9 Fabius Iordanus peritissimus antiquitatis, & scriptor historiae Neapolitanae.
- 10 Consuetudines Neapolitanae à Regina Ioanna secunda fuerunt etiam confirmatae.
- 11 Consuetudinem, seu morem magnatum non esse aduersantem constitutioni Regni, & qualiter intelligendum illum morem esse secundum eius commune.
- 12 Mosephus narratur circa intelligentiam moris Magnatum in successione filiorum, & prælatione sexus masculini.
- 13 Mos Magnatum non tollit prælationem sexus masculini in successione patris, & aliorum ascendentium inter descendentes successores.
- 14 Consuetudo, seu mos Magnatum circa quæ versatur.

Interpretaturus Consuetudines Neapolitanae Ciuitatis, necessarium duxi, prius nonnulla loco præcludiorum cæterorum scribentium more, pertractare, ut deinde facilius ad ipsarum interpretationem

deuenire possim. † Et Primò, quomodo inoleuerint istae Consuetudines aduersus Federici constitutionem, in principio constitutionum huius Regni emanatam; quae omnes Consuetudines praesentes, & futurae aduersantes constitutionibus Regni, fuerunt annullatae. Secundò, de consuetudine in generali, ac eius interpretatione. Tertio, de personis, quae comprehenduntur, vel non, in dispositione harum consuetudinum, quoad Ecclesiasticas personas tantum. Quarto, de loco, in quo est consuetudinis dispositio seruanda. Quintò, de personis, quae ratione loci comprehenduntur in consuetudinis dispositione. Sextò & vltimò de bonis, quae in praedicta consuetudine, & eius iurisdictione continentur, omittis alijs, tangentibus compilationem voluminis harum consuetudinum; quia ea satis in prooemio ipsarum, & eius commento explanantur.

§. i. De ualiditate, & uigore harum consuetudinum.

AD Primum, licet non sit necessarium quærere, quomodo istae consuetudines inoleuerint, ex quo per Regiam approbationem legis habent vigorem, & de earum uigore quæsi sacriligij crimen sit disputare, ut in J. disputare, C. de crimi. sacrileg. à qua de verbo ad verbum, ut ait ibi glos. est delumpta constit. Regni disputare in tit. ut nullus se intromittat de factis; volui tamen de hoc quærere pro ijs, quae infra dicenda sunt in solutionibus; † In constitutione enim Regni post mundi

A

mundi

- mundi machinam, §. præsentis. verum est consuetudines tam præsentis, quam futuras esse sublatas, quæ prædictis constitutionibus aduerfarentur, vt ibi glos. Marini. & Afflic. nu. 12. dixit multos præsumptuosos iuuenes Doctores fundasse intentionem suorum clientulorum in Consuetudine, quæ erat contra cõstitutionem Regni, tamen in fine remansisse plenos vento. Respondeo ¶ primo, quod in hoc volumine non adsunt Consuetudines, quæ sint directò contra cõstitutiones Regni, vnde dum constitutio repellit consuetudines aduerfantes, istæ non debent in dispositione contineri, Bal. in l. 2. C. quæ sit long. consuet. nu. 2. facit glos. & tex. in auth. de vsur. nau. vbi tunc valet consuet. quando non repugnat legibus, sed nec ista solutio subsistit: nam in consuet. instrumentum verò diuisionis, in glo. ia verb. diuisionis, dicitur per Napod. quod ibi videtur corrigi constitutio Regni instrumentorum robur, sic etiam Marinus in constit. Regni mulier quæ dotarium, in princip. gl. magne, ibi, & hoc regulariter, licet ex quadam consuetudine aliud obtineat in quibusdam partibus Regni, & sic allegat Marinus consuetudinem particularem in Regno, ¶ Secundo respondeas, intelligendam prædictam annulationem, & cassationem procedere in consuetudinibus Regni, & sic vniuersalibus, non autem particularibus cuiusmodi sũt istæ Neapolitanæ: reprobatae enim erant consuetudines Regni, de quibus Doctis. Prosper Rendella cap. 8. in reliquijs Iuris Longobardi, quas dicit fuisse in scripturam redactas, & tempore Regis Gulielmi deperditas ex Hugon. Falcaud. de Historia rerum gestarum. Regni Siciliae, & facit, quod dicit Iser. in constit. in aliquibus, in verb. feudum datur ad certum seruitium, vbi dat consuetudinem loci specialis, & Regni. ¶ Consuetudines istæ Neapolitanæ vincũt Constitutiones Regni, ita Napod. in consuet. si quis aliquem, de pignor. in princ. & in glos. dicto. & in consuet. in bonis, in quibus bonis habeat loc. quarta, in verb. sed in bonis, nu. 13. vbi frustra quæreret, an per illam cõsuetudinem sit correctæ constitutio Regni licentiam, nisi consuetudines possent illas tollere, ¶ & inter epistolæ Federici Imperatoris in prin. lib. 6. extat epistola, ex qua colligitur prædictum Imperatorem noluisse derogare Neapolitanis consuetudinibus, ibi, [Restituentes omnia bona stabilia, quæ tempore obitus Domini Corradi, patris nostri, rationabiliter tenuerunt, ac omnes honos vsus, ac consuetudines approbatas, quibus eiusdem Domini patris nostri tempore vti, & gaudere sunt soliti, de Neapolitanis loquendo.] ¶ Et hoc modo intelligitur opinio Ioannis Glosatoris, relata à Carolo de Tocco in Longobard. de consuetu. dum dixit consuetudinem legem non abrogare, sed ei præferri in eo municipio, in quo est cõsuetudo, arg. l. venditor, §. si constat, ff. communia de seruit. & sic ipsam dicentem audiuisse testatur ibi Carolus eius discipulus, & dicit Napod. in prædicta consuet. si quis aliquam, de pignor. nu. 2. quod licet debeat primo iudicari secundum constitutiones Regni, & postea secundum consuetudinem esse intelligendum de ea consuetudine, quæ simpliciter residet in terminis puræ consuetudinis, scilicet præscriptæ, non autem de consuetudine scripta. Item de consuetudinibus factis ante constitutionem. Inde dixit idem Napod. in proemio. nu. 291. Approbationem Populi propter varietatem non fuisse multum efficacem tunc temporis, sed bene post Regis approbationem, & scripturam inde secutam, per quam approbationem cessat omnis difficultas, Bal. in l. 2. C. quæ sit long. consuet. & ¶ ita etiam optimè dicit de Franch. decis. 563. qui tenet ex Napod. in d. consuetu. si aliquam. Consuetudines has esse ius commune, in hac nostra Ciuitate nu. 4. & eas esse ius nouissimum, easque priusquam Regni constitutiones esse seruandas, quæ sunt consuetudines, prout istæ scriptæ, quæ sunt leges, vnde erit notandũ, quod licet constitutio Regni consuetudinem, quam olim de instrumentis conficiendis, per quam fuerunt statuti notarij ad conficiendos contractus, in specie tollatur modus scribendorum instrumentorum, qui Neapoli seruabatur, & sic tollantur instrumenta curialisca, tamen habemus nos totum tit. in his consuetudinibus de instr. confect. per not. Neap. ¶ propterea dixit in dicta cõstitutione Fabius Jordanus Peritissimus Antiquitatũ, quem vidi scribentem Neapolitanam historiam, prædictam constitutionem Neapoli tũc temporis non fuisse vsu receptam, nam testatur vidisse post ipsam constitutionem nonnulla instrumenta curialisca sub Regib. sequentibus vsque ad Robertum, tamen constitutio hodie seruatur, & non consuetudo, cũ non habeamus instrumenta curialisca, sed notarisca, & ratio fortasse potest esse, quia post Regem Robertum capit dicta consuetudo in desuetudinem abire, vnde post tempora Napodani per Reginam Ioannam Secundam, quæ confirmauit ritus, & priuilegia, Neapoli, & Casalibus concessa, dum in specie fuerunt confirmatae omnes illæ consuetudines, obseruatæ vsque ad illa tempora in prædicta Ciuitate, & eius Casalibus, & pertinentijs, vt Capitul.

Capitul. dictæ Regiæ, in fine rituum M. C. posito, ideo non fuerunt comprobatae illæ consuetudines antiquatæ tempore Regis Roberti, qui fuit filius Caroli Secundi, qui confirmavit has consuetudines, & ex eo tempore non fuisse in vsu seruata credendum consuetudinem de curialiscis instrumentis, sed seruata constitutionem Regni prædictam, ex quibus iam constat consuetudines omnino Regni constitutionibus hodie præponendas, quia sunt particulares huius municipij, & ciuitatis, & quia sunt scriptæ, & habent legis vigorem quando tamen vsu receptæ sunt, vt proximè diximus.

11 Vnde posset solui quæstio quodammodo, scilicet potuerit induci consuetudo, seu mos Procerum, & Magnatum, de qua, licet infra in repet. consuet. si quis, vel si qua latius dicitur, dum etiam de Capuanæ, & Nidi consuetudine agatur, hic tantum animaduertere non omittam, quod dictus mos magnatum processit ex dispositione Iuris Francorum, & constit. vt de successione secundum quod, primogenitus, seu masculus admittebatur, prout hodie admittitur ad successionem cum onere dotandi ipsas sorores de paragio: ex quo vniuersus prædictus consistit. in dotatione, & maritacione facta, tam per patrem, quàm per fratrem ipsarum filiarum, & sororum. secundum notam infra relatam, vt optimè explicauit Minad. in repet. constit. in aliquibus, in 4. not. nu. 4. Et licet ibi dicatur in ceteris esse seruandum ius commune, prout optimè dixit de Franch. decis. 437. nu. 40. in fin. & decis. 92. nu. 5. in fin. Non intelligas ius commune esse seruandum contra constitutionem Regni, & ipsius dispositionem; sed benè contra consuetudinem huius Ciuitatis. ¶ Quare

12 male sentio de conclusione, posita per Reuerendum Patrem Molfesio in suis Commentarijs, nuper editis, in 4 par. quæst. 31. in principio dicit de consuetudine, & more Procerum ac Magnatum admitti filios, & filias ad patris successionem, & non induci sexus prærogatiuam per decisionem factam in causa Ducis Grauinæ, quàm refert Felix de Rubeis in additionibus, editis post apparatus Consuetudinum, fo. 2. à ter. si quidem dicta decisio non fuit facta in successione descendendum, sed in successione fratris, postquam fuit facta additio illa ad §. sed si morienti, vbi agitur de fratris successione, & licet sit posita additio in verbo filiarum, ibi filiarum intelliguntur, scilicet fratris præmortui, & sic de patris successione tractatur; vt refert eandem decisionem Vrsill. in addit. ad Afflic. decis. 237. in fin. & in successione fratrum eandem decisionem alle-

gat de Ponte consi. 110. num. 2. & consi. 113. nu. 7. vol. 2. & sic intelligendus de Ponte. consi. 8. au. 15. fuit enim ibi decisum. quod omnes fratres succedant in dotibus sororis, sicut de iure communi est successio, non obstante consuetudine, prout etiam esset de constitutione regni, secundum ea, quæ infra dicentur in repetit. par. 1. §. 2. & 3. vbi de ipsius Regni constitutionibus in aliquibus, & vt de successione 13. nibus late agatur. ¶ aliam, si ageretur de patris successione, inualida esset ista consuetudo, quando esset, quæ tamen non est, vt dicitur, cum de iure constit. in aliquibus disponatur successio tam Comitum, quàm Baronum, quàm Burgenfium, inter quos, quædo de patris successione, & aliorum ascendendum ageretur, masculus succedit, exclusa femina, cum onere dotandi, vt infra latius dicitur, & patet ex contextu ipsius constitutionis, & ex prædictis per Minadom etiam patet: nam, si ius hoc Procerum ortum habuit à Iure Francorum, in quo est constitutum onus dotandi feminas. Quomodo potest induci successio ipsarum foeminarum, excludendo prærogatiuam sexus. Vnde rectè concludendum malè a prædicto Molfesio fuisse morem procerum in hac decisione intellectum, & proinde malè sic à Toro in compendio simpliciter sequutum, & relatum in verb. filij omnes, fol. 231. quod melius de Ponte. refert in d. consi. in verb. filij masculi, fol. 133. col. 1. Quomodo autem, & quando, & quibus in casibus procedat prædictus mos procerum hic omitto, & dicitur de consuetudine Capuanæ, & Nidi agemus, vbi est locus istius materiæ: illud tantum firmiter asserendo, quod omnia, introducta per Proceres, & Magnates in capitibus ipsius consuetudinis, non repugnant constitutionibus Regni, sed benè consuetudinibus huius Ciuitatis, siue in scriptis redactis, siue Capuanæ, & 14 Nidi, vt dicitur locis suis, ¶ vltra quod illa consuetudo non excedit capitula, posita per Salernum in additio. ad consuetud. si quis, vel si qua, sub nu. 195. prout aduertit de Ponte. consi. 61. nu. 74. vol. 1. in quibus si rectè inspicatur non adest aliquod Capitulum, quod sit dispositioni constitutionis contrarium.

§. 2. Præcludiorum.

- 1 *Napodanus notatur circa declarationem specierum, & nu. 5.*
- 2 *Consuetudo in genere qua sit.*
- 3 *Consuetudinis definitio ab Isidoro tradita, remissiuè declaratur.*
- 4 *Alexander Turaminius Auctoris præceptor.*

A 2

7 Con.

- 5 *Consuetudinis definitio ex Vlpiano.*
 6 *Consuetudinis quotuplex fit species.*
 7 *Consuetudo scripta qua fit, & nu. 9. ubi alter definitur, & nu. 12.*
Ex auctoris opinione.
 8 *Feudales usus an sint consuetudines scriptæ dicendi.*
 10 *Consuetudo titulata, seu titularis qua.*
 11 *Titulati sine feudis.*
 13 *Consuetudo præscripta qua fit exactè definitur.*
 14 *Consuetudines omnes an dici possint præscriptæ.*
 15 *Consuetudo ex quibus perficiatur, remissivè.*
 16 *Consuetudinem ex triplici frequentia temporis s. contractuum, & personarum perfici ex Napod.*
 17 *Consuetudo quomodo & qualiter ex temporis frequentia constituatur, & quale tempus requiratur.*
 18 *Consuetudo qualiter ex frequentia personarum roboretur.*
 19 *Consuetudinem quotuplex actus perficiat, & ipsius actus qualitas cum sequenti.*
 21 *Consuetudo declarata qua fit, & quando bina iudicatura inducat consuetudinem.*
 22 *De Franch. decis. 367. discutitur circa binam iudicaturam, & morem iudicandi, ad inducendam consuetudinem cum distinctione auctoris, nu. 23. per totum.*
 24 *Consuetudines nostræ cui ex speciebus consuetudinum assignanda.*
 25 *Consuetudines nostræ quo tempore compilata, & quo tempore à Napodano glossata.*
 26 *Consuetudines ista quare vera approbata, & præscripta dicantur.*
 27 *Consuetudines addita in hoc volumine cuius modi sint.*
 28 *Consuetudo fit ne facti vel iuris varia opinioniones.*
 29 *Napodanus fecit addit. ad Cyn.*
 30 *Consuetudo quomodo veniat iuris appellatione.*
 31 *Iulius Ferretus notatur, quod falso Bartoli nomen pro Andrea de Barulo in tract. differentiarum iuris Longobardi, & Romani, usurpatus est.*
 32 *Consuetudo contra rationem, vel legem, an induci possit, & quomodo consuetudo, & pactum in hoc æquiparentur.*
 33 *Consuetudo contra, vel præter legem divinam vel gentium, vel positivam, quomodo substatueatur, & l. ser. loci declarantur circa hoc.*
 34 *Consuetudinis rationabilis exempla plura.*
 35 *Consuetudinis irrationabilis exempla plura.*
 36 *Consuetudo quando vincat legem pluribus declaratur.*
 37 *Præscriptionis centenaria, vel immemorabilis materia moniter declaratur quomodo, & qualiter per inmalidum inicitu evertatur, veluti per offensionem tituli sine assensu.*
 38 *Consuetudo contra legem quomodo legem tollat.*
 39 *Consuetudo quomodo probetur.*
 40 *Consuetudo non requirit actum iudicarium.*
 41 *Consuetudo quomodo per contrariam consuetudinem tollatur.*
 42 *Actus vnicus quomodo se habeat ad interruptionem præscriptionis consuetudinaria.*
 43 *Consuetudo per contrarium consuetum erroneum non mutilatur.*
 44 *Consuetudines ista sunt fundata, & interpretanda sub æquitatis censura, & n. 46.*
 45 *Æquitatis varia definitiones.*
 47 *Duritia legis qua fit, & quando lex dura per plura exempla.*
 48 *Adagium Neapolitanum si per quanto vale, declaratur.*
 49 *Consuetudo quomodo dicatur stricti iuris, & in ea interpretanda æquitas sequenda.*

S. 2, De Consuetudine in generali, & eius interpretatione.

Ngrediendo procemiū Napodani non benè mihi videtur sentire, dum ita exactè species accipiendas in materia nostra putat Napodanus, dicendo necessariam esse enumerationem.

- 1 specierū cōsuetudinis, ad hoc, vt ad ipsius definitionem perueniri possit, quasi consuetudo in genere, prout lex in genere non valeat reperiri, & definiri, nullum enim genus verum, ac proprium in materia nostra reperiri potest, quod non sit subalternum respectivè, scilicet, & alterius generis loco speciei, prout patet: nam ius est genus generalissimum, quod diuiditur in ius scriptum, & non scriptum, quod est consuetudo, † imò in ipsa cōsuetudine est dare consuetudinem generalissimam totius Ecclesiæ, cap. ecclesiasticarum, 11. dist. consuetudinem generalem, c. ex tuarum, de aut. & vsu pall. cap. cum ecclesia, de elect. vbi de consuetudine vnus Prouinciæ consuetudinem specialem, quæ est in vna Ciuitate, l. venditor, §. si constat, ff. comm. præd. spe-

3 specialissimam verò patrisfamilias, l. vel. vniuerforum, ff. de pignor. act. † Poterit ergo cōstare diffinitio consuetudinis ex genere, & differentijs, quemadmodum fuit illa Isidori in cap. consuetudo, dist. 1. quam secutus fuit Dominus Præceptor meus in lib. 3. de leg. Alex. Turamini c. 6. qui cum optimè, & accuratè, breuiterque eam declaret, in ea non immorabor: sequitur eandem definitionem. Rebuff. in tract. de consuet. & explicat Iter. in proœmio constit. Regn. col. 8. vers. & ideo dicitur, vbi latè explicat, quomodo intelligantur illa iura, assententia consuetudinem legem vincere, si consuetudo ex definitione prædicta non habet locum, nisi vbi lex deficit; aliã definitionem posuit Bart. in l. de quibus, ff. de leg. placet mihi, & magis ad veritatem accedere videtur definitio consuetudinis data per Alberic. in dictionario in verbo consuetudo,

4 † Vulpianus verò in tit. aliter, & breuius cōsuetudinem definiri visus est, dum dixit mores sunt tacitus consensus Populi, longa consuetudine inueteratus, quasi idem dixisset cōsuetudo est tacitus consensus populi, diuturnis moribus inueteratus: Mos enim & consuetudo idem sonat, dum aliquando mos per cōsuetudinem; & consuetudo per mores describitur, vt in l. de quibus, ff. de leg. ibi moribus, & consuetudine in l. moribus, ff. de vulg. & pupill. in l. more nostrę Ciuitatis, ff. de acq. vel amitt. hæred. l. patre furioso, ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. l. 1. ff. de don. inter vir. & vxor. l. more maiorum, ff. de iuridict. omn. iud. l. moris est, ff. de pæn. & alibi pluries, & in tit. ff. & C. dicit de leg. & longa consuetudine & in C. quæ sit longa consuetudo, at in tit. Vulpian. prædictis dicitur de legibus, & moribus: Mos enim, & consuetudo pro æquiuocis accipi ex prædictis non dubitatur, vnde tex. nostr. proœmij in §. per quod, dum dixit vsibus, seu consuetudinibus, benè pro æquiuocis ipsa verba accepisse visus est: quicquid dicat Napod. in glo. in verb. seu, nu. 338. cum ex proximè dictis tantum sonet verbum mos, quantum consuetudo: si ergo ex prædictis poterat definiri consuetudo in genere, † malè dicit Napod. dum putat perneceffe esse distinguendas species consuetudinis, vt ad definitionem perueniri possit, & hic omitto consuetudinis diffinitionem explicare, postquam inferius ipsam præscriptam diffiniemus, & explicabimus.

6 Modo quæro, quotuplex est consuetudo, & idem Napod. ex mente Bartolomæi de Capua videtur quatuor species consuetudinum referre scriptam, præscriptam, titulatam, & declaratam.

Ifern. in constit. in aliquibus, veif. feudum datur, postquam explicauit modos inducendi consuetudinem, ad tres species illas reduxit ad iudicaturam, quia sic fuit iudicatum esse consuetudinem. Secundo ad consuetudinem præscriptam, quia diu fuit ita seruatum, & bis iudicatum per 10. vel 30. annos. Tertio, ad vetustatem per immemorabilem præscriptionem.

7 Dicit scriptam consuetudinem Nap. quando populus alicuius Ciuitatis, more, & loco solitis adunatus, aliquid statuit, quod sit consuetudo, & ordinat illud scribi; quæ definitio satis conuenire videtur statuto, cum in ea conueniant omnia requisita statuti, & nihil aliud in ea adesse consuetudinis, nisi puram voluntatem ipsorum Ciuium velle illam, scilicet, esse consuetudinem, cum verè non sit ex prædictis consuetudinis definitionibus.

8 Nec vsus feudorum possunt rectè conuenire prædictæ definitioni; quia, licet sint scripti, non tamen sunt scripti in actu ipsius constitutionis ipsorum, sed postquam tales vsus fuerant per varias Ciuitates Lombardiæ seruati. Obertus, & Gherardus illos scripserunt, & in scriptis redegerunt, & in vnum corpus vniuerunt etiam constitutiones Imperiales, circa talem materiam disponentes, vt hic aduertit Nap. & dixit Rebuff. loc. cit. nu. 43. vbi de essentia consuetudinis dicit esse, non esse scriptam, Rocc. in rub. de consuet. num. 2. qui dicit communem, & Cquall. q. 620. nisi postquam introducta est, redigatur in scriptis ad faciliorem ipsius probationem, prout dixit

9 Iter. in proœm. feud. in princ. nu. 7. † Aliam nititur dare definitionem Nap. prædictæ scriptæ consuetudinis, quod sit lex municipalis; communiter, & legitime à populo, vel à maiori parte præsentium in scriptis constituta, quæ ex proximè dictis minus bona conspicitur, dum in actu ipsius constitutionis scripturam introducit, & constat in §. ex non scripto, vnde dixit optimè Nicol. de Nap. quod, si consensus approbans mores diuturnos esset expressus, non diceretur illud ius cōsuetudo, sed lex municipalis, l. de quibus, ff. de leg. & faciunt omnes definitiones, relatæ supra ex opin. DD. ipsius consuetudinis in genere, & melius dicitur infra in definitione consuetudinis præscriptæ.

10 Sed & prædictam scriptam consuetudinè Ifer. titulatam vocauit, quia potius, sicut lex municipalis, valebit, quam sicut consuetudo, ff. de iust. & iur. l. omnes populi, ita Ifern. in constit. in aliquibus, in verb. quindecim annorum col. 11. vers. sed quomodo probabitur, & idem Ifern. in proœm. constit. vocauit

hanc consuetudinem titulata, quia habet consensum expressum, qui est, cum Ciues aliquid statuunt esse consuetudinē, & sic induci (inquit) consuetudinem; quod nō posset negari esse statutum, licet non sit scripta, melius dicit titulata talem consuetudinem, quasi non habeat aliud consuetudinis, nisi titulum, & nomen, in cæteris sit statutum, & melius
 11 titularem dixisses, † (& huiusmodi esse non-nullos titulos nostri temporis, de quibus nō loquitur Iser. quia non habent feuda, sed de his titulatis loquitur idem Andr. in cap. 1. de feud. March. & ibi Affl. nu. 22. qui in specie nominat plures Comites sine Comitatu, & dicit Comites nostri temporis ad præsens sūt multo plures) ad prædicta Carolus in Longobar. de consuet. in fi. dicit, [q̄, si populus vnanimiter consenserit, & voluntatem declarauerit vniuersaliter, quod velit aliquo statuto pro consuetudine vt de cætero, erit consuetudo relato nomine consuetudinis, non quod pro consuetudine intelligatur vsus præteritus, sed quia in futurū populus ita disposuit, & id recipit.] Constat igitur nomen consuetudinis tale statutum habere; hinc optimè dixit Bal. in l. de quibus, in 1. i. col. ff. de leg. consuetudinem differre a lege, sicut successiuum ab instantaneo, quia statutum vno instanti fieri potest, sed consuetudo similis est cæteris naturalibus, quæ non perficiuntur nisi temporis cursu, & propterea dixit Affl. in 6. q. prædial. in constit. Regni, quod Imperator potest facere consuetudinem, sed non in instanti, & vnico contextu, ex Bald. autoritate. Et Iser. in rub. de consuet. recti feudi, nu. 2. in princ. dicit consuetudinem esse consensum tacitum, vel expressum, sicut pactum, quod est placitum, & consensus: Quicquid sit de hac consuetudine siue titulata, siue scripta, siue declarata, non video, quomodo iuris effectus possit prædicta diuersitas operari, & per hoc extra rem puto tot verba effudisse in reparui momenti, & de lana, vt aiunt, caprina disse-ruisse.

Non tamen omittam Napodanum adeo in intrinsecam legis naturam processisse, vt in consuetudinis essentia, prout in legis scriptæ scripturam posuerit, sed verè loquitur de his nostris consuetu. Napod. quas dicit esse leges municipales, & verè tales sunt, cum habeant Regis approbationem: vnde dixit Rebuff. loc. cit. n. 7. q̄ leges Regiæ ipsæ cōsuetudines, post confirmationem vocari possunt, quia omnia nostra facimus, l. i. §. omnia, C. de veter. iur. enucl. cap. si apostolicæ, de præben. in 6. & quamuis ita scriptæ sint, non tamen desinunt esse consuetudines, vt de feudorum consuetu-

diabus dicitur, inquit etiā, q̄ ante approbationem dicuntur consuetudines priuatæ, postea notoriæ, & ab omnibus tanquam legibus seruandæ ex Bal. in rubr. de consuetu. col. 1.

12 † hæc mihi videtur vera consuetudo scripta, quia continet in se vniuersam definitionem consuetudinis in principio positam, & deinde de consensu populi, vel Principis iussu, in scripturam redactæ, vt scriptura non dicatur concurrere in actu ipso productionis, & constitutionis ipsius consuetudinis, sed postquā iam erat in esse deducta; ad finem facilioris probationis, & huiusmodi est nostra cōsuetudo DD. in cap. Ecclesiasticarum, 1. i. dist.

13 Præscriptam consuetudinē diffiniuit Napod. nu. 26. esse ius non scriptum, diuturnis Populi moribus introductum ex Azon. in summa, C. quæ sit long. consuet.,

In qua definitione potius videtur Napod. voluisse definire veram cōsuetudinem in genere sumptam, de qua in principio secundum Azon. opinionem: quæ definitio non competit soli consuetudini, cuius est hic sermo per Napod. cum nulla sit consuetudo, quæ non sit hoc modo præscripta, quasi diuturna, l. diuturna, ff. de leg. & inueterata d. l. de quibus, & longa in rub. 6. & ff. de longa consuetudine, sit idem in effectu, & ipsi professores canonū vocant præscriptam, quasi longo tempore inductam, & obseruatam secundum Rebuff. loc. cit. nu. 39. nam ille mos, & vsus debet esse continuatus tempore requisito ad præscriptionem, vt clarius infra dicitur, ex quo inferitur secundum eundem Rebuff. consuetudinis appellatione intelligi consuetudinem præscriptam: quasi longo tempore inductam, cap. humana, de elect. vbi Abb. & alij, quia antequam sit præscripta, id est, inducta, non potest dici consuetudo; sed dispositio inducendi consuetudinem, quæ, antequam sit inducta, requirit vsum communem Populi, l. vel vniuersorum, ff. de pignor. act. cap. querelam, de elect. sic Iser. in procem. constit. col. 4. verſ. præscripta vocauit consuetudinem præscriptam, quæ habet consensum tacitum d. §. ex non scripto, quia diuturni mores legem imitantur. Vnde inquit Rebuff. qd̄ actus ille consueſcendi erit facti, postquam talis actus multiplicatus erit ex longo populi vsu, & tacito consensu erit facta consuetudo, quemadmodum in moralibus habemus actus inducentes dispositionem ad ipsum habitum virtutis, ex qua sic per actus continuatos habitus ipse constituitur tex. in lan. in totum, C. de edificat. priuat. ibi præses probatis his: quæ in oppido frequenter in eodem genere controuersiarum seruata sunt, & hoc est, quod voluit hic Napoda.

podanus num. 34.

- 14 Sed antequam ulterius progrediar circa explicationem prædictæ definitionis, aduertendum duxi ex proximè dictis, non esse in iure consuetudinem aliquam, quæ non modo prædicto intelligatur præscripta, cum sit præscriptio de essentia consuetudinis, prout de essentia legis est esse scriptam, ut innuit Nap. nu. 32. ibi est remouenda scriptura, vnde dum Nap. inquit scripturam debere abesse à consuetudine præscripta, in hoc non videtur bene dicere ex prædictis, quia siue consuetudo sit scripta, siue non scripta, semper erit consuetudo: præscriptam autem oportet esse vnamquamque consuetudinem, cum, ut dixi, de ipsius essentia sit esse præscriptam, verè tamen esse præscriptam non dicitur qualitas intrinseca, siue essentialis consuetudinis, nisi in hoc, quod ex tempore longo accedere dicatur præscriptio, tanquam noua qualitas. In multis enim differre præscriptionem à consuetudine docuit Rebuff. in prædicto tract. in 3. q. prin. nu. 14. cum seq. qui ponit tresdecim differentias inter consuetudinem, & præscriptionem, quasi omnes ad vnũ tendentes, scilicet, consuetudinem esse inductam ex actibus Ciuium, tangentibus vniuersos, & præscriptionem vero per priuatorum actus, priuatos tangentes, & singulos, & eandem differentiam primo dixit Petr. Rauen. de consuet. fol. mihi 465. vers. principalis.
- 15 Quæ verò requirantur ad inducendam consuetudinem, & quæ debeant abesse ab ea, ut consuetudo dici possit more suo, summam ponit Rebuff. ex quibus & prædicta diffinitio Napod. venit explicanda.
- 16 Quòd moribus vtentium (idest) tacito consensu sit introducenda, Napodan. dixit diuturnis moribus populi, quæ tria verba denotant triplicem qualitatem essentialem consuetudinis, frequentiam temporis, actuum, & personarum. Et quatuor esse de essentia consuetudinis dixit Rebuff. nu. 54. mores, tempus, rationem, & consensum populi: de ratione inferius dicitur, & latè probat Mysinger. cent. 6. obser. 41. qui plura ex his, quæ hic dico, dicit, & breuissimè. Circa primum. s. frequentiam temporis ex diuturnitate, sciendum erit secundum Nap. quod circa quantitatem variatur, & nam quidam id reliquunt Iudicis arbitrio. Secundi dicunt requiri spatium decem annorum inter præsentis, & viginti inter absentes, quæ opinio reprobatur à Nap. ex quo semper populus est præsens, & idem, & bene. Tertij, dicunt requiri tempus decem annorum, ut inst. de vsucap. in princ. & Cod. in tit. quæ sit long. consuet. Quarti voluerunt 30.

vel 40. annorum. Alij 40. tantum. Alij tēporis cuius non extat memoria, & ponit Nap. exemplum in consuetudine Capuana contra ius commune, quæ obtinet ex tempore, cuius non extat memoria: quæ consuetudo Capuana post modum per Reginam Ioannam inter cæteras consuetudines inclusa, & in scriptis redacta, est, prout vidi inter consuetudines Capuanas manuscriptas in ea Ciuitate Capuæ, in quarum opinionum varietate videtur Napod. residere in hac vltima opin. quòd immemorabilis temporis præscriptio requiratur, quando titulus, & iudicaturæ non interueniunt, aliàs decem annorum spatium sufficere, inquit tamen Rebuff. loc. cit. nu. 38 in rebus ecclesiasticis requiri 40. annos, cap. cum de beneficio, de præben. in 6. cap. de quarta, de præscript. sed quia de istis actibus ecclesiasticis non est nostra materia, ideo illos omitto. Videndus est omnino Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 1. cas. 83. vbi recitat quatuor opin. quarum quartam asserit esse receptiorem, eamque probat, scilicet, in arbitrium Iudicis esse repositum, cum legem non habeamus, quæ tale tempus determinet num. 6. cui opinioni, quatenus sit deferendum, videas apud eundem Menoch. & vid. C. uall. in tract. contra com. cap. 357. num. 10.

- 18 Secundo frequentiam personarum, ponit Napo. nu. 42. in proem. ex quo in tribus personis tres iudicaturæ sunt necessariae in eodè genere, Andr. de Iser. in const. in aliquibus, in verb. Quintumdecim col. 11. vers. sed quò probabitur hæc consuetudo, sequèdo gl. in l. vn. C. quæ sit long. consuet. inquit probari. Primum, si iudicatum est semel esse consuetum, vel consuetudinem. Item si in decem annis bis fuerit iudicatum. Item si triginta annis vsi sunt tanquam consuetudine, & tantum facere tricenale de iure ciuili, quantum quadragenale de iur. cano. d. cap. de quarta. Item multo magis si vsi sunt à tempore, cuius non extat memoria, ff. de aqua quot. & æsti. l. hoc iure, §. ductus aquæ. Item si constat, quòd populus voluit, quæ hæc sit consuetudo, & dicitur titulata, de qua supra dixi, & inferius dicitur, & dixit Iser. in proem. const. col. 4. in princ. quòd, si consuetudo est illa, cuius memoria iam contrarium non extat, perinde est, ac si Princeps concessisset, sine qua præscriptione Reges non habent Regalia in Regnis suis, vel sine concessione Principis Romanorum, & quoad hoc paria esse, inquit Iser. statutum legem municipalem & consuetudinem.

Notandum etiam erit in prædictis, quod non sufficiunt singulares personæ, sed requiritur, ut multi conueniant in vnum, ut vniuersitas, cap.

cap. non est, §. ius vero. 6. dist. glo. in c. frustra 8. dist. quia vim legis obtinet, quam singulares personæ non faciunt, l. omnes populi, ff. de iust. & iur. Bar. in l. de quibus, sed collegiū approbatum potest secundum Bar. d. l. omnes populi. ff. de iust. & iur. quod collegium ex tribus constitui potest, glo. c. 1. de elect. l. Neratius, ff. de verb. signif.

19 Quoad frequentiam actuum, inquit glo. in const. Regni cum vniuersis, in fin. glo. 1. l. binum actum efficere consuetudinem, l. nemo in fi. C. de episc. audien. Ifern. in §. præterea ducatus num. 37. vers. sed quomodo, inquit, consuetudinem probari, si probabitur fuisse inter antecessores de hoc quæstionem, & fuisse iudicatum adesse consuetudinem, vel, si bis fuit iudicatum in decem annis, & paulò post ex mente Hostien. inquit, quòd verum est, si innitatur consuetudini, vbi binus actus requiratur, l. 3. C. de episc. aud. & paulò post tutius videtur ibi, requiri binum actum, qui cōsuetudinem inducit, quæ consuetudo recipit vires à tempore, quia præscripta, sine tempore enim non prodest multis ad proprietatem, & paulò post, tutius (inquit) dicitur in tanto tempore procedere binum actum, quod duo competitors fuerint exclusi à consuetudine, & paulò post certè tutius esset de tribus, & quatuor actibus talibus.

20 Nec solum requiritur frequentia actuum, sed quòd agentes voluerint introduci per illos actus cōsuetudinem, ita Rauenn. in alleg. in tract. consuetudinis, fol. mihi 436. vers. nota quod ad introducendum, ex glo. & Doctores in cap. consuetudo, 1. distinctio. & nouissimè Aug. Caput compatrius meus in cap. 1. §. 2. nu. 50. de Regim. Reipubl. ex quibus sit sumenda dicta animi coniectura, quòd voluerint, quot actus, & quales faciant consuetudinem latè congerit more suo, Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 1. cas. 81. vbi nu. 4. secundum veram opinionem hoc esse arbitrarium dicit, debet enim constare de actuum frequentia, & reiteratione, & ea debet esse conformis Grat. discept. for. c. 79. nu. 8. & seq. & ad materiam actuum Ceuall. cap. 357. per tot. specialis consuetudo per actus speciales, & indiuiduos est probanda, Grat. d. loc. num. 10. & vniiformes actus requiruntur, Myfing. cent. 6. obser. 42. alias, si esset difformitas actuum, non probaretur consuetudo, sed rediretur ad ius commune, vt ibi per Myfing.

Ex proximè dictis vides Andr. Ifern. præscriptam consuetudinem vocare illam, quæ constat ex decennio, & bina iudicatura, quam titulata appellat Nap. nu. 71. ex mente Bartholomæi. Item dicitur titulata per Nap. ibi

quando sic adesse consuetudinem fuit declaratum per sententiam, & confirmata in caua appellationis.

21 Declaratam verò iam diximus supra, quia sic declaratum est per sententiam, vt proximè titulata appellauit, scilicet, quando iudicatum est adesse consuetudinem, & sententia transiit in rem iudicatam, nititur tamen Nap. in specie declaratæ consuetudini dare differentiam in modo, sententiarum, vt, scilicet, sit declarata, quando verè delatur adesse consuetudinem. Titulata, quando bis

22 iudicatur in negotio principali, † quicquid sit de nomine non parum dubito ex prædictis de dictis Dom. de Franch. decis. 367. circa fin. vbi morem iudicandi dicit non inducere consuetudinem, ex quo non fuit discussum de consuetudine, & sic videtur admittere; quod, licet sint factæ plures iudicaturæ, tamen quia non fuit cognitum de consuetudine, non dicebatur sententia lata super iure consuetudinis, licet lata super negotio principali, & ratio est, quia id, quod non est discussum, non potest dici iudicatum, ita de Franch. decis. 510. nu. 8. & dec. 278. nu. 6. Ann. alleg. 102. nu. 2.

23 Sed tu distinguas ex intentione Ifern. supra relati, quæ aut litigantes se fundant super consuetudine, & sententia, seu bina iudicatura, oritur super facto principali, & isto casu cum temporis spatio sit consuetudo prædicta præscripta, & secundum hos terminos non potest dici non discussum, quia per suppositionem, inter partes, & controuersiam dicitur fundari sententia in consuetudine, sed non iudicatur nisi super negotio principali, & hoc modo deciditur in S. C. iuris articuli, discurrendo iura partium, & dein deferendo sententias in negotio principali, & sic non erit, vt dixi, negotium non discussum.

Secundo modo esset iudicare, quando fuit disceptatum inter Ciues adesse, vel non consuetudinem, & habita cognitione, fuerit iudicatum adesse consuetudinem, & sic sententia declaratoria cōsuetudinis, & hoc est, quod dixit Napoda. de qua loquitur Carolus Rex in præm. hoc in §. audiuius, in verb. erroribus, vbi diximus.

Tertia & vltima iudicaturæ species est, quando simpliciter iudicatur super negotio principali, & partes non intendunt litigare super consuetudine, & iudicatur super negotio principali, iure consuetudinario non discussum, & tunc mille iudicaturæ non facerent consuetudinem, nil mirum si non officerent, vt bene dixit Dom. de Franch. in prædicta decis. 367.

24 Sed cui ex prædictis speciebus consuetudinum

num nostræ consuetudines assignari possint Napod. in fin. huius proœmij, huic quæsito respondens, infra scripta posuit verba, quæ in vulgato exemplari non reperiuntur, & habeo illa in meo manu scripto, & sunt sequentia,

„ [Ex præmissis patet, quod istæ cõsuetudines
 „ sunt scriptæ, vt patet, & præscriptæ, quia ab
 „ antiquo fuerunt, vt in proœmio, titulatæ, sub-
 „ scriptione, & sigillo Regalibus declaratæ, ali-
 „ quibus detractis, vel additis, vt in proœmio]
 idem Nap. in verbo declarationem nu. 328. in proœmio dicit, ergo sunt declaratæ, & sic cadent in quartam speciem consuetudinum, & nu. 326. in eod. proœm. in verb. roborandæ, inquit Nap. esse scriptas ad tollendam varietatem antiquarum, & idem in rub. tit. 6. nu. 332. dicit ergo sunt titulatæ istæ consuetudines, sunt declaratæ. Item scriptæ, quia compilatæ in hoc volumine, & nu. 333. duplicem assignari posse scriptionem in his consuetudinibus à Ciuiibus, vt supra. Item à Principe per modum compilationis, & approbationis, subdit ibid. sunt ergo hæ consuet. scriptæ, declaratæ, & titulatæ: Quod aut sint præscriptæ, non audeo dicere, inquit Nap. & hoc est, quod idē Nap. in proœ. nu. 291. ex verbo antiquas, innuit fuisse præscriptas has consuet. (inquit Nap.) [Sed quæro cum variè iudicabatur per ipsas consuetudines, ergo libelli quærimoniarum admissi fuerunt, ergo non possunt dici præscriptæ, vt dixi supra in consuetudine præscripta. Respõd. non sequitur, sunt antiquæ, ergo præscriptæ, cū longè differat antiquitas, & præscriptio, nã præscriptio requirit multa, vt supra diximus in consuet. præscripta, antiquitas autem ex solo tẽpore, & vsu producitur. ff. de leg. l. de quibus § inueterata. l. diuturna, & l. sed ea, quæ longa] sequitur idem Napod. num. 292. vbi in summa dicit approbationem populi ex antiquitate, & vsu resultantem, ex quo variabatur in allegando, & iudicando, non fuisse multum efficacem, & hoc est, quod supra dixerat Nap. non audere dicere, has consuetudines esse præscriptas, sed post compilationem multum temporis erat decursum, ex quo poterat facilè induci præscriptio, licet non necessaria, nec
 25 utilis propter Regis approbationem, ¶ nam compilatio fuit sub Ann. M. CCC. IIII, Napod. scripsit sub anno M. CCCLI.

26 Sed melius dicas verè antiquas esse præscriptas, quia, quando Rex voluit per Antistitem, & duodecim alios viros veras, & antiquas, & approbatas consuetudines in scriptis redigi, quæ ex prædictorum, & aliorum proborum virorum testimonio, vel alia legitima probatione reperiri valerent nihil aliud fecit

Rex, nisi reponere in iudicio, & cognitione, tot virorum iudicare de veris, & approbatis consuetudinibus; cū ergo hoc modo istæ sint in scripturam redactæ, clarè per ipsos viros iudicatum constat, has consuetudines in hoc volumine cõpilatas, esse veras, antiquas, & approbatas consuetudines, aliasque præter ipsas non esse veras. Et ideo nec subscribo me ei, quod Napo. dixit istas consuetudines esse factas de expresso Ciuium consensu, per §. præfatis in hoc proœmio, & quod per hoc sint conuentiones, & pacta Ciuium, vt infr. de apert. non faciend. num. 21. cum expressè consuetudines à Ciuiibus sint electæ inter varias alias prætenfas, sed non veras consuetudines, res enim hodie iudicata in hoc pro veritate habetur, aliud enim est facere, & cõstituere, aliud est factum declarare, & eligere.

27 Nec obstat, quod in hoc volumine sunt aliquæ consuet. additæ, & detractæ per Bartholomæum de Capua, quia ista detractio, vel additio non fuit circa substantiam, sed circa congruam declarationem, vt dicit tex. proœm. & innuit etiam Napo. in d. proœm. nu. 327. nam post compilationem, factam ab Antistite & duodecim viris, Rex Carolus examinavit Ciues circa sensum ipsarum, & in illis circa sensum inuenisse, inquit, communem Ciuium concordiam. Censuram verò approbationis commisit ipse Rex Carolus prædicto Bartholomæo de Capua, qui, aliquibus additis, aliquibus detractis, per declarationem congruam sub nomine Regio compilatas, prodire curaret.

28 Quæro an consuetudo sit facti, vel iuris, Nap. hic in verbo seu, nu. 337. recitat quatuor opiniones. Primam Iacobi, quod mores, & vsus sint causæ consuetudinum, vt sic consuetudo sit iuris, vsus, sit facti. Secundam Petri, quod tacita voluntas populi, & non vsus sit causa consuetudinis, & secundum hanc voluntas erit facti; quam opinionem reprehendit more suo Napodan. per dictionem, sed certè, quia ista voluntas est inseparabilis ab vsu, & non aliunde constat nisi per vsum. Tertiam Cyn. quod vsus sonet in factum consuetudo in ius, quam opin. probat Napo. Primo dist. 1. c. mos in gio. in fi. Secundo c. consuetudo, ibi, moribus, id est, actibus. Terrio probat, quia consuetudo est ius non scriptum, licet in factò consistat. cap. 1. de const. lib. 6. hinc ponit aliã opin. quæ verè est eadem cum opinione Cyn. quod causatiuè est facti; obseruentiæ, est iuris, seu ius, quæ potius ab effectu partes consuetudinis distinguit, quam decidat quæstiones, quod est idem, ac si diceret in modo ineundi est facti, quia intentio ipsorum non est consuetu-

suætu dinem, vel legem velle creare, sed simpliciter factum aliquod seruare, veluti vt bona veniant à Titio ad Caium, ex quo erant antiqua; ista est facti obseruantia, ex qua consuetudo deinde resultat.

Aduersus hoc arguit Nap. instantiam dando hoc modo, nam etiam in lege à principio inesse potest factum, vt; quando leges scribuntur. Item quando lex fit ad interrogationem Populi, vt Inst. de Iur. nat. gent. & ciuil. §. lex est, Respondet idem Napo. nam, licet in legibus insit factum, tamen respectu vltimi finis, & primæ intentionis, est ius in mente ipsorū constituentium; at quando consideratur factū, ex quo repetito pluries oritur cōsuetudo, nō pōt in singulis actibus existere aliquod iuris conceptum, prout dicitur de dispositione oriente ex varijs actibus virtuosis, nō est idē actus cū habitu virtutis, nam habitus cōsideratur separatim ab ipsis actibus, & in singulis actibus, qui faciūt deinde dispositionē, & habitū nō pōt cōsiderari habitus, sed aliqualis dispositio ad habitum, sic intelligendus est Napod. in eod. procem. in verb. vim legum, num. 336. dum dicit consuetudines esse facti, & in facto consistere, licet non vilis sit earum autoritas, & hoc est, quod voluit Iser. in constitu. in aliquibus, iu verb. Quintumdecimum, vers. oportet autem probari hoc ibi, dicere quod sic est vtitatum, sic communiter homines vtuntur, facti est, non iuris, & ideo oportet probari expressē, vt dicit l. i. C. quæ sit long. consuet. & C. de ædif. pri. l. an in totum. In facto enim nō præsumimus, quæ iuris sunt, non probantur, nec ponuntur, cum certa sint, quia scripta sūt, l. ab ea parte, ff. de probat. nec admittuntur iuris positiones, l. 2. §. quod obseruari, cum ibi not. C. de iur. calumn. quæ non militat in consuetudine, cum ea dependeat à facto iterato, ex quo, sic probato, tacita oritur volūtas Ciuium; at in lege est expressa constituentiu volunras, legem condendi.

29 In proximè dictis approbare videtur Nap. Cyn. opinionem, prout sæpius facit, ex quo ad ipsum Cyn. annotationes fecit, prout ipse testatur in consu. de iur. dot. n. 88. in consuet. viro mortuo, & in consuet. de instr. confect. per Cur. prædilectus enim fuit Cyn. à nostro Napod. postquam in eo legendo tot labores impenderit.

30 Et ex prædictis, licet consuetudo habeat quid facti, tamen quia in obseruando est ius, venit consuetudo appellatione iuris ciuilis, Castren. in l. non ambigitur, in princ. ff. de legib. Bal. in l. fin. num. 11. col. 3. vers. superest videre, C. vnd. legit. Becc. conf. 1. num. 15. qui de cotamuni testatur, non tamen veniret ap-

pellatione iuris communis, quia tunc veniret ius commune Romanorum, non commune municipale, latè omnia prædicta cumulat Grat. discept. for. c. 308. num. 17. C. uall. qui de veriori testatur quæst. 238. in fi. idem Grat. cap. 99. nu. 13. 14. & 15. Qualiter autem hic Neapoli intelligatur ius commune, & an Longobardum, vide Afflic. in constit. puritatem, num. 7. cum seq. & latè Marant. disp. 2. qui alioqui accuratissimus omisit autoritatē Andree de Barulo in tract. differentiarum iuris ciuilis Rom. & Longobardi, qui testatur, quod tunc temporis Neapoli ius Longobardum præferebatur Romano, vt in procem. illius tractatus habemus, † & miror Iulium Ferretum, qui ad dictas differentias commentum fecit, falsò Bartoli nomen eidem imposuisse, eum sit Andree de Barulo, & deinde reperi post hæc scripta id aduertisse Doctissimum Prosperum Rendellam in cap. 4. num. 14. de reliquijs Iur. Longobar.

32 Sed, quia ratio est quarta qualitas, vel requisitum essentiale ipsius consuetudinis, quæro, an consuetudo sit seruanda, quæ contra rationem, Item quæ contra legem disposuit, in qua re veram puto conclusionem, quod id, quod potest fieri per pactum, potest introduci consuetudine, & è conuerso id, quod non potest fieri per pactum, non potest consuetudine introduci, glo. in cap. non putamus, vbi dom. ibi intelligit, quando ratio quare non valeat pactum concludit ad consuetudinem, vbi verò non concludit ad consuetudinem, vel è contra, non procedit argumentum ad prædicta Marant. conf. 1. num. 5. cum sequen. vbi refert autoritates Barto. Bald. Alexan. & Ias. Et hanc propositionem non intelligas, prout dicit Innoc. in cap. ex parte, de consuet. vers. sed forte, ibi, quod per pactum esse non potest, vbi dicit consuetudine exteros nō consentientes ligari, & per pactum id fieri nō posse, quia intelligitur per consuetudinem respectiue ad eos, qui ea ligantur, & secundū consuetudinis naturam aliqua fieri, & disponi, quæ seruata natura pacti in eis, in quibus pactum disponit, de eius natura disponere potest, & sic intelligitur ista propositio, quia alias nec furiosus paciscere potest, nec pupillus, & tamen ligantur cōsuetudine infr. Nap. in procem. Carol. nu. 290. & ibi dicam, & ad hoc videas optimam glossam Caroli in Longobard. de cōsuetudine, qui post relatas opiniones præceptorum suorum in hac controuerfia; in qua varia, & contraria vidisse, & audiuisse dicit, qui fuerunt Placentinus, Odo ipse auditor, Bulgar. & Ioannes, inquit ipse; [Ego autem sic, si lex pactis immutari potest,

est, existimo consuetudinem præferri, nam
 22 consuetudo Populi consensu nititur, si verò
 23 pactum contra legem non admittitur, tunc
 24 consuetudo contra legem non admittitur.]
 Videas eum, nam optimè loquitur, quas glo-
 sas ego habeo originarias, & integras, & ali-
 ter quam ad præsens extant in glo. Longobar.
 & fortasè in lucem prodibunt, Deo fauente,
 & aduersus quod in d.glo. habes plura exem-
 pla, in quibus per pactum leges immutari nõ
 possunt, sic etiam arguit affirmatiuè, quod per
 pactum potest fieri, potest per statutum, Bar.
 in l. 1. §. familiae, ff. de public. per tex. in l. non
 est impossibile, ff. de pact. l. nec ex prætoriq,
 ff. de reg. iur. vbi Decius in fi. glo. in rub. C. de
 decret. decur. lib. 10. & ibi Doct. & quod po-
 test fieri per pactum, potest per consuet. Bart.
 Bal. & alij in l. vlt. C. de fideicommiss. Alex.
 cons. 120. in fi. lib. 6. Dec. in c. 1. in lect. 2. nu.
 6. extra de constit.

33 Dicas ergò, si consuetudo non est contra
 legem diuinam, seu gentium, seu positiuam,
 eo ipso esse rationabilem, ex quo irrationabi-
 lis non apparet, magna enim est consuetudi-
 nis autoritas, l. 2. C. quæ sit long. consuet. quæ
 autoritas ex tacita Ciuium conuentione, vt
 diximus, insurgit, cap. illa, 12. dist. & ibi glo.
 & hoc intelligas de consuetudine præter ius;
 si verò est contra legem, eo ipso erit irratio-
 nabilis, quia inferiores non debent venire
 contra ea, quæ à superioribus statuta sunt, 1. 1.
 dist. cap. consequens. & cap. sequè. & hoc est,
 quod dicit tex. in cap. fin. dum dicit, quòd cõ-
 suetudo non præiudicat iuri positiuo, nisi sit
 rationabilis, quasi prima facie præsumatur
 irrationabilis, nam arguitur temeritas eorum
 qui contra ius inducunt consuetudinem, cap.
 quanta, de consuetu. ver. præsumat, cap. quæ
 contra, 8. dist. cum seq. & ei, qui allegat con-
 suetudinem incumbit probatio, quòd sit ra-
 tionabilis, & poterit esse rationabilis, dato,
 quòd sit contra ius, vt, quia aliqua ratione,
 particulari fuit inducta, propter quam verifi-
 mile est, qd Princeps concessisset venire contra
 ius, cap. cum dilectus, de consuet. quæ iusta,
 vel rationabilis cõsuetudo, Rebuff. nu. 10. 11.
 12. & 13. quæ honesta, & rationabilis, nu. 44.
 sed an iniusta consuetudo sit seruanda, vide
 Iser. in §. mulier, si de feu. defun. mil. quo loci
 dicit vsum irrationabilem, etiam vbi est, non
 debere seruari, & in c. Titius, vers. quòd, si Ti-
 tius, in fi. dicit vsum dictum, carentem ratio-
 ne, seruari in loco vbi est, vide eundem in tit.
 de fil. nat. ex matrimo. admorg. contr. in fin. in
 tit. quo tempore miles col. 5. circa med. vers.
 vbi est contrarius, vbi, licet irrationabilem.

esse seruandam iudicij consuetudinem, in ter-
 per quos fiat inuest. §. sed etiam res, col. 3. nu.
 7. nec trahendum ad similia, sed tamen dicas
 tu, Andream non esse contrarium, quia intel-
 ligitur de facto in se necessitatem præexisten-
 tem habente, vbi est malus vsus, ibi, sit; & ibi
 seruetur, quia, si est actu, non bene diceret cõ-
 trarium, sed dicit Andr. non deberet seruari,
 licet ibi seruetur, non deberet seruari, licet cõ-
 tra rationem seruetur, & ideo in eod. tit. cap.
 filij nati, nu. 2. dicit hic vsus erit, vbi est, vbi
 non est tale pactum, non valebit, & sic se re-
 34 fert dixisse idem in d. §. mulier, ¶ exempla
 rationabilis consuetudinis habemus in cap.
 ceruificari, de sepult. cap. de trina, de consecr.
 dist. 4. cap. super eo. de cognat. spirit. cap. 1. 16.
 dist. cap. vtinam, 76. dist. cap. cum omnes, de
 constit. cap. 1. de cleric. ægrot. cap. ex parte, de
 concess. præben. cap. cum ad quarundam, 84.
 dist. cap. pudenda, 24. q. 1. 1, item eorum, in
 prin. ff. quod cuique vniuer. no. l. etsi sine, §.
 Lutus, ff. de admin. tut. l. 3. §. non tantum, ff.
 quod vi, aut clam, l. non tantum, ff. de decurio.
 l. semper, §. legem, ff. de iur. immun. l. fi. C. de
 testam. l. missi, C. de exac. trib. lib. 10. l. 1. C. quæ
 sit long. consuet. l. 1. de petit. bon. sublat. lib.
 10. l. si fundus, ff. de euct. l. cum delanionis, §.
 asinam, ff. de fund. iustru. l. si seruus plurium.
 §. si. ff. de leg. 1. l. vel vniuersorum, ff. de pign.
 act. l. exceptio, C. locat. l. si publicanus, in fi. ff.
 de publica. l. parabolani, C. de episc. & cler. l.
 1. §. si. ff. de ventr. inspic. §. pauonum, Inst. de
 35 rer. diuis. ¶ hæc exempla de rationabili suf-
 ficiunt de irrationabili habes glo. in c. fi. de
 consuet. in c. 2. de prob. & c. 2. de tempor. or-
 din. cap. certum, de iur. calum. cap. ad nostrum
 eod. tit. c. cum decorem, de vit. & honest. cler.
 cap. extirpandæ, cap. si. de præben. c. constitutus,
 de fide instr. c. aqua de consec. eccl. vel alt.
 cap. quanta, de consuet. c. 1. de cler. non resid.
 in 6. c. 1. de cler. ægrot. in 6. c. 1. de consuet. in
 6. c. 1. de capell. monach. in 6. c. si episcopus, de
 pgn. & remiss. in 6. c. cum non deceat, de elec.
 in 6. in clem. statutum, de elect. & de iure ciui-
 li, l. 1. in princ. de vlt. l. eos, C. eod. in Auth.
 habita, C. ne fil. pro patr. in Auth. nauigia, de
 furt. in Auth. oēs peregrini, C. com. de success.
 in Auth. cassâ, C. de sac. sag. eccl. contra ius
 gentium nõ valere consuet. explicat Rebuff.
 nu. 49. nec contra ius naturale, Idem nu. 45.
 Quæ verò consuetudo, ac rationabilis iure
 censetur in arbitrium iudicis esse repositum
 Menoch. latè in tract. de arbitriud. lib. 2. cõr.
 1. casu 82. vbi alias habes opin. de hac quæst.
 & conclusiones, ad eum recurra, & C. vall.
 q. 534. & 359. dicas etiam, quòd quando con-
 suetudo

suetudo est prima; & lex posterior, tunc lex consuetudinem derogat, Gail. obser. 31. nu. 6.

36 Quando consuetudo est posterior lege, vincit legē, at quando consuetudinem futuram in specie tollit lex, tunc non valet consuetudo, quia expressè infirmatur à lege Didac. lib. 3. resolut. c. 13. nu. 4. Gabr. lib. 5. de præscrip. concl. 1. num. 27. cum sex seq. Gail. lib. 1. obseru. 18. num. 2. Grass. lib. 1. cap. 1. quæst. 15. Viu. lib. 1. consuetudinem iniquam cum vers. sequen.

Limitatur Primò, quâdo ex noua causa est introducta consuetudo, quia tunc valet, non obstante, quòd lex illam tollat, Viu. lib. 1. consuetudo ex noua, Suarez c. 286. Dydacus d. nu. 4. vers. tertia conclusio.

Secundò, quando lex non damnat consuetudinem, sed dicit, non obstante consuetudine nu. 4. Couar. vers. quarta conclusio.

Tertiò, quando est immemorabilis còsuetudo, valet, Dydac. c. 13. num. 5. Gabr. nu. 72. cum sex seq. sed semper intelligas, dummodò non sit damnata propter irrationabilitatem, & quòd sit consuetudo, quæ alias, si non adesset, iuris prohibitio valeret, nam alias non valeret, nec cum tempore immemorabili, e. si consuetudinem, vbi DD. 8. dist. tempus enim immemorabile est aptum tollere legis prohibitionem, quia est instar privilegij, quod legē priuat, s. ductus aquæ, non tamen potest mutare materiam ipsius, & iniquitatem in æquitatem vertere, tollit etiam prohibitionē præscriptionis, quia non intelligitur sublata per clausulã, nulla præscriptione obstante, Andr. fol. 164. col. 3. & alij relati per de Pont. decis. 2. vbi not. in quo differant præscriptio, privilegium, immemorabilis, & consuetudo, inquit enim Afflic. in coust. baiulos omnes, nu. 61. immemorabilem consuetudinum habere vim pacti, solemnis decteti, mandati, & esse actum practicum, & quinque casus distinctos, in quibus præcedit lex derogatoria consuetudinis; & quando valeat, vel non, pouit Petr. de Rauenn. in dictis allegatiõib. in materia consuet. vers. præcedit lex derogatoria ad còsuetudinem, quos colligit ex dictis per Dominic. in cap. 1. de constit. in 6.

37 Sed dum hic in materiam centenariã, & immemorabilis præscriptionis incidit, nolui omittere vnum, in quo vt plurimum equiuocare vidi in iudicio Aduocatos; dum putant in centenaria præscriptione errare illos, qui faciunt exhiberi privilegium, vel concessionem sine assensu, vt per hoc, quasi principia sit infectum, tota ipsa centenaria destruat, quæ illa propositio non procedit, quando titulus, qui producitur, excedit tem-

pus centum annorum, nam tunc per centenariam suppletur assensus in contractu, & quòd centenaria suppleat certum, & specificum assensum, & prædicta propositio in eo non procedat, Frecc. de subfeu. lib. 2. q. 28. num. 5. cum præced. Lanar. cons. 94. in final. verbis, & melius explicauit, quàm alius de Pont. in consil. 155. nu. 11. vol. 2. nam solemnitas (deficiens in ipso titulo, qui producitur, licet nõ appareat, suppletur per centenariam, quando potest subsequi in alio instrumento, vt optimè dixit Dec. conf. 341. nu. 13. quem sequitur Thesau. quæst. for. lib. 2. q. 27. nu. 19. in fin. secus si constaret nullitas intrinseca ipsius tituli, quia esset facta concessio à non habente potestate, prout notat Lanar. loc. cit. nu. 3. & 4. Assensus enim posset subsequi, & præcedere, & est quid extrinsecum, & separatum ab ipso titulo, & per hoc non afficiet centenariam: secus quando expressè constaret, quòd assensus non interuenisset, vt ibid. innuit Freccia, quod intelligas, quando constaret per partis confessionem, prout exemplificat Anna alleg. 1. nu. 35. ex Affl. decis. 197. aliud enim est constare, quòd assensus non interuenisset, vt ibidem innuit Frecc. quòd intelligas, quando constaret per partis confessionem, prout exemplificat Anna alleg. 1. num. 35. & Afflic. decis. 197. aliud enim est constare, quòd assensus non interuenit, & procedet dictum Freccie loc. cit. aliud, quâdo non constat, quòd interuenit, & tunc per centenariam subsequentem erit assensus certus, & specificus probatus, de Põe. d. conf. nu. 8. In iustitia enim tituli per centenariam subsequentem purgatur.

38 Quæ verò requirantur ad hoc, vt per consuetudinem contrariam tollatur lex, vide Sebast. Medic. in tract. de leg. 4. par. q. 35. & distinctè Bursat. conf. 339. num. 16. & 17. vol. 3. qui distinctè tres terminos. Primum nõ vltus, cum nunquam casus euenerit, & tunc nunquam lex tollitur. Secundò de consuetudo, nempe, si casus euenerit, sed non fuit petita executio ipsius actus. Tertiò, contraria consuetudo, quæ non introducitur, nisi quatuor concurrentibus. Primò, quòd ab initio lex non fuerit obseruata. Secundò, quòd constet de vniuersi contraria consuetudine. Tertiò, quæ euenerit casus seruandi illam legem, quæ fuerit allegata, & non obseruata an imò inducendi contrarium. Quartò, quòd in contradicatio iudicio contra illam legem pro contraria consuetudine fuerit obtentum, ac iudicatum, vt apud ipsam videri potest, videas etiam ad prædicta Benintè. decis. 14. & allegatos à Bursat. loc. cit.

39 Nap. hic nu. 41. remissiuè tractat, qualiter pro-

probetur cōsuetudo. sed videas praxim Petri de Rauenn. in eo, q̄ testis, testificans de consuetudine, debet dicere, dum inquit, [dicit testis], quod ita est consuetudo, interrogatus de causa scientiæ, dicit, quod ita audiuit, & vidit observari, & practicari, & fieri in Palatio cōmunis, & populi publicè, & notoriè longo tempore in multis libris, & causis, & in omnibus, in quibus ipse interfuit, interrogatus, si potuisset esse, & fieri contrarium, eo nesciente, respond. quod sic, quod hic testis reddit bonam rationem Bal. in d. l. de quibus, & si habet contestem probat, etiam si vterque reddat eundem sermonem, quia est sermo iuris necessarius probationi; non obstat, quod dixit se nescire contrarium, quia non præsumitur contrarium, si ergo testis assertio est sufficiens, illa adiectio non vitiat, quia id, quod est possibile, non præsumitur verum, secundum Bald.

Sed quid, si testes dicunt, q̄ ita est cōsuetudo, nec vltra dicant, an sit probata consuetudo? & Bart. loco cit. distinguit, quod aut illi, qui sic deponunt, sunt homines periti, vt aduocati, vel boni procuratores, tunc valet dictum eorum; quia peritis in arte credendum est, secundum eorum doctrinam; aut sunt homines imperiti, & videntur dixisse de facto, quod talis est vsus, arg. eorum, quæ not. in l. stipulatio ista, §. hi quoque, ff. de verb. oblig. vtrum autem ex tali vsu resultet consuetudo, prout est ad propositum, remanet in examinatione Iudicis, consideratis his, quæ dicuntur in materia consuetudinis, sed contra istam distinctionem Bart. allegatur doctr. eiusdem Bart. in l. 3. C. de vsur. l. sciendum, ff. de verb. oblig. vbi dicit, quod, licet Aduocatus productus in testem, dicat, quod talis promisit per stipulationem, non tamen per hoc erit probata stipulatio, sed debet dicere præcedente interrogatione tali, & tunc Iudex præsumet stipulationem: non enim pertinet ad testes iudicare, & quod tales testes non probent consuetudinem, nisi deponant de facto, ex quo resultat probatio consuetudinis; probatur sic, quia cū cōsuetudo sit ius, ex facto, resultans, percipitur magis iudicio iuris, quam sensu corporeo, nec potest valere dictum eorum, nisi causam sui dicti assignent, quam assignare debent concludentes, etiam non interrogati, aliàs nō probant, sicut cum deponunt, aliquem esse dominum, nisi dicant per quem modum, vt notatur in l. solam, C. de testib. & ideo singulariter dixit Inno. in c. cum causam, de testib. quod, quando tale quid est probandum, quod non est obiectum sensus, & intellectus non creditur testi, nisi per causas facti, quas, si assignat

constat ipsum scire, aliàs testimonium ipsum excedit notissimos terminos officij testis, & efficitur altiōris inquisitionis, id est, transcendentis ad rationem intellectus, quæ ratio dicitur potius iudicium, quam testimonium, & hæc dixit Bal. in l. solam, in princip. C. de test. Misng. prædicta obser. 41. cent. 6. au. 14.

40 Sed, quia ex proximè dictis posset dubitari, an actus iudiciarius requiratur ad constituendam consuetudinem, dicas, quod non, quia consuetudo resultat ex moribus, & vsibus, qui possunt esse in iudicio, & extra, & dato, quod actus iudiciarius interueniat, tamen per ipsum, tanquam per iudiciarium, non inducitur consuetudo, sed per hoc, quod ostenditur tacitus consensus populi assentientis, l. 1. & 2. C. quæ sit long. consuet. Cardinal. in cap. fin. q. 19. & 20. Gail. lib. 2. obser. 31. num. 8. Grass. lib. 1. c. 1. q. 1. Menoch. lib. 2. præsump. 8. nu. 13. in fi. Misng. cent. 6. obser. 41. nu. 15. & assentientia prolata, & non executæ inducant consuetudinem Bart. in resp. l. de quibus. vbi distinguit tres casus, & demum dicit induci ex sententijs nullis consuetudinem, si fuerint executioni deperdatae.

41 Quemadmodum constituitur consuetudo, sic constituta tollitur per contrariam consuetudinem, nec per vnicum actum, in contrariū factum, tollitur, nec mutilatur consuetudo, postquam est introducta, nisi per abolitionē primæ consuetudinis, Bald. in l. 2. C. quæ sit long. consuet. glo. in l. nemo, §. temporales, ff. de reg. iur. & in d. l. 2. Bart. in l. 2. in fi. ff. solut. matr. qui allegat glo. prædictam, & Abb. in c. pro illorum, de præben. & quemadmodum ad tacitum consensum contrarium constituendum requiruntur ea, quæ supra de consuetu. diximus, sic, quando est expressus consensus in contrarium, quasi per statutum contrariū videretur tolli prædicta consuetudo, Aret. cons. 23.

42 Nec obstat quod dicit Coller. de process. execut. cap. 10. nu. 110. c. 3. nu. 33. par. 1. quod vnicus actus contra consuetudinē interrumpit præscriptionem, nam intelligitur, quando præscriptio nondum fuit perfecta; nam, postquam præscriptio fuit perfecta nō interrumpitur per actum singularem in contrarium, sed requiritur consuetudo contraria, eaque completa præscriptione, vt supra diximus.

43 An erroneus consensus tollat consuetudinem, vel potius constituat, Nap. hic num. 26. dum in diffinitione reprobatur opin. illorum, qui dicebant moribus redè initiatis, ea ratione, quia errore, siue in medio, siue in fine, interueniat, remouetur consensus, videtur proinde simpliciter tenere, per errorem excludi

B

cludi

cludi consuetudinem, & in hoc videtur amplecti supplementationem positam in Bart. diffinitione in d. l. de quibus; ibi, ratione initiatum, & continuatum, & introductum, in qua quæst. sunt variaz opiniones. Prima est, quod non iudicatur, quam videtur Nap. amplecti, ex l. si per errorem; ff. de iurisd. om. iud. Secunda est, quod erronea consuetudo valeat, sed non trahatur ad similia, & licet errant, tamen Civis tacite consentiat, quod intelligas absq; dubio in consuetudine, immemorabili præscriptione fulcita, & error tunc dicitur excludere certam scientiam, sed non tacitum consensum, & sicut Populus potest facere contra legem per vsum scienter transgredienti; fortius per vsum ignorantem id agentium. Tertia est opinio distinguendum inter errorem facti, & errorem iuris, ut primo casu error non habeat consensum. Secundo casu, cum populus errat in iure, aut naturali, aut positivo: si naturali, non tollit, quia nec ex certa scientia tolleretur, cap. si de consuet. & positivo, tollit, quia expresse potest contravenire. Quarta est opinio, quod, aut agimus de consuetudine contra legem, aut præter legem, & contra legem errorem impedire, quia agentes credebant observari legem, ergo non debet talis consensus contra legem operari: si præter legem, aut populus errat in causa impulsiva, aut finali. Primo casu induci consuetudinem. Secundo casu non; arguendo ab ultima voluntate, quæ legi æquiparatur, l. cum tale; ff. falsã, ff. de cond. & dem. ad prædicta Cardin. in d. cap. fin. 17. q. refert Petr. de Raven. in prædicta alleg. fol. mibi 484. vers. querit etiam post apparatus ipsius ad vsum feudales, vide Gabr. lib. 1. de probat. conclus. 8. Vasquez lib. 2. c. 89. nu. 9. Guill. lib. 2. obs. 31. nu. 11.

44 Plura dicta sunt de consuetudine constituenda, non autem et mittendum aliquid dicere de interpretatione consuetudinis, in qua re nete pigeat legere formalia verba Napo. in proem. nu. 339. in verbis æquitate; ibi, [Advertendum, quod cætera annullantur tantquam non æquas, ergo istæ sunt fundatæ super censura æquitate, & sic non sunt intelligendæ sub intellectu odioso, sed potius æquo:] iddem dicit Napo. infr. in consuet. si quis, vel si qua, sub nu. 182. ibi, [Præterea istæ consuetudines fuerunt factæ sub censura æquitate, & rationis,] & ibidem de Franch. lit. A. probat, consuetudinem esse stricti iuris, & non recipere extensionem, quia est facti.

Subdis etiam ibid. Nap. in d. proem. num. 340. in fin. verba quædam notabilia ibi, [Est ergo intentio Principis compilatoris, & populi introducere æquitatem per hæc consue-

tudines, & sic intelligentia æquitate præferatur in his consuetudinibus, quod ad multa prodest, & in proemio Caroli in principio nu. 2. dum dicit [materiam causam generalem ipsarum consuetudinum æquitatem esse, & ius municipale, quod est æquum, & bonum. ff. de iust. & iur. l. 1. 7] & idem Nap. in consuet. si quis emit. nu. 7. de iur. congr. inquit, consuetudines esse stricti iuris, & strictè esse recipienda eius vocabula. Consuetudo enim est stricti iuris, & ad vnguem observanda, Bal. in l. quicumque; C. de seru. fugit. Abb. in cap. 2. de consuet. fundanda igitur erit ex prædictis interpretatio harum consuetudinum in æquitate.

45 Unde non erit incongruè ipsius diffinitionem perscrutari, & variaz ponuntur diffinitiones: Speusippus. a. dixit quod æquitas est iustorum condecensiumque remissio, moderatio in commercijs ordo naturalis animæ quoad honesta, & turpia, Cicero lib. 3. offic. dixit, quod æquitas appellatur verum ius, & germana iustitia, hinc Budeus in l. ff. de iust. & iur. æquum & bonum dicit absolutam æquitatem, & bonitatem iuris, & medullam, & germanam iustitiam, quam censendo assequi non est cuiusvis iuris periti, & ibid. plura de bono & æquo. Salomonius in commentar. in tit. de iust. & iure, dixit quod æquitas est perfecta ratio, quæ leges, & omne scriptum; diuinitus interpretatur emendat, ex qua suscitatur, quod bonum & æquum dicitur nullo scripto comprehensum, sed in sola vera ratione consistens Salve. in l. placuit, C. de iudicijs et diu. Cypriani auctoritate, dicit, quod æquitas est iustitia, dulcedine misericordie temperata; Bal. in l. 1. col. 4. ff. de iust. & iur. quod æquitas est iudicium, in quo, circumscriptis regulis iuris, statuitur ad dictamen rationis naturalis, Arist. dixit lib. 5. Ethicor. cap. 9. & alibi Bal. dicit, quod æquitas nihil aliud est, quam naturalis ratio, l. scire oportet, ff. sufficit ff. de excul. tut. & ideo dixit Nap. in consuet. si aliquis moriens, de success. ex test. nu. 34. in legum interpretationibus naturali iure moderamen nos semper habere debere, C. de bo. qua. lib. 1. non sine, circa med. quod est iddem cum æquitate, ut dixi, & Aff. in constit. circa violentiarum, 6. not. dicit, quod æquitas est quodam temperamentum rigoris; melius Gerson in regul. moral. in princ. dixit, æquitas est iustitia, pensatis omnibus circumstantijs particularibus, dulcore misericordie temperata,

46 ¶ & hoc scire, inquit Napo. ad multa prodest in interpretatione harum consuetudinum, in quibus intellectus, æquitate suffultus, debet omnino prævalere, non tamen nego, quod in noscenda ista æquitate, sub autoritate iuris per-

perniciosè erratur, vt inquit tex. optimè hoc dicens in l. si seruum, §. sequitur, ff. de verbor. oblig. vnde Arist. 1. Ethicor. dixit, æquitatem esse regulam Lesbianam, quæ nunc erecta est, si paries planus, nunc obliqua, si murus asper, & dum hæc scriberem incidit in nostras manus minimum numisma Regis Ferdinandi effigie signatum cum reuerso equi cum verbis regit æquitas, à quo ad hæc vsque tempora, minimum numisma vulgariter caballus nominatur. Cõsequens est, vt de contrario æquitatis aliqua scilicet de duritia legis exempla enunciemus, ad noscendam etiam æquitatē. &

47 Primò Aul. Gell. noct. act. c. 1. lib. 20. vbi de duritia legis XII. tabul. & quæ intelligenda dura lex. l. si adulterium cum inoestu, §. liberto, ff. ad leg. Iul. de adult. l. prospexit, ff. qui, & à quib. quæ in hac re est antesignana, l. si quis in graui, §. sed cum omnes, ff. ad Syllan. & in l. hæres absens, §. proinde, ibi, durissimum, ff. de iudic. l. illud, in princ. ff. de petit. hæred. l. cum de ætate, ff. de probat. vbi durities iniquitati assimilatur, l. 1. C. si quis Imperat. male dixit, vbi a speritati assimilatur, l. fin. C. de fide instrum. l. hæc operæ, circa fin. ff. de oper. liber. dura conditio rejicitur in l. cum ita legatum, ff. de cond. & demon. & iniustitiæ assimilatur, l. pen. C. de vsufr. l. cum pater, §. cū æstimaret, in fi. ff. de leg. 2. vbi durum videtur exercere in aliquo casu a quitatem, & sic implicitam duritiem in exercitio æquitatis habet, l. ser. in tit. de cap. qui cur. vendi. in fi. addit. intellexit, l. prospexit intelligi, scilicet, quando aliquis publicus fauor hoc suaderet, dura est decisio tex. in l. deducta, §. qui post tempus, ff. ad Trebell. vt dicit de Franch. decis. 49. & Paul. de Castr. dicit, quòd quilibet responderet contrarium, & de duritia, l. prospexit, & eius similitudine, remissiuè de Franch. decis. 259. nu. 17. in fin. plura de duritia, ac subtilitate iuris, ac similibus, Coraf. in miscell. cap. 8. lib. 2. nu. 12. vide etiam Napo. in consuet. si quis aliquam, de pignor. nu. 4. in fi. vbi dicit duram esse illam consuetudinem, qua dicitur stari dicto creditoris cum sacramento ipsius de pecunia credita vsq; ad quantitatem valoris pignoris obligati, ex quo non videtur verisimile, quòd quis mutuet tatum,

48 quatum valet pignus: ¶ arguo etiam ex Adagio Neapolitano ex pignore accepto desumpto, dum dicunt, quem esse iam moriturum, dicunt, *stà per quanto vale*, ad denotandum, non esse amplius spem luitionis, & in principio Nap. asperam regulam illam dicit, & pulchram. Sed nolui omittere vnam quæstionē, quæ ex prædictis moueri posset, dixit supra,

49 ¶ Nap. consuetudines esse stricti iuris, si sunt

stricti iuris quonam modo possunt etiam infimul sub censura æquitatis esse compilatæ, nam videtur, quòd si ita sunt dicendæ stricti iuris, vt opponantur bonæ fidei, quod contractus bonæ fidei in hoc differunt à contractibus stricti iuris; nam bonæ fidei dicuntur, ex quibus simplici quadam ratione boni, & equi absque vlla subtilitatis disputatione præstanda sunt, etiam ea, quæ non fuerunt nominatim inter contrahentes dicta: stricti verò iuris artibus finibus conelusi, nihil admittunt, quam cuius facta est mentio, §. in bonæ fidei, instit. de act. Iulianus in l. consensu, in fin. ff. eo. titu. l. bona fides, ff. depositi, & alia plura, quæ declarantur subtiliter à Coraf. in miscellan. lib. 2. cap. 8. nu. 9. Sed tu dicas stricti iuris esse consuetudines, ex quo stricti sunt ipsius vocabula accipienda, nec debere excedere personam, vel rem nominatam, nec de re ad rem; nec de persona ad personam esse extendendas, prout in consuet. feud. etiam dixit Iser. in 1. quæst. prælud. non tamen per hoc tollitur, quin in ipsarum interpretatione æquitas sit, & non rigor, & durities sequenda, prout in iudicijs feudorum, maximè etiam æquitatem esse sequendam, l. ser. de controuerf. inuest. cap. quod autem col. 2. nu. 2. in fi. & plura dicit in §. sed qui delator, in fin. quæ sit prima causa benef. amitt. vbi videas, & tamen certum est, quod contractus feudi non sit bonæ fidei, sed stricti iuris, ex quo non est de enumeratis in §. bonæ fidei, instit. de act. Est igitur proprium æquitatis stricti iuris rationem, vel intendere, vel remittere, ita vt quandoque æquitas sit æquitatem non seruare, vt supra dixi. Cætera de interpretatione, quia sunt communia, omitto, & consulas Alciat. in quatuor libris de verb. & rer. signif. vbi optimè de interpretatione statutorum agit; alia, quæ propius tangunt nostras consuetudines, dicemus in locis particularibus, iu quibus de speciali, ac indiuidua vniuscuiusque consuetudinis interpretatione agetur. Prædicta nobis dixisse sufficiat quoad Napodani præmium potius, ne sine principio rem aggredi viderem, autoritate Iuris Consulti in l. 1. ff. de orig. iur. quam vt necessarium præcisè hoc esse duxerimus, cum quasi omnia sint merè ciuilia.

§. 3. Præludiorum.

- 1 Clerici quoad ipsorum personas, vel bona regulariter non ligantur consuetudine.
- 2 Clerici disponentes non ligantur consuetudine refringente dispositionem,
- 3 Archiepiscopi interuentus in compilandis

- consuetudinibus qualis fuerit.
- 4 Pbilippus Minutulus fuit Archiepiscopus Neapolitanus, & ipsius laudes, & plura de ipsius vita.
  - 5 Clerici non ligantur consuetudine, ex quo Archiepiscopus interuenit in illarum cõpilatione.
  - 6 Appellatur à clerico delegato à Rege ad ipsum Regem, vel superiorem laicum, & nõ ad ecclesiasticum.
  - 7 Episcopus non potest statuta condere in clericis, sine capitulo.
  - 8 Clerici habentes ordines sacros, item in minoribus sunt exempti à dispositione consuetudinis, & quid in clerico coniugato, num. 9.
  - 10 Clerici tentantes feuda, vel conuerti de feudo conueniantur coram iudice laico, & declaratur capitulum item statusus Caroli Primi per inuestituram Regni, cuius verba ponderantur.
  - 11 Capitulum Regni Caroli Primi itè statum declaratur in illis verbis super feudi iudicio, & petitorio aliter quam hucusque à cæteris declaratum fuerit.
  - 12 Consuetudo arctans dispositionem procedit, etiam si laicus in ecclesiam, vel ecclesiasticam personam disponat.
  - 13 Item procedit consuetudo ab intestato, quando clerici succedunt laicis.
  - 14 Consuetudo excludens fœminas per masculos in successione, procedit etiam inter filios clericos, & nu. 16. & 17.
  - 15 Molfesius notatur in 2. par. q. 7. de personis. nu. 24. & alibi.
  - 16 Maternalis soror in successione patris non habet nisi paragium in gressarum.
  - 17 De Francibus dictum decis. 411. in fin. discutitur, an sorores admitti debeant in successione contra fratrem clericum.
  - 18 Clericus proximior in gradu coniunctus ex parte patris non excludet remotiores coniunctos ex parte matris in maternis.
  - 19 Clericus pro patrimonialibus coram iudice seculari agens iudicandus secundum iura laicorum.
  - 20 Clerici utentes dispositione principis secularis debet ea vis cum omnibus suis qualitatibus,
  - 21 Consuetudo, qua nõ procedit patre vel matre existente in mediq nõ procedit quando agitur inter alios, qui succedunt cum eis, & sic masculus fœminam excludit.
  - 22 Consuetudo procedit, quando succeditur clerico morienti.
  - 23 Clericus an possit vis consuetudinis beneficium contra laicum disponere, & latè discutitur decisio facta in causa Petri Lima cõ fratre Ioan. Baptista de Adutorio.
  - 24 Consuetudo sic fœminam in nouem partibus disponentem, arctat, prout masculum in medietate.
  - 25 Consuetudo quomodo arctet disponentem, & quod ipsum arctet ad beneficium vocatorum ad portionem indispositam.
  - 26 Consuetudo prohibens dispositionem antiquorum maternorũ non precedit, quando in bonis maternis non esset coniunctus ex parte matris qui succederet.
  - 27 Clericus vis non arctatur disponens, sic ratione equalitatis non potest laicum disponentem arctare.
  - 28 Clericus quando cum eo laicus vocatur, utitur beneficio laici in arctando laicum disponentem, licet solus non possit, num. 32. Et quid si laicus nollet vis beneficio consuetudinis, nu. 29. an sufficiat sola laici existentiã, nu. 31.
  - 30 Clericus non inuatur beneficio laici in casu predicto, quando in vita disponentis laicus renunciauit iuri suo, dando potestatem disponendi.
  - 31 Clericus solus cum pretendit successionem non potest vis beneficio consuetudinis contra laicum disponentem, & refertur decisio S. C. iunctis Consiliarijs trium aula- rum in causa Petri Lima.
  - 32 Clericus an & quando censetur institutus quando disponens relinquit proximioribus id quod de consuetudine eos tangit.
  - 33 Successionis reciproca ratio in bonis antiquis, qualiter inter filios, & parentes consideranda.
  - 34 Consuetudo & si testator relativa ad consuetudinem si quis, vel si qua, quomodo in clericis limitetur in casu predicto, nu. 28.
  - 35 Ingressus religionem possidentem in communis potest disponendo fraudare successores de consuetudine in bonis antiquis. num. 38.
  - 36 Monasterium excludit proximiores in bonis antiquis.
  - 37 Ingressus Religionem, si moritur infra annum probationis iudicatur laicus, quo ad omnia.
  - 38 Clericus ligatur consuetudine, vel statuto disponente circa solemnitates, ac formam contractuum, & testamentorum.

S. 3. De personis, quæ comprehenduntur, uel non in dispositione harum consuetudinum, quoad ecclesiasticas personas tantum.

quoad ipsorum personas, vel bona non ligantur consuetudine, & hanc regulā infinitis autoritatibus comprobat Carol. de Grassi. in principio 2. effectus cleric. & propius ad ea, quæ de dispositione dicemus, proximè iddem in 2. eod. effect. nu. 337. q. 40. & licet quandoque Ciuis dicatur clericus, exemptus tamen est à iurisdictione seculari, Ann. sing. 136. & per hoc certum, & indubitatum est, ipsos posse disponere de rebus patrimonialibus, & non teneri iuxta ipsarum consuetudinum dispositionem, agnatis, vel cognatis relinquere portionem consuetudinariam, quod clarissimis verbis conclusum reliquit Nap. in consuet. si quis, vel si qua, sub nu. 248. & paulo ante, ubi Napo. refert in glo. tenorem tenuisse pro exemptione clericorum à dispositione consuetudinis, & in proemio in glo. tenorem, sub nu. 312. in princ. quo loci aliqui Codices, ut est vulgatum, habent, *tenent igitur pro ueritate*, aliqui codices habent, & in manu scripto meo stat, *tenent tamen aliqui*; secundum etiam quam lectionem nec potest dubitari, Napodanum in ea opinione residere, tanquā ultima, scilicet, quod clerici non ligentur consuetudine, eò magis, quia eam opinionem tot autoritatibus comprobat, ut patet usque ad finem illius glo. ubi licet in vers. sed est argumentum contra, in contrarium arguat, respondet Napod. cum longa distinctione usque ad finem glo. ut dixi, & infra melius in expositione ipsius glos. sic ipsum intellexit Capyc. decil. 98 & sic pluries decisum testatur per S. Conf. de Franch. decil. 285. nu. 6. & decil. 411. usque ad nu. 4. & licet sub nomine Vincentij de Franch. reperiatur apostill. in consuetu. si ecclesia, infr. de iur. congrui, sub num. 75. quæ incipit, vide, eam tamen non credo, esse de Franch. quia in prædicta decil. 285. deciditur contra Nap. in d. tit. de iur. congrui, quod clericus nullo modo possit uti his consuetudinariis;

nec obstat, quod D. de Franch. referat Vrsill. contrarium sentientem in decilio. Afflict. 310. quia ab his, quæ sunt decisa cum maxima causæ cognitione, non esse, inquit, recedendum, eò maxime, quia autoritates, per eum relatæ, nullius sunt momenti, & facillimè diluuntur, & Primò Affl. autoritas non obstat, quia loquitur in casu dispositionis laici in fauorem ecclesiæ, vel personæ ecclesiasticæ, quo casu benè loquitur, ut inferius loco suo dicitur. Secundò dum Vrsillus ponderat uerba consuet. etsi testator, quæ loqui uidetur de rebus, malè dicit, cum non sit in hoc spectanda formula uerborum, sed realis dispositio, & finalis ratio consuetudinis, siue enim dicat consuetudo non possit disponere, siue medietas perueuiat, semper uerum est ipsam disponere circa potestatem disponendi, & ita concludit in exemplo successionis ab intestato, ut infra dicitur, Thesaur. quæst. for. lib. 2. q. 2. nu. 7. ubi contendit, non conceptionem uerborum statuti, sed realem, & effectiuam dispositionem esse attendendam ad diiudicandum illud reale, uel personale.

Tertiò, quod istæ consuetudines sint approbatæ per Archiepiscopum Neapolitanum, ut refert de Franch. in prædicta decil. 285. nu. 6. in hac præcipua conclusione redditur falsus Vrsill. cum D. de Franch. inter cæteras responsiones ibi datas, dicat ritum Archiepiscopatus in hoc non esse uerum, quia clerici disponentes non ligantur, nec unquam per prædictas decisiones sunt per consuetudines ligati, & non benè concludit ratio relatæ à Napo. in uerb. antistite, in proem. sub n. 251. prout èt dicit idè Nap. in hoc Caroli proem. n. 267. & seq. & nu. 293. ubi dicitur, quod per hoc, quod inter cõpilatores interuenit Antistes Ciuitatis, cum 12. uiris ab ipsa Vniuersitate electis, non propterea clerici debent ligari consuetudinibus, nam ibi Antistes non interuenit, uti Episcopus, nec ex Pontificis delegatione, ad quem spectat statuere super clericis, & clericorum bonis, sed fuit electus Antistes, uti ex omnibus uiris probis, & uitæ, & opinionis electæ integrior, quasi ex Regis commissione intercederet. Iussit enim Rex Vniuersitatem uiros eligere, sed ipse Rex solum Antistitem nominauit, cui quasi præsentiam in hoc negotio commississe uidetur, non enim nouum est ex registris Episcopos plura negotia tunc temporis expedire ex Regia commissione, ante Concilium Tridentinum, quo tempore nimis familiariter nedum Reges, sed Regis ministri, ipsis Episcopis abutebantur, uid. in Concil. sess. 25. de reformat. cap. 17. Vnde non erit mirandum si in negotio tanti ponderis,

4 opera Episcopi tunc temporis, Rex vsus fuerit; † fuit enim iste Antistes Philippus Minutulus, nobilis Neapolitanus ex nobilissima Minutulorum familia electus in Archiepiscopum Neapolitanum sub anno 1288. mortuus est anno 1301. prout aduertit hic Napo. in proœm. in verb. olim fuit Iurisconsultus celeberrimus, Regis Caroli familiarissimus, solitus in Archiuio in pluribus scripturis nominari P. Archiepiscopus, vel Dominus Philippus, & de conuentione inita inter Carolū Secundum, & hunc Philippum Archiepiscopum super solutione decimarum, vocando Philippum Neapolitanum Archiepiscopum, Iser. in rit. Regiæ Cameræ in tit. de decimis, meminit etiam Bocatius in suo decamerone in secunda dieta in fabula 5. cuiusdam Andreucci Perusini; sepultus est in Ecclesia maiori huius Ciuitatis in Cappella Minutulorum cum subscripta inscriptione.

*Magnanimus, cōstans, prudēs, fama; serenus;
Philippus Præsul, morum dulcedine plenus,
Minutulus Patria decus, & flos, alta ppago:
Hic flet, hic tegitur, iacet hic phibitis imago.*

Iure quidem Rex Carolus vsus fuit eius opera in Consuetudinibus compilandis, cum Neapolitanus, & V. I. D. & nobilissimus fuerit, eoque adeo familiariter vsus est, vt in registro Caroli sub anno 1300. soluerit uncias 200. Regi, quæ erant penes se depositatæ lit. L. fo. 17. & 95. a ter.

Et mutuauit Regi centum uncias carolorum in registro Caroli Secūdi 1300. 1301. fol. 167. a ter. & fol. 28. alias centum uncias eidem mutuauit.

5 Ergo vt ad rem redeam ex hoc clericos debere ligari, non bonè viderur concludi, & hoc dixit Nap. in d. proœm. in ead. glo. tenorem, nu. 293. in fin. quòd hic Antistes interuenit, vt induceret consuetudinem laicis, nō autē potest ipsos clericos laicorum summittere consuetudini, cui non subsunt, & ideo quantumcunque sequatur confirmatio ipsarum, etiam per Summum Pontificem, si tamē ea non esset in forma specifica, & ex certa scientia, sed simplex, nihil operaretur, ita Carolus de Grass. post hæc scripta visus, in tract. de effec. cleric. in effec. 2. limit. 8. nu. 149. cum multis seqq. & in specie nu. 154. vbi dat etiā rationem, quare simplex confirmatio nihil operatur, & dicit quia nihil addit principali confirmato, quòd per prius non disponebat in clericis; videas ibid. † & propterea si in ea commissione gerenda esset casus appellationis, ab eo appellaretur ad ipsum Regē com-

mittentem, ita Felyn. in c. cæterum, num. 20. vers. quis dicatur Iudex competens, extr. de iudic. & ibid. quòd à Rectore scholarium clerico appellatur ad superiorem laicum, prout ibid. etiam dicit casus, in quibus Episcopus non iudicat, tanquam Episcopus, sed tanquā iudex laicus. Dico amplius, quòd quando istæ consuetudines essent attendendæ, vt statuta, & contuetudines confirmatæ ab ipso Antistite, debebat cum Antistite Capitulum interuenire, † alias Episcopus sine Capitulo non potuisset statuere, ita Innoc. in cap. vestra, extra de locat. & conduct. Felyn. in c. cum omnes, extr. de constit. nu. 9. vers. quinto pro isto intellectu, & dixit de Franch. in prædicta decis. nu. 8. & melius Nap. in proœm. num. 293. ibi, sed respondeo, quòd ibi interuenit consensus Episcopi, & Capituli, ex quibus fit soluta ista quæstio, quam Nap. insolutam reliquit, dicēdo, vid. an sit verum, quia vidi pluries dubitari super hoc.

Vnde stantibus prædictis, dixit Tho. Naucler. in additio. post vol. conf. fol. 6. a terg. in proœm. in vers. tenorem, quòd, si quis efficiatur clericus, euitare potest dispositionem consuetudinis, & dicit hæc mirabilem cautelam.

8 Primò, prædictam conclusionem intelligas in quocunque clerico, habente ordines sacros absque difficultate, imò quocunque modo ad ordines minores fuerit promotus, dummo eo gaudeat priuilegio clericorum, debet etiam esse exemptus ab obseruatione statuti, vel consuetudinis Patriæ, & hæc mihi videtur opinio Napo. in proœm. Carol. num. 312. vers. & quod ius est in Ecclesijs: quo loci refert tex. in c. fin. de vita, & honest. cler. & solum clericum coniugatum excipit à prædicta regula, vt per glo. Ioannis in d. cap. fin. in final. verbis, & fundatur in c. ex parte, quod est penult. de cleric. coniugat. vnde licet Capyc. in prædicta decis. 98. sit locutus in Sacerdote; Ego secundum opin. Napo. non dubito, idem esse in alijs clericis, dummodo quoad bona gaudeant priuilegio clericorum, vt in prædicto cap. fin. & glos. de vit. & honest. cler. qui tex. verè loquitur de consuet. patriæ, quādo ea clericus ligatur, & Pontifex illa tunc ligari decernit, cum priuilegio clericali est prius priuatus, ibi, cum factò priuilegium obijciant clericale, & quòd omnia dicta circa statuta obligantia clericos, vel non obligantia, intelligantur etiam de clericis in minoribus, Fely. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ, nu. 110. de constit. qui hoc asserit ex plurium Doctor. authoritate sine controuersia, in specie loquēs de nostra materia, licet inquam Capyc. in decis. prædicta loquatur de Sacerdote, & non deci-

decidat quid in alijs clericis: vid. eundem in
 decis. 56. num. 1. nam non facit differentiam
 de clerico in minoribus in hoc, an ligetur, vel
 non, statuto, & fundatur id ex Concilio Trid.
 sess. 22. cap. 6. quò loci disponitur, quando cle-
 ricus primæ tonsuræ, aut in minoribus ordi-
 nibus cõstitutus, fori priuilegio gaudere pos-
 sit, & Carol. de Grass. in effect. 1. ampliat. 1.
 9 num. 9. de eff. cleric. † & quo priuilegio gau-
 deat clericus coniugatus, remittit latè Dom.
 Regius Consiliar. Rouit. in pragm. 1. in titu.
 de cleric. seu diac. saluat. & hæc de clerico cõ-
 10 iugato sit prima limitatio: † Quoniam Nap.
 in prædicta glo. in verb. tenorem, in procem.
 Caroli numer. 318. limitando prædictam
 conclusionem, dicit, eam non procedere, cum
 clerici agunt de feudo coram Iudice seculari,
 duplici ratione esse rem decidendam per iura
 ciuilia, altera ratione loci iudicantis, altera
 ratione rei, scilicet, feudi, & in specie dicit, &
 infere hic, quòd benè sunt. in Capitulis Re-
 gis Caroli Primi de for. cleric. in cap. item sta-
 tuimus, q̄ clerici dicas Caroli I. nisi Nap.
 illud cap. habuerit inter capitula Caroli Pri-
 mi, quia cum Carolo Primo fuit facta conuē-
 tio, quando ei concessa fuit inuestitura huius
 11 Regni, deuicto Manfredo. † erit notandum,
 nonnullos illud capitulum intellexisse pro-
 cedere, quando de proprietate sola, secus si iu-
 dicio possessorio agitur, contra quam intelli-
 gentiam inuehit Dom. Rouitus in comment.
 ad pragm. 2. de cleric. seu diacon. saluat. &
 testatur decisum fuisse contrarium; in qua re
 est aduertendum, limitationem non deduci
 de iure, seu de subintellecta extensione, quo
 casu esset intelligenda conuentio, prout de
 iure, vt optimè fundat dictus D. Rouitus, sed
 dicunt ibid. de Bott. ex mente & autoritate
 Lucæ de Penn. prædictam conuentionem ex-
 pressè declarasse, vt habeat locū, quando agi-
 tur de petitorio feudi, & sic dicit Lucas de
 Penn. contineri in inuestitura, facta à Sede
 Apostolica Carolo Primo Regi, prædicti Ca-
 roli patri, sic etiam penes Campag. in eodem
 12 cap. ad eam nota sub nomine Nap. ibi, [hoc sa-
 ne intellige, cum agitur de proprietate feudi,
 sicut in ipsa concordia continetur,] & licet
 dicat de facto in Regio Consil. in Prothono-
 tario Apostolico S. Seuerini, illam puto addi-
 tionem alterius, quam Nap. ex quo tempore
 Napo. nondum erat erectum Sacrum Consilium
 eandem apostillam sub nomine Nap. testatur
 de Franch. decis. 545. nu. 7. vbi meminit præ-
 dictæ concordie, in ita cum Sancta Apostoli-
 ca Ecclesia, & Foller. in appar. super consue.
 fol. mihi 65. nu. 3. in princ. & nu. 4. Si ergo ve-
 rum esset, quòd expressè hoc sit declaratum

in Capitulis inuestituræ, concessæ per Apos-
 tolicam Sedem Carolo Primo, frustra disce-
 ptaretur de dispositione iuris communis sub-
 intelligenda, & propterea ego nolui videre
 inuestituram, concessam Carolo Primo per
 Sedem Apostolicam, & inueni in dicta inue-
 stitura infra scripta verba, [Permittatis etiã,
 quòd nullus clericus, vel persona ecclesiastica
 eorundem Regni, & terræ in ciuili, & crimi-
 nali conueniretur coram Iudice seculari, nisi
 super feudi iudicio, & petitorio conueniatur
 ciuilitè, sed omnes personæ ecclesiasticæ om-
 nimodo erunt liberæ,] Quod verbum peti-
 torio positum in prædicta inuestitura fecit
 errare tot patres, cum ibi petitorium ponatur
 pro petitione, & sic pro iudicio synonymè po-
 nitur, quasi dicat, nisi iudicio, & petitione,
 vel lite feudi, non autem ibi ponitur peti-
 torium, contrapositum possessorio, quod osten-
 dit illud verbum ciuilitè, quod, cum contra-
 ponatur verbo criminaliter, & possit etiam
 determinare præcedentia, si intelligeretur ne-
 gari possessorium, quomodo criminalitas pos-
 sessorij posset considerari? Quando verò cle-
 ricus de iure ciuili, & communi, abstracta
 prædicta conuentione possit de feudo conue-
 niri coram Iudice temporali, Foller. in præ-
 dicto cap. fol. mihi 65. col. 1. in princ. Cætera
 dicta ipsius glo. tanquam continentia conclu-
 siones de iure communi non prosequor.

12. Secundò limitatur prædicta regula passiuè,
 scilicet, quando laicus vult disponere in cle-
 ricum, vel personam ecclesiasticam; nam tunc
 non minus clericus pro eo, quod attinet ad
 prædictam laici dispositionem ligabitur, ac si
 dispositio esset facta in laicum, & licet Naucl.
 in d. addit. ad consue. fol. 6. in procem. in verb.
 tenorem teneat contrarium, dum dat cautelã
 euitandi consuetudinem, vt relinquatur pijs
 locis, in contrarium est communis opinio, &
 in praxi verior, licet D. de Franch. referat
 prædictum Nauclerium pro commun. opin.
 tenentem in prædicta decis. 411. num. 4. & in
 prædict. decis. num. 1. & 4. vbi dicit pluries
 ita fuisse decisum per Sacrum Consilium,
 & præsertim per Afflict. decisio. 310. & alij
 plures, quos vltra prædictos refert Carolus
 de Grassis in tracta. de effect. clericor. effect.
 secundo, num. 319. vbi hanc rationem, per
 nos hic dictam, non dicit; sed benè in alia si-
 mili quæst. ibid. num. 329. eam innuit paucis
 admodum verbis; & ratio est clarissima, quia
 dum consuetudo arctat dispositionem in vlti-
 ma voluntate, eò ipso, quòd in actu vltimæ vo-
 luntatis reperitur laicus disponens, est ea li-
 bertas ablata pro illa portione, & sic consue-
 tudo tollit potentiam disponendi, & si eccle-
 siastica

fiastica persona vult actum tueri ex ratione subiecti ipsius recipientis dispositionem, non potest actus tueri, qui iam, cum in esse deducitur, est nullus, & inualidus, tanquam factus à non habente potestatem, & in ordine naturæ prius est causa, & potentia, quàm actus, quia actus præsupponit potentiam agendi, & fundatur optima ratione, nam quemadmodum datur libertas clerico disponendi de bonis suis, & non ligatur dispositione consuetudinis arctantis dispositionem, illa ratione, quia est personalis, & non arctat clericos, nulla habita ratione, si clericus in clericum, vel in laicum disponat, quia fundatur in sola potentia disponendi, sic è contra, quando persona laici est disponens, tollitur prædicta libertas, & nihil esse debet in consideratione persona, in quam sit ipsa dispositio.

13 Limitatur tertio in successione ab intestato, in qua clerici succedunt laicis, nam tunc clerici succedunt secundum dispositionem consuetudinis, & ratio est, vt in seq. limitatione dicam, quia & laici ipsis clericis etiam succedunt, iuxta formam consuetudinis, & ratio rationis est, quia, dum verum sit, quòd eò ipso, quòd quis moritur, illa bona non dicuntur amplius morientis ab intestato, sed illorum, qui iuxta consuetudinis dispositionem sunt vocati, vt per Napod. in seq. limit. citandum, certum est, quòd in eodem tēpore, quo portio vadit ad clericum, alię portiones spectant ad alios, cum clerico ad eandem successionem vocatos, ita vt potius dici possit, quòd clerici non debeant auferre à laicis id, quod consuetudo ipsis iam dedit per delationem successionis, quàm quod clericis per laicos successio auferatur: consuetudo enim super rebus tantum disponendo, nihil clericos tangit; nam, supposita bonorum distinctione, & facta quasi duo sint patrimonia duplici successione, ipsi clerici non possunt, nisi id, quod ad ipsos spectat, accipere, & ab alijs ius quæsitum tollere non debent: accipiunt enim clerici successionem pro bonis, fitis infra strictum, affectam illa qualitate, qua affici statuentes voluerunt, siue in rem, siue in personam statutum loquatur, sufficit, q̄ de successione bonorum agatur, hæc dixit Thesaur. licet de forensibus loquatur lib. 2. quæstio. foren. q. 4. num. 5. faciunt ad prædicta quæ dicit Carol. de Grass. in d. tract. effect. 2. limit. 3. nu. 121. & limit. 23. nu. 118.

14 Hinc etiam oritur, quòd in fauorem clerici statutum, & cōsuetudo ab intestato loquēs, ipsiusque dispositio à clerico seruetur contra laicum, veluti, vt circa exclusionem feminae, vt clericus masculus frater sorore exclusa ad-

mittatur, vt frequentiori calculo hanc opinionem esse comprobata testatur prædict. Thesaur. d. lib. 2. q. 1. nu. 3. & 10. apud quem omnes autoritates licet videre, & apud Carolum de Grass. loc. cit. supra nu. 123. & idem Carol. in eod. tract. eff. 2. nu. 274. vbi nu. 276. hanc veriore, & magis communem dicit, & in specie de clerico masculino, volente femina excludere nu. 277. vt in eo seruetur dispositio statuti, quos non repeto: contra hanc commopin. plura sunt consideranda ex parte ipsarū consuetudinum, loquendo de prærogatiua sexus vigore consuet. si moriatur, quæ possunt ipsam difficiliorem reddere, & quæ erunt tractanda in capite de forensibus, ideo illuc te remittimus. Et secundum prædicta tenuit Reu. 15 P. Molfes. in 2. par. q. 7. de person. num. 24. ad quam conclusionem probandam malè refert decisionem factam in causa Fratris Ioan. Baptistæ de Adiutorio, de qua infra dicitur, & iterum ibid. nu. 30. vbi eandem decisionem, tanquam diuersam, refert in causa Monasterij Religionis Seruorum, cum idem Frater Ioan. Baptista fuerit Religionis Seruorum Frater, quia prædicta decisio non fuit facta in casu successionis ab intestato, sed facto testamento, vt infra in 5. limit. vnde considerandum putarem paulisper in referendo in hac materia decisiones Sac. Consilij, ne sub errore relatoris iudicia fiant erronea, ac malè fundata, & eandem conclusionem fundat etiam idem P. Molfes. par. 4. de success. ab intest. q. 65. nu. 54. & melius quam alibi.

16 In odium etiam personæ ecclesiasticæ procedit prædicta conclusio, & communis opinio: nam soror monialis non habet in successione patris, & matris aliud, existentibus masculis, quam paragium ingressarum, vt per D. de Franch. decis. 44.

17 Quare subsistendum crederem parumper in opinione D. de Franch. in prædicta decis. 411. in fin. dum ratione reciproce successionis, concludit, quòd sorores in successione ab intestato deberēt admitti cum clerico fratre, & non cum laico, illa ratione, quia clericus potest ad libitum disponere, cum non versetur in hoc talis relatio, siue reciproca dispositio, sed in proximè dictis, vt clericus semper ab intestato tam in sui fauorem quàm in odium possit, & debeat vt consuetudinis dispositione, ea ratione, quia res ita affectæ, perueniunt ad ipsum clericum, vt diximus, nec aberrat à prædicta conclusione communis DD. sententia, in similibus statutis loquēs, vt idem Thesaur. testatur d. lib. 2. q. 3. & quæst. 92. vbi ad 18 partes disputando, sic concludit, † Vnde si clericus ex parte patris coniunctus solus
repe-

reperiatur, & ex parte matris in remotioribus grauibus alij constituti, ita vt de iure communi clericus in vniuersali successione admittendus esset, non excludentur successores ex parte matris per clericum, illa ratione, quia, iam bonis distinctis, non defertur clerico successio maternorum, sed ipsis coniunctis ex parte matris; quæ determinatio semper vniuersim debet determinare, iam hoc iure, ff. de vulg. & pupill. Consuetudo enim defert successione, & ipsam diuisam sic defert, vt diximus, & sic intelligendus est Napod. in 19 procem. in verb. tenorem, nu. 305. † & idem Napo. in ead. glo. num. 319. dum dicit, quod quando clericus agit coram Iudice seculari, debet iudicari secundum iura ciuilia, & secularia, sic dixit etiam Iser. in tit. de his qui feud. poss. cap. 1. nu. 5. in fin. quem allegat Nap. in loc. cit. & idem Nap. in procem. num. 297. vbi clericus, succedens ad dotem, debet illam probare secundum consuetudinem, dos & quarta infr. per dicta per Capyc. decif. 66. vbi clericus ligatur à pragmatica loquente de compromissis inter coniunctos, & facit id, quod dicit Didac. Perez in ordinamētis Reali-
 20 rium, lib. 8. tit. 2. tom. 3. fol. 33. vers. in contrarium, † quod clerici, vtendo dispositione Principis secularis, debent illam accipere cū omnibus suis qualitatibus, sic enim: vt quemadmodum per viam prærogatiuæ sexus; Item bonorum, clericus pinguiorem consequi potest successione, quia nihil facit, nisi acceptando dispositionem consuetudinis, vti commo-
 21 do ipsi oblato, vt per istam rationem concludit Thesaur. dict. locis, & in q. 1. lib. 2. nu. 3. & 10. sic è cōtrario debent tenuiorem successione habere per eandem rationem, ac ratione reciproce successione, vt inferius dicitur,
 Ad prædicta faciunt ea, quæ nos dicemus in conclusione, an patre, vel matre existente in medio, habeat locum consuetudo; nam, licet ipsis existentibus in medio, non habeat locum consuetudo, & cesset ipsius consuetudinis, dispositio tamen non potuit tantum per Prudentum interpretationem, in fauorem matris & patris loquentium, fieri vt ipsa conclusio procederet in damnum aliorum, qui cum eis concurrerent, præsupposita reali distinctione bonorum, ac sexus prærogatiua, ita vt etiam, ipsis in medio existentibus, frater sororem excludat, & frater consanguineus concurrat cum vtriusque coniuncto in bonis paternis, & quæstis, & vterinus in maternis, vt ex veriori, & magis probata opinione concludit de Franch. decif. 92. à num. 7. vsque ad fin. vers. pro parte, & facit id, quod refert Capyc. decif. 21. num. 4. ex Roman. cons. 399.

incip. præsens consultatio, quod, licet interueniat ascendens, stante statuto, quod, stantibus masculis, fœminæ non succedant, fratres excludunt sorores; si igitur in patre, & matre, ad quorum beneficium interpretatio Iurisperitentum est inducta, non turbatur ordo distinctionis bonorum, & sexus prærogatiuæ per consuetudinem inductæ, quanto magis in clerico, & alijs personis ecclesiasticis, de quibus, vt inferius dicitur, consuetudo non disponit, dicentur igitur ipsi ecclesiastici de iure cōmuni accipi portionē ipsi oblatam de iure consuetudinis, quasi vtendo commo-
 22 do, ipsis obuento, vt per Bal. in l. cunctos Populos, nu. 10. Abb. in cap. ecclesia Sanctæ Mariæ in lectur. nu. 25. de constit. vtitur enim tunc nihil innouando simpliciter commo-
 do consuetudinis, nec tollit alijs ius quæsitum ad minus per delationem successione.

Quarto limitatur in successione ab intestato, quæ per mortem clerici, vel alterius personæ ecclesiasticæ defertur, quo casu succeditur per dispositionem consuetudinis, & vltra euentissimam rationem reciproce successione, scilicet vt quemadmodum, quando clericus succedit laico ab intestato, seruetur consuetudo, sic quando laicus succedit clerico: hoc voluit clarissimis verbis Nap. in consuet. si quis, vel si qua, sub nu. 247. illa ratione, quia post mortem eorum, bona non dicantur amplius clericorum, sed laicorum, prout latissime fundauit Carol. de Grass. in tract. de effect. cleric. effect. 2. limit. 5. nu. 125. sic etiam in eodem 2. effect. nu. 366. q. 46. vbi optimè refert hanc rationem, per nos traditam, & R. Pater Molfes. par. 4. de succed. ab intest. q. 65. nu. 54. similiter post hæc scripta visus; sed prædicta ratio habere videtur in se difficultatem; nam eadem ratione, quando clerici succederent laicis, non deberent bona dici amplius laicorum, sed clericorum, & tamen supra contrarium est, & rectè conclusum, & maiorem habuisset difficultatem eadem ratio, si clericus decederet, & alius clericus prætenderet succedere extra formam ipsius consuetudinis; quo casu ratio Nap. omnino cessare videtur, cum tam ex parte morientis, quam ex parte succedentis bona in clericorum dominio esse videatur, dicas tu, quod consuetudo nihil curando de personis, disponit successione in bonis infra districtum, per hoc non poterit prædicta dispositio alterari respectu personarum ipsorum morientium, qui nihil aliud agunt in ipsa successione, nisi relinquendo bona ob mortem, & successores accipiendo obuentionem ex prædicta dispositione, prout pluribus comprobatur Thesaur. lib. 2. q. 2. dum responderet auto-

autoritati Imolæ, & comprobat autoritate Zabareti. in conf. 144. infra citando, & melius idem Theſau. ibid. num. 6. & 7. vbi correſpectiuæ ſucceſſionis, vel diſpoſitionis rationem inducit, & probat, quò loci reaſumit autoritates Doctorum, quas rationes non repeto, ne longius aberrare videar, & ſecundum prædicta proceſſit deciſ. Reuerterij in cauſa Magnif. Anibalis Macedonij ſuper hæreditate Epifcopi Policaſtrenſis, vt refert de Bott. in prædicta glo. Nap. in d. nu. 247. quæ conſuſio nullam videtur hodie habere controuerſiam, & comprobat prædicta ex ratione correſpectiuæ ſucceſſionis, vt ſupra diximus.

23 Quinta limitatio altius erit nobis expendenda, an, ſcilicet, clericus poſſit, impugnâdo teſtamentum, facere laicum diſponentem in teſtatum pro portione, per conſuetudinem reſeruata, tam reſpectu agnatorum, quàm filiorum, vt inferius dicetur, quæ ſecundum DD. maiorem videtur habere difficultatem, ea ſola ratione, quia bis diuerſimodè iudicatū eſt in Sac. Conf. Primò, iunctis duabus Aulis, pro clerico. Secundò, iunctis tribus Aulis in cauſa reclamationis, prædicta ſententia fuit reuocata. In cauſa vertente inter Petrum Limam, & Monasterium S. Mariæ de Partu, in qua in die 28. Septembris 1573. iuxta formã traditam per D. de Franch. deciſ. 667. fuerat prolata ſententia, ac deinde introducã iterũ in eodem Sac. Confil. cauſa prædicta per viam reclamationis, fuit dubitatum, an prædictus Frater Ioan. Baptiſta poſſit vti adione, ſibi ex conſuetudine ſpectante aduerſus teſtamentum Portiæ Myrtæ ipſius matris, ſtante inſtitutione in vniuerſa hæreditate facta per ipſã Portiã in perſonã Beatricis de Adiutorio filię prædictæ Portiæ, & ſororis vtrinque coniunctæ prædicti Fratris Ioan. Baptiſtæ, quæ ſola remanebat ex filijs ipſi Portiæ, ſtantibus clauſulis, etiã in teſtamento appoſitis, per quas de iure communi frater ipſe Ioã. Baptiſta teſtamentum prædictum minimè impugnare poterat, in qua cauſa, licet D. de Franch. tam in prædicta deciſ. 667. quam in deciſ. 411. plura dixerit circa deciſionem prædicti articuli, tamen ad delucidandam veritatem conſtitui ipſam deciſionem, & ipſius rationes referre pro tuenda veritate, per tot eminentiſſimos

24 viros comprobata. † Et antequam procedã ulterius in relatione prædictæ deciſionis, ſciendum erit, non eſſe conſtituendam aliquam differentiam inter filiorum exiſtentiam, diſponente fœmina, vel maſculo, vel exiſtentiã ipſorum agnatorum, cum vniſormis ſit determinatio, ex ratione antiquitatis bonorum dependens, ſcilicet, vt reſpectu filiorum mater

ſit in teſtabilis pro nouem partibus, & reſpectu filiorum, vel agnatorum maſculus pro medietate æque in teſtabilis iudicetur: vt in conſuet. ſi aliquis moriens, & in conſuet. & ſi teſtator, ſiue enim dicat conſuetudo, teſtatozem teneri liberis relinquere medietatem, vt dicit conſuet. ſi aliquis moriens, ſiue quòd poſſit diſponere vſque ad medietatem, vt in conſuetu. & ſi teſtator, ſiue quòd poſſit relinquere de decem partibus vnã tantum, vt in conſuet. ſi qua moriens, nulla in effectu conſpicitur differentia in intentione tex. quòd, ſcilicet, pro portionibus, à conſuetudine reſeruatis, ille moriens dicatur mori ab in teſtato, ita in conſuet. & ſi teſtator, Nap. num. 26. in verb. perueniat, & in conſuet. ſi qua moriens, latè nu. 14. in glo. tantum, ita vt, quemadmodum mulier reſpectu filiorum, ita pater vel proximus reſpectu filiorum, & agnatorũ habere dici poſſit manus ligatas, & os clauſũ, & arbitrium reſrenatum; in ſola quantitate, inter ſe differentes, vt mulier in nouem partibus; maſculus, & alij pro medietate ardentur in diſpoſitione, & iuxta hanc conſuſionem procedunt omnia dicta per D. de Frãch. in prædicta deciſ. 667. nu. 2. & in hoc intrat noſtra deciſio, ita vt res procedat ſine difficultate, quòd, ſtante diſpoſitione conſuetudinis diſponens ipſe efficiatur pro illa portione in teſtabilis, & in teſtatus moriatur, & in hoc non libenter conſentio cum Do. de Franch. dum nititur aliter hanc difficultatem ſoluere in prædicta deciſ. 667.

25 Quæ conſuſio non eſt ita ſimpliciter intelligenda, vt à conſuetudine ipſo iure pro prædictis portionibus in teſtatus efficiatur, ſed reſpectiuè, ea ſcilicet ratione, quia ad illas portiones in diſpoſitas conſuetudo vocat illos agnatos vel agnatos, qui coniuncti ſunt ex latere bonorum ipſi diſponenti, vel filios, qui poſſint ſuccedere, vt prædiximus, arg. l. fidei commiſſum, §. interdum, ff. de leg. 3. Bart. in l. 2. §. videndum, ff. ad Tertull. l. 1. §. quidam filius, ff. de contratab. l. 3. §. ſin. ff. de collat. bon. Bal. in l. ſi defunctus, in princ. C. de ſuis, & legit. Lud. Rom. conf. 31. & ideo in conſuet. & ſi teſtator, dicitur peruenire medietatem in diſpoſitam ad eos, qui vocantur iuxta tenorẽ cap. ſucceſſionis ab in teſt. in qua conſuetudine ideo fuit neceſſaria declaratio prædicta, ſcilicet ſucceſſorum, qui ad medietatem ab in teſtato vocabantur propter bonorum diſtinctionem ab in teſtato introducã, quia in alijs conſuetudinibus ſupponendo exiſtentiam filiorum, nulla diuerſitas bonorum declarationem requirebat, cum certo certius eſſet, filios in vniuerſis antiquis bonis portio-

acm

nem prædictam habituros, & inter solos filios iam erat declarata successio in consuetudine si moriatur circa sexus prærogatiuam, ut iam dictum est, nulla vel paternorum, vel maternorum distinctione facta, ut etiam dicitur infra in petitione consuet. si quis, vel si qua.

26. Ex quibus non erit etiam dubitandum, quod si aliquis moriens vellet disponere, & non haberet coniunctos, qui ad portionem indispositam vocarentur ex latere bonorum, videlicet in maternis coniunctos ex parte matris, & in alijs paternis coniunctos ex parte patris, quod tunc posset liberè disponere testator de vniuersis bonis, nulla data restrictione potestatis, ita dixit Thom. Naucler. in hoc feliciter nauigans in additio. quæ post consuet. sunt impressæ fo. 2. ter. in consuet. si quis, vel si qua, in tex. in verb. materna, & sequitur Mofes. in par. 2. q. 18.

Inde clara conclusio succedit, quod, ut quia intestatus pro illa portione decedat, oportet quod ad sit coniunctus, ad beneficii cuius fiat ipsa restrictio, & ratio euidens patet ex ijs, quæ latè diximos infr. in repet. seq. consuetudum de bonorum obuentione tractauimus, quò loci latè deduximus restrictionem dispositionis oriri ex antiquitate bonorum, quæ antiquitas, & obuentione habet in se implicitam coniunctionem ipsorum, qui vocantur ad ipsorum bonorum successionem, ut test. dictum.

27. Igitur, si probabimus, clericum non habere attingentem ad faciendum disponentem intestabilem, ea præsertim ratione, propter seruandam inter laicos, & clericos æqualitatem, ut scilicet, quemadmodum ipse clericus, ex quo non continetur in dispositione consuetudinis personas adstringente, potest liberè de bonis suis testari, sic non possit contineri, ut ipse possit alios facere intestabiles, secundum quam æqualitatem procedunt dicta per D. de Franch. decis. 667. in fin. & in decis. 285. & optimè fundat Oudeus. conf. 20. volum. 2. & de Pont. cons. 39. num. 11. & Abb. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ, de constit. & Felyn. ibid. nu. 81. vers. secundo declara, ibi, & ideo eum clericus, & ita dixit Sebastian. Sapia in addit. ad Abb. loc. prædict. num. 24. lit. B. & alij relati per Carol. de Grass. in tract. de effect. cleric. in 1. effect. num. 449. Et licet Marant. in quæst. 8. num. 24. teneat clericos non ligari, & versa vice posse uti beneficio consuetud. allegando Abbat. in cap. constitutus, extra de restit. in integr. Abb. hæc non dicit, & Maranta reprobat per Oliua in ritu Archiepiscopali 22. num. 8. & 10. & ratio est, quia nullo modo continetur. Nec iuuatur ijs per ea quæ diximus in conclusionibus successio-

nis ab intestato, quia ibi nihil agit clericus ex parte sua, sed tantum utitur beneficio ei delato ab ipsa consuetudine; at quando agitur de faciendo aliquem intestabilem, disponentem illud ius ex proximè dictis primariè est repositum in existentia ipsius proximioris vocati per consuetudinem ad illam portionem indispositam, ut sic naturaliter prius dicitur oriri illud ius in persona vocatorum proximiorum; & secundariò disponentem intestatus efficiatur, ut fundatù est, sed contra hanc opinionem videtur Nap. in glos. Antifitem, nu. 252. in procem. Carol. rectè ponderando illam autoritatem. Inquit enim [Sed an clericus possit pro se contra laicum uti istis consuetudinibus, glos. Jur. Cano. extra de for. compet. cap. quod clericis videtur dicere, quod sic; & vide infr. in verbo approbata, & in verbo quod sequitur, tenorem,] quo loci videtur Napoqanus concludere, quod, si clericus agit contra laicum coram Iudice laico, est res terminanda secundum dispositionem iuris ciuilibus, sed respond. ibi dici esse iudicandum secundum iura rei conuenti, & sic inducta ad fauorem ipsorum reorum non debent in ipsorum odium retorqueri, l. quod fauore, C. de legibus, ideo dum Napo. in eo loco simpliciter excludit clericos à prædicta dispositione consuetudinum, nec distinguit, nisi fauorem reorum in clericis actoribus, non erit faciendæ alia distinctio per prædicta; eò maximè, quia æquitas est semper in hisce consuetudinibus interpretandis præferenda, prout supra in procemio diximus, & dicit Napo. in hoc procem. Carol. num. 340. in verb. æquitas, in fin.

28. Ex prædictis igitur duplex deducitur conclusio. Prima, quod quomocunque detur casus in quo fiat disponentem intestatus iuxta dicta in 3. limit. semper clericus poterit succedere, & hoc est sine difficultate, quando cum clerico prætendente successionem ab intestato sunt alij laici in eodem gradu; & consuccessores vocati, etiam per consuetudinem, quo casu prædicti laici faciunt casum, & locum successionis ab intestato pro illa portione à consuetudine reseruata, quando scilicet quis facit testamentum, vel aliter disponit, intelligas, nam pro illis partibus intestati successionis fit locus, & hoc modo nihil clericus facit, sed utitur beneficio alterius consuccessoris laici, punctualis est decisio tex. in l. post mortem, §. fin. ff. de bonor. possess. contra tab. ubi videndus Bar. quo loci institutus utitur beneficio præteriti, & habet bonorum possessionem contra tabulas, & utitur ad sui commodum testamento per alium cõtratabulato; imo potius

tius dicitur, quod clericus simpliciter facit partem in successione illius portionis, quæ ei beneficio laici ex dispositione consuetudinis defertur.

- 29 Inde pulchra est dubitatio, quid si isti, per quorum existentiam fit casus successione ab intestato pro illis portionibus, nolent agere, vel renunciarent eorum beneficio, an clericus admittatur ad prædictam successionem. in qua difficultate, si procedendum esset ex decisione Bart. in d. l. si post mortem, §. fin. videretur concludendum ad minus esse necessariam petitionem præteriti parentis bonorum possessionem contra tab. licet non fuerit profecutus autoritate glo. in l. 3. §. si quis ex liberis hæres, in vers. committat edictum, ff. de bonor. poss. contra tab. quæ opinio Barto. habet fortasse communem in contrarium, prout refert Capyc. decis. 194. num. 7. vers. secundo principaliter, sed dato, quod opinio Barto. in materia contra tabul. esset vera, non potest aptari in casu nostro, in quo in actu morientis, existentibus proximioribus, ius ipsam operatur intestabilitatem in illis portionibus, ut pro medietate, vel pro novem partibus deferatur successio iuxta successionem ab intestato, quæ successio postquam est delata, censetur delata unicuique pro sua portione, & per consequens ab unoquoque pro sua portione adiri poterit, l. delata, ff. de verb. signif. si igitur ipso iure hæreditas defertur, & moriens moritur pro illa parte intestatus, nõ est similitudo bonorum possess. contra tab. adæquata; nam illa habet necessitatem adus contratabulandi, ad finem, ut pro parte alteri contratabulandi ius acquiratur, & sic ius contratabulandi non oritur ipso iure, & hanc distinctionem videtur probare Surd. in decis. 108. nu. 10. vers. ad ea verò, in prima responsione, & in vers. non iussit, Resistit enim consuetudo in casu nostro actu dispositionis, & dicit non posse disponentem in ultima voluntate disponere nisi de medietate, vel de decima, ergo poterit iuvari tali beneficio etiam clericus, quicquid dicat laicus, & ratio formalis est: nam cum iste laicus renunciat, non potest renunciare nisi delatam sibi successionem, quam potest vel adeundo consequi, vel repudiare, ut d. l. delata, & si non potest, nisi portionem adire, nec posse videtur
- 30 repudiare, nisi portionem, † si verò antequam fiat casus successione, & mortis ipsius, de cuius successione agitur, iste laicus cuius beneficio clericus iuvari dicitur, renunciaret beneficio consuetudinis, & pro eo, quod ad ipsum attinet, dat et potestatem ipsi morienti liberè disponendi, tunc crederem omnino

esse excludendum clericum per ea, quæ infra in 2. conclusione dicemus; nam tunc in sola clerici persona residere videretur ius reddendi intestabilem ipsum morientem pro portione consuetudinis. Nec obstat, quod successioni ex testamento quis non potest renunciare, ut diximus in cap. de cons. cap. & nidi; quia pro illis portionibus dicitur successio intestati, Nap. in consuet. & si testator, num. 26. Idem esset in omni alio casu, in quo tempore dispositionis esset satisfactum proximiori laico pro portione sibi tangente, vel quia institutus laicus sit, vel quia renuncianerit prædictæ successioni, ut infra dicetur, ut semper clericus, excludatur à prædicto beneficio consuetudinis.

- 31 Et redeundo ad primam conclusionem, videntur posse fundari ea, quæ iam diximus ex autoritate Napo. in consuet. si qua mulier, num. 10. in verb. fratribus, de muli. habent. filios, & in consuetu. si morienti, in verb. habuisset, num. 301. quasi sola existentia ipsius proximioris laici faciat ius quæri ipsi clerico secundum Barto. loc. cit. & prædictum tex. induxit de Franch. in prædicta decisio. 667. num. 5. in princ. & in decis. 289. & secundum hanc conclusionem procedit cons. Zabarell. 154. in quo aderant filii, & erat Ecclesia instituta, & inter filios clericus, vel monachus, in quo tota vis ipsius Fratris Ioannis Baptistæ vertebatur, & hunc casum implicite explicavit D. de Franch. in rationibus positis in prædicta decis. 411.

- 32 Secunda est conclusio, quando vel non adsunt alij laici, quorum beneficio possit ipse clericus iuvari, ut prædixi, & solus ipse clericus existit, qui deberet vocari ad ipsas portiones indispositas, quæ conclusio verificari potest, vel quia verè sit solus clericus, ut dixit D. de Franch. prædicta decis. 411. in fin. num. 6. ibi, & sic est decisus alius casus; vel quia adsint alij, qui licet possent disponentem intestatum facere, quando non essent instituti, tamen non conqueruntur ex quo sunt instituti, prout iam omnes sunt, vel præsupponuntur instituti in casu prædicto, idem D. de Franch. prædicta decis. 411. num. 5. ibi, est & alius casus; & iuxta hunc casum etiam locutus est Capyc. in prædicta decis. 98. in secundo casu. Intelligas tamen semper prædicta, dummodo testamentum, & institutio aliorum ita ritè, & rectè processerit, ut testamētū, & dispositio non possit infringi quoad executionem voluntatis, nec curò valeat, vel nõ, testamentum, de ultima voluntas remaneat ex Auth. ex causa, C. de libe. præ. tunc enim quia in sola clerici persona repositum est ius intestabilem disponentem

mentē reddēdi, cū alij illud nec infringāt, nec possint infringere pro eorū portione, vel habeāt portiones sibi delatas ex eodem testō, vel renunciatio in vita processerit, vt dictum est, & tunc clericus non potest admitti ad faciēdum intestatum disponentē ex beneficio consuetudinis: quia hoc nō potest facere nisi principaliter exercendo ad sui beneficium consuetudinis dispositionem, a qua est exclusus, vt supra diximus. Et ex his potissimum in causa reclamationis inter prædictum Petrū Lima, & Reuer. Fratrem Ioan. Baptistam de Aduitorio, alias Myrto, ex quo solus ipse Frater Ioan. Baptista nitetur impugnare testamentum, & soror laica erat legitimē instituta, fuit iudicatum in Sac. Consil. iunctis Consiliarijs trium Aularum, benè reclamatum, & malè iudicatum per prædictam sententiam die Decembris 1614. referente Integerrimo, & Doctissimo Regio Consiliario Ioan. Baptista Valenzuela Velasquez, nunc Regente dignissimo, de Izzo Actuario.

33 Sed & hic posset tractari quæstio, an si moriens expressè non instituisse laicos successores, sed simpliciter in testamento reliquisset proximis de consuetudine id, quod ad illos spectat de iure consuetudinis, an per illam, generalem institutionem censentur instituti laici, qui possent testamentum infringere, & non clerici, an verò etiam clerici, & per prædicta videtur testator, alio vniuersali hæredē instituto, voluisse relinquere portionem, debitam ipsis proximioribus laicis, & non clericis: de hac quæstione infra in capite de Forēsis dicetur etiam; in qua aduertas, quòd ipse disponens ex hac institutione, nihil acquirit, nec eius hæres, instituendo solos laicos, cum consuetudo disponat, vt medietas remaneat ad beneficium ipsorum, qui debent succedere ab intestato: ergo, aut præsumamus laicos institutos, vel cum laicis ipsos clericos, semper verum est, hæredem pro eadem quantitate medietatis, vel nouem partium, esse in bonis antiquis grauatum, vnde, si testati causa, in consuetudine et si testator, se habeat relatiuè ad dispositionem intestati, & nulla utilitas oriatur ex hac diuersitate ad ipsū disponentem, omninò crederem etiam clericum, & forensē vnà cum laicis, & ciuibus esse institutos. Nec arg. doctrinæ Alex. in l. hæredes mei, l. cum ita, num. 10. ff. ad Trebel. facit, nā ibi ideo fœminæ non censentur institutæ, sed solum filij masculi ad confirmandum testamentum, quòd per filium præteritum, inualidatur, quod non est in casu nostræ consuetudinis, cum semper illa sola portio segregetur à potestate disponendi, siue illam

relinquat proximioribus, siue non relinquat aliter in beneficium alterius disponendo, & sic firmiter teneo, illa potissimum ratione, quia censetur quis disposuisse eo modo, quo consuetudo disponit; sed consuetudo disponit, vt ad portionem illam vocentur proximiores secundum regulas successionis ab intestato, ergo in hoc nulla differentia poterit considerari inter successionem ab intestato, & successionem factō testamento quoad prædictas portiones. Intelligas etiam, quando, facta prædicto modo institutione cum clerico, in eodem gradu laicus adsit, alias, si solus clericus, tunc omnia prædicta cessarent, & clericus solus non censetur institutus, ex quo periam dicta ipse non est in hoc casu à consuetudine vocatus, quando est solus, & tractatur de successione, factō testamento.

34 Nec obstat (vt ad prædictam decisionem redeam) Id, quod pro parte dicti Fratris Ioannis Baptistæ dicebatur, scilicet, non semper esse seruata per consuetudinem rationem reciproce successionis, cum inter patrem, & filios apertè contrarium inspicitur. Nam filius disponens, non tenetur patri de bonis maternis relinquere, nisi bonorum subsidium in consuetudine filiusfamilias: at è contra pater filio tenetur semper de bonis maternis, & paternis medietatem liberis relinquere, vt in consuet. si aliquis moriens, sed veritate attenda, ac identitate subiecti, nulla adest disparitas; Nam verū est, quòd bona omnia antiqua respectu ipsorum filiorum sunt antiqua. Et ratio est, quia coniuncti ipsi patri, vel matri ipsis filijs sunt coniuncti, ita Nap. in consuet. si qua moriens, in glo. cognatis, nu. 4. & dicit tex. in consuet. si aliquis moriens, in verbo ex quocunque latere, & ibi Napo. & diximus in seq. consuet. si quis, vel si qua, in princ. dum de prærogatiua linæ tractauimus, & quemadmodum nouiter quæsitæ respectu filiorum, quando pater disponit, sunt subiecta tantum bonorum subsidio, vt in prædicta consuet. si aliquis moriens, & in consuet. si qua moriens, sic respectu ipsius filij disponentis sunt bona materna, cum pater non possit dicere filio prædicta bona obuenta fuisse à coniunctis patris, sed ab affinis, vt sunt, ipsi patri, illi de linea materna, vt dicemus infra in prædicta repetit. consuetudinis si quis, vel si qua: & per hoc in ipso filio respectu patris materna habentur, ac si essent nouiter quæsitæ, & per consequens subiecta fauore patris solum bonorum subsidio ex consuet. filiusfamilias, sed quod in ipsis paternis patri, & in maternis matri non debeat filius medietatem, quemadmodum

C

è con-

è contra pater ipsi filio, hoc non negat consuetudo, & hoc libenter assererem, & licet consuetudo non intelligatur patre, vel matre, existente in medio, id procedere intelligendū ex benigna interpretatione prudentum fauore ipsorum patris, & matris inducta, quæ interpretatio non debet in odium ipsorum retorqueri, l. quod fauore, C. de legi. Si enim ipsorum fauore tolluntur istæ perionæ a generali vocabulo proximiorum, quando ipsi velent uti consuetudine cessarent omnia prædicta, & dicit de Franch. decis. 92. nu. 7. per totum dixi de patre, & matre, quia in illis verè consuetudo non loquitur, at de alijs ascendentibus loquitur, & dicemus in consue. si quis, vel si qua, dum de illa cõclusionem tractabimus, an patre, vel matre existente in medio habeat locum consuetudo, & prædicta limitatio fundatur optimè pluribus medijs à Soc. cons. 81. si in causa, de qua agimus vol. 4. quod statutū vocans coniunctos ex parte patris, vel ex parte matris includat etiam patrem, & matrem, eo casu, quo esset odiosum patri, & matri, si illos non comprehenderet.

35 Nec obstat etiam id, quod proximè diximus de tex. in consue. & si testator, in qua non fit differentia inter successionem, factō testamento, & successionem ab intestato, quia eadem personæ vocantur ad illas portiones, quæ vocarentur ab intestato, ergo, si ab intestato clericus vocatur, debet vocari etiam factō testamento, quia responsio est facilis. Nam consuetudo supponit pro illa medietate effectum esse casum successionis ab intestato, & per hoc necessario illa secundum eosdem terminos disponenda, ut etiam supra diximus, & hoc non negamus post factum casum intestati in illa portione, sed quod debeat, vel non debeat fieri casus prædictus intestatæ successionis, hoc non disponitur in dicta consuetudine, cum longe alia sit successionis ab intestato ratio, à ratione successionis factō testamento, & ideo id est repositum in interpretatione prædicta, & certum est de clerico, ipsam consuetudinem non loqui, ergo potius dicemus non fieri casum intestati, existente solo clerico, ut diximus, & hæc est vera solutio.

36 Sexto nec erit etiam omittendum de his, qui tempore, quo disponūt, intendūt ingredi religionem, ut est ipse ingrediens monasteriū, vel religionem, quæ potest possidere in communi, an scilicet possit disponendo in extraneos de bonis antiquis, fraudare proximiores ex latere bonorum portione ad eos spectante, Et ratio potest esse decidendi contra proximiores, quia cum monasterium sibi loco filij agnoscatur, stantibus filijs agnati minimè

possunt succedere; hinc fit, quod, si agnati per monasterium excluduntur, poterit, ipsos, ingrediens disponendo in extraneos, excludere, 37 re, † quod verò per monasterium agnati excludantur Napo. in consue. si moriatur, num. 9. & in cons. & si testator, in verbo disponere num. 6. de Franch. decis. 40. & Felix de Rubis, ab eo relatus, qui duas refert decisiones Sac. Cõi. in addit post volumen cons. impressis, in verbo moriatur, A. ff. decis. 370. in tertio dubio, & decis. 350. ver. sic etiam vidimus, de Franch. decis. 318. num. 6. & 7. Vnde ex his absque dubio concluditur, quod ingressurus per ipsius dispositionem poterit in prædictis agnatos fraudare, qui si dispositio non fieret, nec succederet, arg. tex. in l. si ita stipulatus, §. possum, ff. de verb. oblig. & per ea, quæ dicit glo. & ller. in §. sed etiam res, per quæ fiat inest. & faciunt ea, quæ dicit Capyc. decis. 210. & de Franch. decis. 91. nu. 17. nec hodie ista conclusio habet difficultatem, postquam ita fuit iudicatum per Sac. Conf. die 29. Ianuarij 1607. pro Hippolyta Capomazza cõtra fratres consanguineos Lutij Burrelli, referente Illust. D. Marco Antonio de Ponte, ad præsens meritissimo Sac. Conf. Præsides, & Marchione Sancti Angeli, nec fuit ratio prædictæ decisionis, quia renunciatio est actus inter viuos, sed quia, si non disponeret, monasterium, quod loco filij agnoscatur, omnino succedebat, ex quo poterat possidere in communi, alias, si ingressurus fuisset religionem penitus incapax, tunc per eandem rationem contrariū affirmarem; † prout idem quod supra tenarem, etiam si per testamentum ingrediens disposuisset, nã consuetudo & si testator, iubet illos admitti ad medietatem; qui ab intestato essent successuri; ergo, si non sunt ipsi successuri, non veniunt ad medietatem, licet simpliciter in prædicta ratione actus inter viuos fundasse se S. Cõf. referat Reu. Pater Molfes. in tit. de renunciatione q. 16. num. 24. & par. 3. q. 8. nu. 12. verè enim talis disponit ut moriturus, quæ cautela si admitteretur, vniuersa consuetudo destrueretur, ut dicemus in reper. consue. & si testator, vbi discutemus argumenta loc. cit. proposita per dictum Reueren. Patrem.

39 Et prædicta rectè procederent, nisi ingressurus infra annū probationis moriatur, quia tunc de eo, ac de laico, & seculari iudicandum erit, cap. religioso, de senten. ex commun. in 6. Lucas de Penna, in l. stigmata, col. 2. in fi. C. de fabricens. lib. 11. l. ff. in Auth. si qua mulier, C. de sacrosan. eccl. nu. 58. & per hoc in pendentibus esse statum nouitij dici potest, ut, si ingrediatur, actus iudicetur, ac de ingresso, si exeat, vel

vel moriatur, ac de laico, & non religioso, vide more suo latè deducentem Tiraq. in tract. lignag. §. 1. gl. 8. a nu. 2. 1. vsque ad nu. 4. 1. & in specie nu. 38. & 39. quam conclusionem posui potius ad integrandam materiam, quam vt crederem esse locum ipsius hic de ea pertractare, facit conf. Paul. Castr. 432. col. fin. lib. 1. quem refert Magon. in decis. Rot. Florët. 14. 1. nu. 2. videndi sunt ad prædicta Caball. resolu. cas. 108. nu. 20. Farinac. de inquis. q. 8. nu. 46. vers. amplia 16. & latè per septem casus distinguit nouissimè Menoch. in addit. ad secundum lib. de arbitr. iud. ad casum 436. vbi omnino videas omnes casus resolutos, quibus bona nouitij morientis infra annum probationis acquirantur.

40 Septima erit limitatio, vt omnes cōsuetudines, loquentes in contractibus, & vltimis voluntatibus, veluti dantes certam formam obseruandam in ipsis, ad hoc vt valeant, veluti, quòd adsint tot testes, vel duo notarij, vel quid simile, quòd ipsæ comprehendant, & ligent ipsos clericos. Et ratio huius limitationis est, quia si aliter diceremus, sequeretur, quòd instrumentum vnum faceret fidem pro vna parte, & pro alia non, Seraphin. de priuileg. iuram. priuileg. 77. nu. 26. allegatus à Carol. de Grassi. nu. 192. limit. 25. in 2. effec. cleric. in suo tract. secundum cuius doctrinam, & binā distinctionem ibid. ex mente Doctorum, ibi relatorum, factam num. 193. & 194 scilicet procedere, quando solemnitates sunt de facili obseruabiles. Secundo, si principaliter de ipsis contractibus, & instrumentis loquuntur; decidi potest in materia consuetudinum nostrarum in toto tit. de instrumentis confectis per Curiales Neap. ligari per personas ecclesiasticas per eas, ex quo principaliter loquuntur in contractibus, & de rebus, quæ æqnè principaliter possunt ad laicos, & ad Ecclesias pertinere, nec ad Ecclesias vt ad Ecclesias, sed vt ad Ciues spectant, prout in limit. 16. nu. 176. in eod. effec. limit. 24. nu. 189. & sic ego teneo, quia alias inueteretur ordo totius commercij ex dictis per Seraphin. loc. cit. & ex his sit finis tractatus de personis ecclesiasticis.

§. 4. Præcludiorum.

- 1 *Districus qui, & quo modo à diocesi distinguitur, & varia ipsius acceptio.*
- 2 *Territorium quid sit.*
- 3 *Territoriū castri vel Ciuitatis, an includat ciuitatem, & castrum.*
- 4 *Districus an comprehendat sub se loca exempta.*

5 *Casalia Ciuitatis comprehenduntur sub districtu ciuitatis.*

6 *Casalia Ciuitatis Neapolitana tam quo ad districtum, quam quoad diocesim Archiepiscopi enunciantur sigillatim.*

§. 4. De Loci, & districtus ratione.

Ost tractatum de personis Ecclesiasticis, erit videndum de loco, & territorio, iu quo seruandæ sunt consuetudines de quibus infra agendum erit, & sic de districtu, iuxta dispositionem tex. in

§. 9. infr. in proemio Caroli, qui tractatus, vt sit distinctus, de infrascriptis dicendū. Primò de loco, & districtu. Secundò, de Personis, quæ in eo, & sub eo comprehenduntur tam de facto, quam de iure. Tertiò, de rebus, quæ in eodem loco, & districtu comprehenduntur.

1 Ad Primum districtus aliquando accipitur pro Diocesi, ita interpretatur in clement. ne Romani, §. sane, de electione, quo loci dicit glo. quòd plus est ponderare diocesim, quam districtum, eò maximè, quia diocesis non mutatur, sicut districtus, vt ibi notat gl. & multa sunt loca, quæ non sunt de districtu, & sunt de diocesi, prout etiam videbimus, dum de speciali districtu huius Ciuitatis, & diocesi agemus, & hoc modo crederem intelligendos Doctores, dum dicunt, clericos esse de districtu Ciuitatis, Ioan. Andr. & Gemin. cap. fin. de offic. deleg. Decius, qui alios citat in cap. 1. de præbend. num. decimo, nam clerici sunt exempti à iurisdictione, vt supra diximus, nec valet consuetudo, quantumuis inueterata, quòd Rex habeat iurisdictionem in clericos, vt optimè contra Reges Angliæ probat Rota decis. 840. vtrum valeat consuetudo in antiquis, sequitur Felyn. in cap. 2. de maior. & obed. Duæ enim sunt vniuersitates clericorū, & laicorum, cap. duo sunt, 22. q. 1.

Districtus etiam Comitatus dicitur glo. in cap. Prouinciæ, in verbo Comitibus, vel Comitibus, vt legendum puto, 99. dist. & hoc est vulgare Hetruscorum Contado, & Contradini. Inquit enim glo. Comitatum esse districtum alicuius Ciuitatis, vbi est Episcopus.

2 Districtus etiam dicitur Territorium, quod à Napodan. in glof. districtu in proem. Carol. nu. 335. diffinitur esse vniuersitatem agrorum intra fines cuiusque Ciuitatis, l. pupillus, §. territorium, Paris de Put. in tract. de

reintegr. feud. in tit. de verbor. signif. in verbo territorium, Capyc. in inuestit. feud. in verb. territorium, & id, quod Napo. hic dixit territorium loci, & territorium iuris loci, id, quod diximus iuris, idem quòd iurisdicção Paris de Put. dixit aliquando accipi largè territorium pro iurisdicçãoe d. §. territorium, l. nulli, C. de Episc. & cler. argum. l. extra territorium, ff. de iurisd. omni. iud. aliquando appellari tenimentum, vt ibi, de districtu vide Bald. in cap. 1. §. fin. num. 4 quibus mod. feud. amitt. Socc. consil. 74. num. 9, & sequen. vol. 1. Crauett. consil. 672. num. 2. Bald. consil. 419. volum. 1. & latè Hieron. de Mont. in tracta. fin. regu. cap. 7. per tot. & quòd non adsit districtus nisi adsit iurisdicção, secundum Alex. ad Barto. in d. l. pupillus, §. territorium, ff. de verbor. signif. Crauett. consil. 675. num. 2. Aret. optimè consil. 77. qui optimè & subtiliter more suo discurret de districtu. Et quòd territorium comprehendat etiam mare adiacens, de Franch. decis. 142. circa fin. vbi latè, quòd appellatione viæ publicæ comprehendatur ipsum mare, & alia iura ibi adiacentia, vt exonerandi, vel onerandi nauigia, Suarez alleg. 17. & Freccia in tract. de subfeud. lib. 2. quis dicatur Dux, Marchio, num. 5. vbi an iurisdicção in mari veniat concessio territorio, & Calcan. consil. 90. nu. 19.

3 An verò territorium Ciuitatis, vel Castrum dicatur extra Ciuitatem, vel Castrum, vide apud Parid. de Put. loc. cit. qui hincinde autoritates allegat, & concludit Ciuitatem esse in territorio, quia Ciuitas inest territorio, & vide ibidem nam allegat duo Consilia Oldr. & sic fundat glo. Marini, & post ipsam Ifern. in consil. si damna clandestina, in verb. territorij, & facit contra autoritas nostrarum, consuet. vbi si districtus intelligeretur etiam de Ciuitate, suffecisset dicere tantum de districtu Ciuitatis Neapolis, ex quo sic omnia, comprehendisset loca, & Ciuitatem ipsam, & tamen dicit Carol. in proœm. in dicta Ciuitate Neapolis, eiusque districtu, & in consuet. vbi domus, infr. de iur. congr. ibi, fundis, & domibus emptis, vbiunque in Neapoli, & in territorij eius sitis, & sic expressè specificat Ciuitatem, & eius territoria, quasi sit quid diuersum districtus è Ciuitate, sed dicas ipsam Ciuitatem esse nominatam, vt caput districtus, prout Metropolis dicitur caput Diocesis, aliàs absurdum videretur, vt caput diocesis, non dicatur esse in ipsa diocesi, sic de districtu, & territorio dicendum erit, quasi relatio necessaria, vt nò possit dici districtus, nisi alicuius Ciuitatis sit districtus; cum distri-

ctus per se nihil sit absque alio adiuncto, sed quòd appellatione diocesis in odiosis non intelligatur Ciuitas, Menoch. consil. 859. & ibi quatenus se extendat diocesis, sic etiam distinguit idem Menoch. consil. 140. nu. 12. vbi distinguit, quòd aut dispositio est fauorabilis, & appellatione territorij venit etiam Ciuitas, aut est odiosa, & non venit.

4 An verò Ecclesia, & alia loca exempta dicantur de districtu, & dicunt aliqui, quòd, licet sint in territorio, tamen non dicuntur de territorio, de qua quæstione facit consilium Angel. consil. 233. quædam domina; num. 2. vbi videtur concludere, quòd statutum, simpliciter loquens de actu testandi, vel potestate, non includat testantem extra territorium, & diocesium, & per hoc nò includere testantem in loco ecclesiastico, quòd optimè faceret ad nostram consil. dato. quæ quædam consuetudo sit, quæ non procedat in dispositione, vel actu celebrato extra districtum, quæ opinio licet in se non sit vera, vt est videre apud Cagnol. in l. si librarius, nu. 68. & contra Rol. & Natt. contrarium consulentes fuisse iudicatum refert Surd. decis. 129. num. 10. tamen in mataria nostræ consuetudinis non possunt applicari prædicti termini, cum Ciues vbi que Ciuitatis existant semper vt Ciues, & in parte Ciuitatis existere dicantur, quia infra districtum, alias bona, quæ reperirentur inclusa in loco exempto, non dicerentur de districtu ipsius Ciuitatis, & facili negotio posset euitari in aliquibus dispositio consuetudinis, quod nec somnari possem, quicquid dicat Angel. eò maximè, quia in hoc volumine sunt consuetudines de Ecclesia, & locis ecclesiasticis loquentes in consuet. si ecclesia, infr. de iur. congrui, & ibid. Nap.

5 Intellecto quid sit districtus ad clariorem intelligentiam scias districtum continere in se omnia Casaliam huius Ciuitatis, vt dicit expressè Napod. in proœm. Carol. in verb. vniuersitate, num. 288. quo loci in finalibus verbis dicit, quia consuetudines sunt seruandæ in districtu continere etiam Casaliam, licet homines Casalium non sint vocati, vide ibidem addent. quorum remissiones non repeto; & quòd Casaliam huius Ciuitatis, quæ habent iurisdicçãoem diuisam contineantur sub verbo districtus, & in ijs sit seruanda consuetudo, de Franch. decis. 316. & ratio est, quia Casaliam, habentia separatam iurisdicçãoem, etiam dicuntur subesse ipsi Ciuitati, ex quo per Regè Federicū inter capitula, & priuilegia Neap. in cap. 54. fol. mihi 26. fuit specificè concessum, quòd per concessionem factas, & faciendas

das Casalium Ciuitatis Neap. non præiudicetur Iuribus, & priuilegijs Neapolitanorū, & iurisdictioni M. Cur. Vicariæ, & aliorum Tribunalium Ciuitatis, & ad tex. in l. qui ex vico, ff. ad municipal. vid. Cott. in mem. in verb. represaliæ, vbi distinguit, quod in ijs, in quibus est facienda stricta interpretatio, non veniunt; in fauorabilibus veniunt Casalia appellatione Ciuitatis; Soc. iua. conf. 2. num. 30. & conf. 49. nu. 31. volum. 1. Confal. Hispan. in lib. variar. quæst. cap. 36. num. 22. pag. 753. Menoch. conf. 75. num. 97. qui alios refert, & pluribus, Menoch. conf. 1007. num. 85. cum pluribus seqq. qui in specie statuti optimè loquitur, l. qui in continentibus, ff. de verbor. signif. & Bal. in l. 3. post Bart. C. de naturalib. liber. vbi dicit Ciuium appellatione intelligi illos de districtu, communitate, & territorio, & optimè Nap. in consuet. si est quæstio, in titu. in quo casu stetur dicto, Colon. in verb. Ciues, vbi dicit rusticum, vel villanum, in fin. dicit, quod licet isti non sint ciues, sunt tamè legi Ciuitatis subiecti per dicta hic in proemio, & quod consuetudo Ciuitatis liget Casalia, & Villas, quæ ei subsunt. Iser. in tit. quæ sint regalia, in verb. veçigalla: additio 2. col. 2. vers. omnia loca.

6 Sed quæ sint Casalia Ciuitatis Neap. dicas duplici modo Casalia considerari, nam quædam sunt Casalia diocesis Neapolitanæ, quædam sunt Casalia districtus huius Ciuitatis quoad iurisdictionem temporalem, & primo diocesis Neapolitana constat in infra scriptis Casalibus.

Diocesis Neapolitana sub Archiepiscopo Turris Oëana.

Castellum Turris Oëana, alias Torre del Greco.

Retina, S. Giorgio à Clamano, Pollena.
Portici, Bosco, seu tre case. Trocchia.
Messa di Somma. S. Sebastiano. S. Giovanni à Teduccio.
Varra, Serini, Ponticello.

Sub Archiepiscopo Afragola.

Afragola, Arzano, Seconigliano, S. Pietro à Patierno.
Casauatore, Casoria, Casalenouo.

Sub Archiepiscopo Capitis montis.

Ceruigano, Marano, Mugnano, Melito, Piscinola.

Quæ non subsunt Archiepiscopo.

La Montagna di Posilipo, Capodemonte, Villanova, Ancarano, S. Straro.

Collis Antiniani.

Arenella, Antinianum, Vomarum, Turrichium.

Alius Catalogus prædictæ diocesis, quem habuit ex quodam antiquo processu.

Arzano.	S. Gio. à Teduccio.
Carmano.	Refina.
Casoria.	Posilipo.
Casalenouo.	Santo Vito.
Panecocolo.	Grumo.
Serino.	Mugnano.
S. Pietro à Patierno.	Marzano.
Cardito.	Marianella.
Casandrino.	Terizo.
Caruizano.	Soccauo.
Chiaiano.	Mianello.
Polueca.	Portici.
La Volla.	Ponticello.
La Torre.	Pumigliano.
Chianura.	Piscinola.
Afragola.	La Varra.
Frattamaiuri.	

*Ex Sancti Laurentij Tribunali huius fidelissima Ciuitatis districtum habuit conuertit in infra scriptis Casalibus bo-
dis 1. Ianuarij. 1618.*

Antignano.	Torre dell'Annuciata.
Arzano.	Fragola.
Varra.	Frattamaiure.
Casalenouo.	Foregrotta.
Casandrino.	Grumo.
Caruizzano.	Mileto.
Porueca.	Mugnano.
Piscinella.	S. Pietro à Patierno.
Piscinola.	Salice.
Pianura.	Seconigliano.
Posilipo.	Soccauo.
Torre del Greco.	S. Iorio à Carmano.
Chiaiano.	Marano.
Cardito.	Mariglianella.
Capo de chino.	Maranella.
Casauatore.	Peccigno.
Casoria.	Panecocolo.
Capodemonte.	S. Gio. à Teduccio.
Pontecello.	Serino.
Pianura.	S. Spirito.
Portice.	Terizzo.
Refina.	Villa.

In quibus locis ex supra iam dictis, ex quo sunt indubitanter Casalia Ciuitatis Neapolitanæ, & ita hodie ab eius officialibus tractantur, non erit ambigendum, consuetudines sibi in ipsarum dispositione locū vindicari, quod in diœcesi locum habere nō puto, si rectè processit prædictus catalogus, cum semper referuem meliorem, & exactiorem computationem.

§. 5. Præcludiorum.

- 1 Cives qua faciant.
- 2 Ciuitatis decretum qua debeat continere, & an allectio possit fieri uno reluctante remissu.
- 3 Cives allicendi potestas à quo primo Neapolitanis concessa.
- 4 Cives an dicantur nati per transitum, expensis, vel baptizati de remissu.
- 5 Incola quis sit, & qualiter incolatus persiciatur.
- 6 Napodanus carpitur in malo modo loquendi, & quid differat sortiri forum à sortiri domicilium,
- 7 Forum sortiri, & statuto ligari equiparantur.
- 8 Habitatores, & habitantes qui dicantur, & qualiter à consuetudine ligentur.
- 9 Argumentum à mortuo ad defunctum ab administratione valet.
- 10 Molfesius notatur in 2. parte de personis. q. 4. num. 5.
- 11 Decretum Regia Camera declarans quis dicatur existere in Ciuitate.
- 12 Consuetudo loquens de bonis, aequaliter includit forenses ac ciues, & dubitatur ex doctrina Napod. & melius. nu. 19.
- 13 Consuetudinem qua expressè vel principaliter non loquitur de bonis, procedere etiā de bonis sitis extra districtum, ex Napodano an sit bene dictum.
- 14 Napodani dictum difficultatur in consuet. pupillus in glosa bona.
- 15 Consuetudo loquens de actus sollempnitate aequaliter includit exteros, & ciues, vel habitantes, dummodo actus fiat in districtu.
- 16 Consuetudo loquens de actus debet intelligi de simplici actu uti actus, non autem de actu uti dispositio honorum.
- 17 Consuetudo sed & mulier an procedat in filia extra in præiudicium patris exteri, & an in eius procedat in bonis contra districtum, nu. 18.
- 20 Consuetudo si moriatur, & cetera de successione. ab intestato disponere dicuntur de rebus, & includunt aquè exteros, & ciues.
- 21 Consuetudo disponens circa sexus prerogatiuam, & feminarum exclusionem, an dicatur realis vel personalis, discutitur cō nu. 22. concluditur nu. 23.
- 24 Consuetudo & statutum præferens masculos feminis, procedit etiam inter forenses, & esse realem dispositionem, num. 33.
- 25 Consuetudines, qua disponit de bonis colligantur.
- 26 Consuetudines loquentes factis testamentis, an dicantur reales, vel personales in successione descendentiū cum sexus prerogatiua.
- 27 Napodanus notatur in consuetudine si moriatur, in verb. succedunt, nu. 84. & num. 29. & num. 87. in eadem consuetudine, num. 28.
- 29 Pater faciens testamentum quomodo indicandus circa præteritionem filiarum, & qualiter seruanda ab eo sexus prerogatiua.
- 30 Consuetudines disponentes circa potestatem testandi, an dicantur personales, vel reales, ubi de consuetudine filiusfamilias, & num. 31. De alijs circa dispositionem antiquorum.
- 32 Exteri ita ligantur à consuetudine ab intestato uti factis testamentis, etiam ad beneficium exteriorum, qua paritas non procedit in clericis.
- 34 Soror masculiata ad successionem patris, vel matris, succedit etiam fratri uti masculus, & è contra, exclusa à successione parentum ab omnibus alijs excluditur, num. 35.
- 36 Filij sororum sunt eiusdem natura, & conditionis, actorum matris.
- 37 Decisio de Franch. q. 12. late discutitur, & explicatur non procedere, quando in bonis paternis, & maternis non poterat eadere exclusio feminarum, vel masculiatio, cum decis. Sac. Conf. nu. 38.
- 39 Consuetudo excludens sorores dotatas est indiuidua cum alia includere filios à successione parentum, & qualiter indiuiduitas ponderetur.

§. 5. De personis, quæ in loca, & districtu continentur, uel non.

Nunc videndum erit, quæ personæ in districtu comprehendantur, & quæ non comprehendantur, & per hoc erunt noscendi plures termini, personas denotantes, & habentes in se effectum iuris pro re, de qua agimus.

1. Habemus primò Ciues, Ciues enim faciunt altera de quatuor causis, scilicet, origo, manumissio, allectio, uel adoptio, C. de incolis, l. ciues dicit Napod. noster in consue. si est questio, nu. 3. in verb. ciues, infr. in quo casu stetit. colon. sub quo nomine ad minus ratione territorij, & subiectionis illi de Casalibus continentur, prout ibi dicit Napod. & nos supra diximus loc. suo, sic etià decisiuè loquitur Napod. hic in proem. nu. 176.

2. Inquit Napo. in proem. num. 179. vers. ex præmissis debet, quod decretum ciuitatis plura debet continere, & in specie allectionis debere fieri de spontanea voluntate Ciuium; hinc oritur, quod quando agitur de aggregatione faciendâ alicuius in costum nobilium, alicuius Ciuitatis, prout est hic Neapoli in Sedilibus, vno reluctantè aggregatio, & allectio non poterit fieri, & secundum hanc opinionem facit decisionem Loffred. in causa illorum de Alexan. inter ipsius consil. 51. in ordine, quòd scriptum paucis immutatis, fuit allegationis Hieronymi Seuerini, in ea causa facta, & ego habeo manu scriptum originale, in quo constat de dicta allegatione accommodata, & aptatè per varias licuras ad formam decisionis, prout hodie in d. conf. 51. legitur, licet contrarium fuisse decisam testetur Dominus de Franch. decis. 2. in causa illorum de Villano, in qua doctissimû consiliû facit Federicus Viualdus, qui scripsit pro Villanis, in qua causa fuit iudicatum aggregationem nobilium à maiori parte ritè, & rectè fieri potuisse. Sed prædicta decisio est fundata potius in dispositione priuilegij Regis Federici, quàm iuris communis, vt optimè ponderat nouissimè compatritius meus in tract. de regimin. Reipubl. §. 1. nu. 39.

3. Et notandam, quòd potestas creandi Ciues Neapolitanos; fuit primò data Ciuibus Neapolitanis aggregandi exteros in Ciues Neapolitanos per Ferdinandum Secundum in cap. 12. sed in potestate priuandi ciuitate fuit reseruatâ nobis Regiæ Maiestatis. fol.

21. à ter. & fol. 23. a ter. in cap. 15. & à Magn. Capit. in cap. 23. Intrrueniente assensu Regio; vel eius Locumtenentis, hinc D. de Frách. decis. 357. quod aggregationes, quæ solebant fieri per Nabiles Ciuitatis, semper continebant reseruacionem assensus Regij, & fiebant per actum publicum, cum Notario, Iudice, & testibus, prout vidi instrumentum ciuitatis, factum in S. Laurentio per Nobiles Fabricium Coffa, Lucium de Sangro, Io. Vincentiû Stendardum, Andream Fellapane, & Troianum Menatum pro dicto Ioanne Castrioto Scannarbecch Duci Sancti Petri in Galatina in anno 1495. die 29. Februarij per Notariû Nicolaum de Monte in processu in banca Imperati, nunc Scacciauenti, inter Ducem Sancti Petri, & aliquos particulares dictæ Vniuersitatis.

4. An autem nati per transitum in aliqua Ciuitate. Item an baptizati. Item expositi debeant dici Ciues, vide Grat. discept. for. cap. 65. & omnes causas ciuitatis prosequitur Luc. de Penn. in prædicta l. ciues, C. de incolis lib. 16. & nouissimè prædictus compatritius in tract. de regim. reipub. cap. 7. §. 20. nu. 5.

5. Secundò habemus Incolas, Incolam dicitur Iurisconsult. in l. pupillus, §. incola, ff. de verb. sign. Incolas enim domicilium facit, ciues origo, & aliæ causæ, quas diximus, hinc Napo. in d. proem. nu. 180. dixit solam habitationem quantumcunque longæuam non facere Ciuem, sed incolam, & propterea dicitur, quòd incola fit solo animo, & factio eius, qui se contulit in aliquam ciuitatem, sed vt ciuis quis fiat requiritur animus eius, & alterius, vt not. C. de incol. l. ciuis quidè lib. 10. & Doct. tripliciter per incolam domicilium acquiri, natura, legis dispositione, & animo, & voluntate incolæ, Maria. Soc. in cap. vlt. col. 7. vers. sexto principaliter quæro, de for. compet. & quomodo quis domicilium habere dicatur Grat. discept. for. cap. 181. nu. 22.

Præsumitur enim incola habere animum habitandi. Primò, quando res suas cum familia detulit in rubr. ff. de migran. & in l. in l. censoria, ff. de verb. sign.

Secundò, si per decem annos permanserit l. 2. C. de incol. lib. 10. & quod habitas Neap. per decênium dicatur ciuis Neap. vel melius non exterus ad pragmaticam 17. nouem cap. in tit. de feud. prohibente Proregem assentiæi exteri in alienationibus feudorum, Surd. conf. 371. num. 45. volum. 3. contrarium iudicatum fuisse asserit D. Rouitus in pragmatica prædicta 17. de feud. nu. 22. in causa creditorû Illust. Marchionis Mariliani, vbi videas.

Tertiò si domum ibi emerit, nam possessio

immobilium cum habitatione facit aliquem incolam, l. 1. cum ibi not. ff. ad municipal. sed particulares casus, ex quibus quis animo domicilium acquirere intelligatur optimę more suo per sex casus prosequitur Menoch. de arbitr. iud. lib. 3. casu 86. ad quem recurras, & quando pręsumatur domicilij mutatio idem Menoch. lib. 6. pręsump. 42.

Incolam effici, quę ex habitatione ex proprio facta, & an extera, nupta Neapolitano, per tale domicilium amittere dicatur originem, & quomodo de Franch. decif. 546. 4 nu. 18. v(que ad fin.

- 6 Et ex prędictis patet, inaduertenter esse locutum Nap. in procem. in verbo districtus, nu. 335. vers. tunc expressę collige, dum accipit domicilium pro foro, dicendo tunc expressę collige, quod, si exterus hic deliquit, vel aliter sortiatur domicilium quasi per contractum vel delictum intelligatur sortiri domicilium, quod est falsum, cum non domicilium, sed forus sortiatur per delictum, vel contractum, prout dicit Cyn. in l. 1. C. de summ. Trin. & fid. cath. Est bene verum, quod delinquens ligatur consuetudine loci delicti, de delicto loquente, contrahens ligatur consuetudine loquente de contractu, Aymon conf. 30. nu. 6. & sic de singulis Boer. conf. 10. nu. pen. non ea ratione, quia sortitur domicilium, sed quia forum sortitur cōtrahens, vel delinquens in prędicto loco, iuxta tradita in d. l. 1. & precipuę per Bart. prout supra diximus, dum de ecclesiasticis personis egimus, & tractant Doctor. extra de for. compe. & nos dicemus infr. locis suis. Itaque ne te decipiat dictum Napo. vt vnusquisque; qui sortitur forum in prędictis modis, intelligatur ligari his consuetudinibus, prout ille, qui sortitur domiciliū; quia hoc est falsum, cum ille, qui contrahit domicilium, in omnibus ligetur his consuetudinibus: at qui sortitur forum; ligatur dicta consuetudine, & statuto, quę loquitur de illo actu, per quem sortitur forum, & sic si ratione personę de persona, si ratione rei de re, si loci de loco, & huiusmodi, prout inferius suo loco dicemus, & supra ex Boerio conf. 10. nu. pen. Contrahens enim ligatur statutis, & consuetudinibus illius loci. l. 2. ff. quemadm. testam. aper. l. si fundus, ff. de cui. Cuman. conf. 141. col. 1. in fin. Rimin. senior conf. 364. num. 12. lib. 2. Rot. Genuens. decif. 26. nu. 7. & adeo est verum, vt mutans domicilium, temper possit conueniri de contractibus factis, in primo domicilio in ipso loco contractus, Specul. de cōpet. iudic. adit. §. generaliter, col. pen. in prin. vers. quid si debitor tempore contractus, nu. 33. Cardinal. in clem. pastoralis, §. denique,

col. pen. in prin. vers. tertio quęro, nu. 6. de re iud. domicilij ratione forum sortitur quis Franc. Marc. q. 920. par. 2. nu. 5. Nat. conf. 4. lib. 1. Et dixit Boer. decif. 13. num. 14. equiparari hęc, forum sortiri, & statuto ligari, & incola obligatur legibus, & consuetudinibus loci, cuius incola est, late Gail. obser. lib. 2. obser. 35. per tot. & num. 5. illa ratione, quia forum ratione incolatus sortitur, & equiparari sortiri forum, & consuetudinibus ligari, & allegat Soc. Decium, & alios plures, & opinionem dicit esse communem, cap. quod dilecto, extra de consuet. & affinit. & plures alios cumulat de Grass. in 2. effect. de effect. cler. in prin.

- 8 Tertio habemus habitantes, & habitatores, vt Nap. distinguit in consuet. fin. quę incipit pupillus, in glo. habitatoribus, num. 10. vbi distinguit inter habitatores, & habitates, & dicit consuetudinem ligare habitatores, qui habitatores intelliguntur, qui habent domicilium, & sic reincident in incolatum habitatio ad effectum, vt comprehendatur, vel non in consuetudinis iurisdictione. Intelligit enim Napod. habitantes perpetuo: habitator enim is dicitur, qui habitat cum sua familia, & facit ibi focum, & alia, quę solent facere habitatores, vt in l. 2. C. vbi Senat. vel clarif. & C. de agric. & cens. l. cum simus, Bal. conf. 198. incipiens statutum Ciuitatis Tergesti vol. 2. nu. 3. & ibi de interpretatione statuti ligantis ciues, vel habitatores, & semper dum de habitatoribus agimus, supponimus illos esse externos Ciuitatis Neapolitanę, & facit Napo. in consuet. vbi domus, de iur. congr. num. 70. & 71. vbi ad finem, vt gaudeat quis privilegio huius consuetudinis videtur requirere aliquid de duobus, vel quod sit habitator, vel quod sit Ciuis, & sic (inquit Napo.) si ciuis transfulit domicilium in aliam ciuitatem, habet locum, nihilominus hęc consuetudo C. de municip. & orig. l. si. lib. 10. & ibid. dicit Nap. intellige habitatores, qui habeat domicilium, vel sit incola, nam soli perpetuo habitatores ligantur. l. ciuitatis: vt ibi Nap. Itaque id, quod diximus de ciuibus, sepe intelligas de ciuibus, etiam non habitantibus, & de habitatoribus etiam non ciuibus, prout dixit ibi Napo. nec obstat id, quod dixit Napo. in consuet. vbi instrumentum, nu. 36. in verb. moritur, ibi, Itę quid si transfulit domicilium alibi Resp. quantum ad hanc ciuitatem habetur pro mortuo, quia ibi alia militat ratio, nam, cum notarius non habet Neapoli domicilium, non potest instrumenta conscribere, iuxta consuetudine ciuitatis, & per hoc bene habetur pro mortuo quantum ad hanc ciuitatem, non tamen dicit

9 dicit Nap. quòd desinat esse ciuis, sed benè desinat esse notarius ciuitatis, † valet enim argumentum, & paritas inter mortuum, & eū qui ab administratione est sublatus, Ann. alleg. 92. nu. 3. Grat. discept. for. cap. 127. num. 40. cum sequen. quemadmodum etiam casus mortis, & absentiaæ æquiparatur, ita vt prouisus, & subrogatus pro absentia, exercet etiam in casu mortis alterius tutoris, de Franchis decis. 151. & an tutor, datus, vel subrogatus in casu mortis alterius tutoris intelligatur in casu, quo, vt suspectus, est remotus, latissimè Mastrill. decis. 6.

Et ex prædictis dixit Ant. de Alex. in add. ad cons. in procem. sub nu. 344. in verbo districtu, in addit. quæ incipit, nota ex hac gloss. in vers. sed oritur hic difficultas, allegando Napod. in autoritate relata, & alia plura ad hoc comprobandum, quòd ciuis, etiam si trāsferat domicilium in aliam ciuitatem, tamen quoad bona existentia in ciuitate, ligatur his consuetudinibus, vel quoad contractus factos in ciuitate, vel extra, tamen relatiuos ad consuetudinem huius ciuitatis; nec omittam, q̄
10 Reuerendi moderni clerici Regulares in 2. part. de personis q. 4. nu. 5. referunt autoritatem prædictam D. Ant. de Alex. ad probandam quæst. quòd forenses ligantur consuetudine in bonis infra districtum disponentes contra Cap. yc. quæ autoritas facit in contrarium, imò comprobatur autoritatem, & opin. Cap. yc. si enim non supponeretur exteris nō ligari consuetudinibus, qua ratione posset dubitari; si ciues, alibi transferentes domiciliū per fraudem, possent subterfugere consuetudinis dispositionem? vt ibi dicit Anto. in d. addit. ibi, ne alias esset inuenta fraus, benè prædictam autoritatem allegant ijdem Moderni. in eadem par. quæstio. 5. qui tenent, vt supra diximus de ciuibus, alibi habitantibus, sed de hoc dicitur loco suo, & ratio etiam est diuersa. Originarius enim ob mutationem domicilij non potest originem mutare, & ciuilitatem deserere, prout plenè tractat Gail. lib. 2. obser. 36. per tot. vbi ipsam conclusionē
12 limitat de consuetudine Germaniæ, vt scilicet mutuans domicilium cum illis requisitis ibi enunciatis, intelligatur iura ciuitatis amittere, at ista ratio non afficit, vt forensis possit dici astrictus legi alicuius ciuitatis, vnde dixit Crau. consi. 271. num. 3. quòd mulier nupta in alieno territorio, retinet iura ciuitatis originis.

11 Volui hic inferere in materia ciuilitatis ad declarandum, quis intelligatur existere in ciuitate infra scriptū, decretum, & decisionem Regiæ Camere, quod in ritibus Regiæ Ca-

meræ habetur. Die XIII. mensis Ianuarij 2. Ind. 1469. in Regia Camera Summaria per D. Locumtenentem M. C. Dominum Nicolaum Antonium de Montibus, & Præsidentes D. R. C. decretum, & declaratum fuit, siue determinatum, quòd existentes in ciuitate Neap. intelligantur, qui domum retinent, seu habent in ipsa ciuitate, in qua familiariter habitant, licet in possessionibus, quas colunt extra Neapolim pro cultiuatione illarum, siue causa fructuum querendorum aliquando morentur, atque existant, siue maneant, cum ibi manere, & sistere censeantur, vbi habitationem habent, per tex. & gl. in verb. maneat, & quod ibi colligitur, & sic Barto. ff. de liber. agnos. l. i. §. 1. ibi enim quis stat vbi larem constituit, ac vbi retinet vxorem suam dicit Bart. in l. §. habitare, ff. de his, qui deie. vel effud. vbi etiam allegat d. l. i. §. 1. ff. de liber. agnos. & inde qui in possessionibus cum vxoribus morantur, licet in ciuitate domum retineant causa fructuum reponendorum, vel alia causa pro suis commoditatibus extra ciuitatē existentes intelligantur, vt inde soluere teneantur iuxta præinsertum capitulum, quod incipit de vnaquaque salma, & si aliquando vxorem, & familiam in ciuitate, aliquando in massarijs retineant, ipsi verò in massarijs, siue ibi existentes intelliguntur vbi plus, licet maiore parte anni in possessionibus fuerint cum vxore, & familia, tanquam non existentes in ciuitate, soluere debeant iuxta capitula ipsius gabellæ, & si ijdem maiore parte anni vxorem, & familiam habuerint in ciuitate Neap. licet ipsi causa culturæ possessionum, vel fructuum querendorum in possessionibus fuerint, tanquam in ciuitate Neap. existentes, soluere non debeant, quod sistentes in ipsa ciuitate soluere non tenentur; prædicta habentur per gloss. in clem. causam, de elect. in verb. communiter, & Bald. in l. si quis ad declinandum, C. de episc. & cler. vers. nunc breuiter venio. In ciuibus verò Neapolitanis, & hominibus casualium prædictæ ciuitatis quoad hæc id seruetur, quod hæcenus consuevit.

Constituamus ergo ex prædictis regulam generalem, quòd omnes exteri, siue forenses, hoc est, non ciues, vel non habitatores, non comprehenduntur in dispositione consuetudinum per prædictas Napod. autoritates, & in hac regula non est difficultas, & ex infra dicendis in limitationibus, & ampliationibus regula præsens remanebit optimè ultra prædicta firmata, & sic duæ erunt regulæ firmatæ. Prima, quòd omnes ciues, vel incolæ, & habitatores comprehenduntur in dispositione

con-

consuetudinis. Secunda, q̄ forenses, & exteri vt supra non comprehenduntur, quæ duæ regulæ vnâ propositionem, & regulam verè firmare videntur per regulam contrariorum.

12 Prædicta regula limitatur. Primò in eo, quod attinet ad consuetudines loquentes de bonis, de Franch. decis. 546. num. 1. & num. 5. & melius num. 8. ibi, dum dicit, quòd stante pro vera opinione, quòd consuetudo filiusfamilias non procedat in bonis extra districtum, non est quærendum an pater sit, vel non sit forensis, supponit enim D. de Franch. quòd in consuetudine loquente super rebus, nihil de personis sit curandum, quam etiam puto veritatem, prout confirmat idem de Franch. ibid. num. 14. & 15. expressè procedere solum in bonis, sitis infra districtum huius ciuitatis, ergo (inquit Napod.) in bonis, positis extra districtum, seruabitur ius commune tam quo ad externos, quam quoad ciues, debentes succedere, ita dixit Napo. in consuet. si quis, vel si qua, num. 174. in verb. in bonis omnibus, quam limitationem generaliter Napo. intellexit in quacunque consuetudine, quæ exprimat de bonis ita dixit in consuet. pupillus, quæ est finalis huius volum. in glo. bona, nu. 8. in primo membro distinctionis, vbi Napod. se refert ad plures alios locos, in quibus idem se dixisse meminit, sicut etiam dixit idem Napo. in proœm. in verb. districtu, nu. 335. cum eademmet distinctione, posita in dicta consuet. pupillus, quòd argumentum procedet, secundum quòd dicit Napo. hoc modo, quòd in casu prædictarum consuetudinum loquentium de bonis tam inter ciues, quam inter externos seruatur ius commune in bonis extra districtum, ergò quòd in bonis infra districtum, tam quo ad externos, quam quoad Neapolitanos sit seruanda consuetudo, non procedet, imò ex prædictis doctrinis Neap. colligitur in bonis infra districtum esse ex mente Napo. faciendam distinctionem inter externos, & ciues, alias ad quid Napod. negasset in bonis extra districtum distinctionem exterorum, & ciuium, si in bonis infra districtum eandem distinctionem nõ supposuisset, sed de his inferius dicetur loco suo nu. 19. limit. 4.

13 Proximam limitationem intelligas, vt dixi in consuetudinibus loquentibus vel principaliter, vel expressè de bonis, alias, si consuetudo non loquitur expressè de bonis, vel principaliter extendetur ipsius dispositio in bonis extra districtum, ita dixit Napo. in d. consuet. pupillus; in glo. bona, de Franch. prædicta decis. 546. num. 2. & melius num. 14. & num. 18. vbi supponendo consuet. procedere in bonis extra districtum, quærit de forensi, & ita dicit

14 Grat. discept. foren. cap. 382. nu. 15. † Sed verè, & rectè intelligendo prædictam propositionem, non potest verificari ipsa eo modo, quo dicit Napodan. vt ipsemet innuit; nam, si consuetudo nõ loquitur de rebus, nec principaliter, nec expressè, nec etiam in consequentiam, & ipsius dispositio non est super rebus, ad quid erit quærendum, an extendatur ad res infra, vel extra districtum? quando enim non loquitur de rebus, loquetur de instrumentis, item de actibus, & huiusmodi faciendis in ciuitate Neapolis, & tunc non imponitur dispositio rebus (inquit Nap.) sed personis conficientibus, & formis conficiendi istæ sunt res, de quibus consuetudo disponit, ita etiam Doct. loquuntur, quòd statutum, disponens super persona, potest ligare personam sibi subditam, ita vt vinculum illi iniunctum sequatur personam quocunque vadat; dummodo de hoc expressè disponat Surd. cons. 535. nu. 17. lib. 4. ipsum refert, & alios plures Grat. cap. 253. discept. for. in fin. & sic etiam in bonis extra territorium vinculum prædictum, seruabitur, vt ibi.

15 Tertio, poterit prædicta regula limitari, quòd id, quòd diximus de ciuibus, & habitatoribus non procedit in quacunque consuetudine loquente de aliquo actu, quia quoad illum actum non erit facienda distinctio inter ciues, & externos, nam quoad illum actum forum fortitur forensis, & tenetur seruare consuetudinem ciuitatis de eo loquentem, Anto. de Alex. in proœm. Carol. lib. nu. 335. in addit. quæ incipit, nota ex hac glo. verè idem etiam tenerem, latè Morot. cont. 53. nu. 3. & 4. qui plures allegat l. 1. C. de emancip. liber. l. si fundus venierit, ff. de euct. l. 1. in fin. ff. de ventr. in spic. Inno. in rub. de consuet. nu. 6. Bart. in l. cunctos populos, nu. 32. verè circa primum, C. de summ. Trin. & fid. cath. Aret. cons. 14. verè tertia ratio principalis, & cons. 73. col. 4. verè his ergo præmissis, vbi loquitur de statuto prohibente filiosfamil. testari sine consensu patris, Ruin. cons. 53. nu. 13. lib. 2. latius cons. 201. lib. 1. Corn. cons. 241. col. 2. verè his tamè non obstantibus lib. 2. optimè, & propriè ad rem nostram Gratian. discept. for. 253. nu. 2. refert Ruin. cons. 160. num. 3. col. 1. verè sed præmissis lib. 4. & de communi testari Caputaquens. decis. 205. par. 3. Itaque forensis circa emancipationem, vel alios actus, de quibus in hoc volum. extant consuetudines, tenebitur ipsarum consuetudinum dispositionem seruare, & per consequens non procedit dispositio in actibus, qui non sunt in loco, in quo adest prædicta consuetudo, vt ex Morotio, & prædictis.

Sed

16 Sed prædicta de actu, à consuetudine disposito, intelligas, quando simpliciter loquitur consuetudo de actu, vt de testamento. contractu, vti contractu, & huiusmodi: tunc enim eatenus comprehendetur ille actus in consuetudinis dispositione, quatenus actus fit in loco consuetudinis, & tunc tam quoad forenses quam quoad bona extra districtum ille actus seruabitur iuxta ipsius consuetudinis dispositionem, at quando actus non vti actus à consuetudine inspicitur, sed vti dispositio bonorum, & sic siue sit mistus actus cū persona, & cum actu, semper quia verum est ad bona per consuetudinem haberi respectum, tunc nec actus, nec persona faciet mutari dispositionem consuetudinis, quia licet dispositio fiat extra districtum, tamen quia disponitur de bonis in districtu, non valebit dispositio, nisi quatenus consuetudo voluerit, & hoc modo intelligendæ consuetudines disponentes circa dispositiones faciendas in vltima voluntate, vt ciuis vel Incola, vel exterus licet disponat extra districtum, dū tñ de bonis infra districtum tenebitur dispositione consuetudinis alia esset inuenta via fraudandi dispositionem consuet. de fraude in simili, & de simili ratione fraudis euitandæ; Grat. in decis. 102. num. 2. & 6. & probatur, nam; si translatio domicilij veri non tollit ciuem originarium à dispositione consuetudinis, ergo minus momentanea procurata ad illum actum faciendum, quod vero translatio domicilij non tollat prædictam dispositionem, diximus in principio, in vers. tertio habemus ex Napo. & Ant. de Alex. tunc enim cum intentio consuetudinis est de bonis providere, mutatio loci actus, non debet posse mutare consuetudinis dispositionem per prædicta.

17 † Ex prædictis erit disputanda quæstio, an filia quæ ex dispositione consuetudinis efficitur per nuptias sui iuris, per conf. sed & mulier efficiatur sui iuris, etiam extra in præiudicium patris exteri, qui habet ius patriæ potestatis, de Franch. decis. 546. nu. 9. & seq. vbi bene concludit talem consuetudinem nõ procedere contra patrem forensium, & ita

18 fuisse decisum; † & ratio est, quia cum consuetudo loquitur de persona, oportet intelligere eam de persona ciue, & non de extera, ergo non potest intelligi de forensi, est verum ex eadem ratione, quod in Ciue procedit in bonis etiam extra districtum, scilicet, contra patrem ciuem omnino intelligi sui iuris, & posse testari de bonis extra districtum, vt inquit de Franch. d. decis. num. 18. Si enim non procederet in bonis extra districtum, non esset quærendum de forensi, vel ciue, & sic etiam tenet Gratia. discept. for. cap. 382. nu. 15. qui

refert prædictam decis. de Franch. & cum eadem decis. tenet Thesaur. quæst. foren. lib. 2. q. 6. & de Franch. in d. decis. 546. nu. 16. dicit, quod quando consuetudo disponit circa sollemnitate actus, tunc quoad illum actum obligat etiam forenses; at, quando circa actum, vt, scilicet censetur emancipata, tunc non includere forenses, quia non est pater ille, qui actum facit, sed statutum, ideo ad ea, quæ dixi de actu, semper intelligas circa sollemnitates actus, non quod ipsa consuetudo faciat actum, vt optime dicit de Franch. d. nu. 16.

19 Quarto limitatur prædicta regula in consuetudinibus de rebus disponentibus expressè vt tunc illæ in rebus procedant sitis infra districtum, & nulla habeatur ratio de personis, vt quemadmodum, quando consuetudo tractat de actu sufficit, vt ille actus fiat in loco consuetudinis, & nulla ratio habeatur de personis, & rebus non subiectis consuetudini, sicut etiam, quando expressè disponit de personis, & non de rebus, sufficit ipsas esse subiectas consuetudini, nulla ratione habita rerum, an sint infra, vel extra, vt in distinctione Nap. in d. consuet. pupillus, sic a pari, quando consuetudo disponit de rebus, ipsæ res, sic affectæ, consuetudinis dispositione trahent ad se etiam personas, nulla ratione habita personarum, si sint, vel non subiectæ consuetudini, valet enim argumentum à re ad personas, prout optime probat Nicol. Euerard. in loco 38. Cum enim intentio consuetudinis est de re disponere, est realis dispositio, & nulla ratio habetur de personis, sic quando de personis, principaliter disponit, nulla ratio habetur etiam de rebus sint, vel non sint in iurisdictione disponentium, faciunt ad prædictam regulam comprobendam omnia infra dicenda, & decisiones inferius recitandæ. Et quod quando statutum inhabilitat personas sibi subiectas ad contrahendum sine certa sollemnitate, quod tunc nec possint illæ personæ contrahere extra territorium, optime defendit, & concludit Grat. decis. 102. & in specie nu. 6. qui ex hoc, qd de facili fieret fraus ipsi statuto, alibi contrahendo. s. extra territorium non admittitur talis exceptio, prout in simili de bonis diximus.

20 Vnde necessarium puto hic tractare an consuetudines nostræ disponant de personis, vel de rebus, & quæ disponant de rebus, & quæ de personis, & certum est ex dictis in §. 3. de personis ecclesiasticis, in 4. limitat. Et in successione ab intestato loqui consuetudinem, & disponere super rebus, expressè hoc dixit Napod. consuet. si quis, vel si qua, in verb. in bonis omnibus, num. 174. & fuit decisum in causa illorum de Lembo, prout refert addit.

ad

ad consuet. pupillus, sub nu. 8. quæ incipit in causa Lemborum, & eandem decisionem refert D. de Franch. in notis, quæ sunt impressas in fin. volum. consuetudinum, in 2. apostill. quæ incipit in eodem proem. in glo. in vers. per districtum, & sic in success. ab intestato nõ difficultatur, quòd cum sit realis dispositio consuetudinum liget etiam externos, & ratione etiam æqualitatis, & respectuæ success. servandæ suaderi potest prædicta conclusio, in iisdem enim bonis, positus infra districtum, si cuius Neapolitanus moriatur, succedunt etiã ab intestato exteri, sicut ciues, vt in dicta causa ipsorum de Lembo: ergo, sicut exteri possunt succedere ab intestato ipsis ciuibus, sic è contra optimum erit, vt ipsis in iisdem bonis ab intestato succedatur, semper enim verum est, quòd, dum consuetudo disponit de rebus, non est habenda personarum aliqua consideratio, & sic simul sint duæ conclusiones stabilitæ. Altera, quòd ab intestato exteri succedant ipsis ciuibus, altera, quòd exteris etiam in iisdem bonis ab intestato succedatur.

Difficultas est in successione ab intestato, debita ipsis descendentes, an ipsa quoque sit pari modo disponenda, & sit per consequens, & ipsa realis iudicanda, prout est successio transversalium, & diuersitas esse potest, nam in successione transversalium secundum prædictas decisiones non agitur aliquo modo de personis, sed simpliciter de rebus; disponit enim consuetudo distinctionem bonorum, nõ curando de personis; facta distinctione, successio defertur suo iure, & distincta, prout à consuetudine disponitur.

21 At in successione descendens disponitur prærogatiua sexus, & præcipitur masculo, quòd infra decimum sextum annum maritet sorores de paragio de bonis maternis, & paternis, & sic aliquo modo videtur ipsa consuetudo disponere inter personas, quando introducit sexus prærogatiuam, & Alex. cons. 111. volum. 7. num. 5. non loquitur, nec potest aptari in casu nostræ consuetudinis, nam consuetudo nostra non inhabilitat simpliciter feminas, put est casus dicti Cõsiliij, sed imponit onus ipsis masculis, & conditionaliter excludit feminas, siue melius præfert ipsos masculos, sic etiam loquitur Natt. cons. 148. nu. 6. quòd verò consuetudo excludat feminas conditionaliter, Napo. consuet. si moriatur, nu. 26. & in ead. consuet. nu. 48. in fin. & in glo. maternis, nu. 47. in fin.

Et quòd sit personalis consuetudo disponens super prærogatiua sexus fortius stringit doctrina Iser. in constit. in aliquibus, in quæst.

illa, dum quærit, an cõstitutio habeat locum, etiam in successione matris dicit ex consuetudine esse approbatam opinionem illorum, qui dicunt constitutionem illam locum habere in matris hæreditate, dum in ver. feudū datur, venit ad consuetudinis probationes, subdit. Et nota, quòd consuetudo debet esse in illa terra, vnde sunt frater, & soror, & sic expressè dicit personarum consuetudinem attendendam, non dixit in qua sunt bona sita, sed huic auctoritati potest respondere, quòd hic Andreas nõ loquitur de consuetudine dispositiua a principio, vt est nostra consuetudo, quia illa esset localis, & circa bona, vt hic dicitur, sed de consuetudine interpretatiua cõstitutionis Regni, quæ interpretatio habebit deinde locum inter ipsas personas, inter quas viget cõstitutio per totum Regnum, ac si esset Regni cõstitutio, & non vti consuetudo, & demonstratio est, quia si in Sac. Conf. viget, vel hic Neap. consuetudo interpretatiua cõstitutionis dispositiua erit cõstitutio, & sic de consuet. interpretatiua loquitur Andreas in eadem quæst. ver. alij sunt, ibi optima legum interpres.

22 Item quòd sit personalis ista dispositio, expressè colligitur ex Napo. in consuet. si quæ mulier, in verb. fratribus, quo loci potest concludi, quòd, cum prærogatiua sexus sit facta ob finem succedendi ad portionem, spectantem ad foeminam, vt quemadmodum sit ius accrescendi iudicandum, sic vniuersa prærogatiua sexus; sed sic est, quòd ius accrescendi est personale, vt ibi dicit Napod. ibi, non ergo accrescit portioni, sed personæ, ergo dispositio consuetudinis est personalis, non realis, sed dicas verè ius accrescendi esse personale, in rem scriptum, prout de conditione dicitur ad portionem hæreditatis, quæ dicitur in rem scripta, Nap. consuet. ista nu. 92.

23 His tamen non obstantibus, nõ minus erit realis iudicanda dispositio consuetudinis, dū tractat de successione descendens, quam illa, quæ de success. transversalium; vtraque enim fundatur super rebus, & rerum successione, & sicut exclusio à successione transversalium oritur ab exclusione à successione descendens, vt per consuet. sed si morienti, ita rationaliter dicendum est vtramque esse realem dispositionem, & hoc expressè Nap. dixit in glo. in verb. facultatem, sub nu. 83. in consuet. si moriatur. Si etiam dicit in consuet. pupillus, & alibi, vt supra consuetudinem disponentem super rebus, non extendi ad bona extra districtum, & in d. glo. facultatem, nu. 83. dicit consuetudinem prædictam non habere locum, nisi in bonis infra districtum; ergo

ergo est realis consuetudo, & non personalis, alias si esset personalis, procederet in bonis extra districtum. ex qua conclusione similiter, ut dixi in successione transuersalium, oritur conclusio, quod tam ipsi exteris, quam ciuibus succedatur per prærogatiuam, prædictam in bonis sitis infra districtum huius Ciuitatis, prout in distinctione bonorum dictum est: Et secundum istam conclusionem, licet in contrarium scripsissem, fuit iudicatum per Sac. Conf. confirmans sententiam M. Cur. in causa successionis Anto. Gliemmi V. I. D. referente Domino Ioan. Baptista Meliore doctissimo Regio Consiliario.

- 24 Et quod tale statutum, etiam inter forenses procedat, secundum magis communem, concludit Gaspar Anto. Thesaur. quæst. for. lib. 2. q. 4. nu. 7. contra Bart. prout contra Bartol. fuisse decisum testatur D. de Franch. in prædicta decis. Lemborum, de qua supra licet in alia specie: Et facit, nam dicit Bart. in l. cunctos populos, ff. de iust. & iur. odiosam esse hæc consuetudinem: quod erit verum in successione descendentium, non autem transuersalium; quia tunc est fauorabilis, Bald. in l. 2. C. qui ad lib. peruen. non poss. Alex. conf. 144. vol. 6. Curt. iun. conf. 150. in 2. par. & conf. 141. vol. 7. Itaque rectè procedit argumentum, excluditur filia à successione patris per fratrem, ergo tanto fortius excludetur à successione fratris: quia altera exclusio est odiosa, scilicet, à patris successione, altera est fauorabilis, scilicet, à fratris. Et prædictam sententiam in causa Antonij Gliemmi, in hoc capite non sine bona. ratione probarem, nisi in alio nullam in se habuisse æquitatem comprobassem, ut infra proximè dicitur, † circa verò consuetudinem supra positam si quis, vel si qua, & consuet. seq. si aliquis moriens, & consuet. & si testator, & consuet. si filius familias, non dubitatur, quod non habeant locum habeant in bonis, quæ in districtu non sunt, ex quo expressè disponunt super bonis, iuxta notata per Nap. in consuet. pupillus, & semper videmus; sed difficultas est in consuet. sed si morienti, in qua nulla mentio de bonis, sed tantum dicitur, quod sorores non succedant, & sic videtur consuetudo loqui in personam, ultra not. per Barto. & alios in l. cunctos populos, tenet Calder. conf. 34. Alex. conf. 44. vol. 5. Soc. conf. 35. vol. 8. Ial. conf. 80. volum. 3. fuit satis dubitatum, an ista locum habeat in bonis tantum infra districtum, vel generaliter, per not. à DD. in locis prædictis; & an ista consuetudo provideat in personis, & non in bonis, & quod debet aliter intelligi non obs. not. per Nap. in procem. in verb. distri-

ctus; & in consuet. si quis, vel si qua, in verbo bonis omnibus, & in consuet. pupillus; attamen fuit decisum in causa Illust. D. Isabellæ de Aragon. cum Illust. Duce Montisalti, quod ista consuetudo habeat locum in bonis infra districtum tantum, & in bonis extra districtum D. Petri frattis communis, fuit data portio Illust. D. Isabellæ sorori communi, & fuit soluta per fratrem, quam decisionem etiam refert de Pont. conf. 50. vul. 2. num. 24. & sic fuit iudicatum in causa Paulæ Gamoia super hæreditate Clementis Gattulæ.

- 26 Sed iuxta prædicta erit discutiendum circa successiones, factæ testamento, & in primis de successione ipsorum descendentium, qua in re animaduertendum primò erit circa prærogatiuam sexus, quò, & qualiter inter forenses ipsa sit seruanda. Certum enim est ex Nap. in conf. si moriatur, in verb. succedunt, num. 84. & seq. tractando illam quæst. an filia præterita à patre, aut non instituta in legitima, rumpant testamentum patris, concludi filias posse præteriri, nec rumpere testamentum, in qua quæstione, supponendo pro vero, exclusiuam foeminarum non habere locum, nisi in bonis infra districtum huius Ciuitatis, prout iam diximus, est mirandum, quomodo Nap. faciat quæstionem, & eam formet, & tractet circa correctionem iuris communis, & non soluat quæstionem per constitutionem Regni, per quam simpliciter filia excluditur à successione patris per fratrem, ut idem dicit in glo. maternis, num. 97. ita ut si fortior est exclusio foeminarum introducta per constitutionem non video quare Napoda. laboret circa dispositionem iuris communis corrigendi, & non dicat omnino esse filiam prætereundam; nam aut habebit locum dispositio consuetudinis, & erit prætereunda; aut dispositio constitutionis, & fortius excludenda; sic etiam in simili dixit Napo. in consuet. si moriatur, nu. 83. ibi, in alijs verò bonis sitis extra districtum non habet locum hoc paragium, sed ius commune, cum debuisset dicere extra Regnum, loquendo de successione descendentium; Credo, quod Nap. voluerit scribere istam glosam, prout extat, ideo noluit aliquid tractare de constitutione Regni, cum quæstio alias inutilis extitisset, eò magis, quia, ut diximus supra, posset dubitari quoniam modo consuetudo possit constitutionem euertere, sed de hoc ibi vide, & ad prædicta confirmanda, idem Nap. dum fecit Cathalogum omnium iurium, disponentium circa successiones, & sexus prærogatiuam, in octauo iure posuit constitutionem Regni, ut de successiouibus in feudalibus, & non posuit constitutionem.

in aliquibus, quæ loquitur de descendibus
 28 in burgenfaticis. † Item videtur Nap. errare, dum dicit, per ciues fuisse habitum à iure succedendi, & ius succedendi transfusum in paragium, prout dicit in dicta consuet. nu. 29. & nu. 87. vbi etiam dicit esse factam nouationem de successione ad paragium: omnia ista argumenta optimè viderentur concludere Napodanum fuisse in opinione, quòd. in burgenfaticis Neapoli ante còsuetudinem succedebatur de iure communi, alias omnia prædicta falsa, & erronea essent iudicanda, quòd etiam absurdum videtur, cum ipsemet Napo. in d. nu. 97. in prædicta glo. maternis, alleget in materia successionis paternæ, & maternæ constitutionem in aliquibus, quandoque bonus dormitat Homerus, cum defendi nõ possit in eo, quòd dicit paragium, siue dotatione de paragio non habere locum, nisi in bonis infra districtum, & in bonis extra habere locum ius commune, videlicet, quòd succedat soror, vt in d. num. 83. in consuet. si moriatur; cum constitutio Regni disponat paragium, & foeminarum exclusionem in toto Regno, & sic extra districtum, prout per Afflic. in terminis filia præterita concluditur in decisio. 158. & dicemus infra, dum de paragio agemus.

29 Quæro igitur, stante dicta conclusione Napo. si est verum, quòd consuet. si moriatur, loquitur in bonis infra districtum, & non in bonis extra, qualiter declarabitur, & practicabitur in testamento facto per patrem præteritis filiabus circa ipsius validitatem, & nullitatem; quæ difficultas est potius metaphysica, quam practica, cum ex prædictis oporteret ponere exterum, disponentem extra Regnum, & tunc crederem nullam esse difficultatem, quòd teneretur pater filias instituere, & non præterire; si verò testamentum faceret infra districtum, & in Regno, licet bona essent extra districtum, valere crederem testamentum, cum infra districtum non teneatur pater filiam cognoscere in institutione, vel exhæredatione, prout de iure communi Alex. conf. 16. vol. 1. vbi addentes; ibique firmatur pro veriori, & magis còmuni, còclusionem, quòd statuta, & consuetudines huiusmodi non extenduntur in locis extra districtum, reiecta illa verbali distinctione, an loquantur in bonis, vel in persona, vide ibi addentes: si verò quæstio posset practicari, prout tractatur à Nap. vt extra districtum seruetur ius còmune, difficultas esset maxima, si pater haberet omnia bona sua, vel maiorem partem eorum extra districtum, & faceret testamentum in districtu, an teneatur filias in-

stituere, vel exhæredare? & si est verum, prout est verissimum ex prædictis per Nap. prox. in d. glo. iuccedunt, nu. 84. quòd pater potest filiam præterire, quia ius succedendi est transfusum in paragium, & talis vocatio, vel transfusio non est, nisi in bonis infra districtum, quòd si maior pars bonorum extat extra districtum, testamentum per consequens erit nullum, quia in maiori parte teneretur pater filiam in legitima ad minus de iure instituere, vel eam exhæredare, alias testamentum pro illis bonis erit nullum: imò dico plus, quòd si limitata causa, limitatum debet producere effectum, & omnis decisio, & ratio decisionis prædictæ permissæ præteritionis fundatur in consuetudine restricta ad bona infra districtum, sequitur, quòd similiter in bonis infra districtum pater poterit filiam præterire impunè absque poena nullitatis testamenti, & in omnibus alijs bonis: Imò in hæreditate vniuersali debet filias instituere, hoc semper intelligas, supposito, quòd esset practicanda conclusio Napod. eo modo, quo ab ipso disputatur, alias stante lege generali in Regno, excludente ipsas foeminas, non potest aliquo modo tractari de prædicta quæstione; cum constitutio excludat foeminas ab hæreditate paterna, & materna, stantibus masculis, vt diximus, & ideo quæstio est metaphysica, vt dixi, & non practica, & per hoc omit-tenda.

30 Quæro etiam, an consuetudines disponentes circa potestatem testandi, intelligantur personales, ita vt non possint ab illis ligari, nisi Ciues, vel habitantes Neapoli, prout in personalibus dictum est supra: vel intelligantur reales, vt diximus in consuetudinibus disponentibus circa successiones ab intestato, & per hoc distinguamus consuetudines, nam consuetudo filiusfamilias expressè loquitur de bonis, & sic erit realis, & in ea seruabuntur omnia dicta de reali dispositione, scilicet, nõ extendi in bonis extra districtum, & in bonis infra districtum non esse faciendam distinctionem personarum, ita D. de Frach. & rectè secundum me, in prædicta decis. 546. à principio vsq; ad n. 9. exclusiue, vbi optimè fundat.

31 In alijs verò consuetudinibus disponentibus circa potestatem testandi de bonis antiquis, & huiusmodi secundum prædicta, etiam benè poterit dici eas esse dispositiones reales, & non personales, per Napod. & alias supra relatas auctoritates per D. de Franch. in proxima citata decis. nu. 5. vers. dictum fuit vsque ad num. 6. & licet Bart. opin. sit in statuto de potestate testandi nisi de aliqua parte bonorum esse statutum disponentem circa actum,

actum, & nom comprehendere exteros, prout latissimè distinguendo probat Gasp. Anton. Thesaur. q. for. lib. 2. q. 4. à nu. 4. opin. Bar. non fuit approbata in sua distinctione, prout dixit D. de Franch. in causa illorum de Lembo, nec Bar. loquitur de ea potestate, de qua loquitur nostra consuetudo. Si enim consuetudo disponderet simpliciter, vt quis non possit testari, nisi de medietate bonorum suorum, simpliciter hoc modo esset intelligenda doctrina Bart. At supposita dispositione, quod consuetudo non extendatur in bonis extra districtum, & sic supposita dispositione consuetudinis, quæ loquitur expressè de bonis antiquis, claro iure succedit conclusio, quod talis dispositio erit realis iudicanda, prout diximus in alijs, eò magis, quia ipsa met consuetudo & si testator in fin. disponit medietatè, nõ dispossitam peruenire ad eos, ad quos spectat successio ab intestato; ergo necessariò erit regulanda in hoc successio, facto testamento à successione ab intestato, quia eatenus prohibetur dispositio, quatenus illi agnati, vel cognati vocantur ab intestato, dico melius, quod verè in ea medietate succeditur ab intestato, vt dixit Nap. in consuet. & si testator, nu. 26. vbi dicit, disponentem in ea portione decedere ab intestato.

Ex qua conclusione oritur per consequentiam necessariam, vt in omnibus casibus, in quibus ab intestato exteri ligantur consuetudine, vt scilicet, tam ipsi, si moriantur, quam si ipsi velint mortuis succedere, exteri comprehendantur, sic etiam, facto testamento, vt non possint scilicet disponere in vltima voluntate de bonis antiquis, existentibus infra districtum, & sit seruanda inter exteros, & ciues paritas, & ratio correspondens successione.

32 Nec similitudo clericorum poterit in exteris, & forensibus militare; nam, ex quo clerici non possunt ligari disponentes, quia sunt omnino exempti, vt diximus supra in prima regula, & conclusione personarum ecclesiasticarum, & ideo benè est, vt clericus è contra non possit eadem dispositione vti pro se contra ipsum Ciuem disponentem ex iam latè dictis, quæ ratio non militat in extero, quia si est verum suppositum, exteros ipsos esse ligatos quoad dispositionem in beneficium exterorum, quia sunt reales, vt dixi, dispositiones, cessabit in exteris inconueniens: cogitandum tamen erit in hoc.

33 Diximus supra prærogatiuam sexus esse realem, eamque procedere in bonis infra districtum, prout expressè etiam tenuit Napod. in d. consuetu. si moriatur, in verb. facultates,

num. 83. ac dicemus in tract. de paragio, item in principio huius repetitionis dum agemus de prærogatiua sexus, ipsam sororem esse exclusam à successione fratris ab altero fratre, vel fratris filio, cum est dotata de bonis maternis, & paternis, & si nõ est dotata, sed masculiata, venire ad fratris successione, prout frater ipse masculus veniret per tex. consuet. sed si morienti, in fin. ibi, & in præmissis appellatione fratris, & in eodem §. sed si morienti, ibi, verum si inter nepotes, & pronepotes, & deinceps adsit femina, quæ habeat fratrem cõsanguineum, vbi excluditur soror à successione patruum à fratre cõsanguineo, quia frater ipsas tenetur dotare, vt superius dictum est (inquit consuetudo sed si morienti.) quod interpretatur de bonis maternis, & paternis, Capyc. decif. 149. in principio, in consuet. si moriatur, in addit. quæ incip. ad hanc consuetudinem, fo. 69. de Franch. decif.

34 87. Ann. alleg. 81. num. 6. † absoluta ergo est hodie conclusio, quod soror masculiata in bonis maternis, & paternis succedit vti masculus ipsi fratri, & venit fratris appellatione, at soror exclusa, vel quia dotata, vel quia debet dotari de bonis maternis, & paternis, erit per consequens exclusa à successione fratris, & aliorum transuersalium, & sic vnicum paragium, vel debitum, vel debendum, vel soluendum, vel solutum de bonis maternis, vel paternis excludit sororem à successione

35 fratris, † & sequendo intellectum nostrum, in §. quod autem venit excludenda per fratrem non solum à successione fratris, vel sororis, sed etiam ab omnibus alijs successionebus aliorum agnatorum, & cognatorum in vltioribus gradibus existentibus, ita vt tam inclusio ipsarum foeminarum in successione bonorum paternorum, vel maternorum, vt quia masculiata, quàm exclusio in iisdem bonis operetur inclusionem, vel exclusionem in

36 bonis transuersalium, † & verum est etiam, quod dicta de sororibus procedant etiam in ipsarum foeminarum filijs, eiusdem enim naturæ esse censebuntur, prout dicit Nap. in cons. si moriatur, nu. 112. & sic videtur fundari decisio D. de Franch. 412. vbi filij fratrum excludunt filios sororum exclusarum, & sic ex radice

37 infecta, † iuxta quam decisionem fuit dubitatum in alio capite in Sac. Conf. in causa successione V. I. D. Antonij Glemmi, in qua cõcurrebant filij plures ex pluribus sororibus dicti Antonij, & Felix Antonius Glemmus

38 filius fratris, † & tam per M. C. in prima instantia, quàm per Sac. Conf. in causa appellationis fuit iudicatum esse filios sororum excludendos à bonis infra districtum secundum

prædictam decif. D. de Franch. 412. & pendet reclamatio, in qua non possum mihi persuadere ex parte filiorum sororis nõ versari maximam æquitatem, & pro eis esse decidendũ, nec casum prædictæ successionis posse comprehendi in decif. de Franch. prædicta; nam in eadem decif. supponitur ipsas sorores potuisse masculiari, ex quo tot verba, & conclusiones ponit D. de Franch. circa considerationem si matres filiorum, in ea successione concurrentium, erant, vel non erant masculiatae, & dum dicit ipsos filios sororum exclusarum, certum est, quod si daretur casus, in quo non esset possibilis, nec masculiatio, nec exclusio in bonis paternis, & maternis à cessante ratione, deberet cessare consuetudo, & decifio prædicta, hic est casus noster, nam supponitur matrem, & patrem prædicti Antonij mortui, & sororũ, & fratrũ ipsius fuisse exteros de terra Malleani veteris, bona materna, & paterna, ad q̄ successerāt Antonius, & fratres eius, & sorores, fuisse extra districtũ Neapol. ita vt extra districtũ ratiocinãdo ad morẽ Neap. in gl. succedũt, n. 84. in cõs. si moriatur. Si ista soror, siue sorores non fuerunt exclusæ à successione parentum, nec potuerũt fratres illas de consuetudine excludere, licet detur casus, in quo Antonius Glemmus reliquerit bona, per se acquisita in Ciuitate Neap. erit in hoc casu obseruanda dispositio constitutionis Regni, quæ nõ excludit sororem à successione fratris per paragium in bonis maternis, & paternis, nam fuerunt dotatae de bonis paternis, & maternis à fratre ob mortem parentum, & per hoc; si tam bona, quam casus successionis fuerunt, & etiam dotationes, extra districtum, quando fuerũt dotatae sorores, fuerunt dotatae ex dispositione constitutionis Regni non consuetudinis, & sic fuerunt inclusæ ad alias successiones, cum de constitutione Regni ab illis non excludantur, vt dicitur infra in repetit. consuet. si moriatur, par. 1. §. 2. num. 5. Si ergo istæ sorores non fuerunt exclusæ, nec potuerunt masculiari, quia etiam masculiatio introducta fuit per consuetud. in bonis, de quorum successione, & dotatione, & paragio agitur, cessare debet dispositio in hoc casu ipsius consuetudinis, ex quo cessat ipsius dispositionis ratio, & iste debet esse vnus de casibus, in quibus esset sequenda interpretatio iuxta æquitatem in hisce consuetudinibus, prout exclamat Napo. in proœmio in verbo æquitatis, nu. 349. vbi postquam dixerat, has consuetudines esse intelligendas sub intellectu æquitatis, subdit, [est ergo interio Principis Compilatoris, & populi introducere æquitatem per has consuetudines, & sic intel-

„ ligentia æquitatis præfertur in his consuetudinibus, quod ad multa pondera jgitur quæ maior æquitas potest esse, vt soror illa, quæ non possit masculiari, & de qua consuetudo non potest loqui, quia est extera, & bona materna, & paterna sunt extra districtum, quãdo est dotata à fratribus, non intelligatur exclusa ab aliorum successione, prout de cõstitutione Regni disponitur, & quæ maior iniquitas, vt ista soror sit semper exclusa, & exclusa non conditionaliter, sed simpliciter? nam de consuetudine soror non excluditur simpliciter, sed sub conditione si dotetur, vel sit dotata, de bonis paternis, & maternis, prout dicit Nap. in consue. si moriatur, nu. 26. & in verb. differentibus, nu. 48. in fi. & in glo. maternis, num. 77. in fine, in consuet. si moriatur, & hoc modo veniret ista soror purè, & simpliciter excludenda absque aliqua conditione; nam supponimus, conditionem prædictam dotationis non posse adimpleri, ex quo omnia bona, in quibus esset faciendum adimplementũ, sunt extra districtum, & parentes exteri; pendet reclamatio, cum prima fuerit maximè fundata in opinione ipsius Domini Consiliarij Melioris, cuius decisionis pars maxima fuit, cum alij duo, scilicet Regius Consil. Xarava, & Procõsiliar. Solinus absq; contradictione; vel discussione pedibus in ipsius sententiam iuissent, vt ex temporis breuitate, quo decifio facta fuit, argui, ac coniecturari facillè potuit; Et ratio forsã, quæ mouit prædictum Dãm, potuit esse, quia noluit solus ponere manum in limitanda decifione Sacr. Conf. & D. de Franchis, & cui forsã hæc nimis subtilia videbantur, prout audio, dixisse, fundantem se in eo, quod dicitur; quod, qui habet regulã pro se, dicatur rem certã, & indubitã habere, donec allegãs exceptionem illã liquidò probet Pelyn. in cap. quoniam frequenter, in princ. col. 3. vt lite non contest. las. in l. cætera in 3. not. de leg. 1. Dec. conf. 8. in princ. & cõf. 103. col. 2. Cagnol. in l. 1. nu. 21. ff. de reg. iur. Beccius conf. 79. num. 10. sed si verum amamus, iste casus non indiget fundamento exceptionis, cum manifestò probetur non comprehendi in dispositione ex supra dictis: † facit etiam, nam, si cõsuetudo est pactum ciuũ, & pactum in se ex voluntate contrahentium est indiuiduum, Bar. in l. græcè, §. illud, ff. de fideiuss. & ibi communiter Doct. igitur si eadem cõsuetudo in eadẽ dispositione inducit sororem in successione bonorum paternorũ, vel aliorum Collateralium excludendam à fratre consanguineo, vel vtrinq; cõiuncto, ex quo frater illam tenetur dotare de bonis maternis, & paternis, & sic vna dispositio totius con-

consuetudinis, est, quod per dotationem factam, vel faciendam per fratrem de bonis maternis, & paternis excludatur soror etiam à bonis, & successione tranſuersalium, scilicet fratris, vt dicit tex. consuet. sed si morienti, & certum est ex parte ipsius fratris, suppositis prædictis non posse residere, nec esse possibile, vt resideat obligatio sororem dotandi, iuxta formam consuetudinis de bonis maternis, & paternis propter prædicta, scilicet, quia parentes sunt exteri, & bona eorum extra districtum, & consuetudo sibi non vendicat locum in bonis extra districtum, ergo nullo modo poterit consuetudo, vt indiuidua, habere locum ratione prædictæ indiuiduitatis, nisi in illis casibus, in quibus tota dispositio potest practicari, si igitur in parte dispositionis, videlicet, in obligatione dotandi de bonis paternis, & maternis non potest practicari, nec per consequens erit possibile, vt practicetur in bonis, & successione fratris, quæ regulatur à successione ascendentium ex indiuiduitatis ratione, prout in laudo dicitur de Franch. decis. 173. & 354. nu. 4. Grat. discept. for. cap. 162. & faciunt ad prædicta, ea quæ dicit Tiraquell. in tracta. de retract. in fin. tit. num. 62. & melius num. 64. quod stante consuetudine Galliæ retrahendi rem venditam ratione consanguinitatis, ex quo consuetudo retractus est indiuidua, scilicet vt retractus nõ possit diuidi, quod si vna ex rebus venditis retrahi non potest, in totum cessat retractus pro omnibus, & in d. au. 62. loquitur in casu, quo res, in eodem contractu venditæ, existunt in diuersis territorijs, qui casus videtur decidere casu nostrum propter illam indiuiduitatis rationem. Et prædictam decis. successionis Antonij Glemmi refert de Thor. in suo cõpõd. fol. 348. vers. nepos ex fratre, qui licet decisionem referat, prædictas rationes, quæ fuerunt in ea deductæ minime refert, & aduocatus, qui obtinuit in S. Conf. non fuit enunciatus à Thoro loco prædicto, sed V. I. D. Andreas Proenzalis: præsertim hac consuetudinum doctrina, optime imbutus, & inter Sac. Conf. primarios Aduocatus.

§. 6. Præcludiorum.

- 1 *A Bonorum appellatione quando à alienis deducatur.*
- 2 *Nomina debitorum quo in loco esse censentur iura, & actiones.*
- 3 *Autoris opinio, & distinctio circa prædictam conclusionem, de nominibus debitorum iuribus, & actionibus in districtu indicatis.*

- 4 *Lis venis rei appellationis, & quo in loco esse dicatur, & nu. 5.*
- 6 *L. Caius, l. uxorem. §. legauerat, ff. de lega. 3. declaratur.*
- 7 *Pecunia in banco existens an claudatur districtu consuetudinis.*
- 8 *In consuetudine qualiter accipienda existentia bonorum infra districtum.*
- 9 *De Franch. decis. 93. nu. 9. vers. sed huic opinioni discutitur & assignatur diuersitas inter iura, & actiones, & nomina debitorum, in materia consuetudinis.*
- 10 *Successor ex dispositione consuetudinis, licet sit singularis alicuius rei, successor est plenus, cum omnibus iuribus, & actionibus ipsius rei accessorijs.*
- 11 *Nomina debitorum non diuersificentur, quando consistunt in annuis redditibus cum speciali obligatione, & hypotheca, vt propterea alibi existere intelligantur existentia bonorum specialiter obligatorum, sed simpliciter nominis ratio est attendenda.*
- 12 *Functiones fiscales, & ceteri annui redditus cum Regia Curia, in quo loco existere censentur.*
- 13 *Introitus cum fidelissima ciuitate Neapolis esse in districtu ipsius.*
- 14 *Introitus assignati super arrendamenti per Regiam Curiam, quomodo dicantur in districtu existere, & optime discutitur num. 15. & quid si arrendamentum detineatur in demansio. nu. 16.*
- 17 *Bona mobilia quo in loco existere intelligantur.*
- 18 *Res alienum quare nõ fit deductum iuxta regulas datas in nominibus, iuribus, & actionibus, habitatione loci, & districtus.*
- 19 *Annorum introituum venditiones an circumſcribantur loca, & quomodo onus istius aris alieni à varijs bonorum successoribus subſtineatur.*
- 20 *Onus solutionis aris alieni contracti ob causam redemptionis bonorum antiquorum, an sit recognoscendum à successore bonorum de consuetudine vel ab heredibus, etiam pro rata bonorum.*
- 21 *Feudalia bona an comprehendantur in dispositione consuetudinis cum pluribus. seq. & præcipud nu. 29.*
- 22 *Quare utilis sit hodie prædicta questio propter nouam Regis ordinationem.*
- 23 *Feudales, vel burgenſatici, quomodo, & quando introitus sint iudicandi, remissus.*
- 24 *Nap. doctrina in consuet. si quis, vel si qua.*

- num. 176, late dissentitur.
- 25 Quarta Antb. praterca non debetur de feudalibus non hereditarijs.
- 28 Fructus feudi quomodo existant in vassalli dispositione.
- 30 Consuetudo Neapolitana in ipsius dispositione non contradicit dispositioni consuetudinum feudalium, & nu. 32.
- 31 Molfessus notatur in par. 2. de bonis, quast. 7. num. 4.
- 33 Feudum si est concessum pro se, & successoribus quibuscumque an in eo spectetur dispositio consuetudinis, & quid in disponendi potestate de feudis predictis, n. 34.
- 35 Consuetudinis dispositio an ardeat potestate disponendi ipsi possessori antiquorum pro medietate affirmationis feudorum antiquorum, & nu. 36.

S. 6. De bonis, qua comprehenduntur, uel non, in consuetudinis dispositione.

Elíquum est, vt pro cõplemento præludiorũ tractemus de bonis, quæ cõprehenduntur, vel non, vel melius de bonis quæ existere dicuntur, vel non infra districtum huius Ciuitatis, item de alijs bonis si quæ sunt, quæ non subiacent dispositioni ipsarum consuetudinum, omittendo tractare de bonis, quatenus in eis obuentio, vel antiquitas consideranda venit, cum de illis agemus in repet. sequen. consuet. si quis, vel si qua. Pro qua re declaranda, sciendum est, bonorum appellationem dupliciter esse in iure acceptam, naturaliter, scilicet, & ciuilitè. Naturaliter, quando æs alienum supponitur deductum, & sic, vt, deducto ære alieno, bonorum appellatio naturaliter subsequatur. Ciuilitè, quando cum eorum oneribus bona transferuntur, & in specie, quòd, quando transferuntur bona per statutum, vel consuetudinem, nomen bonorum ciuilitè accipiatur, & cum oneribus, Rebuff. in l. bonorum appellatio, vers. quæro quo modo, ff. de verbor. signif. Naturaliter verò bona accipiuntur, quando deducitur prius æs alienum, ea ratione, quia, si bona dicuntur à beando, ex quo beatos faciant homines d. l. bonorũ, si bona multis debitis implicita essent, nõ bearèt, vt in l. subsignatũ, §. i. ff. de verbor. signif. Dec. cõs. 237. Rebuff. loc. cit. vers. & sic infertur.

2 Cũ igitur vel secundum naturalem, vel ciuilem acceptionem de ære alieno sit dicendum, scilicet, actiuo, vel passiuo, prius erit discutiedum, an æs alienum sit subiectum tale, in quo cõsuetudinaria dispositio aptari possit, an, scilicet, sit de ijs, quæ in districtu sita esse censeantur, vel secundum ciuilem, vel secundum naturalem acceptionem, vt dixi, ideo sciendum erit, quòd inter Doctores controvertitur, an iura, & actiones, item nomina debitorum, veniant appellatione bonorum, quæ loco concluduntur, cum alij negent, illa loco comprehendi, l. Caius, ff. de legat. 2. Bart. in l. potest. ff. de aut. tut. Aret. conf. 54. per l. fideicommissum, §. tractatum, ff. de iud. Corn. conf. 49. in præsentì vol. 3. las. conf. 5. Strenuum vol. 3. Bald. conf. 232. super infra scriptis in fine, lib. 2. Ruin. conf. 155. in fi. lib. 3. alij alia asserunt, vt licet apud Tiraq. videre in tract. de iur. primog. q. 49. & in l. si vnquam verb. bona, nu. 13. C. de reuoc. don. & in tract. de retract. lignag. §. 1. glo. 7. num. 2. vsque ad nu. 31. & in eod. tract. de retract. lignag. §. 36. glo. 3. num. 14. qui num. 16. videtur pro magis communi opinione approbare in eo loco illa censeri, in quo de iure, vel de facto exigì possunt, & hæc opinio, vt infra dicetur, in Sac. Conf. absoluta est hodie ex pluribus decisionibus, ipsam decidentibus, scilicet, quòd nomina debitorum (in his enim maior versatur ambiguitas) censeantur esse in districtu Neapolitano, quando ipsi debitores contraxerunt hic Neap. & nõ promiserunt alibi solutione, vt tunc sit præsumpta promissio solutionis in loco contractus, prout dicit Alex. in addit. ad Barto. in l. ex facto, in fin. ff. de hered. inst. per tex. in l. Titium, & Meuium, §. tutores, ff. de administ. tut. & ita per illum tex. D. de Franch. decis. 93. idem si alibi est contractus celebratus, & solutio est Neap. destinata, l. quoties, ff. de solut. & ex D. de Franch. in præd. decisio. 93. habes absolutissimè decisum, semper censeri in districtu esse dicta nomina, dum Neap. exigì possunt, vel ratione contractus, in Ciuitate celebrati, vel destinatae solutionis in eadem Ciuitate; & notandum est, quòd Ant. de Alex. in addit. quæ incipit, nota, quòd potest accidere, ad consuet. si aliquis moriens, dicit nomina censeri in districtu, si Neapoli est contractus celebratus, vel si alibi est celebratus contractus, & solutio est destinata Neap.

3 Ego verò distinguendum puto, ommissis discussionibus, adductis per D. de Franch. in in prædicta decis. 93. & Iuribus hincinde relatis per Alex. in addit. ad Bar. in l. ex facto, ff. de hered. inst. & in conf. 16. vol. 1. per eadè quasi verba, quòd aut creditor moriens est

Nea-

Neapolitanus, & non est in hoc casu dubitandum, petitionem, & actionem ipsius morientis claudi in districtu Neapolitano, prout dicit Dom. de Franch. prædicta decis. num. 10. quo loci triplicem particularitatem in casu, de quo ibi notat. Primam esse ipsum debitorem Neapolitanum. Secundam, ipsum creditorem Neapolitanum. Tertiam, actualem litem esse motam in Ciuitate Neap. pro consecutione prædicti crediti, quæ omnes specialitates optimè concurrunt, ad nomina debitorum iudicanda infra districtum. Quando enim creditor est Neapolitanus, & non est alibi destinata solutio, hic Neap. potest peti debitum, ex quo Neapolitani possunt conuenire eorum debitores hic Neap. & coguntur ipsi debitores respondere, nisi aliquo priuilegio fulciantur, vt conquassari dicantur, vel possint, priuilegia Neapolitanis concessa, vt possint trahere, & non trahi, semper in districtu Neapolitano talia nomina iudicantur.

Aduertendo tamen, ponderanda esse priuilegia ipsa, Neapolitanis concessa, vt quando verè ipsi possunt trahere, ex quo petitio potest, & persecutio fieri hic Neap. hac ratione censeantur nomina, & effectus prædicti in districtu existere, quòd verò locus, in quo est facienda, vel possit fieri exactio, consideretur ad iudicandum nomen infra districtum, dicit D. de Franch. in prædicta decis. nu. 10. ibi, *Vbi necessariorat conueniendus, ibique cogi poterat ad solutionem*, & num. 7. dum refert Anto. de Alex. in causa Marcelli Gazellæ destinatae solutionis locum, & locum, vbi facienda est exactio, esse parificatos ibi, & pro hac opinione, sci licet, esse attendendum locum, vbi destinata est solutio, seu facienda exactio, facit Tiraq. in loco supra relato, & dicta per D. Rouitum dignissimum & iustissimum Consiliarium in prag. 5. de cens. num. 61. & in prag. 1. de iuribus, & exactioib. fiscal. in 1. alleg. num. 74. qui videatur, nam plures allegat Doctores, & decisiones; ex qua decisione de Franch. & alijs relatis indifferèter concluditur, quòd, quando est creditor Neapolitanus, nec alibi est destinata solutio, nec debitor sit priuilegiatus, ceteri debeat nomen esse infra districtum. Et quia potest esse, vt tempore mortis debitor sit priuilegiatus, vt pupillus, & huiusmodi, vel non, & deinde tale priuilegium mutetur ex processu temporis, dico esse spectandum tempus ipsius successionis ad iudicandum nomen infra districtum, prout de proximitate spectanda alias dixisse memini, & generaliter in materia successionis tempus mortis spectandum,

vel successionis delatae, vt dicetur in repet. cons. & si testator. Idem dico, quando etiam debitor est Neapolitanus, cum vterque Neapolitano foro sit obligatus. Itaque optimè ab Antonio consideratur duplex locus celebrati contractus, & destinatae solutionis, cum ex prædictis, siue ipse creditor sit solus Neapolitanus, siue creditor, & debitor, siue debitor solus, per Neapoli actionem esse proponendam verum est, & Neap. esse debitum prosequendum; si verò omnes sunt exteri, tunc aut Neap. est destinata solutio, & hic est alius casus, aut Neap. est iudicium motum, ita vt lis existere dicatur hic Neap. & tunc credo transires in aliud nomen, quam simplex nomen debitoris, sed sub nomine rei, litem Neapolitano claudi districtu, sed potest responderi quod, cum lis sequatur naturam actionis, super qua ipsa fundatur, & actio rei super qua ipsa fundatur, vt de bonis mobilibus, vel stabilibus iudicandis actionibus alias dicitur, prout de Franch. prædicta decis. 93. num. 7. ex Alexand. & alijs supra relatis, vt sic dicendum sit respectiue creditorem de lite, prout de actione dicimus, vt si sit actio de re infra districtum, lis censeatur in districtu, si verò extra districtum, extra districtum dicatur etiam & lis. Vnde non credo, quando vera existentia rei petitæ est, & fundatur extra districtum, quòd petitio, & lis operetur, vel operari possit diuersum effectum, & faciunt dicta per D. de Franch. decis. 593. vbi instantia sequitur naturam actionis, quæ in iudicio deducitur, & sic successor actionis, & dominus, dicitur successor instantiæ, vt ibi.

At in nominibus debitorum, in quibus realis existentia non conspicitur, non parum operari crederem ad minus ad effectum destinatae solutionis, si consideretur locus intentatae actionis; quia, qui dirigit litem contra nomen debitoris, per litis contestationem, licet alias, alibi possit prætendi solutionem esse faciendam; Tamen poterit dici per litis contestationem obligari debitorem ad solutionem Neap. loco iudicij faciendam, veluti si alio loco sit destinata solutio, & non sit facta in eo loco; deinde inueniatur debitor hic Neapoli poterit conueniri Neap. tex. in l. vnica, C. vbi conueniendus, qui certo loco dare peromisit, sic etiam de eo, qui pluribus locis alternatiue dare promisit, l. 2. §. si quis Ephesi eod. tit. ff. de eo, quod cert. loc. In summa, quando verè non est res corporalis, sed simplex nomen ad finem destinatae solutionis, lis, & iudicium operabitur, vt dixi, quia debitor cogi potest ex dispositione Iuris, vel contractus ad solutionem, in eo loco faciendam, vt tunc

vt tunc illud nomen, siue actio dicatur in loco, in quo prædicta solutio est facienda, vt diximus, & per hoc casus distinctos Ciuilibus omittamus, cum de consuetudine satis sit, vt solutio Neap. de iure, vel de contractu sit facienda, & licet, vt dixi, hodie res, & conclusio ista posita per D. de Franch. non habeat difficultatem in S. C. in praxi non defuerunt, qui dubitarunt de prædicta decisione, prout refert idem D. de Franch. nu. 9. vers. † nõ omitto ex dispositione tex. in l. Caius, & l. vxorem, §. legauerat, ff. de leg. 3. quæ difficultas cum non fuerit plenè discussa in prædicta decis. Aduertendum, quòd tex. in prædicta l. Caius, non facit ad casum nostrum, cum ibi optimè negentur nomina comprehendi in domo, quis enim potest asserere debitorum nomina in domo comprehendi, cum nulla eorum contractatio, nec existentia realis in loco illo considerari possit? quam existentiam in loco requirit dispositio testatoris, vt scilicet sint relicta in domo, in qua nullo modo existere dici possunt nomina debitorum, quocunq; modo existentia accipiatur, & hoc est, quod dixit Lapus in alleg. 100. Nicolaus quam refert & sequitur Alex. consi. 16. in fin. lib. 1. quod scilicet lex Caius loquatur circumscriptiue, sed per effectum exactionis, & solutionis esse in loco nomina debitorum, nec minus obstat prædictæ opinioni, l. vxorem, §. legauerat, si benè ponderetur, nam alia ibi existentia in loco, consideratur, scilicet, id, quod in Gadibus patria testator possidebat, & sic vbi non agitur de existentia reali, sed de possessione in loco non militat ratio dictæ legis, non enim nomina debitorum in loco possidentur, sed vbique existat creditor possidet, vel melius quasi possidet nomina debitorum, & in eo tex. agitur de reali possessione in loco, ita vt etiam pecunia existens in arca ab illo legato excludatur in fin. eiusdem tex. §. legauerat, † & tamè in materia consuetudinis, & districtus ridiculū esset dubitare, an pecunia, existēs penes Banchem deposita, claudatur in dispositione consuetudinis, prout nulla difficultate existēte in causa illorū de Glemmo iudicauit Doctissimus Regius Consiliar. Io. Baptista Melior, & benè; et decisū refert D. de Franch. in prædicta decis. nu. 11. in causa illorum de Lembo, sic etiam nec tex. in l. ex facto, la 2. ff. de hæred. inst. in hac conclusione allegari debet, cum alia sit speculatio voluntatis testatoris, vt exprimitur in eo tex. alia speculatio voluntatis, & dispositionis ipsorum Ciuium, consuetudines facientium, in eo enim tex. l. ex facto, in §. rerum etiam Italicarum, ponderatur voluntas testatoris, ibi, & facit qui-

dem totum voluntas defuncti, ita vt si res alibi verè, & realiter existat, non tamen sit destinata, vt ibi perpetuò sit, in legato non includi certum est per dictam legem, ratio est, quia res Italica non distinguitur, nisi iuxta voluntatem testatoris vt ibi, † At in consuetudinis dispositione non disceptatur, nisi de reali existentia in bonis, in quibus existentia in loco considerari potest. In nominibus verò debitorum, quia, vt diximus, existentia realis in loco non conspicitur, erit quasi existentia attendenda, voluerunt enim Ciues providere de vniuersali bonorum successionē, mò ratione iurisdictionis ab hac vniuersali bonorum dispositione fuerunt exempta bona, quæ non sunt in districtu & iurisdictione Ciuitatis, & inclusa bona, existentia infra districtum, quæ existentia infra districtum non erit ita realiter intelligenda, vt verè existere, & claudi, res illa dicatur, sed vt possit subiaccere iurisdictioni statuetium, & ideo benè iudicatum fuit per Sacrum Cons. illa potissimum ratione; quia attenditur locus cōrectationis, & destinatae solutionis, & hæc esset solutio ad textus contra prædictā decisionem relatos, † vnum tamen non omitto, quòd ratio inducta per D. de Franch. in prædicta decis. contra illorum duorum dominorum opinionem habet aliqualem difficultatem in num. nono. in fine ibi: sed huic opinioni videtur refragari, inquit enim dominus de Franch. prædictorum opin. reprobari ex ea ratione, quia in materia consuetudinis, etiam iura, & actiones continentur, vt sic videatur consequentia necessaria: comprehenduntur iura, & actiones in materia consuetudinis, ergo comprehenduntur nomina debitorum, quasi & iura, & actiones non possint contineri, nisi, etiam debitorum nomina contineantur, quod non est verum, nam possunt comprehendī omnia iura realia, & actiones adhærentia circa res, realiter in districtu existentes, cum verum, & indubitatum sit quoad res, in districtu existentes, ipsum successorem de consuetudine pleno iure esse succedere, & ad ipsas res cum integro statu succedere, prout est, si alicui domui, vel alteri rei stabili. iura, & actiones, & nomina sint ad dicta tam iurium, quam seruitutum, quia ipse successor de consuetudine succedet ad vniuersum statum, & integrum ipsius. Et facit idem Anton. de Alexan. in prædicta addit. differentiam inter nomina debitorum, & iura, & actiones, nam primò refert nomina contineri ex decisione per eum facta, deinde in iuribus, & actionibus cogitandum relinquit in fine prædictæ additionis, qui verè loquitur de

de iuribus, & actionibus, ad ipsas res spectantibus, ut ibi videre licet; Vnde in iuribus separatis ab ipsis rebus non sine ratione difficultari potest, & bene in ijs Anto. de Alexan. cogitandum relinquit, cum attenda ea ratione esset dicenda successio consuetudinis successio in vniuersum ius, & sic hereditas, quod esset falsum, ut diximus in repet. cons. si quis, vel si qua, in præludijs particularibus ipsius repetitionis. At ad includenda iura, quæ sunt, & existunt uti rei coherentia, & accessoria, sufficit, quod successor illius rei sit plenarius, licet singularis successor, cum potius ratio cõnexitatis prædictam inclusionem, ut dixi, possit, & debeat operari, quam vniuersalitas successiois, † ex qua conclusione notabis, licet non bene crederem aptari ad praxim consuetudinis, tamen ponam ad exemplificandam singularem successioem alicuius rei, eamque plenariam, quod si proximior succedat Caio in domo, vel alia re empta, quæ sit subiecta consuetudini, licet, quando Caius esset successor singularis, & succederet euietio, non posset recta via agere contra primum venditorem, quia esset singularis successor, tex. in l. si res. ff. de euiet. absque alia cessione, ut per Decium cons. 74. vers. nam primò, in fin. tamen quando esset successor iurium, quia in eum fuerint translatae actiones, & iura, aliter esset, ita dicit Bar. in l. Iulianus, in fin. ff. de verbor. oblig. & in l. si purè, in fin. ff. de euiet. quando enim fit translatio omnium Iurium, cum ipsa re constituere dicitur quis translatoriū procuratorem in rem propriam, Grat. discept. for. cap. 2. nu. 20. cum plurib. præced. & seq. & sic ex prædictis notabis successorem consuetudinis esse plenarium rerum ipsarum successorem, scilicet cum integro statu, & pertinentijs, pro quibus successor de consuetudine poterit agere sine cessione recta via, ita singulariter Bal. il. si cū patruus, C. de rer. permut. nu. 10. & ad prædictam limitationem Bar. in d. l. si purè, Gamma decis. Lusit. 208.

11 Prædicta de nominibus debitorum intelligas, quando debitum in solo nomine existit, quid enim si esset venditio census, & annuor. introituum, tunc quia id, quod principaliter debetur, est annuus ille redditus, & omnia accessoria, scilicet hypothecæ, & alia sunt posita pro securitate, & cautela ipsius nominis, illius naturam sequentur, distinguendo, prout supra diximus ex prædictis decisionibus relatis in prædicta decisione 93. ita ut de eo iudicandum erit, prout de puro nomine debitoris, etiam dato, quod sit specialis obligatio facta rerum, infra districtum existentium,

vel extra, ut obligatio illa specialis, etiam si non adsit obligatio generalis super alijs bonis non sit per hoc apta ad diuersificandas res ipsas, ut ratione talis specialis obligationis alibi dici possint existere, quam vbi ex natura nominis iudicandum esset, attentis prædictis regulis celebrati contractus, & destinatae solutionis, illa ratione, sæpe à Doct. dicta, dum de censu loquuntur, sed nec ipsæ res hypothecatae recedunt à dominio, & potestate ipsius debitoris, nec quoad fructus, nec quoad dominium, nec quoad possessionem, sed sunt cautela prædicta posita ad simplicem cautela solutionis effectiue consequenda, quæ solum de propria pecunia semper in talibus nominibus, & venditionibus annuorum reddituum promittitur per debitorem, prout plenissime comprobatur Rouitus eruditissimus in d. pragmat. 5. de cens. num. 66. & 69. cum sequen. ratio est, quia peremptis illis bonis, super quibus est census constitutus, adhuc debetur census, idem d. Rouitus loco citato, num. 67. cum sequen. & ad prædicta facit decisio facta per Sac. Conf. in venditione anni introituum super gabella molæ, in qua licet venditio super dicta gabella processerit, non erat facta promissio de propria pecunia Neap. in causa illorum de Gesualdo, & Isabellæ Ferrellæ, & Ducissam Grauinæ, prout idem Rouitus refert in pragmat. prima de Iur. & exact. fiscal. num. 80. per tot. quicquid in contrarium consulisset Minad. cons. 12. ab eod. Rouito relatus num. eodem, & refert sententiam confirmatam in causa reclamationis 12 ibidem. † Sed iuxta prædicta oritur difficultas, quid dicendum in venditionibus annuor. introituum, factis per Regiam Curiam particularibus, quæ venditiones licet fiant, etiam generaliter super omnibus introitibus Regiæ Curie, tamen specialiter deinde venditio procedit, nunc super arrendamento & gabella vini, & alijs arrendamentis, nunc super functionibus fiscalibus, & deinde procedit, in fiscalibus assignatio terrarum, à quibus recta via ipsi assignatarij (sic enim vocatur dicta translatio) exigunt annuos illos introitus venditos cum pacto de retrovendendo, quæ assignatio non tollit facultatem Domino Regi tollenda assignationis iam factæ, & alibi assignando exactiones introitus pro prædictis creditoribus satisfaciendis, prout vidimus fecisse in reformatione Regij patrimonij Excellentiss. D. Proregem Lemensium Comitè iuniore, ac iustissimū Principem, nobis ob eximias virtutes, ac prudentiam semper venerandū, & recolendum, qui iterum assignationes fecit, & in pluribus variavit,

riauit, vtendo potestate sibi à iure concessa, quæ potestas oritur ex pacto de retrouendendo, & promissione de propria pecunia in eo apposita, ex quo semper Regia Curia dicit se debitoricem, & potest assignationes variare, non tamen per hoc assignatio facta donec non varietur, dici potest ius reale non transferre in assignatarium, cum semper per ipsam assignationem introitus exigantur per assignatarium, prout per Regiam Curiam exigentur destinando Commissarium cum salario, prout hodie videmus, & per consequens dici posset iniuriam fieri ipsis assignatarijs, tollendo illis fiscalia assignata, & dando ea alijs, vt optimè colligitur ex Capitulis Ciuitati Neap. concessis in anno 39. die 5. Septembris in cap. 10. vbi restitui mandantur fiscalia primis possessoribus cum rata fructuum, & de eis, prout de alijs rebus possessis per verum Dominum iudicatur; nec enim ex dispositione contractus negari potest, donec ipse Rex non variauerit verè per principalem contractum esse factam translationem, & venditiones introitus, postquàm ita mandat D. Prorex, prout optimè ponderat Rouitus in d. alleg. 1. in pragm. 1. de iur. & exact. fiscal. nu. 65. verum mandans, ex quibus late, & eruditissimè scriptis per tres allegationes in S. Conf. fuit iudicis aulis iudicatum, fiscalia Prouinciarum iudicari extra districtum, vt in fine melius refert Rouitus, ideo in re, in qua tantus Vir elaborauit, ridiculum putarem aliud facere, nisi ad ibi scripta me referre, vnum tantum declarando, quòd dum in Prouincia Terræ laboris est facta assignatio, solutio est facienda Neapoli, & Neapolim sit pecunia asportanda, quòd ex hoc optima ratione posset concludi, fiscalia sita, & assignata in prouincia Terræ laboris, ob easdem rationes dictas ibidem à Rouito, censerì debere infra districtum Neapolitanum, prout quasi expressè idem dominus supponit num. 67. in fin. in illis verbis, ibi, factò igitur hoc fundamento, quòd locus destinatæ solutionis, seu exactionis introituum non sit in

13 Ciuitate Naap. † ex quibus dictis per Rouit. non erit facienda difficultas, vt omnes venditiones annuorum introituum factæ per fidelissimam Ciuitatem Neap. tam super gabellis, quam super introitibus generaliter, q̄ ipsi introitus respectiue ad ipsos creditores, qui possident eos, dicantur infra districtum huius Ciuitatis, sic etiàm assignationes factæ per

14 Regiam Curiam super arrendamentis variarum impositionum, quæ exiguntur hic Neap. & satisfiunt hic Neap. ipsis assignatarijs, vt dicimus per extaleum per ipsos arrendatores, qui singulis tertijs deponunt pecunias nomi-

nando, & specificando ipsum assignatarium ad similitudinem fidelissimæ Ciuitatis sicut in assignatarijs, Regiæ dohanæ, & fundaci maioris huius Ciuitatis, ex quo corpus Regiæ Dohanæ, & tribunal regitur hic Neap. in loco specialiter destinato, vbi exiguntur directus spectantes ad Regiam Curiam, qui directus dum arrendatur etiam ipsis arrendatoribus, iuxta eorum debitum assignantur tot creditores, & assignatarij Regiæ Curie super dicta Dohana non dubito, etiam istos introitus, vt supra dixi, censerì in districtu Neapolitano. Et dum supra dixi de assignatarijs super arrendamentis, quæ exiguntur hic Neapoli, intelligas de his arrendamentis, quæ hic Neapoli exiguntur per ipsos arrendatores, non autem de ipsis, quæ extra Ciuitatem exiguntur, & deinde ipsi arrendatores soluunt hic Neap. assignatarijs, in quibus extat maior difficultas, prout est arrendamentum Serici, Item ferri, & picis, & aliorum, quæ extra Ciuitatem per Regnum exiguntur, extant enim in varijs partibus Regni fundaci cum officialibus Regijs, prout est in Dohanis Apuliz, non dico de Regia Dohana menopecudù, quia cum ipsa hebeat suos officiales: & corpus Tribunalis in Ciuitate Fogiæ, & ibi, vt plurimum fiant exactiones per ipsos assignatarios super Regia Dohana maiorem habet difficultatem prædicta conclusio, quam de introitibus super alijs arrendamentis, quia ista Dohana non arrendatur per Curiam, sed semper detinetur in demanio, & per hoc assignatarij ibi exigunt eorum assignationem, & propterea erunt introitus super ea assignati, per hoc dicendi extra districtum Neapolitanum.

15 Sed veniendo ad solutionem quæstionis propositæ de assignationibus factis per Regiam Curiam super arrendamentis. Dico diuersum esse ius, eompetens Regiæ Curie, scilicet, exigendi gabellas, vel similes directus, qui exiguntur à particularibus, iuxta ea, quæ notantur in Ritibus dohanæ, & Regiæ Cameræ, ab eo iure, super quo fiunt venditiones Regiam Curiam, quando. n. fiunt assignationes super arrendamentis factis super dictis gabellis, arrendator emptor est omnium Iurium, & proutium, & directum, spectantium ipsi Regiæ Curie pro gabella, & iure arrendato, & promittit certum pretium soluendum Regiæ Curie, super quo pretio assignatur, & assignatur per Curiam ipsi arrendatori lista onerum, & nomina assignatariorum Regiæ Curie super dicto arrendamento, & pro summa ascendente ad eam quantitatem pretij, tenetur illis soluere arrendator, ita vt finita solutione

tionem integra ex talij, ad amplius arrendator non tenetur. Si ergo ex prædictis quasi contractus fiunt in Regia Camera per ipsos arrendatores offerentes, ut colligitur in Ritu Regiæ Cameræ, in tit. quomodo fideiussores teneantur, & solutio ex consuetudine eiusdem Regiæ Cameræ, & etiam ut plurimum ratione contractus est hic Neapoli destinata, & debet fieri, & de facto, & de iure fit Neapoli, & Regia Curia non vendit iura, ad dictam gabellam spectantia ipsis particularibus, cum non possint ipsi particulares emptores introituum exigere directus, spectantes ad dictam gabellam, sed ipsi arrendatores, & fiat per hoc venditio super nominibus debitorum ipsius Regiæ Curie, scilicet super pretio recipiendo, vel debito, & super pecunia proueniendi quotannis ex venditione, & arrendamento prædictarum gabellarum, vel similibus, quæ nomina debitorum, cum verè, & realiter existant infra districtum ex dictis supra de nominibus debitorum, oritur sine difficultate resoluta maxima, & importans conclusio, quod venditiones annuorum introituum factæ per Regiam Curiam cum subsequenti assignatione super arrendamenti dici debeant sine difficultate existere infra districtum, quæ verius ex dictis in materia fiscalium possunt dici venditiones Iuris exigendi tantam quantitatem ex arrendamento, & arrendatoribus prædicti corporis, ita & taliter, quod ipsi arrendatores tenentur correspondere ipsis assignatarijs pro quantitate assignata, prout illis ordinatur in similibus venditionibus annuorum introituum, factis per Regiam Curiam super similibus arrendamenti, & quemadmodum competeret ipsis assignatarijs ius exigendi fiscalia recta via, quando super fiscalibus esset facta venditio, vel super introitibus, in Ciuitate, vel extra existentibus, per Regiam Curiam, & assignationes, ut supra, & prædictæ venditiones, vel melius prædicti annui introitus essent dicendi infra districtum, vel extra districtum, secundum quod ipsa fiscalia vendita existerent ex rationibus dictis per Reditum in locis præcatis. Sic in prædictis assignatarijs super arrendamenti, quorum emptores, seu arrendatores promiserunt facere solutionem hic Neapoli, vel quia sic possunt cogi, vel quia ratione quasi contractus sic obligati sunt intelligendæ sunt, venditiones factæ existere infra districtum, & hanc puto puram veritatem, licet nondum recorder fuisse decisum, decisum intelligo cum contradictore, quod maxime requiritur in materia consuetudinis, de Franch. decis. 367. circa fin. nec durum hic po-

terit videri, cum satis liceat in refragabili argumento arguere, quod aut non est assignatio, & specialis venditio super dicto arrendamento spectanda, & ex natura venditionis, & loci contractus, & solutionis destinata, quia D. Vicerex promittit hic solutionem. Item hic Neap. contrahitur ex regulis dictis de venditionibus annuorum introituum, tales debent dici infra districtum Neapolitanum, aut est spectanda specialis illa venditio, & assignatio super arrendamento, quod arrendamentum cum verè, & realiter in esse producat, & fiat, & existat hic Neapoli, & tunc etiam erit dicti introitus infra districtum iudicandi, nec poterit modo aliquo trahi res ista extra districtum, nec contractus, nec exactionis ratione cum neutrum aliquo modo possit extra districtum, quamuis per largissimam interpretationem, vel argumentum trahi, & sic

16 ego in conscientia iudicarem, si verò gabella prædicta, ex quo iustus emptor, vel arrendator non reperitur, vel ex alia causa per Regiam Curiam fuerit in demanio detempta, tunc licet non esset nisi ad ea, quæ frequentius accidunt, lex adaptanda, & per istud accidens non deberet mutari natura rei, tamen, quando ratio esset talis, quæ mutaret dictam naturam, ex vulg. l. nam ad ea, ff. de legib. & l. iusto ff. de usucapionib. nec etiam tunc erit diuersus iuris effectus, quia per ipsam Curiam dabitur arrendamentum prædictum alicui in gubernium, qui gubernator representabit eandem personam ipsorum arrendatorum, excepto quod non tenebitur ad certam quantitatem soluendam ipsi Regiæ Curie, vel assignatarijs, sed iuxta prouentus peruentos a dicto arrendamento, iuxta librum credentis, tenebitur & pro illa quantitate, & sic non per hoc non erit facienda Neapoli solutio, nec propterea minus in contractu gubernij obligatus erit Gubernator dicti arrendamenti satisfacere ipsis assignatarijs, quatenus extat in arrendamento prædicto, prout quotidie videmus in Regia Camera, vnde fit quomodocunque, quia nunquam poterit dari casus, ut assignatarius debeat de iure, vel ex contractu exigere iura, & directus Curie, nec arrendator, vel gubernator teneatur soluere extra districtum Neapolitanum, ideo per prædictas rationes introitus empti super dicto arrendamento semper erunt infra districtum iudicandi.

17 Mobilis verò an censeantur existere ad effectum consuetudinis in loco, ubi inveniuntur verè tempore mortis, vel in domicilio defuncti, Alex. conf. 19. nu. 9. lib. 6. quem remissimè sequitur D. de Franch. in addit. ad consuet. si quis

quis, vel si qua; sub nu. 177. in addit. quæ incipit adde in simili, & Alex. cōf. 31. lib. 1. nu. 5. quos sequitur Reuer. Molfesius in comment. har. consuet. par. 2. q. 11. Gratia. discept. for. 120. num. 87. tenent mobilia ista ad locum quasi officibus domini, & reputari de loco, in quo defunctus habuit domicilium, quasi immobilia sequantur territorium, vbi sita sunt; bona verò alia sequantur personam, vbiq; sita sint, Coler. de process. execut. par. 1. cap. 3. num. 244. & alij, de quibus per Farinac. cōf. 71. num. 1. & 7. verior est sententia, quæ mihi placet, vt mobilia censeantur eius territorij, in quo reperiuntur Alex. in addit. ad Barto. in l. ex facto, la seconda, ff. de hæred. inst. & cōf. 16. vol. 1. num. 2. & ibi addentes lib. 6. vbi tenet Alex. prædictam opinionem esse veriores opinionem Bald. in l. mercatores, de commer. & mer. quæ sequutus fuerat Alex. in prædictis consilijis in contrarium relatis, & vti veriores sequuntur addentes ad dict. cōf. 16. litt. b. num. 2. Vnde non rectè de nominibus debitorum, & mobilibus vnam determinationem facit Molfesius loc. cit. quia in nominibus debitorum ex intentione dicti D. de Franch. supra num. 5. cum sequentibus late disseruimus, & aliter quam ipse; in mobilibus vero non erit à prædicta opinione recedendum, quam Alex. & addentes veriores dicunt.

18 Diximus supra de actionibus, & nominibus debitorum, & sic de actiuo ære alieno, vt ita dicam, quo modo claudatur in districtu, reliquum est, vt de passiuo ære alieno tractemus; dum enim dicitur, quòd æs alienum nõ circumscribitur loco, sed tangit vniuersum patrimonium, quæro, quæ sit diuersitas inter creditorem, & debitorem in ære alieno, situãdo in loco, quare enim creditoris ius in ære alieno intelligendum sit in loco, iuxta regulas, positas supra de nominibus debitorum loquentes, & ipsius debitoris ius passiuum iisdem regulis non decernatur? Cum sint correlatiua, & correlatiuorum eadem sit disciplina, ita ex correlatiuis arguendo dicit in specie Euerardus in sua cent. in loc. 76. vers. hinc etiam videmus, vt constitutum in actore, intelligatur etiam in reo, glo. in l. per interuallum, ff. de iud. glo. in Auth. qui semel super verb. triginta dierum, & ibi Doct. C. quomod. & quando iudex. Respõdeo diuersam esse rationem inter actorem, ac creditorem, & ipsum debitorem. Creditoris. n. persona est domina ipsius nominis, & sic ab ipsius possessione, & exactione omnia, vt dixi, regulantur, ex quibus illud nomen dicitur esse in loco, veluti in Ciuitatis Neapolitanæ districtu, vt supra ponderaui-

mus, quæ non possunt operari in alio correlatiuo eundem iuris effectum, vt scilicet, illud æs alienum dicatur esse in districtu Neapolitano; nam hoc modo redderetur deterior conditio ipsius creditoris post creditum in vniuerso patrimonio acquisitum, quod esse non potest, ita optimè Alex. cōf. 31. num. 9. vol. 1. & ibi addit. litt. d. nam vt dicit ibi Alex. in vita debitoris, vnicum est patrimonium in omnibus locis existens, dum postea moritur, eadem ratio, quæ facit ius nominis, ex quo residet in loco, vt in districtu dicatur, eadem ratio poterit facere, vt ius passiuum in eodem loco dici possit existere respectu debitoris, ex quo debitor non possidet æs alienum, quia potius est negatio, quam positio, & sic de eo consuetudo non potest loqui, quia debitum non venit appellatione bonorum, sed appellatione malorum, vt ita dicam, & sic quia actiuum ius est in potestate creditoris, ex ipsius actione regulabitur, at passiuum non, quia nõ potest ex debitoris passione regulari, quia passio debitoris est, vel esse potest in vniuerso patrimonio, correlatiuorum ratio non militabit, si enim debitor soluit annuos redditus, non potest dici ipsum soluere magis de bonis infra, quam de bonis extra districtum, cum penes se vniuersum, & indiuisum quòdam administrationem, sit patrimonium.

19 Sed quid, si pro emptione facienda bonorum infra districtum debitor fecerit venditionem annui redditus, ita vt specialiter sit res empta de pecunia prouenta ab illo ereditore, prout solent fieri cautelæ, an tunc onus sit speciale; & totum illius, qui ad bona infra districtum succedit, casus possit accidere, vt agnatus, etiam in vltiori gradu coninnatus, ex parte patris, succedat et in nouiter quæsitis infra districtum, & coniunctus ex parte matris in anteriori gradu succedat in omne aliud ius defuncti extra districtum, & in hoc casu ex dictis dum de ære alieno deducendo tractauimus in seq. repet. non dubito onus esse illius rei, ex quo illa res extat eatenus quatenus est soluta de bonis, & pecunia illius creditoris, vt per tex. in l. 2. C. de pignor. vbi cogitur creditor sibi satisfieri de bonis, specialiter obligatis, nisi adsit clausula, ita quòd specialitas generalitati non deroget, nec è contra, iuxta decis. per Dom. de Franch. in decis. 5. sed hic esset paululum subsistendum, nam ista l. 2. & eius decisio non procedit in debitore, vel alio possessore, Negusan. in primo memb. octau. par. num. 20. cum seq. Guttier. lib. 5. q. 92. num. 13. Couarr. lib. 3. variar. cap. 18. num. 2. ex qua æquitate colligit etiam more suo, cumulans omnia argumenta Hart. Pistor. lib. 3. q. 12. quòd creditor,

tor, qui potest sibi de parte pignoris satisfacere, non debeat inquietare possessores aliarum partium. Si ergo inter creditores est recepta prædicta dispositio, h. 2. C. de pignor. non poterit habere locum inter. variorum bonorum successores, qui omnes iuxta bona respectu, ad quæ succedunt representant personam ipsius debitoris, ita vt prædicta h. 2. nō videatur posse operari, vt æs alienum respectu specialis hypothecæ dicatur infra districtū, cum in persona ipsius debitoris hæc nō possit exceptio residere, siue clausula prædicta existat, siue nō existat, nec obstat specialis hypotheca, & quod aliter ista bona non essent in patrimonio, nisi cū ista pecunia, ab illo creditore peruenta, nā ista ratio non facit, vt idem æs alienum non debeat solui per debitorem ab vniuerso patrimonio, & omnia facta de speciali obligatione sunt facta ad cautelam ipsius creditoris, & quando extat promissio de propria pecunia, vt æs alienum ex toto patrimonio deducendum, ita de Franch. decis. 180. nu. 2. Et nos diximus dum materiam pertractauimus, & satis est, quod dominus, qui de re sua est moderator, & arbitrator emendo illam infra districtum videtur ita succedere successorem de consuetudine, & submisit illam dispositioni consuetudinis, & e contrario voluit obligando omnia bona sua, quod debitum solueretur ab vniuerso patrimonio, cum omnia ipsius bona obligationi subiecerit, & si voluisset, onus esse successoris soluis illorum bonorum emptorum, potuisset hoc in actu emptionis, vel aliter cauere, & non fecit arg. h. vnic. §. si autem, C. de cad. toll.

20. Possent etiam prædicta queri, quando in redemptionem bonorum antiquorum esset expensa pecunia peruenta ex venditione annui redditus, an tunc sit onus successoris de consuetudine. in qua re distinguendi sunt termini. Nam aliud est, an teneatur successor de consuetudine. refundere pretium solutum per defunctum, successoribus vniuersali tanquam expensas, & meliorationes, & de hoc non est hic locus, dicemus, dum tractabimus de bonis obuentis in repet. consue. si quis vel si qua. Aliud est an teneatur recognoscere illud, vt æs alienum, & hoc est idem. vt diximus supra in simili quæst. proxime, vt tales æs alienum debeat recognosci ab vniuerso patrimonio, quia totum patrimonium tangit tale æs alienum, itaque si subtilis esset hæres, posset dicere successoribus de consuetudine, soluas mihi omnes expensas, & meliorationes factas in redimendo, deinde æs alienum erit soluendum, facta solutione ipsarum, secundu

illis bonis redemptis, cum in vita illius, de cuius successione agitur in patrimonio, & ea continebantur computantur illa bona redempta hoc modo ex parte successoris bonorum antiquorum ad ipsius beneficium fiet estimatio quanti valeat res illa, deducta quantitate soluta pro expensis, & meliorationibus, quæ tota quantitas augetur patrimonio alterius successoris, & sic varia ratio erit habenda de prædicto ære alieno, vna, vt expensæ, & meliorationes, alia vt æs alienum, vt melioratio est ponenda in patrimonio libero ad ipsius hæredis beneficium per successorem bonorum antiquorum, deinde solutio illius æris alieni erit facienda de toto patrimonio, & hoc modo ad illa antiqua successor erit admittendus, quæ notabis, nā accidere facile possunt, quando defunctus pro redimendis bonis antiquis, vel meliorandis fecit venditionem annuorum introituum alicui creditori.

21. Quæro vltimò pro complemento prædictorum, an bona feudalia comprehendantur in dispositione consuetudinis, & hanc quæstionem, tanquam inutilem videntur effugere Naucler. in addit. ad consuet. fol. 101. in glo. in bonis omnibus h. 2. solo argumento, ex quo extat gratia Neapolitana concessa, quod in territorio Neapolitano non possint concedi feuda Baronibus, & istæ consuetudines non ligant bona, nisi infra districtum, sed ex hoc solo hodie esset necessaria ista quæstio. Nam per Sac. Catt. Maiestatem Philippi Tertij est ordinatum, esse procedendum ad venditionem omnium Terrarum, in qua dispositione, vt intelligo, includuntur etiam Neapolis Casalia. Et quando non esset prædicta dispositio, etiam esset quæstio vtilis: nā habemus feuda, de quibus Napod. dicit esse feuda infra districtum Neapolitanum, quæ vocantur Neapolitanica, vt per Nap. in consuet. in bonis, in quibus rebus habeat locum quarta nu. 11. ver. & si tu dicis. Vltimò, quando omnia deficerent, licet in districtu Neapolitano feuda, stabilibus consistentia, ad esse non possent cum iurisdictione vassallorum, quis negare poterit annuos introitus, annuas præstationes, officia, & huiusmodi posse esse subiecta feudorum, ita vt in ijs feuda infra districtum huius Ciuitatis consistere possint? Item in territorio, & alijs absque iurisdictione, quando in feudum recognoscantur à Dom. Rege immediatè, & in capite, vel mediatè, vt Ifern. in tit. de feud. March. vbi in redditibus certis consistere potest feudum, & in rit. quo temp. miles, §. 2. col. 1. in med. & in tit. quis dicatur Dux, Comes, & Marchio, §. qui verò, in prin.

23. & seq. §. † Et notandum est ad sciendum an
 E annui

annui introitus debeat iudicari feudales, vel burgenfatici, etiam obseruandum, concessio processerit pro feudo, & nomina feudis, ut optime dicit Napod. in consuet. in bonis, nu. 4. vsq; ad fi. in quibus reb. habeat locum quarta, videndus est de Franch. decis. 159. aduersus quam tenet de Curt. in diuersorio feudali. fol. 24. nu. 11. facium dista per Ann. alleg. 2. Coban. lib. 3. cap. 7. art. 4. Garfias de expens. & melior. cap. 4. m. 48. Ann. cons. 4. num. 197. Item de actiombus ad feudum, de Franch. decis. 75. & 138. Anna. alleg. 122. & de Franch. decis. 59. & de dec. 45. & 75. nu. 208. decis. 143. hu. 26. ex quibus habes plura de actionibus ad feudum, item de redditibus, quando censentur feudalia, que omitto, cum non sit presentis speculationis, videas tñ melius loquentem Loffred. in paraphrasi in titu. ex quibus causis feud. amitt. 9. huius autem generis, in si qui sic decisum refert per Regiam. Cameram loquitur de Post. cons. 30. nu. 20. & in causa 1. c. in Regia. Camera. Summaria. vertente inter Regium. Factorem. actorem ex vna. & Isabellam Politiā conubitam ex altera, super solutio. ne telcuij. fuit iudicatum annuos census esse burgenfaticos, & absolutos continentam die 12. Junij 1661. penea. Fabricium. Sergium. conservatorem quinternionum. Regie. Camera. & ratione, que non trant expressa verba in feudum, ut ex doctissimis allegationib. vidimus. V. l. D. Caroli Brancati, & Ioan. Antonij della Calce, ad quas in hac materia recurras, cum sint omnibus numeris absolutissimas. Sufficiat enim nobis plura casus assignasse, in quibus infra Ciuitatem. feuda. con. 24. si tui possis. Hic præmissis pro utilitate. quæstionis. videmus ipsius solutionem, & Nap. in consuet. si quis, vel si qua, sub nu. 176. inquit, Hoc in municipale non disponere. super bonis feudilibus includendo, sed excludendo ipsa bona feudalia à censura. istarum consuetudinum, ut in consue. in quibus reb. habeat locum quarta, de intellectu. tamè iuris communis, inquit Nap. feudalia comprehendit, quia bona sua dicuntur, siue directo, siue vtiliter, C. de thesaur. lib. 10. l. vn. 7. sed cuiusmodi sit tale argumētum, & quid concludat non ita de facili patere, crederem ex ijs, que proxime dicentur.

Si enim, ut prima facie videntur sonare verba, Napodæum intelligeremus velle feudalia non comprehendit, ex quo istæ consuetudines non disponant, includendo in censura harum consuetudinum, oporteres et intelligere, quod exclusio illa sit generalis, quod vero illa exclusio non sit generalis, patet quia si vnicæ determinatio respiciens plura de re, quæ ab

ha. debet æqualiter de quibus dicitur, & per se ipso autem feudis sub vna. de re, in ditione. prædicta consuetudine, in quibus reb. habeat locum quarta, quæ in ditione. bona. ita sic dicitur ab ecclesijs, vel ecclesiasticis personis, & ab illis iure ad censuras, in emphyteusim, vel ad locationem in perpetuum, vel ad tempus, & vniuersam consuetudine. & dispositionem. tollere ab omnibus illis bonis, nimirum illis restringere consuetudines generaliter loquentes, quæ si specialis est credenda exceptio illa, in illa tantum dispositione sequitur, quod iam contrarium est regula, quia quæ exceptio in hoc declarabit, & ampliat regulam in generali. exceptio, ut in scripto, quod ibi feudalia, & alia bona sunt excepta, debeamus intelligere regulam. comprehendere. in vniuersaliter omnia bona, & ipsa præferri in exceptuam, scilicet feudalia in quibus talis casibus, & seruanis non exceptis, ita optime probat Dec. in reg. l. vn. 27. cum sepe dicitur regu. l. ubi. exceptio facta in ijs, que alias de generali regula non comprehenduntur, facit ut regula etiam de ijs exceptis intelligatur, & ibi Dec. ponit plura exempla, itaque quædam generaliter alia feuda non comprehenduntur in generali dispositione consuetudinibus, & in scripto quod consuetudo, de his exceptis in constitutione quarta, vxori debita, censuras et in alijs dispositionibus comprehendit, & ratio quæ dari possit in feudis in materia quarta, est particularia, quia in feudis est de constitutione Regni præsumtum de dotaria, quod debet esse à principio certum, & habet suam particularem naturam, ut dicit Napod. in rub. de iur. quart. nu. 8. per consuetudinem, de feud. in dotar. statuendi. Nihil mirum si quarta feudalia simpliciter sunt excepta, militat etiam ratio, quia ibi idem mulier excluditur ab ea quarta, ex quo omnia bona tam feudalia, quam aliter concepta in exceptione prædicta non reperiuntur in hereditate ipsius morientis tempore mortis, & mulier non potest habere quartam, nisi post mortem, quæ tempore iam omnia illa bona ex ratione inuestiturae non tit. pure hereditario vadunt ad successores, & sic ibi ideo excluduntur feudalia, & similia à prædicta dispositione, quia tractatur de inuentione successione, stabilita in constitutione, & inuestitura prædictorum corporum, siue feuda. sint, siue emphyteutica.

25. prout dicitur in specie de iure communi in quarta debita vxori ex disposit. Auth. præterea. C. unde. vir. & vxor, quia illa non debetur in feudilibus, ex quo vir non succedit vxori, ut ibi ita late congerit Tiraquell. in tracta. de retract. lignag. §. 1. glo. 3. nu. 4. & videndus est

est post Doct. in l. i. C. vnde vir, & vxor. Dec. ibi num. 13. vbi dicit prædicta non militare in feudo mere hæreditario, in quo etiam hæres extraneus posset succedere, quia de illo iddem iudicatur, ac de alijs bonis hæreditarijs, quare in casu nostro debent includi eadem ratione feudalia, quando consuetudo non perturbat ordinem succedendi in feudis, sed confirmat, & fauet ipsemet feudorum successoribus, quia dispositio non excluditur, & seruatur inter eos tantum successores, qui comprehenduntur in inuestitura, vt dicit Camer. in repet. an agnat. in 8. quæst. num. 90. Vnde dicendum erit, quòd Napod. noluit excludere generaliter à censura harum consuetudinum feudalia bona, quia consuetudo specialiter de ijs excipere voluit, & in particulari casu; ideo residere tenendum est ipsum Napodanum in intellectu iuris communis, vt inferius dicitur.

26 Comprobantur prædicta autoritate eiusdem Nap. in consuet. de alimentis præstandis numero 15. in verb. suis, ibi, Item vtile dominium suorum numero continetur, & paulo post ibi; ex præmissis videtur iddem in feud. & notandum est, quòd Napod. fundat feuda contineri in ea dispositione, allegando Andr. de Barol. C. de thesau. l. vn. lib. 10. sequendo prædictum ciuilem intellectum, de quo supra diximus in primo argumento, & autoritate Napodani, prout sequitur Lucas de Penna in l. omnes, col. 5. in verb. sui, C. de decur. lib. 10.

27 Facit idem Napodanus in eadem consuet. de alimentis præstandis, nu. 28. vers. sed quid si huiusmodi, vbi concludere expressè videtur pluribus argumentis, feudalia esse comprehensa in prædicta consuetudine de alimentis præstandis, ibid. in fin. ibi, [Sed certè si hæc opinio esset vera, nõ haberet locum, nisi in bonis feudalis, existentibus infra districtum Ciuitatis Neap.] Primum est argumentum, quia consuetudo simpliciter loquens, simpliciter est intelligenda, secundum, quia, in compilandis his consuetudinibus intercessit consensus

28 Principis, indistinctè approbantis. † Tertium, quia diuisio fructuum ipsius feudi non est illicita, quia nulla lege prohibetur feudatarius disponere de fructibus, perceptis per eum, dum tamen sine præiudicio seruitij; contractus enim fructuum non trahitur ad feudum, & sic concludit Napod. quòd Ciues potuerunt facere consuetudines super fructibus feudi, etiã sine consensu Principis considerando, vt ibi, fructus separatos ab ipso feudo, quia tunc sũt burgenatici, de quo latè Anna, qui alios cumulat conf. 27. & conf. 51. a nu. 8. cum multis

seq. Ann. alleg. 84. nu. 3. & conf. 47. nu. 8. cum seq. & quòd fructus separati sint burgenatici, de Franch. decis. 18. num. 10. & de oblig. fructuum feudi, Grat. late discep. for. cap. 42. nu. 11. & seq. † Constat igitur ex prædictis etiam de mente Napodani, consuetudines includere bona feudalia, quando in ipsarum dispositione non agitur de præiudicio Principis, vel de inuertenda feudorum speciali dispositione, vt expressius dicit idem Napod. in ead. conf. quòd si aliquis, de alimentis præstan. vbi nu. 33. dicit non procedere prædictam dispositionem in bonis feudalibus; iuxta formam ibi præscriptam, ex quo diminuitur seruitium, & quia omnis species alienandi, & constituendi ius in re est prohibita, quare, cessante diminutione seruitij, ac constitutione iuris in re, & sic cessante penitus præiudicio ipsius directi domini, non erit extra mentem Nap. tenere has consuetudines comprehendere etiam bona feudalia, sicuti etiam in simili de iure communi dicitur, quòd licet pater in bonis filij habeat vsumfructum, tamen quia in feudo nõ potest constitui ius in re, habebit pater commoditatem percipiendorum fructuum, ita de Franch. decis. 10. num. 9. per multas Doct. autoritates, & in specie per Napo. loc. cit. quem etiam retulit Iacob. de Franch. in tit. de his qui feud. dar. poss. in princ. num. 54. post Iler, qui negat vsumfructum in feudo, num. 7. §. valuasores in d. tit. Boer. dec. 199.

30 Quòd vero dispositio consuetudinis prædictæ non recedat à dispositione feudorum, patet vtriusque natura rectè perpensa, cum dispositio feudorum conformetur in modo succedendi, cum dispositione statuta per has consuetudines, præsertim per consuet. si quis, vel si qua, ex quo ad successionem maternorum vocantur coniuncti ex parte matris, & paternorum coniuncti ex parte patris, quæ coniunctio in successione feudorum, maximè consideratur, prout in repet. prædictæ consuetudinis in principio latius dicitur, & a prædicta dispositione forsan nostra consuetudo accipit maternorum, & paternorum distinctionem, vnde Affl. in cap. 1. de nat. success. feud. nu. 2. vers. & hoc facit, dixit rationabiliter teneri posse, quòd consuetudo Neap. vendicet sibi locum, etiam in bonis feudalibus, † Vnde non video ex qua autoritate id desumpserit Reuer. Pater Molfesius in commentar. ad has consuetudines par. 2. tit. de bonis quæst. 7. nu. 4. dum dicit, quòd Rex Carolus ad tollendam omnem disputationem Doctorum expressè determinare voluit, vt in dispositione harum consuetudinum bona feudalia non comprehendatur, nisi velit de prædicta consuetudine, in

quibus bonis habet locum quarta intelligere, quæ specialissima est, & contrarium probat 32 ex supra ponderatis, † quòd verò simili modo deferatur illis proximioribus successio de consuetudine, prout de Iure feudorum Napo. in consuetu. si quis, vel si qua; num. 246. & in consuetu. & si testator, num. 5. Sed videamus, quonam modo in successione possit iuris effectus aliquis oriri ex prædicta conclusione; nam de alijs dispositionibus agemus in singulis consuetudinibus particulariter, & in individuo querendo, discutiamus igitur tanquam de re principali, de ipsa paritate in successione, & certum est, quòd feudorum successio ita disposita est per Regni constitutionem, & per pragmaticas, & Capitula, vt non sit ex consuetudinis dispositione in ijs dare aliquam specialitatem in præiudiciũ domini, ac inuestituræ alterationem. Aut enim feudum est hæreditarium, aut est feudum ex pacto; si est feudum ex pacto, nec circa alienationem, nec circa dispositionem aliquid querendum est, cum non valeat possessor præiudiciũ afferre ipsi successori in feudo paterno ex pacto, vt per Ifern. & omnes in §. & si libellus, de alien. feud. patern. successio autem, est etiam de Regni constitutione disposita, ita vt eam dispositionem non liceat nobis præterire: si igitur in ijs tantum, quæ conformia sunt cum dispositione feudorum consuetudines essent seruandæ, & aliquam differentiam non possumus ex consuetudine addere, erit de vento ista quæstio, ac de lana caprina in successione ab intestato.

33 Sed posset prædicari consuetudo, quando esset facta concessio feudi pro se, & successoribus quibuscunque, quo casu possunt omnium hæredum genera esse vocata iuxta ea, quæ latè cumulat Camer. in cap. Imperialem, in sexta ampliat. & in cap. 1. de success. feud. an ab intestato censeatur facta vocatio successoris de consuetudine si prædictum feudum sit infra districtum, sed, si rectè intueamur, vt etiam reducitur ad causam intestati, quia censebuntur vocati illi, qui ad feudorum successionem deberent ab intestato succedere, Succ. consi. 81. volum. 4. num. 12. prout per Bar. in l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebell. & Cagnol. in l. hærede, nu. 12. ff. de rég. iur. Cessante ergo dispositione cõst. Regni, erit sèper primo ad speciales inuestituras, deinde ad ius commune feudorum recurrendum, itaq; quocunque te veritas circa interpretationem successoris nunquam poterit deueniri ad consuetudinis dispositionem.

34 Quando verò vellemus interpretare potestatem disponendi, tunc, cum satis clarum

fit, quòd, data, & præsupposita inuestitura, generali pro se, & quibuscunque hæredibus, & successoribus, vel aliter, ex quibus possit præsupponi data potestas disponendi, prout de burgenfaticis, vt latè Intrigliol. quæst. 50. num. 35. & 36. & cumulata per Anna consil. 53. num. præsertim 50. & seq. quo casu, cum feuda sint per hoc libera in potestate disponendi ipsius disponentis, poterit ad similitudinem burgenfaticorum dici, quòd non possit de antiquis aliter disponere, nisi secundum censuram harum consuetudinum, vt in quarta vxori debita ex Authen. præterea optimè tenet Decius in l. 1. num. 13. C. vnde vir. & vxor, vbi licet excludatur vxor in feudalibus, id non procedit in feudo omnino hæreditario, & iddem dicerem in omnibus feudis hæreditarijs, vel habentibus hæreditariorum naturam, in quibus supposito domini directi assensu, qui in hoc non requiritur, quando disponitur in beneficium proximè successuri, in omnibus reliquis feuda ipsa erunt eiusdem naturæ, cuius sunt bona burgenfatica, vt etiã in ijs, præter assensum prædicti necessitatem, debeant omnia seruari, quæ in cæteris bonis burgenfaticis fieri possent; cum enim ciuium pacto & voluntate, consuetudines sint factæ, vt per Napod. in consuet. si quis, vel si qua, num. 246. & in consuet. & si testator, num. 5. consequens erit, vt in omnibus, in quibus voluntas, & pactum ciuium operari possunt, in ijs consuetudines intelligantur dispositiue, ita de feudo hæreditario latè congerit de Ponte decis. 11. num. 110. & sequen. qui, licet in feudo omnino hæreditario loquatur, vt ibi in ijs, quæ concernunt fauorem ipsorum vocatorum in inuestitura iddem erit dicendum, vt, scilicet, non possint ipsi fraudari ad minus medietate prædictorum feudorum antiquorum, etiam assensu domini in alienatione, & dispositione interueniente, quo casu non potest assignari ratio, quare consuetudo in illis casibus disponere non debeat, cum cõuetudo conformetur cum inuestitura, & successione feudorum; sunt enim ipsi coniuncti vocati tã ex inuestituræ tenore, quam ex dispositione 35 feudali, quàm etiam ex consuetudine, † vnde sicut stante natura feudi hæreditarij cum assensu, potest disponere de feudo possessor, & agnatus, prout de omnibus alijs proprijs; & tamen ab ea dispositione subtrahitur legitima in æstimatione debita ipsi filio primogenito, ita non inconuenit, vt similiter in ipsius æstimatione subtrahatur portio consuetudinis illa ratione, quia quatenus spectat ad æstimationem nõ tractatur de præiudicio domini, & in hoc æstimatio est eiusdem naturæ,

turæ, ac alia burgenfatica; secundum optimè fundata per Camer. in cap. Imperialem, fol. 103. litt. E. quòd verò legitima, & medietas, vel istæ portiones, de consuetudine debitæ filijs, & agnatis, æquiparentur, optimè dixit Napodanus in consuetud. & si testator, nu. 5. Si ergo cõsuetudinis, & legis dispositio æquiparatur, & non tractatur de præiudicio ipsius domini; quia nõ inducitur diuisio feudi indiuidui: cum grauetur in estimatione ipsius portiois, nec aliquã diuersitas assignari poterit, maximè in filijs inter feuda, & burgenfatica, nam hoc modo primogeniti legitima in feudo antiquo infra districtum erit in patre, medietas, in matre, nouem partium; in agnato, etiam medietatis, ad quæ faciunt dicta per Doct. Gallos, qui, stante consuetudine Galliarum, per quã sunt feuda deducta ad instar patrimoniorum cõsuetudines simpliciter disponentes, intelliguntur disponere etiam de feudalibus rebus, ita optimè Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. glo. 3. q. 12. in fine in specie meminit de hæreditarijs feudis huius nostri Regni, Guid. Pap. cons. 18. super casu, nu. 8. & cons. 176. nu. 2. ver. vel aliter, & cõf. 215. nu. 2. abstracta igitur necessitate assensus, ac domini interesse in feudo hæreditario infra districtum Neap. nulla ratio ex prædictis suadere poterit, vt consuetudinis dispositio remoueri valeat, præsertim circa potestatem disponendi, quæ cum sit prohibitoria dispositionis in beneficium vocatorum in inuestitura, vel ex lege feudi, cõformat se cum generali prohibitione alienationis, ac dispositionis feudorum per Const. constitutionem diuæ memoriæ, & cap. Imperialem, vt scilicet etiã præsupposita valida alienatione, non possit disponens de bonis feudaliibus antiquis fraudare prædictos proximiores suis portionibus, & vt quemadmodum in feudo ex pacto omnino disponendi facultas in vltima voluntate reijcitur, ita in prædictis portionibus in feudo hæreditario tollatur ad beneficium vocatorum in inuestitura: ad quæ faciunt plura ex deductis per de Ponte decis. 11. etiam in allegationib. Reg. Consiliar. Rouiti omnino videndis, & benè cõcludit Camer. in rep. an agnat. in 8. q. vbi probat, feuda hæreditaria venire in petitione hæreditatis, & ad includendum illos, qui ex ratione inuestituræ vocarètur; comprehenduntur feudalia in omnibus dispositionibus, vid. illũ in tota illa quæst. & in q. 22. ver. quid dicemus, vbi fundat, qd feudum hæreditarium, licet habeat qualitatem separatam à burgenfaticorum qualitate, habeat tamen qualitatem hæreditariam, & esse

in hæreditate tanquã corpus hæreditarium, cuius dispositionem cum assensu domini tanquã de re burgenfatica habemus, & licet per testatorem non possint fieri inæquales partes in feudo hæreditario, vel aliter disponi hoc nõ esse ex natura ipsius rei, sed ex deficientia assensus Domini, vt ibi clarissimè comprobat Camer. fo. mihi 269. col. 2. ciues igitur poterunt de eorum communi voluntate arctanda, & dispositione statuere citra præiudicium ipsius directi domini.

36 Vltimò non erit omittendũ, qd consuetudo in omnib. alijs casibus, in quibus certo quodã modo peruenitur ad dispositionem feudi hæreditarij non tangendo corpus, sed estimationem feudi, vt grauando successores in estimatione in vltima voluntate, item qñ (prout solet fieri,) feudum residet in persona alicuius, qui sustinet onus feudi, habet tamen obligationem recognoscendi in eo feudo aliquẽ in confidentia, vt solent facere exteri hic Neap. qui nolunt portare onus deuolutionis, qd tunc ex quo dispositio non tangit corpus feudi, debeat iudicari, vt de re pura burgenfatica, cum in eo, qui recognoscatur, non seruetur ordo feudalis successionis, & per hoc debeat regulari secundum prædictam consuetudinis dispositionem, quando cætera requisita per consuetudinem concurrerent. Itẽ potest possessor feudi hæreditarij ex dictis per D. de Frãch. in 1. decis. & per Camer. loc. cit. et absq; assensu disponere de feudi estimatione, quæ dispositio non tangit nec feudum, nec interesse domini directi, & per hoc non erit dubitandum ex prædictis ex intentione Nap. quod illa æstimatione in feudo infra districtum erit iudicanda antiqua, ita vt non possint per dispositionem in vltima voluntate de illa pro portionibus medietatis, vel nouem partiũ fraudari ipsi proximiores vt in alijs burgenfaticis, de Franch. dec. 89. n. 7. & facit additio incerti auctoris ad cons. si aliquis moriens, fo. 163. incipiẽs pone, quòd pater, vbi filij, vel agnati non tenebuntur ad legata, quando vltra permessa fierent dispositiones, & de hoc non dubitatur, prout dicitur in legitima primogenito, etiam filijs debita, stante earum similitudine, vt diximus, discurre Camer. in cap. Imperialem, fol. 103. litt. E. vbi datur primogenito, quando feudum cum assensu in secundogenitum alienatur, æstimatio legitimè, quæ æstimatio aptando terminos consuetudinis in feudo matris erit nouem partium in feudo patris antiquo medietatis, prout etiam in cæteris agnatis, & coniunctis ex latere feudi, & in hoc nullam poterit, qui habet animum contradicendi

controversiam deducere, cum sit illud purum patrimonium burgenfaticum, & per consequens sub censura harum consuetudinum. Nec enim potest negari, consuetudines omnia bona comprehendere, & hanc æstimationem contineri appellatione bonorum, & in ea non fieri penitus differentiam inter feu-

dalia, & burgenfatica, quando sunt hæreditaria, vt diximus, ergo nulla est ratio, quare ista dispositio in possessore feudi hæreditarij infra districtum non debeat ex consuetudinis dispositione esse restricta, quæ alias ex natura feudi hæreditarij non restringeretur ex prædictis, quæ notabis.

L A E L I I C A P V T I

Ad Procemium Regis Caroli.

Ad Consuetudines Neapolitanas Commentarius.

Titulum harum consuetudinum in meo manuscripto antiquissimo sic habeo.

Consuetudines Ciuitatis Neapolis, compilatæ, & approbatæ per autoritatis iudicium Serenissimi Principis Domini Caroli Secundi, Dei gratia Hierusalem, & Siciliae Regis Illustris.

Regis Caroli Procemij. §. 1.

- 1 Procemij Caroli partes distinguuntur.
- 2 Causa materialis qua fit harum consuetudinum, declaratur.
- 3 Causa formalis harum consuetudinum, qua fit, declaratur.
- 4 Causa efficiens qua fit harum consuetudinum.
- 5 Causa Finalis qua fit ipsarum consuetudinum.

Procemium Regis Caroli legitur a glos. Napod. absque distinctione Paragraphorum, prout ex dicto antiquo manuscripto, penes me existente, conspicitur, & ex alijs exemplaribus; tamen in vltima vulgata editione, ex quo Napodanus illud in decem partes distinguebat, sic per §. §. distinctum prodijt, prout licet videre hic nu. 3. vers. diuiditur: quæ partes per se in dicta vulgata, & vltima editione patent, ideo non repeto, & dicentur locis suis.

- 2 In principio huius Procemij pauca dicit Napodanus de causis materiali, formali, efficienti, & finali, prout in procem. feudorum.

dixit Iser. Et materialis causa, secundum Napod. duplex est, generalis, vt est æquitas, & ius municipale; specialis, quæ sunt ipsa negotia, de quibus ipsæ consuetudines loquuntur: dicas tu esse materialem, consuetudines ita informes, & varias, prout reperiebatur tempore compilationis cum vniuersis ipsorum iudiciorum difficultatibus, subiectum, & materiã fuisse istius libri, sic, vt hodie conspicitur, compositi, non autem æquitatem, cum æquitas sit nata post compilationem, & librum formatum: ita in §. per quod infra hoc eod. procem. Si enim ex materia fabri aliquid reijcitur tanquam non aptum ad recipiendam formam introducendam: ergo illud, quod in actu informationis reijcitur ante reiectionem, fuit etiam de materia illa primordiali, vt patet ibi cæteris vsibus, seu consuetudinibus tanquam minus rationabilibus, & censuram non habentibus æquitatis de certa nostra scientia, cassatis, &c. ita vt quemadmodum causa materialis huius mundi fuit caos secundum Ethnicos Philosophos, in quo omnia indistincta continebantur, & secundum nostros materia prima, quæ primo creata fuit, sic in hoc libro fuit moles illa indigesta consuetudinum aliquando inter se minus subsistentium, & contrariarum: materia enim est illa, quæ est apta recipere plures formas etiam contrarias: in potentia enim potest se habere ad duo contraria, tex. est not. in l. 1. C. de furt. quam notat

ad

ad hoc Bal. in L. conenticulam, C. de episc. & cler. notat etiam Euerar. in loc. 75. a contrarijs in fin. † Formalis causa, sequendo Ifern. est iussus principis compilatio, & approbatio per viam legis, ex quo per ipsos duodecim viros, & per Bartholomeum de Capua fuerunt ex Principis mandato distinctæ, ponendo æquas consuetudines in hoc libro, & nō æquas reijcientes formauerunt librum hunc, cum formam hanc habuerit prius liber iste, quàm Princeps illum approbasset, & non infertas reprobasset, vt patet in §. præfatis autem infra hoc eodem procem. ibi, [Præfatis autem consuetudinibus, in scripturam redactis, secundum præmissi mandati tenorem, & formam per illud traditam.] † Causa efficiens duplex, secundum Ifern. propinqua, ac remota; propinqua fuerunt duodecim viri, & Bartholomeus de Capua, qui ex autoritate Principis fecerunt hanc compilationem, remota fuit ipsorum ciuium consensus: sic de consuetudine seruantium. † Finalis causa fuit lites, rancores, diffidia ex incerra veritate consuetudinum orientia tollere, ipsasque certas, & indubitatas populo seruandas præbere. Not. Napod. ex hoc procem. axioma illud, vel melius aphorismum, contraria contrarijs curari. Sic Galen. lib. vnic. art. medic. contraria cōtrarijs remedia esse, & particularibus particularia contraria, & in lib. 8. de Hippocrat. & plat. placit. & in lib. 3. de difficultate respirat. dixit causam medicatoriam esse, quod cōtrariorum sint contraria remedia.

Caroli Regis Procemij. §. 2.

- 1 Regni Neapolitani status tempore diuisionis imperij.
- 2 Regnum Neapolitanum à Saracenis, & Longobardis occupatum, & qua loca à Longobardis detenta.
- 3 Regni Neapolitani copia frugum traxit exterarum nationes ad illud occupandum, & præcipuè Normannos.
- 4 Normanni Principes qui fuerint, & quomodo Grecos & Longobardos expulerint à Regni ditione.
- 5 Normanni qualiter primo à Summo Pontifice inuestituram obtinuerint.
- 6 Censuræ primus, ac prima inuestitura huius Regni enunciatur, & alia secundum Alfani antiquum historicum.
- 7 Inuestitura Gotsredo Normanno à Leone Pontifice sub Apulia comitatus titulo conceditur.
- 8 Roberti Guisardi inuestitura enunciatur.
- 9 Rogerio inuestitura per Urbanum concessa, de Apulia Ducatu.
- 10 Gulielmus Rogerij filius à Pascale Pontifice Ducatu Apulia inuestitus, ac deinde à Gelasio, ac Calisto, & Honorio Secundo Pontificibus.
- 11 Rogerius Sicilia Comes, quomodo Gulielmo successerit in Apulia Ducatu, & notatur alij scribentes, qui Rogerium occupasse Apulia Comitatum dicunt.
- 12 Honorij Pontificis cum Rogerio Sicilia Comite dissentio, pax, ac inuestitura enunciat.
- 13 Rogerius quomodo primo Rex unctus, & coronatus fuerit, & quomodo post modum ab Anacleto coronatus.
- 14 Rogerij, & Innocentij prælium.
- 15 Gulielmus malus Rex viuente Rogerio unctus.
- 16 Gulielmus malus Rogerio successit.
- 17 Gulielmo malo filius, idemque Gulielmus bonus successit.
- 18 Constantia Rogerij filia Henrico nupti traditur.
- 19 Tancredus quomodo à Siculis Rex electus.
- 20 Henricus Constantia vir à Celestino Tertio Rex declaratur.
- 21 Innocentius Tertius quomodo Constantiam Imperatricem, & Federicū filium Sicilia Regem creauerit.
- 22 Fridericus quomodo imperio, ac Regno Sicilia electus, ac excommunicatus.
- 23 Fridericus Imperator primo dictus est Rex Hierusalem, & quomodo, & ipsius mors.
- 24 Manfredus Friderici Imperatoris filius spurius, quomodo Regnum occupauerit.
- 25 Caroli Primi inuestitura, bella ac mors breuissimè enunciantur.
- 26 Caroli Secundi mater Comitissæ Prouintia filia.
- 27 Carolus Salerni Princeps à patre creatus.
- 28 Siculorum à Gallis defectio, & Gallorum internecio.
- 29 Petri Aragonensis prouocatio ad singulare certamen à Carolo facta.
- 30 Carolus nauali prælio victus, & captus Aragoniam ductus.
- 31 Pax inter Carolum & Aragonenses inicitur, obsidesq; dantur Ludouico, & Carolo filij.
- 32 Carolus dimittitur.
- 33 Caroli victoria pro Florentinis contra Pisanos.
- 34 Carolus fuit primus qui utriusque Sicilia Rex à Pontifice coronaretur.

Caro-

- 35 *Carolus Cardinales hortatur ad electionem Pontificis.*
 36 *Celestinus quintus Iserniensis. Petrus Moroneus dictus in Pontificem eligitur, in-
 stante Carolo.*
 37 *Celestini abdicatio à Pontificatu.*
 38 *Bonifacius Octauus Pontifex creatur, &
 Celestinus Carceri mancipatur.*
 39 *Celestinus inter Sanctos adseribitur à Cle-
 mente Quinto.*
 40 *Templum Diuo Petro Celestino dicatum,
 cuius impensis factum.*
 41 *Bonifacius in Sanctos admittit Ludouicum
 Regem Francorum, & ibidem plura de
 alio S. Ludouico Caroli filio secundogeni-
 to Episcopo Tolosano.*
 42 *Philippus Tarenti Princeps Caroli filius à
 Siculis victus Panormum deducitur.*
 43 *Carolus Valesius Calabriam in Caroli po-
 testatem redigit, & pacem inter eum, &
 Federicum Aragonum componit.*
 44 *Carolus Comitem Caserta facit Rosfridum
 Bonifacij Pontificis fratrem.*
 45 *Iordarus Caistranus Bonifacij nepos, quomo-
 do Fundorum Comes factus.*
 46 *Robertus Tusciam optime gubernat.*
 47 *Carolus moritur, & ubi sepultus.*
 48 *Caroli quot filij masculi, & quot femina,
 & qui fuerint.*
 49 *Carolus qua monasteria, & Ecclesias Nea-
 poli fundauerit, & qua persecerit.*
 50 *Ecclesia Diui Dominici prius S. Arcangelo
 dicata,*
 51 *Collecta à Carolo Neapolitanis sublata, &
 gabella boni denarij imposta,*
 52 *Mœnia Ciuitatis ampliauit.*

§. 2. Proœmij.

*De origine, & successione Regum Sicilia,
 & eorum titulis.*

CAROLUS Secundus Dei gra-
 tia Rex Hierusalem, &
 Siciliae, Ducatus Apuliae, &
 Principatus Capuae Prouin-
 ciae. ac Forcalquerij, ac Pe-
 dimontis Comes. Ad perpet-
 tuam rei memoriam.

**Carolus Secun-
 dus, & cæt.]**

Ad sciendum quis fue-
 rit iste Secundus Ca-
 rolus Rex author harū
 consuetudinum, † &
 quo iure ad ipsum per-

uenerunt Regnum Hierusalem, & Siciliae.
 Initium repetendo, noscendum est, hanc Italię
 Regionem, quam nunc Siciliae Regnum, vel
 Neapolitanum dicimus à Neapoli eius Me-
 tropoli, post Romani Imperij attritas opes,
 eo namq; tempore è varijs Rebuspublicis, &
 Populis, qui suis legibus viuebant constabat,
 & iure fœderis, ac sociali à Romana fouebā-
 tur, vt longum esset recensere, ac per varios
 authores notatur, demum diuiso imperio in
 orientale, & occidentale in anno Domini 800.
 diuisa est hæc Italiae pars, linea quadam tra-
 cta à Sypono, quam nunc Manfredoniam
 dicimus, vsque Neapolim, & pars inferior Im-
 perio orientali tetigit. Inde Græcis imperato-
 ribus semper paruit, pars verò superior occi-
 dentali Imperatori Carolo Magno, scilicet, &
 successoribus, in qua etiam Neap. paruit. Inde
 sæpe inter vtrumque imperium occasio bel-
 landi orta est, vt alter alteri eorum dominia,
 & portiones occuparet. † Inde etiam & Sa-
 racenis, & Longobardis occasio concessa fuit,
 similiter illarum dominia eradendi, Longo-
 bardorum namque natio ante hanc diuisionē
 plurima Regni loca, & ditiones tenebat, tum
 in Samnitibus, quos nūc Beueuantanos dici-
 mus, quorum dominium, vsque ad Ciuitatē,
 quam nunc Aquilam dicimus in Prouincia
 Aprutij, vltra, tum in Salentinis, quæ loca
 Idrunti Redionem dicimus, tum in Cala-
 bris Regium vsque, in qua Ciuitate Autha-
 ris Longobardorum Princeps marmoream
 columnellam reponi iussit ad ostendendum
 latissimum eius dominium, † verum vt fru-
 gum, & aliarum rerum copia Regni huius
 plures mundi nationes diuersis temporibus
 in has oras traxit, vt eis potirentur, & fruerē-
 tur, traxit etiam Normannos septentrionalē
 gentem origine, in Galliam traslatam, † Cu-
 ius Principes fuere duodecim illi germani
 fratres Tancredi, Altæ villæ in Gallia comi-
 tis ex duabus vxoribus genitos sex ex vna, &
 alios sex ex alia, quorum primus fuit Guliel-
 mus Ferabath, idest, ferrea habens brachia ex
 illius fortitudine, & valore, cuius auspicio, &
 ipse, & fratres ex Apulia, & tota regione Græ-
 cos, & Longobardos expulere, quorum ope,
 & ipsi Græci è Sicilia Saracenos expulerant,
 Tan-

- 5 † Tandem in eorum dominium subacta Provincia, ne viderentur aliena occupasse, bono consilio curauere, parta eorum opera, & labore à Summis Pontificibus omnium Patribus, quibus obedire tenemur Dei Optimi maximi mandato, ea obtinere iusto titulo. Inde prius factum est, vt mos, & consuetudo infeudandi Regnum istud a Pontificibus proficisceretur, scribit namque Leo Ostiensis Episcopus, & deinde Cardinalis in suo cronico Cassinensi, qui primus est scriptor successuum Regni huius, qui cum Guilielmo, Drogo, & Hunfrido, Normanni fratres vnus post alium Apuliam tenuissent sub nomine Comitatus, dum successio peruenisset ad Robertum Guiscardum alium ex fratribus circa annum Domini 1060. obtinuit Inuestituram à Nicolao Secundo Pontifice sub nomine Ducis, vt his ferè verbis scribit in cap. 15. 3. libri. [Per hos etiam dies, & Richardo Capuanum Princepatum, & Roberto Apuliæ, & Calabriae, atque Siciliae Ducatum confirmauit, accepta prius ab eis cū Sacramento, Romanæ Ecclesiæ fidelitate, censuque, quot annis iuga bouum singula; denarijs duodecim;] & notandum, quam modicus fuerit census primus Regni huius; forsitan ob virtutes, & merita Roberti in Romanam Ecclesiam: Hæc igitur prima Regni inuestitura habetur; sed rerum veritas non ab exteris, & remotis scriptoribus, sed ab incolis finitimis, & coeuis petenda erit, & Alfanus
- 7 Archiepiscopus Salernitanus, qui Cronicon scripsit a Mundi exordio; vsque ad sua tempora, cuius partem, quæ de Normannis tunc temporis his oris dominantibus tractat, ad pennam habeo, Scribit primam Regni inuestituram obtinuisse Godfridum, quartum ex fratribus Normannis, ante Robertum sub titulo Comitatus à Leone Nono Pontifice his verbis. [Anno verò Dominicæ Incarnationis 1053. cal. Iulij cum Leoni Pontifici noxium esset, ne Normanni Apuliam raperent, quam Henricus Imperator Ecclesiæ donationis titulo donauerat, ipsum rogauit, vt ei auxilium pro eius recuperatione daret, ac vt ei satisfaceret, ita præbuit; auxilio tamen Guarnerij Ducis Sueuiæ adhibito, ac maximum Germanorum exercitum constituit, cuius caput Guarnerius erat ad Leonem Pontificem maximum accessit, verū cum ei Normannorum exercitus occurreret prope Beneuentum, cuius caput Godfredus Secundus Comes erat, Ecclesiæ exercitus dissipatus fuit. vbi Germani omnes, & cum eis Guarnerius (a quo Godfredus Guarnæ cognomen adeptus est.) Interierunt, ac Leo Pontifex captus
- 9 fuit, Godfredus verò Comes, cum hoc ad eius aures peruenisset statim ad pedum oscula, ac adorationem accessit, ipsum in pristinam libertatem restituens, & cum sui omnes eum dereliquissent Capitulo, & Clero Beneuentano iussit, vt debitam obedientiam, & seruitutem præstarent; Summus verò Pontifex pro tot collatis beneficijs, sibi, suisque successoribus Apuliam Comitatus titulo dono dedit, quam sui maiores fratres iniuste habuerunt, at ipse fuit primus, qui legitime, ac canonicè ipsam retineret. hæc de inuestitura Godfredi refert Alfanus prædictus.
- 8 De inuestitura verò Roberti Guiscardi alterius fratris, tam Guilielmus Apuliensis in suo Poemate de Gestis Normannorum coeuis author illius temporis, quam Platina in vita Nicolai Secundi Pontificis, Papius Massonius in sua de vitis Pontificum lib. 5. In Nicolai Secundi Elogio, & alij omnes consentiunt. Immo prædicti eam confirmatam fuisse à Gregorio Septimo Pontifice scribunt ob varia in Sanctam Romanam Ecclesiam beneficia, & pro ea suscepta prælia contra Alexium Constantinopolitanum Imperatorem, & præfertim Alfanus, qui in Cronico prædicto in anno 1080. scribit Ducem Robertum, antequam Constantinopolim accessisset perrexisse ad Gregorium Pontif. eique ligium hominem iureiurando effectum esse apud Cæperanum ab eo vexillum S. Petri accipiens de mense Iunij.
- 9 Defuncto Roberto in anno 1085. successit ei Rogerius filius secundogenitus, cui Urbanus Secundus Summus Pontifex Apuliæ ducatum confirmauit in Sinodo per eum celebrata in Melfiensi Ciuitate, in quo Rogerius ei homo ligius effectus est, promittens se iure iurando fidem seruaturum Romanæ Ecclesiæ, eidemque Pontifici, ac successoribus canonicè intrantibus, accepitque cum vexillo ab eo terram cum Ducatus honore, eodemque anno Sigelgaita Ducissa Rogerij mater defuncta est, ita refert Alfanus Archiepiscopus.
- 10 Ex humanis exempto Rogerio anno Domini 1111. ei successit Guilielmus filius, qui in anno 1115. apud Cæperanum in Ecclesia S. . . effectus est ligius Papæ Pascalij, qui eo tempore Sinodum celebrabat, & per vexillum tradidit eidem terram, cum honore Ducatus, quemadmodum Gregorius Papa concesserat Duci Roberto Guiscardo apud eundem Cæperanum, & Urbanus Papa concesserat Rogerio Duci in Melfiensi Ciuitate, & Pascalij eidem apud Sanctam Triphomenem sub eodem dono, ac censu, & in anno 1118. idem Dux factus est homo ligius Gela-

5j Papæ in Ciuitate Gaetæ . Annoque 1120.
 in Beneuenti palatio idem Gulielmus Dux
 Papæ Calisti ligius factus est per directum
 contra omnes homines, & idem Papa eidem
 Duci donauit, concessit, ac per vexillum tra-
 didit omnem terram ipsius cum honore Du-
 31 catus his verbis. [Ad honorem Dei, & Beati
 32 Petri Apostolorum Principis, nec non & Pau-
 33 li, fidelitatemque Romani Pontificatus, &
 34 nostram, nostrorumque successorum canoni-
 35 nicè intrantium donamus, & concedimus ei-
 36 dem terram, & omnem honorem, quemad-
 37 modum Nostri prædecessores Papa Nicolaus,
 38 Alexander, atq; Gregorius donauerunt olim
 39 Roberto Guicardo Auo tuo, ac deinde Vr-
 40 banus, & Paschalis successores donauerunt
 41 Duci Rogerio patri tuo.] Eidemque postea
 Paschalis, & Gelasius confirmarunt; Annoq;
 1126. sedens in Pontificatu Honorius Secun-
 dus eundem Ducem Gulielmum, secundum
 statuta prædecessorum Pontificum, per ve-
 xillum de Ducatu Apuliæ inuestiuit, & ab eo
 ligium hominum, & iuramentum accepit,
 12 † defuncto Gulielmo, & instituto eius
 hærede Rogerio Consobrino Sicilię Comite,
 vt idem Alfanus notat, cum filijs careret eo-
 dem anno; recepta à præfato Comite multa
 pecunia, eum apud Messanam de Ducatu Apu-
 liæ, & tota sua terra hæredem instituit, cõtra
 aliorum opinionem, scribentium post mortem
 Gulielmi sine prole, Rogerium hanc regionem
 occupasse, vt proximiorum Gulielmi; sub-
 ditque Alfanus eundem Comitem, audita
 Gulielmi Ducis morte, qui eum hæredem in-
 stituerat, statim triremibus Salernum adue-
 nisse, & a Salernitanis Ciuibus honorificè re-
 ceptum, quibus tenimenta, possessiones, &
 antiquas consuetudines confirmasse, & in suo
 recepisse dominio, & Regium accedentem; ibi-
 dem in Ducem Apuliæ fuisse promotum,
 13 † & cum ei aduersætetur Honorius Pontifex,
 quod sua solum authoritate vellet Ducatum
 vsurpare, cuius inuestitura, & dominium
 sibi, prædecessoribusque suis legitimo iure
 pertinebat, Apuliam ingressus cum Roberto
 Capuano Principe, & Raidulfo Ayrolæ Co-
 mite Rogerij sororio, Conuersanensibus, Gri-
 moaldo Principe Barensi, alijsque Apuliæ
 Baronibus, contra eundem venit, vt eum ex-
 pelleret de Apulia. Dux verò pugnandi copiã,
 ei concedere noluit, sed in tutis, & munitis
 locis se recipiens cum exercitu tamdiu eos
 immorari fecit, quousque tedio affecti, & ne-
 cessitate compulsi se diuideret, & vnusquisq;
 ad propria remearet: Papa verò videns se à
 Baronibus derelinqui, Beneuentum Ecclesiæ
 Ciuitatem redijt, quem Rogerius è vestigio

prosequutus, missisque nuncijs cum eo con-
 cordatus est, seque ei ligium constituit, & iu-
 ramentum præstitit, & ab illo in ponte, qui
 erat super flumen Beneuenti, cuius pontis
 adhuc vestigia vituntur, per vexillum de Du-
 13 catu Apuliæ fuit inuestitus, † Anno verò
 1127. seu vt alij scribunt 1130. cum amplif-
 simum eius dominatum prospiceret, Sicilia
 namque Calabria, Apuliæ, Aprutij, Luca-
 niæ, & Campaniæ, quibus olim alij potiti es-
 sent sub titulo Regali, vt scribit Abbas Tele-
 sinus in illius vita, & coeui author, in Apu-
 liam veniens, cum Roberto Capuano Prin-
 cipe concordatus, alij, que Baronibus currim
 maiorem, quæ erat in Ciuitate Salerni, in sua
 potestate recepit, Baronum, & populi concilij
 apud Panormum in Sicilia se Regem vngi,
 & coronari fecit. Cuius id Innocentio Secun-
 do, qui Honorio succedit, relatum ad modum
 displicuisset, eodemque tempore alia Cardinalium
 pars Petrum filium Petri Leonis Ro-
 mani nobilissimi Ciuis Cardinalem Sancti
 Nicolai in carcerem in Summum Pontificem
 elegerunt, indito ei nomine Anacleto ab eo
 Rogerium Regis titulum, & cõfirmationem
 obtinuisse, vt ad suas partes eum Pontifex at-
 traheretur Carolus Sigonius diligens author
 14 lib. 10. scribit. Mortuo verò Anacleto † In-
 nocentius Pontifex è Gallia, vbi morabatur
 Romam accessit, & Vrbe potitus, exercitum
 ex Romanis, & Campanis, congregauit, &
 Regis terram ingressus, Sanctum Germanum,
 & loca Sancti Benedicti occupauit, Castrumq;
 Gallurium obsedit, quo audito Rex Rogerium
 filium suum, quem Apuliæ Ducem ordinaue-
 rat cum exercitu contra Pontificem misit,
 Castrum obsidione liberauit, Romanos vicit,
 Papam, & cum eo multos Romanos cepit;
 Quem Rex è vestigio prosequutus ad Papæ
 pedesse proiecit, quæ primo recipere noluit,
 tandem de pace per Nuntios inter eos acto,
 Dominus Papa adhibito Cardinalium Con-
 silio, Regem in gratiã recepit, acceptoq; ab
 eo Sacramento & hominio ipsum per vexil-
 lum de Regno Sicilia, & Ducatu Apuliæ in-
 uestiuit, a quo Beneuentum vsque satis hu-
 maniter, & honorificè perductus est, hæcque
 prima fuit de hoc Regno inuestitura, in
 quo omnes prædicti, & alij scribentes con-
 sentiunt.

15 Rogerius autem Rex post multa prospera,
 & aduersa, quæ Deo auctore ei contigerunt,
 præmortuis namque ei tribus filijs, superflite
 ei Gulielmo, quem Malum, propter eius ne-
 quitias dixere, biennio antequam moreretur,
 qui Capuanorum Princeps erat inungi fecit,
 & secum iussit pariter regnare.

Defun-

16. Defuncto autem Rege, Gualterio, qui iuris
patronatus hunc in se, & filios suos regnaverat
illa singulis suis, & inde meritis illis nonnullis
discretis, anno domini 80. Adriano Quarto
Pontificem, Regni in se futuram
obtinere non potuit; tandem existente Pon-
tifico: Belevandis, intercesserunt illis. Nuntius
inter eos capitulis pacis hinc inde dispositis
cum Rapuconcordatus est, & Adriano per
Cardinibus ad Ecclesiam S. Martini; quae
prope caloris fluvium sita est veniens; illum
ad seius pedes humiliter ascende hunc benignè
recepit, & prae se iuramento, ut moris erat
ligibus homo Pontificis factus est, ipsa quoque
Pontifex per unum vexillum de Regno Sici-
liae, per aliud de Ducatu Apuliae, per tertium
de Principatu Capuarinè stetit; haec omnia
Salernitanus Praesul noster, ipse Vgo Falcon-
dus, qui illius gesta notavit, & de his, quae
etiam investituram Adriae de Tertiis, quod
Adriano successit, anno Domini 1174. conscri-
psit.

17. Defuncto autem Gualtero Malco, seu pri-
mo Regni Siciliae anno Domini 1164. Indi-
tione. scilicet in mense Maii die 7. successit ei Gu-
dalius filius, qui ob eius bonos, & optimos
mores Bonus dictus est, ut distingueretur a pa-
tre, cui Mali nomen indidit; qui cum esset
anno quatuordecim, secundo die post mor-
tem patris ex mandato Reginae Margaritae
illius maritae, consilio Episcoporum, Archie-
piscoporum, Baronum, & Populi in Regem
Panormi promotus est, in quoque maxima glo-
ria, ut scribit Author praedictus, & Regio ap-
paratu ad Ecclesiam B. Mariae veniens, assisten-
tibus praesentibus Romualdo secundo Archie-
piscopo Salernitano in Regno inunctus, &
coronatus: exitit, subditque Sigonius libro
14. quod legatis ad Alexandrum Tertium Pon-
tificem missis, eius se ut Beneficiariam, & Cas-
tholicam, exemplum inquit suorum, futurum
in fide, & auctoritate ostendit, scribit ex
prose Hieronymus Bardi in libro cui titulus
est victoria navalis Republicae Venetae con-
tra Ottomem filium Federici primi in prin-
cipio anni 1169. Pontificem praedictum confir-
mato foedere cum confederatis contra Im-
peratorem non firmasse Siciliae Regnum Gu-
dualmo Bono, qui patri successerat, & studiosus
magnitudine, & indetentate Pontificis ipse
etiam confederatus exitit cum fautoribus
Ecclesiae securum, illum reddens, & favens
contra Federicum, in progressu autem videns
prole carere, ac successore, nec adesse ex sua
linea alium legitimum successorem, quae Co-
stantiam eiusamitam Rogerij eius aui filiam,
quae in Monasterio Saluatoris Messanae m-

bat, illam nuptiis tradidit, & Henricus
Quintus, seu Sextus in ordine Imperatorum A-
filio Federici Primi, inde vti bene notat. Sigon-
nius lib. 1. de Regno Italiae, Federicus post
pacem cum Gulielmo Siciliae Rege concilia-
tam, in unum quodque ad iniungendum affina-
torem cum in appulie, a quo etiam Constantia
18. in uxorem Henrico filio pallulavit, & p. Hanc
igitur Gulielmus postquam de filijs su-
scipiendis ex Ioanna Anglie Regina filia despo-
nuerat, haud gravata in gradum facta natus
Henricus praedictus Italiae tunc Rege respon-
dit, cum in pace in ipsum Regni post excausum suum
obtinendi edictum, & factus cum esse magnam
imitatio in Lombardiam, in anno 1186. addu-
ctus, & Fredericus tunc Mediolani nunc cepit, & ad
sexto Kalendas Februarias quidem diffinito
apparatu pontificali in hortu Sancti Ambrosij
celebravit, & nuptiis, & n. ab Augustis et n.
prio Gulielmo, & nonnullis alijs eius superflerit
Regnum, Gulielmo voluntate ad Constantiam
Henrici Italiae Regis, & Germaniae uxorem
19. perueniebat, & n. Siculi excomploti suffe-
rent. Hanc redit Rogerij, quod dicitur in q. 7.
brata filius Rogerij Regis super dicitur non
bita, sine utriusque Alandensi n. uxore quae in
minifilia, & n. ut Hugo Falcondus
scribit, quod ipsa vidit, & n. in atheniense
Gleone Tertio Pontifice, & n. iniuria
rum Ecclesiae illatarum per Federicum, &
non Gulielmi suorum, & n. susceptam, &
Parthenoque, & Michael Ricus, & n. oblat
e Monasterio Panormitano, & n. in
Henrico nuptiis traditur a Constantino Pon-
tifici, qui post alios quatuor Pontifices Inno-
20. tino successit, & Platina, & Blondus, & Celestino
nam verò Tertius Henricum Siciliae Regem
declaravit, qui ex Alemania Imperato Apen-
nino Pisas praedixit anno 1191. in Regnumque
advenit, Neapolimque obsidens, magna co-
horta pestis, exercitum deducere coegit, ac in
Alemania inveniit, verum non multo post
Tancredo apud Siciliam vita functo, delusoque
ab Henrico, Gulielmo illius filio cum in Italia
redisset, cum Frederico filio, quem Constantia
, praeter omnium spem grandior aetate
pesserat, p. n. negotio regno, in insulaque Siciliae
potitus fuit, sed non diu: nam extincto
Henrico, Federicus in pubere adhuc aetate
successit in Regno mense Novembris 1198.
21. Defuncto Celestino, eique successus Inno-
centius Tertius Constantiam Imperatricem,
& Fredericum filium Siciliae Regis creavit,
litteris ad utrumque datis, in quibus de illo-
rum investitura constat a Sigonio relatis.
22. Federicus verò post mortem Constantiae
matris, non minus Ecclesiae Dei, & Pontifi-
cibus

cibus infestus, totique Italia, & orbi, quam
 Auus, & Pater, vt Sigonius notat in princ^o
 pio lib. 17. suæ historiæ sub tutela Ecclesiæ à
 matre relictus in regno successit, & postea
 Imperator creatus Ecclesiæ mirum immo-
 dum vexauit, contra quem Honorius Tertius,
 Gregorius Nonus, & Innocentius Quartus
 Pontif. qui successere sententiam excommuni-
 cationis vnus post alium emanarunt, eumq;
 Regno, & Imperio exemerunt, de qua in cap.
 23 ad apostolicâ, de re iud. in 6. † plures habuit
 vxores, inter quas Iolem Ioannis Bernoç Re-
 gis Hierusalem filiam, cum Iure Regni, illius
 in dotem; inde Siciliæ Reges, Hierusalem
 inscribuntur ex qua Conradum suscipit, cum
 Regnum annis 51. obtinisset apud Floren-
 tium Apuliæ, seu Catapaniæ oppidum (sic
 enim Provincia illa rectè denominatur, &
 non vt vulgo Capitana) in die Dicæ Lacus
 dicato, anno 1250. à Manfredo filio spurio
 Dei iudicio necato à Dante insigni Poeta in-
 ter hæreticos ascripto in 10. cap. Inferni, Re-
 gni constitutiones, quas habemus, eius, alio-
 rumque prædecessorum suorum Regū Berro-
 de Vineis LC. Capuano, illiusque Magno Câ-
 cellario cõponi iussit, quas Apostolica Sedes
 approbat in cap. vt in quæstionibus, de hære-
 tics in 6. quia illæ composiæ fuere tempore
 quo erat in fidelitate Romanæ Ecclesiæ, licet
 postea extra illius communionē positus, & ex
 prædictis erit corrigendus contextus epistolæ
 Frederici, cuius verba recitantur supra pag. 2.
 num. 6. vbi dicitur Corradi Henrici nomen
 reponendum, qui fuit pater Friderici.

24 Manfredus filius extincto patre, Conra-
 doque prædicto fratre eiusdem, dolo, vt in re-
 gni historijs copiosius habetur, Regnum occupa-
 uit, & cum consisset, patrio more, Ecclesiæ
 vexare, ab Urbano, & Clemente Quarto Pon-
 tificibus diris Ecclesiasticis deuotus, Carolo
 Primo Ludouici Regis Franciæ fratre, in di-
 uorum postea numerum relati, ad capeßendū
 Regnum à Pontificibus prædictis accito ab
 eo valido exercitu apud Beneuentum superas-
 tur anno 1265. captis ad Luceriam illius vxo-
 re, & filijs, quæ Regis Petri Aragoniæ filia
 erat, quibus extinctis cessauit dominium Re-
 gum Normanorum, & Sueuorum in Regno.

25 Carolus huius nominis primus in Regno
 Siciliæ à Clemente Quarto Pontifice inuesti-
 tus pro se, & filijs pactus, vt quot annis feudi
 nomine sexaginta millia nummum aureorū
 Ecclesiæ Romanæ, ac Pontificibus in ea suc-
 cedentibus persolueret, neue Imperium Ro-
 manum, etiã vltro oblatum acciperet, alijsq;
 conditionibus adiectis, quæ in inuestitura,
 quæ extat describuntur. Platina Blondus, &

alii in eorū historijs, post nonnulla bella cum
 Conradino, Conradi prædicti filio, Frederici
 nepote, cum Siculis ciuibus, post vulgaram
 Francorum in Sicilia internitionem, quam
 vesperum Siculoq. vulgo dicunt; & cum Pe-
 tro Aragoniæ Rege, viro Constantiæ Man-
 fredi prædicti filio, cui Siculi se dedere in
 Fouca, Regni Ciuitate, supremum eius vitæ
 finem explevit, in septimo die Ianuarij anni
 1275. tum laboribus defessus, tum etiam ob
 conceptum dolorem captiuitatis Caroli filij
 à Rogerio de Lauria Regni regulo, qui par-
 tes Aragonij Regis sequutus, illiusque classis
 præfectus, quem Magnum Admiratum dicūt,
 illum intercluserat, vt mox subnectam.

Hæc omnia retulisse iuvat ad dilucidandā
 Regum Regni, & Hierusalem ac Siciliæ ori-
 ginem, ac successionem. Ex prædicto Carolo
 Primo, Carolus huius nomine secundus ipse
 filius, harum Neapolitanarum consuetudinū
 auctor extitit, qui illas scriptis mandari cu-
 ravit, prout primo Fridericus Imperator cõ-
 stitutiones, & Carolus pater aliarum legum
 librum, qui Regni Capitula inscribitur.

26 Carolus iste secundus primi filius; matrem
 habuit Beatricem Raimūdi Berengarij Pro-
 uinciæ Comitissæ filiam, vt Villanus lib. 7. cap.
 1. suæ historiæ, ex cuius hereditate Prouinciā
 27 obtinuit; vti patris hæredem; † Initio pater-
 ni domini in Regno Princeps Salernitanus
 à patre fuit constitutus cum adiacentibus op-
 28 pidis; † Dumque anno Domini 1281. Siculi
 in Gallos conspirassent ob illorum tyrannidē
 vno eodemque die, quicquid in Sicilia Gallo-
 rum generis fuit id internitionem deletum
 est; Coniunctura à Carolo ad Petrum Ara-
 goneum defecerunt; obsidebat Carolus, pater
 Mesaniam, cum Hispanæ classis aduentu ter-
 29 ritus in Calabriam se recepit; † Petrumque
 ad singulare certamen prouocauit, vt cui vi-
 ctoria cederet, & Regnum quoque cessisse
 videretur, apud Burdegalam locus ad dimi-
 candum electus ab Angliæ Rege vtriusque
 necessario, qua posiebatur; Carolus cum ad
 statutum diem ibi aduenisset, Petrum non re-
 perit, qui causatus est postea illuc aduenisse,
 Caroloque non reperto discessisse; sed ante-
 quam è Regno discessisset Carolus Carolum
 ipse filium reliquit Vicarium, monuitque
 vt Cardinali Parmensi eius Balio Pontificis
 legato pareret, neque cum aduersarijs conten-
 30 deret eius durante absentia; † at indignè fe-
 rens Salerni Princeps à Rogerio de Lauria
 (quem delora scribentes dicunt) classis Petri
 præfecto, seu Admirato Siciliæ, & Aragoniæ
 Neapolis portum infestari spreta Cardinalis
 obedientia, cum eo nauali prælio, conflixit,
 ammis-

ammissis que nauigijs. viuis in potestatem hostium peruenit; primoq; in Siciliam, mox in Aragoniam deductus est; Interim pater ex Gallia Neapolim redijt, urbem trepidam firmat ipse cum copijs se in Apuliam confert, vt contractis vndique nauibus in Siciliam traiceret, sed inter apparatus subita morte correptus interiit anno 1285.

Carolus Princeps, qui Aragoniæ custodiebatur, patre defuncto egit cū Carolo Valefij Comite Philippi Regis Franciæ fratre; vt in Italiam copias duceret, Cardinaliq; Parmesi, quem Martinus Quartus Pontif. legatum Regni destinauerat, quique illud in fide continuerat, subsidio adesset, Interea Philippo Francorum Rege, Petroque Aragonum extinctis, Odoardus Angliæ Rex autor pacis Burdegalam venit, vt rem componeret his conditionibus, vt Carolus ad quem successiōnis iure Regnum pertinebat è carcere dimitteretur, idque ad effectum perductum fuisset, ni noui belli incendia in Sicilia exarsissent; Legatus namque Valefiusque insulam adorti, cum magnas accepissent clades à Rogero de Lauria, qui se Admiratū gerebat pro Iacobo Aragonico Petri filio defuncti, pax ad biennium dilata est; † demum per ipsum Angliæ Regē durioribus tamen conditionibus, quam à Principe oblata fuerant, concessa est Nicolao Pontif. adhortante Carolus inter cætera curaturum se promisit; vt Iacobus ipse Insulæ Siciliæ Rex constitueretur, idque si triennio non confecisset, vltro in custodiam redditurū quæ vt rata forent, Carolum eius filium primogenitum, cui cognominato Martello fuit, qui per matrē Mariam Stefani Quinti filiam Vngariæ regno potitus est, & Ludouicū postea minorum dogma professum, qui ob vitæ sanctitatem, in diuos postea relatus est obſides dedit; † Rebus ita compositis Carolus eo nomine Secundus è Iacobo dimissus aliquando in Prouincia Narborensi moratus, per Italiā Perusium se contulit; Inde Florentiam, dissidentibusque Pisanis cum Aretinis, cum arma in Aretinos conuersa essent, eisq; Florentinis auxilio venerant, verum cum non satis suis copijs fiderent, eo etiam misere Carolum cum aliquot cohortibus, qui ad Pontificem Nicolaum Quartum, eam tum iter faciebat. † In agro Triphernate castra collata sunt Castelli ciuitatem nunc nominant. Commisso prælio magna statim de Florentinis cedes fieri cæpta est. Verum non multo post, mutata fortuna cedentibus aduersarijs, ex Gibellinis ad tria millia interfecta, & duo millia capta fuere, Campaldinum locum vbi pugnatum est accolæ dixerē; Carolus autem tanta victoria

potitus, recta ad Nicolaum proficiscitur, eiq; vtriusque Siciliæ Regnum feudi iure concessum est à Pontifice, vt Carolo gratificaretur; 34 Indeque titulus vtriusque Siciliæ originem habuit, vt benè aduertit Hieronymus Zurita insignis vir in eius historia Aragoniæ libro. Nam hætenus huius Regni Reges Siciliæ tantum denominabantur, Hoc vbi Iacobus Aragonius intellexit, tum contra conuentum gestum esse videret: Galetam oppugnare aggreditur; Nicolaus autem Pontif. Romæ moritur, post cuius mortem Cardinales Perusium profecti, quo eis liberius eligere Pontificem liceret: rem ipsam discordijs biennio, ac mensibus in longum deduxere; † Carolus verò 35 Rex ibi se conferens, Cardinales ipsos sapius ad concordiam, & ad Pontificis electionem hortatus est; Nec id facere destitisset, nisi acriter à Benedicto Caietano Cardinali reprehensus, qui acerbè instando vni afferre Cardinalibus videretur, quorum suffragia libera esse debent; † tandem Celestinus Quintus Aferniensis, Petrus Monachus antea vocatus professione anachorita; secundo à Sulmone Cænobium, incolens. Instante Rege Carolo Pontifex creatur, eo maiore omnium admiratione, quò ob vitæ sanctitatem, à tanto fastigio remotior esse videretur; Aquilam itaque post suam electionem profectus, eo statim Cardinales omnes reluctantes ad se vocat, quòd ita Carolum Regem velle intelligebat; Celestinumq; 37 vt verum Pontificem adorant; † verum cum ob priuatam vitam, quam antea in Eremoduxerat rebus agendis minus idoneus videretur, de eius abrogatione cogitari cœptum est; Instantibus ad id Cardinalibus, maximeque Benedicto, in Iure civili, & Pontificio peritissimo, qui primum locum apud Pontificem tenebat, vt se à Pontificatu abdicaret, ne Dei Ecclesia ob gubernantis imperitiam periclitaretur, de Pontificatu abdicando deliberare cepit; Hac re motus Carolus Rex hominem amicissimum Neapolim perduxit; eiusque animum à tali sententia amouere conatur, vbique clamante populo, se nolle alium Pontificem, quam Celestinum, idque ab eodem precibus contendente, cui respondebat Pontifex nil aliud se facturum, quàm quod vellet Deus, quodque è Republica christiana esse censeret, tum Cardinales hominis abdicationem quærentes, vehementer insteterē, vt quam primum id ageret, proposito Reipub. christianæ discrimine, quod sua simplicitate imminere omnibus demonstrabant affirmantes omnia malà tum accidentia in die iudicij sibi iri imputatum, his motus verbis sanctus, & simplex Pontifex, futurum se in eorum

eorum potestatem dixit, modo id iure fieret; quare constitutio omnium Cardinalium consensu facta est, licere Pontifici, abdicare se magistratu, quam Bonifacius eius successor postea confirmavit, seu potius constituit, quæ 38 legitur in cap. 1. de renuntiatio. in 6. † Ipseque Pontifex Neapoli creatur in vigilia Natalis Domini 1294. Bonifacij octavi nomine, indito, tum Celestinum ad priuatam, & solitam anachoriticam vitam se redigentem, & ad Eremum abeuntem Bonifacius ad se retrahit; præfectoque Fumonis arcis, quæ in Hernicis est custodiendum tradit ubi moritur, vt ex Platina in ipsius vita, † Celestinus post mortem adeo miraculis claruit, vt plerumque in Concilijs de eo inter Sanctos referendo habitum fuerit, plerisque fuisse, qui statim eum pro Sancto colerent, & in Catalogo confessorum recenserent, prout ex institutione postea Clementis Quinti in anno 1304. eius celebritas 14. Kalendas Iunij; 40 ex Platina, in ipsius vita, & Cameracensi. Neapoli Ioannis Pipini insignis viri impensis, cui Rex expellendi e Luceria Saracenos curam demandauerat magnificum Templum æ conobium, quæ adhuc visuntur erecta sunt, vt ex ipsius tumuli inscriptione, quæ ibi 41 extat habetur, Bonifacius autem Pontifex ad petitionem, & gratiam ipsius Caroli inter Sanctos adscripsit Ludouicum Galliarum Regem ipsius patrum, vt Palmerius in chronicorum supplemento ad Eusebiū, & Franciscus Harcus in ipsius vita die 25 Augusti, quod nõ nullis ambiguitatis causa fuit, vt scripserint Bonifacium inter Sanctos annuerasse Ludouicum Episcopum Tolosanum eiusdem Caroli filium secundogenitum, vt Platina dixit in vita Bonifacij, nonnulli, vt idem Platina, & melius canonizatum fuisse prædictum Ludouicum Caroli filium à Ioanne vigesimo tertio, vt ex diplomate ipsius canonizationis, quod de verbo ad verbum enunciat, & transcribitur à D. Francisco Harco in vita prædicti Sancti Ludouici, sub die 19. Augusti, licet dicat à Ioanne 22. vbi Pontifex dicit eum à Bonifacio Octauo factum Episcopum Tolosanum, vnde inquit Pontifex ibi 42 in fine ipsius diplomatis, Canant altissime, Franciæ, Siciliæ, ac Vngariæ Regna felicia, de quorum orto candoris niuei Flos erupit, lætetur ciuitas Tolosana tanto ditata præfule; Felix quoque; es ò tu Marsilia facta diuinorū aromatu tam sancti corporis apoteca. Depictus est Neapoli in Icona Sancti Laurentij Templi prope Altare S. Antonij eiusdem ordinis, coronam tradens Roberto Regi eius

fratri, qui ante eum flexis genibus similiter ibi depictus inspicitur à Simone de Senis eximio pictore illius ætatis, de quo Petrarca in eius poematibus in vernacula lingua conscriptis in eo qui incipit,

Quando giunse à Simon l'alto concetto.
 prout ibi ex inscriptione conspicitur Simon de Senis me pinxit, & huius picturæ meminit Georgius Vasarius in ipsius Simonis vita. Dedit namque ipse S. Ludouicus Roberto ius primogenituræ, nõ mortuo Carolo Martello primogenito Ludouicus erat primogenitus, vnde Pontifex in prædicto diplomate dixit, [Vir namque virtutum positus in sublimi iuri primogenituræ renunciauit, & Regno, regalis soli, sprete pompa, pro regno corruptibili æternum, ac plenum delicijs mercans.] Hactenus de S. Ludouico Caroli filio.

Mortuo autem Iacobo Aragono, cum Robertus Caroli filius Calabriae Dux in Siciliam traiecisset cum Philippo Tarenti Principe eius fratre magna parata classe, Cathinam cepit, affinitas namque Aragonum cum Carolo, (qui ex quinque filiabus) quas habuit, vnã Ludouico cognomento Vtino Francorum Regi, alteram dicto Iacobo Aragoniæ Regi, tertiam Federico Iacobi fratri, quartam verò Marchioni Ferrariæ collocauerat) minimè impedimento fuit: quo minus spreto fœdere post Iacobi mortem, recuperandæ Siciliae consilia repeteret, cum Siculi tumultuario milite classem diripissent, vt 42 agrè pauca triremes euasisser; † Philippusque agmen ad recuperandam Catinam protinus ex victoria ducentibus occurrisset, in toto prælio victus in potestatem hostium venit; victusque Panhormum deductus est; Robertus cum triremibus, quæ superfuere, ex aduersa pugna relicta Catina Neapolim rediit: Interea Fredericus, qui Iacobo successerat, habito delectu, copias parauit, quas subsidio Siciliae mitteret, classe instructa, impositisque militibus Catalonia soluit, de victoria Siculorum certior factus, in Calabriam duxit, eamque breui in eius potestatem reduxit, sed Carolus de Valois Philippi cognomento pulchri, tum defuncti frater, & patrum Ludouici Vtini, qui Philippo Patri successerat, eius cui Caroli filia nomine Clementia nupserat, anno salutis millesimo trecentesimo, quo Bonifacius Iubileum indixit, in urbem venit; vt patrum fauores colligeret ad recuperandum Constantinopolis Imperium, quod eius vxori Catharinæ debebatur vltimo Balduini Flandrensis filii, Constantinopolitani Imperatoris ab eo eiecti; Cumque aliquandiu Romæ deledisset, inde Florentiam profectus, ad componendas

Erru-

- Etruriæ seditionem, cum Põrifici à quo mis-
sus fuerat nõ sat sfecisset ex Etruria per Mar-
43 in Apuliam cum copijs se contulit, † & Ca-
roli imperata Calabriam facere coegit, au-
thorque pacis inter eum Federicumque fuit,
vt restitutis hincinde prælio captis, Frideri-
cus in vita Calabria potiretur.
- 44 Carolus Rex ob nimia à Bonifacio Pontifi-
ce accepta beneficia Casertanum Comitatu
ob mortem Gulielmi Belmontis filij in Re-
gno Galliaë existenti delatum, ac ob fidelita-
tem intra annum, & mensem per eam non
præstitam, iuxta feudorum consuet. renuit
enim venire ad præstandum ligium homa-
gium, Roffrido Pontificis fratri gratis con-
tulit, vt testatur Ammiratus in discursu Bel-
mõtis familiæ in Gallia, a cuius hærede Petro
deinde, ad Sigiulfam transijt familiam em-
ptionis titulo, & ab ea ad Ractam, & à Racta
dotis nomine ad Acquauiuâ, à qua hodie reti-
45 netur † Et Iordano Gaetano, Pontificis ne-
poti, tradita ei in matrimonium Ioanna ab
Aquila, quæ vt patris hæres fundorũ erat Co-
mitissa, fundorum, comitatum. inde in Gaeta-
norum insignibus Aquilæ cõmistæ sunt, vt vi-
dere est supra ianuam magnam templi Diuæ
Mariæ Annuntiatæ, Gaetanorum liberalita-
te erectam, & alibi; Carolus verò Rex post
multos in vita labores, post mortem Caroli
Martellicius primogeniti Vngariæ Regis
ex Maria matre vltimi Stephani illius Regni
Regis, Ludouicique Secũdogeniti Minorum
Religiosi Tolosani Episcopi inter Diuos re-
lati, vt diximus post tot bella gesta cum Alfon-
so, Iacobo, & Friderico Aragonensibus fratribus,
Petri filijs, pro Siciliæ recuperatione post
contractas pacificationes, & capitula cum
Iacobo, & Friderico, eisque nuptui traditas
Blancam, & Elionoram filias, cum promissio-
ne, & spe recipiendi titulum, & possessionem
vtriusque Siciliæ Regni, quod vtique
sic denominari tunc coeptum fuit (vterque
namque Regẽ Siciliæ denominari ambiebat,
vt similiter aduertit Hierony. Zurita in suis
annalib. aragoneis; post alias tres filias simili-
ter viris earũ collocatas, vixit deinde in pace.
- 46 magna que cum authoritate, † Robertum
namque filium Calabriaë Ducem à Florenti-
nis rogatus in Tusciam misit, qui eam Pro-
uinciam magna cum laude, fideque gubernauit,
legauit deinde eundem Auinionem
ad Clementem V. nouum Pontificem adorand-
um; Beatricem quoque filiam anno 1305.
Azio Aestensi Ferrariæ Marchioni tradidit.
- 47 † Anno denique 1309. cum iam sexagesimũ
ætatis annum expleisset, Maio mense Neap.

moritur, cum quatuor & viginti annos re-
gnasset, conditus fuit in Diui Dominici Tem-
plo, postea in Narbonensem Prouinciam de-
latus iuxta eius ordinem, corde tantummodo
in Templo relicto, & Arelatæ in S. Maria
Nazaret Templo sepultus. Fuit Carolus, ho-
mo benignus, pius, iucundus, iustus, & libera-
lis; Ita quidem vt secundus Alexander dico-
retur; Ciuilibus, pacisque negotijs celebris
Princeps, sed bellicarũ rerum, neque peritus,
nec Fortunatus, corpore minus recto, &
aliquanto claudus; duxit vxorem viuentem pa-
tre Mariam prædictam Vngariæ Regis filiã,
48 † ex qua nouem masculos, & quinque foeminas
suscepit, primi filij masculi videntur scul-
pti in vna marmorea, quæ deseruit hodie
pro ornamento Putei Conuentus Diui Do-
minici in dormitorio, & filij sculpti omnes
videntur in pulcherrimo monumento Regi-
næ Mariæ illius vxoris in Templo Monaste-
rij Neapoli (ab ea denominato Dominæ Re-
ginæ) quod faxit Deus, vt integrum conser-
uetur in translatione ad nouam Ecclesiam,
vsque adhuc non perfectam, Mares fuisse Ca-
rolus Martellus natu maximus Vngariæ
Rex Ludouicus in ordine Episcopus To-
losanus quem retulimus. secundogenitus
Robertus qui patri successit in Regno, Phi-
lippus Tarenti Princeps, qui Panhormi in
vinculis fuit, & post pacem cum Friderico, ab
eo liberatus, Ioannes Achaiaë Princeps, siue
Despotus ex vxoris iure; vterque sepultus in D.
Dominici templo. Tristanus natus tempore
quo pater detinebatur in Catalonia captiuus,
Raimundus, qui fuit Magnæ Curiaë Regens,
Ludouicus secundus Dirachij, ac Montis S.
Angeli Dux, à quo descendit Carolus Ter-
tius Regni Rex; & Petrus, Grauinæ Comes.
Filiaë autem vltra prædictas fuit Clementia
primogenita, quæ Carolo Pgilippi pulchri
Galliæ Regis natu maximo nupsit cũ dote An-
degauãsis Ducatus, Maria coniux Maioricaë
Regis, & Beatrix denique, quæ Azio Aestensi
Ferrariæ Marchioni collocata, quo mortuo
Beltramo Balzio Mõtis Cauoti Comiti, &
deinde Andriaë Duci, primo huius tituli in
Regno, post Robertum Calabriaë, deinde hoc
breui tempore sublato Roberto Viennensi
49 Delfino nupsit, † Condidit Carolus multa
magna ædificia, tum in Prouincia Narbo-
nẽti, tum in Italia, Monasteria videlicet, atq;
templa, Neapoli namque ad finem reduxit
Archiepiscopatum, & Ecclesiam Diui Laurẽ-
tij à Carolo inceptam. Et de nouo construi
curauit Ecclesias, ac Conuentus S. Augustini,
S. Petri martyris, & S. Dominici, collata cu-
ra constructionis Bartholomeo de Capua lu-
F 2 recon-

recólulto vtriusq; præstantissimo, eiusq; magno Protonotario, vt ex vtriusq; insignib. in
50 frontispicijs collocatis patet, † licet Ecclesia, Conuentusque Sancti Dominici per prius S. Archangelo esset dedicata, à Monacisque Benedictinis coloreretur; portumque Neapoli construi curauit, cuius adhuc vestigia extant,

51 dicta il molo di mezzo, † eiusque ciuibus tributū remisit, quæ collecta dicebatur, & eius loco fuit tradita Regiæ Curiaë gabella boni denarij, opera Bartholomei Siginulfi Casertæ Comitis, vt in Neapolitanis historijs, & meminit Dominus de Franch. decis. 56. in fin.

52 Ampliauit Ciuitatem translatis antiquis mœnijijs, quorum pauci sunt anni reliquæ videbantur subtus vetus Templum Patrum Iesuitarum in platea dicta mezzo cannone. retro Templum, & Monasterium Sanctæ Claræ, quorum etiam hodie adhuc vestigia conspiciuntur; translata etiam porta, quæ dicebatur ventosa prope Ecclesiam Sancti Angeli ad Nidum, & Diuæ Mariæ Rotundæ iuxta nouum Templum Iesuitarum, cuius adhuc extant vestigia sequenti inscripto distico, similiter translato, & reposito exinde in porta, à quo hodie dicitur Regalis.

Egregiæ Nidi sum Regia porta Plateæ
Mœnia nobilitas huius Urbis Patenopeæ.

Cum Caroli corpus ex Ecclesia Diui Dominici, in qua Neapoli iacebat, in Galliam Narbonensem translatum esset, iuxta ipsius præceptum Fratres dicti Conuentus statuam reposuerunt ad memoriam dicti Regis supra ianuam atrij dictæ Ecclesiæ, in qua ad præses inspicitur, cum infra scriptis versibus.

*Carolus extraxit, cor nobis Pignus amoris
Seruandum liquit, cætera membra suis
Ordo colit nobis tanto deuinctus amore
Extollitq; virum laude perenne pium.*

Strenuos igitur viros exaltauit, adeoque optimus, & pacis amantissimus fuit, vt par desiderari potius, quam obtineri potuisse sit creditus; eo solo à quibusdam illi obiecto, quod in senectute aliquanto lasciuior fuisset, ac de Carolo hætenus, & pluribus quam putaram.

Ad perpetuam.] Notatur hic per Addentes in priuilegio an transeat ad hæredes, & plura extrauagantia notant, quæ libenter omitto, tu verò dicas ex dictis hic per glos. de perpetuitate practicam emanasse in Regia Cancellaria super priuilegio assensus, quod expeditur super concessionibus, & transactio-

nibus, factis per ipsum Baronem, vt Rex ponat clauulam in assensu priuilegio, quatenus terra existat in posse ipsius baronis, vt deinde in casu deuolutionis ob lineam finitam, assensus non intelligatur præiudicare ipsi Domino directo: prout de dicta clausula optimè more suo dicit eruditissimus Rouitus in prag. 1. de priuilegijs; Vniuersitatibus concessis nu. 23. alias præiudicaret, quia omnis gratia, cuius terminus est incertus dicitur perpetua, Capycius decis. 123. nu. 4. prout Ifern. in debitis contractis cum assensu dicit in titu. de inuest. de realien. fact. ibi, alij putant verius dici, quod vbi Dominus consensit, valeat perpetuo, Frecc. de subfeud. lib. 2. autor. 29. nu. 8. de Franch. decis. 213. nu. 33. Quicquid dicat de Ponte cons. 82. nu. 15. qui intelligitur de actione passiuâ personali, an transeat ad fiscum succedentem ex causa deuolutionis, prout loquitur Frecc. in loc. præcit. nu. 7. vt fiat in cõcessionis, seu confirmationis priuilegio, in quo concessum fuit per Duces Sancti Petri in Galatina actuarius officium, exercendum certo modo per notarios dictæ terræ: quia Rex Ferdinandus in ea confirmatione posuit clausulam, donec, & quousque terra steterit sub dominio Baronum, prout successit; quia, extincta linea in ultimo Duce Sancti Petri Nicolao Bernardino Sanseuerino, Principe Bisiniani, peruenit ad Illustrissimum Dominum Ioannem Baptistam Spinulam quondam Ioannis Mariæ, ad præsens à S. Maiestate Ducis S. Petri tit. gratis propter digna antecessurū merita decoratus, qui omni iure præterdit reintegrationem dicti actuarius officij, & pendet lis in Sacro Cõsilio, coram integerrimo Reg. Consiliar. Põponio Saluo, in bāca Scacciauenti. nota, quod licet plures explanationes huius verbi perpetuum, hic glos. dicat, regula est, quod accipiat secundum subiectam materiam. glos. singular. in cap. ea enim, in verb. perpetua. 10. quæst. 2. & Corn. consi. 59. Diu. col. 1. vers. & verbum lib. 2. Et quid de legato annuo facto in perpetuum, & si est factum Ecclesiæ latè congerit Gott. in suo memor. in verb. perpetuum, quod talis dictio intelligatur secundum subiectam materiam, Gratian. discept. 1. num. 11. & quod legatum annuū, Ecclesiæ relictum in perpetuum, semper debeat etiam ultra centum annos, idem Grat. discept. 131. num. 14. Et de hoc verbo, perpetuum, plura, & erudita dixit Dominus Consiliar. Georgius in 1. part. repetit. feud. cap. 55. in pri.

§. 3. Caroli Prooemij.

- 1 Veritas familiarissima sapientia.
- 2 Napodanus notatur in diffinitione veritatis in glos. veritas, in proem. Caroli, & num. 14.
- 3 Napod. ibid. nu. 343. notatur in diffinitione scientia.
- 4 Veritas quotuplex, & ipsius diffinitiones.
- 5 Pœna mitigatur quandoque ob multitudinem delinquentium.
- 6 Veritas an & quomodo falsitatis æmula dici possit.
- 7 Simplicitas qualis summa, qualis bona, & quomodo cum astutia concomitetur.
- 8 Veritas simplicitatis amica quo modo.
- 9 Angulus triplex declaratur, & quomodo veritas illos non habeat.
- 10 Veritas quomodo non lateat sub modio.
- 11 Veritas immutabilis, & invariabilis.
- 12 Veritas mendacij fictiones ac commenta excludit.
- 13 Veritatis effectus, qui uti partem iustitiæ eam sequuntur.
- 16 Petrus Crinitus lib. 9. cap. 9. de honest. disciplina notatur; ex quo l. 1. Cad. nemin. licet. sign. saluat. non ex fide recitat.
- 17 Signum æqui an probet dominium, & in hoc notatur Follerius. nu. 18.
- 18 L. 1. §. si dolium. ff. de peric. & comm. rei v. dit. declaratur.
- 19 Veritas omnium fortissima res.
- 20 Veritas quomodo tollat personarum accipionem.
- 21 Beneficia quot in una causa possint concedi, & qualiter servanda praxi ad subterfugiendum plurimum beneficiorum delationem.
- 22 Anna consi. 98. nu. 10. limitatur, de versio interveniente.
- 23 Acuum in quo ab æterno differat, ac à tempore.
- 24 Notatur Mapodan. in tex. intelligentia, & ibid. de verbo obrepo, & obripió.

ORta de terra veritas, falsitatis æmula, simplicitatis amica, non habet angulos, nec later sub modio, sed in omni sui parte cõsistens, eadem variari refugit, alterari refellit, ipsa, cuius est sim-

plex oratio, fugit (alias fugat) duplicitatis inuolucra, repellit compta, (alias commenta) mendacij: fictis se obijcit, & simulatis per obstaculum cõtradictionis obfistit: & dum sicut Pars annexa iustitiæ æqualitatem quandam in rebus constituit, & adæquat signa rebus existẽtib; circa ipsam, inuenitur magna, & præ omnibus fortior, personas, non accipit, nec differentias introducit, quia filij hominũ, & illorum opera mendaces sunt, nec est in ipsis veritas, quia scriptum est, omnis homo mendax, veritas autem manet stabilis inualefcit in æternum, constanter obtinet, & viuit in æuum: ipsius virtus communis, & propria, nil inæquale recepit, assumitve varium, aut in eius iudicio, per cuiusuis malignitatis astutiam obrepit iniquum.

1 **O**Rta de terra veritas.] Præmittit exordium, in quo ponit pro fundamento veritatem, & eius proprietates pro eo, quod cõtraria veritati intendit euellere, secundum glo. & optima ratione, quia secundum Plat. in 5. dialog. de iusto, vel de Repub. [Non solum probabile, sed penitus necessarium eũ, qui ex natura ad aliquid amore afficitur quicquid cognatum, & familiare est amato diligere.] & familiarius aliquid sapientiæ non reperitur, quam veritas, immo secundum eundem impossibile est esse scientiam, & mendacem, & meditationem esse veritatis, ipsam sapientiam dixit Philo Hebræus in lib. de Cherubin.

In glo. veritas Napod. hic de veritate multa dicit; diffinitionem tamen ipsius, vix in vltimis glofæ verbis posuit, & malè, dum dixit veritatem esse adæquationem sensus, & intellectus, cum potius rei ad intellectum adæquationem veritatem esse dicere debuerat, secundum Philosophum, de quo Gabr. serm. 2. Dominicæ Exaudi, sensus enim fallitur, & non est semper idem; & idem Arist. dicit lib. 11. metaphys. cap. 5. vnde ibidem. [Oportet enim ex eis, quæ semper similiter se habent, nullamque mutationem faciunt veritatem venari.] ¶ eiusdem etiam erroris defectum patitur scientiæ definitio, data ab eod. Napoda. infra num. 343. vbi dixit scientiam veram cum scitur aliquid secundum congruentiam sensuum, ex dictis per Innoc. in cap. cum causam. num. 2. extr. de test. & attest. quia ibidem non de vera scientia agitur, sed de scientia testis, qui debet dicere veritatem de his, quæ percipit quinque sensibus, cum non respicitur per se, sed quomodo id, quod in testimoniū ducitur, sciri possit ab ipso teste, quod est diuersum ab ipsa vera scientia, quæ est veritatis, scilicet adæquando rem ipsam ad intellectum.

4 Veritas secundum aliquos est triplex, veritas sermonis, veritas theologica, & veritas catholica. Veritas sermonis distinguitur, & declaratur per Alex. par. 2. q. 129. memb. 1. Veritas theologica diffinitur per Gabriel. q. 1. prologi. Veritas catholica explicatur & diffinitur a Gabr. dist. 13. q. 2. art. 1. lib. 4. Descripsit Gerson. par. 1. in declarat. quæ veritates sint credendæ.

Aliter distinguit Gerson par. 4. ser. Dom. pass. vt sit triplex. Veritas doctrinæ, veritas vitæ, & veritas iustitiæ. Sic etiam Alberic. in suo dict. Quæ distinctio proprius accedit ad glof. nostræ distinctionem: veritas doctrinæ docet nos cognoscere verum, & falsum, & præcepit nobis, vt verum credemus, falsum verò relinquamus, veritas vitæ bonū discernit à malo, & præcipit nobis, vt sequamur bonum, & malum dimittamus. Veritas iustitiæ nos docet facere vnique iusticiam, reddendo cuilibet quod suum est, & hæc iustitiæ veritas præcipit nobis, vt patienter feramus mala, & tribulationes, quæ nobis Deus mittit secundum nostram demerita: hi qui non imitantur, aut non credunt has tres veritates, sunt maledicti per os Isai. Prophetæ cap. 5. Væ, qui dicitis malum, bonum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum: Hæc Gerson vbi supra. Et licet plures veritates distinguat hic Napod. tamen omnes sub illa

duplici distinctione iam facta contineri possunt, si rectè intelligantur: cætera in glof. omitto tanquam parum necessaria.

5 Not. hic Napod. nu. 18. in fin. vers. ex præmissis multitudinem excusare à peccata temporali: sic hodie decimo octauo Augusti 1618 Excellentiss. Dux Ossunensium, Regni Prorex cum triginta octo Hispani milites egerit, vt vocant militiam deseruissent, & deinde prope Argentium capti, quinque solum ex ijs laqueo suspendi iussit, eligens eos, qui in fuga se militum desertorum officiales fixerant, Duce ipsorum laqueo pedibus suspenso, vt proditore extincto, cæteris ad remigandum dimissis.

6 **Falsitatis æmulam.)** Ter. veritatem appellauit, non planè video, quare potius falsitas æmula veritatis dici non debeat, cum æmula non sit, nisi quæ æmulatur, scilicet, aut enim æmulus pro inuidente ponitur, aut pro imitatore: sic enim æmulum pro inuido ponit Virgil. Aeneid. lib. 5.

„ *Æmula nec dum.*

„ *Temporibus geminis carebit sparsa senectus.*
Virgil. eod. Aeneid.

„ *Præmis æmulapribis:*

Quod Seruius interpretatur eiusdem rei studiola: & Cic. *Illo amulo, atque imitatore studiorum meorum, ac laborum,* nisi hic pro inimico ponas, prout Seruius loc. cit. dicit.

7 In glof. in verb. simplicitatis. De simplicitate plura hic congerit Napod. more suo, dū vult esse Theologus, tu dicas summam simplicitatem soli Deo conuenire, sicuti de summa veritate dicimus S. Bonauentur. dist. 8. q. 2. lib. 1. concord. Alex. de Ales par. 1. & Diu. Thom. & Riccat. Summa enim simplicitas est, quod nullam compositionem habet partium, nec dependentium, nec multiplicationem formarum, siue actionum, nec alteri est componibile, nec aliquid sibi componi potest, & hæc summa simplicitas essentialiter soli Deo conuenit, & hoc ratione primitatis, & ratione perfectissimæ bonitatis, & ratione infinitatis, vt latius prædicti declarant: est & simplicitas virtus, ad quam pertinet directè præseruare se à deceptione secundum Beatum Thom. 2. 2. q. 111. art. 3. quæ simplicitas duplex est; quædam enim est contraria discretioni, quæ reprobatur, vt patet hic, & infra, dicitur in §. vt igitur. in verb. discretos, vbi eliguntur viri discreti, & instructi: quædam contraria dolo sitati, quæ bona est, de qua in Euangel. *Esote simplices sicut columba,* glof. in c. si cupis, 16. quæst. 1. & in cap. Petrus, 39. dist. Panhorm. in cap. dilecti, de iudic. Vnde Gre-

Gregor. tractans illud, Estote prudentes, utraque bene in admonitione cōuertit, ut simplicitatem columbæ astutia serpentis intrueret, rursusque serpentis astutiam columbæ simplicitas temperaret, cap. 1. de summ. Trinit. in princ. 1. 6. quæst. prima, sicupis. 2. 1. quæstio. tertia. Innocen. 40. distin. cap. Petrus, & 36. dist. in princ. Hieronym. super Oseæ. Prudentia absque simplicitate malitia est; & simplicitas absque ratione stultitia nominatur, cap. pastoralis, de iudic. & in d. cap. Petrus, & in cap. Petro, 47. dist. Hostien. & Abb. in d. cap. veritatis.

8 Nec vlla virtus (inquit Bernard. in ferm. 25.) *Magis necessaria est omnibus nobis in conuersionis initio, quàm simplicitas humilii, & grauitas verecunda*: Vnde Venerabilis Beda, *Simplicitas sine rectitudine edissoluta est, & stulta: rectitudo autem sine simplicitate austera nimium existit, & dura: verum utraque virtus coniuncta perfectè reddit hominem*: bene dixit igitur tex. noster, veritatem esse simplicitatis amicam, prout amicam legibus dixit Iustin. in §. cæterum, vers. & hæc quidem, de legit. agnat. success. Simplicem etiam orationem esse veritatis, inquit tex. Hinc Eschil. in iudicio armorum. *Sunt veritatis verba simplicissima, & Euripid. in phenis. Oratio veritatis simplex est, & non habet opus multis hinc inde interpretationibus: res enim ipsa per se dicit: mala verò causa languens in sese habet opus, ac curas pharmacis.*

9 In glos. angulos, Veritatem simplicem esse, & amicam simplicitatis, nec angulos habere, ex ipsa simplicitate excluditur angulus, cum sit concursus duarum linearum, qui triplex est, ut hic Napod. dicit, angulus rectus, obtusus, & acutus. Rectus est, cum vna linea cadit super aliam, dicas tu perpendiculariter, cum facit duos angulos æquales tunc vterque angulus rectus est: Vnde Cicer. in Tuiculan. *Terrena, & humida suapte nutu, suo pondere ad pares angulos in terram, & in mare feruntur.* Et melius verificatur tex. noster in eo Virgilij carmine, cui inscribitur titulus viri boni, ibi, *Nequid bias, nequid protuberet angulus aquis partibus, ut coeat, nil ut delires à missis*; Et sic veritas non habet angulos. Obtusus, & acutus simul describuntur, & patent, dum linea recta super lineam rectam ad impares angulos cadit, ut angulus inclinationis acutus, declinationis obtusus manifestè pateat, sicque quanto acutus est minor, tanto obtusus sit maior angulo recto. Notat hic Theologus noster num. 50. angulum pro obscuritate poni in Prouerb. 7. Qui transit per

plateas, iuxta angulum graditur in obscuro, quinimò non ex angulo ibi, Obscuritas insurgit, sed ex tempore; quia, ad uesperalcente die, in noctis tenebris, & caligine deambulabat, illumque expectabat mulier, ut paulò post inquit tex. iuxta angulos insidians, & sic mulier existebat iuxta angulos, ut potius ab omnibus videretur: caput anguli est locus, in quo parietes coeunt, in quo loco fortiores lapides, ut videmus, ponuntur ad pondus, totius fabricæ subtinendum, & sic intelligitur de Christo, in quo omnis salus fundatur lapidem, què reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli psalm. 117. & 3. act. Apostolor. Matth. 21. Marc. 12. Luc. 20.

10 Non latet sub modio.) Quia simplex, pura, & non habet angulos, modium dicit Napod. hic etiam neutri generis dici, quod mihi hucusque non est compertum, nec duplex significatio aucupanda, quando & modius, in quo triticus, & simile metitur, potest ita lucè abscondere, ut circumstantibus lucem non afferat, & Cassiodor. de arithmetica loquens omnia sub ipsius modio esse dicit in epist. 10. lib. 1. De modio latè Ioan. Marian. Hispan. in tract. de ponder. & mensur. cap. 12. Modius.

11 Omni sui parte consistens.) Est ipsa veritas, quæ omnimòdo consistentia excludit variationem, & alterationem. Ioannes Stobeus in ferm. 1. 1. de veritate ex Mercurij scriptis ad Fatium pluribus dicit, *Verum esse minimè posse in se, quod potest esse variabile, & alterabile, ut ibi. Nam omne, quod alteratur, mendacium est, & ibidem omne genus, & mutabile, verum non est; & paulò post, continent tamen & ipsa non nihil mutatione sua mendacij: & paulò post, nihil enim, in se ipso non permanens, verum est; & paulò post, Solem, qui præter omnia cætera non mutatur, sed in se ipso permanet; quis rectè veritatem nominauerit Pier. Val. in hieroglyf. de Sole lib. 44. dixit, quia Sol vnus est, veritatis hieroglyphicum esse apud Aegyptios, quia duplicia, & multiplicia sunt veritati contraria. Et Cicer. in Vatin. *Tamen non semper potentiam veritas habuit, ut nullis machinis, aut cuiusque hominis ingenio, aut arte subueris potueris*: & melius dum veritatem esse dicit vnum, & solum illud, qui non est ex materia: qui corpore non continetur sine colore, sine figura, mutationi, & alterationi nullæ obnoxium, semper existentem, fugat duplicitatis inuolucra, repellit cōmenta mendacij.*

Com-

12 **Commenta mendacij.)** Fictio-

nes mē dacij intelligas, sic Nicolaus Perottus cōmētum etiam pro fictione dicimus, quemadmodum comminisci pro fingere, & alibi idem Perottus hinc etiam a cōminisci dictū a cōm & mente, cūm finguntur in mente, quæ non sunt Cic. de nat. Opinione. n. commenta de let dies: de clar. orat. idem *Sua & commenta, & scripta, & nullo referente, omnia aduersariorum dicta meminerat*, Sic etiam pro synonymis ficta excludit, vt infra sequitur, fictis se obijcit, hic verè accipitur pro eo, qui fingit aliquid, quod non est, vt cap. vt clerici, extr. de regul. Cic. pro Marc. Cælio. *O Magna vis veritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem, solertiam, contraq; fictas omnium insidias, facillè se per se ipsa defendat, & pro Cluent. Multorum improbitate depressa veritas emergit*, sic etiam falsitatis commenta dicit idem tex. infra §. audiuimus, circa fin. de hoc verb. tex. in tit. de prohib. feud. alienat. per Lothar. & ibi per Iser. dicitur gl. hic nu. 58. ver. item licitum est, sequitur puerilè interpretationem Accursij in l. 2. §. his legibus, ff. de orig. iur. contra quam inuehit. Cott. in suis memorab. & cæteri humaniores.

Et simulatis per obstaculū cōtradictionis obsistit.) Ex eo quod veritas ex se consistit, & non recipit alterationem, nec mutationem, perneceffe obsistit simulatis, & ficta excludit.

13 **Et dum sicut pars annexa iustitiæ.)** Hucusque posuit pprias qualitates ipsius veritatis per se,

nunc interius, & propius ad iuris effectus ingrediendō dicit qualitates, veritatem, comitantes non simpliciter vt veritatem per se, sed vt partem annexam iustitiæ: vnde Menāder in Nanis a Stobeo in prædicto sermone, in princ. relatus; *Ad sit, inquit, veritas tibi, & mibites omnium iustissima*: iustitia enim communissimè accipitur pro qualibet rectitudine animi, siue in declinando a malo, siue in faciendo bonum, & sic iustitia est virtus generalis: vnde quilibet homo sanctus dicitur iustus, dicit S. Bonauent. dist. 33. lib. 3. circa tex. sic dicit Matth. 6. *Ascēditis me iustitiā vestrā fastiatis corā hominibus*: sic Plato iustitiam veritatem appellauit, dum iustum esse verū dicere dixit in dialog. de iust. prout etiam Xenophon. de dict. & fact. Socrat. lib. 4. qui eadem transcribit, dicitur propriè veritas pars annexa iustitiæ, quia repugnat, vt in ve-

ra iustitia desit veritatis effectus, vt infra melius declaratur. Constituit igitur in rebus quandam æqualitatem; quia, si est veritas adæquatio rei & intellectus, & per hoc iubeat res ipsas ita intelligi, prout sunt, hoc est, dare, & distribuere vnicuique quod suum est, & non permittit in rebus inæqualitatem.

14 **Et adæquat signa rebus existentibus circa ipsam.)** Hic glo. iterum veritatis definitionem dixit esse, adæquationem sensus, & intellectus, sumendo signum pro sensu: 20 dicas rei & intellectus, & signum subiectū facias intellectus: signum enim quantum in se est, importat aliquid manifestum quoad nos quo manuducitur in cognitionem alicuius occulti secudum Diu. Thom. 4. sentent. dist. 1. quæst. 1. art. 1. Signum propriè est quædam significatio, indicans totius rei qualitatem: veritas igitur adæquat signa rebus, quia per veridica signa rerum quidditates ostendit, sicut dicit Napod. hic nu. 137. verb. rebus,

15 ibi, & veritas adæquat signum signato. † Dū hic glos. nu. 77. contra signa cœlestia opponit authoritatem Hierem. 10. in prin. dicas illum non loqui de signis cœlestibus, sed potius de signis meteorologicis, vt tonitruis, & huiusmodi, cūm alioquin cœlestia signa sint antiquissima apud sacram scripturam, vt ex Iob colligitur cap. 9. ibi, qui facit Arturum & Oriona, & Hyades, & interiora austri: cætera omitto tractare, remittens te ad signiferū nostrum Napodanum, què miror prius christianum, quam legistam, inuentarium signorum facientem, in sacra scriptura, ac in iure ciuili repertorum; vt patet num. 81. & 111. signum Crucis potius inter iuris ciuilibus signa, quam scripturæ posuisse hic nu. 117. l. scimus, 16 in princ. C. de iur. deliber. † quo loci, dum ponit rubricam, & l. 1. C. nemin. licer. sign. Saluator præbuit mihi notandum esse Petrus Crinitum vehementer errasse in lib. 9. cap. 9. de honest. discipii. dum prædictum editum l. 1. C. nemin. licer. sign. Saluator. non ex fide recitauit, cūm tantum absit, vt per illud Iconomacorum nostri temporis causa adiuuetur. vt purè destruatur, cūm ob summam in Crucem reuerentiam Theodosius, & Valentinianus non valens, & Theodosius, vt ipse dicit, Sanxerint illam humi minimè insculpi, non illam prorsus deleri, vt rectè animaduertit Alanus Copi dialog. 4. cap. 11. vbi plura, & cap. 9. idem Alanus plura refert miracula de Crucis signo contra Madeburgenfes hæreticos, item num. 120. dum Napod. refert tex. in l. stigmata, C. de fabricenf. lib. 11. notabis singulare

17 ¶ *dominium æqui per signum probari*: quã conclusionem latius Lucas de Penn. *ibid.* com probat, & Foller. in addit. ad Specul. Maran. in par. 6. art. 6. num. 62. per plura sequentem opinionem Lucæ, & referet Benuenut. Strac. in tract. de merc. in 2. par. num. 80. contra opinionem Lucæ, tenentem, quam licet etiã sequatur non ita indubitanter sequi videtur:
 18 ¶ *quo loci notandus est Foller. qui miratur de Bald. allegante tex. in l. 1. §. si dolium. ff. de peric. & commod. rei vendit. ad probandum per signum transferri dominium*, cum tex. prædictus contrarium probet, forsan Bald. allegare voluit tex. in l. quod si neque. ff. eod. titu. & ibi glos. not. dictam l. 1. pro contrario, & tex. præd. in d. l. quod si neque. §. fin. pro singulari notat idem Petr. Rauenn. in singul. in verb. dominium, quicquid Foller. & Lucas dixerint, præsumptionem dominij signum probare, non autem verum dominium libenter dicerem, prout optimè probatur in decis. Genu. 201. Nec obstat tex. in d. l. quod si neq;. Nam sic distinguitur, quòd aut sumus in ijs, quæ ultra signum requirunt degustationem, & tunc ad translationem dominij, & traditionem utroque actu opus est, tex. in d. l. 1. §. aut non conuenit, ita etiam glos. in d. l. quod si neque. Ant sunt res, quæ degustationem nõ requirunt, ut trabes, & tunc sufficit signum; quæ signa neque probant essentiam dominij cum non repugnet signatam esse rem signo vnus primi Domini, & postea venundatam, & triennio præscriptam: ex quo non probatur hoc esse, quòd ad hoc contingit abesse.
 19 Glos. in verb. præ omnibus fortior; dum dicit ista verba esse desumpta ex tertio & quarto lib. Esdræ dicat ex lib. 3. cap. 4. & aduertat, quòd liber iste non est per Sanctam Synodum Trident. inter canonicos scripturæ sacræ receptus, nec à Diu. Hieronymo in prolog. Bibliorum. Faciunt hic authoritates Ciceronis, supra relatæ, sub verb. omni sui parte confes, & sub verb. commenta mendacij, Pyndar. Olymp. 10. prodere veritatem tempus, quòd latebat in obscuro, Plutarch. in problemat. causa, cur antiquitus aperto capite res diuinæ Saturno fieri consueuerint, atque id significatum arbitratur, quòd veritas plerumque tecta, ignorataque sit, sed eadem aperitur tempore. Saturnus enim temporum autor, ac Deus fingitur, Liu. lib. 22. à veritate laborare nimis ius speaiunt, extingui nunquam, & Seneca de ira 2. dandum semper tempus est: veritatem enim dies aperit: veritas igitur, licet quandoque lateat, tempore tandem in lucem prodit, & per hoc fortior inuenitur: tẽ-

pus enim omnium est fortissimum, nõ tamen fortius veritate.

Personas non accipit.] inq̃t, præcit. Esdræ, vel cuius sit illa autoritas, quia facit, quæ iusta sunt omnibus, & omnes benignantur in operibus eius. ¶ Hæc est qualitas quam veritas à iustitia mutuatur cum regula in iudicijs, de reg. iur. in 6. de iustitia, & non de veritate loquatur, & per hoc equalitatem in iudicijs dicat esse seruandam, vnde not. Dyn. ibi d. num. 4. priuilegium restitutionis in integr. concessum vni ex litigantibus, pro-
 21 desse alteri: ¶ quod adeo est verum, vt si duo sint priuilegiati, litigantes ex quo in Regno conceduntur primum, & secundum beneficium, quatuor esse beneficia, in causa concedenda, bina ad vnus cuiusque partis petitionem, ita Ifern. in constit. obscuritatem, circa fin. vers. item posset concedi plusquam bis, & sic sequitur Afflict. ibidem. Est verum, quod Sacrum Consilium consuevit quando plures sunt litigantes priuilegiati in eadem causa seruare praxim, vt in concessione, & decreto beneficiorum; dicat respectu omnium priuilegiatorum; quæ praxis (vt dixit mihi Dominus Ioannes Baptista Melior dignissimus Regius Consiliarius) seruatur quando sunt tertij interuenientes priuilegiati, vt tunc beneficium concessum reo, vel actori, intelligatur concessum respectu omnium priuilegiatorum, non autem quando esset actor, & reus priuilegiatus. quia tunc esset praxis directio contraria dispositioni iuris, supra relatæ
 22 de quatuor beneficijs concedendis: ¶ ex prædictis posset limitari decisio, relatæ per Fab. de Anna consi. 98. num. 10. secundum quam etiã fuit concessum beneficium tertio interuenienti per Sacrum Consilium, referente tunc pro Regio Consiliario Golino dic 6. Iulij 1618. in causa inter Petrum Spinulam, & Marchionem Sancti Stephani, Actuario Amatruda, nunc de Amico: quod, licet ex prædicto Consilio, quando processus est etiam in primo, & secundo beneficio compilatus, & tertius interuenit, licet priuilegiatus, ex quo auditur in terminis, in quibus reperitur, & termini omnes sunt compilati, non potest petere ille tertius beneficia, idem esse dicendum, quando actor, & reus erant personæ priuilegiatæ, & erat compilatus processus tantum in primo, & secundo beneficio actoris, vel rei, non autem in quatuor beneficijs, & tunc tertius interueniens, ex quo in terminis, in quibus causa reperitur, potest concedi aliud primum, & secundum beneficium, vt tunc debeat admitti, quòd cum occurrerit cogitandum.
 Nec

Nec possum subterfugere argumenta Ifern. & Afflic. concludentium in reo, & auctore privilegiato quatuor beneficia competere; quare si tres æquè principaliter litigant super aliqua re, ita vt omnes aliter in se fugatur auctoris, & rei personis non omnibus, tribus singulis beneficia duo sint concedenda, supposita terminorum paritate, quod omnes æquè principaliter litigent, & inclusio vnus sit aliorum exclusio, & non possit, nisi vnus ex tribus admitti.

23 **Viuit in æuum,**) **Æuum,** secundum Riccar. de Med. est mensura esse creati vniformiter se habentis ad relationem relatum, quem mediante esse, cuius est passio, potest intellectus mensurare omnem existentiam vniformiter se habentem. hæc ille: & secundum Lyram super Eccles. i. æuum esse quasi medium inter æternitatem, & tempus, propter quod in scriptura ponitur aliquando pro æternitate: & quod medium participat naturam vtriusque extremorum, vnde Eccles. i. scribitur intellectus prudentiæ est ab æuo, id est, ab æterno: æternitas quippe caret principio, & fine: tempus habet principium, & finem, sicut motus Cœli, sed æuum tenet medium, quod habet principium, & sine fine: ideo dicit text. veritatem in æternitate inualescere, & viuere in æuum.

Obrepat iniquum.) Sic habeo in manuscripto nil inæquale recipit, assumitve varium, aut in eius iudicio per cuiusuis malignitatis astutiã obrepat iniquum. Vt illa dictio (Nil) in omnibus intelligatur nil inæquale, nil varium, nil iniquum. † Vnde ibid. malè Napod. aliquid subaudiendum dicit: Et quia Napodan. duas expositiones inuoluit huius verbi, Obrepat, distinguas tu obrepere hic stare in modo indicatiuo, & præsentis (liceat quandoque esse grammaticum) in quomodo nõ nisi compositum à repo accipiendum, quod est gressus animalium, pedes non habentium, qui repere dicuntur, & reptilia à repto: hinc obripio, obrepis, obrepat, significat latenter intrare. Vnde Iuuenal. Satyr. 6. Obrepat, non intellecta senectus. Sic fames. Plaut. plen. nisi clamabis statim te obrepat fames. Plaut. Obrepat somnus. Et Cicer. Obrepat dies. Aliud est compositum à rapio, & diceret obripit, quod est non expressa veritate rescriptum obtinere, quasi rapere, sic apud Perott. & hoc modo tex. in l. si quis obrepserit, ff. de fals. intelligendus erit.

§. 4. Procemij Caroli.

- 1 *Caroli textus notatur solacismo.*
- 2 *Horatius Caputus Auctoris frater librum aduersus mendacium conscripserat, & ibi definitionem mendacij.*
- 3 *Mendacium quomodo diuidatur, ac distinguatur.*
- 4 *Mendacium in quibus casibus in iure fit punibile.*
- 5 *Mendacium quando à iure punitur, intelligendum quando dolo malo fuit prolatum, non autem ignoranter, præter quam si crassa fuerit ignorantia.*
- 6 *Verba Varius Vacillans, & contradicens explicantur, & ibidem de huiusmodi testibus.*
- 7 *Dea Vacuna qua.*
- 8 *L. continuus. §. cum ita. ff. de verb. oblig. declaratur in verb. diplomate.*
- 9 *Pœnarum duplicitas an reprobetur, & ibidem de pœna quadrupli quoties datur in Regno.*

Nos itaque, quem ad culmè regalis fastigij dextera diuina puexit, simplicitatis integræ, at puræ veritatis amator, vias inuestigemus accommodas modos aptos exquisimus, conuenientes tramites perscrutamur; per quos nostris temporibus pellatur falsitas, varietas lateat, cesset duplicitas, mendacium fileat, & cætera veritati contraria delitescant.

1 **Nos itaque.**) Hæc est tertia pars, in qua secundum gl. Carolus Rex ponit suæ intentionis propositum circa falsitates, varietates, duplicitates, & mendacia consuetudinum veterum extirpanda. Hic §. sumptus est in eius principio ex simili §. in procem. constit. Regni, in quo notandum ibi solacismum non esse, prout hic conspiciatur, dum dicit. Nos, quem veritatis amator inuestigamus, quod Petrus de Vineis noluit permittere in prædicto constitutionu procemio,

mio, quia dixit. Nos itaque, quoad Imperij Romani fastigia, qui solacismus subterfugi non potest, nec cum solenni equiuocorū digressionem, quam Mazzonius in Dantis defensionem fecit in primo libr. ipsius In text. ubi ad culmen regalia fastigij, non ad oculum, sic habet manuscripti, & ceteri correctiones exemplares. Hic, Carolus, vt dixi, mendacium detestatur, aduersus quod mihi semper venerantissimus maior frater meus Horatius Caput librum conscripserat, & imperfectum, morte praeventus, reliquerat: qui in cap. 2. de mendacij acceptione mendacium id esse dixit, quod ab aliquo, praeter id, quod habet, ille in intentione profertur, nullo habito respectu ad exterioris rei veritatem, vt apud Aristot. Diuum Augnst. ceterosque Philosophos; & Theologos percipitur: vnde & definerunt posse aliquē verē aliquid profertur de aliquo, & tamen mendacium dicere, vel mendacij crimen incurrere, si, videlicet, non verē id profertur credidit, & ē contra aduersus veritatem aliquid loqui, & tamen non esse mendacem, si mendacium se non dicere opinatus est, prout dicit hic Napod. in gloss. mendaciu, quaest. num. 162. Et dicunt Thomistae 3. sentent. dist. 38. quaest. 1. Vnde vir probus praestare debet ne mentiat, prudens, ne mendaciu dicat. Differt enim mentiri a mendacium dicere, vt diximus 20. q. 2. cap. hominis; & cap. seq. 22. quaest. 11. B. Paul. & cap. ne quis. Hinc est, quod verba, tu dicis mendacium, differant a verbis tu mentiris, & per hoc, quod prima non sint verba iniuriola Diu. Thom. 22. q. 110. art. 1. Aul. Gell. & alij allegati per Paris. consi. 30. num. 1. Qual. quaest. 128. nom. 6. In milibus tamen, & nobilibus iniuriola esse verba dicit Farinac. q. 104. num. 329. ¶ subdit in cap. 3. praedictus frater meus in diuisione mendacij, & sic mendaciu diuisit: mendaciu omne, aut publicum est, aut priuatum, publicum vel in Deum, & sic Idolatras continet Sectas, Hebraeorum Mahumettanicā, Haereticos, Hypocritas, periuros, & blasphemos, vel de rebus naturalibus, & ita Philosophastros, Astrologastros, Pseudochyromaticos, falsos physiognomicos, Empiricos medicos, mendaces Chemicos complectitur: rursus Necromanticos, Geomanticos, Pyromanticos, Hydromanticos, Onomasticos, & reliqua huiusmodi si quae sunt monstra; Vel de moralibus, & ita falsos Iudices, calumniolos, Iurisque imperitos comprehendit; vel tandem, & haec est postrema publici mendacij pars, de rebus, seu disciplinis rationalibus, & hoc modo Nugosos grammaticos fallaces, sophistas, malos Rhetores, & succos Poetas, & mendaces

historicos habet.

Primum verò mendacium, aut de ipso, qui id profert, est, aut de altero: si de ipso traiones, iactantes, & huiusmodi ceteros; si de altero calumniatores, detractores, & adulatores continet. Haec Frater.

4. Casus, quos re perio a iure, in quibus mendacium reprobatur, sunt, videlicet, instit. de action. sed fur ti, de fideicom. libert. §. vltim. de obligat. ex quasi contractu in fin. C. ad leg. Aquil. l. contra negantem, qui potio. in pign. habeat. Authen. item si possessor, de non numer. pecun. Authen. contra qui propriam, l. si. de rei vendit. ff. si ex nox. caus. agat. l. 2. §. 1. de rei vendit. l. vlt. ad leg. Aquil. l. 1. §. 1. l. inde Neratius, §. haec actio. si quadrup. pauper. fecit. dic. l. interdum, de interrogat. l. de state, §. 2. quod cum eo, l. et si, §. 1. l. cum de indebito, de posit. l. 1. §. 1. de iudic. l. sed hoc ita. §. 1. de fideiussor. l. si dubitetur, §. ita demum ad leg. Falcid. l. haereditatem in fin. Plures casus distincte enumerat Campagn. in cap. Regni, pro bono statu Regni, Marc. Anto. Cucc. in tract. de mentiente circa possess. notoriam, l. fin. C. de rei vendit. l. a. in §. omnium, instit. de actio. a num. 87. vsque ad num. 99. l. fern. in tit. de contr. inuest. §. similiter, vel. postquam in guardiam, & in d. §. similiter late, quando puniatur mendacium, & latius in cap. vassallus, si de feud. defunct. milit. fol. 55. vbi materiam d. l. fin. de poen. mendac. Cumulat remissionem etiam Cott. in rubr. mendax, & in verb. negans, habemus etiam in Regno constit. sponte volentibus, vbi glo. in verb. duplum, & alia constit. quae incip. constitutionem contra negantes, alia adest pragmatica contra negantes proprias manus, quae est secunda in tit. de negant. mutuum. Facit etiam Regia pragmatica, quae incip. quinta die de ord. iud. in §. decernentes, vbi negantes factum proprium matrimonium, filiationem, affinitatem, vel notariatum, de quibus creduntur verisimiliter notitiam habuisse, & de mendacio conuicti puniuntur poena arbitraria: Casus plures exceptos ex varijs decisionibus colligit Ricc. in suis collectan. collect. 209. An verò respondens per verbum credo, & non credo iuxta dispositionem praed. pragmat. Quinta die. Possit dici mendacium dicere, & alia plura, Gravian. discept. for. cap. 108. per tot. vbi plura dicit de negatis narratis, prout narrantur, ¶ ex quibus vnum memoriae teneas, quod omnes poenae, quae mendacio imponuntur, vel melior contra negantes: debent intelligi, quando negauit quis dolo malo, non autem ignoranter, nisi esset ignorantia crassa, & supina singularis doct. Bald. in cap. 1. si vassallus, il primo

mo, si de feud. fuer. contr. inter Domin. & agnat. est melior doctrina in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. num. 25. Singulare etiam hanc Bald. doctrinam notat Corta in suis memorabil. in verb. mēdax, & in verb. negans. Rip. in l. cum te, num. 2. de re iudic. Gratian. loc. cit. num. 34. ex nostris Afflic. in glo. in pragm. constitutionem contra negantes; & ante eum Bald. in loc. præd. Allegavit Alex. in l. etiam, §. 1. ff. sol. matr. vers. tertio limit. Sed nempe ris prædicta de mendacio, sic tractuati me dixisse, nam, ultra quod res est pure civilis, non adhuc vidimus aliquem poenam mendacij passum, nisi nonnullos manu Regia ab Excellentiss. Ossunensium Duce. Prorege punitos.

- 6 Non omittem gl. nostram in verb. varietas plura dicere, ita vt verè vacillare videatur in horum terminorum expositione varij cōtradicentis, & vacillantis, & vniuersa ista glosa est excepta ex dictis Innocen. in cap. præterea, extr. de testib. cogend. in verb. incontinenti, in fin. vsque ad ea verba, C. de test. l. nullam; & vbi dicit, sed aliqui, ac etiam ibi dicta sunt Innocentij in d. cap. præterea, ad cuius doctrinæ intelligentiam prius notandi sunt isti prædicti tres termini, vt varians sit verè ille, qui vno modo primò testimonium dixit, deinde vario modo, & diuerso aliter deponit varietas propriè in disparibus coloribus dicitur: sed deinde transferit ad multa disparia, Cic. de finib. Varietas igitur diuersitatem significat: si ergo testis rem vno modo testificatur, & in processu testificationis rem alio modo describit, vel testificatur, hunc variare propriè dicerem; si contrarium, de directo dicat, dicetur cōtrariās, vt vnus testis dicat vno modo, alius dicat cōtrariū; cōtrariū dico, cō alterū negatur, Cic. Acad. Si. n. duo testes sint inter se contrarij, nō possunt cōcordari, quia sunt de directo contrarij; si sunt varij inter se possunt concordari ex varijs accidentibus, & qualitibus, sic idem testis erit nunc contrarius, nunc varius iudicandus, Innoc. non est locutus de contrariante simpliciter, sed de contrariante sibi: nam in eo, quod insimul cū alio dicto non potest compati; quia, vno posito, aliud remouetur, tunc in eo dicetur sibi testis contrarians, non nego variantem etiam dici, qui contraria dicit inter se, ita vt omnis varietas contineat in se contrarietatem, cum maxima sit varietas ipsa contrarietas, non è contra omnis varietas sit contrarietas; cum multæ res sint diuersæ, & variæ, & tamen nō sint contrariæ, vnde bene dixit Innoc. testem variantem esse eum, qui contraria dicit, dicat tu, & diuersimodè idem factum testificatur,

- quod factum in se non habet impossibilitatem, quia si posset simul stare, esset verè varians; si non posset, esset contraria asserens, nō tamen, negat Innoc. contraria asserentem, & incompatibilia non esse variantē, dixit Innocen. à principio in eodemmet testimonio, quem sibi in aliquo contrariantem esse, quia insimul dixit se vidisse, & non fuisse in eo loco eotēpore, quæ in se sunt cōtraria, & vacillare, est nihil fecerit asserere, sed in eademmet depositione titubare, quia dubitando; & timonde loquitur, vnde quicquid dicat glo. dicas variantem, quia varia, & diuersa: contrariantem, qui contraria, & incompatibilia dicit, vacillantem, qui nihil firmi asserens à vato, non à vacuo, vt hic dicit glos. prout Perrott. not. quia inconstans est, & alternatim mouetur, vt Cic. de nat. Deor. nec verorū reperitis; & que tota vacillat, & claudicat, post eurgum varium appellat Cael. Rhodici. Lect. antiq. lib. 14. cap. 2. cum, qui præsens aridet, blāditur, & plausibiliter iancinat absentes, ac perfidiosè conuellit, † Dem. in fin. huius glos. de Dea Vacua dicit, vide Ioan. Rosin. Romanar. antiquit. lib. 2. cōm. alij, vt Varro Vitoriam dicit Vacuam, quidam Deam creditam fuisse, quæ vacantibus, & otiosis parat. † In glosa duplicitas, dum allegat tex. in l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. obligat. de diplomate planè non intelligo, quid sibi velit, cum ibi non diploma, sed diploma legatur, & sic legendum aduertis Cott. in verb. diploma pro itinere duplicatone.
- 9 Et idem in fin. secundum vulgatum exemplare dicit glos. item in poenis duplicitas non reprobatur, cum vsque ad quadruplum per modum quotæ possit ascendere, dicas nos in Regno habere poenam nonupli contra ministros pecuniarios, surripientes pecuniam fiscolem, veluti quia non ponitur introitus cuius pecunie, vel duplicatur exitus in cap. vulgaris famæ proloquium, de quo de Ponte in decil. coll. 7. & 16. In meo manuscripto in fin. allegatur Cyn. & Bar. in l. 1. C. de senten. quæ pro eo, quod inter. Videas tu Cyn. in nona opposit. Item alia poena nonupli est posita contra magistros massarios, qui in aliquo Curiam defraudant quod teneantur de damno dato Curie ob negligentiam ad nonuplum in cap. item prædicti magistri massarij, sic etiam quando Iudex percipit à Christiano ultra vnam vnciam pro decem vncijs mutuat, tex. in constit. Regn. vsurariorum, & ibi Afflic. in 14. not. etiam de officiali non ponente introitum pecunie, quod ante prædicta capitula erat id dispositum per Ritus Regiæ

Regio Cantuariensis, prout dicit Afflic. in d. con-
 sit. usurationum, num. 30. in An. duobus alijs
 casibus, in quibus imponitur eadem pena non
 plij, vide in glo. in præd. cap. Regn. item præ-
 dicit magistri mastarij, quod est Regis Caroli
 Primi.

§. 5. Caroli Prooemij.

- 1 Verbi frequens adceptio, & verbi raris.
- 2 Legem ab ea, ff. de legib. declaratur, & quod
 lex ad ea, quae frequentius, non ad ea quae
 raro accidunt aptatur.
- 3 Exempla verorum, quae raro decidunt.
- 4 Ciuitatis derivatio, utimologia, & diffi-
 nitio.
- 5 Homines naturali desiderio astringuntur ad
 insinuatorem habitandum.
- 6 Princeps an possit simplici voluntate iurata
 rem capere, etiam sine Episcopo.
- 7 Ciuitas triplex: species, & an sine Epi-
 scopo esse possit. Auctoris opinio secundum
 Bart. nu. 8.
- 9 Neapolis nomen quot in mundo ciuitates
 habeat.
- 10 Neapolitanus vocatur: dum antiquitus fuisse
 Pentapolim Neapolim dicta. p. 11.
- 11 Neapolis origo secundum Petrum.
- 12 Perplexum quid, & quae questio in circolo,
 & ipsius exemplum, & an datur in lega-
 Diuina, nu. 13. & quando perplexitas in-
 tuit dispositionem, nu. 14.
- 13 Lex debet esse certa, & quare.
- 14 Incertum iuris quos malorum sit causa.
- 15 Rituum Curia copia litigantibus dabatur
 tempore Neapolim, ubi de Ritibus M. C.
- 16 Errores qui ex incertitudine consuetudinum
 oriebantur declarantur.
- 17 Consuetudinis probanda verus modus.
- 18 Scandalum quid sit, & unde dictum de iu-
 re Longobarda, & secundum Theologos.

Audiuimus equidem cla-
 mosa insinuatione freque-
 ti, quod in Ciuitate nostra
 Neapolis ille periculosus v-
 lus; imò, vt loquatur verius,
 reprobandus abusus inualuit
 propter incertam, & inde-
 terminatam consuetudinum
 varietatem; quod. du in emer-

gentibus causis allegatur in-
 terdum consuetudinis, lon-
 gaeuique vsus autoritas, ad con-
 trarium obijcitur alia in eli-
 sionem primò propositae re-
 pugnantur aduersa, & dum
 fit plerumque vtriusque pro-
 batio, & consequentia neces-
 sitatis implicitae, recta verita-
 te sub modio, periurij reatus
 incurritur, & varietatis per-
 plexitas prolixius intricatur:
 ex cibus incertitudinis, & in-
 determinationis inuolucro,
 illud etiam sequitur absurdi-
 tate notabili, quod allegata, &
 obtenta consuetudo in vno
 iudicio, non sine varietatis
 prudentia in alterius instantia
 reprobetur: ex quibus vtrique
 quotidianis erroribus diffe-
 runtur iudicia, offenditur ve-
 ritas, lites crescunt, oriuntur,
 & incidunt animarum, &
 corporum quotidiana discrimina;
 nam dum silet veritas,
 oppressa per obuium, rancor
 altius radicitur ad scandalum,
 & eo promptius ad falsitatis
 commenta ducitur, quoad
 peruersae voluntatis inter-
 tum, facilius opportunitas in-
 uenitur.

Audiuimus.] Hæc est quarta pars.
 Narrat Neapolitano-
 rum Ciuium clamorosa insinuationem sibi
 factam de varietatibus consuetudinum an-
 quarum,

quarum, & inconuenientia, quæ inde sequentur.

1. **Glos.** hic in verb. frequenti, num. 168. notat verbū, frequens, esse arbitrarium, vt quandoq; bis, quandoq; consuetum, & opponi dictioni raro, frequenter fieri dicitur, q̄ assidue fit. ff. de inoff. testam. l. nam & ijs, de minorib. l. & si sine. Sic multoties frequenter exponitur in proœm. decretal. s. sanè, vide in cap. quoniam frequenter, extr. vt lit. non contest. Optimè has dictiones frequenter, & raro, explicat tex. in l. nam ad ea, ff. de legib. & l. seq. quæ expressè dicit, quòd quæ semel, aut bis accidunt, non comprehenduntur sub verb. frequenter, & à legislatoribus contemnuntur, idè enim (inquit: doctissimus, ac semper venerandus præceptor meus. Alex. Turamini ibi, quod nõ aptantur iura ad ea, quæ per raro accidunt, vt Cels. proximè dixerat, quoniam, quæ semel, aut bis accidunt, contempuntur legistatores, subnectunt etenim compilatores legem illam ad dictam l. nam ad ea pro ratione rationis eorum, quæ tradita erant in proxima lege: Sunt autem frequens, & rarum, quasi extrema quædam inuicem opposita in conspectu legislatoris, quemadmodum non se habent actiones humane, vt quatenus sub civili ratione ponuntur, ex ijs tanquam singulis non colligatur absolutum vniuersale, itaque subiecta materia cogit legislatorem ad ea respicere, quæ plerunque, aut raro eueniunt, & inter hæc deliberare, cum frustra sit quærere, quæ semper vno modo se habeant, & eruditi est in vno quoque genere exactam indagacionem exquirere, quatenus res natura patitur Arist. lib. 1. Ethicor. cap. 3. igitur legislator sumit, quod vt plurimum fit, quia nihil tale est, quòd semper ita fiat, & si quando aliter accidat, non ignorat quidem accidere posse, & quòd idèo peccatur, sed peccatum non est in lege, neque in legislatore, sed in ipsa rei natura, idem Arist. Ethicor. lib. 1. cap. 10. † exemplum eorum; quæ raro accidunt, glos. in resurrectione Lazari posit. quæ cum non sit, nisi ex diuina potentia miraculose, malè potest in legis subiecto poni, idèo melius ponerem in mulieribus, sexum mutantibus, prout ex multis autoribus probat Gaudent. Merul. de mirabil. lib. 1. cap. 3. fol. 24. & 25. præsertim ex Pontani testimonio de quadam muliere nomine Aemilia, Antonio Spensæ, cui Ebulano, nupta; & de altera Caietana muliercula, cuidam piscatori nupta, quæ post decimum quartum annum in virum conuersa est: quam historiam, si tale hoc portentum meretur nomen, videtur etiam tradidisse Panhormita, ex quo cauillandi occasio fa-

ciat Vallæ, qui Panhormite nefarium erimen impingit, & hoc inuentum, vt fabellam irrideat lib. 4. contra Facium, & Panhormitam fol. 774. quod, si legislator, secundum ea, quæ communiter accidere solent, legem condidit, meritò Rex noster Carolus, ex frequenti clamorosa insinuatione, astrictum se dicit ad consuetudines compilatas, cum communiter soleat accidere inuentiens, quod hic enunciat.

4. **In glo.** in verb. Ciuitate. Secundum Grammaticos deriuacionem, etymologiam, & definitionem Ciuitatis ponit: deriuatio melior est, à ciuibus ciuitatem dici, ciuis etiam dici à cocundo, quòd vinculo quodam societatis in vnum coeant carum, & sub legibus viuunt, quòd differant inter se Ciuitas, Vrbs, Oppidum, Vicus, & huiusmodi. Rebuff. in l. 2. ff. de verb. signif. & in l. pupillus, §. Vrbis, & §. oppidum, eod. tit. Cicer. pro Sexto. [Conuenticula hominum Ciuitates postea appellatas:] & de somn. Scip. Consilia, catusque hominū iure sociati, Ciuitates appellat. Alij quòd sit collecta hominum multitudo, ad iure viuendum, & Cassiodor. variar. lib. 8. epist. 31. de naturali desiderio innato ciuitatis. Feris datum est, inquit, agros, syluasque quærere: hominibus autem lotos, patriam supra cuncta diligere, aues ipsæ gregatim volant, quæ sanonja voluntate mitescunt; canori turdament sui generis delectationem: strepentes sturbi compares sequuntur indefinenter exercitus: murmurantes palumbi proprios diligunt cõsortes, & quicquid ad simplicem pertineat vitam adunacionis gratiam non refutat contra animos Accipitres, Aquilæ venatrices, & super omnes Alites acutius intuentes, volatus solitatis concupiscunt; quia rapaces insidiæ innoxia conuenticula non requirunt; ambiunt enim aliquid soli agere, qui prædam cum altero non desiderant inuenire; sic mortalia voluntas plerunque detestabilis est, quæ conspectū hominum probatur effugere, nec potest de illa aliquid veraciter credi, cuius vitæ testis non potest inueniri.] Hactenus Cassiodorus de civili consuetudine hominum.
6. Circa prædicta querit an Princeps sua voluntate possit ciuitatem constituere, & Bart. in l. 1. C. de metrop. Beric. lib. 11. dicit, quòd possibile est esse Ciuitatem, licet non habeat Episcopum, quia princeps non potest facere Episcopum, sed dat alia priuilegia; prout vidi priuilegium factum per Imperatorem Federicum Secundum de constructione Aquilæ Ciuitatis, quæ prius erat locus inter Furconem, & Amiternum, quam ab ipsius loci vocabulo, & à victricium Imperialium signorum auspicijs

elij Aquilæ nomen deuenit titulandum, qui
 eidem districtum, & pertinentiam statuit ab-
 soluens homines a fidelitate aliorum Baro-
 num Ciuitatem constituit, vt in lib. 6. epif. 9.
 Petri de Vinctis, quæ Ciuitas semper mihi re-
 colendæ memoriæ erit, ex quo detinet vene-
 rabilis Iesuitæ Sertorij Caputi corpus viri
 maximi exempli, & sanctitatis, & doctrinæ,
 qui & cõiunctus mihi, & humanarũ literarũ
 Præceptor exiit in Iesuitarũ Collegio Nea-
 politano: sic non sequitur, si Papa priuat
 Ciuitatem Episcopo, ergo definit esse ciuitas,
 vide Bart. in l. fin. ff. de colleg. illicit. Bald. in
 tit. de pac. constan. in vers. nos Romanorum,
 in l. si in aliquam. ff. de off. Proconsul. & legat.
 in l. rescripta, C. de precib. Imper. offeren. in
 lex hoc iure, ff. de iust. & iur. & Rebuff. d. l.
 pupillus, §. oppidum, in princip. dixit, quod
 quicumque locus est muris cinctus, in quo nõ
 est Episcopus, in eo tamen plures sunt, qui
 habitant Oppidum dici, nos terram muratam
 appellamus, & Barto. in d. l. de Metropoli
 Berit. quod tempore quo Episcopi nõ erant,
 7 partes erant species Ciuitatum, maximè erant
 illæ, in quibus erat forum causarum, cui sube-
 rant multæ etiã Ciuitates, etiã habentes me-
 rum imperium; Magnæ Ciuitates dicebantur
 illæ, quæ habebant merum imperium, non
 tamen habebant alias sub se; paruæ dice-
 bantur illæ, quæ non habebant merum im-
 perium, sed solum iurisdictionem, quæ da-
 tur defensoribus Ciuitatum, vt in Auth. de-
 fensores Ciuitatum, de quo in l. si quis duos.
 §. decet. ff. de excusat. tutor. Illa ergo ciuitas,
 quæ erat maxima, appellabatur Metropolita-
 na, & hoc respectu inuentum est, quod ciui-
 tas, cuius sedes est Patriarchalis, vel Archie-
 piscopalis, dicitur Metropolitana, quia habet
 plures Episcopos sub se habentes merum im-
 perium: illa, quæ habet Episcopum, dicitur
 8 Ciuitas non Metropolitana, † quicquid sit
 ab alijs dictum, libenter in sententiam Bar-
 tholi præcitam descendo, vt Episcopus non
 faciat descere ciuitatem, si in ea non sit: quam
 sententiam pluribus ex professo conualidat
 Raynald. Corf. eruditissimus discipulus Al-
 ciati, & tali magistro dignus in lib. 3. indaga-
 tionum iur. cap. 3. qui opinionem Barto. se-
 quitur, & ibidem num. 14. à definitione Ci-
 uitatis, prædictam opinionem comprobando,
 plures definitiones ciuitatis ponit, quas
 omitto. Comprobatur etiam, nam Neapo-
 litanos cum Antiochenis priuilegijs, & iure
 Ciuitatis priuatos legimus apud Pamel. in
 vita Tertull. fol. 29. ex Herodiano; Item &
 Archiam Poetam Neapolitanos ciuitate do-
 passe, retulit Cicer. in oratione quam pro eo

dixit in principio quo tempore Episcopi nõ
 erant: & dum hic in fin. not. multiplicem,
 Ciuitatis acceptiõnem, licet plura in prælu-
 dijs dixerim, vide Cott. qui omnes quasi præ-
 dictas acceptiõnes notat, licet alia modo in
 suis memorab. in verb. Ciuitatis appellatione,
 & alios supra relatos: cætera, spectantia
 ad istam glosam, diximus in præludijs, vbi
 videas.

9 Nostra Neapolis,) Abrahamus

Hortellius
 plures Ciuitates huius nominis refert in suo
 thesauro geografico, scilicet, Neapolim, colo-
 niã Africæ propinque, Urbem, quam Ptolomæus
 Templum quoque appellat in Græcis
 Codicibus, in Latinis autem pro Tripolim,
 Leptim magnã Neapolim Macedoniã, Nea-
 polim Samariã, Neapolim Castellum, in
 Thaurica Chetsonese, Neapolim Cariã Vr-
 bem, Neapolim Iguariã Ciuitatem, Neapolim
 Iguariã Neapolim in Thebaidæ Aegypti,
 Neapolim, insignem Alexandriã, portum,
 Neapolim in colchide Pisidia Lydia, Neapo-
 lim in Cypro, item Neapolim ad Anexar-
 chum; Abiam Neapolim ponit Cic. in 6. act.
 in Verr. Vnam ex quatuor ciuitatibus, ex qui-
 bus Vrbs Syracusana constare dicebatur tunc
 temporis; quæ, quia postrema ædificata est,
 Neapolis nominabatur, ac quicquid de Par-
 tenope, & de origine Ciuitatis, ac nomine,
 hic somniauerit glos. nostra, consulas Iulium
 Cæsarem Capacium eruditissimum nostri tẽ-
 poris, qui de antiqua Neapoli ex Græcis, &
 Latinis tam quoad tempus, quàm quoad
 conditores eruditissimè scripsit cap. 3. &
 10. cap. 4. de ipsius antiquitate. † quod hæc Nea-
 polim Pentapolum dictam dicit Napodanus;
 æquinocasse credo de altera Neapoli, quæ in
 Pentapoli Africæ per Abrahamum ponitur,
 & Pentapolis, quæ est Cyrenæ regionis pars
 in Africa, Nicolaus Perottus vir & humani-
 11 tate, & Græcis literis optimè imbutus, † Sic
 „ de Neapoli dixit. [Eam Cumanos a parenti-
 „ bus digressos, condidisse, qui cum in eo loco
 „ Partenopes corpus, in veteri monumento cõ-
 „ ditum, reperissent, nomen eius Vrbi indide-
 „ re: Sed postquam ob locorum vbertatem,
 „ atque amenitatem maiorem in modum fre-
 „ quentari, & Ciuitas cæpisset, veritos, ne Cy-
 „ mæ desererentur, diruendi Partenopem con-
 „ siliũ iniuisse: quo facto, mox im mani pesti-
 „ lentia vexatos, oraculo monitos fuisse: vt Vr-
 „ bem restituerent: itaque subito insauratam
 „ Neapolim, hoc est, nouam Urbem, vocasse.

12 Perplexitas.] Perplexum pro maxi-
 mos ponitur: casum, in circulo positum.

- appellat Accursus in l. Claudius. ff. qui potior. in pignor. habeant. & perplexarū questionum, quas Græci *ἀπορίσματα* ponit exemplum. Aul. Gell. noct. Attic. lib. 5. cap. 10. in quo Protagoras ab Euatlo discipulo magister disciplina eloquentiæ inclytus, suo sibi argumento confutatus est, & captiois, veritate ex cogitata frustratus fuit, prout in sine ipsius Protagoræ vitæ etiam refert Diogenes Laertius.
- 13 † quæ perplexitas non datur ex lege Diuina, & Ecclesiastica, siue Christiana, vt, scilicet, faciendo aliquid, vel non faciendo, peccetur mortaliter, quod verè videtur dicere, hoc nomen perplexum Scot. lib. 4. dist. 2. 1. quæst. 2. in fin. lib. 4. & dist. 5. quæst. 3. lib. 4. & dist. 39. lib. 3. & Gerl. in par. 2. in compend. Theolog. de
- 14 natur. & qualit. conscient. † Et an, & quando perplexitas vitiet dispositionem: videas Angel. Aretin. distinguentem in §, impossibilis, instit. de hered. instit. num. 6. prolixius (inquit tex. noster) intricatur veritatis perplexitas, mirabar, quomodo posset esse ipsa veritas subiectum perplexitatis, ideo in manuscripto correctior est litera, varietatis perplexitas, prout hoc eodem §, dicitur indeterminatam, consuetudinum varietatem: & debet dicere, veritatem, vt in meo manuscripto, sic corrigas illa verba non sine varietatis prudentia, non prudentia, prout in vulgato legitur exemplare, in glos. in verb. certitudinis, † not. glo. legem debere esse certam, vnde præceptor meus, Alexander Turamianus in lib. 2. cap. 9. ad rubricam de legibus num. 2. dixit, huius conclusionis rationem, quia, cum ius certum esse debeat. l. 2. de iur. & fact. ignor. vt finem controuersijs faciat. l. 1. ff. de re iud. & qui que tribuat, quod suum est, neutrum facere poterit, si erit incertum, quia, cum incerta legis sententia est, nulla controuersia, nullaque definiri quæstio potest, & ita propter incertitudinem a suo auocatur sine, quia publicam non consequitur utilitatem, qui autem actus ratione incertitudinis vitietur, idem Præceptor loco cit. num. 3. & sequen. Certum enim ius optimum appellatur: sic vsuras, per stipulationem promissas optimo iure deberi dixit Imperator in l. 1. C. de vsur. quod pro certo, & expedito iure explicauit præceptor loco cit. nu. 12. ex autoritate Vlpian. in fragment. tit. de legat. qui ius legatorum per damnationem optimum appellauit. quod certius esset, & sine controuersia, vnde eo ipso, quod lex prohibeat mutari ea, quæ certam interpretationem semper habuerunt permittit, vt hic ad incertitudinem euitandam, reformationem ipsarum consuetudinum, tex. in l. minimè. ff. de legib. & ibid. Dominus Præceptor meus.
- 16 † Notabis etiam incertitudinem legis efficere, vel vt iudici offeratur occasio pro arbitrio interpretandi, vel Iuriconsulto super ea reuocabilia responsa reddendi, vt hic innuit tex. noster, sic Præceptor loco cit. d. cap. 9. num. 9.
- 17 † In fin. huius glos. not. Napodan. argumentum contra officiales, qui nolunt dare copiam rituum aduocatis. Napod. scripsit, vt in sine ipsius apparatus inspicitur, sub Ioann. 1. & compilatio Rituum Mag. Cur. Vicarij, quos nunc habemus, fuit sub Ioanna Secunda, Deo tempore apud utrumque consuetudine est, hoc tempore Napodani non erant ritus certi, & eodem verbo laborabant, quo nostræ consuetudines ante ipsarum compilationem, erant enim Ritus repositi per Nicolaum de Capisera de Salerno, quam compilationem habeo manu scriptam in charta pergamena cum glossis breuibus, in quibus notatur solum concordia, vel contrarietas iuris communi, & post illam compilationem erant aliæ observationes, & ritus Curie, & ideo Napod. dicit iudices ad certos reddendos litigantes, & aduocatos debere dare copiam rituum. † Glos. in verb. erroribus tot. verba suo more effundit, & vix animam ipsorum verborum exprimit, inquit enim tex. allegata fuisse multoties ante hanc compilationem consuetudine, ac in vno iudicio secundum eam fuisse iudicatum, hanc iudicaturam efficere, veram consuetudinem, deinde in alio iudicio non vt dicit glo. fuisse contrarium de consuetudine esse, iudicatum, sed fuisse reprobata illam veram consuetudinem cum varietatis prudentia, hic est verus error, vt consuetudinem esse, & non esse varijs in iudicijs, ac instantijs iudicetur, & isti erant errores, quos clarissime explicat tex. & Napod. inuoluit: difficile enim poterat praticari error eo modo, quo a Napod. describitur, & a parte rei est impracticabilis, cum nullibi possit supponi de facto, quæstio hæc, vt quis dicat de consuetudine sic esse dispositum, & in alio de contraria consuetudine, scilicet esse contrarium dispositum per consuetudinem, sed bene, et sepe praticatur, vt quis dicat; & obtineat in vno iudicio secundum aliquam consuetudinem alius in alio reprobare faciat eandem consuetudinem, quia talem consuetudinem non adesse probabat, & sic dicit tex. quod allegata, & obtenta consuetudo in vno iudicio in alterius instantia reprobetur, voluit tex. noster in simul optimum modum probandæ consuetudinis incertum ad huc esse, & errorem
- 19 parere, † quod verò iste sit optimus modus probandæ consuetudinis, probatur per tex. in l. cum de consuetudine. ff. de leg. cum inquit,
- cum

cum de consuetudine Ciuitatis, vel Prouin-
ciae confidere, quis videtur, primum quidem
illud explorandum arbitror, an etiam con-
tradictorio aliquando iudicio, consuetudo fir-
mata sit, quo loci Alexander Turamidus ma-
gister num. 6. dicit, hoc non efficere ad esse
realem consuetudinem, sed transferri onus ad
aduersarium; superesse tamen credit aduersa-
rio facultatem probandi consuetudinem non
adesse: quae sententia ex hic dictis per tex. no-
strum optime probatur; quia, si ex prima iu-
dicatura constitueretur in esse consuetudo, &
non esset aduersario potestas contrarium pro-
bandi praedicti errores non obreperent.

20 In gl. in verb. scandalum, non extant in meo
manuscripto illa verba (secundum Carolum)
imò Carolus in long. 3. de scandal. Si quis
intra palatium circa princip. ver. quid autem
sit scandalum, dicit ipse, [Dicunt quidam
scandalum esse verborum offensionem, ex qua
plerumque veniunt ad verbera, & secundum
hoc scandalum quandoque solis verbis com-
mittitur, ego autem contrarium seruo, & di-
co, scandalum non committi per sola verba,
sed per incitationem, in facto consistentem,
puta, si manum leuauit quis ad feriendum, &
percussit, & iste intellectus legis concordat
vt cauetur lege proxima, qua exponitur
quid sit scandalum, id est, si inuitauerit aliquem,
& percussit, vel non percusserit.] sic habeo in
meo manuscripto originali apparatus legum
Longobardorum, cuiusmodi non est vulgatus,
quem nos habemus. praedicta intelligas, respice
iure Longobardo, alias secundum Theo-
logos *σκάνδαλον* offendiculum obex obstacu-
lum interpretatur, prout exponitur in cap.
10. Paul. ad Roman. & cap. 14. Naziaz, a rui-
na dictum, quod occasio sit cadendi, si quid
obest eunti & *σκάνδαλον* claudico, quod claudus
inflectens se, videatur tendere ad ruinam.
σκάνδαλον *πέτρα* cap. 16. Matth. obstaculum mi-
hi ex sic *πέτρα σκάνδαλον* petra, ad quam offen-
dunt cap. 2. epist. Pet. & significat dictum, apo-
factum minus reatum, praebens alteri ruinam
occasionem Thom. 2. 2. quest. 43. & secundum
praedictum Diu. Thom. largè sumitur pro
quolibet impedimento alicui praestito in via
aliqua, quae persequi intendit, a Baluden. qu.
38. lib. 4. dicitur riuus, vel offensio, vel pedis
impactio. Obest enim, quod alicui ponitur in
via corporali, cui impingens disponitur ad
ruinam spiritualem dicitur scandalum, tale
autem, verbum est, vel factum vitium, praebens
alteri occasionem ruinam; & quia a quo sumit
rationem ab obiecto, ideo ruina, vel dispositio
ad ruinam; sequens ex alterius dicto, vel facto,
dicitur scandalum, sed passiuum, primum ve-

ro actiuum, & sic intelligitur tex. nosser, quia
agit de animorum & corporum quotidiano
discrimine, videad praedicta latè Diu. Thom.
d. quest. 43. art. 1. & ibid. in respon. ad quat-
tum argumentum declarat, quale sit actiuum,
quale passiuum scandalum: quae vero bona
sive spiritualia, sive temporalia sint dimitten-
da propter scandalum, idem Diu. Thom. loc.
cit. art. 7. & art. 8. Propter scandala euitanda
fuit facta Regia pragmat. discordias. de iuridi-
ct. official. inuicem non turband. ibi, ex qui-
bus saepius scandala oriuntur, quae Regia
pragmatica hodie malè seruator, cum vnus-
quisque ponat continuò falcem in messem
alienam.

§. 6. Prooemij Caroli.

- 1 Prooemium solitum poni in nouis compila-
tionibus legum.
- 2 Scientia illius, qui habet ius imperandi qua-
do factus scientem participem delicti, &
quando inducatur consensus ad contri-
- Regis fratribus, distinguitur materia,
num. 4.
- 3 Obligatio fudalium pro dote, an & quando
sit permittitur, quando matrimonium con-
trahitur cum consensu Regis, vel non.
- 5 Vassallus an & quando tenetur praestare
seruitium, & fidelitatem absque requisi-
- ubi de auxilio praestando distingui-
- tur.
- 6 Seruitium, an & quando in se fidelitati.
- 7 Camerarius notatur paralogismo.
- 8 Platearum civitatis, numerus, & aliqua de
numero duodenario in plateis praedictis.
- 9 Opinio bona in quibus consistat.
- 10 Federis origo unde dicatur, & quomodo an-
tiquitus foedera feriebantur.
- 11 Discretio quid sit, & qui dicitur discretus, &
quomodo prudentia discretioni in sit.
- 12 Nobiliores an praeponi debeant popularibus,
et quomodo.
- 13 Peritiores vocati ad compilationem consue-
tudinum, quomodo vocati sint, an ubi
sunt.
- 14 Universitas Neapolitana quomodo fuerit
per illos duodecim dies representata, &
num. 17. & quae requirantur ad validan-
dum actum universitatis.
- 15 Religiosi non debent vocari in consilio pu-
blico universitatis, & quomodo seruetur
Neapolis.
- 16 Aetas quae requiratur in illis Civibus, qui
in consilio publico velint intervenire, &
quomodo seruetur in plateis Neapolitan.

18 *Consuetudini ista quomodo dicantur vere & reales approbata, an ex eo, quia ita sint, an verò quia ita iudicata sint.*

VT igitur per autoritatis nostræ præsidium, cuius est proprium in lucem deducere veritatem, supplantare dissidia, falsitates euellere, periuria refecare, cum sit fovere crimina, ipsorum causam non tollere; & qui reprobandis excessibus obuiare nõ definit, erratis, & deuijs consequenter assentit; expressa quidem nostra iussione descriptissimus per Venerabilem Patrem olim P. Antistitem Ciuitatis eiusdem, & duodecim viros vitæ ac opinionis electæ discretos, & instructos in rebus, ac ab Vniuersitate eligendos eadem, omnes veras, antiquas, & approbatas consuetudines Ciuitatis ipsius, quas ex concordii proborum virorum testimonio, vel alia probatione legitima reperire valerent, in seriosam scripturam redigi transcribendas: postremò per autoritatis nostræ præsidium in ordinato volumine profuturorũ, atq; presentium certa memoria, & solemnitate perpetua valitura: Ita quidem, quòd omnes cõsuetudines Ciuitatis ipsius,

quæ infra præfixum terminum, in priori nostra iussione præfata per eisdem P. Antistitem, & duodecim in scriptura redactæ non forent, haberentur vacuæ, inanes, & nullæ, ac in iudicijs, & extra iudicia nullius existerent roboris, vel momenti.

Vt igitur.) Hæc est quinta pars, in qua Carolus ponit modum, quem tenuit ad habendum consuetudines veras, & meliores in scriptis ab Vniuersitate, & Antistite, secundum glos. in glo. lucem not. solitum procerum compilationis, prout Iustinianus dixit primò in l. vnica, de Iustinian. Cod. componen. §. sed cum sit necessarium. ibi, caliginem earum rectis Iudicum definitionibus insidiantem penitus extirpare, & in consuetudine Codicis. §. constitutiones verò, ibi, quam noctis obscuritatis obductas nouæ elimationis luce detegere, & paulò post nostri Codicis plenum iubar omnibus elarent. Ponit hæc Rex Carolus bona verba, significantia id, quòd boni Principes debent intendere, quia proprium est Imperatorum diligere, & bene velle subditis, commoda subditorum debet inuestigare, damna subditorum debet remouere, prout hæc exponit Iter. in princ. cap. 1. verb. Imperialis, de prohib. feud. alien. per Lothar.

2. Not. Secundo, quòd scientia, & ius imperandi facit quem participem delicti; vnde dicit Isern. in §. præterea, quibus mod. feud. amittitur. in eo hucusque, an præsens, & tacens, nec contradicens: videatur consentire in potentiibus, maxime non præiudicare, nisi expressè consentum; inducendo exemplum in dispositione consuet. Regn. fratribus, quæ statuit, quòd frater feudatarius non maritet societate sine consensu Domini, a quo tenet feudum, alia feudum perdat, quòd, si non feudatarius, nequit fratre præsenso, & non probatur, quòd capessit, vel quòd frater procurauerit, vel consenserit, vt maritetur; quòd talis consensus non facit (hic præsumptus) vt quis priuetur feudo, quia sine ipsius consensu potuit maritari, quando tamen, prout erat de iure civili, non valeret matrimonium, sine ipsius, qui præsens est, consensu: tunc inquit Isern. quantum ad substantiam

ma-

matrimonij præsentia cum taciturnitate haberetur pro consensu. ff. de sponsal. l. in sponsalibus. Quod hodie de iure canonico non procedit, extr. de spons. impub. c. 1. 27. quæst. 2. Sufficit, & notandum vnum quod ibi dicit Ifern. quod vbi pater est sciens, & nihil dixit, videtur cõsensisse eo quod ipsi competit correctio filij, sed non est sic in fratre, qui corrigendi ius non habet. Sed in vers. verius videtur idem Ifern. intelligit prædictam poenam in casu, quo loquitur constitutio; & sic non est intelligenda, nisi de maritante, & procurante, nec etiam intelligi de dotante, & de materia præsumpti consensus ex præsentia, & scientia, ibi per Ifern. in d. §. præterea, vbi habes nonnullas limitationes, † & an, & quomodo hodie per capit. In planitie Sãcti Martini, quod extat inter capitula Regis Caroli Secundi, & per capitulum Regis Roberti, & ex alijs dispositionibus huius Regni sit permissa obligatio pro dote, quando matrimonium est contractum, vel non cum consensu Regis ad intellectum verborum Ifern. in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. in addit. r. num. 5. vers. in Regno Siciliæ, dixi in notis ad Andr. in prædicto loco, & videas, quæ per Addentes dicuntur in d. constit. fratribus, quæ hic non repeto, ne longius aberrem à proposito. † Ex prædictis igitur notabis, quod aut fumus in certis casibus specialibus, in quibus non vertitur delictum, & tunc aut quis potuit prohibere de iure, ita ut adsup non valisset sine consensu, & tunc præiudicat sibi taciturnitas, & scientia: si verò non potuit prohibere, aliter esset dicendum, prout dixit idem Ifern. in simili quæst. in §. præterea. Si inter duos in vers. quærit glosa, de prohib. feud. alien. per Federic. mihi aum. 6. In delictis verò, qui est præsens ordinationi alicuius mali non videtur consentire, ita Ifern. in tit. de Capit. qui cur. vendid. vers. si verò voluerit vassallus, vers. qui conuocet, ibi, secus si forent præsentis. Hanc distinctionem facit idem Napodan, infr. in consuetu. si mulier contentiãt, de cõsen. mulier. nu. 32. Et plures speciales casus taciti consensus cumulat idem Napodan in præd. consuet. in verbo consensus, vide etiam Dyn. in cap. qui tacet, & in c. is qui tacet, de reg. iur. in 6. vbi per Addent. habes regulam, quod tacere non dicitur consentire, nec includi in statuto de consentiente cum nouem limitationibus, & quod in casibus præiudicialibus taciturnitas non inducat consensus præsumptionem, Socin. reg. 1. & reg. seq. vbi ad excusationem alterius delinq. & reg. 3. vbi an ad aliquem obligandum habeatur pro con-

sensu, & reg. 5. an, & quando tacens contradicere videatur: adde etiam Petr. de Rauenna in suo alph. in verb. taciturnitas: quæ omnia, quia tractabimus in glos. prædicta in d. consuet. si mulier cõsentiat, hic sufficiat remissiuè tetigisse, cū hic non sit locus suus. Not. tertio ex glos. num. 242. quod vassallus teneatur iuare dominum absque requisitione, & si tantum sciat Dominum auxilio indigere, & ei auxilium non præstet, amittat feudum; & hoc vult dicere glos. nam tunc etiam sola conscientia facit participem, & maximè ponderanda sunt illa verba, item si ex fidelitate tenetur iuare, subdas, non ex seruitio: duplex enim est auxilium, alterum est auxilium, quod tenetur præstare vassallus Domino ex seruitio, & de hoc loquuntur tex. in cap. ad hoc: hic finitur lex, de eo, qui interfec. frat. Domin. sui, cap. licet, in princ. Quando verò est de fidelitate, tunc vltro tenetur præstare, absque requisitione. Et de eo loquitur tex. in prædicto cap. licet, ibi, si tamen in imminentibus periculis, & sic declarat ista duo Ifern. in tit. de noua form. fidelitat. in verb. at si sciuerit, & in verb. requisitus, quod aut est merè seruitium, & tale, quod non insit fidelitati verè, & propriè, & tunc non tenetur præstare nisi requisitus, quia seruitium, etiam si quandoque insit fidelitati, non tamen est ipsa fidelitas, etiam quando inest vti seruitium; in seruitio inq. ut præstetur requisitus, & absque requisitione non præstetur, ideo aut agimus de auxilio præstando ipsi Domino, ad quod vassallus teneretur etiã si ei nullum seruitium esset impositum; & tunc tenetur etiam non requisitus, quia concernit fidei, & amicitie conseruationem, & debitum obsequium inter fidelem vassallum, & Dominum, aut agitur de seruitio debito ex promissione, & tenore inuestituræ, & tunc erit requisitio necessaria, & hac distinctionem probat optimè tex. in cap. ad hoc, hic finitur lex, qui in princ. de seruitio, in fine de auxilio loquitur: quem optimè ad hoc inducit Ifern. in d. verb. requisitus, de nou. form. fidelit. † an & quale seruitium insit fidelitati. Camerar. in cap. Imperialem, in paruis fol. 144; in fin. & melius fol. 606. Ego verò in notis ad Andr. in d. tit. de nou. form. fidelit. Distinxi duo genera seruitiorum, alterum essentiale ipsius feudi: quod, scilicet, non potest esse, & abesse præter ipsius feudi corruptionem, quia non esset feudum sine fidelitate; alterum, accidentale, scilicet, ex contractus, promissionisque dispositione, quando est datum sub certo, & determinato seruitio: & notat de Ponte in præludij

7 dijs lect. 2. nu. 27. & seq. † Et licet Camerar. loc. cit. dicat esse tex. inevitabilem in cap. hic finitur lex, in princ. ad probandum seruitium in esse fidelitati, ex quo dicit tex. quod vassallus non teneatur ad adiuuandum, vel seruitium præstandum Domino excommunicato, imò solutum esse interim sacramento fidelitatis, probari per hoc, quòd per ipsam fidelitatem astringitur ad illud seruitium, vehementer paralogizat, cum clarum sit, distinctionem, imò, augere argumentum: inquit enim tex. non teneri auxilium, vel seruitium præstare Domino excommunicato, quod est adeo verum, vt nec sacramento fidelitatis teneatur, quasi dicat, si est solutus ab essentiali obligatione, & à iuramento, quod est plus, quia talis obligatio nunquam abest ab ipso feudo, quomodo potest dubitari, quòd possit teneri ad præstandum seruitium, quod est minus, cum possit dari casus, vt non sit obligatus ad præstandum seruitium, & tamen non sit solutus ab ipsa fidelitate, & in eo tex. verba illa auxilium, & seruitium posita sunt vti diuersa, & quod dictio imò augeat orationis vim, tex. in l. 1. circa princ. C. de veter. iur. enuclean. ibi, res quidem difficillima, imò magis impossibilis videbatur, auget enim ibi difficultatem per impossibilitatis existentiam: vnde teneas nūquam seruitium vti seruitium in esse fidelitatis, ita vt ad id vassallus vti ad fidelitatem teneatur: nam semper seruitium habebit in se necessitatem præcedentis requisitionis, ita vt si præsupponamus seruitium impositum de ijs, quæ debentur ex tenore fidelitatis, vt quia stabilitum in inuestitura sit quomodo seruicium: non tenebitur nunquã sub forma seruitij illud præstare, nisi requisitus vassallus, sed sub simplici natura, & forma fidelitatis, vt dixi.

In glos. Antistitem, qui fuerit iste Antistes, & quando mortuus, & plura de ipsius memoria, & quomodo interuenerit in hac compilatione, dixi latius in præludijs, vbi etiam ad plenum explicauimus, an Ecclesiastici ligentur istis consuetudinibus, ideo hic omitto, vide ibi vers. quod verò istæ consuetudines.

8 Quærit glos. hic in verb. duodecim. num. 253. De isto numero, & plura more solito de qualitate numeri dicit, tu verò notabis siue ex casu, siue alia de causa, ex tunc talem numerum in hac Ciuitate, & ipsius electionibus coepisse, cum & hodie si per singulas plateas, excepto Antistite, essent tot viri eligendi bini, scilicet per singulas plateas, duodenarium efficerent numerum. Capuanam, scilicet, & Nidus, Portum, Portam nouam, Montaneam, & popularem, quæ omnes sunt sex, licet eo tempo-

re istam Platearum distinctionem, prout hodie extat, non sit compertum extitisse: & cum Antistite facientes numerum tresdecim: hic quoque numerus hodie viget in Sedili Capuanæ ex antiquissima consuetudine, & in Platea Nidi, & alijs Plateis, vt ad minus præter eos, qui habent ius vocandi Plateam, qui sunt, & dicuntur sex, de ipsa Platea numerus eorum qui ad minus debet interesse, pro maiori parte vocati, congregantes, & debet esse ad minus tresdecim, & ultra ipsi vocantes plateam in numero opportuno, qui sex non requiruntur ad efficiendam completam plateam: sed quia platea non potest congregari sine ipsis: lex in numero opportuno, qui habent ius vocandi ipsam plateam: & sic antiquissimus est talis numerus in hac Ciuitate, quod not. † In glos. in verb. opinionis. Notatur formari opinionem ex bonis moribus, ita glos. in Auth. de hæred. & falcid. §. si vero absunt, in verb. opinionis, ibi enim dicitur optimæ opinionis, & in specie testes vitæ, & opinionis probatæ requiruntur in c. in literis, extr. de testib. & glos. in fin. l. 1. C. ex quib. caus. infam. irrogat. dixit, quod fama, opinio, & estimatio idem sunt, inde sugillare opinionem, est notare aliquem, seu denigrare eius famam, apud §. aduersus ff. de dol. except. l. cum ijs: in personarum, à quo alimonia relicta sunt, hæc erunt spectanda, quibus facultatibus sit, cuius propositi, cuius opinionis de transactione. Et hæc opinio, vt glo. nostra dicit, merito facultatibus est præponenda: vnde Liostrates, apud Stobæum, serm. 48. [Plus sibi curæ sit, vt honestam famam, quam diuitias ingentes libetis relinquas, nam hæc mortales sunt, illa verò immortalis, & per famam comparari possunt, opes nunquam verò pecuniæ fama redimuntur: item diuitiæ etiam improbis accedunt, at famæ gloria non potest, nisi eximia viris contingere.] Et Cic. 2. de Orator. Bonæ estimatio pecuniæ præstat.

9 Dum glos. intrat foederis materiam, occasione sumpta à feudo, quod crudele, à porca, foede, hoc est, crudeliter interfecta, secundum quosdam dicitur, de quodicas, ex Lælio lib. 1. in histor. Tullij Hostilij, ex cuius verbis, quæ hic nou. repeto, colligitur ritus, foedera percipiendi, quem ritum hic glos. inhuit de porca, si hinc percussa. Polibus in commemoratione foederis, inter Carthagineses, & Romanos initæ, scribit Romanos in foederibus ferendis iurasse Iouem lapidem, cuius verba, adioit infra scriptus Autor, cum aliqualem difficultatem habeant ex interpretum varietate

tate Romani, inquit, Iobem lapidem, secundum votuissimum ritum, & per Martem, & Eupatium iurarunt, ritus vero iurandi per Iobem lapidem fuit huiusmodi: Facialis sumpto in manibus lapide, postquam de fere inter partes conuenerat, hæc verba dicit, [Si recedat sine dolo malo] Dij tibi cuncta felicia præsent: sin aliter antago, aut cogito, cæteris omnibus saluis in proprijs patris, in proprijs legibus, in proprijs laribus, in proprijs templis, in proprijs sepulchris, solus ipse per eam, ubi lapis in manibus meis deciderit, nec plura locutus, mano lapide dei, ceciderit. Vide Jacob. Leopardum lib. 6. emendationum: cap. 15. Carolum Sigoniu, & alios de hoc ritu, Vide Rom. antiquitat. Romanor. lib. 10. cap. 21.

11. Notet etiam in hac compilatione fuisse discretos Viros electos, ut in glos. in verb. discretus: Quid sit discretio, videas. Ioan. Cassian. in lib. collat. patr. in 21. collat. ubi late de doto discretionis, & plura dicit, ex quo plura desumere poteris: omnium namque virtutum generatricem, & custodem, & moderatricem appellat idem Cassian. in final. verb. cap. 4. d. collat. 2. quare non erit dubitandum, non fuisse hæc compilationem in liberq. arbitrio ipsorum duodecim Virorum commissam per Regem; sed ad Viri boni arbitrium, postquam ipsorum discretioni fuerit commissa: sic glos. in cap. cum virum, glos. 2. extr. de regul. in cap. non solum, in verb. rationis, de regul. in 6. Pat. de Put. in tra. syndicat. in tit. de arbitrar. eorum num. 16. & titu. sup. ad m. 10. & alios plures refert Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 1. quest. 8. num. 24. vers. quarto. In eo vero, quod verb. discretio minus latine accipi posse, inquit Menoch. pro nunc libet in medium asserre tantum auctoritatem Nicolai Perotti, in lingua latina peritissimi, qui dixit, discretionem actiue, & passiue accipi: passiuè prout ad faciendâ discretionem Saturnaliorum pro Saturnaliu, subdit ipse. [Modò discretus actiuam significationem habet, significatque eum, qui personarum qualitates, & reru momenta discernit.] Et ista est, quæ bonam simplicitatem comitatur, ut dixi supra in verb. simplicitatis, prout verè sumitur in tex. nostro, cum igitur ex supra dictis constet, quid sit discretio, & qui sint viri discreti, & in talibus, scilicet, in quibus hic requirebantur instructi, frustra est cū Napod. discurrendum, an prudentiores esse debeant, cum in hoc discretioni prudentia inest tanquam omnium virtutum moderatrici: item experti, & instructi, ut infra in glo. instructi, idem Napoda. num. 278. Et ex his

etiam videtis quam parui ponderis sint argumenta, quæ in medium profert. Napoda. in fauorem nobilium hic num. 274. vers. sed videtur, ut, scilicet, magis nobiles debuerit Rex Carolus eligere in hac compilatione faciendâ: non enim nego in ipsius Ciuitatis, & Vniuersitatis representatione, & administratione, viros nobiles, prout hodie videmus maiorem habere, & habuisse partem, sed non per hoc nobiles esse magis eligendos, sed prudentiores, & instructiores, prout optimum etiam esset, si semper, talis norma seruaretur in similibus electionibus, & negotijs. Et bene argumentis, per eum propositis, paucis respondet Napoda. in vltimis verbis in fin. ibi, vel dic vbi intelligit nobiliores præferri virtutibus paribus in casibus electiuis, qui concursum non patiuntur, concursum intelligas, quando plures dant vocem in electione, tunc qui habet plures voces eligitur: quando vero consistit electio in pura alicuius electione, veluti Episcopi, vel Principis, tunc cæteris paribus debet præferri nobilior minus nobili; quod optimo iure dicit Napod. cum non adeo sit deferendum nobilitati, vbi de honoribus, & huiusmodi agitur, ut potior sit iudicanda ipsa nobilitas, ætatis, & prudentiæ, ac scienciæ prærogatiua, & alijs circumstantijs ad id, de quo quaritur magis, quam nobilitatis argumenta accommodatis, prout de ætatis prærogatiua dixit Hiraquell. post multa de prærogatiua nobilitatis dicta in cap. 20. in fin. de nobilitate, & hoc dicit Napod. virtutibus paribus: quæ virtutes quot sint, consulas Aristot. & alios in lib. Ethicor. & moral. ita ut secundum Napoda. minimum esset id, quod nobilitati deferri deberet, quod minimè hodie seruatur.

13. In glos. & instructos, notabis, istos peritos esse vocatos, non ut testes, sed ut instructiores, & declaratores: quo casu quando talium non reperiretur nisi vnus, & certus non esset numerus stabilitus, sufficeret ille vnus, qui reperiretur in eo loco, nec loca vicina essent perquirenda, prout in simili dixit Gratian. discept. forens. cap. 235. num. 56. Quando verò adhiberentur tanquam testes, vnus non sufficeret, ut ibidem. Quid mirum si in hac compilatione duodecim eligendos, vltra Antistitem, iusserit Rex: voluit enim peritiores, in opportuno numero consulere, iuxta dictu Baldi in l. iuris ignorantia, quest. 2. C. qui admitt. & laborare in probatione, quæ sit perperitum, ut maiorem certitudinem potuisset habere Aretin. consi. 142. col. antepenult. in princip. num. 2. vers. ista conclusio probatur per textum cap. fraternitatis, de frigid. & malefic.

lefic. ideo iussit veras, antiquas, & approbatas consuetudines Ciuitatis ipsius colligendas, vel ex concordia proborum virorum, sic esse legendum corroborat ex §. quarum serie, infra eod. proem. ibi, quia in illis inuenimus communem concordiam ciuium, veluti si plures probi viri in hac re concordantes fuerint, prout in meo manuscripto habeo; velut in vulgato ex concordia proborum Virorum testimonio, vel alia probatione legitima ipsi reperire valerent; quæ verba tollunt Doctorum questionem illam, an periti, vti testes, admittantur, prout innuit loc. cit. Grat. & in cap. 228. in princ. cum si hic ipsi habeant testium examen videre, & rem ex eorum depositionibus cognoscere: non possunt ipsi esse, nisi puri cognitores, & non testes, notabis etiam peritis in arte standum. l. semel. C. de sacros. lib. 12. l. 1. de ventr. inspic. Bart. in l. diuus. ff. de extr. ordin. crimin. in l. nulli. C. de sacros. baptis. Afflic. decis. 252. nu. 10. decis. 33. nu. 5. de vot. mercator. latè Grat. locis cit. Socin. in regul. 16. peritus.

14 Not. etiam cum glos. in verb. vniuersitate, num. 282. electionem illorum duodecim fuisse ab Vniuersitate factam; in quo interuenisse credendi omnes illi, qui de consuetudine, vsque ad illud tempus obseruata, in electionibus debebant interuenire, & nota. vñ; quod ista electio potuit fieri à maiori parte illorum, qui conuenerunt ad electionem faciendam, etiam si non constituisset duas partes, vel etiam maiorem partem residentium, ex quo Ciuitas fuit congregata de ordine ipsius Regis, etsi, eo mandante, non venissent omnes, potuerunt præsentibus venientes explicare actum, ex quo per mandatum superioris constituuntur, non venientes in contumacia, quæ tollit eis ius vocis, ita Abb. in cap. cum omnes, de constit. allegat Innocen. in cap. 1. de maior, & obediens. in cap. 2. de oper. nou. nunciat. cap. cum nobis olim, de elect. vbi vocati non venientes faciunt se alienos, & ita dicit sentire glos. in clemen. quod circa, de elect. alias, si non præcessisset Regis mandatum, ad faciendam talem electionem ad hoc, vt valeat actus vniuersitatis, deberent simul conuenire saltem duæ partes; l. nulli. ff. quod cuiusque vniuersit. nom. Ex quibus duabus maior pars debet consentire, & sufficere quia, si duæ partes representant totam vniuersitatem; ergo factum à maiori parte istarum, dicitur factum à tota. Abb. in d. cap. cum omnes, qui dicit hanc esse communem opinionem Canonistarum, & Legistarum, & refert Barto. in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. & in d. l. nulli. Innocen. in cap. 2. de oper. nou. nunciat. Ad præ-

-dicta etiam Anton. de Butr. & Abb. in c. bono. 2. de postulat. prælat. Bart. in l. 2. ff. de decret. ab ordin. faciend. Anton. de Butr. & Imol. in cap. 1. de his qui sunt à maior. part. capit. & dixit compatriotus meus in cap. 3. num. 7. in suo tract. de regimine Reipub. Et ideo, tex. dixit in electione ipsorum facienda simpliciter ab Vniuersitate, quod verbum intelligitur, vt iuris, post compilationem in præsentatione ipsarum infra §. præfatis dixit pari voto, & communi consensu Vniuersitatis, ex quo prædicti electi ipsam repudentabant; vt in glos. proxima dicitur. Vno tamen nota, quod prædicta non possunt praticari hic in plateis Neapolitanis, quia semper verum est, quod totum illi, qui interueniunt, pro maiori parte concurrentes, constituunt plateam, & concludunt, vt video apud scriptos Dominos Nobiles.

15 Non videtur, quod potuerint interuenire Religiosi, in hac electione, quia tales non possunt interuenire in administratione rerum, ad Ciuitatem pertinentium, prout hodie videmus, quod in plateis, quas faciunt nobiles huius Ciuitatis, non interueniunt religiosi, ita dicit Dom. de Franch. decis. 479. Couar. præd. cap. 33. nu. 5. & licet Antistes interuenisset, tamen non interuenit in Consilio ipsius Vniuersitatis, sed in actu compilationis et Regia commissione, vt alias diximus, quod autem in clericis militibus Hierosolymitanis, & alijs, vide Caput compatriotum, in d. tract. qui copiose egit totam materiam gubernij cap. 3. nu. 82.

16 In eo verò, quod querit hic glos. num. 282. de ætate eorum, qui in electione interuenire debent, & concludit, quod ætas viginti quinque annorum sufficiat in administratione Reipub. prout colligitur num. 284. iunctis dictis num. 287. in finalibus verb. ibi, & de tali adulta ætate intelligo, quod sufficiat. hic in Regno res est citra controuersiam, cum habeamus constitut. minorum iura, vbi ætas maior constituitur in decimo octauo anno, & ibi glos. not. esse talem ætatem desumptam ex legibus Longobard. & non video, quare Neapolitanus de ea constitutione, in hoc non recordetur, vel nolit recordari, cum non possit dubitari de generalitate illius, quæ in iudicio, & extra in omnibus velit perfectæ ætatis eos reputari, quod verbū in omnibus tollit questionem DD. in similibus statutis positam, & innuit in simili, de Bottis in addit. ad prædictam constitutionem, ad glos. in verb. perfectæ: & facit, nam quando ius ciuile in hac administratione requisisset aliud tempus ætatis, diuersum ab alijs rebus, & à regula generali hæc posset

posset dubitari, an per constitutionem corrigentem ius commune, quoad aetatem generaliter perfectam de iure communi, quod correctio debeat intelligi de aetate viginti quinque annorum tantum, non de ea, in qua specificum tempus aetatis est determinatum, ut in ea specifica prouisione iuris communis requiratur, etiam specifica correctio constitutionis per regulas, quod in sermone generali non intelligantur ea, quae specialem requirunt mentionem, ut hic de iure civili requiritur aetas maior, regulariter a iure requisita in omnibus alijs: ergo & hic Neapoli, & in Regno iuxta regularem aetatem maiorem in Regno, scilicet, decem & octo annorum erit requirenda: faciunt dicta per Napodan. in consuet. si quis, vel si qua, in verb. in omnibus, & sic hodie seruatur, praecipue in Platea Capuanæ, in qua non nisi maiores, qui ad minus attingerint decimum octauum annum, admittuntur iuxta dispositionem tex. in l. ad Rempub. ff. de muner. & honor. ubi annus captus habetur pro completo ad declarandum maiorem ad Rempub. administrandam.

Item hic Napod. querit, an plebs Casalium contineantur, & ligentur consuetudinibus his, hinc non dico, quia plenissime in praedicta de loco tetigi, prout posui ibidem videas.

17 In glos. eligendos num. 290. nota per istos duodecim Vniuersitatem totam representari quasi ipsi in hac re specificè deputati videantur ipsius Ciuitatis, quod totum populum representat, glos. in rubr. C. quæ sit long. consuet. in l. si ex dolo, §. 1. ff. de dol. Bart. in rubr. ff. de cur. in l. ciuitas ff. si cert. pet. in l. non ambigitur ff. de leg. & ideo dicit Barto. in l. de quibus ff. de leg. Quod ubi Consiliarij contradicunt, totus populus contradicere videtur: per Consilium enim Ciuitas regitur, Bart. in l. omnibus ff. ad Trebell. Not. etiam glos. nu. eodem, quod pupilli, & furiosi ligantur his consuetudinibus, ad quod dum allegat Bernard. in cap. ex parte, extr. de consuet. dicas Innocen. prout in manu scripto habeo, qui dicit consensum obligare omnes de Ciuitate, & detrahere de singulorum patrimonio, allegat tex. in l. si sing. §. Lucius, ff. de administr. tutor. per quem tex. Afflict. in constit. minorum iura, in 7. not. asserit, quod minor ligatur consuetudine, nec auctoritatem istam Napodani retulit: nec erit de hoc hodie dubitandum, cum consuetudines in specie de pupillo habeamus in ultimo capite ipsius volum. incip. pupillus.

18 Veras, & approbatas consuetudines iussit Carolus in seriosam scripturam redigi tran-

scribendas; hic, & in glos. sequenti Napoda videtur concludere, illas consuetudines, insertas in hoc volumine, non fuisse tunc temporis praescriptas, & approbatas, ea ratione, quia variè iudicabatur ex eis, resoluit Napod. ut in glos. quia licet variè iudicabatur ex eis, ex istis veris, frequentius iudicabatur, sed non explicat vim ipsius tex. & Caroli intentione; non enim negat Carolus inter ipsas consuetudines nonnullas fuisse veras, approbatas, & antiquas, sed esse in incerto, quænam essent ipsæ veræ, approbatæ, & antiquæ; quia quandoque variè, & contra veritatem iudicabatur: Stabilium Carolus modum, quo isti duodecim deberent infra certum terminum, se informare de veris, approbatis, & antiquis consuetudinibus Ciuitatis Neapolis ad hunc finem, quod omnes consuetudines Ciuitatis ipsius, quæ infra praefixum terminum in speciali, & expressa iussione per eisdem Philippum Antistitem, & duodecim in scripturam redactæ non forent, haberentur vacuæ, & inanes, & nullæ, ac in iudicijs, & extra iudicia nullius existerent roboris, vel momenti: itaque omnis veritas, omnis approbatio, & antiquitas ipsarum consuetudinum non erit ex realitate ipsarum ex parte ipsarum consuetudinum iudicanda, sed ex quo pro talibus fuerunt habitæ, & sic iudicauit ipse Rex; ut cæteræ inanes, & nullæ iudicarentur: itaque, licet dato, & non concesso, quod aliquæ earum contrariæ fuissent veræ, antiquæ, & approbatæ, ex quo res iudicata pro veritate haberetur, & sententia facit de albo nigrum, & è contra istæ consuetudines per hanc scripturam, & informationem praehabitam erunt semper veræ, antiquæ, & approbatæ, non ad realitatem habendo respectum, sed ad ipsam rem, ita iudicatam: vnde dixit Ifern. in cap. vnic. de vassall. decrep. etat. in addit. circa med. quod res iudicata, a qua appellatum non est, nec appellari potest, vel alio modo legitima retrahari, & non est nulla, pro veritate accipitur. l. res iudicata, ff. de reg. iur. quæ res iudicata quando de Principis mente constaret, quod vellet derogare rei iudicatæ, tunc non esset pro veritate habenda: potest enim ius illud de iure civili quaestum Princeps tollere, Bald. in l. si col. 2. C. senten. rescin. non poss. & alij relati per Dec. in Reg. res iudicata, ff. de regu. iur. Ideo in casu nostro tanto fortius istæ pro veris, & approbatis, & antiquis iudicandæ; quia de Principis voluntate expressè constat, ut in tex. nostro, & inferius melius patebit in §. per quod auctoritatis, & dum glos. fin. huius §. dicit duplicem populi approbationem fuisse in his consuetudinibus, tu dicas triplicem; primam

mam approbationem fuisse in his consuetudines, quia fuerunt per populi consensum in esse deductæ, quæ quia non erant veritate, & certitudine aliqua fulcitæ, successit secunda populi approbatio, quia isti duodecim, qui repræsentabant totam Ciuitatem, habita matura informatione, secundum mandatum ipsius Regis, declararunt omnes ciues communiter, & concorditer sentire, quod istæ sunt veræ, & approbatæ consuetudines, quæ potius dicitur probatio approbationis, quàm approbatio, vt dicit tex. in §. quarum ferie, ibi, quia in illis inuenimus communem concordiam Ciuium, & rationis approbandæ censuram. Tertia fuit ciuium approbatio, quia ciues pari voto, & communi consensu præsentauerunt eas in conspectu Regis, vt in §. præfatis infra prox.

§. 7. Procemij Caroli.

- 1 Votorum paritas quomodo accipiat, & de præxi proferendarum sententiarum in paritate votorum.
- 2 An clerici, & Ecclesiastica persona, & eorum bona ligentur consuetudinibus latè tractatur cum pluribus sequentibus.
- 3 Episcopus quomodo possit consuetudinem in clericis inducere, & declaratur Innocentius in rub. de consuet. nu. 6. in fine, male à Nap. relatus.
- 4 Innocentij doctrina declaratur in cap. cum dilectus, extra de consuet. nu. 6. vers. item credimus.
- 5 Tex. in cap. ceterum, extra de donationibus inducitur, & declaratur.
- 6 Consuetudo, qua disponit super ijs que competunt Ecclesijs, & clericis, non vt ecclesijs, sed vt alijs de populo ligat clericos etiam in curijs ecclesiasticis, vt de seruitutibus, & similibus.
- 7 Consuetudo circa ordinatōria, vel decisoria iudicij, quando obliget etiam ecclesiasticas personas.
- 8 Clericus successor an ligetur ipsantia defuncti.
- 9 Imperatorum leges an ligent clericos, & quomodo sint clerici exempti à potestate laicali.
- 10 Clerici quomodo ligentur consuetudinibus feudorum, latè declaratur, & quando clericus potest in feudum dare.
- 11 Clerici quare remoueantur à successione feudorum datur ratio, & refellitur alia data à Napodano.
- 12 Constitutio Regni si quis clericus, & eius dispositio rejicitur contra Napodanum

- tanquam contra libertatem ecclesiasticam, & de constitutionibus irritantibus leges contra ecclesias, ibid.
- 13 Clericus an ex immanitate delicti possit à iudice laico cognosci, & ibi decisio Neapolitana præstans.
  - 14 Libertas Ecclesiastica quando per statum, vel consuetudinem laicorum dicitur minui, vt contra eam dicantur dispositio-nes.
  - 15 Censuræ solutio an tangat Ecclesiasticam libertatem.
  - 16 Princeps secularis quomodo privilegia clericis conferre possit.
  - 17 Napodani opinio, quod clerici non ligentur consuetudine.
  - 18 Clerici quando litigant inter se in foro ecclesiastico quo iura sit, questio dirimenda distinguitur.
  - 19 Napodani notatur ridiculus in illecebris quid sit morositas christiana legis obijctura.
  - 20 Clerici litigantes coram domino feudi, secundum quam legem iudicandi.
  - 21 Clericus si cum laico litigat, quò iure sit terminanda.
  - 22 Clerici conueniunt coram iudice laico questio qualiter dirimenda, & quando possit conueniri, & ibid. quid in reconuentione.
  - 23 Episcopi questio litigantibus cum laico, iure iurisdictionis terminanda.
  - 24 Clerici in quibus casibus consuetudinibus nostris ligentur, & sic applicantur casus relati ad præxim consuetudinum nostrarum.
  - 25 Consuetudines istæ quo spiritu viuebant ante compilationem ipsarum.
  - 26 Donatio facta alicui reservata potestate disponendi cuius modi sit natura, attendita prædicta potestate.
  - 27 Pragmatica quare non sunt circa disposita per consuetudines.

P Ræfatis autem consuetudinibus, in scripturam reductis, secundum præmissi mandati nostri tenorem, & formam, per illud traditam, pari voto, & communi consensu Vniuersitatis eiusdem, præsentatæ sunt nostro conspectui per nostrum corrigent

dæ, ac declarandæ iudicium,
& per autoritatem approba-
tionis nostræ obnixius robo-
randæ.

Præfatis autē cōsuetudinib.)

Hæc est sexta pars, in qua Carolus ponit con-
suetudines veras, & meliores fuisse sibi præ-
sentatas, in scriptis corrigendas, declarandas,
& approbandas. In tex. † ibi, pari voto non
referas ad numerum, sed ad qualitatem, &
speciem voti, hoc est, simili. ita in reg. parem.
ff. de regul. iur. & regul. cum par. eodem titu.
Alias paritas refertur ad numerum, vt quan-
do sunt Iudices in paritate votorum, de qua
loquitur de Franch. decis. 252. & Gratian. di-
scept. foren. cap. 228. num. 10. vbi de praxi
proferendi sententias per Regiam Cameram,
& per Sacrum Consil. in paritate votorum,
& quando tertij adiuncti possint facere votū
diuersum.

2. **Glos. hic iterat ex professo questionem, an**
clerici Ecclesiæ, & eorum bona ligentur his
consuetudinibus, & licet ad plenum in præ-
ludijs, & distinctè sit tractatum, hic, vt ea quæ
ibi dicta sunt, clarius comprobentur, exponam
glosam, & intentionem illius circa hanc quæ-
stionem, sequendo purum ordinem ipsius,
paucis additis, quæ ad illius expositionem
subuenient. Et quod clerici ligentur.

Primo arguit Napod. ex potestate Episco-
pi in clericis, & Ecclesijs, & eorum bonis in
sua Diocesi; cui respondet Napod. quod id
procedit, quando interuenit consensus Capi-
tuli, & Episcopi, quod hic nõ processit, prout
diximus in præludijs. † Secundo respondet
Napod. quod ibi Episcopis tanquam caput
principaliter consuetudinem inducebat in
clericis, hic laici nõ habent iurisdictionem in
clericos, & per hoc non potest submittere
consuetudini laicorum ipsos clericos, nec fe-
cit hoc Antistes in hac compilatione, quia
non consensit, vt induceret consuetudinem
clericis, sed laicis, dum verò refert Innoc. in
rubr. de consuetud. num. 6. in fin. Dicitur malè
referri Innocentij doctrinam ab ipso Napod.
inquit enim Innocen. [Sed hoc ideo, quia
consuetudo laicorum non potuit ligare Ec-
clesiam.] 10. distin. cap. 1. qui tex. simpliciter
loquitur, subdit Innoc. aliam rationem, eaq;
diuersam. [Et quia erat in grauamen Ecclē-
siarum etiam sine consensu Capituli; vnde
non valet, infr. eodem cap. 1.] Et sic vides,

quod nunquam est locutus Innoc. de tex. in
d. cap. 1. 10. dist. Sed cum simpliciter intelle-
xit, excludendo constitutiones Principum
secularium ab ipsis Ecclesiasticis subdit, de-
inde. [Et quando non esset prædicta ratio,
quia non esset constitutio laicorum, nec valet,
quando in grauamen Ecclesiarum sine con-
sensu Capituli.] Et ita intelligitur doctrina
Innocen. & benè intelligit cap. 1. extr. de con-
suet. in consuetudine clericorum num. 295.
4. **Nec Innoc. contrarium dicit. † Secundo in-**
ducit doctrinam Innoc. in cap. cum dilectus,
extra de consuet. num. 6. vers. item credimus,
vbi dicit. Item credimus, quod, si consuetudo
non est specialiter contra aliam Ecclesiam,
sed generaliter contra omnes tam contra
Ecclesiam, quam contra alios sufficit præscri-
ptio decem annorum, sicut contra alios, ita
contra Ecclesias.] Hæc doctrina Innoc. licet
dicat de consuetudine contra alios, & Eccle-
sias, nil de laicis loquitur; sed de Ecclesijs re-
spectu priuatorum, prout idem Innoc. decla-
rat ibidem immediatè seq. Alij autem distin-
guunt inter Ecclesias, & priuatos, & dato;
quod ibi priuati intelligantur de laicis, prout
illam doctrinam videtur intelligere Henric.
Bohic. in cap. quæ in Ecclesiarum, col. 2. circa
fin. extr. de constit. tamen quia ibi, vt benè
soluit Napodan. hic, tam laici, quam clerici
habent eorum propriam consuetudinem, non
facit argumentum ad probandum, quod cle-
rici laicorum consuetudine ligentur.

5. **Tertio inducit Napod. tex. in cap. cæterū,**
extr. de donat. qui loquitur de consuetudine;
in donationibus factis a Priore, vel Abbate,
vt in certa summa de consuetudine illius ter-
ræ non possit infringi, & ex ipso tex. clarissi-
mè dicitur, quia, cum consuetudo oriatur ex
specialibus, sic diu seruatis in eo loco, & ca-
sus sit de Abbate, Priore, & Conuentu, oportet,
quod sit inter clericos, & personas eccle-
siasticas, sic in Concilio Triden. Ecclesiarum
consuetudines confirmantur sect. 21. cap. 4. &
alibi pluries in eodem Concilio: vnde opti-
mè soluit Napodan. & ita per plures Docto-
rum autoritates tenet Carol. de Grassi d. trac.
effect. 2. limit. 28. num. 201. vbi limitat, ipsam
propositionem non procedere, quando con-
suetudo non esset pariter clericorum, & lai-
corum, sed solum laicorum, num. 202. Item
procedere in bonis patrimonij alicuius ipso-
rum clericorum, num. 208. Et quando non
esset contra dispositionem iuris canonici, nu-
6. 204. Et facit etiam conclusio, † quod consue-
tudo, vel statutum disponit super ijs, quæ cõ-
petunt Ecclesijs, vel clericis, non vt clericis,
vel Ecclesijs, sed vt alijs de populo, quia tunc
ligabit

H

ligabit

ligabit clericos etiam in curijs Ecclesiasticis, ita dicit de Grass. d. effect. 2. num. 176. limit. 16. Vnde ex his posset concludi, quod omnes consuetudines, tractantes de rebus, veluti de seruitutibus, & aperturis, & similibus, ligant ipsos clericos, & personas ecclesiasticas, & & ideo in ritu Archiepiscopali, in rit. 22. dicitur, quod in causis Salinarum, fabricarum fiendarum, vel demoliendarum, & similibus, fiunt relationes per Commissarios, destinatos iuxta dispositionem consuetudinum Civitatis Neapolitanæ, etiam respectu bonorum Ecclesiasticorum, excepto iure congrui, quo loci commentator videtur notare ex exceptione ibi posita de iure congrui esse approbatas omnes consuetudines per ritum prædictum, & per Clerum cum Capitulo, quia non est credendum ritus prædictos esse factos absque consensu Capituli, ut ibi videre licet, tu verò dicas regulam esse generalem in omnibus consuetudinibus circa fabricam. Item servitutes, & similia, disponentes servari per ritum prædictum, à quibus excipitur ius congrui, ergo non sunt nisi puræ reales consuetudines, comprobatae per rationem dictam per Doctores, in cap. cum venisset, de eo, qui mittit. in possess. cap. constit. de in integr. restit. cap. cum causa, de re iudic. & Doctores. relati à Grass. d. num. 176. limit. 16. effect. 2. Quando enim consuetudines disponunt circa ipsas res, nihil dicunt in specie de Ecclesijs, vel alijs personis, & pro his tantum fuerunt à clericis acceptæ consuetudines Neapolitanæ, & tunc non ut consuetudines Neapolitanæ laicorum, sed ipsorum clericorum censentur. Cum super rit. Sicil. cap. 4. num. 277. quem allegat Grass. loc. cit. num. 187. limit. 22. Et quia ex similitudine poterat esse, ut etiam consuetudines de iure congrui approbarètur in eo ritu, etiam quia aliqua similitudo militabat, ut per eundem de Grass. num. 184. limit. 21. vbi statuta de retractibus ligant ipsos clericos, sicut in eodem ritu expressa exceptio posita de iure congrui, ergo in omnibus alijs, stat. regula, quod consuetudines Neapolitanæ non approbantur in Curia Archiepiscopali quicquid dicat ibi glossator illius ritus.

7. Quarto arguit, quod clericus, vel Ecclesia succedit in dote, quod illam debet probare eodem modo, quo statuit consuet. dos, & quarta. Ratio est, quia debet uti dispositione Iuris civilis, prout loquitur, & cum suis qualitativibus, prout in præludijs dixi, difficultari potest, hoc dictum, quia statutum, dans formam, & modum probationibus, videtur disponere circa decisoria, & non circa ordinatoria processus, ita Carol. de Grass. de effect. cleric. ef-

fect. 2. num. 140. Ideo ut infra dicitur. Clerici non tenentur servare, nisi statuta disponentia circa ordinatoria processus, quando litigant coram Iudice seculari, ita Carol. de Grass. loc. cit. num. 132. limit. 7. Inquit tamen idem Carol. num. 145. ex communi opinione, quod, quando clericus convenitur coram Iudice Ecclesiastico, procedunt prædicta; & quando ipse agit coram Iudice seculari, tunc in illa causa ligabitur statutis laicorum, ac consuetudinibus, & stylo Curie non solum circa ordinatoria, verum etiam circa decisoria, prout è contra, quando seculares agunt coram ecclesiastico contra clericam, & ibidem refert nonnullos contrarium tenentes, imò plus, quod ipse clericus ligatur instantia ipsius defuncti, quando contra fuisset eum defuncto, idem in Ecclesia, & Monasterio: & hanc veriore opinionem dicit Covarru. pract. questio. cap. 8. in fin. secundæ conclusionis refert plures Ann. singul. 32. Carol. de Grass. de effect. cleric. effect. 2. num. 282. qui hanc conclusionem firmat per septem rationes usque ad num. 290. licet aliqui alij Doctores teneant contrarium: quando verò instantia esset perempta: tenerem libenter non posse insufflari spiritum vitæ aduersus clericum, ut idem Ann. in simil. not. singul. 129. & dicit prædictus Carol. de Grass. in effect. 1. num. 291. qui, licet plures alleget, non allegat Annam loc. cit.

9. Quinto sequitur, glos. in vers. alij volunt dicere, quo loci ex varijs dispositionibus factis per Imperatores de clericis, arguit in ipsis Imperatoribus potestatem in clericos, & soluit duplici modo Vno, quia illæ leges fuerunt reformatæ à iure canonico. Secundo, per glos. in Authen. quando oporteat Episc. in 1. collat. in glos. ad quid pro Deo, vbi dicit, illas leges fieri per Imperatores pro tuendo statu Reipub. Tu dicas, quod licet clerici fuissent exempti à iurisdictione Principum secularium, & illam exemptionem habuissent, semper à iure diuino, exercitium tamen ipsius immunitatis non legitur nisi post Concilium Remense, quod fuit celebratum anno Domini 829. sub Eugenio Secundo Pontifice Romano cap. 2. & cap. in parte, & c. qualiter, & quando, extr. de iudic. per Doctores alleg. à Carol. de Grass. in 1. effect. de effect. cleric. num. 4. Vnde non erit facienda vis in constitutionibus Imperatorum factis ante dictum Concilium.

10. Sexto dum eodem modo respondet tit. feudorum de his, qui feud. dar. poss. & in tit. Episcop. vel Abb. vbi dicit Napoda. clericos in feudum dare posse, si eorum fuerit consuetudo

do dandi, si verò non fuit consuetudo bona Ecclesiastica in feudum dare non posse: & dicit illud intelligi attenda consuetudine potius clericorum, quam censura legis humanæ: dicas tu nullibi ibi agi de consuetudine clericorum simpliciter: nam in tit. 1. de his, qui feud. dar. poss. licet dicatur de consuetudine dandi per tales clericos, in hoc esse correctam illam dispositionem, inquit Andr. in tit. Episc. vel Abb. in fin. primi §. ibi, [Sed dictum huius §. constat secundum hoc esse correctum,] & vbiq; Andr. in r. tit. dū dicit de consuetudine dandi loquitur secundum legem feudalem, correctam de iure canonico, in quo non requiritur aliqua consuetudo ipsius dantis, sed an fuerit aliàs datum à prædecessore; si ergo corrigitur de iure canonico text. ille, & debet seruari secundū Andr. dispositio iuris canonici nihil facit contra clericorum immunitatem: sic etiam dixit Ifern. in tit. de cleric. qui inuest. facit in princip. ibi. Si ergo de bonis ecclesiæ dent feud. quia consuetum erat, vt dictum est in prima rubr. & in cap. Episcopum, vel Abbatem, quod hodie aliter est de iure canonico; quia non requiritur sit consuetum, vel non, sed vt inueniat datum per prædecessores in feudum, & sibi sit apertum.

11 Septimò arguit, quia de iure feudorum remouetur à successione clerici: in qua re Ifern. in prædicto titu. de cleric. qui inuestit. fecit. dubitauit, quomodo clericus posset dare feudum, qui non potest feudum detinere, & soluit intelligi de ijs feudis, ad quæ clerici possent succedere, & detinere: quæ solutio mihi semper dura visa est, cum tā in d. tit. 1. quàm in cap. Episcopum, vel Abbatem, quàm in præd. tit. de cleric. qui inuestit. fecit, loquantur text. de bonis ipsorum. Et ratio non est cōcludēs, vnde dicas, quia dominium directum est penes ipsum clericum, vti burgenaticum & sine opere militandi, quia directum dominium feudi non est seruitus, nec competit, nec exercetur iure seruitutis, sed est vera proprietas, & retentum in re concessa, est pars dominij rei concessæ, quæ pars ita remanet burgenatica penes concedentem, prout erat tota res: at vtile non potest esse, sine militia; ideo, quia militare non potest, perdit feudum, vt in cap. qui clericus, & ibi Ifern. si de feud. defunc. milit. in fin. verb. ibi, & hoc est regulare in omnibus feudis habentibus, & personaliter seruire nequeuntibus: vnde ista dispositio non est pura contra clericum, sed contra omnes, qui nequeunt personaliter seruire, & per hoc procedit dispositio, quia exclu-

duntur tanquam inhabiles, prout alias in simili diximus, & hoc non est virtute legis, sed contractus feudalis, qui est vltro, citroque obligatorius, & correspectiuus, do, vt facias: Si ergo non potest facere clericus seruitium, ac militare, cessat datio, & competit conditio ex moribus ad recuperandum feudum, quomodo clericus possit, vel nō possit ad feuda succedere distinctissime more suo tractauit Carol. de Grass. in tract. à nobis cit. in 4. effect. per numeros 335. ad quæ remitto legentem.

12 Octauò per constit. Regn. si quis clericus, de cleric. conuenien. pro possessionibus, quas non tenent ab Ecclesia, non meretur illa constitutio defensionem, in qua Ifern. noster dicit: quod istæ constitutiones nihil valent, imò sunt cassæ, & irritæ contra personas ecclesiasticas, & ecclesiasticam libertatē, vt in Auth. cassæ, & irrita: quæ Authen. est desumpta à constitutione eiusdem Federici Secundi Imperatoris de stat. & consuet. contr. liber. eccl. quas fecit ipse Imperator Federicus Secundus, tempore quo fuit Romæ insignibus Imperij decoratus ab Honorio Tertio, qui etiam confirmauit prædictas constitutiones; postmodum cœpit iura ecclesiastica usurpare, & maxime inter eum, & eundem Honorium, viguerunt discordiæ, quia eum notauit Anathemate: quæ cœpta per Honorium, fuerunt, deinde à Gregorio Nono, & Innocentio Quarto perfecta vsque ad ipsius Federici depositionem duobus Concilijs Lateranense, & Lugdunense: vnde notabis prædictas leges pro libertate Ecclesiæ præcessisse omnes alias leges, contra libertatem Ecclesiæ factas, easque nullas quicquid de hoc dixerit Ifern. in principio rubr. prædictæ de stat. & consuet. contra, & ex his cœsat argumentum hoc; Nec à prædictis etiam Marius glossator dissensit, dum in prædicta constit. si quis clericus, dixit, clericum habentem rem Baroli, puta, fundum, & ipse habitet Neapoli, debere conueniri sub Iudice Baroli, non Neapoli, intelligens de Iudice competenti ecclesiastico, nulla habita ratione illius constitutionis, contra libertatem Ecclesiasticam editæ: sic ergo erit soluendum hoc argumentum, non vt Napodan. dicit, qui soluit esse legem rebus, seu feudis impositam non clericorum, sed laicorum.

13 Nono arguit Napod. ex alia Regn. constit. incip. de personis, in tit. vbi clericus in malefic. deb. conuen. Vbi propter immanitatem delicti præsupponit factò abijcere priuilegiū clericale, arg. cap. ex literis, de vit. & honest. cleric. Ex hac doctr. Napod. fuit dubitatum in

causa Fratris Thomæ Campanellæ, adhuc carcerati in Castro Lucullano, & licet ex nonnullorum Doctorum autoritate teneatur, quod iudicium hoc spectet ad Ecclesiasticum, & à Principibus secularibus de consuetudine non seruari, prout latè dicit Carol. de Grafs. in 1. effect. num. 568. & de prædicta consuetudine Principum, numer. 569. tamen num. 574. dicit ex Camilli de Curte autoritate, quod cum isto casu tractetur de re maximi ponderis, vt est de statu Principis, licet cognitio spectet ad Iudicem Ecclesiasticum, nihilominus Summos Pontifices semper permisisse, vt in tali delicto cum Iudice Ecclesiastico adsit Iudex laicus, & quod ita aliàs fuit seruatum in Regno Neapolis in prædicta causa, in qua plura scribit Dominus de Franch. qui facit decis. 691. vbi tenet vel malè de facto Iudicem laicum in tali delicto contra Ecclesiasticum processisse, vel etiam ex delegatione Summi Pontificis, vt ibi: quam decisionem non refert Carol. de Grafs. loc. præd. alioquin oculatissimus inuestigator autoritatum: vnde ex his fit solum hoc argumentum, & ego vidi ita praticari in prædicta causa: quam decisionem in prædicta causa refert Thor. in cõpèd. vers. clericus ob crimen, fo. 97. col. 2. q. refert de Põt. dec. 9. in eo qd. Nap. refert argum. c. ex literis, de vit. & honest. cleric. & quæ requirantur ad illius capituli dispositionem introducendam, scilicet, vt clericus possit cognosci à laico Iudice, idem de Grafs. loc. cit. nu. 844. lim. 6. in præd. effect. 1. quæ opinio verior est, generaliter tenenda, quandiu negotiatur. & si ablineat, ex tunc gaudeat priuilegio clericali, vt ibid. not. Grafs. num. 846. vnde omnino prædictum argumentum non obstat.

14. Decimo num. 302. arguit Napod. quod clerici subsint Principi temporali quoad bona temporalia, quæ recipiunt ab eo ex Innoc. in cap. nouerit, extr. de senten. excommun. qui ponit libertatem Ecclesiæ, si vis videre, quomodo dicatur constitui aliquid contra libertatem Ecclesiæ, vide Grafs. loc. cit. in 2. effect. num. 66. vbi septem modis exemplificat dici posse contra ecclesiasticam libertatem, & primus est, quando venit, vel disponit contra priuilegia, immunitates, & iura Ecclesijs, vel clericis concessa a Deo, à Summo Pontifice, vel ab alio Principe seculari. Vnde

„ dum Innoc. dicit, [In temporali autoritate
 „ generaliter, & generalis Ecclesiæ, solus Imperator, qui vniuersis & clericis, & laicis, & in
 „ temporaliibus præfesse debet, priuilegium cõcedere potest, 96. dist. cap. cum ad verum, nisi
 „ in his, quæ Ecclesijs ab ipsis sunt donata, &
 „ in quibus per eorum priuilegium muniantur, &c.] Nihil noui dicitur extra solitam

Ecclesiasticam libertatem, cum omnis Ecclesiastica libertas ipsi generali Ecclesiæ per Imperatores sit tributa, in tit. prædicto de stat. & consuet. vnde in reliquo non esset dubium, etiam clericos, & Ecclesiam in temporalibus subesse Imperatori: quando non diminuitur libertas illa ecclesiastica, & sic intellexit Innocen. acerrimus, & optimus propugnator libertatis Ecclesiasticæ in prædicto cap. nouerit, num. 2. in fin. vers. his igitur sic sparsis, ibi.

„ [Nobis videtur, quod in hac excommunicatione incidant, qui veniunt contra libertatem, vel priuilegium Dei, vel imperij, vel Imperatoris super temporalibus, vel Papæ super spiritualibus: libertas enim data est Ecclesiæ vniuersali: non singulari, siue sit data locis, siue collegijs, & personis, siue etiam congregationi fidelium,] Ex quibus claret, quod Innocen. fundat Imperij potestatem in temporalibus ad fundadam ecclesiasticam libertatem in ijs, in quibus Ecclesia ab imperio habet priuilegium, & sic solum sit augmentum.

15. Vndecimo num. 305. arguit ex cap. fatagendum. 25. quæst. 1. & cap. omnis anima, de censib. in quo argumento nihil præter iam dicta proximè putamus dicendum, cum text. in cap. solitæ, de maiorit. & obedien. & cap. omnis anima, cum ipsius dispositione non includantur in Ecclesiastica libertate, prout in censu, & similibus. Ita Ifern. in cap. vnic. de controuer. in ter masc. & foem. circa fin. vbi census probat subiectionem, gloss. in l. ex ea, de postuland. in glo. si. dicit, quod consuetudo Ciuitatis etiam in castris, sub ea Ciuitate positis, tenet, & fortè seruat Episcopus, licet maior sit, quàm potestas, intelligendus in consuetudine clericorum Ciuitatis, vt seruetur ab Episcopo in causis subiectis, Ciuitati, & ibi dicit fortè, vt denotet casus, in quibus quandoque Episcopus seruat, vt supra diximus de ritibus Archiepiscopatus, & sic nec tale argumentum nobis obstat contra clericos. Addas etiam, quia duo sunt populi diuersi, & sic duo debent iudicari prouinciæ, prout infra in simili dicit Napod. infra num. 33. qui ad hoc inducit text. in l. si eadem Proincia, de offic. assessor. & sic fit tale argumentum solum, quod iterum infra inducit Napod. nu. 314. in fin.

Duodecimo num. 306. vers. quidam verò dicunt, arguit ex vario genere dispositionis Napod. vbi quia in eo, de quo quærimus residet pro clericis, dum in dispositione legis promulgandæ dicit hanc laicis non competere in Ecclesia, vel rebus Ecclesiasticis nihil de eo nobis erit dicendum, cum clarissimi sint text. 96. dist. cap. bene quidem, & cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ, extra de constit. & sic hucusq; Napod.

Napod. refidet pro ipforum clericorum opinione.

- 16 Decimotertio nu. 309. versalij volunt dicere, vbi arguit de potestate faciendi leges in Principe laico privilegia Ecclesijs conferendo, quod a Napo. optimè intelligitur: Primò quando confirmatur ab ipso Pontifice. Secundo in vim charitatis, dic tu tertio generaliter de statu ipsius disponendo, non de clericis vero an & quando valeat statutum laicorum; dicas id, quod dicitur esse validum statutum in fauorem Ecclesiæ, vel legem, dummodo à Pontifice confirmetur, intelligi de statuto Principum inferiorum ab Imperatore, & non habentium iura Imperij, ita optimè de Grass. in d. lib. effec. 2. nu. 44. & seq. quia, vt ibi quando sunt facte leges ab Imperatore, valent etiam sine approbatione in fauorem Ecclesiarum, ibid. nu. 46. † concludere tandem videtur Napod. nu. 312. in manuscripto, penes me existente, ibi. [Tenent tamen aliqui, quod generaliter clerici, & eorum bona istis consuetudinibus non ligentur,] in vulgato dicitur, teneo igitur pro veritate, quicquid tamen sit, hanc opinionem, tãquam vltimam sequitur Napo. imò expressè ipsam approbat, dum subdit num. 315. ibi prædicta intelligo cum distinctione, quæ verba sunt in omnibus exemplaribus; tenet igitur Napod. pro ipsis clericis, & iam omnia argumeta in contrariũ sunt resoluta, cum infra scripta distinctione, infra scriptorum casuum.
- 18 Primus est, quando clerici litigant inter se in foro ecclesiastico, & tunc secundum iura canonica est res decidenda, si adsunt iura canonica, id decidenda: si verò non adsunt iure Romano, est quæstio decidenda, & in hoc nõ est difficultas; & pluribus more suo cõfirmat Grass. in d. effec. 2. nu. 223. lim. 31. quia istò casu cõferatur ius commune receptum à Pontifice, & habet vim canonum, num. 224. & patientia operatur cõsensum, num. 225. an verò procedat, etiam si expressè de clericis lex civilis statuatur, variatur inter Doctores, & verior est opinio, quòd non tenentur clerici, nu. 228. in fin. & alia ibid. per dictũ de Grass. loc.
- 19 cit. † In eo verò, dum Napodan. dicit, quòd Ecclesia statuit infames omnes, qui Christianæ legis normam abijciunt, sicut qui statuta Ecclesiastica contemnunt. 6. quæst. 1. infames ad probandam obseruantiam legum laicorum Principum, sub legis Christianæ appellatione, quia facta ab Imperatoribus Christianis. ridicula est inductio, cum in cõtex. non ponatur pro lege Imperatorum Christianorum; sed de lege Christi plenitudinis, & noui testamenti, nec dicit ibi, sicut qui

statuta Ecclesiastica contemnunt, sed cum latiuè, qui legis Christianæ normam abijciunt, & statuta ecclesiastica contemnunt, loquitur enim de ipsa hæreticis, qui infames fuerunt, declarati à Federico Secundo Imperatore in duabus constitutionibus vniuersalibus, positis inter Bullas Pontificum in tit. de statut. & consuet. contr. libert. eccles. §. gazaros, quæ est transfusa inter leges Codicis Authen. gazar. C. de Hæret. & Manich. vbi Hæretici infamia perpetua notantur, & sic intelligitur tex. ille, & non de illis, qui non vtuntur lege Romana vbi deest ius canonicum.

- 20 Secundus est casus, quando clericus coram Domino feudi litigat de feudo, & duplici ratione tenet Napod. esse rem decidendam iuxta ipsius iuris ciuicis dispositionem: prima, quia in foro ipsius domini, & de hoc inferius dicitur. Secunda, quia de feudo, & de hoc nõ est dubitandum tam de iure communi, quàm de Regni dispositione, prout alias dixi in præludijs: ideo hic omitto, de iure communi, late dicit de Grass. d. tract. effec. 2. limit. 30. num. 207. cum plurib. seqq. Quòd verò statutum disponens circa ordinatoria iudicij, liget etiam clericos litigantes in foro statuentis infra num. 309. cum Napod. dicitur. Subdit tamen Napod. quòd quando laicus tenet feudum ab Ecclesia, Princeps secularis, aut consuetudo secularium non potest disponere super feudo Ecclesiæ, & ratio est, quia in Ecclesia est burgaticum totum illud ius, quod in ea refidet, quando laicus tenet ab ea, vt supra diximus de cõsuetudine ad tex. in c. epum, vel Abbatem in sexto argum. optimè decidit tex. in cap. cum laicis, de rebus eccles. non alienas, & alij hic à Napodan. relati. Quando clericus feudum tenet ab ipso laico, & potest conueniri, Napodan. remittit se ad notata in cap. item statuimus, quòd clerici in quo loco pauca admodum verba dicit, & credo, quòd non habemus ea, quæ ibi dixit Napod. cetera dixi in præludijs.

- 21 Tertius num. 319. sequitur Napoda. explicare casum, quado clericus cum laico litigat, & si est actor sequitur forum rei, & quòd quando clericus agit in foro seculari, indistinctè subsit omnibus ordinationibus, & statutis tam circa præparatoria ordinatoria, quàm etiam circa decisoria, optimè fundat ex pluribus autoritatibus Carol. de Grass. d. tracta. num. 155. Menoch. consi. 991. num. 13. Gaill. obser. 32. num. 10. lib. 2. Surd. decif. 13. num. 8. cum alijs à prædicto relatis, & nos habemus praxim resolutissimam in hoc, vt quando clericus agit in M. C. & in S. Conf. & alibi eorã Iudicijs secularibus, & laicis vtitur, & te-

netur stare in omnibus ritibus Curiae, & Regijs pragmaticis: intelligas tamen in decisiuis in eo, in quo expressè ciuiles dispositiones nõ distinguant, privilegiando, vel aliter clericos excludendo ab ipsorummet dispositione, & in eo etiam dicitur dispositio laicorum per clericos seruari, quia ipsamet dicit in clericis non esse dispositum, vel ita Doctores interpretantur.

22 Quartus dum clericus conuenitur coram Iudice laico, quia Napod. in duplici casu id exemplificat in feudo iam dictum est. Secundo in reconuentione ibi, vel forte per formam reconuentionis, quo iure distinguendum censeo, quod in ordinatorijs Iudiciorũ hoc dictũ Napod. non præcedat, prout aduertit Carol. de Grass. in d. tract. effect. 1. nu. 192. vers. nec omittam, vbi dicit, clericum, reconuentum, in ordinatorijs a laico Iudice esse iudicandum iure ipsius Iudicis laici in decisiuis iure canonico, sed illa distinctio procedit penes me non sine difficultate, cum non possim videre, qua ratione in reconuentione ipse clericus non sit submissus ordinationibus Iudicis secularis, etiam in decisiuis: sufficit enim, quod quoad illam reconuentionem ipsi non sint tanquam actores exempti. Vide tamen per dictum Carol. relatos. Sed alia ex parte videtur in hoc eandem esse habendam rationem clerici reconuenti, quam clerici agentis, donec ratio diuersitatis non assignetur, cum regulariter eadem sit ratio conuentionis, & reconuentionis, & pari passu debeat procedi cum iisdem probationibus processu, & sententia, & non debeant ad imparia iudicari. Et facit ratio contra respectiua, quia Iudex Ecclesiasticus in decisiuis in foro suo debet seruari canones, & ritus canonicos, & ipsius curiæ, vt dicit glos. ritus Archiepiscopalis rit. 22. num. 12. & dicit Napoda. noster infra proxime num. 322. Menoch. d. consi. 991. num. 14. vbi laicus conueniens clericum in ipsius foro tenetur seruare statuta loci ipsius fori, etiam circa decisiua; quanto magis in ordinatorijs? ita Carol. de Grass. d. effect. 2. num. 146.

Et hic erit quintus casus, & facit etiam ratio posita infra per Napod. ex mente Hostiæ. vbi, si clericus agit contra laicum pro eo, quod sequitur forum rei, seruabitur ius ciuile: ergo parificantur ista, sequi forum, & ius eiusdem fori, sic etiam debet dici in reo conuento, vt ius, & forum ipsius rei teneatur sequi, prout dicit Ifern. in primo tit. de his, qui feud. dar. col. 2. vers. quod hic dicitur in glos. sed doctrina dicti Caroli de Grass. videtur verior, & communior.

23 Sextus, si laici litigant inter se, decidenda

est causa iure ciuili, & in eius defectum de iure canonico: ex quo, inquit Napod. hic in fine huius glosæ per cap. peruenit, de empt. & vend. Põtificem decidere causam, in dicto capitulo contentam de iure ciuili per præscriptionem triginta annorum, non secundum ius canonicum, cuius est quadragenaria præscriptio, sed non est verum, quia glo. in d. cap. sanctorum tenet, quadraginta annos requiri de iure canonico Ecclesiæ, contra aliam Ecclesiam præscribenti, non autem contra priuatum: quo casu, cum ius canonicum nihil ante præd. cap. peruenit, statuisset, deciditur secundum ius ciuile: vnde dixit Maran. in suo specul. in 3. par. princip. num. 74. circa finem, quod, vel est casus non decisis de iure ciuili, vel dubius, & de iure canonico decisis, & è contra non decisis de iure canonico; vel dubius, & de iure ciuili decisis in vtroque foro seruandum esse illud ius, vel secundum cano-
24 nes, vel ciuilia iura respectiue, vt dixi, & sic fit completa ista glos. ex qua resoluta remanet conclusio, quod regulariter clerici non ligantur istis consuetudinibus, præter superscriptos casus: quos applicando ad casum, & materiã nostrã, dicamus quoad primã inter clericos in foro ecclesiastico litigantes esse seruandas consuetudines nostras in omnibus illis casibus, in quibus in præludijs diximus, esse clericos ligatos: nam eo ipso, quod clerici sũt ligati siue in foro ecclesiastico litigant, siue in foro laicorum, dum agitur de iustitia regenda, quæ est reddere, quod suum est ex illis præpositionibus concluditur, quod eo ipso, quod clerici tenentur, est secundum illud ius in quocũque foro iudicandum, & ratio est, quia in illis casibus, in quibus in præludijs diximus clericum teneri, non procedit consuetudo contra libertatem ecclesiasticam, si cui è contra, quando clericus vult disponere effect. contra libertatem ecclesiasticam: & hinc succedit ratio a Napod. relata in primo casu, quod in his in quibus non reperitur contrarium dispositum de iure canonico, standũ erit iuris ciuilis dispositioni, quæ dispositio iuris ciuilis cum sit in manu Regis Monarchæ in Regno suo, vt in proemio constitutionis Regni, per Marin. & Andr. constituo regulã generalem, quod in omnibus illis casibus, in quibus de iure canonico recurritur ad ius ciuile, est sequenda prius consuetudo Ciuitatis in eadem Ciuitate. Secundus casus non est applicabilis ad nostram materiã; quia, vt alias diximus, consuetudo nihil statuit de feudis, vt de feudis: sed vt de rebus burgensaticis, & ea non cõprehendit; nisi vt bona: Tertius casus in eo res est semper resoluta, vt clerici-

clericus iuxta prædictos casus iudicetur de consuetudine, si agant, veluti quia agit in causa præambuli, & similibus. In Sacro Cons. vel in M. Cur. tenebitur in casibus, in quibus consuetudo illos comprehendit, alias non; & ratio est, quia consuetudo, & Doctores, illam interpretantes dicunt clericum non teneri, & id, quod dicunt Doctores interpretantes consuetudinem, dicitur contineri in iure civili, & consuetudinario huius Ciuitatis, ergo semper, dum dicimus clericum posse disponere, & liberè, & non ligari: item ligari in alijs casibus totum hoc, quando deciditur, decisum dicitur inspecto iure civili, & per hoc secundum illorum opiniones etiã clericus debet, quando agit, iudicari: non enim tunc dicitur ius canonicum, & ad prædicta totum dicitur ius ciuile, quod disponitur de iure ciuili, ex interpretatione Doctorũ de iure ciuili, quia dicunt ius ciuile, vel statutum, illos in eo casu non comprehendit: sic erit resolutus quartus, quintus, & sextus casus, quia semper eodem modo, vt prædiximus, erit decidenda, de ordine tamen iudiciorum non loquor, quia semper credo verum, quod varietas litigantium, & diuersitas personarum non debet iudiciorum ordines, & ritus inuoluere tanto tempore seruato, ex iam dictis in tertio casu de ordinarijs iudicijs.

25. In gl'of. præsentata, cum duabus seqq. De duobus quæro. Primo, an à tempore, quo fuerunt præsentatae istæ consuetudines Principi viuebant, eo spicatu, quo erant ante præsentationem, & compilationem? Et prius aduertat in meo manuscripto antiquissimo deficere verba Napodani ex gl'of. corrigendæ ex illis verbis. *Nam vnnumquodque dissoluitur vsq; ad fin. §.* Et soluendo quæstionem Napodani videtur tenere interim Ciuitatem ipsam caruisse consuetudinibus, quod est falsum, cum Ciuitas noluerit discedere à suis consuetudinibus, nisi quatenus Principi aliter placuisset: ergo vsque adeo expressa voluntas Principis non fuerit ad actum ad extra, porrecta, faciendo constitutionem, semper ciues remanserunt in eorum quasi possessione viuendi iuxta antiquas eorum consuetudines: Et ratio est, quia, si Princeps nihil correxisset, vel immutasset, semper fuissent ciues in ipsarum obseruatione, prout Napod. dicit hic num. 324. vers. si verò Princeps non dedisset: non enim potestas corrigendi facit, vt in actũ præsentati ipsa consuetudo vim, atque robur non habeat, & ex ipsa verbis rex. contrarium probatur; si quidem non datur potestas constituendarum consuetudinum, sed corrigendarum: ergo si poterant corrigi, ante erant incorrectæ, &

26. valide, inspecto eo tempore, prout in simili dicimus in donatione omnium bonorum, alicui facta, cum potestate disponendi de aliqua quantitate, quia donec non sequatur dispositio quantitatis donatio prima, & generalis suum sortitur effectum, de Franch. decis. 45. & decis. 600. & Thesaur. quæst. foren. 57. Gratian. discept. foren. cap. 50. num. 18. qui optimè distinguit, & non est verisimile tanto tempore Neapolitanam Ciuitatem potuisse sine municipalis lege viuere: & facit ratio euidentis, quia Carolus per præsentem constitutionem abstulit consuetudines non insertas in hoc volumine, ergo à data huius constitutionis intelliguntur consuetudines antiquæ sublatae: ergo interim quare stare prohibetæ sunt? arg. l. præcipimus, C. de appellat. Imo vt in §. sequenti dicemus, licet his dicatur fuisse præsentatas corrigendas, illud fuit in sola additione, & diminutione ipsarum seruatarum. Sic enim implicat verb. corrigendæ, vt ibidem. Napod. ibi, Item corrigere, vt expressè dicitur in §. quarum serie, ibi, aliquas fuisse detractas, & sic in hoc nihil fuit immutatum de illis, quæ remanserunt, licet aliquæ fuissent additæ per declarationem congruam, sensu non mutato.

27. Secunda est quæstio, quare semper videmus tot dispositiones constitutionum, & Capitulorum in Regno recipere ex varietate temporum variam mutationem, & in consuetudinũ dispositione non est hucusque visum, nisi anno præsentati 1618: Quod ad supplicationem Ciuitatis per gratiam Sua Maiestatis, & eius Vicarius hic in Regno correxit consuetudinem, quartam autem super iurisdictione quartæ; de qua, quia dicemus in tit. de iure quartæ, hic non dicam. Et ratio est, quia cum dispositio harum consuetudinum non sit, nisi in ipsorum Ciuium pacto, tacito fundata, & Princeps ipsas, vt tales, approbaue- rit, & per hoc istæ consuetudines sunt potius priuilegia Ciuitatis, quam leges, stante Principis approbatione, ideo immutatio earum non debet fieri, nisi etiam Ciuitatis concurrat supplicatio, prout in prædicta gratia fuit obseruatum.

§. 8. Procemij Caroli.

1. *Series qua dicatur, & in quo differat ab ordine.*
2. *Sensus ipsarum consuetudinum quomodo examinatus, & in quo ciuium concordia fuerit requisita.*
3. *Consuetudines detractæ, vel additæ non fuerunt*

runt nisi ad maiorem declarationem faciendam sensu non mutato, & ibi, unde congruum dictum.

4 *Stylus unde dictus, & quis sit,*

5 *Verba vsualia qua, & quomodo verborum proprietates ex vsu communi loquendi oriatur.*

Quarum serie diligenter inspecta, earumque sensu examine prouiso, quia in illis inuenimus communem concordiam ciuium, & rationis approbandæ censurâ, detractis aliquibus; quibusdam, per declarationem cõgruam additis, eas per Bartholomeum de Capua militem Loghoretam, & Prothonotarium Regni Siciliae, in stylo dictaminis eorundem Ciuium, vt magis proprie illarum vsualia verba remaneant in præsentì volumine, sub titulo approbationis, & compilationis nostræ præuile redigi fecimus.

Quarum serie.] Hæc est septima pars, in qua Carolus ponit modum, quo fuerunt consuetudines istæ examinatae, approbatae, & inscriptis redactæ. Fuit igitur series diligenter inspecta istarum consuetudinum. † Series differt ab ordine, quia ordo est digestio, qua quid suo loco collocamus, veluti in acie, vbi pedites, vbi ala equitum, vbi signa distribuuntur, vt etiam in argumentatione, vbi ponendâ sunt firmissima argumenta, vbi mediocria: vnde in Ciuitatibus ordo Consularis, Prætorius, & equester: Series autem est quædam continuata progressio, vt in serie orationis, id est, in continuato contextu. Quintil. Quod non nisi in contextu orationis, serieque contingit.

2 Fuit earum sensus examine prouisus: præuile enim examine sensus ipsarum fuit

discussus, & prouisus: ante enim ipsarum consuetudinum roborationem, postquam inscripturam erant redactæ, fuit per Regem ipsarum consuetudinum scriptarum, sensus prouisus, & vitus ante ipsam approbationem sensum accipias tam resultantem ex verbis, quam ex ratione ipsarum. Sic enim vim legum interpretatur præceptor in l. scire leges. ff. de leg. hinc Napod. allegata in eundem sensum,

In prædictis ergo consuetudinibus fuit inuenta communis concordia Ciuium, scilicet, in ipsarum sensu, non autem in ipsarum serie, cum series non versetur circa ipsarum sensum. Et contextus, ac series orationis ipsarum fuerit purus effectus ipsorum compilatorum; quia in serie non erat Ciuium concordia requirenda.

4 Detractis aliquibus; quibusdam per declarationem congruam additis. Et sic tam detractio, quam additio fuit facta ad finem congruæ declarationis conuenientis, & decetis, & gruibus optimè dictum congruum, qui ordinato agmine volare soliti sunt: quicquid ex Hug. & Britt. dicat Napodan. sic congruit æquitati prælatio in l. congruit. C. de locat. præd. ciuil. lib. 12. Festus in Cicer. 4. in Verr. Duos dies congruere volunt cum Solis, Lunæque ratione. Plin. in Panegir. congruus tenor vitæ.

Ordinavit enim Rex consuetudines in scripturam redigendas in stylo dictaminis eorundem Ciuium, vt magis ipsarum vsualia verba remaneret in hoc volumine. † Stylus erat graphius, quo in ceratis tabulis antiquitus scribebatur, inde structura orationis, & dicendi modus. Terent. in prolog. Andr. Dissimili oratione sunt factæ, ac stylo. Sic accipiuntur pro stylo, & structura orationis, secundum quæ iidem Ciues a quibus fuerunt consuetudines dictatæ, sic verba paragium, sic maritare eorredum pernae, sic quartulam, & alia huiusmodi verba, de quibus infra locis suis dicemus. Et sic stylus non a stillando, vt dicit hic glos. accipiendus, & melius infr. num. 331. de verbis vsualibus dicit Napod.

5 In glos. in verb. vsualia. Nota, quod verba sunt exponenda, & intelligenda secundum cõmunem vsu loquendi, & ita recedi a proprietate verborum propter communem vsu loquendi, licet sit materia stricta, Jacob. Butrig. in 1. constit. ff. in Authen. Sacramenta puberum. C. si aduers. vendit. quod communis vsus loquendi dat verbis proprium significatum. & in l. 1. ff. de fid. instrum. Ant. de Matr. in proem. decretal. & licet dixerit Bart. in l. Labeo. ff. de suppellaet. legat. quod id, quod ex communi vsu dicitur non est ex propria, signifi-

significatione, sed ex figurato sermone, quoniam naturalis rei significatio autoritate populi immutari nequit, rectè improbatum ab Alciato lib. 2. de verb. signif. ubi optimis, & viuis rationibus cõtendit ex populi vsu proprietatem verborum oriri, & quatenus ex cõmuni vsu loquendi, & quomodo statuta, legesque in terpretanda, vide apud eundem Alciat. loc. cit. per tot. num. 27. in paruis, & fol. 37. in magnis, vers. ex vsu loquendi, & ibid. qui sit, & ex quibus vsus communis eliciendus ex ratione hac consuevit in pluribus mûdi partibus extra Italiam, vt in Hispania, Gallia, Germania, & alibi scribi consuetudines, & statuta, legesque municipales iuxta Idioma regionis, & loci ipsius, in quo municipium, & Ciuitas, cui leges dantur sita sunt, ad ea verò, quæ de præscriptione, scriptura, & declaratione, & tit. harum consuetudinum dicit glo. hic in verb. titulo, & in verb. compilationis, videas quæ diximus in præludijs circa princ. hic non repeto.

§. 9. Proœmij Caroli.

- 1 *Consuetudines ista seruanda infra districtum, remissuè.*
- 2 *Consuetudines ista habent vim legum, & Regiarum constitutionum.*
- 3 *Napodani littera in glos. districtum qua sit verior expenditur ex pluribus exemplaribus.*
- 4 *Consuetudines antequam in scripturam redigantur, an recipere possint interpretationem secundum aequitatem, late discutitur quaestio aduersus opinionem præceptoris Alex. Turamini in lib. 3. cap. 3. de legibus.*
- 5 *Interpretatio sub censura aequitatis quomodo faciendâ in iure scripto, & quare.*
- 6 *Consuetudinem tantum de actu habere, quantum de potentia, an sit verum.*
- 7 *Consuetudinem per scripturam nihil extrinsecus accipere.*
- 8 *Consuetudo debet procedere patre, vel matre existente in medio, quando agitur de ipsorum beneficio.*
- 9 *Consuetudo ante scripturam quomodo recipere possit normam aequitatis circa ipsius interpretationem declaratur.*
- 10 *Aequitatis distinctio posita à Napod. inter primitiuam & positiuam in glo. districtum.*
- 11 *L. placuit, C. de iudicijs ex præceptoris auctoritate dispungitur.*
- 12 *Clausula ex certa scientia quid operetur, & quando necessaria.*

PER quod autoritatis nostræ iudicio, in dicta Ciuitate Neapolis, eiusque districtu in iudicijs, & extra iudicia vim legum obtineant, & robur consuetudinum probatarum, cæteris vsibus, seu consuetudinibus alijs, nō infertis præfenti volumine, tanquam minus rationabilibus, & censuram non habentibus æquitatis, de certa nostra scientia cassatis, vacuatis, & annullatis omnino, ac cassis, vacuis, & nullis penitus declaratis.

Per quod autoritatis nostræ.]

Hæc est octaua pars huius proœmij, in qua Carolus ponit mandatum suum de seruandis ipsis consuetudinibus in Ciuitate Neapolitana, eiusque districtu alijs annullatis.

1 Notabis Primò has consuetudines in Ciuitate Neapolis, eiusq; districtu esse seruandas, quomodo, & qualiter hic districtus accipiat, & quæ res, & quæ personæ in districtu comprehendantur, quia late diximus in præludijs ibid. videas late tractatum de personis, de rebus, & de loco, in quibus hæ consuetudines sunt seruandæ.

2 Secundò notandum consuetudines istas habere vim ipsarum legum, & consuetudinū approbatarum, & ita dicit tex. in l. sed & ea. ff. de leg. ibi non minus quam ea, quæ scripta sunt, iura seruantur: sic tex. in l. diurna. ff. de leg. ibi, pro iure, & lege: consuetudines igitur istæ erunt post approbationem ipsius Regis veræ leges, & veræ consuetudines, ex quo verè constitutæ sunt à Rege per ipsius approbationem, & correctionem, & additionem: & quia Rex veras consuetudines vult in scripturam redigi, & ex ipsa scriptura oritur etiam probatio probata, contra quam non admittitur probatio in contrariū, quòd consuetudines, quæ in hoc volumine scriptæ reperiuntur, sunt veræ consuetudines huius Ciuitatis, fundatæ super censura æquitatis, alijs omnibus in eodem volumine non
exi-

- existentibus annullatis, & inuvalidatis. Aduertitas tamen, quod, licet verè leges dicantur, non per hoc ex Regis approbatione dicentur constitutiones Regiæ, Minad. in repet. constit. in aliquibus in 2. notab. nu. 97. cum seq. per Bal. & Aret. ibi relatos.
- 3 In glo. districtu, prout adsunt verba in vulg. edit. Camill. Saler. sic habeo in meo manuscripto, & alijs typis traditis correctioribus exemplaribus, prout est illud de anno 1518. quod fuit post illud de Tупpo, non vt refert additio, quæ incip. Aduerte, quod in aliquibus, quæ, licet circumferatur sub nomine Iacob. Anell. de Bott. est Capytij, prout refert Pisanell. in eadem addit. qui etiam varia refert exemplaria sub lectura, & litera prædictæ glosæ. Teneo enim meum manuscriptum pro fide dignissimum, postquam in fin. adest extracta primarij cuiusdam Neapolitani, qui illas sua propria manu transcripsit, & sic videtur instrumentum confectum ipsarum consuetudinum.
- 4 Not. tertio has consuetudines, ad præsens in hoc volumine existentes, fuisse sub censura æquitatis examinatas, & nõ existentes, etiam tanquam in æquitate non fundatas, fuisse reiectas: actus igitur examinis sub fundamento æquitatis factus in his consuetudinibus, fuit factus ab initio ipsius compilationis vsque ad ipsarum exactam approbationem, & sic patet quod antequam redigerentur in scripturam, erant consuetudines, quæ in æquitate non fundabantur: ex quibus erit nobis discutienda quæstio, seu doctrina, semper mihi veneranda Alexan. Turamini acutissimi, & subtilissimi præceptoris in lib. 3. cap. 3. num. 36. de legib. vbi quærit, nunquid consuetudo æquitatis temperamētum recipiat, & licet, inquit ipse, pro lege obseruetur, vt etiam supra diximus, non tamen venit appellatione iuris scripti, §. ex non scripto, instit. de iur. natur. gēt. & ciuil. Ponit primam rationem, quia in consuetudine nõ possumus verba damnare, quod nimis generaliter concepta sint. Secundum dat rationem, ex quo videtur elicere conclusionem propositæ quæstionis, quod in lege ab ea veluti vniuersali ad casus particulares descendimus, & ideo interdum peccatur absolute loquendo: sed cum consuetudo ex actibus resultat particularibus, nihil peccat, quoniam non absolute confurgit, vel ultra se se extendit ad aliquid, quod non ex toto, actui, vnde prodit, particulariter respondeat per doctr. Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdicto. ff. de itin. act. priuat. idem in Authen. qui rem. nu. 8. C. de sacros. eccles. & ibid. per Bald. & Ias. num. 6 22. † Consuetudo, inquit, tantum habet de
- potentia, quantum de actu, & proprios facti, & vsus terminos non excedit, ex quibus fit (inquit præceptor) vt nihil tam vniuersaliter introducat, quod hoc ipso peccare queat: quodd, si ea in scripturam redigatur (multa enim moribus ab initio recepta postea in scripturam relata sunt. l. 2. ff. de vulg. & pupill. l. foemina. ff. de reg. iur. cum simil.) tunc quasi legitimi iuris scripti emendationem esse secundum censuram æquitatis tenet præceptor, quæ opinio subuertitur ex tex. hoc nostro, ex quo ante perfectionem scripturæ concluditur fuisse consuetudines excerptas iuxta æquitatis censuram, & concludit Napod. hic num. 339. in verb. æquitatis, & opinio præceptoris videtur mihi potius metaphysica, quam practica, cum, licet sit verum, quod consuetudo constituatur per actus particulares, & quod ipsa ex actibus resultat, non tamen vndeque verum est tantum habere de potentia, quantum de actu, quia isto modo non posset consuetudo in decidendis futuris casibus deseruire, quæ tantum decideret illos casus introductiuos consuetudinis, & contra prædictam sententiam præceptoris, facit tex. in l. nullatenus ratio. ff. de legib. vbi inquit tex. quod ratio iuris, aut æquitatis benignitas non patitur, vt quæ salubriter pro hominum vtilitate introducuntur, & duriore interpretatione contra ipsorum commodum producamus, de introductis loquitur tex. quod verbum est proprie consuetudinis, quia ius constituitur, vt optimè probat tex. in l. & ideo. ff. eod. tit. vbi idem præceptor, num. 1. ex tex. in l. moribus. ff. de vulg. & pupill. excludit in verb. constituuntur consuetudines, ex quo inquit, si verbum constituendi ad ius scriptum pertinet, iam excludi videtur consuetudo, quæ non tam a maioribus, quam totius populi suffragio videtur introduci, & sic ex eiusdem præceptoris verbis concluditur, æquitatem posse ius non scriptum, sed introductum, prout sunt consuetudines interpretari, sicut etiam in l. non omnium, vbi de constitutis, rationem non esse reddendam, eod. tit. de leg. prout notat ibidem præceptor num. 10. verb. constituta. † Et fallacia prædictæ opinionis sic conuincitur. Nam aut consuetudo est dicenda, non vtilis Reipub. aut necessariò ex pluribus actibus resultat debet aliquod vniuersale, quod in mente concipitur, quod vniuersale in scripturam ad libitum redigi possit absq; violatione cõsuetudinis introductæ, sic prout in mente Ciuium stabilita requiritur ex tot actibus; exemplum in nostris consuetudinibus inter ciues erat consuetum, vt bona peruenta ex parte matris, perueniant ad proximiores

maiores ex parte matris ipsius morientis ab intestato bona alia ad proximiores ex parte patris: quæro quid repugnet, ut quemadmodum hic aphorismus scriptus reperitur, non ita propriè fuerit ante scripturam inter ciues, tacito consensu stabilitus: hoc planè non intelligo, quomodo aliter esse possit, & probatur per tex. in l. imò. ff. de leg. vbi dicit consuetudinem tantæ esse autoritatis, & in tantum probari, ut non fuerit necesse scripto comprehendere: si ergo scripturam non fuit necessaria, ergo supponit omne in consuetudinem deductum, in scriptura comprehendi posse, & facit modus seruatus à Carolo in redactione in scripturam facta harum consuetudinum, vbi patet, quod prius deducebantur in probationibus, & articulabantur consuetudines, ergo illo modo, quo ante redactionem in scripturam in articulis deduci poterant, eodem modo poterant recipere illi aphorismi interpretationem iuxta normam æquitatis ex prædictis etiam per tex. in d. l. nulla iuris ratio; † vnde libenter concluderem, quod propositio illa, de qua infra in progressu interpretationis consuet. si quis, vel si qua, dicemus, qua dicitur, patre, vel matre existente in medio, consuetudinem sibi locum non vindicare, ex quo introducta est ex prudentum interpretatione fauore ipsorum patris & matris non esse seruandam, quando de ipsorum agitur incommodo, prout in consuet. et si testator, dicemus locis suis, & diximus in præludij: † æquitas ergo ex prædictis, quemadmodum corrigat leges scriptas, earumque defectiuam generalitatem, sic corriget etiam eodem modo generalitatem illam resultantem ex varijs, & diuersis actibus in mentem ipsorum ciuium; cum non sit, nec possit dari pluralitas actuum, quæ in se vnum vniuersale conceptum stabilire non possit, alias nec possent plures actus facere consuetudinem, prout de iure dicitur in l. iura. ff. de legib. vbi iura generaliter constitui dicuntur non in singulas personas; abstrahas igitur ex pluribus actibus personalibus, scilicet, cum tali persona, & tali, personalitatem, & indiuiduitatem illam, & statim id, quod reliquum est, totum erit purum ius: itaque consuetudo in eo, quod est ius nihil in hoc differt à iure, quia quemadmodum ius potest aliquid constituere, & decidere controversias futuras inter personas, decidendo generaliter, sic consuetudo, postquam ex pluribus actibus est introducta, vel elicita, illud vniuersale, ac separatam axiomam, quod oritur ex pluralitate actuum, quod axiomam per se, ac si esset ius scriptum, recipit, & est aptum recipere suas interpretationes. Et ratio prædi-

ctorum est, quia non possumus memoria tenere actus introducentes consuetudinem, sed ita generaliter, dum ciues interrogantur, dicunt semper sic consueuimus, non intrando distinctionem, vel limitationem aliquam: quod axiomam ex communiter accidentibus, vel ex ijs, quæ in oppido frequentius sunt seruata, prout ut in l. sed ex ea. ff. de leg. dat. necessitatem ei, qui vult exceptionem fundare, ut æquitatis normam sequatur, vnde, dum præceptor loc. cit. & Arist. lib. 2. cap. 1. maior. mor. dixit, æquitatem esse iustorum, quæ legibus descripta sunt diminutionem, & moderationem secundum nos legibus descripta, intelliguntur etiã ea, quæ consuetudine introducta sunt, prout etiam aliquando introducta aliqua legibus, & non descripta dicunt Iurifconsulti, ut in l. Nam, ut ait Pædus ff. de leg. ibi, quoties lege aliquid vnum, vel alterum introductum est, & probatur sententia nostra in l. moribus. ff. de vulg. & pupill. vbi Vulpian. interpretatur, & facit interpretationem ad id, quod moribus erat, & nulla lege introductum.

Præterea ex agentium intentione conficitur consuetudo, si igitur agentes hoc solum intenderunt, moribus introducere, & eatenus actus particulares conceperunt mente, quatenus tenderent ad illud vniuersale stabilendum, quid repugnat deinde, ut illud vniuersale recipiat, vel recipere possit in se æquitatis normam? Et de hac questione hætenus, de qua plura, quam putaram, dixi honorandi potius, quam oppugnandi præceptoris gratia: † alia de æquitate dixi in præludij. † Vnum tamen non omittam, quod ex dictis per eundem præceptorem in præd. lib. 3. cap. 3. de legib. circa naturam ipsius æquitatis: & ex his, quæ proximè diximus, falsa colligitur distinctio æquitatis, posita hic per Napodan. ut alia sit primitiua, scilicet, naturalis, alia positiua, scilicet, ciuile; nam Napodan. non rectè percipit glos. in l. fin. ff. de publician. quæ nõ posuit distinctionem æquitatis, sed iustitiæ. scilicet, positiua, iustitiã ciuilem, & primitiuam iustitiam ipsã æquitatem, licet ibidem in eo tex. non prima, vnde talis interpretatio, sed primò in correctoribus legatur, prout nec scriptam æquitatem dicendam, & à non scripta distinguendam præceptor perbellissimè docet in prædicto lib. 3. cap. 3. num. 44. quia dum scribitur, & eo ipso legis nomen vsurpat, & deserit æquitatis. † Hinc num. 45. dixit esse mendosam litteram. l. placuit. C. de iudic. hic etiam à Napodan. relatam ad fundandam dictam distinctionem, cum nota (foripæ) sit distinguenda, prout emendationis

tiores Codices illa carent, vt ex Connan. lib. 1. cap. 11. Anton. August. lib. 4. cap. 8. emendat Albert. de leg. iur. & æquit. cap. 32. num. 11. Addas tamen iddem sentire Accursium in eadem lege, dum sub verb. æquitatis explicauit, id est, iustitiæ æquitatis, quasi non æquitas scripta sit, sed iustitia ex æquitate descendens, quam iustitiam definiuit ibidem in glos. sequen. vt sit rerum conuenientia, quæ in paribus causis paria iura desiderat, prout de iure interpretando dicitur in l. nam, vt ait Pædius. Vnde, si verum amamus æquitas scripta lex appellabitur, & iustitia ex æquitate proueniens, & sic ex glo. duplex erit iustitia æquitatis, & hæc primitiua ciuilis, & hæc positiua.

12 In glos. certa scientia.) In vulgato exemplari deficiunt duo verba post illa, & possunt probabiliter ignorari, deficiunt, scilicet, ea, non possunt abrogari, & in meo manuscripto deficiunt omnia illa verba, quæ incipiunt. *Multipliciter ergo, vsq; ibi, item aduertendum*, quia dicit notandum, cum ratione Regem vltimam hac clausula, vt inquit Napodan. quia cum sint consuetudines facti, & possint probabiliter ignorari, non possunt abrogari, nisi ex certa scientia. cap. 1. de constit. lib. 6. quasi absque ista clausula non essent consuetudines in hoc volumine non insertæ abrogatæ etiam ex certa scientia Principis, sed aduertendum: nam si vera est propositio tex. in l. in totum omnia. ff. de regul. iur. quod omnia ea, quæ animi destinatione agenda sunt, non nisi vera, & certa scientia perfici possunt, & ex narratis in præsentis proœmio constat ex animi ipsius Principis speciali destinatione, ac deliberatione esse prædicta facta, vt diximus, etiam si nunquam istam clausulam posuisset, de certa scientia Principis, & vera omnia facta esse censi debuisse, cum si certam scientiam definire vellemus, non possemus, nisi per scientiam Principis in hisce consuetudinibus compilandis adhibitam, definire, & ideo superflua hic fuit ista clausula, nisi quod voluerit realiter, prout præcessit factum declarare ipse Princeps. Effet tamen ista clausula necessaria, quando aliunde non constaret, quod Princeps certam scientiam de ea re habuisset, præter ipsam expressionem, vt tunc procederent omnia hic dicta, latissimè per latas remissiones per addentes, ad quos recurras: quæ omnia militabunt, quando ex veris probationibus constaret de prædicta scientia certa ipsius Principis: quod optimè dixit Ifern. in constit. dignum, in principio, ibi, Sed quando sciebat esse de-

demanio id, quod donat, non est necesse dicere hæc verba, ex certa scientia, inquit ibi Ifern. quicquid dicat glos. hic, in qua constitutione sunt duæ glosæ in hoc verbo: prima est illa glos. Marini, quam Ifern. reprobatur: quoniam etiam glosam cum constitutione retulit hic in principio huius glos. Napod. & probatur per tex. in d. constit. dignum, iuncta constit. Constitutionem Diuæ memoriæ: vbi confirmatio specialis, & facta ex certa scientia parificantur in fisco præiudicio inferendo.

§. 10. Caroli Proœmij.

- 1 *Pœna alleganti consuetudines in hoc volumine non insertas an patiatur ignoranter, & non dolose allegans, & ibid. discutitur questio generalis.*
- 2 *Constitutionis Regni ea quæ ad decus pœnæ an requiratur dolum an vero ignorans tam patiatur.*
- 3 *Pœnam positam per ius ciuile contra allegantes legem correctam, & in voluminibus non insertam, an patiatur, allegans similiter consuetudinem in hoc volumine non insertam.*
- 4 *Lex non per non usum, sed per contrarium usum abrogatur.*

ITa vt si quis inuentus fuerit tã procax, aut pertinax, qui consuetudinem allegare præsumat, quæ in præsentis volumine non inueniatur inserta, ipso iure sine sententia, vnius libræ auri purissimi condemnatione plectatur, cui medietas Fisci nostri compendijs, reliqua eiusdem Ciuitatis cõmodis applicetur.

Ita vt si quis inuentus.) Hæc est nona

pars, in qua ponit pœnam alleganti consuetudinem, in hoc volumine non insertam, in meo manuscripto non habeo glosas hic insertas in omnibus alijs exemplaribus. † Et primò quæro hic, an in pœnam huius constitutionis incidere potuisset quis, qui per negli-

gentiam, vel ignorantiam consuetudinem allegasset in hoc volumine non insertam? Et videtur quod dolus requiratur, quia in pœna, simpliciter imposita doli clausula intelligitur. Bald. in l. illud. ff. si quis ius dicent. non obtemper. Dec. conf. 9. num. 2. & alij relati à Bursat. conf. 141. nu. 8. Secundo, quia diriguntur in personam, quia dicit, si quis inuentus fuerit Bursat. conf. 1. & per Bertazol. conf. 14. num. 11. Tertio, quia in hoc §. ad sunt verba, quæ ex iuris ministerio exigunt dolum; Bursat. in cap. 2. de contum. nu. 9. quos sequitur Farinac. alios allegans quæst. 86. num. 30: qui in specie de verbo præsumpserit, vel audeat, num. 32. & Deci. ab ipso non allegatus conf. 32. num. 8. & tamen noster dicit procax, pertinax, & etiã ex verbo præsumatur, quia pertinax dicitur, qui malitiosè resistit, vt per gloss. hic in verbo pertinax, in princ. ibi, sicut qui leges correctas allegat scienter, vt etiã in fin. huius gloss. ibi, & tunc si quidem fuerit, vt ibi loquitur de allegante legem correctã, licet in casu nostro non distinguat: ex quibus verbis in hoc tex. positus videtur clarè colligi posse, quòd nec ignorantia crassa sufficere possit ad committendam hanc pœnam, licet pecuniariam iuxta distinctionem Bal. in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. num. 21. vbi crassa, & supina ignorantia non excusat, sed probabilis, quia illa doctrina Baldi intelligitur in casu, quo lex simpliciter in facto ponit pœnam pecuniariam, & nihil de dolo dicit; nec etiã per verba æquipollentia doli, vt diximus: alias hic omnia prædicta verba essent superflua, quia certum est ignorantiam supinam committere allegantem consuetudinem, hic non insertam, quas per solam reuolutionem chartarum quilibet scire posset, prout est casus noster, & tamen requirit præsumptionem, audaciã, & procaciã in allegatione prædicta, † ex quibus fundabatur etiã per eruditissimum Aduocatam, ac nemini secundum Vincentium Cortionem in causa inter Regium fiscum, & Dominicum Centurionem, quod in constit. Regni ea, quæ ad decus, de eo, qui iurisdictionem vsurpat regiam, requiratur dolus, & probabilis ignorantia excuset à pœna ibi imposita, vt per Affl. in ead. constit. nu. 29. & Marant. conf. 114. fuit tamen transactum ad redimendam fiscali vexationem.

3. Quærit gloss. in verb. plectatur, an pœna iuris civilis, posita contra allegantem legem, in legum voluminibus non insertam, habeat etiã locum in allegante consuetudinem hic non insertam, & soluit benè, quòd hoc delictum non est comprehensum in allegato §. hunc igitur de Iustinian. C. confirmando; nã

hoc est aliud delictum, & loquitur tex. noster in hoc casu particulari. In eo verò, qd. de lege abrogata non alleganda dicit, limitabis in ipsius legis ratione, quia ratio legis abrogatæ potest allegari: nam illa remanet, ita Ifern. in 3. quæst. præludiali, per tex. in l. 3. in princ. ff. ad Trebell. & in tit. quib. mod. feud. amitt. §. aut si libellario, in verb. multabitur. † Notat glossa vltimò pro complemento istius §. quòd legibus per non vsum non derogatur, sed per vsum contrarium, ita gloss. dicit in princ. Authen. de fideiuss. reprobari per consuetudinem ei contrariam, vt optimè dixit Iser. in rubr. de pac. tenenda, cap. si rusticus, in princ. ibi, quòd desuetudo non est modus legis abrogandæ nisi propter vsum in contrarium, & sic intelligendus erit tex. in l. de quibus. ff. de leg. in fin. instit. in procemio circa finem. Vsu enim in contrarium non probato per multos annos, staret populus, quòd non vteretur lege scripta, non esset sublata propterea, & sic intelligitur id, quòd Napoda. hic dicit in verb. secundo casu. Et idem in effectu dixit Iser. in tit. quæ sint regal. verb. contrahentium incestas nuptias, in 2. addit. circa med. verb. desuetudo.

§. 11. Procemij Caroli.

1. *Consuetudines istæ in archiuio transcriptæ ad maiorem cautelam, in quo hodie non reperiuntur.*
2. *Archiuium vnde dictum, & quot Neapoli existant Archiuia: & scriptura ab archiuo desumpta quam fidem faciat.*

PRO certiori verò cautelæ suffragio cõsuetudines ipsas, approbatione nostra valatas, in Archiuio nostræ Regalis Curiaë transcribi fecimus, inibi perpetuò conferuandas.

Pro certiori verò cautelæ suf-

fragio.] Hæc est decima, & vltima pars istius procemij, in qua, inquit gloss. quòd Carolus ponit robur suæ approbationis, † verius crederem dici, & enunciari in ea parte nõ robur, sed maiorem cautelam ipsius approbationis, quia nõ ad probationem sim-

I
pli-

pliciter, sed ad maiorem probationis cautelâ fuerunt transcriptæ consuetudines in Archiuo Regio, ita vt, etiam quod hodie in eo non reperiantur non minus erit ipsârû consuetudinû probata probatio cum cautela abûdans non noceat, Dec. in l. quæ dubitationis, nu. 2. ff. de reg. iur. prout ad p̄sens succederet, quia istę cōsuetudines nō reperiūtur inter registra Regis Caroli, diu quæstita, nec reperiri poterunt duo capitula Regis eiusdem, in quibus continebatur mandatum de compilandis ipsis consuetudinibus, de quibus supra aliâs diximus. † in glos. Archiuo ex Græco factum. 2. putat Budeus *ἀρχεῖον*. Archium autem etiam magistratum ædes significare, & Regiam, & Palatium, & iudiciale Forum: ex quo factum, vt Archium, & interposita u, Archiuum significat Chartophylacium: quia loca sunt vicina Chartophylacijs, quæ eadem sunt cum grammatophylacijs, vel Chartophylacia potius eorum membra, in quibus hodie aſuarij, & scribæ, exceptoresque aſta publica condūt hactenus Budeus in annotat. l. moris. ff. de p̄enis. Vbi grāmatoſylaciū, quod fit. locus ubi tabulæ, & instrumenta publica, monumētaq; afferuantur, & ibidem quid tabulīna, tabulinum, tabularium. antiquitus semper fuisse,

per Reges huius Regni Archiuum habitum, in quo custodiuntur registra priuilegiorum. Regionum, & literarum, & agendorum, & actorum M. Cur. & bene esse antiquum in Regno istud officium Archiuarij, in quo non fuerunt reposita registra Regum de Aragoniâ, dicit Afflic. in constit. cordi nobis in. 11. not. num. 12. Habemus hic Neapoli plura Archiua: nam habemus Archiuum vniuersale, in quo ad præsens conseruantur omnes scripturæ publicæ, & est Regiæ Camere Summariæ, aliud est Archiuum Regiæ Curie Sicilæ, in quo reperiuntur registra istorum Regum a Rege Federico Secundo Imperatore: quo loci registra Regis Caroli Secundi reperiuntur, licet in pluribus defectiua; aliud Archiuum est M. C. criminalis, de quo loquitur tex. in d. constit. cordi nobis, & tempore Afflic. erat vnicum. quot requirantur ad hoc, vt scriptura priuata extracta ab Archiuo publico, probet Crauet. de antiquit. temp. par. 1. limit. 4. fol. mihi 67. in tractatu, quod scriptura priuata non probat, vltra allegatos ab Afflic. in d. constit. Et ex his fit finis commentarij ad proœmium Caroli,

F I N I S.

LÆLI

LAELII CAPVTI

AD CONSVET. PRIMAM,

Quæ incip. si moriatur, De success. ab intestat.

REPETITIO

PARS PRIMA.

CONSVETVDO PRIMA DE SVCCSSIONIB. AB INTESTATO.

SI moriatur aliquis, vel aliquã intestatus, vel intestata, relictis filiis, & filiabus, nepotibus, & neptib. & deinceps, seu neptibus solùm ex præmortuis filiis, filij vnà cū nepotibus, neptibus, & deinceps succedūt parētib. Et tenētur ipsi successores maritare sorores, & amitas secundùm paragium, & facultates. Eas autem ipsis successoribus differentibus maritare vsque ad annos sexdecim completos, secundùm paragium, & facultates, vt dictum est, succedunt, & possūt petere portionem de bonis paternis, & maternis virilem, vt fratres, & alij successores prædicti, qui tenentur eis dare paragium.

Iddem iuris est in nepotibus, & neptibus, & alijs liberis descendētib. auis, & proauis, auis, aut proauis ab intestato decedentibus, non extantibus parentibus eorum nepotum, & neptum, & pronepotum, & proneptum, & omnia, quæ dicta sunt de nepotibus, neptibus, pronepotibus, & proneptibus, & deinceps, intelligantur de descendētib. ex masculis.

Repetitio, par. 1. §. 1.

- 1 Consuetudines ista quare prius de success. ab intestato tractent.
- 2 Fœminarū exclusionē stātibus masculis, prius à lege Diuina Moysis originē traxisse.
- 3 Lex XII. tabular. vtrumq; admittit sexum.
- 4 Media iuris prudentia certas fœminas excludit.
- 5 Prætorie legis dispositio enunciatur.
- 6 Napodanus notatur, quod tertium caput legis prætorie omiserit, in relatione legum

antiquarum.

- 7 Napodanus iterum notatur in intelligentia iuris prætorij, & iterum nu. 8.
- 9 Mater quomodo & qualiter de iure antiquo fuerit ad successionem admissa, remissiuè.
- 10 Prætoris edictum an posterius vel prius fuerit iure diuorum Principum, in quo iterum notatur Napodanus.
- 11 Authentice iuris dispositio circa successionem enunciatur.
- 12 Longobardi iuris enunciatur dispositio circa prælationem sexus masculini in successioneibus,

12 Prærogativa capilli à iure Longobardo introducta, & quando admittenda breuiter tractatur.

S. I. De ordine rubricæ, & Antiquarum legum dispositione circa sexus prælationem.

N Apodanus hic in Rubr. dicit, ipsam esse contra ordinem legis 12. tabularum, & Prætoris; quæ primò de successione ex testamento, & deinde de successione ab intestato tractauerunt. l. i. ff. si tabul. test. nullæ extab. vbi de vtraque lege dicitur: sic fecit Iustinianus, vt per glos. in rubr. C. vnde liber. & ita cœpit dubitare de ordine Carol. in principio legis Longobardæ, quæ nec ordinem Iustiniani sequitur: forte ordinem dictarum legum Longobardarum secuti sunt compilatores consuetudinum, quæ leges primò de successione ab intestato deferuntur, tractant; deinde de vltimis voluntatibus, & de eo, quòd pater filijs, vel filiabus habet relinquere; verius tamen dicas diuersimodè Prætorem, & leges duodecim tabularum titulos distinxisse, & primò potuisse de successione factò testamento, vel melius de successione testamentarijs, & ipsis testamentis; quia quamdiu erat locus successioni ex testamento, non poterat tractari de successione ab intestato, l. quamdiu. ff. de acquir. hæred. ex quo ibi in successione ex testamento agebatur de succedendo iuxta voluntatem testatoris. At in consuetudinibus verè non agitur, vt plurimum, nisi de successione ab intestato: quæ successio aliquando porrigitur ad vniuersam hæreditatem, & ista est simplex successio ab intestato, aliquando ad portionem certorum bonorum, & est medietas, vel nouem partes, quæ remanent in dispositæ, & in ijs etiam succeditur per regulas successione ab intestato: ideo, quia vniuersalior est successio, quando nullum est factum testamētum, primò de ea egit Bartholomæus, & Compilatores, deinde de alia factò testamento in portione certorum bonorum, prout in consuet. & si testator, ibi, *Reliqua autem medietas perueniat ad proximiores agnatos, & cognatos, prout in capitulis de successione ab intestato dictum est*: Vnde consuetudines potius tractant de successione factò testamento, quam de successione ex testamento, quem ordinem peruertit R. P. Molfes. in suis cõment. dum primò de success. ex testamento in 2. par. deinde de success. ab intestat. & masculatione tractauit in 4.

A Ntequam ad interpretationem huius consuetudinis procedamus, cum glos. loco præludij ad meliorem, & faciliorem ipsius intelligentiam summam de omnibus iuribus, tractantibus de feminarum exclusione, in linea præsertim descendenti dicemus; ordinem quòd possibile erit, sequendo Napod. in glos. in stirpem. num. 17. † in qua miror quomodo alias Napod. scripturalis non in ceperit à prima lege Moyſis infrascripta: cui à Domino fuit reipsum, referenti causam filiarum Salpha ad iudicium Domini, vt ad parentum successionem admitterentur, hoc modo [Homo cum mortuus fuerit absque filijs, ad filias eius transibit hæreditas; si filiam non habuerit, habebit successores fratres suos: quòd si fratres non habuerit, dabitis hæreditatem fratribus patris eius, si autem nec patrum habuerit, dabitis hæreditatem ijs, qui proximi sunt, eritque hoc filijs Israel Sanctæ lege perpetua.] Ex quibus obiter colligit Coraf. Miscell. 5. cap. 16. non tam iniquas esse leges municipales, masculis existentibus, feminas excludentes, prout est nostra consuetudo, cum hoc primò à Deo Opt. Max. statutum fuerit, & agnationis conseruandæ gratia, & fauore publico lata, prout ibi per Coraf.

3 Secunda fuit lex duodecim tabularum, quæ à Napod. num. 17. loc. cit. Prima vetustas appellatur, & hæc suos admittit, scilicet, filios, & filias, agnatos, & agnatas absque sexus discretionem, ita dixit tex. in §. cæterum, in lit. de leg. agnat. success. & in l. lege duodecim tabularum. C. de legit. hæred. Et quia cognatos non vocabat, nec filios ad matris successionem admitterebat, prout dicit §. i. in princ. in lit. de Senat. Consult. Tertull. Per masculos enim coniunctos solum, scilicet, agnatos vocando, & eadè lege vocabatur amita, & filia fratris, vt in prædictis legibus dicitur.

4 Tertia fuit media iuris prudentia, quæ à Iustiniano in præd. l. lege duodecim tabularum, C. de leg. hæred. in princ. posteritas appellatur autoritate Iul. Paul. in 1. lib. quem facit ad Senat. Consul. Tertull. quæ nimiam subtilitatem sequendo, non piam, inquit Iustinianus, induxit differentiã inter masculos agnatos, & feminas, vocando filios, & filias, item sorores consanguineas, alias cognatas, prout filias fratrum, item amitas excludendo, & alias in vltioribus gradibus existentibus d. §. cæterum, & §. media, in lit. de leg. agnat. success.

5 Quarta fuit lex Prætoria, quæ ius civile paulatim in ipsius asperitate correxit, & quod deerat, adimpleuit, constituendo quatuor ordines; primò, scilicet, liberorum; Secunda-

cundum legitimorum, scilicet agnatorum, quos vocauit legitimos, quia à lege duodecim tabularum vocabantur ad success. §. 1. instit. de leg. agnat. tutel. Tertium cognatorum, quod caput suppleuit ius prætorium, vt dixit tex. in d. §. cæterum, ibi, alium ordinem addiderunt cognationis linea proximitatis nomine introducta, bonorum possessione vnde cognati sic in l. 1. ff. vnd. cognat. & per cap. vnde liberi non admittebat prædicta lex illos liberos, vt erant filij filiarum, prout dixit glos. in l. si quis ex his, vbi glo. in prin. in verb. eiusdem familiæ, per tex. in l. quoties. C. de Senatufconsul. Tertull. habuit enim aliqualem rationem patriæ potevatis, quia emancipatum filium non simpliciter admisit, sed ad dimidiam, & ad alteram dimidiam portionem eius liberos coniunxit, vt in tot. tit. de coniug. cû emancip. liber. † Hoc tertium caput cognatorum non video, quare sit omissum à Napod. cum in eo fuerit suppletio ipsorum Prætorû, & correctio legis duodecim tabularû, ex quo in eo capite vocauit omnes agnatas fœminas reiectas à media iuris prudentia, prout dixit glosella in d. §. cæterum, in verb. his, scilicet, instit. de leg. agnat. success. & Ratio est, quia qui agnatus est, cognatus quoque dici potest,

7 l. inter agnatos, ff. vnd. legit. † Vnde dum Napod. num. 19 in si ver. tertium autem, inquit, Prætoris ius esse correctum in primo capite, in quantum familiam requirat, & excludat descendentes ex filia male dicit ex proximè dictis, quia illos vocauit per caput vnde cognati, & sic in correct. one secundi capitis, dū dixit agnatos tantum vocalie Prætores, & esse per Authen. de hæred. ab intest. correctam, non rectè hoc asserit, quia ante ius Authenticorum, agnatis ipsis, descendentes vtriusque sexus in successione prælati sunt; qui, licet per vnde liberi, non fuissent admissi, fuerunt per Iustinianum, & ius Codicis in d. l. quoties, C. de suis, & legitim. admissi ante ipsos agnatos inter descendentes, vt in dict. l. quoties, quæ prouidet tantum futuris, & tollit quartam agnatis: † Vndè non benè dicit Napod. num. 20. istam diminutionem esse correctam per ius Authenticorum, cum per ius Codicis in d. l. quoties, illa diminutio sublata fuerit. † quomodo variatum fuerit in iuris dispositione circa matris admissionem cum agnatis. Vide in Cod. Theodosiano lib. 3. tit. 1. de legit. hæred. vbi in l. 1. mater succedebat cum agnatis pro tertia, seruata distinctione ibi tradita, & in legibus seqq. vbi habes varia in materia successione. Aduertendo, quod constitutio, quæ enunciat in d. §. Diui, instit. de hæred. quæ ab intest. Diuorum princi-

pum habetur in eodem tit. C. Theodos. cap. 4. sub Valent. Theod. & Arcad. quæ vario etiã modo casus distinxit successione: quod quia 10 correctum est, omitto. † & dum Napodan. arguit num. 21. de temporis prioritate inter Prætoris edictum, & diuorum principum legis, Codicis, ex contextu C. Theodosiani hoc clarissimè patet; nam in prima lege d. c. 4. admissio matris dicitur esse ex prædictæ primæ legis beneficio, non autem Prætoris: & deinde per quartam legem filiarum; & neptes vtriusque generis admittuntur per prædictos Imperatores, quæ postea per Iustinianum simpliciter admissæ ad vniuersam succedunt hæreditatem: vocauit ergo ius Codicis, quod fuit quarta lex Romanorum, & per nos posita sexta in ordine: Omnes vtriusque sexus descendentes, & agnatos, & agnatas etiam, prout lex 12. tabularum item admisit filium vterinæ, vel germanæ sororis ad successione patru, vel auunculi, nec non filios emancipatos, vt legitimos, l. lex duodecim tabularum, & l. fin. §. 1. C. de legit. & Napod. num. 22. sic etiam filios emancipatos, & fratres vocauit absque diminutione d. l. fin. prout C. de legit. hæred. in tertio gradu vocauit patruos, & filios sororum, & fratrum germanorum, & vterinorum, & aliorum fratrum tam emancipatos, quam in potestate, in capita, & non in stirpem faciendo diuisionem: cætera, quæ tangunt collateralam, vel ascendente lineam, dicam infra cum eodem Napodan. in repet. consuet. si quis, vel si qua. Sufficiat hic de descendente linea egisse ad consuetudinis nostræ faciliorem interpretationem.

11 Septima lex Authenticorum Iustiniani fuit, qua sublata differentia agnationis, & cognationis, item emancipationis, & patriæ potestatis, item sexus masculini, & fœminini tria capita fuerunt, vel lineæ statutz, scilicet, descendente, ascendente, & collateralium, prout in Authen. de hæred. ab intestat. corrigendo in pluribus, in pluribus ampliando dispositionem legum antiquarum, quæ cum inter masculos, & fœminas, item inter coniunctos ex latere patris, & coniunctos ex latere matris nihil introduxerit, hic nihil dico, cû de coniunctione infra dicitur, ac masculos, & fœminas simul vocauit, subingressione in infinitum admisit in successione descendente, & per consequens successione in stirpem introduxit. §. 1. in Authen. de hæred. ab intestat.

12 Octaua fuit lex Longobardorum, à qua initium sumpsisse videtur vniuersa lex huius Regni, vt inferius dicitur: ista enim, prima differentiam inter cognatos, & agna-

tos induxit in linea tam ascendenti, quam transuersali, Marant. conf. 27. num. 1. in fin. Vnde nec mater succedat filio, quia proxima cognata. ff. de suis, & legit. l. fin. & not. Carol. in Longobar. de success. l. fin. in linea verò descendenti agnatos, & cognatos vocauit, vt in Long. eodem tit. l. si fratres. l. si sorores. l. non hoc, & l. si quis Longobar. sorores in fin. Sed ex naturali æquitatē dixit Andr. de Bar. in differ. leg. Longobar. & Rom. tit. de success. admissa fuit mater ad luctuosam filij hæreditatem. Carol. in præd. l. si sorores. Secunda fuit differentia inter masculos, & fœminas: nam, mortuo aliquo, vel aliqua, relicto masculino, & fœmina, excluditur per legem prædictam fœmina per masculum, & frater debet eam maritare, & si decedat quis, relicta filia, & nepote, vel nepte ex filio præmortuo, nepos, vel neptis, quæ representat personam patris, excludit amitam, sed tenetur eam maritare, sicut teneretur pater ipsius nepotis, vel neptis, si viueret, vt in Longobar. de success. l. si quis cū longobar. & ibi plenè Carol. qui dicit ex generali consuetudine, licet, non expressa lege fuisse hanc masculorum prærogatiuam inductam, & ita hanc dispositionem recitat Andr. de Barol. in prædictis differentijs in præd. tit. de success. apud quem poteris videre alias differentias, & diuersitates inductas à iure Longobar. Ex hoc iure omnia statuta Italiæ originem habuisse libenter assererem, ex quo in vniuersa Italia ius Longobardum seruatum fuit, exequendo id, quod de iure ciuili in l. i. C. de legit. hæred. in fin. cæperat in dubium deduci, ibi, *nec huius derogatur, quod amittas vestras, ab ano vestro dotatas fuisse* 12 *proponitis*, † Introduxit prædictum ius aliã prærogatiuam, scilicet, filiarum in capillo existentium: nam, si quis relinquat de iure Longobar. sororem in capillo, & filiam, amita in capillo æqualiter succedit cum nepte in l. si quis Longobar. filias, & sorores, & dixit Andr. de Bar. esse hoc mirabile, quòd filia non excludit amitam in capillo, & patrum excludit, vt not. Carol. loc. cit. & dixit Andr. de Bar. loc. cit. si verò relinqueret filium masculum, & sororem; tunc filius excluderet amitam, & sic ista prærogatiua in capillo fuit introducta pro tertia specie inter sexum, & sexum, quia excludebatur à masculino, & concurrebat cum fœmina lineæ descendenti: quatenus verò hæc prærogatiua procedat de iure constitutionum Regni, dicit idem Napod. in verb. ipsi successores, num. 31. vbi inter filias hæc prærogatiua non admittitur, nec de iure Longobar. nec de iure Romano, sed, collatis dotibus succedit nupta. ff. de col.

lat. l. i. §. 1. & secunda, & d. Longobar. si patet filiam, de success. ita dixit Marin. in gloi, conf. vt de success. in vers. filia autem in capillo. de iure Franchorum in feudis, ex quo vna solum debet succedere in feudo filia in capillo, præfertur maiori natu coniugata, & dotata, vt ibi dicitur, vt dixit Napod. in præd. glof. nu. 31. & Ann. conf. 8. & de Pont. conf. 10. lib. 1. Vbi habes limitationem, quando, non obstantē dicta maritacione, & dotatione primogenita admittatur ad feudi successionem, & de his inferius decisiones plures Sacri Consilij referam.

Repetitio. Par. 1. §. 2.

- 1 *Constitutionis in aliquibus dispositio enunciat.*
- 2 *Soror in capillo cum nupta admittantur ad successionem ascenditium ex prædicta constit. dispositio collatis dotibus in burgenfaticis.*
- 3 *Soror nupta cum in capillo quomodo fratribus in burgenfaticis succedant absque collatione.*
- 4 *Constitutio in aliquibus nõ procedit in successione collateralium.*
- 5 *Masculus fœmina non præfertur in successione collateralium in burgenfaticis, & referuntur plures decisiones Sacri Consil.*
- 6 *Constitutio in aliquibus procedit in feudilibus, & burgenfaticis, & in feudo tam Franco, quam Longobardo.*
- 7 *Feuda plana continentur sub dispositione constit. in aliquibus.*
- 8 *Feudorum planorum, & de tabula successio inter collaterales disponitur iuxta terminos iuris communis, & qualiter hoc intelligendū, & de etimologia feudi plani.*
- 9 *Fœmina qua excluditur per masculum ex prædicta constitutionis in aliquibus dispositione debet dotari de paraggio de bonis, de quibus excluditur.*
- 10 *Constitutio in aliquibus an procedat in successione matris.*
- 11 *Constitutio prædicta in successione matris in feudilibus an procedat.*
- 12 *De Pont. in lectur. feud. in lect. 10. nu. 26. & 27. oppugnatnr.*
- 13 *Iser. in 1. rubr. §. sed quia num. 15. vers. at in Regno declaratur.*
- 14 *Fœmina in feudo non succedit, nec etiam fœmineo; nisi ex pacto de iure communi feudorum.*

S. 2. De natura dispositionis constit. Regni in aliquibus quoad praelationem sexus.

X prædicto iure, Lōgobardo, ac masculini sexus prælatione orta fuit triplex dispositio, in qua triplici dispositione, quia difficultas versatur maxima in sciēdo diuersitatem, quæ est inter

ter eas latius ipsam explanabo ad faciliorem etiam consuetudinis intelligentiam. Prima est constitutionis in aliquibus. Secunda est constit. vt de successione. Tertia est consuetudinis nostræ.

- 1 De prima hic agendum, scilicet de constitutione in aliquibus, per quam tam masculi, quam fœminæ descendentes admittuntur ad parentum successionem vsque in infinitum; verum quando fœminæ concurrunt cum masculis, præferuntur masculi, dummodo teneantur maritare amitas, vel sorores secundum paragium. Vnum novum introduxit hæc constitutio, corrigens prauam illam consuetudinem seruata in aliquibus Regni partibus, quæ agnatus quantumcunque remotus filiam fœminam defuncti in feudis excludebat, quod erat etiam de iure communi feudorum, nam licet fœmina ex pacto ad feudi successionem, admittebatur, intelligebatur, dummodo non superesset masculus descendens à primo acquirente, vt per tex. in tit. de eo, qui sibi, vel hæred. suis mascul. in tit. de feud. fœminæ, & dicit Petr. de Mōteforte in apostilla recitanda infra nu. 11. correxit inquam constitutio illam consuetudinem, & introduxit lineæ prærogatiuam, vt indifferenter descendentes omnibus præferrentur verum inter eos sexus & ætatis prærogatiuam introduxit, vt etiam in const. vt de successione, in princ. † Vnde exclusio fœminarum in prædicta constitutione oritur ex existentia masculorū, ita vt quando agitur de successione patris, vel alterius ascendentis, qui est casus ipsius constitutionis, soror in capillo cum sorore dotata admittitur ad successionem, collatis dotibus ipsi ab ipsius patrimonio, de quo agitur, obuentis, & hoc non existente alio masculino, ita Affl. decis. 161. ibi, quia in bonis burgenfaticis nu. 1. in fin. Anton. de Alexan. qui melius quam Affl. se declarat in addit. ad consuet. sed si morienti. §. quod autem, sub num. 302. quæ

- incip. Sed quæro, an soror, per glo. Napod. in hac nostra consuetudine in verb. succēssores.
- 3 † Quando verò ageretur de successione similiter burgenfaticorum, ac de successione fratris, vel aliorum, quam ascendentium, soror, licet in capillo, in simul cum sorore nupta, & dotata de bonis patris, admittetur in simul ad successionem, est verum, quod quia agitur de successione transuersalium, non potest tractari de collatione; tamen admittetur, detracto prius ab ipsis in capillo paragio in bonis, quæ reperiuntur peruenta in posse fratris de patris successione, prout Affl. & Anton. de Alex. loc. cit. dicunt, & de Franch. in addit. ad hæc consuet. sub num. 31. quæ incip. Quid autem si pater moriatur? & iddem tenet Anton. de Alex. in addit. ad eandem glof. sub nu. 31. quæ incip. Aduerte, quia constitutio hic allegata. Sic decisum testatur Carauit. in addit. ad prædictam decisionem Affl. 161. vbi dicit iudicatum sororem in capillo cum maritata succedere æqualiter in bonis burgenfaticis, & prædicta potius ex dispositione iuris communis, quam ipsius constitut. in aliquibus,
  - 4 † cum prædicta constitutio nihil disponat circa successionem collateralium, vt ex rubrica, & nigro ipsius constitutionis colligitur, & not. Minad. in repet. prædict. constit. in rubr. verb. filiorū, nu. 35. & gl. in principio ipsius, & propterea in successione fratris, vel aliorum collateralium: adeo est verum, quod prædicta constitutio non disponat, vt nec de prærogatiua sexus inter transuersales in ea aliquid intelligatur dispositum, sed omnia relicta sint in dispositione iuris communis: ex cuius dispositione frater sororem non excludit, quando tractatur de successione burgenfaticorum, nam de feudalibus aliter dicendū, non ex dispositione prædictæ constitutionis in aliquibus, sed sequentis constitutionis, vt de successione, quæ specificè de feudalibus disponit, † quod autem in burgenfaticis in transuersalium successione non excludatur à fratre soror, de Franch. decis. 171. Vrsill. in addit. ad Affl. decis. 178. post Affl. ibidem & in constit. num. 20. vers. item quia, Marat. quæst. 10. num. 16. & consi. 27. nu. 13. Capyc. decis. 119. nu. 1. Nec prædicta hodie in Sacro Consilio habent difficultatem: sic enim sæpissimè fuit decisum in causa delli Suriani, in causa delli Venati, in causa sororum de Thomasio, & sororum de Freccia, vbi primogenita, dotata à fratre, & nupta Marco Antonio Plantedio, eo fratre mortuo, fuit admissa ad successionem, æqualiter collatis dotibus, videnda erit tamen prædicta decisio, quæ in puncto collationis non videtur per iuristrami-

tramites processisse, cum tractetur de collatione in successione transversalium, vt per Afflic. & Anton. de Alex. locis supra relatis apertè disponitur omnes prædictæ decisiones productæ sunt in processu successione Ioan. Andreæ Parnassi inter fratres de Nassaro, & sorores de Mezacapo, ac Liuiam Bisante in Banca Chiaiesij in Sacro Consil. quicquid se inuoluat, Camill. Saler. in addit. hic sub num. 31. quæ incip. licet Afflic. confundendo terminos constit. vt de successioneibus, quæ loquitur in feudis non in successione burgenfaticorum, prout ibidem in addit. quæ incip. Aduerte, Anto. de Alex. optimè declarat.

- 6 Loquitur generaliter ista constitutio tam in successione feudorum in genere, scilicet, tam in successione eorū, qui viuunt iure Fræcorum, quàm Longobardorū, quā etiam Burgenfaticorum: sic. n. expressè dicit ipsa constitutio. *Francibus, scilicet, aut Longobardus, milos, vel Burgenfis in successione bonorum præferri volumus masculos fœminis*; Sic concludit glos. Marini loqui, scilicet, vniuersaliter prædictam constitutionem tam in feudalibus, quàm in non feudalibus, vt in princip. sic etiam dixit Petr. de Montefor. in princip. apostillæ positæ in fin. prædictæ constit. quæ incip. in glosa ibi, Sed quid si fratres, & latè fundat Minad. in repet. ipsius, in vltim. notab. in principio, & in secundo
- 7 not. nu. 111. † quæ propositio adeo est vera, vt etiam feuda plana, & de tabula comprehendere prædictam dispositionem contendat, & rectè ex generalitate ipsius Frecc. in tract. de subfeud. contra Afflic. in præd. constit. vt de successioneibus, in prin. vers. & tota ista constitutio. Et secundum opinionem Frecc. fuit decisum in Sacro Consil. de Franch. decis. 7.
- 8 num. 1. † Est tamen verum, quod opinio Afflic. videtur procedere indubitanter in successione collateralium: nam si, prout supra dictum est, in ea non disponit constit. in aliquibus, remanet in feudis planis, & de tabula mera dispositio iuris communis feudorum, secundum quod omnino fœmina repellitur, cum in ipsis non disponat constit. vt de successioneibus, sicut etiam in restrictione gradus in successione collateralium, prout dixit Afflic. in præd. constit. vt de successioneibus, in 1. not. per tot. Vnde cogitandum parumper in decisione Regiæ Cameræ, quam refert Doctissimus Reg. Consiliarius de Georgio in 1. par. repet. feudal. cap. 9. in fi. per quā in successione feudi plani, & de tabula fuit admittenda magna; illa ratione, quia per constit. in aliquibus, fuit sublata exclusio fœminarum inducta per illam prauam cōsuetudinē,

cum eatenus fuerit sublata illa consuetudo, quatenus disposuit constitutio in aliquibus, quæ vt diximus, non loquitur de successione transversalium, & quod in casibus, in quibus constitutio non loquitur, remaneant fœminæ penitus exclusæ, dixit Petrus Picolus in apostilla infra recitanda num. 11. corrigit enim illam consuetudinem constitutio prædicta eodem modo, vt refert. s. in eo, quod filia defuncti excluderetur etiam à remotissimo agnato, vnde non sequitur admittit in successione descendendum vtrumque sexum, & prætulit masculinum, vt ibi, ergo admittit masculos, & fœminas in successione transversalium in feudis, nam hoc non dicit illa constitutio, & ideo Freccia, qui contra Afflic. tenuit in dispositione tex. constit. in aliquibus, iuxta decisionem etiam de Franch. prædictam, quæ etiam cum Freccia loquitur in casu constit. in aliquibus, tenet in feudis planis, & de tabula esse attendendum ius commune feudorum, & per hoc non succedere fratri fratri in feudo nouo, vt in differentijs inter planū, & quaternatum different. 21. & attendi ius commune feudorum in eo, vt in differentia 22. Itè quod illa consuetudo remaneat in cæteris, extra exclusionem filiarum tenet Ifern. in constit. vt de successioneibus, in verbo ex collateralium, vers. sed quantum ad præcedentes, ibi, sed remansit in alijs, & in verb. fratres, vers. è contra, quod non ibi quæ correctæ est in eo, & paulo post ibi de filia reiecta.

Sed ad veriorem resolutionem huius dubitationis, & pro defensione decisionis tanti Tribunalis; liceat extra adducta per alios, aliqua in medium afferre, & dicamus, quod licet ex dispositione constit. in aliquibus non sit admittenda fœmina ex linea collateralium ad successione feudi plani, vel de tabula, cum verè dispositio illius tex. sit in filia admittenda, & non in collateralibus; tamen admittit fœminarum ad dicta feuda processit, ex dispositione tex. constit. si quando. §. & si contingerit. de homin. baron. possiden. terram hominis demanij, vbi ad successione feudi, quod tenetur à barone plani, vel de tabula admittuntur omnes illi, qui succederent ad bona burgenfatica de iure communi, & sic tam quo ad gradus, quàm quo ad sexum sunt ad feuda plana admitti, omnes ascendentes, descendentes, & collaterales, qui alias possunt ad successione venire, & ita voluit expressè inducendo illam constitutionem glosa Marini, in constit. vt de successioneibus, in verb. in omnibus, ibi, [Accedit etiam ad hoc supra de hom. bar. non possid. ab homin. l. 1. §. & si contingerit, vbi videtur expressum, quod in alijs feudis, quem

quam quaternatis obtineat circa successionē
ius commune, videlicet, vt tunc demum suc-
cedat dominus feudi, quando aliquis non
suparest de linea descendenti, ascendenti, &
collaterali, qui alias de iure communi ad suc-
cessionem venirent.] Et ita intellexit præ-
dictam constitutionem si quando idem Ifern.
in tit. quæ sint regalia, in verb. bona vacantia,
vbi tenet ex illa lege cognatos ad successionē
ab intestato venire, & corrigi ius Longobar-
dum, & non potest intelligi de iure communi
feudorum cum illo iure cognati non admit-
tantur, sed agnati, vt in summa Ardizz. de
success. vers. & hoc verum est in ascenden-
tibus, vt in titu. qualiter iurare deb. vass. §.
ad filias, & patet in toto discursu illarum cō-
suetudinum, idem dixit Ifern. in titu. de nat.
success. feud. col. 3. vers. cōstitutio tamē Re-
gni approbat dictum istius glosæ in prima ad-
ditione, & sic ipsum Ifer. exponit Loffred. in
d. tit. de nat. success. feud. col. 8. in princip. &
dixit Petrus Piccolus glos. & Ifer. intelligere
prædictam constitutionem si qñ, vt scilicet
in omnibus feudis planis, vel de tabula de-
beat succedi vt in alijs burgenfaticis, ita dixit
Petrus prædictus in d. constitut. in ver. in
alijs autem feudis planis, ibi, *Licet glos. &
dominus Andr. intelligant hanc §. etiam
in dictis feudis*, nam ipse Petrus tenet feuda
plana, de quibus soluitur adhaec baroni-
bus non comprehendi in ea constitutione,
sed in ijs esse seruanda iura communia feu-
dorum.

Constat igitur ex opinione glos. & Ifer. lo-
cis citatis foeminam, & omnes alios admi tti
ad successionem feudorum planorum, vel de
tabula, iuxta regulas iuris communis Roma-
ni, & secundum opinionem Petri in feudis,
quæ non tenentur a barone, & de ijs soluitur
militare seruitium comitibus, vel baronibus,
a quibus tenentur, quando per Regiam Maie-
statem in Regno indicitur militare seruitiū,
alias debeat attendi ius commune feudorum,
& ratio opinionis Ifer. & glos. elicitur opti-
mè, si non à dispositione dictæ constit. in ali-
quibus, ab ipsius tamen intentione, ex quo si
per prædictam consuetudinem excludebatur
filia à quocunque remotissimo agnato, & hoc
corrigitur in dicta constitutione in aliquibus,
ergo ex illa consuetudine foemina admitteba-
tur ad successionem feudorum, cum nō posset
excludi, non admittitur, ita arguit glos. Ma-
rini in admisione patris in constit. vt de suc-
cessionibus, in verb. exclusio etiam, quam se-
quitur Ifer. de nat. succ. feud. col. 3. ver. in Re-
gno Siciliae, vnde mēs illius cōsuetudinis, quæ
in filia fuit correctæ, & in alijs remansit, vt di-

ximus, erat vt in omnibus gradibus, in quibus
poterat dari successio, admitterentur foeminae;
hæc est doctrina Ifer. in d. constit. vt de succes-
sionibus, in vers. filij autem fratrum, ibi, [B
contra videtur, & melius quod succedant; nā
in præcedenti constit. dixit consuetudinem
prauam qua repellebatur filia esse extirpan-
dam, (& paulo post) Et sicut in descendenti
commune votum est æquare mares, & foemi-
nas, vt supra l. proxima ita & in gradu quo-
cunque modo, vbi successio defertur æquan-
tur foeminae masculis,] Et Ifer. in verb. in om-
nibus, in finalib. verbis, ibi, [quod corrigitur
tantum in foemina quando est, quando non
est, remanet. supra constit. in aliquibus.

Ex quibus clarissimè constat in feudis pla-
nis, vel de tabula dari successionem ad modū
burgenfaticorum, ex opinione glos. & Ifer. &
etiam colligi ex constit. in aliquibus in trans-
uersalibus foeminas à successionem feudorum
non fuisse exclusas, secundum opinionem D.
Cōsiliarij de Georgio, licet prædictā Ifernias
doctrinam nō alleget, & dum inter Doctores
de etimologia feudi plani semper sit dubita-
tum, vt dixit idem Dominus de Georgio in
d. repetit. cap. 8. num. 14.

Ego nouiter omnib. alijs etimologijs omif-
sis, illam esse verisimilem putarem, quæ col-
ligitur ex constit. post mortem de morte ba-
ronis nūcianda, vbi terram planam nominat
constitutio ad differentiam castri, ibi, siue
sit castrum, siue sit terra plana, quasi terra
plana sit illa, quæ non est castrum.

Nam primo ceptum fuit dici feudum pla-
num, ad differentiam castri, vt dicit illa con-
stitutio post modum, quia qualitas quaternati
erat semper cum ipso castro, cum omnia ca-
stra sint quaternata, vt dicit Ifer. in d. constit.
post mortem, & in tit. de content. feud. apud
pares terminand. col. 4. in prin. vers. item ca-
strum, translata fuit contrapositio ad feudum
quaternatum, vnde sicut dictum fuit, omne
castrum quaternatum, quia non planum; sic
è conuerso fuit dictum planum omne feudū,
non quaternatum; & hæc potuit esse origo
istius nominis, æquiuocum etiā puto de tabu-
la, cum non detur maior planities, quam in
tabula, vnde dixit Perrottus in suo cornuco-
pia. Planci propriè dicuntur, qui pedes imos
habent, plantasque æqualiter, quasi tabellas,
quæ plantæ vocantur; sunt enim plauæ ta-
bulæ planæ à planitie ita dictæ, planum enim
vocamus, cuius figura æqualis est, quod Græci
πῖδου dicunt. Quoniam verò plana nullum
impedimentum habent cum vnde cumque
videri possint planum aliquando pro aperto,
& manifesto ponimus hæcenus Perotus, &
hæc

hæc potest dici verisimilior ætimologia feudi plani, vel de tabula, vltra alias ab alijs huc vsque relatas.

- 9 Sic etiam prædicta constitutio (vt ad rem redeã) dum solummodo disponit de successione parentum, & ascendentium, de quorum bonorum substantia legitima deberetur de iure communi ipsis fœminis, dum onus dotãdi de paragio ipsas sorores, vel amitas similiter imponit occasione prælationis, erit semper prædicta dispositio intelligenda iuxta limites ipsius prælationis, & exclusionis, vt sèper de hæreditate, de qua est fœmina excludenda, ipsi exclusæ paragium debeatur, ita Ifern. in prædict. constit. in aliquibus, col. 12. vers. vnde hic apparet glosellam, qui tenet. paragium deberi tam de paternis, quam de maternis, sic etiam ibid. col. 2. in verb. parentum, in fin. ponit opinionem illorum, qui tenent constitutionem loqui etiam de matre, & propterea dari paragium, non vti dotem, sed vti legitimam. Et super verb. maritare, in fi. idem repetit referendo prædictam opinionem: & clarius idem Ifern. in prædict. constit. col. 14. vers. secundum sententiam istorum, in fi. ibi,
- „ *Quod est loco legitima portionis de bonis eiusdem, de cuius successione petitur repelli, & paulò post in vers. dotes dantur, ibi, Nam vt prædictum est, quòd vt repellatur dotata, debet inspicere, utrum sit dotata de bonis eius, de cuius successione agitur.* Et paulò post vers. potest tamen saluari, in principio, vbi paragium esse dandum vel à matre, vel à fratre de bonis matris, ipsa matre ratum habente: itaque absoluta est ista propositio, quòd prædicta constitutio imposuerit iuxta limites exclusionis, & prælationis in iisdem bonis onus dotationis, in qua dispositione non posuit Ifern. varietatem dispositionis inter constitu. in aliquibus, & constit. vt de successione, prout in d. constit. in aliquibus, in verb. maritare, dixit Ifern. in principio, ibi, *Et in constit. seq. vt de successione, intelligunt omnes, etiam sorores excludi à successione si sit dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, & alia qua seq.* Ex quibus omnino prædicta constitutio intelligitur, quòd dotata excludatur à successione dotantis, vel ab ea, à qua petitur excludi, & dixit Afflict. in decis. 158. qui num. 5. refert prædictam Ifern. autoritatem, & patet demonstratio, quia si tex. dicit præferendos masculos cum onere dotandi de paragio pro modo facultatum suarum, & filiorum necessario de ipsis facultatibus erit intelligendum, à quibus fit exclusio; cum nulla ratio diuersitatis possit assignari: si enim non tractatur, nisi de totis ascen-

dentibus, vt diximus, & in omnium ascendentium bonis ipsis descendens legitima debetur de iure communi, quare dos de paragio in vno potius, quam in altero ex ascendentibus sit debenda non video.

- 10 An verò ista constitutio procedat, quando tractatur de successione matris, & ista quæstio fuit antiquissima, nam in matre fuit dubitatum an detur successio filiorum, ex quo secudum vsum Regni propriè beneficium vocabatur paternum non maternum in tit. an. maritus succedat vxori, & de æquitate fuit successio filiorum admissa ad mater num feudum, vt ibi dixit Iser. & in titu. de nat. success. feud. num. 10. in fin. & Ifern. per longam disputationem tractat hanc quæstionem in d. constit. in aliquibus, col. 12. vers. vnde hic apparet glosellam, vers. sed nunquid filius, & concludit procedere etiam in successione matris, vt ibid. in col. seq. vers. *alij sunt, qui generalem consuetudinem, quam innuit ibid. Iser. ibi, Et hoc, vt ipsi dicunt, videtur probari per generalem consuetudinem, & hoc verius, si hic usus, & consuetudo probatur, quia moribus ciuitatum, in prædicta constitutione, prout etiam iisdem quasi verbis dicit, & tenet in tit. de his, qui feud. dar. poss. §. sed quia vidimus, circa fin. ibi, alij dicunt, contra quod mihi videtur verius: & in col. prædictæ constit. ibid. seq. in fi. vers. dotes dantur. ibi, Ex quo concluditur, quòd glosella prædicta non est vera, locutus enim est Ifern. in præd. constitutione, tam in feudalibus, quam in burgenfaticis, vt in principio ipsius vers. sed nunquid filius præferatur, ibi, scilicet, *In successione bonorum matris communis decedentis in bonis burgenfaticis, & in feudalibus, si viuatur in eis iure Longobardo, Vnde videtur absoluta conclusio, quòd constitutio in aliquibus habet locum, etiam quando succeditur matri, & aduertendum est circa autoritatem proxime allegatã Iser. dum ponit clausulam iuris Francorum in successione matris in feudalibus, & sororem excludi à fratre, si viuatur iure Longobardo, Non intelligendam illam clausulam (si viuatur in eis iure Longobardo) esse positã propter bona burgenfatica: nam & in burgenfaticis in successione secundum ius Longobardum, quando mater moritur, frater excludit sororem à successione matris, vt notat Carol. in Longobar. de success. l. si quicumque Longobardus; nã voluit Iser. ponere quæstionem in feudalibus, in casu, quo in eis viuatur iure Longobardo, alias ridiculum fuisset in feudo de iure Francorum potuisse dubitari, an fœmiua admitteretur cum fratre, si certum erat, vnum tantum debere, & posse succedere,**

ex quo erat feudum indiuiduum illo iure: ponit igitur Ifern. Ius Longobardum in feodalibus, vnde non benè assignat rationem Iacobutius de Franch. in cap. 1. de his, qui feudū dar. poss. nu. 39. dum dicit Ifern. tenere pro filia admittenda ad successionem matris cum fratre, quia in Regno viuitur iure Longobardo, nam de iure Longobardo filia excluditur a masculo etiam in successione matris, pace tanti viri sit dictum. Sed redeundo ad prædictam quæstionem de matris successione, non omittam dicere, quod in eamet quæstione, reperij integram apostillam Petri de Montefor. in præd. constit. in aliquibus, in meo antiquissimo manuscripto contra prædicta sentientis, quam diminutam in vulgata editione habemus in fin. prædictæ cōstitutionis post apparatus Iser. insertam sub illis verbis Iser. in d. vers. Vnde hic apparet post versiculum, „ sed nunquid filius præferatur, ibi, De matre „ nihil dicit: vnde relinquatur veteri iuri. Subdit Petr. de Montefor. Sed verè hæc constitutio facta fuit non in odium, sed in fauorem „ filiarū, cum alias ante hanc constitutionem „ excluderentur ab alijs consanguineis non solum a fratribus, & talis constitutio in feudis „ concordabat cum iure communi feudorum, „ vt in decima collatione de his, qui feud. dar. „ poss. §. hoc autem, de success. feud. §. filia „ verò, & de grad. success. in feud. §. ad filiam, „ cum concordan. quam consuetudinem tollit, „ & corrigit hæc constitutio, vbi filij, seu liberi masculi non superant: si ergo hæc constitutio non loquitur in matre, & in successione „ matris non corrigit dictam consuetudinem, „ remanet consuetudo ipsa, ita quòd matri filia „ non succedat, etiam non existentibus filijs „ masculis, & maximè in feudis Petr. de „ Montfort.]

Cui opinioni obstare videtur eiusdè Autoris apostilla, quæ est posita in fin. constit. vt de successione matris, vers. quæro nunquid filia sororis, in fin. vbi omnimodam similitudinem dat inter exclusionem in bonis maternis, ac in bonis paternis, sed ipsum ibi intelligas loqui in burgenfaticis, hic in feudis, quicquid tamen sit ex generali consuetudine, vt Iser. dicit, confirmatur prædicta opinio, quod scilicet procedat etiam in matre constitutio eo maxime hic Neapoli: in hac enim Ciuitate consuetudo hæc nostra est, quæ loquitur tam de matre, quam de patre, dum dicit si moriatur aliquis, vel aliqua intestatus, vel intestata, quæ verè interpretatur ipsa cōstit. Regni, sic Aff. decis. 178. nu. 1. & 2. in terminis inducit Neapolitanam consuetudinem ad interpretationem constitutionis Regni prædictam in ali-

quibus etiam inter exteros extra Ciuitatem contrahentes, & facientes introductum secundum consuetudinem Neapolitanam, hoc modo interpretando dispositionem ipsius constitutionis extra etiam districtum, in quo consuetudo, vt diximus in præambulis, non extenderetur? quicquid aliter velit prædictam Afflicti decisionem intelligere Marant. quæst. 10. num. 28. nam si alias casus, in prædicta decisione dispositus, comprehensus fuisset de consuetudine, suffecisset Afflicto allegare consuetudinem sic disponentem, sed quia consuetudo declarabat constitutionem, & constitutio deinde disponebat; quòd ad dispositionem, constitutionem allegauit, sic à consuetudine declaratam, ac interpretatam: vnde in eo casu vt legis interpret est consuet. relata. l. si de interpretatione. ff. de legib. & sic videmus, per de consuetudine interpretatam prædictam constitutionem tam in successione matris, quam patris, & quotidie videmus ita, vt hodie in hoc, alia non adsit difficultas, vt siue sit feudum matris, seu patris, si iure Longobardo succedatur, masculus, femina sororè excludat, quomodo autè in feudis verè procedat, dicitur infra dū agetur cōstit. vt de successione matris, & in tract. de paragio. in 2. par. & idem Iser. in lect. feud. in 1. rubr. in §. sed quia vidimus, loquendo per verbum præsentis temporis, in vers. *At in Regno Sicilia dicit per prædictam constit. in aliquibus, fœminam non succedere in Regno, existente masculo, loquendo de feudo matris: subdit deinde in vers. de hoc est opinio, & sic videtur generalis consuetudo Regni tenere; ergo hodie nullo modo ista quæstio habet difficultatem,* licet Ifern. latè discussit tempore suo, † ex quibus non planè intelligo, quid sibi vulerit de Pöt. in lect. feud. in tit. de success. feud. lect. 10. nu. 26. & 27. vbi postquam dixerat Ifern. opinionem fuisse, quòd in Regno in successione matris filius non excluderat sororè: eandemque filiam, & dictam opinionem esse reprobata per peritos Regni, ac de generali consuetudine Regni esse peritorum opinionem pro masculo approbatam, vt præferatur, vt dicit Ifern. in 1. rubr. §. sed quia vidimus, num. 15. infra citandus; *Subdit ipse de „ Ponte hoc esse intelligendū in burgenfaticis, „ nam inquit ipse, respectu feudalium iam „ Doctores etiam in feudo materno dant prælationem masculis, cap. 1. de feud. fœm. & cap. „ filia, de success. feud. & alia ibi relata, referendo dispositionem Iuris communis, quasi exclusio dispositionis constitutionis prædictæ in feudo matris, supponere posset prælationem in masculo, & non ipsius fœminæ omnino-*

nimodam exclusionem, & non aduertit Iferniam loqui secundum ius Longobardum, in quo possunt plures succedere, & dum dicit Ifern. in prædicta constit. in aliquibus, cessante ipsius dispositione, relinqui dispositionem veteris Iuris in burgenfaticis, scilicet, intelligendum esse ius vetus, vt non detur prælatio, sed omnes simul admittantur, in feudalibus verò iuxta prædictam apostillam Petri vetus ius esse, vt foemina omnino à quocunque etiã remotissimo masculo repellatur, vt Ifern. dicit in princ. constit. vt de successione, ibi, succedunt consanguinei, quantumcunque remoti, & sic opinio Ifern. non fuit, vt ex eo, quod constit. in aliquibus de matre non loquebatur, quod proinde masculus non præferbatur foeminae, quia hoc erat iam absolutum, vt dicit de Pont. etiam de iure communi inter omnes Doctores etiam in feudo materno, sed vt per illam generalem consuetudinem, à dicta constitutione sublata, foemina omnino excluderetur etiam à quocunque remotissimo masculo, & agnato. Nec obstat prædicta doctrina Ifern. in 1. rub. §. sed quia vidimus, num. 15. vers. at in Regno Siciliae, vbi Ifern. simul, & semel viderur tractare quaestionem in feudalibus, & burgenfaticis matris, ibi, *Nunc ergo procedit quaestio utrum in feudo, & burgenfaticis matris masculus præferatur.* Et sic ex reg. quod vnica determinatio, respiciens plura determinabilia debeat æqualiter determinare. Iam hoc iure. ff. de vulg. & pupill. videatur per hoc supponere pro subiecto quaestionis similitudinem inter burgenfatica, & feudalibus, vt, scilicet, quemadmodum in burgenfaticis, si excluderetur prælatio, masculi, & foeminae simul succederent, sic etiam in feudalibus de iure Longobardo, scilicet, in feudo diuiduo, sed ibi Ifern. intelligitur iuxta proximè dicta: nam dum retulerat dispositionem iuris communis, quaerens, foeminam esse omnino, vti inhabilem, exclusam, subdit Ifer. per constit. Regn. regulariter succedit, nisi quado concurrat cum masculo: in hoc stat vniformitas quaestionis, scilicet, an in feudo, & burgenfaticis matris masculus foeminae præferatur, & secundum hanc positionem verior dicit ipse opinionem, quod in feudo matris constitutio non procedat, ibi, alij dicunt, contra quod mihi videtur verius, sed ex consuetudine contrariam opinionem seruari: si ergo excluditur in feudo matris, dispositio constitutionis in simul necesse est, quod excludatur, quod ibi proximè dixerat, scilicet, foeminam non excludi, ex quo non erat habilis, sed ex quo masculus præferbatur, & sic remanet sublata dispositione con-

stitutionis, exclusa prælatio tam in feudalibus, quam in burgenfaticis; sed vario modo, siquidem in burgenfaticis excluderetur prælatio, & admittebatur per consequens successio masculi, & foeminae absque discretionem sexus, ex 1. maximum vitium, in feudalibus excluderetur etiam prælatio; sed foemina omnino excluderetur, vt inhabilis, & hoc voluit dicere Ifern. in prædicta doctrina, dum supposita dispositione constitutionis Regni in burgenfaticis, & feudalibus matris, quaerit, an præferatur masculus, scilicet, an seruetur prælatio inducta per constitutionem in feudalibus matris, relinquens cetera, quando constitutio locum non haberet sub dispositione iuris communis, vt dixi. Hoc tamè intelligas in feudis quaternatis in casibus non comprehensis in constit. Regni, vt de successione, & in constit. in aliquibus, nam in feudis planis, & de tabula etiam secundum Ifern. succeditur secundum ius commune Romanum, vt dixi supra latè num. 7.

14 ¶ & redeundo ad principalem quaestionem, dicas quod secundum veram Ifer. opinionem in cap. 1. de benefic. foemin. Nec in feudo dato foeminae, de iure communi feudorum, & sic nec in feudo matris filia succedat, etiam non existentibus masculis, & Ifern. opinio perpetua semper fuit, quod etiam in feudo foemineo foemina nisi ex pacto expresso non succederet, sic enim defendit Minad. post gl. quam optimè fundat latè disputando, & concludendo pro prædicta opinione Ifer. in repet. præd. constit. in princ. tex. constit. præd. nu. 19. vers. contrariam, cum plurib. seqq. relatis argumentis pro contraria opinione à num. 9. Vnde miror, quomodo de Pont. sic oscitanter dixerit. iam omnes Doctores prælationem prædictam asserere, quando erat contra opinionem Ifern. iuxta quam data pro vera opinione Ifern. quod constit. in aliquibus, de matre non disponderet, foemina, vt diximus, fuisset omnino exclusa, alio pacto non existente, sic etiam dixit Ifern. in d. 1. rub. §. sed quia vidimus, col. 2. vers. iure isto, ibi, *Iure isto verius videtur, quod repellatur à feudis matris, sicut & patris.* Et ibidem in seq. vers. at in Regno Siciliae, vbi illam exclusivam de iure communi feudorum in feudo foeminae proximè ibi dictam limitat in Regno ex dispositione prædictae constit. in aliquibus, dicendo, *at in Regno Siciliae foemina succedit in feudo, non existente masculo in constit. Regn. lib. v. tit. 10. constit. in aliquibus.* Ex quibus satis fit, superque dictum pro eo quoad dispositionem prædictae constitutionis in aliquibus attinet.

Repe.

Repetitio, par. 1. §. 3.

- 1 Constitutionis, ut de successione dispositio summatim enunciatur, & loqui in feudis quaternatis.
- 2 Constitutio predicta quas personas admiserit ad feudi quaternati successionem, & melius, nu. 31.
- 3 Constitutio ut de successione, in quo sit uniformis cum constitutione in aliquibus declaratur.
- 4 Constitutio ut de successione quid noui à constitutione in aliquibus statutis dicitur.
- 5 Pragmatica Filingeria dispositio enunciatur.
- 6 Capitali emergentiam Regis Caroli qua sit dispositio.
- 7 Pragmatica Filingeria dispositionem fuisse potius equam quam iustam.
- 8 Pragmatica Filingeria rationem, quam ibi periti Regni expriment non esse veram probatur.
- 9 Pragmatica predicta fuit facta ad gratificandum Serioñem Caracciolum, non quia ita iure procederet.
- 10 Caneus notatur.
- 11 Pragmatica Filingeria dispositio, & constitutio ut de successione in S. coniugata, an procedant quando soror fuit dotata à patre, vel matre, vel auo, vel proauo, ut ab ipsorum successione excludatur, dubitatur.
- 12 Opinio negativa concluditur, & soluuntur contraria.
- 13 Capitulum emergentium declaratur.
- 14 Soror in capillo, ut preferatur nupta, an requiratur, quod nupta sit dotata de bonis eius, de eius successione agitur latissime disputatur aduersus Federicum Vivaldum, & contra eum pro communi, & affirmatiua concluditur.
- 15 Vivaldus notatur, ex quo intellectus per eum datus non est ipse inuentum.
- 16 Soror in capillo quomodo per constitutionem, & quo loco vocetur ad successionem secundum Vivaldum.
- 17 Capituli Papae Honorij verba referuntur.
- 18 Constitutionis ut de successione in S. coniugata autem nouus, & germanus intellectus.
- 19 Fratris appellatione in ea constitutione sorores continentur etiam in principio S. ex collateralis, & num. 28. latius comprobatur.
- 20 Constitutio predicta quare in collateralibus

- successione non expresserit prerogatiuas, & num. 26. latius
- 21 Constitutio predicta quando erat necessaria prerogatiuarum expressio illam fecit.
  - 22 Luca de Penna theorica in l. fi. col. fin. Cod. quand. & quib. 4. pars. vers. promissorum declaratur.
  - 23 Afflicti in constit. ut de success. num. 30. in 10. notab. declaratur.
  - 24 Gulielm. de Perno in cons. 13. col. 1. vers. quonimo dicitur, & ponderatur.
  - 25 Capitulum Papae Honorij ponderatur pro sorore non dotata, & declaratur.
  - 27 Soror non dotata licet nupta quoad excludendum patrem equiparatur sorori in capillo.
  - 29 Glos. Marini in constit. ut de successione in verb. coniugata autem, in vers. sed quid si soror, declaratur, & intelligitur contra intellectum Vivaldi.
  - 30 Reseruatio successionis in ipsa dotatione sororis, vel filiae, quod offeri possit in praedictum successorum, & quando in praedictum fisci.
  - 32 Soror, vel filia, ut per dotationem excludatur debeat esse sciens, & consentiens ipsius dotationis.
  - 33 Dotatio ut causet exclusionem sororis à successione fratris, an debeat esse de proprijs bonis fratris, vel sufficiat, ut sit de paragio paternorum, vel maternorum per fratrem dotata, defenditur opinio pro fisco contra communem, & concluditur num. 40.
  - 34 Lucas de Penna in d. l. fi. circa fin. C. quando & quibus lib. 10. declaratur.
  - 35 Capitulum emergentium ponderatur pro predicta quaest. pro fisco.
  - 36 Pragmatica Filingeria ponderatur pro fisco in predicta quaestione.
  - 37 Ifernica opinionem semper fuisse pro fisco, in predicta quaestione per plures auctoritates probatur.
  - 38 Soror quae fuit admissa ad partem successionis per fratrem, & non dotata succedit, ac si non esset dotata.
  - 39 Minadous notatur de malo intellectu Iser. in locis ibidem latis.
  - 41 Dotem de paragio à dote legata à patre differre, licet utraque à fratre soluat.
  - 42 Conclusio pro fisco à sufficienti partium enumeratione confirmatur.
  - 43 Dotatio voluntaria an causet exclusionem, vel esse debeat necessaria.
  - 44 Dotata debet intelligi à communiter accedentibus de dotata de paragio.

*§. 3. De natura dispositionis constit. Regni,
ut de successionebus quoad sexus
prælationem.*

Secunda fuit in Regno constitutio, ut de successionebus, † quæ loquitur solum, & specialiter in successione feudi quaternati, ut ibi per glos. Ifern. & Amita, & licet in glos. in princ. de hac questione dubitetur, tamen in fin. concluditur loqui in feudis quaternatis ex autoritate Marini, ut in principio lecturæ ipsius constit. tenet Ifern. Vnde advertas primam glosam huius constitutionis. nō esse Marini, nec ipsam habeo in meo manuscripto, sed incipere Marini glosam à secunda glos. quæ incip. Hæc constitutio. Et propterea Ifern. dum incit. de natur. success. feud. post primam addit. col. 3. vers. constitutio tamen Regni dicit, quod quantum ad successionem in feudis planis, non innouat constit. ut de successionebus, & refert glosam in præd. constitut. circa fin. in verb. in omnibus, & non glosam primam, in princ. ut hic stat, quam si adfuisset retulisset Ifern. & dicit Petrus de Monteforte in constit. Regni si quando, in addit. quæ incipit, in alijs etiam feudis.

- 2 Admitit dicta constitutio ad feudi successionem omnem sexum, masculos scilicet, & foeminas descendentes vsq; in infinitum, liberè, & absolutè, & in hoc nihil noui statuit ab eo, quod similiter in linea descendenti constit. in aliquibus disposuerat. Quemadmodum etiam in prælatione sexus masculini, ut scilicet, concurrente masculo, excludatur foemina: nam introducendo simpliciter sexus masculini prælationem, nihil etiam circa modum exclusionis faciendæ noui statuit, & per hoc omnia, quæ circa prælationem masculorum in successione descendentium sunt specialiter statuta per prædictam constit. in aliquibus remanent etiam firma in hac parte in successione feudorum quaternatorum ex dilucidatione facta per constit. ut de successionebus, ut scilicet, teneantur masculi maritare sorores, vel amitas secundum paragium, & facultates in ijsmet bonis, in quorum successione præferuntur ipsis foeminis, † & verius est, ut quoad hanc partem spectat, non dicatur dispositio constitutionis, ut de successionebus. sed potius constit. in aliquibus. Sic enim colligitur ex Ifern. in 1. rubr. §. sed quia vidimus, vers. at in Regno Siciliae, & ibid. paulo post, vers. per constitutionem Regni, ibi, tamen
- 3

tenetur, filiam sororem suam secundum paragium maritare: & obseruandus est Ifern. qui in hac parte, ac materia nihil dicit in constit. ut de successionebus, ex quo iam materia in constit. in aliquibus, pertractauerat. Sic etiam in præd. tit. de natur. success. feud. in 2. addit. col. 2. vers. item si minus, ibi, [Licet videatur esse in potestate petris, vel fratris dare dotem, cum teneantur secundum paragium, ut in constit. in aliquibus, & ibid. col. 4. ante vers. sed quod iuuatur dotata minor ibi, scilicet, ut haberet post dotatis obitum, quod ei defertur à lege, & maioribus, nec in casu nati filij perdidissent dotem, quia eam petijset etiam à nepote filio fratris, vel fratre suo, ut in constit. in aliquibus.] Et sic ibi Ifern. tractat questionem de exclusionem, quæ oritur omnimoda ipsius dotatæ vigore constit. ut de successionebus, inducendo obligationem solutionis paragij, fundat obligationem soluendi paragium in eodem casu, per constit. in aliquibus. Et tamen quoad exclusionem ex causa dotationis fundauerat ex constit. ut de successionebus, ut in eod. tit. de nat. success. feud. dicit in 1. addit. col. 3. vers. item in burgenfaticis, ibi, [Per quam constitutionem excluditur soror coniugata, & dotata à successione fratris, quæ est contra ius commune. C. de leg. hæred. l. 1. Ad successionem patris dotata venit cum distinctione, quæ sit eadem constitutione. §. filia, & in princip. & præced. constit. in aliquibus.] Concludit igitur Ifern. quod principium constit. ut de successionebus, cum §. filia autem, cum constit. in aliquibus; loquantur de admissione filia dotatæ ad successionem patris.

4 Ex prædicta igitur constitutione, ut de successionebus illud noui est introductum, quod dotata, & maritata excludatur omnino à successione fratris morientis, in §. coniugata autem, & dotata à fratrum successionebus repelluntur.] quæ exclusio adeo est vehemens, ut, nedum quilibet remotior admittatur, sed etiam fiscus. † Fuit tamen per Regiam pragmaticam, detta la Filingerà, declaratum, hanc exclusionem non oriri, nisi, quando soror reperitur dotata à fratre de bonis fratris: quod verò fiscus in eo casu admittatur ad successionem, clarius est hoc declaratum, quam alia probatione indigeat. † extat enim capitulum Caroli incip. emergentium, vbi longa dispositione, ac discussione præhabita declaratur dotata, ad finem, ut fiscus admittatur etiam illa, quæ alio titulo quam dotis, veluti prout tunc temporis seruari solebat, pro honorabili vita ducenda, pecuniam receperat in contractu matrimonij, ut ibi videre

dere licet; Fuit enim in prædicta pragmatica, per Reginam Ioannam declarata pro lege in Regno opinio Iser. in pd. tit. de nat. success. feud. in fin. primæ addit. col. 3. in fin. sub vers. alij, quia constitutio est odiosa, licet ibidem Isern. ante prædictum vers. alij tenuerit glossæ intellectum fuisse communem ibi, *hic est communis intellectus*, quod, scilicet, dotata ab eo, cuius fuit tale feudum siue ab auo, siue à patre, siue à proauo semper à successione fratris excludatur: tamen Isern. in præd. constit. vt de successione, in verbo coniugatae autem, & dotatae in princ. dicit de bonis eiusdem, de cuius successione agitur, quæ est vltima opinio, & Lucas de Penn. in l. fin. C. quand. & quib. quart. pars col. fin. vers. præmissorum, dixit veriolem, & communiorem opinionem Isern. prædictam, † & verè fuit secundum æquitatem potius, quam veritatem prædicta opinio approbata, vt ex Luca colligitur loc. cit. licet plura dicat Minad. in præd. repet. in tex. num. 63. & ante eum Loffred. in cap. 1. de nat. success. feud. & de Franch. decis. 328. qui hunc intellectum ex sententiâ prædictæ pragmaticæ defendit contra Canner. in cap. si aliquem, vers. sed discutiendū est, referens Cum. in eodem cap. in verb. maritata, quæst. 19. qui omnes, præter Siculos, potius in fin. resident in ea opinione necessitate ducti ipsius legis, quæ in Regno non potest controuerti, potius quam veritate argumentorum, & maximè apud me in hac constitutione intelligenda, valet illud argumentum, quod constitutio, quæ fuit facta ad dilucidandas successiones feudorum, quando voluit simpliciter esse intelligendum simpliciter dixit maritatum, & dotatum absque declaratione, de cuius bonis, prout in §. filia, quando verò tractauit de successione patris, expressit dotatas de bonis patris: & facit etiam, † nam, dum illi DD. pragmaticam facientes, nituntur intelligere opinionem glossæ, quando viueretur iure Longobardo, vt in vers. dictæ pragmaticæ *non obstat glossa, vt tunc dotata de bonis paternis excludatur à successione fratris*; hanc dispositionem non video, quia in constitutione expressè etiam de iure Longobardo, filia, dotata de bonis paternis admittitur ad successione cum filia in capillo confusis dotibus, quæ dispositio reperitur in iure Longobardo etiam in successione fratris, vt dotata, & non dotata succedunt, confusis dotibus; tex. est in Longobard. si quis Longobardus sorores, vbi Carol. in verb. filiabus, tit. de successione. & sic declarat Luc. de Penn. in fin. l. final. C. quand. & quib. quart. pars, vbi dicit vidisse consilium acutissimum Ioan. de Lau-

do, per quem de iure Longobardo non fuit exclusa dotata à patre à successione fratris, † & sic fuit prædicta distinctio inuenta ad dilatandum arbitrium contra fiscum in fauorè Ser Ioannis Caraccioli plurimum tunc temporis de Regina benemeriti, eo maxime quia apud eos in conflictu opinionum inter glossæ, & Iserniam potuit quæstio iudicari dubia, & propterea non deliquerunt in re dubia contra fiscum respondendo. l. non puto, ff. de iur. fisc. & probatur ista opinio ex euentu, nã Regina Ioanna hoc quasi declarauit in indulgentia concessa occisoribus ipsius Ser Ioanis, cum inter cætera beneficia collata in prædictum Ser Ioannem exprobrat se ipsi Comitatum Auellini concessisse, vt legitur in registro in Archiuio, anni 1423. fol. 360. ibi, [Nos ipsum ex simplici milite, Comitatus Auellini, & Ducatus Venusij magnificis, & excelsis titulis illustrauimus,] & constat in prædicta pragmatica, quæ de successione Comitatus Auellini fuit facta in fauorè Filingeriæ vxoris Ser Ioannis Caraccioli, vt ibi enunciatur, indicas ex verbis in indulgentia positus ex gratia pro eo prædictam declarationem fuisse factam contra communem intellectum: & licet prædictus intellectus per Cumiam in præd. repet. cap. si aliquem, in verb. maritata, sub num. 386. vt plurimum fundetur in illis verbis constitutionis in §. filia autem non bene dicitur, sic simpliciter, quia tex. loquitur de successione patris, non autem de fratris successione, vt inferius dicitur, & Isern. expressè dixit in præcit. doctrina in tit. de nat. success. feud. in 1. addit. col. 3. vers. item in burgenfaticis: cuius doctrinæ verba supra proximè retuli. ibi, [ad successionem patris dotata venit cum distinctione, §. filia.] Ergo si primo Isern. dixit dotatam, & coniugatam excludi simpliciter à successione fratris, & deinde dicit ad successionem patris filiam admitti cum distinctione §. filia autem in filiabus erit tex. d. §. filia, intelligendus ex mente, & verbis Isern. cætera, ac plura dicuntur per Canner. qui dicit, neminem ex Siculis contradicere, & tamen Gulielm. de Pern. in hoc expressè contradixit conf. 13 pag. 1. vers. rursus non obstat. §. coniugata autem ibi, & quia loquitur, quando fuisset, &c. & dicitur inferius, tamen, vt dixi, penes me maxime vrget prædictum argumentum, quod, si voluisset, declarasset Imperator, prout fecit in descendibus modum dotationis, & ista notabis pro ipsis, maxime quæ circa decisionem prædictam Domini de Franch. 328. discutienda sunt, cum quo ad dispositionem prædictæ pragmaticæ Filingeriæ fatuum esset in Re-

gno, & sacrilegium de re iam facta discutere, maximè præcedente tali, ac tantaa Iurisperi-
torū Regni discussione: loquitur igitur in ex-
clusionem, quæ per dotationē fit sororis cōiuga-
tæ a fratris successione, vt talis dotatio debeat
11 præcedere. † An verò prædicta oimoda exclu-
sio ex bonis, & successione dotantis non so-
lūm procedat, quando soror à fratre, sed etiā
quando alia quælibet etiam descendens à pa-
tre, vel auo, vel proauo reperitur dotata, ita
vt fiscus ad morientis successionem admitta-
tur, seruata dispositione tex. ipsius constitu-
tionis, in verb. cōiugata, iuxta prædictā prag-
maticam Reginæ Ioannæ pro fisco videtur te-
nere Isern. in prædict. constit. vt de successio-
nibus, in verb. coniugatae autem, & dotatæ,
dum in principio ita generaliter dicit *de ba-
nīs eiusdem, de cuius successione agitur*: si
enim de solo fratre textum voluisset glossare,
deuisset dicere de bonis eiusdem fratris, nec
obstant illa sequentia verba ibi, dum voluit
sororem ad successionem admittere, quia de-
inde in eadem glos. in vers. sed quid, si non
fuit dos soluta, ponit casum ad declarationē
prædictæ dotationis tam in patre dotante, fi-
liam, quam in fratre dotante sororem, & in
vers. cum dos promittitur, expressè dicit,
„ [alioquin nunquam soror, vel filia succederet
„ in feudo patri, vel fratri, & in fin. ipsius
„ glosæ in vers. item si dos promittatur pro so-
„ rore, vel filia nolente, & inuita, vel ignoran-
„ te, & non consentiente dotari non præiudi-
„ cat, quia non per hoc repellitur à successione
„ feudi fratris, vel dotantis, vt est dictum plenè
„ in d. tit. de nat. success. feud. in princ.] Itaque
si secundum ordinis obseruantiam vellemus
Isern. opinionem intelligere, ipsius opinio vl-
tima fuit, vt dotata, & maritata non solum
postponatur sorori in capillo, sed omnibus
alijs, qui succedere possent, quando fuit do-
tata de bonis illius, de cuius successione agi-
tur, imò ipsi fisco; prout quando essemus in
successione fratris, vt prædictum est, & sic vi-
detur supponere Afflict. in præd. constit. ex
mente Isern. num. 30. in fin. decimi not. vbi di-
cit dotatam a patre excludi à successione bo-
norum dotantis, non fratris, & num. 32.
vers. sed iuxta hoc quærit, vbi de fratre, &
patre dotante ad finem prædictum quæ-
rit, ergo pariformiter erit in vtroque deter-
minatio faciendā: & secundum hanc opinio-
nem processit præcitatum capitulum Regis
„ Caroli, incip. emergentium, ibi, [Quæ alias
„ dotatæ, & maritatæ de iure, & Regni consti-
„ tutionibus à successione bonorum feudalium
„ aitorum, paternorum, & fraternalium, seu
„ alterius cuiuscunque adminiculum afferat

„ præsidium, vel iuuamen, sed pro maritatis, &
„ dotatis habeantur, censeantur, & reputentur,
„ & tanquam maritatæ, & dotatæ à successio-
„ ne bonorum feudalium in casu, prout iura,
„ constitutiones, & capitula Regni dicunt pe-
„ nitus, & infallibiliter repellantur, & curia,
„ seu fiscus noster in bonis ipsis singulis vicibus
„ succedat, & succedere valeat, debeat, &
„ possit.]

12 Sed tamen, licet prædicta maximè vrgeant,
veritas, quæ ex tex. constit. vt de successio-
nibus colligitur, non patitur prædictam inter-
pretationem: postquam non nisi in fratrum,
& collateralium successione fuerit dicta
exclusiua admissa in §. coniugatae autem, &
dotatæ, imò filia dotata, dum de patris suc-
cessione tractat in §. filiae autem in capillo, quan-
do non adsunt filiae in capillo, sed existunt
plures dotatæ de bonis patris maiores mino-
ribus præferuntur inter viuentes iure Fran-
chorum: inter viuentes autem iure Longo-
bardorum collatis dotibus, ita ex glos. Mari-
ni in verb. filiae autem, expressit Isern. in tit. de
nat. success. feud. in 1. addit. col. 3. vers. itē in
burgenfaticis, vbi dicit, constitutionem præ-
dictam à successione fratris excludere coniu-
gatā, & dotatam ad successionē patris venire
cū distinctione, quæ fit eadē constit. §. filiae, sci-
licet, vt diximus; inter viuentes iure Frācho-
rum, vel Longobardorum, & melius idem
Andr. in fine prædicti tituli de natur. success.
feud. vers. hoc non bene dicitur, ibi, [In patre
non posset poni, à cuius successione non re-
pellitur propter dotem in fratre mortuo sine
hærede legitimo, scilicet, masculino, in feudo
similiter poni non potest, quia tunc aperire-
tur feudum agnatis de iure isto, in Regno Si-
ciliæ fisco, qui excludet dotatam à fratris suc-
13 cessione, † nec prædictum capitulum obstat,
nam est relatiuum ad dispositionem constitu-
tionum, & capitulorum Regni, & per hoc
omnino erit intelligendum, prout loquuntur
constitutiones, & sic ipsum intelligit de Pöt.
præd. conf. 10. vol. 1. nu. 31. & 32. cum seq. &
fundat prædictam opinionem, Et omnia dicta
ex opinione Isern. rā supra relata in contrariū,
quā etiam in præcedenti discursu in tit. de
natur. success. feud. intelliguntur, respectiuè,
scilicet, secundum habilitatem terminorum,
vt cum loquitur de patre dotate, intelligatur
quatenus dotata, deinde esset excludenda à
sorore in capillo, seruata forma prædicti §. fi-
liae autem, quā verò tractat de fratre, intelligi-
tur iuxta terminos totalis exclusionis, secundū
terminos §. coniugatae autem, & dotatæ, &
ita Isern. intelligit Ann. conf. 8. num. 9. qui
dum vult intelligere Isern. loqui tam in patre,
quam

quàm in fratre, quando est sola dotata, & soror excludatur à Fisco, intelligitur in quæstionis dubitatione, non autem in resolutione, prout ibi sequitur in concursu sororis in capillo, nam optimè supponit Iser. in patris dotatione discurrere, non ad viam totalis exclusionis, vt est ipsius sororis, sed ad inducendam prælationem sororis in capillo: concludamus igitur prædictam constitutionem requirere dotationem de bonis, de cuius successione tractatur tam in prima parte, in qua tractat de successione descendendum vsque ad vers. ex collateralibus, quam in §. filie autem, ac ex dispositione primæ constit. in aliquibus quoad prælationem, quam etiã in inducenda totali exclusione sororis à successione fratris, ita vt etiam fiscus possit admitti, stante interpretatione, in Regno facta per pragmaticam prædictam la Filingeria, quæ est prima inter pragmaticas in tit. de feudis.

14 Reliquum est, vt discutiamus, an ista dotatione de bonis eius, de cuius successione agitur in dispositionibus prædict. constit. vt de successione requisita, vt diximus: requiratur etiam necessario in inducenda præteritiua in capillo in successione fratris, vt, scilicet, possit soli dotatæ, & nuptæ, vt dixi, soror in capillo præferri, & per hoc an soror in capillo in successione fratris debeat, vel possit præferri tantum maritatæ sorori, licet non dotatæ de bonis ipsius fratris, de cuius successione agitur: & hanc quæstionem latè tractat Federic. Viuald. in suo vero, vt ait, intellectu constit. vt de successione, in vers. ex collateralibus, & pragmaticæ prædictæ la Filingeria, quem auctorem in fin. huius voluminis imprimendum curavi: ne quis putet imaginarium aduersarium mihi met parasit: tenet enim prædictus autor pro sorore in capillo contra maritatam, & non dotatam de bonis fratris, esse, scilicet, ipsam in capillo præferendam ipsi maritatæ; & quia per D. de Franch. fuit facta decisio in causa sororum de Suriano in decis. 328. vnitis tribunalibus Sacri Consilij, & Regiæ Camere contra sororem in capillo, & ipsam etiam sequitur de Pont. consil. 20. vol. 1. per tot. & prædictus Viuald. facit magnum Festum de prædicto intellectu, decreui hic, pro defensione tantæ decisionis, ac pro tollendis difficultatibus, nouiter per eum post prædictam decisionem excitatis nuncupatim, ac sigillatim omnibus argumentis propositis, ac resolutis, opinionem contra sororem in capillo veram demonstrare. † Et ac elatus permaneat; etiam ante discussionem, laudem inuentionis ei aufert Cumia, qui longè ante ipsum prædictum intellectum, tanquã

à se inuentum, & nouum dixit in repet. cap. si aliquem, in verb. maritata, sub num. 19. vers. itro nouiter intelligendo, vbi videri potest nam ex tex. constit. prædictæ eodem modo firmat prædictum intellectum.

16 Præsupponit enim prædictus veridicus intelligens, quod dicta constitutio in vers. ex collateralibus, dum ad successione fratris vocat fratres ex utroque latere, vel ex altero, ac sororem in capillo. excluso etiam communi parente; quod ex hoc per argumentum à contrario sensu admittat sorores maritatas post ipsam sororem in capillo, vt, scilicet, attento ordine literæ fratres primò, deinde sorores in capillo; tertio communem patrem; quarto sororem maritatam, scilicet, non in capillo admittat; additque hoc probari per dictionem illam, etiam, quæ implicat exclusionem non solum communis patris, sed etiam ipsius coniugatæ, ponderat etiam in præd. constit. verbu illud omnino, vbi præcisa admissio demonstratur, per glo. in cap. ex parte, extra de offic. deleg. vbi DD. & dat. in fin. convenientiam, quod, si dotatio, & coniugatio de bonis fratris causatur omnimodam exclusionem sororis à bonis, & successione fratris, iustum videatur solam coniugationem aliquid operari, vt ad minus ipsi soror in capillo præferatur, compensando per hoc commodum maritagij cum prælatione in successione fratris, vt num. 1.

Secundò arguit, quod inclusio sororum in capillo est exclusio sororum nuptarum ex reg. l. cum Prætor. ff. de iudic. vt in simil. arguit Pisanell. in responso edito post Caneet. num. 11. & licet, inquit, in §. noniugatæ autè, & dotatæ a contrario non repellantur, coniugatæ solum, & non dotatæ, inquit ipse, intelligendum suo loco, scilicet, post fratres, & sorores in capillo: nam argumentum est deducendum iuxta limites ipsius dispositionis: si enim tex. dicit coniugatæ autè, & dotatæ à fratrum successione repelluntur: ergo coniugatæ tantum non repelluntur; ergo non poterit concludi; quod omnino admittantur, scilicet ante sorores in capillo, corrigendo, vt ipse dicit, expressam dispositionem, per quam soror in capillo omnino succedit, in §. præcedenti ex collateralibus positam, vt in prædicto autore. & nu. 2.

Tertio soror in capillo per constitutionem est admissa, & prælata ipsi etiam communi patri, si admitteretur soror nupta, & præferretur sorori in capillo per regulam, si vinco vincentem, præferretur nupta communi patri, & sic illud absurdum permixtum in fratre, & sorore in capillo multiplicaretur in

forore nupta, absurdum hoc videtur, ex quo frater debet vocari post patrem, cum propinquior sit pater, vt dicit Iser. in cap. 1. col. 1. in fin. vers. nec posset patri, & col. 3. in fi. vers. constitutio Regni p̄dicta. Et postquā sic præcepit, & ordinauit prædicta constitutio, non esse ordinem controuertendum, & supponendo verè, & expressè sic fuisse per prædictam constitutionem ordinatum, refert rationes diuersitatis inter in capillo, & nuptam, quasi plus militet ratio obseruandæ agnationis in forore in capillo, quàm in coniugata, Dec. in l. venia. num. 5. C. de in ius vocan. & Tiracquell. de retract. in præfat. nu. 56. & 65. vt per prædictum nu. 3.

Quartò arguit ex intentione prædictæ constitutionis, quòd, scilicet, in linea collateralis omnino succedunt fratres, etiam ex altero parente coniuncti, & soror in capillo, excluso etiam communi patre: ergo post prædictos non excluditur communis pater, sed admittitur, ergo pater excludit coniugatam: si ergo pater, exclusus à forore in capillo, excludit coniugatam, multò magis illam excludet ipsa soror in capillo, per regul. si vinco vincen-tem te, probat hoc ex autoritate Isern. in colum. 2. post med. in cap. 1. de natur. success. feud. vers. sed si feudum esset à latere his verbis, (dic vt supra, quòd frater, vel soror in capillo succedent, quādo pater excluditur) nulla facta mentione sororis coniugatae, prout etiam glo. in const. prædicta in verb. excluso etiam, vbi qñ non sunt fratres, & sorores in capillo, & filij fratrum, pater succedit, & dicit hoc etiam fundari per Luc. de Penn. in præd. l. fi. in fi. vers. amplius, C. quand. & quib. quar. pars lib. 10. vers. amplius in d. constit. ibi (Et alijs vltioribus, qui per patrem rationabilius repellerentur, exclusis.) Et huic argumēto, inquit prædictus Autor, sophistæ omnes toto vitæ suæ tempore non respondebunt, torqueant sese, & infensè aduersentur, quantum velint, nu. 5.

Quintò arguit ex pondetatione etiam prædictæ constitutionis, ex quo constitutio prædicta in successione descendentiū expressit, quòd sorores, licet maritatae, tamen non dotatae de bonis patris, de cuius successione agitur minoribus fororibus, in capillo existentibus, præferri debeant idipsum si voluisset, in collateralis dixisset, ergo omittendo satis declarauit, quòd in ea linea voluit in feudalibus illam præferri, l. 1. §. fin. autem, C. de caduc. tollen. & prædictum §. filia loqui in linea descendenti: hoc non indiget probatione, vt probauimus etiam supra ex Iser. autoritate supra in tit. de nat. success. feud. in 1. addit. col.

3. vers. [ad successionem patris dotata venit cum distinctione, quæ fit eadē constitutione, §. filia & omnes sic tenent. & in hoc bene inuehit autor ille contra Cannet. d. cap. si aliquem, fol. 300. vers. sed discutiendum est, num. 12. & ibid. etiam bene excludit repetitionem qualitatis expressæ in d. §. filia posse fieri in superiori §. ex collateralis, vt in d. autor. num. 6.

17 Sextò fundat ex verbis capituli Papæ Honorij relati per Liparul. in addit. ad Iser. in c. 1. col. 5. de nat. success. feud. cuius verba sunt, [In successione verò præmissa inter feudatarios, & subfeudatarios viuētes in regno eodē iure Frāchorū sexus, & primogenituræ prærogatiua seruetur, interdum eodem gradu feudatario coniunctos fœminam masculus, minorem maior natu præcedat, siue sint masculi, siue fœminæ concurrentes, nisi forte duabus concurrentibus, esset primogenita, maritata, & minor remanserit in capillo: tunc enim minor, quæ in capillo remanserat, primogenitæ maritatæ in successione huiusmodi præferatur: sed si nulla remanserit in capillo duo, vel plures fuerint maritatæ maiori natu ius primogenituræ seruetur.] Et prorsus iisdem verbis disponit cap. si aliquem Regis Iacobi Regni Siciliae, prout ex Gulielmo de Pern. Cumia, & Cannet. colligitur, quæ capitula, si quando disponunt inter maritatas prærogatiuam ætatis, non possunt, inquit ipsæ, intelligi de illis maritatis, & dotatis de bonis eius, de cuius successione agitur, quia illæ per constitutionem omnino repelluntur, & sic loquēdo de prælatione, oportet, vt ipsæ personæ sint tales, quæ possunt succedere cuiusmodi non sunt ipsæ dotatæ de bonis illius, in cuius successione agitur, vt prædictus autor nu. 9. ergo necessariò loquuntur in maritatis tantum.

Septimò affert autoritatem Gulielmi de Pern. in conf. 13. in col. 1. vers. quimmo, ibi, [Nec obstat, quòd fuerit mater coniuncte in capillo, vt sic illa succedat, vt d. §. ex collateralis, quia certè non remansit in capillo, quia præmortua matri, & propterea viuente matre, etiam maritata, & dotata fuit.] Ex quibus verbis colligit prædictus autor, quòd si secundogenita verè remansisset in capillo, proculdubio in successione feudi sororis, vita functæ, ipsa in capillo sorori nupte præferri debuisset, vt prædictus nu. 10.

Octauo adducit autoritatem Afflicti in const. vt de successione, nu. 30. in 10. notab. vbi referendo, secundum intellectum d. §. coniugata, & dotata, inquit, [Secundus intellectus est secundum Andr. de Iser. hic vt tunc soror

6. soror coniugata, & dotata repellatur à suc-
 7. cessione feudi fratris sui decedentis sine libe-
 8. ris, & sine fratre masculino, vel sorore in capil-
 9. lo, superflite solum sorore sua coniugata, &
 10. dotata, quando esset dotata à fratre, secus si
 11. aliunde fuisset dotata, etiam quod fuisset do-
 12. tata de bonis paternis, quia tunc repellitur so-
 13. lum à successione bonorum dotantis, non
 14. autem à successione bonorum fratris, de cu-
 15. ius bonis non fuit dotata, vt predictus nu. 11.

Nonò colligit hanc eandem sententiam ex
 doctrina, ac theoricâ Luc. de Penn. in l. si. in si.
 C. quand. & quib. quar. pars. Ex qua doctrinâ
 autor ille longa argumentorum serie præten-
 dit sentire ipsum Lucam, quod soror, licet
 dotata à patre, vel de bonis paternis, admitta-
 tur post sororem in capillo, scilicet, non nu-
 ptam ad successionem fratris, vt sic probetur
 ista tertia species inter penitus admissam,
 quæ est soror in capillo, penitus exclusam, quæ
 est soror coniugata, dotata à fratre de bonis
 fraternis, quæ tertia species consistat in dota-
 ta à patre, vel aliâs maritata simpliciter, quæ
 non excludatur penitus, nec penitus admit-
 tatur, sed postponatur ipsi sorori in capillo, vt
 predictus auctor nu. 12.

18 Sed tamen predictis tot ponderationibus,
 ac argumētis non obstantibus, aliter tex. præ-
 dictæ constitutionis intelligendum esse credo,
 ac communem præxim veram, ac verissimâ
 comprobari facili negotio ex infrascriptis
 ostendam.

Certum enim, & indublatum est, consti-
 tutionem prædictam voluisse dilucidè dispo-
 nere, prout semper ponderat Iser. in suo cõ-
 mē. & præcipue in verb. filij autem fratrum,
 & optimè in tit. Imperator Lotharius, in
 verb. & si filius fratris, col. 2. vers. constitutio
 est dilucidans, iunctis ijs quæ ibid. colum. 3.
 vers. per hoc non obstat, vbi optimè de ista
 dilucidatione loquitur Iser. Ex qua ratione
 nunquam mihi persuadere potui, vt ipsa cons-
 titutio modo prædicto voluerit tot, & tantas
 dispositiones facere non in sensu directo, sed
 nunc tacitè per nominationem personarum,
 vt primò nominatas voluisset præferri: item
 vt matitatas, & non dotatas voluerit à con-
 trario sensu vocari in §. conjugatæ autem, &
 dotatæ, prout ante prædictum voluit Cui. in
 repet. præd. cap. si aliquem, in verb. maritata,
 sub num. 19, 20. & seq. & mirum, quod, dum
 vellet successionem dilucidare, & constitue-
 re insimul prærogatiuas in successione colla-
 teraliū diuersas ab ipsa successione descen-
 dentium per tacitum, ac subauditum intelle-
 ctum, & sic per obscurum sensum voluisse
 prædictum Imperatorem hoc facere tunc

temporis à tanto viro in hoc consultum,
 prout erat Petrus de Vineis: mirum etiam,
 quare in collateralali successione non cura-
 uerit prærogatiuas expressè disponere, in
 ipsa successione descendantium iam in eadem
 constitutione stabilitas, sed simpliciter om-
 nes personas, & gradus admittēdo, nec sexus
 prærogatiuam, nec ætatis, nec capilli expressè
 nominauerit.

Vnde necesse est, quod dicam⁹ Imperato-
 rem simplici modo disposuisse, ac illum esse
 verum intellectum illius constitutionis, qui
 magis simplicitatis amicus conspicietur iux-
 ta latè dicta in principio proœm. Caroli hic,
 & dixit Luc. de Penn. in l. vnic. de impon. lu-
 crat. descript. lib. 10. col. 9. vers. hanc itaque
 sententiam, & in simili eodem argumento, ad
 simpliciter eandem constitutionem intelli-
 gendam, prout simpliciter loquitur idem
 Iser. vsus est in quæst. ascendentium, ac fratrum,
 in verb. ex collateralali, col. 2. vers. non obstat
 primum argumentum.

19 Dicamus igitur vocasse Imperatorem sub
 nomine fratrum omnes sorores, & sic dum
 dixit, *ex collateralali linea venientes, sicut ex
 utroque parente, sive ex altero tantum*, cre-
 dendum est vocasse simpliciter omnes sorores,
 tam ex utroque parente, quàm ex altero tan-
 tum, & sub hoc nomine generali generaliter
 disposuisse, non solum in fratribus masculis,
 sed etiam in sororibus, in ijs, in quibus inter
 fratres, & sorores non erat facienda aliqua
 specialis nominatio ad diuersum iuris effe-
 ctum cõstituendum in ipsa successione, prout
 in interpretatione cap. si aliquem optimè ar-
 guit Cannet. in eius repet. fol. 234. vers. sed
 quærendum est quicquid ibi nu. 5. ex opinio-
 ne Doctorum teneat fratres solos hoc verbo
 hic contineri, cum in hoc stet nostri intelle-
 ctus nouitas ad euitandas contrariorum dissi-
 cultates. Probatur etiã ex eadē constitutione
 dum inquit coniugatæ autem, & dotatæ à fra-
 trum successione repelluntur, nonne ibi ver-
 bum fratrum, continet etiam ipsas sorores,
 vt sic soror dotata à sorore primogenita vi-
 uente iuxta Fracorum excludatur à successio-
 ne sororis, ita dixit Iser. in tit. de nat. success.
 feud. in princ. secundæ addit. quæ incipit itē
 si repellitur. Vnde in hoc erit dilucida ista cõ-
 stitutio nec obstat quod dixit Iser. in tit. im-
 perator Lothar. vers. & si filius fratris, col. 2.
 vers. constitutio etiam dilucidans, vbi in con-
 stitutione dilucida masculinum non compre-
 hendit foemininum, quia in hoc iam probaui-
 mus in alijs contrarium tenere Iser. & ibidē
 concludit contra illud argumentum in quæ-
 stione principali col. 3. vers. per hoc non ob-
 stat,

stat, vbi concludit comprehendi in dilucida constitutione ea que insunt, & nō indigent expressione, vt est casus noster, quod vero constitutio sit dilucida in hoc cum masculinum femininum comprehendit, voluit expressē idem Iser. in d. constit. vt de successione, in verbo filij autem fratrum, ibi ē contra videur & verius, ibi & per hoc dilucida est constitutio, vt mox dicemus. probat eadē constitutio in §. immediatē seq. in vers. filij autem fratrum, nonne, & ibi fratris appellatione, sorores continentur? vt hoc expressē voluit Iser. in §. filij autem fratrum, vbi contendit, nedum filiam fratris ibi intelligi admissam, sed etiam filiam, & filium sororis, in vers. ibi, *iddem dicendum est de filio, vel filia sororis non dotata*, & paulo post in vers. continetur quidem in registro Imperatoris huius, vbi refert registrum eiusdem Imperatoris Federici, quod fecerit assecurari nepotem de feudis materteræ, & sic sororis matris, quod nō potuit fieri, nisi deducendo prædictam conclusionē ex dispositione dicti §. filij verō fratrum; quia vt ibi inquit Iser. fuit hoc ibidem statutum, quia mater, ex cuius persona prætendit successionem non fuerat dotata: vbi autem dotata fuisset, tunc obstarēt ei, sicut & matri, & in eo loco colligitur ex Iser. quōd constitutio sub verbo fratris vocauerit, & disposuerit de sorore maritata, & non dotata, quia similiter sub eodem verbo colligit dispositionem in ipsius filijs: sic etiam dum tex. dicit fratrum filij, iddem ius habent, & per hoc Iser. inquit filium non dotata admittendum ad successionem feudi materteræ, & simpliciter dicit non dotata, & paulo post inquit, vbi fuisset dotata, sequitur necessariō ex Iser. quod dum admittit filium, non loquitur de filia in capillo dum excludit dotatam, & includit non dotatam, voluit admittere maritatam, non dotatam, dicit etiam Iser. in 2. addit. in princ. de nat. succ. feud. num. 24. vers. idem in filio, his igitur suppositis, vides, quare constit. in sequenti de sorore in capillo solū, & dotata, & maritata tractauerit expressē per proprium verbum sororis: si enim constitutio nō habuisset necessitatem ad dilucidationem prædictæ successionis nominandi ipsas sorores. nunquam illas nominasset: sed, quia sub verbo fratres, omnes etiam sorores incluse rat, & proximē in descendentiū successionē volebat introducere, prout introducebat prærogatiuam capilli inter filias ad euitandū hoc dubium, inquit, constitutio, esse in collateralī inter sororem in capillo, & sororem maritatam, & dotatam diuersitatem iuris à successionē descendentiū, quasi dicere velit

in collateralī non datur casus prærogatiuæ istius: nam soror in capillo omnino, scilicet, absque aliqua difficultate, excluso etiam communi patre, succedit, & sic dat tantū ipsi sorori in capillo omnimodam successionem, nec per hoc bene sequitur, ergo dat aliquam prælationem; nam non sequitur, est omnino admissa, ergo & prælata, quemadmodum in maritata, & dotata ē contra dicit, non est dari in ea aliqua pospositio, vt scilicet, soror in capillo præferatur ei: nam ista omnino excluditur. & Imperator voluit sic dilucidare, successionem, excludendo concursum, & prælationem, ac prærogatiuam ipsius sororis in capillo cum sorore maritata, & dotata, quam prærogatiuam in descendenti admissura erat inter filias; non autem erat necessitas nominandi sororem in capillo ad ipsam admittendam, sed potius ad declarandā exclusiuam, ac omnimodam inhabilitatem ipsius sororis maritæ, & dotatæ, & erat (hoc modo intelligendo textum prædictum) simplex, & pura dispositio, & per hoc vocabuntur omnes sorores sub verbo fratris, quæ non reperiuntur exclusæ, vt in simili dixit Iser. in d. §. filij autem fratrum, ibi, [Siue dicatur hæc constitutio prohibitoria. & dicemus admitti omnes, qui non prohibentur, siue permissoria, & dicemus adijci omnes, nisi prohibitos, ff. de test. l. 1. in princ.] Si igitur constitutio non expressisset de sorore in capillo, & maritata, & dotata non esset difficultas, quod stante admissione vtriusque sexus appellatione fratris, soror contineretur, eō maximē quia iam probauimus. illam expressionem potius declarare, quōd præcedens verbum fratres, contineat sorores, quam excludat per regulam, quod exceptio ampliat regulam, aliquando, vt per Decium in l. 1. num. 32. cum alijs ibi dictis ff. de regu. iur. Et quōd fratris appellatione soror contineatur, Aff. in constit. fratribus, nu. 2. vers. Secundo quæro, & in materia constit. Regni in feudorum successionē, quod masculinum contineat femininum, ex quo fœmina est habitata, Minadous in repet. constit. in aliquibus, in rub. in verb. filiorum, nu. 27.

20 Notandum est etiam, quod prædicta constitutio noluit in successionē collateralium enunciare prærogatiuas inter ipsos successores, cum nec sexus, nec ætatis prærogatiuas enunciet, quod noluerit pater in cæteris, & sufficit dare instantiam, vt hic Iser. in simili arguit sub verb. ex collateralī, col. 3. in princ. vers. non obstat primum argumentum. Sic etiam credibile est, quōd, si aliquam aliam prærogatiuam specialem voluisset in collateralī

rali successione inducere, diuersam à successione descendentiū, illam expressè distinxisset, prout distinguit diuersitatem in prærogatiua in capillo, non distinxit, quia in omnibus, & per omnia, prout erant stabilitæ prærogatiuæ in successione descendentiū, sic uoluisse credendum est, intelligi in successione transuersaliū, prout expressè arguit Iser. in præd. §. filij autem fratrum, ibi, [Et sicut in descendenti commune votum est æquare mares, & foeminas, ut supra, l. proxima, ita in gradu quocunque modo, ubi successio deferatur, æquantur foeminae masculis, sicut in filio fratris. & filia fratris expressè dicitur. C. de legit. hæred. l. in lege, ibi, Et qua ratione fratris filius. Si igitur glos. in verb. succedunt, Subi intelligit inter fratres, & sorores prærogatiua sexus non expressam, quare etiã ætatis prærogatiua nõ erit intelligenda? prærogatiua a capilli remanet penitus exclusa, cū autem oinõ admittenda ipsa soror, aut excludenda illa mari tata, & dotata, & sic etiam prout in patris, & aliorum ascendentiū successione ad inducendam prælationem capilli erat necessaria dotatio de bonis eius, de cuius successione agebatur, sic etiam est per prædictam pragmaticam Filingetiam stabilitum, quod debeat esse dotata de bonis ipsius fratris, ut sequatur totalis exclusio ad filium admittendum, & per consequens remanent omnes aliæ sorores non exclusæ, vocatæ à prædicta constitutione expressè sub generali verbo fratrum. Quod verò fratrum appellatione soror contineatur, latè dicemus infra in consuet. seq. si quis, vel si quæ, §. quod autem, vers. & in præmissis, quæ sola dispositio consuevudinis probat, quod, nisi adfuisse expressa declaratio, stã admisione utriusque sexus appellatione fratris soror fuisset contenta, prout est in constitutione prædicta.

21 Nec omittendum advertere quàm summo ingenio ipsa constitutio, dum vult introducere prærogatiuam capilli, illam declarat, ut fuit in linea descendenti. §. filij autem, summo eodem ingenio credendum est, quod in §. ex collateralali inter sororem in capillo, & maritatã, & dotatã voluerit expressè declarare non esse prædictam prærogatiuam practicabilem, quia soror in capillo omnino succedit, illa maritata, & dotata omnino excluditur, & sic ubi denegatur potentia succedendi, non datur locus prærogatiuæ, & propterea in prædictis locis tam Iser. quã cæteri, semper uniformiter in filia, & sorore casum dotationis, & quæstiones tractauerunt, ut in fin. tit. de natur. success. feud. & alijs locis, supra relatis,

& per de Pont. latè couf. ro. lib. 1. & infra dicendis ad ostendendum, quod ista qualitas dotationis in maritata uniformiter in filia sit consideranda, ut consideratur in sorore, in filia scilicet, ad introducendam prærogatiuam pro filia in capillo; in sorore ad faciendam, & causandam omnimodam ipsius exclusionem, & hoc est, quod non intellexit veridicus ille intelligens. Et fundatur etiam in dicta ratione ista opinio, quia, si vera fuisset opinio, quod Iser. sensisset per constitutionem fuisse introductam prædictam tertiam speciem in linea collateralali, quando tot, tantisque verbis in filia, & linea descendenti tractat de dotatione ad finem discutiendi prærogatiuam filia in capillo, dixisset verbum unum de simplici maritata, & non dixisset simpliciter per constitutionem maritata, & dotata simpliciter excluditur à successione fratris, & in successione patris cum distinctione, ut in tit. de nat. success. feud. in r. addit. col. 3. vers. item in burgenfaticis, cuius verba recitauimus supra in princ. huius discursus,

22 † & prædicta opinio communis fundatur in autoritate Luc. de Penn. quæ in contrarium, in nono argumento per prædictum tutorem refertur: nam in l. fin. colum. fin. C. quand. & quib. quar. pars. lib. 10. vers. præmissorum primo proponit questionem tam in filia, quàm in sorore. Et supponit, quod pater moritur, alia filia in capillo superstiti, ibi, & moritur alijs, vel masculis, vel foeminis in capillo superstitibus, subdit in vers. Amplius in dicta constitutione, nullam exceptionem, quare soror in capillo admittatur ad successionem fratris, excluso communi patre, & dotata de bonis patris, & non fratris, nõ admittatur, dū deinde in vers. itẽ si frater nõ dotaui. supponit sororẽ nuptã, & nõ dotatã à fratre, & dicit ipsã admitti ad fratris successionem, limitat deinde prædicta ibi [Et hæc potissimè locum habent, ubi alius nõ esset in medio, qui eam à fraterna successione repelleret, puta frater secundum sententiam aliquorum, qui ratione sexus sororem excludit, aut filius fratris.] Ergo expressè præponit maritatæ sorori, & nõ dotatæ fratres & non sororẽ in capillo, nec patrẽ dicit postea sic vidisse cõsultum in vers. vidi autem consilium, & comprobatur consilium ratione, quia nulla differentia est. nupta sit, an in capillo, quæ ad successionem communis fratris admittitur, si de eius bonis dotata non sit. d. l. quoniam nouella, ergo non datur per Lucam iste medius terminus inter in capillo, & maritatã, & dotatã de bonis, de cuius successione agitur, ut est

est simpliciter nupta. Nec est verum, quod Lucas in d. versic. & cum soror in capillo dicat admitti sororem nuptam & dotatā de bonis paternis, non fraternis ad successionē fratris post ipsum patrem, quia hoc non dicit, sed solum dicit, *quod si soror in capillo, id est non nupta, ut supra.* nō nupta, nec dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, si admittitur excluso communi patre ad successionem fratris in feudo, nulla ratio est, quare non debeat admitti ad eiusdem fratris successionem, exclusis omnibus alijs, qui per patrē rationabilius pellerentur, ergo quod pater excludat nuptam, & non dotatam de bonis fratris: non dicit, imo totum cōtrarium, quia hic Lucas æquiparat maritatem, & non dotatam de bonis ipsius fratris ad excludendos illos, qui per patrem rationabiliter excluduntur, & si nō supponeret, quod pater equaliter tam a non nupta, quā a nupta, & non dotata de bonis eius, de cuius successione agitur excludatur, arg. a maiori non rectè concluderet, & ex his sit solutū nonum argumentum.

22 Nec obstat octauum ex autoritate Afflicti, quia Afflicti. non loquitur, nisi de intellectu §. coniugate autem, & dotate circa exclusivam ipsius sororis, & admissionis fisci, qui casus non poterat poni, existente fratre, vel alio, qui sine controversia posset succedere, non autem tractat prerogativam inter sororem in capillo, & maritatem, de qua, ut diximus, nec tex. constitutionis in præd. §. coniugate autem unquam tractavit.

24 Minus obstat septimum ex Gulielm. de Pern. consi. 13. col. 1. vers. quinimo ex quo fundatur noster intellectus, primò dum dicit, „ ibi, [Nec quem moueat, quòd ibi de fratribus, „ non sororibus loquatur, quia hodie idem in „ sororibus, & filiabus, deficientibus masculis, „ tam per constit. Regn. in aliquibus & d. constit. „ ut de successione §. ex collateral. linea.] Et sic in §. ex collateral. expressè tenet vocari sorores, cessantibus masculis, & vides quomodo ponat vocationem sororum, quæ vocatione non poterat fundari in sorore in capillo, quia, si ipsa, pro qua scribit, fuisset in capillo, non sequeretur versiculus, ibi, [Rursus non „ obstat. §. coniugate autem in d. constit. ut de „ successione, quia etiam est correctæ per d. „ §. sed si nulla, & quia loquitur, quando fuisset „ a fratre, vel sorore, de cuius successione tractatur, maritata, & dotata.] & sic Guliel. dat binam solutionem. primam, quòd ille tex. sit correctus per cap. si aliquē, in vers. sed si nulla, relatum supra in 6. argum. quod est idem, prorsus cum capitulo Papæ Honorij, vbi expressè maritata, & dotata, ut ibi dicemus,

funt admittæ, & exclusus fiscus: secundam, quòd ille tex. loquatur, quando fuit dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, ut est per Filingeriā declaratū in Regno: ex prædictis ergo cōcluditur, quod ex opinione Guliel. soror est vocata, quā non est dotata de bonis eius, de cuius successione agitur per §. ex collateral. & illa soror, quæ non est in capillo cum in §. coniugate autem, & dotate non fundet vocationē feminarū, sed sub verb. fratrum.

25 Nec obstat sextum ex dispositione capituli Papæ Honorij, & cap. si aliquem Regni Siciliae, quia ut ex Gulielm. de Perno supra diximus, dicitur prædictum §. coniugate autem, & dotate, corrigi per capitulū, vbi non excluditur dotata, & cōiugata, imò quòd per prædictam dispositionem in eo Regno fiscus non admittatur, tenet Cumia in eius repet. in verb. præcedat, & fundat Cannet. in eius etiā repet. fol. 303. vers. attamen, si esset soror, vbi licet in principio somniet circa intellectum constit. ut de successione, cum prætendat probare fisci exclusionem etiam per prædictā legem, bene tamen concludit in fin. per cap. si aliquē, illa ratione, quia tex. prædicti capituli non loquitur de exclusionem, ut dicit præd. constitutio, sed per verb. prælationis; est etiam vera conclusio, quòd tex. præd. cap. per Siculos communiter est intellectus, ut scilicet, tunc detur sorori in capillo prælatio, quando datur etiam iuxta dispositionem. §. filie autem in successione descendente, idem Cannet. in ead. repet. fol. 300. vers. sed discutiendum est, & fol. 299. & ibi neminem ab ista opinione discrepare dixit referens Iterniam, & colligitur ex Cumia, qui late deducit in d. repet. in verb. maritata, in princ. vique ad num. 7. & dicit prædictum intellectum communē, num. 82. Et in Regno non est controversia, stante prædicta Filingeria, quando est dotata de bonis eiusdem fratris, prout ibi num. 21. dicit Cannet. Ergo Cannet. & ceteri Siculi tenent eandem esse speciem dotationis ipsius maritate, quæ causat prælationem in Regno Siciliae, in successione collateralis, scilicet, fratris, cum ea, quæ causat totalem exclusionem in Regno nostro per Filingeriam, ut ibi dicit, ergo non est per dictum cap. introducta prerogativa in sola maritata cum sorore in capillo, ut prædictus autor somniabat; & hanc uniformitatem comprobat idem Guliel. de Pern. in lect. eiusdem cap. in verb. præcedat, siue præferatur, dum inquit, [Quod ita demum accipe verum, si est maritata de bonis „ illius, de cuius feudi successione tractatur, vel „ de bonis cōmunis patris, quia sufficit per constitutionem prædictam in §. filie autem, vbi „ sufficit

„ sufficit ad exclusionem primogenitę dotatę,
 „ quod sit dotata a patre, vt succedat, quę re-
 „ manserit in capillo, & hoc expressę vult glo.
 „ in §. coniugatę autem, & iddem dico, si a fra-
 „ tre.] In quo loco expressę predictus autor
 declarando predictum cap. si aliquem in prę-
 rogatiua, sororis in capillo ipsam admittit in
 eodem casu, & per eosdem terminos dotatio-
 nis de bonis eius, de cuius successione tracta-
 tur, per quos in Regno caufaretur totalis ex-
 clusio, ergo in eotex. cum sororibus in capillo
 censentur vocatę omnes illę sorores, quę re-
 periantur non dotatę de bonis illius, de cuius
 successione tractatur, stāte in Regno præ-
 dicta pragmatica Filingeria, & propterea,
 vt erat in totali exclusione in Regno nostro
 fiscus admissus per predict. capitulū, est indu-
 cta prælatio sororis in capillo .s. nō dotatę,
 vt supra diximus, & ex predictis retorquetur
 dicta oppositio. Et de correctione §. coniugatę
 autē, idē Pern. ibid. in d. c. si aliquem, in verb.
 maritatę, ibi nō iure constitutionū maritatę,
 & dotatę, etiam fratribus non succedebant,
 vt in constit. 1. §. coniugatę, & aduertas, quod
 licet Pern. in præd. autoritate loquatur de
 patris dotatione, illam admittit ad exclusio-
 nem filię in successione descendantium, non
 autem fratris, propterea subsequitur iddem
 de fratre: & predictus intellectus est adeo ve-
 rus, vt in ipsius conformitatem processerit
 dispositio cuiusdam consuetudinis, quam in
 Regno nostro habent proceres, & magnates,
 prout refert Salernus in hoc volum. consue-
 tud. fol. 134. ad consuet. si quis, vel si qua. sub
 nom. 195. vbi perpetuō intelligitur, & exprimi-
 tur nupta pro dotata ab ipso patre de
 bonis paternis, & sic verbum nupta capi-
 tur pro nupta, & dotata ab ipso, qui nuptiū
 tradit, quam consuetudinem, Deo fauente,
 cum suo commento, & glosa quandoque pro-
 mam, & sic expressę dixit Ifern. in final. verb.
 constit. comitibus, vbi in cap. Papę Honorij
 maritationem cum dotatione intelligit, quę
 omnino videas, & Petr. de Montefort. in con-
 stit. præd. vt de successione in notis post
 apparatus Ifern. in vers. quęro, an patruus, vbi
 parificatur soror in capillo cum non dotata.

26 Nec quintum argumentum est alicuius
 momenti; nam illud non militat in præroga-
 tiuis inter successores; si etenim constitutio
 in linea collateraliali alias prærogatiuas expressis-
 set, posset procedere tale argumentum, si vo-
 luisset, dixisset, quęro ergo voluitne constitu-
 tio inter ipsos collaterales seruari prærogati-
 uā sexus? quę sic respondet glos. in verb. succe-
 dunt, & iterum quęro voluit inter eosdē ser-

uari prærogatiuam ætatis? Equidem; cum sit
 feudum indiuiduum, & perneceesse debeat
 vnus succedere, vt optimē dixit doctissimus
 Dominus Consiliarius Georgius alleg. 8. nu.
 18. non tamen illas in successione collateraliali
 expressit, ergo sic dicendum in hac eadem præ-
 rogatiua: dico melius imō dicendum, Impe-
 ratorem eo modo, quo poterat, expressisse id,
 quod voluit in collateraliali, nam cum in cæteris
 prærogatiuis erat standum specificatis in
 successione descendantium, poterat in simul
 dubitari an in prærogatiua in capillo eadem
 esset seruanda paritas, præuenit Imperator
 exprimendo varietatem, dicens non esse in
 hac prærogatiua paritatem seruandam, quia
 soror in capillo licet omnino succedat, dotata
 tamen, & maritata omnino excluditur, & sic
 vides quā mirabili claritate mens ipsius cō-
 stitutionis consistat. Ergo non dicitur omis-
 sum, prout autor ipse dicit, sed maximē decla-
 ratum, & specificatum. Nec poterat hoc alio
 modo declarare, quā eo, quo fecit ipsa con-
 stitutio: retorquetur igitur argumentum,
 quod si expressit excludendo prærogatiuam
 in capillo in linea collateraliali non necessariā,
 quia non dabatur concursus, nec habitas
 succedendi in ea maritata, & dotata, prout in
 descendentibus, si voluisset diuersam præroga-
 tiuam in maritata solum ponere, expressisset in
 hac tā dilucida constitutione: ergo, si non fe-
 cit, omisisse eam credendū, & non disposuisse,
 prout ex contrario arguit autor predictus.

27 Quartum facili negotio soluitur, stante in-
 tellectu iam dato, cum non sit verum, ipsam
 maritatum, & non dotatam in successione
 esse diuersam respectu ipsius patris a sorore
 in capillo; aut enim pater potest succedere,
 & tunc excludet sororem in capillo, & ma-
 ritatam; aut non potest succedere, & excludi-
 tur etiam a sorore maritata, & si iam, vt dixi-
 mus, soror venit vocata cum fratris nomine,
 erit etiam ipsa prælata patri, quando pater
 non succedit, & quomodo, & quando pater
 vel mater admissi sint per constitutionem
 prædictam, ne hic longius aberrem, non tra-
 cto. agam de hac materia infra in præludij
 sequent. consuet. si quis, vel si qua, vbi agemus
 de vero intellectu constit. vt de successione
 ac theoricę Ifern. tam in prædicta constitut.
 quam in tit. de nat. success. feudi. circa paren-
 tum, & fratrum successione in feudis. Suffi-
 ciat igitur dixisse sororem in capillo in linea
 collateraliali non esse nominatam ad inducen-
 dam in ea prærogatiuam, sed potius ad exclu-
 dendam necessitatem prærogatiuę prædictę,
 vt diximus, & licet per glo. dicatur, quod pa-

ter succedat, quando non sunt sorores in capillo, fratres, & filij fratrum, intelligenda erit secundum terminos constitutionis de illa in capillo, quæ non est nupta, & de fratribus, & sororibus omnibus præter coniugatam, & dotatam de bonis eius, de cuius successione agitur, cum ipsa sola sit exclusa, ergo omnes aliæ similes censeantur inclusæ, ut iam diximus; & sic fit Nodus Gordianus solutus.

Tertium similiter argumentum remanet solutum, cum non sit multiplicare absurdum, sed seruare vnitatem dispositionis, cum nulla ratio promittat, ut in casu, quo fratres simpliciter vocantur, & quo femina non sunt exclusæ non contineantur omnes. etiam sorores, eò magis, quia sola nupta, & dotata expressè excluditur, & per hoc omnes aliæ non exclusæ vnico, ac perpetuo ordine censi debent vocatæ, scilicet, iuxta regulas, & prærogatiuas positas in successione descendentiæ: sic etiam secundum argumentum sublatum remanet, stantibus prædictis, cum non sit inclusa solum soror in capillo, sed expressa respectu coniugatæ, & dotatæ, ut denotat dictio illa, autem, quæ extat in pluribus exemplaribus, & sic, ut dixi, soror in capillo non habuisset necessitatem specificationis prædictæ ad ipsam admittendam ad successionem, sed, ut dixi, fuit specificata respectu coniugatæ, & dotatæ, ut declararet in eo casu prærogatiuam nullius esse effectus, quia coniugata, & dotata, cui præferri poterat, omnino excluderetur à fratris successione.

- 28 Primum tollitur ex prædictis, & quidem non omitam adeo verum esse intellectum prædictum, ut non sit ex omnibus partibus ipsius constitutionis aliqua minima pars, quæ illum non confiteatur, si enim in fratribus, & sub fratrum nomine soror non contineretur, quoniam modo soror vterina vocata censeretur sub qualitate capilli? Omnes enim, quot quot esse possunt meditationes, ac subtilitates ostendentes prærogatiuam capilli; nunquam adeo torqueri poterunt, ut in sorore vterina, verificari possint: soror enim vterina si est in domo patris, pater non est istius, de cuius successione agitur genitor, & sic quanto magis remanet in domo patris, tanto magis est aliena ab ipso fratre, cuius non est onus dotandi ipsam sororem, extra tamen necessitatem feudalem, prout dixit Afflict. in constit. comitibus, in 2. notab. & dicemus plenius infra in princ. d. consuet. seq. si quis, vel si qua. vbi de ceteris prærogatiuis in successione agemus: ex quibus remanent sublata contraria,
- 29 & firmata nostra positio: † nec alicuius mo-

menti est replicatio, facta per prædictum autorem in vers. sequitur autem ex iam dictis in princ. num. 4. auctoritate glos. in præd. constit. in verb. coniugatæ autem in vers. sed quid si soror, vbi, quando frater, vel pater, inquit ipsa glosa, voluit sororem admittere ad partem, & pro parte ipse dotauit. dicit fuisse restitutam per talem admissionem ad partem ad pristinum statum, & sic in sua natura, cum onera sustineat, tanquam masculus, & per hoc, quod succedat fratri: ergo datur soror maritata, & admissa ad suam portionem, & dicitur illa succedere vti masculus fratri, ergo maritata, ex quo non est dotata, admittitur vti masculus, sic etiã erit non dotata, sentiens hæc contrariam auctoritatem autor, voluit ipsam glosam intelligere de aptitudine succedendi post sororem in capillo, & patrem, prout intelligit autor ille, sed vanus est prædictus intellectus, ex quo glo. dicit ad pristinum statum, & suam naturam restitutam: ergo non datur per ipsam glo. iste medius terminus sororis maritatæ tantum inter dotationem de bonis eius, de cuius successione agitur, quæ causat totalem exclusionem, & totalem admissionem, scilicet, sororis non nuptæ; cum, exclusa dotatione ratione prædicta, de bonis eiusdem patris, vel fratris, ad primum statum, & naturam ipsam sororem admittat, & non possit negari, quin ista non sit virgo, & in capillo, licet non dotata, & sic ipsam glosam intelligit de Pont. prædict. consi. 10. lib. 1. num. 28. & Ann. præd. consi. 8. Et ex his fundata sit praxis communis huius Regni, quod ad hoc, ut soror primogenita excludatur à secundogenita debeat ipsa esse maritata, & dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, quemadmodum etiam in descendentiæ successione supra conclusum est.

- 30 Aduertendum erit etiam circa prædicta, dum diximus vniformem vndique esse dispositionem constitutionis tam in filia, quam in sorore, & sic tam quando tractatur de successione in descendenti linea, succedente patri, vel alteri ascendenti, ut in §. filia autem, quæ quando tractatur de succedendo fratri, vel sorori, ut semper requiratur, quod illa, de cuius exclusionem tractatur, sit dotata de bonis eiusdem, de cuius successione agitur: Non esse prædictam dispositionem vniformem, tamen cum agitur de fisco excludendo per sororem dotatam, quam cum tractatur de sorore in capillo præferenda; quo ad reseruationem dumtaxat iuris succedendi, non obstante dotatione; nam quando datur casus in quo in ipsa dotatione fuit ipsi dotatæ reseruatum
- ius

ius ſuccedendi, licet in præiudicium aliorum, quam fisci in feudo hæreditario valeat dicta referuatio fieri cum aſſentū, vel ſine, iuxta ponderationem præfatæ doctrinæ Iſerniæ in d. titu. de natura ſucceſſionis feud. in fin. factam per de Pont. conſi. 10. & Annā d. conſi. 8, in præiudicium tamen fisci, vel in feudo ex pacto non procedit dicta referuatio: tunc enim ex diſpoſitione cap. Reg. Carol. emergentium, ac ex prædicta Iſern. doctrina, non poſſet frater referuare ipſius ſorori ſucceſſionem, quando ipſam dotafſet, niſi expreſſè hoc fieret cum Regio aſſenſu, loquendo in præiudicium ipſius fisci, prout optimè fundat de Pont. in præcit. conſi. 10. nu. 34. verſ. ſed capitulum.

31 Ex his igitur ſit absoluta natura vtriuſque conſtitutionis, vt conſtitutio in aliquibus tantum in linea deſcendenti admiſerit vtrumq; ſexum cum prælatione ſexus maſculini, cum onere dotandi ſorores, vel amitas excluſas de paragio: hanc eandem naturam comprehenſa eſt conſtitutio vt de ſucceſſionibus in eadem linea, hoc addito, quod in feudi ſucceſſione de iure Francorum, ac Longobardo inter eundem ſexum capilli prærogatiuam introduxerit, ac tertio dotationis, & omnimodam excluſiuam à ſucceſſione fratris, vt latè

32 dictum eſt. † Quæ excluſiua, cum oriatur ex ipſa dotatione, requirit, vt ipſa, de cuius dotatione agitur, ſit ſciens, ac conſentiens ipſi dotationi, vt colligitur ex diſcurſu, & diſputatis per plures quæſtiones per Iſern. in tit. de natur. ſucceſſ. feud. & optimè fundat de Pont. d. conſi. 10. & Ann. præd. conſi. 8. Et dum dotatam eſſe requirit tex. prædictus, neceſſariū conſequens eſt, vt tempore mortis reperiatur dotata ad hoc, vt à ſucceſſione excluſatur, Bald. in l. maximum vitium. C. de liber. præſ. Alexan. conſi. 83. volum. 3. verſ. non obſtat, & Anna in rubr. de vaſſall. decrep. ætat. nu. 193. & ita dicit Iſern. in præd. conſtitut. in verb. coniugatae autem, & dotatae, ibi, ſic enim dicit litera coniugatae, & dotatae, non dicit, quod debeant dotari: quam diſtinctionem in ſimili ſtatuto facit Grat. diſcept. foren. cap. 15. num. 25. & Fab. Turrett. conſi. 2. num. 19. volum. 1. in quibus eſt circa varietatem diſpoſitionum prædictarum aduertendum; nam aut agitur de excluſenda ſcæmina per exiſtentiam maſculorum, & tunc non conſideratur dotatio, vt dotatio, ſed vt onus ipſius ſucceſſoris, ipſam ſcæminam excluſentis, quando verò agitur de prærogatiua in capillo, vel de excluſiuam omnimoda ipſius ſcæminæ, conſtitutio dotationem, vt dotationem conſiderat in ipſa coniugata.

33 Sed non erit omittenda ad intelligentiam conſtitutionis prædictæ, & pragmaticæ Filin geriæ, quæſtio, an ſcilicet, in prædicta Regia pragmatica, requiratur, vt dotatio proceſſerit de bonis proprijs fratris, ad hoc, vt prædicti effectus cauſentur, ſcilicet, excluſionis, ex §. coniugatae autem, & dotatae, vel ſufficiat, vt frater ipſam ſororem dotauerit de paragio bonorum paternorum, & Luc. de Penn. licet multo tempore ante prædictam pragmaticam in l. fin. col. fin. circa fin. C. quand. & quibus quar. pars lib. 10. ſic intellexit præd. §. coniugatae autem, vt de bonis proprijs dos debeat procedere, & Lucæ opinionem ſequitur ita intelligendo prædictam pragmaticam. Loffred. in tit. de natur. ſucceſſ. feud. & Minad. in repet. conſtit. in aliquibus, in tex. nu. 61. cum plurib. ſeqq. & de Pont. de poteſtate Proreg. in tit. de ſucceſſ. mulier. num. 4. & 5. vbi expreſſè tenet dotationem de paragio nõ cauſare excluſionem ſororis à ſucceſſione fratris, ſed quia prædicti nituntur fundare eorū opinionem in autoritate Doctorem communium, omiſſis doctrinis Iſerniæ, in cuius opinione fuit fundata prædicta pragmatica, volui latius iſtam difficultatem explicare pro veritate tuenda, ac pro ipſo fiſco, cuius iura in hoc video ſatis neglecta, pōderando ſolum autoritates Iſerniæ, & cæteros omittendo:

34 † ad cuius Iſerniæ autoritates antequam accedamus, erit paululum inſiſtendum ad ipſius Luc. de Penn. mentem, & opinionem eliciendam? nam poſt aliqua argumenta poſita ſubdit. [His autem non obſtantibus, videtur ſoror, quamuis de paragio maritata, excluſere fiſcum, argumento iurium præmiſſorum, ſubdit deinde, contrarium tamen de facto ſeruatur in curia Regis, vbi excluſitur ſoror à ſucceſſione fratris, dotata per eum ex feudo, quod peruenit ad ipſum fratrē ex ſucceſſione paterna, & hoc ſenſit Andr. de Iſer. d. cap. de ſucceſſ. feud. prope fin.] Vult dicere de nat. ſucceſſ. feud. prope fin. † Quod verò ſiceo tempore ſeruabatur in Curia Domini Regis, patet in cap. emergentium, alias ſupra relato, vbi expreſſè ſupponitur, quod dotata de paragio debeat excluſi à ſucceſſione fratris, quando à fratre maritata, & dotata fuit in illis verbis [Et res tantæ ſunt, quæ paragiū mulieris maritatae concernant, & ceteri poſſunt dotes rationabiliter competentes in caſu, quo nulli debeat eſſe dubium, quod mulier maritata, de ſororibus, & alijs hic loquendo, quæ maritatae, & dotatae per Regni conſtitutiones à ſucceſſione fraterna, & alijs repelluntur, licet videatur non dotata, venit à ſucceſſione

L sione

„ sione prædicta rationabiliter repellenda, &
 „ curia nostra tam de iure, quam de Regni con-
 „ stitutione, consuetudine, & obseruantia suc-
 „ cessione bonorum feudalium sano iudicio
 „ præferenda.] Ex quibus verbis vides prædi-
 „ ctum Regem Carolum declarare obseruantiam
 „ esse fundatam in consuetudine, & cõstituti-
 „ one Regni, & expressè loqui de dote de para-
 „ gio: si enim in tempore dicti capituli velle-
 „ mus præsupponere dotem de paragio non ex-
 „ cludere sororem, ad quid tot cautelæ de ho-
 „ norabili vita ducenda, ac de detinendis bo-
 „ nis, datis, & restituendis, soluto matrimo-
 „ nio? vt prædictum capitulum loquitur in il-
 „ lis verbis, ibi, [In quo etiam aliud pro forti-
 „ ficatione causæ ipsius fisci, & nostræ Curie
 „ attendendum, quòd per stipulationes de con-
 „ seruandis ipsis rebus, & restituendis in casu
 „ soluti matrimonij, & per constitutiones do-
 „ tationum, seu tertiariarum pro qualitate, &
 „ quantitate rerum ipsarum datarum pro ho-
 „ norabili vita ducenda, videatur esse vna, ea-
 „ demq; natura, sicut & dos,] prout dos decla-
 „ ratur per capitulum prædictum, & dos de
 „ paragio, vt concludit in fin. ibi. De quadam
 „ tamen humanitate volumus, quòd in eo casu
 „ Curia nostra de bonis successionis adeptæ te-
 „ neatur, & debeat ipsis mulieribus tantum,
 „ quòd computatis alijs bonis, quæ reperiatur,
 „ vt prædicitur, assignata, & censi dos de
 „ 36 paragio, & rationabiliter dici possit.] † Nec
 „ ab ista opinione discedit pragmatica prædicta
 „ Filingeria: quæ voluit solum declarare, quòd
 „ vnica dotatio, facta à patre, non excludat so-
 „ rorem à successione fratris in feudo, ad ipsum
 „ à patre peruento, & non intravit prædictam
 „ discussionem, quia oportuisset tollere obser-
 „ uantiam prædictam iuribus, & Regni capi-
 „ tulis fundatam, & de hoc ibi verbum nullum:
 „ sed quid erunt nobis aucupanda argumenta,
 „ si certò scimus prædictam pragmaticam Fi-
 „ lingeriam, prout ibi oculariter inspicitur,
 „ processisse secundum opinionem Ifernæ?
 „ perquirenda igitur erit solum nobis ad ipsius
 „ intelligentiam mens ipsius Ifernæ, quem ip-
 „ semet Luc. de Penn. in præcit. doct. allegat
 „ 37 tenere in hoc pro fisco. † Quòd verò ita te-
 „ neat Iser. vbique incipiam à doctrina relata à
 „ prædicta pragmatica, scilicet, in constit. vt de
 „ successione, in verb. coniugatae autem, &
 „ dotatae, vbi licet in principio dicat *de bonis*
 „ *eiusdem, de cuius successione agitur,* non
 „ excludit dotationem de paragio, ibi, *& in*
 „ *totum habuit dotis paragium,* ergo non lo-
 „ quitur Isern. de dotatione facta à fratre extra
 „ paragium de proprijs bonis, non habendo re-
 „ spectum ad debitum paragium, quia in illis

non est dare paragium: sic etiam fatetur Iser.
 in eadem constit. in verb. filij autem fratrum,
 in quæst. patris, verb. quid si patruus in fin. vbi
 discutiendo quæstionem, an disposita de fra-
 tre dotante sororem, vt, scilicet, soror ab ip-
 sius successione excludatur, procedant in pa-
 truo, & arguit à sufficienti partium enume-
 ratione, quòd non procedat nec in iure Fran-
 corum, nec in iure Longobardo succedenti-
 „ bus, subdit, [Vltimo constitutio hæc repellit
 „ sororem tantum debentem habere paragium
 „ de bonis fratris, & quia habet portionem
 „ suam, scilicet, paragium dotis fratris, ideo re-
 „ pellitur.] Si igitur loquitur de paragio, si dicit
 „ habere portionem, si loquitur de feudo antiquo,
 „ vt ibid. in præcedentibus, alias in feudo nouo
 „ quò potuisset admitti ad successione patris?
 „ vt in §. filij autem fratrum, in eadem constit.
 „ Ergo non potest controuerti in hoc mens ip-
 „ sius Ifernæ, intelligi, scilicet, in vera dote
 „ de paragio: nam etsi sorori inopi de iure
 „ frater teneatur dare dotem, ista non est dos de
 „ paragio, nec est necessaria ex obligatione
 „ feudali, vt dicit Frecc. lib. 2. aut. 2. num. 19. &
 „ sic de dotatione necessaria hoc loco intelligit
 „ Afflic. constit. istam num. 38. cum seq. in
 „ 3. quæst. quæ necessitas in fratre est solutio pa-
 „ ragij, vt expressè declarat ibi Afflic. & melius
 „ dicemus in tract. de parag. Sic etiam expressè
 „ dixit Isern. in tit. de natur. success. feud. col. 5.
 „ verb. oportet ergo, qui non potest clarius lo-
 „ qui pro fisco: Inquit enim. [Oportet ergo
 „ sororem, vt excludatur, fuisse dotatam, & ha-
 „ buisse totum, quod pro dote debet habere
 „ quasi dos, & dotis paragium sit pars sua.] Er-
 „ go non negat Isern. quòd dos de paragio, so-
 „ luta, & constituta sorori, quæ à fratre nuptui
 „ traditur, prædictam exclusionem operetur: nã
 „ statim intrat difficultatem, quam Filingeria
 „ 38 declarauit secundum ipsius mentem. † Limi-
 „ tat deinde Isern. prædictam opinionem non
 „ procedere, quando soror non habet dotem de
 „ paragio, sed fuit admissa ad partem successio-
 „ nis feudi, dum subdit. [Secus si pro parte vo-
 „ lens frater eam potius ad successione ad-
 „ mittere, quàm dotare, vt ipsa constitutio glo-
 „ satur.] Ista glossa extat in d. constit. in verb.
 „ coniugata, verb. sed quid si soror, vbi glo. di-
 „ cit, quòd soror non dotata de paragio, sed ad-
 „ missa ad partem successionis, & de ipsa parte
 „ dotata, admittitur ad succedendum fratri, sic
 „ tenuit idem Isern. in fin. tit. de natur. success.
 „ feud. col. fin. ibi, secus si frater in parte dota-
 „ set, volens eam sibi succedere non totaliter
 „ dotare, vt dicit glossator constitutionum: non
 „ enim inquit Isern. quòd dedit partem para-
 „ gij, sed quòd noluit dare dotem, sed parte
 „ succes-

successione, sic dixit Lucas loco citato. Vult enim in prædictis locis nomen dotis de paragio excludere, Ifern. ad hoc, vt soror non excludatur à successione, prout dixit in præd. constit. vt de successione. in verb. coniugate autem, in final. verb. [Item si dos promittatur pro sorore, vel filia nolente, & inuita, vel ignorante, & non consentiente dotari, nõ præiudicat, quia non per hoc repellitur à successione feudi fratris, vel dotantis dictum est plenè in tit. de nat. success. feud. in princ.] Tota enim vis quæstionis stat semper, in Ifern. vt ista non dicatur dotata ab eo, de cuius successione agitur, prout innuit dispositio præd. 39 cap. emergentium. † & prædictam Ifern. doctrinam malè intellexit Minad. loc. cit. num. 62. dum putat Ifern. locutum de dotatione pro rata paragij, à fratre facta, sequitur Ifern. in præd. autor. in tit. de nat. success. feud. num. 13. vers. oportet, intrado prædictam decisionem Filingeriæ. [Et oportet, quod sit dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, argum. C. de inoffic. testam. l. quoniam nouella, in fin.] Et vt pro opinione glosæ argueret, subdit. [Item si de bonis communis patris mortui ante hunc fratrem, quasi debeat esse contenta de eo, quod in die votorum habuerit per Longobard. de success. si pater, quam respexit d. constit. vt dicit gl. d. constit. super illo verbo, & dotata.] Fundat Ifern. prædictam glosæ opinionem, allegando vers. constitutionis, in verb. filij autem fratrum, ibi, quæ communis patris. [Quasi sufficiat (inquit Ifern.) habuisse dotem ab eo, cuius fuit feudum, in quo petitur succedi, quia & hæres, & frater cum patre dotante videntur vna persona. C. de impuber. & alijs substitut. l. fin. instit. de inutil. stipul. §. ei qui, & iddem si ab auo, vel proauo, cuius fuit feudum hoc, quia hæres hæredis, C. de hered. instit. l. fin. ff. de verb. signific. l. sciendum, hic est communis intellectus.]

Vides igitur hucusque Ifern. explicasse communem intellectum glosæ, vt dotatio facta ab auo, proauo, vel patre in feudo antiquo operetur exclusionem sororis à successione fratris. Audias modò aliorum opinionem, quæ est per prædictam pragmaticam approbata, quòd dotatio facta a fratre de paragio in feudis paternis excludat sororem, dum sequitur. [Alij, quia constitutio est odiosa, non extendunt eam, nisi ad casum, de quo loquitur, vt sit dotata de bonis eius, de cuius successione agitur.] Sed quomodo ista verba, de bonis eius, sint intelligèda an de bonis proprijs fratris, vel de paragio, quasi sint bona filij, eò ip-

so, mortuo patre, feudum ad filiũ venit? Audias Ifern. [Sed agitur nunc de successione fratris, à quo nõ fuit dotata, sed fuit dotata à patre cõmuni, de cuius successione non agitur, quia ei successit frater, & sic desinit esse feudum Titij patris, sed dicitur nunc feudum Sempronij filij, arg. ff. de acquir. hæred. l. Paulus, C. de inoff. test. l. fin. in fin. iuncta fuit hæreditas patris, & filij, vt patris non dicatur à modo, sed filij, ff. de vulg. & pupill. substit. sed si plures §. 1. Odiosa intelliguntur in suo dicto tantum non producuntur, nec extenduntur.] Vides enim quantis laboribus Ifern. declararet, quòd dotatio facta à fratre, excludat sororem ab ipsius successione, ex quo feudum statim quod ad ipsum peruenit, non dicitur amplius feudum patris, sed fratris, arguendo à prædictis à contrariò sensu, & sic vides, quòd opinio Ifern. approbata per d. pragmaticam, est pro fisco, prout ipsum testatur Luc. de Penn. loco cit. & eiusdem Ifern. verba admissim retulit Luc. de Penn. loco cit. vers. si autem moriatur, & deinde frater, ad probandum, quòd dotata à patre, non excludatur à successione fratris, mortuo deinde fratre, & sic in prædictis verbis supponit Ifern. dum dicit patrem dotasse, & de successione dotatis, & expressè voluit Ifern. in præd. constit. vt de successione in verb. coniugate aut, & dotate, vbi ponit casum, & quæstionem in vers. sed pone, quod do tibi, vbi quando frater dat sororem alicui, & ille dat sororem ipsi, cõstitutis hinc inde dotibus, dicit per ipsam compensationem, & promissionem altrinsecus dotium, factam, & liberationem, censeri sorores exclusas, illa ratione expressa, [quia ego à te, & tu à me potes petere dotem, constitui ex dignitate, & facultate, quòd dicitur paragium,] & sic de paragio dotata excluditur per hanc constitutionem. Sic voluit, & declarauit Ifern. in eod. tit. in addit. fin. col. 2. vers. multo fortius, ibi, [Multo fortius, si cum pater, vel filius vellet dotare filiam, vel soror nollet, & diceret, nolo dotari, quia vult magis expectare successione, si casus eueniat.] Notanda sunt verba sequentia, quæ declarant veram dotem de paragio, dum dicit, [Licet videatur esse in potestate patris, vel fratris dare dotem, cum teneantur secundum paragium, vt in constit. in aliquibus, nam & compellitur pro facultatibus, & numero liberorum.] Quæ verba clariora possunt esse istis, cum formalitatem ipsius paragij per ipsa explicet Ifern. allegando facultates, & liberorum numerum, & constitut. in aliquibus. controuertant contrarij, si possunt ista in proprijs bonis fratris, appli-

care, respondet Ifern. prædicto argumento, dando rationem, quare possit, non obstante, quod constitutio hanc dotationem imperet, ipsa soror illam nolle, dum sequitur. [Hoc est introductum in fauorem mulieris, non debet in suam læsionem verti; C. de leg. quod fauete vt ius suum, quod est in spe, & quod lex dat, priuatus contra suam voluntatem auferat.] Negat igitur Ifern. posse cogi sororem ad recipiendam dotem de paragio, quia illud est introductum fauore ipsius sororis, & negat esse dotem illam, quæ nolenti datur, & nihil unquam dixit de dote de bonis patris, vel fratris, sed simpliciter de fratre dotante, & non dotante, vt vsque ad finem prædictæ addit. conspicitur: & eandem sententiã confirmat idem Ifern. loc. cit. vol. pen. ante versic. sed quomodo iuuatur, dum dicit ibi, [Quia melius fuisset expectare tantisper, & ibi, scilicet, vt haberet post dotantis obitum, quod ei defertur à lege, & maioribus, nec in casu nisi filij perdidisset dotem, quia eam petijset etiam à nepote, filio fratris, vel fratre suo, vt in constit. in aliquibus.] Vult enim dicere Ifern. quod poterat soror expectare casum non nati filij, & fratris mortui: nam tunc paragium potuisset petere à filio fratris, nec illud amittebat: si enim non causabatur exclusio per dotationem de paragio, ad quid ista omnia dixisset Ifern. ? † Ex quibus omnibus quicquid se torqueant Loffred. & Minad. loc. cit. quos sequitur de Pont. in tract. de potest. Proreg. in tit. de success. mulier. nu. 5. quæ sequitur Molfes. ad consuet. Neap. par. 4. q. 21. in fin. dictæ quæstionis: pura est veritas profecto, vt Filingeria intelligatur de dote, data à patre, vel à fratre ex legato paterno, non autem de bonis fratris solventis paragium, cum satis fuerit constitutionem generaliter loquentem restrinxisse, vt diximus: quæ restrictio si eo modo, quo ibi intelligunt, intelligeretur, nunquam, aut raro eueniret, quod sororis coniugatio, & dotatio prædictam exclusionem causaretur in casu, quo constitutio, sic simpliciter erat locuta, & sic semper pro fisco tenerem, cum non sit per prædictam, quæstio dubia, & miror, quãdo hucusque fiscus talem præntensionem prætermiserit, † & pro tuendo intellectu Filingeriæ, quæ loquitur in dote relicta à patre: quo casu frater non dicitur ipse dotare ex necessitate legis, sed ex præcepto testatoris, & per hoc, quod prædicta dotatio non debeat parificari dotationi, quæ fit ex præcepto constitutionis, vide Ifern. in constit. comitibus, in fin. vbi concludit, quod in prædicta dotatione frater non possit petere

adiutorium, quia tex. loquitur de dotatione, quæ fit ex præcepto legis, & quod in hoc nõ sunt similia prædicta præcepta, ibi. [Sed cum dat dotes legatas in paterno testamento est necessitas mandati testatoris, sine qua non tenetur ad dotes: debet enim esse necessitas legis, quæ præcipiat debere dotare, & tunc habet subuentionem, vt in constit. quamplurimum.] Hactenus Ifern. Et licet ex prædictis Ifern. verbis esset dubitandum, quod ideo Andr. concludat, quia non teneretur nisi testator præcepisset: ergo si absque præcepto obligaretur, aliud esset seruandum in filio, qui omnino teneretur; tamen in puncto sic declarasse Regem Robertum etiam in filio, soluente dotes, legatas sorori per patrem, refert Afflic. in præd. constit. quamplurimum, nu. 33. vers. tertiadecima dubitatio, referens etiã prædictam Ifern. autoritatem, inde vides disparitatem inter solutionem paragij, & solutionem legati dotis: quicquid in contrarium dicat Marinus Frecc. contra Ifern. & Afflic. in lib. 2. de subfeud. num. 17. in 2. autorit. & ratio est, quia, vt dixit Ifern. *legans non maritauit, & sic non potuit habere subuentionem*, quia nec pro sponfanda filia, vt Frecc. loc. cit. num. 18. *sps maritanti, non;* subaudi competit subuentio, quia ex voluntate dicitur maritare: nã præsupposito legaro dotis, non est necessaria alia dotatio, sed voluntaria, cū habeat legatū aui, & p. hoc dos dicitur voluntaria, supposito legato, aliàs diceretur necessaria, vt patet, nam legatum dotis imputatur in dote de paragio, vt dicemus in tractatu de paragio, in nono §. latè, sed contra istum intellectum stant illa verba, sine qua nõ tenetur ad dotes, vel intelligas, non tenetur ad dotes legatas, scilicet, & sic dicit solutionem dotium legatarum non mereri subuentionem, sed aliter est intelligenda prædicta Ifern. doctrina, vt dicemus in tract. de paragio in fin. quinti §. Item considerandum circa prædicta, quia dicitur ibi ipsa dotatio debitum ex officio, ei per constitutionem imposito. Et sic dicit constitutio comitibus, ibi, occasione eorum, quæ à communi patre frater maior habere dignoscitur, ex debito teneatur, vnde tenetur ex debito occasione successionis, & de proprio tenetur, quia lex dat ei subuentionem ad solutionem faciendam, ergo clarissimè colligitur, quod prædicta dotatio ipsam excludat, dicit Frecc. in tract. de subfeud. lib. 2. autor. 2. num. 19. vbi subuentio non debetur, nisi quãdo frater maritat ex obligatione nascente occasione feudi, & sic si rationem voluntariæ dotationis, & subuentionis necessitatem, cum exclu-

exclusionem fororis iungeremus, nunquam foror à successione feudi noui excluderetur. Si igitur ex prædictis constitutio loquitur de dotatione, & de dotatione necessaria, & non voluntaria, vt fatetur Minad. loc. cit. nu. 74. non video quonam in casu esset verificanda constitutio prædicta: & hanc difficultatem in fin. sentit Minad. loc. cit. dum inquit, quòd hæc est magna restrictio ad constit. vt de successione; aut enim voluntaria est, dotalio, & non causaret exclusionem, quia censeretur donatio, vt per Ifern. in constit. in aliquibus, & in locis ibi relatis, aut est necessaria, & esset debiti solutio, & non excluderet secundum

43 Minad. † Sed an sit vera prædicta conclusio, quòd dotalio voluntaria, non operetur exclusionem, & alia plura circa hanc materiam hic non concludo, quia latius dicemus in tract. de parag. in fin. quarti articuli ne nimis aberrare videar: & quòd de voluntaria maritacione non sit constitutio intelligenda, patet in constit. quamplurimum, vbi in fin. Ifern. in verific. item non habet subuentionem, & in constit. comitibus, in fin. vltimæ glosæ, vbi, qui dotant, & maritant ex necessitate petere possunt subuentionem, ergo illis subuenitur, qui dotant, & non subueniunt constitutiones illis, qui debitum soluunt, vnde constit. dum de dotatione, & coniugatione loquitur, intelligenda est de necessaria, & non de voluntaria, & sic concludit Afflic. hic num. 38. vers. tertio quæritur cum seq. & vtramque constitutionem parificat Afflic. in dotatione in præd. constit. quamplurimum,

44 num. 22. in 5. dubitat. † Illud etiam pro confirmatione prædictæ opinionis non omitto, quòd cum lex debeat intelligi à communiter accidentibus, si dicit coniugata, & dotata à fratre, debet intelligi de ea dotatione, & coniugatione, quæ à fratre fit, vt plurimum, & à communiter accidentibus, scilicet, quando frater dotat sororem de paragio secundum terminos, & iuxta onus constitutionis præcedentis impositum, ita dixit in simili Ifern. in constit. quamplurimum, vers. quid si militet patruus ibi expressit filiam, vel sororem, quia plerumque hæc personæ maritantur ex debito, & ibi, & sic circa exemplificantur illa, quæ frequentius accidunt, & alia plura ibi videas, & in terminis paragij glosa Marini in constit. vt de successione; in verb. communis patris, ibi. Nam mulieres vt plurimum nubent dotatæ de paragio; nam quando ageremus de dotatione faciendâ à fratre de bonis proprijs, non posset verificari, nisi quando frater nihil haberet ex successione paterna, & ageretur de successione feudi noui in

persona ipsius fratris, ad finem, vt exclusa remaneret soror ab ipsius successione prædicti feudi noui, & vid. Afflic. in constit. quamplurimum, nu. 22. vbi in feudo nouo frater non tenetur dotare sororem, loquitur tamen de sorore sed si vis auctoritatem in fratre, de fratre loquitur Frecc. in tit. de subfeud. lib. 2. in 2. autor. num. 19. omnino videndus, vbi distinguit obligationem iuris communis ab obligatione iudicata per Regni constitutionem. Si verò esset feudum antiquum, in quo competeret sorori paragium, nunquam causaretur exclusio prædicta; quia semper fratrem dotaret de paragio, & si nunquam posset prædicta dispositio §. coniugata autem, & dotata prædicari, & tamen videmus per Reges Regni toties super huiusmodi controuersijs fuisse dispositum in cap. emergentium; & d. pragmatica Filingeria, & Ifern. & alios Doctores tot quæstiones posuisse, Et quod constitutio loquatur principaliter in antiquo ponderari potest, quia constitut. prædictam, in §. filij autem fratrum, fuit dispositio limitata in successione feudi antiqui, & parentis communis, in successione in tertio gradu, & prohibita in successione feudi noui, vnde communius, & facilius accidere potest successio in antiquo, quàm in nouo feudo dâda erit igitur in successione feudi antiqui exclusio fororis per dotationem, quæ in ea successione feruatur, scilicet de paragio, & ex his sit finis huic §.

Repetitio. Par. 1. §. 4.

- 1 *Consuetudo quid ex constitutionibus Regni, quid ex iure Longobardo desumpseris, distinguitur, & declaratur.*
- 2 *Paragium, seu dotationem in bonis ascenditum requiri de consuetudine, non autem in successione transfuersalium pluribus probatur decisionibus S.C. quæ etiam nu. 18. enunciantur.*
- 3 *Fœmina à successione ita per dotationem iam factam vti per faciendam æquè excluditur masculo existente.*
- 4 *Antonij Orificij apostilla referens plures decisiones S.C. in quæst. nu. 2.*
- 1 *Dotationem unicam requiri de consuetudine de constitutione tot dotationes, & successiones, quomodo fit intelligendum aduersus Ann. alleg. 81. in finalibus verbis.*

5.4. In quo breuiter enunciatu[r] dispositio
 istius consuetudinis, & qualiter
 à prædictis iuribus
 differat.

Edeundo modò ad rem no-
 stram post longam, & non
 inutile[m] digressionem, † Con-
 suetudo ipsa quasi ex prædi-
 ctis iuribus composita vide-
 tur, nam prærogatiuam se-
 xus cum onere dotandi amittit, & sorores per
 ipsos successores integram in linea descendē-
 ti assumpit; quia in omnibus descendētib[us];
 quando ad parentum successionem admittun-
 tur, prætulit masculos fœminis, cum onere
 dotandi, vt dicemus in sequenti, desumpsit in
 eadem linea modum dotationis, scilicet, vt
 excludenda, semper debeat dotari de bonis
 eius, de cuius hæreditatis exclusione agitur; &
 sic paragium de bonis omnium ascendētium,
 vt dicitur locis suis. Napod. in consuet. nostrâ
 si moriatur, num. 96. vers. maternis tex. est in
 consuet. si qua mulier, Capyc. decis. 159. in
 princ. & in causa D. Isabellæ de Aragonia
 decisum testatur Ann. alleg. 70. & alleg. 81. &
 117. lib. 2. de Franch. decis. 87. & per prædi-
 ctos Ann. filius cons. 45. nu. 70. & infr. n. 4. di-
 cam, vbi referam decisiones in hac materia. A
 iure Longobardo, item à constitutione partim
 desumpsit cōsuet. id, quòd de coniugatis, &
 dotatis disponit secundum intellectum datum
 à pragmatica Filingeria; in successione autem
 secundum ius Longobardum aliud accepit,
 quia licet fratri dederit etiam in linea trans-
 uersali ius excludendi ipsas fœminas; tamen
 ipsos fratres non grauauit alio paragio, vel
 dotatione, sed sorores dotatas penitus exclu-
 sit, prout latè dicemus de hac prærogatiua se-
 xus in linea transversali in sequenti consuet.
 si quis, vel si qua, in §. sed si morienri, vers. &
 in præmissis, & fundabimus etiã in 2. par. hu-
 ius repet. † Probatur etenim prædicta cōclu-
 sio per tex. præd. consuet. sed si morienri, vers.
 & in præmissis, vbi appellatione fratris soror
 dotata non continetur; Capyc. decis. 159. in
 princip. & addit. ad hanc consuet. quæ incip.
 Ad hanc consuetudinem, fol. 69. & latè de
 Franch. decis. 87. in princ. Et licet in prædicta
 causa, & in causa Marchionis Vallis Siculæ
 fuerit dubitatum an deberetur pingius para-
 gium in bonis, per fratrem quæsitis, tamen
 etiam fuerunt exclusæ à tali paragio, quia suf-
 ficit paragium, illis debitum in bonis ascen-
 dentiu[m], & similiter in anno 1563. fuerit refer-

uata melior deliberatio, vt dicit Ann. al-
 leg. 81. num. 6. in causa delli Venati, fuit
 exclusa soror à tali præensione, sic iterum
 decisum in anno 1576. per Dominum de
 Franch. decis. 87. & hodie sine dubio est de-
 claratum, quòd de iure hoc consuetudinum
 sufficiat vnica dotatio de bonis ascendētium,
 vt ab omnium aliorum collateralium fœmi-
 na, existente fratre, excludatur, quemadmo-
 dum vnica masculiatio, vt dicitur §. sexto
 de masculiatione. † quæ dos siue sit iam data
 ipsi sorori, siue dari debeat, idem est, dum-
 modo non sit introducta masculiatio, dico
 idem quòd ad hoc, vt semper, existente mascu-
 lo, sit cum illo onere dotis in bonis ascenden-
 tium exclusa. Ratio est, quia consuetudo non
 loquitur de nupta, & dotata ad hoc, vt exclu-
 datur, sed de ea, quæ debet dotari, cum sim-
 pliciter omnes sorores in linea transuer-
 sali excludat ab appellatione fratris, præter
 masculiatas: ergo omnes sunt per existentem
 masculum exclusæ, vt dicemus in dicta con-
 suetudine: sic fundatur in præd. §. sed si mor-
 ienri, vbi fœminæ à fratribus consanguineis
 excluduntur, quia fratres eas tenentur dotare
 de bonis paternis, & maternis, vt supra di-
 ctum est, inquit consuetudo, scilicet, in hac
 nostra consuetudine. Probatur optimè in ea
 decisione, facta in causa D. Isabellæ de Arago-
 nia, de qua per Ann. allegat. prædictis, quia
 prædicta D. Isabella erat innupta, & fuit ex-
 clusa, vt colligitur ex Ann. alleg. 117. nu. 11.
 Volui tamen inferere in hoc proposito apo-
 stillam, quam in antiquo exemplari reperi
 ad glos. consuet. de success. ex testam. sub nu.
 302. tenoris sequentis, † per hanc glosam, sic
 correctam, prout corrigi oportet, quia sic in
 antiquis. fuit decisum in causa D. Aluari de
 Mendoza cum Illustri Marchione Vallis
 Siculæ, eius nepote, & cessionario Illustri D.
 Catherinæ: & D. Annæ sororum eiusdem D.
 Aluari, & quondam D. Roderici, quòd in
 bonis obuents dicto Domino Roderico ab
 Illustri D. Ferdinando de Alarcon, eorum
 auo, de cuius bonis fuerunt dotatæ dictæ Do-
 minæ illæ; non succedant cum fratribus dicto
 D. Roderico, etiam quoad paragium, me Cõ-
 Commissario, Actuario Balsamo, licet adfue-
 rit diuersitas votorum, quibusdam dicētib[us]
 deberi aliquale paragium, videlicet, secundū
 legitimam, trasuersalibus debitam, quando
 est instituta turpis persona, quæ est quarta
 tantum, & in causa Illustri D. Isabellæ de
 Aragonia cum Illustri Duce Montisalti su-
 per hæreditate D. Petri, communis fratris
 fuit habitum pro absoluto, quòd soror in
 bonis fratris, obuents ex successione paterna,
 materna,

materna, vel auita, in quibus habuit, vel habere debet paragiū; moriente fratre, non debet habere paragiū, sed omnino excluditur per fratrem, nedum à successione, sed etiam à paragio in dictis bonis, in ijs etiam, quæ aliunde obuenerunt fratri, licet Napod. videatur affirmare, quod debeat habere paragiū, quod clarius dicit Affliet. in constit. Regn. in aliquibus 7. col. Attamen in causa prædicta fuit summopere dubitatum per tex. in consuet. sed si morienti, quæ simpliciter excludit, & simpliciter debet intelligi vulg. iur. scripserunt multi DD. pro veritate demonstranda, quorum causa fuit dilatata expeditio, & eo tempore non decisa, sed reseruatim prouidendum liquidatis paragijs maternis, paternis, & auitis: sed in causa Annibalis Macedonij cum hæredibus Ioannis Baptistæ Venati fuit pronuntiatum, sorores excludi per fratres à successione transuersalium, & non solum à successione, sed etiam à paragio, & pinguiori paragio, sed sufficere illis paragiū debitum in bonis ascendentium, de quo fuit intellectus tex. consuet. in vers. præcedenti, sed si morienti, in fin. Capyc. decis. 159. & secundum hanc opinionem nouissimè fuit iudicatum in Sac. Conf. in causa Lueretiæ de Ven. cum Magnificis Villanis, vbi decisum, quod tex. in d. §. sed si morienti, in ultimo vers. intelligitur indefinitè, quod soror excluditur à fratre, nedum quoad successionem, sed etiam quoad paragiū, & pinguius paragiū, etiam in bonis obuentis à patre fratri, de cuius successione agitur. & clarius, & amplius in dicto decreto Commissarius Mastrillus, Actuarius Capua. seu Milonus, vide omnino dictum decretum, quia comprehendit omnia, credo, quod fuerit Apostilla prædicta D. Antonij Orificij, ex quo Anna in fin. præd. allegat. 81. in causa Marchionis Vallis ipsum Commissarium testatur.

5 Aduertendum tamen, & cauendum à dictis per Ann. in fin. præd. alleg. 81. dū sic simpliciter dicit de consuetudine sufficere vnicam dotationem: & de constitutione Regni requiri tot dotationes, quot sūt successiones: nam si loquimur de ea dotatione, quæ est posita in onere ipsius masculi excludentis feminas, scilicet, sorores, vel amitas à successione ascendentium, & tunc ita de iure consuetudinis, vt de iure constitutionis in burgenfaticis tot paragia requiruntur, quot sunt successiones, & sic de omnium ascendentium successione, in quibus legitima prædictæ femine exclusæ de iure communi tangeret, spectat etiam de iure constitutionis in aliquibus, & vt de successione paragiū; intelligendo,

quando foemina excluditur per masculum, qui præfertur, sic etiam quando excluditur à primogenita secundogenita. Aut verò agimus in linea transuersali, & de iure constitutionis non est soror exclusæ per fratrem, vt diximus in burgenfaticis, & sic de iure constitutionis non competit dotationis, sed successio de iure communi. Aut sumus in feodalibus, & dotata, videlicet, illa, quæ reperitur dotata de bonis patris excluditur, licet primogenita à secundogenita in successione feudi, cum agitur de successione patris, aut agimus de dotatione facta à fratre de bonis ipsiusmet fratris, & excluditur totaliter à successione ipsius fratris, ita vt etiam fiscus admittatur ex prædictis: de consuetudine verò nunquam reperies, quod femina dotatione excludatur, sed semper excluditur per existentiam masculi, cum onere tantum dotationis de paragio, de bonis ascendentium tantum, prout in simili, hanc diuersitatem notat Ifern. in fin. tit. de nat. success. feud. vers. hoc non bene dicitur; & de Pont. præd. consi. 10, vol. 1. nu. 32. & seq. & Ann. consi. 8. num. 9. dum dicit, filiam non excludi à successione feudi patris per dotationem, sed per existentiam masculi, & sic dum Anna in alleg. præd. dicit per vnicam dotationem foeminam excludi intelligitur de genere, & linea, scilicet: vnicum genus dotationis de paragio in linea descendenti, & in bonis ascendentium, dum de dotatione in materia constitutionis intelligitur de exclusua successionis per dotationem, & non per existentiam masculorum, & sic ponit regulam Anna loc. præd. in terminis satis diuersis, non similibus inter constitutionem, & consuetudinem cetera dicemus in tract. de paragio, & in repet. sequen. consuet. quæ, Deo dante, quam citius in lucem mittetur.

Repetitionis par. 1. §. 5.

- 1 *Tex. consuet. si moriatur diuiditur, & summar.*
- 2 *Casus positio in tex. prædictæ consuet. si moriatur.*
- 3 *Consuetudinis context. expungitur ibi, seu nepotibus solum ex præmortuis filijs, vt dicat ex neptibus solum.*
- 4 *Prelatio sexus masculini, & exclusio foeminarum quomodo ex consuetudine colligatur.*
- 5 *Prærogatiua gradus in descendantibus tollitur propter subingressionem, declaratur nam. 7.*
- 6 *Subingressio de iure constit. regni, quomodo seruanda.*

- 8 *Sorores uterinae, & amita an sint exclusæ per masculos fratres uterinos de consuetudine, & ibid. quid de iure communi pro uterinis sororibus latè concluditur.*
- 9 *Constitutio in aliquibus non procedit inter filios vnius matris ex diuersis patribus circa sexus fœminini exclusionem.*
- 10 *Mofesius notatur in par. 3. de success. ex test. q. 25. nu. 15.*
- 11 *De Franc. dictum in decis. 36. vers. Nec obstat, latè discutitur.*
- 12 *Vinculi duplicitas, & utrinque coniunctio de consuetudine non est considerabilis, ita in patre, ut in matre, nu. 13.*
- 14 *Frater uterinus in successione feudorum excludit sororem uterinam secundum consuet. ut de success. dispositionem.*
- 15 *Afflicti, opinio in consuet. comitibus, in 2. no. tab. reuocatur.*

§. 5. *In quo diuiditur, & explicatur context. consuet. præd. si moriatur, usque ad uers. & tenentur ipsi successores.*

Igitur in modum præuiaz cognitionis expositis, deuenio ad ipsius consuetudinis explicationem, & diuiditur, secundum glos. ista consuetudo in sex partes, quas in declaratione ipsarum ponam. Secunda ibi, filij vna. Tertia ibi, & tenentur. Quarta ibi, eas autem. Quinta ibi, Iddem iuris est. Sexta ibi, Et omnia. Hoc dicit breuiter, secundum glos. successio ab intestato fit in stirpem, & masculi præferuntur succedendo, tenentur tamen sorores, & amitas maritare: addas tu duo verba, successio ab intestato in linea descendenti, vel dic, filij, & descendentes succedunt ascendentibus in stirpem, & masculi præferuntur in successione, tenenturque. &

Tota difficultas istius consuetudinis non versatur, circa ipsius literam intelligendam; sed in discussione materiæ, quæ in ipsius interpretatione veniunt tractandæ, habet tamen aliqualem difficultatem casus positio secundum ipsam literam.

- 2 Ponit Napodan. casum huius consuetudinis, primo, ut quis moriatur, vel aliqua, relictis filiis, filiabus, ac nepotibus, & neptibus ex aliquo filio præmortuo. Et sic simul & semel supponit præexistere filios, & filias, & insimul nepotes, & neptes ex aliquo filio præmortuo, id quod dicit in hoc casu de ne-

potibus. & neptibus iddem intelligas in pronepotibus, & proneptibus, per illud verbum, & deinceps. Hic casus nullam patitur difficultatem, quia semper verum est filios filias excludere; vnde & casus iste simplex etiam deciditur, vt, si soli filij, & filiæ existant, filiæ excludantur: item nepotes ex præmortuo filio, & neptes ex eodem filio excludere. Nec difficultari potest, istas neptes, & nepotes intelligi ex mortuo filio, vt inferius dicit tex. ibi ex præmortuis filijs, quod verbum filijs explicat numeralem quæstionem, vt ita dicam, vt iddem in pluribus sit intelligendum, quod in vno dicitur. Subdit Napod. vel decessit, relictis solum nepotibus, vel neptibus ex filijs masculis præmortuis, vbi vult ponere casum in vet. seu nepotibus solum, & præsupponit Napod. in hoc vers. diuersam quæstionem poni à prima, prout dicit in verb. relictis, vbi dicit prima quæstio, & in verb. nepotibus, vbi dicit secunda quæstio: † in eo verò, quod præsupponere videtur Napod. in secundo dicto, quod quis decesserit relictis solum nepotibus ex præmortuis filijs, non intelligas simpliciter, sed supponendo casum præcedentem, corrigendo literam secundum eam, quam habent omnes correctiores Codices, prout etiam in meo manuscripto, & habuit quoque Napod. vt illud verbum, seu nepotibus, dicat, seu neptibus solum ex præmortuis filijs, sic enim Napod. habet nu. 15, in verb. solum, dum dicit, cum inspiciatur persona patris, & eius sexus, in cuius locum ingressa est: itaque in hoc non facio difficultatem, & ex hac lectura soluuntur plures controuersie, de quibus locis suis: voluit enim in hoc vers. tex. decidere difficiliorem controuersiam, ponendo solum neptes ex præmortuis filijs, quia quando adessent, cum ipsis masculi quoque, quia erant fratres, excluderentur, & quando solum nepotes existerent, res non haberet difficultatem, decidit duplicem etiam controuersiam per dictum versiculum tex. consuetudinis circa successione in stirpem, & circa prælationem, & prærogatiuam sexus: vna enim oritur ex altera: prima est successio in stirpem, secunda est prælatio, † quæ prælatio expressè in tex. non deciditur, quia dicit filij, &c. Simili argumento vsus est Carol. in Longobar. si quis Longobardus. in tit. de success. in princ. vbi dicit per intellectum fœminas excludi, ex quo text. dixit sine filijs masculis: sic etiam quia tex. noster dicit, tenentur sorores & amitas maritare ipsi successores, prælatio inde colligitur ipsius sexus: quod verò ille vers. seu neptibus solum, sit intelligendus suppositis terminis primæ quæstionis, patet, quia vnica

vnica decisione vtraque quæstio terminatur, vt scilicet filij vnâ cum nepotibus, & neptibus, & deinceps succedant parentibus in stirpem, dum dixit filij resoluit quæstionem exclusionis filiarum, vt illas excludant, dum dixit vnâ cum nepotibus determinat integram quæstionem primam, vt, existentibus filijs, & filiabus, item nepotibus, & neptibus ex præmortuis filijs, scilicet, vt ex vnoquoque filio præmortuo præexistant nepotes, & neptes, qui inter se sint sorores, & fratres ad minus consanguinei, vt dicemus locis suis, tunc dicit text. vnâ cum nepotibus ipsos filios succedere, & vocantur ex neptibus, & nepotibus solum nepotes successores, prout facit in filijs, & filiabus, inter quos vocantur filij successores. Dû dicit, & neptibus, tunc soluit supposita quæstione prima de filijs, & filiabus cum nepotibus, & neptibus ex præmortuo filio, item cum neptibus solum ex præmortuis filijs, quia ad ipsam successionem, prout filios vocauit, & nepotes, vocat neptes illas, quæ solè existunt ex præmortuis filijs, alias male vocatæ essent in hoc contextu verborum; in quo per simplicem positionem successorum intelligi voluit inductum esse ius prælationis, & sexus prærogatiuæ, quod probatur; nam sequitur deinde, & tenentur ipsi successores, ergo omnes illi, qui superius dicti sunt successores, erunt illi, qui habebunt prælationem, & veram successionem; quia alias si inter nepotes, neptes successores etiam cum masculis vocasset, dixisset, & tenentur masculi: tamen quia tam masculos, quam foeminas admisit sub nomine successorum illos appellauit, implicat istud verbum solum, aliam quæstionem, vt si quis reliquerit filias, & neptes solum ex præmortuis filijs, vt tunc neptis illa sola excludat amitam, sic enim colligitur à text. nam si dixit neptes ex præmortuis filijs succedere, & deinde ipsos successores teneri ad dotandas, & maritandas sorores, vel amitas, concluditur alia quæstio, quòd tã neptis, quàm nepotes, quàm filij teneantur maritare amitas, vel sorores, & per hoc preferentur, & hæc quæstio licet decidatur, vt etiam inferius dicitur, non tamen expressè colligitur, quia in fin. text. semper filios adesse supponit, dum dicit, filij vnâ cum nepotibus, & neptibus, & deinceps, sed dicas interuentum filiorum præsupponi per ipsam consuetudinem tanquam in casu difficiliore: si enim neptis ex præmortuo filio tenetur vti successor maritare amitam, existente etiam filio masculino, & in primo gradu, tanto fortius illo non existente, cum ex parte ipsius neptis, & ex iure residente in ipsius persona propter subingressionem in sexum, & in locum di-

uerficari non potest per interuentum, vel defectum alterius consuccessoris, vt est filius: supponit ergo Napod. adesse vel filias solum, vel filios, & filias cum istis neptibus, ex præmortuis filijs, put hic expressè dixit Napod. nu. 2. ibi, respondeo, q. & nu. 102. in prin. ibi, vel foeminas descendentes e. masculis: nã si nec filius, nec filia adesset, quæstio nõ esset dubitabilis circa subingressionem, & successionem in stirpes, & circa prælationem, quam expressè in prædicto verb. solum. nu. 15. supponit Napodan. & ratio etiam manifesta est, quòd in isto primo vers. necessariò erit supponendum, adesse liberos primi gradus cum ipsis nepotibus, & neptibus: nam quando tractatur de auis, proauis, auijs, & proauijs decedentibus, tunc separatim agit consuetudo de ipsis nepotibus, & neptibus, pronepotibus, & proneptibus, vt infra in vers. iddem iuris est. Si enim supra successores nominauit nepotes, neptes: & deinceps, & in §. iddem iuris est, eisdem nominat, dicendo, iddem iuris, quasi loquatur in diuersis casibus, quæ differentia erit inter vtrumque tex. nisi quòd in princ. agitur de successione, quæ fit per filios patri, vel matri, quæ est principalis, & simul cum ijs, nepotes, & neptes ex filijs præmortuis. In secundo, quando nepotes, vel neptes succedunt auis, & proauis, auijs, & proauijs, vt succedat, scilicet, in stirpem, & sorores, & amitas per successores debeant maritari, & in hoc stat identitas iuris in nepotibus, & neptibus, & deinceps auis, & proauis, & auijs, & proauijs succedentibus, non extantibus parentibus ipsorum nepotum, neptum, & pronepotum, & proneptum, dixit contex. manuscriptum meum etiam auijs, & proauijs propter foeminas ascendentes morientes, quia in principio dixerat, si moriatur aliquis, vel aliqua: nunc dicit iddem in auis, & proauis, auijs, & proauijs.

5 Nota primò, quòd consuetudo clarissimis verbis constituit inter ipsos descendentes nõ esse locum prærogatiuæ gradus, sed omnes descendentes in infinitum admittendos esse ex personis, sexus, & numero eorum antecessorum, vt hic dicit Napodanus numer. 109. & per hoc statuit subingressionem per successionem in stirpem in infinitum: quod erat etiam de iure communi Authenticorum, vt dixit supra Napod. in verb. in stirpem, num. 16. & num. 1. in fin. & num. 107. in fin. & per tex. in l. cum fundus, in fin. ff. de condit. & demonstr. l. emptor hereditatis. C. de hered. vel act. vendit. concludit Napodan. ex prædicta subingessione oriri successionem quoad numerum, & quoad ius eius, in cuius locum

locum subingreditur.

6 Aduertendum tamen est, quod in prædictis constitutionibus, præcipue in constit. in aliquibus, quæ propriè loquitur de ista successione, nihil de subingressione fuit expressè dictum, nec de successione in stirpem, & per hoc in ea seruabitur ad vnguem ius commune, & ipsius dispositio, quæ, vt diximus, eadè est cum prædictæ consuetudinis dispositione, illa ratione, quia nihil super hoc reperitur immutatum, arg. l. præcipimus, C. de appellat.

7 In eo verò, quod prærogatiua gradus in linea descendenti exclusimus ex ratione subingressione semper intelligas inter eos descendentes à pluribus inter se: nam si quis habet descendentes plures, scilicet, tres filios, & nõ viuunt omnes, & ex altero filio, etiam nepotem ex altero pronepotem, non habet inter eos locum prærogatiua gradus: at inter eodè ab eodem descendentes per lineam rectã procedet gradus prærogatiua, quia donec viuit filius, excluduntur omnes alij ab eo descendentes: & ratio est, quia tunc non potest subingressio habere locum cum non deficiat præcedens in gradu; qua cessante, cessant prædicta, prout dicit tex. ex præmortuis filijs, & diximus in explicati one ipsius.

8 Nota secundò dum dicit sorores, vel amitas, quod dum indefinite consuetudo loquitur, videtur inclusæ omnes sorores & omnes amitæ in prædicta dispositione, & sic etiam vterinæ sorores, item amitæ, scilicet, vterinæ patris sorores, cum etiã soror patris vterina dicatur amita. l. iurisconsultus. §. tertio. ff. de grad. eo magis quia loquitur tam de masculis, quàm de feminis morientibus. sed respõdeas ipsam consuetudinem, dum loquitur de imponendo onere dotandi, recipere interpretationem à iure communi, secundum quod frater vterinus non tenetur dotare sororem vterinam. l. cum plures, §. penult. ff. de administr. tutor. Et licet inter Doctores de iure communi sit aliqua controuersia, vt tradit Barbof. in l. 1. par. 4. nu. 162. vers. prima est, tamen constat receptam esse opinionem, quæ non teneatur, etsi non habeat vnde se dotet, idem loc. cit. qui refert Gregor. in l. 18. tit. 16. par. 6. in verb. De las hermanas, Bolognett. in d. l. 1. num. 131. & plures, quos refert Lara in §. idem rescriptis: num. 94. in l. si quis à liberis, ff. de liber. agnoscen. quæ obligatio residet in fratre, etiam si non sit hæres patris, d. vers. prima ibi, quæ intelligas: Simile privilegium de iure communi erat concessum fratribus consanguineis, quia turpi persona instituta isti, & non vterini habent querelam inoffic. testam. l. fratres. C. de inoffic. testam. &

ibi glo. in verb. arceantur, di cit illam legem per Authenticam, tollentem differentiam agnationis, & cognationis non esse sublatam, ex quò illa Authen, loquitur de sola successione ab intestato, vnde non sequeretur libenter opinionem Gratian. disceptat. foren. cap. 65. num. 4. qui ex Campegi, Tiraquell. & Surd. ibi relatis, tenet etiam de iure communi fratrem vterinum teneri dotem dare sorori vterinæ, respondendo text. prædictæ l. cum plures procedere tempore ff. cum per Authenticam, sit sublata differentia agnationis, & cognationis, quia secundum glof. prædictam, in sola successione ab intestato est sublata, non in cæteris, quæ responsio quadrat etiam ad prædict. l. cum plures, & ita Hispani interpretati sunt legem partit. secundum late relatos per Excobar. de ratiocin. cap. 22. nu. 55. & seq. Item probantur prædicta per tex. expressum ipsius consuet. si qua mulier, de qua infra dicitur, vbi est casus apertissimus, quod frater vterinus non excludit sororem vterinam, sed in ipsius damnum sorores vterinæ faciunt partem ad beneficium fratrum vtriusq; coniunctorum, & sic ratione coniunctionis paternæ, & consanguinitatis, & ne desit aliqua dubitatio, quod prælatio prædicta in ea consuetudine oriatur ex alio, quàm ex consanguinitate, veluti ex duplici coniunctione, extat hoc expressum in consuet. sed si morienti, dum dixit, [quod si inter ipsos nepotes, & pronepotes, & deinceps fratrum præmortuorum, sint fœminæ, quæ habeant fratres consanguineos. ipsæ mulieres à præmissa successione excludantur: cum fratres ipsas habeant maritare, vt superius dictum est,] scilicet, de bonis paternis, & maternis, & sic not. Napod. in vlt. glo. d. §. sed si morienti, nu. 284. implicatur enim in illis verbis, vt superius dictum est, dispositio huius nostræ consuetudinis: vt, scilicet, & ipsa intelligatur de fratribus consanguineis, vel vtrinque coniunctis, & sic de amitis, & sororibus, & non de vterinis, optimè dixit de Franch. decis. 149. & ratio est secundum Minad. decis. 36. per totam, præcipue num. 9. quia consuetudo præferendo masculos fœminis voluit bona conseruari in familia, quæ ratio non militat inter vterinos, cum de vna ad alteram familiam sic bona trãfirent, ex quo vterini omnes sût diuersarum familiarum, sequitur de Pont. conf. 39. in fin. & conf. 40. num. 12. & 13. volum. 1. A fliat. in constit. fratribus. num. 1. & nu. 22. Ex quibus etiã data pro vera opinione Gratian, d. cap. 65. num. 4. discept. forens, stante differentia inter sexum: & sexum, introducta per ipsam consuetudinem, ac aliquali differentia

rentia inter agnatos & cognatos reuiuixisse dispositionem iuris ciuili prædictam ex supposita differentia consecutiue orientem inter vterinos, & consanguineos, & de hoc non est hodie disputandum, cum ita in praxi, & optimo iure seruetur.

- 9 Et sic pariter intelligerem Regni constit. in aliquibus, stante opinione, de qua supra, dum, scilicet, diximus loqui etiam de successione matris, nam intelligenda est ipsa opinio, quando ex eadem matre, & patre filij sunt nati, & sic de fratribus, & sororibus vtrinque coniunctis, non autem vterinis per prædicta, & licet expressè Doctorem, sic distinguentem, non vidissem, ita semper tenui: nam de Franch. decis. 171. & de Pont. in lect. 10. de concess. feud. num. 27. simpliciter, & absque distinctione loquuntur, deinde cum maxima voluptate reperi Lucam de Pén. in l. vnica, colum. fin. C. de imponend. lucrat. descript. lib. 10. qui volens tractare quæstionem illam, an frater possit imponere onus doti, quam sorori tenetur dare: casum ponit in fratre, dotante sororem ex eodem patre natam, & sic non bene vterinus potest poni inter eos, qui onus dotandi habent, prout ponit Reuer. Molfes. in suis commentar. par. 3. de success. ex testam. q. 22. num. 15. sed forsan fuit error impressoris, ut patet in num. 17. Ex quibus absolutum etiam est, quod ratio dotationis, & necessitas oriatur ex coniunctione paterna, & consanguinitate, & licet in præd. consuetud. si qua mulier fuerint nominati ad ius accrescendi fratres vtrinque coniuncti, non fuit vtrinque coniunctus nominatus per se, quia vtrinque coniunctus, sed quia consanguineus ex quo non poterat contendere inter vterinos de successione matris ad introducendum fratrem consanguineum ipsarum sororum, qui potuisset habere in simul partem successione matris: non poterat inquam esse alius, quam vtrinque coniunctus: nam si fuisset simplex consanguineus in illo casu consuetudinis prædictæ nullam participationem potuisset habere cum sorore consanguinea in bonis maternis ipsius sororis, & ipsius fratris noueræ.
- 10 Quare non possum non dubitare tam de ratione dubitandi, quam de ipsius solutione posita per D. de Franch. in decis. 26. vers. nec obstat tertium, dum absque necessitate intrat differentias inter successione descendentiæ, & collateralium circa duplicem coniunctionem.
- 11 Primo, quia, dum nititur dare differentiam inter successione collateralium, & descendentiæ, ut in collateralium consideretur duplicitas vinculi, hæc duplicitas non consideratur ho-

die de consuetudine etiam in collateralium, ut latè dicemus in repetit. consuetud. si quis, vel si qua, in princ. in prærogatiua vinculi, & dicit Napodan. num. 141. in sequen. consuet. nec in re, de qua ibi agitur, erat necessaria distinctio prædicta, cum quoad coniunctionem ita sit filius patri, sicut est matri coniunctus, nec plus dicatur patri, quam matri coniunctus filius, Napod. in præd. consuet. si quis, vel si qua, sub nu. 132. in fin.

- 13 Secundo, dum dicit, quod sorores in eo casu excluduntur favore consanguineorum, & vtrinque coniunctorum, quia, quando tractatur de succedendo patri, non datur consideratio duplicis vinculi, quasi quando tractatur de succedendo matri, duplex vinculum sit considerabile contra ea, quæ diximus, & plus dubitari potest, dum per coronide in si. dixit iterum repetendo diuersitatè inter venientes ad successione fratrum, & sororum, & successores ipsius patris, quæ ultra quod in eo genere casus nihil prodest, ut diximus, de consuetudine, non est vera, quare poterat solum respondere paritatem non esse veram inter successione ad patris hæreditatem, ac ad matris, nec in consuetudine prædicta esse vocatum ad ius accrescendi vtrinque coniunctum, uti vtrinque coniunctum, sed uti consanguineum, & per hoc inter fratres, quando voluit consuetudo onus dotandi enuntiare, ut in d. §. sed si morienti, de consanguineo solum meminit, ut iam dictum est.

- 14 Aduertendū tamè erit ne decipiari in ijs, quæ diximus supra de fratre consanguineo ad tex. constit. ut de successione: & etiam constit. in aliquibus, de success. feudorum scilicet eas constitutiones intelligendo, quia dum agitur de successione feudi, & in eo ratione indiuiduitatis debeat primogenitus succedere, item masculus ipsi feminae præferri, steterimus in successione feudi materni, non posset tolli, quin etiam frater vterinus excluderet à successione maternorum feudorum ipsas feminas ex generalitate ipsarum constitutionum, prout videmus quotidie seruari, & sic cessante in illo casu dispositione, quæ introducta est in consuet. supra relata, si qua mulier, ex quo non succedunt, nec possunt succedere simul, pro virili vterinus, & vterina, scilicet, omnes masculi, & feminae ipsi matri, sed solum masculus: item si essent plures feminae, primogenita, hoc casu non potest controuerti, quod ipsa filia exclusa habeat dotem de paraggio, & frater vitam, & militiam, & hac ratione decidit Socin. in consi. 57. volum. 4. nu. 5. quod frater tenetur dotare sororem; nam, si ratio, quare frater non teneatur dotare sororem

rorem est, quia patrimonium commune erat per Castrenf. in l. si focer, in princ. ff. sol. matr. ergo inquit Soc. quando solus frater succedit, tenetur dotare, & hanc opinionem videtur supponere Affli. in constit. quamplurimum num. 22. dubit. 5. vbi simul iungit dispositionem constit. vt de successione, cum dispositione constit. comitibus, & constit. quamplurimum, dicit enim esse onus feudi maritare sororem, & loquitur de sorore succedente matri propter non existentiam masculi: & sic supponit iddem in masculo, & nō distinguit, si inter se sunt consanguinei etiam, nec potest distinguere, quia certum est, ac indubitatum, ex dispositione constit. vt de successione, quod masculus fœminæ, & maior natus minori præferatur, & cum onere exclusas filias dotandi: † quare non possum non damnare Affli. opinionem in constit. comitibus, in 2. notandum voluit, quod frater vterinus tantum, non teneatur dotare sororem ex eadem matre, & non ex eodem patre in feudorum successione ex argumento illius tex. nam tex. ille dicit de communi patre, ex quo ibi positus est casus de feudo paterno, prout etiam Ifern. & alij exponunt tex. in constit. vt de successione, vbi semper dicitur de patre, & de communi patre, & tamen fuit interpretata etiam de matre, vt supra diximus, & late dicitur in d. constit. vt de successione, & in constit. in aliquibus, vt diximus supra, dum de constit. in aliquibus, & ipsius dispositione tractauimus: & quod prædicta sint vera, faciunt omnes regulæ datæ per Petr. de Gregor. in tract. de parag. quæst. 4. & melius idem Petr. de Gregor. in d. tract. quæst. 20. per tot. qui, licet non distinguat inter fratrem vtrinque coniunctum, & sororem, ex vno latere, tamen ibi rationes generaliter expressæ, etiam in vterina sorore militabunt, vt ibi videre licet: vt melius idem Petr. de Gregor. in tract. de concess. feud. par. 4. quæst. 7. & ampliat. 1. & par. 7. quæst. 8. vers. tertius casus: ad quæ ipsemet se remittit in tract. de parag. q. 7. & Affli. in constit. fratribus num. 1. & secundum prædictam distinctionem facit distinctionem Barbof. in d. l. 1. par. 4. num. 127. vbi dicit teneri vt heredem matris, tu dicas vt successorem, cum hoc onus ex infra dicendis. nō sit onus hæreditarium infra in par. 2. §. 11. num. 23.

Repetitionis par. 1. §. 6.

1 *Fœmine an reſta via excludantur, vel faciant partem cum iure accreſcendi fa-*

- uore masculorum late discutitur.*
- 2 *Fœminarum portio an indifferentè debeat masculis accreſcere, de iuris cõmunis doctorum dispositione, ſtante ſtatuto fœminas excludente.*
  - 3 *Et quid de conſuetudinis dispositione.*
  - 4 *Fœminarum exclusio, quæ per ſtatutũ cauſatur, in quo differat ab exclusione, quæ per conſuetudinem diſponitur ad affectũ iuris accreſcendi:*
  - 5 *Ius accreſcendi in beneficium masculorum in ſucceſſione collateralium non oriri ex onere dotationis in diſpositione conſuetudinis, quando daretur.*
  - 6 *Conſuetudo ſi qua mulier vocat ad partem, & ius accreſcendi fratres ſororum non dotatarum.*
  - 7 *Conſuetudinem diuerſimodè excludere fœminas in ipſius diſpoſitione enunciatur circa ius accreſcendi introducendum.*
  - 8 *Cõſuetudo ſi moriatur, quare masculoſ ſimpliciter admiſerit, & tamen fœminarum portiones ipſis accreſcere dixerit Napodanus.*
  - 9 *Conſuetudo quando ſimpliciter fœminas excludat, vel caſus includat cum iure accreſcendi fauore masculorum caſus varij præderantur, in quibus diuerſitas iuris conſiderari poſſit.*
  - 10 *Conſuetudo ſi moriatur non poteſt in eius diſpoſitione diuerſificari an fœmina reſta via excludantur, an verò per ius accreſcendi ad masculorum beneficium, & num. 14.*
  - 11 *Idem in conſuetudine ſed ſi morienti, & ipſius diſpoſitione.*
  - 12 *Conſuetudo ſi moriatur non loquitur quando mater relinquit filios ex diuerſis matrimonijs, & conſuetud. ſi qua mulier non procedit in masculo relinquente filios ex diuerſis matrimonijs.*
  - 13 *Conſuet. ſi moriatur, & ſi qua mulier, in quo caſu ſimul prædicari poſſint exprimitur.*
  - 16 *Conſuetudo in caſu Auth. de functo, ad quas partes admittat fœminas per masculos à ſucceſſione exclusas.*
  - 17 *Decisionis de Francb. 92. quæ fuerint difficultates, & articuli deciſi.*
  - 17 *Matre exiſtente in medio ſorores à fratribus excluduntur.*
  - 18 *Decisionis prædiſta difficultas enunciatur circa modum excludendi ipſas fœminas in caſu Auth. de functo.*
  - 19 *Napodan. declaratur in glo. in verb. neptes, in conſuet. ſed ſi morienti, & ponitur deciſionis prædiſta explicatio.*
  - 20 *Fœminarum ſcriptarum perſona non faciunt*

ciunt partem fauore masculorum in prædicta decisione, & datur ratio.

- 21 Renunciaciones foeminarum nuptiarum nõ considerantur ad partem faciendam fauore renunciatariorum.
- 22 Sororum exclusarum portiones, an dicantur obueneri ab ipsis sororibus, vel à defunctorecta via, & an possint plus vni, quam alteri ex masculis per sorores transmitti.
- 23 Fratres in portionibus sororum exclusarũ, quomodo in præambulo heredes declarandi praxis ostenditur, & notatur praxis in decis. de Franch. 566. nu. 1. in prin.
- 24 Decisionis ratio declaratur, quare quoad matrem sorores non faciant portionem ad beneficium masculorum, & quomodo respectu matris sororum persona sint cõsideranda.
- 25 Masculiatio an retrotrahatur ad beneficium masculiatæ, etiam in successionebus transuersalium retro delatis in præiudicium masculorum moram committentium.
- 26 Foeminarum in successione de consuetudine triplex species enunciat, exclusarum scilicet inclusarum masculatarum ac tertia in pendenti.
- 27 Napod. in consuet. sed si morienti, sub num. 271. & nu. 272. declaratur.
- 28 Famina quando facit partem fauore masculorum diuersificat etiam modum succedendi in stirpes, vel in capita, & resoluatur quæstio nu. seq. 29.
- 30 Molfesius notatur par. 4. q. 17.
- 31 Consuetudo sed si morienti, §. & in præmissis panderatur ad decisionem quæstionis num. 27. tractata, quando famina diuersificet successione in stirpes, vel in capita.

§. 6. In quo agitur de modo, quo femina excluduntur per masculos, & quomodo eorum portio masculis accrescat.

Notatur tertio, quod consuetudo dicit filios succedere, & non dicit omnes tam masculos, quam foeminas succedere, sed foeminas excludi à masculis cum onere dotandi, nec etiam dicit portionem foeminarum accrescere ipsis masculis: quare vt plenius ista materia intelligatur pro instructione illorum, qui de-

siderant terminos consuetudinarios intime scire, altius materiam repetendo, videndum nobis erit, quando foemina prædictæ exclusæ faciant partem, & quam faciant partem, & dicta portio, cui ex masculis accrescat, & insimul an sit in consuetudine iddem ius statuendum circa foeminarum exclusiones, scilicet, an semper foemina recta via excludantur, vel potius debeant succedere, & facere partem fauore masculorum; quorum onus est illas dotare, prout supra dictum est in qua re, quia quandoque est maxima iuris diuersitas in diuisione successionis de ea, vt dixi, plenius agendum: † & quod portio foeminarum indifferenter debeat accrescere masculis: quorum contemplatione sunt foemina exclusæ, voluit Barto. in l. seruo legato, per illum tex. §. si testator, ff. de legat. primo, & ipsum pluribus comprobans Socin. confi. 5. volum. 1. & per ipsos iddem voluit Pisanell. in addit. ad consuet. sed si morienti, sub num. 272. incip. ego tamen in fin. & post eos D. de Franch. decis. 149. num. 4. expressum ius accrescendi in consuetudinibus nostris habemus in consuet. si qua mulier, per quam ad successionem matris vocantur filij, & filia vtriusque matrimonij: verum portiones foeminarum accrescunt fratribus vtrinque coniunctis. † Quare videndum erit, an sicut in prædicta consuetudine dicitur in filijs debeat vnde quaque seruari in omnibus successoribus, vt semper foemina debeant facere partem fauore masculorum, ipsas excludentium fratrum, scilicet, ipsorum, vel vtrinque coniunctorum, vel consanguineorum, & ad ipsas portiones illi masculi admittantur, & ex prædictis indubitanter videtur concludere D. de Franch. in decis. præd. prout decisum refert in Sacro Consl. vbi sorores consobrina faciunt partem, licet dotatæ in beneficium filiorum ex fratribus eorum consanguineis, vel vtrinque coniunctis: quorum contemplatione excluduntur: faciunt etiam relata per D. de Franch. præd. decis. vt Alex. conf. 60. col. pen. 5. vol. & Afflicti. decis. 240. aliàs 350. in 3. dub. quæ decisio Afflicti, credo, quod sit malè allegata, & sit error scriptoris: quia non video, quomodo faciat ad rem.

4 Sed prædicta conclusio, sic generaliter eam intelligendo, maximam penes me patitur difficultatem: nam in materia exclusionis prædictæ non rectè arguitur à ratione statuti, & ipsius dispositione ad nostram consuetudinẽ, nam vt supra dictum est, statutum requirit semper dotationem ipsius, vel ab ipso factam, de cuius successione agitur, qualiscunque sit illa successio siue lineæ descendentes, siue

M ascen-

ascendentis, siue collateralis, vt semper, ad hoc vt foemina possit excludi, debeat esse dotata ab eo, vel de bonis eius, de cuius successione tractatur, & hoc modo cum Bart. & alijs proximè dictis benè concludi potest, vt, quia in qualibet successione foemina excluditur à masculo, & dotari debet de eadem successione, debet fauore ipsorummet masculorum facere partem, & ius accrescendi concedi ad ipsorum beneficium ex regula iuris naturalis, vt, qui habet incommodum, & commodum sentiat. At, quando sumus in successione de consuetudinis dispositione, in qua, vt supra dictum est, dotandi onus est tantum de bonis ascendentium maternis, & paternis, & vnica dotatio de bonis paternis, & maternis, excludit sorores à successione etiam transuersalium, non video, quare debeat sic indifferenter obseruari, vt semper ipsæ foeminae faciant partem fauore ipsorum masculorum, † & probatur argumento, quod prædictum ius accrescendi non vadat attentò onere ad ipsos fratres: nam si tempore, quo fuit actum de successione matris, vel alterius, in qua de consuetudine foeminae habuerunt paragium, adfuerint quatuor fratres, vel quinque, & sic soror, dum delata fuit successio patris, & matris, fuit exclusa à quatuor fratribus; & deinde tempore, quo tractatur ista alia successio, in qua de foemina agitur, an debeat facere partem fauore masculorum ipsam excludentium, non adfit, nisi vnus frater nonne vniuersum ius accrescendi iste vnus habebit, & tamen onus dotationis non sustinuit, nisi pro vna portione ex quatuor fratribus, scilicet, pro quarta, cessat ergo ratio iuris naturalis, quia iste frater in hac successione incommodum non sustinuit dotationis, vel ad minus, non sustinuit tantum incommodum, & eadem debet esse ratio de parte quodam partem, quæ de toto quodam totum.

7 Secundo induci potest ad iddem, quod dixi, dubitandum, consuetudo si qua mulier, vbi clarissimis verbis, inquit tex. quod, si ex aliquo ex ipsis matris habeat filios, & filias non dotatas. dari tunc successionem filiarum cum iure accrescendi fauore masculorum, vtrinque coniunctorum, non dotatas, inquit tex. ergo clarissimè videtur non loqui ista consuetudo de exclusis per dotationem, sed de non dotatis, vt ipsis fratribus, quibus onus est dotandi impositum per beneficium iuris accrescendi, prosint per dictam naturalem rationem. Sed hoc secundum argumentum loquitur in successione matris, in qua ex prædictis non dubitatur, quod in eadem successione onus est ipsorum fratrum ipsas dotare de paragio ipso-

rum bonorum, à quibus excluduntur foeminae, & per hoc militaret argumentum à statuti defumptum, propterea de hoc inferius latius dicitur insimul cum intellectu ipsius consuet. si qua mulier, dum non dotata dicit: sufficit igitur solutio, quod hoc non concludit in excludendo ius accrescendi à successione transuersalium, sed in excludendo foeminas dotatas à fratre, etiam in successione matris: quod an verum sit, inferius dicemus.

7 Tertiò arguitur ex modo loquendi ipsarum consuetudinum: si enim quandoque dixit consuetudo, quod filij masculi succedunt cum onere dotandi sorores, vel amitas de bonis maternis, & paternis, vt in hac consuetud. si moriatur, & si non dotentur infra decimum sextum annum, succedant, vti masculi, vt hic §. eas autem. Secundo, & quandoque simpliciter dixit illas non succedere, quia eorum fratres tenentur ipsas dotare, vt superius dictum est in §. sed si morienti, vbi simpliciter, & absque conditione excluduntur à successione transuersalium: quæ verba, vt superius dictum est, intelliguntur de hac prima consuetudine de paragio de bonis paternis, & maternis. De Franch. decis. 87. num. 3. & nu. 9. autoritate Capycij, ex quo in successione bonorum paternorum, & maternorum debet etiam dotari à fratribus consanguineis. Tertiò simpliciter dicitur in §. quod autem, vers. & in præmissis, quod fratris appellatione soror non continetur, & sic simpliciter excluditur à successione, & à concursu in ipsa successione, ergo in eo casu, in quo appellatione fratris soror non continetur, non admittitur soror ad partem: quia, cum non concurrat, non potest facere partem. l. reconiuncti. ff. de leg. tertio, vt hic inferius proximè dicitur. Quarto, filia, & filij omnes succedere dicuntur absque discretionem sexus pro æqualibus portionibus in consuet. si qua mulier. Verum portio foeminarum debet accrescere fratribus vtrinque coniunctis, qui teueantur illas dotare, & maritare de pasagio de bonis paternis, & maternis: Si ergo verba ostendunt voluntatem proferentis, & aliquando consuetudo illas penitus exclusit, aliquando illas inclusit ad successiorem: ex hac variatione verborum necessariò diuersa erit elicienda iuris dispositio, arg. §. cum autem. l. vnica. C. de caduc. tollen. vt sic intelligamus, quod consuetudo nunquam voluerit dare ius accrescendi, nisi quando per verba expressa illud induxerit. Quare ex prædictis posset concludi, quod aliquando consuetudo voluit ipsas foeminas recta via excludi à successione, quan-

quandoque voluit illas admitti ad faciendum partes favore masculorum ex modo loquendi ipsarummet consuetudinum. † Sed tamen huic argumento obstat instantia consuetudinis nostrae, in qua licet dicantur filij solum succedere cum praedicto onere dotandi sorores de paragio, tamen Napodan, ibid. nu. 15. in glosula succedunt, etiam dicit portionem foeminarum accrescere fratribus, ergo paria videntur, quod fratres dicantur recta via succedere, vel etiam succedere foeminae, & illarum portiones accrescere fratribus: † quare antequam ad istius quaestionis explicationem accedamus, prius discutiamus, qui sint casus, in quibus aliqua iuris, vel effectus diuersitas inter vnum, & alterum modum succedendi assignari possit, & insimul quando diuersus modus succedendi operetur diuersitatem partium.

9 † Et primo in hac consuetudine, quae loquitur vel in successione descendentium, faciendo inter vtrinque coniunctos simul ad patris successionem, vel consanguineorum inter filiorum, scilicet, vnus patris ex diuersis matrimonijs, vel ad successionem matris, quando sunt filij vnus matrimonij, non potest in his terminis assignari ratio, ex qua resultare possit disparitas in succedendo, an scilicet, vno modo succedatur, vel alio, scilicet, si recta via succedere fratres dicantur, vel succedere fratres, & sorores simul; & ipsarum portiones accrescere, deinde ad beneficium fratrum consanguineorum; vel vtrinque coniunctorum, cum semper tantum de ipsis bonis paternis, vel maternis accipient ipsi fratres, siue vno modo, siue alio successione progressus statuatur, & ideo non curauit nostra consuetudo in his terminis ponere ius accrescendi, vbi directa successio tantum operabatur, & frustra ex regul. philosophi, per plura fit, quod fieri potest per pauciora: ideo bene dicere potuit Napodan. in contrarium allegatus, explanando potius iuris effectum, quam constituendo ius accrescendi in praed. glos. hic nu. 15. quod in casu huius consuetudinis portiones sororum accrescant fratribus, & sic admittere ius accrescendi favore masculorum, in casu quo ipsa consuetudo recta via masculos successores expressè fecerat, † quae ratio; seu paritas militat etiam in tex. consuet. sed si morienti, vbi dicuntur excludi neptes a fratribus ipsarum consanguineis, scilicet, vel vtrinque coniunctis, a successione patris, quia fratres ipsas tenentur secundum hanc consuetudinem dotare de bonis paternis, & maternis, vbi etiam aduertendum est, filios fratrum, item filias, nepotes, & neptes indifferenter succedere ex dispositione consuetudinis

ipsius in stirpem, quia. vt suo loco dicitur ibi succeditur per subingressionem, vt per Napodan. num. 272. cum seq. quia in hac successione etiam non oritur disparitas inter successores, siue vno modo succedant, siue alio, si enim factae sunt tres, aut quatuor portiones inter vnum patrum, & filios. & filias duorum aliorum fratrum praemortuorum in vna ex illis portionibus iam diuisa, quid operatur diuersitatis, si foemina, quia potest, vel debet dotari de bonis paternis, vel maternis a consanguineo, simpliciter dicatur non succedere, vel succedere cum iure accrescendi ad consanguineorum beneficium? & certè nulla diuersitas in ipsa portione haereditatis, quia semper certum est vtro modo fiat tantumdem de praedictis bonis ipsos successores percepturos, ideo bene text. in praedict. consuetud. sed si morienti non posuit ius accrescendi.

22 Et ex proximè dictis confirmatur etiam id, quod dictum est, quod consuetud. si moriatur, non loquitur, quando mater reliquit filios ex diuersis matrimonijs, sed de hoc casu disponere tex. in praed. consuet. si qua mulier, & per consequens oritur alia conclusio, quod praed. consuet. si qua mulier, non habet locum in masculo, relincente filias ex diuersis matrimonijs. Primum, scilicet, quod dicta consuet. si qua mulier in hoc restringat, & limitet dispositionem consuet. nostrae si moriatur vltra supra alias dicta, tenet Martialis in addit. ad consuet. si moriatur, in priac. in addit. quae incip. Quod si pater decedat, verum sed pone: licet de hac re; plusquam conueniebat, dubitauerit. Secundum verò, scilicet, quod consuetud. si qua mulier non procedat in masculo decedente cum filijs ex diuersis matrimonijs, probatur clarissimè per D. de Franch. decis. 26. vbi ius accrescendi datur etiam ad beneficium fratrum consanguineorum, quem refert Iacob. Anell. de Bott. in Apostill. post Apostillam D. Martialis hac eadem consuet. quae incip. hanc quaestionem, qui in specie reprobatur illos tenentes, consuet. si qua mulier loqui in masculo, & Thor. in compend. fol. 231. col. 2. vers. filij nati ex diuersis matrimonijs.

13 Sic etiam potest dari casus, in quo simul, & semel praticari posset tam consuetudo nostra, si moriatur, quam consuet. si qua mulier, veluti reliqui ex altera filia mea Seia Titium, & Seium, & ex altera Iustina reliqui Mauium, & Antoniam ex vno matrimonio, & ex altero matrimonio reliqui Iulium, ad portionem Iustinae alterius filiae, admittentur pro aequali portione Mauius, & Antonia, & Iulius, sed

M 2 portio

portio ipsius Antonia accrescet. Mauio cū onere dotandi eam de bonis paternis, & maternis, seruata forma dictæ consuetu. si qua mulier. Iddem erit, si prout Iulius est masculus fuisset foemina, quia tantundē esset, ex quo eandem haberet portionem: iddem, si Iulius tantum Antoniam sororem vterinam haberet, quia vterque absque discretionē sexus succederent, & Antonia portio nulli accresceret, quia fratrem, vel vtrinque coniunctū non haberet, & si haberet fratrem consanguineum, quia quodam bona materna est latus illud patris impertinēs, vt infra de prærogatiuis agemus in principio consuet. si quis, vel si qua. Nec ipsa Antonia excludetur.

14. Igitur quando agimus de successione in terminis consuet. nostræ si moriatur. Ex quo semper fit successio, præuia subingressione in stirpes per descendentes, vt melius patebit infra in combinationibus non potest assignari aliqua diuersitas inter modum succedendi faciendum per masculos, recta via exclusis à principio foeminis, & modum succedendi cū foeminis cum iure tamē accrescendi ad beneficium masculorum, prout etiam diximus supra per tex. in §. sed si morienti, & generaliter pronunc sic teneo, & ideo consuetudines talem diuersitatem non posuerunt, quia nullam iuris diuersitatem operatur.

15. Et hac ratione D. de Franch. in fin. præd. decis. 149. remouet obstaculum opinionis ipsius, factum per vnum ex Dominis, quo dicebatur in casu decisionis prædictæ, portionem auia esse augendam ex iure accrescendi portionis neptis à nepote fratre vtrinque coniuncto, exclusæ à successione patruī; ex quo Napodan. in consuet. sed si morienti, versic. neptes admiserat nepotem ex fratre cum matre mortui ad ipsius successionem, exclusæ prædictæ nepte sorore vtrinque coniunctæ ipsius nepotis, quia per subingressione, secundum quam succedunt filij fratris cum ascendenti efficiuntur ambo vna quasi persona, & per hoc vnicam habent portionem eorum patris, quæ, submota foemina, spectat integra ad masculum, & ideo ex quo soli masculo accrescit, non erat aliquo modo dubitandum, si per exclusionem foeminæ portio matris augebatur, vt bene aduertit in si. præd. decis. D. de Franch. & sic interuentio foeminæ in eo casu nihil diuersitatis operatur.

16. Remanet igitur difficultas, & vtilitas prædictæ quæstionis, quando ex Authen. defuncto concurreret soror cum fratribus ad successionem alterius fratris, quia ex Authen. præd. omnes sunt admittæ, & masculi, & foeminæ, & incapita est hæreditas diuidenda

inter fratres, & sorores, & ipsos parentes in gradu proximos, quomodo erit partienda ipsa hæreditas, an vt prius omnes succedant, & deinde portiones foeminarum accrescant fratribus consanguineis, vel vtrinque coniunctis, vel vt foeminæ penitus non succedant, & hoc modo maior esset portio ascendentis in gradu proximi, si foemina excludatur recta via, quam si admittatur cum iure accrescendi: & hanc quæstionem tangit D. de Franch. in decis. 92. num. 6. vers. pro parte primogeniti: quo loci ex proximè relata doctrina Napod. in d. consuet. sed si morienti, decidit etiam patre vel matre existente in medio fratrem excludere sororem, & inter eos habere locum consuetudinem, non autem quodam excludendum patrem, vel matrem, vt dicit ipse nu. 9. in si. ibi [Fuit facta decisio contra sorores, vel fratres secundogenitos, qui ex ipsarū personis prætendebant succedere,] & sic etiam concludit de Pont. consi. 61. num. 36. 17. qui scripsit in hac eadem causa, † in qua quæstione duplex vertitur inspectio, altera, an sorores excludantur, etiam concurrentibus parentibus in gradu proximis, & in hac non facio difficultatem ex prædicta decisione, quæ clarissimè loquitur, & sic dicit Capyc. decis. 21. referens Roman. consi. 399. incip. præsens consultatio in d. decis. num. 4. Altera est, an faciat partem, & deinde fratres habeat ius accrescendi, & in hac re Dom. de Franch. in præd. decis. 92. duplici modo loquitur. Primo in vers. pro parte primogeniti, dum rationes ipsius primogeniti inducit, inquit, 18. [In tantum quod dicebatur dici posse D. Mariam esse admissam cum filijs, eiusque fratribus vtrinque coniunctis ad successionem Elionoræ: Verum inter fratres, & sorores habere locum consuetudinem: ex qua declaratione maius commodum mater consequitur, cum ex exclusione sororum maiorem partem habeat mater, quia cum sororibus admissis habeat vndecimam, & eis exclusis, habeat sextam.

Altero modo loquitur de Franch. in eadē decisio. 92. num. 9. in fin. dum refert decisionem prædictam, inquit, [Sacrum Consilium iudicauit in hac causa contra sorores vtrinque coniunctas, & sic contra fratres secundogenitos, earum personas representantes ex renunciatione, quæ non proderat contra alium fratrem, cum mulieres dotatæ de bonis maternis, & paternis, cum fratribus concurrentes, non succedant, sed renunciatione circumscripta earum portiones fratribus accrescent, iuxta dictam decisionem 87. postquam expressè hoc videtur dicere Napodan. in glo.

in d. verb. neptes, qui ponit casum in terminis, vt dicit Apostill. relata in decisio. 46. Et durum est in Ciuitate Neapolis recedere ab eius opinione.] † Quæ doctrina Napod. videtur in se ex dictis per eundem Dominum de Franch. in præd. decis. 149. in fin. non concludere ius accrescendi fauore masculorum in casu, quo successio est in capita diuidenda, prout hic; sed in casu, quo erat in stirpes diuidenda hæreditas: vnde volui videre processum tam primæ instantiæ prædictæ decisionis 92. quàm in causa reclamationis, in qua fuit confirmata sententia, Iudice, & Commissario reclamationis, existente eodem Præsidente Franch. & ibi fuit partita hæreditas in capita inter solos masculos, qui erant quinque, & cum eis annumerata mater, & sic Domino Iacobo Caracciolo fuit declaratum competisse, & competere sextam partem bonorum, quæ remanserunt in hæreditate quondam Magnificæ Elionoræ Caracciolæ, eius sororis vnâ cum introitibus, seu fructibus bonorum prædictorum, iuxta liquidationem dictæ sextæ partis introituum, & fructuum faciendam tempore executionis prædictæ sententiæ, die 8. Februarij 1576. confirmata die 10. Martij 1584. & etiam perpetuum silentium impositum, Actuario tunc Borrello, lit. I. fol. 27.

20 † & sic in ea decisione, ex quo erant omnes fœminæ nuptæ non fuit eis aliqua portio assignata, prout optimè scribit de Ponte dicto consi. 61. num. 36. sed tantum pro personis masculorum fuit hæreditas diuisa in sex partes, quia sex erant fratres cum matre, † & nõ fuit habita ratio renunciationum factarum in beneficium secundogenitorum, quia illa non profunt, vbi non datur successio in beneficium renunciantium, & hoc modo fiat casus successionis, cum nemo possit ius, quod non habet, ad alium transferre, vt dicitur infra de renunciatione, & dicit de Ponte dict. consi. num. 42.

22 Ex qua decisione Domini de Franch. in verbis proximè relatis in vers. altero, ex nu. 9. præd. decis. 92. vbi circumscripita renunciatione, ius accrescendi fuit admissum ad beneficium omnium masculorum: oritur decisio quæstionis, de qua fui iuterrogatus, an istæ fœminæ possent renunciare in beneficium nonnullorum ex masculis, & an attendenda sit renunciatio: nam cum ista portio, quæ debet accrescere fratribus ex dispositione consuetudinis sit potius portio debita ipsis fratribus, quàm sororibus, prout dicit Napodan. in consuet. si qua mulier. num. 4. ibi, sed earum portio non residet penes eas cum effe-

ffectu non existit penes sorores earum portio, & per hoc cum accrescendi ius sit fundatum super reali, & effectuali exclusione ipsarum fœminarum, non potest aliquo modo dici quòd exclusæ succedant, cum quo ad eas successio non procedat, prout optimè dicit idem Napodan. in præd. consuet. si qua mulier, in princip. num. 3. vbi specificè dicit per consuetudinem tripliciter disponi circa ipsas fœminas. Primò omnes tam fœminas, quàm masculos admittendo absque discretionè sexus. Secundò excludendo ipsas fœminas, si masculi sunt parati illas secundum paragiù, & facultates maritare, vt hic: vnde etiam ex eadem consuet. si qua mulier, ex qua introducit ius accrescendi, introducit etiam exclusio conditionalis ipsarum fœminarum, dum Napodan. dicit, vt hic, & melius hoc expressit Napodan. in eadem consuet. si qua mulier, num. 11. in verb. vtrinque coniunctis, ibi, & sic soror ista habebit portionem suam, quantum ad hoc, scilicet ius accrescendi. Tertio includit eas, (inquit Napodanus) si differant eas maritare: vnde secundum Napodan. licet admissio ipsarum fœminarum sit facta, non est ita facta, vt respectu ipsorum masculorum non dicatur exclusio, & per hoc stante exclusione, non poterit dari casus, vt id, quòd quis nunquam potest acquirere, possit ad alium transferre, dum de renunciationis materia agemus, Aut igitur omnes masculi consanguinei admittendi, aut non erit locus prædicto iuri accrescendi, & de hac digressionem hastenus: † & non omittam ita, & taliter esse prædicta vera, vt quando expedit præambulum hæreditatis, recta via erit masculus pro portione tangente sorori vtrinque coniunctæ, siue vna, siue plures existat declarandus hæres; & non ex personis ipsarum sororum, prout innuit idem Napodan. in præd. consuet. si qua mulier, in verb. vtrinque coniunctis: vnde non bene præcessisse præambulum crederem in successione, de qua in decis. D. de Franch. 566. num. 1. in princ. vbi omnes fuerunt declaratæ hæredes per dicta per eundem ibid. vers. cum sorores eodem iure: nam præambulum esset expediendum, quando fœmina verè vellet, vel deberet adire, quia masculiata, & tunc nõ esset dubium, omnes tam vterinum, quàm vtrinque coniunctum debere succedere ad bona materna præsupposita aditione bonorum. & hæreditatis maternæ facta per ipsas sorores pro earum portionibus: quia tunc verè bona remansissent penes ipsam sororem, secundum allegata in prædicta decis. 566. in fin. & hoc modo opinionem

24 Nauclerij sequendam esse censerem. † Fuit in præd. decis. 92. illud etiam considerandū, vt eatenus operetur exclusio ipsarum fororum ad beneficium masculorum successorū, quatenus per consuetudinem non inducatur correctio Authen. defuncto, C. ad Tertullian. qua cauetur; matrem cum fratribus in capita succedere, ita vt, matre existente, vel alio, cuius onus non esset filias dotare, & illas ex consuetudinis dispositione, vt supra, excludere; non debeat per hoc tale ius accrescendi, inuertere diuisionē hæreditatis de iure communi ordinatā, aliās in specie dictę decisionis mater debuisset habere vndecimam partem; non ergo erit isto casu verum per reale ius accrescendi procedi ad prædictam successionē, sed per simplicem fororum exclusionem, ratio etiam posset esse, quia respectu matris ius commune non erit corrigendum; & licet exclusio iuter masculos & fœminas habeat locum, ipsa existente, non potest negari, quod, si recta via fratres declarantur hæredes, vt proximè dixi pro virilibus, mater sit quoque pro virili hæres declaranda: quomodo prælatio procedat, matre existente, aliās dixisse memini, & in hoc casu melior conditio matris fieri potest, non autem deterior, cum omnia, quę de matre, & patre in medio, dicta sunt, ipsorum fauore dicta intelligentur vulg. iur. Ad das etiam rationem ius accrescendi in ipsa successionibus per consuetudinem non operari partitionem hæreditatis diuersam, nisi eatenus quatenus regulatur à iure excludendi, & onere dotandi ipsas fœminas, de quarum portionibus accrescendis agitur, vt esset inter dispares successores, quę disparitas non consideratur in casu prædictę decisionis circumscriptis renunciationibus, de quibus rationem non esse habendam diximus: nam mater, vel alius parens in gradu proximus respectiue ad ipsas fœminas exclusas semper pariformiter se habent, tam ad fœminas, quàm ad ipsos masculos omnes, quod non est inter vtrinque coniunctum, & vterinum in casu consuet. si qua mulier, nam posset dicere vtrinque coniunctus vterino, quid tibi cum mea vtrinque coniuncta, quę, si ego non succederem, ipsa haberet suam portionem, vt tu habes, & meum est onus ipsam dotandi, & tu illam non habes dotare, & inter te, & ipsam non est de iure consuetudinis inducenda prælatio, quę ratio cessat respectu ipsius ascendenti, quia mater non succedit, e ratione, quia excludit fœminam, sed ita semper parata ad æqualiter succedendum, dum fratres, & sorores succedunt, si fratres sorores excludunt, ipsa cum fratribus, si cum so-

roribus, cum omnibus in capita succedat quia quoad ipsam ascendentem non potest considerari consuet. dispositio, sed iuris communis, & sic cum ipsa ex Authen. defuncto debeat succedere in capita cum fratribus; nā prius interuentio masculorum excludit fœminas de consuetudine, illis postmodum exclusis, hæreditas in capita erit partienda de iure communi. † Vnde si iuxta dicta infra in q. 16. de masculiatione, esset post hanc successionē diuisam masculiata fœmina, in bonis maternis, & successio, interueniēte aliquo ex parētibus, vt supra, esset partita: p masculiationē deinde sequutā, nō posset soror auocare integrā suā portionē pro rata, ad ascendētē, peruentā; sed pro illa portione, quę ad fratres peruenit, quia mora, & delictum fratrum post ius, quęsitum ipsi parenti, non debet ipsi ascendenti nocere, vltra quod erit aliquantisper cogitandum, an respectu illarum successionum transuersalium præteritarum, cadat masculiatio, & retrotractio ita, & taliter, vt detur ipsis fœminis masculiatis ius auocandi ab ipsis fratribus ratam successionem, prædictarum, prout si masculiata tempore hæreditatis delata extitissent, de qua re dicemus locis suis infra in vers. eas autem, §. 10. cum de masculiatione agemus: & quod retrotractio nunquam operetur in tertij præiudicium, ita ex pluribus in simili elicitur ex Thesaur. quæst. foren. 50. lib. 2. & proximitas, quę attenditur tempore quo actus perficitur ipsius successionis, non debet ex postea sequutis controuerti; benè tamen in præiudicium ipsorum fratrum, moram committentium omnino crederem, ipsam vere, & realiter pro masculo à principio habendam, ne mora ipsis morosis patrocinetur: & ita semper teneo cōtra ipsos morosos, & non cōtra alios, & cōtra ipsos retrotractio poterit fieri ex pluribus iuris principijs notis.

26 Ex omnibus prædictis concludendo, sic constitutam scias naturam successionis ipsius consuetudinis pro eo, quod attinet ad inclusionem, vel exclusionem fœminarum; nam primò in bonis ascendentiū, scilicet, patris, vel matris, vel alterius ex ascendentiū paternis, vel maternis, iux. tex. nostrę cōsuet. si moriatur, vocauit omnes successores, prout supra diximus, excludēdo fœminas, vel eas includendo per dotationem, & masculiationē, de qua inferius dicitur, & optimè concludit de Pont. qui allegat alias decisiones similes in cons. 61. num. 42. Ex hac successinne regulantur alię successiones, omnesque siue exclusiones, siue inclusiones fœminarum: ex quo ortum est, quod post dispositam primam successionem

tionem descendendum, iuxta terminos nostre consuetudinis summo ingenio excogitata; consuetudines in aliorum successioneibus, nunquam amplius fecerunt mentionem de sororibus à fratribus excludendis, nisi in declarando illas vel exclusas, vel inclusas ad successiones aliorum transversalium: ideo enim in successione illa collateralium posuit casum in fratribus in consuet. sed si morienti, & in consuet. quod autem in reliquis ulterioris gradus agnatis, vel cognatis, nihil dicendo de sororibus, nisi in fin. quia enim vnica dotatio de bonis ascendentium sufficit, & causatur exclusionem in aliorum successioneibus, vt supra dictum est latius, & per consequens vnica masculiatis, vt inferius dicitur, sufficit ad includendas feminas, etiam ad aliorum successiones; simpliciter consuetudo dixit, fratris appellatione feminas, sororesque non contineri, nisi illas, quæ habuerunt partem vt masculi in bonis parentum, & hoc modo in transversalium successione duplex genus erat feminarum vel exclusarum, vel inclusarum, ex quo in ijs non poterat practicari actualis inclusio, vel exclusio.

Tertium fuit genus feminarum non exclusarum, nec inclusarum, sed quæ poterant esse vel exclusæ, vel inclusæ, quia minores, & ideo nondum potuit agi de ipsarum inclusione, vel exclusione in bonis maternis, vel paternis, iuxta tex. in §. sed si morienti, & consuet. si qua mulier: hanc trimembrem distinctionem innuit Napod. in hac nostra consuet. nu. 112. vbi quedam inclusæ, quedam exclusæ, quedam minores. Admisit ipsas minores consuetudo ad successioneem indifferenter, quia non poterat illas dicere, nec inclusas, nec exclusas, & postea fecit illas excludi à suis consanguineis, seruat conditionibus, & modis positis in descendendum successioneibus hic in nostra consuetudine; quod verò in feminis in pendentibus sit paritas inter tex. consuet. si qua mulier, & tex. in præd. §. sed si morienti, quod ad ius accrescendi, dixit Napod. in præd. consuet. si qua mulier, in fin. in glo. absque discretionem. num. 4. dum pro concordanti allegat in iure accrescendi tex. in consuet. si quis, vel si qua, in fin. qui est tex. in d. §. sed si morienti. Non enim illæ, quæ sunt exclusæ debent, vel possunt iterum excludi, cum ipsis non sit amplius spes successioneis, inclusæ similiter omnino admittendæ, tertiæ propter ipsarum spem debent quoque admitti ad successioneem, vel ad partem faciendam fauore illorum, quorum onus est illas dotandi de bonis paternis, vel vtriusque, patris scilicet, & matris. prædicta dedu-

cuntur ex tex. in l. Papinianus. §. quoniam autem, vt ibi Bald. in 2. not. ff. de inoffic. testam. & ibi notatur vbi illæ solæ faciunt partem, quæ sperantur admitti ad partem; qualiter autem ista propositio sit intelligenda, dicitur infra.

27 Nec obstat prædictis id, quod Napod. in præd. consuet. sed si morienti, sub num. 271. & sub num. 272. dicit, dum intelligit; si sunt solæ; quasi cum masculis non intelligantur succedere, quia ibi Napodan. tractat. de effectiua, & præsentis successione, non tamen negat ipsas masculiatis deinde admittendas ad eandem successioneem, item dicit solas ipsas facere portionem, & absque conditione vt masculos succedere, ibi, ita quod explicando verba ipsius consuetudinis, vocantur igitur, sed excluduntur à masculis. omnis igitur actualis exclusio præsupponere potest actualem inclusionem, & insimul potentiam illius, qui concurrat, ad exclusionem, vel inclusionem æquè recipiendam, hæc potentia non residet, nisi quando agitur de successione ad parentum bona ipsorum filiorum; in aliorum verò successione, ex quo præsupponitur potentia prædicta ad actum deducta, & sic vel quod iam fuerit inclusa, vel quod exclusa, non poterit concursus generari, qui procedit inter eos, qui possunt succedere, arg. l. reconiuncti. ff. de leg. 3. vt supra diximus, & faciunt infra dicenda.

28 Ex quibus inferri facile posset, quod, quando sumus in casibus, & terminis, in quibus femina facit partem fauore illorum, qui habent onus illam dotandi, facere debeat diuersitatem in modo succedendi, veluti præsupponamus amitam: vel sororem esse à nepote ex fratre præmortuo, vel nepotibus ex fratribus pluribus præmortuis excludendam, fingamus etiã similiter ipsam successioneem paterarum, vel maternorum esse delatam mortuis parentibus, & minorem esse annis sexdecim, amitam ipsam, & sororem, ita vt sit infra tempus masculationis, & sic in pendentibus, si succedat casus, quo vnus frater moriatur, & ei super sint tantum filij ex pluribus fratribus; cum illa amita sit nec exclusa, nec inclusa, si prædicta attendamus, erit secundum opinionem Azonis, & Accursij in hoc casu diuidenda hæreditas in stirpes, & non in capita, propter spem successioneis ipsius amitæ, quæ potest masculiari, alias si illa spes non existeret, esset secundum opinionem Azonis in capita diuidenda: quæ opinio verior est huius, & magis approbatur in Sacro Consilio vt fuit decisum in causa illorum de Nastaro, & refert decisi. de

Tho-

Thoro in compendio in verbo succedi, fol. 530. col. 2. sed nec hoc casu in effectu videtur diuersitas realis in partibus existere, cum semper, vel vno, vel altero modo partiatur illa portio, casu quo facit partem, per ius accrescendi reddit adeosdem, nec operatur diuersitatem realem: nam si bene fiant computa, iddem est dare tertiam partem omnibus filijs vnus ex duobus fratribus, ac tertiam alijsex altero cum iure accrescendi, vel à principio dare singulis successionem in capita, sed est fallax proximum argumentum, si fingamus ex vno fratre vnum existere filium, & ex altero plures, ita vt secundum vnã computationem veniet ius accrescendi adæquatū ad ipsam successionem, vt quemadmodum ipsa successio regulatur in stirpem, sic debeat ius accrescendi, sed resoluendo prædictam

29 quæstionem dic melius, quod aut foemina masculiatur, & ex quo masculiatio est induta fauore foeminarum in odium ipsorum, quod tunc respectiue ad ipsam foeminam, sit facienda computatio, prout latius dicitur infra, dum de masculiatione agemus: aut non succedit casus masculiationis, & tunc nullam differentiam puto esse constituendam inter successores, ex quo non debet diuersificari successio in stirpem, vel in capita, vel alio modo partiri successio ex interuentu ipsius foeminae, nisi realiter in concursu successionis amita, vel alia foemina admittatur ad sui beneficium, & semper est verum ipsos nepotes solos succedere absque patruo, & amita, nec dicitur interuenire, quæ est posita in conditione dotationis, & sic firmiter teneo hæc diuersitatem non esse constituendam, & videtur decidere tex. consuet. sed si morienti,

ibi. [Quod, si inter ipsos nepotes, & pronepotes, & deinceps fratrum præmortuorum sint foeminae, quæ habeant fratres consanguineos, ipsæ mulieres à præmissa successione excluduntur, cum fratres ipsas habeant maritare, vt superius dictum est.] Si ergo masculi succedunt, & foeminae non admittuntur ad successionem; ergo qui non admittitur non potest diuersificare modum succedendi, & hoc simpliciter teneo, & absolutè etiam in successione collateralium, inter quos quando foeminae sorores existunt, simpliciter debent, vel exclusæ declarari, & nullo modo ad partes fauore masculorum faciendas admitti, ex quo reperiuntur dotatæ de bonis paternis, & maternis per §. sed si morienti, vers. quod autem, ibi, & in præmissis, vel penitus inclusæ, quia masculiatæ, vt hic proximè subsequitur, putat concludit de Pont. d. cons. 61. num. 36. & ibi

num. 43. refert duas alias decisiones vltra casum consilij, qui fuit bis decisis; † & hæc quæstionam, licet inuolutè, sub alia tractat Reuer. P. Molfes. in par. 4. q. 17. nã diuersa est quæstio, quæ ibi tractatur, an. f. foemina, quæ non admittitur ad partem, faciat partem circa partitionem legitimæ, & portionis, de qua dicemus in tract. de parag. in art. liquidationis, alia est, an portio sororum fratribus accrescat, vt bene aduertit prædictus Reuer. 31 Pater ibi num. 29. & 32. † Et prædicta probantur per prædictum consil. in §. & in præmissis hoc modo. Nam per tex. in d. consuet. sed si morienti successio in stirpes est introducta cum interuentu alicuius ex fratribus, in fin. §. quod autem, vers. & in præmissis fuit stabilitum, appellatione fratris in præmissis, scilicet, in ijs, quæ supra dixerat, sororem nõ contineri, præter sororem masculiatam, ergo in casu transuersalium successorum ad effectum succedendi in stirpes, vel in capita non est in consideratione ipsa soror, nisi fuerit masculiata, quia sola masculiata est illa, quæ excluditur a regula, quod appellatione fratris soror nõ continetur, aliàs tex. expressisset, si voluisset ipsam includere, & hæc est veritas. Nec ad præsens aufero obstaculum decisionis Domini de Franch. 149. in 2. dubio, in qua in successione transuersalium sorores consobrinae fuerunt admittæ ad successionem fratris consobrini ad beneficium filiorum Ludouici Quadræ fratris ipsarum vtrique coniuncti, & non fuerunt simpliciter exclusæ, prout diximus, quia de illa decisione latissimè dicemus in repetitione §. sed si morienti, versic. quod autem, vbi tractabitur intellectu dicti versiculi, quod autem.

Repetitio. Par. 1. §. 7.

- 1 Verba consuet. si qua mulier, de quorum intellectu agitur enunciantur.
- 2 Consuetudinis si qua mulier primus intellectus.
- 3 Consuet. si qua mulier alius intellectus, isq; verus ostenditur, & per consuetu. probatur, & per res iudicatas.
- 4 Molfesius notatur in par. 4. q. 17. nu. 33.
- 5 Molfesius iterum notatur par. 5. quæst. 22. num. 15.
- 6 Consuet. si qua mulier intellectus ratio datur noua ex auctoris inuentiane.
- 7 Mater simpliciter dotando filiam, censetur dotare ad ipsam excludendam ad beneficium omnium suorum heredum.

8 Con-

7 *Consuet. si qua mulier non procedit in dotata de bonis paternis tantum, sed requiritur dotatio de maternis, & quid si ex dotatione patris dicatur dotata etiam de maternis. nu. 9.*

8 *L. fin. C. de dot. promissione. An procedat, quando vivente matre pater dotat de bonis paternis, & maternis, an in casu consuet. si qua mulier.*

10 *L. fin. Cod. de dot. promiss. procedit etiam si adijciatur renunciatio.*

11 *Cautela qua soror dotari potest, ut in successione matris faciat deinde partem favore utrinque coniunctorum.*

S. 7. Vbi tractatur de intellectu consuet. si qua mulier, in illis verbis non dotatas, in tit. de mul. hab. fil. qual. dispon. & confirmantur predicta de iure accrescendi.

ostquam incidimus in consuet. si qua mulier, non extra propositum putavi intellectum ipsius tractare in verb. nō dotatas, quæ verba vehementer me vexarūt; inquit enim tex. [Ita tamen,

1 quod si ex aliquo ex ipsiſ habeat filios, & filias
 „ non dotatas, portio filiarum accrescit fratri-
 „ bus ipsarum filiarum vtrinque coniunctis,
 „ dummodo fratres ipsi teneantur de bonis pa-
 „ ternis, & maternis secundum paragium, &
 „ facultates maritare.]

2 Ex quibus verbis nonnulli eliciunt, quod;
 si soror aliqua reperiarur dotata de bonis maternis, quod eo casu admittenda sit soror ad successionem absque iure atrescendi: nam si duæ conclusiones per se separatæ, eliciuntur ex verbis prædictæ consuetudinis, scilicet, prima, foeminas, & masculos admitti ad successionem. Secunda, quod portiones nō dotatarum accrescant fratribus vtrinque coniunctis, pernecessesse remanet stabilis regula in dotatis absq; iure accrescendi, quasi in prima conclusione sit admissa simpliciter foemina dotata, vel non dotata, & illud de dotata sit positum ad ius accrescendi denegandum, vel permitendum, si etenim in non dotatis permisit, è contra in dotatis negasse, censetur consuetudo ius prædictum, vulgatis iuribus, quæ opinio ex illo naturali principio adiuva-

tur, de quo sæpius dixisse memini, dum nulum incommodum sentiunt ipsi fratres dotationis istius sororis non debent commodum reportare iuris accrescendi, & sic vt de iure communi deberent istæ sorores, collatis dotibus succedere.

3 Alij ex illo verbo non dotatas, negant omnino successionem in ipsis foeminis dotatis quasi dotatione exclusæ non debeant admitti ad successionem, cūm, stantibus masculis foeminae non possint succedere, & quia in successione matris poterat resultare aliqua imparitas oneris, si vtrinque cōiuncti habuissent onus dotandi, & non portionem illius foeminae fuit benè introducta dispositio istius legis, quæ dispositio, cūm ad fauorem masculorum sit introducta, dicebant illi non posse partem dispositionis accipi, scilicet, successionem foeminarum, nisi ad finem iuris accrescendi, introducendi; dum ergo negatur ius accrescendi, ex quo onus fratres non habent, debet etiam negari dispositio successionis, alias daretur casus, in quo foeminae, & masculi succederent matri contra dispositionem tex. consuet. nostræ si moriatur, quod admitti non debet, & secundum istam opinionem foeminae dotatæ deberent omnino excludi à successione, & faciunt dicta proxime per nos, quia istæ foeminae, dotatæ à consuetudinē non cognoscuntur; & si consuetudo nihil aliud consideravit in foemina excludenda, nisi existentiam filiorum masculorum, & dotationē; & in ipsa dotata adsit, & concurrat vtrunq; non video, qua ratione possit, vel debeat admitti ad successionem favore masculorum, cum iure accrescendi, vel sine, & sic videtur intelligere prædictam consuetudinem Dominus de Franch. in finalib. verb. licet alia fundamenta non referat, præter verba ipsius consuetudinis in decis. 639. in fin. prout fuisse decisum testatur, addit. lac. Anell. de Bott. ad consuet. prædict. si qua mulier, fol. 205. in addit, quæ incip. adde quod die 26. Septembris, in qua addit. si benè aduertitur sorores dotatæ, vel monachatæ non fecerunt ius accrescendi ad beneficium fratrum vtrinque coniunctorum, vt libet cuique legenti illam additionem, videre: † vnde nesciebam quo principio ductus Reueren. Pater Molfes. illas decisiones omnes in contrariam partem retulerit in par. 4. quæst. 17. num. 33. suorum commentar. ad has nostras consuetudines: erant enim in decisione prædicta relata in d. addit. Ioan. Ant. de Respinis, & Prudentia ex secundo matrimonio Angelæ de Bisagno, & Iulia Aurica ex primo, & fuit hæreditas prædictæ Angelæ diuisa in duas partes, stante dotatio-

ne,

de, & renunciatione ipsius Prædilectionis, & sic dicitur ibid. in decis. Io. Bapt. Gagliardi ibi, ex quo sorores secūdi matrimonij fuerāt monachata; sed deinde vidi principiū, in quo foudavit se dictus Reuerendus Pater, ex quo aliā verè exagerandam deduxit Pater ille conclusionem, credens enim omnes sorores partes facere favore masculorum etiam dotatas, dū postea vidit prædictā portionē hæreditatis in duas partes diuisā, limitauit cōsuetudinē si qua mulier, expressè in dote disponentem non loqui in dote, in qua medieta debet esse filiorum primi matrimonij, & medieta filiorum secūdi, & ita bis iudicatum dicit in Sacro Consilio, referens prædictam auctoritatem Iacobi Anelli de Bott. malè intellectam (pace dictum sit dicti Patris Reuerend.) † ita dixit in par. 3. quæst. 22. de success. ex testam. num. 16. & faciunt ad prædictam decisionem ea, quæ dicit Petr. de Greg. in quæst. 13. in fin. de parag. num. 9. vbi in specie tractat de iure accrescendi in portione sororis, quæ reperitur monachata tempore mortis patris, in secundo: vidi tandem in secunda part. commentar. in addit. eundemmet Patrem Reuerend. se benè retractantem, & melius omnia prædicta perpendentem, & gauisus sum, licet in eadem quæstio. 17. num. 4. dicat prædictus Autor non vidisse decisiones, loquentes de exclusione dotatarum. † Ratio evidens prædictæ conclusionis potest dari; nam quando femina reperitur dotata de bonis ipsius matris; sic enim præsupponimus, quando mater dotat de patrimonio ipsius; quod tantò minus efficiatur perneceffe patrimonium, & sic illud onus realiter fuit cognitum ab omnibus filijs, qui hodie possunt succedere, cum succedendo tantò minus reperiant ipsi successores in patrimonio, quod ipsis a matre relinquitur, & per consequens istud onus, quando mater in vita sua dotat, recognosci videatur equaliter ab omnibus filijs successoribus, & pretiū dotationis videatur abesse ab ipso patrimonio, & sic omnes regulæ prædictæ non tangunt ipsos vtrinque coniunctos tantum, sed etiam vterinos per ea, quæ dixi in simili Napodan. in consuet. quartam autem, num. 58. Dicunt enim vterini, si tu femina non fuisses à communi matre dotata, pinguius patrimonium inuenissemus, ex quo dos abest ab ipso patrimonio, cum femina præsertim nō præsumatur velle suum iactare, & sit auarissimū genus foeminarum: vnde si eatenus debet admitti ad partem, quatenus est ius accrescendi admittendum, & iniustum esset per prædicta admittere ius tale favore masculorum vtrinque coniunctorum, cum ipsi onus nec substi-

nuerint, nec debeant substinere, & iam onus à communi patrimonio materno sit sublatū per consequens necessarium hoc casu prædictæ foeminae omnino erit deneganda successio: nec ipsa mater dotando censetur habere inter ipsos filios prædilectionem sexus, sed æquè omnes diligere, & per hoc dum dotauit, voluit satisfacere oneri ipsius patrimonij, & æqualiter omnibus filijs prodesse, non diligendo plus vnum, quàm alium. Anchar. cōf. 336. Socin. in l. cum auus, num. 83. de condit. & demonstr. Menoch. de præsump. præsum. 85. num. 4. Tiraquell. de primogenit. quæst. 10. in fin. Molin. de maior. lib. 3. cap. 5. nu. 73. Rolan. à Vall. conf. 76. vol. 3. vbi latè.

8 Nec obstat id, quod dicitur, quod mater videtur præoccupare onus ipsorum fratrum per dicta in simili a Napod. hic num. 58. de fratre maritante sororem, nulla dote data: nam ibi agnoscitur, onus tempore, quo verè onus est ipsius fratris dotare sororem, & per hoc potest dici vendidisse inopem sororem; at in casu nostro onus non est ipsius fratris, nondum dotata materna successione, & ob id quando ista filia dotata à matre faceret renunciationem favore ipsius matris, & hæredum, & successorum, omnes includerentur in hac renunciatione, quia omnes sunt hæredes matris, et foeminae nondum dotatæ, seruata forma dispositionis istius consuet. si qua mulier. Vnde, remota prædilectione prædicta, omnium favore censetur ipsa dotata à matre, quia excluditur favore omnium dotata soror per consuetudinem, & sic vtiliter agendo negotium omnium aliorum successorum, ex dictis per Socin. sen. conf. 161. col. 2. vol. 2, Paul. Castr. conf. 96. vol. 2. Alex. conf. 179. col. 1. vol. 5. & alia alleg. per Peregr. de fideicom. art. 39. num. 10. eadem enim ratio consuet. si qua mulier, quæ est, quod penes ipsam matrem non datur prædilectio filiorum inter masculos, & foeminas, sed omnis sexus equaliter diligitur, & per hoc esse omnes hæredes matris pro equalibus partibus, sic etiam in actibus dotationis à matre factis, debent censerī contemplatæ personæ omnium hæredum. l. si pactum. ff. de probat. contemplari enim omnes personæ hæredum non possent, nisi per dotationem simpliciter soror fuisset exclusa.

8 Et prædicta opinio procedet in casu, quo soror ista, dotata reperitur de bonis matris, sic enim debet intelligi, cum tractetur de ipsa excludenda à successione materna, ita vt, si reperitur dotata de bonis paternis tantum, non per hoc cessabit dispositio ipsius consuet. si qua mulier. Nec obstat, quod in

tex.

tex. dictæ consuetudinis dicatur cum onere dotandi de bonis paternis, & maternis; quia onus dotandi de bonis paternis, nullo modo tangit ipsos vterinos, & nihil ad eos, siue ante mortem matris, siue post mortem matris recognoscatur, cum semper per prædicta sit onus ipsorum vtrinque coniunctorum, vel etiam consanguineorum, si adessent ipsas dotandi de paragio de bonis paternis, consuetudo enim cum tractet de successione matris non dixit aliquid de consanguineis, qui nullo modo poterant habere concursus cum vterinis in successione matris; sed tantum de vtrinque coniunctis: coniunxit onus paternorum, & maternorum non ratione dispositionis consuetudinis quasi videatur onus paternorum, & maternorum iunctim enunciatum pro admittendis, vel non admittendis ad partem filijabus: sed quia consuetudo ad beneficium iuris accrescendi, vocabat vtrinque coniunctos, necessarium fuit enunciare onus ipsorum vtrinque coniunctorum, quod est illas dotandi de bonis paternis, & maternis, & si dixisset, dummodo illas teneantur dotare de bonis maternis, malè dixisset consuetudo.

9 Quæro iuxta prædicta solent plerumque patres, vel fratres, maritare filias, vel sorores, & dum illas dotant, dicunt se dotare eas de bonis paternis, & maternis, an ista dotatio debeat iudicari de bonis paternis tantum, vel etiam de maternis ad effectum dictæ consuetudinis, vel sit practicanda dispositio, l. fin. C. de dot. promiss. de qua re videas quæ latè dicit Menoch. in lib. 3. præsump. 16. vbi agit de dotatione facta à fratre, & præsump. 15. vbi de dotatione facta à patre, ad cuius materiam latè videas Barbof. solut. matr. l. 1. par. 4. nu. 155. & pluribus sequentibus, Mastrill. decif. 186. num. 16. ex quibus poteris desumere conclusiones, quando filia, vel soror possit dici dotata, vel non, de bonis maternis; sed vltius ponderando ipsius consuetudinis dispositionem facillè dicerem, quod cum dotatio ista de bonis paternis, & maternis vestiatur coherentia consuetudinis excludentis foeminas à successione, cum onere dotationis de bonis paternis, & maternis equaliter, scilicet quia cū consuetudo æquè onus dotationis imponat ipsis successoribus foeminis exclusis, de bonis paternis, & maternis, nõ sit hoc casu practicanda dispositio prædictæ l. finalis, quæ loquitur de iure communi, & in casu, quo tam masculi, quàm foeminae succedunt, & patris onus est longe diuersum ab onere matris quoad dotationem, quo vsu potest interpretatio summi dictæ l. finalis, cum paternum sit officium, & non maternum filias dotare. d. l. fin. ita con-

cludit optimè Afflic. in constit. in aliquibus, in fin. nu. 50. ita vt quando habuit filia tantum quantum sufficit de paternis bonis, & vltra legitimam in bonis maternis dispositio dictæ l. finalis non procedat, ad prædicta faciunt ea, quæ dicemus infra de paragio in questione illa an mater dotans filiam possit habere subventionem par. 2. §. 4. nu. 15. & seq. vbi concluditur, quod etiam matri competit subuentio. Est autem verum, quod in casu, quo ista dici debeat dotata de bonis maternis, per necesse pro ea quantitate, pro qua dicitur dotata de bonis maternis, pro eadem parte debeat decrescere patrimonium ipsius matris, in partienda successione inter ipsos successores matris, qui sunt tam vtrinque coniuncti, quàm vterini, ita vt tanto minus dicantur in dicta hereditate materna reperisse, prout fundatur ex verbis dictæ l. fin. C. de dot. promiss. ibi, *vt sese ab huiusmodi nexu liberaret*; nam dotatione de bonis maternis pro quantitate dotis habetur de bonis patrimonij materni. Aut enim non est dotata, & debet dotari, & tunc procedet dispositio dictæ consuetudinis, aut est dotata, & pro rata dotationis tollitur successione commodum, ita vt parum interesse videatur nisi in casu quo esset maior patrimonium matris, habito respectu ad portionem dotis, quo casu exclusio istius sororis dotatæ esset proficua ipsis vterinis, cum pinguis commune patrimonium matris per exclusionem efficiatur,

10 Sed quæro an si ista filia fecerit in ampla forma renunciationem maternorum, & paternorum, & non fuerit expressè dotata de maternis, vt requirit dicta lex finalis, an etiã seruabitur eadem dispositio l. finalis, & ipsius consuetudinis, & Afflic. in decif. 188. in 9. dubio, tenet, quod dispositio dictæ l. finalis nõ diuersificatur per renunciationem subsequenter, contra quem tenet Vrsill. in addit. ad dictam decif. & ad decif. 178. nu. 13. & sequitur in decif. 179. num. 3. ex cons. Aimonis consil. 84. & dicit in hoc Afflic. malè dicere, sed idem Vrsill. intelligit Afflic. in casu, quo non habuerat filia legitimam in bonis maternis facta computatione paternorum, & maternorum, prout dixit Afflic. in d. constit. in aliquibus, d. num. 50. per totum, & optimè in decif. 188. nu. 3. vel si expressè legitimæ iuri non renunciaisset, quo casu ex regulis renunciationis excluderetur non vti dotata ex decisione Napod. in consuet. final. num. 132. de iure quartæ, vt dicitur infra in 3. partè, & ita prædictam Afflic. decisionem intellexit de Pont. conf. 74. num. 9. vbi tenet prædictam renunciationem non ob stare, quando dos fuit

congrua tantum respectu paternorum, ex dictis igitur concludas, quod quando attento patrimonio, tam patris, quam matris, potuit dici dotata ipsa soror de bonis paternis, & maternis erit omnino exclusa; vti dotata alias, competet contra omnes petitio supplementi, dico contra omnes hæredes ipsius matris, si supplementi locus est, alias habebit locum dispositio consuetudinis,

- 11 Cautius erit, vt in actu dotationis, quæ fit per patrem ad finem, vt beneficium agatur filiorum eiusdem matrimonij, & sic fratrum vtrinque coniunctorum, si bona non adiunt extra districtum, vt ista filia dicatur dotata tantum de bonis paternis, & non maternis ad effugiendas difficultates prædictas, ex quo ex dispositione consuetudinis vtrinque coniuncti habent commodum successionis, at quando diceretur dotata de bonis maternis, esset exclusa per eandem consuetudinem, itaque infra districtum non videtur necessaria discussio illa ardua Doctorum, an renunciatio facta patri bonorum maternorum, quando pater habet filios primi matrimonij fratres ipsius renunciantis vtrinque coniunctos, & filios secundi matrimonij, consanguineos ipsius renunciantis, vadat ad beneficium ipsius patris, & omnium hæredum ipsius, & sic etiam filiorum alterius matrimonij, vel solû filiorum eiusdem matrimonij, de qua questione plenè per Boer. decis. 184. post Aretin. conf. 91. vt refert Maxill. in consuet. Barenfidos à patre profecta, nu. 32. vbi pro magis æqua fuit approbata opinio Aretin. conformis dispositioni consuetudinis, vt censeatur facta ad beneficium filiorum eiusdem matrimonij, & sic vtrinque coniunctorum, prout ego teneo, tam ex rationibus prædictorum Doctorum, quam attenta dispositione dictæ consuetudinis si qua mulier; iuxta quam debet ex pluries dictis interpretari renunciatio ad extendendam ipsius consuetudinis dispositionem, etiam extra districtum, ex quo vnicus actus ex vnica voluntate dependens, non debet diuerso iure cõferri, vulg. iur. & ex his sit finis præsentis digressionis de intellectu prædictæ consuetudinis si qua mulier.

Repetitionis par. 1. §. 8.

- 1 Consuetudinis si moriatur tertia pars enunciat, in quo consistat, & in quo differat à consuetudine Regni in aliquibus.
- 2 Paragij materia remittitur.
- 3 Masculationis materia similiter remittitur, & declaratur breuiter, in quo consi-

stat masculiatio.

- 4 Consuet. si moriatur explicatur in vers. id iuris est.
- 5 Consuetudo quare inter personas ascendentiæ & descendentiæ fecerit plures gradus, scilicet patris, aui, & proaui, & filij nepotis, & pronepotis, & nõ ita in enunciando feminas dotandas, sorores scilicet amitas, & amitas magnas.
- 6 Dispositio de amita includit amitam magnam in consuet. & quid, de iur. constitu. regni, & capit. si aliquem Regni Sicilia remissum.
- 7 Praxis virilis successionis per masculiationem enunciat in successione descendentiæ in casu §. id iuris dicta consuet. si moriatur.
- 8 Consuet. si moriatur, declaratur in ver. & omnia qua dicta sunt.
- 9 Filia masculiata an comprehendatur cum ipsius descendentiæ in dispositione §. & omnia qua dicta sunt dict. consuet. si moriatur, & declaratur Nap. in d. cons. nu. 112. vers. vnde dico.
- 10 Masculationem in bonis patris non operari successionem in bonis aliorum ascendentiæ latius probatur.
- 11 Napodanus oppugnat d. nu. 112. cons. si moriatur, dum à masculiatione in paternis inducit successionem in auis, sed soluat. nu. 12.

§. 8. In quo explicantur reliqua contextus ipsius à vers. & tenentur, usque ad finem.

Equendo modo expositionem tex. nostræ consuetudinis, inquit ipsa consuet. Et tenentur ipsi successores. Hæc est tertia pars huius consuetudinis in qua incipit introducere, quonam modo se habeat eius dispositio in concursu masculorum, & feminarum, à quo omnes difficultates oriuntur in successione disponenda, & dicit ipsos successores debere meritare amitas, vel sorores, quæ melius expressit constit. in aliquibus. Vnde hæc consuetudo tamquam à matre ortum habuisse credenda est in §. si autem filij, & ea, quæ sequuntur. Explicatur enim ibi expressis verbis concursus iste, & in alio clarior est illa constitutio, dum reddendo singula singulis

lis, non dicit successores in genere, sed sorores, aut amitas, fratres, aut nepotes debere maritare: Sed, si rectè inspiciantur verba nostræ consuetudinis, ampliora sunt; nam in eo, quòd constitutio dixit fratres, aut nepotes; debebat etiã neptes ex filijs præmortuis includere per ea, quæ inferius dicentur ex verbis ipsius cõsuetudinis, & Napodani, nisi appellatione nepotũ, & neptes dicamus contineri.

2 Hic esset expediendum notabile, & vniuersa materia paragij, de qua quia segregatũ tractatum perfeci in secunda par. repetit. huius consuetud. propterea hic aliud non dicã, nisi ea, quæ præsertim pertinet ad tex. dilucidationẽ extra ea, quæ in præd. tract. dicenda sũt.

3 † Sequitur consuetudo in vers. *as autem ipsi successoribus*, quæ est quarta pars, in qua tractanda similiter esset materia masculiationis; quæ, cum aliquatenus aberrare videtur à materia prælationis sexus, tractabimus eam, finita, & perfecta materia ipsius prælationis sexus, ne per eam interrumpatur tractatus dictæ prælationis. Dicit tamen, quòd. [Si ipsi successores differunt maritare sorores, vel amitas vsque ad annos sexdecim completos, secundum paragium, & facultates, prout proximò erat dictum supra succedunt, & possunt petere portionem de bonis paternis, & maternis, virilem, vt fratres, & alij successores prædicti, qui tenentur eis dare paragium.]

Quæ omnia vnum axioma in summa videtur constituere, scilicet, fœminam talem masculiari, & ex sorore fratrem quodam ipsam successionem effici, quia in virilem vti frater succedit, illud verbum, & alij successores prædicti, intelligas semper de illis successoribus, qui siue vnus, siue plures sint vnum stirpem in se constituent: Si enim ex vno filio præmortuo extant plures filij, & sic vti isti plures omnes habent vnã virilẽ: habebit virilẽ ista fœmina masculiata, & sic sèper vt frater, quòd declaratur ex illis verbis, qui tenentur eis dare paragium; nam si est vnus tenetur pro virili dare paragium, si sunt plures filij, vel vnus; plures, vel vnus tenebitur pro vna virili dare paragium.

4 Sequitur consuetudo in vers. *Idem iuris est in nepotibus, & neptibus, & alijs liberis descendens, auis, & proavis, ab intestato decedentibus, non extantibus parentibus eorum nepotum, & neptum, pronepotum, & proneptum*: Introducit enim consuetudo obligationem paragij soluendi omnibus illis personis, quæ de iure ciuili legitimam essent habituræ, & excluduntur per sexum masculinum: in qua re notandum est, consuetudine ipsam nunquam legitima fœminas priuasse, cum, vt inferius de paragio dicetur, non possit paragium esse minus legitima regulariter,

vt dicetur in prædicto tractatu, & hæc est quinta pars, in qua tractatur de succedendo auo, aut proauo auia, & proauia, nõ existentibus patribus, vel matribus ipsorum nepotum, pronepotum, neptum, & proneptum: iddem iuris esse, inquit, quia, quemadmodum supradicti successores tenebantur prædicto modo maritare sorores, vel amitas, sic isti alij tenentur sorores & amitas maritare. Idem iuris etiam, quia, si non maritentur eo modo, & forma, qua dictum est supra, masculiantur ipsæ fœminæ, scilicet, sorores, vel amita, † & notandum est, quòd non processit consuetudo, sicuti in enumerandis successoribus, & etiam personis, quibus succedebatur, ita etiam in fœminis dotandis, processerat enim enumerando plures gradus, & personas, scilicet, patrem, auum, auiam, proauiam, proauũ, & nepotem, pronepotem, & huiusmodi, non tñ dixit cum onere dotandi sororem, amitam, & amitam magnam, ratio est, quia impossibile esset, vt aptari posset quæstio, & dispositio consuetudinis circa maritandas illas fœminas, quæ eius esset ætatis, vt ex fratre præmortuo pronepotes haberent, cum tunc omnem spem matrimonij, prætereunte ætate omisisse, & amisisse credendẽ essent, porrexit se consuetudo vsque ad amitas, quæ sunt sorores patris, vltra eas esset casus à iure non considerandus.

6 Nam ad ea. ff. de leg. Et ideo ratione correlatiuorum, † cum hic dicitur iddem innepotibus, neptibus, pronepotibus, ac proneptibus, perneceffe erit dispositio prædicta passiuæ, scilicet, vt possit excludi cum onere recipiendi paragium à pronepotibus, & proneptibus, extendenda ad ipsas proamitas, licet, in terminis constitut. vt de successionibus adfuisset aliqua difficultas, & in terminis cap. si aliquem Regni Siciliæ, dixit Cumi. ibidem in verb. maritata, num. 460. vers. insuper. Sed

7 † quomodo practicatur iddem ius circa virilis successionem, si nuptui infra prædictum tempus soror, vel amita non tradatur, dicas, semper, prout proximè dictum est, habebit virilem, scilicet, prout vnus ex illis masculis, qui tenentur dare paragium, idest, in stirpem, semper hæreditatem, vel melius successionem diuidendo, & iddem iuris est etiam, vt omnes descendentes simul præmortuis parentibus in stirpem inter se diuidant successionem, & vnusquisque pro quantitate successionis, & rata debet concurrere in dotationis, & paragij obligatione, veluti extant ex vno filio præmortuo, tres: scilicet, vnus masculus, & duæ fœminæ, ex alio filio quinque; scilicet, duo masculi, & tres fœminæ. Ex tertio filio vnus nepos, tunc nihil ad filios ex al-

N tero

tero fratre, si neptis ex altero non tradatur nuptui, & ratio est, quia nō potest esse aliqua pœna; semper enim tantam fert portionem. In stirpem, in tres scilicet partes successione diuidendo inter filios trium filiorum, vt siue masculietur, siue non masculietur ipsa neptis, semper verum erit tertiam habituros omnes simul: est verum, quod ipsæ fœminæ nō succedent, sed tantum habebunt paragium, in illa tertia portione, si verò masculiaretur, habebit virilem, vt vnus ex illis successoribus, qui tenentur dare paragiū, & sic hoc casu inter plures nepotes, & pronepotes, neptes, & proneptes, præmortuis parentibus virilis, & identitas viris intelligēda est, alias vltra p̄dicta sequeretur aliud absurdum, vt frater tertius, vel consobrinus, vel amitinus teneretur dotem præstare sorori amitinæ, vel consobrinæ, quod in consuetudinis nostræ terminis esset delirare, vt optimè ponderat Dominus de Franch. in prædicta decis. 149. nu. 12. vers. & ex supradictis: cætera, quæ attinent ad explicationem prærogatiuæ sexus, dicentur inferius in combinationibus; & hanc dispositionem nō intellexit Socin. in statuto ibi relato in conf. 127. num. 9. lib. 4. dum noluit in bonis ascendentium dotem esse reiterandam, sed primam dotationem sufficere, & sic intellexit illud statutum strictius, quàm nos intelligimus nostram consuetudinem; & ratio est, quia hic non excluditur simpliciter, sed cum onere soluendi paragium de bonis maternis, paternis, & aliorum ascendentium, vt implicent ista verba hic iddem iuris: & sic nos habemus verba statuti expressa, quæ non habuit Socin. in dicto suo statuto.

8 Sequitur vltima pars consuetudinis nostræ in ver. & omnia, quæ dicta sunt, & dicit omnia dicta de nepotibus, neptibus, pronepotibus, & proneptibus, & deinceps esse intelligenda in descendentes ex masculis. Descendentes ex masculis vocantur in hac parte consuetudinis, in casu, quo loquitur supra. quādo esset practicanda dispositio ipsius consuetudinis, scilicet, concurrentibus masculis, & fœminis, at si non concurrent masculi, & tractaretur de successione auia, vel proauia, ex qua oritur filia, & ipsa faciat aliam fœminam, & sic deinceps de iure communi non posset tolli subingressio; sed tamen non esset hic casus à consuetudine dispositus, inquit. n. cōsuetudo, quòd id, quod de nepotibus, & proneptibus, & deinceps dictum est, quòd excludant amittas, & proamittas; vt dixi, intelligendum de descendentes ex masculis, vt sic procedat consuetudinis dispositio, quando verò sunt descendentes ex fœminis, non descendit in

eis ius passuum exclusionis; vt, scilicet, ipsa filia ipsius sororis, vel alij descendentes sororis possint dicere iddem ius in ipsis, quia sunt pronepotes, & descendentes ex fœminis; consuetudo. n. duplicè ius constituit, actiuum respectu ipsorum masculorum, vt excludant sorores, vel amittas, cum conditione dotandi eas infra decimum sextum annum, alias masculiandi, vt diximus: passiuum ex parte fœminarum, vt possint masculiari, nisi dotentur, dum dixerat iddem in nepotibus, pronepotibus, & c. Hic declarat proximè dicta, vt intelligantur in descendentes ex masculis, scilicet, iddem ius esse in ipsius masculi descendentes, non autem in descendentes ipsarum fœminarum, cum illud ius non ita transeat in personam ipsorum filiorum ex fœminis, vti in personam filiorum ex masculis: ipsi enim ex masculis, ex persona eorum patrum tenentur, & excludunt. At descendentes ex fœminis non possunt prætere dotari ex eorum propria persona, sed dotem eorum matri debitam, & sic intelligas Napodanum in princ. glo. hic num. 102. prout dixi in fin. glo. succedunt, vbi videas.

9 Sed quæramus quomodo text. omisit descendentes ex filia masculiata, prout inferius in linea transuersali dixit in vers. & in præmissis, vbi [appellatione fratris soror non continetur, præterquam si fœmina habuisset portionem, vti vnus ex masculis.] Napodan. hic num. 112. vers. vnde dico. Videtur cum effectu mancā hanc literam declarare, dum tractando aui successione, tenet distinguendo, [quòd aut filia fuit exclusa à successione, vt quia fuit dotata de bonis patris, & tunc, inquit, eadem ratione excludi descendentes ex ea, quia subingrediuntur personam, & locum filia exclusæ: si verò filia non fuit exclusa, sed inclusa ad successione patris, vt, quia non fuit dotata, & est maior sexdecim annis, & sic reducta ad ius masculorum, & tunc nepotes ex ea succedunt, sicut ipsa succedere poterat, quia in descendentes habet locum subingressio, vt in Authen. de hered. ab intest. §. 1. coll. 9. Hactenus Napodanus.] Ex quibus verbis concludi videtur esse etiam in tex. consuetudinis intelligendum id, quod dicit in descendentes ex masculis: iddem, scilicet, dicendum de descendentes ex fœmina masculiata, dum agitur de aui successione, cæterorumque ascendentium, dum nepotes, pronepotes, neptes, & proneptes succedunt. † Sed si rectè res perpendatur ad argumentum manifesta fallacia laborare conspiciatur: nam non potest dari casus, in quo aui vivo, vel proauo, vel auia, vel proauia possit ista

ista masculiatio praticari ob mortem ipsius patris, auo viuo, vt dixi: nam quando viuut auus, non datur casus, in quo cōtumacia possit effectum masculiationis producere, quemadmodum de patre dixit idem Napoda. auus enim paternus, & pater iddem sunt quoad patriam potestatem, prout in consuetud. filiusfamil. ibi, auo paterno, vel patri, & ibidem, Napodan. dicit, auum paternum habere vsufructum omnium aduentitiorum ipsius nepotis. l. cum oportet. C. de bon. quæ liber. & dicit Napod. hic num. 5. in prima glos. ibi, vsufructu apud auum remanente. Quod verò masculiatio non inducatur ex mora ipsius patris, dixit Napod. in hac consuet. num. 43. & dicemus infra, dum de masculiatione tractabimus, ideo non posuit compilator in hoc §. aliquid de nepotibus ex filia masculiata, nec etiam casu, quo posset dari masculiatio in successione patris, erit inde per consequentiã inferenda masculiatio ad efficiendam aliorum ascendentium successione, cum in omnium ascendentium successione, in qua datur concursus foeminarum, & realis exclusio per masculos dotantes de paragio, & sic in omnibus illis foeminis; quæ excluduntur per masculos, & eis de iure communi legitima competeret, praticari debeat realis exclusio, cum omnibus sui partibus introducta ex dispositione consuetudinis, & propterea in omnibus erit per consequens praticanda masculiatio separata; ex quo indifferenter consuetudo excludit in istorum parentum successione foeminas dummodo dotentur per fratres, vel nepotes, neptes, & proneptes; & proneptes de paragio in bonis paternis, & maternis: ideo si ageretur de praticanda masculiatione per transmissionem, scilicet, vt filij sororis succederent, quia sunt filij sororis masculiatæ, non potest tractari de successione acquirenda per ipsos filios, sed de successione iam delata, & acquisita, prout in simili dicit Alberi. in tract. statutorum in secunda par. quæst. 102. hoc non potest reperiri in successione descendentium, quia iddem iuris, inquit text. noster in nepotibus, neptibus, pronepotibus, &c. non existentibus parentibus iddem, scilicet, quoad modum excludendi foeminas, & quoad ipsorum successione: quando verò daretur casus masculiationis in successione patris, vt quia filius fuit cum nepotibus liberatus à patria potestate, ita & taliter, vt sub ipso patre filij ipsius, & nepotes existere dicerentur; & deinde moreretur pater; nec hoc casu bene diceret Napod. quia talis masculiatio nõ operaretur effectum successione in successione aui, cū in successione aui requiratur effectiua ex-

clusio per dotacionē de paragio in bonis aui, cum omnibus ipsius qualitibus, quæ requiruntur in cæteris ascendentium bonis, prout colligitur ex text. nostræ consuetudinis ibi iddem iuris est. Nec reperitur, quod masculiatio suum operetur effectum, nisi vel in ipsa successione, in qua præcipuè introducitur, veluti in bonis maternis, vel paternis, auitis, vel aliorum ascendentiū, in quibus vt primū potest & cōcurrunt habiles termini ad introducendam masculiationē ipsa introducitur; vel inde in transuersaliū successione, in quibus penitus nõ potest tractari de actuali exclusione, & agitur de exclusione, vel inclusione iam facta, vt sæpè diximus; ¶ ergo male inferit, (& parcat mihi tantus vir) dum ex paternorum masculiatione arguit ad auita bona capescenda; & quod sit realis nostra conclusio videas, nam si filia est dotata de bonis paternis, hoc paragium eritne sufficiens ad illam excludendam, & per consequens ipsius filios à successione aliorum ascendentium, veluti aui? & nemo sanæ capitis hoc diceret, & diximus etiã supra §. 1. ver. consuetudo nostra: si ergo soror, quæ habuit paragium de bonis patris, & non fuit nuptui tradita, quia bona non erant sufficientia ad nuptias contrahendas, & dotem suppleendam, & reperiatur ista soror habuisse paragium, & nondum nuptui tradita, nonne erit exclusa à successione, si deinde moriatur auus, & constituentur successores aui in mora, ita vt concurrant omnes termini habiles ad introducendam masculiationem, cum etiã sint debitores veri paragij non poterit vnquam dici ista foemina exclusa, & per consequens nec ipsius filij, vt Napodan. dicit, *filij exclusæ filia?* nec videtur posse controuerti prædictam theoricam loqui in aui successione, dum idem Napodan. hoc expiicat in sequens num. 113. ibi, à successione patris eorum fratrum, auique neptis, nec de alia successione, ad text. propositum loqui posset, & ad hæc faciunt, quæ dicemus etiam infra, dum de masculiatione tractabimus in ea questione an masculiatio in bonis paternis, & maternis militet in omnibus alijs successione etiam ascendentium, vbi de intellectu glo. Napoda. in fin. §. quod autem, in glo. ad prædicta, quæ est final. sub num. 394. quæ etiam in princip. videtur asserere masculiationē, factam in bonis patris, vel matris ad aliorum parētū successione operari. Sed si rectè perpendantur verba Napodani in prædicto nu. 112. ver. vnde dico, non dicitur masculiationem in bonis patris, aut matris operari, vt masculiata succedat vti masculus in bonis aliorum ascendentium, quod esset contra veros terminos con-

suetudinum; sed voluit vt filia masculiata in bonis patris, si moriatur relicta filijs, ipsi filij debeant succedere ad illam portionem eorum matris in bonis ipsius aui, qui respectu matris dicitur pater, respectu filiorum ipsius dicitur auus, & sic non tractantur isti vti masculiati, prout esset, quando post filiam masculiatam in patris bonis, succederet casus successionis aliorum ascendentium ipsa filia masculiata, viuente, quia tunc militaret omnia predicta, vnde tex. noster non loquitur, quando agitur de admittendis descendentes ad portionem, vel iura ipsorum matris, vel aliorum ascendentium, quia per subingressionem acquiritur omne ius spectans personae illae, in cuius locum subingreditur, vt supra diximus, nec potest istis denegari ius competens ipsorum matri, quae cum fuisset masculiata, habebat ius succedendi vti vnus ex masculis, & hoc fateatur Napodanus in dicta theorica, quod verò filia masculiata in bonis patris, succedat vti masculus ipsamet in bonis aui hoc non dixit Napodanus, & ad praedicta, quod filij masculiatae habeant idem ius ipsorum matris in successione, quando agitur de subingressione expressè dixit Napodan. in fin. consuetud. sed si morienti, num. 303, ibi eius sorores, nec ipsarum filij, vbi filij sororis masculiatae succedunt vti ipsorum mater succederet, cum tractatur de subingressione, vt in ea consuet. & ibi dicemus, & erit impropria ista successio, cum potius possit dici transmissio successionis iam delatae ipsi matri ad eius filios, alias quoniam modo poterat filia masculiari nisi post mortem patris, & quod hoc senserit Napodanus declarant illa verba in fin. num. 112. ibi, non. n. potuit. eorum mater plus in eos transferre quam habuit, & nu. 117. ibi, hereditas transmittitur cum sua causa.

Repetitionis par. 1. §. 9.

- 1 Successorum omnium in successione descendentium quatuor genera explicantur, quo ad praxim consuet. si moriatur.
- 2 Descendentium linea in ipsius concursu non recipit ex iuris dispositione concursum personarum aliarum linearum, prout in linea transversali.
- 3 Feminae descendentes, saltem absque masculis succedunt de iure eòs per subingressionem in stirpem, & in ijs non seruetur consuetudo, vt nu. 4. vsque ad nu. 7.
- 4 Consuet. si moriatur. vers. & omnia, declaratur ad praedictam quaestionem.
- 5 Capicium notatur in addit. ad consuet. hanc,

- Sub n. 101. qua incipit nota ista verba de mala intelligentia Napodani verborum,
- 7 Masculi filij, & ipsorum descendentes virisque sexus excludunt amitas, & sorores, & quomodo vocentur.
  - 8 Soror uterina per fratrem uterinum non excluditur de censuet. & ibid. quid de iur. Longobardo.
  - 9 Napod. in consuet. sed si morienti, sub num. 298. in glo. soror declaratur.
  - 10 Nepos vel fratris filius in successione descendentium amitam excludit.
  - 11 Neptis vel fratris filia in praedicta successione amitam excludit, & quid in transversali successione. nu. 14. remissiuè.
  - 12 Maranta notatur disput. 10. num. 17. & num. 27.
  - 13 Contex. consuet. dispungitur secundum vtriolem litteram in illis verbis, seu nepotibus solum ex praemortuis filijs.
  - 15 Descendentes ex masculis quomodo vocentur de consuetudine in descenditium successione declaratur.
  - 16 Sorores & amita excluduntur à successione praedicta, & quomodo declaratur, & num. 18. in sororibus, & amitis aliorum descendentium.
  - 17 Napodaniratio notatur de insufficientia, & datur alia per autorem.
  - 18 Amita magna à pronepote, vel pronepte excluditur secundum hanc consuet.
  - 19 Feminarum descendentes quomodo vocentur ad hanc successione descenditium de consuet. dispositione.
  - 20 Napodan. doctrina declaratur in consuet. si moriatur, nu. 111. & nu. supra proximo.
  - 21 Successionem transmitti in quo differat à subingressione ad ipsam accipiendam declaratur.
  - 22 Filiarum descendentes quomodo succedant quando inter eas sunt successores, qui habeant sorores, vel amitas utrinque coniunctas, vel consanguineas.

§. 9. In quo ponuntur omnes combinationes concursus, & praelationis inter masculum, & feminam per consuetudinem in linea descendentium introducta.

Is igitur circa explicationem tex. nostri notatis, propius accedendo ad praxim; combinationes consuetudinis, in quibus femina excluditur, vel non excluditur à masculino.

ſeulo, vel quocumque modo, eunt ea concurrat inſculus in deſcendentis linea ſucceſſione, nam de alijs dicitur in ſeq. conſuetudine. ¶ Et omnia ſucceſſorum quatuor eſſe genera comperio.

Primum genus eſt ſucceſſorum, qui ſunt vocati ex ſolo, quia de filijs ſunt, vel de alijs deſcendentibus, quorum eſt prima cauſa in Authen. de hæred. ab inteſt. prout ſupra diximus, exemplo etiam conſtitutionis Regni, nulla facta differentia ſexus masculini, vel foemini, & ex hac indifferenti vocatione generatur concursus ſucceſſorum, quia niſi omnes vocarentur, concursus non gigneretur. arg. tex. l. reconiuncti. ff. de leg. 3.

Secundum eſt genus illorum deſcendentium, qui ſunt vocati ad ſucceſſionem, cum poteſtate excludendi alios concurrentes, & illos dotandi eo modo, quo proximè dictum eſt.

Tertium eſt genus eorum, qui à prædictis, in ſecundo genere comprehenſi, excluduntur, & dotantur, vt diximus.

Quartum eſt genus illorum, qui nec excluſi, nec vocati ſunt, ſed vel excluſi, vel incluſi in aliquo ex prædictis generibus; ſecundū quod vniſcujuſque prædeceſſor extitiſſe comperit eſt. Extra prædictos ſucceſſores inuenias neminem, qui in hac conſuetudinaria ſucceſſione inter liberos ſtabilienda, interuenire quoquo modo poſſet, dixi inter liberos, cum nec linea aſcendentium, nec tranſverſalium inter hos liberos aliquo iure diſponente, interuenire poſſit, prout in tranſverſalium ſucceſſione ex concursu aſcendentium accidit, quæ eſt inter ipſos tantarum difficultatum origo, vt locis ſuis dicetur.

Ad primam veniendo; continet dictum primum genus omnes liberos, ſive maſculos, ſive foeminas: ¶ Eſt verum, quod ſi ſunt ſolæ foeminae abſque concursu maſculorum ſuccedunt omnes filia, & deſcendentes in infinitū ex alijs præmortuis filiabus in ſtirpem de iure cōmuni, ac etiam de iure conſuetudinis, cum in modo ſuccedendi non ſit differentia inter ius commune, ac ius conſtitutionum Regni, & ipſam conſuetudinem: ſucceſſio enim in ſtirpem oritur ex ſubingreſſione, quæ in infinitum conceditur inter ipſos deſcendentes, vt probat optimè Napodan. hic in glo. in ſtirpem, num. 16.

Nec obſtat §. final. huius conſuet. qui incip. Et omnia; vbi videtur innuere, quod omnia prædicta de nepotibus, & deinceps debeant intelligi de deſcendentibus ex maſculis, quaſi quando adſunt ſolæ foeminae deſcendentes ex eis non debeant ſuccedere in ſtirpem, quia

non refertur ad dicta in primo apheriſmo: nā ibi non loquitur de nepotibus, vt nepotibus; ſed de nepotibus, vel ſubingredientibus in locum filiorum, & ſic de nepotibus, vt filijs, ille autē verſiculus refert ſe ad dicta de nepotibus proximè non exiſtentibus patribus; ſed imò dicas melius intelligi etiam de nepotibus, comprehenſis in primo apheriſmo, vt intelligantur de nepotibus ex maſculis, loquēdo circa excluſionem foeminarum, in caſu, quo exiſtant foeminae, & maſculi: quo caſu loquitur diſponendo conſuetudo; quando verò ſolæ adſunt foeminae, non loquitur de hoc caſu expreſſe conſuetudo; & hæc eſt veritas, alias daretur correctio, quæ nullo modo per-mitti debet ipſius iuris communis. Et propterea Napodan. hic ſub num. 101. in prin. tenet appellatione liberorum contineri in materia ſuccedendi etiam natos ex foeminis, vt in Authen. de ſucceſſ. ab inteſt. §. 1. coll. 9. & ſubdit Napodan. in d. glo. & ita hic: ex quibus verbis colligit Anton. Capyc. ſub d. num. 101. in addit. quæ incip. [Nota iſta verba, ita hic, ¶ in hac conſuetudine comprehenduntur maſculi deſcendentes ex foeminis, quando ipſi tantum ſuperſunt;] ¶ tamen non omittam, nō bene Napodanum intelligi per Capyc. de deſcendentibus maſculis ex foeminis, quod nunquam Napodan. cogitavit, ſed ſimpliciter natos ex foeminis, quod verbum continere tam maſculos, quam foeminas non eſt dubium, & ex lege, quam allegat, rectius colligi poteſt, & ex præcedentibus. Nec expreſſius poterat dicere Napodan. dum poſt enunciata diſpoſitionem de iure communi dicit, & ita hic, ibi enim ex quo agitur de ſuccedēdo matri auia, & proavia, & alijs foeminis, benè dicit foeminis primogenitos includi liberorum appellatione, licet inter maſculos, & foeminas ſit ſexus prærogatiua introducta: id verò, quod ſequitur in §. ſeq. & omnia, quæ dicta ſunt, non tollit, quin ſit prima propoſitio vera in ſe, quod omnes ſive deſcendentes ex maſculis, ſive ex foeminis deſcendentium appellatione contineantur, quando agimus de filijs, & liberis, at quatenus agitur de ſubingreſſione, non exiſtentibus parentibus, intelligitur circa prædicta in nepotibus, & deinceps non de filijs, quia primò omnes filij, ſive de matris, ſive de auia ſucceſſione tractatur, vocantur ad ſucceſſionem tamen quando agitur de ſubingreſſione ad ſuccedendum; eſt intelligendum de deſcendentibus ex maſculis: ¶ & ideo ex prædictis nulla alia remanet circa prædictū genus difficultas, ex quo ſine concursu, & per conſequens ſine quaſtione vterque ſexus ſeparatim vocatur, ſexum hic appello maſcu-

los, scilicet, filios morientis, vel ex masculis descendentes in infinitum, vel foeminas, vel eius descendentes in infinitum eo modo, quo iam dictum est, & iddem dicit Scipio Buccinus hic sub principio in addit. quæ incip. per istam consuetudinem, vers. quod autem. fol. 70. Cùm igitur descendentes ex foeminis soli concurrunt, siue reperiatur masculus ex foemina cum foemina, siue vterque masculus, siue vtraque foemina, semper iddem ius erit constituendum, vt in stirpem fiat diuisio successionis, ex quo hæc consuetudo nihil de foeminarum inclusione, vel exclusione dicit pro eo quod attinet ad successionem, quando masculi non concurrunt: est verum, quod, si inter illos nepotes, & pnepotes adiant foeminae, quæ sint ipsi sorores vtrunque coniunctæ, vel consanguineæ, illæ erunt exclusæ a successione per masculos: verum ipsarum portiones accrescunt fratribus. vt supra dictum est in 2. notab. per tex. in consuet. si qua mulier, sic etiam inter ipsos successores, qui ex masculis descendunt, vt, scilicet, iterum inter ipsos conseruetur dispositio istius consuetudinis in primo aphorismo contenta.

7 Secundum genus habet aliquam difficultatem, & continet omnes filios masculos morientis, & ex eis omnes descendentes siue masculi sint, siue foeminae.

Liberi igitur primi gradus excludunt foeminas primi gradus, & sic fratres sorores excludunt, illas dotando de paragio, vt dicitur, dñ de paragio, & masculiatione agetur, semper intelligas de fratribus, & sororibus consanguineis, vel vtrunque coniunctis. † In veterina, non est aliqua lege compertum, vt onus sit fratris sororem dotare: quo genere argumenti vtitur in eadem materia Napodan. hic num. 117. vbi loquitur in nepte ex fratre, quod patruus debeat dotare neptem nulla lege didicimus: respicientes tam ad ciuilia, quam ad consuetudinaria iura, quam ad Regni constitutiones, necnon ad ius Longobardum: nam dicit Carolus in Longobard. si quis Longobardus sorores in fin. vltimæ glo. quod frater vterinus non habet mundium sororis, vt eam nuptui tradere possit, vt diximus supra. Et quod hic loquatur de sororibus, & fratribus consanguineis, allegatur idem context. consuetudinis infra in consuetud. sed si morienti, ibi, [Foeminae, quæ habent fratres consanguineos à successione excluduntur, cū fratres ipsas habeant maritare, vt superius dictum est,] referendo se ad hanc consuetudinem, sic etiam dixit Napod. in d. §. sed si morienti. num. 284. sequitur hanc opinionem.

9 Iaf. in l. 1. col. 7. ff. solut. matrim. † Nec obstat

id, quod ex Napodan. deduci posset in contrarium in d. §. sed si morienti, sub num. 298. in glo. soror quia, ibi agitur de excludenda à fratre filia alterius sororis consobrina: & ibi consobrina accipitur respectu illius, qui moritur, respectu vero illius, qui eam excludit, & succedit, dicitur carnalis, vel consanguineus, vt ibi dicitur.

10 Secundò nepos ex filio amitam excludit absque difficultate, tum quia succedendo in locum ipsius patris nihil ei obstat, cùm masculus sit, & de vocatis a consuetudine, tum quia expressè ad excludendas amitas, nepotes, sunt a consuetudine vocati; quod adeo certum, verumque est, vt aliqua probatione indigere eam rem non dubitarem, & ex omnibus infra in tertio casu recitandis à fortiori ista quæstio remanet etiam decisa, probatur ex Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de success. ab intest. refert Anchar. in cap. 2. de constit. Afflic. in constit. in aliquibus. num. 44. & 64. Grammat. decis. 63. Capyc. hic sub num. 2. in addit. quæ incip. ad dictam glossam, refert omnes prædictos, & alios post Napodan. ibi, vbi nepotes amitas excludere dicit: probatur ex consuetud. in §. iddem iuris est, iunctis singulis, & cōsequentibus verbis ibi, & omnia, vbi de nepotibus iddem iuris esse, quod de alijs dixerat, dicit consuetudo esse seruandum ex tex. elicit Napod. hic num.

11 Tertiò neptis ex filio amitam quoque excludit, & hoc probatur vltra prædicta proximè ex Doctoribus ciuilibus Alberic. in 2. par. stat. quæst. 102. vbi plenè tangit, sed non decidit quæstionem secundum iura Longobarda, Salycet. in l. publica. C. de adult. & ibi Cyn. Angel. Ioan. Andr. in titu. de success. ab intest. sub rubr. in addit. ad Specul. Francisc. Aretin. in l. si quis posthumos. §. si filium. ff. de liber. & posthum. Franc. conf. 142. & Socin. plenissimè conf. 296. 2. par. conf. 67. 4. par. & de nostris Scip. Buccin. in addit. hic sub principio. quæ incip. per ista, sub lit. G. † Quicquid dixerit in contrarium Marant. disput. 10. nu. 17. qui in hoc non benè intellexit nostræ consuetudinis dispositionem, & ipsam ex regulis Doctorum ciuiliū voluit intelligere, & fortius excluditur conclusio per eundem ibid. 13 posita nu. 27. de transmissione: † quod cōfirma-

firmatur ex expressis verbis ipsius consuetudinis, cum in principio ipsius dicatur, seu nepotibus solum ex præmortuis filiis, sic enim in antiquo manuscripto, & alio, typis tradito sub anno 1518. scriptum inveni quicquid in alijs Codicibus corruptè legatur, seu nepotibus solum, & quòd Napodan. istam litteram habuerit, patet in verb. solum. num. 15. Vbi dicit Napodan. [Determinat sequens verbum, scilicet, ex præmortuis filiis, quasi dicat, quod filij, & (Nepotes, ut aliqui legunt, sed verè neptes debet stare per ea, quæ ibidem sequuntur) neptes solum ex præmortuis filiis masculis æqualiter succedunt, cum inspicitur persona patris, & eius sexus, in cuius locum, ingressa est, & non ipsius filia.] Ex quibus dum de sexu, dum de filia, dum per verbum, ingressa loquitur, satis bene dici potest non nepotibus, sed neptibus in suo contextu habuisse Napodanum, quæ verba sic intellexit Capyc. ibid. sub præd. num. 15. & Apostill. quæ incip. vide glosam sequentem, & nota: dixit etiam Napodan. hic nu. 2. vers. sed quid si fiat, & hic sub num. 15. vbi nepos, neptis ex filio, licet alibi legatur malè, nepos eius, & num. 41. hic in verb. & amitas omnino videndus, & etiam præd. num. 15. dum idem dicit neptem ex persona, & sexu patris suo succedere; mutat ergo sexum, & excludit amitam. Notat Pisanell. in apostill. ad d. nom. 41. & in hoc clarior fuit consuetudo nostra quam constitutio Regni in aliquibus, quæ dum admittit successores dando eis onus dotandi feminas excludendas, scilicet sorores, vel amitas nominavit fratres, aut nepotes, & non dixit neptes, ita ex ea constitutione colligit Minad. in 2. not. num. 41. de qua controuersia latissimè de Pont. in tract. de potesta. proreg. in tit. 29. de success. mulier. præcipue num. 41. & faciunt dicta per nos infr. par. 3. §. 3. in glo. pro nepotibus.

14 † Quomodo autem prædicta conclusio procedat in transversali success. quo in casu loquitur Capycius decis. 21. dicitur dum de sexu prærogativa in transversalibus agemus infra in repet. seq. consuetudinis, vbi est locus suus, & prædictam quæstionem licet non ex terminis consuetudinis, nec prædictis ponderaris, sed iuris communis autoribus plenè tractat modernus Molfes. in par. 4, q. 32. qui nec etiam distinguit lineam descendantem à collateralis, dum in fine respondet prædictæ decis. Capyc. sed omnia more solito inuoluit absque terminorum distinctione. Sufficiat nobis quæstionem cum Napodano, & consuetudinis textu pertractasse quatenus fert necessitas præsentis quæstionis satis longe

diuersa à prædicta decisione Capycij.

15 Et prædicta sint quoad secundum genus successorum iddem iuris esse, intelligendo in omnibus alijs successoribus ex masculis pronepotibus, proneptibus, & huiusmodi, per tex. in §. iddem iuris hac eadem consuetudine, nec pono combinationes in alijs, quia esset abire in infinitum, illud semper aduertendo, quòd, quando inter ipsos successores descendentes ex masculis aliqua sint femine, quæ sorores sint ipsorum, vel eorum successorum sunt consanguineæ, vel vtrinque coniunctæ, vel sorores similiter consanguineæ patris eorum successorum, vel vtrinque coniunctæ, erunt semper, ab ipsis successoribus excludendæ, habito paraggio in portione illa, quæ ipsorum communi patri rangebatur, prout melius infra, dum de transversalium successione agemus, dicetur. Excludentur ergo filia morientis ab eorum fratribus, filijsque morientis, vel à nepotibus, pronepotibus, neptibus, & proneptibus ipsorum filiorum, inter quos pronepotes, & deinceps quando aliqua ipsorum sorores, & amita, ut diximus, reperiuntur, erunt quoque excludendæ.

16 Tertium genus continet sorores vtrinque coniunctas, vel ad minus consanguineas illorum, qui successores sunt, vel patris ipsorum, quæ & amita appellatur, quæ sorores vel erunt filia illius, de cuius successione agitur, vel neptes, vel proneptes, hoc tantum sufficiat, ut ipsæ excludantur, ut scilicet sint sorores, vel amita illorum, qui succedere debent, quia ex hoc excluduntur, & ratio est, quia fraternum est officium dotare sorores, sicut fuit paternum, ita explicat hoc Napod. num. 117. hic, quod onus statim, ac fraternum est effectum, fratre moriente, ex quo filij subingrediuntur locum, sexum, personam, & obligationem ipsorum patrum, qui erant fratres ipsis amitis: prosequitur etiam ipsos nepotes prædicta obligatio, quia alias non esset officium

17 neptis dotare amitam, † & licet hic Napod. dando rationem huius obligationis dixerit, quia eadè est persona hæredis, & defuncti. In glo. fin. num. 115. & quia hæreditas transmittitur cum sua causa, non est hæc ratio sufficiens, quoniam quando moritur filius, viuente adhuc communi patre, & nondum delata successione, non potest tractari de transmissione, nec de hæreditate, prout in quæstione de nepte amita excludente antiquitus distinguebat Alberic. in 2. par. stat. quæst. 102. Sed ratio est, quia priuilegium excludendi ipsas sorores, voluit consuetudo, quod transfret etiam cum subingressione, ut quemadmodum in vniuersa successione representatur sexus & locus

& locus ipsius patris, sic etiam ipsius onus, ut qui habet commodum ex naturali ratione, incommodum sentiat eiusdem successionis, & non est alia ratio.

18 Et quod quādo inter ipsos nepotes, & pronepotes sit aliqua neptis, & proneptis debeat ab ipsius fratribus consanguineis, vel vtrinque coniunctis excludi ultra tenorem nostræ consuetudinis, quæ dicit forores, vel amitas, dum postea dicit iddem iuris esse in nepotibus, neptibus, & alijs liberis descendentibus, consequitur identitas iuris, non solum ut ipsi nepotes, & pronepotes, & proneptes ex masculis, ipsas excludant amitas, vel etiam amitas magnas, ut supra diximus, & probatur ex ratione correlatiuorum, quia, cum datur pronepos ex masculo, peræcesse debet dari onus dotandi amitam magnam, quicquid in terminis illius capituli dixerit in contrarium Cum in cap. si aliquem, in verb. maritata. num. 460. vers. insuper. Sed etiam inter se, si aliquæ fratres habeant, videlicet, si aliquibus forores reperiantur; & manifestius probatur in consuet. si qua mulier, de mulier. habent. fil. & in consuet. sed si morienti, quæ, licet loquatur de successione transversali, implicat eandem obligationem in successione descendentium, ubi clarioribus verbis explicatur id, quod non sic explicitè in hac nostra consuetudine, conspicitur, sed solum per simplicem relationem, iddem, scilicet, iuris esse tam quoad exclusionem, quàm quoad inclusionem, videlicet exclusivam foeminarum fororum, vel amitarum, inclusivam successorum ex masculis: & fuit hoc decisum in causa D. Isabellæ de Aragonia cum Duce Montisalti, prout refert additio Felicis de Rubéis sub consuet. si moriatur, in qua fuit neptis à nepote dotata de paragio, & exclusa à successione aviæ maternæ.

19 Quartum est genus illorum, qui non sunt vocati, nec exclusi, scilicet, descendentes ex foeminis: quod genus explicat Napodan. hic num. 111. ibi, quid ergo de nepotibus ex filia. Quod loci concludit Napodan. quod aut filia fuit exclusa, & ex eadem ratione excluduntur descendentes ex ea, quia subingreditur personam, & locum filiae exclusæ: si verò filia non fuit exclusa, sed inclusa ad successione matris, ut quia non fuit dotata, ut est maior sexdecim annis, & sic reducta ad ius masculorum, & tunc nepotes ex ea succedunt, sicut ipsa succedere poterat ratione subingressiois: si verò fuisset minor sexdecim annis, & indotata, nupta, & tunc eius filij non succedunt nisi in paragio, quod eorum mater petere potuisset, quæ non habuit ius succedendi, sed para-

gij ratam tantum, ex quo annos sexdecim non excessit: & sic in hoc tantum succedant eius filij, non enim potuit plus iuris transferre in ipsius hæredes vulg. iurib. hætenus quasi ipsidem verbis Napodan. sicut fundat etiam Gaspar de Leq. in addit. sub num. 106. hic in addit. quæ incip. adde quod exclusa fol. 107.

20 ¶ Circa verò prædictam doctrinam Napod. advertas, quod aut agimus de illis includendis, vel excludendis ab eadem successione patris, quia, mortua matre indotata ante patrem non masculiata, & de hoc casu non loquitur hic Napodan. quia non potest tractari de masculiatioe, vivente patre, ut etiam dicit Napodan. hic num. 43. in §. casus autem, aut post mortem patris ante annos sexdecim indotata nupta, & hic est casus, in quo non habet locum transmissio, quia illa tractatur, quando est hæreditas delata, & non adita, sed quando est adita, transmittit paragium ad ipsius filios, ut dicitur in tract. de paragio, locis suis.

Item non tracto hic de portione, spectante ad aliam successionem, quàm paternam, quia pro eo, quod attinet ad successionem aliorum ascendentium, quatenus sit huic theoricæ deferendum, dixi supra in expositione ultimi §. huius consuetudinis incip. præcedenti.

21 ¶ Hic igitur loquor de successione per viam subingressiois, non per viam transmissionis; quæ non procedit, nisi quando moritur mater antequam hæreditas deferatur, alias, et delata, de transmissione agendum: de qua Surd. decis. 138. nu. 15. & seq. & Alberic. in prædict. quæst. 102. in 2. par. stat. à me. pluries relata. Quicquid de transmissione dixerit in contrarium Mar. q. 10. nu. 27. in 6. conclus. ad prædicta de subingressione, & transmissione videas quæ ex Ferniæ mente dixi infra part. 2. §. 3. num. 6. vers. sed ulterius, per totum, ubi optimè prædicta probauimus.

22 Ex quibus omnes combinationes pro eo, quod ad primi morientis hæreditatem attinet, sint absolutæ; non per hoc inter ipsarum filiarum filios eo modo, quo dixi, (si extarent ipsarum fratres, & sic ipsæ alio respectu amittæ, vel forores dici possent) non esset iterum redeundum ad principium consuetudinis nostræ, itaque si rectè inspicatur, quasi circulo huius consuetudinis successiones inclusæ videntur, cum semper post aliquot successiones principium iddem repetatur ipsius dispositionis in principio huius consuetudinis introductæ: principium dico, dum filia primi gradus agunt de parentum successione cum eorum fratribus. Hic et esset tractanda materia prærogatiæ sexus in successione transversali, sed quia est dos peculiaris consuet. sed si

morienti, & §. quod autem, in vers. & in præmissis, ibi agetur.

Repetitio. Par. 1. §. 10.

- 1 Pater si filiam usque ad 25. annum distulit maritare, & peccat in corpus suum patris culpa adscribitur de iure communi, & ibid. aliqua de ipsius dispositione.
- 2 Dispositio iuris communis de nubēdis filiabus infra 25. annum, an de consuetudine sit restricta ad 16. annum disputatur contra Napod. & Dominum de Franchis, & fundatur etiam nu. 4.
- 3 Dispositio Auth. ut cum de appell. §. si alicui, de iur. constit. Regni minorum iura est redacta ad annos decem, & octo.
- 5 Dispositio prædicta non procedit de iure Longobardo.
- 6 Masculiatio de constitutionū Regni dispositione an introduci possit.
- 7 Fœmina an eodem modo per consuetudinem quo per constitutionem Regni sint exclusæ à successione, & num. 9. declaratur circa hoc dictum Nap. in hac consuet. nu. 94. versus vtro Longobardum, & nu. 10.
- 9 Masculiatio de iure Longobardo non datur.
- 11 Masculiatio introducenda praxi secundum constitutionem, ac consuetudinem.
- 12 Masculiatio fœmina an possit dari in feudorum successione.
- 13 Masculiatio introducta de consuetudine, qua fit.
- 14 Masculiatio introducenda rationes assignantur.
- 15 Masculiatio an rectè prerogativa ætatis à Nap. dicatur hic nu. 26.
- 16 Masculiatio à quibus consuetudinibus introducatur.
- 17 Masculiatio regulatur iuxta portiones illorum, qui moram committunt ipsa qua dividitur pro portionibus hereditarijs inter ipsas successores, & quomodo fit prævis ostenditur, sic etiam non excedit portiones cum quibus fit. nu. 26. per totam questionem.
- 18 Masculiatio an possit cum extremo successore, ad quem hereditas transmittitur prædicari.
- 19 Hæres extraneus sola oblatione partis paragij, qua ipsum tangit, redditur tutus à pena masculiatiois.
- 20 Masculiatio introduci potest, quādo extraneus expressè disturbat nuptias.
- 21 Interpellatio requiritur in masculiatioe, & ibid. an iudicialis, vel extrajudicialis declaratur.
- 22 Interpellatio ad finem masculiatiois, à quo tempore fieri possit.
- 23 Tempus 16. annorum datur ad penam differensium, non ad beneficium dilationis.
- 24 Restitutio an & quomodo concedenda adversus masculiatioem introductam.
- 25 Restitutio concessa uni ex successoribus adversus masculiatioem, an profit alijs successoribus.
- 27 Scipio Buccinus notatur circa intellectum Afflicti. decis. 37.
- 28 Masculiatiois moram an impotētia iuris, vel facti, vel aliud impedimentū excuset.
- 29 Masculiatio an possit illa, qua semel nupta fuit, ac deinde matrimonio soluto vidua reperiatur tempore successiois delata.
- 30 Masculiatio an inducatur per institutionē factam à patre ipsius filia uti masculi, latissime discutitur contra Antoniam de Alex. utilitas, & consequentia huius questionis, nu. 35.
- 31 Soror si renunciauerit successioni paternæ cum consensu patris ad beneficium fratrum an possit illa renunciatio infringi per solum patrem.
- 32 Statuto stante, quod stantibus masculis fœmina non succedant contra voluntatem patris potest pater conservare filia successione, secus si fœmina simpliciter excluderetur.
- 33 Pater in testamento non potest in portione non libera in sui potestate, statitare filia uti masculum.
- 34 Masculiata dicitur, qua habuit partem uti masculus, & habere debuit, ut quo actionem habuit.
- 36 Fœmina per statutum exclusæ, an per institutionem reassumant naturam suorum heredum, tunc de iure communi concluditur opinio auctoris, & distinctio, nu. 37.
- 38 Masculiatio est introducta in odium fratrum moram committentium in nuptijs fœminarum.
- 39 Filiam iam exclusam per dotationem, si deinde instituat, instituitur uti extranea.
- 40 Soror instituta quod respectu successiois fratrum non intelligatur masculiata, refertur decisio S. C.
- 41 Masculiatio sororis per expressam fratrum voluntatem potest fieri, limitatur nu. 42. Quando exclusio non esset induta favore masculorum.
- 43 Petrus per Gregorio par. 4. q. 7. nu. 25. de concess. feudi notatur in eo, an sit in potestate sororis acceptare portionem, vel successione, vel habere parrigium.

- 44 *Napodanus notatur in causis. si qua mulier. nu. 16.*
- 45 *Masculiatio vera ab admissione facta per fratres ad successionem ipsius femina, in quo differant, late discutitur, & resoluitur questio.*
- 46 *Masculiatio an praticari possit in dote prelegata filia per patrem, vel matrem.*
- 47 *Masculiatio an praticari valeat cum ea, qua se vult monacare, & ibidem argumentum à matrimonio carnali ad matrimonium celeste.*
- 48 *Soror masculiata an excludat aliam sororē non masculiatam, & quando late discutitur ad decis. 412. de Franch. in fin. & nu. 51. referuntur contraria decisiones S. C. & num. 53.*
- 49 *Napod. doctrina declaratur in §. quod autē, sub nu. 303. verbo parentum.*
- 50 *Femina exclusa per dotationem à masculo fratre factam de bonis ascendentium non excluditur à transuersalium successione, nisi per existentem quoque masculum fratrem.*
- 52 *Masculiata in successione parentum quomodo succedat in successione transuersalium, & nu. 54. late.*
- 55 *Soror masculiata quomodo sit admissa per consuetudinem ad successionem aliorum transuersalium, quam fratrum, & dotata e contrario exclusa, declaratur, & datur inouis intellectus ad §. quod autem consuet. sed si morienti.*
- 56 *Napod. in consuet. quod autem, in verbo ad predicta num. 304. declaratur.*
- 57 *Masculiatio an possit introduci in successione transuersalium,*
- 58 *Masculiata si per prescriptionem à patris successione excludatur, an prouatur masculiatio. defenditur negativa contra Ant. de Alex. nu. 60. Auctoris opinio.*
- 59 *Solutio, & prescriptio aquirantur, & quomodo.*
- 61 *Masculatio quomodo separari possit à successione pro virili. declaratur, & quomodo etiam introducat ipsa masculiatio, & ei prescribatur.*
- 62 *Masculiatio an retrotrahatur ad successiones delatas ante masculiationem inductam, & quomodo.*
- 63 *Minado. in consuet. in aliquibus, in 2. not. nu. 60. notatur.*
- 64 *Retrotractio non potest fieri in tertij prauudicium late declaratur.*
- 65 *Mora commissa ante 16. annum post nubilem etatē, an noceat si in 16. anno fratres morosi habeant excusationem iustam quo*

ad masculiationem inducendam.

- 66 *Masculiatio quare sola introduci possit in feminis qua sint sorores, vel amita, & non inter nepotem, & auunculum, licet auunculus ipsam excludat, & quare in solis sororibus, & amitis est consuetudo loquuta.*
- 67 *Masculiationem an impediatur promissio, vel obligatio solennis de soluendo paragio, & quomodo, & quando depositio requiratur vel obsignatio.*
- 68 *Cap. emergentium, & ipsius casus non potest praticari in terminis consuetudinis.*
- 69 *Notatur Cannetius in cap. si aliquem, fol. 320. dum Bal. putat contrarium, I serm. in quest. ibi proposita.*
- 70 *Masculiatio qualiter inducenda cum femina, qua tempore mortis patris reperitur maior 16. annorum.*

S. 10. De Masculiatione

Ntequam ad expositionem glosarum perueniam, Redeo ad explicationem masculiationis, & in sum tex. in §. cas autem, quē per questiones, vt possibile erit, explanabo, quibusdam de iure cō-

muni constitutionum Regni, ac iure Longobardo, quæ ad materiam propiūs accedere videntur, loco præludiorum præmissis.

- De iure civili circa obligationē de nubendis filiabus non reperitur alia dispositio, nisi quæ si pater differat filiā maritare vsq; ad annos viginti quinque, & ipsa peccauerit in corpus suum, potius parentum, quam ipsius culpe sit ascribendum in nouell. 115. §. si alicui ex prædictis, in Authen. vt cum de appellat. cognosc. ita vt non possit ex hac causa filia exheredari: quam dispositionem Leo, & Ba filius in suis nouellis moderauit circa nuptias, propria voluntate contrahendas, voluitque, vt non ad sui iudicium, sed iudicis auctoritate præcedente, id facere possit; de qua re plura dixit nouissimus Thesaur. in lib. 1. q. 70. & num. 8. vbi dixit illam etatem per Doctores ex communi calculo vsque ad viginti annos esse reductam ex Cæls. Vgon. consil. 38. num. 10. † Vnde quæri potest, an prædicta dispositio de iure communi, quæ tollit causā exheredationis, si filia peccauerit post etatē viginti quinque annorum, sit per consuetudinem redacta ad etatem sexdecim annorum, & Na-

& Napod. sic videtur tenere expressè in consuet. in omnibus, num. 71. iunctis ijs, quæ dicit ibidem num. 76. de alimen. præstan. nam supra dixerat, [Item si luxuriosè vixerit filia, patre nolente ipsam maritare, & dotare de paragio, præterquàm si filia compleuerit vigesimum quintum annum, quo casu non ad ingratitude filia, sed ad culpam parentum imputandum, dum deinde sequitur num. 66. Quòd autem de filia est dictum vsque ad vigesimum quintum annum, intellige hodie secundum has consuetudines vsque ad decimum sextum annum, vt supra in consuet. si moriatur aliquis.] Ergò expressè, vt dixi, concludit prædictam dispositionem esse ad ætatem sexdecim annorum, de consuetudine reductam; tamen parcat mihi tantus vir, non mihi bene inferre videtur, cum consuetudo non loquatur de patre, sed de ipsis successoribus. differentibus maritare, quia de successoribus est locuta consuetudo, vt hic num. 43. in 1. gl. huius §. tantò fortius, quia correctio semper est euitanda ipsius iuris communis, præsertim, vulg. iur. consuetudo nostra tempus induxit ad penam masculiationis contra successores inducendam non debet extendi ad penam contra parentes, & hoc modo non pauca essent ab hac infami, vt ita dicam; licentia excusata, & dum D. de Franch. dicit sub d. nu. 76. in addit. quæ incip. ad num. 76. habuisse de facto, & obtinuisse in causa ibi relata, forsitan vt iudex non iudicasset, sic prout obtinuit, vt advocatus, cum æque exactè utroque munere functus fuerit strenui advocati, & iusti iudicis, nunquam enim credere possum ipsam limitatam dispositionem consuetudinis, ad specialem effectum inductam, aliam posse dispositionem inducere, & maxime iuris communis correctoriam, cum consuetudo sit loquuta respectu ipsarum personarum, scilicet, successorum, qui iam detinent bona ipsarum filiarum. & non de patre est locuta, quia in patre confidit, & de successoribus noluit confidere, & licet D. de Franch. referat argumentum ex Decio in l. iuris ignorantia. nu. 23. C. qui admitt. illa dispositio procedit, quado statutum simpliciter, & indefinitè disposuit maiorem ætatem annorum sexdecim in foemina, prout disponit constit. Regni. minorum iura, quæ voluit tam masculos, quam foeminas, completo anno decimo octauo in omnibus perfectæ ætatis esse reputandos: consuetudo verò in hoc specialiter, non generaliter disposuit, & sic generaliter ipsas pro maioribus habendas in constitutione Regni contendit, & rectè idem D. de Franch. in decis. 632. num. 2. cum seq. † Ex qua constitutione infer-

rem prædictam dispositionem forsitan ad eam ætatem esse reductam per constitutionis generalitatem non adherendo in hoc ipsi consuetudini, quæ nihil de hoc statuit, vt dixi, prout in simili habemus relatum statutum ab Alex. de Imol. in consi. 7. num. 2. lib. 2. vbi imponitur pœna duplicandæ dotis ei, qui in dotanda muliere negligens fuerit eam non dotando intra annum decimo octauum ætatis, & in specie in terminis huius quæstionis sic tenuit Petr. de Gregor. in tract. de parag. q. 16. licet in fin. melius relinquat cogitandum, & q. 31. num. 4. Et facit id quod dixit Isern. in finalib. verb. constit. in aliquibus, vers. circa materia, vbi inquit dubitando ibi, [Sed videtur, quod debeat filia expectare vsque vigesimum quintum annum:] & deinde dicit hoc non esse verum, quia fragilitati mulierum est succurrendum, & propterea de constitutione Regni ætas quindecim annorum; secundum vnam lectionem erat stabilita, vt frater teneretur maritare sororem, ita Isern. in versiculo primo, incip. super verbo quintumdecimum. † Et in prædictis terminis, quòd per constitutionem regionis aræantem terminum dotandi, & maritandi filias in minori tempore viginti quinque annorum non sit correcta prædicta dispositio iuris communis Bæza in tract. de non meliorand. filiabus. cap. 18. num. 21. quem refert, & sequitur Barbof. per prædictam rationem in l. 1. par. 4. num. 32. ff. solu. matrim. reprobantes in hoc contrariam opinionem. Guliel. in cap. Raynutius, in verb. dotem, nu. 34. qui tenuit sufficere patrem expectari à filia vsque ad tempus à consuetudine præstitutum. † Et illud non omittas, quòd de iure Longobardo prædicta distinctio ætatis non procedit; nam illo iure non inuenitur prædicta distinctio; sed indistinctè filia poterit exhæredari, ita dicit Andr. de Barul. in different. inter ius ciuile, & Longobard. in tit. de succession. col. 5. in fin. vers. illud autem nota, & dixit Carol. in Longobar. si filia, aut sorores, in princ. in tit. de succession.

6 Poterit quoque masculiatio introduci facili modo de iure constitutionis Regni, cum ipsæ non ita simpliciter, & præcisè fuerint loquutæ circa foeminarum exclusionem, vt sæpius supra dixi, vt illas inhabiles redderint ad succedendum, prout ius commune feudorum, etenim illas excludendas censuit ab ipsis masculis constit. in aliquibus, utroque; tamen sexu ad successionem admisso, dum tamen sorores aut amitas, fratres, aut nepotes, &c. Quæ dictio dum tamen, siue modum faciat, siue conditionem, prout controuertitur in præd. constit. post glo. & Andr. per DD. semper

per verum est posse introduci ex non dotatione foeminarum, vt & ipsæ in virilem succedat vti masculi, vnde dixit Andr. quod siue pro modo, siue pro conditione, illa dictio accipiatur, certum est constitutionem nolle priuare foeminam, si frater deficiat paragium dare, nectale onus est onus legitimæ ipsius filij, sed accedit portio filiae debita cum onere dotis, masculiatio ergo introducitur de iure constitutionis si frater expressè declarauerit suam voluntatem nolle maritare sororem, siue verbis expressè declarauerit, siue post aditionem facto per Iudicem præcepto, vt infra aliquod tempus illam dotet, aliàs q̄ succedat, illam dotare distulerit, semper dicetur talis filia posse vti vnus ex masculis ad successionem admitti, prout ex Andr. colligitur in præd. consuet. in aliquibus, vers. totum hoc est vsque ad versiculum, & haberet, & in eadem consuet. in verb. quintumdecimum, vers. sed quid si fratres masculi nolunt, & in d. verb. vers. quid si frater nolit succedere.

- 7 Itaque licet Napod. hic nu. 97. in fin. huius consuet. & num. 48. in fin. dicat vario modo esse foeminas exclusas a constitutione, & alio à consuetudine, non tamen intelligas in modo exclusionis, & in illius essentia, cum quo ad illam vniformis sit vtriusque exclusio, in hoc tamen differunt, vt cōsuetudo apposuerit tēpus ad dotandas sorores, quo elapso, illæ debeant admitti ad iuccionem, constitutio illud nō apposuit, vt in d. n. 48. dixit Napod. vtrouque tamen, si non dotatur, admittitur ad successionem, vti masculus, ergo idem vtriusque modus excludendi. Item differunt, quia mora, quæ contrahitur in constitutionis debito, semper purgari potest, prout fundat de Ponte consil. 50. num. 4. Quod non est in consuetudine, vt infra dicetur. Hinc dixit Minad. in repet. constit. in aliquibus, in principio secundi notab. qualitatem masculiationis, inductam à consuetudine non induci per constitutionem, quod verò, quando frater prædicto modo declarauerit se nolle illam maritare soror succedat vti masculus ex relatione Scipionis Sanctini, refert Camill. Salern. in addit. hic sub nu. 96. in addit. quæ incip. quod hic dicitur fuisse decisum in causa Visagiæ Longhæ contra Thom. Rub. die 6. Octobris 1554. referente D. Hectore Gesualdo: mora enim ipsius fratris non inspicitur de constitutione Regni, prout ibid. in addit. seq. refert Colut. Coppul. Et de prædicta masculiatione iure constitutionis loquitur etiã de Pont. consil. 74. nu. 7. Hinc fit, quod cessante prædicto tempore, quādo onus imponitur ipsi fratri, quod maritet, vel dotem det sorori

non completo modo, non resoluitur ipsa exclusio, sed potius compellendus est successor ad modum implendum: quia admissio non est conditionalis, ita fundat Gratian. discip. for. cap. 44. num. 11. & seq. Et sic nunquam per constitutionem erit exclusio resoluta, nisi præcedente expressa ipsius fratris declaratione, vel per expressam contumaciam, vt prædiximus, quæ declaratio poterit effectum masculiationis causari non solum in prædictis, sed in omnibus alijs casibus, in quibus cōsuetudinis nostræ requisita non concurrerēt, quæ masculiatio inducta ex voluntate fratris, aliorumq; successorum non differt in essentia ab ea, quæ de consuetudine introducitur, prout colligitur ex Napod. in consuet. si qua mulier. num. 15. versic. aut frater non vult ipsam ibi, hoc est etiam secundum constitutionem Regni: quo loci ex vera opin. Andr. deducitur eandē esse masculiationem de iure constit. Regn. illa potissimum ratione, quia cum fauore masculorum sit inducta ista prærogatiua sexus, non debet odium operari: vnde indifferenter concedit masculiationem induci, ex quo frater nolit sororem, vel amitam maritare, secundum ibi dicta ex consuetudinis, & constitutionis intentione.

- 8 Et prædictis de masculiatione secundum cōstitutionem Regni obstat autoritas Napod. in consuet. nostra num. 94. vers. ius verò Longobardum, vbi quoad simplicem exclusionem foeminarum, parificat constitutionem Regni,
- 9 & ius Longobardum, † quod verò de iure Longobardo non detur ista masculiatio, probatur ex Carolo in Longobard. si filia, & sorores ibi, nos autem de success. vbi frater excludit sororem à successione patris, & cogitur eam dotare, sicut pater cogebatur, & hæreditas transit cum onere prædictæ dotis, & nullum participium habet sorores ad res hæreditarias: si ergo excluditur omne participium in bonis hæreditarijs, non potest esse aliqua spes masculiationis, & probant etiam illa verba, sicut pater, in quo iam scimus non dari masculiationem per contumaciam, vel
- 10 moram, vt diximus, † intelligas tamen secundum prædicta Napod. loco cit. scilicet, similitudinem esse inter constitutionem Regni, & ius Longobardum, ex quo vtrunque non præfinit tempus, & sicutantū circa temporis præfinitionem, prout clarius dixit Napodan. hic nu. 48. in fin. vbi expressè in deneganda temporis præfinitione ius Longobard. & Regni constitutionem parificat ibi, sed de iure Longobardo; Et secundum prædicta est intelligenda decis. Afflic. 159. vbi dicit, quod quantumcumque distulerit frater maritare sororem,

rem, non per hoc ipsa poterit petere aliud, quam paragium, quia Afflict. dicit de mora simpliciter introducta, nos loquimur vel in expressa reluctata, vel in tacita per contumaciam, quia intimatus non adimpleat, de qua non loquitur Afflict. nec Napodan. sed bene Ifern. locis præcitatis: alias cum constitutio illas sub modo excludat, competit actio ipsi forori, & proximè dixi admodum implendū, vltra prædicta Menoch. conf. 262. nu. 2. quo non impleto per fratrem, frater priuabitur commodo, Menoch. consil. 381. num. 43. & 11 consil. 1153. num. 22. † Erit ergo in iudicis præcepto praxis diuersa, quia in præcepto constitutionis arbitrarium erit Iudici tempus apponere, in quo modus impleatur; in consuetudinis vero præcepto, ex quo iam tempus est sexdecim annorum stabilitum, sufficit simplex præceptum de nubendo, ad hoc, vt, elapso tempore consuetudinis; suum operatur effectum: si verò tempus esset elapsum sexdecim annorum, esset faciendum præceptum cum aliquali moderatione, quæ datur, quando iudicatis est parendum. l. quod dicimus. ff. de solut. l. 2. & ibi glo. ff. de re iudic.

12 Sed & circa prædicta de Regni constitutione dum Dom. de Pont. in præd. conf. 74. num. 7. loquitur de masculatione in feodalibus successione, aduertendum est adeo verum esse, quòd in feudo indiuiduo foror non potest aliud, quam paragium habere, vt fuerit, qui simpliciter hoc in feodalibus admiserit, etiam dato, quòd in eo succederetur iure Longobardo, & essemus in feudo diuiduo: nam in constit. in aliquibus, Ifern. in verb. quintumdecimum, col. 2. vers. in veteri apparatu, refert glo. Andr. de Barul. qui tenebat esse admittendam sororem ad successionem, fratre non maritante, in qua glo. adest apostill. Petri Piccoli, tenentis in feodalibus ipsam glosam non esse veram, nec posse fratrem sororem ad feudi successionem admittere sine assensu ipsius Domini, ex quo constitutio non loquitur, nec modaliter, nec conditionaliter, sed imponit præcisè necessitatem maritandi, & licet Ifern. valde labore circa veritatem præd. glo. tandem residere videtur contra glosam col. 8. vers. secundum aliam expositionem, & in vers. verius, vide etiam glo. in constit. vt de successione, in verb. cõiugatæ autem, vers. sed quid si foror fuit maritata, quæ tenet fratrem posse admittere sororem ad partem feudi, vt esset masculus, & prædictam glosam videtur sequi Ifern. in tit. de natur. success. feud. in fin. secundæ addit. & Luc. de Penn. in l. fin. circa finem, vers. item si frater. C. quand. & quib. quart. pars. lib. 10. Sed illa glo. non dicit,

quod frater hoc facere potest sine assensu, sed refert tantum fuisse admissum ad partem pro dote per ipsum fratrem, & patrem, non tamè dicit licitè fieri posse in feudo, sine assensu: & huic opinioni accedit id, quod idem de Pont. dixit conf. 56. num. 15. vbi omnino denegat in feodalibus dari aliud, quam paragiū, vol. 1. Ex quibus dicendum erit aliam esse successionem, quæ peruenit ad filiam ex iure masculationis à consuetudine introducta vt sic recto iure filia succedere dicatur, ita vt per prædicta, quando essemus in paritate terminorum, non opus esset assensu in feodalibus, quando sic expressè disposuisset constitutio, vt ipsa consuetudo: at quando forori non datur expressa successio de iure constitutionis videtur potius portio alienata à fratribus ipsi forori per contumaciam non implendi modi à constitutione statuti, vt dicit Ifern. in d. verb. quintumdecimum, col. 8. vers. sed si medietatem feudi, vbi tenet non posse id fieri sine assensu Domini, sed contra prædicta videtur doct. Ifern. in constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum, col. 4. vers. item vers. debet, vbi distinguit inter feudum, in quo viuatur iure Longobardo, vt, si frater nolit vti prælatione, ex quo fuit inducta ad ipsius beneficium, possit sororem admittere ad partem: in feudo verò, in quo viuatur iure Francorum præcisè teneatur ad dotem, nisi nollet omninò succedere, & sic in totum soror admitteretur tunc ad successionem, & ibi nihil de assensu Domini: imò eo ipso, quod dicit, quia frater renunciat favori suo, non potest admittere assensus necessitatem, & hanc puto veram opinionem, vt scilicet frater non possit in feudo indiuiduo admittere sororem ad partem, stante etiam in Regno Reg. pragmatica nouem capitum Prorex non potest assentire, sed præcisè cogatur ad solutionem paragij, vel dimittendo, ac renunciando successioni in totum posset sororem admittere ad successionem vniuersam totius feudi, quando ipsa esset proxima successura, semper intelligas, alias non, de quibus dicemus infra in 2. par. in tract. de paragio, & videas quæ dicā infr. hic num. 42. circa hanc materiam. Veniemus igitur ad consuetudinem, cuius verba sunt ista, videlicet.

13 Eas autem amitas, vel sorores, &c. † Excluduntur ergo feminae per consuetudinem ab ipsis masculis, seu potius ipsis masculis postponuntur: ita dixit Napod. in consuet. sed si morienti, nu. 272. in fin. sub conditione, si infra certum tempus maritentur, scilicet, infra sexdecim annos secundum paragium, & facultates in successione descendentium, in linea

nea transfuersali sine limitatione temporis. Napodan. hic num. 26. & ibi addit. Ant. de Alexan. incip. Nota quia, & alia addit. incip. vult dicere, per quas iddem in effectu concluditur.

14 Duplicem rationem assignat Napoda. huius masculiationis in consuet. si qua mulier, num. 4. primam ratione honestatis, nescilicet peccent in corpus suum, quod euenire potest, per tex. in præd. Authen. vt cum de appell. cogno. §. si Prætor, vers. si aliquis ex prædictis. C. de inoff. testam. Authen. sed si post. Secundam ratione publicæ vtilitatis, vt, scilicet, Respub. liberis abundet hominibus. l. 1. ff. fol. matrim. quas prosequitur Dom. de Franch. in decis. 412. n. 4. vers. rationes, & refert remissiuè Gaspar de Leo in addit. hic, quæ in ctp. quænam sit ratio, sub num. 42. Aliam dat Isern. rationem in constitut. in aliquibus, in verb. quintumdecimum, col. 3. vers. & exponitur sic litera, ibi. [Sed satis videtur esse equi
 ,, tati consonum, vt mulier grauata in hoc, &
 ,, præferatur ei masculus releuetur in hoc, &
 ,, si non dotetur, non præferatur arg. ff. de iur. iur. l. eum, qui.] † Hanc prærogatiuam masculiationis, ætatis prærogatiuam appellauit idem Napodan. hic sub num. 26. ibi, prærogatiua autem ætatis in masculis non seruatur, sed in foeminis, & non in successione, sed in maritaggio, vt, scilicet, primò maior sexdecim annis maritetur: improprie tamen loquitur, cum prærogatiua sit in prioritate masculiationis, vt primò maior, primò masculietur, cæteris concurrentibus, nec prærogatiua dicitur, vbi non est concursus; ante enim decimum sextum annum foemina non potest petere se masculiari post decimum sextum annum omnes debent nuptui tradi sub pœna masculiationis, ergo non est verè prærogatiua.

16 Primò quæro, quæ sint consuetudines, quæ de masculiatione loquatur? Respõdetur, quæ Prima est ista nostra, quæ loquitur de masculiatione introducenda in linea descendentiũ. Secunda est consuet. sed si morienti, in vers. & in præmissis, quæ loquitur de masculiatione, iam introducta in linea descendenti, extendenda etiam in linea transfuersali; iuxta terminos præd. consuet. sed si morienti, & §. quod autem, vt ibi dicitur.

17 Secundò quæro quonam modo intelligendi sint isti successores, ad hoc, vt introducatur masculiatio, an simul omnes successores differre debeant? diuidas igitur onus, & obligationem ratione successionis pro hæreditarijs portionibus, & pro hoc dicas ab vnoquoque deberi pro rata paragium, quia delictum de-

bet suos tenere autores. l. sancimus. C. de pen. Napod. hic nu. 91. Et è conuerso in casu masculiationis ab vnoquoque, qui masculiationem patitur, decrescet rata virilis portionis, veluti, si duo masculi, & vna foemina diuiserint hæreditatem, ita vt ex hæreditate valente duodecim cæperint vnusquisque ex masculis sex pro virili, erat portio virilis fororis quatuor. Fingamus vnũ esse paragium, quæ est quarta quarta, si vnus admittat sororem, ad virilem, vel spontè, vel ex contumacia, pro eo, quod ad ipsam attinet, erunt ipsius filiarum tria, decrescendo à sex duo, & accrescendo ipsi sorori: pro parte verò alterius, qui illam admittit, erit, ac si masculiata non esset, argum. eorum, quæ ex tex. & DD. dicuntur in l. stipulationum. §. & harum. ff. de verb. oblig. cum concord. Partium enim præstationes pœnæ recipiunt in casu nostro, nec vnus delictum alteri obesse debet, hæreditaria enim, vel melius successoria est actio, & per hoc pro hæreditarijs portionibus diuidenda. l. 2. C. de hæreditar. act. & faciunt infra dicenda in q. 6.

18 an restitutio profit alijs cohæredibus. † Aduertat tamen, quòd, licet, vt prædixi, onus dotationis dicatur onus hæreditarium, non per hoc aded erit hæreditarium, vt possit (quòd ad onus maritandi loquor) transire in exterum: de nepotibus enim, ac descendentes in infinitum locuta est consuetudo, vt ad eos cum sua causa transeat successio, prout dixit Napodan. hic num. 117. Consuetudo enim, quæ loquitur ab intestato, non separat ius exclusionis à iure successionis cum onere dotationis, & maritandi: propterea ipsis successoribus tale onus imposuit, quia sunt personæ, quibus ex coniunctione sanguinis, tale onus spectare potest, itaque dubitari posset, si, dum sumus in linea descendenti, & transmittitur hæreditas etiam ad hæredes extraneos, prout de transmissione locis suis dicitur infra in repet. consuet. si quis, vel si qua, an etiam cum istis successoribus possit tractari de masculiatione, & licet transmittatur exclusio ipsius fororis, & amitæ, vel verius tanquam iam adita hæreditas, vt dicit latissime Surd. decis. 138. num. 18. & quòd transmittatur cum suis qualitatibus, vt latè per totam illam decisionem, & veram ipsius opinionem, onus tamen dotandi poterit transire, quatenus tangit solutionem pecuniæ, quatenus verò agitur de ipsa cura, & protectione maritandi mihi nunquam persuadere possum, vt iste successor extraneus possit, & debeat se intromittere in nuptijs, & maritaggio mulieris extraneæ: in eo enim: quòd amitæ, & sorores dixit consuetudo, extraneas exclusit per dicta per Napod.

pod. in siml hic nu. 43 per tot. Præterea validum est argumentum : nam si ex masculiatione ista ad alias successiones in transuersali linea est facienda illatio, vt infra dicitur, quomodo posset ex ista practicari si quidem iste extraneus, qui fuit hæres istius, non poterit concurrere in alijs successioneibus : sed non poterit negari cum isto successore posse, quatenus possibile est, practicari aliqualem masculiationem : si enim transit hæreditas affecta onere masculiationis, nec ius ipsius sororis debet fieri deterius ratione variationis personæ. l. 2. §. ex his. ff. de verb. oblig. & dicit Surd. loc. cit. num. 14. poterit igitur. si non soluit ratam paragij ipse hæres, licet extraneus admittere istam ad virilem in successione, vel sponte, vel per contumaciam, & sic licet non debeat onus maritandi agnoscere, quia extraneus debet onus solutionis, & promissionis dotis habere, ita liern. in constit. vt de successioneibus, in verb. coniugata, & dotata, ibi, intelligendum est, quando dos data fuit, vel promissa, vt sic sufficit promissio, vel solutio dotium, vt infra dicitur, ad euitandam

19 pœnam istius consuetudinis. † Vnde etiam euitari crederem in omni successore possentalem pœnam; dum paratum se dicat ad solutionem ratæ ipsius paragij, per ea, quæ concludit Dec. in cons. 261. & liern. in tit. de nat. success. feud. in vlt. addit. num. 15. col. 2. vers. sed nonne qui paratus est. Et quod successor teneatur dotare, & maritare, colligitur ex Affl. in decis. 370. num. 10. vbi interpellatio fit, vt maritet, & dotet, vt dicitur in seq. quæst. Et licet tex. consuetudinis dicat de onere maritandi, hoc est de conuenientia, non autem de necessitate, cū principale factum consistat in dotium promissione, & solutione, & probatur ex autoritate Napod. hic num. 46. in glo. differentibus, vbi tractatum matrimonijs excusare fratres refert, & subdit deinde secus, si se absentauit, ne dotes daret, & paulo post ibi, ad demandam.

20 Non per hoc negabo, quod, si probabitur, quod successor diligentiam adhibuerit in deturbandis matrimonijs ipsius sororis, vel amitæ, prout ego vidi multoties, quod ex hoc solo plusquam mora dicatur committi per istum ad effectum masculiationis per prædictam Napod. autoritatem, quia nedum non facit, quod debet, sed facit quod non debet, ad nuptias deturbandas.

21 Tertio quæro in eo verbo, differentibus quoniam modo ista delatio requiratur, & glo. num. 42. soluit duplici requisito; primo interpellatione facta congruo loco, & tempore ex regul. l. moræ. ff. de vsur. in princ. Secundo dum habeant huius rei potentiam, alias non

videtur stare per ipsos successores; itaque interpellatio absque dubio requiritur, prout refert Gaspar de Leo iudicatum in causa Vincentiæ de Messina cum Ambrosio de Messina, sed non aperit an iudicialis, vel extraiudicialis, in qua causa facit decisionem Affl. 370. ita vt licet mortua sit soror, & non dotata, si tamen non constet de mora, & de interpellatione; non dicatur per hoc masculiata, ita de Franch. decis. 112. num. 3. in fin. vbi alios allegat, & de Ponte consil. 50. num. 4. volum. 1. Et ratio est, quia cum isto verbo, differentibus, concurrunt alia, ex quibus posset probabiliter ignorantia haberi, solus lapsus temporis eos non constituit in mora, prout dixit idem Napodan. in consuet. viro mortuo. num. 77. de iur. dot. & melius in eadem consuet. num. 92. vbi, quando onus non oritur simpliciter ex mora, tunc etiam absque interpellatione debetur. Vide Vrfillum ad præd. decis. 370. num. 2. per tot. & Pisanell. in apostill. hic quæ incip. pone, quod soror, sub num. 286. qui etiam tenet interpellationem esse probandam, & ex decis. Affl. 159. vbi etiã colligitur, quod interpellatio sit necessaria: item ibidem colligitur interpellationem extraiudicalem requiri, postquam ibidem interpellationem simpliciter enunciat, factam a sorore fratri, & deinde petitionem successioneis fieri in iudicio. Sed redeundo ad interpellationem, an iudicialis, vel extraiudicialis sit necessaria, & cum hic nihil de interpellatione, & petitione dicatur, sed tantum de dilatione: non crederem extra iuris terminos esse, si dicamur interpellationem extraiudicalem sufficere, quia tractatur inter fratres, & sorore domestica, & inter coniunctos non esse multum ingenium, & vnusquisque debet alterum iuuare liern. in cap. quoniam, in princ. de prohib. feud. alien. per Lothar. tum quia, quando simpliciter consuetudo interpellationem requireret, etiam extraiudicialis sufficeret, ita Napod. in siml. in consuet. si quis emit. num. 50. de iur. congr. ff. de verb. oblig. l. si decem petiero. Tum etiã, quia dilatio requiritur, præcedente mora, vt hic per Napodan. num. 42. dum allegat l. moram in princ. ff. de vsur. quæ loquitur de mora extraiudiciali: nam si esset contracta in iudicio ad quid iudicis examen esset requirendum, vt ibi dicitur, & quod in ea l. moram de extraiudiciali interpellatione tractetur, dicit idem Napod. in consuet. si instrumentum venditionis, num. 63. dum in principio dicit, prout petere sumitur extra iudicium allegat præd. l. si decem cum petiero. ff. de verb. oblig. & l. Titia. ff. de condit. & demonstr. & l. si autem. §. si homo petitus, in glo. magna. ff. de rei

O 2 vendic.

vendic. subdit deinde ibid. Napod. & subaudi congruo loco, & tempore, vt constituatur venditor in mora tradendi. ff. de vsur. l. mora, in princ. & sic per eadem quasi verba allegat in denunciatione, & mora extraiudiciali prædictam l. mora, vnde teneas ex mente Napod. veriorē hāc esse sententiā, & eādē opinionem tenet etiam Gaspar de Leo in addit. hic, quæ incip. an sit necessaria, sub num. 47. dum allegat Bart. in l. si ex legati. ff. de verb. oblig. vbi tenet, quod sufficiat extraiudicialis interpellatio in hoc casu, & ibi latè per addentes nu. 8. litt. B. vbi etiam deciditur de interpellatione faciendā ipfis minoribus, & Menoch. de arbitr. iudic. cal. 220. num. 25. Et licet Deci. validissimis rationibus in consi. 261. concludat in simili statuto non esse necessariam interpellationem esse factam per sororem; quia est qualitas à statuto requisita, illæ rationes procedunt, quia dotationes sunt ibi appositæ conditionaliter, non dispositiue, quod non est in consuetudine nostra, vbi disponitur, q̄ successores teneantur dotare, & per hoc ex ibi dictis etiā requiritur interpellatio, & innuit Afflic. in præd. decis. 370. nu. 8.

- 24 Quartò quæro, quoniam tempore sit faciendā ista interpellatio, dicas à tempore nubilis ætatis vsque ad annos sexdecim validam esse interpellationem: nam dicit consuetudo differentibus maritare vsq; ad annos sexdecim cōpletos, ergo dilatis porrigitur, & extenditur, vt pœna subsequi possit vsq; ad annos 16. completos: si igitur interpellatus fuerit hæres, & successor post nubilem ætatem, & cōpleuerit deinde ipsa soror annum decimum sextum, erit tunc masculiata per ea, quæ in simili dicit Maran. in repet. l. is. num. 235. vbi si mater fuit interpellata ante annum ad petendum intorem filio suo, & hoc neglexerit, etiam si infra annum moratur, pœnam patitur ipsa mater, hic autem habemus expressè illud verbum completos: vnde interim poterit agere contra fratrem, vt ipsam dotet, & deinde expectare, vt ipfis elapsis possit succedere, † quia hoc tempus non datur ad beneficium dilationis, sed ad pœnam differentium, quod sonat verbum illud; differentibus, & Napod. hic num. 48. ibi. [Item quia potest interpellare congruo loco, & tempore, & expectare sexdecim annos; vt eis elapsis, succedat.] Et quòd post nubilem ætatem competat actio ipsi mulieri ad dotes petendas dicit Napod. num. 47. & dat rationem ibid. quia obligatio incipit à præcedenti simplici pactione, & Afflic. dicit in præd. decisio. num. 7. ad hoc, nihil allegare Napodanum, & tamen primam ipsius rationem in Napodano inuenimus, & corrigas literam in glo. ibi, dū

dicit, & sic lapsus temporis cum causa moratur, fratri, dicas non nocet, negationem addendo, prout in manuscripto; quicquid aliter forsā videatur sentire moderni in par. 4. de success. ab intest. q. 3.

- 24 Quintò quæro, an detur restitutio aduersus lapsum ipsius temporis successorī maiori, & Afflic. in præd. decis. in primo dub. concludit esse locum restitutioni, & currere etiam aduersus minorem, nu. 2. in qua re aduertendum ex prædictis ex doctrina Napod. proxime relata num. 48. quòd quia ista delatio non est ad beneficium dilationis concessa, sed in pœnam differentium. Item quia est posita ad supponendum certam habilem ætatem ipsius sororis, non potest verè tractari de restitutione aduersus tempus, & sic de restitutione temporis, prout in præscriptionibus obseruatur; sed tantum supponendo ipsam iam esse ætatis per consuetudinem requisitæ, de admittendo istum minorem ad purgandam moram, vel aduersus admissionem factam ipsius sororis ad virilem portionem, quia patitur damnus in patrimonio, prout in simili dicit Caldas de restit. in verb. læsis. nu. 33. quem refert etiam de Franch. decis. 421. nu. 10. circa med. & sic erit potius restitutio aduersus masculiationem, quàm aduersus lapsum ipsius temporis, prout esset, si ipsa soror maior sexdecim annis fuisset à patre relicta, & maior vellet restitui aduersus masculiationem, & interpellationem factam, iuxta ea, quæ dicit Napodan. hic in verb. completos, num. 49. quia & tunc esset etiam eadem læsio ipsius minoris, ex quo requisitus non maritauit absque alia temporis consideratione, & dum Vrsill. in præd. decis. 370. in primo dub. contra prædictam conclusionem allegat Napod. in consuet. hæres, in verb. elapsis, sub num. 77. & in verb. distulerint, sub nu. 99. de iure dotium, & non soluit, tu dicas non obstat: ibi enim Napod. fundat se in casu, de quo ibi, ex quo non concurrunt aliæ circumstantiæ, ex quibus ignorantia probabilis possit induci, ideo nec moram, nec interpellationem requiri ad illud debitum constituendum: oritur enim ex fructuum perceptione: nam quia ipsi hæredes accipiunt fructus dotis debent soluere interim alimenta etiam absque interpellatione, & propterea dixit illo casu etiam pupillum, & furiosum obligari, & denegari per consequens restitutionem, at cum iam ex eodem Napod. in casu nostro mora sit, & interpellatio necessaria, & cessat etiam illa ratio, quia non ex simplici perceptione fructuum oritur, non obstat, imò ex intentione Napoda. in hoc casu pupillus, & furiosus non erit obligatus, & restituendus aduersus moram contractam ex interpellatione

tione facta cum ipsius tutore, & curatore.

25 Sexto quæro, an restitutio prodest omnibus, & ex dictis supra in 2. quæst. faciliter potest solui non prodesse: si enim ex prædictis clarum est pro hæreditarijs portionibus esse obligationem stabilitam in ipsis successoribus, fietiam masculiatione afficere cõtumacem, & morosum, & non afficere impletem ex parte sua per consequens restitutionem vnus alteri non prodesse, ex quo sumus in mere diuiduis: nec obstat tex. in l. si communem. ff. quemadmod. seruit. amitt. per quam Scipio Buccin. hic in addit. quæ incip. ad hanc consuetudinem, in final. verbis videtur in contrarium dubitare, quia ille tex. loquitur in verè, & simpliciter indiuiduis, vt sunt seruitus itineris, & huiusmodi, at vt supra diximus, masculiatio est diuidua, quia poterit esse soror masculiata respectu vnus successoris, & non esse respectu alterius consuefforis impletis ex parte sua, limitata causa limitatum producit effectum. l. in agris limitatis, ff. de acquir. rer. domin. per dicta per Ifern. in cap. omnes filij, si de feud. defunct. milit. contr. fuer. materiam plenè tractat Jacob. de Ardiz. in summa fol. 173. vers. item dubitari consuevit, vbi quando est factum, quod potest explicari per plures, & est diuiduum pro hæreditarijs portionibus esse faciendum, prout est sine difficultate, quando cõsistit in dando, vel promittendo ratam dotis, & paragij, vt est casus nofter. l. qui pecuniam. ff. de statutib.

26 Et prædicta de indiuiduitate, & diuiduitate masculiationis, intelligas sic in ipsius productione in esse, vt in ipsius defectione: si enim soror fuit masculiata cum vno fratre contumace, & non cum alijs, deinde succedat casus delationis successionis alterius transuersalis, & tempore, quo ista secunda successio deferretur, non concurrat ille frater, contra quem ista mulier fuit masculiata, non operabitur masculiatio effectum cõtra istos, cum vniuersalis successio ad istos hodie spectare debeat, & sic è contrario, quando vniuersa successio deferretur isti fratri, contra quem est producta masculiatio, & in ipsius odium.

27 In eo verò, quod Buccin. ad hanc quæstionem refert Afflictum in præd. decis. 370. pro parte negatiua, vt supra diximus, non reperio ibi Afflictum hanc tractasse quæstionem, si rectè intelligatur: quærit enim Afflict. ibi, an præsupposita masculiatione cum fratre maiore, si moriatur frater pupillus, an pupillo succedat mulier masculiata cum fratre maiore vt masculus, & decidit quæstionem nulla ratione habita de pupillari ætate, vt ibi à nu. 10. vers. sed hic incidit quæstio, & quæ-

stio, licet ibi non decidatur: tamen ratio, quæ vertitur in prædicta quæstione nulla alia est, nisi an masculiatio, contracta in successione ascendentium porrigatur ad collateralium: de qua quæstione infra dicetur; difficultas tamen ex illa quæstione colligi possit, an, scilicet, dato, quod contra vnum fratrem sit contracta masculiatio, & contra alios nõ, quia pupillus, vel ex alia ratione effugerit prædictam masculiationem, an, si moriatur ille, contra quam masculiationem fuit contracta, succedat ista foemina vt masculus: distinguës; quod aut concurrat solus ille frater, contra quem fuit masculiata, & in ipsius odium erit ista foemina, vt masculus admittenda, aut cõcurrunt alij, & respectiue idem erit respectu istius pro rata, quia recipit diuisionem, præsupposito pro nunc, prout verum est, masculiatam esse etiam in transuersalium successione, vt masculus, admittendum: iste enim pupillus, vel alius, contra quem non est masculiata, nihil facit, quo minus in successione ab intestato reguletur successio inter masculiatam, & ipsum, contra quem ipsa masculiatio est inducta, nulla ratione habita minoris ætatis, vel alterius qualitatis illius, qui moritur, cum bona non sint in successione ab intestato regulanda ex persona istius, qui moritur, sed illius, qui succedere debet, prout in præludij diximus, & per hoc de eo nihil curat Afflict., an, scilicet, fuerint pupilli, vel maiores; posuit forsitan casum in pupillis, ex quo casus difficilis esset in maioribus, vt, scilicet, cum verò contraheretur mora, & non cum alijs, vt refert accidentiam, ipsius casus qui ponitur in illa decisione.

Nec obstat, quæ nouissimè conatur fundare Mofsius in par. 5. q. 8. commentar. ad has consuetudines, quia ex prædictis legenti patet respectu; in eo verò, quod dicit quasi indiuiduam dotis causam esse, ex quo in solidum ab vno ex hæredibus potest exigi autoritate Afflict. decis. 332. per tex. in l. cum ab vno. ff. de legat. secundo, si illas autoritates & tex. vidisset & Afflictum secundum autoritates, & legem allegata intellexisset, talem opinionem sic simpliciter non posuisset, ibi enim non dicitur in d. l. dotem posse exigi ab vno ex hæredibus in solidum, sed stante legato facto per testatorem ab vno ex hæredibus animo compensandi cum debito dotis, inquit tex. pro cõcurrenti quantitate legati, primo illum à quo erat factum legatum esse conueniendum, in cæteris actiones esse hereditarias, & sic loquuntur Cyn. & alij ab Afflict. allegati, quæ omnia non militat in casu nostro; vltra quod debitum paragij non transmittitur à defun-

Et ad hæredes, sed nascitur ex ipsa aditione pro rata hæreditatis, & successione, vt dicemus infra in 2. par. huius Repetitionis, §. 11. num. 23. nec video quomodo indiuiduam actionem ad paragium faciat prædictus author, si oritur ex successione semper diuidua actio, vt idem dixit d. par. 4. q. 9. num. 10. ex quo principio quæstio prædicta circa restitutionem remanet soluta,

- 28 Septimo quæro, an impotentia vel bonorum, vel iuris, vel facti excuset masculiationem, & Napod. hic expressè decidit in 1. gl. sub n. 42. ex illo verb. facultatè, tamè facultas aliter accipitur hic, prout benè ipse dicit num. 69. Quicquid sit nulli dubium est, quod impotentia iuris, vel facti, vel bonorum excusabit, & omnia resoluenda circa istam impotentiam reponere videtur Pisanellus in arbitrio Iudicis in apostill. quæ incip. Nota, quod si tempore mortis patris, sub num. 50. impotentia etiam esset, quia nondum esset facta liquidatio paragij, & nondum facta liquidatione, non posset procedi ad solutionem, vel promissionem ipsius, vt dicit Vrsill. ad decisionem prædictam 370. sub num. 2. vers. circa quod etiam facit, prout etiam arbitrium est, an sit mora contracta ex dicta l. mora, ff. de vsur. latè Menoch. de arbitr. iudic. cas. 220. in princ. & num. 25. de mora inducta ex interpellat. extraiudiciali, quòd interpellationes requirantur ibidem, & de causis, quæ à mora exculant idem Menoch. ibid. num. 47. vsque in fin. quod absque liquidatione mora non contrahatur, Afflic. decit. 205. & ibi relati l. 2. C. de vsur. Illud tñ aduertat, quòd liquidatio quamuis excuset, solutionem non excludet, quin teneatur ad oblationem ipsius, cum certū sit aliquam esse quantitatem plus, & minus veluti, quia scit, & scire debet vires ipsius patrimonij hæres, arg. l. 1. C. de vsur. & fru. legat. & prælim liquidationis in simili ponit Rip. in l. in quartam, num. 215. & seq. & Ifern. in tit. de natur. success. feud. in ult. addit. vers. primum videtur validum, dicit etiam promissiones dotis incertæ tollere à spe successione ipsam, sororem. Iddem crederem de impotentia facti, quia esset sexagèaria ipsa mulier, & maritum non reperiret, sed hoc fuit millies visum hic Neapoli, cum non defuerint homines, qui vxorem sexagenariam duxerint, & pœnas luerint, ipsas vxores etiam superstites sibi licet antiquissima relinquentes, vel quia de facto non posset contrahere ob aliquod impedimentum, vel quia non haberent dotes explicitas ipsi hæredes, puta propter sequentium bonorum, vel simile impedimentum; quæ omnia, vt dixi, erunt in arbitrio Iudicis

reposita. Sacrum Consilium in causa fororum de Sadeolis ad effugiendam masculiationem contra minorem, & eius tutores dedit terminum in causa liquidationis, & citra præiudicium minoris, vel maioris quantitatis paragij ordinauit pro tunc dari ducatos bis mille, & sic fuit executum, & deinde facta liquidatione, fuit liquidatum paragium in ducatis bis mille quingentum triginta; in Banca Actuarij Figliolæ.

- 29 Octauo quæro, an in ea quæ semel fuit nupti tradita, si matrimonium soluat ob mortem viri possit tractari de masculiatione? Et dicas, quòd non, per notata per Tiraquell. in §. hoc sermone, nam id, quod consuetudo dicit, erit intelligendum de primis nuptijs, quæ propter siue maritata, siue vidua non poterit amplius masculiari, ex quo vnica dotatio de bonis maternis, & paternis efficit eam inhabilem ad successionem statim masculis, ita vt et si postea admittatur ad virile, non censeatur masculiata, ita de Franch. decif. 412. nu. 4. col. 1. vers. sed ad prædicta, ita vt eo ipso, quod reperitur dotata, non possit amplius fieri successibilis more masculorum, quia verè tunc ei non competit de iure, nisi legitima, postquam est nupta, vt dicemus infra in tract. de parag. & dicit addit. sigal. ad consuetud. si quis, vel si qua, sub num. 303. quæ incip. Circa illam glosam, posita post consuetud. sed si morienti, vbi in c. cuiusdam Surrentinæ quo loci viuatur secundum ius consuetudinarium Neapolitanum fuit iudicatum, quòd si mulier reperitur nupta, licet non dotata de paternis, tamè non admittatur, nisi ad paragium in paternis: vnde si est maritata, licet non habuerit paragium, non erit masculiata: quicquid dicat Frecc. hic sub num 58. in additio. quæ incip. iddem dicendum, cum prædicta opinio non possit ad praxim reduci: si enim ipsam maritat, statim sit creditrix paragij: si habuit dotem minorem paragio; non poterit ad summum aliud quærere, nisi, vti læsa, supplementum ipsius.

- 30 Nonò quæro, an ex institutione ipsius filia facta, vt de masculo, oriatur masculiatio? & quod sic Anton. de Alex. in consuet. sed si morienti, sub nu. 301. in apostill. quæ incip. hic loquitur, quem sequitur Afflic. in addit. quæ incip. ista glo. sub num. 302. ad consuet. quod autem, & ibid. Marin. Frecc. in apost. quæ incip. nota ex ista glos. qui ampliat in particulari institutione, & Antonium videtur sequi et Pisanell. in addit. quæ incip. tu aduerte, sub d. nu. 301. Videtur enim tenere Antonius loc. cit. à fortiori arguendo, quòd si per moram fratrum filia, eaque soror potest masculiari, tanto

tanto magis per patris expressam institutionem, quando est indotata, quæ similitudo, seu genus argumenti mihi probandum non videtur; nam si pater contrahendo moram, non censetur, nec potest admittere filiam ad integram portionem: sed quicquid moretur pater; filia aliam actionem non habet, nisi petitionem paragij, inquit Napod. in consuet. si quis habet, de aliment. præstand. num. 6. & expressè dicit Napod. hic num. 43. illa ratione, quia de successoribus est consuetudo locuta non de patre, de Franch. decis. 46. num. 4. & melius decisum expressè refert per S. C. in decis. 616. Nec per consequens poterit per expressam institutionem per eandem similitudinem, & argumentum, ab eo propositum.

31 Item arguendo à pacto ad consuetudinem: nostra opinio optimè fundatur; nam quando filia cum consensu ipsius patris fecit renunciationem, & pactum de non succedendo cum iuramento in beneficium ipsorum fratrum; tunc pater non potest reuocare talem consensum, & admittere iure suo filiam renunciantem ad bona renunciata, ac si renunciatio esset resoluta, ita optimè, & viuis rationibus fundat Gaspar Ant. Thesau. in quæst. for. lib. 1. cap. 95. nu. 6. autoritate Gomez. & Couar. ibi relat. Quicquid in contrarium dixerit Guttier. in repet. cap. quamuis pactum, de pact. in 6. num. 5. in princ. contra quem expressè, & nuncupatim tenet Thesaur. loc. cit. Si igitur in prædicto pacto dubitatur inter Doctores, an pater, qui illud fecit, possit reuocare, & verior est opinio contra filiam renunciantem, quod non possit pater illam admittere, quoniam modo potest dubitari in hac consuetudine, in qua de communi consensu ciuium fuit recessum a iure succedendi, & illud transfusum in paragium, ut dicit Napod. hic num. 87. in glo. succedunt. Iste enim consensus per Principem approbatus, non potest à patre reuocari in præiudicium masculorum, quibus iam est ius quæsitum, & ista est veritas, & ibidem Thesaur. num. 19. in 2. dub. tenet, quod in ipsa legitima non potest reuocatio consensus præiudicare ipsis fratribus, prout hic in medietate antiquorum dictum est, & dicitur, dum de renunciatione tractabimus.

32 Nec nostra consuetudo excludit fœminas, stantibus masculis, ut scilicet, non possint succedere contra voluntatem patris: quo casu certum est posse patrem per pactum conseruare successionem ipsi fœminæ, ita Gomez. in l. 22. Thaur. uu. 18. vers. secundò infero, vbi expressè infert, quod pater potest conseruare successionem filiæ, quando statutum dicit, quod contra voluntatem patris filia fœmina

non succedat, stantibus masculis: ergo in contrarium est, quando simpliciter fœmina excluditur, prout est casus noster; sic etiam colligitur ex autoritate Isern. in fin. tit. de natur. success. feud. in col. fin. vers. hoc non benè dicitur, vbi existente constit. ut de successione, per quam soror dotata à fratre de bonis frateris, ipso sine filijs moriente, excluditur ab eius successione, & præfertur secundogenita in capillo, & etiam fiscus, quod frater vel pater dotando ipsam cum protestatione, quod non intelligatur per dotem exclusa à successione, nihil facit, quia non possunt facere, ut constitutio locum non habeat: & fundat per plura argumenta Cumi. in repet. cap. si aliquem, in verb. maritata, num. 222. q. 8. Vnde plura argumenta desumi possent ad prædictam nostram opinionem comprobendam; quæ hic omitto: & prædicta opinio fuit in Regno canonizata per Capitulum Regis Carol. incip. emergentium, vbi prædictæ rationes de conseruanda successione in fisci præiudicium damnantur.

33 Præterea, ut conuincatur Anton. de Alexandro, dicemus, quod si in potestate patris esset masculiare ipsam filiam, posset ipsam insimul cum masculis iustituere in illa portione bonorum antiquorum, in qua tenetur filios instituere ex consuetudine si aliquis moriens, ut ibi dicitur, & tamen hoc asserere est contra omnes iuris terminos, ut ipsemet Anton. de Alex. fundatum reliquit in præd. consuet. si aliquis moriens, in 1. apostill. vers. an ergo poterit filiam, vbi concludit, quod, relictis debitis portionibus masculis, poterit de rebus, de quibus ad extraneos valet dispositio, in ipsius filiæ beneficium disponere.

34 Vnde illa soror dicitur masculiata, quæ habuit partem, ut masculius in bonis parentum, ut in consuetud. sed si morienti, de success. ab intest. in §. quod autem, vers. fin. vbi glo. in verb. habuisset, subdit, habere debuisset de iure, quod est, si habuit actionem; ista soror non habuit actionem ad portionem virilem, uti masculus, sed uti extraneus, cum, nulla obligatione præcedente, dederit illi pater virile, & si non potuit præiudicare ipsis masculis in quantitate patrimonij, nec præiudicare poterit in qualitate, † Aduertas tñ, qd si ista qstio esset tractanda quoad illa bona tm̄ in indiuiduo, quæ iure institutionis iam peruenerunt ad sororem, esset questio de lana caprina, esset tamen aliquius momenti propter cõsequentias, quæ deducuntur ex natura ipsius masculiationis, vel respectu iuris accrescendi aliarum fœminarum, si quæ sunt aliæ non institutæ

tutæ. Item propter successionem transfuerfaliū, iuxta dispositionem text. d. §. sed si morienti, & §. quod autem, ibi, & in præmissis, in quibus nunquam mihi persuadere potero patris institutionem aliquem iuris effectum operari. † Quod verò in ea portione, in qua sunt instituta, reassumant fœminæ naturam filiorum quoad ipsam portionē, reperio Doctores iuris communis inter se disceptare nõnullis asserentibus ipsas reassumere aliquantulum effectus fuitatis, & iura ita vt tunc nec pro extranea penitus, nec pro sua habeatur. Alex. conf. 131. transmissum vol. 1. Socin. conf. 575 vol. 3. Castrenf. conf. 52. 2. dub. & conf. 286. col. vlt. & penul. vol. 1. Bald. in l. pater filium, col. pen. vers. vlt. quæro. ff. de inoff. test. qui verè loquitur in exheredato à patre, in quo est alia ratio. Paulum Corneus sequitur in consil. 197. col. 2. & 3. vol. 1. Ruin. consil. 118. num. 24. vol. 3. vbi hoc indubitanter tenet, si pater dixisset pro sua legitima, contrariam opinionem tenuit Brun. art. 13. nu. 36. & 39. de statut. stantibus masculis, qui sequitur Salycetum, Socin. & Caccialup. per eum relatos, & ita in omnibus particularibus relictis, siue iure legati, siue iure institutionis voluit conf. 54. nn. 14. vol. 2. Secus tamen concludit, si filia pro quota hæreditaria esset instituta hæres vniuersalis cum masculo, Soci. conf. 150. col. 17. vers. postremò, & Par. 3. relatus, & ita distinxit Borgognin. in tract. de vsu fruct. num. 59. cum seq. Sed quod indistinctè non computentur vt masculi, Bertaz. consil. 108. num. 10. Pancirol. conf. 124. ante num. 28. & sub num. 30. nulla facta distinctione particularis, vel vniuersalis institutionis. † Mihi verò placet, vt in omnibus, quæ siue per statutum, siue per legem sunt fauore ipsius patris introductæ, tunc in illis sit standum opinioni illorum, qui tenent reassumi iura fuitatis, dummodo vti masculus sit tractata, prout etiam in continuatione possessionis in bonis hæreditarijs, de qua per Tiraquell. in tract. le mort saist le vi. par. 2. declar. 8. potest enim frater præiudicare ipsius fauori in priuilegio vulgat. iurib. & sic censetur filia cum consensu ipsius patris reintegrata. In ijs verò, quæ essent in odium ipsorum masculorum non delinquentium sequeretur simplicem opinionem illorum, qui negant iura fuitatis reassumi; quando enim filia instituitur; quæ non habet actionem ad legitimam, videtur, vt extranea instituta, probat Crass. in tract. de success. ab intest. lib. 2. art. de collateralibus, q. 6. nu. 3. & Gomez. in l. 22. Thaur. nu. 8. vers. secundo & principaliter inferitur, & faciunt ea, quæ melius dicentur infra in §. renunciatio-

nis, in 3. par. vbi probabimus patrem nõ posse præiudicare dispositioni consuetudinis in ijs, in quibus non habet liberam voluntatem disponendi, veluti in medietate bonorum antiquorum, & legitima aliorum bonorum, & melius ex doctrina Ifern. in constit. in aliquibus, & ex dispositione iuris Longobardi ibi relati in verb. quintumdecimum, vbi tractat quonam modo possit filiam pater instituere, & in qua parte, & quando filia, vt extranea censetur instituta, & videas etiam Carol. in Longobard. 3. in tit. de ea, quod pater fil. Si enim iurisdictione factò testamento, regulatur secundum successionem ab intestato, vt in consuet. & si testator, ergo aut supponendum est posse masculari in iurisdictione ex testamento filiam, aut in iurisdictione ab intestato negandum, † quod verò ista masculiatio sit in pœnam fratrum introducta, Napod. hic dicit nu. 91. ibi in pœnam autem fratris soror post sexdecim annos succedit patri, vt frater comprobatur ex dictis per Pisanell. in apost. quæ sequitur ad prædictam Antonij de Alex. in consuet. si aliquis moriens, quæ incip. Tu aduerte, & de Pont. conf. 50. vol. 1. nu. 8. ibi in pœnam fratris ex sua dilatione, & facit Napod. in consuet. quod autem, nu. 30. † Illud proculdubio est indubitabile ex præd. Napod. doctrina proximè relata. quod quando filia esset exclusa per dotationem, in vita patris receptam, tunc non esset dubitandum, quod semper ista filia, vt extracta penitus censebitur instituta, ex prædictis Doctoribus, & faciunt dicta per Angel. in lillam, in fin. C. de collat. & per Bald. Alex. & alios in l. si emancipati. ff. de collation. & propius ad terminos nostros Bald. in l. maximum vitium. C. de lib. præterit. col. fin. & Bart. in l. fin. ff. ad Tertull. tenet Vitalis Nemaufiens. in tract. de collat. q. 25. præcipuè per Alex. in d. l. si emancipati, qui non distinguunt de exclusa dote recepta, vel non: loquitur tamen de dote recepta, Anton. de Alex. in præd. nu. 301. in consuet. sed si morienti, in apostill. quæ incip. hic loquitur, & ibi negat posse masculari in præiudicium masculorum, & vti extraneum censeferi institutam, postquam dotem in vita patris receperit, & ita decidit de Franch. decis. 412. num. 4. vers. sed ad prædicta, vbi admissio ad successionem non operatur masculiationem post dotationem, quia eo ipso, quod est dotata efficitur extranea. † Quod verò respectu successionis fratrum non censetur masculiatio ista soror per institutionem prædictam quocunque modo facta præsupponatur, inueni in quodam manuscripto exemplari apostillâ seq. videlicet ad §. quod autè, & quid si soror

soror fuit instituta à patre in dote, vel alia re, an succedat fratri mortuo, si superest alius frater? videtur quòd sic, quia videtur habilitata per patrem, ex quo fuit hæres instituta, & sic proinde haberi, ac si fuisset masculiata: sed dic contrarium, quia pater non posset derogare huic consuetudini, & sic fuit iudicatum in causa nonnullorum nobilium de domo Anna: ex quibus sit resoluta ista quæstio, quòd respectu præiudicij ipsius patris semper censetur masculus respectu vero præiudicij aliorum nullo modo censetur cõsuetudini derogatù.

41 Prædicta tamen limitabis in ipsis fratribus: nam id, quod pater nõ potest facere, possunt ex prædictis facere ipsi fratres: nam id, quod tacitè possunt per moram, & contumaciam tãtò fortius debent posse facere expressè admittendo ipsam sororem ad portionem virilem, renunciando eorum privilegio prælationis sexus: sic enim de Pont. consil. 50. vol. 1. nu. 12. tacitam, & expressam fratris denunciationem dixit masculiationẽ, & de Franch. decis. 412. in final. verb. ibi, *Nec per fratres admissa ad successione[m] patris*, & de Franch. decis. 46. num. 3. prout not. & comprobatur de Franch. decis. 157. num. 8. & ad id, quod diximus paragium esse introductum favore fratrum, Napodan. in consuet. si qua mulier, nu. 16. vbi admittitur soror ex voluntate fratris ad virilem. Imò dicit esse repositum in voluntate fratris; si illam velit admittere ad virile, inquit Napod. aliàs hæc consuetudo non esset in fauorem fratris: tenet ergo Napod. expressè esse in fratris voluntate, & arbitrio repositum, & sic fundat Afflic. in consil. in aliquibus, in 4. not. num. 8. ex autoritate Ifern. in præd. quæst. ita vt penes nos stantibus prædictis autoritatibus, ac etiam rationibus res non patitur difficultatem, ita vt non sit curandum de Alberic. in 2. par. stat. q. 102. qui concludit pro ipsa sorore petente dotem, arg. l. petendæ

42 cum ibi not. C. de temp. in integr. restit. † Sed prædicta procederent, quando exclusio sororis non esset simpliciter inducta favore masculorum, prout optimè concludit Afflic. loc. cit. per iura, per eum relata. † Et in hac re cauendum erit à Petr. de Gregor. in 4. par. q. 7. nu. 25. de concess. feud. qui sequendo Alberic. in præalleg. doctrina malè intelligit Ifern. in consil. in aliquibus, col. 9. secundum vltimam editionem, vers. quid si frater, dum putat Ifern. intentionem esse, quod sit in potestate filix, eiusdemque sororis accipere paragium, vel successionem ipsius feudi, nã Ifern. ibi benè dicit, quòd statim fœmina admittitur ad feudi successionem, si frater nolit succedere, vel si essemus in feudo diuiduo, vellet

ipsam habere portionem feudi, vt dicit glo. in consil. vt de successione, in verb. coniugata, in fin. & dicit Ifern. in tit. de natur. success. feud. in fin. & alibi pluries, vt diximus in prælud. huius repet. dum de despositione consil. vt de successione tractauimus aduersus Federicum Viualdum. Nam ut redeam, unde digressus sum, non dicit Ifern. esse in voluntate filix velle, vel non, portionem, vel successionem feudi, & habere, vel non paragium, quia aliàs malediceret in eo, quod dicit esse, in fratris potestate admittere, vel non sororẽ ad feudi successionem, vt dicit ibi, *quod si frater nolit*; sed bene esse in potestate sororis velle, vel nõ ipsam successionem feudi, & tunc ipsa nolente succedet alius successor, & soror ad aliquid aspirare non posset, & sic voluntas fœminæ in casu, quo frater illam velit succedere, non poterit magis versari circa receptionem, vel reculationem paragij, sed circa repudiationem, vel acceptationem totius successionis, cum, quando frater ipsam nolit excludere, sit de ea, vt de masculo tractandum: si igitur masculus non vult succedere, ad nihilum succedit: quod verò sit masculus, dicit glo. citata in d. consil. vt de successione, in verb. coniugata. Et in alio et æquiocatur Petr. de Gregor. in præcit. doct. dũ putat, fœminam per petitionem paragij subterfugere onus æris alieni, quasi in liquidatione paragij non sit onus æris alieni deducendum, vt idem Petr. dicit in tract. de parag. q. 28. num. 6. & nos dicemus in tract. de parag. in par. 2. §. 6. de illius liquid. Malè igitur considerat casum ibi, in quo fœminæ interfit non habere successionem, & habere paragium.

44 In eo verò, in quo Napod. in præd. consuet. si qua mulier, num. 16. ad augendum fauorem fratris dicit posse esse dotem de paragio maiorem ipsa successione, hoc est, contra omnium mentem ipsamq; veritatem, cum paragium regulariter non possit esse minus legitimum; nec possit virile excedere, Pisanel. in addit. ad hanc consuet. sub nu. 50. in addit. quæ incip. an mulier, & fol. 97. lit. D. per eundem, & dicemus infra de paragio: Et ratio est manifesta, quia paragium est portio proportionalis ad ipsum patrimonium, scilicet, ad virilem portionem, quæ ad ipsam fœminam spectaret, si esset masculus: ergo si excederet non esset prælatio masculi, sed ipsius fœminæ privilegium. † Prædicta procedunt circa admissionem fœminarum ad virilem portionem: quam admissionem fratres posse facere nemo est, qui dubitet, prout supra dixi, in simili Cumi. in cap. volentes, in verb. maritata, nu. 124. & dicit Napod. hic num. 49. in verb. completos:

tos: sed quod illa admissio sit masculiatio, videtur optimè colligi ex prædicta doctrina Napod. proximè relata, dum reponit in voluntate ipsorum masculorum ipsam masculiationem ibi, vel recipiat eam ad succedendum, si voluit prærogatiuam sexus communicare, vt hic intelligas, quando vellent eam haberi pro masculiata; cum tunc, vt dixi, possint eorum fautori renunciare. l. si Iudex circumuento. ff. de minorib. At si fratres simpliciter admitterent ipsam sororem ad virilem successionem, & non procederent per viam expressæ masculiationis, vel per contumaciã; de consuetudine inductam, tunc in dubio deberet censei illam fratres admisisse ad virile pro gratificando illam, quæ gratificatio non poterit operari vltra intentionem agentium, scilicet, vltra illam portionem. l. 3. C. de transact. & consuetudo videtur voluisse provide in successione ad virilem necessaria, non autem in voluntaria, prout in simili dixit de Franch. decis. 71. num. 19. Id enim, quod sorori frater indulget, non debet ipsi fratri in cæteris præiudicium inferre. l. licitatio. §. pen. ff. de public. Itaque licet appareat foeminam fuisse declaratam hæredem pto virili, nunquã ex hoc ego consequentiam facerem ad alias successiones in transuersalibus, quia non debet præsumi delictum, pœna, vel contumacia nisi expressè probetur, & soror asserens se masculiatam, debet hoc cum ipsius qualitatibus probare, addas, quia non vt masculus habere dicitur partem, si non dicatur expressè masculiata, vel iuxta regulas consuetudinis, sed ex indulgentia, & gratificatione fratris, vel quia liquidatur paragium in virili, prout potest succedere in paruo patrimonio: quæ non debet odium, & damnum ipsi reportare, & sic ex beneficio pœnam consequi, prout esset, quando pereat, quæ infra dicentur, ista soror admitteretur etiam ad transuersalium successionem, quasi masculiata; masculiatio enim fuit remedium introductum in fauorẽ foeminarum aduersus ipsam prælationem, quæ fuit introducta in fauorem ipsorum masculorum: cum enim masculus non vult vt suo priuilegio, & illi renunciare, non est in hoc inducã masculiatio, quia cessante prælatione, cessabit etiam prælationis consequens, scilicet, ipsa masculiatio: poterit ergo frater in successione descendentiũ renuntiare fauori suo; ergo per hoc censeatur voluisse admittere sororem, vti masculiatam in successione transuersalium, falsa est consequentia, & ex diuersis non debet fieri illatio, quia illa admissio est in odium ipsorum masculorum: intelligas igitur semper, dum

de admissione dicimus ad virilem operari masculiationem, quando masculiatio proficit expressè, vel per terminos consuetudinis, scilicet per interpellationem præcedentem, alias sequeretur, quod frater, nihil dando sorori, haberet plus priuilegij, quam quando daret ad summum id quod ei potest deberi, vt est virilis: nam si non apparet de interpellatione, licet frater sororem non dotauerit, non tamen censebitur masculiata quodã fratris successionem. Pisanel. in Apostill. quæ incip. pone; quod soror, sub num. 286. in §. quod autem, quæ est intelligenda de successione facta per sororem vna cum masculis, iuxta terminos istius tex. scilicet præcedentibus qualitatibus, inducentibus ipsam masculiationem, & prædicta erant illa, quæ forsã erant discutienda in decis. 157. num. 9. dum dicit ibi de Franch. *Id vltimam non fuisse discussum, & si occurrerit, plene discutitur*, & sic intelligas doctrinam Napod. à D. de Franch. in præd. decis. relata sub num. 302. in consuet. quod autem, in verb. parentũ, quod referat, an filia habeat de bonis paternis per formam dotationis, an per formam successionis, quia debet intelligi de forma successionis ibi, in præcedentibus verbis relata, fratribus differentibus, &c. & hanc puto veritatem, & sic intelligendus de Franch. decis. 412. hu. 4. vers. dicebant.

46 Decimo quæro, si pater relinquat filiaẽ dotem certæ quantitatis, & fratres, & hæredes, vel successores patris voluntatẽ non exequantur, an in pœnam possit practicari masculiatio, & de Franch. præd. decis. 412. circa fi. refert decisum, quod sic, referens Apostill. D. Felicis de Rubeis ad consuet. quod autem. Pleniũ enim debitum dotis per legatum efficitur, prout dicimus in dote prælegata, & Precc. in addit. ad præd. consuet. quæ incip. non ex ista glo. & Afflic. in decis. 376. & sic decisum in causa Visagie Longhe contra Thomam Rubeum, die 6. Octobris 1554. Actuarius Balsamo, prout testatur Camiff. Salern. in addit. ad hanc consuet. fol. 72. in prin. in addit. quæ incip. ad hanc consuetudinem, & quod de legato dotis non sit iudicandum diuerso modo ab ipsa dote, veluti vt purum legatum, sed vt verè dos cõciudit, Peregrin. de fideicommiss. art. 38. in final. verbis contra Cardinal. confi. 151. in fin. & Brun. art. 13. num. 49. in tract. stantibus masculis; maximã tamen auctoritatem esse dicit illorum in factis occurrenti; & loquitur in terminis nostri statuti: & ratio est, quia pater non facit, nisi liquidationem paragij, & taxationem, non autem mutat, nec innouat obligationem, prout opti-

optimè dicit de Pont. confi. 50. nu. 8, vol. 1. & ad prædicta faciunt plura dicta per Napod. in consuet. hæredesque mariti, sub num. 86. ex quibus concludit dotis legatum non immutare, nec innouare dotis naturam, vide etiam remissiones latas positas per Iaf. in §. fuerat. num. 124. instit. de actionib. sic expressè tenet Vrsill. ad prædict. Afflic. decis. 370. masculiationem prædicari in legato dotis, sub num. 4. Non erit igitur in hoc amplius dubitandum, stantibus prædictis, optima ratione fundatis, & faciūt latè cumulatam per Thesaur. junior. in lib. 2. quæst. foren. 73. quia consuetudo dicitur duo, scilicet, esse maritandam, & dotandam secundum paragium, licet in nōnullis sit differentia inter legatum dotis, & dotem de paragio, prout in discursu, quem fecimus de dispositione constituit. vt de successione. vbi ex Ifern. in fin. constit. comitibus, & ex pragmat. Filingeria in duobus diuersitatibus collegimus, vbi videas in vltima quæstione.

47. Vndecimò quæro, an in ea, quæ vult se monacare, & ei competit paragium ingressarū, possit prædicari masculiatio, & ex fauore monacationis possit dici habere locum consuetudinem, ne plus habeat luxuria, quam castitas, prout hic in paragio dicit Napod. nu. 66. eo maximè, quia interest etiam Reipub. Christianæ, & Catholicæ ipsas monacari, vt Deo seruiant, & colligitur ex Napod. ibid. nu. 67. vbi Napod. limitationem masculiationis ponit immediatè, postquam de monacatione, & ea, quæ vult castè viuere, est locutus; & ratio est euidentis, ex pia intentione consuetudinis: nam si in pœnam ipsorum hæredum differentium matrimonium carnale est inducta masculiatio, quantò magis non debet induci in differētibus matrimonium cœlestè per ea, quæ dicit Menoch. de præsum. lib. 4. præsum. 148. num. 8. differt enim tunc frater, & successor nuptias contrahere cum cœlesti Sponso, prout de viro temporali, & cœlesti dixit Napod. loc. cit. & sic ego teneo, nec dubitarè de facili pro matrimonio cœlestis sponsi in dubio respondere, quando de facto occurreret, & tunc erit ista semper admissa, & monasterium, vt filius sororis masculiatæ ad aliorum successiones, faciunt ad prædicta, quæ dicit Gabr. in verb. monasterium. Et id, quod dixit Napod. infra in tit. de iur. dot. num. 91. vbi præterquam ad matrimonium, quod ad alia monialis non dicitur mortua: & quod publicum ius, & diuinum equiparentur And. in tit. qualit. vassall. iur. deb. fidelit. in princ. vers. postquam, in fin. Afflic. decis. 252. nu. 7. & num. 8. vbi pia causa, & publica æquipa-

rantur, & faciunt dicta per Euerard. loc. 76. & 77. tit. de matrim. carnal. ad sp. ritual. & de spirituale ad carnale. Et de hoc argumento Tell. in l. 6. Thaur. num. 50. & seq. & in simili propius ad casum nostrum Grat. discept. forens. cap. 254. num. 11. vbi dispositio iuris cōmunis, qua dicitur esse expectandum triennium in adimplendo legato, nuptiarum causa relicto, vt dicemus infra quæst. 20. extendit etiā ad conditionem ingrediendi monasterium, per prædicta militante in vtroque ead. ratione, eò magis, quia hanc extensionem facit in dispositione speciali, quæ non est regulariter trahenda ad consequentiam, vt ibidem num. 18.

48. Duodecimò quæro, an soror masculiata, excludat sororem aliam non masculiatam, & de Franch. in fin. præd. decis. 412. refert fuisse decisum in causa ibi relata, quod si cum sorore masculiata concurrerent filij alterius sororis, etiam non masculiatæ, vel ipsa soror, q̄ admitterentur cum ea ad successionem; quia, licet soror masculiata admittatur, vt masculus, nihilominus non est masculus, & consuetudo Neapolitana, quæ est stricti iuris, vt dictum est sæpius (inquit D. de Franch.) excludit sororem, quando concurrat cum masculo, non autem quando cum sorore masculiata, & refert decretum latum prævia maxima causæ cognitione, sub die 4. Iulij 1556.

Obstare tamen videbatur prædictæ determinationi, verba ipsius consuetudinis indifferenter dicentis, [illas posse petere portiones de bonis paternis, & maternis, viriles, vt fratres, & alij successores, qui tenentur eis dare paragium,] eo enim ipso, quod ad virilem vocantur, perneceffe est, quod illa virilis habeat annexam obligationem concedendi ratam paragij alijs fœminis non masculiatis cum eadem conditione, & vt etiam illæ possint; non adimpletis adimplendis, masculiari: datur enim ipsi sorori petitio hæreditatis, quando est masculiata aduersus fratres contumaces, vt dicit Napod. in consuet. si qua mulier, nu. 12. & diximus supra in 3. not. dum de iur. accrescendi tractauimus: si ergo vt masculus admittitur, inseparabilis videtur ab hac admissione ius exclusiuum fœminarum, & Vrsill. ad prædictam decis. Afflic. 370. num. 5. quærens, in quibus succedat soror masculiata, dicit in omnibus, ac si ipsa, descendentesque ab ea fuissent masculi. l. 1. C. de privileg. vrb. constat. lib. 11. not. Scriben. in l. 1. ff. de leg. 1. sic indifferenter, & absque difficultate transit D. Consiliarius de Georg. in alleg. 29. num. 3. qui loquitur in successione transfuersali, ex dispositione. §. quod autem, quod soror debeat, vt i-

ma-

masculus, alias forores excludere. In qua questione distinctè procedendo dicas, quòd aut agimus in casu, quando concurrat masculus cum ipsa foemina masculiata cum altera non masculiata, & hoc casu ipsam foeminam in omnibus, masculo concurrente haberi debet pro masculo, quia ipse masculus utitur iure suo, & absque controuersia ipsam foeminam, non masculiatam, excludit, nec tractatur tunc de preiudicio ipsius foeminæ, quæ similiter excluderetur, & tantundem haberet. si ipsa masculiata non interueniret, & hoc modo tractatur solum de præiudicio ipsius, qui contumaciã coptraxit, & pœnam à consuetudine impositam meretur, & sic pœna in hoc casu habet suos autores; & in hoc non dissentit de Frách. in præd. decis. & faciunt infra proximè dicenda ex Napod. autoritate.

Si verò masculus non concurrat, tunc maximè obstat contra ipsam masculiatam, ratio ipsius masculiationis; nam inquit alia foror, quòd, si eatenus masculiatio est à consuetudine introducta, quatenus ipse frater est contumax, & contumaciã nõ dicitur, nisi supposita prælatione, & simul exclusione ipsius foeminæ per concursum masculorum: ergo si ille concursus, & prælatio est causa ipsius masculiationis, cessante illo, debet etiam & effectus masculiationis cessare, per rationem causæ cessantis: ergo si omnia cessant, masculo non concurrente, non poterit contra foeminam solum practicari masculiatio, & ratio istius decisionis est, quòd quemadmodum ipsa prælatio, & exclusio annexam habet conditionem, ut debeat cessare, cessante masculi concursu, sic debent omnia cessare ex illis orientia: aliàs hoc modo pœna excederet suos autores, quia ista foemina, quæ in casu masculi non concurrentis poterat admitti etiam dotata, & exclusa, nunc penes ipsorum fratrum contumaciã priuaretur hoc beneficio, cum ipsa non deliquerit: quæ ratio militabit non solum quando in successione parentum, & ascendentium fuit datus concursus ipsius masculi, & deinde post masculiationem introductam ipse masculus sit mortuus, ita ut in successione transuersali sola foemina masculiata cum alijs nou masculiatis cõcurreret, quam etiam si à principio masculus non concurrat, sed quia in hac conclusioe habemus Napod. theoricam; quæ potest plures intellectus recipere; volui ipsam more solito explicare, & insimul resolvere difficultates, quæ fieri possent.

49 Et antequam ad Napod. veniam. Aduertendum ipsam consuetudinem notatam præsupponere in ipsius masculiationis effectu actualem concursum ipsorum masculorum: inquit

enim, ut fratres, & alij successores prædicti, qui tenentur, & sic per tempus præsens, non dicit: qui tenebantur, voluit enim cõcursum præsentem esse: si ergo non sunt successores; qui tenentur, nullus erit effectus ipsius masculiationis; modò quærit Napod. in §. quod autem, sub num. 303. in verb. parentum, [Sed pone, quòd aliquis deceffit, relictis duabus, vel tribus filiabus, postea moritur vna ex ipsis, quæro, an eius forores, vel ipsarum filij sibi succedent? Respondeo videtur ex præmissis, quòd aut dictæ forores habuerunt bonam paternam ex causa dotationis, aut ex causa successione: primo casu non succedunt sibi dictæ eius forores, nec ipsarum filij. Secundò verò casu sit, quia censentur fratres, & utuntur iure fratrum, ut hic patet.] Et Napod. hic non videtur ponere casum nostrum, quia dubitat, an forori masculiatæ succedatur per forores, & non video quomodo in fororibus posuerit dubium, postquam nec etiam in masculo quæstio esset dubitabilis, cum non reperitur in cõsuetudine dispositum; quòd ipsi masculo foeminæ non succedant, vnde Napoda. dum sequitur. [Sed certè prædicta sunt vera, quando forores concurrunt cum fratre, seu satribus,] bene soluit, quia non potest dari exclusio fororis, nisi adsit masculus, hic etiam non dubitat Napodan. si debeat succedi per sororem masculiatam insimul, cum nõ masculiata, & sic an masculiata habeat ius excludendi aliam sororem, sed an ipsi masculiatæ succedatur, & per hoc bene requirit cõcursum ipsius masculi, & hoc modo intellecta hæc doctrina nihil ad rem facere videtur pro resolutione prædictæ difficultatis, & quòd hic tractetur de succedendo per alias ipsi masculiatæ, facit id, quòd Napodan. dixit ead. consuet. §. quod autem. nu. 304. Ibi enim dum explicat naturam masculiationis inter cetera dicit ipsi masculiatæ, uti masculo succedi, intelligas tamen, ut inferius dicitur quoad illam portionem, quam ipse habuit, ut masculus, nam in alijs non potest dari diuersitas inter masculum, & foeminam, sic videtur ex prædicta glo. colligi in verbis sequentibus, ibi, quoad eius portionem,

Præterea Napod. in præd. glo. nu. 303. loquitur in casu, in quo est impossibile, quòd masculiatio interueniat. Si enim supponit, aliquem deceffisse, relictis filiabus ergo inter filias non potest dari masculiatio, cum non detur concursus, nec ab initio ipsius masculi, & per hoc bene concursum requirit in vers. sed certè. Item dum ponit idem si duas, vel tres filias reliquerit, & vna præsupponatur mori, ergo nec concursus supponitur in succedendo

cedendo aſtiue etiam ſororis in genere, nedi
 ipſius maſculiatæ. In eo verò, quod Napod. di
 cit in illis verbis. *Vnde diſco, quòd diſta ſo
 rores ſuccedunt ſibi inuicem ab inſtato.*
 Deciditur caſus noſter, ſi ſupponamus tres fi
 lias reliſtas, & vnã habuiſſe bona paterna
 per formã ſucceſſionis, neceſſariò ſupponẽ
 dum eſt interfuiſſe in ſucceſſione patris ipſum
 maſculum, alias non poſſet dari caſus, vt vnã
 habeat per formã dotationis bona paterna,
 & alia per formã ſucceſſionis per ea, quæ
 idem Napodan. hic dixerat num. 31. nuptam
 non excludi, vt diximus ſupra: ſed omnes ſuc
 cedere, collatis dotibus; ſi igitur dicit ſimpli
 citer inuicem ſuccedere ſibi ab inſtato, ergo
 moriente aliqua, quæ fit dotata ſuccedet ſibi
 tam maſculiata, quam alia non maſculiata,
 atias non eſſet inuicem ſucceſſio, niſi caſus no
 ſter comprehenderetur, & ſic cum Domino
 de Franch. & cum præd. deciſ. cõcludo, quòd
 ceſſante concuſſu ipſorum maſculorum quo
 cunque modo ceſſet, ſit denegandus vniuerſa
 lis effectus ipſius maſculiationis, effectũ autẽ
 dico non conſumatum: in portione verò, quæ
 iam ſpectauit ipſi maſculiatæ, cum iam ſit ius
 quæſitum non poſſet dici effectus ceſſare, cum
 iam ſit ius radicatum, & non tractetur de
 ſuccedendo: ſed de iam quæſita ſucceſſione, de
 qua loquitur Napod. d. nu. 304.

50 Nec obſtat, quòd, cum tractetur de ſucceſ
 ſione tranſuerſalium, non videtur poſſe tra
 ctari de actuali exclusione, vel maſculiatione
 foeminarum: prout eſſet in linea deſcendenti,
 quando ſucceditur parentibus, ſed tractari de
 maſculiatione iam facta, & per hoc ſimpli
 citer tex. dicit, & in præmiſſis appellatione fra
 tris ſoror non continetur in d. §. quod autem,
 in fin. & excipit maſculiatam, quia, licet quò
 ad maſculiationem ſit de ea in linea tranſuer
 ſali tractandum, vt de facta, & non de facien
 da: & maſculiatio ſit facta, vel exclusio ipſius
 foeminae, non tamen eſt ipſa perpetuò ex
 cluſa, prout Doctores de iure communi in ſi
 mili materia dubitant, & ſupra diximus; ſed
 ſemper requiritur concuſſus ipſius maſculi,
 qui ipſã excludat, & qui excluſerat eam à ſuc
 ceſſione aſcendentium. Si enim maſculus non
 concurrat, tunc bene argui poterit, quòd ſi
 foemina non poſſet nec debet cenſeri excluſa
 per dotationem ſibi factam per maſculum ex
 eo, quia ipſe maſculus eſt mortuus, nullo reli
 ctio filio, & ad præſens non concurrat, nec per
 conſequens excludendi ius poterit reſidere
 in ipſa foemina, duplex enim eſt ius formatũ
 ab ipſa conſuetudine, ius, ſcilicet, excludens
 ipſas foeminas eas dotando reſidens in perſo
 na ipſorum maſculorum, & ius paſſiuum
 ipſarum foeminarum, vt ab ipſis maſculis

excludantur; ſi ergo ipſis maſculis non exi
 ſtentibus ceſſat ius paſſiuum ipſarum foemina
 rum, & per conſequens non poſſunt excludi,
 ceſſat per conſequens ex natura correlatiuorũ
 ius aſtiuum, quòd ius reperitur quaſi per ceſ
 ſionem in maſculiatam tranſlatum, operante
 hoc conſuetudine per ea, quæ ſupra dixi
 mus, & ſic ipſa maſculiata in ea portione vi
 detur ſuccedere ipſis maſculis, cũ ab ipſis ip
 ſam portionem auocet petitione hereditatis,
 non poterit merito habere plus iuris ipſa
 ceſſionaria, quam ipſe cedens, qui nõ potuit
 transferre ius non delatum, & hanc puto ve
 ritatem. † Reperi in quodam antiquo alle
 gationum libro in l. 3. fol. . exiſtente penes
 Doctũs. Aloyſiũ de Niqueſa, Nunc meritiffi
 mũ Reg. Conſiliariũ, mihi ſẽper obſeruandũ,
 ob inſignes ipſius qualitates, ſic ſcriptum ex
 dictis in §. præmiſſis, fuiſſe bis iudicatum in
 S. Conſil. quòd ſi concurrat ſoror maſculiata
 inſimul cum filia ſororis non maſculiatæ ad
 ſucceſſionem fratris, ſoror maſculiata ipſum
 excludat ex generalitate §. in præmiſſis, tamẽ
 nec cum ipſis deciſionibus recedo ab opinio
 ne prædicta fundata in prædicta deciſione,
 relata per D. de Franch. & tot viuis rationi
 bus reſponſum non inuenio, tanto magis,
 quia illa deciſio fuit facta cum maxima cau
 ſæ cognitione, vt dicit D. de Franch. Nec ob
 ſtat generalitas dicti §. in præmiſſis, quia tex.
 dicit quòd prædicta, & ibi ſemper intelligit
 tur concuſſus ipſius maſculi, quia in §. ſed ſi
 morienti, expreſſè dicitur ſuperſunt frater,
 ſeu fratres: quando ergo a deſt. frater, licet ad
 ſit ſoror, cum ea non venit appellatione fra
 tris, præterquam maſculiata: & quòd tex. in
 §. ſed ſi morienti loquatur in caſu, quo ſolæ
 foeminae ſuccedere intendunt non eſt verum,
 cum ſemper requiratur fratris concuſſus, &
 vid. in quæſt. ſeq. vbi etiam plura dicam.

52 Decimotertio quæro, an ſicut vnica dota
 tio ſufficit, ſcilicet, vnica dotatio de bonis
 omnium aſcendentium, & parentum, ad hoc,
 vt ipſa dotata excludatur etiam à ſucceſſione
 tranſuerſalium, ſic è conuerſo vnica maſcu
 liationem ſufficere ad includendam ipſam
 maſculiatam ad ſucceſſionem tranſuerſalium,
 & Afflic. in præd. deciſ. 370. in fin. 2. dub. nu.
 11. dixit Dominos de Conſilio inclinare in
 opinionem, quòd maſculiata, ſuccedat cum
 fratre, & vtitur iure fratris, & ibidem V rſill.
 in ſuis addition. nu. 5. & ſic ex §. quòd autem
 colligit de Pont. conſi. 50. nu. 14. ¶ dum ali
 qua ſemel maſculiatur reſpectu vnus ſucceſ
 ſionis, quòd n̄n eſt dubium maſculiationem
 ſuum effectum operari reſpectu omnium ſuc
 ceſſionum deuoluendarum, & Napod. in lo
 P cis

cis in proxima quæstione relatis, in versic. ad prædicta, & tex. in præd. vers. & in præmissis luce clarius hoc explicant. In §. enim sed si morienti, ponitur casus, in quo frater, vel fratres cum alterius, vel aliorum fratrum filijs in infinitum possunt succedere alteri fratri, dum deinde dicit, & in præmissis appellatione fratris soror non continetur, nisi sit masculiata, ergo masculiata succedit in simul cum fratre, & sic filij sororis masculiatæ quod ad id erunt, ac si essent filij fratrum, & alij descendentes ex masculis. Continetur ergo soror masculiata appellatione fratris, ergo verè, & propriè dicitur masculus, quia verbum, continetur propriam, & germanam significationem importat, Barto. in l. cui eorum. §. affinitates. ff. de postuland. sed istud dictum Bar. reprehendit Aret. in l. gallus. §. instituens, & ibi Ias. in l. 1. & 2. & cõmuniter per Doctores.

53 † Est ergo eatenus frater, quatenus per masculiationem includitur, & eatenus masculiatur, quatenus per prælationem excluditur, ut diximus: concursus ergo semper intelligitur, quæ nota ad proximam quæstionem: & ex his dictis limitatur etiam decis. de Franch. 412. vbi filij fratris excludunt filios sororis in successione fratris, vel sororis, ut, scilicet, limitetur in filijs sororis masculiatæ, quo casu debent simul concurrere: quando verò soror nõ est exclusa, quia masculus non adest, tunc fratris appellatione continetur, ita probat Theaur. quæst. for. lib. 1. quæst. 42. num. 3. & latè cumulat, quando ergo non adest concursus, non indiget soror cõsuetudine, nec ipsius dispositione, ad hoc, ut fratris appellatione contineatur: & sic si ista prætendit, ut masculiata comprehendi fratris appellatione, altera soror prætendit cõprehendi uti non exclusa, & sic non exclusa est potior, ex quo masculiatio non processit cum sorore, sed cū masculis.

54 Constat ergo ex prædictis; dato concursu ipsorum masculorum quod ad alias etiam successiones ipsam masculiationem effectum suum operari: difficultas est videre, quonam modo fiat hæc iuris operatio. Hanc punctualitatem non inuenio ab aliquo tactam, sed ex supra decisis illud certum est illationem prædictam non fieri in successione ascendenti, quia siue quis sit masculiata in successione patris, vel matris; siue dotata, & occurrat casus successione aliorum ascendenti, habebit semper legitimam ipsa femina, prout dicemus in cap. de paragio, & supra etiam hic alias diximus §. 8. nu. 10. Secundò non est per cõsuetudinem perneceffe requisitum, ut masculiatio non possit fieri, nisi simul & semel in bonis patris, & matris: sed quãdo possint

concurrere qualitates, masculiationem inducentes, veluti viua matre, poterit femina masculiari, & tunc quemadmodum fit distinctio omnium bonorum inter materna ex vna parte, & paterna, & alia ex altera parte, prout dicitur in consuet. si quis, vel si qua in successione transversalium, ut coniunctio matris influat ad successione maternorum, & cõiunctio patris ad alia bona, sic ista masculiatio facta in bonis paternis, habilitabit ipsam feminam ad succedendum in omnibus bonis cum alijs masculis alteri fratri, & ad materna non, quia in illis non reperitur masculiata, quando verò masculiatio esset vniuersalis. vniuersaliter suum operaretur effectum, quãdo esset particularis in ea particulari successione, illa ratione, quia pœna non debet excedere terminos delicti, & in eo, in quo quis deliquit, debet puniri, & hanc opinionem, sequitur incertus autor in addit. quæ incipit circa istam glo. vers. & cum ista glo. sub num. 303. quod possit dari masculiatio in vno patrimonio, scilicet, ut possit succedere uti agnata, quãdo est in paternis masculiata agnatam intelligas coniunctam ex latere patris, & sic in omnibus, præterquam ad materna erit masculiata, quam apostillam cum maxima lætitia post hæc scripta inueni, & dum dicit quod ad illud patrimonium non potest intelligi de illis bonis; in individuo, in quibus fuit facta masculiatio, ex quo dum tractatur de successione fratris, non procedit, quia ex l. 1. §. veteres, ff. de acq. possess. est aliud patrimonium, sed intelligas pro patrimonio paterno respectiue, prout in ipsa masculiatione infertur a successione ascendenti ad collateralem, ut hic diximus. Addas, nam, sicut masculiatio recipit diuiduitatè respectu ipsorum, contra quos fit ipsa masculiatio, sic etiã debet recipere diuiduitatè respectu ipsius rei, in qua delinquitur, prout supra diximus, quando verò præmoritur mater, viuo patre, non potest dari casus masculiationis, quia, patre viuente ipse pater habet administrationem bonorum maternorum, & eius officium est dotare filiam, cum viuit, ut supra diximus, & ratio est euides, quia, si eatenus ipsa filia venit fratris appellatione, quatenus est masculata, & masculiatio non excedit coniunctionem: & bona paterna, & alia, quæ cū paternis veniunt cõiuncta, eatenus ergo veniet fratris appellatione, & hoc est, quod dicit d. vers. in præmissis quoad id, & prædicta dicta sunt circa masculiationem, quæ extenditur ad successione fratris, & sororis, & huiusmodi comprehensas in §. sed si morienti, † quæro modò qualiter ex verbis cõsuetudinis colligatur exclusio sororis dotatæ, vel

vel inclusio sororis masculiatæ, dum tractatur de succedendo alijs proximioribus agnatis, & non est alia consuetudo, quæ possit hoc decidere, nisi *tex. in §. quod autem, iuncto vers. in præmissis, quæ generaliter loquitur de omnibus alijs in vltioribus gradibus existentibus agnatis, vel cognatis, & Napod. dum voluit intelligere præd. §. in fratribus, consobrinis, amitinis, patruelibus, & huiusmodi, vt in verb. alijs. nu. 389. quæ personæ comprehenduntur in quarto gradu, & in l. iuriconsultus, §. quarto gradu, vers. eod. gradu, ff. de gradibus, restrinxit Napod. verba generalia consuetudinis, quæ loquitur de gradibus vltioribus, & de agnatis, & cognatis in minima portione vnius gradus: nã vltra patruelles in quarto gradu octuaginta personæ continentur: si ergo voluit intelligere prædictam dispositionem in prædictis patruelibus, ergo non potest intelligi de fratre carnali cum filijs fratris etiam carnalis, in infinitum succedentibus alteri consobriño, cum in fratribus consobrinis voluit poni casum, non igitur poterit dari exclusio sororis dotatæ, nec inclusio sororis masculiatæ in eo *tex. nisi vti comprehensæ fratris appellatione, cum determinatio verbi sororis, ita debeat determinare determinationem fratrum, vt ipsius sororis: sed si Napodan. fratrum determinationem vult intelligere, & determinare de consobrinis, vt equaliter vnica determinatio, plura respiciens determinabilia, determinare dicatur. l. iam hoc iure. ff. de vulgar. & pupil. Sed iam certum est, sororem consobrinam, item amitinam, & huiusmodi non posse excludi per fratrem consobrinum, prout expressè ex §. sed si morienti colligitur, vbi datur inter nepotes successio, & non excluditur, nisi illa neptis, quæ habet fratrem consanguineum, vt ibi dicitur, ibi, quæ habeant fratres consanguineos, & ibidem Napodan. nu. 280. Si ergo frater consobrinus non excludit sororem consobrinam: ergo pernecesse fatendum, quòd, aut non adest consuetudo, quæ loquatur de exclusione sororis dotatæ, quando tractatur de successione aliorum cognatorum, vel agnatorum, fratribus non existentibus, aut in §. quod autem, non tractari de fratribus, & sororibus consobrinis, sed de fratribus, & sororibus carnalibus consanguineis, & filijs aliorum in infinitum succedere volentibus omnibus alijs agnatis, & cognatis in vltioribus gradibus existentibus; & sic soror masculiatæ debeat in simul cum fratre admitti ad quamlibet successione, siue alterius fratris, vt in §. sed si morienti, siue aliorum in vltioribus gradibus, vt in §. quod autem, &**

ex his colligitur inconueniens, quod consequitur ex intellectu Napod. dum in solis amitinis, & huiusmodi fratribus vult ipsum intelligere, dum deinde sorores excludit, vt eadem determinatio sit vbique vniformis, oporteret, vt excluderetur soror cõsobrina, & amitina per eandem adequatã interpretationem, & non esset per consuetudinem soror à fratre exclusæ, vel cum eo inclusæ, quando est masculiatæ, dum succeditur alteri, quam fratri: fatendum igitur erit in hoc calu §. quod autem, loqui etiam de fratribus, & sororibus, & de filijs, & descendentes alterius fratris in successione aliorum agnatorum: in qua re, quia plura dicam, dum ipsius §. quod autem; interpretationem faciam loco suo, hic amplius non dico, ibidem enim dicitur de subgressione in transversalibus, de prærogatiua sexus, & sic de exclusione foeminarum, iam exclusarum in successione parentum, & de masculiatione extendenda ad successiones transversalium.

56 Quoniam promisi hic explicare glosam Napodan. in verb. ad prædicta. num. 304. & corrigere eam, prout in vetusto reperi exemplari, vt promissa seruem, sic eam corrigas, & intelligas; inquit enim *text. quod ipsa soror masculiatæ eiusdem conditionis est, quòd prædicta, ac si esset masculus. Quòd prædicta, inquit Napodan. Et sic tam eum tractamus, quod succedat vti masculus, parentibus, & alijs, quibus eius fratres succedunt.* Hæc verba ostendunt effectum masculiationis tam in linea descendenti, vt hic in hac nostra consuetudine §. eas autem, quam in §. sed morienti, quando succeditur fratri, quàm per §. quod autem, quando succeditur alijs cum ipsis fratribus, & sic ostendit perpetuum concursum, dum dicit. *Quibus eius fratres succedunt,* sequitur Napodan. *Quam quòd sibi succedatur, vti masculo.* Hæc verba iam declarauimus supra debere intelligi quòd ad portionem masculi, & virilem sibi delatam, quòd, scilicet, ipsius filij habebunt virilem, prout virilem habuissent, si fuissent filij fratrum masculorum, sequitur Napodan. *Et sic est notandum, quod descendentes ex femina masculiatæ quòd ad eius portionem, quam habuit, vt masculus, censentur agnati, quia succedunt ad illam portionem, prout descendentes ex masculis, & sic vti agnati,* dum sequitur. *Cum tractatur de successione talis mulieris, non intelligas nisi ad ipsam portionem, vt dixi, alias ipsi non succedent, sed solum masculi, seruata forma huius consuetudinis nostræ, & sic vti agnati, & filij masculorum virilem habent ex successione eorum matris. Dum dein-*

de sequitur. *Socius cum tractaretur de successione alicuius descendentes ab ea, quia tunc eis succedent sibi proximiores ex parte matris, & sic cognati, nam certum est peruenisse de defuncto ipsa bona à matre, vel ex linea matris, ergo proximiores ex matre sibi succedunt. Quia non potest esse, ut ipsa, quæ alios filios fecit, non sit mater filijs suis.* Ex quibus notabis, ut aliàs dixisse memini, quod decisio D. de Franch. 412. in qua nepotes ex sorore excluduntur à nepotibus ex fratre, non procedit in filijs sororis masculiatæ, quia ipsi videntur uti agnati, quando concurrunt vel fratres, vel fratris descendentes.

37. Decimoquarto ex prædictis resolutur alia quæstio, quæ est, an possit masculiari foemina, & introduci ab initio masculiatio in successione transuersalium, & ex dictis etiam in notabilibus, & in tract. de paraglo infra in secunda parte concludi potest, nullo modo posse actualem masculiationem practicari in successione transuersalium: Et ratio est, quia, cum masculiatio oriatur ex prælatione, & exclusione cum onere de soluendo paragio, & in transuersali linea non debeat paragium, ergo non potest cadere masculiatio: quod verò non debeat in transuersali linea paragium, patet ex dictis in prædicto tractatu, & hic in principio. Et in hoc hodie non datur locus dubitationi, ex rebus, toties per S. Conf. iudicatis, & quemadmodum exclusio facta, & dotatio ipsius foeminae in bonis ascendentium, patris, scilicet, & matris, & aliorum ascendentium, facit, ut ista soror, cum tractatur de successione transuersalium, ipsa non veniat fratris appellatione, per §. in præmissis, sic etiam, ut in prædictis bonis masculiata veniat fratris appellatione, non potest amplius tractari de excludenda, sed de exclusa iam sorore quoad solutionem paragij, & ipem masculiationis, non autem quoad interuentum ipsorum masculorum, qui si non interueniant, cessant omnes exclusiones, & masculiationes, ut diximus: quare dicebam non ad rem Napodan. introduxisse distinctionem exclusionis factæ per consuetudinem in tempore præfinitam, & non præfinitam sub nu. 26. hac nostra consuetudine, dum dixit. *Non est hoc ius consuetudinarium, secundum quod seruetur prerogativa sexus, sed conditionaliter, scilicet, si infra certum tempus dotetur de paragio.* Hucusque processit Napodanus, explicando naturam ipsius exclusionis actualis, quæ sit ipsius foeminae conditionaliter per ipsos masculos, dum deinde vult Napodan. declarare ipsam exclusionem, se inuoluit, inquit enim. *Et hoc tam in linea*

descendenti, ut hic, quam in linea transuersali sine limitatione temporis. Quasi inter lineam descendente[m], & transuersalem quodam exclusionem non sit alia differentia, nisi quia altera sit cum limitatione temporis: sic etiam Napodanus sequitur Anton. de Alexan. in apostill. ibidem, sub d. num. 26. quæ incip. nota, quia, dum inquit ex Napoda. quod consuetudo excludit foeminas non totaliter, sed conditionaliter in successione patris, si dotetur intra decimum sextum annum: in collateralibus verò si fuerit dotata, non tamen apponit tempus: qui in hoc non bene dicunt, quia ipsa dotatio in bonis ascendentium est conditio, quæ facit excludere ipsas foeminas etiam à successione transuersalium, & non requiritur alia dotatio, ut proximè diximus, & non est dubium, quod tunc, quia præfinitio temporis sexdecim annorum est de essentia ipsius dotationis, & ipsa dotatio operatur exclusionem conditionalem, quod quemadmodum filia est exclusa cum præfinitione temporis, etiam soror erit exclusa cum eadem præfinitione temporis: unde non bene est dictum in collateralibus esse factam exclusionem sine præfinitione temporis melius dixisset, in collateralibus verò exclusio introducta per consuetudinem, vel masculiatio debeat exequi, quatenus processit in linea descendente, vel quatenus potest procedere, ut dictum est: & sic differt modus exclusionis, quæ fit actualiter in linea descendente ab alia, quæ est iam ut facta, & hanc differentiam in simili dispositione ponit Paul. de Castr. in l. Titio centum. §. Titio. ff. de condit. & demonstrat. num. 7. & 8. Imol. & Paul. in consilijis relatis per Alexan. consil. 13. nu. 10. volum. 3. Et licet Anton. loquatur de dotatione facta ibi, si fuerit dotata, dum ex ea dotatione excludit temporis præfinitionem, videtur confiteri separatam dotationem contra terminos consuetudinis, quia si fuerit dotata, intelligitur cum suis qualitatibus de bonis ascendentium infra decimum sextum annum, & sic aut dotatio non est ponenda in conditione, aut cum suis qualitatibus, & cum temporis præfinitione, & per hoc malè sunt dicta verba prolata, tanto fortius etiam, quia in prædicta additione, inquit Anton. esse vtilem quæstionem de præfinitione temporis ad motam considerandam, quasi possit considerari aliqua mora in linea transuersali, in qua non cadit debitum, ego inde facile crederem Antonium voluisse dari paragium in transuersalibus contra veram opinionem, & ex Napodan. ut possit saluari eius dicta, non malè colligeretur, est tamen opinio contra

tra

tra expreſſam diſpoſitionem conſuetudinis, & theoreticam prædictam Napod. in bono, & recto ſenſu ſenſit Afflic. in præd. decif. 370. nu. 11. dum de maſculiatione loquitur.

56 Decimoquinto quæro, ſi ſoror habuit actionem ad conſequendam virilem, vti maſculus ex maſculiatione legitime introducta, & eam per lapſum temporis perdidit, an ſuccedat, vti maſculus in alijs ſucceſſionibus, quæ ex iſta prima ſucceſſione regularentur, ſi adhuc hodie exiſteret, & non fuiſſet amiſſa, & Ant. de Alexan. in additio. ad hanc conſuetud. in verſ. quod autem, quæ incip. quid autem ſi habuit, concludit non ſuccedere ſororem, primo ex ſimilitudine argumenti deſumpti ex Napodan. ibidem num. 301. vbi Napedan. in verb. habuiſſe, inquit, *Si habere debuiffes de iure, quæ eſt ſi habuit actionem ff. de reg. iur. l. qui actionem: habuit ſoror pariſi ſucceſſionis, ſeu actionem ad partem, niſi per dotationem fuerit excluſa, ut ſupra conſuetud. ſi moriatur.* Ex quibus verbis ibi, niſi per dotationem. deſumit argumentum Anton. de Alexan. quod, ſcilicet, ſoror maſculiata, ſi poſtea doteatur. de paragio, excludatur a ſucceſſione. Sed aduertendum erit ad prædictum argumentum, quod Napodan. non ponit exceptionem formalem ad caſum, de quo ibi loquitur, ſed ad regulam generalem dicendo actionem habere ad partem ſororem illam, quæ non eſt excluſa per dotationem, quaſi dicat, quod excluſa per dotationem, licet per inſtitutionem, vel aliter habeat actionem ad partem, non per hoc veniat fratris appellatione, prout ſupra alijs diximus, itaque potius inquit Napodan. quod maſculatur illa, quæ habet actionem ad partem, ſi non reperiatur antea excluſa per dotationem, quam ſi non reperiatur poſt maſculiationem, excluſa per dotationem, vt ſic exceptio intelligatur ſecundum habilitatem terminorum, quomodo enim poteſt dari caſus excluſionis per dotationem in filia, quæ iam actionem ad partem habuit per maſculiationem acquiſitam? excluſio igitur debet præſupponi ad conſtituendam exceptionem maſculiationis, quæ facta ſit antequam ſoror ad partem actionem conſequatur, quæ maſculiatio ſi præſupponatur facta, non poſſet amplius maſculiata per ſimplicem dotationem excludi, Afflic. decif. 159. nu. 2. vbi in hoc notat differentiam iuris Regni, & conſuetudinis Neapolitanæ.

59. Secundum eſt argumentum, quod ſolutio, & præſcriptio æquiparantur. l. ſi pupillus. ff. de adminiſtr. tutor. Sed ſi per dotationem, & ſolutionem excluditur, ita etiam per præſcriptionem, additque Antonius rationem huius

decifionis, dicendo, quod illa qualitas, quod habuerit partem, vel actionem, debet ad eſſe tempore delatæ ſucceſſionis, ſicut quando quis excluditur per dotationem, oportet, quod illa qualitas dotationis adſit tempore delatæ ſucceſſionis, per ibidem notata, in hoc etiam argumento Antonius implicat eam dotem, deberi excluſam etiam in bonis tranſuerſaliū, cum ad hæc alleget Doctores loquentes ſecundum terminos ſtatuti, qui ſunt diuerſi a terminis noſtris, vt ſæpiſſimè dictum eſt, hoc argumentum non ſtringit, quia in textu non requiritur, quod ad præſens habeat, ſed quod habuerit partem in bonis paritum per amiſſionem ipſius partis non dicitur, nec poteſt dici non habuiſſe, imò contrarium, cum priuatio præſupponat habitum. l. decem. ff. de verb. obligat. præſcribitur igitur contra ſororinam, ipſa portio, ergo ante præſcriptionem realiter habuiſſe dicitur portionem, vti maſculiſſimo rex noſter hoc clariffimè decidit dum non ſolum dicit ſororinam maſculiatam ſuccedere, ſed inquit, poſſe petere virilem, ergo poterit petere; ſi eſt poſſibile, poterit etiam non petere. Igitur ſi non petiſſet, ergo non potuit petere, negatur conſequentia, cum negatio actus non excludat ipſam potentiam, ergo potentia ſola petendi à conſuetudine conſideratur.

60 Ego verò contrariam opinionem veriorē eſſe ex ſtimo, & magis iuri conſuetudinario, ac communi conſonam. Et primo ſciendum eſt ex Napodan. in glo. ſin. ad prædictam conſuetud. ſed ſi morienti. num. 304. in verb. ad prædicta. & ex proximè dictis in quæſt. 13. quod aut intelligimus Antonium loqui de actione; & ſucceſſione ad illam portionem à qua per præſcriptionem eſt excluſa, & bene militabunt omnia dicta de ſolutione, & dotatione, quia verè non debet admitti ad rem, à qua per præſcriptionem eſt excluſa, & in hoc fatuum eſt dubitare, eò magis, quia Napodan. non quærit, niſi de actione, quam ſororina habuit ad portionem virilem in paternis, & maternis, an operetur maſculiationem in tranſuerſalibus: in qua ſpecie non bene concludunt argumenta, quia eo ipſo, quod ſupponimus induſtam eſſe maſculiationem, ſororina non ſolum actu, & cum effectu habet vti maſculus portionem in bonis, in quibus efficitur maſculiatio, ſed etiam in potentia ſit habilis ad ſuccedendum inſimul cum fratribus alijs tranſuerſalibus, & venit fratris appellatione continenda; dum igitur iſta ſoror poſt maſculiationem induſtam per præſcriptionem excluditur, diſtinguas, quod, ſi præſcriptio tenderet ad tol-

pendam masculiationem, ut quis tanto tempore habita fuit ista pro non masculiata, & pro dotata, & tunc quia præscriptio non tollit actionem ad portionem; sed ipsam masculiationem, in hoc crederem, quod bene diceret ipse Dominus Antonius: itaque si habere debuisset portionem, & præscriptio ipsam excludit ab illa portione, remanente masculiatione, ut quia remanet masculiata exclusa per præscriptionem ab illa portione, præscriptio contra unam successionem non tollit successionem nondum delatam, quia quemadmodum successio nondum delata non potest expressè acquiri, vel repudiari, sic nec tacite per præscriptionem. l. is potest. ff. de acquir. hered. & probatur manifesta similitudine, in masculo posita: si enim frater excluderetur a portione, & ab eius petitione in bonis patris, vel matris, non per hoc excluderetur exclusus ab aliorum successione, item differt præscriptio ab ipsa masculiatione; nam quando filia sit similis masculo, præscribit ipsa contra fratrem, & habet actionem contra fratres ad petendam portionem: Si igitur stetit per triginta annos, & non petijt portionem, & passa est præscribi per fratres possidentes, non per hoc erit ipsa exclusa à masculiatione, licet sit exclusa à portione, uti masculus: quid enim, si ipsa femina postquam interpellasset fratres, & esset introducta ipsa masculiatio, & sic successio acquisita ipso iure, facta interpellatione, & constitutis in mora successoribus, prout dicit de Pont. consi. 50. num. 5. recedat ab ipsa petitione portionis, & contentetur, vel retrocedat actionem ad virilem, vel ipsam ad alium aliquo modo transferat? Sufficit enim ad hoc, ut possit succedere transuersalibus, ut habuerit actionem ad virilem, licet illam ad alium transulerit, vel alio modo amiserit: in hoc enim præscriptio est: species alienationis. apud Iulianum, in fi. ff. de con. trahen. empt. l. Celsus, & l. lege. ff. de verbor. signif. & dicit Ifern. in tit. quæ sint regal. in verb. flumina, num. 4. ubi negatiuè valet argumentum, quod non potest fieri per præscriptionem, nec per alienationem, ut ibidem.

61 † Sed quæro, quonam modo separari possit masculiatio ab ipsa successione pro virili, si ipsa successio pro virili est ipsa masculiatio? Distinguas, quod aut ista femina petijt masculiari, & fuit declarata masculiata, & deinde stetit per triginta annos, & non petijt condemnari fratres ad relaxandum portionem, ita ut potuerit procedere præscriptio, procedent dicta per nos, ut remaneant cæteri effectus masculiationis; aut femina stetit per tantum tempus ad petendum se masculiatam,

declarari, ita ut potius sit præscripta masculiatio; & hoc casu bene dicit Anton. intelligas, quando ista non declarauerit se velle masculiari; quia, quando ipsa id declarauit, non requiritur alia actio ad declarandam masculiationem cum ipso iure consuetudo suum operetur effectum, ut dixi ex mente de Pont. consi. 50. num. 5. & petitio potius operatur portionis petitionem, & declarationem, masculiationem esse factam; quæ declaratio potest fieri incidenter in petitione portionis virilis super bonis paternis, & maternis, & hæc est una actio, cum deinde succedit, quod deferatur alia successio in transuersalibus potest petere se declarari masculiatam, & succedere posse cum fratribus, alteri fratri, uti masculus, & licet præscriptio ipsam excluderet à portione: non potuit ipsam excludere à masculiatione, quæ per consuetudinem ipso iure introducitur. argum. l. cum heredes. ff. de acquir. possess. & probantur prædicta per D. de Franch. de res. 4. rz. num. 3. ubi apparet, quod ad hoc, ut soror possit dici masculiata, & ipsa, & eius filij vocari possint cum masculis in successione collateralis, est necesse, quod probetur interpellatio facta, quod fratres maritent ipsam sororem, & ipsi distulerint usque ad annos sexdecim ætatis, quod tunc licet non appareat, quod soror illa fuerit admissa ad virilem in bonis ascendentium, tamen potest tractari de ipsius masculiatione quoad successionem transuersalium, ut ibidem dicitur, & sic quæntadmodum, si non appareat, quod habuerit dotem, non per hoc est masculiata, ut ibi; ita si non appareat, quod habuerit portionem, non per hoc cessabit masculiatio, cum suffecisset ad obtinendum in prædicta decisione filijs, ex sorore, si apparuisset interpellatio, & alia, quæ introducere potuissent masculiationem in linea descendenti, licet non appareat, quod verè habuerit portionem, & hic est casus noster, & sic etiam probatur ex Afflid. in præd. decis. 370. in qua verè fuit discussa masculiatio pro successione transuersalium, si restè perpendatur illa decisio.

62 Decimosexto quæro, an masculiatio habeat tractum retro, ita ut etiã tempore, quo fuit exclusa à successione ascendentium, quando fratres patiantur illam masculiari videatur, uti masculus extitisse, & Capyc. in addition. ad consuetud. hanc, sub num. 27. quæ incip. idem tenet. ex autoritatibus Napodæ. quas ibi refert, tenere videtur, quod respectu ipsius patris, & validitatis testamenti, non reputabitur ista quasi masculus, ut proinde sit declarandum testamentum nullum, ea ratione,

ne, quia ipsa non fuerit heres in eo instituta, cum sufficiat, inspecto tempore testamenti, quod pater ipsam non teneatur heredem instituire, sic tenet Napodan. hic num. 27. in verb. & tenentur in princ. & num. 84. versic. succedunt, & in specie num. 86. & cum masculinatio ipsius filiae debeat oriri ex contumacia, & interpellatione faciendâ ipsi fratribus, & successoribus, nec debeat paternum testamentum periclitari ex ijs, quæ post mortem patris, & facta iam aditione hereditatis, & non ante, possunt accidere, & sic ad faciendam istam retrotractionem deficit habitas extremorum. l. bonorum. ff. rem rat. haber. cum illo tempore, quo, scilicet, moritur pater, non possit, nisi uti exclusâ admitti, ac introductâ masculinatione, non possit censi recta via vocata ipsa foemina, cum habeat actionem contra fratres ad auocandam portionem virilem, ut supra diximus, & dicit Napoda. hic num. 92. & pater pateretur poenam delicti ipsius successoris non adimplentis, ita pluribus in specie in proprijs terminis nostris decidit Napodan. d. verb. succedunt num. 84. hic per totam glo. & dicit de Franch. aliam questionem decidendo in decis. 46. num. 3. in fin. masculinationem non præiudicare ipsi patri, &

63 ex his colligas non bene dici simpliciter per Minad. in constit. in aliquibus, in 2. notab. num. 60. dum dicit suavitatem foeminae esse in pendenti, & fratre non dotante, vel admittente ad successionem, declarari filiam retrotractam, & succedere, ut suam, loquendo de validitate, vel invaliditate testamenti. † Sed, ut uniuersa materia istius retrotractionis intelligatur, regulam constituas indubitatam de iure, quod retrotractio non fit, nec est faciendâ in tertij præiudicium in c. rati habitione, de reg. iur. in 6. & ibi additio ad dyn. tertium intelligo omnem personam, quæ in ipsa masculinatione non delinquit, ut quia ipse non fuit interpellatus, vel interpellatus adimplerit, vel quia habuit aduersus masculinationem restitutionem in integrum, vel non sit heres, vel successor illius, qui delinquit, quia tunc præiudicabit ipsius successori, ut de hereditate, vel act. vendit. C. in l. 2. quia remanet semper obligatus ipse venditor hereditatis ipsi forori, seruata forma consuetudinis, in præiudicium verò illorum, contra quos fuit introductâ masculinatio, ista masculinatio est, ac si ab initio etiam tempore mortis patris fuisset introductâ, etiam respectu fructuum ipsius portionis, quia poterit ista foemina petere illos à die mortis patris: nam licet ipsa non sit creditrix, nisi pro paragio, & fructibus ipsius, ut dicetur infra in secunda part. dum

de fructibus paragij agemus; quando est factus casus masculinationis, petet integram portionem, quæ portio augetur ex fructibus, prout de hereditate dicitur. l. item veniunt. §. fructus. ff. de petit. heredit. quam actionem soror habet, ut supra dixi, contra fratrem: itaq; si fingamus, pendente ipsa masculinatione, & infra tempus sexdecim annorum, vel infra tempus mortis parentum, & ipsam interpellationem, & masculinationem, fuisse factum casum variarum successionum, etiam viuentis patris, ita ut fuerit mortuus avus maternus: item alius transuersalis veluti frater, vel soror: item mater quando succedere id potest, & factus sit casus, in quo ista foemina ex dispositione consuetudinis nostræ fuerit exclusâ à successione plurium parentum ab ipsius masculis, item ex dispositione §. sed si morienti, à successione transuersalium, ex quo habet fratres, qui illam debebant maritare, & dotare de bonis materuis, & paternis, ut in d. §. sed si morienti. Item ex dispositione consuet. si qua mulier, in quibus, ut iam saepe dixi, semper excluditur soror, quæ non fuit maritata cum conditione, quod fratres ipsam habeant maritare de bonis ascendentium, ut iam diximus, & ista foemina deinde masculinetur: erit tunc ista masculineta, ac si à principio masculinata fuisset tempore, quo fuerunt delatae omnes præteritæ successiones omnium ascendentium, & transuersalium, & sic petitionem hereditatis ista habebit tam transuersalium, quam parentum, & in summa pro damno, & interesse illorû, qui sunt contumaces masculinationis sèper uti masculus ista tractanda, & habenda erit, & retrotrahetur in ipsorû præiudicium masculinatio, quia data est ista portio à consuetudine ipsis masculis ob causam, & cum conditione de dotando, vel maritando: qua causa, & conditione non adimpleta ab ipsis, conditione ex hac consuetudine reuocatur Napodan. hic num. 92. hæc procedunt in successibus delatis ante masculinationem: quæ siue sint ascendentium, siue transuersalium, unicum delictum omnes successiones comprehendit ascendentium, quia per illam debet dotari, & sic est propria obligatio; transuersalium, quia conditio prædictæ dotationis in bonis ascendentium non fuerit adimpleta infra sextumdecimum annum ætatis, concurrentibus alijs circumstantijs; in alijs successibus, quæ post masculinationem deferuntur, erit seruandus ordo, de quo diximus in 13. quæst. per tot. & faciunt ad decisionem istius quæstionis, & ad omnia hic dicta, ea quæ dicuntur per Napodan. in glo. fin. consuet. quod autem, in verb. ad prædicta,

dicta, sub num. 304. ibi, parentibus, & alijs, quibus eius fratres succedant ad dicta in prædicta q. 13. vbi videas.

65 Decimo septimo quæro, an, si facta interpellatione post nubilem ætatem, ita vt potuerit filia, vel soror nuptui tradi, & mora contracta fuerit per fratrem, ac deinde dum prætereunt anni quindecim, & sexdecim in illis temporibus habuerint ipsi hæredes iustam excusationem, an ista excusatio proffit contra moram contractam ante annos quindecim, & sexdecim post ætatem nubilem, & ex his dictis per Napodan. num. 47. videtur posse decidi quæstio contra fratres, & ex dictis per D. de Franch. præd. decisi q. 12. & Afflic. 370. Sufficit enim ipsi sorori, quod ita interpellauerit fratres, vt constituerit eos in mora, semel mora contracta, non purgatur ex ijs, quæ postea accidunt, vt in d. l. mora. ff. de vsur. debet enim ipsi imputari, qui se nimium arctauit per ea, quæ dixit Alex. in l. cum stipulatus. ff. de verb. oblig. & Paul. Castr. consi. 167. propositis Maran. in l. is potest. num. 233. Facit etiam, quia post moram contractam, licet casus succedat, aliàs excusabilis, quando ipsa præcedit, non excusat, prout in debitore in simili dicitur argum. §. item is, quib. mod. re contra oblig. in l. contractus. ff. de regul. iur. per DD. & melius in l. in Asia. §. fin. ff. de deposit. Itaque pro ijs, quæ accidere possunt semper bene esse consultum sororibus crederem, si post ætatem nubilem fratres ipsos interpellauerint, vt ipsas nuptui tradant.

66 Decimo octauo quæro, consuetudo imponit onus dotandi ipsi successoribus, foeminas scilicet, sorores, vel amitas, si ex dictis supra in combinationibus possunt neptes ex filia excludi ab ipso auunculo, quia fuit frater ipsius matris, quare non posuit etiam onus dotandi cum masculiatione in beneficium ipsius neptis ex filia. Ad huius solutionem scias duplex esse ius, alterum exclusiuum foeminarum repositum in ipsis masculis, quod ius, habet in se onus dotationis cum pœna masculiationis, vt diximus; hoc onus dotationis cum pœna ista masculiationis; si impleatur ab ipso fratre, & filijs primi gradus, non est amplius tractandum de aliquo onere, si etiam; si impleto non facta, fuerit cum ipso masculo introducta masculiatio, tunc nec erit amplius quærendum de ipsius mulieris filijs, cum succedant ad matris portionem; & hoc est, quod dixit supra Napodan. hic num. 112. & colligitur ex contex. ipsius consuetudinis; quia postquam ipsa consuetudo declarauit primū aphorismum de exclusione foeminarum per successionem filiorum, nepotum, & pronepo-

tum, neptum, & proneptum in stirpes, & deinde dixit iddem iuris esse in nepotibus, neptibus, pronepotibus, proneptibus non extantibus parentibus eorum subdit in §. fin. quod omnia, quæ dicta sunt de nepotibus, neptibus, pronepotibus, &c. intelligenda sint de descendantibus ex masculis: ergo descendentes ex masculis ex verbis expressis ipsius consuetudinis succedunt in iure excludendi de descendantibus ex foeminis, consuetudo noluit habere rationem, quia de illis noluit tractare: ergo concluditur, quod per consuetudines primi gradus foeminae sunt exclusæ à successionem per earum fratres, & eorum descendentes in infinitum, quia illarum dotatio, & matrimonium consideratur; de ipsa rû filijs nihil ad consuetudinem, quia eo ipso, quod filios faciunt, & habent descendentes, non remanent termini habiles. introducendi ipsam masculiationem, cum iam nuptæ, ac si non sit introducta, non est tractandū, nisi de successionem iuris ipsi foeminae spectantis ad ipsius filios transferenda virtute successionis, prout optimè dicit Napod. loc. cit. num. 112. vers. si verò fuisse minor, quod, scilicet succedant eius filij in locum matris, scilicet, in paraggio, quod eorum mater petere potuisset, nec erit tractandum de dotatione infra, vel extra tēpus, cum non potuerit accidere casus ipsius consuetudinis, ex quo fuit nupta ante sexdecim annos, & sic extincta spe masculiationis, & consuetudo disposuit contra morosos: quando verò ipsa neptis habet masculinum consanguineum, tunc cum illo, vti consanguineo erit agendum de masculiatione, & ratio est, quia, vbi non est exclusio; non datur masculiatio, si neptis ex filia est sola, ipsa succedit ad ius ipsius matris in infinitum de iure communi, cum non habeat quem ipsam excludat ab illo iure sibi tangente ex persona matris, cum autem eum ea adest consanguineus, tunc ipsa non succedet in eo iure. sed excludetur ab ipsius fratre cum onere dotandi, vt diximus ex primo aphorismo huius consuetudinis, & sic redimus, vt semper diximus, ad principium huius consuetudinis, & prædicta sunt in ratione, quare consuetudo non posuit onus dotandi, nisi sorores, vel amitas, & non dixit aliàs, prout etiam dixit consil. Regn. in aliquibus. §. finantem. Transmisit igitur ius exclusiuum ad descendentes ex masculis, quia poterat tale ius de vna persona ad aliam transire, & sic etiam de hæreditate, ad ius autem repositum in persona foeminarum, aut viuit eorum mater, & non potest tractari de eius filijs, aut non viuit, & non potest tractari de ipsius matrimonio; quate-

nus

nus verò ipse successor esset filia, ab eius fratribus, erit consuetudo obseruanda, & cum habet ipsa mulier filios statim per masculos, & ipsius descendentes seruatur consuetudo in descendentibus ex masculis, prout in simili prærogatiua ætatis, & sexus inter ipsos descendentes declarauit Napod. ad intellectum constit. vt de successione in vltima glo. hic num. 120. vers. dicta autem constitutio. Et ad prædicta facit doctrina Ifern. quam ponderauimus infra in par. 2. §. 6. nu. 6. in fin. Et sic vides quàm optimè istæ nostræ consuetudines sint dispositæ, vt nihil in ipsis mancum, nihil superfluum inueniatur. Et ex prædictis satis patet de vanitate opinionis positæ per Reuer. Mofesium par. 4. q. 10. dum voluit ex Nauclerio, quod si frater maritat sororem ante 16 annum censeatur admissa soror ad portionem nondum interpellatione facta, ac pronuntiatio super masculiatione contra ea, quæ diximus supra de interpellatione q. 3. & ea, quæ in sequenti quæst. dicemus, vbi soror, quæ reperitur nupta, si non constet de masculiatione, nihil aliud quam paragium potest prætere, vel legitimam, vnde caueas in tali pelago cum isto solo Nauclero nauigare, ni naufragare velis.

67. Decimononò quæro, an promissio, & obligatio, solemniter facta, per fratrem de paragio sorori, causetur ipsius exclusionem à parentis successione, ita vt non possit amplius ad masculiationem aspirare, & Napodan. hic mouet quæstionem. num. 59. & remittit se ad dicta per Andr. in tit. de nat. success. feud. in vlt. addit. in princ. nu. 15. vers. Videtur, quod promissio, vbi pluribus tractat hanc quæstionem, & finaliter videtur concludere contra sororem, prout dicit Affl. decis. 61. num. 2. & idem Andr. in verb. coniugata, & dotata in constit. vt de successione ibi intelligendū est, quando dos data fuit, vel promissa mulieri, & secundum hanc opinionem etiam locutus est Dec. conf. 261. vbi oblatio dotis causat exclusionem fœminæ, secundum statutum ibi enūciatum. Sed tamen aduertendum est extra nostram quæstionem, imò extra dubitationē esse, quando termini cōsuetudinis nostræ rectè cōsiderantur, quia ibi And. loquitur in inspecta disposit. constit. vt de successione. quæ dixit dotata, & maritata excludi, ita vt etiam maritata, nō dotata non censeatur exclusæ, prout Ifern. dicit loc. cit. imò etiā si dotem vellet ei frater dare, & ipsa renuat eam accipere, quia vult expectare successionem, nec erit per hoc exclusæ, vt ibid. p. Ifer. & præcipuè in si. præd. addit. & dicit, & probat de Pont. conf. 10. nu. 12. cum seq. & præcipuè nu. 15. vol. 1. Et sic

dum maritatas & dotatas excludit, benè procedit quæstio ibi posita per Ifer. de promissa dote, & non soluta, & de hac re attēta forma statuti, plura etiam dicit modern. Thesaur. q. for. lib. 1. q. 42. & diximus nos supra in §. 3. hæc difficultates non militant de iure cōsuet. quia dum est maritata etiam sine dote ante interpellationem non potest amplius, quàm paragium, prætere, prout supra diximus, & dicit Napod. nu. 112. ibi, si verò fuisset minor 16. annis indotata nupta, tunc eius filij non succedunt, nisi in paragio, & si non est masculus, qui concurrat, succedit etiam dotata, & nupta, vt supra diximus, & dicit Apostill. hic sub nu. 303. quæ incip. circa istam glos. incerti Autoris, poterit tunc benè argui à maiori, quia si ibi, vbi reperitur, quod sit dotata promissio dotis, excludit ipsam sororem, tantò fortius vbi matrimonium solum ipsam excluderet, quando non præcessit interpellatio, & alia inducentia masculiationem: si verò intelligamus loqui Napod. de promissione facta ipsi sorori, & non nuptæ, & tunc quia non præsumitur, quod maritus eam recipiat sine dote, vt dicit Ifer. loc. cit. l. purè. §. si. ff. de dol. except. si eam fratres interpellati non dotaerint, non dubito eos. posse in masculiationem incidere, & moræ poenam pati, est verum, quod, si vir contrahat cum illa promissione dotis matrimonium, ipsa fœmina, vt dixi excludetur à masculiatione: quando verò vir vellet contrahere cum promissione, & vellet dotem ipsam, alias non velit contrahere, tunc donec nō contrahatur, erit semper in spe ipsa filia ipsius masculiationis, si prætereant anni sexdecim post interpellationem, & per hoc omnia, quæ dicuntur de promissione, oblatione, & similibus, quod habeantur pro solutione, prout dicit Ifer. loc. cit. vers. sed nonne, qui paratus est soluere, intelliguntur, prout ibi dicit Ifer. quando soror velit, & contenta extitit tali promissione, ita vt fuerit matrimonium subsecutum, alias, vt dixi, semper fœmina poterit masculiari, nisi realis oblatio ipsarum dotium processerit, vel solutio. l. si quis mandato Titij, cum glo. ff. de neg. gest. l. procuratorem. §. si quis mandauerit. ff. mandat. ita vt sorori possit dici, ex dictis per Ifer. loco cit. satisfactum de suis dotibus: cum hic sumus in contractibus, & non in vltimis voluntariis, & per hoc videtur, quod requiretur obfignatio, & depositio ipsius debiti, ad hoc vt censeatur impleta ex parte successorum ipsa conditio. l. cui fundus. ff. de cond. & demonst. Bar. in l. acceptam. nu. 3. q. 2. & ibi Bal. nu. 15. q. 5. C. de vsur. Barbof. rub. solut. matrim. par. 1. num. 41. & 42. Sed cum in die votorum plerunque

rūque dotes nō soluantur, sed promittantur, ve dicit Iser. loc. cit. vers. videtur, quōd promissio, in fin. illius ibi, sed in die votorum. si fratres promittant dotem soluere statim, ducta vxore in domum viri, ita vt melior promissio non possit fieri; factō matrimonio, nō quæritur amplius, nec potest quæri de masculiatione: at non contracto adhuc matrimonio non est mora, ergo ista quæstio in consuetudine non est practicabilis quocunq;

68 te veritas. † Et ex prædictis soluitur etiam alia quæstio, quam potius secundum constitutionem prædictā videtur mouere Napod. hic nu. 61. vers. item quæro, prout deinde fuit per Carolum Tertium prouisum in cap. emergentium, postquam iuxta terminos nostræ consuetudinis non esset in ea quæstione aliqua

69 dubitatio per prædicta. † Item ex prædictis concordantur opiniones, quas cōtrarias putat Cannet. in repet. c. si aliquem. fol. 320. inter Isern. loc. cit. & Bald. in l. fin. col. 3. vers. item faciūt, C. de pact. & in l. pactū iuro quæst. C. de collat. in ea quæst. an soror cogatur recipere dotem si frater illam vellet dotare, nam Bal. loquitur respectu obligationis de dotando, ex qua oritur ista masculiatio in terminis nostræ consuetudinis; nam Iser. loquitur de dotatione tanquam causante exclusionem sororis, iuxta terminos constit. vt de successione, vt dicemus in tract. de parag. vbi est locus suus. §. 2. nu. 10.

70 Vigesimo quæro, consuetudo dicit foeminas masculiari, quando eas fratres, vel successores differunt maritare vsque ad decimum sextum annum completum: quid si ætas sexdecim annorum aduenerit in vita patris, quomodo erit inducenda masculiatio an per interpellationem simplicem absque temporis decursu? Et videtur iste casus decidendus secundum iuris communis dispositionem, in simili æmanatam in l. 2. §. ad filiorum. C. quand. & quib. quar. pars. lib. 10. vbi Bart. & Io. de Plat. dicunt esse singulare, quōd conditio, vel modus nubendi post mortem patris in adulta debeat impleri per spacium triennij; nec enim rationabiliter debet admitti rigo-

rosa petitio contra fratres, & hæredes, vt statim possint in mora constitui, argum. tex. in l. quod dicimus. ff. de solut. Faciunt ad prædicta ea, quæ not. Gratian. discept. for. cap. 137. num. 9. per prædicta, quæ si essent vera, esset Napod. inrelligendus hic num. 49. vt non excludatur iuris dispositio prædicta de triennio, vbi dicit, quōd, quando tempore mortis patris iam filia haberet ætatem 16. annorum completam, teneantur primum cum poterūt ipsam nuptui tradere, per tex. in l. in omnibus ff. de reg. iur. vbi, quando non est appositus dies præfenti die debetur, & sequitur Pisanel. hic in apostill. quæ incip. not. quōd, si tempore. Nam dispositio illius tex. limitatur per Decium ibi ex natura rei, quæ debetur, vt nu. 2. cum seq. Secundò quia, licet debeatur, non tamen statim potest peti, vt ibid. n. 6. sed cum aliquo temperamento temporis: quod spatium cum in iure sit decisum, vt supra, illi debemus stare, & dum Napod. inquit, quàm primum poterit, vt per tex. in l. hæc conditio si in Capitolium. ff. de condit. & demonstr. ex Gratian. subintelligendū etiā triennium, vt in præd. c. 137. n. 13. Sed prædicta dispositio nō est trahenda ad interpretationem consuet. nostræ cum sit prouisio specialis circa præfinitionem huiusmodi triennij quoad istam conditionem implendam: quæ specialitates nō sunt multiplicandæ: quare nō habere locū in alijs dispositionibus, quā in legatis, declarat iddē Gratian. in c. 254. nu. 18. discept. for. & Gabr. conf. 131. num. 16. lib. 1. Est verum, quōd non per hoc erunt statim vrgendi fratres, sed dandum erit illis aliquod spacium temporis. l. 1. §. itē si ita. ff. ad leg. Falcid. & l. ratum. ff. de solut. & d. l. quod dicimus, & de verb. oblig. l. si ita stipulatus, ita Isern. in constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum, vers. quid si dicat, & dicit hoc tempus esse arbitrio Iudicis statuendum, cum non sit expressum: cautius ergo dicit esse, vt Iudex statuatur ei tempus decem dierum, vt ibi, quæ doctrina stante lapsu temporis, videtur decidere casum nostrum.

Finis Prima Partis Repetitionis.

LAELII CAPVTI

AD CONSVET. PRIMAM

Repetitionis, De success. ab intestat.

PARS SECVNDA.

DE PARAGIO.

Repetitio. Par. 2. §. 1.

- 2 Paragium in quo differat à dote, & an sit ipsa dos,
- 2 Glo. Marini in cōstit. in aliquibus, in verb. nepotes, notatur circa explicationem paragij.
- 3 Afflictus in cōstit. fratribus. nu. 10. vers. quid de questione similiter in eadem paragij explicatione notatur.

Distinguitur tractatus, ac de nomine Paragij agitur.

Consequens est, vt post explicatam d. spositionem consuetudinis, de paragio tractemus, quia vniuersa consuetudinis istius dispositio, maxime circa paragium versatur. Vt igitur ordinatè procedamus de

infra scriptis capitibus tractare decreuimus, & sub vnoquoque capite aptas quaestiones proponere, vt sic vniuersa paragij materia facilius pertractetur. Et Primò vidèdū de ipsius nomine. Secundò, quid sit. Tertio, quomplex sit. Quarto, quibus personis debeat, & à quibus debeat. Quintò, de quibus bonis debeat. Sextò, de ipsius liquidatione, & quantitate. Septimò, de actionibus ad illud consequendum. Octauò de illius collatione. Nonò de ipsius paragij satisfactione, quae diuisa est in quatuor partes: prima, quae erit per imputationem, & tractabitur in 9. & 10. §. secunda, quae per compensationem, quae tractabitur in 11. §. Tertia, per supplementum, quod tractabitur in 12. §. Quarta, per veram, quae tractabitur in 13. §.

AD Primum Paragium non est dos, sed modus constituendae dotis, inquit Napod. in hac nostra consuet. si moriatur, in verb. paragium, sub num. 4. Modus igitur considerandi requisita & circumstantias, quae dotem parem matrimonio constituent, paragium nominatur: nam cum viro indigno mulierem nubere nefas sit, & per hoc supponatur hinc inde paritas personarum, matrimonium contrahentium, ex quo dos propter onera matrimonij datur. l. 1. vbi DD. ff. solut. matrim. Ideo pars dos utriusque, & adaequata ad tale matrimonium sustinendum dicitur illa, quae secundum praedictum modum, scilicet, secundum paragium est constituta: & melius Ifern. in cōstit. in aliquibus, col. fin. vers. vnde si inhonestè. ibi, & hoc indicat hoc verbum paragij. Et quòd sit modus, & non sit dos, patet in cōstit. in aliquibus: Vbi dicitur pro modo facultatum suarum, & filiorum superstitum. Secundum paragium, & facultates, & in hac consuetudine, ibi, Secundum paragium, & facultates, & in §. eas autem, haec eadem consuet. Et sic modum appellauit Celsus in l. quæro. ff. de iur. dot. cum alijs relatis à Napodan. d. num. 50. vnde etiam inquit Ifern. in d. cōstit. in aliquibus, col. 7. vers. hoc denotat nomen paragij, scilicet in quantum est dari conueniens, inspecta facultate, & in d. cōstit. col. fin. vers. vnde si inhonestè, ibi, attenditur ergo modus facultatum, numerus filiorum, dignitas, ac conditio parilitatis in viro, & vxore, & hoc indicat hoc verbum paragij, & sequitur Petr. de Gregor. in suo tract. q. 1. vers. 1.

Itaque, licet verè aliud sit paragium, aliud dos, secundum paragium: multoties dos, secundum paragium constituta, à nostris paragium appellatur, & in hoc nō faciemus inferius differentiationem nominis quaestione pertinacibus relicta.

Ex

- 2 Ex his inferitur, quod malè tam de re, quam de nomine senserit Glo. in constit. in aliquibus, in verb. nepotes, ubi paragium dicit, ex quo tenetur successor nepos tantum dare sorori, quantum sibi retinet ex successione; quam opinionem, licet non aperte, improbat tamen Napodan. in prædicta consuet. nu. 51. Paragium enim non denotat bona, sed personarum qualitatem, iuxta quam bona sunt concedenda: unde dixit Napodan. loco cit. num. 50. ibi, & sic paragium videtur circa personas, facultates vero circa bona: nec enim quâdo, ut Marinus intelligit paragium, intelligeretur, oportebat tot verba dicere ipsam constitutionem, si solum virilem concedendo feminis pro dote, omnia dixisset, & tunc nec modus, nec alia circumstantia in considerationem deduci potuisset ad illius constitutionem, quemadmodum in l. 2. in Longobar. de eo, quod pater filijs, dicitur, ubi quarta determinatur filiarum relinquenda, & in hoc corrigitur tam à constitutione, quam à consuetudine nostra, illa lex, prout dicitur infra in 6. articulo de illius liquidatione, & quantitate, ubi patebit, quantum prædictæ Marini opinioni sit deferendum.
- 3 Similem paragij interpretationem ex opinione Caroli de Tocc. fecit Afflic. in constit. fratribus. num. 10. vers. quid de quæstione, dū vocat paragium tantum, quantum alia soror habuit, & malè, prout ipsam etiam reprehendit Bartholom. de Capua in prædicta constit. in aliquibus, in finalib. verb. & de ea miratur Afflic. ibid. nu. 71. in final. verb. Loffred. conf. 26. Cannel. in c. si aliquem. De Pont. conf. 74. nu. 6. vol. 1. Gratian. discept. foren. cap. 231. nu. 27. Qui, relatis Afflicto, Vrsill. & Alciato, prædictam paragij definitionem improbat, & de nomine hætenus.
- 8 Paragium exclusivum per sexum, quæ per statum debet.
- 9 Paragium est dispositione constitutionis quando debeatur, & quibus.
- 10 Soror quomodo excludatur per paragium, & quomodo per dotacionem a consuetudine Regni ut de successione.
- 11 Sororem excludi aliud est dicere, ac sororem esse etiam exclusam de prima in ascendenti, de secunda in transversali successione.
- 12 Fœmina non per paragium, sed per sexum verè excluditur.
- 13 Filia potest exheredari à paragio per causas ingratitudinis, ac alimentis. num. 15. & num. 20.
- 14 Filia ex eisdem causis, quibus potest exheredari potest dote privari.
- 16 Filius à patre an possit in vita militia exheredari, & contra quæ ingratitudo sit notabilis, an etiam contra primogenitum. num. 17.
- 18 Soror ingrata patri primari potest paragio, non autem ingrata fratri.
- 19 Paragium, & vitæ mibi in quæ parantur, & contra.
- 21 Paragium an sit dandum sub titulo dotis. & explicantur verba illa pro subsidio matrimonij posita in definitione.
- 22 Paragium quando dicatur esse loco successione, et legitima debet à iure nature usque ad finem §.
- 23 Fructus paragij à quo tempore debeantur sorori, vel filia, & quando alimenta, decessiones S. C. & nu. 26.
- 24 Legitima filia exclusa non debetur.
- 25 Fructus legitima quare debeantur, & non paragij, & nu. 28.
- 27 Paragium debitum in certis casibus pro quantitate legitima esse eiusdem nature ipsius legitima, & ponderatur Isern. num. 29.
- 30 Cum in distinctio in repetit. cap. si aliquem, in verb. maritata, sub nu. 96. discutitur.
- 31 Dos soluta filia in vita patris an possit dici legitima.

Repetitionis par. 2. §. 2.

- 1 Paragij definitio secundum Isern. datur, & improbat.
- 2 Paragij definitio secundum intentionem auctoris.
- 3 Paragium quare sit quantitas proportionalis explicatur.
- 4 Paragij certa, & determinata quantitas per consuetudinem induci non potest.
- 5 Paragium quare dicatur quantitas.
- 6 Paragium quare fœmina exclusa debet dici in definitione.
- 7 Paragium de bonis debet non de hereditate.

§. 2. Quid sit paragium, & explicatur ipsius definitio tradita per auctorem.

AD secundum, quid scilicet sit, erit nobis dicendum. Et Andreas in prædicta constit. in aliquibus, circa principium, in verb. maritare, dixit, quod paragium est portio, quam habet de bonis,

bonis, quod habere debet sine aliquo onere, ad exemplum debiti bonorum subsidij. C. de inoff. testam. l. quoniam. Hanc definitionem seu verius descriptionem retulit Petr. de Gregor. in tract. de dot. de parag. quæst. 1. num. 2. quam verè non retulit, prout in libro meo reperio, Andream dixisse: dixit enim Andreas, paragium est portio, quam foemina debet habere sine aliquo onere, & sic dicit portio, & non dicit de bonis: quam definitionem potius descriptionem appellarem. non enim definit rei quidditatem, & essentiam. Item non conuertitur cum suo definito, cum possint esse portiones, quas aliqua persona posset debere consequi ad exemplum legitimæ, & tamè non erunt paragium, prout est vita militiæ, debita ex const. Reg. Comitibus.

2 Dicamus igitur, Paragium esse proportionalem quantitatem, foeminae exclusæ à successoribus debitam, de bonis, à quibus per sexum, vel ætatem excluditur, a constitutione, vel consuetudine, secundum personarum, & facultatum proportionem pro subsidio matrimonij, successionis vice statutam.

3 Dixi proportionalem quantitatem; nam proportio est illa, quæ metitur totum, secundum mathematicos, & proportio ad totum habere dicitur portionem, ideo non dicitur quantitas absoluta, nec portio absoluta, cum quantitas sit certa, & portio sola, licet regulatur secundum totius quantitatem, etiam intelligeretur de bonis: nec enim quætitas apta ad prædicta esse potest, nisi totius pportionè habens, quod est iddem, ac portio totius: & hoc est, quod Carolus dixit, secundum qualitatem substantiæ in Longobar. 28. recolimus de success. Et Napodan. in hac consuet. num. 65. ibi, Satis ergo videtur habere portionem successionis, & hæreditatis paternæ: in eo enim; quod dicit Napod. hæreditatis, non bene diceret, si propriè ibi hæreditas sumeretur; sed vult dicere ibi Napodanus, quod satis habet portionem hæreditatis sibi debitæ, si paragium habet in locum ipsius, prout dicitur infra in verb. pro successione; † & adeo debet istud paragium esse proportionatum ad vniuersum patrimonium, cuius causa datur, vt non possit induci ex consuetudine familiæ, vt certa quantitas detur pro maritaggio foeminarum, sed debeat dari sub portione facultatum, vel liberorum. Ita Iser. in d. constit. in aliquibus, col. pen. in fin. vers. quid si maiores. ibi, verius est, vt dos data. † Et dixi quantitatem; nam, licet per Doctores sit controuersa quæstio, an legitimam debeat de corporibus hæreditarijs, vel in pecunia; & verior, & communior sit deberi ex corporibus, vt ex

4 infra in verb. pro successione; † & adeo debet istud paragium esse proportionatum ad vniuersum patrimonium, cuius causa datur, vt non possit induci ex consuetudine familiæ, vt certa quantitas detur pro maritaggio foeminarum, sed debeat dari sub portione facultatum, vel liberorum. Ita Iser. in d. constit. in aliquibus, col. pen. in fin. vers. quid si maiores. ibi, verius est, vt dos data. † Et dixi quantitatem; nam, licet per Doctores sit controuersa quæstio, an legitimam debeat de corporibus hæreditarijs, vel in pecunia; & verior, & communior sit deberi ex corporibus, vt ex

Ofasc. decis. 148. vers. fin. Cassan. consuet. Burgun. de success. §. 2. glo. fin. In casu nostro, vbi non debetur, nisi dos, & quantitas prædicta, nullum ius potest in corporibus habere ipsa foemina, quia ipsa non succedit, eò maximè in feudis, in quibus nullum ius penitus habere posset, vt dicit Guid. Pap. decis. 487. num. 2. Sufficit enim, quod maritetur secundum paragium, & dicemus infra in 7. art. & in articulo de liquidatione. Et quòd in pecunia paragium debeat. Iser. in constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum, col. 7. vers. si non alienauit, ibi, verius vt condemnetur frater ad pecuniam pro paragio, & ad omnia prædicta, optimè Napod. in constit. si qua mulier, num. 23. cum seq.

Dixi à successoribus debitam, quia verè paragium debetur ab ipsis successoribus, vt dicitur in 3. & 4. artic.

6 Dixi foeminae exclusæ, cum multoties datur portio foeminae non exclusæ, & tunc non erit paragium: quid enim, si secundogenitus non exegisset vitam, & militiam, & reliquisset filiam, nonne datur filiae istius, debitum vitæ militiæ, & non erit tunc paragium, quia foemina non vt exclusæ, sed vt filia secundogeniti habet illud debitum. Ita Iser. in constit. vt de successione, in verb. filij fratrum, col. 4. ibi, vel debitum vitæ militiæ non receptæ, quando iure Franchorum, quod transmiserat in filiam, vel in filium: sic etiam dico foeminae, non quod semper foeminae debentur, sed quòd semper in ipsius principio foeminae sit debitum, licet postea masculo, nato ex foemina, cui per prius paragium debebatur, deberi possit, & tunc non ex personis ipsorum masculorum, sed ex personis matrum debebitur; ideo nec illorum personæ in paragio sunt considerabiles, & dicitur illis per accidens deberi paragium, non vt paragium, sed vt debitum ipsorum, matribus, & dicemus infra §. 3. vers. pòt etiã.

7 Dico de bonis, non dico de hæreditate, quia prout in capite de liquidatione dicitur, deducetur totum æs alienum, & de eo, quod remanet, paragium erit liquidandum, quod poterit solui etiam in pecunia, vt diximus, & ita colligitur ex Napod. hic nu. 69. cum seq. in glo. facultatem, & ibi latè per eum, & videtur iddem dicere num. 50. in fin. ibi, respondeo, vbi dat differentiam inter portionem hæreditatis, & portionem valoris ipsius, quod est paragium, vt ibi, & portio bonorum, & latè de portionibus bonorum dicemus in rubr. consuetu. si quis, vel si qua, & facit consuet. si qua mulier, ibi, de bonis maternis, & paternis, & ibi, vide Napod. in glo. de bonis. nu. 17. & nu. 23. vers. sed certè. Et dicemus in

art. 9. de illius liquidatione, & melius quam alibi Napod. in consuet. si qua mulier. num. 23. cum seq.

- 8 Diximus à quibus per sexum, vel ætatem; nam non solum fœminæ debetur verè paragium, quando à masculino successore excluditur, vt infra dicitur, sed etiam quando omnes sunt fœminæ, primogenita tenetur dare secundogenitis fœminis dotem de paragio, secundum constit. vt de successione, quando viuatur iure Franchorum, & docet Petr. de Gregor. in prædicto tract. q. 4. nu. 1. colligi ex medulla text. constit. in aliquibus, & notat expressè ex Iser. Iaco. Anell. de Bott. in Apostill. in constit. in aliquibus, post Isern. col. antepenult. in fin. post vers. & si verum est, etiam in feudo materno. Et erit notandū etiam variasse exclusiones fœminarum, inductas per constitutionem, & consuetudinem, vt latè de omnibus in præludijs huius repetitionis diximus, dum de dispositione constit. in aliquibus egimus, & constit. vt de successione. † pro eo verò, quod attinet ad præsens tractatum, tunc tantum datur paragium, quando fœmina descendens excluditur à successione ascendentium per masculum, vel ætatem, vt latè diximus supra in princip. huius repetit. & dicit Petr. de Gregor. in dict. tract. q. 20. nu. 5. vers. & hoc tanto magis procederet. & latè fundat Anna confi. 6. per tot. Et hæc exclusio est communis cum exclusione inducta in eadem linea per hanc nostrā consuetudinem: † quando verò agimus de exclusione fœminæ per dotationem, tunc non excluditur fœmina per sexum, vel ætatem, sed inhabilitatur ad succedendum per dotationem, factam à fratre, & non tractatur tunc de paragio, quia in tali dotatione paragium non spectatur, prout latè etiam diximus in principio huius repetit. in §. 3. vbi de constit. vt de successione egimus. Et licet in c. emergentium, & alijs locis per Isern. tractetur de paragio, dico, quòd paragium dupliciter consideretur: Primo modo, vti debitum in persona ipsius successoris, qui excludit fœminam à successione feudi ascendentis, iuxta constit. in aliquibus: Secundo modo, quòd postquam est ipsa soror dotata, vti dotata excluditur à successione fratris non per masculum, sed ipsa dotatione inhabilis redditur, & in hoc secundo modo non consideratur paragium; nā, & si quid ad supplementum paragij restaret consequendum, ipsa soror per dotationē non factā, ei referuat ex æquitate capitulum prædictum emergentium. † Fuit per consuetudinem introducta alia exclusio, quæ verè non est exclusio, sed declaratio exclusionis: illa

- enim, quæ est exclusio à successione parentum & per hoc à successoribus dotata; est etiam exclusio à successione aliorum transuersalium, vt dicitur infra in seq. const. si quis, vel si qua. §. sed si morienti, vers. & in præmissis: dicitur tamen qualis qualis exclusio; quia, si non existeret masculus, qui ei tenetur dare paragium paternorum, vel maternorum, nō excluderetur illa fœmina à transuersalium successione, & in hoc habes exclusionem sine paragio, & sic sine onere excluditur soror à successione transuersalium, quando fuit exclusio à successione ascendentium: de qua re, vt dixi, dicemus infra latius loco proximè citato. Et sic prima, & secunda cōsuetudinis exclusio est per sexum. Verum prima habet secum onus annexum
- 12 dotationis de paragio. Secunda verò non. † Et verè non dicitur fœmina per paragium excludi, sed, vt dixi, per sexum, & ratione exclusionis habet deinde paragium, ita Napodan. hic num. 29. & 30. ibi. item, quia, fratre differente maritare sororem, secundum paragium vsq; ad aunos 16. Vbi primò excluditur, deinde datur paragium, tertio datur successio pro pœna paragij non soluti: & faciunt infra dicenda in verb. successione vice statutum. † Ex his similiter deducitur, quòd, si fœmina ex alia causa excluditur à successione, quam per sexum, vel ætatem, non debetur ei verum paragium, veluti si ista filia fuerit à patre ratione ingrati tudinis exhæredata: nam quicquid dixerit de paragio debito super feudis Petr. de Gregor. in præd. tract. q. 17. vbi in fin. dubitat de alimentis, quæ debeant dari filiæ exhæredatæ ex autoritate Panhormitan. in c. cum haberet, de ea, quæ duxit in matrim. quam
- 14 poll. per adulter. † Valida est argumentatio, vt ex quibus causis filia exhæredari potest, ex eisdem etiam possit dote priuari, Bal. in l. fin. num. 11. C. de cor. promiss. Alex. in l. 1. nu. 32. ff. solu. matrim. Ioan. de Amic. confi. 91. nu. 4. & alios plures atlegat Barbof. in d. l. 1. par. 4. num. 32. vers. secunda principalis conclusio,
- 15 in princip. † Quod etiam de consuetudine nostra hoc puto absolutum, quod, scilicet, per ingrati tudinem filia penitus tam à paragio, quam ab alimentis excludatur; de paragio: probatur in consuet. si aliquis moriens, in fin. ibi, verum potest pater, & mater filios exhæredare in totum à sua successione excludere, si iusta causa exhæredationis fuerit, in totum dicit; ergo etiam à parte, cuiusmodi est paragium, vt diximus, & inferius dicitur, & sic etiam in simili, in feudo ex pacto, filius, qui succedit iure sanguinis, à patre potest exhæredari, vt latè fundat Camerar. in repet. cap. an agnatus, in princ. num. 11. Et de alimentis habet

habemus conſuet. in omnibus, de alimen. præſtand. per quam filio ingrato poſſunt per patrem alimenta denegari, & ibi Napodan. plures ingratitudinis cauſas enumerat in 1. glo. vbi videas, & probat de Franch. deciſ. 576. vbi multa, & inter cætera recitat diſpoſitionem iuris communis: vnde dicta conſuetudo eſt deſumpta num. 1. 2. & 3. & latè Surd. in tract. de alim. tit. 7. quæſt. 1. Certum eſt igitur, quòd propter ingratitudinem, commiſſa contra patrem, amittitur per filiam paragiũ, 16 † Et circa prædicta non omitam, quòd Camill. Salern. in conſ. final. de alimen. in addit. quæ incipit, ad iſtam conſuetudinaem, quærit, an poſſit filius à patre exheredari in vita militia, & in principio dicit ſe à nemine taſũ vidiffe; ſed non benè in loco communi conſtitutionis: Comitibus perquiſiuit, vbi addit. poſt apparatus Iſer. ac repetitionem ad illa verba Iſern. ibi, ſicut in omni cauſa, tenet, quòd propter ingratitudinem, commiſſam contra patrem, priuatur ſecundogenitus vita militia; non autem propter ingratitudinem commiſſam contra fratrem primogenitum. 17 dantem alimenta: † Et licet Iſer. in princip. cõſtitutionis generaliter loquatur, quòd omnes, qui alimenta recipiunt ab alijs, perdunt ea propter ingratitudinaem, intelligit Petr. de Montefort. loc. cit. in ijs, quibus debetur alimenta pro officio pietatis: intelligit tamen pietatis officium in patre, non autem in ipſo fratre, per tex. ab Iſer. allegatum l. fin. C. de alend. liber. l. ſi quis à liberis. §. idem Iulianus 18 ff. de liber. agnoſcen. † Et ex hiſerit quoque reſoluta quæſtio, quòd, licet ſoror poſſit priuari paragio per ingratitudinem contra patrem, non priuabitur per ingratitudinẽ commiſſam contra fratrem, qui tenetur dotare, put loc. cit. Petr. de Mõt. fort. de vita militia cõcludit, & tenet Petr. de Gregor. in tract. de vit. milit. 19 q. 4. num. 9. † Quòd autem à pari procedant paragiũ, & vita militia, patet in prædicta conſtit. comitibus, ibi, dum dicit, *Pro fratre milite non minus, quàm pro ſororibus maritandis ocaſione eorum, qua à communi patre. frater maior habere dignoſcitur*: Sic Petrus ibi, vitam, & militia paragio æquiparauit, & e contra, & in conſtit. in aliquib. & Loffred. in cap. 1. §. quid ergo, de inueſt. de re alien. fact. poſſe argui de vita militia ad paragiũ, cum à pari procedant, & per prædicta de Pont. conſ. 79. nu. 3. volum. 1. cum ſeq. Ann. conſ. 75. latè de ſimilitudine prædicta: & Petr. de Gregor. in tract. vit. milit. quæſt. 2. 20 num. 2. † Et quòd propter ingratitudinem filia ſic alimentis, vti dote priuari poſſit, dixit Baerar. in ſua centur. in loc. 29. ab alimentis

ad dotem. verſ. & gratia exempli pro inſtutione, vbi ab alimentis ad dotem arguit, & ſatis validè.

21 Dixi pro ſubſidio matrimonij, vel pro maritagio, vt dicit Andr. in conſtit. in aliquibus col. pen. verſ. quod ſi maiores noſtri: nam non eſt verè dos iſta, licet. n. ad finem matrimonij detur, nõ per hoc datur, vel requiritur, quòd detur titulo dotis, ſed ſufficit, quòd illud habeat loco ſucceſſionis, à qua excluditur Andr. in d. conſtit. in aliquibus, col. antepenult. verſ. quid ſi frater vult dare dotes de paragio. & in fine illius col. in verſ. ſed hoc paragiũ. Sic concludit ibi, *Sed hoc paragiũ non eſt verè legatum* (dotis ſupple) *imò ab hac conſtitutione debetur filia, ſicut portio hæreditatis, quia repellitur à ſucceſſione, & eſt loco legitima debita in re, quam hodie deberet habere, ſi alium inſtitueret, & non quoquo relicti titulo, ſed per inſtitutionem*: & idem Andr. in eadem conſtit. in princ. in verb. maritare; ibi, Vnde non eſt verè dos, cum dos ſine matrimonio eſſe non poſſet: at hoc paragiũ habet, ſi alteri non nubat, & Napod. hic num. 61. in verb. paragiũ, vbi quæritur latius, & formaliter de hac quæſtione, an titulus dotis requiratur ad hoc, vt excludatur, & ex pluribus concludit ſub num. 65. in fin. vbi ſatis, inquit Napodanus, videtur habere portionem ſucceſſionis, vel hæreditatis paternæ, vel fraternæ, ſibi debita, ſi habet paragiũ, ſiue ex cauſa dotis, ſiue ex ſimplici donatione, vt excludatur à ſucceſſione patris, vel fratris, & non per hoc intelligas, Napodanum in hac doctrina ſupponere, ſororem debere habere paragiũ, etiam de bonis fraternis; quia hoc eſſet ridiculũ tam de iure conſtitutionis, quàm conſuetudinis, prout in præludijs huius repetit. diximus. Innuit enim Napoda. diſpoſitionem cap. emergentium Regis Caroli, quæ diſpoſitio erat facta tempore Napodani, & Anton. in d. num. 65. in addit. quæ incip. Capitulum Regis Caroli Tertij, & dicemus infra art. ſi. dum de ſatiſfactione paragij agemus, quoniam modo ſit prædicta doctrina intelligenda, & prædicta. ſ. tit. dotis paragiũ nõ eſſe dandũ, And. in prædicta conſtit. in verb. quintumdecimum col. 9. verſ. & cum dos, dũ ſic inquit, & ſic frater tenetur dare paragiũ ſorori pro dotibus, & maritagio, hoc non eſt finale, ſed impulſiuum, illud habeat etiam ſi non maritetur: quocunque igitur modo, & titulo illud habeat, dummodo quantitatẽ paragij aſcendat, ſemper præſumetur foemina illam titulo paragij habuiſſe per prædicta. Aduertas tamen, ne decipiariſ in allegatione dicti cap. emergentium, facta per Anton. de.

Q 2 Alex.

Alex. loco cit. ne per hoc inferas uniformitatem exclusionis inter consuetudinem, & constitutionem, vt de successione, secundum quam fuit factum dictum cap. emergentium, nam longè differunt, vt in princ. aliàs diximus latissimè.

- 22 Dixi ultimò vice successione; nam ex proximè dictis satis patet, & ex ibi allegatis, hanc quantitatem, & portionem paragij dari loco successione ipsi sœminis: sic etiam dixit Iser. in constit. comitibus, & in d. constit. in aliquibus, col. 12. vers. extraneus, ibi; Et sic tanquam portionem hæreditatis, & voluit Napod. in hac consuet. in glo. & tenentur. num. 29. ibi, *Satis videtur de communi voluntate eius, approbante principe habitum à iure succedendi, seu debito eius iure naturæ, & ipsum ius succedendi transfusum in paragium.* Et dat rationem Napodan. ibid. num. 30. quia si consuetudo dicit sœminam succedere, fratre differente, ergo, antequam frater differat, non succedit. Notandum etiam in his verbis illas personas habere paragium, quibus tollitur per consuetudinem, vel constitutionem successio, vt dicemus infra §. 5. num. 18. vbi quando soror excluditur ratione inuestituræ, vel ex natura rei à successione, ei non spectat paragium. Et quod non succedat, idem Napod. hic nu. 86. vbi etiam omnia prædicta repetit, ex cuius dictis satis, superque ibi fundatur: ratio huius particulæ in definitione positæ successione vice, & Napod. d. num. 90. hac eadem consuet. ibi, cum habeat provisionem paragij loco successione, & hæreditatis: & Iser. in d. vers. quintumdecimum, col. 9. in vers. & cum dos, ibi, Si enim debet habere paragium pro dotibus, & matrimonio, quod est loco portionis, debite iure naturæ. Non igitur est legitima paragium, sed quasi debitum iure naturæ. Ita Napod. hic num. 56. ibi, Sed paragium, licet non sit idem, quod debitum iure naturæ, est tamen quasi debitum iure naturæ, & c. Pisanell. in addit. ad consuet. hanc si moriatur, sub præd. num. 46. in addit. quæ incip. paragium, & optimè dicit Camerar. in repet. cap. Imperialem. §. præterea Ducatus, fol. 102. lit. L. cum seq. † Et per prædictas Napodani auctoritates sic fuisse decitum in causa D. Isabellæ de Aragonia cum Duce Montisalti, refert de Franch. decis. 559. nu. 14. vsque ad fin. vbi habes, non deberi fructus paragij filiz, seu sorori, per fratrem iam alimentatæ ante nubilem ætatem, sed alimenta ad portionem paragij, quando vixit scorsum à fratre, & per S. Conf. fuisse liquidatæ ad rationem quinque pro centenario, refert etiam Felicem de Rubeis, Commissarium in

- prædicta causa, sic tenere, & per Sacr. Conf. vt dicit Dom. de Franch. in prædict. decis. in fin. num. 13. fuisse iudicatum fratrem esse condemnandum ad præstationem alimentorum; tam pro præterito, quam pro futuro, donec ad nubilem ætatem peruenerit per prædictam difficultatem, & per prædicta, sic etiam loco legitimæ esse paragium, tenet D. de Franch. decis. 618. a nu. 1. vsque ad fin.
- 24 † Vera enim legitima filiz exclusæ non debetur, vt diximus, & dicit Bald. in l. maximū vitium. nu. 21. vers. in contrarium. C. de liber. præter. Clar. in §. testamentum. q. 42. vers. item quæro, & Menoch. de arbitrar. iud. cas. 149. lib. 2. & conf. 168. num. 25. Et dicemus etiam infra in articulo de liquidatione, vbi agetur de parte, quæ spectabit filiz pro paragio super legitima filio masculino debita, prout considerat Decian. conf. 10. num. 9. volum. 2. licet cōtrarium, & malè idem Decian. tenuerit in conf. 46. num. 37. lib. 3. Quem reprehendit Morot. conf. 23. nu. 24. vers. quartò queritur, & ibi latissimè per Morot. quatenus est dos à statuto reseruata loco legitimæ, & pro eo, quod attinet ad Doctores exteros ibi late habes materiam, & dicemus infra in §. de liquidatione. Et propterea vltra prædicta Napod. hic num. 87. dixit paragium non sapere naturam debiti iure naturæ iam sublata, & conclusionem prædictam sic simpliciter ex mente Iserniæ tenet Petr. de Gregor. in tract. de parag. quæstio. 2. paragium esse, scilicet, loco legitimæ; sed eum non benè in omnibus qualitates, & naturam illi concedere, in illationibus; ibidem factis ex prædictis conuincit facile posse, cum in omnibus non militet uniformitas naturæ, præcipuè ex prædictis decisionibus, vbi fructus legitimæ darentur, & non dantur fructus paragij, sed alimenta conuenientia. & secundum paragij proportionem, & videndi sunt cumulati ad Petr. de Gregor. per eruditissimam addentem ibi,
- 35 † & ratio est, quia, dum paragium debetur in pecunia, ex pecunia, fructus non debentur, in legitima debentur: quia de corporibus debetur, quæ vero fructus legitimæ debeantur à die mortis, de Franch. prædict. decis. 558. num. 5. etiam legati, quædo legatum est relictum pro legitima, de Franch. decis. 16. late. Debetur enim paragium tempore matrimonij. l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebell. & ibi Bart. & ideo hæres, vel successor ad aliud interit non tenetur, prout congerit Loffred. conf. 27. & ad prædictam decisionem, factam in causa D. Isabellæ de Aragonia, vide Annæ alleg. 70. in fin. & de ea testatur Iacob. Anell. de Bottis in addit. ad consuet. si qua mulier, sub

- sub num. 56. in addit. quæ incip. An filia debeat habere, vbi dicit de ista decisione fuisse factam decisionem per D. Regentem Reuerterium. Alex. conf. 104. alias 190. vol. 6. Habui etiam exemplar cōsuetudinum, quod fuit vnus ex dictis Consiliarijs, qui votauerunt in causa prædicta in apostill. ad addit. quæ incip. an autem dispositio, infra scripta verba, vide-
- 26 licet, ¶ an paragium sit purum, vel conditionale. an transmissibile, vel non, Loffred. latè conf. 26. & an istorum paragiorum debeantur fructus, vel interesse, an etiam alimenta tantum, quousque maritentur in causa Illustris D. Isabellæ de Aragonia cum Illustri Duce Montisalti, eius fratris, super paragijs paternis, maternis, & auitis Comitissæ Golsani, fuit decisiūm deberi alimenta, secundum decisi. Bal. in l. qui filium, vbi pupilli educ. debe. non ad fructus, sed ad interesse ad instar legitimæ, quia temptum fuit, non iudicari secundū legitimam, nisi quoad taxationem tantum.
- 27 Ego etiam prædictis illud addeendum censerem; quod in ijs casibus, in quibus quantitas sola ipsius legitimæ spectatur, nec nuptiæ sūt expectandæ, quia agitur de iam nupta, vel de alia, quæ non potest nuptias contrahere, quod eo casu, vt legitima pura sit iudicandum, & fructus deberi, put innuere videtur Loffred. d. conf. 26. num. 26. vers. hoc tamen intellige, & dicemus infra, dum de tali paragio agemus in art. seq. & dicit Napodan. in consuet. si qua mulier, in final. verb. ibi, tunc non erit paragium, sed portio legitima, secundum naturam: de qua doctrina inferius dicetur.
- 28 Quod vero fructus pro legitima debeantur, etiam sine mora heredis vltra prædicta. Ruin. conf. 56. nu. 4. vol. 2. Natt. conf. 156. num. 11. Boer, decis. 3. nu. 17. Menoch. conf. 8. col. vlt. Et sic à die mortis, etiā si heres eos bona fide consumpserit, ex quo iure dominij debentur non ratione moræ, Ruin. in supplemento legitimæ loquens consi. 26. num. 22. volum. 3. Cephal. conf. 109. num. 29. dummodo res sit, quæ fructum parere possit, vt dixit Cephal. conf. 56. nu. 49. cum alijs relatis per Peregr.
- 29 de fideicom. art. 36. num. 69. ¶ Et notandum ad confirmationem prædictorum, ¶ Andr. de Ifern. in præd. constit. in aliquibus, in vers. quintumdecimum. col. 9. vers. Vnde quantum est hæc portio, hanc puram similitudinem, admittit inter, paragium, & legitimam pro concurrenti quantitate legitimæ, prout tenet Anton. de Alex. in addit. ad hanc consuet. quæ incip. quando filia, & dicitur infra in 4. art.
- 30 ¶ Vnum tamen non omitam, quod distinctio, facta per Cumiā in repet. cap. si aliquæ, in verb. maritata, sub num. 96. quam sequuntur Adden. ad Petr. de Gregor. in præd. q. 2. in verb. legitima, & eam pulchram appellat, & refert Præs. de Franch. præd. decis. 618. nu. 1. vers. An hoc paragium, dum putat, paragiū, solum in vita patris, non esse loco legitimæ, non esse sine difficultate: nam, licet vera in se sit conclusio, quod paragium, solum in vita patris, non sit loco legitimæ, ex quo illo tempore non potest tractari de solutione legitimæ, ea ratione, quia dos debetur in vita patris, legitima debetur, mortuo patre, vt dicit idem Cumiā loco cit. num. 87. & 88. non tamen per hoc sequitur, quod soluta post mortem patris sit legitima, sed bene quoad illam qualitatem non deficit ei qualitas legitimæ quoad illud; ergo in cæteris est loco legitimæ; malè infertur ex particularibus ad vniuersale, eò præsertim, quia paragium tunc verè paragium dicitur, quando est debitum post mortem patris, vt dicemus infra in 3. art. dum de
- 31 improprijssimo paragio agerur: ¶ dos enim illa, quam pater in vita dat, est verè dos debita ex iuris dispositione per patrem, non autem paragium: & per hoc, quando filia admitteretur ad successionem, veniret in collationem, vt in titu. ff. de collat. dot. quando alius esset institutus, & ipsa fœmina instituta in legitima, vel alio modo, reciperet illa dos naturam debiti; quod ei à iure deberi ordinatum est, quia imputaretur in legitimam, prout per Doctores in l. dos à patre, & dicit in simili Minad. in repet. constit. in aliquibus, in 4. not. num. 6. & Crass. in tract. de success. §. legitima. q. 2. per tot. non tamen esset vera legitima; sic etiam in paragio accipiet illa dos naturam paragij post mortem patris per imputationem, vt dicitur in art. de collatione, & imputatione paragij; verum igitur paragium non est legitima; dos, in vita patris soluta, longius est à legitima, quatenus à paragio longius remouetur, quia nec paragium est, sed improprijssimum, vt ibi dicitur: vnde non facile prædictæ distinctioni consentirem, sed bene dicerem, quod paragium proprium, quod soluitur per successorem post mortem patris, propius accedit ad legitimam, quam dos, soluta in vita patris: hoc tamen non efficere, quod paragium proprium sit legitima, cum nec proprij paragij fructus debeantur ex decisionibus supra relatis, prout legitimæ; sed alimenta, vt diximus, videnda sunt etiam ad prædicta ea, quæ infra dicentur in art. 4. vbi de transmissione dicemus; & in art. 8. vbi de actione; & vtroque de similitudine inter paragium, & legitimam agemus. Quod verò loco legitimæ hoc paragium sit subrogatum, clarissimè colligitur ex dictis la-

tè per Morot. cons. 23. qui per octo ponderationes, in eo statuto factas, id probat: ex quibus maior pars potest ad nostram consuetudinem aptari, præter distinctionem factam. num. 2. vers. sed licet hæc opinio, eò maxime in consuetudine, per quam statuitur, quòd si non dotetur soror, succedat ut masculus, dicitur in §. de liquidatione.

Repet. Par. 2. §. 3. de Parag.

- 1 Paragium aliud debitum ab intestato, aliud debitum factò testamento.
- 2 Paragii alia diuisio trimembris.
- 3 Paragium improprium, quod datur sine matrimonio, quibus in casibus debeat.
- 4 Napod. explicatur in consuet. si qua mulier nu. 25. in fin. an iam nupta debeatur paragium.
- 5 Paragium proprium debetur nupta, quando contemplatione veri paragii, eiusque promissionis matrimonium fuit contractum.
- 6 Paragium improprium ei qua moritur ætquam dotem habeat, debetur, & non excedit legitimam quantitatem; & quibus in casibus improprium paragium debeat. tam filiis quam heredibus ipsarum familiarum, latè declaratur ex l. ser.
- 7 Paragium quale debeatur eis qui monasterium ingrediuntur latè discutitur, & an sit legitima danda.
- 8 Molfisij dictum, & opinio discutitur in 3. par. de success. ex test. q. 8. num. 34. etiam dotem ingressarum, & nu. 10. auctoris distinctio.
- 9 Petrus de Gregor. q. 13. nu. 5. de paragio notatur in ratione ibi tradita demerandi paragii filia iam ingressa.
- 10 Paragium ingressarum debetur illis, qui post mortem patris ingrediuntur, & oppugnantur Molfisij loc. cit. nu. 2.
- 11 Paragium improprium quare sit restrictum ad legitimam quantitatem, non tamen esse legitimam.
- 12 Paragium proprium an debeatur ei, qui vult castè viuere, & nu. 16. ubi concluditur.
- 13 Ifernina theoretica dispungitur in consuet. in aliquibus, in verb. quantum dotimum, col. 8. vers. sic. item multo magis, & nu. 15. melius.
- 14 Paragium improprium dicitur quòd à patre vix filia datur.
- 15 Pater quomodo, ac quo iure dotare filiam nubilem teneatur, & quòd non teneatur

- ex consuet. num. 18.
- 16 Mascullatio femina contra patrem non inducitur.
  - 17 Dotatio facta à patre an possit, & quando filia conquiri de insufficientia ipsius, & petere supplementum.
  - 18 Dotatio facta per patrem, an remocetur per natusitatem masculi, ex l. fin. de reuoc. donat. item ex disposit. l. si totas. ff. de inoff. donat.
  - 19 Dotatio facta à patre an possit impugnari, quando fuit minor legitima, de decisionibus §. Conf. adducuntur, & quæ sit in hoc iuris Longobardi dispositio. nu. 23. & l. serm. opinio, & opinionem contra filiam, tenendam, nu. 24.
  - 20 Legitima assignatio est commensuranda cum bonis, qua reperiantur tempore mortis; dotis verò tempore dotationis.
  - 21 Mater non tenetur dotare filiam.
  - 22 Fratres non tementur vix patre dotare sorores, sequi si pater esset inopi. nu. 28.
  - 23 Soror vtriusque an debeatur, & quando dotari à fratre vtriusque.
  - 24 Paragium an possit dici, quòd sorori debeat, non instituta turpi persona.
  - 25 Soror dotata per fratrem inopi patre existente post medium diuise patre moriente, an excludatur ut nupta à patris successione, item an à fratris, iuxta §. coniugata consuet. ut de success. & quem effectum dista dotatio operetur.
  - 26 Dotatio facta à patre, vel matre, quomodo operetur filia exclusionem, declaratur.
  - 27 Dotatio facta ab alijs ascendentibus in eorū vita, causatur dotatarum exclusionem per viam imputationis, dummodo vsque ad legitimam imputatio fiat.
  - 28 Paragium nauquaq. deheri sorori de bonis fratris.
  - 29 Paragium quòd, & quomodo debeat. factò testamento, distinguit author.
  - 30 Constit. in aliquibus non procedit factò testamento, sed ab intestato, & quòd tunc sit seruandum ius commune, & filia debeat necessarium legitima.
  - 31 Paragium factò testamento, ac consuetudinis dispositione in medietate, ac nouem partibus, quomodo concedendum ipsis feminis.

§. 3. Quotuplex sit paragium.

D tertium, quotuplex sit paragium, dupliciter distingui posse crederem. Primo vniuersaliter. Secundo particulariter, & specialiter: generalis erit distinctio, quod paragium aut est de-

bitum ab intestato, aut est debitum facto testamento: de debito ab intestato loquitur constitut. Regn. in aliquibus, & cons. nostra si moriatur. De facto autem testamento dicetur in fine huius articuli, quoniam modo verificari possit, & dicetur etiam, dum de liquidatione in 6. art. tractabitur.

2 Specialior diuisio erit, diuidendo paragiū tripliciter. Primum esse paragium proprium, & proprio modo dictum; ex quo nomen est consonum definitioni; de quo nobis non erit aliud dicendum, cum satis iam supra proxime definitum sit. Secundum est paragium improprium, quod ad similitudinem veri paragij est introductum ex intentione consuetudinis, & peritorum interpretatione. Tertium est paragium impropriissimum, quod non est paragium, sed datur loco paragij, siue proprii, siue improprii, vel est aptum succedere loco paragij proprii, vel improprii.

3 Impropiū igitur paragium est illud, quod datur sine matrimonio, vt illi, qui non contrahit nuptias, ex quo non potest, vt probat Andr. in prædict. constit. in locis allegatis per nos in explicatione definitionis, in verbo pro subsidio matrimonij. Secundò improprium paragium est illud, quod datur illi, quæ iam reperitur nupta, & dotata per aliū: item quādo ex pulchritudine, vel nobilitate parum, aut nihil habuit, prout optimè concludit Ifern. in constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum, col. 9. vers. per hoc patet, & Affli. decis. 160. & idem Ifern. in eadem constit. in aliquibus. col. fin. vers. vnde si inueniret sibi parem: quo casu non priuatur legitima sua, hanc decisionē sequitur Maxilla in consuet. Bar. in consuet. dos à patre, nu. 43. de iur. dotium. Et querit Napod. in hac consuet. si moriatur, in glo. paragium, an paragium debeatur, si vir constituerit sorori dotem? De qua re dicetur infra in art. final. de solut. parag. Plures enim sunt casus, in quibus paragiū improprium potest, practicari, † tamen non erit mittendum, ne te decipiat doctrina Napodan. in consuet. si quæ mulier. nu. 25. in fin.

quod, quando foemina reperitur nupta, & habuit paragium in bonis paternis, quod debeat habere aliud paragium, quod non habuit secundum consuetudinem, & tunc, inquit ipse, non erit paragium, sed portio legitima iure naturæ: quæ autoritas, licet rectè probeat improprietatem istius paragij, non tamē intelligas ipsam esse legitimam in essentia, sed quoad solam quantitatem ex dictis in definitionis explicatione, & fundat Napodan. in prædicta autoritate Ifernæ in d. vers. per hoc patet, qui dicit paragium tunc consistere infra tertiam, debitam iure naturæ, & sic, secundum allegata, erit quoque Napodanus intelligendus, & dicetur infra, dum de ratione illius paragij agetur in vers. sed quænam ratio: Et quod iam nuptæ debeat paragium, vltra prædictas autoritates latius fundat tamen per nostros, quàm per exteros Doctores, Pet. de Gregor. in præd. tract. quest. 9. ibi videas, & q. 12. melius, & q. 10. vbi etiā iuncta questio. 13. loquitur de dote danda illi, quæ vidua reperitur, vel dotem amisit: cauendum tamē est à dictis in quest. 11. si velis terminos ad nostram consuetudinem applicare, dum inter nuptam, & viduam facit disparitatem, quæ in materia nostræ consuetudinis non consideratur, sed benè, & verè ibi de dotatione, vt dotatione, non de paragio erit intelligendus, vt supra diximus, & etiam in principio huius repetitionis in discursu ad constitut. vt de successioneibus. Impropiū tamē semper esse censeo tale paragium: † quando verò esset nupta aliqua cum dotis promissione incerta, velut si sit per mulierem, se ipsam dotantē, facta promissio paragij, & dotis ei de iure debita super bonis paternis, vel maternis, vel alijs: tunc enim perneceesse in liquidatione erit ratio habenda veri, & proprii paragij, quod verè fuit subiectum dotis, & promissionis, cum qua fuit contractum matrimonium, sine qua matrimonium non fuisset contractū, & sic de paragio vero, inspecto tempore liquidationis fuisse tractatum, non potest dubitari, vt diximus infra in art. de liquidatione in vers. de qualitatibus inspectione.

6 Potest etiam inter impropria illud paragium ascribi, quod debetur illi, quæ moritur antequam dotem habeat, & nubat, & tunc eius hæres non poterit petere iterum paragium, ac si viueret ipsa filia, vel soror, & dicit Jacob. Anell. de Bottis contra istum heredem fuisse decisum, scilicet, quod non possit præterelegere legitimam in causa Hieronymi Funati cum Ferdinando Roberto, referente Ioanne Thoma Minadoo, & patrocinate Ioanne Angelo Pisanello, prout refert de-

Bott.

Bott. in addit. ad constit. in aliquibus, in eol. pen. sub vers. posset tamen, saluari: unde rectè puto dicendum, illud paragium improprium dari semper, quando datur dos, vel soluitur illi, quæ non habet, in matrimonio propter illam dotem contrahendo, contemplare personas, vel alias matrimonij, & parilitatis circumstantias, ut dicemus in §. liquidationis: Sed ulterius pro maiori declaratione non omittam, quod paragium aliquando in vita ipsius feminæ, scilicet sororis, vel amitæ fuit iam debitum, quia cessat, & venerat ipsius dies, & tunc iure communi ipsius debitum, transmittitur ad hæredes, per filiam, & amitam, sicuti etiam vita militia, ita dixit Isern. in constitutione comitibus, col. penult. vers. nam hoc ius petendi per hanc constituit. at quando filius, vel filia, vel soror mortuæ sunt vivente patre, relicis filiis, vel filiabus, & tunc paragium debitum, scilicet, quod dari debuisset sorori, vel amitæ, debetur ipsorum filiis, vel filiabus, sic Isern. loc. cit. vers. filio ergo, & filia, ubi idem dicit de vita militia debita, vel quæ dari debuisset filio secundogenito, si viveret dari debeat eius filiis, vel filiabus, subdit tamen Isern. quod *filiam sororis minoris matris primogenitus tenetur maritare, quia successit in eo, quod pater eius debuit habere pro vita militia; & sic ratione subingressio- nis in ius patris eius, ut latè probauimus infra in par. 3. §. 3. nu. 8. ubi tam in linea transfærali, quam descendenti patet filios fratrum succedere in omne ius patris eorum, sic si patri vita militia in ius vitæ militiæ si matri paragium in ius paragij, si primogenitura in ius primogenituræ vocabantur eius filij, & per hoc dixit Isern. loc. cit. diuerso iure deberi sorori, vel amitæ paragium, quia illis datur loco portionis, à qua ipsæ ex ipsarum personis excluduntur quod est proprium paragium à paragio, quod ipsarum filiis debetur, vel à dotatione, quæ debetur filia fratris minoris, quod est improprium, ut ibi, *per quod patet, quod alia ratio est in amita, & sorore, exclusis habere debentibus loco partis, à qua sunt exclusæ, paragium dotis, quam filia fratris, quæ non excluditur ex sua persona, sed ex persona fratris minoris patris eius, unde filia fratris secundogeniti, licet maritetur à patruo primogenito, non tamen debet aliud habere, quam debitum ipsius patri, si vixisset, scilicet, vitam militiam, & non paragium, ex quo, ut dixi, succedit in ius patris sui, sic etiã dicit Isern. ibid. col. seq. vers. Nam ubi verè secundogenitus mortuus est viuo patre; unde libenter non annuerem opinioni D. Consilia-rij de Georgio in alleg. 8. ex intentione Isern.**

qui nunquam tenuit huic deberi paragium, ut ipse dicit num. 25. & quanta sit diuersitas inter debitum paragij, ac debitum vitæ militiæ, alijs omiffis, vnum erit norabile, maximæ differentiæ, quia in vita militia semper est vniformis liquidatio, siue finis in magnatibus, & similibus successioibus, siue in paruis, & in paragio militabunt ea, quæ diximus infr. hic §. 6. nu. 2. quia debetur minus legitima, & hæc forsitan fuit intentio D. de Georgio dum expressè dixit, *quia succedit in ea, quod pater eius si viouret habiturus esset.*

Ex quibus patet improprietas paragij debiti tam hæredibus sororum, vel amitarum, ex transmissione quam ipsorum filijs ratione subingressiois in ius patrum eorum, in quibus casibus non erant contemplandæ in ipsorum personis circumstantiæ paragij ad matrimonium contrahendum.

7 Minus improprium erit dicendum paragium, quod illis est soluendum, quæ Monasterium ingrediuntur: quo casu, licet non adeo vniversalis sit personarum circumspexio, ac aliarum qualitatum in proprio paragio concurrentium; adest tamen qualis qualis inspectio. Tamen Napodan. in præd. consuet. num. 67. voluit semper esse vniforme tale paragium, & æquale, illa ratione, quia semper sponfus coelestis est vniformis, & æqualis: & idem Napod. in cons. si qua mulier, n. 2. 2. in fi. in gl. de bonis dicit de ingressa monasterium ista verba, & sicut aliàs dotata excluditur, sic etiam monacata, quæ habuit dotem ingressarum. Cum in repet. cap. si aliquem, in verb. maritata, nu. 473. Idem, ut supra dixi, si modicam, vel nullam dotem habuit nupta propter pulchritudinem, vel nobilitatem dicit ex Andr. loco cit. Napod. loco cit. in consuet. hac si moriatur, nu. 66. & 67. Quo loci notandum est, Napodanum pro ingressarum paragio quantitatem, iure naturæ debitam, expressè ex Isern. opinione decernere, & ita sequitur, & aduertit Bart. Martial. in additio. ibid. num. 65. quæ incip. Vide, quia aliqui volunt, prout tenet, & sequitur Affl. decis. 348. nu. 1. & Thor. in suo compendio in verb. monialis monasterium, fo. 242. col. 2. & sic etiam esse decisum, & vidisse sententiam latam, in qua Monachæ nondum professæ, fuit data legitima in bonis paternis. Ant. Capyc. ibid. in addit. quæ incip. An hæc consuetudo. Tamen Stephan. de Caiet. in addit. ad d. nu. 65. in ea, quæ incip. De hac quæstione, licet aliter dixerit se vidisse practicum, seu determinatum in causa, ibi relata, tenet, esse dandam dotem ingressarum, & respondit argumento, quod facit glo. Napodan. in fin. d. num. 68. quod

quod non debeat habere plus luxuria, quam castitas: quia dos, quæ datur ob veras nuptias contrahendas, semper potest sperari, quod redeat: at in Monasterio est deperdita, quia nunquam reditura speratur. † Habemus igitur legitimam, habemus dotem ingressarum; in qua re, quia video Reuerend. Patrem Mosesum in suis Commentarijs ad has consuetudines in 3. par. de success. ex testam. q. 8. nu. 34. nouam opinionem in medium asserere, volui in hoc aliquantulum insistere, & illius quæstionis veritatem, quod ad potui, dilucidare, præfertim ex ijs, quæ videmus continuè praticari.

Certum igitur est, deberi ei, quæ vult ingredi monasterium, dotem ingressarum, vt diximus, etiam si sit minus legitima ipsa dos; dummodo tanta sit, quanta sufficiat, & soleat dari pro dote ingressarum ipsi Monasterio; & optimè etiam dicit Modernus prædictus loc. cit. nu. 23. In eo verò, quod ibidè limitat, prædictâ opinionè procedere de consuetudine, & vbi non adesset cõsuetudo, & quod tunc attenderetur ius commune, secundam quod deberetur integrum paragium, quod haberet, si nuberet sponso terreno: credo, quod voluerit ius commune Regni intelligere, alias non benè de iure communi paragium dari posset, & consuetudo intelligenda ibidem de illa indiuiduali consuetudine, scilicet, de obseruantia dandi dotem ingressarum ipsis feminis. Aldobrand. in consi. 26. vol. 1. num. . .

Sed satis de hoc. Veniamus modò ad ipsius nouam opinionem, vult enim prædictus nu. 34. dictam opinionem, & conclusionem, de paragio ingressarum, tunc procedere, quædo filia reperitur iam in vita patris ingressa, alias si reperiretur in seculo tempore mortis patris, quod tunc statim illi acquisitum sit ius paragij integri, & licet ingrediatur monasterium, non desinat illud posse consequi: & ad probandam refert Camill. Salern. in additio. ad consuet. hanc si moriatur, sub num. 65. quæ incip. monialis, fol. 102. in fin. qui licet loquatur de auditu; quo casu testes nihil probant, inquit enim, se illam distinctionem à quodam magno pratico audiuisse, nec ipsum Iuriscõsultum appellat; nec etiam dicit aliud, nisi quod, & si filia, quæ est ingressa in vita patris, habuerit minus legitima, non potest conqueri, prout est in ea, quæ fuit à patre dotata, vt infra dicemus; loquitur enim, an possit, vel non, esse dos prædicta ingressarum minus legitima. † Perr. de Gregor. in tracta. de dot. similiter ibi adductus q. 13. nu. 5. non tractat de quantitate dotis, & paragij, sed de debito ipsius, scilicet, an debeatur, vel nõ inquit enim,

quod quando filia reperitur ingressa tempore mortis patris, & habuit aliquid à patre pro dote, quod eo casu, prout est inhabilis ad succedendum in feudo, ita etiam non debet per hoc habere paragium; hæc est merè truffa; quia clericus non succedit in feudo, & tamen ei debetur vita militia, vt per Affi. in const. comitibus, in 2. col. in 3. quæst. idem Petr. de Gregor. in tract. de vit. milit. q. 4. nu. 6. amplia. 5. & ibi D. Garzias Mastrill. in additio. quod verò vita militia, & paragium æquiparentur, idem Perr. de Gregor. in d. tract. de vit. milit. q. 2. num. 2. † Igitur dicendum est, quod aut loquimur in bonis paternis, & à patre in ingressu fuerit dotata, & benè procedant prædicta, aut non fuit dotata de bonis, de quibus agitur, veluti quia agimus de alijs ascendentibus, & tunc non tractatur cum ista de paragio ingressarum; quia iam reperitur dotata, & quod ad hoc non erit cum ea aliter agendum, nisi quemadmodum fieret si esset carnali sponso nupta, scilicet, vt, si matrimonium potest succedere, & habere in communi, & non renuntiauerit, debeat ipsa habere integram legitimam solam, etiã si reperiat in monasterio, cuius solitè dotes transcenderent ipsam legitimam; quia non debet hoc casu dos deseruire pro locatione ipsius feminæ in monasterio; & hoc casu procedit illud principium, quod dicit Napod. non debet habere plus luxuria, quam castitas; si non posset ex incapacitate Monasterij succedere, tunc penitus pro mortua habebitur, & de ea aliquid non est curandum, prout de mortua, vt alias diximus; itaque hoc casu non erit paragium ingressarum praticandum, præterquam si esset in vita patris ingressa, & nondum nec pacta nec promissa dos fuerit, & tunc cum ea praticari paragium ingressarum, & procedent dicta per prædictos Doctores; & confirmat D. de Franch. omnibus prædictis Autoribus relatis, in decis. 44. illa ratione, quia sufficit moniali habere ea; quæ ceteræ moniales habent, intelligendo, quando illa dos debet deseruire pro ingressu ipsius monialis, sicut quando debet esse pro matrimonio, est dandum verum paragium: at quando monialis iam est facta, & non est amplius de ingressu agendum, mihi non videtur impossibilis opinio illa, vt ei integra legitima debeatur, etiam si minus sit quantitas legitimæ quantitate dotis monasterij, in quo reperitur ingressa, vel si plus, quasi non sit aliud ei, quam pura legitima danda, ex quo reperitur nupta, vt diximus. Et notandum est, quod Frecc. lib. 2. autot. 2. de subseu. vers. Vigesimo tertio dixit, in taxa filiarum ingressarum tunc temporis dotes, quæ monasterio

sterio dabantur à Baroibus fuisse ducatorum tercentum, vel quingentorum, & ibidem dicitur non tradi prædictis verum paragium, quod quandoque arbitratur vsque ad virile, vt infra dicitur.

31 Quando verò est tractandus ingressus, etiã post mortem patris, vel matris, & in hoc casu loquitur decisio D. de Franch. in præd. decis. 44. vbi agebatur de liquidando paragio super bonis communis patris, & sic non erat verisimile, quòd fuissent ingressæ ante mortem patris, sed post, & tamen eis fuit datum paragium ingressarum.

Nec est vera illa ratio, quam prædicti moderni afferunt, quòd, quando moritur pater, quæzatur ius feminae pro petitione integri paragij: nam non minus verè debitum est paragium proprium filiae, quæ vult nubere carnali sponso, quàm debitum paragium ingressarum illi, quæ vult se monacare, & monasterium ingredi; utroque enim casu per ipsos successores verè satisfit, & adimpletur debito, at oneri per consuetudinem, vel constitutionem imposito per prædictas auctoritates, & malam fovere conscientiam semper putarem, & teneri ad restitutionem illam, quæ animù habens ingrediendi monasterium, & à fratre sibi integrum paragium assignari procuraret, quæsi velit carnali sponso, & non spiritali nubere: hoc enim est fallere veritatem, & mendacium dicere, & est species furti, quando in ipsius animo iam resoluit ingressum, aliàs secus, vt infra dicitur. Plus dico, quòd adeò vera sunt prædicta, vt, si essemus in nobili genere nata, quæ non haberet tantum, nec etiam in virili, quòd ascenderet ad quantitatem dotis illius monasterij, in quo ingrediuntur nobiles eiusdem conditionis, cuius est ingressura, poterit tunc paragium ingressarum liquidari vsque ad virilem: sic etiã si esset minus legitima, minus ei dandum esset ex prædictis; & sic nec semper vniformitas erit vera in caelesti sponso, sed attendendum monasterium, in quo talis mulier iuxta eius qualitatem ingredi valeat, non autem in quo peioris conditionis mulieres ingrediuntur, & in eo erit quoque vniformitas; nam omnes in eo ingredienti eandem dotem inferre monasterio est necesse. Sic etiam in declaranda prædicta dote attendi poterit voluntas ipsius ingredientis, quæ in electione religionum magis vnã, quàm aliam elegit: quo casu non erit propter varietatem dotis omittendum, quin ipsius voluntas impleatur contra omnes iuris, & canonum statuta, faciunt dicta per Cassian. collat. patr. 24. cap. 8. vbi plura de religione cum viribus naturalibus

examinanda loquitur, ibi, *quamobrem mensuram virium suarum unumquemque nostrum conuenit diligentius ante pensare*: facta igitur religionis, & monasterij electione, secundum ipsius monasterij qualitatem, erit dos soluenda, etiam si vsque ad virilem ascendat: quando cum ea est efficiendus ingressus, aliàs, vt diximus, pura legitima erit concedenda: & in hoc casu erit opinio Napodan. & aliorum de quantitate legitimæ, ingressis debita, loquentium, intelligenda.

12 Sed redeundo ad rationem reddendam, quare paragium improprium est semper vniforme restrictum ad quantitatem legitimæ, dico rationem esse; quia iam constat ex dispositione consuetudinis, vel constitutionis, ipsam esse dotandam de bonis eius, de quibus excluditur, vt supra diximus: sed difformitas in paragio nascitur ex varietate, & circumstantijs, in matrimonio pari contrahendo concurrentibus, vt similiter diximus supra; basis autem super qua fundatur arbitrium quantitatis determinandæ, est ipsius legitimæ, cessante igitur matrimonio, cum non entia nullæ sint partes vel qualitates, remanet pura basis ipsius legitimæ: & per hoc sequimur nunc legitimæ quantitatem, in qua omnia simpliciter consideranda veniunt ad declarandum purum debitum ipsius filiae, vel descendens, ita ex Ifern. colligitur in constit. in aliquibus, in verbo quintumdecimum, colum. 9. vers. per hoc patet; itaque per necesse dicitur hoc paragium, sed improprium, quia prædictæ circumstantiæ non veniunt in ea considerandæ, dicitur igitur dos, restricta ad quantitatem legitimæ, constituta tamen secundum quale quale paragium, iuxta terminos, quos ipsa lex in legitima considerauit, ita Ruin. cons. 152. num. 5. vol. 5. sequitur Bertazzol. cons. 108. nu. 13. Corn. cons. 303. col. 2. vol. 1. Boss. de public. bonor. nu. 2. qui tenent restitutionem dotis reseruatae ad quantitatem legitimæ, factam per statutum, non efficere dotem esse legitimam, prout supra etiam diximus.

13 Quæro vltimò circa hoc improprium paragium, an illi, quæ vult castè viuere, debeat proprium, vel improprium paragium; & licet paragium competere non ambigatur, vt per Andr. & Afflèt. in prædicta constit. in aliquibus, colum. 12. vers. quinq; quæritur, & per alios, relatos per Petr. de Gregor. in præd. tract. q. 14. Domin. Georgius alleg. 9. nu. 37. tamen non erit inutile in materia, præsertim nostræ consuetudinis quæreere, an hoc paragium sit verum, & proprium, vel improprium, scilicet

scilicet, an sit solum restringendum ad quantitatem legitimam, vel ei dandum verum paragium, ac si quandoque vellet matrimonium contrahere, & Ifern. in præd. constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum, col. 8. vers. quid si frater vult dare dotes in paragio, in si. quæstionis, postquam concluderat, illi, quæ vult castè viuere in domo, paragium deberi, etiam si non nubat, in vers. quantum, ad primum, & seq. inquit, constitutionem dedisse dotem ob matrimonium: ex quo respexit frequentiam in ipso matrimonio, & ipsam dotem in consequentiam matrimonij: si ergo respexit matrimonium, & paragium, ergo perneceesse erit dandum verum paragium, ibi, duo ergo iubet, eam maritari, & secundum paragiū, vt in vers. per hoc patet expressè, vbi expressè dicit Iser. quòd, qn̄ filia reperitur nupta, & pater moritur, tunc non absurdè dicitur paragium consistere infra tertiam debitam iure naturæ, cum dotes habuerit aliunde, & paulo post, inquit, *aliàs paragium non consistit infra tertiam*, & sic non puto tergiversari posse in hoc mentè Iser. vt in castè viuente sit propriū paragiū concedendū iuxta verā intentionem consuetudinis, aliàs malè considerasset Ifern. frequentiam mulierum, quæ virū desiderant, si in ea, quæ vult castè viuere infra legitimam quantitatem, paragium restringere voluisset, & hanc opinionem Ifern. secutus est Napodan. noster in hac consuet. si moriatur, sub num. 67. qui postquam in ingrediente monasterio paragium impropriū infra legitimam quantitatem disposuisset, subdit, idem si voluerit castè viuere, scilicet, vt paragium sit ipsum debitum iure naturæ: sed in fine contrarium suo more per dictionem, sed certè concludit Napod. ibi, sed certè non debet habere plus luxuria, quàm castitas: residet igitur Napod. in ea opinione, quòd castè viuens debeat propriū paragium habere.

14 † & secundum Ifern. opinionem, & ex dictis per Napodan. hic de masculiatione, corrigas Ifern. in præd. vers. item multò magis, vbi in meo antiquo exemplari sic habeo, *Aliàs paragium non consistit infra tertiam; nec infra mediam debitam portionis iure naturæ: imò tunc erit etiam tota portio filie debita, nisi successisset cum masculo*: Sic enim legitur in prædicto exemplari, & inquit Napodan. Andream tenere fœminam succedere vt masculum, quando non dotaretur de paragio per masculum renuentem dotare, & in eo, quòd masculiationem inducit in casu, quo filia vult domi castè viuere, clarissimè etiam colligi potest isti castè viuenti deberi verum, & propriū paragium, ac si nuptias vellet

contrahere, aliàs in ea, quæ verè nolle nuptias contrahere, non posset practicari masculiatio, quæ est inducta ad finem, vt fœmina infra decimum sextum annum, nuptui tradatur: quòd enim non consideraretur contractus nuptiarum, nullo modo posset induci masculiatio ex his, quæ latè diximus in par. 1. §. fin. de masculiatione, nec illa, quæ vult castè viuere, negat penitus se velle nubere; nam potest quandoque mutare voluntatem, & sic de futuro sibi aliquid permittere non potest: difficillima enim, & arcta est via castitatis, 35. q. 5. tunc saluabitur, & 38. dist. cap. de his, pauci enim casti, & sine carnali vitio inueniuntur, 50. dist. quia tua in fin. Nec aliquis gloriari potest se corpore castum, de pœnit. dist. 2. Sufficiat igitur isti fœminæ ad paragium conlequendum, vt possit nubere, cum ad hoc detur paragiū, vt possit honesto viro, & pari nubere, vt prædictū est: nec. n. nuptiæ actualis requiruntur ad paragium verum, & proprium constituendum, nisi potentia ad nuptias contrahas: inquit enim soror, soluas mihi paragium; quia, si voluero, nuptias contrahere potero: est tamen verum, quòd vidi obseruatum per Sac. Conf. in liquidatione paragij superlederi, quando fœmina reperitur in Monasterio, nondum professa, donec fuerit professa, vel ex Monasterio exierit.

15 Aduertendum etiam erit circa prædictam Ifern. doctrinam aliter eam intelligendo, & melius: nam inquit Ifern. *quando dotes non habuit aliunde, paragium consistit infra totam portionem, quam fuisset habiturus, si cum masculo successisset: quando verò est dotata infra ipsam legitimam quantitatem consistit*, & hoc non est aliud, nisi quòd in ea, quæ iam nupta est, dicemus paragium esse impropriū restrictum ad legitimam quantitatem, in ea, quæ aliunde non habuit infra totam portionem, quia potest vsque ad portionem ascendere, & sic in potentia paragium esse vsque ad portionem, non autem quòd in actu sit vsque ad virilem, & in vulgato nostro exemplari leguntur illa verba, *cum dotes habuerit aliunde*. addas tamen negationem, & dicas, *cum dotes non habuerit aliunde*, cuiusmodi est illa, quæ vult castè viuere: legas igitur secundum aliam lecturam, *aliàs paragium non consistit infra tertiam, nec infra mediam debitam portionis iure naturæ, nam dotes non habuerit aliunde*: imò tunc erit tota portio filie debita, ac si successisset cum masculo:

16 † concludamus igitur ex prædictis secundum mentem Napodani, si filia vult castè viuere, & declarauerit se nolle nuptias contrahere, quòd tunc frater non poterit moram committere,

tere, cum ex consuetudine mora committatur in non maritando in tex. consuetudinis istius, in §. eas autem ipsis successoribus differentibus maritare; & si non est matrimonium unquam contrahendum, non erit ætas annorū 16. spectanda: verè tamen Napodan. dicit, quòd, si filia, quæ iam constituit fratres in mora, dicendo, se velle paragiū ob nuptias contrahendas, vult castè manere in domo, poterit suum verum paragiū consequi, vel etiam integram portionem, prout cæterę, quę verè vellent nuptias contrahere: si verò stādo in domo, dicat, se velle paragiū, prout cæterę; quia potest, quando voluerit, nubere, non erit ipsius petitio spernenda: quando verò expressè se declarauerit nolle nuptias contrahere, non benè verum paragiū posse pretendere crederem; ex quo eo ipso quòd circumspectio matrimonij tollitur, tollitur etiam omne id, quòd ab eo consequitur: quid enim necesse est matrimonij qualitates, & paritatē spectare, si eadē aetrix declarat se nolle nuptias contrahere? Est tamen verū, quòd hodie per S. C. parum, aut nihil matrimonium consideratur, sed inspecta qualitate personę mulieris, & quātitate patrimoniij, arbitratur certa quantitas infra legitimā, & virilem mediā viam sequendo, quasi illud sit successoris debitū, & hoc modo vidi aliās concessum, quòd etiam castè volenti viuere non erit denegandum, maximè prout accidere solet, quando etiam verum paragiū non est tantę quantitatis, quę sufficiat in eius fructibus pro alimentis ipsius fœminę: quo casu, ut rectè alimenta sibi subministrare possit, non minus, quàm ut matrimonium contrahat, congruens quantitas erit arbitranda, ita innuit Napod. hic nu. 63. ibi, *extra dotem, habere sibi paragiū pro sustentatione sua. C. ne fil. pro patr. l. cum te.* Bò magis, quia, cū vult castè viuere, ipse sibi vir est, & eam ipsiusmet sustinere cogitur: quòd non est, quando in viri potestatem se tradit, omnia enim prædicta debent Iudicis arbitrium mouere circa quantitatē paragij, in castè volenti viuere declarandam; & si illi fauore matrimonij erit dandum verum paragiū, isti fauore alimentorum ea, quę congruens ad alimenta uidebitur, erit concedenda quantitas infra legitimā, & portionē virilem ipsā arbitrando, propter dotis, & alimentorū paritatem, de qua latissimè per Euerard. in sua cetur. in loc. 29. ab alimentis ad dotem.

17 Improprijssimum est paragiū illud, quòd non habet in se illius veri naturam, quia non soluitur ab illo, à quo debetur, & soluitur ab eo, à quo non debetur, nec nisi nomen paragij continet, & quam sit etiā in nomine tribuep-

dum, inferius dicetur, cum non secundum paritatem multoties & rerum, personarumque proportionem constituatur: item non ad excludendas fœminas; in summa omnia ipsius paragij requisitā cessare uidentur, & meritò improprijssimum illud paragiū appellandū censuimus.

Huiusmodi est dos, quæ à patre datur filie nubilis ætatis, ut dicit Napodan. in consuet. si quis habet. num. 6. ibi enim filia, existens nubilis ætatis, ut congruo viro nubat, potest petere paragiū, si vult, cum sit paternum officium. C. de dot. promiss. l. fin. Intelligendus enim est Napodanus improprijssimè, quia secundum iura, quæ allegat, intelligendo illū, non sequitur, quòd pater debeat paragiū filie, sed, cum est nubilis ætatis, illam dotare teneatur: & hoc videtur probabiliter consuetudo supposuisse, scilicet, patrem filiam ætatis nubilis cum potest debere nuptui tradere, ex officio, ei de iure communi imposito, ex quo minorem sexdecim annorum, disponit, cum ad decimum sextum annum peruenit, a successoribus esse maritandam, nihil disponendo de maioribus 16. annorū, nondum maritatis, in vita patris, supponēs, quòd illas in ea ætate pater maritet iuxta ipsius debitū de iure communi, & quòd paternum officium in patre sit de iure communi intelligendum Napodan. hic num. 53. ibi. dos autem de paragio debetur etiam in vita patris. C. de dot. promiss. l. fin. Et quòd constitutio, & consuetudo non arcent patrem ad dandum filiabus paragiū, latè probat Petr. de Gregor. in præd. tract. q. 38. num. 3. vers. istam conclusionem, & in q. 25. num. 6. cum plurib. seqq. vbi videas: sed tamen filia nubilis ætatis cogit patrem ad illam cum competenti dote maritandam, ut pluries decisum refert de Franch. decis. 616. & an, & quando teneatur pater ad dotandam filiam, quæ nupit, patre contradicente, vel volente. Aufrer. in addit. ad decisio. Capell. Tholoian. 289. & an tale debitum sit iure actionis, vel officio Iudicis decisio.

18 290 † Et ad prædicta redeundo, quòd pater de consuetudine non teneatur ad dandum paragiū, idem Napod. in hac consuet. si moriatur, num. 88. circa fin. ibi, *Et sic non requiritur, quòd pater relinquat filie paragiū ipsum: potest igitur præteriri à patre in testamento: nec potest dici similiter præterita à patre, cum tempore harum consuetudinū conditarum patres communiter. prouiderūt filiabus suis de paragio habendo per eas à fratribus, succedentibus patri communi, hætenus Napodan.* Ex quibus patet, verum paragiū à fratribus deberi, eisdemque successoribus

foribus patris communis : ergo, dum pater filiae nubilis etatis existenti debet solvere illud, ut de iure communi erit intelligendum, non de iure consuetudinis, vel constitutionis, & sic intelligenda sunt dicta per Ifern. in cap. 1. de nat. success. feud. in addit. col. 2. vers. item si minus, ubi tam patrem, quam fratrem teneri, inquit, ad dandam dotem secundum paragiū, ex quo allegat tex. in l. fin. C. de dot. promiss.

19 Hinc fit, ut quantumcunque differat pater filiam maritare, non per hoc inducatur masculiatio, idem Napod. in hac eadem consuet. vers. eas autem, à nu. 43. & diximus in d. §. si par. 1. de masculiat. q. 9. in prin. & ad prædicta Afflic. in præd. consuet. in aliquibus, in fi. nu. 73. dicit patrem teneri ad dotandam filiam officio Iudicis, & non iure actionis : & frater, vel successor tenetur iure actionis, vel conditione ex lege, ut ibi dicitur, & dicitur infra artic. 7.

20 Ex eodem principio illa conclusio oritur, eaque magis communis, & verior, quod, quando pater dotat, vel maritat filiam suam adeo à veri paragiū norma abesse talem dotationē, ut iure non possit filia conqueri de insufficiētia dotis, etiam si minus vni, quam alteri dedisse conspiciatur, nisi re ipsa, vel dolus, vel fraus ipsius patris detegatur : nam metus, vel dolor, etiam præsumptus, ab hac dotatione excluditur. de communi testatur Castill. lib. 3. cap. 2. num. 70. & ibid. num. 65. & dicemus in §. de renunciat. Dixi re ipsa, quia dolus re ipsa similis est dolo interuenienti ex consilio, Crauet. in cons. pro genero, nu. 36. ratio est, quia tunc pater excedit in enormi læsione confidentiam, quam lex de eo præsumit, intelligendo semper, habito respectu ad bona, quæ pater habuit tēpore dotationis, Menoch. de arbitrar. iud. cas. 149. num. 15. cum seq. ubi latè explicat, & Iudicis arbitrio hoc remittit. Et ratio est prædictorum, quia, cum pater ad aliud de iure non teneatur, dotando, officium suum impleuit. l. qui liberos. ff. de rit. nuptiar. l. fin. C. de dot. promiss. Marant. in sua disput. 10. nu. 22. qui plura dicit, omninò videndus, vltra alios nouiter adductos per nostrum Philipp. Paschalem in tract. de virib. patr. potest. par. 2. c. 4. nu. 186. ad quæ videndus est Maxilla ad consuet. Baren. consuet. dos a patre de iur. dot. num. 46. & sequentibus. Non sic, quando teneretur ipsam non solum dotare, sed secundum paragiū, & facultates, ut frater, & ceteri successores, ut ibi dicit Marant. Quemadmodum è conuerso, quando plus dedit, quæ debebatur pro vero paragio: ad quod vide Petr. de Gregor. q. 34. Sed tamen non

21 recedas à prædicta rationis identitate. † Es

quæ per natiuitatē masculi dotatio, vltra paragiū facta per patrē, nō reuocetur Napod. hac cōsuet. nu. 60. & eandem opinionē tenet Tiraquell. in l. si vnquam, in glo. donatione largitus, num. 244. Sed aduertendum erit circa prædictam doctrinam Napodani: nam ibi excluditur, & benè, reuocatio vigere. l. si vnquā, C. de reuocan. donat. Item excluditur dispositio l. si totas. ff. de inoffic. donation. & fundat decisionem in tex. Authen. sed quamuis, C. de rei vxo. act. per quem tex. admittitur diminutio dotis, quando ex aliquo casu diminutæ sunt facultates patris. Sic ergo procederēt prædicta: sed ibi agitur de diminutione dotis reuerse, nec supponitur, quod fuerit inofficiosa, si enim tractaremus de proprio paragio non posset supplementum denegari, quando minus in quantitate fuisset concessū, ut optime fundat Maran. loc. cit. † & in prædictis notabilis etiam differentia conspicitur, scilicet, quod nec infra terminos legitimæ necessitas talis paragiū restringatur, cum nec si minus legitima habuerit, posset supplementum prætendi, prout latissimè cumulat plures S. Conf. decisiones Camill. Salern. in addit. magna ad prædictam consuetudinem, sub nu. 50. circa fin. ex Grammat. decis. 57. Afflic. in consuet. fratribus. num. 13. in causa Antonie Cangiæ, in causa Lucretie Cerellæ, in causa Liabellæ Rogerio, in causa Franciscæ Casano ua, de qua facit decisionem Grammat. 101. ita ut hodie iure quidem non esse dubitandum, dicat, & cumulat, & latè probat Menoch. cons. 168. ex quo exterorum autoritates desumi possunt, & in casu 149. de arbitrar. iud.

23 num. 5. & seq. † & in hoc videtur corrigi, & non bene defendi de ratione iuris. l. si pater filiam, de success. in Longobard. ubi prædictam conclusionem seruari dicitur tam in patre, quam in fratre, & in vtroque neget filiam legitima fraudari posse, idem dicit Carol. in l. 1. de eo, quod pater, si restè Iferniz dicta perpendantur, semper expressè tenuit, quod pater per dotationem non potest fraudare filiam à legitima, sic enim col. 12. vers. secundum sententiam istorum, ibi, *dic, quod si pater dotasset filiam, & paulo post, ibi, tertiam dico, & col. seq. vers. & si verum est, & secundum ista erit prædicta doctrina, de cuius correctione proximè tractauimus eiusdem Iferniz intelligenda: & in specie dixit Napodan. in consuet. fin. de iur. quar. num. 132. ubi filiaz, dotatæ à patre in quantitate minus paragio, quod non censeantur exclusæ à supplemento paragiū, sed Napod. loquitur de supplemento in bonis maternis, in quibus bonis non est officium paternum dotare filiam,*

R pro-

propterea debent imputari post mortem in paragium: & in casu, quo deficit supplementum. 24 tum concedi, vt dicitur inferius: † quomodocunque sit à prædicta opinione Marantæ tot, tantisque S. Com. decisionibus fundata, non discedendum puto: ex quo cessantibus fraude, & dolo, iura præsumunt, quod pater benè prouidet filię suæ. Becc. conl. 102. Menoch. de arbitrar. iud. cas. 149. num. 5. Cauallan. decis. 5. num. 99. & seq. in 3. par. Cumia in cap. si aliquem. vers. maritata. num. 169. relati per Addent. ad Petr. de Gregor. ad prædict. quæst. 34. in princ. & vlt. Videas modernissimum Thesaur. q. fin. 93. lib. 2. qui plures casus distinguit, quando filia, dote recepta, auctis facultatibus, possit petere supplementum. Gratian. discept. for. cap. 148. num. 12. & cap. 165. & Castill. lib. 3. quotidianarum cap. 2. nu. 65. & seq. De qua quæst. etiam dicemus in tract. de renunciatione. Et in paragium vsque ad quantitatem legitimæ debeat suppleri, dicitur infra in art. finali de ipsius supplemento: & dicit Afflic. in const. in aliquibus. num. 50. in fin. Quod verò in donatione facta, & perfecta in vita patris, non cadat regulariter supplementum, nec legitimæ quantitatis commensuratio optimè sequendo Marant. tenet de Pont. consi. 65. vol. 1. nu. 2. cum plur. seqq. præcipuè num. 15. vbi negat esse seruandam de mente Isernię distinctionem illam magnatam, & dicit decisionem in causa Ducis Nuceriæ processisse: ex quo pater in vita maritauerat, non autem quando frater post mortem patris, & mihi de mente Iser. videtur esse istud dictum de Ponte.

25 Quod verò in assignatione legitimæ, auctis facultatibus, debeat augeri à assignatio respectu bonorum tempore mortis est consentium, vltima dicta in tracta. de renunciat. Peregrin. de fideicom. art. 36. nu. 17. Couarr. in cap. Raynuitius. §. 1. num. 8. et. de testam. & alij relati per Peregrin. Sicuti è conuerso esse restituendum illud plus respectu ad bona tempore mortis, Peregr. ibid. num. 18. Ratio est inter dotem, & legitimam, quia legitima inuita non debetur. l. 1. §. si impuberi. ff. de collatio. bono. vbi Bart. Peregrin. loc. cit. num. 14. Ideo id, quod fit, fit habito respectu ad tempus mortis: quo inspecto iuxta illud quantitas erit regulanda, non videtur sic in dote patris, quæ in ipsius vita debetur, vt dicemus etiam in tract. de renunciat. in art. fin.

26 Magis ad improprietatem accedit paragium illud, quod datur ab illis, qui non solum non tenentur ad dotem de paragis, sed nec etiam tenentur ad ipsam dotem: nam, licet pater sit obligatus ad dotandum ex paterno officio, nō

tamen tenetur ad dotandum de paragio, alij sunt, qui nec tenentur ad dotandum, & huiusmodi est primò ipsa mater, ita dicit Andr. in constit. in aliquibus. col. 12. vers. secundum sententiam istorum, vbi dicit. paternum esse officium filiam dotare, non autem matris, & quod, si mater viuit, nō teneatur dotare filiã, nisi esset hæretica. l. cognouimus. C. de hæret. d. l. fin. C. de dot. promiss. vel nisi in necessitatibus. l. nequè. C. de iur. dot. Vnde in dotis constitutione censetur extranea. l. vnic. §. extraneum. C. de rei vxor. ad. Afflic. in const. in aliquibus. nu. 49. in fin.

27 Secundò sunt ipsi fratres, qui nō tenentur, nec possunt cogi, viuo patre, ad dotandas sorores, prout innuit idem Andr. in loc. cit. in gloss. quintumdecimum, col. 10. vers. quid si frater, patre viuo, ibi eatenus paragium, vel dos, soluta à fratre, viuo patre, causat exclusionem sororis à patris, vel matris hæreditate, quando frater probabiliter præsumitur soluisse de bonis paternis, vel nomine ipsius patris, & tunc habetur pro solutione paragij, facta ab ipso patre, siue vt administrator paternorum, siue nomine expressio ipsius patris facta sit prædicta solutio, vt dicit Andr. d. vers. quid si frater.

28 At, quãdo pater esset inops, & frater haberet vnde dotaret sororẽ, tunc videretur eiusdem qualitatis esse tale paragium, vt est illud solutum à patre viuo; quia vterque tenetur ad dotandum, & debet excludere tunc frater illam, quæ non debet habere duplicem dotem glo. in l. cum plures. §. pen. ff. de administ. tut. Bart. in l. quæsitum. ff. vbi pupill. educar. deb. Abb. in c. peruenit, de arbitr. Napodan. in hac consuet. si moriatur. num. 54. in eo enim casu non potest ex prædictis dici, fratrem liberalitatem exercuisse: nemo enim in necessitatibus liberalis existit. l. rem legatam, in fin. ff. de admin. legat. Isern. in tit. qualiter olim feud. pater. alien. col. 5. in prin. & ibi dixi in notis.

29 † Et licet tex. & glo. in d. l. cum plures, teneant in fratre consanguineo hoc procedere, tamen Isern. ex intentione Hostien. in constit. Comitibus, & Baronibus, col. 3. vers. dicit Hostiensis, in fin. tenet idẽ in sorore, ex alio patre nata: quã opinio benè intelligo, quando soror vterina excluditur à successione feudi materni per fratrem vterinum, vt supra dixi, & etiam de iure cõmuni, quando non esset alius proximior frater, quod etiã de iure cõmuni si non haberet soror in bonis, & frater esset diues, prout etiã in matre dicitur per Doctor. in dict. l. nequè, C. de iur. dot. per tex. in l. pen. ff. de liber. agnosce. arg. §. illud, vt liceat 30. matri, & auia, † & secundum prædicta intelli-

telligerem opinionem Gratian. discept. for. 65. num. 2. & seq. De qua opinione diximus in principio huius repetitionis: & hoc est, quod dicit Ann. alleg. 117. nu. 9. quod potest appellari paragium illud, quod habet soror in bonis fratris, non instituta turpi persona: in ea enim allegatione contendebat Anna contra veritatem, tenendo etiam in bonis fratris sorori paragium deberi, cuius contrarium fuit decisum, ut ibi, & dicitur locis suis, & sic etiã dicitur dos, quæ debetur filia, quæ sine culpa dotem amisit, quod non est in vero paragio; debito à successore, ipsis feminis exclusis, quia sufficit ei soluisse sorori debitum, quo amisso, frater ad aliud non tenetur: debitum patris oritur ex vniuersali æquitate paterni officij, ita Gratian. discept. foren. 65. num. 15. & seq. vbi vide.

31 Sed circa prædicta non sine difficultate quæri posset, quid si, patre viuo, & inope, filius, idemq; frater diues dotet sororem; postmodum, patre diuite moriente post filiam nuptam, & ad meliorem fortunam peruento, quid iuris circa exclusionem ipsius filia sit constituendum tam in successione patris, quã etiam in fratris successione, iuxta dispositionem textus in constit. ut de successione, in §. coniugatae autem, & dotatae: & licet Isern. in præcitata doctrin. in verb. quintumdecimum. col. 10. vers. quid si frater, patre viuo, resoluat dotationem, factam à fratre, patre viuo, quando non potest ascribi, quod præsumptiuè, vel expressè fiat nomine patris, vel ut ab administratore rerum paternarum, quod tunc non causetur exclusionem sororis à successione patris, quia facta ab extraneo; cum fiat ab eo, qui eam non habet in potestate, ut per hoc præsumatur donatio in beneficium sororis, tunc, licet hoc casu penitus præsumptio donationis excludatur, cum iuris necessitate fiat patre inope existente: tamen non per hoc ab eadem decisione discederem, ut tunc dotatio illa nihil proficiat ad exclusionem sororis à successione patris, ex quo non potest dici, quod frater functus sit patris officio, cum illo tempore pater ex inopia, liberatus erat ab obligatione dotandi, & per eandem rationem obligatus erat frater, ergo ista dotatio dicitur, & habebitur, ac si reperiatur soror ista aliunde dotes habuisse, & legitimam pro paragio in bonis patris, vel matris erit habitura, prout diximus supra de improprio paragio, & dixit Isern. in d. eodem verbo quintumdecimum, col. 9. vers. per hoc patet. Si verò tractamus de successione fratris in feudo, iuxta tex. in præd. constit. ut de successione, vers. coniugatae autem, & dotatae, & tunc li-

benter hoc casu concluderem sororem esse exclusam à successione fratris, quia dotata de bonis fratris etiam secundum illorum opinionem, qui tenent dotationem, de quo in præd. §. coniugatae autem, debere esse dotationem necessariam: imò iste esset casus, in quo restrictio, & intellectus illorum posset procedere, ut per Minad. in præd. constit. repetitionis in tex. ipsius. num. 74. & de hoc diximus in principio huius repetitionis.

32 Sed nolui omittere quæstionem circa prædictum improprium paragium, quoniam scilicet, modo dotatio facta à patre, vel à matre, causetur, vel possit causari sororis exclusionem, cum hic non dotentur à successoribus, sed ab illis, scilicet, matre, vel patre, de quorù successione postea tractatur.

Excluduntur non verbis expressis ipsius constitutionis, vel consuetudinis, sed ex necessaria, vel probabili ipsarum intentione; in patre non est difficultas, sufficit enim ipsi successori dicere, tu habuisti dotem de istius patris communis bonis, ego te excludo, quia masculus, onus non habeo, quia paraginm nõ debeo proprium, cum iam sis nupta, dotare te non debeo, quia iam ex paterno officio præuentus, ipse te dotauit, nec ex eodem patrimonio duplex dos erit extrahenda, ita dicit tex. in Longobar. de success. incipiens, si pater filiam, in alijs vero procedetur per imputationem, quando, scilicet, non sunt illi, qui ex officio tenentur dotare, ut est in patre, & Andr. in præd. constit. in aliquibus, expressè imputationem vocat paragium per dotes datas à fratre de paternis bonis cum protestatione, col. antepen. vers. *possit tamen saluari in fin. ibi, nisi protestaretur frater, quod tanquam de bonis matris dotabat, tunc foret illa imputabit in paragio*, & per hoc crederem tunc dici, quod in dote à matre debita, quia non est maternum officium dotare, & in ea non est illa præsumptio, quæ est in patre, quæ filiam excludit à querela insufficientis dotis, ut supra diximus, quod propterea quando filia reperitur dotata, sed minus legitima, & excludatur per viam imputationis, ut dixit Isern. erit improprium paragium, ac per consequens in imputatione deueniendum vsque ad legitimam, quando fit casus successione, quasi habuerit dotes aliunde: quando verò non est aliud agendum, quia verè dotata reperitur, non aliter erit de paragio tractandum, ut dicemus in capitulo de supplemento, & satisfactione, & ratio euidens est, quia hic casus, quando pater dotat quodam dotationem remanet in puris terminis iuris communis, cum consuetudo, & constitutio non possint includere

dere iam dotatam à patre, aliàs malè iterum ordinarent, onerando successores ad illas dotandas: remanet igitur prælatio simplex ipsius sexus, vt, masculis extantibus, fœmina nō admittatur, & per hoc excluditur ista simpliciter à masculino absque alio onere: in cæteris non erit sic, sed remanet onus, quod, licet quale quale reperiatur impletum, remanet, quod per imputationem ipsi satisfiat, vt sic hinc inde, compensatione facta, suppleatur reliquum à successore, qui præfertur per prædictam Ifern. doctrinam, & ad prædicta videas, quæ latè dicemus in §. de renunciatione art. 3. except. 3. circumst. 5. circa scilicet patris dotationem.

33 Iddem, quod de matre dixi, dicendum est in alijs, qui non tenentur, nec a iure obligati sunt ad dotandam, prout est etiam auus, filio inope non existente, per dicta per D. de Fran. chis decis. 215. vt semper, quando illæ personæ moriuntur, & constat fœminas aliquid habuisse pro dote ab ipsis, sit in ipsis procedendum per viam imputationis, vel collationis, vt dicetur locis suis, illud semper obseruado, quòd in omni casu, quo proceditur per viam imputationis, in casu, quo non sufficiat quantitas imputata ad quantitatem legitimæ, perneceesse sit deveniendum ad supplementum. l. omnimodo. §. imputari. C. de inoffic. testam. latè cumulat Petrus de Gregor. in d. tract. quæst. 33. & ibi ex autoritatibus Ifern. colligitur in prædicta, constit. in aliquibus, in locis ibi relatis.

Et prædicta intelligas de illis personis, in quorum bonis isti fœminæ de iure communi spectaret legitima, vt diximus pluries:

34 † vnde quomodocunque tractatur de fratris dotatione, illud semper erit aduertendum ex dictis in principio huius repetitionis, in discursu super dispositione constituto, vt de successione, facto in quæstio. finali, quòd respectu bonorum ipsius fratris, à cuius successione est soror excludenda, seruata forma declarationis Reginae Ioannæ in pragmatice, dicta la Filingeria, nunquam poterit tractari de paragio, sed respectu bonorū patris, à quibus per sexum excluditur, cum onere dotandi de paragio, respectu verò bonorum ipsius fratris, non attenditur, nisi pura dotatione facta à fratre, vt deinde possit dici exclusa, & admittitur etiam quilibet posterior, vel etiā Regius fiscus. Et ratio est, quia nullum ius ipsa soror in fraternis bonis potest habere, præter casum inopie, de qua re diximus locis citatis, & Napodan. in consuetud. si moriatur. nu. 54. Et quomodo dotatio voluntaria operetur sororis exclusionem à successione fratris

(in feudalibus, scilicet, intelligendo) dicemus etiam infra in 4. art. ibi videas.

Reliquum est, vt pro complemento huius tertij articuli declaremus aliam distinctionem, scilicet, paragij, facto testamento: & quia per casus particulares melius ad rei veritatem peruenitur, distinguamus infra scriptos casus, Et primus est, quando illa persona, ex cuius bonis post eius mortem per successores sunt præstanda paragia ipsi fœminis, fecit testamentum, instituendo simpliciter hæredes ipsos masculos, nihil disponendo de fœminis, & tunc ex vniuersa hæreditate deductis oneribus hæreditarijs deducendis, erit paragium fœminis cōcedendū, quia præsumitur hoc casu, & testator in sui mente conceperit id, quod ius vult. l. quamquam. ff. de rit. nuptiar. & censetur se conformare cum dispositione legis etiā municipalis, ita voluit in terminis nostræ consuet. Napod. in hac consuet. num. 89. ibi, *quia tunc non potest dici testamentum fuisse inofficiosum, in quo pater filiam præterijt, & filium instituit, quia instituendo, constituit debitorum ad dotandum sororem de paragio, virtute huius consuetudinis. Ea etiam quæ sunt de consuetudine, ea inesse videntur, & si non exprimantur, vt not. ff. de leg. commiss. l. si fundum. §. si in lege.* Et per prædictam Napod. auctoritatem. Capyc. in addit. quæ incip. Dicit hic Napodanus, sub 87. & latè congerit Mantica. de coniect. vlt. volunt. titu. 14. lib. 10. nu. 15. Et dicit Reuer. Pater Molfesius in suis Commenta. par. 4. de success. ab intest. quæst. 13. num. 4. Quæ procedunt, etiam si per patrem simpliciter filij sub nomine appellatiuo fuissent hæredes instituti, vt dicit Capyc. loc. cit. fuisse decisum per Sac. Consil. contra Bal. in l. quicumque, de seru. fugit. contra quem tenet etiam Anchar. in c. canonum statuta. car. 43. de constit. & in simili facit, id, quod dicit Minad. in repet. in rubr. nu. 48. vbi dicit, quòd, quando feudum conceditur simpliciter pro filijs, debet intelligi iuxta dispositionem constitutionis, vt fœminæ habeant paragium, & ad prædicta Anchar. in conf. 226. incip. Visis, & diligenter ruminatis actis, num. præcipue 7. vers. & ideo filiar.

39 Et prædicta simpliciter procedunt in dispositione seruata constitutione Regni, quæ constitutio, cum simpliciter loquatur ab intestato, nec quoad potestatem disponendi corrigatur Auth. nouissima. C. de inoff. testam. remanet, quòd, facto testamento res sit in puris terminis iuris communis circa ipsarum rerum dispositionem. Si enim testator voluerit de bonis suis disponere, & seruare expressè ipsis fœminis legitimam portionem, non pote-

poterit ipsa foemina conqueri de patre, vel alio, cum etiam quod essemus in dispositione iuris communis, esset ei adimpletum, & secundum istos terminos est intelligendus Ifern. in præd. constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum, col. 9. vers. Vnde quantum est portio, cum plurib. seqq. & col. 12. vers. secundum sententiam illorum, & col. 13. vers. & si verum, vbi æquiparat exclusionem legis cum exclusione testatoris, & sic verum est, quod constitutionis dispositio non innouauit, nec mutauit dispositionem iuris communis in casu testamenti facti, & expressè dixit Ifern. in verb. quintumdecimum in princ. vers. dicendum est, ibi, *Tot leges, tot iura, hoc dicentes, non debemus simpliciter dicere debere corrigi per generalitatem huius constitutionis, que nihil exprimit de testamento.* Et sic vltimò concludit de Pont. conf. 65, num. 14. vol. 1. & nu. 18. Ideo poterit pater expressè disponendo, prout de iure cùmuni relinquere filiabus puram legitimam. † Quando verò essemus in terminis consuetudinis, vt quia esset prohibita dispositio bonorum eadem ratione, qua diximus in legitima; sic paragium erit necessarium soluendum, habito respectu ad ipsa bona antiqua pro medietate, vel pro nouem partibus in antiquis, vel pro legitima in nouiter quæsitis, in quibus quomodo sit procedendum in liquidatione, dicetur infra: sufficiat hic tantum aduertere, quòd illud, quod dicimus in successione ab intestato, erit seruandum in successione factò testamento, in illis portionibus, quæ segregantur à dispositione, prout dixit consuet. & si testator, & dicetur ibi latius, quando iam constat, quòd testator voluerit vti potestate disponendi sibi à lege, & consuetudine concessa, quando vero disponit, prout ab intestato per consuetudinem reperitur dispositum simpliciter, in omnibus erit præsumendum, quòd testator voluerit secundum iura disponere dico hoc, ne decipiaris in institutione facta per testatorè de omnibus bonis in fauorem masculorum, vt per hoc possit dici vniuersalis institutio ad beneficium masculorum, & quasi extraneæ non possint foeminae ab illis aliud, quàm puram legitimam prætere: nam diuersa est ratio, quia in extraneis institutis, filij masculi non debent institui, nisi in legitima, cuius legitimæ portio debetur quoque ipsis foeminis: & iam constat, quòd testator voluerit vti libertate disponendi. At quando testator nõ ordinauit quantitatem soluendam filiabus pro dotibus, præsumendum est voluisse illis verum paragium relinquere. In summa erit in arbitrio ipsius testatoris vsque ad legitimam

quantitatem taxare quantitatem dotium foeminarum de iure constitutionis, vel secundum consuetudinem infra illas quantitates, in quibus per ipsam consuetudinem est libertas disponendi restricta, vt dicetur in repetitione consuet. & si testator. Et prædicta probantur ex dictis per Morot. in conf. 23. num. 24. vers. quartò quæritur. Vbi fundat dotes esse detrahendas ex triente, vel semisse, filijs debito: quam opinionem rectè probat Ifern. in loc. cit. in constit. in aliquibus. col. antepen. vers. & si verum est, vbi in legitima liquidanda, filia quoque connumerantur, etiam circa liquidationem paragij: ideo nulla ratio diuersitatis est, vt eadè nõ sit ratio de parte quòad partem, quàm de toto quòad totum; vt, scilicet, si quando virilis ipsius foeminae esset integra portio totius hæreditatis ab intestato, infra ea vertetur quantitas paragij: sic quando ipsius virilis esset in solo triente, vel in semisse; cum priuatio facta ipsis foeminis, fauore masculorum, non debeat in ipsorum odium retorqueri: si enim esset masculus, & pater vellet vti legis potestate, certè non posset in plus à patre habere, quàm est quantitas ipsius legitimæ, ex Authen. nouissima. C. de inoffic. testam. Nec obstat, quòd dicat Napod. in hac consuet. in verb. succedunt. num. 85. & num. 29. per paragium esse recessum à iure legitimæ, & simpliciter tam factò testamento, quàm ab intestato, filiam dotandam de paragio; quia verè paragium dicitur, inspecto numero filiorum, & quantitate patrimonij; quòd patrimonium aliquando est vniuersum, quia pater non disposuit, aliquando constat in solo triente, vel semisse contra voluntatem patris, vel infra portiones, à consuetudine præscriptas, vt diximus.

Repet. Par. 2. §. 4. de Parag.

- 1 Paragium à quibus debeat, dupliciter distinguitur circa modum, quo debeat.
- 2 Paragium vti paragium, à quibus, & quando debeat.
- 3 Paragium quomodo debeat successoribus foeminarum, qua in vita illud non habuerunt.
- 4 Paragium an transmittatur, quando soror, vel alia moriatur ante nubilem aetatem, & qualiter fit per Sac. Confil. decisum num. 5.
- 6 Paragium necessario qua persona debeant, explicatur de consuet.
- 7 Ad paragium necessariò de iure cùmuni, vel melius ad dos, qua persona teneatur, ip-

- saque in subsidium, & qua principaliter.*
- 8 Paragium causatiuè à quibus debeat, non autem præcisè, & necessariò.
  - 9 Dotationem necessariam non voluntariam, causare femina dotata exclusionem, quomodo sit verum, explicatur, & vsque ad nu. 21. & seq. late differitur.
  - 10 Const. Comitibus quomodo intelligenda in illis verbis ex debito teneantur circa subuentionem petendam à vassallis propter dotem sororis.
  - 11 Subuentionem non dari in feudo nouo, & inter paragium, & subuentionem non adesse paritatem.
  - 12 Paragium illis deberi, pro quorum dote baro potest petere subuentionem, valet argumentum.
  - 13 Dotatio facta per fratrem ipsius sororis, quomodo causetur sororis exclusionem, & quomodo dicatur voluntaria, & quomodo necessaria, aduersus Minad. & Afflic. locis notatis cum distinctione Autoris. num. 14.
  - 15 Subuentio an peti possit, quando mater maritat filiam, & feudum est maternum, late differitur.
  - 16 Dotatio facta à patre viuo, vel à matre, vel alijs ascendentibus ipsius filia, operatur sororis exclusionem, quando tractatur de ipsorum dotantium successione.
  - 17 Subuentionem à matre maritante non posse peti ex necessitate, tenet Afflic. qui oppugnat.
  - 18 Paragium quod soluitur in consequentiam exclusionis verè nõ operari exclusionem, sed oriri ex ipsa exclusione, & ibid. qua dotatio extinguat paragij debitum.
  - 19 Dotatam repelli à successione, quomodo intelligenda hæc præpositio.
  - 20 Feminam exclusam esse dotandam à successoribus diuersam esse præpositionem à prædicta. nu. 19.
  - 22 Dotationem factã expura dotatione à fratre causari sororis exclusionem à fratris successione in feudis.
  - 23 Dotationem necessariam non causare data exclusionem ostenditur, prout in dotatione Amite, que non excluditur à nepotis successione.
  - 24 Amitam in feudo succedere.

S.4. De personis, quibus. & à quibus paragium debeat.

D Quartum Articulum principalem deueniamus, & videamus, quib. personis paragium debeat, & à quibus debeat: in quo articulo si simpliciter personæ debitorum, & creditorum ip-

sius paragij perquirèdè nobis essent, rem actã ageremus: cum ex præcedentibus tribus articulis satis, superque cognitum sit, à successoribus masculis, qui in successione præferuntur ratione sexus secundum consuetudinem, vel etiam ab illis, qui ratione primogenituræ præferuntur, seruata dispositione constitutionis, deberi paragium ipsis sororibus, vel amittis exclusis: quas personas omnes enumerauimus in principio huius repetitionis, dum de combinationibus in prærogatiua sexus tractauimus, & etiam ex explicacione definitionis ipsius paragij. Versabitur igitur præfens articulus circa modum, quo debetur ipsum paragium: vnde sic erit primò distinguendum, quòd aliqui sunt, qui debent propriè paragium, quia illud, vti paragium, debent, aliqui sunt, qui paragium, non vti paragium, debent.

Secunda erit distinctio, quòd aliqui debent paragium necessariò, aliqui debent illud causatiuè. Explicemus primò primam distinctionem.

- 2 Debent igitur paragium, vti paragium, illæ personæ, quæ sunt ipsæ admittæ ad successionem, & in ea sunt prælatæ, & per ipsas sunt foeminae illæ dotandæ ex onere imposito per consuetudinem, vel constitutionem ex ratione exclusionis, & prælationis prædictæ. Huiusmodi sunt fratres, & filij fratrum de consuetudine, item soror primogenita, & filij, vel filia sororis primogenitæ, vt dictum est in principio huius repetitionis, dum de sexus prærogatiua egimus, ac de consuetudine illud speciale est in his personis, quæ paragium, vti paragium, debent; quia, si non soluant, nec adimpleant onus, à consuetudine impositum, illæ personæ, quæ illud, vti paragium, consequi debent, masculiantur, vt dixi, dum de masculatione pettractauimus: quò loci, quæ sint istæ personæ, patet. † Aliquando prædictæ personæ debent soluere paragium, sed non vti paragium, veluti quia illæ personæ, quæ iure illud
- 3

lud consequi debebant, reperiuntur mortuæ antequam nuptui traderentur: quo casu erit recurrendum ad distinctionem, quod aut ista moritur iam constituto de quantitate paragij, & facta interpellatione per ipsam post nubilem ætatem, & non erit dubitandum ipsius heredem succedere in illud paragium, sibi per mortuam transmissum, vt inferius dicitur: sic de mora dicit Brun. in tract. de statut. art. 11. q. 9. num. 1. | Ex Angelo conf. 349. incip. consultatio, & ex alijs ibi relatis. Et faciunt dicta supra de paragio debito ipsis, qui post mortem patris ingrediuntur religionem: quando verò simpliciter moritur, nulla petitione facta, ex quo cessat circumscriptio matrimonij, legitima quantitas transmissa censetur; ita Petr. de Gregor. in præd. tract. q. 39. secundum quã opinionem fuisse decisum in causa Hieronymi Funati cum Ferdinando Roberto, referente Ioan. Thoma Minadoo, Actuario Balsamo, refert de Bottis in addit. ad constit. in aliquibus, col. penult. sub vers. posset ibi tota etiam: quam decisionem concisè refert D. de Fräch. in addit. ad consuet. hanc si moriatur, sub nu. 50. in addit. quæ incip. circa paragium, & in hoc, quod, scilicet, ad quantitatem legitimæ paragium assumit verã naturam legitimæ, Ant. de Alex. ibid. in hac consuet. si moriatur, sub nu. 50. in addit. quæ incip. quãdo filia. Et diximus supr. in explicatione diffinitionis: faciunt notata per Alex. in l. mulier. §. cum proponeretur, n. 3. ff. ad Trebell. † Difficilis est questio, an paragiũ transmittatur, quã soror moritur ante nubilem ætatẽ, nã post nubilem ætatem non difficultatur, & Loffred. conf. 26. diffusè tractauit quæstionem, & tenuit pro transmissione: sed in contrarium est magis vera opinio; dos enim verè non debetur ante nubilem ætatem; Napod. in hac consuetud. si moriatur, num. 47. vers. eas autem, ibi, & sic soror, in capillo existens, nubilis ætatis, & num. 48. ibi, primùm cum possunt, & nu. 49. Iddem dicit Ifern. in constit. comitibus, col. 4. vers. cesserat, & per illum Minad. in constit. in aliquibus, in 7. notab. num. 10. & ibi relata, & Anton. de Alexan. in hac eadem consuet. in 1. addit. in fi. vers. & ideo vbi transmissionem supponit postquam cesserit dies, ita impij ad dentes ad consilium Alexan. 188. lib. 6. Nec de legitima aliqua ratio est habenda; quia, licet sit loco legitimæ, non tamen definit esse dotem, & per eam est recessum à iure legitimæ, vt supra diximus, sicut etiam tenet Alex. conf. 179. nu. 40. vol. 5; à Loffredo, licet in contrariam opinionem relati in præd. conf. 26. nu. 29. Huiusmodi est opinionis Couar. in cap. 3. num. 11. vers. decimò ex præmissis,

extr. de testam. Suarez in l. quoniam in prioribus. limit. 11. C. de inoffic. testam. Vasq. de success. creat. §. 10. nu. 432. qui testatur de cõmuni. Menoch. conf. 251. num. 44. & de præsumpt. 146. lib. 5. num. 40. Et licet Ifern. in præd. constit. in aliquibus, col. 11. vers. vnde quantum, ibi, quantum ad primum; & paulò post ibi, & cum dos detur, videatur excludere necessitatem nuptiarum, non tamen excludit nubilem ætatem: † indifferenter tamen trãsmitti quãdocunque soror moriatur antequã nubat secundum opinionem Loffredi in præd. conf. 26. Defendit Cannet. latè in extrauag. volentes, fol. 98. vers. incip. non esset otiosum, & secundum equiorem opinionem, & sic attentata æquitate, non autem iuris rigore pro transmissione, etiam ante nubilem ætatem fuit iudicatum per S. C. vt refert D. de Franch. decis. 617. attendendo simpliciter paritatem inter legitimam, & paragium quoad ipsam quantitatem legitimæ, licet verè paragium non sit legitima, ex dictis per eundem decis. 559. de qua supra. Et sic processit ex æquitate prædicta decis. 618. vt in finalibus verbis notat D. de Franch. Et secundum prædicta est intelligendus Afflic. in decis. 126. in fin. in vers. fuit igitur votatum, vbi dicit debuisse per filiam peti legitimam, nam voluit dicere legitimam pro quantitate legitimæ, non autem quòd verè legitimam debuisset petere, prout dicemus in §. 7. de actionibus. quæ pro parag. compet. Cum verò legitima nullo modo possit filia exclusæ de consuetudine, vel constitutione competere, vt pluries diximus: & sic dixit Afflic. filie competere legitimam in castro pro dote de paragio in decis. 76. intelligendo in iam nupta, vt per eundem Afflic. decis. 160. licet strictioribus terminis contra transmissionem de iure communi discutendo concludat Barbof. in l. 1. par. 4. nu. 11. vers. quare filia, vsque ad num. 14. vers. his ita, de quibus non curo, cum habeamus res pluries iudicatas, & decisas. Huiusmodi est etiam dos, que debetur nepti ex secundogenito per primogenitum successorem in feudis; nam non est paragium, sed debet ista filia secundogeniti dotari pro quantitate vite militie debita secundogenito ipsius patri, quia excluditur ex persona patris sui, & non ex persona propria, prout excluditur soror, & amita, ita ex doctrina Ifern. in constit. comitibus, col. antepenult. vers. filiam fratris, probauimus supra §. 3. nu. 6. & per alias rationes ibi adductas.

Veniamus modò ad explicationem secundæ distinctionis supra positæ, scilicet, aliquos debere necessariò dotem, & paragium; alios verò

verò debere causatiuè.

6 Necessariò illæ personæ debent paragium primo, quæ iam successerunt vigore constitutionis, vel consuetudinis, & amitas, vel sorores excluderunt; tenentur propterea ex necessitate ipsis per legem municipalem impositâ dotare, & possunt cogi ad id faciendû conditione ex moribus, vel ex lege, Napod. in hac consuet. in verb. & tenentur, num. 27. & post moram similiter, vt num. 92. Quæ verò sint istæ personæ, explicauimus in hac consuetudine, dum de combinationibus circa sexus prærogatiuam egimus supra: & de huiusmodi dotatione loquitur constit. Comitibus, ibi, ex debito teneantur, & hoc est, quod dicit Iser. in constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum. col. 4. vers. Item verbum debet importabit necessitatem, vt necesse habeat maritare frater, si vult præferri, si non vult maritare, foemina habeat partem successionis.

7 Aliter etiam ex necessitate coguntur dotare, licet non vt paragium pater, vel alij de iuris communis dispositione, de quibus supra diximus, scilicet, mater, patre existente inope, vel frater, & huiusmodi, qui tenentur ex officio iudicis ad dotandum, non autem actione, & obligatione, & differunt in obligatione, quia isti tenentur in subsidium, quando essent inopes personæ maritandæ, vel dotandæ, & similiter inopia teneretur pater. Necessitate officij paterni pater per se solus tenetur, vt diximus. At in primo casu semper dotes de paragio sunt soluendæ, & non in subsidium, sed ratione puri debiti ex dispositione consuetudinis: sed verè necessitas dotandi in fratre ad effectum successionis feudi debet intelligi, quando obligatio dotandi oritur ex obligatione feudali, ita Frecc. de subfeud. lib. 2. aut. 2. num. 19. Et quomodo pater, & quonam modo mater teneatur inferius patebit.

8 Causatiuè dotem solui, non precisè ab illis, qui extra prædictos casus, etiam nullo iure cogente, maritant prædictas foeminas, ad finem, vt deinde ipsæ censeantur exclusæ ab ipsorum dotantium successionem: ipsæ enim personæ verè non coguntur, vt ipsorum successores cogentur; sed ad finem, vt sequatur ipsarum dotatarum exclusio, dotantur, causatiuam dotem appello. Similem distinctionem posuit Isern. in §. illud quoque præcipimus; de prohib. feud. alien. per Federic. num. 7. in fin. vers. Vnde caueant Aduocati, vbi dicit aliquem precisè non teneri ad titulum ostendendum, sed causatiuè, & Minad. ex Bal. Nouell. & alijs in constit. in aliquibus, in 7. notab. dixit, quod, quando soror habet aliunde, tenetur frater causatiuè ad ipsam maritandâ;

sed ibi causatiuè accipitur respectu necessitatis præcisæ de facto, & de iure residentis in persona ipsius foeminae, non etiam de necessitate residere in persona ipsius debitoris, cum in eo omnino præcisâ sit respectu ipsius portionis, aut enim totam portionem habet, aut dotem, & hoc modo præcisam dotationem intelligo.

9 Hic non extra rem, illam quæstionem tractemus, quonam, scilicet, modo accipiatur illa conclusio, à nostris per manus enuntiata, dotationem necessariam causari foeminae dotationem exclusiorem, non autem voluntariam, & Minad. in præd. repet. constit. in aliquibus, in princ. tex. nu. 74. & seq. tenet, quod dotalio, facta à fratre supra paragium debitum, sorori de bonis paternis, non causetur ex clusione omnimodam ipsius sororis à successione feudi, remansi in successione fratris secundum constit. vt de successione §. coniugatae autem, illa ratione, quia frater non tenetur dotare sororem de suo, exemplo patrum, qui, licet dotet neptem, ipso deinde moriente, non excluditur neptis, ab eo dotata, secundum Isern. conclusionem, positam in prædicta constit. vt in successione, in verb. filij autem, col. 2. vers. quid si patruus maritasset, & dotasset: Sed licet Isern. in præd. constit. plures rationes adferat ad decidendam conclusionem patrum, & inter eas ponat illam, ibi, *ex quo patruus non tenetur dotare neptem*, ex qua ratione videtur arguere Minad. tamè aduertendam erit, quod inter omnes rationes magis realis, & vera est ratio, quam primo ponit Isern. ibi, in patruo, scilicet, quia tex. constitutionis non dixit, nisi de fratre, & si voluisset, dixisset, vt ibi videre licet, & ex Isern. ibidè inspicitur, in vers. constitutio, hæc repellit sororem, vbi non dat rationem, quare soror excludatur, sed quare de ea constitutio locuta fuerit ibi, *de nepte non dixit constitutio dotata à patre illa ratione, quia non tenebatur dotare*. Ratio ergo, quæ induxit constitutionem ad excludendam sororem dotatam à fratre, fuit, quia fratri erat onus impositum illam dotandi, & non per hoc limitanda erit etiam in fratre constitutio, vt tunc excludatur ab ipsius successione soror, quando ipsam tenetur dotare, & dotat, quia ratio in fratre fuit legis impulsiva, & non expressa, nec vnica reddi potest, propterea non poterit ab ipsius ratione rectè, ipsius constitutionis dispositio, simpliciter limitari, put in eiusdem constitutionis interpretatione, dixit idem Isern. qui ex generalitate tex. intelligit fratrem fratri etiam in feudo nouo succedere, ita in præd. constit. vt de successione

nibus, in verb. fratres, ibi simpliciter dictum, & tanto magis: nam si ea fuit interpretationis facta per Filingeriam, ut dotata de legato, facta à patre, non excluderetur à successione fratris deinde mortui, quia non erat dotata de bonis fratris: fortius debet excludi, quando ex proprio patrimonio fratris immediata processit dotatio, ut eodem modo, quos per Andream erat frater ad fratris successione admittus, quando tractabatur de feudo nouo, ita in iisdem terminis soror à fratre dotata, excluderetur, prout dicitur plenius inferius, ponderando Iserni doctrinam in constit. in aliquibus. † Nec obstat doctrina Iserni in constit. Comitibus, in fin. quia ibi dicit subuentionem posse peti, quando ex debito, per legem imposito, quis tenetur ad dotandum, non autem quando ex præcepto testatoris, de qua doctrina dicemus latius infra in §. art. de quibus bonis debeatur, & Iserni in fin. constit. quam plurimum, optimè dicit in vers. item non habent, ubi dat subuentionem illis, qui pro necessitate maritant: quam opinionem sequuntur omnes addentes, & scribentes in eadè constitutione: nã dũ Iser. uoluit arguere à dispositione constit. Comitibus. Aduertendũ, quod licet dicat ex debito teneatur, noluit illud uerbũ ex debito apponere, enunciando debitum paragi, ut communiter intelligitur, & dicit Cannetius in cap. si aliquẽ, fol. 330. num. 53. in cap. at pulchra, sed disponendo adiutorij obligationem non dixit illis deberi adiutorium, qui maritant ex debito, quia hoc nec in præcedenti constit. quam plurimum, expresserat: sed ut dixi, disponere uolens obligationem in ipsis uassallis præstandi subuentionem per illam constit. Comitibus, dixit illis, teneri ex debito uassallos ad adiutorij præstandũ ijs qui faciunt fratrem militem, sicut tenentur ijs qui maritant sorores occasione eorum, quæ à communi patre frater maior habere dignoscitur: itaque illa uerba ex debito teneantur, continent obligationem uassallorum ad præstandum adiutorium pro militia fratris, & nõ designationem per sonarum, quæ debent maritare, † & ex eiusdem adiutorij similitudine dignoscitur falsa prædita propositio: nam, si uera est conclusio, quod pro sororibus maritandis tunc petitur adiutorium, quando est feudum; uel feudi occasione, quod fuit patris communis: ergo non poterit peti adiutorium, quando frater maritat sororem, & feudum est nouum, ut dicit Frecc. infra citandus: ergo in feudo nouo nunquam soror, maritata à fratre, excluderetur, si liceret ab adiutorio ad paragiũ arguere, & tamen si constit. ut de successioni-

bus, simpliciter fuit intellecta tam in feudo nouo, quàm antiquo, & per consequens sororis exclusio, ut sequitur, ibi, coniugate autem, & dotatæ, intelligitur etiam de feudo nouo. Ergo inuitis identibus fatendum erit, quod propositio prædicta non bene mutuata sit à prædicta constit. Comitibus, nec paritatem, 12 adesse inter paragiũ, & subuentionem: † est uerum, quod bene procedat argumentum affirmatiuum illis, scilicet, deberi paragiũ, pro quorum dote Baro potest à suis uassallis subuentionem petere, prout optimè arguit Petr. de Gregor. in præd. tract. quæst. 4. nu. 2. Diuersa igitur est propositio, quam dicimus, quod dotatio necessaria meretur subuentionem, & non uoluntaria: illa ratione, quia necessaria dotatio est illa, quæ oritur ex obligatione feudali, quæ obligatio non potest esse, nisi occasione successione feudi, ut per Frecc. lib. 2. auto. 2. num. 19. ab illa propositione, qua dicimus, quod dotatio uoluntaria non causatur exclusionem; tantò etiã fortius prædicta comprobantur, quia si supponeretur uera opinio Minad. de qua diximus in principio huius repetit. in discursu dispositionis constit. ut de successione, in ult. quæst. scilicet, quod dotatio facta à fratre de bonis paternis, non causetur ipsius sororis exclusionem, nunquam potuisset verificari exclusio sororis, & argumentum à subuentione ad exclusionem non militaret etiam secundum opinionem Minad. quia certum est, quod, quando tractatur de maritanda sorore per fratrem, debet intelligi occasione feudi paterni, sed de hoc satis diximus loco cit. † Remanet igitur absoluta quæstio, quæ dos, quæ soluitur à fratre sorori, uel soluitur respectu successione paternæ, & tunc dicitur præcisã, & necessaria, ut diximus, uel attenditur, ut dotatio respectu successione fratris, & est causatiua, quia tam ipsa soror, quàm frater non coguntur illam efficere ratione prædictæ successione, sed est uoluntaria: & licet uoluntaria causat tamen sororis omnimodam exclusionem à successione feudi paterni, siue antiqui, siue noui, ut diximus, ratio est, ut dixit Frecc. loc. cit. quia, licet pater nihil habeat, & frater dotem promittat, illa dos non oritur, nisi ex promissione fratris, & non ex obligatione feudali: unde male Affliã. sic simpliciter tenet in constit. ut de successione, num. 38. vers. tertio quæro, dotationem necessariam simpliciter causari exclusionem sororis, uel femine dotatæ, & non uoluntariam, notando hoc ex Iserni loco relato: & uerè in hac re allucinantur Doctores nostri ex uña parte, præcipuè Minad. dũ tenet, fratrem, dotando sororem de paragiũ non

non excludere ipsam ab ipsius successione in feudo, seruata forma constit. in §. coniugatae autem, & dotatae, aduersus quam opinionem latè dixi supra in princ. huius repet. ex alia. Afflict. in præd. constit. nu. 38. dum tenet dotationem necessariam causare exclusionem, sororis in eadem constit. vt de successione in d. §. coniugatae, quæ dotatio non potest esse necessaria nisi ex ratione obligationis feudalis frater necessitetur, quæ est in dotatione de paragio in feudo antiquo, in quo frater ipsam exclusit, vt ibid. diximus, & tenet Frecc. lib. 2. autor. 2. num. 19. nec inter se istas duas propositiones contrarias esse aduertit Minad. locis cit.

- 14 Quare distinguendum esse censeo, quoniam modo dotatio voluntaria se habeat ad foeminae dotatae exclusionem, vel necessariam ad elucidationem prædictæ difficultatis.

Aut enim agimus de dotatione, quæ non attenditur, nisi vt paragium, & sic de dotatione, quæ venit in consequentiam exclusionis. Aut de dotatione, quæ causatur ipsarum foeminarum exclusionem.

Dotatio enim, quæ venit in consequentiam exclusionis, vel prælationis, est illa, quam introduxit constit. in aliquibus, vt supra diximus, & consuet. nostra si moriatur, scilicet, in bonis ascendentium veluti patris, vel matris, item ipsis patre, & matre præmorientibus Aui, vel Auiæ, & huiusmodi, & tunc aut ista dotatio fit per ipsas personas, à quarum bonis, ipsis mortuis, deinde esset paragium proprium, exclusis foeminis, soluendum, vel ab alijs ipsarum nomine ipsis ratificantibus vel tacite, vel expresse, & non debet, nec potest attendi dotatio voluntaria, vel necessaria respectu ipsarum personarum, à quibus fit dotatio, ad hoc, vt foemina excludatur: ex quo semper imputanda est dos illa in paragium, vt dicemus in §. penul. & fin. & dicit Ifern. in præd. constit. in aliquibus. col. 12. vers. quid si frater, patre viuo, & col. penul. vers. posset tamen. Et ratio est, quia tunc illæ personæ præoccupare videntur onus ipsorum successorum, quod à iure imponitur ipsis mortuis in ipsorum bonis: & quia verum est semper istas foeminas habuisse iam ab iisdem bonis dotes, & ab iisdem defunctis, quorum personæ representantur per ipsos heredes, & successores, vt dicit Ifern. locis cit. vers. secundum primam ibi, & tunc confirmatur illa datio, & sic erit per viam imputationis foemina tunc excludenda, vt per viam collationis conueniretur, quando essemus in feudo diuiduo de iure Longobardo, & solæ foeminæ reperirentur superexistere ipsi defuncto, vt dicit Ifern. col. pen. vers. posset

tamen in præd. constit. in aliquibus, vt dicemus infra in 8. art. de paragij collatione. & prædicta probantur per tex. in constit. quamplurimum, vbi pro filia maritanda debere dicit tex. subuentionem, prout etiam pro neptis maritanda declarat Frecc. d. autor. 2. lib. 2. 14 num. 17. † & proinde idem ego crederem, quando esset feudum maternum, & mater maritaret filiam, vt eo casu debeatur subuentio; quia nulla dispar ratio assignari potest inter matrem, & patrem quoad necessitatem dotandi, dico necessitatem in eius successore: qui excludendo filiam, eandemque sororem tenetur dare paragium ex necessitate, & per hoc vassalli tenentur præstare subuentionem per eandem rationem legis, prout diximus in constit. in aliquibus. Quæ, licet loquatur de patre, intelligenda est de matre, vt arguit Pet. de Montefort. in fin. apostill. quæ extat post apparatus Ifern. in præd. constit. vt de successione in vers. quæro nunc quid filia sororis, in fin. vbi dicit iddem ius esse statuendum in feudo materno, quod est in paterno: Sic enim in subuentione arguit Ifern. in prædict. constit. quamplurimum, col. fin. in vers. quid si militet patruus, vbi id, quod in ea constitutione dicitur de sorore, extenditur ad amatam, quia ipsa etiam maritatur ex necessitate, & idem Ifern. in præd. constit. quamplurimum, in fin. ibi, *Et quod dicitur pro maritanda sorore, vel filia, non limitauit personam maritantium, quibus hæc adiutoria debentur, sed portiones, & paulo post ibi, innuens tacite iddem esse in illis, quæ habent eandem rationem, non igitur limitatur persona maritantis, & generaliter concludit consilium peritorum positum post ipsam constit. quamplurimum, in vers. dubitatur nunquid liceat Comiti exigere vsque ad fin. præcipue vers. & idem Andr. in constit. comitibus. Si igitur mater dotando, & maritando præoccupat onus ipsorum successorum, quibus sine dubio debetur subuentio; ipsi etiam matri maritanti non debet denegari subuentio prædicta. Similem rationem dat Frecc. in præd. lib. 2. autor. 2. num. 17. ibi est onus ex persona filij, qui similiter teneretur, & ibi auus sequitur paternum officium, & dicit Minad. in simili in re- 16 pet. constit. in aliquibus, in 8. not. nu. 10. † Et facit, nam eodem modo per dotationem factam à matre, vel eius successore, Ifer. dicit filiam dotatam excludi, quando habuit legitimam portionem, sicuti quando à patre, vel patris nomine fuisset dotata, vel ipsis ratificantibus de patre dicit Ifern. in præd. constit. in aliquibus, col. 11. vers. quid si frater, patre viuo, de matre dicit ibid. col. pen. vers. posset sal-*

saluari, ibi, *Vel dic, quòd, viua matre, dederat paragium de bonis matris, matre volente, vel ratum habente, tunc secundum glosellam tenerem dictam opinionem, quòd repellatur etiam à materna, &c.* ibidem paulò post dicit per imputationem fieri illam dotationem, solutionem paragij, quando nomine matris expressè fuit facta dotatio: si ergo ex Ifern. est vera conclusio, quòd dotatio facta à matre de bonis matris, causet exclusionem: quæ, si nõ esset facta, & fieret post ipsius mortem per successorem, subuentio deberetur ipsi fratri dotanti ratione oneris, & necessitatis feudalis, quando ipsam maritaret; restat firma conclusio, quòd ipsa dotatio, licet voluntaria respectu matris, quia non est officium maternum, vt est paternum, causet foeminae exclusionem, vt dicit idem Ifern. in prædicta constit. in aliquibus, col. pen. d. vers. postero saluari, ibi, *imò idem si nomine matris dedit, nec probaretur, quòd ratum habuisset, quia mater non cogitur ratum habere, sicut in patre supra dictum est, cum non sit maternam officium, &c.* supra dixerat, & qd pater cogatur ratum habere, col. 10. vers. pater cogitur habere ratum, ubi de patre, quòd cogatur ad dotandum, & proinde in ipsis personis, quæ maritatur foeminas de ipsorum bonis, præoccupando onus ipsorum successorum, qui deinde ipsis mortuis, tenerentur ad paragium, non esse faciendam distinctionem inter dotationem voluntariam, & necessariam, sed æqualiter, quando apud ipsas iam peruenit quantitas legitima, semper esse excludendas, siue pater, vel avus paternus illas dotauerit, siue alius quilibet ascendens, dummodo prænatur casus in ipsis personis, quæ si mortuæ erant, ijdem foeminis verum paragium deberetur, vt diximus in explicatione huius textus supra, & in feudali materia explicat rationem istius necessitatis. Breccia in prædicta auctor. 2. lib. 2. num. 17. Et sapienter omnes rationes, dictæ per eundem Brecc. loc. citat. num. 16. Est enim illud onus feudi, & tractatur de legitima debita filia, quando excluditur ab illius successione: inquit enim Ifern. col. antepen. in d. constit. in aliquibus, vers. dotes dantur, in fin. ipsius col. quòd in hereditate matris portio filiae strictius debetur, vt similiter excluditur necessitas feudalis, quando legitima non potest competere, vt dicit Brecc. loc. cit. nu. 19. ibi non tractatur de legitima, aut paragio, vt semper in ipsorum bonis ista foeminae de iure communis legitima deberetur, & proinde paragium de consuetudine, ad dispositionem constitutionis in aliquibus, vt diximus. Ad prædictam questionem de subuentione, vi-

deas Afflic. in constit. quamplurimum, num. 22. ubi in matre tenuit esse debitam subuentionem, quando ex necessitate maritat, & quòd in illis casibus, in quibus non tenetur dotare, in illis non teneantur vassalli ad adiutorium, sed si rectè intueatur, prædicta opinio non procedit, cum necessitas, quæ oritur ex inopia filia, non veniat ex obligatione feudali, quæ æqualis semper est respectu ipsius feudi, tam in ipsa filia, quam in sorore, quæ licet nominentur varijs nominibus, sunt eadem persona, cum filia respectu matris, vel patris viuētis dicatur, soror autem respectu fratris, ipsis mortuis. Si igitur constitutio eidem datius subuentionis, mortuo patre, vel matre, & non difficultatur ab Afflicto, nec erit controvertendum ipsis viuīs, & præoccupantibus onus successorum esse subuentionem debendam, & deinde sic decilum, inueni referentè Ioannem Aloysium Mormilem, olim Præsidentem Regiæ Cameræ in suis singularibus ad constit. quamplurimum, num. 4. in causa Elionoræ Brancatiæ Baronissæ Martignani Terræ Hydrunti.

18 Aut verò paragium soluitur in consequentiam exclusionis, & tunc non nego paragium esse ex necessitate debitum, prout omnia alia debita: sed nego paragium, seu dotationem causare foeminae exclusionem; imò exclusio causat ipsum paragium necessario propter onus, à constitutione, & consuetudine impositum, & confirmari per dotationem dicitur de consuetudine ipsa exclusio; quia non potest ipsa solutio facta, amplius foemina ad partem aspirare per viam translationis. Foemina igitur excluditur per masculum, & ipsius existentiam cum onere dotandi de paragio, ergo non paragij solutio, nec dotatio causat exclusionem foeminae, faciunt coaceruata per Minad. in questione illa, an per paragium soror excludatur a successione fratris in feudo, de qua diximus supra: quam distinctionem, licet ad aliam effectum, refert Morot. in cons. 23. num. 2. vers. sed licet hæc opinio. ex Castren. in l. Titio centum. §. Titio genero, post num. 8. ff. de condit. & demonstrat. & in cons. vlt. lib. 2. & ex alijs ibi late relatis, ubi expressè concluditur, dotem, quæ ex ordinatione statuti soluitur, foeminae iam exclusæ, esse debiti solutionem, quando post exclusionem foeminam iubet dotari, & quòd tunc dotatio non causat exclusionem. Ex hac ratione concluditur, quòd non potest debitum excludi, nisi vel ab ipso debitore, ita volente, & declarante, quando est verus debitor, vel ab ipso autore; propterea igitur, quando frater non est debitor, quia viuit pater, & maritat foro-

sororem de proprio, donare videtur, ita dixit Ifern. in prædict. const. in aliquibus, loco cit. vers. quid si frater, patre vivo, col. 1. 2. prout etiam in matre viua, quando non nomine ipsorum patris, & matris fuit facta dotatio à fratre, & sic quando frater dotat de suo, certum est, quòd ista soror non potest dici dotata de bonis paternis, vel maternis, nec dicitur dotata à patre, vel matre; quia tunc non esset dubitandum, idè non potest compensari, vel solui debitum, & hæc ratio est, quare dotatio facta à fratre, non computetur in paragio, quia paragium est debitum de bonis paternis, vel maternis, & ante mortem patris, & matris non cessit, nec venit dies debiti, nec frater est adhuc debitor, proinde dotatio non, quia voluntaria, sed quia non extinguit debitum paragii: non satisfacit prædicto paragio, col. pen. vers. possit tamen saluari.

19 Alia enim est propositio, quã dicimus dotatam foeminam repelli, & tunc debet esse dotata de bonis ipsius, de cuius successione agitur, & comprehendit dotatas ab illis, de quarum successione ipsis mortuis, erit agendum, vel ab alijs ipsorum nomine, vel illis ratum habentibus, vt diximus: & dixit Ifern. loco cit. col. antepenul. vers. dotes dantur, cum seq. Et hoc est, quòd dixit Ifern. in præd. constit. in aliquibus, col. 10. vers. extraneus est omnis, ibi, *Non obstat l. si pater, quia ibi debent referri singula singulis, & quòd diximus de paterna substantia, semper referatur, quando pater dotauit, quòd sequitur de fraterna, quando frater dotauit eam, semper enim, vt propter dotem repellatur à successione, requirimus, vt si: dotata de bonis eius, de cuius hereditate agitur:* & de hac doctrina dicemus infra in §. art. in vers. in collateral.

20 Alia est propositio, vt illæ foeminae, quæ debent excludi, ex quo non reperiuntur dotatæ, debeant dotari ab ipsis successoribus, qui illas excludunt: & hoc est, quòd dicit Ifern. in præd. col. antepen. veri. dotes dantur, ibi, *Sed filius post mortem patris, aut matris, hereditate, vt filiam sororem suam excludat, tenetur dare paragium de illis bonis, sicut*

21 *portionem legitimam, † Et huicque visum est non cadere dotationem voluntariam, vel necessariam ad causandam exclusionem foeminae.*

22 Nec in fratre, vt diximus supra in terminis constitut. vt de successione §. conjugatae autem voluntaria, & necessaria dotatio est considerabilis; quia, si opinionem Minad. attenderemus, & Loffredi, certum est in fratre non esse aliam dotationem necessariam, nisi quando sororem excludit à successione, & do-

tat de paragio, vt millies diximus, & secundum eos non excluditur soror à fratris successione: in qua re ipsum supra in principio huius repetitionis oppugnauimus. Voluntaria ex opinione, de qua supra, perneceffe debet ipsam excludere, quando tractatur de fratris hereditate in feudis, & ultra ea, quæ supra fundata suat, manifestè colligitur ex Ifern. in præd. const. in aliquibus, in præd. vers. quid si frater, viuo patre, vbi, postquam concluderat, quòd dotatio, facta à fratre, viuo patre, respectu paragii competet in bonis paternis post mortem patris dicatur donatio, & in eo non computetur debitum paragium, dum deinde respondet contrario, ibi, *non obstat. l. si pater, quia ibi debent referri singula singulis, & quòd diximus de paterna substantia, semper referatur, quando pater dotauit, quòd sequitur de fraterna, quando frater dotauit eam: semper enim, vt propter dotem repellatur à successione requirimus, vt sit dotata de bonis eius, de cuius hereditate agitur, vt repellatur.*

Ergo ex his verbis benè concluditur ex Ifern. quòd soror, quæ dotationem donationis causa habuit à fratre, licet per ipsam non repellatur à successione patris, repellitur tamen à successione fratris, & sic dotationem voluntariam, quia est actus donationis, quæ sit nullo iure cognie, causare sororis exclusionem à successione fratris, ex mente Ifern. contra prædictam Afflicti, & aliorum conclusionem, prout supra diximus.

23 Sed vltimò pro prædictorum confirmatione, quòd nec etiam sit vera illa propositio affirmatiuè arguendo, vt illæ foeminae, quæ dotantur ex necessitate, per ipsam dotationem necessariam excludantur ab ipsorum dotantium successione: & sic nec veram semper esse illam conclusionem, positam per Ifern. in præd. constit. vt de successione §. in col. 1. 3. vers. quid si patruus, de qua in princip. huius questionis diximus aduersus Afflicti. vbi ideo repelli sororem, inquit, à successione fratris, quia frater illam tenetur dotare, & quòd constitutio de nepte non dixit, quia eam non tenebatur dotare patruus, vt ibi in vers. constitutio hæc repellit; Nã inde sequeretur, quòd amita deberet excludi à nepotis successione, quando ab eo esset dotata: nam certum est, quòd constit. in aliquibus onus æquè imponat dotandi sorores, ac amitas, ita vt optimè Ifern. in constit. quam plurimum tenuerit subventionem deberi pro amita maritanda, sicut pro sorore, & sic declaratur per Regem Carolum, quem sequitur Afflicti. in eadem constit. num. 21.

Nec

24. Nec erit ambigendum, amitam succedere posse ratione gradus de iure constit. vt de successione ipsi nepoti, prout etiam patrum; quia pro veriori fuit approbata opinio illius glosæ, quæ tenuit, constitutionem enumeratæ gradus, & non personas, ita glo. In verb. non succedunt in prædicta constit. vt de successione, quam sequitur Ifern. in fin. ipsius constit. in verb. iddem ius, quod pater eorum, vers. sed certè. Et in Regno ita fuit declaratum per Cæsaream Maiestatem diui Caroli Quinti in anno 1536. cap. 1. fol. mihi 102. quòd amita comprehendatur in omni casu, quo patruus comprehenditur in ipsius constitutionis dispositione, & quòd patruus comprehenderetur, fuit similiter declaratum per Regem Catholicum, vt in Capitulis Regis Catholici 1507. cap. 17. fol. mihi 59. à tergo. Sed tamen attentis veris rationibus positis ab Ifern. in quæst. de patruo dotante neptem, iddem dicendum puto, scilicet, per dotationem amitam non esse exclusam à successione feudi, quando ipsius nepos, scilicet, fratris filius, qui eam dotauit, moritur, & ratio est, quia licet ipsam dotauit ex obligatione feudali, & necessaria, non tamen dotauit, vt amitam, sed vt sororem patris sui, & sic implendo debitum ipsius fratris, patris ipsius dotantis, ita in simili dixit Ifern. in const. quamplurimùm. colum. 5. vers. quid si militet patruus, ibi hæc amita fuit soror patris maritantis, quam tenetur maritare, sicut si pater viueret: & ibi vnde ad hoc posset dici soror neptis, quia Sarra filia fratris Abrahæ, soror Abrahæ vocata est: & ibi, & sic nepos maritans potest dicere marito sororem. l. patris mei. Contat igitur, quod nepos non maritat amitam ex proprio debito: sed quia est soror patris sui, quia filij fratrum succedunt in iddem ius, quod pater eorum, ita constit. vt de successione. §. filij autem fratrum. Sed vera ratio est, quia constitutio repellit sororem coniugatam, & dotatam a fratris successione, non autem amitam a nepotis, vel filij fratris successione: quando enim ista amita dotata, & coniugata fuit à nepote, ex quo præmortuus fuit primogenitus filius, relicto nepote, ac etiam sororibus non dotatis, moriente auo, à quo feudum peruenit, tenetur nepos maritare amitam ratione obligationis, ex quo subingreditur locum patris sui, & excludit sororem patris sui: vnde ex ea dotatione, quam facit, vt soluens paragium, debitum ab ipsius patre, si viueret, excludit dotatam à successione aui communis, deinde exclusa est, & non potest tractari de successione fratris, ex quo frater mortuus est, relicto descendente. cuius fuit prima cau-

sa; imò quia præmortuus fuit auo, & non potest tractari de exclusione a successione fratris, de qua locuta est constitutio: ideo etiam data nostra opinione, quod dos data de paragio à fratre causet exclusionem ipsius dotatæ, non caufabit exclusionem amitæ à successione nepotis: de ista persona expressit constitutio, quæ est odiosa, & non militat eadem ratio, quæ introducit onus dotandi cū ratione, quæ introducit exclusionem propter dotationem; frater enim excludit sororem, vt frater, & vt sororem, illam dotat, & tenetur dotare, vt sororem: ipsa soror propterea, quia est à fratre dotata, excluditur à successione feudi, ipso fratre moriente, & sic omnes termini consistunt infra ipsum fratrem, & sororem: quia, vt est obligatio stabilita per feudales dispositiones, & Regni constitutiones: sic infra terminos ipsius obligationis, secundum eiusdem fines, omnes alij effectus terminantur: at nepos filius fratris dotans amitam, non tenetur dotare, vt amitam, sed admissa subingressione, quasi ipse sit eadem persona cum patre, tenetur amitam maritare, ergo debet amitam, vt soror excludi à successione fratris, similiter præsupposita subingressione, quæ in amita succedente non procedit: debet ergo excludi à successione fratris, & ratio est etiam euidens, quia si nepos, qui vt filius fratris debet, & potest succedere in iddem ius, quod pater eorum, per istam dotationem acquireret etiam exclusionem amitæ ab hæreditate ipsiusmet nepotis, acquireret aliquod ius nouum, quod non habuit pater eius: nam si verum est, quòd, si pater eorum dotasset de paragio secundum nos, vel aliter secundum Minad. & Lossred. non curo in hoc: certum est, quòd ista amita non excluderetur à successione nepotis, quia est verum, quòd non dicitur dotata de bonis nepotis, quemadmodum, quando filia fuit dotata à patre viuente, vel delegato facto à patre per Filingeriam, non excluditur à successione fratris, vt diximus supra latius: ergo præsupposita dotatione, facta a filio fratris, etiam quia habet necessitatē dotandi, non per hoc excludetur à successione nepotis. Et insimul non procedit argumentum ab obligatione subuentionis ad exclusionem: nam, licet, vt Ifern. dixit in præcitata, constit. quamplurimùm, & comitibus, amitam maritans, & dotans, petere possit subsidium; tamen non per hoc excluditur amita à successione nepotis, vt diximus, quia de illa constitutio non dixit, & si amitam vocauit in obligatione dotandi, vocauit eam vt sororē, vt diximus, & non vt amitam, & ex his sit absoluta conclusio, quòd dotatione necessaria,

S vel

vel voluntaria non debeat attendi ad exclusionem, & dari dotationem voluntariam cum exclusione dotatæ, & necessariam absque dotatæ exclusione contra opinionem prædictorum, & hinc fit finis huius quarti articuli, & quæstionis.

Repet. Par. 2. §. 5. de Parag.

- 1 Paragium an debeat ex constit. in aliquibus sororibus, & amittis de bonis paternis, maternis, & aliorum ascendendum, ac etiam in feudis ex constit. ut de successibus, ac ipsius consuetudinis. nu. 2.
- 2 Paragium deberi ex bonis omnium ascendendum ex expressa dispositione consuet. si moriatur. §. idem turis ponderatur.
- 3 Constit. in aliquibus non procedit in linea transversali, in quo notatur Molfes. par. 4 q. 29. nu. 12.
- 4 Dotata à patre, vel fratre, excluditur à successione patris, vel fratris.
- 5 Frater quomodo dotando sororem, ipsam inhabilitat in feudo ad succedendum ipsi eidem morienti, etiam si per paragium ipsam dotet de paterna successione.
- 6 Soror & filia in constit. comitis nominata eadem est persona, & frater sororem uti sororem non tenetur maritare, sed uti filiam patris sui.
- 7 Petrus de Gregor. notatur in tract. de parag. q. 4. in 1. & 2. illat.
- 8 Molfesius notatur q. 29. par. 4. num. 12. dum à Pilingaria colligit paragium in bonis fratris.
- 9 Soror dotata à fratre de feudis paternis de paragie post mortem patris, si deinde mortua matre relinvente etiam feuda, vellet expectare fratris successione, an possit fratri succedere post modum morienti in feudis maternis.
- 10 Paragium quando soluitur à fratre sorori, que dotatur de paternis, vel maternis quomodo deatur solui, & dotari soror de substantia fratris.
- 11 Soror dotata de paternis à fratre, in maternis petet legitimam, in quibus excluditur etiam à fratris successione.
- 12 Soror dotata, & coniugata à fratre de paternis excluditur à successione fratris, etiam in feudo nouo, nedum in materno.
- 13 Paragium nullum deberi in bonis transversalium, & referuntur decisiones.
- 14 Molfesius notatur q. 29. nu. 2. par. 4. de falsa allegatione autorum.
- 15 Sororis exclusio à successione fratris de consuetudine quomodo conformis exclusioni, que de constit. ut de successibus, dicitur in §. coniugata autem, & dotata.
- 16 Paragium an debeat de feudo ex pacto, & providentia plures l. ser. doctrinae declarantur in hac conclusione, & qualiter filij teneantur in feudo ex pacto exequi præceptum testatoris.
- 17 Paragium deberi in feudo ex pacto ponderantur l. ser. doctrinae.
- 18 Paragium non deberi sorori, nec in feudo hereditario, quando est exclusa ex tenore investitura, quia pro masculis fuit feudum concessum, in quo notatur Minado. nec in quocunque genere feudi, quando excluditur femina. nu. 20.
- 19 In feudo ex pacto nouo in hereditatis necessitate, & iuris patris representatione non differre filium ab agnatis respectu primi acquirentis.
- 20 Paragium in feudo empto pro se, & masculis, quomodo spectet ipsi filiabus super pro feudo, non autem super ipso feudo.
- 21 Paragium deberi in quocunque genere feudi, ex quo femina non per investituram, sed per constitutionem excluditur stantibus masculis.
- 22 Paragium debetur de antefato, in quo filij vocantur ut filij, & in alijs similibus.
- 23 Dos filia in feudo hereditario, in quo ex investitura femina repellitur, quomodo per successorem debeat, ut heredem in feudo explicatur.
- 24 Successores in feudo nouo quomodo teneantur ad solutionem aris alieni.
- 25 Filia femina stantibus masculis excluduntur etiam à successione honorum, in quibus vocantur filij uti filij ex providentia legis, & non iure hereditario late discutitur quæstio, attenda Regni constitutione.
- 26 Filia an cum masculis admittantur stante constit. Regni in aliquibus in bonis filijs primi matrimonij reformatis ex dispositione l. femina. §. illud. C. de secund. nupt. reicitatur opinio communis, & Decij.
- 27 Decius in conf. 87 & 396. oppugnat in prædicta conclusione.
- 28 Salicet. in l. femina. §. illud. nu. 4. C. de secund. nupt. declaratur non loqui in casu masculorum existentiam, & in varijs terminis.
- 29 Decius oppugnat auctoritate eiusdemmet in conf. 106. ubi contrariam deidit eius, quod in conf. 87. & 396. conluserat, ubi renunciatio hereditatis excludit lucrum. l. femina. §. illud. C. de secund. nupt. quando lucrum erat demolitum ante renunciationem.

- 31 Statutum stantibus masculis feminas excludens, & constit. Regni in aliquibus procedere tam in bonis, qua deferuntur iure hereditario, quam iure speciali ex legis providentia, & comprobatur nu. 32. auctoritate Ifern. & redditur falsa ratio Decij in prædictis consilijs 87. & 396.
- 33 Filios vocatos ad beneficium. l. femina, §. illud vocari uti ad successionem paternam licet non uti heredes.
- 34 Successionem ad lucra ex l. femina. §. illud. C. de secund. nupt. esse regulandam ex ratione successionis paternæ.
- 35 Ingratos filios à successionem lucrorum ex d. §. illud. l. femina, C. de secund. nuptijs esse remotos, non ex iure speciali, sed ex regula generali, qua remouentur, & excluduntur ingrati a successionem parentum.
- 36 Statutum per quod semel femina ex existentia masculorum exclusa perpetuo excluditur qualiter differat à constit. Regni in aliquibus declaratur.
- 36 Decisio Suc. Consil. in qua filijs vocatis uti filijs etiam non hereditibus, masculi feminis præferuntur ex dispositione constitutionis Regni, & referuntur acutissima prædicatione Doctoris Iulij Mele auctoris amicissimi ad dictam quæstionem.
- 38 Ifern. doctrina declaratur in finalibus verbis constit. comitibus aduersus Afflictum, an subuentio detur, quando patruus maritus neptem.
- 39 Subuentiois petenda iustris sit eum ipso feudo, quando iam cessit dies ipsius, & venit.
- 40 Subuentio in nepte ex primogenito maritanda per auum.
- 41 Afflict. & Prece. notantur de mala intelligentia doctrina Ifern.
- 42 Subuentio an debeat quando frater maritat sororem ex legato paterno.

§. 5. In quibus bonis paragium debeat.

Ad quintum veniamus articulum. In quibus, scilicet, bonis paragium debeat? In quo articulo dupliciter dubitari contingit: vno modo de bonis in genere, veluti, cum dicimus bona materna, paterna, & huiusmodi. Altero modo de aliquibus bonis in specie, & sic dupliciter hic articulus explicandus nobis erit.

1 Ad Primum, inspecta constitutione Regni. in aliquibus non erit hodie dubitandum debere ipsi feminae, amittæ, scilicet, vel sorori per fratrem, & nepotes, vel filios fratrum paragium in bonis paternis, maternis, vel aliorum ascendentium, ut latius dictum est in discursu constitutionis prædictæ; postquam verior, & magis probata opinio est illa, ut prædicta constitutio intelligatur etiam in successione matris, ut latè discutit Ifern. in præd. constit. in aliquibus, in locis supra relatis, præcipuè in verb. maritare, & in verb. parentum successionem. Et in casibus, in quibus procedit dispositio constit. in aliquibus, in iisdem terminis, quando, scilicet, tractatur de successione feudorum vigore dispositionis constit. ut de successione, scilicet, in descendentes, succedentibus parentibus eorum, procedet et dispositio prædictæ constit. ut de successione, id est, ut tam in patris, quam in matris successionem semper femina descendens exclusa, debeat habere paragium tam de bonis paternis, quam maternis, ut diximus in discursu prædictarum constitutionum. Et ratio est, quia non datur diuersitas rationis, quare in patre sic, & in matre non, ut inquit Ifern. in præd. constit. ut de successione, in verb. excluso communi patre, ibi, idem in matre, & alibi pluries, ut diximus supra in art. præced. in ea quæst. de matre dotante an mereatur subuentioem, & idem Ifern. quæstionem matris in constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum, vers. vnde hic apparet, glosellam ipsam, discutit tam attentam constit. in aliquibus, quam constit. ut de successione, ut ibi videre licet.

2 Et in his quoque, descendentes, venientibus ad successionem patris, vel matris, vel aliorum ascendentium vniformis est quoque dispositio consuetudinis, ut teneantur successores, ipsis feminis exclusis, dare paragium de bonis paternis, & maternis, ita dixit tex. consuet. nostræ in §. eas autem, ibi, de bonis paternis, & maternis, nam licet in principio simpliciter hæc nostra consuetudo iubeat maritari feminas per successores secundum paragium, & facultates, dum postea ponit in dict. §. eas autem in pœnam succedere feminas, & posse petere portiones viriles in paternis, & maternis, per necesse erit intelligendum, paragium debere de bonis paternis, & maternis, ut pœna sit par delicto, ut in simili arguit Ifern. in præd. constit. in aliquibus, in d. vers. quintumdecimum. col. 10. vers. eatenus enim pœna, & sic notat Napod. in hac nostra consuet. si moriatur. num. 96. ibi, nota, quod melius expressit consuet. si qua mulier, de mulier. habent.

§. 2. filios.

filio. vbi expressè dixit, dūmodo fratres ipsi teneantur sorores ipsa de bonis paternis, & maternis secundū paragium, & facultates maritare, ita dixit Napod. in fin. finalis glosæ.

- 3 Expressit consuetudo id, quod in dispositione prædictorum constitutionum erat implicitum iddem, scilicet, esse in successione aliorum ascendentium observandum. Nam, postquam de patris, & matris successione onus imposuerat dotandi fœminas ipsis successione de paternis, & maternis subdit ipsa consuetudo. *iddem iuris est in nepotibus, neptibus, & alijs liberis descendensibus, non extantibus parentibus eorum nepotum, & neptum, seu pronepotum, & proneptum,* vt in §. idem iuris hac nostra consuet. si moriatur.

Iddem iuris, inquit, vt teneantur successores, dare ipsorum sororibus, vel amitibus paragium de bonis auitis, & proauitis, dum sit casus successione ipsorum proauis, & aui, auis, & proauis, ex quo prædeceserunt parentes ipsorum nepotum, & pronepotum, vt dicit tex. & per hoc benè dixit Capyc. decis. 159. in princ. de omnium ascendentium bonis paragium deberi, & in causâ D. Isabellæ de Aragonia fuit dēnegata nepti successio auita, sed datum paragium, vt dicit Ann. alleg. 70. in fin. & dixi supra, referendo apostillam, manu scriptam, explicando verba definitionis vice successione, vbi retuli prædictam decisionem D. Isabellæ de Aragonia, & ibi dicitur de paragio debito in bonis paternis, maternis, & auitis.

- 4 In collateralī linea quonam modo paragium sit, vel dotatio stabilienda, videamus in qua linea, quia de ea non loquitur constit. in aliquibus, restat solum, vt ipsam quæstionem pertractemus, attenda dispositione constit. vt de successione, & ipsa in feudis quaternatis, vt diximus in præcit. discursu prædictæ constitutionis, ac etiam pragmaticæ Filingeriæ tam secundum ius Longobardum, quàm secundum ius Franchorum: quicquid dicat Reuerend. Pater Molfesius in suis Commentarijs quæst. 29. par. 4. præcipuè num. 1. qui pertractans quæstionem, an paragium debeat de bonis fraternis; tractat quæstionem in primo casu secundum constit. in aliquibus, quæ nunquam tractauit de successione transferralium. Secundo inducit Filingeriam, quæ non tractat, nisi de dispositione constit. vt de successione, & per totam illam quæstionē, nescio quomodo inuoluit totam machinam. In qua linea conclusiuo modo procedendo in conclusionibus, alias fundatis, dicamus.

- 5 Primam esse conclusionem, quod quemad-

modum quando pater dotat, filia dotata excluditur a successione patris per masculum, & debet esse contenta, dote accepta in die votorum, sic quando fuit dotata a fratre in vita, debet esse contenta dote, accepta à fratre in die votorum, & sic procedit dispositio, & l. Longobard. si pater filiam, de success. quam legem interpretatur Ifern. in præd. constit. in aliquibus, interpretando constit. vt de successione in col. 10. vers. extraneus, vt, scilicet, in ea lege, dum dicitur quod filia, aut soror debet esse contenta de eo, quod acceperat in die votorum, nec amplius de paterna, vel fraterna substantia requirat, quod, scilicet illa verba de paterna, vel fraterna substantia debeant intelligi referendo singula singulis, vt, scilicet, de paterna intelligatur, quando pater dotauit; de fraterna, quando frater dotauit eam, & sic verè loquitur principium illius Longobardæ: & hoc expressit ibi, quantum ei pater, vel frater dederit: Et hæc fit prima conclusio, vt soror dotata à fratre, seruata forma constit. vt de successione repellatur a fraterna successione, ex quo habuit dotē de bonis fraternis, & hoc est, quod sequitur ibid. Ifern. in loc. cit. ibi. semper enim vt propter dotem repellatur à successione, requirimus, vt sit dotata de bonis eius, de cuius successione agitur. l. quoniam nouella. C. de inoffic. testam. debetur hoc modo dos forori, vt excludatur à fratris successione, sed hoc non est debitum, vt paragium, vt aliàs diximus: & in hoc se inuoluit prædictus Reuerend. Pater.

- 6 Secunda est conclusio, quod si post mortem patris frater, qui sororem excludit a successione patris, dotat sororem secundum paragium de bonis paternis, & feudo; quod prædicta dotatio de bonis fratris, vel de pecunia fratris, propter onus, ei à constitutione impositum, inhabilitat ipsam sororem ad succedendum fratri in feudo, quando frater moritur, & ratio est, quia, licet frater dotet ex obligatione, quia nō habet partem, quā habuisset soror de iure comitum, si frater illam non excluderet: tamen verè dotat ipse frater, & adeo dotat ipse, quod constitutio ipsi fratri dotanti det subuentionem, vt in constit. quam plurimum, & constit. comitibus, & ex pluribus Ifern. autoritatibus, & doctrinis probauimus supra in discursu, quem fecimus super constit. vt de successione, in quæst. fin. Et licet per Filingeriam fuerit declaratum non procedere, quando pater dotat, vel frater de paterna substantia, illud est de legato, facto à patre, quod legatum non est de fratris, sed patris substantia, & quando frater dotat eam per suc-

successionem, feudum est effectum patrimonium ipsius fratris; & sic verè dotari dicitur ex obligatione à iure, & constit. imposita de fratris substantia, ut ibi late diximus, & iterum videas Ifern. in locis ibi relatis, præcipuè in constit. ut de successione, in verb. filij autem fratrum. col. 3. ibi, *constitutio hæc repellit sororem tantum, debentem habere paragium de bonis fratris, & quia habet portionem suam, scilicet, paragium dotis fratris, idè repellitur hæc neptis, nihil debuit habere de bonis patris, & de nepte non dixit constitutio de dote à patre ista ratione, quia cæ non tenebatur dotare* concludit igitur præse Ifern. quòd paragium, ad quòd frater, excludens sororem, tenetur, licet quòd quantitate metiatur iuxta facultatem bonorum maternorum, & numerum filiorum: tamen dicitur de bonis fratris, quia iam est, ut dixi, effectum patrimonium fratris, ut notavimus latius in præd. quæst. ponderando alias Ifern. doctrinas: & per ipsam dotationem excluditur soror à successione fratris: soluitur enim paragium in pecunia, ut diximus supra, & infra dicitur: & dicit Ifern. in præd. constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum. col. 8. verè. verius videtur, & in verb. quid si frater, ibi, ad petendum pecuniam, & ibi, paragium in pecunia: Et si re ad inspiciatur glo. Caroli in prædicta Longobarda, dum inducit rationem, quòd soror non debeat fraudari, dicit etiam de substantia paterna; supponendo, quod soror dotata à fratre, mortuo patre, secundum qualitatem substantiæ paternæ, repellatur à successione fratris. † Vnde non possum non damnare sententiam Petri de Gregor. in præd. tract. de parag. q. 4. n. 1. & 2. illat. dum putat, fratrem teneri ad dandum paragium sorori, non ratione paterni patrimonij, sed ratione excludendæ sororis ab ipsius fratris successione, quasi non sit eadem persona sororis, vel filiæ, positæ in constit. Comitibus, & constit. quamplurimum, cum in prima illat. dicat, dotandam esse sororem, uti filiam Baronis, & in secunda uti sororem. Maxime enim errat in hoc, (pace dictum sit tanti viri) quia filia ibi accipitur, quando pater dotat; soror, quando filius, & semper agitur de eadem persona: quòd explicat præd. constit. Comitibus, ibi, *non minus quam pro sororibus maritandis, occasione eorum, quæ à communi patre, frater maior habere dignoscitur*: ergo agitur de paragio, quòd ex necessitate debetur: & in alio ibidem Petrus æquiuocat, dum putat, quòd, quando frater maritat, ut excludat sororem à successione ipsius, nõ ex obligatione legis, quia illa excludit à paterna successione,

quòd tunc possit dari debitum subventionis: quòd est falsum; quia nulla legitima debetur sorori in feudo fratris, ita Frecc. in 2. lib. in 2. autor. num. 17. & supra diximus, & optimè eundem reprehendit Cannetius omnino videndus in repet. cap. si aliquem, in §. at pulchra, num. præsertim 53. vbi etiam in terminis illius capituli denegat omnino paragium in successione tranversalium. † Et ideo non bene deducit prædictus Reueren. Pater Molfesius di. quæst. 29. par. 4. num. 12. à Filingeria decisionem paragij in bonis fratris, cum penitus diversa sint inter se, & dicit Anna conf. 6. nu. 27.

9 His præsuppositis, quæro modo de pulchra quæstione, frater dotavit sororem de paragio, iuxta quantitatem debitam pro facultate bonorum patris, & iam, ut probauimus, excluditur per hoc ipsa soror à successione feudorum ipsius fratris; quando postquam est effectum feudum fratris, ipse frater moritur, quia frater ipsam dotavit, & debet repelli à successione dotantis, ut diximus in prædicta quæst. si post mortem patris; soror, quæ iam maritata reperitur, & dotata à fratre, moriente matre, quæ similiter relinquit feuda sua materna, dicat, ego volo expectare casum successione feudorum maternorum fratris, & nolo accipere paragium in bonis matris, an hoc non obstante, repellatur soror à successione feudorum, etiam quæ ad fratrem perueniant ex successione materna? Et quòd ad feuda materna, ad hoc, ut soror excludatur à successione matris, debeat habere paragium, iam ex superius dictis fuit millies probatum, ut dixit Ifern. in constit. in aliquibus, & dicit istam esse veriore opinionem.

Similiter non erit dubitandum, quòd, si esset de similibus ad similia procedendum, ut in patris paragium, potest soror denegare se dotari à fratre, quia vult expectare casum successione, ut dixit Ifern. in tit. de nst. success. feud. in addit. fin. col. 2. vers. multo fortius, sic deberet posse expectare casum successione in feudalibus, à matre ad fratrem peruentis, & interim renuere dotem à fratre secundum paragium bonorum maternorum.

10 Sed vehementer obstat, quia, sicut iam diximus, quando frater dotat de paragio, licet secundum qualitatem paternorum bonorum, si non esset ista dotalio, ac si esset facta de substantia fraterna, nunquam de iure posset repelli ipsa maritata, & dotata à fratre, nisi illa ratione, quia iam illud feudum paternum est per successionem iam effectum fraternum, & sic debet excludi soror à successione fratris: hæc ratio militat etiam in hoc casu, quia sta-

tim ac soror dicitur dotata à fratre de bonis fraternis, debet pari modo generaliter excludi à successione omnium fraternalium; quia, ut paternum feudum fraternum efficitur per successione; sic maternum effici necessesse est similiter fraternum. Vnica igitur erit feudaliū successio, moriente fratre, & ab ipsius successione stante declaratione pragmaticæ Filingeriæ, dotata à fratre, & coniugata debet esse penitus inhabilis, ita ut debeat etiam fiscus, nedum alius remotior agnatus, ad successione admitti. Et ratio est manifestior, quia in prima dotatione soror a fratre dotata, sic distante constitutione, efficitur inhabilis, ex quo tunc poterat, renuendo maritari, & dotari, expectare successione: quando autem ita est a fratre dotata, & coniugata, non potest, nisi legitimam in bonis, & successione materna petere: quæ legitimæ solutio non potest facere, ut ista soror non dicatur dotata de fraterna substantia, † & sic habebit actionem ad petendum paragium pro quantitate legitimæ de matris successione a fratre: ut dicit Ifern. in præd. constit. in aliquibus. col. 2. vers. sed certè, ibi: Sed tanquam portionem legitimam: & melius explicat idem Ifern. in vers. super verbo maritare, in finalib. verb. vers. alij approbant in cæteris, ex quo verè reperitur dotata de fraterna substantia, erit repellenda: imò si aliter intelligeretur prædicta constitutio, nunquam ista soror posset amplius excludi a successione fraternalium feudorum, quæ a matre ad illum peruenerunt: quia cum iam sit, & reperiatur maritata, non potest amplius maritari, & dotari. Addo melius, quia non potest feudaliū successio quodam ipsam sororem primogenitam diuidi, ut quodam vnum succedat, quodam aliud non: si verò haberet sororem vterinam secundogenitam, illa debet præferri in feudi materni successione: ex quo ista non reperitur dotata à fratre de ipsius fratris substantia, iuxta prædicta, & facit, nam, si alias daretur ista distinctio, nunquam posset subterfugi, ut similiter non esset faciendum, quando frater haberet feuda nouiter quæsitæ, vltra paterna, vel materna, quod esset omnino absurdum, cum penitus efficiatur, & sit de acquirentis patrimonio illud feudum: ut per Camer. in c. an agnatus. q. 22. num. 155. vbi feudum hæreditarium

11 vnitur cum patrimonio ipsius hæredis, † & probatur; nam, si ex generalitate tex. in const. ut de successione per Ifern. & veriorem opinionem fuit dicta constit. intellecta etiam in feudo nouo. Afflic. in decis. 293. Ergo per necessesse eius limitatio, ac vniuersa dispositio debet intelligi pariter in feudo nouo; quia

vna dispositio, respiciens plura determinabilia, debet determinare æqualiter, l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pupill. Igitur dum admittit fratrem ad successione fratris, admittit etiam in feudo nouo, dum negat sororem dotatam, & coniugatam succedere, etiam in feudo nouo. debet intelligi, quia lex non distinguit inter fratres, an de illis bonis, vel alijs sit dotata, & hanc puto puram veritatem. Et hoc maxime, quia, stante clausula ordinaria in Regno, in quo omnia feuda sunt hæreditaria, verè efficiuntur per successione de patrimonio hæredis, de qua re infra proximè dicitur, & sic non poterit decedere pro parte vno modo, & pro parte alio in eadem feudali hæreditate ipse frater, & prædicta intelligas, attenta opinione, de qua supra diximus contra Minad. & Loffred. alias si daretur pro vera opinio contra filium, vel sororem secundogenitam, quod dotatio de paragio de bonis paternis non causet exclusionem omnimodam sororis in successione feudorum fratris morientis ad ipsū fratrem a patris successione peruentorum, minus excludetur a successione in alijs per eandem rationem, & verè, si daretur prædicta opinio pro vera, nunquam posset praticari dispositio tex. in §. coniugatae autem, & dotatae, ut diximus in prædicta quæstione; ac de dispositione prædictæ constitutionis, quodam istum articulum, hætenus sit dictum.

13 Videamus modò, an de consuetudine aliquod paragium de bonis transuersalium debeat: & licet sit hodie sine difficultate ex autoritate rerum sæpe iudicatarum, quod soror maritata, & dotata de bonis paternis, & maternis non debeat habere aliud paragium in bonis fraternis, & aliorum transuersalium, ut latè dicitur in repet. consuet. sequè. si quis, vel si qua. §. sed si morienti, & §. quod autem: nec hodie de ista conclusione possit dubitari: quicquid senserit Anna genitor in sua alleg. 117. qui, satis laborando, in contrarium allegauit, & succubuit contra morem suum, & in alleg. 81. & per de Franch. decis. 87. refert ipse filius Anna in conf. 45. nu. 70. retuli alias plures decisiones in princ. huius repet. dum de dispositione consuetudinis tractauimus, & plenius dicitur in præd. seq. consuet. si quis, vel si qua. §. sed si morienti, & §. quod autem. postquam, ex ipsius contextus explicatione, prædicta conclusio optimè comprobetur, etiã contra ea, quæ nititur demonstrare Anna filius in præd. conf. 45. num. 71. & seq. Et prædictas decisiones allegat; ac ponderationem facit tex. prædictæ consuet. de Ponte in tract. de potest. Proreg. in tit. de successione. mulier. num. 6. & seq. & in hoc discutienda sunt dicta

per

per Reueren. P. Molfes, præd. q. 29. num. 19. 14 par. 4. † Nec omittam dictum Reuerendum inducere ad probandum, quod sorori debeatur paragium in bonis fratris, decisionem Capyc. 21. in præd. q. 29. num. 2. & Pisanell, & Coluz. Coppulam, qui nihil de hoc dicunt, sed tantum amitam non excludi à nepte, filia 15 fratris in successione patris. † Volui tamen, hoc etiam annotare, quod in hoc est conformis ista exclusio, exclusioni introductæ per prædictam constit. vt de successione, vt, scilicet, dotata a fratre de successione ac bonis paternis, & aliorum ascendentium per constitutionem, penitus inhabilitetur ad succedendum fratri, & de consuetudine, fratre existente, præferatur frater absque solutione alterius paragij: ex quo appellatione fratris, soror non continetur illa, quæ fuit dotata, vt diximus, vt dicit tex. in §. quod autem, vers. in præmissis; & sicuti etiam semel maritata, & dotata de bonis paternis, non possit amplius sperare se masculiari in successione materaorum, ex quo iam reperitur nupta, vt diximus in §. 10. de masculiatione q. 8. sic de iure constitutionis semel coniugata, & dotata de bonis fratris iuxta patris successione, quod est paragium de bonis paternis, secundum consuetudinem non poterit esse habilis ad succedendum amplius etiam in feudis, à matre peruentis, sed solum ad petitionem legitimæ, vt in prædicta proxima quæstione conclusimus. Vides ergo aliqualem paritatem inter prædictas dispositiones constitutionis, & consuetudinis, & aliqualem disparitatem; & ex his satis sit quod ad bona in genere, reliquum est, vt de speciebus bonorum agamus, in quibus detur, vel non, paragium, secundum dispositionem consuetudinis, & Regni constitutionum,

17 Quæro igitur in cuius generis rebus paragium debeat, & cuiusmodi res esse debeat, ad cuius quæstionis dilucidationem illam quæstionem discutere decreui, an in feudo ex pacto, & prouidentia paragium debeat, quam quæstionem incidenter tractauit Minad. in repet. constit. in aliquibus, in rubr. in verb. de successione, nu. 48. qui dicit à nemine vidisse hunc articulum discussum, tamen in satis similibus terminis, scilicet, emphyteuticis tractauit Afflicti. in eadem constit. in aliquibus, num. 57. vers. & si diceretur. Examinando igitur doctrinam Minad. loc. citat. erit Primo aduertendum, dum ipse adducit contra sororem Ifern. in constit. comitibus, in finalibus. verb. prout ipsum inducit in loco cita. num. 41. quod, scilicet, in feudo ex pacto paragium non debeat, ea ratione, quia filij in feudo ex pacto, & prouidentia non sunt hære-

des in ipso feudo, nec in eo tenentur factum patris habere ratum, quod si rectè ponderentur verba Ifern. loc. cit. nihil dicere apparebunt; ibi enim tractat quæstionem, si auus, vel pater relinquat dotem nepti, vel filia, an primogenitus teneatur, & bene dicit in feudo ex pacto, & prouidentia non teneri filium habere ratum factum defuncti, nec teneri exequi voluntatem ipsius, ex quo feudum habere iure proprio, & sanguinis, quando ex pacto, & filius fecerit inuentarium, vt in titu. an agnatus, dicit idem Ifern. & ideo inquit Ifern. primogenitus hæres in feudo hæreditario iure, tenebitur dare dotes constitutas. C. de rei vendic. l. cum à matre, secus si feudum perueniret ad eum, ex pacto, & prouidentia in titu. an agnatus, inquit epim Ifern. teneri heredem in feudo ad dotes constitutas, non tamen negat hoc in feudo ex pacto, scilicet, non teneri ad paragium, quando foemina a fratre excluditur. Sed quod non teneatur ad dotes, constitutas ex præcepto testatoris, nisi in feudo hæreditario, prout de omnibus alijs prædecessorum factis non adimplendis per successorem in feudo ex pacto, sepissime dixit Ifern. & Cernar. in repet. c. Imperialem, & in cap. an agnatus, in princ. num. 16. & seq. prout declarat ipsam doctrinam Afflicti in constit. quamplurimum, in 13. dubitat. num. 34. Sed qualiter verè debeat intelligi prædicta Ifern. doctrina, dicemus in fine huius §. seu art. quinti.

17 † Quod verò Ifern. semper tenuerit, deberi paragium in feudo ex pacto, & prouidentia, videas illum in titu. de inuestit. de re alien. fact. §. quid ergo, vers. sed an iudiciali pignus, vbi supponit obligationem in feudo ex pacto, & prouidentia, propter onus feudi, scilicet, inter cætera pro solutione paragij. Petr. de Gregor. in d. tract. q. 3. & alibi pluries, vt etiam dicit Capyc. in repet. cap. Imperialem. fo. 22. vers. limita, nisi vassallus vendens, & in his oneribus feudi non fit distinctio inter feudum hæreditarium, & ex pacto. & sic vides non esse tactam, expressè hanc quæstionem, sed suppositam pro indubitata, prout indubitanter concludit nuncupatim Ifern. in constit. si quis post litem, vbi agit de assensu super alienatione perpetua super feudo ex pacto executo pro onere feudi, scilicet, pro paragio sororis, vel amitæ. Et onus feudi explicat idem Ifern. in constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum, col. 5. vers. & haberes rem illam soror, in qua esset executio facta perpetua, cum hoc debitum dotis propter feudum sit, & onus feudi contractum est. nam vt repellatur ab habendo feudo, sorori frater pecuniam dare condemnandus est, quæ militat in feudo etiam

etiam ex pacto, ut diximus, & ita deduxit in vita militia, Fab. de Ann. in cons. 6. num. 16. qui concludit in feudo ex pacto, vitam militiam esse filio secundogenito debitam: ex auctoritate Frecc. in libi 3. de subfeudi auct. 3. vers. sed cum illis oneribus: ex quo ponit inter onera feudatariorum paragium sororis, & militiam fratri debitam.

18 Aduertendum etiam erit, quod dato, quod feudum esset verè hereditarium; tamen si inuestitura esset concepta pro se, & hæredibus masculis, ex corpore descendens, quoque casu ex causa, & tenore ipsius inuestituræ femina excluderetur, & non posset admitti, quod nec eo casu posset benedici, quod femina, quæ nullo iure potest ad ipsam feudi successionem admitti possit prætere de dotari de paragio, quia paragium, ut diximus, competit ipsi feminae, quæ excluditur a prælatione masculi, vel primogenitæ ex constitutionis dispositione, ita dicit Ifern. in constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum, col. 9. vers. unde quantum est hæc portio, ibi, *Et tunc; quia femina non admittitur cum masculo loco portionis legitima, vult eam secundum paragium maritari, & col. 13. ibi, filia, si concurreret cum fratribus ad successionem, haberet æquum: lex hæc priuat. eam successione, & hoc voluit Afflic. loco cit. qui nu. 56. proponit quæstionem in emphyteusi tam hereditaria, quam ex pacto, ibi pro se, & filijs, vel hæredibus, vel liberis, & in fine concludit, quod filia potest agere ad supplementum legitimæ: *secus putarem, inquit ipse, si ex tenore inuestituræ filia femina esset totaliter exclusæ, quia tunc tenor inuestituræ esset attendendus: nec video quonam modo successor possit teneri ad paragium ei feminae, cui ex principio constitutionis ipsius, & naturæ nullum ius in ipso feudo competere potest, nec qualitas hereditaria facit, ut, si non præcedat testatoris dispositio, hæres teneatur, bene teneretur, quando præcederet promissio dotis ab ipso prædecesore, & constitutio, ut dicit Ifern. loco cit. & sic in hoc erit cauendum à Minad. loc. præd. & faciunt dicta supra in §. 2. num. 22. super explicatione illorum verborum vice successionis, quæ in definitione posuimus.**

19 In eo verò, in quo Minad. necessitatè hereditatis in feudo ex pacto, & prouidentia nouo ponit in filio, & diuersificat filiū ab agnatis, minus erit ipsius dictis consentiendum: dum enim agimus de primo acquirente, non adest aliqua differentia iuris hereditarij inter filios, & agnatos, quia verè omnes sunt primi acquirentis filij, & tenentur habere ratum,

& esse hæredes primi acquirentis, ita Camerar. in repet. an agnat. num. 26. & seq. in prin. Differentia, quam introduxit cap. an agnatus est in feudo antiquo, ut in eo semper filius teneatur hæres esse ipsius patris: ita idem Camerar. loco cit. nu. 29. & in prima opposit. in cap. filiorum: & tunc non video ad quid prædictam qualitatem hereditariam consideres Minad. cum filius in feudo antiquo, licet teneatur esse hæres ipsius patris, & non possit feudum accipere, & hereditatem repudiare, possit per beneficium inuentarij feudum habere præcipuum, ut ibidem dicit Ifern. & Camerar. vbi que etiam in cap. Imperialem. §. prætere de Ducatus, fol. 104. lit. A. ¶ In omni ergo genere feudi propriè hereditarij, ut, scilicet, habeat in se qualitatem essentialem, & inseparabilem hereditariam non accidentalem, iuxta optimam distinctionem Camerar. in d. cap. an agnatus. quæst. 14. tunc, prout supra diximus, si inuestitura excludat ipsam femina, & non constet de dispositione prædecesoris, non potest tractari de paragio, & quando adest dispositio, debetur, ut debitum, quia præcedit præceptum testatoris, & non uti paragium, ut diximus supra cum Ifern. Quando enim excluditur per inuestituram, non potest dari præsentio legitimæ, sicut nec ipse, qui succedit iure inuestituræ, non dicitur habere uti legitimam, quia non ex patrimonio defuncti, ita Frecc. lib. 3. in 17. differen. in fin. Et quod excluso legitima non competat in ipso feudo Camerar. c. imperialem. §. prætere de Ducatus. fol. 102. vers. circa secundum, lit. H. I.

21 Quando verò esset feudum emptum pecunia pro se, & masculis, etiam hæredibus, tunc ratione, qua dicimus in feudo empto pecuniam venire in collationem, iuxta notat. per Ifern. in §. prætere de Ducatus, de prohib. feud. alien. per Federic. & per Ann. cons. 26. in ea pecunia, uti re burgenatica competet filia paragium, sicuti alijs etiam secundogenitis pars successionis, cum à pari procedant hæc duo, ut dicit Ifern. in præd. constit. in aliquibus, col. antepen. vers. & si verum est: & optimè dixit Camerar. in cap. Imperialem. §. prætere de Ducatus. fol. 104. lit. N. & sequè præcipuè lit. Q.

22 At si ageremus, quod per inuestituram filia non sit exclusæ; sed ex præsumpta constitutionis dispositione excludatur, ut quia femina potest succedere: sed masculis existentibus postponatur; tunc indistinctè siue feudum fuerit ex pacto, siue hereditarium, semper competet paragium illa ratione, quia non per tenorem inuestituræ, sed per ipsam constitutionem.

stitutionis dispositionem excluditur: quæ, quando ipsâ excludit, dat ei paragiû, vt dicit Ifern. loc. cit. & Petr. de Gregor. d. tract. q. 4. nu. 2. & expressè dixit Ifern. in constit. comitibus, in repet. col. 4. vers. *amita, & sorori debentur dotes secundum paragium, quia fuerunt exclusa per morem Francorum à patre, & fratre amita*; propter quod loco patris earum constitutio illa dedit eis paragium dotis: & faciunt ea, quæ diximus de paragio ex testamento, & dicta per Afflic. loco cit. nu. 57. in fin. ibi, *quia illa inuestitura debet interpretari secundum illam constitutionem*. & Anchar. omnino videndus in consi. 125. Visis, & diligenter ruminatis actis. num. 6. & seq. Ex quibus, ni fallor, remanet penitus absoluta quæstio, & ostensum qualitatem ipsarum foeminarum exclusiuam, in inuestitura esse per consequens exclusiuam paragij, & non qualitatem hæreditariam, vel ex pacto, & prouidentia, prout in simili à legitima, qualitatem hæreditariam, tanquam non necessariam, excludit Camerar. in præd. cap. Imperialem. §. præterea Ducatus. fol. 101. lit. V. & dum Afflic. in constit. in aliquibus. nu. 42. dicit, onus dotandi sororem esse onus hæreditarium, illud intelligas respectu constitutionis illius successione, quasi iure successorio, alias malè diceret, si proprium ius hæreditarium intelligeretur.

23 Ex prædictis igitur est absoluta quæstio, de qua alias fui interrogatus, quod, licet in antefato, vel alia re filij vocentur, vti filij, & non vti hæredes; tamen per dictam constitutionis, & consuetudinis interpretationem in eo habebunt filiarum, ac sorores paragium, & ita vidi iudicatum per Sacrum Consilium in liquidatione paragij, referente integerrimo, & iustissimo Domino Scipione Rouito, Regio Consiliario, in causa inter Laudoniam Sadeolis meam charissimam cognatam, & eius fratrem Aloysium Sadeolis, in Banca de Figliola, in qua fuit etiam antefatum, in quo filij, vti filij vocabantur, positum in liquidatione paragij. iddem credo de omnibus, in quibus succeditur iure sanguinis, dummodo foemina ab ipsius successione repellatur per masculum, ex constitutionis, vel consuetudinis tacita, vel expressa dispositione, & de hac quæstione latius dicitur inferius nu. 26. cum seq. Et licet in patre semper detur obligatio dotandi filia, etiam si ex verbis inuestituræ filia foemina excluderetur a successione, ratione officij pater-

24 ni, tamen non per hoc ipsius hæres tenebitur ad ipsam, nisi quia tantundem habet in hæreditate, veluti quando in feudo hæreditario foeminae pariter excluderentur, & tunc non

dicitur obligatio feudalis, sed burgenfatica, cum non veniat in feudali obligatione, ita not. Frecc. in lib. 2. autor. 2. num. 19. quia non est loco legitimæ, cum ex tenore inuestituræ sit foemina omnino exclusa: tenebitur ergo, quia hæres patris. l. 2. §. ex his. ff. de verbor. oblig. Et quia habet in hæreditate, cum per inuentarium feudo hæreditario non consulatur, quin in eo hæres pro ipsius æstimatione non teneatur, sicuti nec etiam in feudo nouo ex pacto, & prouidentia, iuxta latè congesta per Ana. consi. 5. Camerar. fol. 95. lit. E. & 97. lit. E. & in cap. an agnatus, loc. cit. † Sed qualiter in feudo nouo ex pacto respectu primi acquirantis teneantur successores ad æs alienum, dixi infra in art. 6. dum egi de numero filiorum, spectando in liquidatione paragij contra Annam in d. cont. Et notandum est, quod Camerarius in final. quæst. in cap. an agnatus. num. 158. loquendo de cre alieno soluendo in actione personali super toto feudali patrimonio, & burgenfatico, postquam distinxerat inter feudum hæreditarium, & feudum ex pacto, ponit exemplum in liquidatione paragij, quasi paragium soluatur de feudo hæreditario, & non de feudo ex pacto: sed ibi Camerar. dat exemplum, quando est facienda liquidatio paragij in burgenfaticis, & feudo hæreditario simul, & non intrat hanc difficultatem. Et licet Ifern. in constit. in aliquibus. in pagina final. col. 1. vers. secundum sententiam istorum videatur arguere à prædecessore ad hæredem in debito paragij constituendo ibi, *quia, si mater viueret, non cogeret dotare: ergo, ea mortua, non tenetur hæres, suus filius*: tamen ex quo debetur filiarum legitima, inquit, vti legitimam, non vti dotem de paragio in bonis maternis deberi: hoc in casu iam constat filiabus in eo feudo legitimam non deberi. Sic etiam in constit. comitibus. col. fin. vers. vbi verò Baro. ibi, quia erat obligatus dare ipse, & suus hæres. Tenebitur igitur, quia possidet bona paterna seruare onus paternum, non autem vti paragium, vt in simili dixit Frecc. loc. cit. Sed vti purum debitum ipsius patris, qui, abstracta feudali obligatione, tenetur ex officio paterno dotare filiam: quam dotationis obligationem, vti æs alienum recognosceret in actione personali filius, & hæres in feudali- bus, quatenus in hæreditate existit, vt in c. an agnatus. per Ifern. & Camer. quemadmodum dicitur de legitima debita super æstimatione feudi ipsi filio primogenito excludo per patris dispositionem validam, vt per Camerar. in c. Imperialē. §. præterea Ducatus. fol. 103. lit. E. & seq. Et de hærede, quæ debeat dare dotē, quæ pater filiarum debebat, Anchar. consi. 26. in fin.

26 Diximus supra nu. 18. forori per fratrem exclusâ à successione feudi, ex pacto, competere etiam paragium, item num. 23. in fine, iddem esse in omnibus; in quibus filij succedunt vti filij, & non vti hæredes, vt semper attenda forma constitutionis in aliquibus, quæ generaliter loquitur debeat forori masculus præferri, & per consequens in ea successione debeat forori paragium, etiâ quod non succedatur vti hæres, sed vti filius, ita generaliter concludit Minadous in repet. constit. in aliquibus, in rubr. in verbo filiorum, num. 29. & sequen. omnino videndus vsque ad finem.

Sed quoniam in his, quæ deferuntur filiis, vt filiis, & nõ vt hæredibus comperij contrariam sententiam amplecti, ac passim, & sine dubitatione illam admitti tam in lucris, quæ ad filios transeunt ex transitu matris ad secundas nuptias, ex dispositione l. fœminæ. §. illud, C. de secun. nupt. item in dotario antefato, & alijs, operæpretium, duxi hic adnotare id, quod ego sentio ad hoc ne latius serpat semel admissus error, & in casus contingentia clarius detegi possit ab alijs.

27 Reperio enim hanc quæstionem in materia dotarij tractasse Campagnam in cap. regni mulier dotarium num. 92. per tot. qui autoritate Decij, præcipue conf. 87. num. 3. & conf. 396. vers. & pro fundamento, voluit filiam, renunciantem successioni patris, vel matris, excludi per renunciationem à successione talis lucri referuati ex dispositione d. l. fœminæ, etiam stante constitutione Regni, per quam masculi fœminis præferuntur: sed masculos, & fœminas simul admitti, etiam renunciatione non obstante; ea ratione, quia tale lucrum non defertur iure hæreditario, sed particulari, ac speciali iure, & ideo nec in renunciatione, nec in dispositione constitutionis contineri, quam opinionem tenuit in antefato Vrsillus in addit. ad decis. Affl. 314.

28 Sed aduertatur rogo ad fundamenta posita per Decium in prædictis consilijs, nec non ad auctoritates, in quibus ipse fundatur; nam illis benè ponderatis euidentissimè apparebit suam conclusionem non habere iuris subsistentiam.

29 Primo fundatur decisio Decij in autoritate Saliceti in prædicta l. fœminæ. §. illud, num. 4, vers. statuto cauetur, vbi Salicet. expressè ponit casum, in quo moritur primo mater, & ei successit masculus, cui postea successit pater, deinde pater accepit secundam uxorem, & mortuus est superstate vno filio, ex secundo matrimonio, & tantum filia fœmina ex primo matrimonio, tenet, quod filia

admittatur: sed videamus an Salicetus differat, & resoluat illam quæstionem, ad quam illum Decius adducit; Decius enim illum refert ad decisionem quæstionis, quod per statutum fœmina non sit exclusa per existentiam masculorum, & ibi in casu positione ostenditur contrarium; nam si Salicet. ponit casum in quo sola fœmina existeret ex primo matrimonio absque fratre masculino, per necesse supponi debet, quod idem Salicet. habuerit pro absoluto admissionem fœminæ, ob non existentiam masculi, & per contrarium exclusiuam eiusdem, si masculus extitisset, eo maxime, quia nec tractat ibi quæstionem vtrum fœmina admittatur ob rationem dubitandi consideratam à Decio in prædictis consilijs; sed ex eo, quia leges reseruantes lucra prædicta filiis primi matrimonij, ob transitum matris ad secunda vota, non loquebantur, nec disponebantur de patre, sed tantum de matre; hæc est quæstio, quæ ibi resoluitur, vt patet à principio, vers. quærit glosa, & quia res est luce clarior, non insisto in ulteriori probatione, hoc idem dixit Bart. Socc. conf. 263. capio primum à Decio in consonantiam Saliceti allegatus, quod vero Salicet. sit intelligendus masculino non existente, ponderauit idem Decius in præd. conf. 87. vers. secundo respondetur, patet igitur ex mente, & verbis vtriusque fœminam non esse admittendam masculo existente.

Dico amplius, quod Decius loquitur in statuto satis diuerso à nostra constitutione, & magis odiosam dispositionem continens; constitutio nostra, vel consuetudo nunquam excludit fœminam, nisi masculino existente, & licet ipsam excludat, non excludit nisi concedendo paragium in bonis, à quibus excluditur, quod est ad minus in legitimæ quantitate, item nec eam penitus excludit & perpetuo, sed licet semel exclusa, si fiat casus alterius successionis, & masculus non existat tempore alterius successionis, admittitur fœmina, vt in discursu istius repetitionis diximus pluries, Decius loquitur in casu, quo per statutum fœmina semel exclusa propter dotem redditur inhabilis ad succedendum; ita vt in casu alterius successionis, etiam quod masculus non existat, semper censeatur exclusa, etiam à successione fratris, cum igitur maius odium contineat statutum positum à Decio, quam nostra constitutio, & consuetudo imo cum in hoc sit magis fauorabilis masculorum, quam odiosa fœminarum, nostra constitutio, quam prædictum statutum, iuxta dicta per Loffred. conf. 26. num. 9. non licet arguere à dictis ad restringendam dispositionem statuti

statuti odiosi, ad inducendam restrictionem, a tunc favorabilis, ut est nostra constitutio, quæ eadem ratione venit amplianda, & non restringenda ex prædictis.

30 Secundo, Decius in præd. conf. 396. nu. 3. fundat suam intentionem in conf. Oldr. 194. qui non loquitur in statuto exclusiuo feminarum, sed in renunciatione successionis, ex duplici ratione, quas Oldr. adducit. Prima, quia hoc lucrum non spectat iure successionis, ex quo in eo succedunt etiam non hæredes. Secunda, quia hoc lucrum devoluitur post renunciationem, & renunciatio non porrigitur ad futura; tamen idem Decius in conf. 206. in finalibus verbis, in eodem casu renunciationis firmat, filiam per renunciationem exclusam; sed quia obstabat prædictum consil. Oldrad. 194. respondet non obstare, quia illud potest habere locum, quando casus delationis lucri occurrit post renunciationem, quia in ea de tali casu non vult cogitatum, & ita esse in casu, in quo alias consiluit, & intelligit de conf. 87. secus (inquit ipse) quando casus fuit ante renunciationem, ita intelligendo Oldradum. Si ergo idem Decius firmat ipsius opinionem procedere, quando renunciatio præcedit casum delationis lucri; ergo habuit pro absoluto, quod renunciatio in casu prædictorum conf. 87. & 396. comprehendisset tale lucrum si fuisset facta post lucri delationem, ergo verè Decius sentit, & decidit, exclusionem feminae non oriri ex eo, quia tale lucrum deferatur speciali iure, & non hæreditario; sed quia deferatur post renunciationem, quò fit, ut in casu quo deferatur ante renunciationem in illa comprehendatur, ut in hoc casu loquitur Paul. Castrensis contra filios, allegatus in dictis conf. à Decio in conf. 252. incip. viso puncto supra scripto, & narratis infra lib. 1. qui loquitur in casu, quo delata erant lucra tempore renunciationis, & sic nihil de questione. Quæ dubitatio est longe diuersa à nostra, nam renunciatio semel loquitur, & loquitur in casu suo, & non porrigitur ad futura, constitutio perpetua est, & generalis, & loquitur, ut dixi, de quacunque successione patris, vel matris, ut melius infra patebit.

31 Tertio, quia illa ratio, in qua vbiq; se in prædictis consilijs Decius fundat, est falsa, dum inquit, quod statutum excludens feminas stantibus masculis, debeat intelligi de hæreditate, & non de successione, quæ obuenit ex prouidentia legis, etenim vera, & communis est opinio, quod in emphyteusi ecclesiastica admittitur femina, etiam stante statuto exclusiuo feminarum, etiam quod super sit masculus; ex eo, quia Ecclesia non

tenetur seruare statuta laicorum, Surd. decis. 95, num. 20. hinc in omni emphyteusi apta transire ad feminas etiã ex pacto, nunquã ea admittitur in terminis statuti, siue constitutionis nostræ, nisi quando deficit masculus Minado. in loc. in princ. quæst. allegato Alex. conf. 9. lib. 1. expressè Mandos. qui ita dicit cõmuniter seruari in conf. Rom. 22. in verb. admittitur Peregrin. de fideicommiss. art. 17. num. 24. Mantic. de tac. & ambiguis conuentio. lib. 3. tit. 8. & lib. 22. tit. 17. num. 23. nouissimè Gratian. discept. forens. cap. 347, num. 13. lib. 2. ex eo, quia semper contrahentes videntur voluisse sequi dispositionem statuti, quamuis verba repugnent, Bart. in l. ius iurandi. §. liberi. nu. 5. ff. de oper. libert. Ceph. conf. 45. 1. nu. 197. qui concordantes allegat, Præterea in feudo ex pacto, & prouidentia idem Minad. in rubr. dictæ constit. in aliquibus, in verbo successione. nu. 44. expressè inquit se magis putare successionem hanc, de qua in ea constitutio tractatur tam ad feuda hæreditaria; quam ex pacto, & prouidentia posse pertinere; ea potissimum ratione, quia in feudis ex pacto, & prouidentia, datur successio & legè successio deferatur, quia pactum, & prouidentia recipiunt interpretationem à lege; quod verò ista lucra deferantur filijs ex prouidentia legis, & sic eodem modo, prouidentia deferatur successio feudi ex pacto, & prouidentia, dixit Decius conf. 130. nu. 2. vbi allegat tex. in l. si arrogator. ff. de adopt. ponderando illa verba, quia hoc non iudicio eius ad eum peruenit, sed principali prouidentia, quem tex. allegat vbiq; Ifern. & post Ifern. idem Minad. loc. cit. num. 43. ad fundandam dispositionem feudi ex pacto.

32 Comprobatur etiam prædicta similitudo inter feudum ex pacto, & prouidentia. Item emphyteusim, & dicta lucra, quia in cæteris dum Doctores voluerunt decidere quæstiones in feudo ex pacto, & prouidentia, argumento iuris ciuilibis disponētis in prædictis lucris, illas fundarunt, ut fecit Ifern. qui dum fundauit filium in feudo ex pacto à patre posse propter ingratitudinem exhæredari in titu. de success. feud. in princ. num. 1. adduxit in argumentum. l. fin. l. hac edictali, in princ. l. femine. in auth. hæres. C. de secund. nupt. sequitur Angelus in auth. de nuptijs. §. & super his, vbi in tex. in illis verbis, ibi, *contra ingratos; inquit not. istum tex. ad quæstionem de feudo, quod feudum non transit ad filium ingratum, licet debeatur filio tanquam filio, ita melius idem Angel. in eod. tit. de nupt. in d. auth. §. soluto igitur, vbi dixit notandum esse ex d. tex. quod vbiq; aliquod debemus filij.*

filij, vti filij, reservare, quod ad illud etiam filij admittuntur, si non sunt heredes parentum, vel alieuius ipsorum; dum tamen non sint ingrati, vt in fin. §. subdit ibidem idem Angelus immediatè. Et per hunc tex. dico, & per l. hac edictali. §. 1. quod licet filius succedat in feudum, etiam si patri heres non existat ratione ingratitudinis, repellitur à feudo; Item idem Angelus in §. optime vero. nu. 39. vbi notat, quod illud quod filius lucratur propter transitum parentis ad secunda non imputatur in legitima filij, & subdit, & per hoc dico, quod ubicunque debet remanere penes filium aliquid tanquã filium, quod illud nunquam computatur in sua legitima, quoniam tale feudum transire debet ad filium, vt filium; Vera est igitur æquiparatio inter ista lucra, & feudum ex pacto, & ideo prout in successione feudi ex pacto, seruatur dispositio statuti, siue constitutionis Regni, eodem modo est seruandum, in istis lucris, & in cæteris, quæ deferuntur ex prouidentia legis, quia constitutio nostra loquitur de successione, & non de hæreditate, & in qualibet dispositione debet seruari, vt supra diximus, & hoc in terminis quæstionis nostræ dixit idem Angelus in d. auth. de nuptijs. §. optime vero. num. 38. quem Decius retulit pro exclusione filiarum d. consil. 396. num. 1. ibi, [not. singulariter istum tex. iuncta glo. Dicit statutum, quod filia dotata, patri non succedat, modo pater vxori secundæ reliquit plus quam reliquerit filiarum dotatarum, numquid illud plus irritetur, hic videtur casus, quod non, quia non poterat ista filia dotata patri succedere eo inuito, sicut nec filius ingratus potest succedere patri patre inuito, & ideo sicut filius ingratus non irritat tale relictum, nec etiam filia dotata tale relictum irritat.] decidit enim Angelus casum nostrum, & loquitur in terminis statuti excludentis omnino feminam dotatam, & non propter masculos, directo contra opinionem Decij, nec obstat responsio Decij in prædicto consil. 396. in fin. vers. non obstant allegata in contrarium; dum primo dicit Angelum non loqui in casu. l. feminæ. §. illud, quia vana est responsio, nam dispositio d. l. feminæ. §. illud, est eadem, & sub eadem ratione fundata cum dispositione l. hac edictali. §. 1. prout tam Iser. quam idem Angelus in materia successione filiorum, ad ista lucra illas parificauerunt, ad excludendos filios vocatos vti filios propter ingratitudinem, vt proximè supra dictum est, dum igitur ex ingratitudinis argumento arguit deinde Angelus ad fundandam exclusionem filiarum exclusæ per statutum à talis lucri

successione, ergo vnica est omnium dispositio. Secundo dum respondet, quod dato, quod hoc diceret Angelus, dicit Decius veriore esse, & communiter approbatam opinionem Saliceti, falsa est allegatio communis opinionis: cum inter omnes Doctores in prædictis consilijs per Decium allegatis nullus sit, qui in terminis prædictæ quæstionis loquatur nisi Angelus, si rectè autoritates considerentur, ergo secunpum Angelum erit concludendum, illa potissimum ratione, quia cum filij sint vti filij vocati, & filia dotata vti filia, etiam excludatur à successione, in qua vti filij vocatur per dispositionem constitutionis, vt diximus, non poterit ex dispositione legis communis admitti, qui vtrumque sexum vocauit per l. 33 maximum vitium. † Nec obitat ex prædictis replicatio Decij in fine prædicti consilij 396. in fin. quod quia filij sunt vocati vti filij, per hoc filia non debeat per statutum excludi; cum vt dixi, nihil faciat ad decisionem prædictæ quæstionis, quod filij sint vocati vti filij. Sed an sint vocati ad successionem parentis; quod vero in luctis prædictis, filij, licet vti filij, sint vocati, an vti ad parentis successionem, ponderandus est in pluribus locis titulus in auth. de nuptijs, qui vbiq; hoc fatetur & primo in §. hinc nos, alia euocat vers. sed quanta, ibi, *In residuis vero omnibus rebus, quæ aliunde erant filio præter paternam successionem.* vbi tantum filijs primi matrimonij seruatur obuenta matri a filio præmortuo ex paterna successione, & alia præter paternam successionem non seruatur. melius, & secundo idem tex. in d. §. hinc nos, in finalibus verbis, vt penitus ostenderet omnem dispositionem contentam in eo tex. fuisse de successione liberorum, vel parentum subdit, *alijs omnibus, quæ de successione dicta sunt parentum in filijs, aut filiorum in parentibus in tactis manentibus,* dixerat enim tex. in prædicto. §. de modo succedendi per filios in illis lucris, & præcipuè rationem contra ingratos filios vndiq; super istis rebus seruandam, ne in futurum videretur posse ad cæteras successiones inferri, hoc expressè declarauit, prout tertio dixit tex. in ead. auth. de nuptijs. §. & super ijs. ibi, *Sed quemadmodum omnium filiorum similiter heredes existunt, & nõ alij quidem succedunt, alijs vero non, eor non similiter non ipsi alios quidem eligunt, alios verò despiciant;* ecce ergo nomen, & reciproca ratio successione inter patrem, & filios ponderata per tex. dum ideo indifferenter filios admittendos dicit ad talia lucra, quia parentes eis indifferenter succedunt, ergo manifestè conspicitur esse speciem successione hanc reservationis

nationem in istis bonis filijs vti filijs factam, ex legis prouidentia.

34 Quarto hoc idem comprobatur ea ratione, quia vt isti filij vocarentur etiam non heredes, fuit per eandem auth. de nuptijs statutum ex particulari prouisione, & insimul ingratos filios exclusos ea ratione generali, quia ingrati remouentur à successione parentum, & sic ex prouisione particulari fuit statutum filios succedere vti filios, etiam non hæredes

35 parentibus, ac ex dispositione generali, qua ingrati repelluntur esse filios ingratos exclusos, & per hoc ex eo, quod vti hæredes non vocentur non posse in consequentiam in cæteris argui tanquam ex dispositione speciali, quæ arguit regulam in contrarium, & ex eo, quod ingrati excluduntur posse in cæteris argui, quia non est specialitas, quæ ostendat regulam in contrarium, sed in omnibus alijs similitudinem contra replicata per Decium in finalibus verbis dicti consi. 396. vtrumque apertè dixit tex. in d. auth. de nuptijs §. & super ijs, vbi ex speciali prouisione inquit tex. filios siue hæredes, siue non hæredes esse vocatos, item esse sublatam parenti electionem filiorum, & ingratos ex ordinaria, & antiqua legum prouisione reiectos: inquit enim d. §. & super ijs, ibi, *contra ingratos enim postas nō transcendimus leges taliter parentes honorantes, & filios ad pietatem deducentes, sicut enim electionem probibemus, & denuo omnibus similiter damustalia premia, sic ea, quæ de ingratitude sunt non interimimus.* Denuo inquit tex. esse filios vti filios admissos, & sic ex noua prouisione, filios etiam non hæredes admissos, & ingratos esse ex antiquis legibus, & non ex speciali prouisione reiectos, & per hoc ex qualitate non hæreditaria non esse argumentum non sumendum, sed ex reiectione ingratorum, prout optimè arguit Angelus in præcitata doctrina in d. §. optimè vero, in auth. de nuptijs, ex quibus remanet omnibus responsionibus, & fundamentis Decij remotis, fundata opinio nostra, iuxta

36 ta quam in Sac. Consil. referente integerrimo Consiliario Scipione Rouito iudicatum ad successionem antefati, in quo vocabantur filij vti filij fuisse fratrem admissum, sororibus exclusis, sed concessio eisdem paragio, in specie pro rata antefati, in causa liquidationis paragij sororum de Sadeolis cum Aloisio Sadeolis eorum fratre, pænes Figliolam Actorū Magistrum.

Hæc scripta cum contigisset ostendere D. Iulio Mele mei, fratrumque meorum amico probatissimo, viro summi ingenij, æquè ac

Iudicij, & in omni iure, præsertim feudali verfatissimo, ad eorum confirmationem adduxit locum insignem Andree in cap. r. num. 16. vers. vel quod melius, in tit. quæ sit prima causa benef. amitt. vbi in feudo ex pacto, quod defertur speciali iure, vt ex prouidentia concedentis filius, vel agnatus, licet non sit hæres, est tamen successor in rem, & probat per tex. in l. etiam si in rem. ff. de iur. iur. & qui succedit in burgenfaticis dicitur successor vniuersalis, hinc successor in rem obstat exceptio, quæ obstat ei, à quo habet feudum, & sic vti verus successor habetur à lege idem Andr. in cap. Imperialem, §. præterea si inter duos. num. 77. post medium numeri, vers. vn de potest dici, de prohib. feud. alienat. per Federic. Igitur idem diceudum in lucro, quod filia defertur speciali iure, vt Decius, & cæteri volunt, nam ex quo foemina iure successionis illud acquirit, masculus præferendus est, qui ab omni successione, per Regni constitutionem ipsam excludit, & addidit esse indubitatum, in terminis nostræ constitutionis, quæ nō distinxit bona hæreditaria, vel iura specialia, sed sexum, ad quem respexit, & prætulit in omnibus bonis, a quo respectu, quia resultat eadem ratio in bonis, quæ deferuntur speciali iure, vel hæreditario, ergo idem ius, quinimò quia foemina excluditur modaliter, ex Loffredo in solemnibus consilio 26. & sic non succedit, sed debet dotari de paragio, absurdum, & impetunens esset dicere, quod vltra paragium posset habere hoc lucrum, quia esset contra verba, & mentem prædictæ constitutionis, etiam quia debet dotari de bonis paternis, & maternis, & hæc lucra sint de successione vnius, vel alterius, iufficit ei dos de paragio: sed non quod illa lucra capiat vti filia, cum non sit vocata ad successionem, sed exclusa ob existentiam masculi à constitutione Regni.

39 Veniamus modo ad doctrinam Ifern. in finalibus verb. constit. Comitibus, quam supra promissimus declarare, & in ea aduertendum est vniuersam difficultatem illius theoricæ dependere ex vno verbo, per errorem posito, quia verè casus ab Ifern. positus non est in filia primogeniti, eiusque hæredis, sed in filia secundogeniti, & quod dicit ibi, sed si pater. idemque auus huic filie filij primogeniti, vult dicere filij secundogeniti, secūdum casus positionem præcedentem: quod vt clarescat, accipiendus erit Ifern. in vers. vbi verò Baro, vel Comes: quo loci ponit casum in auo feudatario, dotante filiam filij secundogeniti, eamque maritante, & dicit, ipsum habere subuentionem: idem si promittat dotem,

T in.

inquit Ifern. quòd, licet non soluat dotem, sufficit, quòd promittat: ex quo etiam ipsius hæres tenebitur dare illas dotes, & resoluit in vers. & si decederet, aliam quæstionem, quòd, scilicet, si auus, idemq; pater decederet, antequam haberet subuentionem; filius eius primogenitus, & hæres, in quem transfert actionem hanc habendi subuentionem, habebit eam; ex quo iam cesserat, & venerat dies subuentionis, ff. de verb. sign. l. cedere diem. Et tunc habebit filius primogenitus, & hæres subuentionem, quam vassalli eius patri, ex quo maritauit, & promisit dotem, iam debebant, quia
 39 cesserat, & venerat illius dies, † & sic notabis incidenter debitum, seu creditum subuentionis transire cum vniuersitate feudi in hæredem, eundemque primogenitum, qui debet dotes soluere, & Afflict. in constit. quamplurimum. num. 36. ponit casum in filia primogeniti, cum tamen expresse Ifern. loquatur in filia secundogeniti, vt vides, prout allegat Apostill. ad prædictam constitutionem post Ifern. apparatus, quæ incip. Et idem Andr. in finalib. verb. ibi, neptis ex filio secundogenito, alias male sequerentur sequentia verba in vers. quamuis. Et credo, quòd Afflictus male habuerit verbum primogeniti in princ. & fin. huius quæstionis. Subdit Ifern. in vers. quamuis, rationem dubitandi, scilicet, quòd iste primogenitus, si ipse dotasset, & maritasset filiam prædictam secundogeniti, ipse non haberet subuentionem, vt dictum est, quia proximè dixerat in vers. filio autem fratris, ibi, & ipse filius tenetur maritare sororem suam, non patruus, de quo non cauetur; vt dicit latius in constit. vt de successione, in col. antepen. vers. quid si patruus, vbi clarissimè dicit, quòd patruus non tenetur maritare filiam fratris sui, & per hoc denegatur ei subuentione, quia non maritat ex necessitate feudali, vt ibi dicitur, & supra diximus. Habebit ergo primogenitus hæres illam tantum subuentionem, quam pater ipsius debebat habere: † quòd verò in nepte dotanda, & maritanda per auum debeat subuentione, quando non est filius viuus, intelligit Frecc. & bene in præd. lib. 2. autor. 2. num. 27. & Ifern. in constit. quamplurimum, vel quando filius, idemque pater non est soluendo; subdit Ifern. in vers. sed si pater. Sequendo eandem casum positionem in filia secundogeniti; quid si pater, idemque auus huic filie, alias huius filie filij secundogeniti, non autem primogeniti, vt dicitur infra, & rectius probabitur in discursu theoricæ: nam illa dictio, sed si, videtur denotare diuersitatem

juris, & facti, Bart. in l. i. ff. ne quis eum: tamè in eadem persona, quia dicit huius; vel huic filie, ergo non dicit de altera, quam de ea, de qua iam casum posuerat, videas modo; quanta facilitate omnia sequentia verba intelligantur. Ponit casum mixtum Ifern. in quo auus non maritat ipsam neptem, & primogenitus hæres non tenetur ad maritandum; si enim pater, idemque auus huic filie filij secundogeniti non nuptæ reliquit, vel promittit dotes inter viuos, quando nubat, vel pro maritagio, primogenitus hæres in feudo, hæreditario iure tenebitur dare dotes has constitutas, C. de rei vendic. l. cum à matre, inquit, primogenitus hæres in feudo hæreditario teneri dare dotes has constitutas: quæro quonam modo hic si esset pater eius filie, & esset casus in filia primogeniti, Ifern. posset notàdo causas obligationis ponderare, quia hæres in feudo, quia feudum hæreditarium, & vocare eum primogenitum, & non patrem huiusmet filie. Et si esset ipse pater, quare etiam in feudo ex pacto filius non deberet, & quia hæres patris, & quia pater filie recognoscere onus maritandi propriam filiam, si supra in auo, in nepte, & secundogenito posuerat necessitatè maritandi: vnde cum dicit secus si perueniret ad eum ex pacto tractat, quando patruus vellet soluere dotes, à patre legatas, eodemque auo huius neptis: quando enim, quia hæres soluit dotes, non dicitur liberalis, quia soluit debitum, & non habebit subuentionem, inquit Ifern. Patri enim relinquenti dotes, eodemque auo non fuit subuentione debita, quia non maritauit, & sic, vt supra dixerat, si maritasset, dotasset, & venisset dies debite subuentionis, & ad ipsam successisset eius hæres, filius primogenitus; nunc quia simpliciter legauit, non debetur, quia non maritauit; *Primogenito, & hæredi non, quia si ipse ex se, non ex præcepto testatoris patris, eiusdemq; auo dotasset, & maritasset, nõ deberetur, quia non ex necessitate, sed ex voluntate eam dotat, sicut dictum est.* Quomodo igitur ista verba aliter intelligi possunt, quàm in persona patris, potestne filius primogenitus in propria filia induere hac velle verborum? Primo, quia patrem, non patrem, sed hæredem nominat, & primogenitum. Secundo, quia dicit, si ex se maritaret, non deberetur, vt supra dictum est; quando enim Ifern. negauit patrem filie propriæ non teneri ad dotem, & maritagium? dixerat enim supra de patruo, quod non teneatur ad dotandam neptem, filiam fratris ex necessitate, dum sequitur, sed non dat dotes legatas in paterno testamento, esse necessitatè mandati testato-

ris

ris, sine qua non teneretur ad dotes: quare pater, si avus non legasset, ipse non teneretur? Quare legatum aui potest facere, ut pater ex præcepto legis non teneatur, ac si legatum factum non esset: quomodo possent verificari omnia verba sequentia Iser. in quibus dicit hoc in casu legem non ordinare subventionem, si expressè dicitur pro filia maritanda in constit. quamplurimum. nisi cum supra dicta textus correctione? Et finaliter dum intelligit cap. Papæ Honorij, & constitutionem quamplurimum: quæ loquuntur in nepte, & patre, scilicet, intelligi, quando ipsi dotantes patres, vel aui maritauerint, non quâdo avus dotat, & patruus maritat; aliàs, si pater maritaret, & avus, non causaret talis responsio prædictam decisionem, & hic est verus sensus huius doctrinæ, & miror Frecciã, & Affliã. non percepisse ipsius sensum alioquin oculatissimos, intellectus Iser. inuestigatores: & post hæc scripta reperi cû maximo gaudio sic absque controuersia legere prædictam doctrinam, Petrum de Gregor. in præd. tract. de parag. q. 12. nu. 1. vbi dicit, & ponit casum referens Iser. in præd. constit. comitibus. in patre legante dotes nepti ex filio suo secundogenito, ex quibus sequitur, quòd, quâdo ille, qui maritat, & dotat ex præcepto testatoris aliàs teneretur ex propria persona, quod tunc deberetur subuentio ex Iser. intètionem, & circûscripta veritate cap. Regis Roberti, remanet magis fundata opinio Frecciæ in præd. lib. 2. auctor. 2. nu. 16. Isern. opinione ne dum ei non aduersante, sed comprobante, non tamen stâtibus dictis supra in præludijs huius repetitionis in discursu super constit. ut de successione in q. fin. ita libenter affirmarem esse locû subuentioni in filia, quæ legatas dotes habet ab ipsius patre ex prædicto cap. Regis Roberti, stante declaratione facta per Filingeriam, per quam declaratum est, quòd frater, soluens legatum paternum, & maritans, nõ dicitur ipse dotare de bonis suis prout esset quando dotaret absque mādato de paragio ex obligatione feudi: si enim per prædictam Filingeriam non excluditur soror, dotata à fratre, de legato patris, & iam probauimus sororem, dotatam de paragio, mortuo patre, ab ipso fratre successore excludi à successione fratris, deinde morientis, & constit. quamplurimum, & comitibus loquuntur in eis, qui maritant, & dotât ex necessitate feudali: ergo filia, dotata à fratre ex legato patris, nec excludetur à successione fratris per Filingeriam, nec frater habebit subventionem, quia nõ dotat de bonis suis, sed patris,

& per hoc non meretur subuentionem, ex quo illa dos nunquam fuit in patrimonio ipsius dotantis. Iser. enim, ut diximus, loquitur pro decisione illius casus, & non loquitur in casu filia, nam debent intelligi constit. quamplurimum, & constit. comitibus, quando illi, qui maritant, dotant, sic intelligitur, & allegatur Isern. in constit. quamplurimum, in addit. Petri de Montefor. & aliorum in vers. & idem Andreas. sed hic frater non dotat ipse; sed soluit legatum.

Repet. Par. 2. §. 6. de Parag.

- 1 Paragij quantitas est arbitraria.
- 2 Paragium minus legitima quando arbitratum.
- 3 Paragium in quantitate legitima, quando liquidatum in S. C. decisiones referuntur.
- 4 Paragium quandoque liquidatum in quantitate, que est mediainter legitimam, & virilem.
- 5 Paragium in virili integra, liquidatum in S. C.
- 6 Arbitrium in liquidatione paragij circa quæ versetur.
- 7 Bona dicuntur deducto ere alieno, & quotuplex honorum appellatio.
- 8 Aes alienum aliter deduci in liquidatione paragij in feudo ex pacto nouo, aliter in feudo hereditario.
- 9 Paragium simul, & semel liquidatur in eadem successione in omnibus bonis in successione contentis, scilicet maternis, paternis, item burgensaticis, & feudatibus, etiam quando eodem tempore fit casus plurimum successionum, à quibus debeatur.
- 10 Paragij liquidatio non fit circa ipsa bona verè, sed circa eorum estimationem, & valorem, sic etiam in vita militia, secus in legitima.
- 11 Tempus quale spectandum in prædicta liquidatione bonorum ad finem liquidandi paragij.
- 12 Partem qua persona non faciant, vel numerum in liquidatione paragij, latissimè discutitur.
- 13 Defuncti viuo patre deportati, damnati in metallum, heretici, et fratres minores, & huiusmodi nec numerum, nec partem faciunt.
- 14 Exheredatus, qui non admittitur ad partem, non faciat partem in liquidatione paragij.
- 15 Glos. in auth. de hered. & falsid. in §. 1. in verb. octuncium declaratur.
- 16 Castris oppugnatur in l. planè §. si duobus

- ff. de leg. 1. dum vult exheredatum facere partem favore hereditatis.*
- 17 Exheredatio filij masculi non obligat patrem ad instituendam feminam.
  - 18 Legitima parentis antea tertia, vel tertiatotius.
  - 19 Fratres instituti an numerentur in liquidatione legitima ascendentium, vel si aliter eis quid relictum sit. defenditur cum Surdo negativa opinio.
  - 20 Legitima an detrahatur à bonis subiectis fideicommissis cum potestate disponendi.
  - 21 Paragium non debet filijs in feudo ex pacto nouo, in quo soli masculi ex inuestitura tenore vocantur.
  - 22 Feudi noui ex pacto, & hereditarij differentia notatur aduersus Frecciam, & Annã filium, circa solutionem aris alieni faciendam per successorem.
  - 23 Feudi ex pacto noui successoribus quare, & quomodo praiudicari possit declaratur.
  - 24 Donatione facta patri, & filijs contemplatione matrimonij, quare filijs praiudicari possit per patrem.
  - 25 Donatio que fit alicui cum tertij beneficio reuocari potest accedente dantis, ac accipientis consensu, alias fecus.
  - 26 Dom. de Francb. decis. 368. declaratur.
  - 27 Isern. in cons. constitutionem diuã memoria in prin. ponderatur ad fundandam predictam questionem.
  - 28 Fœmina exclusa an faciant partem, & an computentur in liquidatione paragij, vel legitima, latissime differitur.
  - 29 Fœminas de iure constit. vel consuetudine exclusas, non esse penitus extraneas, nec simpliciter exclusas.
  - 30 Fœminas istas, vt supra, exclusas facere numerum ad legitimam augendam de triente ad semissem.
  - 31 Paragium si est minus legitima, illud minus vsque ad legitimam remanet ad beneficium masculorum, quorum fauore fœmina excluduntur.
  - 32 Legitima primogeniti accipitur à toto feudo in feudo iuris Francorum.
  - 33 Fœmina de constitutione, vel consuetudine exclusa, faciunt numerum, & partem fauore masculorum, etiam in taxandis legitimis, scilicet, vt si dos sit plus legitima, non noceat fratribus, sin minus, excessus augeat fratrum legitimas.
  - 34 Opinioni partiendae legitima, secundum communem praxim, datur per auctorem.
  - 35 Renunciantes sorores, an faciant partem in partienda legitima.
  - 36 Conditio viri, & uxoris in liquidatione

paragij quomodo attendenda, & in quibus consistat, & qualiter in nupta consideranda predictae qualitates, nu. 37. & quid si est nupta cum promissione paragij debiti, nu. 38.

- 39 Consuetudo regionis spectanda in dotibus, earumque quantitatibus liquidandis, & nota: vt consuetudo ciuitatis Consentia, vnde Auctor oriundus.
- 40 Mos regionis an possit facere dotem minorem legitima, & quomodo.
- 41 Familia consuetudo qualiter, & quomodo attendenda in predicta liquidatione.

S. 6. De paragij quantitate, ac liquidatione.

D sextum articulum deueniendo circa materiam liquidationis paragij, Prima quaestio erit, an quantitas paragij sit certa, ac determinata, an verò arbitraria. Secunda circa quae versetur

arbitrium in casu, quo quantitas esset arbitraria.

- 1 Et Napodanus ex consideratione variarum circumstantiarum, quae concurrunt ad liquidationem paragij in glos. huius consuet. in verbo. paragium, nu. 50. arbitrariam esse voluit: ibi. Ergo est arbitrarium, & lege non est determinatum, sed est boni viri arbitrio statuendum, & hoc est, quod in effectu voluit Iser. in col. fin. constit. in aliquibus. ibi, Cum dicimus, in dando paragio non attendi quantitatem valoris portionis tertiae, vel etiam dimidia, sed illam quantitatem, pro qua possit pari nubere: est verum, quod predictum arbitrium non excedit portionem virilem, quantum, scilicet, esset, si succederet pro numero filiorum in medietate, vel tertia, vt ibid. Iser. in vers. vltra verò suam portionem: non enim hoc arbitrium est lege determinatum, & propterea arbitrarium. l. 1. ff. de iur. delib. cap. de causis, extr. de offi. deleg. Menoch. de arbi. Iud. cas. 149. nu. 38. & nouissime arbitrariam esse liquidationem paragij dixit doctissimus Mastrill. in decis. 107. nu. fin. vbi alios cumulat: & propterea in S. C. habemus secundum subiectam materiam varias, ac diuersas paragij liquidationes.

- 2 Aliquando minus legitima fuit arbitratum, vt in hereditatibus magnatum, vt refert Cypc. decisum suis temporibus in sororibus Mar-

Marchionis Vasti, & Ducis Castrouillari, ac Principis Hostiliani, ac sororis Comitissæ Magdaloni, vt in Apost. ad prædictam cõsue. sub nu. 50. fol. 94. in apostill. quæ incip. An mulier excludatur, & sic intelligendus est Socin. conf. 288. circa primum, vol. 2. quem refert Grammat. decis. 101. nu. 67. Et aduertendum, quòd de Ponte conf. 65. nu. 15. vol. 1. negat hanc distinctionem esse de mente Iser. & benè dicit, & decisionem in causa Ducis Nuceriæ processisse, inquit, quia dotatio, & maritatio fuit facta patre viuente, quo casu non est attendenda quantitas legitimæ, & vltra argumentum inductum à de Pont. loco cit. Iser. in præd. const. in aliquibus inquit, posse excedere paragium legitimæ quantitatem, quando cum legitima congruè dotari nequirit soror subdit Isernia. secus in vita militia, quã dat maior frater minori: tunc &c. si ergo nõquam reperitur, quòd vita militia debeat liquidari in magnatibus in minori legitimæ quantitate, quæ est in hoc minus fauorabilis, non video, quare in paragio debeat introduci tale arbitrium.

3 Aliquando fuit liquidatum paragium in quantitate legitimæ, ita bis iudicatum in Sacro Conf. referente de Franch. in addit. ibid. quæ incip. circa paragium: adde, quia transgressio vltra quantitatem legitimæ tunc seruatur, quando legitima non sufficit, vt dixit Iser. loco cit. & Affl. in præd. constit. nu. 52. & bis iudicatum refert Maricòd. in addit. ibid. quæ incip. quòd tale paragium sit legitima, prout, quando reperitur iam nupta, & dotata ab alijs, vel propter pulchritudinem. Napod. in consuet. si qua mulier. nu. 25. in fi. & Iser. quem refert, & sequitur Petr. de Gregor. in præd. tract. q. 32. nu. 4. vers. 2. casu principali: regulariter enim esse non potest minus legitima, vt latè cumulat de Pont. d. conf. 65. nu. 2. ex communi doctrina, & regnicolarum opinione.

4 Aliquando vsque ad illam portionem, quæ est inter legitimam, & virilem, ita vt fuerit habita pro dote congruente illa, quæ habebat in se legitimam, & dimidiam quantitatis excessus inter legitimam, & virilem mediam viam eligendo, vt fuit liquidatum in S. Conf. in causa inter Laudoniam Sadeolis, meã charissimam cognatam, & Aloyfium Sadeolis eius fratrem, vtrinque cõiunctum die 19. Nouembris 1618. in Banca Figliolæ: nam legitima fuerat in calculum deducta pro ducatis 1265. virilis in Ducatis 3795. paragium fuit

5 liquidatum in ducatis 2530. Aliquando fuit liquidatũ pro integra virili portione, prout decisum refert Pisanell. in addit. ibid. quæ in-

cip. circa paragium nota. fol. 94. & Doctissimus Mastrill. in decis. 48. & decis. 107.

Ex his igitur constat tam in praxi, quàm per auctoritates Doctorum liquidatione paragij esse arbitrariam, est propterea nobis videndum circa quæ arbitrium versetur.

6 Et veniendo ad ea, circa quæ versatur arbitrium, Napod. noster in prædicta glosa tria tantum considerare videtur. Primò facultates. Secundò dignitatem, & parilitatem viri, ac mulieris. Tertiò numerum liberorum: quæ videtur etiam considerare Iser. in constit. in aliquibus, col. 8. vers. hoc denotat, & ibi refert plura iura ciuilia hæc denotantia, l. quarto, ff. de iur. dot. l. si filix, ff. de legat. 3. l. siue, & l. cum post, §. gener. ff. de iur. dot. & per eadem iura ista tria considerat idem Andr. in præd. const. in aliquibus, col. fin. vers. vnde si inhonestè. ibi, attenditur ergo modus facultatum, numerus filiorum, & dignitas, & conditio parilitatis in viro, & vxore, & ibi addit quartum Isernia, quod est cõsuetudo ciuitatis: nam in aliquibus ciuitatibus solent dari maiores dotes, sicut in Apulia, quod esse attendendum ibidem dicit Iser. quæ simul quatuor considerauit Petr. de Gregor. in præd. tract. q. 27. cõ trib. seqq. & per relatos à Doctissimis Additib. ibid. Et licet Affl. in præd. const. in aliquibus, nu. 53. sex requisita enumeret; tamen, si rectè aduertatur, in eadem supra relata incidunt, dum parètis mulieris, & viri qualitates in viri, & vxoris parilitatè incident: cum qualitas parentis ab ipsius feminæ, ac filix qualitate sit inseparabilis.

7 Bona igitur, siue facultates, ex quibus extrahendum erit paragiũ sunt materia, & substantia ipsius paragij, quæ aliquando substantiam, aliquando facultates Iser. ac Napod. appellant in glos. huius consuet. si moriatur, Napod. in verb. facultatem, nu. 69. & latè de hoc verbo facultatum, dicit more suo Tiracquell. in repet. l. si vnquam in verb. facultatum. Quo loci tam ex auctoritatibus antiquorum, quàm Iurisconsultorum, facultates, & bona esse synonyma, comprobatur: quæ intelliguntur, deducto ære alieno, vt in simili fit in deductione quartæ debitæ vxori in bonis mariti, vt expressè constituit cõsuet. quartam autem, in tit. de iur. quar. Et in specie de de deductione æris alieni in liquidatione paragij Petr. de Gregor. loco cit. in q. 28. num. 7.

8 Et in hoc attendenda diuersitas in deductione æris alieni, vt alio modo fiat in paragij liquidatione, quando feudum est hæreditariũ: alio modo, quando feudũ est ex pacto, & prouidentia; quia, quando est hæreditarium, vnica est hæreditas, & totum æs alienum detra-

T 3 hatur:

hitur: at in feudo ex pacto non detrahitur, nisi onus feudi iuxta latè tradita per D. de Fräch. in decis. 1. In hac re non est difficultas. Et an, & quomodo procedat hereditaria qualitas in feudo ex pacto nouo, dicemus infra, dū de numero filiorum tractabimus. Cū autem in hac nostra materia de bonis agitur, semper erit intelligendum de his facultatibus, seu bonis, à quibus est paragium deducendum, scilicet, de illius bonis, de quorum successione per paragium scæmina erit excludenda, si de feudo feudum erit appellatio bonorū, sicut de alijs; est tamen verum, quòd, quando potest concurrere, simul exclusio tam à burgenfaticis, quàm à feudalibus, itè tam à maternis, quàm à paternis vnicum erit deducendum paragium, inspecta facultate omnium bonorū, à quibus vnica fit scæminæ exclusio, ita videtur iuuare Afflict. in rub. constit. in aliquibus. Et Napod. in cōsuet. si qua mulier, in finalib. verb. vbi querit, an sint duo paragia, an vnum pingue: & in eo, qui habuit vnū in bonis paternis, dat aliud, scilicet, in legitima quantitate, in maternis: at quando simul, & semel excluditur soror à bonis paternis, & maternis, nō debet habere aliud, nisi paragiū de bonis maternis, & paternis, nō dicit cōstitutio paragia, ideo fiet vnica deductio paragij, vnitis simul omnibus bonis, à quibus ipsa scæmina est excludenda: quæ fit vnico, & eodè tēpore, vt optimè dixit Camer. in c. an agnatus, q. 22. quæ est final. num. 158. vers. quòd si nulla alia ratione. Vbi etiam feudum hereditarium vnitur cum toto patrimonio. Et maxime prodest aduertere prædicta: nā, quando scæmina est maritanda, & cōcurrunt simul facultates ampli patrimonij materni, & paterni, computato toto tāquā vnico patrimonio, facilius poterit ad paragium perueniri, quod est congrua, & par. patrimonij dos: at quando de vnico patrimonio dos paragij est detrahenda in totum, quantum seruat vnus illius patrimonij, arbitrari potest pro paritate custodienda, ac deinde in omnem euentū erit legitima maternorum insuper concedenda, nulla habita ratione veri paragij iam cōcessi, cū non possit in iam nupta dari minus legitima, præterquam in Magnatibus, vt supra diximus, prout in simili DD. in c. Raynatius, extr. de testam. de duobus quartis detrahendis, quādo altera est pura, altera est sub cōditione, vel ad tempus cōcedenda: nō sic, quādo simul, & semel, vtraque deberetur. DD. in l. in ratione, si quod vulgo, ff. ad legem Falcid. l. quanquam, C. eod. tit. Bal. in l. icimus, C. de inoffic. testam.

Bona igitur nō sunt vniuersa bona, sed illa

tantum, quæ ad ipsam scæminam spectarent, si non esset à constitutione, vel consuetudine exclusa, vt latius diximus in præcedenti art. Vnde dixit Ifern. in constit. in aliquibus. col. pen. in vers. et si verum est, ibi, & licet alij fratres, quòd licet de iure Fracorum alij fratres non succedant in feudo, non per hoc portiones filiorum secundogenitorum cedunt in patrimonio totius successionis, à quo sunt deducenda paragia sororum; quia illæ portiones cedunt in beneficium fratris primogeniti, ad cuius beneficium sunt secundogeniti exclusi, & sic soror non poterit petere quicquam de portione fratrum exclusorum, quia & ipsa excluditur. de hoc autem agemus infra in circūstantia de filiorum numero.

10 Sed & ad prædicta aduertendum erit, quòd bona ipsa propria non veniunt, sed valor bonorum ad paragium liquidandum: hinc dixit Napod. in hac cōsuet. nu. 50. in fi. quòd soror non debet à fratre habere portionem hereditatis, sed valorem portionis, vt supra etiam diximus in expositione definitionis: hinc dixit Petr. de Gregor. in d. tract. de parag. q. 28. nu. 5. esse ad paragium constituendum quantitatem reddituū feudi spectandam, non autè habito respectu ad valorem corporis ipsius feudi, prout quando sunt præstanda alimentaria. Cum in c. si aliquem, in verb. maritata, nu. 137. cum seq. Quod verò vita, & militia sit deducenda de facultate feudi iuxta fructus, reddituumq; valorem dixit Affl. in constit. Comitibus, nu. 24. & in alimentis dixit Napod. in cōsuet. si quis habet, quæ est prima, nu. 27. in fin. vers. etiam aduerte. & tamen ita in paragio, vt in vita militia liquidatione faciendam pro valore feudi dixit Ifer. in præd. cōst. Comitibus, in repet. vers. alij dicunt, sicut diximus in paragio, & vtrunque in materia liquidationis parificat de Pont. cons. 79. nu. 3. & seq. & expressè in paragio dixit in constit. in aliquibus, col. pen. vers. et si verum est, vbi dicit æstimationem faciendam substantiæ, & valoris feudi, ibi, *Habens in feudum substantiam valentem quatringsenta*, intelligetur ergo de valore iuxta fructus, vel redditus quantitatem, & in hoc benè dicit Pet. de Greg. loco cit. Quādo verò ageremus de bonorum burgenfaticorum æstimatione, tunc ex quo verè excluditur soror à portione, ac successione virili, debet omnino fieri æstimatio, & appretium omnium corporum cōtentorum in successione: est verum, quòd quando valor, & æstimatio fit; inter cætera, quæ veniunt in consideratione, est redditus, qui redditus vno modo æstimatur in feudo, alio in burgenfaticis, & variatur secundum varietatem bonorū,

ex

ex quibus fructus percipiuntur, & hoc iam quotidie practicamus in Sacro Conf. & obseruandum in decis. Capyc. 158. vbi fuit liquidata legitima filij in parte bonorum, & vita militia in parte fructuum, vt ibi nu. 8.

11 Quæro etiam circa bonorum circumstantiam, quod tempus erit spectandum ad liquidationem faciendam ipsorum bonorum, & hanc quæstionem duobus verbis tractat Napod. in consuet. si qua mulier, num. 17. in verb. de bonis, *Inquit enim de bonis paternis, maternis reperiis tempore mortis, ff. ad leg. Falcid. l. in ratione, in princ. licet argumentum contra ff. sol. matr. l. rei in princ. & vide ibi, si autem venderetur, inspiceretur tempus contractus, ff. de hered. vend. l. 2. in princ. facit tex. in l. cum quaritur, ff. de inoff. testam. l. si patronum, §. si ex duobus, ff. de bon. liber. hætenus Napod. Addo Ferr. in consuet. Burdegal. §. 10. in tit. de testam. & nouissimè Crass. de legit. q. 11. per alios ibi relatos secundum communem, & hanc opinionem tenendam Affi& in decis. 382. refert decisum in Sac. Conf. quod augmentum hæreditatis ex causa de præsentem post mortem testatoris nõ augeat legitimam: secus ex causa de præterito: & quod tempus mortis sit spectandum in specie in liquidatione paragij tenuit Petr. de Greg. in præd. tract. q. 25. nu. 14. & ibi plures addit doctissimus Addens, & Ann. alleg. 70. nu. 3. & 4. Cumia in c. si aliquè, in verb. maritata, nu. 142. prout repetit idem Petr. de Greg. ibid. in quæst. 28. in final. verb. vbi similiter Addentes distinguunt inter dotationem factam in vita patris, & dotationem post mortem, vt in prima tempus dotationis attendatur, de quo diximus in tract. de renu. ciar. & nouissimè tam in paragij, quam vitæ militiæ liquidatione esse tempus mortis attendendum, latè, & eruditè discuit D. Regens de Ponte conf. 79. nu. præcipuè 17. & seq. & finaliter facit doctrina Ifern. quæ parificat dationem legitimæ, quam statuit lex, quando testator excludit filium, cû datione paragij, quod datur, quia lex filiam excludit, vt in vtroque debeat dari portio medietatis, vel trientis illorum bonorum, ac successionis, quæ habiturus fuisset filius, vel filia, si per legem, vel testamentum non essent exclusi, ita in prædicta consuet. in aliquibus, col. pen. vers. et si verum, in fi. & Minad. in repet. præd. consuet. in 7. not. nu. 13. vbi notat Minad. quod in causa Domine Franciscæ Sistar propter fratris moram, in maritando fuit attentum tempus dotationis, & non tempus mortis, sed nõ video, quomodo modo vna mora possit duas pœnas pati, scilicet, augmenti status, & insimul fructuum*

à die mortis, vel nubilis ætatis, vt dicit Minad. loco cit. nu. 14. & seq.

De numero filiorum spectando non est dubium tam per constitutionem Regni, quam per consuetudinem, quæ in hoc non corripit constitutionem in paragij liquidatione, vt supra in princ. diximus: vnde videndum erit, quæ personæ filiorum faciant numerum, & quæ numerum non faciant, & propterea videndum erit, quæ personæ filiorum partem non faciant.

Et prima erit regula, quod, qui partem nõ faciunt, numerum non faciunt de quatuor ad quinque, Bal. in repet. l. pater filium, ante nu. 8. ff. de inoffic. testam. idem in l. planè, §. si duobus, in 1. & 2. quæst. ff. de legat. 1. & ibi Paul. nu. 8. Bal. in Auth. nouissima, q. 4. 5. 6. & ratio est, quia filiorum numerus consideratur ciuilitè, non autem naturaliter, scilicet respectu successionis: idem Bald. in præd. Auth. in 6. quæst. ita de Pont. cõf. 68. nu. 13. & seq. lib. 1.

13 Ideo defuncti, viuo patre, deportati, damnati in metallum, hæretici, fratres minores, & huiusmodi nec numerum, nec partem faciunt, Bald. in d. Auth. nouissima, q. 5. Salycet. in quæst. 8. & in d. §. si duobus, col. vlt. Crot. in repet. l. reconiuncti, nu. 129. Fabian. in repetit. Auth. nouissima, nu. 174. Petr. de Greg. in specie de liquid. parag. q. 29. num. 5. & 7. & ibi Addentes, de Pont. d. cõf. 68. nu. 13. & 14. & Cumi. in cap. si aliquem, in verb. maritata, num. 133. & seq.

14 An autem ex hæredatus legitimè, qui non admittitur ad partem in paragio liquidando, faciat partem, & quia nullo modo admitti speratur, non debet de eo dubitari, scilicet, quod nec partem, nec numerum faciat, cum pro mortuo habeatur, tex. in §. ex hæredatos, in Auth. de hæred. & falcid. l. 1. §. sed & si patruos, ff. de coniung. cum emancip. liber. qui enim non succedit, alijs partem non facit, l. si post mortem, §. liberi, ff. de bon. poss. contr. tab. sic ex mente Dyn. in l. planè, §. si duobus, Bald. in d. l. pater filium, in pen. quæst. & est cõmunis, vt testatur Ias. in d. l. planè, §. si duobus, de Pont. præd. cõf. 68. nu. 13. & Gratian.

15 discept. for. 178. nu. 2. Et licet in contrarium afferatur opinio gl. in Auth. de hæred. & falcid. §. 1. in verb. octuncium, quam inducit Ang. in d. l. Papinianus, §. vnde si quis, ff. de inoffic. testam. & Corn. conf. 150. vol. 1. col. 1. tamen si rectè illa glosa inspiciatur, nihil facit ad præsentem quæstionem, quia ibi non agitur de ex hæredatis iuste, sed de illis, qui legitimam debent consequi, postquam cum præteritis de illis mentionem facit, & glosæ intentio est arguere de augmento partium: dicit enim,

ficuti

sicuti quando sunt ultra quatuor, debetur illis semis, & citra debetur illis triens; quid si hi duo numeri simul bis excedatur veluti decem, an simul illis triens, & semis erit illis partiendus? & dicit non, sed solum semis, nec obstare numerum, quia nihil est adeo magnum, quod propter numerum insensibile fieri non possit: hæc illa glos. quicquid ceteri diant.

16 Nec erit de opinione Castrenf. in d.l. planè, §. si duobus curandum, quem sequitur in conf. 286. in 2. cas. vol. 1. dum voluit exhæredatum facere partem favore hæreditatis, & illius, qui ad successionem vocatur vniuersam, non autem augere partes aliorum in legitima ex regula, quia lucrum, quod alicui aufertur cõtemplatione alterius, illi debeat, cuius contemplatione aufertur, applicari, si defunctus, vbi Bald. & Paul. notat. C. de suis, & legit. Socin. conf. 84. Visa in 2. dub. vol. 1. & conf. 241. vol. 2. nu. 10. Quia sicut demeritum exhæredati non obest eis ad numerum augendum, sic nec eis prodesse debet respectu ipsius portionis, & probat Corn. d. conf. 150. col. 1. & 2.

Quæ opinio contra communem in omnibus sui assumptis falsa est; nam exhæredatio non tollit portionem à potestate cuiusque exhæredati, sed potius alienat exhæredatum à substantia paterna, d. §. exhæredatos, in Authen. de trient. & semiss. ibi, non vocamus, neque respicimus: si igitur non aufertur, non procedit regula de applicatione. Præterea Tex. de trient. & semiss. non considerat, nisi in vniuersum id, quod necessario filiis est de paternis bonis relinquendum, vt aut octuncium, aut sexuncium liberum imposse parētis relinquatur, ac sub eius libera dispositione; secundum numerum filiorum, ergo inter vocatos erit disponenda semissis, & trientis diuisio. Vltimum est verè paralogismum, quia eadem ratio, quæ facit cessare numerum; ex quo exhæredatus non est à iure considerabilis, eadem debet facere, vt illius portio non consideretur, & augeat hæreditatem diuidendam; nec video quonam modo possit portio in numero considerari ultra quatuor, vt non proficit, nec obstat ipsis alijs fratribus, quia, si non auget numerum, erit diuidendus triens, & sic de triente quatuor portiones erunt per quatuor filios capiendæ, & quinta in beneficium hæreditatis, & sic obstabit ceteris; si diceretur augeri numerus de quatuor ad quinque esset contra Text. quia considerabilis esset persona exhæredati, & augendo debitum pater num de triente ad semissem, veniret ipse pater onerandus ab iniusta filij exhæreda-

ti persona: ergo nullo modo exhæredatus considerandus secundum communem opinionem, vt diximus. Bald. in d.l. pater filium, col. antepunult. & per prædicta Peregrin. art. 38. nu. 11. in fi. & magis communem, & veriorē tenet Grat. discept. for. 178. nu. 2. & faciunt, quæ diximus supra in expositione definitionis, an exhæredatæ competat paragium.

17 Aduertendum erit etiam, quod portio ista, quæ deficit ratione exhæredationis, nõ mutat naturam rerum, vt per hoc alius sit iudicandus status ipsius patris, facta exhæredatione, alius ante exhæredationem, quia nullo modo debet nocere ipsi patri ita, vt sola portio relinquatur ad beneficium filiorum, & reliquis non exhæredatis vniuersa legitima debeat: vnde, si reperiatur filius exhæredatus, isq; solus masculus, nõ per hoc erunt filia feminae necessario instituendæ, vel exhæredandæ, vt dicemus infra 3. part. in glos. huius consuet. §. 2. Sed benè in computatione paragij vniuersa veniet inclusa quantitas legitimæ, & sic ad minus paragium feminarum erit in tota legitima, vt diximus supra in bonorum circumstantia.

18 Hinc etiam non minus difficilis quæstio inter Doctores solui posset, quæ est etiã utilis non ad paragij liquidationem, sed ad legitimarum, quãdo de portionibus legitimis ascendentibus debitis esset querendum: quæ quia dependet ex prædictis principijs volui hic inferere, scilicet, quod, quando adsunt fratres, legitima ascendentis debeat esse totius tertia pars, in qua relativè remisit Peregrin. in tract. de fideicom. art. 38. nu. 13. per tot. Quando non fuerunt in aliquo fratres instituti, sed præteriti, hanc veriorē, & optimis rationibus fundatam dicit de Pont. conf. 68. vol. 1. Marant. conf. 46. nu. 3. Molin. de iust. & iur. tract. 2. disp. 159. qui testatur de communi: & veriorē, & magis communē, & æquiorē dicit Grat. discept. for. 178. nu. 1. Fuit iudicatum in Sac. Conf. in causa inter Hippolytam de Rosa, & Ioannem Dominicum Milonem anno 1606. 17. Nouembris, Actuarius Amatruda, nunc Amico, & in eod. processu fol. 17. reperiuntur productæ tres aliæ sententiæ in conformitatem prædictæ opinionis in causa Dianæ Tuccæ cum Marcello Sarno, Actuarius Milone, Commissario Cadena in causa Marchionissæ Vasti, & Comitis Potentiæ, compromissario Salernitano, & Ioanne Andrea de Curtis, Actuarius Cæfareus in causa Gisottæ Robertæ cū Capitulo S. Nicolai, Commissario de David, confirmato postea, Cõmissario Vitello: ex quibus hodie non erit amplius in Sacro Conf. dubitandum.

19 Quan-

19 Quando verò fratres essent in aliquo instituti, ita vt non sint exheredati, vel præteriti Doctores nonnulli, & fortasse magis communiter tenuerunt partem facere, vt per The-saur. decis. 172. Bursat. conf. 115. nu. 8. & assignant rationem, quia par est causa testati, vel intestati, cum vtrobique frater sit vocatus, Angel. Imol. & Aret. ind. 9. si duobus. Sed cõtra prædictam opinionem optimè inuehit Surd. conf. 404. nu. 9. vers. maior est difficultas lib. 3. Nec obstat ratio, qua fundantur tenentes prædictam opinionem contra Surd. cuiusmodi est Gratian. discept. for. 178. nu. 8. scilicet, quia hoc modo nimis grauaretur institutus, si vltra rem, in qua fratres sunt instituti legitima integri trientis esset abstrahenda: nam primò erit fundanda opinio rationibus, & deinde erit cogitandum super inconuenientibus, ratio est; quia, quando frater disponit, statim iuris dispositione efficiuntur duo patrimonia ipsius disponentis, alterum liberum, alterum obligatum ipsis, quibus legitima debetur, dum disponit liberè, non potest disponere de patrimonio destinato parètibus, & sic dum frater habet ex dispositione voluntatis, non instituta turpi persona iddè est, ac si nullam habeat institutionem quòad patrimonium sublatum iuris dispositione à libera facultate disponentis: itaque non video, quonam modo in legitima parentum illæ res computari debeant, cum nullo modo ex institutione causetur ipsis fratribus institutis ius petendi legitimam, nisi turpi persona instituta. Modo respondeo inconuenientiam, si prius deducantur ab vniuerso patrimonio illæ res, in quibus sunt fratres instituti, deinde de reliquo detrahatur legitima, nullum sequitur inconuenièns, quia sic de vniuerso patrimonio accipient fratres, tanquàm instituti, vt vocati ab intestato, nõ grauatur bis institutus, quia pro rata à portione legitimæ illæ res per consequens veniunt detrahendæ, aliàs absurdum optimè cõsideratum sequeretur: sed hoc modo sequeretur, quòd, si fratres essent instituti in re certa, quæ res absorberet maiorem partem totius hæreditatis, ita vt auus non haberet integram legitimam, & tunc non esset iustum, vt auus, qui simpliciter in legitima vocatur, à iure habeat legitimam, computata persona fratris, qui ad legitimam non vocatur: ergo nõ erit de grauamine hæredis cogitandum; quia frater vocatur, vt extraneus, quando tractatur de dispositione, non instituta turpi persona, & hanc puto veritatem. Quando verò esset præteritus ascendens, tunc res ad intestatum deducta, omnes partè suam consequerentur.

Anna allegat. 100. de Franch. decis. 163. nu. 13. & in hoc casu ipsam intelligit. De Pont. in præd. conf. 68. nu. 4. in fi.

20 Et prædicta fundantur ex quæstione illa, an, scilicet, legitima debeat detrahi de illis bonis, in quibus est factum fideicommissum, hoc modo, vt de illis possit grauatus disponere, & in casu, quo non disposuerit vadant ad aliquos, quia, si seruaremus regulam successionis ab intestato, nõ essent ista bona obnoxia legitimæ: quia alij vocantur, & non filij, vt voluit Bertazol. conf. 7. col. pen. & fin. & conf. seq. quam opinionem reprobant, DD. vt per Peregrin. in tract. de fideicomm. art. 36. nu. 8. quia potius, quando disponit ipse grauatus, purificatur conditio, & quòad potestatem disponentis res illa efficitur eiusdem qualitatis, vt aliæ res liberæ: quãdo verò non disponit, tunc cessat illa res à patrimonio ipsius moriètis, quæ faciunt pro quæstione, de qua supra, quòd in feudo ex pacto, & prouidentia nouo, licèt pater possit disponere, non per hoc tollitur, quin ipsi filij, quãdo sic processit in inuestitura, scilicet, pro masculis tantum iure proprio debeant vocari, & non teneantur ad paragium in illis, ipsis fœminis, & sororibus, vt supra diximus, quia, quando pater non disposuit, istud feudum nõ remanet in hæreditate, licèt de eo potuerit pater disponere, & non disposuit, Iser. in cap. 1. §. & si libellus. in vlt. col. de alien. feud. pater. in c. an agna. in 3. col. & optimè more suo explicat Camerar. in d. c. an agnatus in 1. quæst. vers. quæro primo. nu. 24. vers. secundum caput illorum, nam, sicut nõ tenetur ad æs alienum in eo feudo nouo ex pacto, sic nec ad paragium, quando nõ debetur, quia soror excluditur ratione inuestituræ, quæ vocat solos masculos, vt hæc duo assimilant, & æquiparat Camerar. in final. nu. repetit. c. an agnatus. nu. 158. vers. quòd si vult. Vnde, licèt per Ann. in cõf. 5. & per Frec. in author. 27. nu. 10. teneatur in feudo ex pacto nouo, nihil prodesse inuentarium, & successorem esse hæredem primi acquirentis, & sic omnes successores respectu primi acquirentis, vt tenet Camerar. in repet. c. Imperialem, fol. 97. lit. E. & in c. an agnatus in 1. quæst. nu. 25. & 26. per tot. per auctoritatè Iserniæ in cap. 1. §. & si libellus, de alien. feud. pater. & per alias auctoritates, in locis prædictis cumulatæ:

23 men aduertendum est, quòd ratio, quare primus possit præiudicare suis successoribus in feudo ex pacto nouo, non nascitur ex natura hæreditaria ipsius feudi, vt est, quando est feudum hæreditarium, quæ dicitur qualitas essentialis, vt dicit Camerar. in c. an agnatus,

tus, q. 14 fol. 450. nu. 114. Sed quia filius, & alij successores habet feudum occasione primi acquirentis, vt dicit ibi Camerar. nu. 25. circa fin. & propter occasionem nocet eis, & optimè dicit Camerar. in c. imperialem, §. praterea Ducatus, fol. 96. lit. V. ibi, non vt ea ratione, quia occasione primi feudum habemus, idè sit hæreditarium, magis autem, vt propter hanc occasionem habeat vim hæreditarij, vt omnes ita sint heredes, primò vt contrafactum suum venire nequeant. ista occasio non potest facere, vt transeant iura passua in successorem, qui ex pacto vocatur, & non est hæres: itaque quando primus disposuit super feudo cum assensu, nocet sequentibus etiam si feudum esset ex pacto, & sic procedat in omnibus obligationibus cum assensu super feudo, sed non tenebitur super fructibus feudi successor, prout est in hæreditario, & in hoc non libenter cõcesserim in opinionem Annæ in præd. conf. 5. & conf. 52. nu. 20. & Freccia in præd. autor. quia tã Iser. quàm Camerar. loquuntur in præiudicio, quod facit primus, reuocando ipsam concessionem, vel alienando cum assensu, vt exemplificat Camerar. loc. cit. in c. an agnatus, nu. 26. vers. exemplum. ibi; pone enim primum acquirentem seruitutem imposuisse cum assensu, & in c. imperialem, fol. 97. lit. A. ibi, vnde & illud provenit. ibi, pater, qui illud acquisiuit. habito assensu Domini, & facit ratio vniuersalis, quia ideo, inquit Camerar. ibid. nu. 27. potest præiudicare quia res, per quas causas nascitur, per easdem debet resolui: & quia per easdem datur ortus, & occasus, & datur generatio, & corruptio feudorum, vt etiam dicit in c. Imperialem, fol. 97. lit. D. & Anna conf. 52. nu. 21. qui, licet in pacto contrarium teneat, rationem tamen eadem affert. Nec obstat similitudo de donatione, facta filio contemplatione matrimonij, vt ibi nu. 22. quia ibi filij veniunt vt heredes; hic non, sed vt filij; ex quo formula est ex pacto. Si ergo à primo acquirente fuit acquisitum, & ei datum, & filio non hæredi cū assensu ipsius Domini: ergo omne totum, quod contra hanc donationem erit inspiciendum, eiusdem naturæ erit constituendum, scilicet, cum assensu Domini super ipsius feudi dispositione, vt tunc teneatur successor stare, & non recedere à dispositione primi acquirentis: vt in simili dicitur per Bart. in §. Flavius, l. qui Romæ, ff. de verb. obligat. & latè congerit Peregrin. in tract. de fideicom. art. 51. nu. 48. quòd, scilicet, facta substitutione in beneficiu tertij, potest vtriusque consensu interueniente tam dantis, scilicet, quàm acquirentis, in-

præiudicium substituti reuocari substitutio, Anna cõf. 52. vbi latè. Si igitur in feudo ex pacto interuenit cõsensus, & prouidentia dantis, & recipientis; ergo vtriusque cõsensus illi poterit præiudiciu inferre, & nõ solus ipse recipiens, prout esset, quãdo teneretur successor vti hæres soluere æs alienu, in actione personali contractum, etiam super fructibus ipsius feudi, ac ipsius æstimatione, vt esset in feudo essentiali hæreditario, vt infra dicitur. Nec obstat, quòd Dominus de Franch. decis. 368. tenuerit esse computanda talia feuda in legitimam, quia illa computatio oritur, ex quo feudum provenit ex patrimonio, & donatione patris in filium, sicuti est in donatione, facta à patre filio, non autem ex iure hæreditario, vt dicitur infra in articulo imputationis: Et hæc erat fortasse opinio Domini Regentis Villani, quam refert Frecc. in præd. autor. 29. nu. 10. in finalib. verb. ex quibus intelligendus est Iser. quando dicit, quòd in feudo ex pacto nouo primus acquirens potest omnibus præiudicare, & in eo non militare dispositionem, prohibentem alienationem feudi paterni, vt in cap. 1. de alienat. feud. pater. c. Titius, si de feud. defunct. milit. 6. 1. §. sed, & res, per quos fiat inuest. vt dicit Camerar. in præd. c. an agnatus, d. nu. 26. loc. cit. quia nouum non est paternum, vt ibi dicit, scilicet, procedere, quando verè primus acquirès super feudo, validè disposuit; quando verò non disposuit, non esse hæredem ipsum successorem, & inuentariu ei prodesse contra æs alienum in actione personali: probantur etiam prædicta ex verbis Iser. in tit. de alien. feud. pater. §. si libellus, nu. 11. ibi, *At id, quod quis querit, in sua erit potestate, & sic dnum habet successor, si manet in eodem statu, quòd non fit alienatum*, & paulò post ibi, & filius habebit, si voluit esse hæres intelligas in ipso feudo, vt per Camerar. quando pater nõ alienauit: quod si alienasset (quod non prohibetur) non posset illud habere, & sic vides de alienatione loqui Iser. non autè de ære alieno: & facit, nam Camer. in c. an agnatus in q. 22. quæ est final. circa fin. dum tractat de ære alieno soluendo per successores in feudo, & hæredem in burgenfaricis, non facit aliam distinctionem, nisi inter feudum hæreditariu simpliciter, & feudum ex pacto, & non ponit feudum ex pacto antiquum, nec nouum, sed simpliciter feudum ex pacto separatum à patrimonio burgenfarico, & Anna in repet. cõstit. diuæ memoriæ, nu. 129. vers. limitatur conclusio, vbi æquiparat feudum nouum ex pacto cum hæreditario in hoc, quia de eo potest disponi cum assensu Domini etiam in ex-

traneum, supponendo præiudicium in assen-
 27 su. Et vltimò videtur clarissimè colligi ex
 doctrina Iser. in constit. constitutionem Diuz
 memoriæ, in princ. vbi tractado quæstionem
 de ordinatione defuncti, non volente in feū-
 do, vel manente, & postquam dixerat nō va-
 lere, quando in feudo viuebatur iure Fran-
 chorum, & subintelligas in feudo ex pacto, &
 prouidentia: ex quo subdit, *Si erat feudum
 paternum antiquum, nisi consentiant suc-
 cessori legitimi, vt in c. 1. de alienat. feud. pa-
 ter.* quod est feudum ex pacto subdit deinde
 Isern. *Sinouum feudum esset, volente Princi-
 pe, posset alienare in alios, nedum inter filios:*
 vides ergo, quòd in feudo ex pacto nouo valet
 dispositio cum assensu, dum deinde subsequi-
 tur Isern. immediatè illa verba. *Item si fuit
 heres in burgenfaticis primogenitus, bona
 heredis, legata alijs per patrem, cogitur ha-
 res dare:* in hoc non distinguit inter nouum,
 & vetus, imò, secundum proximè ibi dicta, de-
 bet intelligi de feudo ex pacto nouo. Audias,
 quæ dicit ibidem. *Hoc posset vitare heres, si
 adierit cum beneficio inuentarij, & tunc nō
 tenetur ultra id, quod habet in burgenfatico:*
 ergo inuentarium prodest in feudo ex pacto
 nouo. Et de hac digressionem satis redeamus
 modo ad rem nostram.

28 Modo veniamus ad illam difficilem, & cō-
 trouersam quæstionem apud Doctores, an,
 scilicet, paragium, debitum ipsis fœminis, &
 ipsæ fœminæ computètur in liquidatione legi-
 timæ: item an in cōputatione filiorum ipsæ
 fœminæ computentur: & licet apud Doctores
 ista quæstio sit controuersa, tamen si rectè
 tenorem nostræ constitutionis, ac ipsius
 consuetudinis ad dicta per Doctores veli-
 mus accomodare, nullam difficultatem in ea
 inuenimus, & fortasse nullū Doctore contradicentē:
 quàm autè sit controuersa ista quæ-
 stio, liceat videre ex Peregr. in tract. de fidei-
 com. art. 38. Thesaur. decis. 159. vbi octo ha-
 bes relatas opiniones, ex Fab. Turrett. in
 conf. 97. ex Capyc. decis. 158. ita vt illos re-
 ferre, eorumque fundamenta, esset potius
 transcribere, quàm scribere: inter omnes ta-
 men non sunt contemnendi termini, & mo-
 dus, quibus hanc quæstionem tractauit do-
 ctissimus Præses Morot. in conf. 23. factò in
 eadem causa, in qua Thesaurus fecit prædi-
 ctam decisionem, vt ipse Thesaur. testatur in
 fine ipsius. Ad cuius quæstionis solutionem
 de tribus dicendum erit. Primò, quòd, stante
 tenore tam constitutionis, quàm consuetu-
 dinis ista dos succedit loco legitimæ, licet ve-
 rè non sit legitima. Secundò enuntiabimus
 effectus istius conclusionis. Tertiò ponemus

veram opinionem, eiusque veram praxim
 accomodatam ad nostram constitutionem,
 & consuetudinem.

29 Quoad primum certum est, & indubitatum,
 ipsam constitutionem, ac consuetudinē non
 excludere simpliciter ipsas fœminas, ita vt
 per hoc possit dubitari, ipsas esse factas peni-
 tus extraneas, prout secundum aliquorum
 Doctorum opinionem, distinxit Thesaur. loc.
 cit. nu. 12. & Morot. loc. cit. nu. 2. vers. sed li-
 cèt hæc opinio, & ibi plures cumulat, & hanc
 opinionum, distinctionem facit Minad. in re-
 pet. constit. in aliquibus, in 2. not. nu. 17. &
 Napod. optimè in hac consuet. nu. 105. in 5.
 & omnia. Sed masculos præfert, dummodo
 teneantur sorores ipsas dotare adeò non ex-
 cluduntur istæ fœminæ penitus, vt si frater
 dicat, se illas nolle dotare, succedant ad por-
 tionem, prout latè dixi in princip. §. 10. in 1.
 par. dum de masculiatione tractauit ex Iser.
 & aliorum auctoritate: ita Iser. in prædicta
 constit. in aliquibus, in verb. quintum deci-
 mum, vers. in veteri apparatu: qui post longā
 disputationem, an, scilicet, fœmina simplici-
 ter, vel modaliter, vel conditionaliter sit ex-
 clusa in col. seq. dicit, vers. totum hoc esse
 hanc disputationem de lana caprina: constat
 enim, quòd non simpliciter, & purè præfertur
 masculus, quia dicit, dū tamen: quam dictio-
 nem, etiam & expressius dixit ipsa consuetu-
 do, quæ vltèrius procedit masculiando eas,
 quando infra 16. annum non maritassent, vt
 diximus latè de masculiatione: quòd verò illa
 dictio dum tamen faciat condicionalem ex-
 clusiuam, & in specie per hoc filia nō cehse-
 atur à legitima exclusa dixit, & ponderauit in
 eo statuto Morot. in præd. conf. nu. 8. & ibi
 relati per eum: quòd verò sit loco successio-
 nis, iam latè fundauimus in explicatione de-
 finitionis paragij, & constat, quia cōsuetudo,
 vel constitutio non dat paragium, nisi illis,
 quibus competeret legitima de iure ciuili in
 bonis ascendentium: vltèrius nedum ex præ-
 dictis, sed ex ipsius paragij interpretatione
 iam luce clarius patet esse loco legitimæ ip-
 sum paragium non solum ex verbis secundū
 facultates: quæ verba etiam considerat Mo-
 rot. loc. cit. nu. 11. vbi alios cumulat, sed quia
 iam penes nos constat, quòd paragium, quā-
 do est liquidandū, debet necessariò capi quan-
 titas virilis totius hæreditatis ab intestato, &
 quantitas legitimæ, & infra ipsas duas quan-
 titates arbitrium paragij versatur, vt supra
 diximus, & dixit Isern. & omnes in præd. con-
 stit. in aliquibus, circa finem, attendendo, vt
 possit per ipsam quantitatem congruè ex-
 clusa dotari, dummodo non sit minus legiti-
 ma,

ma, nec plus virili: ista interpretatio prudentum, semper sic obseruata, declarat nostram legem, ac constitutionem habuisse semper considerationem ad ipsam legitimam, dum expressè loquendo de filiabus, de numero filiorum attendendo, ac facultatibus expressè constituat, & secundum prædicta bene dixit Thefaur. in præd. decis. nu. 11. se aliquem Doctorem, contrarium tenentem, non vidisse.

30 Quòd ad effectus primus à Morot. loco præd. nu. 20. enuntiatur, quòd istæ fœminæ, faciant numerum de triente ad semissem ad legitimam augendam, vt sic vltra quatuor semis sit distribuendus, & quod cõmuniter, quando est loco legitimæ dos, fœminæ computetur: quomodo autem sint detrahendæ, inferius dicitur, & in puncto in materia paragij dixit Iser. in præd. constit. in aliquibus, vers. secundum sententiam istorum: vbi inter duos diuidit tertiam, & col. antepen. vers. & si verum est, expressè dicit tantum debere habere istam fœminam, quando à lege excluditur; quantum haberet, quando à testatore excluderetur, & sic legitimam, & expressius in ead. constit. col. fin. vers. vltra verò suam portionem ibi medietate, vel tertia, & sic de triente, & semisse, & in col. præced. vers. & si verum est, vbi inter tres masculos, & vnam fœminam dat tertiam quartæ partis, & sic quartam partem trientis: & ibi expressè notat de Bottis in addit. Et in hoc nec erit dubitandum, cum millies sit in liquidationibus paragij decisum per S. C. & in specie de triente, & semisse Petr. de Gregor. d. tract. q. 29. nu. 2.

31 Quando dos esset minus legitima, vt esset in magnatibus illud, in quo legitima dotem excedit, vadit ad beneficium masculorum, qui sunt vocati, & quorum fauore sunt fœminæ exclusæ; quia onus est ipsorum filiorum ipsas de facultatibus dotare: si ergo statim, mortuo patre, ex iuris dispositione abstrahitur quantitas legitima in vniuersum ab alio patrimonio ad ipsorum filiorum beneficium, in quo numero filia etiam sunt comprehensæ, & ab ipsa legitima filia fauore masculorum excluditur, quia dos successit loco legitimæ debitæ, perneceffe illud excessum debet accrescere, quâdo adesset, vt in maximis facultatibus ad beneficium ipsorum masculorum: ita dixit Paris. loquens, etiam factò testamento, in cons. 36. nu. 29. lib. 2. dicens veram, & communem prout communem etiam dicit Morot. loco cit. nu. 21. & sic voluit Isern. noster expressè in præd. constit. col. antepenul. vers. & si verum est in fi. vbi portiones secundogenitorum, inquit, quòd ad legitimam, & paragium liquidandum ipsarum sororum non ac-

crescere legitimas sororum, quia ipsæ similiter sunt exclusæ, sed cedere ad beneficium primogeniti, qui excludit secundogenitos, & sorores: absurdum enim, inquit, est, quòd sorori accrescat, quòd minori fratri lex aufert; quia priuatio est facta ad fauorem ipsius primogeniti: sic igitur, quando omnes fratres succedunt, eadem ratio militabit respectu omnium masculorum, quæ militat respectu primogeniti, quando solus primogenitus succedit: nam, quando solus primogenitus succedit, integra legitima totius feudi est ipsius primogeniti cum onere soluendi paragia & vitam militiam, Camerar. in c. imperialem, §. præterea Ducatus, fol. 104. lit. V. & sic iudicatum refert, licet contrarium allegasset Minad. cons. 2. in finalib. verb. vbi fuit iudicatum, quòd portiones fœminarum dotatarum in corporibus feudalibus non augeant legitimam aliorum fratrum, sed cedere ad beneficium primogeniti, vt ex Iser. supra dixi: quia ipsis secundogenitis non debetur legitima, sed vita militiam, & ipsi etiam excluduntur, prout excluditur fœmina, & valet argumentum à paragio ad vitam militiam, vt supra dixi ex de Pont. cons. 79. nu. 3. cum seq. uol. 1. si ergo portiones fratrum, qui habent vitam militiam, non augent paragia, ita portiones sororum non augent vitam militiam: perneceffe igitur illa quantitas remanet penes illum, qui legitimæ est creditor, vt est de iure Franchorum primogenitus, de iure Longobardo omnes masculi. Quæ computatio perpetua esse debet, æquitate seruando: si enim, inspecto tempore mortis, sit liquidatio paragij, & ad liquidandum paragium computatur ipsarum fœminarum, & masculorum personæ; quia sic dixit Tex. constitutionis pro numero filiorum, vt dixit Iser. in fine prædicti vers. & si verum, & legitimæ quantitates, prout omnes alij iuris effectus sunt, & esse debeant semper vniiformes cum diuisione filiorum, quomodo debeat fauore masculorum diuersificari, non video, nisi ex maxima iniquitate: vnde non est curandum de opinione Rubei in cons. 122. nu. 3. vt refert Morot. loc. cit. nu. 23. licet ipsum expressè non impugnet.

33 Ad tertium veniendo, verior est opinio illa inter omnes Doctores, quòd ipsæ fœminæ, stantibus prædictis, faciant numerum, & partem fauore masculorum, etiam in taxandis legitimis, hoc modo tamen, vt, si dos excedat legitimam, nõ noceat fratribus, si à legitima excedatur, excessus augeat fratrum legitimam, & hoc esse semper, & in omnibus obseruandum, & secundum hanc opinionem infinitis relatis fuisse iudicatum in quadam cau-

sa

sa fideicommissaria Menochio, & Pancirolo, & Discalcio Iudicibus, refert Peregrin. in tract. de fideicom. art. 38. nu. 24. vers. quo circa, & Capyc. qui refert praxim, sic seruatum, & iudicatum in S. C. decis. 158. num. 7. quam ex plurium, & communi auctoritate comprobabat Fab. Turrett. in 1. vol. conf. 97. num. 68. & vltimò per Dom. de Franch. decis. 549. in final. verb. & veriorum, & magis cõmuniter receptam dicit pluribus alijs relatis, Ondedeus conf. 1. num. 105. lib. 2. Et aduertendum in Fabio Turrett. nam primò vult conferri dotes fœminarum dotatarum, & deinde accipi dimidiam totius patrimonij, & de semisse esse dotes detrahendas, quia dotes erant minores legitima, aliàs fuisset computatio no-
34 ciua ipsis masculis, † vt tamen habeas praxim indubitatum, facias in quolibet patrimonio distinctionem, quam lex facit, abstrahendo a libertate disponendi trientem, vel semissem iuxta numerum omnium liberorum, ac iuxta eundem numerum, quantitatem, & eius estimationem, quia si erunt tres, tertia pars trientis; si quatuor, quarta erit; si sex, sexta pars semissis, & deinceps: quando igitur videndum erit, quomodo filij masculi legitima erit detrahenda, iam, scilicet, scis de legitima, quia respectu ipsius legitimæ non poterit computari in fœmina integra dotatio, cùm paragium possit vsque ad virilem ascendere, & sic in legitima non capit integrum paragium, sed minor illa quantitas, quæ est in paragio, erit legitima: regulariter enim paragium non potest esse minus legitima, præterquam in magnatibus, vt diximus: igitur quantacunque dos est, quando agitur de liquidanda legitima, oportet de ea haberi illam rationem, quæ de ea habetur quando paragium liquidatur: si ergo, quando paragium liquidatur in minori quantitate paragij, datur quantitas legitimæ; quæ ratio vult, vt deinde in liquidatione legitimæ misceatur alia quantitas, quàm ipsius legitimæ? Igitur dicit filius, si vis scire meam legitimam, computandæ erunt personæ, & vniuersum patrimonium, collatis dotibus filiarum dotatarum, & de toto abstrahenda portio legitima, & sic pro illa portione legitimæ, si dos est minor, iuabit fratres; si est plus, sola legitima ab ipso semisse, vel triente abstracta, reliquum erit legitima filiorum, quæ legitima, si per dotationem veniret diminuta, consueudum esset remedio de inofficiosis dotibus vsque ad legitimæ quantitatem: & ista difficultas in prædicta decisione Capicij orta fuit; quia dotes iam reperiebatur solutæ: quæ-

do enim dotes non sunt solutæ, iam detrahuntur absque difficultate tam ab intestato, quam facto testamento, vt, si filij masculi sunt hæredes vniuersales, paragium erit infra legitimam, & virilem; si in legitima, filij sunt hæredes, in sola legitima paragium versabitur, vt supra diximus in fin. tertij articuli: si igitur quando inducitur inesse paragium, sic à iure computatur, quando est iam factum, & tractatur de eius computatione, nec erit diuersificandus modus distinctionis bonorum, à iure inductus: eò magis, quia non apparet ratio diuersitatis inter vnum, & aliud: & ex his potest inuolabiliter practicari ista quæstio, sic controuersa, in qua, stantibus decisionibus prædictis hodie non erit amplius dubitandum.

35 De renuntiantibus an faciant numerum, vel non, hic non erit discutiendum, cùm, quando per dotationem excluduntur, nihil de ipsarum renuntiationibus erit curandum, prout decisum fuit in causa, relata à Minad. in consil. 2. in fin. & de Franch. decis. 92. vbi fuit attentata iuris dispositio, & non renunciatio: aut igitur dotatio ipsam excludit, & non attenditur renunciatio; aut non fuit exclusæ per dotationem, & renunciatio fuit facta ad alicuius beneficium, & tunc seruandæ erunt regulæ renuntiationum, de quibus dicemus infra latè, vbi quomodo, & qualiter succedant illi, ad quorum beneficium fuit facta renunciatio; quando verò ad beneficium patris legitimæ renunciauit, vel ipsius hæredum, vel quando ad beneficium fratrum ipsis proderit ipsa renunciatio, & ibidem videas, aliter si totaliter se excludit, nihilo accepto iuxta cap. 2. extra de pact. tunc nec partem, nec numerum facere dixit Peregrin. loc. citat. artic. 38. num. 12. quando validè renunciauit, qui optimè distinguit plures casus: illud tamen circa prædicta aduertendo, quòd si renunciatio fuit extinctiua, tunc non datur amplius locus, vt faciat partem; si translatiue, renuntiatarius admittetur ex ipsius persona; quomodo autè cognoscantur translatiue, vel extinctiue renuntiationes, Anna consil. 45. & dicemus in §. 6. de renuntiatione in part. 3. huius repetit.

36 Conditio viri, & vxoris consideranda venit in paragio concedendo, & liquidando, & ista parilitas appellatur, l. si filia, ff. de leg. 3. l. quæro, & l. cum post, § gener. ff. de iur. dot. Congerit latius Petr. de Gregor. quæst. 30. ex pluribus Ifern. auctoritatibus, ibi relatis, vbi varias parilitates ponit, quæ considerari possunt inter virum, & vxorem: nam primò

considerauit dignitatem patris dotantis, mariti mulieris, & fratris. Secundò nobilitatem, quæ paritas maximè erit consideranda in hac Neapolitana Ciuitate, alias facillimè esset maritare nobilem cum plebeio, etiam sine dote, vt plurimum succedit inter illos, quæ paragium non habent. Tertio respectu pulchritudinis. Quarto respectu virginitatis. Quintò respectu diuitiarum. Sextò respectu ætatis: quæ omnia sequendo vestigia Petri de Gregor. in præd. quæst. 30. latius prosequitur Cumi. in repet. præd. cap. si aliquem, in verb. maritata, à num. 143. vsque ad num. 158. Mihi verò videtur prædictarum qualitatum consideratio nunquam hodie practicari, præter solam nobilitatem, quæ quandoque est causa, vt vir dotet vxorem, de Franch. decis. 119. in princ. Difficile enim esset tot, tantasque qualitates vnire in duabus personis; propterea videmus paragia liquidari secundum numerum liberorù, & patrimonij quantitatem, vt deinde condigno viro possit soror, vel amita nubere: quando enim condigno cum sola legitime quantitate non potest nubere, poterit vsque ad virilem ascendere, cum non videatur posse nubere, quando secundum conditionem suam non potest l. nepos Proculo, ff. de verb. signif. & l. plenum §. equitij, ff. de vsu, & habitat, Bald. Nouell. de dot. par. 5. col. 3. vers. ex quo infero, & l. fern. in const. in aliquibus, col. fin. vers. vnde si inhonesto, & indigno, scilicet, & inæquali nuberet, non esset satisfactum.

Non erit propterea omittendum, quòd prædicti DD. considerauerunt paritatem inter virum, & vxorem constituendam, & bene; non per hoc intelligas, quòd sorori sedæ, ac deformi par vir fit concedendus: imò, vt in talis fœminæ nuptijs dos par constituatur, necessariò erit in dote quantitas augenda: nam, quando est pulchra, & sine dote, virum posset inuenire, vel inuenit, gaudet frater hoc beneficio, quia ei solam legitimæ quantitatem concedit, vt dixit l. fernia; sic conuerso, quando fœda maior ei dos erit concedenda, vt commodum, & incommodum habeat frater, l. pen. C. de solution. & sic considerandæ erunt prædictæ qualitates, vt colligitur ex l. fern. in præd. constit. in aliquibus in verb. quintumdecimum col. 9. vers. per hoc patet, vt not. Petr. de Gregor. d. quæst. 30. num. 7. qui notat in pulchritudine parilitatem, quando reperitur iam nupta: tu verò ipsam considera in ea, quæ erit nubenda, quia non tanta dos in pulchra requiritur, quanta in deformi, & hoc considerabis in omnibus

qualitatibus iam dictis; quæ si adsunt bonæ in ipsa fœmina, minor erit dos necessaria: si non adsunt, dos erit maior constituenda, vsque ad virilem, vt dixit l. fern. in d. constit. in fin. ad hoc, vt ipsa dos paritatem, & æqualitatem constituat, vt sicut pecunia fuit inuenta ad æqualitatem constituendam omnium rerum l. 1. ff. de contrah. empt. Ita ad æqualitatem constituendam in matrimonio paragium inuentum, in pecunia soluendum: itaque quando prædicta essent consideranda hoc modo, semper perneceffe erit in liquidatione ratio ipsorum habenda, vel potius contrariorum; nam potius contraria consideranda esse censerem: si enim est pulchra, & nobilis, faciliores habere nuptias putanda est, quando nuptiæ sunt contrahendæ, non autem per hoc minorem quantitatem constituendam facile censerem, secundum praxim in Sacro Consilio, quam continuo videmus seruare, cum non viderim in liquidationibus paragij istas, & huiusmodi qualitates articulatæ, sed, vt alias dixi, solas quantitates patrimonij, quod est verbum principale, & qualitates ipsarum fœminarum cum numero filiorum, & per hoc æquale paragium pluribus sororibus, ac vniforme constitutum fuisse, & constitui in dies videmus, cum quæ pulchra est citius; quæ fœda nunquam; quæ mediocris, quandoque matrimonium contrahere possit: vnde omnia prædicta ad praxim parum necessaria putavi, ideo ea omitenda censui: & hoc est, quod dixit l. fern. in const. in aliquibus in fine, dum in cõstitutione dotis, facienda per Præsides solum prædicta notet, vers. circa materiam, ibi, & dabitur dos secundum dignitatem, & facultatem matrimonij, & numerum filiorum, & sic considerando matrimonium in genere, facultatem, & numerum filiorum, absque tanta subtilitate dotem esse liquidandam dixit.

37 Quando verò esset matrimonium contractum, non negarem ad ipsius fratris, vel successoris instantiam omnia prædicta esse consideranda ad dotem, & paragium liquidandum, ita vt ad plus vsque ad legitimæ quantitatem minui possit ipsa dos: sicuti quando absque dote reperitur nupta, vt dixit l. fern. loc. cit. sic quando iam esset nupta, & tractatur de dote, per iudicem constituenda, vt omnia ista ad vnguem debeant ponderari, vt voluit l. fern. in fin. ipsius constit. in aliquibus in vers. vnde, si inueniret, quia iam virum inuenit, & non potest dubitari, quod ipsum inueniat, & in hoc casu erit l. fern. loc. cit. intelligendus, non quando adhuc non est inuentus:

&c

& prædicta intelligas etiam, quando eset nupta ipsa filia cum promissione dotis contingenti, vt, quando datur feudum sub seruitio contingenti, vt tunc omnino omnia prædicta sint consideranda: secus si eset dos certa per ipsam nuptam constituta, quia tunc vsque ad virilem, si intrat paragium, poterit liquidari, quando legitima non eset sufficiens, vt supra dictum est: ita est distinguenda opinio inter Bart. ex vna, & Bal. communem contrariam, an, quando filia reperitur maritata sine dote, teneatur pater ipsi dotem dare, de qua per Socin. consil. 57. num. 2. & 3. lib. 4. cum vera sit opinio, & communis, Bald. in authen. res, quæ, C. commun. deleg. quod teneatur ipsi dotem dare: est verum, quod non potest esse minus legitima, vt bene discurrit ex communi etiam opinione Doctorum d. authen. res, quæ in simili statuto, Alex. consil. 169. lib. 7. num. 6. Quando igitur non est promissa, non potest à legitima filia excludi, quando est promissa debetur congruè et ex opinione Bart. Nec obstat doctrina Iterniæ in d. constitutione, vbi in maritata dat simpliciter legitimam, quia Ifern. loquitur quando matrimonium non fuit contractum contemplatione illius dotis certæ, vel incertæ, sed sine dote expressè, vel nulla facta dotis mentione, tunc esse legitimam concedendam, alias liquidandum paragium, vt diximus, quæ etiam legitima deberetur, quando vir dotasset uxorem, vt per Dominus de Franchi. decis. 119. in princ.

39 Consuetudo regionis est ab Ifern. addita ad paragium liquidandum, ita Ifern. in præd. constit. in aliquibus in penult. col. vers. item, quod in aliquibus prouincijs dantur maiores dotes, sicut in Apulia. Et etiam in Regno Siciliæ, vbi, non attento numero liberorum, de consuetudine solet arbitrari dos in tertia tertie portionis, in qua soror ab intestato successisset, nulla habita consideratione numeri liberorum, vt notat Petr. de Gregor. in q. 29. num. 4. & q. 31. num. 2. quo loci morem regionis latius prosequitur: & in Ciuitate Consentia, dignissima totius Calabriae Metropoli, ac mihi semper veneranda, vti patria patris mei, mos est, & consuetudo, quod inter nobiles ad summum nan dantur dotes, excedentes summam ducatorum quatuor mille in quantumuis opulentissimis hereditatibus, ac de prædicta consuetudine regionis spectanda. Anna alleg. 70. num. 6. A filii. in const. in aliquibus, q. 12. & Ifern. in locis supra in princ. relatis, Menoch. in tract. de arbitr. iudic. cas. 149. in fin. & in consil. 293. & 168.

40 † vbi adeo morem, & consuetudinem regio-

nis esse attendendum contendit, vt etiam minus legitima possit dos filie exclusè rectè à Iudice arbitrari, quod tamen Ifern. in locis prædictis, non concedit, nisi in patre dotante, de quo supra diximus in alijs præter maximas facultates, vt fuit etiam dictum non conceditur, vt mos regionis legitimam excludat, seu ipsius quantitatem ad minus in paragio arbitrandam, & si benè aduertitur, mos regionis ab Ifern. fuit in augmento dotium consideratus, cum dicat in Apulia dari maiores dotes, & hoc tantum esse attendendum, dum deinde immediatè subsequitur de ea, quæ paruas, & modicæ quantitatis dotes habet necesse, vt quia pulchra, subdit, tunc seruamus dictum Caroli, vt non fraudetur legitima sua; ergo mos regionis, & aliæ circumstantiæ non possunt fraudare ipsam foeminam sua legitima: si enim reperitur dotata, de nostra constitutione legitimam debet habere, vnde, quod totum matrimonium cum dotatione non potest facere, nec id poterit vnica circumstantia moris scilicet regionis, vt diximus; & contrarij, & auctoritates, quibus Doctores, relati à Menoch. loc. cit. fundantur, loquuntur, quando à statuto penitus dotata excluditur, qui non est casus noster, cum omnino legitimæ quantitatem debeat habere secundum peritorum regni interpretationem, sequentium Iterniæ doctrinam, & morem regionis, & familiæ in dotibus dandis considerauit Menoch. consil. 292. n. 7. cum præced.

41 Sed iuxta prædicta quero, an sicut mos regionis, sic familiæ consuetudo attendi debeat in dotibus constituendis, & Ifern. in prædicta constit. col. pen. vers. quid si maiores videtur negare patris familias consuetudinem esse attendendam: sed si rectè ipsius sensus percipiatur ibi, negat consuetudinem seruandam quando certæ quantitatis dos esset constituenda contra constitutionis normam, quæ tot circumstantias attendendas constituit, & propterea certam quantitatem inconueniens esse; debere, & posse attendi, inquit Ifern. cum constitutio foeminas excludat ab hereditate, non est æquum, vt de ipsius hereditatis quantitate ratio non habeatur; in cæteris, quando consuetudo familiæ esset declaratoria constitutionis prædictæ in seruandis prædictis circumstantijs, Ier. hoc omnino negat vltterius Ifern. non tractat, si familiæ. Item consuetudo sit attendenda, quando verè constaret de tali consuetudine: sed dicit non esse attendendum id, quod maiores fecerunt in constituenda certa dotium quantitate: at si familia stabiliret certam quantitatem pro dotibus filiarum, quare non esset

attendenda non video; cum negari non possit familiam, consuetudinem posse inducere, ut per Port. latè in communib. conclus. lib. 6. conclus. 19. Ias. in l. omnes populi, num. 42. ff. de iustit. & iur. latè Tiraquell. quæst. 16. in tract. de primogenit. & Ifern. in §. præterea ducatus, col. 2. in fin. & ibi diximus in notis, & dicemus in tract. de consuetudine Capuanæ, & Nidi in repetit. seq. consuet. si quis, vel si qua, & videmus hic Neapoli varias nobilium familias, ut Caracciolorum, & Capyciorum varias scæminis de familia dotes constituisse, montibus familiarum erectis, ad prædictum finem, & non pauca cum prædictorum montium solis dotibus nuptui traduntur: & ex his fit finis istius sexti articuli, & liquidationis paragij.

Repet. Par. 2. §. 7. de Parag.

- 1 Successores tenentur soluere paragium scæminis exclusis actione personali conditione ex moribus, vel ex lege ipsis successuribus bona possidentibus, nu. 3.
- 2 Pater, & mater, & alij qui ex dispositione constitut. vel consuetudinis non tenentur officio iudicis tenentur ad solutionem paragij.
- 4 Actio pro paragio qua detur contra tertios possessores.
- 5 Afflict. & Petrus de Gregor. notantur quod Iferniam male intellexerint in cõst. in aliquibus in ver. quintum decimum col. 6. vers. quid si desinat, & ostenditur Iferniam voluisse dari hypothecariam pro paragio, ut putant prædicti nec actionem contra tertium possessorem.
- 6 Iser. theorica declaratur in constitut. in aliquibus col. 6. in verb. quintumdecimũ ver. quid si desinat.
- 7 Sententia lata contra debitorem an possit exequi cõtra debitorem debitoris in subsidium.
- 8 Reuocatoria contra tertios feudi possessores vel aliorum bonorum pro ex actione paragij an, & quando detur.
- 9 Actionem personalem contra tertios possessores pro paragio non dari, & oppugnatur de Pont. conf. 50. vol. 4. nu. 5. contrarium sentiens.
- 10 Nap. in conf. si qua mulier in verb. de bonis declaratur in actione pro paragio dàda contra tertium possessorem.
- 11 Assensus pro secundo decreto pro oneribus feudi soluendis requiritur, ex Iser. opin.

12 Actio pro quantitate legitima quando infra eam paragium continetur ex æquitate dari contra tertium possessorem.

§. 7. De actionibus, pro Paragio competentibus.

Optimus erit articulus discutiendus, de actionibus, competentibus pro paragio, & distinguendum erit ex dictis in 4. art. Ex quo duplex est genus personarum, quo ad hoc, de quo agimus, spe-

ciat; & primum illarum, quæ verum, & proprium paragium, vel generaliter omnes, quæ ex dispositione constitutionis, ac consuetudinis illud debent. Secundum illorum, qui ex constitutione, vel consuetudine non tenentur; primi tenentur actione personali, scilicet conditione ex lege, vel moribus, vel consuetudine ad solutionem paragij. Ifern. in constitut. in aliquibus, col. 10. vers. verius videtur, eamque non esse in rem scriptam idem ibid. col. 8. vers. hoc denotat nomen paragij, & esse verè personalem, ipsumque fratrem debitorem ibid. col. 7. versic. sed si dicamus glossam illam, & per prædictas, & alias auctoritates Petr. de Gregor. in præd. tract. quæst. 38. num. 1. & optimè fundat de iure communi, stante statuto simili, Ruin. consil. 140. lib. 4. num. 7. vers. secundo, & principaliter, & ante eum Alex. in consil. 169. vol. 7. num. 6. Nec a prædictis discedit Napolitan. num. 27. in hac consuet. si moriatur, ibi, scilicet, conditione ex hac lege noua, & latè probat, & uti veriorum etiam in legitima fundat Crassus lib. sententiarum, §. legitima quæst. 14. Et in specie pro paragio actionem personalem competere voluit ex nostris Camerar. in fin. cap. an agnatus, quæst. 22. num. 158. ubi æquiparat solutionem paragij cum solutione cõteri æris alieni, & Minad. conf. 2. num. 5. & 6. ea ratione, quia est debitor frater in pecunia, ut etiã infra dicitur.

Nec huiusmodi actione potest conueniri pater, uel mater, cum ipsi officio iudicis teneantur, quemadmodum omnes alij, qui ex dispositione constitutionis, vel consuetudinis nõ sunt astricti ad solutionem paragij, & ratio est, quia
de

de ipsis non loquitur constitutio, quæ exprimit de fratre, & nepotibus; nec consuetudo, quæ exprimit de solvente paragium ratione successione, ibi, & tenentur ipsi successores: si ergo onus est impositum successoribus, & filijs, seu fratribus post mortem patris, vel, secundum interpretationem peritorum, etiam matris, ergo nullo modo potest tractari de ipsis personis, quibus erit succedendum, sed de ipsarum successoribus, ita dixit Napodan. in d. consuet. si moriatur, in §. eas autem, num. 43. nullo igitur modo isti tenentur ex dispositione consuetudinis, vel constitutionis: sed quia de ipsis nihil constituunt, nec immutant; ius prædictum remanet in tactum argum. l. præcipimus, C. de appellat. fundat pluribus, Petr. de Gregor. in præd. tractat. & quæst. num. 4. Et ad prædicta de fratre ad patrem non extendenda faciunt dicta per Afflict. in constitut. fratribus, ubi constitutio, loquens de fratre, quod possit obligare feudum pro sorore maritanda sine regio assensu, non procedit in patre, & est bona ratio, quare constitutio illa loquuta fuerit de fratre, & non de patre, quia frater tenetur actione, & dotat ex necessitate, oriente ex feudali obligatione, quod non est in patre, † & prædicta procedunt, quando ipsimet successores possident bona, de quibus paragium debetur; nam fiet executio super allodialibus, & in subsidium super feudo, ex quo est hoc æs alienum, onus feudi, & deinde potest deueniri ad secundum decretum, prævio Regis assensu, ut dixit Ifern. in præd. constitut. in verbo quintum decimum, col. 5. vers. vel secundum prædictam glosam, & in const. si quis post litem, ubi in specie loquitur de feudo ex pacto, ac de solutione paragij.

4 At quando agitur contra tertios possessores, vel agendum est, quia fratres, vel prædicti successores non possident bona, super quibus paragium spectat, & regulariter actio pro paragio directa non datur, ita Ifern. in præd. constitut. in aliquibus Afflict. in decis. 162. & ibi Vrsill. in addit. & dat rationem Petrus de Gregor. in præd. quæst. num. 5. quia non nascitur actio hypothecaria, nec tacita, nec expressa pro paragio, ut dixit Afflict. præd. decis. & in prædict. constitutio. num. 34. & idem Petr. in tract. præd. quæst. 3. num. 6. Afflict. in in constit. fratribus num. 14. vers. sed quæro, & refert Grammat. in addit. ad præd. decisionem, Afflict. sic tenuisse Antonium de Alex. Quicquid perfunctio-

riè dicat Anna consil. 75. num. 14. qui in paragio, sicut in vita militia dat tacitam obligationem feudi, cum in vita militia habeamus expressam dispositionem, ut infra dicemus, quam non habemus in paragio: & prædicta omnia concludit Napodan. in consuetud. si qua mulier, à num. 19. vsque in fin. ipsius glosæ: qui, licet aliquantum discurrat, & arguat contra prædictam Ifernæ opinionem, residet tamen in ea, scilicet etiam attentata dispositione consuetudinis, non esse onus reale super rebus solutionem paragij, ut num. 23. vers. sed certè. Sed esse solutionem faciendam in pecunia: bona enim materna, & paterna sunt apposita pro mensuranda quantitate, non quod super bonis ius reale constitutum videatur, ita concludit num. 24. in fin. per tex. in l. Lucius, ff. alimen. legat. cum alijs, ibi relatis, iuxta ea, quæ supra dixerat per eadem iura allegata num. 21. in fin. cum sequ. num. 22. vers. vnde licet.

5 † Illud tamen non erit omitendum, quod Afflict. & Petrus de Gregor. in hac re malè Andream de Ifern. intellexerunt, pace eorum dictum sit, & non mirum, si Afflict. faciat magnum festum contra Iferniam, dicens in præd. constit. in aliquibus, num. 34. vel melius 35. in fin. opinionem Ifernæ legibus non probari, & Petrus de Gregor. num. 7. in fine, dum tutiorem dat cautelam pro praxi, forsan ab Iferniam, ut ipse dicit, posita, malè intellecta; ego verò ostendam paucis, Iferniam ab intima iuris ratione non deuiasse:

6 † proponit enim Ifer. quæstionem in præd. constit. in aliquibus in verb. quintum decimum col. 6. vers. quid si desinat habere feudum, & vsque ad vers. respondeo non teneri possessorem inducit rationes dubitandi contra possessorem, ac ipsis non obstantibus, optimè concludit illum non teneri, etiam si dictum esset dari dotes de feudalibus bonis, quia personalis actio non sequitur fundum, l. 1. §. si hæres, ff. de leg. 1. alias de leg. 1. nihil, nisi in causa alimentorum, inquit Ifer. quia tunc essent bona obligata, nec ob stare similitudinem inter dotem, & alimenta, & quia dotis causa est fauorabilis, quia in dote non inuenitur cautum, vnde, nec vtiliter trahetur id, in quo lex deficit, ff. solut. matrim. l. si vero, §. de viro. Et sic non obstant contraria prædicta, quia in eis non deficit lex, imò specialiter expressit, quod in rem detur, in dote non expressit, sicut in alimentis, & sic remanet ratio legis, C. de caduc. tollen. l. 1. §. penul. quod si voluisset, expressisset; quia non expressit, noluit. Hactenus Ifern. concludit,

dit, iam contra tertium possessorem non dari actionem, quia non reperitur iure cautum. Stante hac conclusione in vers. quomodo ergo, quærit Ifernia qualiter sit consulendum illi, qui dotes debet habere, & respondet, quod aget contra filium, vel nepotem, scilicet fratrem ipsius, qui agit, vel filium fratris cum amira, vel sororatrix supponatur, & fiet executio in bonis eius, ut dictum est. hic negatio, quæ in aliquibus codicibus legitur est tollenda per ea, quæ immediatè sequuntur: nam executionem fieri in bonis, supponit ipsos conventos esse soluendo, & habere bona, quæ exequi possint, sequitur in casu, quo frater, vel nepos non sit soluendo in vers. quid si non sit soluendo. Distinguit Ifern. summo iudicio, quod aut iste successor alienavit feudum, quod alius tenet, supponendum, cum assensu, & quod alienatio legitime processerit, & tunc duobus verbis se expedit Ifern. quod ista foemina debet agere reuocatoria contra ipsum possessorem secundum legem, ff. quæ in fraudem credit. l. omnis, §. Lucius, & ut optimè notat in addit. de Bott. ibid. prædictam reuocatoriam procedere, etiam si non probetur, quod emptor participavit de fraude; sed de hoc consulendus est Ias. in §. item si quis in fraudem, instit. de action. In hoc nihil contra legem scripsit Ifern. & opinio simpliciter, ac optimo iure procedit, sequitur Ifern. secundam partem distinctionis, quando iste nepos, vel frater non alienavit, & dicit, quod ille, qui tenet dictum feudum, vel violenter, vel occupatè, factus est debitor dicti fratris, ff. de verb. signifi. l. creditores, & l. pecuniæ, §. act. . . . & hic dat Ifern. ipsi sorori quatuor remedia: primum, quod possit agi in subsidium contra debitorem debitoris, argum. de eo, per quem factum erit, ff. l. fin. secundum, quod possit agere contra fratrem, ut agat, & reuocet à possessore, & erit ago, ut agas sic, ff. loc. cum in plures, §. messem ad leg. Rod. de iactu. l. 2. §. fin. vel tertium, quod teneatur frater cedere actionem contra tenentem feudum, ff. de petit. hæred. l. quod si in diem, §. Iulianus, prout in simili filio, petente legitimam dixit Crauett. conf. 109. col. pen. quod quando bona hæreditaria citra factum hæredis reperiuntur occupata, vel inuasa, quod hæres teneatur cedere actionem ei, cui legitima debetur. Quartum, in quo veriorum ponit sententiam Andr. in vers. verius, ut condemnetur frater ad pecuniam pro paragio, & in executione, ex quo aliud non habet, peruenietur ad iura: nam ius

est in patrimonio fratris contra iniustum feudi detentorem ad auocandum, & relaxari sibi faciendum feudum ab iniusto detentore, & per hoc inquit Ifernia, quod, si confiteatur possessor se illud tenere, & iniuste; fiet executio contra eum in feudo, quia successio iniusta non consideratur, & est, ac si eiset in dominio fratris condemnati, ut in simili alias fuit decisum in Sacro Consilio, vbi in fortioribus terminis possessor ex causa donationis sine assensu ante mortem Domini feudi fuit molestatus vigore capituli ex præsumptuosa, ex quo erat iniustus possessor, & fuerat interrogatus, si habebat assensum, & dixerat se assensum non habere iuxta hanc præxim hic ab Ifernia positam, licet de eam mentionem non faciat Afflic. omnino videndus decis. 197. Et sic non habetur ratio de iniusta possessione: si verò possessor negat, dabitur curator bonis, qui illud reuocet, ut in reuocantem fiat executio, & sic vides Ifern. laborare in dandis cautelis pro actione exercenda, quando fratri competeret actio auocandi contra iniustum possessorem, & hic curator faciet id, quod deberet, & posset facere ipse frater, qui nihil posset, si ipse valide alienasset, ut supponit Afflic. nam tunc non posset ipse idem reuocare alienationem, sed creditor illam reuocat ex edicto, quæ in fraudem creditorum, quæ actio residet in persona ipsius sororis, non in persona ipsius fratris, ut eiset, quando iniustus eiset detentor, qui est conueniendus: vnde ex his vides, quæ doctissime Ifernia omnia prædicta dixerit, & quam oscitanter in hoc loquutus sit ipse Afflic. & Petr. de Gregor. d. quæst. nu. 7.

7 † Et quod sententia, contra debitorem lata, in subsidium mittatur executioni contra debitorem debitoris, tex. est in l. si in causa, C. quand. fisc. vel priuat. & quæ requirantur, ut possit fieri prædicta executio dixit Guid. Pap. in lectura illius legis nu. 1. & 2. & tex. hic, ab Ifernia relatus in l. a diuo Pio, §. sed vtrum. vbi contra debitorem debitoris, si confiteatur fit executio, ut dixit latè glos. in præd. l. si in causa in verb. conuencti, C. quaud. fisc. vel priuat. Vnde ex his non potest tergiuersari intellectus Ifern. quod non possit competere contra tertium iustum possessorem actio pro paragio, nisi quando posset procedere ædictum quæ in fraudem ad reuocandam alienationem, in fraudem factam, & sic intellexit prædictam doctrinam Iferniæ, Marius Saxus in apostill. ad d. constitutionem, ut refert eam Camill. Salern. in addit. quæ incip. quoniam tractat

tractat hic Napod. in consuet. si qua mulier, sub nu. 18. ibi, *Andreas autem in illo vers. si non alienauit, usque ibi, quid si frater loquitur? fratre desinente alio modo possidere, quam via alienationis, & tunc est utendum illo remedio posito in dict. vers. cum hoc casu non possit competere reuocatoria, & sic ista alteratio, & variatio Andrea est circa istum casum, hactenus illa additio.* Et licet ibid. fuerint condemnati tertij possessores, hoc fuit per Iudices declaratum esse factum, quia venditio processerat pro valde minori pretio, quam bona ipsa valebant, & quod ita fuerat articulatum, & probatum, & quod ita non fuisset decretum, nisi venditio pro dicto minori pretio processisset, vnde non procedit secundum intentionem Iserniæ prædicta opinio, prout refert D. de Franch. præd. decis. 119. nu. 3. eo magis, quia nec in legitima habetur pro absoluto competere hypothecariam, vt dicit idem de Franch. ibid. nu. 7. & pro negatiua contra legitimam concludit Peregrin. de fideicom. art. 36. nu. 149. vt per Crass. §. legitima, q. 14. qui ex pluribus de communi testatur eadem ratione, quia non reperitur iure cautum, vt Iser. dixit in paragio, & notabis, quod Iacob. Anell. de Bott. in apost. ad præd. constitutionem immediatè sequentem ponit, & sequitur prædictū intellectum, desumptum quasi de verbo ad verbum à præd. apost. Marij Saxi, paucis immutatis, ibi, in isto versiculo ponitur decisio verior, quas vidi post scripta omnia prædicta, quomodocunque sit, saluatus est Isernia ab ineptia, & carentia intellectus, vt dixit præd. apost. Marij Saxi, † quatenus verò sit admittenda reuocatoria ex edicto, quæ in fraudem, cum sit penitus ciuile a ciuilibus accipiendum: quando enim maior pars bonorum est alienata, vel omnia, libenter assererem concedendam reuocatoriam, Grammat. decis. 101. & dicit Iacob. Anel. de Bott. in præd. apost. cui in cæteris non consentio in eo, quod in re vnica alienata reuocanda asserit prædicta additio: quando enim fraus non interuenit, & dolus non adfuit, tertios possessores cōueniri nō posse de iure absolutū habeo, & in hoc fundata fuit decisio prædicta de Franch. 119. in fin. & prædictæ decis. 665. num. 6. † Nec omitto, quod de Pont. in conf. 50. vol. 2. nu. 5. licet, vt supra diximus, benè concludat, pro paragio non dari aliam actionem, quam personalem, vel conditionē ex constitutione, vel lege, tamen in eo, quod dicit ad similitudinem repletionis, quæ fit pro legitima contra legatarios possidentes res hæreditarias, iuxta dispositionem l. scimus,

§. repletionem, C. de inoffic. testam. Similiter pro paragio dari actionem personalem cōtra tertios possessores, non puto benè dicere, nec ex Bartolo id colligi, ex quo secundum opinionem Bart. communiter sequutam, secundum quod eam dicit Alex. in fin. in l. in quartam, ff. ad leg. Falcid. quando per legata remanet diminuta legitima, & hæres non potest ipsi legitimæ satisfacere, verū est, quod filius agere possit contra legatarios possidentes, sed si benè aduertitur, dicta conclusio oritur ex dispositione §. repletionem in certis casibus, ibi expressis, vt dicit Alex. in quibus tex. prædictus iubet fieri repletionem ex substantia defuncti, quam dispositionem non habemus in paragio contra tertios possessores: imò vt dictum est, habemus dispositionem contrariā, quia paragium in pecunia debetur; nec de hoc potest dubitari, vt supra millies dictum est, at legitima, & eius supplementum debetur de corporibus hæreditarijs, imò de stricto iure deberetur de singulis corporibus, ita ex vulgata Doctorum sententia fundat Crass. in d. §. legitima, quæst. 16. ita vt in hoc in iure habemus expressam diuersitatem inter paragium, & legitimam, & per hoc non est standum regulæ, quod in dubio æquiparentur: & prædicta rectè explicat Peregr. in d. art. 36. nu. 153. vbi dat rationem, quare supplementum transeat contra tertios, quia est onus reale pro rata cuiuslibet rei, vt innuit ibid. in fin. dicti articuli.

10 Nec à prædictis visus est dissetire Napod. in consuet. si qua mulier, in verb. de bonis: qui, licet inuolutè, & confusè tractet quæstionem, vt inferius dicetur, non discedit ab opinione Iserniæ, & Afflic. in præd. constit. in aliquibus, nu. 35. in fin. docet nihil concludere Napodanum in ea glosa in fauorem sororis, & prædictus Marius Saxus in addit. quæ sequitur Camill. Saler. ibid. inquit, quod Napodanus latè, & cōfusè disputat, & aut nihil videtur concludere, aut quod contra tertios possessores peti non possit, tenere tamen ipsū Napod. non dissentire ab opinione Isern. nu. 19. Videtur Napodanus Andreæ opinionem negatiuam impugnare, & deinde passim vsq; ad finem deducendo rem ex principijs legū, ibi relatarum modò in vnam, modò in aliam se transfert sententiam, & ex omnibus ibi dictis illud tantum rem attingere videtur, dum nu. 23. vers. sed certè dicit paragium non deberi de bonis ipsis, sed in pecunia, vt pluries supra diximus, dixit Petr. de Gregor. in tract. de vit. milit. q. 11. in 3. differ. Et ex hoc deducit Petr. non transire in tertios possessores, vt supra ex Iser. diximus, dicit Petr. in d. tract.

d. tract. de parag. q. 3. nu. 1. & seq. & Minad. conf. 2. nu. 5. & 6. Modo veniendo ad expositionem glōsæ prædictæ, duæ eliciuntur difficultates; prima est, an ex natura ipsius Paragij possit dirigi actio contra tertios possessores, & ex supra latè fundatis cum Isern. constat fratres esse meros debitores in pecunia, & dicitur etiã infra in art. 8. & 9. & actione esse merè personalem, vt diximus. Secunda est, an ex verbis consuetudinis elici possit aliquo modo hoc onus esse reale, quemadmodũ ex Capitu. alienationis actus in vita militia est constitutum, & in hoc videtur Napodan. vim facere, dum tot, tantaque refert leges, & modò de demonstratione, modò de onere imponendo, nihil tamen ad rem: nam paragiu, vt dixi, est valor portionis, & illa verba de bonis nec ad demonstrationem nec ad aliud, quàm ad mensuram debiti explicandam sunt posita, quasi dixisset portionem illorum bonorum in pecunia esse soluendam, vt dicemus art. 9. & innuit Isern. in doctrina relata ibi, etiam si dictum esset dari dotes de feudalibus bonis, quia personalis actio non sequitur fundum, l. 1. §. si hæres, ff. de leg. 1. ergo extra rem in verbis consuetudinis vim facere videtur Napodanus. Si igitur nec ex natura paragij, nec ex verbis consuetudinis aliter est dicendum, non debemus ab Iserniæ clarissima opinione recedere. Et vltèrius ponderando regulas inductas à Napod. in loc. cit. quòd, quando verè esset onus impositum pro solutione paragij, non per hoc transcendere videremur ratam valoris contingentem rebus à tertio possessore possessis, vt concluditur etiam in legitima, & dixit expressè Peregrin. in fine præd. art. 36. Sed nec omnino talis similitudo pòt aptari, nam quando est onus bonorũ, illud onus est positum in possessione vniuersorum bonorũ, vt dicitur in l. 2. C. de hæred. vel action. vendit. & tamen non transeunt, nec cum vniuersitate actiones passiuæ personales, & faciunt ea, quæ dicuntur in sequenti repetitione in præludijs, dum de vario genere successioinum vniuersalium, vel particulariũ agemus. In feudo ratio iuris magis expostulat, vt secundum iam disposita in vita militia, sic etiam transeat paragij actio: transit enim de vno ad alium vniuersitas ipsius feudi, & licet Napod. in paragio nõ audeat extendere, non deficit maxima æquitas, cum certum sit paragium, sicut vitam militiam esse onus ipsius feudi. Isern. in c. quid ergo, col. 1. in fin. de inest. de re alien. fact. & in cõstit. si quis post litem, & fundat latè Petr. de Greg. in præd. tract. q. 3. & Ann. conf. 75. & licet Steph. de Caiet. in addit. ad dictam constit. si qua mu-

lier dubitauerit, sub nu. 22. in eip. aduerte, an in feudo reuerso ad Dominum, paragium debeat forori, & cogitandum reliquerit, tamen si rectè perpendatur Isern. in d. constit. si quis post litem, hoc clarè elicitur, quia tenet onera feudi debere solui de feudo, non alia debita, subdens in vers. in alijs, ibi & nunquam feudum Domino aperiretur, quasi in oneribus feudi soluendis non sit inconueniens impediri reuersionem feudi, † quod verò pro oneribus feudi non requiratur in secundo decreto assensus, non teneo, quia contrarium dixit Isern. loc. cit. ex dispositione ipsius constitutionis, tamen ex prædictis non dubitatur inesse talia onera in ipso feudo, vt hac ratione possit procedere cum iuris fundamèto dispositio cap. alienationis actus.

12 Illud tamen non omittendum, quod pro quantitate ipsius legitimæ ex æquitate ratione esset asserere in prædictis ad similitudinè legitimæ posse dari actionem contra tertios possessores, quemadmodum pro prædicta quantitate fuit ad eiusdem similitudinem decism transmitti per sororem mortuam ante nubilem ætatem, de Franch. decis. 618. in fin. & hoc innuit Afflic. in præd. dec. 162. vbi in fi. nu. 7. vers. fuit igitur votatum, tenet malè egisse contra tertios possessores mulierem illam pro paragio, sed debebat agere pro legitima innuens expressè paragiu pro quantitate legitimæ posse peti contra tertios possessores, & faciunt ea, quæ supra dixi, in expositione diffinitionis in verb. vice successionis, vers. ego verò. An etiam detur pro legitima actio contra tertium possessorem: vltra prædicta videas Portium dec. 37. nu. 6. lib. 2. pro affirmatiua Ceuall. de cõmu. contr. cõmmu. quæst. 692. Puteũ decis. 137, Suarez in l. quoniam in prioribus, ampliat. 11. num. 11. cum seq. Gratian. discept. foreh. cap. 198. num. 19. & 20. Et ex his fit absolutus iste septimus articulus de actionibus, competentibus pro paragio.

Repet. Par. 2. §. 8. de Parag.

- 1 Collationis, qua ratio fuit inducenda.
- 2 Collatio in solis descendens procedit, de iure tamen Longobardo, etiam in successione fratris, nu. 3.
- 4 Collatio inter sorores, easdemq; filias seruat, quando solæ sine masculis supersunt parentibus, secus si agatur iuxta dispositionem, & actum consuet. si qua mulier inter vterinum, & vterinam, num. 5.

- 6 Collatio facta testamento datur, & quando.
- 7 Collatio quando datur facta testamento in successione bonorum antiquorum, item in feudis ex pacto, vel hereditariis.
- 8 Collatio procedit inter filias feminas, ite inter uterinos, quando mater constat, quod voluerit, seruare inter liberos aequalitatem, disponendo, proutius vult.
- 9 Collatio non procedit, quando filij succedunt tanquam vocati a consuet. vel a consuet. & ex successorio iure, non autem ex voluntate testatoris, & testator disposuit de quibus potuit.
- 10 Collatio non arctat succedentem titulo singulari.
- 11 Pretium feudi empti non venit in collationem, quando constat, quod pater voluerit inter liberos in vniuersali successione burgenfaticorum seruare aequalitatem.
- 12 Dos a filia accepta, quae habet fratres consanguineos, licet aequaliter filia instituat a patre non confertur, quia extranea facta est dotatione.
- 13 Collationi loci non esse in antiquorum successione, etiam dato, quod testator voluerit inter liberos aequalitatem seruare, & quomodo bona antiqua in vita accepta conferenda sint.
- 14 Collatio omnis cessat instituta filia dotata vniuersaliter si frater tantum habuit a patre quantum sufficit pro legitima, vel pro portione antiquorum.
- 15 Inofficiosa donationes, vel dispositiones pro rata legitima, vel bonorum subsidij reuocantur, non autem fit collationi locus etiam in bonis antiquis, quando in vita sunt.
- 16 Collatio habet locum, etiam si inter filios institutio in aequalis processit, dummodo inaequalitas habeat quotae hereditaria proportionem.
- 17 Collatio non procedit in successione fratris, & quomodo succedat soror nuptiam in capillo, ad Afflic. in decis. 161. per deductionem paragij.
- 18 Collatio quomodo in successione fratris tollatur, & notatur Molfesius in 4. part. 90. ff. 21. num. 4. qui decis. Afflic. 161. refert ad fundandam collationem in successione fratris.

§. 8. De Collatione Dotis.

Ctauis succedit articulus discutiendus de collatione dotis, in qua collatione, siue Ius ciuile, siue constitutionis vt de successioneibus, (vel etiam Longobardorum spectemus secundum Napoda.)

vniformis semper dispositio in hoc conspicitur, vt, scilicet, inter filias, in simul dotatas, vel non dotatas, quando fit casus successioneibus ab intestato, detur collatio ipsarum dotium: constituta enim est ratio collationis ad hoc, vt inter ipsos successores, quibus aequalis de iure successio pollicita est, inuidia non oriatur, l. i. ff. de collat. bonor. l. cum pater, §. dulcissimis, de lega. secundo, & quia in omnibus, quae ad ius ciuile spectant, facilis est resolutio, quarentibus neque videar ciuilia transcribere non necessaria, illa omnia omittam, ad ius ciuile remittens me, illa tantum attingens, quae in hac materia circa consuetudines aliquid noui habere videntur.

- 2 Illud enim certum est, quod de iure ciuili non procedit collatio, nisi in solis ascendentium successioneibus inter ipsos descendentes successores, l. si emancipati. & ibi DD. C. de collatione. Afflic. in decisio. 161. Bald. in praed. rubr. de collat. C. Crass. de success. ab intest. lib. 2. art. collatio. quae ff. 4. reprobata opinione illorum, qui contra sentiunt, dicentium etiam in ascendentibus habere locum collationem ibid. q. 7. Inducta est enim, vt aequalitas inter liberos seruetur. l. fin. C. commun. vtriusq. iudic. Vitalis Nemansiens. in tract. de collat. in 2. cap. de person. in princip. Dixit quoque Anto. de Alex. ad consuet. si quis, vel si qua, ad §. quod autem, sub num. 303. in add. quae incip. Sed quare, an soror, & procedit in illa dote, quae peruenit ex substantia illius, de cuius successione agitur. l. vt liberis. C. de collat. & dicit Anton. loc. cit. † Sed tamen de iure Longobardo aliter constitutum videtur, quia l. si pater filiam in Longobard. de success. & Carolus ibid. videntur admittere collationem, etiam in successione fratris, ita in glo. in verb. in confusum dicit Carolus ibi, *Nota filiam, & sororem coniugatam mittere dotem in confusum*: sicut etiam dicit text. in d. l. si pater filiam, ibi, *aut frater sororem*, quare si Napod. loquutus est simpliciter, non est loquutus, nisi per verbum filia, & ideo tñ Afflic.
- 3

Afflic. loc. cit. in præd. decis. 161. quàm Ant. de Alex. illam sic, & rectè intellexerūt, omittit enim verbum sororis, & per verbum filia loquutus est Napod.

4 Et obseruandum est, quod Napod. hic in glo. ipsi successores, nu. 31. posuit collationē in casu, quo non ad sunt masculi, prout posuit casum constit. vt de successione in ver. filia autem, quia, alias masculis existentibus, non potest dari casus de consuetudine, ac constitutione, quæ loquuntur de successione filiorū vnus, & eiusdem matrimonij: quo casu procedit prærogatiua sexus cum onere dotandi, vt possit esse collationi locus, quia tunc excluduntur penitus dotatae ex ijs, quæ supra alias diximus, & in principio huius repetitionis.

5 Quando verò ageremus de successione inter filios diuersi matrimonij, tunc non erit incongruum quærere, an eo casu, quando tractatur de successione vigore consuetud. si qua mulier, inter fratrem vterinum, & sorores vterinas habere possit locum collatio ex eo, quia tunc militat ratio collationis inductiua, ex quo tractatur de seruanda æqualitate inter filios succedentes matri, quam habere locum indubitanter teneo: nam, si ex præd. conuet. si qua mulier oēs filiae admittantur ad successionē, etiā dotatae, qñ non ad sunt fratres cōsanguinei, qui sint vtrinque coniuncti: quo casu non pōt tractari de exclusionē fœminarum, quæ siue sint dotatae, siue nō sint dotatae, nunquam excluduntur, nisi ad sit masculus; qui de iure illas tenetur dotare, qui in hoc casu non potest esse nisi vtrinque coniunctus, & vterinos illas non excludit, vt supra pluries diximus, & dicit hic Napodan. in d. glo. ipsi successores: soror dotata per hoc cum fratre vterino concurrat ad successionē matris, & ideo non erit deneganda collatio, & non procedit dispositio tex. d. consuet. si qua mulier, quia ea loquitur, vt dixi, existente casu, quo soror propter prærogatiuam masculi possit excludi, non autem in vterino, vt est tex. in consuet. sed si morienti, ibi, quæ habeat fratres consanguineos, & licet ista soror haberet fratrem consanguineum tantum, non potest esse casus exclusionis, quia oportet, vt possit succedere matri, & vterque eiusdem matris sit filius, & insuper cōsanguineus vt præferatur cuiusmodi non potest esse, nisi vtrinque coniunctus, iste igitur erit casus collationis inter fratrem, & sororem, ex quo datur etiam æqualis successio ab intestato: probatur optimè de iure ciuili, quia si hoc casu nihil est immutatum, remanet dispositio iuris antiqui, l. præcipimus. C. de appellatio.

Quod vero ita sit de iure ciuili esset superfluum fundare, fundat tamen Ioan. Seporta in tract. de collatio. n. 104. & Vitalis Nemaufiens. in præd. tract. de collat. q. 2. quibus in locis non dubitatur dotem, à matre profectam, dum de materna agitur successione ad seruandam æqualitatem inter filios esse conferendam.

6 Sed prædicta ab intestato procedunt, eaque non multum difficultatis habere videntur, ex quo in omnibus à iure ciuili propositiones desumi possunt ad casus, de consuetudine occurrentes decidendos, vel etiam de iure constitutionis, quodam successione feudorum; Et in ipsorum terminorum applicatione illa solum ratio semper erit spectanda, quæ ipsam collationem induxit, vt semper, scilicet, inter liberos æqualitas successionis constituatur.

Ex testamento verò per Auth. ex testamento. C. de collation. & ex §. illud, in Authen. de triët. & semiss. fuit admittita de iure ciuili collatio dummodo non probetur contraria voluntas defuncti testatoris contra collationē, & sic quasi ex præsumpta voluntate testatoris videtur inducta, dixit Vitalis in prædicto tract. in princ. num. 14. ver. septimum ius.

7 Hinc ad materiam consuetudinis occurrit quæstio decidenda, an, scilicet, quando tractatur de medietae bonorum antiquorum, item quando agitur de successione feudorum, & pater, vel alius ascendens, vel mater in nouem partibus antiquorum facit suum hæredem ex testamento inter ipsos liberos, qui vocantur ad successionem illarum partium, vel ipsorum feudorum: tam hæreditariorum, quàm ex pacto, & prouidentia possit, vel debeat dari collatio, ex dictis in præd. Authen. cum ab intestato non sit dubitandum, vt diximus, & dicit tex. constit. vt de successione in ver. filia autem. Et dubium facit pro collatione, quia successio, facta testamento, debet regulari, ac si esset successio ab intestato in medietae, vel alijs partibus, quæ à dispositione testatoris subtrahuntur per consuetudinem, vt expresse dicit tex. in consuet. & si testator, & ibid. dicitur.

8 Sed distinguendi sunt casus; & primus est, quando non datur casus exclusionis fœminarum dotatarum, vt quia non ad sit masculus consanguineus, qui eas teneretur dotare, & possit excludere, & tunc si mater ita disponat inter filios vocatos æqualiter cum filiabus, vt quia esset casus, in quo vterini solum adessent, iuxta tex. in consuet. si qua mulier, vt supra dixi, quæ procedit, etiam facta testamento, vt optimè dicit de Franch. decis. 639.

nu. 19.

nu. 19. vsq; ad fin. vel pater inter filias fœminas ita disponat, vt ostendat se voluisse inter filios in vniuersa successione bonorum existentium in dispositione ipsius testatoris æqualitatem seruari, & habebit locum collatio dotis, nisi in contrarium appareat de voluntate disponentis parentis, iuxta prædict. Authen. ex quo semper instituendo filios eodem modo, quo vocarentur ab intestato, præsumitur, quod testator voluerit idem, quod ius vult, vt diximus supra in simili de paragio, debito facto testamento supra art. 3. in fin. vers. reliquum est, & dicit Ifern. in doctrina infra citanda, in fin. §. præterea Ducatus, in vltima addit. de prohib. feud. alien. per Federic.

- 9 Aut verò testator vsus est arbitrio sibi à iure, & consuetudine concessio, scilicet, disponendo de decima ipsa fœmina in antiquis: item masculus de medietate antiquorum, ac de alijs, abstracta legitima, faciendo sibi hæredem ex testamento illum, qui non vocatur, vel vnum ex filijs in ijs meliorando. vel de Burgenfaticis, (omittendo dispositionem feudorum, in quibus viuatur iure Longobardo, & succederent omnes fœminæ masculis non existentibus ad similitudinem burgenfaticorum, vt dicitur constitutio vt de successione) & hoc casu, ex quo isti, qui succedunt, succedunt in feudo iure successorio feudali, & ex iure proprio, non ex intentione testatoris, vt in feudis dicit glo. in constitu. præd. vt de successione, in verb. ex vtroque parente, & Ifern. loco cit. Et in medietatibus, & alijs portionibus succedunt agnati, & filij, ex beneficio consuetudinis, etiam iure proprio, & non ex voluntate testatoris, cessat ratio collationis introductæ ex tacita voluntate, ac præsumpta ipsius testatoris, quia hic cessat voluntas testatoris, nec potest expressè testator disponere: ergo nec tacita erit volūtas attendēda, tex. est in l. Lucius. §. pen. ff. ad municipal. l. si fortè. ff. de castrens. pecul. l. 2. C. solut. matrim. & Ifern. loc. cit.
- 10 † & alia ratione, quia succedens titulo singulari, non tenetur conferre tex. & ibi glo. &
- 11 DD. in l. patre. C. de collatione. † Et prædicta omnia fundantur ex doctrina Ifern. in constit. Imperialem. §. præterea Ducatus, in 2. addit. de prohib. feud. aliena. per Federic. vbi tractat quæstionem, an pretium feudi empti sit per primogenitū conferendū ad beneficiū aliorum filiorū: nam, licet eam quæstionem incipiat, allegando prædictam authen. ex testamento, C. de collat. quasi videatur tractare quæstionem illam facto testamento ex iuribus, quæ allegat: non per hoc intelligas esse

locum præd. quæstioni, & collationi, quando inter filios pater de burgenfaticis non ita æqualiter disposuit, vt verisimiliter possit iudicari, & præsumi, quod voluntas patris fuerit velle inter filios æqualitatem seruari, vt not. Ifern. in præd. addit. ibi, *Item lex, & consuetudo dans feudum præcipuum non negat alios filios tantundem debere habere de bonis patris, vt non sit inter fratres inuidia.* C. de bon. qua liber. cum oportet, vt in finalibus verbis iterum replicat ibidem Ifern. & in princ. dum dicit, *sum pater non dixerit, non debere conferri*: Si igitur ex voluntate patris constat de inæqualitate, scilicet, alio hærede instituto in burgenfaticis, & filijs secundogenitis legitima relicta, in ipsis burgenfaticis, non poterit dari casus ipsius collationis, ex quo isti non vocantur ad omnia bona ex intentione testatoris, quia tunc ipsi admittuntur, quando sunt vocati ex intentione testatoris, ad alia bona: & vniuersaliter, & tunc illud pretium venit, vti contentum in hæreditate burgenfatica, in quo filij non vocantur, alijs si vocarentur, effet locus, vt diximus, collationi, ex quo tex. in d. §. illud, tunc procedit, quando testator voluit inter liberos æqualitatem seruari in omnibus bonis. Ita optimè colligitur ex dictis per Camerar. in præd. cap. Imperialem, fol. 104. lit. Q. & probat tex. in l. illud. C. commun. vtriusq. iud. & glo. in Authen, sed quavis, in verb. diminuere. C. de rei vxor. act. vbi institutis cum filia extraneis tollitur collatio, vt dicit glo. & Dub. posteam in l. patre. C. de collat. vbi quando non succedunt omnes vniuersaliter, non datur collatio; quia nemo confert, nisi succedat in vniuersum ius.

- 12 Quando verò datur casus exclusionis ipsarum fœminarum, vt quia existente masculo consanguineo, qui habet ius dotandi, & excludendi ipsam fœminam, reperitur insuper ipsa dotata à patre, tunc, licet à patre instituat in testamento vti masculus (dico in patre: nam in matre nō potest in nouem partibus cum masculis institui, vt latè diximus in §. 10. nu. 33.) & tūc ex quo est instituta filia, non vti filia, sed vti extranea, vt dicit Anton. de Alex. in addit. quæ incip. hīc loquitur de patre, sub nu. 301. ad consuet. si quis, vel si qua, & latè diximus in præd. quæst. de masculiat. non erit locus collationi, quia inter filios, & extraneum non datur collatio dotis, nam filia non succedit iure filij, & quod in extraneo, & filijs cesset collatio. l. fin. C. commu. vtriusq. iudic. Angel. in l. illam, in fin. C. de collatione. & melius Alex. post Paul.

&

& Salyc. in l. si emancipati. C. de collatio. & q. filia, quæ exclusa est per statutum, si instituitur, instituat uti extranea, & nõ uti filia, probat Crass. in tract. de success. ab intest. lib. 2. art. collatio q. 6. nu. 3. & dicit Vitalis Neaufient. in præd. tract. q. 25. & glo. in præd. l. patre. C. de collat.

13 Sed non erit omittendum dubitari posse, quod si intentio patris fuit in bonis antiquis æqualitatē inter filios seruari, quia illos simpliciter vocauit ad omnium antiquorū successionem, ut in eo patrimonio, quando reperiretur aliqua ex filiabus à matre, vel patre, ut diximus, in vita dotis causa habuisse de bonis prædictis antiquis aliquid, quod tunc teneatur conferre cum alijs filijs dotem acceptam eo nõdo, quo supra diximus, ex quo potest assignari ratio dispositionis tex. prædictæ Authen. & præsumitur, quod ex mortis occasione testator fuerit oblitus de collatione ordinanda, ad hoc, ut inter filios æqualitas seruetur. Sed aduertendum melius est, quod quando aliquis ex filijs in vita, & per viam contractus habuit aliquid ex bonis antiquis sine fraude, ita ut secundum consuetudinem potuerit pater disponere, dum postea per patrem de omni ipsius hæreditate inter filios ita disponitur, ut collationi locus esse possit tam ab intestato, quam ex testamento, ut infra dicitur: procedet collatio, quæ fiet in hæreditate vniuersali, ac libera, tanquã si nõ essent illa bona, de quorū collatione agitur antiqua, sed nouiter quæsitæ: quia in alia medietate non potest testator in vltimis validdè disponere, & tollitur ei penitus potestas. Succedatur ergo ab intestato in portionibus: & dicat quicquid velit testator in vltima voluntate; in ceteris, quando erit locus collationi accepta in vita conferentur, alias non: & sic in istis acceptis fiet collatio in patrimoniũ liberum, non autem consuetudinis successio ab intestato in aliquo tollitur, vel turbabitur, ac si nulla collatio esset facienda. Cessante autem ratione collationis, & æqualitatis prædictæ præsumptæ per testatorem, cessat

14 collatio, & facit ad hoc, quia quando filius habet ex re certa, vel aliter ex patris voluntate tantum, quantum sufficit pro legitima, quæ ei de iure necessariò debetur, tunc filia, vniuersaliter instituta, non tenetur illi dotē conferre, ita Salyc. in l. emancipatus. num. 2. C. de collat. tantum habere intelligas, quantum habuisset, etiam si illa dos non fuisset sorori data, Bal. in d. Authen. ex testamento, & dicta Baldi declarat Vitalis loc. cit. q. 13. Si ergo ceteri fratres habent tantum de bonis antiquis, quanta esset eorum legitima in con-

tractibus inter viuos, & consuetudinaria medietas in actibus vltimæ voluntatis, quantum habere debuissent, si illa dos non esset data, vel aliud, tunc cessabit collatio: Vnde, si a patre sunt profecta bona, nouiter quæsitæ, vel per dotem, vel aliud in aliquem ex filijs, vel inter viuos antiqua non in fraudem, ex quo ad medietatē antiquorum, quæ remanent tempore mortis, medietas remanet integra penes ipsos filios ex computata portione, & legitima, filia debita in ea medietate, tunc non erit collationi locus.

15 Si verò quòdam legitimam computandam in nouiter quæsitis, vel in antiquis, in vita dispositis, quæ etiam in patrimonio libero computantur in legitima, quæ de iure communi debetur, cum inter viuos nõ sit aliquod per consuetudinem immutatum, si igitur in aliqua certa re, vel aliter alij non habent tantum quantum ascendit legitima, vel bonorū subsidium debitum in prædictis bonis, & alij in vita habuissent alia bona antiqua, vel in vltima voluntate bona nouiter quæsitæ ad supplendam legitimam potius ex regulis de inofficiosis dotibus, vel donationibus, quam ex regulis collationis procedendum esse censerem; vnde si reperiatur filia, vel soror dotata, & ultra paragium tantum filia habuerit, ut re, data in dotem, computata nõ appareat remansisse filio, & fratri tantum, quantum suppleat legitima, reuocatur dotatio pro currenti quantitate legitimæ. l. si totas. ff. de inoffic. donation. Quòd autem in bonis antiquis, quando pater disponit non in fraudem debeat, prout in omnibus alijs seruari titulus de inoffic. dot. & donat. ac si illa essent in patrimonio libero, facit conclusio, quæ hoc optimè probat, posita per Peregrin. de fideicommiss. art. 36. nu. 8. contra Bertazol. confi. 7. col. pen. & fin. vbi legitima debet detrahi de illis bonis, in quibus est factum fideicommissum, ut liceat de illis grauato disponere, & si non disponat, succedant aliqui specialiter vocati: nam cum disponit testator, res illa purificata conditione, efficitur de patrimonio disponentis: sic in casu nostro, licet in vita possit testator liberè, & in vltimis nõ possit, in vita tamen tenebitur ad legitimam in illis bonis ipsius filijs.

16 Sed & si inter filios inæqualiter de quotis tamen hæreditatis fuerit dispositum ex intentione testatoris, non puto à ratione prædictæ Authen. aberrare, si iuxta partium distributionem collationi quoque locum darem: constat enim ex intentione testatoris inter filios, licet in partibus diuersis vniuersaliter institutis

tutis præter expressam voluntatem testatoris in cæteris æqualitatem seruandam; vt si de vniuersa hæreditate quartam vni, medietatem alteri, & huiusmodi testator reliquerit. Sic in oïbus sæper testatoris voluntas sit seruanda, quando expressè noluit collationem prohibere, d. Authen. ex testamento. & d. §. illud, & per DD. in l. quoties. C. de hæred. instit. Semper enim, dum æqualitas inducitur, datur collatio: quando verò collatio inæqualitatem induceret, eadem ratione cessabit, vt dixit tex. in l. fin. C. commun. vtriusq. iud. per quem omnia prædicta probantur, & faciunt ea, quæ infra dicemus In seq. art. de imputatione rerum acceptarum per vltimam voluntatem, & post omnia scripta reperi Gomez. in l. 29. nu. 5. Thauri. omnino videntum, nam omnia, quæ supra diximus, optimè, & summo ingenio comprobant, sed prædicta crederem vera, quando ille, qui habuit maiorem partem in institutione deberet bona accepta conferre, non autem ille qui minorem; nã tunc credendum est, quod propter hoc talem testator seruauerit inæqualitatem.

17. Et licet ex prædictis non sit collationi locus, nisi quando agitur de successione descendentium, quia inæqualitas inter eos de iure reprobatur, tamen aliquñ non deest possibilis modus æqualitatis inducendæ inter transuersales, moritur enim frater, relicta duabus sororibus altera nupta, altera in capillo. Quærit Affl. quid sit agendum inter illas, & quia, vt dixi, inter transuersales non est collationi locus, inquit Affl. dec. 161. sororẽ in capillo habere prius in bonis defuncti fratris vñu paragiũ, & deducto paragio ambas succedere æqualitatis partibus; quia illud paragiũ dicitur esse, sicut æs alienum per const. in aliquibus, quam decisionem nimis inuolutè, & obscurè refert Affl. & melius eandem refert Ant. de Alex. in addit. ad consuet. si quis, vel si qua, in vers. quod autè, in addit. quæ incip. Sed quæro, an soror, sub nu. 302. vbi dicit fuisse iudicatum, quòd filia ante omnia detrahit, quòd sibi ex hac consuetudine debet frater ex bonis paternis, tanquam æs alienum, conficiendo inuentarium, & sic habebit tantundem, sicut filia nupta; reliqua verò diuiduntur inter eas: Si verò non faceret inuentarium, ex quo actiones confunderetur, non posset prædictam actionem exercere. Item factio inuentario, non poterit habere, nisi tantundem pro paragio, respectu bonorum relictorũ a patre, non autem computando bona fratris, cum in fratris bonis proprijs nõ detur paragiũ: & dum Affl. dixit in bonis defuncti fratris, intelligas ad fratrem a patre peruẽtis, prout Ant.

de Alex. dixit in bonis patris, differt à collatione hic modus, quia nõ reducitur ad æqualitatem hæreditas fratris, sed patris, & illud paragiũ tollitur, ac si esset quodlibet aliud æs alienũ a fratris hæreditate, tex. est quasi inter minis in l. si. de collat. dot. ista enim non succedit patri, sed fratri, ideo creditrix est ipsius fratris, ex quo patris dotem non habuit.

18. Et prædicta praticari possunt nedum in fratris hæreditate, sed in hæreditate cuiuscũque, qui a patre hæres relictus esset, relicto filia paragio, si deinde cũ sorore nupta succedatur, vt dixi, ex quo nulla est ratio, nisi meri, æris alieni persecutio, ex quibus patet malè in materia collationis inducã esse præd. Affl. decisionẽ a Reu. P. Molfes. in 4. p. q. 21. nu. 4. suorũ Cõmentar. iunctis ijs, quæ. n. 5. dicit esse in successione fratris locum collationi, & dum inducit Lucã in l. si. in vers. promissorũ C. quan. & quib. 4. par. ad cõclusionem illam, qua dicit sorori competere paragiũ in bonis fratris: hoc nõquã cogitauit Lucas, dicit tñ, q̄ debet esse dotata de bonis fratris, vt a fratris successione repellatur, de qua, re latissimè diximus supra in præludijs in discursu cõstit. vt de successione aduersus Federicum Viuid. & ibi latè dictum est, & de hoc Octauo articulo satis fit.

Repet. Par. 2. §. 9. de Parag.

- 1 *Imputatio, qua ratione reperta per ius citi-
le, & in quibus bonis procedat in legiti-
ma, & nu. 20.*
- 2 *Dos, vel donatio propter nuptias imputa-
tur indifferenter in legitimam, & qua-
re, & nu. 13.*
- 3 *Imputatio, & collatio quomodo a simili pro-
cedant, & quomodo differant, & quomo-
do ab imputatione ad collationem possit
argui, & non è contra. nu. 4.*
- 5 *Collatio quare facilius admittitur per in-
tra quam imputatio, & de ratione ut-
riusque, scilicet imputationis, & colla-
tionis.*
- 6 *Imputantur sine dabo ea, que veniunt
per vltimam voluntatem itẽm inter vi-
uos, quando donans voluit imputari.*
- 7 *Paragiũ an debeat soror habere titulo
dotis, an verò sufficiat illud habere absq̄
titulo dotis, ad glos. Napod. hic a num. 61.
vsque ad nu. 66.*
- 8 *Paragiũ in bonis paternis a fratre acce-
ptum excludit sororem a successione
fratris, quod ex intentione Napod. colli-
gitur.*

- 9 Paragium solutum dicitur quando fit solutio in causam paragij, licet non fiat dotis nomine, & hoc nõ habere dubitationẽ.
- 10 Capitulum emergentium quomodo ad quæstionem adductum non bene faciat, & de insus ratione, & nu. 17.
- 11 Imputari quando debeat in legitimam, quantitas deposita per patrem absq; expressione, seu nomine legitima.
- 12 Napodanus nu. 64. difficultatur in eius dictis dum arguit à collatioe uad imputationem, ac in eo, quod de simplici donatione imputanda dicit, & nu. 16.
- 14 Donatio simplex à patre facta, quando ab initio ualuit, non imputatur in legitimam, nisi expresserit pater imputandam, vel quantitas correspondeat quantitati legitima, nu. .
- 18 Capitulum emergentium non procedit in dotatione facta per patrem, sed per fratrem, & in hoc notatur Napod. loc. cit.
- 19 L. quod autem in stipulatione. ff. de iur. dotium, declaratur.
- 20 Filia exclusa per statutum non comprehenditur in ratione imputationis per legem in legitima reperta.
- 21 Dotatio facta per filiũ uiuente patre, uel matre nõ excludit sororem à successione.
- 22 Dotatio facta à patre non excludit filiam à maternis, licet filia se dixerit dotatam de utriusque, quando pro maternis quoq; non erat dotatio sufficiens.
- 23 Dos data à patre filia an imputetur nepti ex ea in legitimam in bonis aui, & qualiter ista quæstio practicabilis fit de consuetudine Neapolitana.
- 24 Dos data ab Auo filia an imputanda nepti ex ea in paragium, latè discutitur.

S. 9. De Satisfactione, & prius de ea, quæ uenit per uiam imputationis.

Estat Nonus, & ultimus articulus pro completõto huius tractatus, discutiendus scilicet, de satisfactione ipsius paragij: omnia enim, quæ hucusque dicta sunt, dicta sunt ad finem deueniendi ad hoc, de quo modo quærimus: solutione enim eius, quod debetur, omnis tollitur obligatio, insit. quib. mod. toll. oblig. in prin. Ad cuius satisfactionem, quia triplici uia potest deueniri in triplex caput ipsum distinguemus. Primum est de imputatione; nam ante omnia uidebimus, quando petens paragium excludatur per uiam imputationis, ut imputando res à testa-

to, uel defuncto acceptas, à quo paragium potest prætere, uel melius à cuius bono potest paragium prætere, ac simul de collatione, ac compensatione agemus, quæ affinis remedia sunt ipsius imputationis. Secundum quando aliqua est imputatio, quæ non totaliter suppleat paragij quantitatem, an & quando supplementum peti possit. Tertium, omnibus prædictis cessantibus, quomodo deuenitur ad ueram paragij solutionem.

Et priusquam deueniamus ad ea, quæ tangunt dispositionem consuetudinis, prænotanda sunt nonnulla breuiter de iure ciuili prius, quæ infra dicenda sunt.

1 Imputatio igitur de iure communi reperitur, ex quo cum filius deberet accipere de parentis substantia legitimam portionem, à de iure Digestorum, & Cod. sufficiebat patri illam filio cõcedere quocunq; relicto titulo. l. Papinianus. §. sed si mortis. ff. de inoff. testa. l. omni modo. C. eod. tit. & ius Auth. in §. 1. de trient. & semiss. inde succedebat, ut filium imputaret in suam legitimam omne id, quod à defuncti parentis substantia in ipsius possiderat, ut infra dicitur: an uero prædicta iura sunt correctæ per Auth. nouissima. ibi, dicunt Doctores. An autem uera, uel non, si prædicta opinio, aliàs meminisse dixisse. Videas tamen apud Coras. in repet. l. filium, quæ habentem in tract. de leg. nu. 82. Sufficiat nobis dicere, filios institutos imputare in legitimam omnia ea, quæ de iure Codicis faciebant legitimam, quæ sunt omnia, quæ ex testamento patris capiebat filius. d. l. omni modo, & l. sci mus in prin. C. de inoff. testa. l. etiã. §. si debita. l. si libertus. §. libertus. ff. de bon. libert. Deuenitur tamen ad prædictam imputationem: quando supponitur ualiditas testamenti, quod erit si filius etiam in re certa est institutus, & non præteritus, per glo. in l. 3. §. sed utrum. ff. de minor. & omnium opinione firmat Cras. lit. recept. senten. §. legitima. q. 20. nu. 1. & q. 41. nu. 2. Quæcunq; enim ex defuncti patrimonio capiuntur ex ultima uoluntate, imputantur ut ibi. E conuerso omnia, quæ ex dispositione inter uiuos capiuntur, regulariter non imputantur, ita Cras. d. §. legitima. q. 23. Coras. in d. l. filium, quem habentem, de legit. nu. 105. in 3. regul. cum seq. ex quibus limitationes colligi possunt, quas non prosequor ne uidear ciuilia transcribere non necessaria.

2 Dos autem, & dotatio propter nuptias imputatur in legitimam, etiam si pater expressè eadem integrã legitimam reliquerit, quoniam est institutus extraneus hæres. d. §. legitima. q. 24. nu. 5. per tot. Cras. Videtur enim dos data propter necessitatem, quam habet pater, quæ e

ex

tis, ut in conslit. Regn. ut de successioib.
8 §. *conjugata autem, & dotata, †* proponit
 Napod. quæstionē in solutione paragi, quod
 debetur à fratre sorori in bonis paternis: &
 supponit vnum, de quo disputauimus supra
 in discursu constitur. ut de successioibus, in
 quæst. fin. quod, scilicet, dotata de paragio
 in bonis paternis per fratrem, excludatur
 à successione fratris, quando præcessit titu-
 lus dotis, cum dubitet in casu, quo titulus
 dotis non præcessit: quo casu arguit Napo-
 dan. ex constitutionis verbis: si enim requi-
 ritur, quod sit dotata, ergo requiritur titulus
 dotis, & omnia, quæ sequuntur vsq; ad vers.
 è contra tendunt ad fundandam opinionem
 illam, quod, scilicet, titulus dotis requiratur.
9 †. Proponit Napod. è contra argumenta, per
 quæ videtur vel e concludere, nō esse neces-
 sarium titulum dotis: nā, inquit ipse, si consti-
 tutio non obligat ad aliud, nisi ad solutionem
 paragi, & ad maritandum sorores, vel ami-
 tas secundum paragiū, sufficit, q̄ paragiū sol-
 uatur absq; titulo dotis: hoc argumētū bene
 concludit, quando solutio fit in causam para-
 gi, & non cre. q̄ in hoc casu sit aliqua dif-
 ficultas, ut etiam si non constituatur verus ti-
 tulus dotis; dummodo solutio fiat in causam
 paragi, quæst. solutio excludat s̄iam, & so-
 rorem: nam, licet nō præcedat titulus dotis,
 non potest negari, quod paragiū etiam sit
 specialis titulus, & sic dummodo in causā pa-
 raji fiat solutio, etiam si non fiat in dotis titu-
 lum, bene facit oriri sororis exclusionē, cū
 in nomen paraji sit elegans nomen, continens
 sub se totam ipsius essentiam, ut diximus in
 princ. & hanc opinionem tenuit primò Iser.
 in consl. in aliquibus, in ver. quintumdecimū
 col. 8. vers. quod si frater vult dare dotes de pa-
 ragio, vbi cū plur. seqq; cōcludit, non esse ne-
 cessarium verum, & proprium titulū dotis, ad
 hoc, ut soror habeat paragiū, sed constitutio-
 nem attendisse, & prospexisse fr̄quētiā, quia
 frequenter mulieres desiderant viros: & li-
 cet sine matrimonio non sit dōs, dotis nomen
 esse appositum, uti consequentiū matrimonij;
 quia, licet sine matrimonio nō sit dōs,
 præsumitur tamen, quis vxorem non ducere
 sine dote, ita formaliter dicit Iser. loc. cit. ver.
 addo ergo debet in præc. consl. in aliquibus,
 ex verbis enim Iser. ibi, licet excludatur à pa-
 ragio, substantia ipsius dotis. s̄ matrimonium,
 ut non necessarium, sed impulsuum, non
 tamē dubitatur ibi solutionem fieri ex causa,
 & nomine dotis, vel paraji: dū dicitur in vers.
 & cum dōs datur, seu relinquitor ibi, & sic
 frater tenetur dare paragiū sorori pro
 dotibus, & maritatio, hoc non est finale, sed

*impulsuum, illud habet, etiam si non ma-
 ritetur, &c. & hoc est argumentum, quod a
 viuum refert Napod. noster nu. 63. pro cōtra
 ria parte ibi, quid n si non vult maritari, se-
 castē viuere, & sic dixit Iser. loc. cit. vers. si n
 10 habere debeat paragiū: pro dotib. † Hucusq;
 Napod. Iserniæ proposuit argumenta. pro
 & contra dispositionē iam factā in cap. emer-
 gentiū, vbi mos ille tollitur, ut s̄, licet non se-
 quatur titulus expressus dotis, q̄n enim sequi-
 batur tertiaria. & matrimoniū, & omnia, quæ
 dotē poterant constituere, & amplius dabat
 tur, quæritates pro honorabili vita ducēda, q̄
 ita soror intelligeretur dotata, ad hoc, ut ex-
 cluderetur à successione fratris, & fiscus pos-
 set admitti, de quo latius diximus in discursu
 constit. ut de successioib. Ex hac dispositio-
 ne non potest colligi quæstio nostra, de qua
 dubitatur, an, si per patrem fiat donatio filie
 debeat illā imputare in paragiū: ibi. n. ian
 frater est debitor paraji, in bonis paternis
 maritat, & dat quantitātē, hoc est, p̄sumpti
 paragiū: ergo si frater non maritaret, & fa-
 ceret sorori donationem inter viuos, quor
 debeat haberi soror pro dotata, nō dicit illuc
 11 capitulum; † imò simpliciter si deponeret
 pecunia absq; alio titulo expresse donationis
 an ipse parte est receptū debet imputari in
 legitimā. Cora. in d. l. filius, nu. 10. ubi vers. Iser.
 dicit illud, qui refert DD. in l. si ff. de pecul. le-
 gat. Quæ opinio limitatur s̄n̄ aliquorum opi-
 nionem, & intelligitur, q̄ si simpliciter tradit
 absq; titulo supplerent legitimā, secus si ma-
 iora, vel minora essent, quia tunc præsumerē-
 tur dotata. Cras. in lib. senten. d. §. legitima
 q. 2. n. 1. Si ergo simpliciter tradita, q̄n cō-
 currit inæqual s quantitas, non facit imputa-
 tionē in legitimā, quare in paragio illā debe-
 mus admittere: duræ igitur difficultas, q̄
 pater non est adhuc debitor paraji, ut dice-
 mus, & dat pecuniam ex causa donationis si-
 cilia inter viuos, & sic. præcedit opinio. Pila
 celli posita in apost. hic in marginali, sub n. 61
 quæ incip. an ad excludendū, vbi concludi
 sufficere fratri depositari dote, ad s̄m, v
 soror excludatur, ut diximus in §. eodē de ma-
 sculatione, nu. 67. Vnde tamen frater depō-
 tat pecuniam pro paragio, & dote, & sic ex-
 cludit sororem, nō debet imputari in legitimā.
 12. Vltimum argumentum, in quo ipsius opi-
 nionē videtur fundare, proponit Napod. n. 64
 in vers. præterea. Quo loco inquit nōm̄ factū
 mitteretur ad succedendum debeat s̄ferri
 paragiū, cum sine donatio sit ob causā dōti.
 vel donationis propter nuptias, vel ob cau-
 sā militie, siue sit donatio simplex, s̄ s̄ferri
 debet, nisi simplex donatio fiat emantiat.*

ut not. C. de collat. Auth. ex testamento, & quod ibi notatur.

In quo argumento Napod. arguit à collatione ad imputationem: quod argumentum ex ijs, quæ diximus, expressè à iure improbatum est. l. illud. C. de collat. cum plura conferantur, quæ imputentur, & non omnia, quæ conferuntur, imputari debeant, ut etiam ex omnium Doctorum sententia fundat de Pont. conf. 122. num. 6. volum. 2. Et qualiter sit in paragio practicanda collatio, & imputatio, dicemus infra. Et pōderando ex-
 13 pla ipsius Napodan. in imputatione. † Nec subsistere videntur: nam, licet data ob causam dotis, vel donationis propter nuptias, vel ex causa militiæ, imputentur, prout ex communi scribentiū calculo, Crass. in §. legitima. q. 24. & doctrina in Auth. nouissima, & Au-
 14 then. ex testamento: † tamen in simplici donatione difficultas est: quando enim donatio valuit a principio, nec indiget morte ad convalidationem, non imputatur in legitima, nisi à patre in actu donationis dictum sit. Picus in l. in quartam, num. 187. vers. septima conclusio est, Rip. in d. l. in quartam, num. 143. cum seq. & num. 160. & seq. Ruin. num. 18. & nu. 23. & testatur de communi Coraf. in d. l. filium, quem habentem, num. 106. cum seq. Couarr. in cap. Raynaldus. §. 2. num. 6. Vasq. in §. 30. num. 253. de success. creat. & dicit Crass. d. quæst. 23. nu. 4. Et quando non valuit, & defenditur in vim relicti, imputatur in legitimam, communem dicit Alex. in l. illam. C. de collat. Ruin. in l. in quartam, nu. 45. & magis communem, & veriolem dicit Crass. loc. cit. nu. 6.

Et in specie, quod valeat donatio simplex inter patrem, & filium cum iuramento, & per hoc non sit imputanda in legitimam, communem esse Doctorum sententiam dicit Pic. in d. l. in quartam num. 188. & ibi magis communem dicit Socin. iun. num. 128. & alij plur-
 15 res, relati per Crass. loc. cit. num. 11. † Quando verò simplex donatio esset tantæ quantitatis, quæ ascenderet ad legitimæ summam, tunc ex intentione dantis, videretur in causam legitimæ facta donatio. Bart. in l. i. si patres. ff. si à parent. quis fuer. manu. & ibi dicit esse communem Rip. in l. in quartam. num. 146. Vasq. d. §. 20. num. 254. & communem omnium esse sententiam postremo testatur de Pont. præd. conf. 122. nu. 6. vol. 2.

16 Ex his igitur patet, non bene per Napod. concludi simplicem donationem esse imputandam in paragium, sed imò contrariam sententiam esse veriolem, & magis communem à legitima ad paragium arguendo.

17 Nec obstat, quòd in marito dicit Napod. nu. 65. ibi, quocunque enim titulo: quia in hac ratione fundatum fuit præd. capitulum emergentium, ex quo, scilicet, quando in matrimonio dantur bona, vel pecuniæ viro, & non dicit ex causa dotis recepisse, sed quia non fuisset ducturus vxorem sine dote, videtur re vera ex causa dotis recepisse. l. si. §. i. ff. quæ in fraud. cred. Andr. in præd. const. in aliquibus. col. 11. linea 34. & ibi addita.

18 Sed vltèrius considerando dispositionem præd. cap. emergentium, declarantis sororem haberi pro dotata in præiudicium fisci, rectè poterit in contrariū argui, quòd in præiudicium ipsius patris, dantis dotem, item suorum hæredum, & successorum non habeatur pro dotata, ut optimè deducit Anna in conf. 8. pōderando verba Ifernæ in final. verb. tit. de nat. success. feud. ac per D. de Pont. conf. 10. nu. 33. vbi propterea dicit, dict. cap. in patre non esse intelligendum; Quare dum ex dispositione contentorum in præd. cap. arguit Napod. in patre non rectè arguit, imò, attentis prædictis, quando pater, qui potest soluendo in causam paragij, se liberare, ac ipsius hæredem, contentatur soluere liberam pecuniam, faciendo filiæ donationem, nec exprimendo in causam paragij, non video quare debeat imputatio fieri: quando enim soluit paragium, recognoscit iuris necessitatem, quando vult expressè donationem facere, declarat se nullo iure cogente velle rem illam ad filiam deuenire ex nomine ipso donationis. l. i. ff. donat. & ad prædicta, optimè hoc dicit in simili Barbof. qui alios allegat in l. si cum dote. §. si pater, num. 8. ver. & implicat contradictionem. ff. sol. matrim. Fabian. in Auth. præterea. nu. 65. C. vnd. vir, & vxor, glo. iuncto tex. in l. Titia §. qui in vita, in verb. verisimile, & ibi per Imol. ff. de leg. 2. Quod verò quando libera voluntas elicitur, non debeat admitti imputatio, colligitur ex Cras. & alijs supra relatis in donatione simplici. q. 23. in §. legitima, facit l. i. C. de solut. l. donari. ff. de regul. iur. Et licet pater de iure communi teneatur ad dandam dotem filiæ, non tenetur ad paragium, nec ei legitimam debet, ut alias diximus, ideo si in legitima esset facilis imputatio admittenda: illa datio licet voluntaria ex dispositione iuris, coacta datio, & non voluntaria interpretatur. l. qui liberos. ff. de rit. nupt. l. fin. C. de dot. promiss. quia in necessitatibus nemo liberalis existit. l. rem legatam. ff. de adim. legat. prout optimè dicit Coraf. d. l. filios. nu. 107. & prædictis locis Crass. q. 24. nu. 1. & sic quando pater necessitatem noluit cognoscere, cessant omnia præ-
 X 3 dicta,

dicta, tanto fortius in paragio, in quo pater nec est, nec futurus est, debitor, sed ipsius successores.

19 Nec obstat tex. in l. quod autem in stipulatione, & per illum tex. Bald. ff. de iur. dot. qui videtur probare, quod stipulatio facta a patre subintelligitur dotis nomine, quia ibi contrariū probatur, ibi enim dicitur ex præcedentibus legibus inesse conditionem nuptiarum in promissione, dotis nomine, facta a socero, genero, vel sponso. Subdit deinde hanc declarationem non esse necessariam, quia in donatione, quæ fiet genero nomine filię, similiter prædicta conditio subintelligeretur, & hoc dicunt illa verba tantundem, & sic supponit respectu filię esse donationem ex causa nuptiarum, & non intelligi pro dote, nisi fuerit dictum.

20 Præterea comprobantur prædicta; nam imputatio fuit inducenda aduersus illos, qui que relam inofficiosi testamenti intentabant, vt l. illud in princ. C. de collat. l. quoniam nouella. l. omni modo cum omnib. seqq. C. de inoffic. testam. & dicemus infra, dum de imputatione relictorum agemus ista, cui paragium competit, non habet querelam, vt diximus super glo. in verb. succedunt. nu. 84. Nec requiritur, quod aliquid ei relinquatur, & si nihil ei relinquatur, seruatur dispositio consuetudinis: quare nullo modo persuadere mihi possum in paragium aliud, quam ipsam dotem, vel nomine paragij concessum, esse imputandum, cum in legitima, vt dixi, datum ob necessitatem imputetur in debito necessario: at in paragio, quando ex causa paragij non datur, si daretur imputatio, veniret imputanda data voluntaria in eo, quod ex necessitate non debetur, cum & si filia possit patrem cogere, quando est ætatis nubilis ad ipsam dotandam, non potest ipsum cogere ad paragium, & cum in illam causam non dat, non potest intelligi voluisse soluere debitum proprium, cum non teneatur donare, sed dotare: & si ex quantitatis summa concurrere, cum legitima arguunt DD. imputationem in donatione simplici, non video quare non debemus eam negare, quoniam non soluit pater in causam dotis, vel paragij. Faciunt dicta per Iser. in const. præd. in aliquibus, in verb. quintumdecimum. col. 10. vers. quid si frater, patre uiuo, & col. 13. vers. posset tamē saluari, in fin.

21 † Vbi quoniam filius soluit, uiuente patre, vel matre, intelligitur donare, quoniam dotat sororē, nisi expressè nomine patris, qui habet necessitatē tunc temporis dotandi, vel vt de bonis matris, vel ipsis ratum habentibus, dotauerit, ita vt, et mortuo patre, vel matre, teneatur dare pa-

ragiū, & sic dos soluta ab eadē persona in tēpore, quo nondū tenetur, licet nomine dotis non imputatur in paragiū, quanto magis non debet imputari, quoniam non nomine dotis, & sic titulo necessitatis pater dotat, sed titulo liberalitatis, & ad prædicta faciunt dicta per Vrsil. dec. 178. n. 14. Et vltimò facit argumentū d. l. illud. §. 1. vers. ea. n. tñ modo. C. de collat. vbi ea tñ imputantur ex his, quæ conferuntur, quæ per iura specialiter, vt hoc fieret, expressum est. Ergo si expressio legis requiritur in legitima ad arguendum de datione ad imputationem, quanto magis in paragio, de quo nulla lex est loquuta, & in quo cessant omnes rationes, ex quibus imputatio est introducta.

22 Sed dum supra diximus absolutè, quod, quoniam præcessit dotatio, facta a patre, debeat imputari in paragio: contra prædicta facit decis. Afflic. 178. nu. 3. vbi fuit decisum, quod filia dotata a patre de bonis paternis, & maternis possit petere legitimam in bonis maternis, & sic negat imputationem fieri: sed si benè aduertitur ibi Affl. nu. 12. vers. nonū dubium, tenet ex dispositione l. si. C. de dot. promiss. non esse dotatam ibi ipsam filiam de bonis maternis, & sic notandum, quod imputatio debet fieri in paragio, spectante in bonis paternis, non autem maternis, vt tenet Napod. ibi allegatus in consuet. fin. nu. 132. de iur. quart. nam ibi supponit Napoda. dotes non fuisse sufficientes ad paragium paternorum, & maternorum, & proinde dari supplementum, vt infra dicitur, dum de supplemento agemus: imò ex Napod. clarissimè colligitur imputatio, postquam deuenit ad supplementum: ex quo præsupponit dotem fuisse minorem paragio, & melius in consuet. vt de successione, in verb. filię autem, ibi, Nam dos profectitia, de bonis patris existens, excludit a successione: duo ergo requirit, quod sit profectitia, & in causam dotis sit profecta.

23 Magna est difficultas inter Doctores de iure cōmuni, an dos, data a patre filię, quādo ipsa filia præmoriatur patri, imputetur in legitimā ipsi nepti ex prædicta filia, & aduertendū in hac quæst. licet inter Bar. & Bal. sit maxima cōtrouersia in l. in quartam. Nā opinio Bar. fuit affirmatiua, quam DD. communiter sequi dixit Picus ibi nu. 382. & veriorē, & receptiorē dicit Fernandez ibi art. 3. nu. 101. & alij latissimè relati per Crafs. in d. tract. q. 24. nu. 6. & negatiuam tenuit Bal. in l. illam. nu. 7. C. de collatio. licet distinctionis fœdere cōcordentur secundum Ripā in d. l. in quartam nu. 198. in cuius difficultatis solutione latius distinguit Crafs. d. §. legitima. q. 24. n. 7. cū seq. In Ciuitate nostra oēs prædictæ difficultates cessant

cessant: nam aut agimus de imputanda ista dote in legitimam istius neptis, quando non existente aliquo masculino, qui potuerit ipsius matrem excludere, vel ipsam, ipsa sola reperitur, quod debeat succedere, ita ut ei debeat vera legitima, ac de iure communi sit res decidenda, & tunc non sumus in prædictis difficultatibus, ex quo non potest dari casus, quod filia, quæ dotatur, & nuptui traditur, remaneat in potestate, cum statim per nuptias efficiatur sui iuris, non obstante quod emancipata non fuerit, ut in consuetud. led et mulier, de qua latè per D. de Franch. decis. 546. num. 12. & seq. ubi habetur pro emancipata, quod verò quando dos datur filia emancipata, quod tunc penitus non debeat per neptem imputari, Bart. & omnes, ut ait Picus in d. l. in quartam, num. 226. in 9. quæst. Bart. & num. 234. & refert, & sequitur Cras. loc. cit. num. 7. Hæc sunt consideranda in pluribus in materia collationis, vel imputationis, ut in tot. tit. ff. & C. de collat. bon. & de collat. dot. Et hanc considerationem in individuo post hæc scripta reperi Minadom facientem in repetit. constitut. in aliquibus in 4. notab. num. 6. circa fin. ibi, præterea dum pater dotat filiam, ubi, stante prædicta emancipatione, tenet, quod pater videatur donare ipsi filia dotem, §. accedit, C. de rei vxor. act. nec reddere, nisi ex pacto, ut in auth. sed quavis, C. de rei vxor. act. Et facit id, quod dicit

24 Capyc. decis. 176. num. 4. † Aut agimus, si debeat isti nepti imputari in paragium, & casu, quo esset locus exclusioni, quia propter masculinum esset ipsius mater exclusa, & nec isto casu poterit tractari de imputatione, cum ipsa neptis non sit ipsa creditrix nec legitime, nec veri paragij, quia, uti foemina, fuit exclusa ipsius mater, & per consequens ipsa, etiam uti ex radice infecta, ita Napodan. in consuet. sed si morienti, num. 302. & seq. & ibid. apost. quæ incip. circa istam glosam, & diximus supra, ut expressè dicit liern. in constit. ut de successibus, col. 13. in quæst. de patruo ibi, unde secus in filia sororis dotata, ibi tunc obstaret eis id, quod obstaret illis ex quarum persona volunt admitti; & amplius considero, quod de consuetudine ista neptis, quando frater extitit ipsius matris, vel ipsius filij, ac descendentes præexistunt tempore mortis aui, non consideratur à consuetudine neptis ex filia per se, sed poterit considerari uti hæres, vel succeditrix ipsius matris, ut si eius matri debebatur paragium, vel supplementum ipsa illud idem in specie possit pretendere, cum per se nunquam consideretur, ut dixi, siue sit filia filia dotata, siue non do-

tata, dummodo non fuerit masculiata eius mater, quia tunc, uti filia masculiatae admitteretur, ut dicit ibi Napod. in præd. glos. parentum in consuetud. sed si morienti, num. 302. & ibi additio præd. quæ incip. Circa istam glosam. Quod vero neptis filia ex se non consideretur, patet ex tex. huius consuet. si moriatur, ubi disposita successione descendendum in infinitum in stirpes, & per subingressionem in princ. cum prælatione masculini sexus, cum onere dotationis, & pœna masculiationis, ut in §. eas autem cum præcedentibus. Subdit consuetudo idem esse iuris in nepotibus, & alijs, nõ extatibus parètibus eorù, in §. idè iuris, cui statim subsequitur §. Et omnia, quae dicta sūt de nepotibus, pro nepotibusque, intelligantur de descendentibus ex masculis: ergo filia quando relinquit aliam filiam, vel filios, siue masculum, siue foeminam relinquit, siue unum, siue plures, semper erit ipsius descendens, uti ex foemina incognita à consuetudine, si est incognita nec paragium per se competere ei, nec legitimam patet, cum ab ea eius mater quoque fuisset exclusa, certum, & indubitatum erit; unde non potest cadere quæstio de imputatione, nec in legitima, nec in paragio, cum ex prædictis imputatio fiat cum illis, qui vel legitimæ, vel paragij sunt creditores, & ista dixi potius pro cognitione terminorù, quam ut ea necessaria putarem.

Repetit. par. ij. §. 10. de Parag.

- 1 Dos data ab auo nepti, ex filio an in putanda in paragio debito ipsi nepti per filium in ipsius filij successione, quando post mortem aui pater moriatur ipsius neptis, & an etiam conferenda in casu successions tractatur, nu. 10. & 11. quid de iure constit. & consuetudinis, & num. 13. & 14. per totum.
- 2 Dos data ab auo nepti, ex filio quando filius est pauper censetur data filij contemplatione, & quod filio diuite existente similiter presumatur filij contemplatione, num. 3.
- 4 Dos data à matre, vel auia materna censetur filia contemplatione, & venit in collationem.
- 5 L. dedit dotem, ff. de collat. intellectus dati per Menoch. conf. 183. num. 25. reprobantur, & alius intellectus tollitur, nu. 6. & 7. datur alius intellectus.
- 7 Contemplatio qualiter accipienda in d. l. dedit dotem, et quomodo à DD. sentiat. 9 Con-

- 9 *Contemplationem non oriri ex diuitijs, vel paupertate filij in prædicta l. dedit dotem, sed ex alijs concernentibus aui uoluntatem quando auus non tenetur dotare neptem aduersus Cæphal. conf. 105.*
- 12 *Constitutio Regni, ut de successione quomodo admittat dotium collationem.*
- 13 *Dos data ab extraneo non importatur, quia uidetur donata qualiter intelligenda ratio ab Ifern. data in const. in aliquibus in verb. quintumdecimū uer. quid si frater, et an dos, quæ non donatur debeat imputari.*
- 14 *Subuentionem habere auum quando dotat neptem sicut quando pater filiam.*
- 15 *Paragium liquidandum in uirilem esse iuxta regulas uirilis successionis liquidandum præuia collatione, ac legitima in eo contentam iuxta regulas legitimæ eiusque imputationem, & quomodo præuis istius liquidationis tractanda declaratur.*
- 16 *Dos data ab auo nepti quatenus in legitima debita filio patris ipsius neptis debeat imputari auctoris declaratio, & quando imputanda ex opinione Baldi num. 17.*

S. 10. *In quo agitur ad intellectum l. dedit dotem ff. de collat. bonor. an, & quando dos, data ab auo nepti, sit in successione filij conferenda, vel in legitima nepti debita, imputanda.*

Verò etiam an dos, data ab auo nepti ex filio sit imputanda in paragio, debito ipsi nepti in successione ipsius filij; quando, præmortuo auo, & facto casu successionis in persona filij, ac patris ipsius neptis, moritur pater, relictis masculis, & foeminis, & inter cæteras ista filia, & nepte, iam ab auo dotata, an etiam debeat habere paragium pro quantitate legitimæ in bonis ipsius patris, vel debeat computare dotem ab auo acceptam, quasi illam à parte receperit per tex. in l. dedit dotem, ff. de collat. bon. & quia conclusio de iure communi maximam habet in se difficultatem, ponam ip-

sam conclusiuo modo in materia collationis, scilicet, an debeat conferri in successione patris. Secundò in imputatione, ut ad nostram materiam applicari deinde possit.

- 2 Principalis conclusio est, quòd, existente filio paupere, auus dotem det filij contemplatione, d. l. dedit dotem: quippe officium aui circa neptem ex officio patris, erga filium dependet, & quia pater filia, ideo auus propter filium nepti dotem dare debet. Salycet. in l. fin. C. de dot. promiss. Bald. in authent. res, quæ, C. commun. de leg. Roman. in l. 1. ff. sol. matr. Socin. sen. conf. 33. vol. 3. num. 16. qui de communi testatur, Brütius consil. 56. Rip. l. 1. solut. matrim. num. 74. Socin. iun. in d. l. 1. ff. sol. matrim. num. 192. qui etiam de communi testatur: obligatur enim pro filio pater, & sic uti fideiussor, & filius uti principalis; qui, quando esset soluendo, fideiussor non teneretur, ut dixit Rip. loc. cit. concludit Cæphal. conf. 105. num. 59. Aut ergo non tenetur auus dotare, aut tenetur propter filium Cæphal. d. confil. 105. num. 37. & sic intelligitur d. l. dotem dedit, filio inope existente.

Et licet nonnulli teneant d. l. dedit dotem, procedere indistinctè siue diuite, siue paupere filio existente, prout ex Bart. Socin. in l. 1. sol. matr. num. 49. post Bald. conf. 223. 3. vol. & Barthol. de Capua in quadam apost. in d. l. dotem dedit, prout refert Socin. iun. d. l. 1. num. 192. in fin. non tamen in ipsorum ratione negant, auum propter filium teneri, ita ut ipse filius dare videatur, itaque aliter intelligi non potest quocumque modo intelligatur d. l. dedit dotem, cum semper dos intelligatur à filio profecta.

Et in specie, quòd dotet auus filij contemplatione, quando filius est pauper secundum ueriores sententiam, arguendo ex d. l. dotem dedit Cæphal. d. conf. num. 37. & Alex. in l. in quartam, ff. de leg. falcid. in l. qui aliena, §. interdum, num. 4. ff. de acquir. hæred. idem consil. 138. lib. 5. conf. 31. lib. 4. & consil. 89. num. 6. eod. lib. sequitur Menoch. lib. 3. præsumpt. 17. num. 3. Rip. in d. l. in quartam, num. 204. Crauet. consil. 119. num. 8. Qui de communi testatur Cucchus tract. de leg. pag. 52. nu. 36. Coraf. in l. frater à fratre in 1. par. num. 68.

Nec obstat ratio contrariorum, dicentium, auum teneri filio, inope existente, & propterea dotationem esse factam ad se liberandum ab ea obligatione dotandi non filij obligatione, ut dicit Menoch. consil. 183. num. 14. quia semper verum est, auum, uti fideiussorem, & accessoriè teneri, & propterea numquam

quam potuit dici, quod non tenetur filius, idemque pater istius neptis, & semper auus dicitur soluere ex filij obligatione, vt dicit Cephal. d. conf. 105. num. 59. per d. l. dotem dedit. Et sic præsumeretur dos ab auo ad filiū, & breui manu à filio ad neptem peruenisse, secundum rationem Cyn. in l. scimus, C. de inoffic. testam. in 5. quæst. Alciat. præsumpt. 117. reg. 1. & Cephal. d. conf. num. 22. & Menoch. d. conf. 183. nu. 4.

3 Quod verò etiam filio diuite existente, verior sit opinio, quod, si auus dotem det, iam dubio censeatur filij contemplatione dotare: & per hoc procedant omnia prædicta dicunt omnes DD. supra relati, Cephal. d. conf. n. 30. & Barthol. de Capua, & Socin. supra relati hoc maximo, & indubitato fundamento,

4 Nam mater, & auia materna non tenentur dotare filiam, vel neptem, l. neque mater, C. de iur. dot. & tamen si auia dotat neptem, censetur dotasse cõtemplatione filia; & si neptis velit succedere matri, debet illam conferre, ita est text. in l. an liberis, C. de collat. & ibi notat Riccard. Malumbr. Mart. Syll. Alberi. de Rosat. prout dixit Alciat. d. præsumpt. 17. reg. 1. sequitur Cephal. d. conf. num. 31. qui num. 38. Hoc confirmat argum. tex. in l. profectitia in princ. ff. de iur. dot. vbi dos profectia ab auo præsumeretur profectitia, & talem fuisse sentium Alex. in d. l. in quartam, num. 27. prope fin. in dict. l. qui in aliena, Si in torum, num. 4. vers. sed responde, & ibi ff. prope fin. & esse de mente Ripæ in l. 1. num. 74. solut. matr. siue simpliciter dotatio præcessit, siue filij nomine, semper filij contemplatione præsumetur dotatio, vt per Cephal. loc. cit. num. 40. & 41. autoritate Butt. in d. l. dedit dotem, & d. conf. 133. & aliorum ibi collatorum, & in collatione Menoch. d. conf. 183. num. 26. admittit omnia prædicta per tex. in d. l. vt liberis, licet contrarium teneat in imputatione, vt dicemus. Vnde indubitanter concludendum collationi esse locum etiã dato filio diuite tempore ipsius donationis, & sic in vtroque casu defendit, sequendo Cephal. Barbof. in h. r. par. 4. num. 118. cum præcedentibus præcipuè nu. 113. in princ. verbi neque enim primò obstat, vbi ex legis potestate fieri hanc translationem obligationis dixit. Nec obstant fundamenta contrariorum, dum dicunt data ab auo præsumi in dubio neptis contemplatione, & dicit Menoch. d. conf. num. 15. & itum. 32. nam intelligitur in illis, in quibus neque pater, neque auus per patrem tenebatur ex d. l. dotem dedit, sic eam generaliter intelligendo: vt dicit Cephal. d. conf. num. 41. verum non obstant contraria, &c.

Alex. conf. 138. vol. 5. n. 1. & 3.

5 Nec minus obstat intellectus datus per Menoch. ad d. l. dotem dedit, d. conf. 183. nu. 25. autoritate Ruini d. l. in quartam, num. 59. in fin. qui dicunt collationi locum esse, quando dos est reuersa ad patrem, quasi à contrario non reuersa, non sit conferenda, vel loqui, ad hoc vt poscit pater exigere dotem. Nam per primum intellectum potius confirmatur prædicta nostra opinio, quia cum ibi tractetur de collatione facienda per patrem, dum succedit auo, dotis ipsius filia; relicta; dicit illam dotem non esse conferendam per patrem, nisi reuersam ad eum: ergo quando tractatur de conferenda dote ab ipsa nepte, & penes eam reperitur, eadem ratione debet conferri, & per secundum intellectum confirmatur nostra opinio; nam si ibi conceditur actio patri ad dotem petendam: ergo si ad ipsum reuertitur, profectitia est, l. dos a patre, & ideo conferenda.

6 Nec obstant solutiones Doctorum, qui dicunt dictam l. dedit dotem loqui in casu claro, quando, scilicet, iam constabat filij contemplatione fuisse dotem relictam per illa verba (per me filia;) nam, si non essent alia verba bene posset talis intellectus sustineri; sunt tamen alia verba sequentia (dare debet) ita vt non per voluntatis actum, vt illi dicebant, prout esset, si expressè voluisset filium contemplari, sed per solam necessitatem dandi dotem concludit lex, præsumi filij ratione, dotem esse datam.

7 Hinc sit si rectè, vt dixi, consideratur ratio d. l. dotem dedit, & Doctorum, qui dixerunt, quod in casu, quo pater tenetur, siue semper teneatur, vt dicitur, & ceteri dixerunt siue filio inope, vt est, & communis, dotem esse filij contemplatione datam, non esse intelligendam contemplatione liberam, prout leg. fin. C. de usufruct. de qua si auus non teneatur, loquerentur: sed de contemplatione iuris: lex enim intelligit talem donationem esse ab auo factam, filij ratione, non ob amorem erga filiam, non ob liberam voluntatem ipsius auj, sed ob solam necessitatem, in cuius personæ repositam dotandi neptem dependentem a necessitate patris dotandi filiam, aliud non considerando, quod optime Barbo. dixit legis potestate fieri hanc translationem obligationis.

8 Vnde in prima contemplatione, in cuius voluntate reposita, possunt intelligi omnia argumenta concludentia testatoris voluntatem, contemplandam, & considerandam, an si voluerit, vel non, talem contemplari, & sic de ea voluntate dubia disputare: quando enim

est

est coacta, non est voluntaria, non dicitur, ff. de regul. iur. & propterea contemplatio personarum filij non est in patris voluntate, quando dotat ex necessitate, quia filius tenetur, cum lex indifferentem intelligit, filij ratione datam, quia officium aui circa nepotem dependet ab officio patris circa filiam, & quia pater filie ideo auus nepoti dotem dare debet, exclusa penitus omnis voluntatis consideratione, ut dixi.

Quam rationem, & verba dictarum legis non ponderantes DD. predicti dicebant, quod, quando auus ipse tenetur, debet presumi velle id, quod ipse debet, & ad quod tenetur non filij, sed ipsiusmet debitoris contemplatione: nam, licet non contempletur filius ab auo, quia attendit se liberare ab obligatione, quia a iure affectus est: tamen ius hanc donationem considerat, tanquam a necessitate filij dependentem, ut per hoc filius dare censeatur, & hęc distinctio omnium DD. opiniones concordat: nec enim alia fuit ratio illorum, qui in filio paupere contemplationem in ipsius persona posuerunt, nisi quia tunc propter filium auus tenebatur, ut ex Menoch. d. conf. n. 14.

9 Remaneat, ut dixi per predicta, voluntas aui consideranda in ijs tantum casibus, in quibus non tenetur, in quibus sit per indicia patris dendum ipsius voluntatis: unde patet mater sensisse Cephal. d. conf. n. 12. & qui tenuit predictam distinctionem de diuite, & paupere tunc necessariam ad affectum ipsius aui, & voluntatem noscendam, cum per illam quatuor non inferatur ad affectum ipsius aui, sed solum ad necessitatem dotandi, ut dixi quid. non commune habet affectio in nepotem cum diuitijs, vel paupertate filij?

Patet igitur ex predictis (licet cum difficultate) primę quęst. conclusio, scilicet quod in casu quo esset locus successioni ab intestato, mortuo filio, debeat collatio fieri ipsarum dotium datarum ab auo nepoti ex filio, quasi profectitia sint ab ipso filio.

10 Secunda est tractanda quęstio, an scilicet debeat imputari in legitima, debita nepoti in bonis patris: & in hac re licet in collatione difficultatem habuerit Meno. in prad. conf. r. 3. ut prędiximus, non tamen in imputatione dubitavit contrariam asserere sententiam, ut dicit Menoch. d. col. n. 26: illa ratione, quia non valet argumentum a collatione ad imputationem ex opinione Ruini in l. in quartam, nu. 56. Itē alia ratione ex eodem Ruino ibid. n. 57: quia diuersa est ratio in ducēs collationem, a ratione inducente imputationem, nam quę ad collationem debent conferri, non solum quę capiuntur per causam immediatam, sed et per causam re-

motam, & mediatam, ac dicitur profectitia, quę est fauorabilis collatio, ut supra diximus, quoad imputationem in legitimam; scilicet est in imputatione, quia tunc ea tantum imputantur, & dicuntur profectitia; quę immediatę solū ex patris persona capiuntur, sicut in l. cum oportet, C. de bon. quęlibet. sed contrariam opinionem. scilicet quod in legitimam debita ipsi nepoti in bonis patris debeat similiter imputari tenuit Alex. conf. 31. vol. 4. quę loquitur in specie in filia, quę debet habere tantę legitimam ex forma iuris, vel statutorum: quādo sumus in dubio, an pręcesserit dotatio contemplatione ipsius nepotis, & presumi filij contemplatione, omnes DD. tenere dicit additio authoris reprobi, ibi l. i. A. & magis comunē esse dixit Cras. in d. §. legitima, q. 25. sed ibi loquitur de imputanda ipsi patri in legitima, in bonis aui debita: de quo infra dicetur, tenet tamen comunē in eo, quod dicit esse in dubio,

11 data filij contemplatione. † Sed mihi non placet ista opinio, illa potissimum ratione, quia non reperitur iure expressum debere imputari, & in regno in materia constitutionis hoc absolutum esse, vel et de consuetudine teneo non esse imputandam donationem, factam ab auo in paraggio, debito in bonis patris, quia tamen ab hereditate aui, quando sit casus, quod ista ab aui successione debeat excludi, quam in bonis patris, quando sit casus successionis in bonis ipsius patris semper paraggio ipsi nepoti deberi, etiam est, ut late supra pluries dictum est. Et colligitur ex autoritate Iseri in conf. ut de successioneibus, in verb. filia autem. Vbi ad hoc, va. procedatur filia a successione patris, debet esse dotata a patre, ibi, sed si non esset dotata, ab bonis patris, non excluderetur maior coniugata, & dotata ab alio, quam a patre, & in conf. in aliquibus col. 2. super verb. maritatus, vers. quod visum est antiquis, ibi, quia dotata excluditur a successione dotantis tantum: excludit. non dicitur ex imputatione, ut dicit in d. col. ut de successioneibus, in verb. filij aut. fratrum, col. 3. vers. quando iure fratrius ibi, & quia habet portionem suam. si paragium datus fratrius ideo repellitur, & ab imputatione dicitur, quod ad collationem conf. ut de successioneibus in §. filia autem, cum primo inducit exclusionem de iure Francorum in dotata primogenita, deinde de iure longobardo collationem & si non dotę profectitia imputari voluit, & de iure de conferri: ideo Iseri in d. conf. in verb. collatis dotibus; exposuit profectitia de partris substantia, ut etiam dicit glo. in ead. col. 12 in verb. filia aut., † non tamen ex quocumque titulo admittit collationem simul cum imputatione per hoc credas, quod constitutio solas dotes, quę debent imputari, conferri voluerit:

rit: quia constitutio noluit nouum ius in hoc statuere, sed tantum discernere ius Francorum à iure Longobardo, ut videtur dicere glos. in d. §. filiarum autem, erit ergo collationis locus secundum disposita à iure communi, & imputatio non admittetur, nisi quando ex propria substantia patris dos peruenerit, & hoc est, quod dicitur, quod dotata debet esse dotata de bonis eius, de cuius successione agitur: dotata ergo ab auo, non excluditur à successione patris, & ratio est euidens: nam si fuisset factus casus successione aui, ut quia fuisset pater premortuus, viuo auo, & deinde neptis deberet succedere auo, nonne per illam dotationem exclusa fuisset à successione Aui? quomodo vnica dotatio potest causare plures exclusiones, nisi expresse dicatur dotata de bonis paternis, maternis, & auitis, ut solet hic Neapoli fieri in dotationibus similibus personarum, vel esset fatendum, quod isti nepti, quando fieret casus successione aui, iterum deberet habere paragiū, ut diximus in bonis, aui quasi illud fuerit de bonis patris.

13 Nec obstat autoritas Ifern. in constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum in vers. quid si frater, viuo patre: ubi inter alias rationes, & argumenta, quæ proponit Ifer. ad concludendum imputari non debere dotem, datam à fratre, viuento patre in paragiū debitum post mortem patris ipsi forori in bonis paternis, inquit, quia extraneus quando dotat, videtur donare, leg. 1. §. accedit, C. de rei vtor. ad. & in vers. extraneus, dicit omnem esse extraneum, qui non habet in potestate, quasi auus paternus: per hoc non videtur donare: sed si rectè perpèdant ibi dicta Ifern. non concludit per hoc in auo, vel altero, qui habet dotatam in potestate, quod vnica dotatio, ab auo facta, excludat à successione patris, sed bene, quod teneatur reddere dotem in casu soluti matrimonij, & stipulatio censetur facta ad beneficium dotantis, iuxta §. accedit. Ex hoc non inferitur ad exclusionem à successione alterius, quam dotantis, sed bene per dotationem excluditur imputatio, vnde valet ibi illud argumentum eo modo, quo ab Ifern. inducitur, ut eo ipso, quod frater dotando donat non potest soror excludi per dotationem illam à paragio paternorum; sed non è contra, si non donaret, & stipularetur, sibi reddi deberet excludi ista soror à paternis; nam tantò minus debet excludi quanto minus dotem habere dicitur, quando fratri esset reddenda in casu restitutionis quam si tale pactum non esset. Concludo igitur, quod ista dos non debeat imponari in aliud paragiū, quam in paragiū in bonis aui, aliàs sequeretur,

quod vnica dotatio, vel vnicum paragiū excluderet dotatam à successione alterius, quam dotantis contra ea, quæ pluries diximus in discursu successione tam vigore constitut. in aliquibus quam constit. ut de successione aui, quam huius nostræ consuetudinis, & diximus hic in articulo quinto.

14 Vltimò còtra prædicta facit argumētum, nam sicut quando dat dotem pater pro filia, sic auus pro nepte, filia filij, tanquam ex necessitate iuris maritans, potest petere subuentionem à vassallis, ita Ifern. in constit. comitibus in fin. & alij, quos sequitur Frecc. de subfeud. in lib. 2. autor. 2. num. 17. qui in specie inquit ex d. l. dedit dotem, ex persona filij auum teneri: ergo si auus fungitur vice filij debet per tale paragiū, vel dotationem excludi à successione filij ipsa neptis: & ibi Frecc. declarat. quod fortè filius prædecessit in vita patris, vel si filius sit pauper, nec potest de suo dare dotem: sed facilis est responsio: nam non nego, quod auus debet habere subuentionem, quando maritat neptem, quia in omnium ascendentium bonis potest dari paragiū, & non inferitur, habuit subuentionem dotans, ergo excluditur ab alterius successione, quam à successione ipsius dotantis: nam inquit Pet. de Greg. in d. trac. q. 4. n. 2. q. illis personis tantum debetur, dos de paragio, pro quarum dote potest Baro petere subuentionem: ergo quando auus dotat, dotat, & habet subuentionem, quia neptis debet habere paragiū, & filio inope existente, non habet, nec potest à filio, eiusdemque patre sperare paragiū: quando deinde moritur auus, & succedit filius, s. pater istius neptis; bona auita efficiuntur bona paterna, à quibus, patre deinde moriente, non potest excludi neptis eius filia: quia sunt alia bona, de non dicitur dotata de bonis istius patris, ut latè probauimus supra in princip. huius repetit. in discursu constitut. ut de successione aui, in ea quæstione an illa, quæ habuit dotem à patre excluditur à successione fratris. Ex Ifern. auctoritate in pragmatica filingeria, allegata: requiritur igitur, quod sit dotata de bonis ipsius, de cuius successione agitur, ut dixit Ifer. in constit. in aliquibus, in verb. quintumdecimum, vol. 12. vers. dotes dantur, ibi. *sed filius post mortem patris, aut matris hæreditate ut filiam sororem suam excludat, tenetur dare paragiū de illis bonis: sicut portionem legitimam, & alia*, quæ ibi sequuntur: si igitur in computatione, seu imputatione legitimæ de iure non est expressum, quod debeat imputari, remanet indubitabilis conclusio, dotem, scilicet; ab auo datam, non esse imputandam in paragiū,

gium, in bonis patris debitum; nec per eum à patris successione neptem excludi: & facit viua ratio: nam quando pater moritur ista filia excluditur nunc à successione patris per masculos: ergo nunc debet dotari de paragio secundum facultates, & bona, à quibus excluditur: ista bona sunt patris modo, de his ergo debet dotari, vt excludatur, vt ibid. sequitur Iser. nam, vt prædictum est, quòd ut repellatur dotata, debet inspicere, vtrum sit dotata de bonis eius, de cuius hæreditate, & successione petitur repelli.

15 Prædicta uerò de collatione, & imputatione interius considerando, non erit extra rationem considerare dupliciter. Naturam ipsius paragij, prout pluries supra diximus. Altero modo, attenda quantitate legitimæ, & tunc erit de eo tractandum ad similitudinem legitimæ, & non erit tractandum, nisi de imputatione iuxta regulas iuris communis de imputatione loquentes, & secundum ista declarationem intelligendus est semper Iser. in prædictis locis, quod paragium debetur, vti legitima de bonis, scilicet, pro quantitate legitimæ, vt in transmissione: item in actione contra tertium possessorem supra diximus, & infra dicemus in onere imponendo in ipso paragio iuxta l. quoniam in prioribus, quæ omnia intelliguntur iuxta quantitatem legitimæ, ita Bart. in l. lucius, §. maritus, ff. ad Trebell. quem omnes sequuntur, vt testatur Suarez in l. quoniam in prioribus, ampliat. 12. n. 2. communem, & receptissimam sententiam dicit Vasq. de success. creat. §. o. n. 290. & per prædictos, Craff. q. 42. & dicit Iser. in d. consti. in aliquibus, verb. maritare, ibi, *paragium, ut portio, quam habet de bonis, quod habere debet sine aliquo onere ad exemplum debitorum subsidij, C. de inoff. testa. l. quoniam, & in verb. quintumdecimum, col. 12. in verb. secundum sententiam in fin. & verb. dotes datur, ibi, sicut portionem legitimam: & hoc declarat expressè Iser. in ead. consti. in aliquibus in d. verb. quintumdecimum, col. 9. in prin. verb. ibi. unde quantum est hæc portio, paragium istud est eiusdem iuris, sicut legitima iure natura, & sine bonere habeat liberè, C. de inoffic. testam. l. quoniam, tantum enim est dicere, quantum est hæc portio, quantum pro quantitate huius portionis, secundum prædictam DD. communem opinionem.*

Quando verò in ipsius paragij liquidatione est sumenda virilis, & liquidanda quantitas vera virilis, vti cæteris masculis competens, erit ad ipsius virilis liquidationem veniendum ad puram, & veram collationem, prout si in virilem ipsam foeminam succede-

ret, & sic virilis facta prius collatione omnium illorum, quæ secundum regulas iuris essent conferenda, & collatis illis, quemadmodum erunt etiam conferenda, data cæteris fratribus, deuenitur ad notionem veræ virilis alias multa absurda venirent cum posset esse, vt si non daretur collatio in liquidatione virilis, & vellet ista, quæ non potest, nuptias contrahere cum legitimæ quantitate; liquidari facere dotes vsque ad virilem, posset plus habere, quam masculus, & hoc modo transcenderet virilem, si masculi conferrent, & ipsa non: in summa æquitas maxima suggerit, vt legitimam, in paragio contentam, iuxta regulas legitimæ; virilem iuxta regulas virilis, cæteris masculis debitæ, habeat ista foemina; quando verò esset facienda liquidatio, vt solet in sola legitima, simpliciter per regulas imputationis erit procedendum ad liquidationem, & sic in omnibus procedendum ab ipsa quantitate legitimæ exclusiue vsque ad ipsam virilem, si enim ista constitutio, & consuetudo est facta in fauorem masculorum, quòd præferatur, nõ debet retorqueri in eorum læsionem, vt detur plus, quam haberet, si succederet foemina. Ita Iser. in si. d. consti. in aliquibus, verb. vitra verò suam portionem: & in ea portione liquidanda concurrat æquitas, & militent omnes rationes introducentes ipsam collationem; vnde sic posset intelligi Napo. supra, dum voluit arguere à collatione ad imputationem in paragio, scilicet, quado paragium in virili esset liquidandum: & prædicta notabis, quia à nemine vidi tacta.

16. Vnum tamen non omitam, licet extra rē, & materiam paragij, quòd dum DD. communiter dicunt, dotem datam ab auo nepti, esse imputandam in legitimam, debitam filio in bonis aui, & similiter in casu successione conferendam, prout de communi testatur Gabr. commun. concl. lib. 3. de iur. dot. con. quinta, & addentes reprobat ad const. 31. Alex. lit. A. vol. 4. & latè refert Craff. d. tract. q. 25. iuxta declarationem, quam ipse Craff. facit ibi n. 2. scilicet, quando auus dotat filio in ope existente, non autem filio diuite, quod Bald. in auth. ex testamento, col. fin. C. de collat. tenet contrarium per text. in l. dedit dotem, quæ reprobat Rip. in d. l. in quartam, nu. 202. ego tamen censeo, non esse ita simpliciter prædictam conclusionem intelligendam, sed cum aliquali moderatione, & æquitate. Quid enim, si auus tantum det pro dote ipsi nepti ex filio, quantum ascenderet legitimæ quantitas, debita filio in bonis aui, erit ne iste filius reijciendus ab vniuersa hæreditate aui, eiusque patris, ex quo iam habuit legitimam? maximè si habet iste

iſte filius alios nepotes, & proprios filios, &
 iuris ratio expoſcit, quando omnia deſiceret,
 vt ſit aliqua proportio à legitima, debita iſti
 filio reſpectu totius patrimonij auiti, quæ ad
 ſummum erit ipſius patrimonij integer triens
 ad legitimam debitam in bonis patris, ipſiſſi-
 miſ, & prædicti aui nepti, quæ erit, filio non
 exiſtente, ſoluendo triens ipſius trientis ad
 ſummum, & iuxta numerum liberorum mi-
 nus: itaque potius crederem eſſe ſolutionem
 factam ab auo ipſi nepti computandam ipſi
 filio, quando filius eſt diues, quàm quando eſt
 inops, quia tunc auus videtur fungi officio
 paterni, qui tunc verè, & cum effectu tenetur
 ad hoc, vt in ipſius legitima imputari debeat;
 quia per ipſam ſolutionem, auus facit, vt non
 diſcedat quantitas illa dotis à patrimonio pa-
 tris, quæ diſcederet, ſi ipſe non dotaret, quaſi
 ſit facta vera ſolutio nomine veri debitoris,
 ſue præſumptiue, ſue expreſſe. l. in pupillo.
 ff. de ſolution. quàm in ſpecie in hac ratione
 adducit Barboſa ex Gomeſij opinione in l. i.
 par. 4. nu. 120. verſ. & facit. ff. ſolut. matrim.
 At quando pater non eſt ſoluendo, licet auus
 teneatur, non tenetur tantum, & ſimpliciter
 ratione ipſius patris: nam cum effectu pater
 non tenetur, quia non eſt ſoluendo, & ius il-
 lum excuſat, & per hoc nõ poteſt dici ſoluiffe
 auus ad tuendum patrimonium patris, cuius
 inane eſt, ſed ad tuendum officium pater-
 num. l. dedit dotem. ff. de collat. & ibi glo. &
 dicit Barboſa num. 113. in fin. d. l. i. par. 4. ff.
 ſolut. matrim. & ſic magis profectitium à pa-
 tre deberet videri, quando pater poteſt ſol-
 uere, & ſoluit auus, quàm quando pater eſt
 inops: quia tunc verè. vtile negotium gerit
 ipſius patris, quia verè liberatur pater per ta-
 lem ſolutionem. l. ſoluendo. ff. de negot. geſt.
 quaſi dicat pater, quando ego ſum inops, ius
 me tuetur, vt tu tenearis. & potes cogi. ideo, ſi
 tu ſoluis, ex neceſſitate non debet iſta neceſſi-
 tas mihi imputari in bonis, quæ non habeo,
 quia hoc modo eſſet dotatio, facta à me pa-
 tre inope, & per talem dotationem ad
 inopiam ſimiliter poſt mortem aui filius,
 idemq; pater redigeretur. Itaque maximè ex
 prædictis dubitarem de prædicta communi
 conſuſione: ſi enim auus verè pro patre ſol-
 ueret, haberet actionem recuperandi dotem.
 datam nepti à filio, quaſi creditor filij factus,
 & non teneretur auus de iure ipſe, vt dicit
 tex. in d. l. dedit dotem. Et ad minus omnino
 ſimpliciter non poteſt intelligi prædicta con-
 cluſio, ſed pro illa quantitate, pro qua vtile,
 & neceſſarium negotium gerit auus ipſius fi-
 lij, ſcilicet, pro quantitate legitimæ, pro qua
 poſſet neptis, quando filius illam legitimam,

vel portionem poſſideret ex iuris diſpoſitio-
 ne aſtringi, quaſi pater cogatur habere ratum
 id; quod auus fecit, quando pater habuit ne-
 ceſſe facere, vt in ſimili dicit Iſern. in præd.
 conſtit. in aliquibus col. 10. verſ. pater cogi-
 tur, & in hac quantitate conſiſtit dos, in qua
 reſtringitur officium paternum, vltra illam
 non eſt officium paternum, & auus ſungitur
 officio proprio, argumen. d. l. dedit dotem. ff.
 de collat. bonor. facit tex. in l. profectitia. §. ſi
 filiuſam. ibi, eatenus, quatenus auus eſſet do-
 taturus neptem ſuam. id enim in rem aui
 17 videri verſum. ff. de iur. dot. ¶ Imò ego in-
 differenter ſequerer opinionem Bald. in d.
 Auſſen. ex teſtamento. num. 38. verſ. Tertio
 quæro, quòd non ſit imputanda illa ratione;
 quia licet ſit contemplatus filius, non per hoc
 ipſa dos eſt in bonis filij, quam neptis habuit,
 niſi quando eſſet reuerſa ad ipſum filium, iux-
 ta d. l. dedit dotem, vt aperte probatur ipſi l.
 filium emancipatum. ff. de collat. bonorum,
 & in l. i. §. fin. in fin. ff. de collat. dot. Vbi fi-
 lius emancipatus non conſert dotem, quæ
 ipſius filia habet dotata ab auo, quia non eſt
 in bonis ipſius filij, ſed neptis, vt dicit Cuiac.
 tract. 4. ad African. vbi explicat d. l. filium.
 tanto minus ergo imputabit, cum difficilius
 imputentur res, quàm conſerantur ex præ-
 dictis; ſi ergo ex prædicto tex. non conſertur
 dos per filium, ergo nec imputabitur: in-
 telligenda igitur eſt prædicta conſuſio, quan-
 do iam eſſet reuerſa ad ipſum patrem, eun-
 demque filium, & ipſam haberet, & ad hoc
 bene facit tex. in d. l. dedit dotem in fin. quæ
 dicit dotem reuerſam eſſe filij ex hæredati, &
 ipſam habere ex bonis patris, quando verò
 non eſt reuerſa, è contrario non erit penes
 filium de bonis patris, & ſic malè Rip. loc.
 cit. in l. in quartam reprehendit Bald. dum
 dicit allegare prædictam l. dedit dotem, &
 probare contrarium, cum hoc modo optimè
 probet, & dicit prædicta Barboſa in d. l. i.
 par. 4. num. 120. verſ. item conſequetur. ff. ſol.
 matrim. licet non ita clarè, vt per hoc in caſu
 reuerſionis non factæ imputationem expreſſe
 neget, ſed implicite id aſſerit, dicendo do-
 tem reuerſam eſſe imputandam illa ratio-
 ne, de qua dixi, quia ſatis videri poteſt penes
 filium eſſe dos illa, quam ſi filius ex ſuo de-
 diſſet, tanto minus eſſet in bonis habiturus. l.
 pupillus. ff. de ſolution. ex autoritate Gomeſ.
 in l. Thauri 29. num. 16. ad fin. ex ſic in effe-
 ctu concludit, ſecundum ea, quæ iam diximus
 & de imputatione datorum inter viuos ha-
 tenus dictum ſit.

Y Repet.

Repet. Par. 2. §. 11. de Parag.

- 1 Imputantur in legitimam omnia ex ultima voluntate adcepta ex iudicio testatoris ex hereditate.
- 2 Filiam pater non tenetur instituire quamvis ad adest masculus de iure constitutionis vel consuetudinis.
- 3 Pater de iure communi tenetur filiam dotare ad arbitriam ipsius patris.
- 4 Barbof. in l. 1. part. 4. num. 1. o. in fin. oppugnatur in 40, quod tenet patrem teneri filia dotari compensentem daretiam subtra legitimam.
- 5 Relictum, seu legatum factum filie per patrem cui dos patris debebat an censatur relictum animo compensandi latissime discussatur, & concluditur negativè contra communiem.
- 6 Dicitur §. quod in vita, ff. de leg. faciendo ponderatur, & retorquetur pro opinione contra communiem.
- 7 L. huiusmodi, §. cum pater, ff. de leg. primo pro communi similiter adducta disputatur.
- 8 L. si cum dotem, §. si pater ff. solut. matrimonio noviter ex auctoris intentione expenditur, ad mem. 9. tollitur verborum dispositio posita per Cuiacium sibi, 3. obse. cap. 16. & infranum. 19. repetitur predictus intellectus.
- 9 Compensationem non induci, nisi quando legatum sit dotis nomine, & non esse debitum necessarium, & voluntarium ad hoc considerandum ostenditur.
- 10 Barbof. solutio ad tex. in l. si pater pro filia, ff. de collat. dot. in d. l. si cum dotem §. si pater, nu. 35. cum se q. ff. sol. matr. oppugnatur, & rejicitur.
- 11 Legatum simpliciter factum per patrem filia intelligi pro dote non esse verum. adversus Barbosam defenditur d. §. si pater, nu. 35. & ad id expenditur tex. in l. quod autem in stipulatione, ff. de iur. dot. & l. tali facta stipulatione in fin. eod. tit.
- 12 Legatum factum genero per socerum filia nomine absque expressione quod sit dotis nomine differre à legato eodem modo dotis nomine facto eidem ab eodem.
- 13 Compensationem presumi in debito necessario, & non in voluntario, male colligi ex aut. praterea C. unde vir. & uxor. per Doctores, vel ex imputatione in legitimam.
- 14 Debitum voluntarium non presumit consisti. non verè probari per iura DD. allegata, sed ponderandum animum relinquentis ad compensationem inducendam.
- 15 Debitum voluntarium, & necessarium ad compensationem ex opinione ueritatis. Doctores ponderantur rationes, ubi alicuius sint momenti ad fundandum dictam distinctionem.
- 16 Legatum nomine dotis, vel quarta factum compensatur cum patris dote, & non aliter ex mente Napo.
- 17 Compensationem siue debiti voluntarii, siue necessarii legato non est admittenda, nisi concurrant habiles termini ad compensationem inducendum, et ff. de sola quantitate ad quantitatem.
- 18 Confusio ex institutione facta ipsius filie per patrem, quando tollatur actio de dote contra patrem, & quid in incursu duratione legis facit dicitur debiti confusio ratio habeatur.
- 19 Legatum quando presumatur relictum animo compensandi cum paragio, vel vita militie de paragio, & item cum medietate antiquorum, & portionibus consuetudinariis, nu. 45.
- 20 Paragii debitum non esse hereditarium probatur, & nã descendere à defuncto ad heredem, sed esse proprium ipsius filii, & alienius, qui ad illud tenetur, et n. 31. il. 2. 41. 42. & 43. & ad hoc ponderatur const. in aliquibus nu. 44. ubi idem in vita militia, et differre à legitima, et quartis, n. 32.
- 21 Compensationem cum legato non admittitur illius debiti, quod tempore mortis non existit, sed incipit ab herede deberi, & post mortem, nu. 34.
- 22 Anna oppositiones, & responsiones in cons. 120. adversus decis. Afflic. 138. tolluntur ad confirmationem decisionis prædictæ, cuius ratio noua ponderatur per auctorem, nu. 29.
- 23 Vita militie non regulatur secundum naturam alimentorum, & nu. 27.
- 24 Compensationem contra alimentarium non potest obici.
- 25 Compensationem vita militie cum legato feudali non admittenda tanquam inter diuersa consistant creditum, & debitum.
- 26 Anna notatur prædicto cons. dum male reprehendit Affl. prædictæ decis. 138. in allegatione Alberici C. de rei uxor. ad. in princ.
- 27 Afflicti ratio, qua sit in prædicta dec. 138. & Anna notatur, qui aliam dicebat esse ex com-

1. communi Doctorum auctoritate.
- 33 Compensatio non admittitur legati species cum credito portionis fructuum.
- 34 Glos. in l. si cum dotem §. si pater, ff. sol. mat. in uerb. tatum in finalibus uerbis expeditur aliter quam ab Alberic. & Bart. & Anna intelligitur, ac nu. 35.
- 36 Imputationis tam inter uiuos, quam in ultima uoluntate recepte cum legitima paraggio, & uita militia ratio discutitur, & quando deroganda.
- 37 Imputatio quare fuerit à iure reperta, & aduersus quas personas.
- 38 Imputatio deneganda in paragium, uel uitam militiam relictorum simpliciter, & non in eam causam ualide demonstratur arguendo ex ratione quare paragium, & uita militia debeat.
- 39 Aestimatio an debeat fieri institutione facta, remissiuè.
- 40 Filij in fundo, siue ex pacto, siue hereditario quomodo succedant et quando pater non expresse disposuit, uel ualide cum assensu in ipso hereditario.
- 46 Debitum quod ab alio debetur, quam à testatore non compensandum cum legato.
- 47 Portio antiquorum, uel medietas debetur à testatore contra opin. Buccin.
- 48 Legatum certorum bonorū antiquorum an compensandum cum medietate debita ipsi legatario, ac etiam proximiori, uel filio, & qui si sub nomine portionis esset legatum, nu. 52. & 54. excluditur imputatio compensatio, & collatio.
- 50 Bonorum antiquorum dispositio non est presumenda, nisi expresse per testatorem fiat, & in dubio presumitur testator disponere de portione libera, sic etiam interpretanda institutio, ac generalis dispositio.
- 51 Portiones antiquorum non esse subiectum habile ad recipiendam compensationem cum legato demonstratur, & quia in ipsis non potest dari uoluntas disponens, nec potestatis dissonantia etiam quia in ipsis succeditur ab intestato, quo casu non habet locum imputatio nec collatio legati.
- 55 Donatio inter uiuos nec imputatur, nec compensatur cum portionibus consuetudinibus que debentur ex ultima uoluntate, & non ex dispositionibus inter uiuos.

S. 11. De relictis in legitimam, uel dotem imputandis, uel compensandis, in quo late explicatur illa conclusio, an relictum censeatur animo compensandi cum debito necessario, uel uoluntario: & quid in uita militia, paraggio, & alijs portionibus, de consuetudine debitis?

Secundū est genus relictorum in ultima uoluntate quoad imputationem declarandū: in quo hanc constituo regulam, omnia scilicet imputari, quæ ex iudicio testatoris ex hæreditate percipiuntur, l. omni modo, l. titius, C. de iust. testam.

& latius cumulat Anna cons. 120. nu. 11. Coraf. d. §. legitima, q. 20. in princ. qui alios refert, & licet in filio sit opus, ut habeat aliquid iure institutionis, ut ibi dicitur, quia alias testamentum esset nullum, & succederet ab intestato: & hoc non esset in casu nostro in filia, & sorore necessario, stantibus masculis, cum à legitima etiam formaliter exclusa censeatur, nec teneatur illi pater legitimam relinquere, ut diximus cum Napod. in glos. in uerb. succedunt infra par. 3. §. 2. & fundatur prædicta regula secundum Coraf. in d. l. filium, quem habentem, num. 99. & præcipue num. 101. quia filius in legitima est creditor necessarius ex iuris dispositione citra factum aliquod patris, glos. in l. si quis legatum, ff. ad leg. Cornel. de fals. ideo censeatur legatum reliquisse pater quodcumque animo compensandi, ideoque imputatur ex ratione authent. præterea, C. vnd. vir, & vxor: de qua ratione inferius dicitur.

Quare ad explicationem quæstionis, an legatum censeatur relictum animo compensandi cum paraggio, debito filiarum post mortem patris, congruum esse putauimus, si terminos iuris ciuilibus, quæstionem tractare in patre, simpliciter legatæ filiarum, quæ est dotis creditrix, dein de si terminos consuetudinis quæstionem perficere in paraggio. † Et, ut supra alias dixi, non dubitat, quod pater teneatur iuxta ueros terminos de iure ciuili dotare filiam ætatis nubilis: quæ dotatio aliqua non astringitur necessaria circumstantia, sed si qualitatè, & possibilitatem, & melius patri uidetur, teneatur eam dotare, l. quod liberos, ff. de rit. nuptiar. l. que

ro, & l. siue generalis, ff. de iur. dot. & pluries supra diximus, & dicit Paul. de Castr. cōf. 35. vol. 2. vers. 5. ibi, sed respondetur, & D. de Frāch. dec. 616. † Quicquid dixerit Barbof. in l. 1. par. 4. n. 10. in fi. vbi tenet patrē teneri ad dotādum filiam, etiam vltra legitimam, si ea sufficiens non sit iuxta qualitatem personæ; nam tex. in l. si filiæ, ff. de leg. 3. non dicit illas qualitates, & circumstantias esse seruandas cōtra voluntatem expressam patris, sed ex præsumpta voluntate, qui arbitrio tutorum iussit dotem filiæ dari, quemadmodum Alex. in conf. 169. n. 7. lib. 7. in specie nostræ consuetudinis, & sic ex præsumpta statuti mente; q̄ verò pater teneatur dare filiæ fœminæ plusquā est debitū legitime, & sic plusquam masculo, contra l. maximum vitium, nūquā mihi persuadere possum; est verum, quod ex circumstantijs possit pater cogi ad dotem constituendā, attēta qualitate patrimonij vsq; ad legitimam in vita ipsius filiæ, & si aliquid plus detur, totum erit ex æquitate, quod datur cū iure non sit fundatum, ne melioris sit conditionis fœmina, quā masculus, & probatur ex eadem auth. res. quæ, per quam Barbof. dicit prædictam opinionem efficaciter probari; nam illa auth. nititur ex præsumpta voluntate disponentis: at quando expressè voluntas esset declarata, quod non tollatur fideicommissum per dationem dotium, quando ipsis liberis soluta fuit legitima, & quod tunc cessat dispositio dictæ Auth. optimè dicit per prædictam rationem Molin. de primog. lib. 4. c. 6. n. 11. r. iuudis ijs, quæ dicit n. 13. & melius ante eum Couar. variar. resol. lib. 3. c. 6. n. 10. vers. 3. per totum cum seq. † Quando. n. quæritur an relictum, factum per patrem, censeatur filiæ factum animo compensandi cum debito dotis, DD. communiter concludunt, quod ex quo pater in dote est debitor necessarius, ex iuris dispositione; ceteri debent animus compensandi, ita in specie in obligatione dotandi filiam dicit ex communi DD. sentētia Barbof. in l. si cū dotem, §. si pater, n. 5. vers. 1. & nu. 35. cum seq. & Bart. & Alex. & ceteri in l. huiusmodi, §. cum pater, ff. de legat. 1. & s̄m Alex. ibi num. 5. in 3. limit. supponendum est, filiam nubilis esse ætatis ad obligationem iuris formandam, Barbof. loco cit. n. 30. in fi. qui conatur probare prædictam conclusionē legibus, & rationibus, quæ id minimè probare videntur, vt infra patebit.

6 Primò per tex. in l. titia, §. qui in vita, ff. de legat. 2. quam tex. nouè, vt ipse dicit, intelligit Barbof. d. §. si pater, in l. si cū dotem, n. 7. ff. sol. matrim. vbi videtur probari, quod si testator putauit efficaciter dotem exegisse à ge-

nero, quamuis filia nō consentierit, & hoc ita existimās legatū dotē filiæ, inducatur cōpensatio ex iuris dispositione, quia inquit Barbof. non potest dici cōpensatio induci ex præsuppta voluntate testatoris, quia cum non crederet se esse debitorem dotis, nō potuit habere animū cōpensandi: sed videtur, q̄ licet in ea specie testator non habuerit animū cōpensandi, ex quo non crederet se esse debitorem, nō nō potest negari ex intentione ipsius testatoris, si scilicet tēmel tē dotem soluere, ex quo dotis nomine reliquæ legatū videtur legatū factū creditori eius, q̄ testator dēt, vt tex. dicit in l. cum pater, ff. de iur. dot. vbi sufficit semel dotē dari: siue. n. efficaciter, siue ineffaciter dotē exegisse patrē supponamus, nō cōtrouentitur ipsū esse prædictæ dotis debitorem ipsius filiæ, & ex ea causa legatum processisse, ergo semel dos debita dauda est, vt optimè dicit idē Barbof. ibi d. nu. 38. in fin. vbi alios allegat.

7 Secundò tex. inducitur in l. huiusmodi, §. cum pater, ff. de leg. 1. vbi promissio præcessit dotis nomine, & deinde eadem centum esse legata supponuntur, ergo legatum est factum creditori eius, quod ipsi debetur, & dotis nomine, vt supra diximus, processit legatum: quare non est dubitandum, an vtrunq; deberi possit: & hunc esse verum intellectum dixit Imol. prout refert Alex. ibi in princ. 3. limit. Nec dubitandū istū patrē esse debitorem necessariū, ex quo vltra naturale debitū, processit promissio, quia origo inspicitur in hoc declarando, vt optimè fundat Crau. conf. 13. l. nu. 15. vel quia cogi poterat ex necessitate legis non obstante promissione; restat necessarius, vt per Barbof. d. §. si pater, nu. 35. Nec obstat ponderatio, quam facit Barbof. loco cit. d. nu. 35. scilicet, illam dictionem eadem ostendere identitatem quantitatis, & non substantiæ, quia est contra tex. in l. mutuum, ff. de reb. cre dit. vbi in mutuo dicitur nō reddi iddem; licet in eadē quantitate, & pondere, & mensura. Illa ergo dictio, eadem, demonstrat ex eadē causa legatū processisse, aliàs diceretur eadē quantitas, non eadem res. l. Titia, §. eadē res. ff. de leg. 1. omnino videnda, & probatur ex verbis centum eadem: nam, si illa dictio, eadem, significaret quantitatem, esset superflua in tex. nam sufficisset dicere centum, ergo necessariò, vt aliquid operetur ad substantiam referenda identitas.

8 Tertiò inducitur tex. in l. si cū dotē, §. si pater, ff. sol. matr. & ibi post gl. Bar. & omnes. Barbof. in specie notat, q̄ absq; aliqua specificatione, facta in legato, a patre filiæ facto, q̄ est debitor dotis, & pro dotis quāti tate censeatur inducta cōpensatio, Cuiac. in loco infra citand.

citand. intellexit in eo tex. legatum factum dotis nomine: Sed rogo attendatur, nam tex. ille aliter est intelligendus, quàm hucusq; à cæteris Doctoribus est intellectus, nec vnquã cogitauit author illius hoc dicere, quod ex eo Doctores eliciunt: in eo enim tex. quaeritur, an vxori, cum pater dotem exegisset, danda sit actio aduersus virum, & bene inquit tex. *Si pater, filia absente, de dote egerit, & si omiffa sit de rato satisfactio, filia denegari debet actio, siuè patri heres extiterit, quasi confusis actionibus siue in legato tantum acceperit, quantum doti satis esset*: si enim pater inefficaciter exegit à viro dotem, effectus est vir ipsius patris creditor propter illam malam dotis exactiorem, & inefficaciter factam, vt supra num. 6. diximus in simili, & tenebitur pater dotem exactam restituere ipsi viro; igitur lucro viri cedit totum id, quod filia à patre accepit, qui à viro dotem exegit: nam illa pecunia est prius viro debita, & deinde vxori, quæ est legataria; nam creditor præfertur legatis, ideo dato quod bis ipsa filia ex intèntione testatoris deberet exigere iuxta tex. in §. qui in vita supra relato: non per hoc decisio illius tex. erit aliter facienda. cùm respectu ipsius viri de quo textus loquitur sèper debeat vxor excludi ab actione contra virum, quando penes eam ex bonis debitoris ipsius viri, qui est pater tantum peruenit, quantum satis est doti: vnde decisio illius tex. non bene inducitur in hac conclusione, cum siue bis, siue semel solutio ex intentione testatoris esset facienda ipsi filia, semper quando tantum accepit, semel ex bonis patris, qui dotem exegit, excludetur ab actione contra virum, cùm voluntas testatoris patris non debeat præiudicium inferre ipsi viro, patris creditori, l. non debet alteri, ff. de regul. iur. §. Dum verò Cuiac. lib. 3. obseru. cap. 16. putat, literam illius tex. corrigendam ibi, *lucroq; eius cedit, si tantum ab eo consequuta sit, quantum ei*, ita ut dicere velit, *lucroq; eius cedit, si amplius ab eo consequuta sit, quam ei*. Crederem ego posse sentum illius tex. secundum intentionem Cuiacij saluari absque violatione literæ: nam non dicit tex. lucro vxoris, & filia cedere id tantum quod cum dotis quantitate concurrat, sed lucro cedere ipsius filia legatum, si tantum ab eo acceperit, quantum ei, hoc est, si prius acceperit quantitatem concurrentem ipsius dotis, sibi à viro debita, & per patrem exacta, quasi conditionaliter loquatur tex. pro concurrenti quantitate, admittendo simpliciter compensationem, & excludendo filiam ab actione contra virum: quæ compen-

satio lucrum excludit, & sic lucro cedat si (subaudias prius) tantum consequuta sit: nam si prius quantitatem dotis acceperit, legatum cedit lucro ipsius filia, quasi id, quod super est, quantitati compensanda cedat lucro ipsius filia, non quod lucro possit cedere id, quod est infra quantitatem, sed id, quod habet, postquam quantitatem iam consequuta sit, cum id, quod compensatur, non possit lucro ascribi, gl. in l. mulier, §. cum proponeretur in final. verb. ff. ad Trebell.

10. Constat igitur ex prædictis absoluta conclusio, quod, quando quis est debitor dotis, & legat dotem, siue sit debitor ex legis necessitate, siue ex contractu, semper ex ipsius dispositione, & voluntate costare eo ipso, quod dotis nomine reliquit, reliquisse id, quod debet, & sic semel deberi iuxta tex. in §. primū, vers. sciendum, C. de rei vxor. act. qui loquitur in debitore voluntario, & per dicta iura in l. huiusmodi, §. cum pater, ff. deleg. 1. & l. Titia §. qui in vita, ff. deleg. 2. qui loquuntur etiam in patre, optimè dicit, & ponderat Alex. in d. huiusmodi, §. cum pater, n. 3. vers. sed si dicit, lego pro dote, ita Ruin. cons. 138. in fin. vol. 4. vbi procedit etiam in hærede patris, quando pro dote utroq; dispositio processit. Quando verò ipse pater simpliciter legauit, non dicendo nomine dotis post promissionem dotis, utrumq; deberi, inquit tex. apertissimis verbis in l. si pater pro filia, ff. de collat. dot. & dicit Cuiac. lib. 3. c. 16. in final. verb. obseru. quæ textum diuiniatio modo sic generaliter, & simpliciter loquentem, Bart. & sequaces voluerunt intelligere loqui, quæ do aliud erat in promissione, aliud in legato, vt scilicet in dote promissa erat species, in legato pecunia, vel è contra in d. l. huiusmodi, §. cum pater in princ. ff. delegat. 1. vt dicit Alex. ibid. num. 3. vers. vnde tenendo, & vt diuiniatum reprehendit Barbof. loco citato num. 37. & tenet Barbof. loco citato num. 14. cum præcedentibus, & seqq. cum, vt dixi, text. ille loquatur in legato, simpliciter facto, in contrariis sit factum legatum nomine dotis, & sic non est verisimile, quod testator velit duplicem dotem solui, sed quando simpliciter legauit, & non dixit nomine dotis, coniectura est manifesta, quod testator utrumq; voluerit solui iuxta tex. in l. vnica, §. primum, vers. sciendum, C. de rei vxor. act.

11. Nec obstant pöderationes aduersus præd. l. si pater pro filia, ff. de collat. dot. factæ per Barbof. in d. §. si pater, nu. 35. circa fin. cū seq. Vbi per quinque solutiones nititur difficillimum prædictum tex. effugere; nam omnes alias solutiones ipse optinè euertit: dum ve-

rò in fin. nu. 43 ponderat ibi non compensari simplex legatum, quia filia præterita emancipata, vel exheredata, est relicta sequendo l. f. intellectum, non bene dicitur: nam eo modo, quo ipse soluit, intelligendo tex. destruit illum, cum vult mentem testatoris extrinsecus declarare aliter, quam tex. ponderauit: non bene intelligitur lex illa, subaudiendo id, quod lex, & ipsius autor exprimendam non esse necessarium putauit. Secundo confunditur ex tex. l. Titia cum testamento, ff. deleg. 3. §. qui in vita, vbi est etiam filia exheredata, & tamè tex. se fundat in legato, dotis nomine relicto, dum dicit non esse præsumendum testatorem voluisse duplici præstatione dotis heredem onerare, prout idem in filia non emancipata, nec exheredata dixit l. cum pater, ff. de iur. dot. ergo, contrarium erit in legato simplici, standum igitur est regulæ tex. in d. l. vnica. §. primum, vers. sciendum, C. de rei vxor. act.

12 Nec eidem distinctioni obstant ea, quæ dicit, idem Barbof. in dicta l. si cum dotem, §. si pater dicto num. 35. & sequenti post Alex. in dicta l. huiusmodi, §. cum pater, ff. deleg. 1. nu. 3. dum tenent, quod, quando pater simpliciter legat filia, quod intelligatur pro dote, vt per Bal. per illum tex. in l. quod autem in stipulatione, ff. de iur. dot. quia ibi non agitur delegato patris filia facta, sed de stipulatione, cum viro inita; in qua pater promittit viro ipsius filia, quantitatem, inquit tex. quod & si non dicatur nomine dotis, sub intelligitur cum genero; vel melius ibi agitur de conditione, quæ inest in stipulatione, dotis nomine, vt dicitur in l. stipulationem, quæ propter causam supra ibi in eod. titul. scilicet, si nuptiæ sequuntur fuerunt: propterea inquit tex. quod in stipulatione non est necessaria dotis adiectio, ad hoc vt contineatur cõditio prædicta, inquit tex. quia dato, quod fuisset simplex donatio, etiam in donatione intelligitur prædicta cõditio, si nuptiæ sequuntur fuerint, & in l. tali facta stipulatione in fine legatum fuit de soluendo genero filia nomine, & dicit esse facta illa centum de dote, & sic esse auctam dotem, quod ad actionem filia dandum: quod verò ad virum esse legatis imputandam, vt ibi legit, & declarat optimè Budeus in illis verbis ibi legatis referre, & sic probat contrarium vterq; tex. nã l. quod autem fatetur esse donationem, & l. tali facta fatetur, & probat esse legatum. Stat igitur nostra conclusio: quod verò in vtroq; textu illud argumentum nõ subsistat, sic probarem nam quæro, si pater promississet filia dotem in specie, & deinde legasset genero soluendã

quantitatẽ, nomine filia esset ne facta compensatio, si in prima promissione esset species, & in legato quantitas, & è contra? & certè non, vt infra dicemus: & tamen non posset negari, semper decisiones prædictorum iurium vniformiter procedere, vt, scilicet, filia, facta diuortio, cõpetat actio dotis, d. l. quod autem, & in stipulatione cõtineri prædictam conditionem, si nuptiæ sequantur in d. l. tali quid enim genero pater poterat promittere nisi ex causa nuptiarum filia illud promittat, ita illum text. allegat, & intelligit Ruin. consil. 138. vol. 4. num. 3. & alij ibi allegati: quod verò filia voluerit donationis, vel dotis nomine dare, dixit tex. non esse necessariũ: quia in donatione tantundè dicit in d. l. quod autem in stipulatione, quia cõditio nuptiarum ita in dote, vt in donatione subintelligitur; ergo in eo tex. vt dixi, contrariũ probatur eius, ad quod per Bald. & alios ponderatur: respectu verò filia, & patris ad cognoscendum an dote, vel donationi sit referenda solutio: restat regula firma, quam fundauimus.

13 Probatur etiam diuersum esse legatum, factum per socerum genero soluendũ, filia nomine, absque expressione dotis a legato, facta per eundem eidem eiusdem filia nomine cum expressione dotis nomine: nam primo casu absolutè, & absque difficultate soli viro legati competit actio, vt d. l. tali facta, in fin. ff. de iur. dot. at quando dotis nomine in secundo casu est factum legatum soli filia, actio competit l. seruo legato, §. 2. ff. de legat. 1.

Nec obstat tex. in l. Titio centum §. Titio genero, quia non simpliciter viro actionem dari dicit, nec esse absolutum legatarium, sed propè esse, vt legatarius dici possit, vt legatarius habeat actionem quomodocunq; sit vix Papinianus ipsum legatarium dicit esse, sed ipsam filiam, cuius interest esse dotatam, quando nomine dotis: si autem non esset legatarius nomine dotis, absolutum esset viro actionem dari, & filia, post exactionem facta diuortio, & sic semper firmatur prædicta opinio.

14 Nec similitudo quartæ legitimæ, & quartæ viri, & vxoris ex Authen. præterea, C. vnd. vir, & vxor fundat prædictam distinctionem debitoris voluntarij, & necessarij, nam ex dispositione iuris, quemadmodum lex nõ querit aliud, nisi mederi inopia viri, & vxoris, quod habeant ex patrimonio coniugis dimittis quartam; quocumque modo habeant, sufficit, vt quartam ex dicto patrimonio habeant, ideo bene per iura fuit ordinatum, legatarij esse imputada, vt dicit Anna consil. 129. nu. 3. l. & seq. prout etiam in legitima, & è contra

in Falcidia, quia non agitur de inopia haredis, sed de onere institutionis, adhuc ut in posse haredis aliquid existat ex institutione facta, ideo legata non imputantur, & omnia alia, quae obveniunt, iure institutionis veniunt imputanda in quartam, ff. ad leg. Falcid. ita Barbof. in praedicto §. si pater. in l. si cum dotem num. 12. ff. solut. matrim. & Coraf. lib. 3. Miscell. cap. 1. num. 8. qui propter hunc textum dubitat de praedicta communi distinctione. Et probatio formalis est, quod imputatio in legitima oriatur ex praedicta ratione; nam non inspicitur, si legatum est rei, vel speciei, vel pecuniae; quia semper verum est, illa esse de patrimonio testatoris, & satisfieri legis intentioni: si enim debitum legale esset alicuius certae speciei, tunc aliter esset dicendum, ut infra dicemus, & per hoc differentia est inter compensationem, & imputationem quod ad hoc, quia imputatio sufficit penes imputantem esse tantum de bonis defuncti in compensatione debet praexistere debitum ex una parte, & creditum ex alia, ut optime dicit Barbof. in d. §. si pater num. 16. per tot. vbi de

15 quartâ Trebellianica. * Dum verò Barbof. d. §. si pater nu. 6. vers. tertio modo ad probandum exclusionem compensationis in dubio in debitore voluntario allegat tex. in l. creditorem §. 7. ff. delegat. 2. in eo tex. hoc non probatur, quia ibi non est factum legatum simpliciter quantitatis, prout erat creditor: creditor erat in pecunia, & legatum erat rei: unde repugnat regulae compensationis, quae in omnibus creditoribus servanda sunt, ut dicit idem Barbof. & bene loc. cit. num. 8. & infra latius dicemus, vers. ex praedictis etiam; In tex. in l. qui dotem §. 7. ff. solut. matri. expressum ibi est dictum legatum cedere in causam dotis, quia dixit, & prohibuit, ne dotem ab haredibus peteret sic etiam tex. in l. mulier, quae de viro, ff. de condit. instit. in l. si compensando debiti, C. de hared. instit. ponitur voluntas ipsius disponentis circa compensationem: nec distinguitur circa qualitatem debiti, ex quo ibi debetur res, & datur portio hareditatis, & supponitur animus compensandi. Videtis igitur ex praedictis non probari in iure aliam distinctionem, nisi puram regulam compensationis, & voluntatis disponentis, qui si cum potest in causam debiti solvere, non vult solvere, sed donare, quia donationis species est ipsum legatum, & non dixit, nec expressit, imò dixit contrarium, quia legavit, vel instituit, manifestissime demonstrat voluisse utrumque solui: si verò sub nomine debiti fecit legatum, vnicum debitum solvere voluisse erit intelligendus d. §. pri-

um, vers. sciendum, C. de rei vxor. act. cum alijs supradictis: implicare enim videtur contradictionem, ut donare quis velit, & solvere debitum, ut dicit Barbof. optime loc. cit. num. 8. & praedictam rationem militare tam in debitore voluntario, quam necessario, ut ipsi dicunt, & hoc non possunt negare. Remanet igitur optime fundatum in iure, ex legibus allegatis praedicta distinctionem non probari.

16 Videamus modò, si militat aliqua ratio, ex qua possit praedicta distinctio colligi, ut ex iuris necessitate praedicta compensatio interpretativa oriatur praeter testatoris voluntatem: & primam rationem praedictae distinctionis dedit Imol. in d. §. si pater post princ. ex l. rem legatam, ff. de adimen. legat. quod, scilicet, in necessitatibus nemo liberalis existit, quasi debitor ex iuris necessitate sit minus debitor, quam debitor, qui se obligavit: nec video quoniam modo in persona ipsius debitoris debitum legale operari debeat compensationem plusquam debitum voluntarium ex contractu: nam maior necessitas generatur in liberalitate excludenda in mente ipsius debitoris quando ipse debet ex necessitate contractus, quam quando debet ex iuris necessitate: & facit illa conclusio magis communis, quam dicimus, quod si debitor mulieris promittat dotem ipsius viro, licet sit debitor voluntarius, censetur compensare voluisse cum proprio debito, & illius ratione promississe: quando verò donaret simpliciter, vel legaret, utrumque deberet, etiam si donaret eidem creditori, vel legaret, ut dicit Barbof. late in l. 1. par. 4. nu. 58. vers. ex quo intellectu: unde potius titulus dotis est, qui excludit donationem, quam debitum necessarium, ut ipsi dicunt, cum in mente debitoris, licet voluntarij, quando adest titulus dotis, excludatur dotatio, quando simpliciter donatio praesumatur l. fin. vbi glos. ff. de petit. hared. facit etiam l. etiam, ff. de compensat. quam allegat praedicta glos. quae ex dictione, etiam, difficiliorem videtur facere compensationem cum debito naturali, quam cum debito civili, & propterea nec ipsemet Barbof. praedictae rationi acquieuit loc. cit. num. 6. in fin. vers. sed haec ratio non est concludens, quia procederet, inquit, ipse quando constaret testatorem, uti debitorem necessarium legasse: quo casu non dubitarem etiam in legato debitoris voluntarij idem esse, si diceret, ego sum debitor talis, intantum lego ei tale legatum, uti ipsius debitor, ut voluerit, ideo debitum solvere. Secundo ipse Barbof. ibid. num. 7. ex Decio in Auth. praeterea

tereā num. 11. & alijs, ibi relatis, dat rationē, quod cum necessitas debiti sit per iuris dispositionem inducā, & in hoc sit grauatius in vno debitor, debeat in alio releuari iuxta tex. reg. in l. eum, qui in princ. ff. de iur. iuran. vt semper censeatur, relictum legatum animo compensandi cum debito necessario, inde colligit, prædictam compensationem magis induci ex legis dispositione, quam ex voluntate testatoris, expendendo nouiter tex. in d. l. Titia, §. qui in vita. De qua ponderatione supra diximus, & Couar. in c. cum officij nu. 2. vers. eamq; rationem. Sed nec prædicta ratio militat in prædictis, vbi in patre fundauimus, æquē ac in alio obligato ex voluntate ponderari voluntatem disponentis, vt in dubio quando non constat vtrumque voluisse solui, semel tantum esse soluendam dotem, quando nomine dotis præcessit obligatio, & solutio, & è contra vtrumque, quando non expressit nomine dotis esse factum legatum d. l. vnica, §. primū, vers. sciendum.

17 C. de rei vxor. act. §. & prædicta sunt de mente expressa Napod. qui neq; in hoc nos dereliquit in cōsuet. quartam infra de iur. quart. num. 66. in glos. sed vbi habet liberos, vbi inquit, *quod quoties legatur aliquid sub aliquo nomine, semper videtur legari secundum naturam illius expressi, vt in legato nomine dotis, quod non debet duplicari, scilicet, vt valeat, vt legatum, & debeat dot, vt not. in d. §. qui in vita, sic si est legata quarta constituta, ergo secundum naturā constitutionis.* Ex quibus vides Napod. assimilare dotem quartæ, & tamen nō dubitatur, quod quarta nō oritur simpliciter ex iuris dispositione, sed ex mera constitutione, & contractu cum iuramento, & est voluntaria, ita dicit Napod. in dicta consuetudine num. 15. vers. & nota, quod ex sola constitutione mulier lucratur quartam, & sic nō facit distinctionem Napod. de uoluntario, & necessario debito, sed solum delegato facto eiusdem rei, quæ debetur, prout quādo creditori id, quod ei debetur, legatum est, ut ibi num. 67. instit. delegatis, §. ex contrario, l. si autem 29. ff. delegat. l. l. legauit 25. §. contra autem, ff. de liber. legat cum concordan.

18 Ex prædictis etiam illud penes me erit absolutum, ut tam in compensatione, quæ inducitur ex dispositione iuris, ut dicunt prædicti in debito necessario, quam in compensatione debiti uoluntarij, sēper debeat seruari regula compensationis, ut de specie ad quantitatem, & è contra non admittatur cōpensatio, ita optimē fundat Couarr. in c. cum officij extr. de testam. per l. fin. ubi glos. com-

muniter recepta, C. de compensat. vbi allegat Bart. in l. huiusmodi, §. cum pater, ff. de leg. 1. & Couar. loc. cit. ex Soccin. auctoritate tenet ab hac opinione non esse recedendum in iudicando, & in consulendo, & communiorē etiam testatur Syrd. consil. 112. nu. 61. & 62. vol. 1. & iddem, quando vtrūq; esset in specie nu. 63. & alios plures cumulat Guttier. par. 3. cap. 5. num. 34. de tutel. Sequitur Barbof. in d. §. si pater num. 15. per text. in l. quod dicitur, ff. de impens. in rebus dot. fact. Ruin. consil. 137. nu. 8. lib. 5. Ioseph Ludou. decis. Perus. 15. num. 6. validissima enim est præsumptio, excludens compensationem, quando debitor speciei relinquit quantitatem, & è contra, vt dixit Barbof. d. §. si pater nu. 15. vers. non obstat tertia ratio, ibi, *quinimo illa coniectura.* ¶ Dum uero supponunt DD. in præd. §. si pater, & post eos Barbof. à num. 14. vers. expenditur, vnum pluribus seqq. in eo tex. agi de compensatione, & confusione crediti ex causa dotis stante intellectu, de quo supra diximus, non benè dicunt, nam in eo tex. non consideratur compensatio, uti reposita in mente testatoris, uel sub natura compensationis, sed solum agitur de æstimatione rerum peruenturam in posse filij, siue ex legato, siue ex institutione à patrimonio patris ad hoc, ut excludatur dummodò tantum ualeant, quantum doti satis sit, & licet text. dicat compensandum esse in dote, non per hoc agitur de illa compensatione regulari, sed ibi uerbum compensandum, explicandum, quasi contraponendum in ipsa dote ad excludendam uxorem ab ipsa actione, itaque illa uerba tantum acceperit, quantum dotis satis esset, intelligantur de æstimatione rerum peruentorum, ita ut siue res sint legatæ, siue quantitates, dummodò tantum acceperit, excludatur: quia, ut dixi, ista compensatio oritur ex legis dispositione ad beneficium ipsius mariti, qui est creditor patris, qui ab eo dotem exegit, & hoc modo intelligendo prædictum textum euitari possent multæ amaritudines, & difficultates, de quibus per Barbof. in eo à num. 17. & seq. & per alios Doctores: & prædicta confirmantur ex intellectu Alex. num. 4. in l. Papinianus, prout dicit Barbof. ibi in dicto §. si pater num. 17. & Paul. de Castr. 20 ibidem num. 2. ¶ & sic respectu confusione, uel extinctionis actionis de dote aduersus patrem, & patris hæredes, distinguendum erit inter uniuersalem institutionem, ut tunc procedat confusio in totum

totum. l. vt debitū C. de hæred. ad. iuxta declarationem tex. in l. si vxortua. Cod. de bon. autor. Iudic. possid. at si in parte est hæres, in parte confusio procedat, & pro parte, ad co. hæredes spectante, habebit actionem. l. si ab eo. C. de nego. gest. quando vero esset expressus animus compensandi etiam in parte hæreditatis compensabitur debitum. l. si compensando debiti C. de hæred. instit. At in inuenda ratione legis Falcidiae alia ratio crediti licet confusi est habenda, vt in totum debitum, & æs alienum sit deducendum, respectu legatariorū, nisi cōtraria appareat voluntas testatoris, l. si debitor. l. quod de bonis: §. quod auus. ff. ad leg. Falcid. prout optimè declarat Barbof. d. §. si pater. nu. 19. Respectu verò ipsius viri alia ratio habetur, quia sufficit hoc tantum inspicere, an penes ipsam legatariam, vel hæredem vxorem tantum ex bonis patris sit, quantum dotis satis sit iuxta regulam, qua dicimus hæredem in tatum teneri, confecto inventario, quantum extat penes eum de bonis defuncti, in quo casu non attenditur, nisi pura æstimatorio, quia omnia illa bona sunt debita prius viro creditori patris, & deinde legatarijs, & sic deducendum est æs alienum: quæ deductio sit generaliter, non attentis regulis compensationis. l. si vniuersa. C. de legat. l. 1. §. si is qui. ff. ad Trebell. quia siue res, siue pecunia perueniat in posse filiae pro ipsarum rerum æstimatione rejicitur ab actione contra virum, quando tantum peruenit ad eam de patrimonio patris, quantum satis sit doti, vt diximus.

21 His igitur de iure communi præmissis, non erit nobis difficilis resolutio ipsius quæstionis, an scilicet, legatum factum per patrem filiae, vel alteri, censeatur factum animo compensandi cum paragio debito per ipsius successorem masculum, vel primogenitum, super bonis paternis, vel maternis vigore, constit. in aliquibus, & constit. vt de successione. & nostræ consuet. & simul, & semel tractabimus multiplicem quæstionē de vita militia, an de legato facto per defunctū agnato, vel coniuncto ex parte patris, vel matris, an scilicet ipsis coniunctis censeatur factum animo compensandi cum medietate antiquorum debita ipsis ex dispositione consuet. & si testator, vel cum nouem partibus debitis filijs ex dispositione consuet. si qua moriens, vel medietate etiam debita filijs similiter in bonis antiquis.

22 Et loquendo primò in paragio, in quo videtur existere maior difficultas, aduertendū est, quòd, dato, & non concesso, quod de iure communi pater simpliciter legando filiae, vi-

deatur legare animo compensandi cum debito dotis, quod non esse verum satis supra probatum est, ratio illa, & similitudo non procedit in paragio, quia in Regno pater nō tenetur legare dotem ipsius filiae, nec tenetur ipse post mortem suam illam dotare, sed hæres, & successor in bonis: vnde quia in debito dotis de iure civili debet etiam hæres id, quod defunctus debebat, & illud debitum necessarium transit in hæredem, possent propterea procedere ea, quæ dicunt Castren. cōf. 35. Videtur dicendum vol. 3. Crau. cōf. 131, num. 14. vol. 1. Ancharan. cōf. 26. in 2. dub. Ruin. cōf. 138. vol. 4. quia hæres, & defunctus sunt vna, eademque persona, vt dicit Ann. cōf. 120. nu. 37. & quia hæres est debitor ex facto, & obligatione ipsius defuncti, vt 23 not. Guttier. par. 3. c. 5. nu. 20. de tutel. f. In paragio non est verum, quòd hæres teneatur hæreditario nomine: nam si poneremus casum in feudo, in quo ex pacto, & prouidentia succeditur, & in quo ius passiuum ipsius defuncti non transit in successorem, non per hoc minus debetur paragium ipsi sōminis exclusis, quia, vt supra fundatum est, tam vita militia, quam paragium debetur, ipsis exclusis à successione tam in feudo ex pacto, quam in feudo hæreditario: si igitur vna dispositio constit. in aliquibus, simpliciter disponens, debet equaliter in omnibus determinare tam in feudo ex pacto, quam alijs, non erit ergo ratio hæreditatis, sed alia, & vnica ratio, quia ratio hæreditatis nullo modo aptari potest in feudo ex pacto, & prouidentia, ergo necessario fatendum est, debitum paragij, & vite militiae non esse debitum hæreditarium, & esse loco portionis, quam soror deberet habere, vel frater secundogenitus, vt per Isern. in princ. repetit. constit. comitibus, & Petr. de Gregor. in tract. de vit. milit. q. 6. optimè etiā dixit Anna pater alleg. 23. & nos satis diximus supra in 5. art. ver. *quæ rogitur In cuius generis rebus*, vbi fundauimus debitum paragij non esse debitum hæreditarium, vnde stantibus his terminis, non potest practicari quæstio compensationis, cum debitum hoc dotandi non transeat in ipsum successorem, vti hæredem ipsius defuncti, nec ex persona defuncti, sed ex propria persona, vt fatendo contraria resoluit Anna in cōf. 120. nu. 38. licet in puncto contrarium teneat, supponendo esse debitum hæreditarium, debitum vite militiae. Paret etiam, quia alio modo ius dotandi existebat penes defunctum, alio modo existit penes successorem, vt ex supra dictis in pluribus conspici potest: quòd verò debitum dotis in feudo ex pacto non transeat a patre ad

- ad primogenitum, dixit Ifern. in constit. Comitibus, in fin. de qua doctrina pluries supra diximus, & in feudo hæreditario debet procedere dispositio, aliàs debetur, vt simplex æs alienum, vt etiam supra dictum est, & secundum prædicta in vita militia fuit in Sac. Confil. decisum, vt refert Afflict. decis. 138. & sequitur absque aliqua controuersia Dominus Georgius in alleg. 9. num. 35. & seq. Ea præcipue ratione, quia non debebantur ab ipso testatore, sed ab eius hærede, scilicet, successore, quæ ratio militat in paragio: nam, licet pater teneatur filiam nubilis ætatis dotare, non tenetur de paragio, & non tenetur ei nec legitimam, nec dotem relinquere, cum cesset officium paternum eo mortuo, stante prouidentia, constitutionis, & consuetudinis, ad aliquid pater non tenetur: ideo extinguatur obligatio patris per mortem, & incipit nasci obligatio successoris. arg. l. in causa. ff. de minor. cum teneretur alias officio Iudicis, ipse filius si patris obligatio inspiceretur, & tamen videmus, quod tenetur iure actionis:
- 24 † cum ergo pater legat, legatum accipit vires, patre mortuo, quo tempore non est debitor, non bene potest de compensatione agi: nam non existit debitum ipsius testatoris eo tempore, quo incipit vires legatum accipere, prout est in omnibus legibus, & autoritatibus per DD. in hac materia allegatis. Et quando non testator, sed eius hærea est debitor legatarij, non procedat præsumptæ compensatio. Guttier. de tutel. par. 3. cap. 5. nu. 6. vbi latius cumulat, & hanc opinionem probat postremo Excouar. de ratiocinijs cap. 30. num. 31. & Barbof. d. §. si pater. num. 31. Nisi expressè hoc dixerit testator: quo casu non est dubitandum, vt dixit Afflict. in fin. præd. decisionis, & latè prosequitur Anna d. conf. 120. num. 40. & conf. seq. num. 10. qui est Menoch. & Crau. conf. 131. in fin. volum. 1. Et secundum hanc rationem processit decisio, quæ in fine prædicti consilij per Annam refertur: non autem quando simpliciter præcessisset legatum.
- 25 Nec obstant respõsiones Annæ in præd. conf. dum primò nititur ipsam decisionem effugere cum expressa voluntate disponentis, quia ipsam fateor, vt iam dixi, quando testator expressè voluit compensari, quia tunc nec regulæ compensationum attenduntur, ita Guttier. qui alios allegat in d. lib. 3. de tutel. cap. 5. num. 38. Secundò fundatur Anna in autoritate Ursilli, qui maxime fundatur in similitudine inter vitam, & militiam, & alimenta autoritate Frecc. in lib. 3. in 19. differentia. num. 2. vbi dicit, ex quo datur annuum

quid, quod extinguatur morte ipsius secundogeniti, esse loco alimentorum: quæ ratio, & similitudo non procederet in paragio, cum sit vera portio valoris, quæ datur perpetuo, vt in diffinitione diximus: nec per hoc absoluta est æquiparatio cum alimentis, vt expressè dixit Ifern. in princ. repet. constit. comitibus, qui ex hoc dixit ex alia ratione alimenta de iure communi deberi, & ex alia vitam, & militiam ex dispositione illius constitutionis, & proinde experitorum Regnicolarum opinione, quam probat, etiam si non egeat secundogenitus, & habeat aliunde, tenet debere eum consequi à primogenito vitam, & militiam, sicut paragium: soror exclusa loco partis, sibi debita, à qua excluditur, & licet cum vita secundogeniti extinguatur vita militia, non per hoc minus metitur, & liquidatur cum quantitate legitimæ, vt dixit idem Ifern. in ead. constit. comitibus in d. repetit. col. 3. in princ. ibi, *Alij dicunt, sicut diximus in paragio, est verum, quia habet vitam durante, habet tamen introitus integros ipsius legitimæ portionis, ac redditus.* vt dixit Petr. de Gregor. in tract. de vit. milit. q. 7. & per totam, & Ifern. in fin. constit. aliquibus, verbi quid si maior in fin. verb. ibi, *secus in vita militia.* † At si essent prædicti redditus alimenta, metirentur secundum qualitatem, inopiæ ipsius personæ creditricis: quando verò quis est creditor fructuum, & ei sit legatum speciei, vel quantitatis, non procedit compensatio, vt infra dicitur, & generaliter quod compensatio nõ admittatur, nisi in casu, quo potest fieri solutio, Bald. in l. compensationes 27 num. 22. C. de compensatio. † Et in specie, quod contra petentem alimenta non possit obijci compensatio, tex. est in l. in ea. C. de compensat. quæ notanda sunt pro vita militia. Et hinc redditur falsa ratio, qua fundatur idem Anna in præd. conf. nu. 39. dum putat, quod, quando habet aliunde, vnde se alat ipse secundogenitus, & tanto magis à patre ex alia causa non debeat consequi vitam militiam, quia hæc ratio ab Ifern. & alijs post eum ibidem reprobat ex prædicta Regnicolarum opinione, & videmus quotidie in liquidationibus vitam militiam, nam pater relinquit omnes filios hæredes in burgenfaticis, licet ditissimi sint ex alijs paternis bonis filij secundogeniti, non per hoc excluduntur à vita militia, † itaque quando in casu prædictæ decisionis pater reliquit aliud feudum, non potest de vno feudo ad aliud fieri compensatio, cum in quolibet feudo secundogenitus teneatur ratione feudi vitam militiam ad seruitium personale, quando casus succederet, & sic videtur

teretiam realis in feudo ipsa præstatio, & terè onus feudi, vt dixit lfern. d. constit. comitibus, & congerit latè Anna d. conf. num. 23. super fructibus feudi paterni, vt dicit Petr. de Gregor. in tract. de vit. milit. quest. 5. & q. 3. & cessat inter diuersa compensatio 29. præsumpta, vt supra diximus. † Notanda est etiam ratio, quæ nec in prædicta decisione ab Afflicto ponderatur: quia ibi pater adquiserat illud feudum de nouo, cum potestate disponendi inter filios, & sic dando, & legando illud secundogenito, legatarius succedit ex tenore inuestituræ, & non facit pater iniuriam primogenito, vt ponderat Vrsil. loc. cit. num. 5.

30. Quando & tertio Anna conatur euertere Afflicti rationem, ac in simul probare, eum malè Albericum allegasse in princ. C. de rei vx. o. ad. col. 3. in princ. debito non parū, hoc idem ipsi accidere, quod in Afflicto notat: Afflicto enim supponit, patrem non esse debitorem vitæ militiæ, & licet officio Iudicis teneatur non tenem ad vitam militiam, officio Iudicis, sed ad alimenta, & primogenitum successorem teneri iure actionis ad vitam militiam, & conditione lex lege etiamu reali, ex cap. alienationis actus, Petr. de Greg. de vit. milit. quest. 9. dum ergo allegat Afflic. d. Albericum optimè facit, nam licet compensentur alimenta debita officio Iudicis, non per hoc compensari potest vita militiam, quæ debetur iure actionis, & licet pater relinquat aliquid, benè compensabuntur in illo relicto, vt dixi, alimenta, officio Iudicis debita, non autem vita militiam, quæ ab hærede iure actionis debetur: vnde dato, quod hæres, & defunctus essent eadem persona, & onus esset hæreditarium, vt dixit Anna loco cit. num. 37. non procedit, quia debetur iure actionis, & non officio Iudicis ipsa vita militiam, prout est etiam paragium, quod iure actionis debetur, & sic alimenta debita per patrem officio Iudicis non excludunt vitam militiam: & licet pater debeat alimenta, non debet illa super feudo, vt debet secundogenitus paragium, & vitæ militiam, ergo benè Affl. allegat Albericum, & illa dictio negatiua debet verè suppleri, in ea, vt dicat, ideo non videtur relicta animo compensandi, cum à patre officio Iudicis militiam petere non poterat, Barbosa autem in d. §. si pater. num. 42. vers. ex qua colligendum, intelligit Albericum, & Afflicto locis citatis, quod in debitore necessariò, siue debitor sit, qui possit conueniri iure actionis, siue officio Iudicis semper præsumi debeat legatum factum animo compensandi: † & ideo Afflic. fundat decisionē

in ea ratione, quia non tenebatur legans, nec Iudicis officio, nec iure actionis ad dandam vitam militiam: ideo non videtur relicta animo compensandi, & in hoc Anna num. 3. reprehendit Tiraquellum, & dicit Afflicto non fundare in hoc prædictam decisionem: sed ita ipsum Afflicto in specie, vt Tiraquell. de primogenit. quest. 75. num. 3. allegat etiam Guttier. par. 3. cap. 5. de tutel. num. 7. vbi allegat eundem Afflicto in constit. Comitibus. q. 14. quem etiam allegat Bacz de decim. tutor. cap. 5. nu. 17. & Scipio Bucinus in consuet. & si testator, in addit. magna, quæ incip. circa hanc consuetudinem, vers. sed nota, quia vidi dubitari de facto fol. 74. Barbosa in d. §. si pater. num. 31. post omnes prædictos. † Quod verò hoc debitum tam paragij, quam vitæ militiæ, incipiat à die mortis defuncti ultra prædicta optimè fundat Petr. de Gregor. in tract. de vit. milit. q. 6. & oritur clarissime ex dispositione tex. in constit. Comitibus, vbi debitum oritur occasione eorum, quæ à patre communè habet frater, & sic in persona ipsius fratris fundatur debitum occasione successionis: si igitur totum feudum in primogenito est legitima, & nihil alijs pater debet, sed frater ipse paragium foraminis, & secundogenitis vitam, & militiam, non video quonam modo posset dici hoc debitum originem habere ex causa de præterito ante mortem patris, non enim reperimus, quod pater teneatur filiam, vel secundogenitis vitam militiam, & paragium relinquere, quemadmodum est in legitima, & alijs, ex quibus resoluntur obiectiones, & replicationes factæ per Annam d. conf. nu. 31. cum seq. Quod autem totum feudum cum prædicto onere debeat primogenito, vt legitima, fundat Petr. de Gregor. in d. tract. de vit. milit. q. 3. vbi latè, & Frecc. in lib. 3. in 19. differ. num. 2. Et licet hanc opinionem reprobet, & benè Camerar. in repet. cap. imperialem, fol. 102. lit. G. cum præcedent. vbi fundat totum feudum non esse legitimam primogeniti. fol. 101. lit. V. affirmat tamen in ipso feudo secundogenito aliquam non competere portionem, sed solum illam præstationem super fructibus natis post mortem defuncti, & sic nullo modo potest prædicta obligatio habere causam præcedentem, & de præterito, prout in decima, tutori debita, ponderat Guttier. in d. tract. de tutel. par. 3. cap. 5. num. 20. in fin. & seq. vbi creditum tutoris probat incipere in vita testatoris, ex quo testator relinquit tutorem, contra quem tenet Excouar. cap. 30. num. 31. de ratiocinijs, cum ibi relatis. † Vnde contraria penitus est dispositio paragij, & vitæ mili-

militiæ ab ipsa legitima, vel quartis debitis patrono, vel coniugi inopi: quia illæ debentur à moriente ipsi filijs patrono, & coniugi, & non ab hærede eorum; hæc, scilicet, paragium, & militia non debentur à defuncto, & debentur ab eius successore, nec etiam vti hærede, sed vti excludente prædictas personas, ex quibus regulæ compensationis remanent exclusæ, † & in specie, quod legatum speciei non compensetur in dubio cum credito portionis fructuum, licet ex iuris dispositione fundatum sit creditum prædictum, Guttier. in d. par. 3. cap. 5. de tutel. num. 34. & seq. quæ est punctualis decisio pro vita militiæ. † Et sic stat regula glo. in §. si pater, in l. si cum dotem. ff. sol. matrim. in verb. tantum, in final. verb. scilicet; non præsumi compensationem cum debito, quod incip. post mortem quam glo. nescio, an Alberic. post Bart. in d. §. si pater, vers. vltimò oppono, & Anna loc. cit. rectè intellexerint, dum putant solutionem esse de contrario ibi proximè allegato, scilicet, l. huiusmodi. §. qui seruus. ff. de leg. 1. qui textus, licet multum consideretur, non facit ad casum, de quo ibi nec possum videre, quoniam modo pro contrario allegetur, & quomodo solutio, à glosa data, possit congruere illius literæ: sed intentio illius glosæ non est allegare. §. qui seruus, sed §. cum pater, qui in exemplari ipsius debebat esse vnitum cum præcedenti. §. qui seruus, nec contrarium ad id, ad quod ipsi dicunt, allegatur. nam cum gl. videret d. §. si pater maximè obstrare tex. in l. vnic. §. primum. vers. sciendum. C. de rei v. act. post varias solutiones datas, in ea solutione videbatur residere glosa, tanquam vltima, scilicet, quod in d. §. sciendum non erat exacta dos, prout erat exacta in d. §. si pater, in hoc glosa replicat, allegando contrarium, nõ quod contrariū allegetur in principali questione, sed contra hanc solutionem de tex. in d. l. huiusmodi. §. qui seruus alias. §. cum pater, vbi dos non est exacta, & tamen alterum exigitur, quasi dicat glosa, non esse veram solutionem, scilicet, quod ideo in d. §. primum. vers. sciendum vtrunque debeatur, quia non erat exacta dos, & dat contrarium de tex. in d. §. cum pater, quem verè vult allegare, vbi alterum debetur, & non est exacta dos, & sic reddit glo. ad alias solutiones fatendo contrarium, & tollendo illam vltimam solutionem, quod ibi non erat exacta dos in d. §. primum, & dat duas alias solutiones dicti contrarij, scilicet, §. primum, vers. sciendum: Vltimarum, in qua residet glosa, est, quia in d. §. primum, debitum incipit post testamentum: at in §. si pater incoperat ante testamentum:

nam dos non debetur, nisi soluto matrimonio: at sic post mortem, & tamen si potest dari debitum, quod incipiat deberi post mortem, & habeat causam obligationis præcedentem, hmoi est restitutio dotis, † vnde cõsuõditur Anna tam in intellectu ipsius glosæ, quam in scilicet solutionis, & firmatur nostra opinio, etiam dato, quod debitum habeat causam præcedentem, & in eo, quod de quarta dicit, nihil est, quia quartam tenetur relinquere ibi testator, quod non est in casu nostro. Et hanc solutionem approbat Alberic. in d. §. si pater. num. 2. vers. sed dic, quæ refert, vbi licet quis debeat aliqd cõsequi post mortem alicuius, distinguit, quod aut illi testator tenetur relinquere, & censetur compensare velle, aut non tenetur, sed creditor tantum debet recipere, & non præsumitur, vt in d. §. primum, vers. sciendum. Vbi, licet vxor debeat recipere, non tenetur ei maritus relinquere, & per hoc non censetur animus compensandi, huiusmodi est casus noster, cum pater non teneatur relinquere paragium, vel vitam militiam, residet tamen quicquid sit, Alberic. cum glo. in ea opinione, quod compensatio non præsumitur in debito, quod incipit deberi post mortem, & testator non tenetur relinquere.

36. Dum verò Anna in præd. conf. num. 1. conatur per viam imputationis in vita militia secundogenitum excludere, quasi debeat legatum, simpliciter factum in vitam militiam imputari ad similitudinem legitime, quod argumentum etiam in paragio militaret, nec video, quoniam modo, si compensatio, excluditur, imputatio non debeat eadem ratione excludi, & licet in legitima omnia relicta imputari debeant, ratio est, quia eodem tempore, & ab eodem testatore debetur legitima bonorum; quæ, cum soluitur, non tam imputatio dicitur, quam solutio: vera enim imputatio est, quando dos, vel donatio propter nuprias, vel similia, in vita data, imputatur in quartam, debitam, vel legitimam, vt dicit tex. in l. quoniam nouella, C. de inoffic. testam. vt sic data inter viuos, ex quo per necessitatem dari videntur, & quasi coguntur illa facere, voluit lex, quod ea in legitimam imputarentur, at legata, & alia, quæ ex substantia testatoris proueniunt, sunt de quarta bonorum prouenta ex substantia defuncti ad excludendam inofficiosi querelam. l. omni modo, ibi, id, quod minus portione legitima sibi relictum est, & ideo, quado agimus de vera, ac propria imputatione. non tractamus de relicto in vltima voluntate, sed de acceptis in vita: vnde sic procedit dispositio l. penul. in princ. C. de collat. vbi omnia, quæ imputantur

tantur in quartam, inquit, conferri ab intestato, & tamen legata, & omnia imputantur, & non conferuntur l. in filiam, la 2. l. à patre, C. de collat. Paul. in l. i. C. de collat. Dec. in Authen. ex testamento, eod. tit. in princ. quia intelligitur de vera imputatione, non de solutione, quæ est, quando in vltima voluntate habet quartam tot. tit. ff. & C. de inoffic. testam. præcipuè l. Papinianus, §. quoniam autem quarta, ff. de inoffic. testam. Ratio igitur imputationis est, quia soluitur eodem tēpōte verè id, quod tunc debetur, vt dicit Alberic. in d. l. si cum dotem, §. si pater nu. 2. vers. sed die, quod refert: at quando in vita fieret donatio inter viuos, non causa mortis, ex quo in vita non debetur legitima, non fit imputatio, nisi expressum sit debere in quartam imputari l. si non mortis causa, ff. de inoffic. testam. l. si quando, §. & generaliter, C. de inoffic. testam. & latè diximus supra, & tamen inter donationem inter viuos, & causa mortis, vel legatum, non est alia differentia, nisi, quia illa inter viuos præstatur in vita, alia præstatur post mortem: sic etiam dicendum in paragio, & vita militia, nam illa non debet defunctus, sed eius hæres, & verè illa dotata de paragio dicitur dotata de bonis fraternis, quemadmodum secundogenitus habet alimenta de fructibus feudi, qui nascuntur post mortem, & sunt verè bona ipsius fratris primogeniti, vt latè probauimus supra in illa quæstione, an dotata de paragio excludatur à successione fratris in principio huius repetitionis, iuncta dispositione pragmaticæ Filingeriæ: si ergo ad transferendam solutionem de tempore ad tempus necessaria est specifica expressio in ipsa quarta, quando inter viuos donat pater per prædicta iura; sic etiam de persona ad personam, scilicet de persona ipsius defuncti ad successorem, qui in hoc non tenetur nomine hereditario, debet fieri expressio tanto magis, quia valet argumentum de tempore ad personas, & è contra, ita Euerard. in sua centur. in loc. 37.

37 Omitto etiam istas imputationes, ex prædictis iuribus non esse repertas, nisi aduersus illas personas, quæ habent ius quærelandi testamentum, vt omnia iura exclamant, ista regula non potest militare in illis, qui tale ius habere nõ possunt, vt est femina excluda, masculis existentibus, vel secundogeniti in feudo iure Francorum, vt aliàs diximus, quibus ius quærelæ non competit.

38 Vltimò aduertatur ratio irrefragabilis, & loquamur in successione feudorum prius; istæ portiones dantur verè istis personis lo-

co portionum, ad quos suaderent in ipsis feudis, si admitterentur, vt ceteri ad ipsam successionem, vt latè supra diximus in principio huius repetitionis in discursu Constit. in aliquibus. Si ergo dantur per successores ratione exclusionis, & non quia pater debet, vt in legitima, & in portione virili legatum non computatur; quare debet computari in paragio, & militia; quæ magis subrogantur ipsi portioni, quàm legitimæ; nam post mortem patris omnes filij vocantur vtriusque sexus: & sic dum femina à masculo excluditur à virili, debet ei masculus paragium, dum secundogenitus à primogenito habet vitam militiam: ergo si in virili non imputatur legatum, quia nec confertur tot. tit. de collat. ff. & C. remanet etiam à paragio imputatio exclusa, nisi testator expresserit: Si ergo aliquis ex filiis, quando succederetur secundum ius Longobardum, habuisset legatum alicuius rei, non excluderetur à portione successionis feudi, nec etiam minus in totum succederet primogenitus, si habuisset aliquod legatum à patre, siue sit hereditarium, siue ex pacto, quia non potest pater disponere absque assensu, vt per Ifern. in §. præterea Ducatus, in princ. de prohib. feud. alien. per Federic. & in cap. omnes filij, si de feud. defunct. controuerf. fuer. sic etiam dicendum in portionibus loco viri subrogatis, vt est paragium, & militia. Et licet, quando expressè disponderet, esset discutienda illa quæstio, an instituto in feudo debeat estimatio, vt per Ann. alleg. 127. & in fine, vbi eius filius in addit. tenetur non debere estimationem, & sic fuisse decisum hæc causa deli Suriani in anno 1582.

40 Quando verò non datur dispositio patris in feudo hereditario, nec in corpore validè, nec expressè in eius estimatione, quæ in feudo hereditario est in dispositione testatoris, vt per Camerar. in §. præterea Ducatus de prohib. feud. alienat. & per Ann. alleg. 25. & 26. & de Franch. decis. 1. per tot. Filij succedunt iure successorio feudali. Ann. in præd. alleg. 127. num. 29 si igitur testator nihil disposuit, & simpliciter legauit, & non dixit pro paragio debito, cum paragium debeat super feudo, vel ratione feudi, & veniat etiã iure successorio feudali, & nõ ex dispositione defuncti, non potest fieri imputatio, quia nõ soluitur debitum, cum de re, vel specie ad aliam diuersam non fiat solutio, nec bona patris sunt debita filie pro paragio, vel vita militia filio secundo genito, prout est in quartis, & legitima, ergo omninò excluditur, eò magis quia, cum potuisset pater lega-

re pro dote, voluit simpliciter legare, vt d. l. vnica §. primum, vers. sciendum, C. de rei vxor. act. & faciunt omnia iura, de quibus supra diximus, in legato, simpliciter facto per patrem, quod nomine dotis non debeat intelligi, & si in ea specie, in qua pater est vere constitutus debitor præcedente promissione, & eius hæres debet teneri iure hæreditario, tam valide difficultatur, an legatum, simpliciter factum, intelligatur pro dote, an vtrumque debeat habere filia, vt in iuribus supracitatis, quanto magis in casu nostro, in quo pater nihil promissit, eius obligatio cum morte extinguitur, non tenetur hæres nomine hæreditario, sed quia successor; non venit ad hæreditatem istam ex voluntate defuncti:

41. ¶ nam, licet inter Doctores satis probabiliter dubitetur, an onus filiam dotandi, quod spectat ad patrem de iure communi, transeat ad eius hæredem, vt dicit Soccin. in cons. 57. num. 4. lib. 4. & inter Bart. & Bald. sit controuersia. Bald. enim, & Alex. in l. si socer. in princ. ff. solut. matr. tenent non teneri. Bart. contra in l. si marito, §. si voluntate num. 9: & ibi Paul. num. 9. ff. solut. matrim. vt notat Soccin. loco citato, & communiter Bart. opinionem dicit Barbof. in l. 1. in 4. par. num. 5. & 6. ff. solut. matrim. illa opinio procedit de iure communi: quando vero per statutum est prouisum, quod successores tenentur dotare, qui filias excludunt in nuptias, tunc non hæreditario nomine, sed quia accipit portionem filia, tenentur dotare ex forma statuti, ita Soccin. optimè in d. cons. fil. 57. num. 8. in fin. vbi in simili statuto, non vt filius, & hæres dicit teneri, sed vt possidens bona patris, vel melius vt possidens portionem, ad sororem spectantem, vt ibi dicit Soccin. & probatur in feudo ex pacto, & prouidentia, in quo ius hæreditarium

42. transire non potest. ¶ Similiter probatur, quod hoc onus non sit hæreditarium: nam licet mater de iure non teneatur dotare filiam, & sic, cessantibus necessitatibus, secundum opinionem aliquorum, nec dotam debet mater ipsius filia, vt late probat Barbof. in d. l. 1. par. 4. num. 81. vers. vltimus, & sexto. Et tamen, licet in matre sit aliqua differentia inter eam, & patrem, imò magna, vt ibi in hærede autem matris, vel patris, vel melius in bonis maternis, & paternis nulla sit differentia quod ad solutionem paragij, vt quotidie practicamus. Nec hærenam ista difficultas fugit in præd. cons. in aliquibus col. 14. vers. secundum sententiam istorum, vbi quesuit, si mater non teneretur viuens, quomodo eius filius teneri debet, & di-

cit teneri, vt ad legitimam, tu subintelligas, quando est casus legitimæ, sic etiam vt ad portionem, quando edet casus successionis, aliàs male diceret Ifern. cum quotidie videamus sic in patris, vt in matris successione vique ad virilem posse paragium arbitrari, vt dicit idem Ifern. in fin. ipsius constitutionis, & aliàs supra diximus.

43. Vltimo comprobatur; nam, si esset iure hæreditario filius debitor dotis, prout pater est obligatus officio Iudicis, ipsius hæres quoque similiter officio Iudicis teneretur: & tamen tenentur iure actionis successores, vt diximus supra in septimo articulo. Quod verò in persona patris sit quasi debitum, late dicit Barbof. in l. 1. par. 4. nu. 20. vers. neq; obstat d. §. cum proponeretur, & dicemus infra, dum de supplemento agemus in fin. seq. articuli. Tenetur igitur ex his omnibus successor proprio nomine, & non hæreditario: dico proprio, scilicet, successorio, quia successit ad bona, quæ erant ipsius sororis post mortem patris, vel matris, & non vt hæres, vt diximus. Ex quibus absolutè semper dicerem, quando aliàs non constaret de voluntate patris, quod voluerit pro dote, soluere, non esse nec imputandum, nec compensandum cum paragio, vel vita militia, quando legatum est de bonis burgenaticis in paragio, scilicet, & vita militia super feudibus, cum penitus sint inter se diuersa, quia legatum est de bonis hæreditarijs, & burgenaticis, & a diuerso patrimonio paragium tollatur cum vita militia, scilicet a feudibus, & sic militat plures rationes ad excludendam prædictam opinionem in vita militia, & paragio debito super feudibus, quam in alijs: non tamen per hoc contrarium assero in alijs bonis, cum semper cessent rationes imputationis, ac compensationis, & militet illa præsumptio, quod, si voluisset testator dixisset legare pro paragio, quæ expressio in legitima non est necessaria, quia soluitur, vt dixi, legitima per legatum simplex, & naturaliter procedit solutio, quia non soluitur aliud pro alio: at inter diuersa, prout est legatum, quod est donatio, & paragium, quod debetur ratione illius successionis, à qua excluditur, non præcedit etiam pluries dictis, & sic comprobatur praxis communis seruata in liquidatione paragij feudalis, & burgenaticorum, vbi simul æstimatur burgenatica, & feudalia, & ex omnibus simul sumitur paragium, vt refert Camerar. in fin. cap. an agnatus, num. 178. circa princip. intelligendo in feudo hæreditario, aliàs secus in feudo ex pacto, & succedit

dit prædicta praxis, ex quo de vniuerso patrimonio æs alienum erat detrahendum, iuxta ibi tradita, & per D. de Franch. decis. 1. Qua detractio facta æris alieni sumitur paragium: & fortius omnia prædicta militat in vita militia, in qua solum patrimonium feudale venit appetiendum: Item & quando legatum contineret feudalia, vt in decis. Afflicti. & validè procederet: quia cum assensu, vel potestate disponendi, vt ibi in feudo hæreditario disponitur, semper militabunt prædictæ rationes, quia licet extinguatur vita militia quò ad illud feudum legatum, & in burgenfaticis legitima, in alijs feudis remanent iura paragij, & vitæ militiæ.

44 Præterea conuincitur contraria opinio, & nostra cum omnibus prædictis comprobatur, per tex. in constit. in aliquibus, quæ constitutio primò admittit ad successionem masculos, & feminas: est verum, quòd masculos feminis præfert; & hanc prælationem dat, dum tamen sorores, aut amitas, fratres, aut nepotes pro modo facultatum suarum, & filiorum superstitem numero secundum paragium debeant maritare, & sic expressè ponit debitum maritandi in personis fratrum, & nepotum, & per hoc onus est ipsorum masculorum excludentiù: quòd verò hoc onus sit penitus alienum ab hæreditate, & quòd oriatur in personis ipsorum successorum, nulla habita consideratione obligationis paternæ, sic probatur: nã constitutio illa determinat paragij debitum tam in burgenfi, quàm in Francho, quàm in Longobardo, & continet omnium feudaliū, & burgenfaticorum successionem, vt ibi cuiuscunque conditionis fuerit Franchus, scilicet, aut etiam Longobardus miles, vel burgenfis, vt latè diximus in principio huius repetit. in discursu super dicta constitutione facto. Dum igitur vna determinatio respicit plura determinabilia, equaliter determinat Liam hoc iure, ff. de vulg. & pupill. æqualiter in feudalibus, ac burgenfaticis disponit obligando masculos ad dotandum sorores, aut amitas: ergo, quòd ad obligationem dotandi eiusdem naturæ est obligatio in burgenfaticis, ac in feudalibus, & per consequens cum constitutio præcipue debeat intelligi de feudis ex pacto, & deinde de hæreditarijs imò cum feuda potius secundum naturam eorum dicantur ex pacto, quàm hereditaria, vt dicit optimè Camerar. in repetit. cap. an agnatus in 1. opposit. num. 37. & in 1. quæst. latè: & quòd feuda iure successorio, & non ab intestato,

vel ex testamento capiamus, idem Camerar. d. cap. an agnatus num. 148. Si ergo secundum propriam feudorum naturam consideramus paragium debitum per successores nullo modo possunt praticari regulæ imputationum, vel compensationum, nec debitum hæreditarium, nec dispositio morientis; ergo, cessantibus dispositionibus expressis testatorum, in quibus aliqua diuersitas inter feuda hæreditaria, & ex pacto considerari possunt, præsumendus erit in dubio disponens voluisse disponere, prout ius naturaliter disponit, vt in simili dicit Camerar. dicto cap. an agnatus in princ. nu. 38. naturaliter igitur foemina succedit cū masculo, & si concurrat masculus præfertur: quæ exclusio non est totalis exclusio, sed præfertur masculus, quia dotem dat, alias non præferretur, vt dicit Afflicti. in d. constit. num. 25. cum ibi notatis; omnia ergo ista non cessant naturaliter per legatum, simpliciter factum, cum sint penitus diuersæ personæ, & obligationes, & res, vt patet in feudo, ex pacto, ergo in omnibus eadè natura obligationis erit supponenda, vt diximus: est verum quòd circa liquidationem, & solutionem æris alieni, item circa expressè disposita per testatorem diuersificantur liquidationes, vt dixi: & si attenda propria natura obligationis dandi paragium, non potest praticari imputatio, nec compensatio, nec solutio, quando simpliciter legatum procedit, non declarando, quòd pro dote, vel vita militia illud sit relictum: concludendo igitur ex iam dictis in dotis debito potest, licet cum tot difficultatibus cum aliqua ratione dari compensatio, quia pater est debitor, & ipsius hæres, vt hæres item est creditrix etiam hæredis, vt hæredis legataria: quòd hic in paragio non est, quia nec pater debet paragium, nec successor, vt hæres, sed vt successor, & ex propria persona ad illud tenetur: ergo potius donatio est præsumenda, vt sonat natura legati, vt supra diximus §. 1. instit. deleg. quàm solutio debiti alieni nisi exprimat; at in legitima, & alijs quartis est pater verè debitor, & vt dixi legando adimplet propriè absq; alia expressione onus, sibi à lege impositum: sic in vita militia dicimus, quòd diximus in paragio in feudo vita militia admiffa est simpliciter, & indistinctè tam hæreditario, quàm ex pacto, vt supra etià diximus ex generalitate constit. Comitibus; & quia propria natura est ipsius feudi, vt sit ex pacto, ergo eadè ratiocinatione concludendū cū Afflicto, prout in paragio ià dictū est. Et prædicta comprobatur per verba ipsius consuetudinis nostræ dū expressè dixit;

& tenentur ipsi successores, & sic successorio nomine dat obligationem soluendi paragiū, & maritandi: quod verbum, successores, sic generaliter nō arctat obligationem ad onus hereditarium, sed purum successorium, vt dixit Camer. in præd. c. an agnatus circa fin. n. 148. Et ex his satis fit de quæstione imputationis paragij, ac vite militiæ, & eorundem compensationis cum legato, simpliciter factò tam in feudis, quàm burgenfaticis, licet pluribus, quàm putaueram.

45 Ex prædictis igitur facilius ad aliarū portionū quæstiones deuenire possumus, an scilicet præsumatur legatum factū animo compensandi cum portionibus consuetudinis, & ipsas libèter tracto, licet extra terminos, sint ipsius paragij materiæ, ex quo eadem quæstione constare videantur, & Scipio Buccinus in addit. ad consuet. & si testator in addit. quas incip. circa hanc consuetudinē f. 174. vers. sed nota quia vidi dubitari, pro cōpensatione. allegat Paul. de Castr. in Auth. præterea in 2. quæst. C. vnd. vir. & vxor. vbi, stante statuto, quo maritus lucratur aliquā partē dotis, si vxor legat aliquid marito, quòd debeat cōpensare in ea parte dotis, quā defert statutum: & hæc opinio post Bart. à Doctoribus ibid. communiter sequitur. Et licet Bald. veriore dicat opinionem contrariā; non tamē ipsius opinionem fundat in rationibus, quæ aliquo modo faciant ad decisionē nostræ quæstionis, cum decisionem fundet in qualitate, & natura ipsius lucri, quasi proueniat ex pacto viri, & aliter vt ibi: nam in casu nostro nō potest negari istas portiones deferri ex prouidentia consuetudinis nullò facto hominis intermisso: nec potest dubitari has portiones venire ex causa lucratiua; & ex pura successione, vt de causis lucratiuis dicemus infra in repet. consuet. & si testator & dicit tex. in consuet. si qua moriens infra de mulier. habent. fil. ibi, iure successionis, vel titulo lucratiuo: vnde licet in præd. quæst. stante statuto, inter Doctores sit aliqua differentia opinionum, & communis sit pro cōpensatione; tamen inspectis rationibus contra communem per eos ponderatis conspiciuntur illæ in portionibus consuetudinis non militare quare omnes Doctores videntur consentire pro præsumpta compensatione fundantes se, quia istæ portiones obueniunt ex dispositione statuti.

46 Contrariū tamen tenuit Buccin. loc. cit. & fundat se, quia istæ portiones non debentur ab ipso testatore, sed à tertio, scilicet, possessore bonorum: vnde quando debitum ex iuris dispositione non debetur à testatore, sed à

tertio, licet ex facto testatoris non sit præsumptio cōpensationis, ita ex Dec. in præd. Auth. præterea; magis tamen cōmunis contraria est opinio, prout asserit Couar. in c. cū officij de testam. nu. 6. ea ratione, quia tenent hæredem ad illā teneri, & non legatarios, licet Couar. opinionem Decij sequatur: quicquid sit in ea, vera est conclusio illa, quòd, quoniam est etiam debitum necessarium; si tamen non debetur à testatore, legatum non præsumitur animo cōpensandi, put latè supra fundam.

47 ex Afflicto, & alijs. † Sed difficultas est aptare prædictos terminos, nostræ quæstioni: nam non puto verū id, quòd Buccin. dicit. testatorem non teneri ad relinquendum medietatē proximioribus; nam, licet per tex. in cōluet. & si testator. dicatur medietatem peruenire ad proximos, non per hoc excluditur; quin, si testator relinquat ipsam medietatem prædictis, non adimpleat onus, ad quod ex intentione cōsuetudinis tenetur, vt videtur tenere Napod. in d. consuet. & si testator nu. 25. vers. perueniat. ibi, & dic perueniat non tantum titulo institutionis, & nu. 30. ibi, & sic possit testator hanc medietatem iis proximioribus relinquere. Nec vim facio in verbis, sed in intentione legis, cum in liberorum portionibus in masculo, tex. in consuet. si aliquis moriens ponat necessitatem relinquendi, ibi. usque ad medietatem tenetur liberis relinquere: at in femina in consuet. si qua moriens in sola decima antiquorū permittitur dispositio, absque eo, quòd imponat necessitatem relinquendi quibuscumque partes ipsis liberis, cum inter liberos, & liberos à femina ad masculum non sit, nec debeat constitui aliqua differentia: vnde non putarem rationem prædictā subsistere, cum vere, si à testatore ad filios, & agnatos debeant peruenire portiones prædictæ, nō potest videri extra mentē consuetudinis disponere, imò adimplendū id, quòd à consuetudine statuitur, si ipsis portiones relinquat: est benè verū, quod nō tenetur, ex quo lex ipsa facit, vt portiones perueniant cū in ijs auferat consuetudo

48 potentia disponendi, vt infra dicitur. † Quid dicamus, distinguendū erit, quòd aut legatū consistat in bonis antiquis, in quibus testatores pro illis portionibus nō habent ius, nec potestatem disponendi, & licet vni ex coniunctis fiat legatū bonorum antiquorū speciale, tunc pro medietate erit legatarij simpliciter, & alia medietas inter oēs erit diuidenda, ex quo non valēt dispositio, & non potest permitti præsumpta cōpensatione de medietate vnius rei ad medietatē alterius rei, quia de re ad re, nec de pecunia ad rem non fit compensatio, nec solutio,

olutio, vt supra fundauimus in vers. ex prædictis etiam illud penes me; ex communiori, & veriori Doctorū opinione, vt per Couar. in c. cum officij extra de testamen. & latè comprobat Guttier. in c. 5. par. 3. nu. 34. in tract. de tutel. Surd. cons. 112. num. 61. & 62. vol. 1. Barbof. in d. §. si pater nu. 15. Diuersa enim est obligatio aliarum quartarum, & legitimæ, quia illæ sunt, & debentur de bonis in genere ipsius testatoris: hæc debentur specificè de illis bonis antiquis, quasi ex fideicommissio, vt dicemus in repet. cōsuet. & si testator. Si igitur ista præsumpta compensatio est regulanda cum regulis compensatio- num, & compensationes sunt regulandæ per regulas solutionis, vt, scilicet, in illis permit- tatur compensatio, in quibus potest fieri solutio, vt dicit optimè Bal. in l. compensationes num. 22. C. de compensat. remanet ex- clusa ista præsumptio, quando simpliciter legatū processit de re speciali, & particulari.

- 49 Quando verò relinqueret sub nomine por- tionis consuetudinis, tunc procederent dic- ta supra in contrarium per Doctores, ex quo videtur adimplere voluntatem consue- tudinis, eiusq; dispositionem, & in hoc pro- cederet similitudo à legitima; & cæteris iu- ris communis portionibus, data, scilicet, pa- ritate terminorum, posset tamen controuer- ti prædicta conclusio hac ratione; quia cum testator habet à consuetudine potestatem dis- ponendi, aut in totum disponit testator ex- pressè de alijs bonis, & similiter de bonis antiquis, ita vt quasi inofficiose aduersus consuetudinem disposuerit, & veniant pro- inde proximiores aduersus voluntatem te- statoris: & tunc benè crederem, quòd illis debeat fieri imputatio portionis bonorum antiquorum relicta, vt in simili dixit Ant. de Alex. in addit. quæ incip. Quid si maritus in consuet. de iur. dot. quæ incip. hæredesque mariti: de qua quæst. ibi, videbimus: sufficit enim, quòd adsit vniformitas inter debitum, & relictum, quòd est recipere functionem in genere suo, vt latè vltra prædicta congerit Barbof. in .1. par. 4. num. 152. vers. Secunda igitur declaratio est, vbi quando debitum cum legato non recipit functionem, non præsumitur compensatio: & ad similitudi- nem legitimæ saluatur dispositio testatoris:
- 50 † quando verò testator non disposuit de cæ- teris, non esset absurdum tenere, quòd in illo legato voluerit illum coniunctum meliora- re: nam in ijs, quæ expressè disponit, seruan- da est voluntas expressa ipsius testatoris: in medietate autem etiam tacitè videtur secun- dum quod ius vult velle decedere ab intesta-

to; l. conficiuntur, §. 1. ff. de iur. codicill. Ideo dispositionem intelligo specificam; nam in institutione hæredis non includetur medietas anttquorum non libera: nam, cum subiectum dispositionis faciendæ per testato- rem sit patrimonium liberum, & dicat per hoc instituisse hæredem in omnibus bonis, scilicet, de quibus potest disponere, dum ex- cipitur in testamento secundum solitum sty- lum testamentorum, præter ab infra scriptis legatis, exceptio debet esse de regula, vt l. 1. & ibi Dec. ff. de regul. iur. & propterea lega- ta debent etiam intelligi de bonis, & patri- monio libero, vnde semper tererem, quòd testator vti voluerit potestate disponendi, & quòd disposuerit potestate disponendi, nisi admissim iuxta limites consuetudinis dis- poneret, vt tunc videatur adimplere dispo- sitionem ipsius consuetudinis, & non aliter: ex quo cum potestas disponendi ei desit, in- omni alio modo relinquendi præter modum à consuetudine impositum debeat præsumi perneceffe ipsum disponentem de patri- monio libero voluisse disponere, vt sic pro vali- ditate legati præsumatur, l. quoties contra ff. de reb. dub. l. fiunt l. contraxisse, ff. eodem. Et ratio est manifesta; quia, quando in alijs portionibus de iure communi fit imputatio, lex hoc specialiter expressit, & in specie in- quarta debita ex dispositione Authen. præ- terea similiter: si lex non dixisset, non admit- teretur, vt dicit Bald. ibi num. 7. in princip.

51 † Præterea dispositio testatoris in ipsis lega- tis de iure communi loquendo valet, & pro- cedit, & deinde datur quærela inofficiosi re- scindens testamentum; & per hoc ad defen- dendum testamentum imputationes, & sup- plementa sunt reperta l. omni modo, C. de inoffic. testam. At in casu nostro non pro- cedit prædicta ratio; quia ista medietas an- tiquorum est segregata à commercio in vlti- ma voluntate, vt etiam nouem partes in so- mina cum filijs moriente: Vnde ratio salua- tionis testamenti non militat in casu nostro: quia in ea succedunt proximiores ab intesta- to, & dicit Napod. in consuet. & si testator nu. 26. & legatum ex testamento, & sic absq; facto coniunctorum ad eos perueniunt por- tionem, & non potest praticari compensatio,

52 vt dicemus. † Item, si ex præsumpta volun- tate disponentis in omnibus prædictis datur compensatio, non potest dari, nec præsumi in istis portionibus, in quibus in vltima vo- luntate non datur potestas disponendi extra limites consuetudinis, posset tamen testator expressè prohibere petitionem ipsis coniun- ctis, dando eis legatum, quo casu esset seruan-

da dispositio l. qui dotem 47. ff. sol. matr. l. cū ab vno ff. delegat. 2. cum concord. quia denegaretur legati petitio, & prædicta probatur à Barbof. latè d. §. si pater, per Crauet. cōf. 131 vol. 1. nu. 16. qui loquitur in fideicommissio nu. 20. & seq. cū ergo nō specificat, & posset, si vellet, testator hoc declarare, & de iure non potest disponere in prædictis portionibus, sequitur tam ex præsumpta voluntate, exclusa compensatio ex §. primū vers. sciendum l. vnica C. de rei vxor. act. quā ex eo, quia si aliter disponderet, quā vt ius vult, & consuetudo, legatum esset nullum, & inuolidum, tum etiam ex quo indiuidua est testatoris voluntas; quæ aut nulla in totum, aut in totū valida debet esse perneceffe, & per consequens pro validitate legati interpretationem faciendo, vt sic potius valeat quam pereat semper de libera portione disponere voluisse credendus est testator, & in omnibus argumentis, quæ aut iure possent desumi, nunquam in hoc similitudo capi potest, vt sumus in casu nostro, in quo in ipso legato cessat dispositionis potestas in ipso disponente, nam benè potest legando testatore existente legato valido in alijs casibus fieri compensatio, lege iubente, ac imputatio in quartis, & legitima, quia in legato seruatur dispositio testatoris, & præexistit legatum, & deinde, stante validitate ipsius, deuenitur ad imputationem ex præsumpta voluntate: at quando per se dispositio non existit, nisi in patrimonio libero, non potest excludi coniunctus ab ea parte, in qua quasi ex fideicommissio succedit, & succedit ab intestato; imò, quādo aliās non appareret ex cōiecturis, quòd voluerit adimplere consuetudinis dispositionem, veluti si eis dimidiā antiquorū, vel filijs nouè partes relinquunt, nunquam putarè dicendū relictū excludere illas portiones: mortuo enim testatore, statim in portionibus illis succeditur ab intestato, vt dicit Napod. in consuet. & si testator nu. 26. & nu. 30. in fin. at legatum debetur, & transit ad legatarium post aditam hereditatem l. à Titio, & ibi glos. ff. de furt. cū ergo proximior petit legatum, vel potest petere, quod est adita iam hereditate, iā acquisiuit dominiū ipsius portionis, ab intestato, & sic non præsumitur, quòd velit testator compensare cum eo, quòd tempore, quo legatū fit, & perficitur, est iam sublatū à potestate ipsius disponentis, cū in tēpore eodē non concurrat debitum cū legato per ea, quæ in simili dicit Barbof. d. §. si pater nu. 30 in fin. & dicit Guttier. d. c. 5. par. 3. nu. 45. de tutel. At in alijs existit debitum, & legatum quasi cum debito compensatur, vt diximus:

isto .n. tempore dum hæreditas ad hæredem, & legatum ad legatarium peruenit, non est in posse ipsius hæredis illa portio, cū non sit institutus, nisi in portione libera, & non procedunt, nec existunt extrema, ex quibus compensatio inducitur, scilicet, actio legati in persona legatarij contra hæredem, & res, seu debitum in posse ipsius hæredis, vt possit alterutro esse contentus legatarius, vt in l. pater, ff. de iur. dot. & concord. cū illā portionem non debeat accipere à manu hæredis, vt dicemus in consuet. & si testator sed iure suo perueniat ad proximum ab intestato, & sic non petit ab hærede, nisi legatum, & non procedit exceptio doli, de qua in d. l. 52 cū pater cum concord. † Et ex his omnibus remanet absolutum; legatum non esse compensandum, nisi ex modo, quo legatur constat voluisse disponentē relinquere portionem consuetudinariam, & non donare, & sēper in dubio standum proprietati verborū, cū legatum donatio sit, à defuncto relicta, ab hærede præstanda §. legatum instit. deleg. quando implet testator consuetudinis dispositionem non dicitur legatum, quia nec donatio est, nec ab hærede præstanda. † Postremò prædicta comprobantur: nam, si est verum, prout indubitātū est, quòd in hac medietate succeditur ab intestato, non est in iure repetitum ab intestato esse locum imputationi, vel compensationi, quæ compensatio in iure imputationis, est per Doctores fundata, vt ex prædictis tam de imputatione, quā de compensatione licet colligere: ergo in hac medietate, & portione, in qua ab intestato succeditur, deberet esse locus collationi; quia tunc verè collationi locus est, licet etiam ex testamento detur collatio. Authen. ex testamento, C. de collat. qñ inter ipsos successores voluit præsumptiuè seruari testator æqualitatem, vt etiam supra diximus. Ab intestato autem, vel ex testamento cum tractatur de collatione non conferuntur accepta in vltima voluntate, vt supra dixi per l. à patre, C. de collat. l. filiam la 2. eod. titul. & ita declarat Paul. Castr. l. 1. C. eod. Dec. in Auth. ex testamento in princ. C. eod. & per prædictas auctoritates Gomez. in l. 29. Thauri num. 4. qui hunc esse verum intellectum dixit prædictorum iurium. † Triplex igitur terminus excluditur; nam non datur imputatio; quia ea est inducta ad tuendum testamentarium vniuersalem successorem, hic licet sit successor vniuersalis testamentarius in ipsius institutione, non includitur ista portio: ergo non est tuendus in eo, quod non habet; compensatio nō procedit, quia similiter fuit inducta ad

ad tuendum debitorem debiti necessarij hic hæres nihil debet, quia non a manu ipsius hæredis debet accipi, cum sit directa successio ab intestato; ergo in ea nihil hæres testamentarius iuris habet: collatio non procedit, quia non conferuntur legata, & accepta; imò alia ratione excluditur collatio, quia collatio ab intestato fuit inducta ex præsumpta voluntate morientis, vt in prædicta Authen. ex testamento, & in Auth. vnde sumitur in hac portione, non potest seruari testatoris voluntas, quæ per consuetudinẽ est reprobata. Tertio quia sæper seruat æqualitas in eo patrimonio, in quo lex aufert potestatem disponendi, etsi aliquid habuit vnus ex filijs, aut non est conferendum, aut si deberet cõferri esset in patrimonio libero conferendum, cum in vita non ardeatur disponendi facultas. In donatione inter viuos nõ laboro, cum nec in legitima computanda, & compensanda veniat, & vltra alias rationes, de quibus supra, dum de dotatione tractauimus, duobus verbis perficit hanc quæstionẽ. Napod. in consuetud. & si testator in verb. perueniat in princ. num. 25. vbi declarando modos, quibus medietas dicitur peruenire ad ipsos proximiores, inquit, & sic perueniat non tantum titulo institutionis, sicut in liberis diximus infra proxima consuet. in glos. in verb. relinquere, qui sunt honorandi tit. institut. vbi ibi, sed etiam si non instituuntur; & sic ab intestato non dotis, vel alio titulo inter viuos l. a filia ff. ad Trebell. & alibi: relinquere autem potest inquit Napod. quod est fortè verum, dummodo sine interuallo perueniat, ita Napod. in eadem consuet. num. 30. in fin. si igitur non peruenit medietas ad proximos inter viuos, non computabitur acceptum inter viuos cum illa portione, cum illud, de quo inter viuos disponit quis, & sine fraude, non sit in aliqua portione subiectum ipsius consuetudini, & non concurrat ex prædictis in eodem tempore debitum ipsius donantis cum ipsa dispositione, quia illo tempore non tenetur, ad portionem, & multa possunt accidere, vt ille, cui fit donatio, non sit ipse successurus ab intestato in portione, & sic militant omnia prædicta tam in donatione, quam in legato in hoc casu: & ex his satis intueri poterit, an rationes, per Reuerendum Patrem Molfesum dictæ in Commentar. par. 2. quæstion. 13. num. 8. rectè procedant in legato; cum ipse legatum ponat alicuius portionis, non rei

particularis, & deinde quæstionem simpliciter discutiatur, & decidatur per rationem debiti necessarij.

Repet. par. 2. §. 12. de Parag.

- 1 Supplementũ paragi regulariter est eiusdem natura cuius paragium.
- 2 Fœmina exclusa per consuet. vel constit. à successione ab intestato, etiã à legitima excluduntur, & quomodo à legitima exclusio intelligatur.
- 3 Supplementum legitima filia exclusa ab intestato, quam per consuetudinẽ, vel constitutionẽ, an debeat quando in aliquo fuit instituta, & quid de supplemento paragi ibidem.
- 4 Supplementum paragi, & legitima quando dandum filia iam vere dotata, & maritata à patre, & qui si pater dotes legasset, ibidem num. 5.
- 6 Supplementũ veri paragi dandũ à successoribus quando ab ipsis fit dotatio, & qñ.
- 7 Supplementum paragi an transmittatur.
- 8 Fructus percepti ex fundo pro paragio legato an excõputentur in supplemento ipsius paragi late discutitur, & num. 9. distinguitur ex auctoris opinione.
- 10 Fructus percepti iudicio testatoris imputantur in quasi debitum non autem in verum debitum, nisi testator expresserit.
- 11 Fructus maturati ante constitutionẽ dotis imputantur, nõ autẽ post in supplementũ.
- 12 Paragium verũ, & verũ debitum soluitur post mortem patris, & tunc prædicta imputatio pactũ in supplemento excluditur.

§. 12. De supplemento Paragi.

De supplemento ipsius paragi consequens est, vt tractemus, quod est necessarium quando istæ personæ, de quibus supra in imputatione, & compensatione dictum est, reperiuntur

habuisse in partem ipsum paragium: nam tunc erit ipis supplementum necessarium: quo iure illa tantum attingere decreuimus, quæ diuersa ex natura ipsius supplementi consideranda veniunt, ¶ cum in cæteris supplementum sit eiudem naturæ, quando competit, cuius est ipsum paragium, vt in l. scimus §. repletionem, & ibi DD. C. de inoffic. testam. Eadem enim ratio est partis,

tis, ac totius l. quæ de tota, ff. de rei vendicatione.

2 Et licet per consuetudinem illæ feminae, quibus paragium debetur, sint exclusæ à successione ab intestato, & à legitima per consequens, vt latè infra dicemus cum Napod. in glos. in verb. succedunt par. 3. §. 2. DD. in l. parencibus, & l. cum quæritur C. de inoffic. testam. Bald. in l. maximum vitium num. 21. versic. in contrarium C. de liber. præter Menoch. in cas. 149. lib. 2. de arbitr. Iudic. Peregrin. de fideicom. art. 36. num. 10. Tamen prædicta intelligas de legitima formaliter debita, non autem de legitima materiali, scilicet, quod non per hoc filia est exclusæ à portione in paternis, vel maternis bonis, quæ dotis nomine ad minus debeat esse pro quantitate legitimæ, vt supra latissimè de liquidatione tractauimus, cum in nostra consuetudine, & constitutione femina illa sit exclusæ à successione parentum, & in eorum bonis ad minus debeat habere legitimam, vt optimè concludit Alex. volum. 2. consil. 7. num. 6. & in hoc, in prædicto articulo latius allegauimus Isern. & aliorum Regnicolarum auctoritates quas congerit de Ponte volum. 1. consil. 65. num. 2. in fin. & num. 8. & num. 12. Afflic. decis. 160. & in constit. fratribus num. 11. vsque ad num. 14.

3 Vnde, licet per Doctores sit controuersa illa quæstio, an filia, exclusæ per statutum à successione ab intestato, & per hoc etiam à legitima formali, scilicet, per cuius petitionem, & ius possit quis rescindere testamentum, videatur per hoc exclusæ à petitione supplementi, & Angel. de Perus. consil. 105. statuto cauetur post plura inducta pro supplemento excludat etiam filiam à supplemento prædicto, ea ratione; quia, qui excluditur à toto, excluditur à parte: contrarium tenuit Salycet. in Authen. nouissima num. 18. qui est final. vbi in casu, quo filia esset in aliqua re particulari instituta, tenet quod possit petere supplementum legitimæ, & Iason in dicta Authen. nouissima, & opinionem Salyceti sequitur Alex. in præd. consil. 7. vol. 2. nu. 6. licet Iason dicat neminem reperisse tenentem contra Salycet. præter Alex. & ultimo Salycet. opinionem nouissimè approbat Fab. Turrett. in 1. volum. consil. 5. qui hinc inde relatis opinionibus Doctorum, refidet tandem in opinione Salyceti: ex quibus, si, stante statuto, excludente feminas ab intestato; quando pater aliquid filiae re-

linquit, communior, & magis æqua est opinio pro supplemento; in casu nostro, in quo paragium expressè debetur, quod in se continet ad minus quantitatem legitimæ, non potest dubitari esse supplementum filiae dandum, quando dos, vel alias acceptum non ascendit ad ipsius legitimæ quantitatem ad minus quando à patre fuit dotata, ita in terminis nostris de supplemento debito, accepta dote non congrua, dixit Salycet. in Authen. res, quæ, C. commun. deleg. Paul. Castr. consil. 108. incip. super primo quæsito in 2. & §. dubio. Bald. in l. fin. C. de dot. promiss. & per præd. Soccin consil. 57. volum. 4. num. 8. quæ ad minus non potest esse minor legitima, vt dixit etiam Alex. consil. 7. volum. 2. & volum. 1. consil. 69. num. 3. & consil. 169. num. 7. volum. 7. & Salycet. in terminis constitutionis nostræ sequutus est de Ponte consil. 65. num. 13. Et hanc opinionem probare videtur apertis verbis Napodan. in consuet. final. nu. 122. infra de iure quartæ. Vbi quædam si filia fuit dotata à patre cum dote minore paragio, & renunciauit patri bonis paternis, & maternis, & iurasset, at bona ipsius non habere regressum, quod maxime, si mater habuisset ampliores dotes, possit petere supplementum paragii, nisi fuisset certificata de minori paragio: & Palanellus in specie pro supplemento legitimæ refert prædictam Napodani auctoritatem in conformitatem etiam opinionis Salyceti; & prædictorum Doctorum; licet non alleget, nisi Soccin. consil. 150. volum. 1. in addit. ad consuet. si moriatur sub num. 31. fol. 87. quæ incip. vide repetentes in fin. & ad idem, scilicet, de legitima allegat prædictam Napodan. auctoritatem Afflic. decis. 178. num. 3. & ibi Vrsill. Et ratio est manifesta: nam ex supra pluries dictis, quando iam reperitur filia nupta, non per hoc excluditur à legitima, & dicit Napodanus in consuetud. si qua mulier in finalibus verbis. Et Anton. de Alexan. t. in princip. addit. quæ incip. quando filia. in hac consuetud. si moriatur fol. 93. Et in casu Napodan. erat iam de paterna dotata in matris hæreditate paragii supplementum non poterat esse, nisi legitimæ quantitatis, secundum quod Afflic. dicit in prædicta decis. num. 3. in finalibus verbis.

4 Ne tamen prædicta decipiant, intelligas in ijs casibus, in quibus tractaretur de paragii liquidatione, & admissus esset in legitimæ

me quantitate paragiū liquidandū, & non
 esse in magnatibus, prout supra in liqui-
 datione diximus, & intelligas etiam in patre,
 cuius onus est dotare filias de iure communi,
 non autē de consuetudine, sed officio Iudicis,
 vt pluries supra diximus, & in eo erit sēper
 arbitrio Iudicis iudicandū, an pater se malē
 gesserit in dotatione prædicta excedendo of-
 ficiū paternū, ac re ipsa decipiendū filiā con-
 tra expectationē, quam lex de eo concepit, vt
 diximus in 3. artic. vers. in propriissimum ibi
 ex eodē princ. & in hoc sēper esse debet satis
 circumspectus Iudex in dando supplemento
 contra dotationē factā à patre, seruando re-
 gulas, ibi dictas, prout optimē concludit de
 5 Pont. conf. 65. vol. 1. nu. 9. 10. & seq. ¶ Intelli-
 gēdo in verē à patre maritata, & dotata, non
 autē in legato factō à patre ex causa paragij:
 nā in eo casu esse non posse minorem legiti-
 ma dixit ibi de Pont. nu. 11. & Affl. in con-
 stit. fratribus nu. 13. in fin. cū alijs, ibi dictis.
 6 ¶ Aliās si ageremus de paragio debito verē à
 successoribus, erit simpliciter de eius supple-
 mento tractandū vsq; ad veri paragij quanti-
 tatē, de quo diximus in c. de liquidatione, &
 iuxta hos terminos est intelligendū dictum
 Bart. de Capua in addit. in fin. constit. in ali-
 quibus, quæ incipit in tex. in verbo paragio
 vbi dotatē in minori quantitate ipsius para-
 gij dat simpliciter supplementum paragij.
 Intelliges prædicta, quādo non interueniret
 renunciatio; quia, ea interueniente, recurren-
 dum esset ad ea, quæ in tract. de renunciatio-
 ne diximus infra par. 3. §. 4. cum seqq.
 7 ¶ An autem supplementum transmittatur,
 dicas transmitti, sicut paragiū, de qua qua-
 sitione diximus supra in artic. 4. principali, vt
 in supplemento legitimæ dicitur, quod trā-
 mittatur, vt transmittitur legitima secundū
 communē opinionē, relatam per Crassum in
 §. legitima quest. 37. prout etiā in omnibus
 alijs, similiter dictis de paragio, ea omnia in-
 telligas in supplemento per prædictum ar-
 gumentum de parte ad partem esse eandem
 rationem, quæ de toto ad totum, quando per
 partem non deuenitur ad totius repudiationē,
 & corruptionem, vt innuit Napod. in
 consuetud. fin. de iur. quart. nu. 132. vt dixi-
 mus supra in princ. hic.
 8 ¶ Querit Anton. de Alex. in hac consuet. si
 moriatur, sub num. 50. in addit. quæ incip.
 quando filia maritata. fol. 93. An si pater re-
 liquerit fundum, in causam paragij filiaē,
 quæ diu non nupit, & ex fundo collegit
 plures fructus, qui extant, & petat filia sup-
 plementum paragij, an teneatur illos excom-
 tare, & dixit Anton. visam ei fuisse que-

stionem dubiam: nam ratione æquiparationis legitimæ, videbatur ei non esse fructus excomputandos, ex quo in legitima fructus non excomputantur, nec in eius supplemento l. scimus §. repletionem C. de inoffic. testam. Nec obstare tex. in l. mulier §. cum proponeretur, ff. ad Trebell. Vbi fructus excomputantur in dotem; nam, inquit ipse de iure communi; pater non tenetur iure actionis ad dotandum filiam, sed officio Iudicis secundum veram opinionem, de quo in l. obligamur, §. lege, ff. de action. & obligat. vt etiam supra diximus, secus, si deberetur dos iure actionis, vt dicit Bart. in d. §. cum proponeretur nu. 2. & infra hic dicemus: At secundum consuetudinem hæres, & successor tenetur iure actionis, vt per glos. in verb. & tenentur num. 27. & diximus supra artic. 7. ex quibus concludit non esse fructus imputandos, quia iure actionis debetur dos, & eius supplementum, argum. l. si debitor, ff. ad leg. Falcid. Nisi testator hoc expressē declarauerit. Redit tamen Anton. ad text. in d. §. cum proponeretur, & eius regulam, & distinguit, quod aut habuit legitimam de bonis paternis, & eius quantitatem, & in cætero quod supra legitimam est, debet excomputare fructus, dummodò integram legitimam habeat ex substantia defuncti, & non ex fructibus, & hanc opinionem esse modernorum in d. §. cum proponeretur; credo istos modernos esse Alex. in d. §. cum proponeretur: ¶ Quid dicendum? dicas, quod aut ista femina, cui fuit factum legatum fundi erat tempore legati, & mortis patris nubilis ætatis, aut non erat nubilis ætatis, si non erat nubilis ætatis, vsq; ad tempus nubilis ætatis erit seruanda distinctio prædicta, vt pro portione, ac quantitate ipsius legitimæ filia non imputet fructus: nupit enim ex fructibus illa quantitas legitimæ, infra dotem comprehensa. Alex. conf. 69. vol. 1. num. 3. quando vero recepit alimenta à fratre pro reliquo, donec fiat nubilis ætatis, & extant fructus, credērem fructus esse excomputandos in reliquo paragio, quod debetur aliās, si alimenta non habuisset, deberentur verē pro quantitate legitimæ ipsi sorori fructus donec erit ætatis nubilis, vt supra diximus fuisse decisum in S. C. de Franchis decis. 559. nu. 14. licet in diuerso articulo trāsmiſsionis, & alij de quibus supra in explicatione diffinitionis paragij in verb. vice successionis diximus, vel alimenta vsq; ad nubile ætatē, vt per Barbos. in l. 1. par. 4. nu. 129. ff. sol. matr. Si igitur habuit alimenta, & fructus iam extant, poterit supplere ex eis reliquum paragij extra legitimæ quantitatem quia

quia actio pro vero paragio non nascitur, nisi tempore nubilis ætatis, ut ibi diximus: si vero erat iam nubilis ætatis, ita ut iure actionis non solum integrum paragiū deberetur ipsi sorori, sed fructus ipsius, ut etiā latè diximus in loc. cit. in d. verb. vice successionis. Et tunc non video, quomodo possit tractari de computatione fructuū: nā si ipsi sorori debetur verū paragiū, & integrū, & etiā ipsius fructus, & iure actionis non potest de fructibus fieri alia suppletio, quia ex re propria ipsius legatarij nascuntur: & sic deducta quantitate valoris fundi à die mortis testatoris, satis est hæredi consultū, si pro illa quantitate debitū paragij sit penitus extinctū, remanente in reliquo ius petendi supplementū cū ipsius fructibus: † & probantur prædicta; nā, licet apud Doctores sit vera illa conclusio, secundum quod dicit Ant. de Alex. loc. cit. quod fructus precepti iudicio testatoris imputantur in quasi debitū, non autē in verū debitū, nisi per testatorē sit expressū Menoch. latissimè in cōf. 183. n. 50. ubi in specie latè deducit, quod, quā dos debetur verè, & non quasi, quod tunc fructus percepti non imputantur in dote, & post multos allegat Marzar. cōf. 24. col. 1. & 2. qui ita iudicatum fuisse testatur, & magis receptā sententiā Ruin. dicit cōf. 115. nu. 13. lib. 2. & latè cumulat post oēs Barbof. in l. 1. par. 4. nu. 20. vers. est tū aduertendū, ff. sol. matr. ita ut etiā ratione quia iure actionis debetur, fructus non venient imputari. † Alia etiā evidenti ratione prædicta fructuū imputatio excluditur, quia etiā prædicta conclusio intelligitur de fructibus maturatis, & extantibus ante constitutionē dotis Corn. cōf. 3. n. 3. lib. 3. Bæz. in tract. de nō melioran. c. 8. n. 20. aliās postea percepti, nec imputantur, nec restituntur ex traditis per gl. Auth. res. quæ, C. cōmu. deleg. in verb. obligatio ad fin. ita Barbof. in l. 1. par. 4. n. 79. in princ. ff. sol. matr. & sic intelligitur tex. in d. l. mulier §. cū proponeretur. ff. ad Trebell. Aliās non possent præsumi voluisse de fructibus expendere ipsā grauata, ut ex præd. text. deducit Molin. ita etiā intelligēdo tex. in præd. Auth. res. quæ, in tract. de primog. lib. 4. c. 6. nu. 15. Si quā igitur est constituta dos, cessat imputatio prædicta in fructibus ex prædictis: idē erit, quā debet constitui, ut sumus in casu nostro, quia aliquid esse factū, vel fieri debere æquiparatur, glo. in l. qui cū alio, ff. de reg. iur. & ibi Dec. c. cū M. de constit. Maran. in specul. par. 3. n. 103. & hoc forsan voluit dicere Ant. in ead. addit. quæ diminuta cōspicitur, ibi, & intelligo de fructibus, scilicet exactis ante constitutionē dotis, ut supra diximus ex auctoritate prædictorum Doctorū.

12. Quando igitur pater, non tradit ipse nuptij filiā, & erit faciēda solutio paragij veri post mortē patris, per ipsū, successorē non potest tractari de quasi debito, sed de solutione proprij eris alieni, & veri debiti, ita optimè cōp timè cōcludit de Pōt. cōf. 65. vol. 1. n. 9. 19. & 11. vnde tū quia est verū debitum, tū quia oritur post maturatū debitū ipsius paragij, & fructus dicuntur oriri ex re propria, non potest fieri prædicta ex computatione in fructibus, sic etiā, quia prædicta cōclusio non procedit, nisi in fructibus, qui tēpore ipsius debiti reperiuntur iam extare, & percepti, ut diximus: ex quibus sit prædicta quæstio decisa, in qua Ang. reliquerat post tot difficultates cogitandum.

Repet. Par. 2. §. 13. de Parag.

- 1 Solutio paragij est faciēda in pecunia, & in hoc differt à legitima cuius solutio est faciēda in corporibus hereditarijs, num. 2.
- 3 Solutionem legitima, ut in pecuniam fiat posse consuetudine induci.
- 4 Solutio paragij etiam illius quod est infra quantitatem legitima debeat fieri in pecunia.
- 5 Onus an & quando possit in paragio apponi per illud soluentes latè distinguitur conclusitur, num. 8.
- 6 Frater in paragio quod soluit post mortem patris, an possit onus apponere.
- 7 Onus à dote data à patre pro quantitate legitima quando, & quomodo reiiciendum.
- 9 Onus non esse reiiciendum pactum alla non manent, vel secundum morem magnatum in ijs personis, que secundum tales viuunt moris, si autem dotium traditione apponantur, & num. 13. per tot.
- 10 Filia an possit de dotibus disponere, vel testari attenda dispositione iuris communis, vel consuetudinis.
- 13 Decis. de Branch. 196. cū ab orien. Napod. in consuet. si quis, vel si qua sub nu. 224. latè discutitur circa præsumptionem, vel dubiam, vel expressam donationem circa dotium restitutionem stipulandam; & notatur uterq.
- 12 L. omnis: superavit C. de heri. uxor. act. noua limitatio, & ponderatio.
- 13 Soror cui fuit à viro constituta dos, an cōcedatur à successione, itē latè discutitur quando dos ab alio soluta sorori fratris contemplatione liberet fratrem à solutione paragij sorori debiti, usque ad nu. 16. per tot.
- 14 Soror quæ sine dote nupta est p̄ fratrem an habeat paragiū, & quid si alius dotauerit.
- 17 Restitutio an cōcedatur fratri minori aduersus dotationē sororis excessiuā, & an ipsi maiori, & quid si est læsio dotans in astitimatione rerum, dotatum, num. 18.

S. 13. De Solutione Paragij.

Elíquum est, vt quàm breuius fieri potest solutionis articulum nonum, & vltimum expediamus, † & certum est solutionem esse in pecunia faciendâ ipsius paragij, vt diximus in principio, dum definitionem explicauimus, & melius quàm alibi dicit Napod. in consuet. si qua mulier nu. 23. vers. sed certè iddem voluit Ifern. in constit. in aliquibus, col. 9. vers. si non alienauit, vbi dicit condemnationem fieri in pecunia, vt inde iuris ordine seruato, ad exequutionem possit deueniri. Iddem voluit Anton. de Alex. in addit. ad hanc consuet. si moriatur sub nu. 50. quæ incip. quando filia, in princ. fol. 93. & dicit duobus verbis Napod. dicto num. 50. in fin. ibi, *Sed ex causa paragij frater non tenetur dare sorori portionem hereditatis, sed valorem portionis.* Et Iser. in d. constit. in aliquibus col. antepen. vers. nos dicimus. ibi, *quantitatem valoris portionis.* † & in hoc differt à legitima, quæ debet solui de corporibus hereditarijs, vt etiam supradictum est loco citato, & dicit Crafs. in quæst. 15. §. legitima, cum pluribus seqq. ita vt etiam si pater in pecunia filio illam assignare velit, non possit, & frequentiori scribentium calculo concludit Crafs. d. q. 15. num. 1. Picus in repet. l. in quartam num. 61. & num. 183. Suarez in l. quoniam in prioribus ampliat. 1. num. 3. & seq. & alij, ibi relati. Corraf. in d. l. filius, quem habentem num. 8.

3 Consuetudine tamen introduci posse contrariam dispositionem annuit. Rip. in l. in quartam quem sequuntur Moderni omnes, vt per Crafs. d. q. 15. num. 4. Si enim per consuetudinem, & statutum potest minui legitima, fortius poterit reduci solutio, vt possit in pecuniam fieri. † vnde sius de paragio agamus proprio, siue de eo, quod est ipsius quantitas infra terminum quantitatis legitimæ, non erit ex corporibus facta solutio, sed in pecunia: sic enim videtur dicere aperte Napod. in d. consuet. si qua mulier num. 23. ibi: *cum sufficiat dare in pecunia,* & ita est tempet. interpretatum: vnde cum deinde infra dicit paragium esse legitimam in iam nupta nihil mutat de prædictâ interpretatione solutionis in pecunia faciendæ: & sic etiam per consuetudinem interpretatiua: est introductum, vt dicit Napod. quæ potuisset hoc iddem ex prædictis in vera legitima facere.

5 † Quæro etiam, an in paragio possint soluentes illud, vel promittentes apponere onus, vel stipulari sibi restitutionem fieri, vel eius hæredibus in casu soluti matrimonij per mortem vxoris absque liberis: qua in re distinguendi sunt casus particulares, quia facilius difficultas quæstionis solui poterit. Aut enim agimus de fratre dotante post patris mortem, & simpliciter soluente legatum factum sorori à patre in testamento, & in hoc casu nullus est scrupulus, quod frater purus debitor non possit aliud facere, nisi soluere legatum, à patre in testamento relictum; & ratio est, quia nunc frater non dicitur dotare sororem de proprijs bonis, vt latè deduximus ex pragmatica Filingeria supra in principio huius repetit. non enim in hac solutione sunt partes fratris in dotando sororem, & propterea tanquam non dotata à fratre succedit fratri morienti in feudibus, & non succederet, si à fratre fuisset dotata de paragio, vt latè ibi probauimus: & ita dicit in puncto Bald. in l. auia. nu. 19. C. de iur. dot. scilicet, quòd, quando dos fuit à patre filia legata, non potest frater apponere pactum restitutionis in ipsius beneficiu, & ita auctoritate Baldi dicit de Franch. decis. 196. nu. 3. & Barbos. in 4. par. l. 1. nu. 136. vers. vnde concludit Bald. ff. solut. matrim. & faciunt infra dicenda.

6 Secundus casus est, quando pater nihil reliquit, sed frater dotans ex necessitate soluet, do verum, & proprium paragium, & Luc. de Penn. in l. vnica, C. de impon. lucr. descript. lib. 10. col. penult. & sine. In solutione veri paragij tenet omnino non posse onus apponere restitutionis ipsi fratri ad ipsius nec beneficiu, & ita tenet Blasius de Mourgon in addit. ad constit. in aliquibus in fine ipsius in apostill. quæ incipit, item, quia frater tenetur, secus si esset dos de proprijs bonis ipsius fratris, & ratio est, quam DD. communiter sequuntur, quia per ipsam dotem de paragio excluditur soror à successione paterna, & datur ei in iocum legitima ita Barbos. in d. l. 1. par. 4. num. 136. ff. solut. matrim. Sic etiam concludit Grat. discept. forent. 61. nu. 3. & latissimè cumulat ad hoc auctoritates Ifernæ. Petr. de Gregor. in d. tract. de parag. quæst. 35. qui loquitur etiam de patre dotante in terminis proprijs nostræ Constitutionis: addens in omnino alio, qui ex officio tenetur dotare ex necessitate iuxta Iuris dispositionem, quòd, quia enim dos illa impetratur in legitimam, non potest onus apponere, non potest Guttier. in lib. 5. pract. quæst. 8. num. 10. est tamen aduertendum, quod eate-

7 nus ab ipsa dote rejicitur onus, quatenus erit in legitima imputada, & non alias: unde supponendum est, quod mortuo patre, & facto casu imputationis, tunc onus rejici debeat, alias secus: quid enim si filia moreretur sine filijs in vita patris, utique potest pater de iure communi onus apponere, ut dicit optimè Barbof. in præd. l. i. par. 4. num. 136. vers. vltimò amplia. & dat rationem diversitatis inter patrem, & fratrem, & de hoc inferius dicetur separatim, & ita clarissimis verbis tenet Ifern. in constit. in aliquibus col. 11. vers. vnde ibi, *Vnde quantum est hac portio, paragium istud est eiusdem iuris, sicut legitima iure natura, & sine onere habeat liberè, C. de inoff. testam. l. quoniam.* Concludit igitur Ifern. quod pro quantitate legitimæ relicta à patre propter dotem, filia debet habere sine onere: non enim loquitur in paragio, quod soluitur à fratre post mortem patris, sed delegato pro dote, facto à patre, an pater onus apponere possit, ut in præced. vers. ibid. dicit Ifern. ibi dic, *quod in legato, seu relicto purè propter dotem, & sic in eo quantum est portio legitima non sit pernecesse expectandum.* matrimonium, ut illud consequi valeat, & latè cumulat, & probat in legato, facto à patre pro legitimæ quantitate onus esse remouendum. De Ponte conf. 65. lib. 1. num. 4. 7. & 17. Sic etiam communiter distinguunt in simili statuto Doctores ut in eo, quod dos excedit legitimam, possit onus apponi: in eo verò, quod est infra legitimam, rejiciatur onus, & in ea valeat, & seruanda sit dispositio l. quoniam in prioribus, C. de inoffic. testam. Guid. Pap. decis. 613. & ibi DD. modernissimi. Cras. in tract. de legit. quæst. 42. nu. 7. & 4. & nouissimè iddem concludit Thesaur. Iunior lib. 1. quæst. forens. cap. 63. num. 13, & ita etiam concludit Morot. conf. 19. num. 6. Vbi tenet, actionem dotis consolidari, patre mortuo, in filiam, & rejici ab ea omne onus. Alex. in l. à filia nu. 4. ff. ad Trebell. Suar. in l. quoniam in prioribus ampliat. 12. nu. 3. Mencaca de success. creat. §. 10. num. 260. Et sic verè intelligunt, quado filia moritur post factum casum successionis paternæ, quia tuac verè potuit tractari de legitima: item quando filia reliquit filios, & existunt masculi fratres ipsius sororis, qui ipsam, & eius filios excluderunt à successione patris, alias si ipsa foemina dotata moreretur in vita patris, & sine filijs ita ut non esset seruanda exclusio actualis propter dotem à successione patris, ac vniuersa dos possit dici, quod fuerit extra legitimam, quia nullo modo vnquam potuit

legitima illi deberi, cum præmortua patri fuerit, omninò crederem, quod omne onus extare deberet per prædicta, & esse penitus seruandam dispositionem iuris communis in ipso patre, qui per pactum potest sibi dotem stipulari restituendam, vel iure patriæ potestatis. Authen. Sed quamuis, C. de rei vxor. act. patre autem mortuo dos efficitur proprium patrimonium ipsius filia. text. est in l. vnica, §. & hoc ex rei vxoria, C. de rei vxor. act. Et hæc est dispositio tex. in l. fin. §. filia, ff. de legat. 2. quæ omnia optimè probantur ex traditis per Barbof. omninò videndum, & per eum relatos in l. post dotem 41. a num. 35. vsque ad num. 38. vers. succedit igitur, ff. sol. matrim. Capyc. decis. 176. num. 11. Hondedeus consil. 75. nu. 51. vol. 2. Et ratio est, quia, quando pater disponit, & testatur de bonis suis non tenetur relinquere ipsius filie, nisi legitimam, prout latissimè supra probauimus in 3. art. in fin. dum de paragio, facto testamento, egimus, & secundum prædicta regulariter pater poterit grauare filiam fideicommissio, vel alio onere extra, scilicet, ipsam legitimam, prout latè cumulat Thesaur. moder. in præd. q. 63. lib. 1. num. 1. iunctis ijs, quæ dicit num. 12. cum ibid. relatis, & num. 5. & Barbof. loc. cit. num. 34. vers. ex Bartholo in princ. ff. solut. matrim. & num. 36. vbi plures refert: & latissimè scripsi pro Excellentissimo Domino Principe Melitani contra Illustrissimū Ducem Terræ nouæ. † Ex quibus satis cōclusum remanet, quod, quando fratres dotant de paragio, & dotatio fit post mortem patris, ita ut fratres dicantur quasi soluere debitum, & adimplere onus, à consuetudine, & constitutione impositum, non poterunt alterare dationem dotis, & solutionem paragij, ad quod vigore legis coguntur: ita decisum testatur D. de Franch. decis. 196. & in prædicta dotatione non erit facienda distinctio inter quantitatem legitimæ, & quantitatem ultra legitimam; quia, cum detur paragium loco portionis ab intestato, sicut frater non habet aliquod ius in portione alterius fratris, ita nec in paragio sororis. Ita Ifern. in præd. constit. in aliquibus, col. 12. vers. extraneus. ibi, *Et sic tanquam portionem hereditatis consequitur dotis paragium de bonis patris.* Quando verò pater, qui est Dominus rerum suarum, dotat, seruanda est prædicta distinctio de legitima; quia, extra legitimam, ad nihilum filio pater tenetur: idem quando relinquit, vel disponit in testamento per prædicta: † quæ tamen intelligas in pacto circa restitutionem dotum extraneis à pacto,

paſto, & conſuetudine, *Alla nuoua maniera*, vel etiam inter viuentes more magnatum in paſtis extraneis à capitulis moris magnatū, cū in ijs iam videatur de conſuetudine inter nobiles, vel magnates prædictos poſſe dari dotes cum paſtis prædictis, prout de paſtis, *Alla nuoua maniera*, per Piſanell. in add. ad conſuet. ſi quis, vel ſi qua, ſub nu. 224. quæ incip. Tenet Napodanus hic: in qua conſuetudine expreſſè datur poteſtas teſtandi ſecundū conſuetudinem, in ſcriptis redactam, & inter magnates ſecundū morem magnatum, prout dicit Minad. in conſtit. in aliquibus, in 4. notab. num. 3. in ſi. verſ. inter Barones autem, vbi in primo capite dicitur, quod quando fuit nupta à patre, & moritur abſque liberis, ex dicto matrimonio dos debet reſtitui patri viuenti, vel præmortuo, eius hæredibus, ſi ab inteſtato moriatur: ſi verò moriatur viuo patre, teſtari non poterit de ipſis dotibus; mortuo patre, de omnibus dotibus teſtari poteſt, vt in ſecundo capite moris magnatum: quando verò dotata à fratribus eſſet, vt in cap. 7. poterit ad libitū teſtari: itaque inter hos magnates non erit onus, ſi dos conſtituatur ſecundū illum morem, quemadmodum non erit onus inter nobiles, ſi more Capuanæ, & Nidi dos ſimiliter tradatur: quia tamen inter Capitula Capuanæ, & Nidi diuerſimodè diſponitur circa reſtitutionem dotium ad dotantem, vel eius hæredes, vel ad mulierē, vel eius proximiores; & per conſequens ſolet diuerſimodè ſtipulari, difficultas eſſet, qualiter ſtipulatio concipi deberet in ſolutione paragij, præſuppoſito quòd ſecundū nouum vſum eſſet reſtitutio dotiū promittenda: ſed quia hic non eſt locus huius queſt. hic non dico, cū latius dicendū ſit in repet. conſuet. ſi quis, vel ſi qua, in tract. ſeparato de conſuetudine Capuanæ, & Nidi.

Ego tñ nunquā recederem ab hac obſeruatione, vt, ſcilicet, in illis ſœmidis natis ex matrimonio contracto ſecundū vſum Capuanæ, & Nidi, debeat apponi, vel poſſit apponi per fratres dotantes, & ſoluentes paragium, paſtum ſecundū nouum vſum, Capuanæ, & Nidi, iuxta illam indiuiduam formulam, iuxta quam eorum parentes contractare: in illis verò ortis ex matrimonio contracto ſecundū morem magnatum ſimiliter debeat obſeruari, quando tales ſunt, dico in magnatibus, vt viuere dicātur more magnatum: non enim poteſt conqueri ſoror, quæ ſecundū talem vſum orta eſt in mundo: dū ipſius parentes, ita etiam matrimoniū contracterunt, ſi ſic & ipſa ſimiliter matrimonium contrahat, dotemque recipiat. Ita ſerui ſi-

mili, in §. præterea Ducatus, col. 2. in princ. de prohib. feu. alienat. per Federic. vbi attendi debet, ſi illi de domo ſunt in quaſi poſſeſſione viuendi tali iure. Et quibus tollitur difficultas, quæ vexat Napod. in præd. conſuet. ſi quis, vel ſi qua, nu. 223. & alios Doctores ſupra relatos in materia ſtatuti, an, ſcilicet, filia poſſit de dotibus diſponere, vel teſtari, cū per Conſuetudinem Capuanæ; & Nidi, prout ſolent contrahi matrimonia, vt plurimum, detur expreſſè talis poteſtas diſponendi ſecundū cōſuetudinem, in ſcriptis redactam, & efficiatur mulier nupta ſul iuris per conſuetud. Sed & mulier. De Frāch. deciſ. 546. per tot. quo caſu ceſſant omnia, quæ de iure communi dicuntur circa reuerſionem dotis per l. dos à patre, Gratian. diſcept. forenſ. 382. num. præſertim 4. & 12. cum ſeq. & expreſſè dicit Text. in l. vnica, §. videamus, C. de rei vxor. act. Et in conſuet. ſi qua moriens, & conſuet. ſi aliquis moriens, expreſſè diſponatur circa diſpoſitionem ipſarum dotium, & aliorum filijs exiſtentibus, vel non exiſtentibus: itaque tam attenda poteſtate libera mulieris, quam poteſtate ei cōceſſa de dote diſponenda in prædicto nouo vſu nō ſit hodie in prædictis caſibus amplius dubitandum, & difficultas remaneret in illis perſonis, in quibus prædictæ conſuetudines ſeruandæ nō eſſent, prout videtur præceſſiſſe deciſio prædicta de Franch. 196. quæſo vi-

11 deatur. Et deinde aduertendum, quod prædicta deciſio maximè fundatur in theorica Napod. in præd. num. 224. & propterea aliquantulum erit inſiſtendum in ea; nam mihi videtur in patre, vel matre, vel altero dotante, extra propoſitum induci illam diſtinctionem præſumptæ, vel expreſſæ, vel dubiæ donationis in perſona ipſius ſororis, & filiæ dotatæ, cū diuerſi ſint termini, in quibus prædicta ſeruanda eſſent: quando enim mulier eſt iam domina ſuarū dotium, & eſt dotata, vel ſe dotat, & interponit aliquem, qui ſibi ſtipuletur reſtitutionem; tunc erit facienda diſtinctio, ſi animo donandi ipſam perſonam interpoſuit mulier, vel non, iuxta tex. in l. Seia, ff. de dot. prælegat. In quo textu notanda ſunt illa verba, *nihil numerauit*: per quæ ſupponitur, quòd illa perſona, quæ adhibetur ſtipulationi, non eſt ipſa, quæ dotem numerat: quocirca, quando vxor ipſa ſe dotat, & tertium interponit ſtipulantem ſibi reſtitutionem dotium eſt bene facienda prædicta diſtinctio, ſic etiā tex. in l. cū maritus, §. ſi. ff. de paſ. dot. prout procedit diſpoſitio l. 2. C. de donat. cau. mort. vbi ſoror permiſit ſtipulari de dote reſtituenda, quæ erat iam ſua,

quando ipsa moreretur donationis causa, mortis faciendæ ipsius fratri: mulier enim numerat dotem, & alium permittit stipulari animo donandi inter viuos, vel causa mortis, & expressè dicit tex. in l. si mulier de suo. alias l. mulier bona, in fin. ff. de iur. dot. prout de hac conclusione latissimè tractat Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 10. Barbof. in l. quæ dotis 34. num. 13. ff. sol. matr. tunc enim benè animus ipsius mulieris est inspicendus, vt dixi, hic non est casus, in quo Napod. proponit quæstionem, nam ipse supponit matrem, vel patrem dotale, & frater dotans supponitur à D. de Franch.

Quando verò numeratio dotis fit ab alio, siue pater sit, siue extraneus, tunc donandi animus erit arguendus in persona illius, qui numerat dotem, ita præcedit tex. in l. vnica, §. accedit, ff. de rei vxor. act. ibi, cum donasse magis mulieri. Et in patre non præsumitur donatio, sed potius tacita stipulatio de ea dote restituenda, prout etiam in alijs, qui habent eam in potestate, quâdo esset mater, vel alius extraneus de iure forum. Et ante prædictam legem præsumebatur donatio facta à matre, quando patiebatur filiam sibi restitutionem dotium stipulari, l. 2. C. de iur. dot. Nunc simpliciter, quando aliter stipulatio non interponitur, d. §. accedit. ergo animus donandi impertinenter ponderatur in ipsa filia, quando alius, siue pater, siue extraneus eam dotat: sed potius donatio arguenda ex animo ipsorum, qui dotem numerant, iuxta distinctionem d. §. accedit. † Sed benè ponderatur tunc electio oneris ad similitudinem ipsius legitimæ, iuxta terminos supra positos, & sic benè dicitur per Barbof. in d. l. 1. par. 4. num. 136. ff. sol. matr. limitari in prædictis casibus l. vnica, §. accedit, C. de rei vxor. act. vbi indifferenter permittitur dotanti incontinenti stipulari dotem sibi restitui, procedere, scilicet, in ijs, qui verè exercent liberalitatem, non autem in ijs, qui soluunt debitum: quod probatur, nouiter ponderando prædictum §. accedit, hoc modo; cum enim ibi supponitur in casu omiffæ stipulationis donatio in beneficiũ mulieris; ergo perneceffe supponitur de illis dotationibus loqui tex. quæ sunt aptæ ad sustinendum actum liberalitatis, scilicet, donationis: ergo de his, dotationibus, quæ, nullo iure cogente, fiunt, intelligendus est loqui tex. in d. §. accedit, l. 1. cum concord. ff. de donat. per necessarium antecedens: alij enim sunt termini dicere, quod de iure illæ dotationes, quæ subrogantur loco legitimæ, debent esse sine aliquo onere, & per hoc esse onera, imposita reiicienda, vt prædictum est: alij sunt,

vt dicamus, quod siua præsumatur voluisse donare fratri, cum nõ possit considerari donatio, nisi in ea re, quæ extat in potte mulieris tempore contractus matrimonij, vel alterius contractus, ex quo donationis argumentum desumendum est; itaque potius dicitur minus per dotationem accepisse mulier ista ex paterna, vel fraterna substantia; quia cum illo onere accipit, quam vt ipsa videatur donasse: vnde nil mirum, si à maioribus tota ista quæstio à num. 223. vsque ad verfl. tertium in tex. Napodani fuerit ab antiquis correctæ, & sublata, vt dicit Pisanel. in præd. addit. fol. 136. quæ incip. Tenet Napodanus. qui tenet, debere stare in glosa, sicut in meo antiquissimo manuscripto extat, prout legitur etiam à D. de Franchis, cum illis verbis, post verbum causa mortis, positus à D. de Franch. scilicet, cum sit facta mētio mortis: quicquid tamen sit, libenter antiquis annuerem, si possem, non quod in se propositio, ac distinctio illa de iure nõ procedat, sed ex eo, quod, stante quæstione proposita de matre, & patre dotantibus; ac de stipulatione, quæ supponitur ibi facta pro restitutione dotiũ faciendæ ipsi patri, vel matri, vel successoribus proximioribus ex parte patris, vel matris ipsius vxoris, excluso eius marito, non benè aptari videatur distinctio de tertio adhibito, ac de animo donandi, cum in ea nullus sit tertius adhibitus, qui sibi stipulatus sit restitutionem, sed dotantes metipsis restitui stipulati sint; cum dotantes non sint adhibiti, non militent rationes tertij adhibiti, vt diximus: sed non potest negari, quod ibi dicta sint de glosa Napodani, ex quo idem Napod. in consuet. si qua moriens, nu. 32. eadem quasi verba recitat, & se remittit ad dicta in præd. consuet. si quis, vel si qua. Et notandum est, quod Napod. in prædicta doctrina consuet. si qua moriens, rectè disponit, & decidit quæstionem tertij adhibiti ad stipulandum restitutionem dotiũ, nec supponit adhibutum fuisse à muliere, & sic est benè distinguendus animus donationis gratia, vel mādati, vt ibi: idem ibi supponitur promissio facta restitutionis ipsi adhibito ab ipsa muliere, vel si nõ sit ipse adhibitus stipulatus, præsupponitur, quod mulier, seu pater eius, quando dotauit eam, fuerit stipulatus; adhibito ipso præfente; quia, cum quis stipulatur pro præfente, ipse præfens videtur stipulari, & videndum esse, inquit Napod. si stipulatio fuit facta isti tanquam adiecto: vnde optimè omnia cõgruunt de tertio adhibito: ex quo nõ fuit dotantibus facta promissio restitutionis, nec ipsorum hæredibus, sed tertio, per mulierem adhibito: quâdo verò esset pro-

promissio restitutionis, facta ipsis dotantibus, prædicta distinctio non militaret, ut diximus: in ea enim specie pater, vel alius fungitur eius officio dotantis, vxor recipit dotationem, tertius adhibitus ab ipsa muliere animo ei donandi, recipit donationem.

13 Et ex his stat conclusio, quod aut isti, qui sunt stipulati, sunt expositi, vel adhibiti ab ipsa vxore, patre dotante, vel matre ipsam filiam, & tunc est recurrendum ad prædictam distinctionem, si est tertius mandatarius, vel adiectus, vel donatarius inter viuos, vel causa mortis, ut diximus; & principalis præsumptio donationis, in tertio adhibito erit, quando tertius adhibitus est coniuncta persona, ita Barbof. in l. quæ dotis 34. nu. 16. Aut sunt dotantes, qui ipsismet stipulantur dotium restitutionem, & tunc non esse discutiedum de donatione, sed extra consuetudines, de quibus supra, erit interpretatio facienda, prout iuris, cum ipsi dotantes non sint ab ipsa muliere adhibiti, ut optimè ponderat Bart. in cons. 127. nu. 2. ver. nec obstat: quo casu, licet sint fratres, non præsumetur donatio: ita idem Barbof. in d. l. 1. in 4. par. nu. 136. in final. verb. vltimæ ampliacionis, & resoluit Afflic. in constit. fratribus, nu. 5. in 2. q. vbi breuibus distinguit dubiam stipulationem restitutionis dotium faciedæ de iure communi: Quò verò ad dispositionem, & testamentum vxoris, sequitur opinionem, & distinctionem Lucae de Penn. loc. cit. vt scilicet, morte vxoris sine filijs, dos reuertatur ad dotantem; cum filijs, ipsis filijs restitatur, iuxta tradita per Doctores in l. dos à patre, morte viri ipsi vxori, sed semper intelligas, quando verè frater fuit dotans de bonis suis: aliàs si solueret paragium, debitum sorori, non esset tractandum de restitutionis pacto, sed de pura successione, ac si essent, prout sunt, verè dotes patrimonium ipsius sororis per prædicta, & per consequens succedent ei in dotibus prædictis illi, qui ad vniuersam successionem debent succedere, extra casus à consuetudine in scriptis, vel Capuanæ, & Nidi, vel moris magnatum comprehensos, cum infra illarum consuetudinum dispositiones sit restitutioni dotium expressè prouisum, cum sic supponamus esse contrahendum matrimonium, uti iam diximus.

13 Quæro cum Napodano hic nu. 58. Quid si frater maritauit sororem, & nullam dotè sibi dedit, sed fecit sibi constitui dotem à viro, an excludatur soror à successione, & à petitione paragij? De successione non est dubium post subsequutum matrimoniū ex his, quæ diximus in q. 20. masculiacionis, &

faciunt ea, quæ diximus supra in §. 3. quo loci, quando soror reperitur nupta per aliū, non potest prætere aliud, quàm quantitatem legitimæ, & de hoc paragio erit hic quærendum, an etiam ab eo sit illa fœmina exclusa, & Napod. arguit primò esse excludendam fœminam, taliter dotatam à petitione paragij, quando processit dotatio contemplatione fratris, videtur. n. peruenisse de fratre ad sororè breui manu. C. de iur. dot. l. licet, §. quoties, ff. donat. inter vir. & vxor. l. 3. §. final. Facit id, quod dicit Iser. in Constit. obscuritatem, circa fin. & ex ratione contemplationis ab ipso fratre obuuisse dotes censentur, l. cum pater, §. à te, ff. de legat. 2. quem tex. allegat in materia contemplationis Iser. in §. & si libellus, de alien. feud. pater. tex. est etiam in l. singularia, ff. de reb. credit. & melius in l. profectitia, ff. de iure dot. occurrit enim æquitas, ut id, quod propter me dederit aliquis, idem videatur, ac si ipse dederim, l. dedit dorè, ff. de collat. bonor.

14 Sed contra prædicta obstat doctrina Iser. in constit. in aliquibus, col. antepen. ver. unde si inueniret sibi parem. Vbi auctoritate Caroli in Longobar. si pater, in tit. de success. dicit non esse fraudandam filiam legitimam, portione, si parem inueniat, & propter strenuitatem fratris, & valorem, & Carolus de nobilitate, & pulchritudine dicit, nò autè de strenuitate: sed conciliari possent prædicti Patres; nam Napod. loquitur, quando verè, & realiter dotatio processit contemplatione strenuitatis ipsius fratris, & sic procedat iura, & rationes per eum allegatæ Andr. & Carol. quando paruo, aut nihilo contentus pro dote vir illam acceperit, ut eo casu non debeat fraudari filia sua legitima portione, tanquam si, cum nupta reperiatur per aliū, in patris bonis paragium quærat, ut supra diximus, ut refert Affl. pluries decisum in Sacro Cons. decis. 160. Et dum videtur de prædictis dubitare Napod. in eod. verbo facultatem, in si. d. nu. 58. ibi, sed contrarium innuit hæc litera, cum dicit facultatem: non erit tanti faciendum dictum argumentum, ut à prædictis sic simpliciter debeamus discedere, cum ex dictis in diffinitione paragij satis, superque comprobatum sit facultates, & bona esse posita ad commensurationem potius quætitatis debitæ pro paragio, quàm ut per ea cogi videantur successores de ipsis dare paragium, ut optimè fundauit, & probauit, idem Napod. in consuet. si qua mulier, num. 23.

15 Aliò tamen vergit difficultas huius quæstionis; nam si verè est per virum facta solutio

ipſius paragij fratris, vel fratrum nomine dotantium de paternis, vel maternis, & hic nõ est caſus dubitationis, quia ſumus in certis: quo caſu ſiue fiat ſolutio per ipſos fratres, ſiue per virum, vel alium ipſorum nomine, ex vulgatis iuris regulis omnia eſſent ſeruanda, ac ſi ſolutio veri paragij facta eſſet, & hic, vt dixi, non eſt caſus noſter, cum Napod. non ſupponat ipſos fratres promittentes, & virum eorum nomine ſoluentem: quo caſu non dubitatur ſolui per hoc fratris obligationem, l. nullam, & l. manifeſti iuris, cum concord. C. de ſolut. & melius l. ſoluere, ff. de ſolut. cum alijs, ibi per gloſ. relatis: erit ergo quæſtio, ſecundum quod ipſam Napod. proponit in puris contemplationis terminis: quo caſu aduertendum erit, quod, dum DD. ſupponunt dotes à viris vxoribus conſtitutas, ſemper, & maxima cum ratione ſimul ſupponunt ex parte vxoris nobilitatem, vel pulchritudinem, prout facit Afflic. deciſ. 61. num. 3. Bart. in l. ſi diuortio, ff. de verborum obligat. Pyrrhus Anglebermeus in tract. de donat. cap. ſin. Itaque, ſi nobilis, vel pulchra ſit, ſemper erit magis præſumendum, quod eſſi frater, & aliæ circumſtantiæ fuerint à viro contemplatæ, acceſſoriè illæ fuerint res contemplatæ, & principaliter perſona ipſius vxoris, qua cum vaiuerſam vitam ducere conſtituit vir, ita vt nõ poſſim conſiderare, fratrem in dotatione ita contemplatum, vt verè potius fratris gratia, quam ipſius ſororis dotem eſſe conſtitutam credi poſſit: principalis enim ſemper perſona ſororis erit in mente viri: etiam dato, quod eſſet omnibus fortunæ bonis ita deſtituta iſta mulier, vt nullo modo propter ſe, ſed propter fratrem dotem virum conſtituiſſe credamus: tunc nec id crederem factum fratris contemplatione: quia ſi voluiſſet, dixiſſet, aliàs non faciendo vt in extraneo dotante ipſius vxoris contemplatione, reſtitutio erit cenſenda promiſſa; ſic etiam donatio ad ipſius beneficium à iure præſumenda eſt, l. vnica, §. accedit, C. de rei vxor. act. gloſ. in l. ſin. C. de dot. promiſs. Et facit gloſ. in l. profecticia, ff. de iur. dot. nullo modo poterit abſtrahi ab ipſa vxore principalis cõtemplatio; ſiue enim propter fratrem, ſiue propter ſe ſingamus dotem conſtitutam, cum illud, quod ab ipſo ſanguine oriatur, ſit ſemper incolumem: non enim tollitur à fratre, quod ſorori, quia ipſius ſoror eſt, datur: nam datur ſorori principaliter ſecundario, quia habet talem per fratrem; et ſi voluiſſet principaliter dare fratri, ipſi principaliter dediſſet, vt inferius in ſequen-

ti quæſtione dicemus: & ex his nullo modo iſtam conremplationem ad eò conſiderabilem crederem, vt poſſit obligationem fratris, debentis paragium, ſoluere, & liberare. Sed quid, ſi extraneus dotet iſtam ſororem fratris contemplatione, an ex hac contemplatione inducatur ſolutio, & Iſern. in præd. conſtitut. in aliquibus, col. 12. dicit, ad hoc vt profecticia dos dicatur, necesse eſſe, vt patris nomine detur, quia ſic primò patri datur, & ſorori propter patrem: at cum quis vult donare ipſi ſorori, licet fratris contempletur perſona, non per hoc tollitur, vt ſupra dixi, quin etiam ſorori velit dare, tex. eſt quaſi punctualis in l. profecticia, §. ſi quis certam quantitatem, ff. de iure dot. cum §. ſeq. nam licet quis donet patri quantitatem cum conditione, vt filia in dotem det, non eſſe inquit profecticiam ipſam dotem, quia obſtrictus eſt, vt det: quando igitur iſte tertius non vult verè donare ipſi ſucceſſori, qui eſt debitor, & ipſius liberationis gratia, & nomine ipſius met, & non ſucceſſoris, & fratris, ſoluit dotem quantumcunque velit donare fratri, ad minus ſi donat fratri, vt ſorori det in dotem, non cenſebitur illa dos profecta à fratre, vt ibi: ergo ſimili modo, & tanto fortius erit in hoc caſu excludenda contemplatio prædicta, cum nec fratri donare voluerit, ſed ipſius ſorori verè dotem conſtituere: ſi enim verè dat ſorori dotem, & iſta datio pendet ex pura liberalitate ipſius dantis, qui poteſt dare, & non dare, non poteſt dici, quod contemplatio perſonæ fratris debitoris poſſit cauere ipſius liberationem, prout eſt contemplatio, de qua in l. dedit dotem, ff. de collat. bonor. vbi cogitur auus propter filium, & per hoc ibi contemplatio facit, vt dos dicatur à filio profecta: hic non cogitur propter fratrem, ſed ſponte in exercendo liberalitatem dotat: & propterea dicitur dos ab eo proficiſci, hic eſt tex. aureus in l. adoptiuum, §. ſi quis pro aliena filia, ff. de iure dot. Ab illa enim videtur dos profecta, qui prius liberalitatem exercet, vt diximus, cum ſit differentia, quando donaturus fratri ipſius ſororem dotet, vt d. l. profecticia, §. qui det, ſi quis patri donaturus: & hoc exprimat, ac ſi voluit ſorori donare contemplatione fratris: ſemper enim ipſe extraneus liberalitatem exercet in perſonam ipſius ſororis, & non fratris, niſi ſit hoc expreſſum d. §. accedit. Repugnat igitur, vt ſimul liberalitatem exerceat quis, & alienum debitum ſoluere videatur: intereſt enim, multum an ſuo, an fratris nomine det, vt ſi ſuo donare videatur; ſi fratris, fratris debitum

tum soluisse cenſeatur, tex. eſt in l. cū vxor, ff. de iure dot. qui verè terminat hanc quæſtionem.

16 Nec obſtat ſimilitudo relata à Napodano per tex. in l. venditor, ff. de hæred. vendit. ſimilis eſt tex. in l. ſi hæres inſtitutus; ff. ad leg. Falcid. & in l. poſtulate, in ſi. ff. ad Trebell. qui procedunt, & dicunt, quòd quando ex induſtria propria, vel àlterius inſcitia aliquis acquirit, non videtur ex hæreditate acquirere: at hic frater non acquirit verè, & propriè, ſed ipſius ſoror, & quomodo cūque ſoror acquirat, acquirit propter ſe, & ſibi quærit. Et de hac quæſtione ſatis.

17 Vltimò cum eodem Napod. d. nu. 57. quæramus, an, ſi frater minor dotem exceſſiuam ſorori dederit, admittatur ad reſtitutionem aduerſus dotationem, & ſolutionem dotis iam factam, & vnico verbo Napod. quæſtionem abſoluit, dicendo ſic, *Niſi conſtitio viri patiatur illas dotes, quia tunc minor non eſt deceptus, per not. in l. i. C. ſi aduerſ. dot. & in l. ſiue generalis, ff. de iur. dot.*

Sed prædicta opinio Napodani eget aliquali modificatione, vt dicamus, quòd aut dos exceſſiua fuit infra terminū paragij veluti vſque ad virilem incluſiue, & tunc ſit facienda prædicta diſtinctio; aut vir illam meretur, aut non meretur: ſi verò vltra quantitatem ipſius virilis dos proceſſerit, tunc omne totum, quod fuit ſolutum, & datum vltra virilem quantumcumque dos illa par ſit tali viro, & ipſam mereatur ſemper reſtitutio, vel melius actio contra ipſius tutores debet dari, quia in hoc grauatur ipſum minorem, cum ex meritis viri nūquam, & vxoris condecentia adeo progredi poſſit quantitas dotis, vt virilem portionem excedat, vt pluries ſupra diximus, & dicit Iſer. in ſin. conſtit. in aliquibus.

Sed ad prædictæ quæſtionis ſolutionem erit videndum, an aduerſus dotem exceſſiuam detur reſtitutio ipſi maiori: ad quam quæſtionem Garta Gall. in tract. de expenſ. c. 18. nu. 20. ad ſin. tenet, quòd ſic: contrarium videtur tenere Pinell. de reſcind. vendit. l. 2. fol. 49. nu. 12. qui videtur concludere ſolis minoribus eſſe ſuccurrendum, vt per

Paul. Caſtrenſ. in l. i. C. ſi aduerſus dot. Bal. Nouell. de dot. 6. par. priuil. 42. & priuil. 43. Cagnol. in d. l. 2. nu. 85. niſi eſſet læſus vltra dimidiam, Bald. in l. 2. in repetit. nu. 20. Roman. in l. ſi quis cum aliter, nu. 20. ff. de verb. oblig. quam opinionem, ſcilicet, maiori non ſuccurri videtur loco prædicto tenere Napod. poſtquam in minore quæſtionem proponit. Diſtinguamus igitur, quòd aut reſtitutio, & actio dirigitur aduerſus virum conſtante matrimonio, & tunc ſi, inſpecta qualitate viri, dos licet paragij fines exceſſerit, eſt conſtituta, non erit aduerſus virum danda reſtitutio per ea, quæ dixit Napod. Aduerſus verò tutores ſuccurrendum erit minori; qui, cum potuiſſent, ſoluendo debitum paragium, adimplere onus, voluerunt terminos iuris excedere, quia eatenus, quatenus pupillus tenetur, eatenus vtile negotiū ipſius geſtum videtur, non autem vltra debitum, vt in prædictis Doctoribus: ſi verò agitur, ſoluto matrimonio, contra ſororem, tunc omne id, quod excedit quantitatem paragij; per quem potuiſſet ſoror virum condignum recipere, reuocabitur per viam reſtitutionis: hanc diſtinctionem ſupponit tex. in l. ſin. §. ſi à ſocero, ff. quæ in frau. cred. Vbi dos reſpectu viri, conſtante matrimonio, eſt cauſa oneroſa: reſpectu ipſius vxoris eſt lucratiua, & reuocatur: ſic eadem doſ diuerſimode conſideratur, ſoluto, ac conſtante matrimonio: vnde caueas à diſtinctione prædicta Napod. in hac quæſtione ita ſimpliciter diſtinguentis, & alia læſio eſt, quando quis eſt læſus in dotis æſtimatione, vt puta, quia in æſtimatione rerum dotalium læſus eſt, & tunc ſuccurretur ei, etiam ſi infra dimidiam læſus fuerit: ita in prædictis videtur firmare Barboſ. per plures auctoritates vltra prædictas in rubr. ſolut. matrim. in 4. par. nu. 25. cum ſeq. & in l. æſtimatis, nu. 23. cum ſeq. ff. ſol. matr. omnino ad omnia prædicta videndus, quia plures cumulat; quos, cum occurrit, videatis: & ex his ſit ſinis huic ſecundæ Parti, ac tractatui impoſitus, ad laudem, & gloriam Sanctiſſimæ Trinitatis, Virginique Mariz, cuius feſtiuitas hodie celebratur.

Finis ſecundæ Partis Repetitionis.

LAELII CAPVTI

AD CONSVET. PRIMAM,

Repetitionis, De success. ab intest.

PARS TERTIA.

In qua explanantur nonnullæ glosæ extrauagantes.

Repet. Par. 3. §. 1.

- 1 Foriudicatus an veniat mortui appellatione. Expenditur glos. Nap. in consuet. si moriatur, sub num. 3.
- 2 Antefatum per mortem ciuilem mariti an per uxorem lucretur, & ibid. quid in restitutione dotium.
- 3 Constitutio foriudicatorum bona, an infra districtum attendenda, vel consuet. & alia circa ipsius intellectum, & an inducat nouum ius circa modum succedendi.
- 4 Foriudicato an ita succedendum prout in alijs in successione feudorum, vel aliorum, & an etiam consuetudo attendenda: & quid ex dispositione gratia concessa super ampliacione successione feudorum.
- 6 Consuetudinis dispositio tam circa prelationem sexus, quam circa distinctionem bonorum seruanda in successione foriudicatorum, & quò modo.
- 7 §. Sed si morienti dispositionem admittentem subingressionem in infinitum, non esse seruandam in successione foriudicati.
- 8 Constit. foriudicatorum bona circa restrictionem graduum in successione tollitur per gratiam Neap. concessam, tollentem confiscationem bonorum.
- 9 Constit. foriudicatorum per gratiam Neapolitanis concessam, confiscationem tollentem, quomodo cum consuetudinis dispositione quandoque praticari possit ostenditur.
- 10 Successio foriudicati cessante ultimo capite, vnde vir, & uxor, vadit etiam ad fiscum, ultimum successorem, nec foriudicatus habet bonorum dispositionem, etiam attenda gratia predicta confiscationem tollente.

- 11 Parentum appellatione an soli ascendentes, an vero ceteri coniuncti contineantur in predicta constit. foriudicatorum bona. & ibid. quid de iure Longobardo.
- 12 Proximiore per ingressam an à successione bonorum antiquorum de consuetudine excludantur.
- 13 Proximiore an possint per ingredientem monasterium fraudari per dispositionem factam in aliorum beneficium, etiam ultra portionem consuetudinis, ubi decisio S. C. allegatur.
- 14 Successio ex dispositione consuetudinis in bonis antiquis cuiusmodi sit natura, & an feudo ex pacto, & providentia a similandam, item bona antiqua an possint alienari per delictum.
- 15 Successio in feudo ex pacto, an sit vera successio.
- 16 Filijs quomodo, & qualiter agnatis in feudo ex pacto per predecessorem prauidicium inferri valeat declaratur.
- 17 Iseruia theorica declaratur in tit. qui successores teneantur.
- 18 Molfesius notatur in par. 2. de bonis, q. 4.

§. 1. In quo explicatur glos. 1. consuet. si moriatur, & eius materia.

Expeditis difficultatibus, & questionibus, quæ ad prelationem, & successionem descendentiū spectant, prout in nostra cōiuet. si moriatur. reliquū est, vt glosa ipsius percuramus, & ex

eis, quæ alicuius difficultatis existūt, declaremus eodem ordine, cum ipsamet glosa, Na.

Napod. procedendo, & cæteris omissis.

1 In glosa moriatur, sub nu. 3. querit Nap. hic, † an mortui appellatione, foriudicatus contineatur? & soluit, respondens tunc habere locum Constitutionem Regni foriudicatorum, quæ verba, ita concisè prolata à Nap. nobis ansam dederunt plurimæ dubitationis, an, scilicet, voluerit hic Nap. excludere ius, & modum successionis, introductū per consuetudinem, vt quando quis foriudicetur, penitus non sit tractandum de iure consuetudinario, vel induxerit Constitutionem prædictam ad probandam illam conclusionem: quòd foriudicatus veniat mortui appellatione, & id videtur posse colligi ex illa dictione, alias quasi per ipsam Constitutionem ex speciali dispositione mors ad ciuilem referatur, *alias in dubio sermone* (inquit ipse) *appellatio mortis ad naturalem referatur, siue proferatur à lege, siue à testatore, siue à contrahente*, vt ibi; quando verò eadem ratio militat iddem erit, vt dixit idem Nap. infra in cons. quartam autem in verb. post mortem, sub n. 46. de Iur. quart. vbi expressè dicit, & intelligit tam de ciuili, quàm de naturali morte, † & licet D. de Franch. concludat, & bene in dec. 689. antefatū non lucrari per mortem ciuilem mariti, Nap. in prædicta. glos. post mortem, non tractat de lucrificatione quartæ, sed de asscuracione, & petitione dotiū, & quartæ, quia per mortem ciuilem est factus casus restitutionis, vel asscuracionis dotium, & quartæ, vt concludit idem de Franch. decis. 562. & Nap. expressè dicit sub d. nu. 46. ibi ex his videtur pro veritate tenendū, quod in omnibus casibus, in quibus, constante matrimonio, potest peti dos, potest etiam peti quarta, & sic tractat etiā constante matrimonio, de quartæ petitione non potest ergo supponere per ciuilem mortem matrimonium esse solutū, & per hoc dicit in principio, licet tunc non simpliciter sit iddem, & sic distinguens, quod aut loquimur, si licet vxori petere dotem, viuentem viro, & ciuiler mortuo, tãquam vergente ad inopiam, & poterit petere, etiam antefatum; & quartam; aut querimus de lucrificatione antefati, & tunc debet intelligi de morte naturali, prout est regulariter intelligenda, vt in cons. viro mortuo de iure dot. in verb. mortuo, quod verò mors ciuilis non æquiparetur morti naturali, nec è contra, nisi in casibus à iure expressis, Castil. ex communi Doct. sententia, lib. 3. c. 12. nu. 23. & quando eundem operetur effectum, omninò quòd casum, de quo agitur, vel mens dispensantis suadeat, alias non assimilatur

morti naturali: idem ibid. nu. 25. ac in cõditionibus implendis non æquiparari ciuilem mortem naturali, idem ibidem, nu. 32. qui ibi latissimè tractat successionem maioratus, & fideicommissi: † sed redeundo ad cõstitutionem foriudicatorum bona, videtur dici posse, quòd Const. illa nihil disponat positiuè circa successionem, sed tantum negare confiscationem in fisco, quando adsunt parentes, & liberi vsque ad tertium gradum, & hunc intellectum sequitur Bart. de Capua in eadem const. ver. & quod hic dicitur, vbi Andr. ne dum positiuè disposuisse negat, sed imò parentes pro ascendentibus intelligendo, negat admitti ad feudorum successiones, nisi quatenus in Constit. vt de successionebus admittedi sint; imò fortius probatur talem esse intellectum Bar. de Capua, quia dicit nouum inducere contra ius commune constitutionem prædictam, cum ius commune de successionem vsque ad tertium gradum in bonis damnatorum, in Auth. bona damnatorum, Cod. de bonis præscript. & à tali sententia non videtur discedere Iser. in verb. ascendentes, & expressius per glosam Marini, & optimè fundat Cumia in repet. cap. si aliquem, in rub. sub nu. 66. in simili antiquitus descendentes vsque ad tertium gradum erant priuilegiati ad excludendum fiscum, vt in l. Papia, in 3. capite, Coras. lib. 2. c. 23. nu. 10. miscellaneorum; sed & And. in principio prædictæ const. videtur aliter constitutionem ipsam intelligere, dum dicit istas leges ioniti iure Romano, quasi disponat idem, quòd Auth. bona damnatorum, & fundat glos. in illis verbis velut damnatorum, dum prædictam Authent. refert, de qua notandus est modus, quo loquitur Barthol. de Cap. in Auth. n. vt nulli iudicum, vnde prædicta Authentica desumitur, nullum adest verbum de transuersalibus in Auth. bona dånatorum collaterales expressè vsque ad tertium gradum cum alijs nominatur Bart. illam in ascendentibus, & descendentibus expressè retulit; sed vltèrius cogitando videtur, quòd Const. prædicta nihil disponat de modo succedendi; sed quia per Constitut. vt de successionebus, erat successio vsque ad tertium gradum, ideo vsque ad tertium prædictam reseruationem fuisse factam, ita Cumia loc. cit. cap. si aliquem, in rubr. num. 87. Vnde stante extensione facta vsque ad gradum trinepotis in eo capitulo, scilicet, vsque ad septimum, vt ibi, sic dicit subintelligendam prædictam constitutionem ex præsumpta mente condentium legem prædictam, quæ doctrina facit, nam dato, quod circa foriu-

foriudicationem bona nihil inter ciues per gratias fuisse immutatum, vt inferius dicitur, stante prorogatione successionis, in feudis facta in Regno per gratias, quod secundum eandem sit prædicta Const. foriudicatorum bona intelligenda; sed an prædicta doctrina Cumia sit vera inferius dicitur, nu. 5.

4 Vnde ex prædictis videretur dicendum, quod non sit ex constitut. foriudicatorum bona diuersificandus modus successionis in foriudicato, & relatio Napod. prædicta sit per hoc intelligenda ad mortem potius significandam, ac inducendam successionem ab intestato in hoc casu, vt sic, quemadmodum in feudis, de quibus expressè disponit, nihil dicit, nec immutat successionem, sic in consuetudine quoque sit dicendum, ita vt nec additum, nec detractum sit prædictis dispositionibus per prædictam constitutionem foriudicatorum bona, & Napod. in consuet. si quis, vel si qua, sub num. 244. aliquantulum videtur prædictum intellectum supponere, dum inquit, quid de foriudicatis, respondeo, habere locum hanc consuetudinem in bonis maternis, sicuti in feudo debito ex pacto, & prouidentia, vt in consuet. foriudicatorum bona; in paternis autem, & à se quaeritis, dicit, vt dixi supra proxima consuetudine, & sic voluit ad similitudinem feudorum materna bona disponi, & an ista sint vera, & quomodo in paternis non detur, vel debeat dari eadem prouidentia, & alia plura circa intellectum huius Theoricæ, inferius hic dicitur in seq. quaest.

5 Sed contra prædictum intellectum vrget ratio; nam si verum est constitut. foriudicatorum bona, non solum loqui in feudis, imò verius loqui in burgenfaticis, ex mente glo. fin. in ead. constit. quam ipsemet Cumia sequitur in prædictæ repetitionis rubr. nu. 66. & in burgenfaticis constitutio dicat veluti damnatorum, implicando similitudinem Auth. bona damnatorum, prout glo. ibidem etiam aduertit, videtur contra mentem constitutionis intellectus, quo dicitur non disponi successionem in bonis foriudicati per illum tex. sed tantum dici foriudicato esse vti mortuo succedendum, nam eo ipso, quod dicit veluti damnatorum in Auth. prædicta immutatur, & restringitur successio vsque ad tertium gradum, non video quare etiam secundum consuetudinem non debeat intelligi restricta successio in foriudicatorum successionibus vsque ad tertium gradum, tantò magis, quia consuetudines nihil disponunt circa determinationem graduum, circa successiones, sed circa distinctionem bo-

norum, supponendo proximitates in gradu successibili, & sic hoc casu erunt gradus successibiles, præsupposita dispositione prædictæ constitutionis: & prædicta comprobantur per Annam alleg. 135. num. 8. qui auctoritate Affl. in prædicta const. num. 13. tenet, quod successio, quæ sit foriudicato, non sit successio, vt hæres, sed ex beneficio statuti, ita vt successor in feudo non teneatur creditoribus hæreditarijs, nisi habeant assensum, unde non consentirem libenter eidem Cumia in prædicta repetitione, num. 87. in verb. mortis, in eo quod dicit de præsumpta, & uerisimili mente condentium prædictam constitutionem, prout supra diximus, esse, scilicet, extendendum in foriudicatorum successione ultra tertium gradum, nam uerisimilitudo tollitur per euidentem rationem; nam si est verum eam disposuisse, etiam principaliter in burgenfaticis, in quibus certò sciebant condentes posse succedi usque ad decimum gradum, & tamen arctauerunt in tertio, ad similitudinem ipsius iuris communis in Auth. bona damnatorum, in quo licet aliàs successio vsque ad decimum progrediatur, ipsam in foriudicatis ad tertium arctauerunt, & per Irnerium in collateralibus, quasi ex speciali gratia tollendo à faucibus fisci bona ipsa, fuit restricta successio in ipso tertio gradu cognationis, ergo omnino dicendum est, voluisse disponere successionem, ipsam constitutionem, & licet in feudis procedat argumentum, & mens præsumpta à Cumia considerata, in burgenfaticis non procedit, nisi dicas, ipsa burgenfatica fuisse, tanquam minus principalia disposita sub ratione ipsorum feudalium, prout inuenimus dispositionem factam de balio in feudalibus, fieri sub ratione, & regulis ipsorum bonorum feudalium, & insimul ipsum esse tutorem in burgenfaticis, prout optime dicit Affl. in rubr. constit. minoribus, quæ ratio licet non tollat in feudalibus præsumptionem condentium illam constitutionem ab ipso Cumia inductam in feudalibus, tamen non per hoc non remanet in burgenfaticis restricta successio, ut prædixi, in quibus ex prædicto argumento dispositio gratiæ esset attendenda.

6 Sed non eo procedit dispositio constitutionis prædictæ foriudicatorum bona, vt velimus ex hoc inuoluere dispositionem consuetudinis circa prælationem sexus masculini, ac distinctionem bonorum, sed quasi sit modus successionis per consuetudinem stabilitus quoad gradus remanente dispositione prædictæ constitutionis, vt sic infra il-

los

los gradus debeat seruari dispositio cōsuetudinis nostræ, prout optimè fundat D. Franchis decif. 563. & licet ibidem dominus de Franch. tractet quæstionem supposito priuil. Neapolitanis concessio, nos idem illo remoto affirmamus præter quàm in graduum restrictione, cum cōsuetudo nō disponat circa proximitatem graduum, sed tantum proximiores admittat, prout optimè concludit de Pont. conf. 69. nu. 8.

7 Et secundum istum intellectum crederem etiam per consequens esse excludendam dispositionem tex. in §. sed si morienti: & §. quod autem, circa subingressionem in infinitum in successione foriudicati, cum hoc modo admitterentur proximi ultra tertium gradum illa ratione, quia, cum excludat etiam descendentes ultra tertium gradum, in quibus non dubitatur ex dictis in tex. supra dari etiam de iure communi in infinitum subingressionem, tanto magis debeat excludi subingressio in transuersalibus, in quibus ultra tertium gradum in Auth. de hæred. ab intest. §. si verò neque fratres nō admittitur, & per hoc erit tam ex simili deducto ex prædicta Auth. bona damnatorum, quàm expressa dispositione prædictæ constitutionis excludenda ultra prædictum tertium gradum subingressio.

8 Sed prædicta proximè de gradu restrictione non procedent, stante gratia Neapolitanis concessa per Regem Cathol. in cap. Neap. 14. in quo determinatur, quod pro quolibet delicto, quod committitur per Neapolitanos, non deueniatur proinde ad publicationem bonorum, præter quàm in crimine hæresis, vel læsæ Maiestatis in primo capite, & quod tunc sint seruatae dotes, & iura dotalia: videtur. n. per tale priuilegium sublata difficultas de gradibus restringendis iuxta Constit. foriudicatorum bona, & quod per prædictum Capitulum non sint relaxata bona penes foriudicatum, sed admissos ad ipsius successionem filios, & alios successores secundum quod à principio dubitauit in decif. 102. n. 14. & seq. decisum refert D. de Franch. dec. 213. nu. 21. & in principio in dec. 563. refert idem de Franch.

9 Sed non erit omittendum, quod ex dictis in præludijs, dum dispositio Consuetudinis posset habere locum in pluribus casibus in quibus gratia locum sibi non vendicabit, cum gratia sit personalis, & non egrediatur personas ipsorum Neapolitanorum, vt Consuet. sit realis, vt diximus, possit comprehendere externos, & alios, qui non possent inuari prædicto priuilegio, & in illis casibus non

erit superflua discussio, de qua supra diximus esse scilicet seruandam dispositionem constitutionis prædictæ foriudicatorum bona, firma remanente in cæteris dispositione cōsuetudinis, cum in his casibus gratia se non extendat.

10 Et ex decisio supra per D. de Franch. quod scilicet foriudicatus non detineat bona, sed sint admissi successores, ne dum erunt admissi omnes successores in gradu successibili, sed etiam vxor, & vir, iuxta tradita per Andr. in tit. quæ sint regalia in verb. bona vacantia, ipsa vero vxore deficiente, prout ad bona vacantia deberet admitti Regius fiscus vltimus Successor, & sic erit hoc casu admissus successor Regius Fiscus non ratione publicationis bonorum ex delicto, sed ea ratione quia non habet successorem delinquens, prout dicimus, quando quis redditur inhabilis ad detentionem bonorum, & Fiscus occupat illa bona, tanquam vacantia, non in pœnam delicti, ita Bal. in l. cunctos populos in fi. C. de sum. Trinit. & Fid. Cath. Abb. in c. postulasti, nu. 11. in fi. Antonius de Butrio conf. 61. nu. 1. Bursat. conf. 43. nu. 14. ita prædictam conclusionem declarat Bald. in d. l. omnes populi, nu. 100. in fine, & de communi testatur Peregr. lib. 5. tit. 1. num. 138. in tract. de iure Fisci. Vnde licet sit prædicta gratia Neapolitanis concessa; fuit tamen concessa ad beneficium illorum, qui succedere poterant; cessante ergo gradu successibili proximorum, vel viri, & vxoris, nec per istam gratiam poterit foriudicatus disponere, cum non sit in ipsius fauorem concessa, nec ita præsumi debeat gratia prædicta. Nec erit confiscatio, nec publicatio, sed iure ordinario vti vacatibus succedet Regius Fiscus, put omnia prædicta fundatur ex dictis per D. de Franch. in prædicta dec. 213. à nu. 21. cum seq. ex his sit conclusum esse, videlicet, spectandam Constitutionem foriudicatorum bona, quoad gradus computandos, at consuetudinis dispositionem, quoad reliqua, scilicet quoad modum succedendi vbi gratia Neapolitanis concessa, locum sibi non vendicat, Item cessante successore, si scilicet etiam hodie admitti, vt ad bona vacantia, quando efficitur incapax successionis foriudicatus, vt dicit dominus de Franch.

11 Postquam incidi in tex. prædictæ constitutionis, quæro an prædicta constitutio foriudicatorum bona voluerit intelligere in verbo parentum, tam parentes ascendentes, quam transuersales, secundum Irnerij intellectum in d. Auth. bona damnatorum, quasi voluerit per verbum commune, omnes, paren-

rentum nomine continere, eo maximè, quia cum de ascendentibus voluit dicere in feudorum successione illos non parentes, sed ascendentes vocavit, & dum in seq. l. si quando, §. sane, parentes, dixit, idem dandus est intellectus, ex quo in feudis planis, & de tabula omnes tam ascendentes, quam collaterales, quàm liberos admisit, const. si quando contingerit, §. et si contingerit, cum alijs, de quibus supra in 1. par. huius repet. §. 2. nu. 8. & ex omnibus, quos viderim, primus Cumia in repet. cap. si aliquem, in rub. num. 60. & in verb. mortis, num. 77. cum seq. ex pluribus comprobatur verbum parētis esse commune, & includere omnes agnatos, & cognatos, facit tex. in l. certa forma, C. de iure fisci, quæ secundum quod summat Bart. de omni successione intelligit, sed melius fundari potest prædictus intellectus, licet aliter Cumia non aduertat per auctoritatem Andreae de Barulo Regni nostri maximi, ac antiquissimi Doctoris, in differentijs inter ius Longobardorum, & Romanum, post volumen legum Longobardorum, in tit. 34. qui inquit, de iure Longobardo in hoc esse ius Romanum correctum, quia per ius Longobardum parentum appellatione etiam collaterales intelliguntur: at per ius Romanum ascendentes, per tex. in Longobard. 1. de parricid. & quatenus sit deferendum inri Longobardo, dum præsertim agimus de Constitutionum nostrarum interpretatione, ac etiam feudorum successione consulas Marant. & ibi per eum in disput. 2. qui postquam pluribus concluserat, ius Romanum esse præferendum, simul tenet num. 45. esse præferendum ius Longobardum iuri Francorum, & ius Longobardum in feudis potius præsumi. Et ad prædicta, scilicet, parentes vulgari, militariq; nomine Cognatos, & affines nominari, diui Hieronimi temporibus ipse testatur aduersus Rufinum, lib. 2. in princ. ob barbarorum irruptiones, vernacula lingua sese ingerere, vel potius conflari cæpit, sic etiam in feudorū legibus parentes agnati vocantur, c. vnic. quemadmodum feudum ad filium pertineat, ibi nõ reuocetur ab vlllo ex parentibus suis, vbi Cuiac. Hieronymum loco prædicto, & Capitolinum refert, & Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. glof. 8. num. 1. cum seq. latissimè more suo, ex quibus optimè fundatum sit prædictam constitutionem etiam ipsos coniunctos vsque ad tertium gradum ex transfuerso parentum nomine intellexisse, quia sic à iure Longobardo, ac à iure communi feudorum acceptum reperimus, à quibus nostræ constitutiones, prout à matre præcessisse

12 indubitatum est, & in ead. glof. nu. 9. ver. sed quid si ingrediens, quærit Napod. an ingrediens monasterium, si non habeat filios, excludat ipso ingressu proximiores, & Napod. videtur concludere pro monasterio, licet in cōtrarium arguat ibi, licet videatur, & verè Napod. refidet in opinione pro monasterio, ponderando illam dictionem, licet, quæ non ostēdit mutationem opinionis, vt solet ipse vtendo verbo, sed certè, quasi dicat, non obstantibus argumentis, ipsos excludi proximiores, eò maximè, quia argumenta nõ sunt tanti ponderis, vt possint fundare cōtrariam opinionem, tum quia medietas non vadit à pari cum legitima, quia in dispositionibus inter viuos, quando fraus non interuenit, non prohibetur dispositio in vita, tum quia nõ est similis prohibitio bonorum antiquorum, prout est fideicommissi, cuius penitus est prohibita alienatio, vt dicemus infra in cons. etsi testator, locis suis: cum ergo iure suo vtitur, non intelligitur disponens aliquè fraudare, per rationes infra dicendas, ver. ex prædicta conclusione. Sic etiam videtur sentire in consuet. etsi testator, num. 6. ibi, ergo secus videtur in donatore, ingressore, & venditore, quasi hæc alienatio non sit in vltima voluntate, sed inter viuos, de Franch. dec. 40. & refert addit. Felic. de Rub. qui refert alias decis. Sac. Conf. in addit. ad consuet. hanc, in verb. moriatur, cum seq. & Naucler. in alia addit. post volum. consuetudinum, fol. 7. t. qui omnes sequuntur primam prædictam opinionem, Monasterium loco filij agnati, Afflict. in decis. 370. in 3. dub. & 350. ver. sic etiam vidimus, de Franch. dec. 518. num. 6. & 7. & Capi. decis. 98. nu. 4. Intelligendo de Monasterio, quod potest possidere in communi, aliàs si nõ posset possidere in communi, tunc non esset mors naturalis expectanda per agnatos, & coniunctos ex latere bonorum, vel per alios successores, sed statim ipsi intelliguntur succedere, qui de iure ob mortem naturalem vocaretur, Gratian. discept. for. c. 102. nu. 9. & per hoc erit loco sui, & filij Ecclesia, & Monasterium habendum, cum in his specialiter sit à iure expressum, vt dixit de Franch. in simili decis. 282. num. 10. & decis. 469.

13 E prædicta conclusione deducitur solutio alterius non minus difficilis quæstionis; nam verum est, quod per ingressum in Monasterium possidens in communi, possunt proximiores ingressi fraudari ipsa successione, vel melius legitime illa priuari, ita vt si dispositio aliqua nõ fieret per ingredientem, nec ipsi succederent, & propterea quod possit quoque per

per ipsum ingredientem in eorū præiudiciū disponi, etiam ultra portionē, a cōsuetudine dispositam. s. medietatem, arg. tex. in l. si ita stipulatus, §. furtum, ff. de verb. oblig. & per ea, quæ dicit glos. & Ifern. in §. sed etiam res, per quos fiat inuest. & Capyc. decis. 210. de Franch. dec. 91. nu. 17. & ita fuit iudicatum in S. C. donationes esse validas die 29. Januarij 1607. pro Hippolyta Capomazza contra fratres consanguineos Lucij Borrelli, referēte D. Marco Antonio de Ponte, dignissimo nunc S. C. Præsidi, ac Marchione S. Angeli: & licet prædicta dispositio fiat ante ingressum, tamen de ea iudicatur, vt de facta ab ingresso, quando postea sequuta fuit professio. Anchar. conf. 69. nu. 6. & seq. quem sequitur Suarez alleg. 20. nu. 29. & prædicta diximus in præludijs in 6. limit. vbi videas.

14 Sed quia glo. hic nu. 39. & 40. in si. tractat similitudinē prouidentię istarum consuetudinum, & feudorum, & d. nu. 40. concludit successione[m] deberi ab intestato, & nō ex prouidentia, quæro an ista similitudo sit vera, & an in istis bonis possint, licet antiquis, filij priuari, vel agnati per delictum patris, postquam supra de simili materia locuti sumus. Et eandem similitudinem feudi ex pacto, & prouidentia posuit Nap. in cōsuet. si quis, vel si qua, nu. 244. vbi assimilat ista bona feudo ex pacto, & prouidentia, sed tamen prædicta similitudo non est bona, cū inspecta consuetudinis dispositione, in qua licet in vita disponere de bonis antiquis non potest negari, quod qui potest in vita disponere, possit per delictū, sicuti concludit Nap. in consuet. et si testator, n. 13. circa med. his verbis, Quādoq; alienatur ex culpa, & nō reuocatur, vt notatur ff. ad Treb. l. Imperator, in gl. quę incipit, In potestate manenti, in si. quę gl. in duobus verbis finalibus per Nap. inducitur, ex quo inter fraudem, & culpam facit differentiam: cæterum ad rem nostram non video quid faciat, sequitur Nap. abidem, & respondet tacite prædictæ opinionī de similitudine inter feudum, & bona antiqua, & ex his dictis in glos. saluo nu. 47. ex quibus præsupponi poterat prædicta prouidentia: inquit. n. Nap.

Non obstat pactum consuetudinarium, & prouidentia Principis, quia tales agnati, et cognati nō consequuntur hæc bona ex prouidentia, sed iure successione, vt in rub. nam etiā primordium tituli. Nec est bonū simile de feudo dato alicui, & liberis ex prouidentia, nam tunc concessor prouidet sibi, & feudo, & liberis, sibi, et feudo, ideo quia sicut in vitis, ita in virtutibus sape solet filius, C. ad l. Iuliam, l. quisquis, ff. de adilit. edict.

l. quod si nolit, §. qui mancipia, & C. de cohort. lib. 12. l. si cohortalis; liberis autem prouidet circa ipsum beneficiū assequendum

Ex quibus dictis per Nap. satis clarè colligitur, esse istos verè successores ab intestato, & ipsum esse in vita verè dominū antiquorū, & posse disponere, prout fundat in quasi contractu D. de Fräch. dec. 518. inde cōcluditur, quod licet prodigus nō possit aliās disponere, per delictū poterit ista bona alienare, de Franch. dec. 461. & per hoc non possunt nec agnati, nec filij cautionem à coniunctis, vel à patre prætereundere de cōsuetudinaria portione, eis relinquenda, Nap. consuet. si aliquis moriens, nu. 27. & ibi additur per Gaspar de Leo. remissiue, vult. n. Nap. in prædicta Theorica istos esse successores in bonis antiquis, & quia poterat aliquis dicere, etiā in feudo ex pacto, & prouidentia, regulari successione, & tamen filios ad parentis successione[m] vocari, nec in illis præiudicatur filijs per culpam paternam. Respondet Nap. aliam esse prouidentia[m] consuetudinam; consuetudines enim non prouident, nisi circa successione[m], quæ est de bonis morientis, cū præmature ageretur de viuentis successione: at in feudo cōcesso sibi, & liberis, prouidet sibi, feudo, & liberis, inquit Nap. sibi, & feudo, quia eligendo personam dignam, non habet necesse in ipsius filijs quærere, cū habeant generis præsumptionem; liberis autem prouidet, quia tribuit illis successione[m] in beneficio.

15 Nec omittam (licet digredi videar) notare veram esse successione[m] in feudo ex pacto, adeo vt stante cōst. Regni vt de successione, per quam fuit arctata successio feudorū ad certū gradum, esse etiam in feudis, ex pacto intelligendam, inspecta persona vltimi morientis, licet aliās vltimo morienti in talis feudo nō succedatur, Minad. in rub. const. in aliquibus, nu. 40. ver. quod attinet ad materia[m], & præcipue nu. 44. vbi verbū, successio, dixit æquè militate in successione illarum rerum, in quibus defunctus successori potest præiudiciū inferre, ac in alijs, in quibus præiudicare non potest, vt est feudum ex pacto, & prouidentia, vt latè And. & Camer. in c. an agnat. ad prædicta facit, quod dicit Cumia in c. si aliquem, in verb. maritata, nu. 472. vbi generaliter in feudorum successione vltimi morientis personam esse spectandam dicit.

Vnde absoluta erit ex mente Nap. cōclusio, possessorem bonorū antiquorū agnatis, & filijs per delictum posse præiudiciū afferre, quemadmodum posset in vita alienando facere, ita Peregr. lib. 5. c. 1. nu. 90. de iu. filci, auctoritate Bal. in l. emancipatum, §. 1. ff. de Senat.

Senat. Soc. sen. conf. 266. num. 38. volum. 2.
Affl. in tit. quæ sit prima caus. c. r. glos. 3.
num. 8.

- 16 Venio modò ad tacitã Nap. suppositionẽ, dum in feudo ex pacto, & prouidentia dat disparitatem prouidentia in filijs, in feudo succedentibus, quasi culpa patris in eo feudi genere nõ noceat filijs, quod est falsum, vt in c. 1. si vassall. feu. priuet. cui defer. & in c. 1. de Capit. Corr. per Iser. ibi, & Camer. in cap. an agnat. per totam primam oppositionẽ, tanto magis, quia idem Camer. d. loc. num. 29. ver. oppono, de leg. quisquis ex illa lege fortiora iura cõtra filios pro fisco nititur demonstrare, quam legem retulit, licet ad alium finem Nap. in prædicta Theorica. Tu soluas, nã ibi principaliter tractat de præiudicio agnatis, non gerendo per alterius culpam ibi, quia tales agnati, & cognati, & c. & certum est per culpam alterius, agnatis præiudicium non inferri, vt per Camer. loc. cit. nu. 34. circa fi. in 11. oppositione, in c. an agnat. dicit fortẽ Napod. patronum, ac dominum sibi, & feudo, & liberis prouidentia prouidisse, & ibi, dum dicit liberis, intelligit respectu prouidentis, respectu cuius, ac primi acquirentis omnes agnati sunt de liberis, non tamen, ipse in filijs respectu patris negauit præiudicium, prout expressẽ in hac gl. nostra nu. 40. confitetur in filijs, hæreditatẽ patris ad eun-
17 tibus, ¶ in tit. qui success. teneantur, quò loci ex dictis ibi, dum dicitur per Iferniam successorem teneri implere factum defuncti, & investituram, vt benè dicta ibi possint defendi, supponendum est, agi de feudo subalterno ex pacto, & prouidentia in eo quò de feudo ex pacto loquitur, aliàs in dominio directo non posset natura feudalis ex pacto subsistere, cum dominium directum ipsius feudi sit burgenfaticum, & non feudale,
18 vt ibi dixi in notis ad Iferniam, ¶ & ex his etiam patet, quã longè absit à scopo Reuerendus Pater Molfesius in par. 2. de bonis, in quæst. 4. vbi contra auctoritatẽ Napod. tenet, medietatem non venire in publicatione ex illa ratione prouidentia, quæ ratio non militat, nec est vera, vt diximus, & prædictus Reuerendus Pater non allegat prædictam Napodani auctoritatẽ, & forsan illam non viderat, & de Franch. quem allegat, deciss. 2 13. nihil dicit, & Anna in conf. 12. num. 7. loquitur de bonis fideicommissis subiectis, & sic remanent sublata ipsius auctoritates, quæ contra prædicta possent allegari.

Repet. par. 3. §. 2.

- 1 *Filia à patre præterita, an rumpat testamẽtum de iur. consuetudinis, & an ius commune per consuetudinem circa exclusionem fæminarum sit nouatum, vel const. Regni aduersus Napod. in gl. succedunt, nu. 84. qui in hoc valide notatur.*
- 2 *Filia, institutis extraneis heredibus, an rumpat testamẽtum, probatur quæstio, stante statuto excludente fæminas, ac secundum consuetudinem nostrã, ac const. Reg.*
- 3 *Angeli opin. in §. & quid si tantum, nu. 9. l. Gallus, ff. de lib. & posth. declaratur.*
- 4 *Imol. opin. in d. §. & quid si tantum, l. Gallus et circa prædictã quæst. declaratur.*
- 5 *Filia an possit rumpere testamẽtum, præterita ex Soc. iun. opin. concluditur, & distinguitur per Auctorem.*
- 6 *Filius ex hæredatus an habeatur pro mortuo, ad finẽ admittendi sororẽ ad successionẽ.*
- 7 *Vrsillus Affl. impugnã in dec. 158. notatur.*
- 8 *Molfesius notatur par. 4. q. 18. num. 5.*
- 9 *Ex hæredatio filij masculi in feudis an faciat admittere fæminam ad successionem.*
- 10 *Liberorum appellatione, quam o nati ex fæminis continentur, & an in dispositione consuetudinum, num. 14.*
- 11 *Nati ex fæminis an comprehendantur inter Principes de sanguine Regio, & quid in priuilegijs, vel beneficijs.*
- 12 *Nati ex fæminis in priuilegijs concessis per fæminam an continentur, ubi de feudo à fæminã concessio discutitur.*
- 13 *Feudo fæminã concessio an fæminã continentur vocata ad ipsius successionem, & quando.*

§. 2. In quo explicatur glos. in verbo succedunt; & ipsius materia eiusdem consuetudinis.

Icesset explicanda glo. sub verb. ipsi successores, n. 3 1. sed quia cõtra eam faciam integrum tractatum de renunciatione, vltimo loco in hac parte explicabimus.

- ¶ In gl. in verb. succedunt, nu. 84. longo verborũ apparatu quærit Nap. an filia à patre præterita, rumpat testamẽtum, & supponit prædictam quæstionem necessariam de consuetudine, quasi per ipsam sit nouata dispositio iuris communis de iure succedendi, ac legitima in paragium, cum de iure const. in aliquibus, fortior fæminarũ exclusio p paragium ei traditũ sit stabilita, quia
sim-

simpliciter absq; præfinitione temporis est filia exclusa, vt hic innuit idem Napod. num. 95. Et dixi supra in par. 1. §. fin. de masculatione in princ. Vnde potius per cōsuetudinem videtur nouata dispositio Constitutionis Regni, quàm Iuris communis, vt, videlicet, à simplici exclusione sit conditionalis, & temporalis exclusio inducta cum conditione dummodo infra sexum decimum annū dotetur de paragio, vt supra dictum est, quare ista quæstio de consuetudine non est vera, nec eius argumenta, sed potius de Constitutione Regni debuissent prædicta argumenta proponi, per quam fuit in hoc facta nouatio Iuris communis, & sic dixit Affl. in decis. 158. qui concludit fratre instituto filiã præteritam, de Iure Constit. Regni testamentū annullare non posse; eandem quæstionem latè etiam disputauit Minad. in repetit. Cōstit. in aliquibus in 2. not. à principio per plures columnas, & nu. 60. residet in ea opinione, quod non sit sua fœmina, quando ei, viuente patre, masculus præcedit, secus si in vita patris masculus moriatur, referendo etiam ex formula Galli Aquilij filiam, a patre instituendam in casu, quo masculus, viuo patre, moriatur nu. 61. & optimè probat Anchar. 2. cons. 26. in principio, & in primo dubio, † sed quia Affl. & in prædicta quæstione supponit, masculos esse institutos hæredes, quæro, an, institutis extraneis, filia possit nulum dicere testamentum, & Nap. hic etiam videtur supponere, esse masculum institutum num. 90. ibi propter culpam filij instituti, & licet Doct. in l. Gallus §. & quid si tantum maximè se torqueant in resolutione prædictæ quæstionis; tamen aptando terminos propositos à doctoribus in prædicta quæstione, & considerando rationes ipsorum ad terminos nostræ consuetudinis, nedum Constitutionis prædictæ constat omnino filiam esse exclusam, etiam extraneis institutis à iure rumpendi testamentū; † Nam incipiendo ab opinione Angeli, licet ille in d. §. & quid si tantum nu. 9. dicat, quod poterit esse in ipsa filia venale Ius dicendi nulum per tex. in l. filium §. erit ff. de contratab. & per hoc ei non ob stare illam rationem qua dicitur quod reducatur ad causam intestati; & ideo eius non interesse quod sit, vel non sit præterita, cum semper, annullato testamento, ipsa nō succedat, sed masculus, tamen illa propositio posset habere locum in terminis illius statuti, quod excluderet filias fœminas propter masculos agnatos, qui non habent ius contratabulandi, quia tunc potest esse venale tale ius, non autem propter fi-

lios, & suos, qui per se possunt rumpere testamentum; nostra Const. in aliquibus, ac consuetudo, per filios masculos illas facit excludere, & non per alios agnatos, vt diximus, imò per Constitutionem prædictam in aliquibus, improbatur talis cons. & iuxta hos terminos tollitur opinio Angeli, & sequacium, & non procedit in casu nostræ consuetudinis, † & sic etiam tollitur alia opinio 4 Imolæ, nam dum Imola ibidem indifferenter tenuit competere ius prædictum ipsi filie illa ratione, quia per prædictam actionem, filie competentem, res non reducitur penitus ad causam intestati per contratabulas, & quod per dictum statutum nō auferatur ius filie in casu rupti testamenti, quam opin. sequitur etiam, pluribus relatis, Claudius Seifell. in d. §. & quid si tantum nu. 24. & veriorrem, & æquiorrem hanc opinionem appellat contra Bart. Prædicta opinio nec etiam aptatur terminis nostris, cum Claudius num. 21. illa ratione eam defendat, quod per contratabulas filia non reducat rem ad causam intestati, quia per tale statutum filia amittit sinitatem auctoritate Bar. in l. 1. §. sciendum in fin. ff. de suis, & legit. Bal. in l. maximum vitium C. de lib. præter. in vlt. quæst. & plures refert Minad. in repetit. Const. in aliquibus. sub nu. 17. in 2. nota, quod procederet, quando statutum faceret filiam excludere per masculos, nulla dote data, at nostra cons. non excludit in totum ipsam filiam, sed dat ei dotem, quæ non potest esse minus legitima, & per hoc retinet sinitatem, ita eandem opinionem declarauit Claud. Seifell. loc. cit. num. 22. ibi hoc tamen limitat, & sic nec illa opinio aptatur terminis nostris, cum sinitatem filia in casu nostro non penitus amittat, & secundum hanc opin. loquitur Alex. in contrarium relatus, cons. 69. vol. 1. à Claudio loc. cit. quia loquitur, quando Statutum reseruat dotem, vt tunc quò ad ipsam dotem possit petere vsq; ad quantitatem legitimæ. tertio quia prædictum Statutum, & termini prædictorum Doctorum sunt, quando simpliciter ab intestato tantum disponeret, & non quando, facto testamento, ita declarat. idem Claudius loc. cit. vers. item ad auctoritatem Bart. vbi concedit opinionem Bart. quando statutum non disponit tantum ab intestato, vnde cum consuetudo nostra disponat primò de successione ab intestato in cons. si moriatur, & si quis, vel si qua, & de inde sub seq. disponat de success. ex testamēto, distinguendo inter bona nouiter quæsitā, in quibus dat patri, & matri, ac parentibus liberam testandi, & disponendi facultatem

tem, referuato liberis debito bonorum subsidio, vt in conf. si aliquis moriens, ac bona antiqua, in quibus dat potestatem disponendi vsq; ad medietatem, & dat amplius potestatem exhæredandi ipsos filios in totum si iusta causa exhæredationis fuerit; necessaria, oritur conclusio in subsequenti conf. illos liberos esse vocatos ex testamento qui ab intestato sunt vocati iuxta sexus prærogatiuam, nam præcedentia declarant subsequentia, tanto magis quia in medietate, respectu ipsorum transuersalium in conf. & si testator disponitur successio iuxta tenorem Capitulorum successiois ab intestato, vnde succedit alia conclusio, quod cessant prædictæ Conclusiones in terminis nostræ consuetudinis, etiam ex ipsorum & doctorum contrasentientium limitationibus, & in hoc conf. disponit plusquam ipsa Regni Constitutio quæ facta testamento non loquitur, sed tantum ab intestato, vt diximus pluries supra.

5 † Vnde optimè quæ quilibet alius, qui viderim post vtramq; opin. hinc inde relatam, cum ipsarum fundamentis, sic ferè distinguit Socc. Iunior in d. §. & quid si tantum nu. 97. vers. & ego in hac difficultate sic puto, vbi concludit, quod aut in casu nostræ consuetudinis, ac Constitutionis masculi, qui erant filij, ac descendentes, ac sui hæredes, sunt præteriti; aut exhæreditati; si præteriti ipsi dicant testamentum nullum, & ab intestato succedent, & non ipsa filia, & si renuat dicere, testamentum nullum erit, tunc tacita renuatiō, & oberit ipsi filio, cui ius competit, non autem filia, cui ius ab intestato nō competit. tex. in l. mater ff. de in off. test. & ibi Glo. in verb. omisitset, & filia non poterit consequi, nisi id, quod ei ab intestato cōpetit, facit etiam tex. in l. filium, quem in potestate ff. de cōtratab. aut sunt exhæredati, & nulliter processit exhæredatio, & iddem, qd̄ dixi, quia erit nullum testamētum, aut exhæredatio validè processit, & licet iam ex prædictis constet exhæredationem omnino excludere ipsum masculum ex intentione ipsius consuetudinis, & ipsi filia, solum paragium competere, à quo etiam per ingratitude poterit exhæreditari, vt per Peregr. in simili in tit. 7. q. 1. de aliment. & Thesaur. quæst. for. q. 70. lib. 1. & dicemus in dict. cōf. si aliquis moriens, & diximus supra in tract.

6 de paragio, † nec obstat argumentum, l. 1. §. si pater ff. de coniungem cum emancip. lib. vbi filius exhæredatus habetur pro mortuo, prout etiam innuit Nap. in Glo. hic nu. 107. vbi exhæredationem, & deportationem, & huiusmodi æquiparat per d. §. si pater, & in-

fra conf. si quis, vel si qua num. 262. ibi siue exhæredatione quæ est similis morti; quia omittendo ambages, & subtilitates, quas intrat Bart. in tollendo tale argumentum, ex eiusdem tex. verbis clarissima elicitur solutio; ibi enim habetur pro mortuo filius emancipatus, exhæredatus ad finem admittendi, tantò magis eius filios in potestate retentos, ad contratabulas, & inquit, filium exhæredatum esse mortuum, quia cum sit emancipatus, & ei nihil competat, habetur pro mortuo, si ergo ibidem admittuntur filij istius in potestate retenti, quando ipse filius eorum, pater emancipatus est præteritus, & per consequens, quando est institutus, debent admitti, vt dicit tex. ibi in vers. *absurdum est. n. ubi isti filij admittuntur tam cum eorum pater est præteritus, quam cum institutus, quam etiam exhæredatus*, ergo illius exhæredatio ibi assimilatur morti, cuius institutio, ac prætentio non causabat exclusionem ipsius personæ, de cuius admisione tractatur: hi non sunt termini nostri, quia in casu nostro, quando filius esset institutus, non posset aliquid aspirare ipsa fœmina, vt iam concludit hic Nap. & omnes Doct. loc. cit. Quòd verò filij exhæredatio, quemadmodum institutio operentur similem exclusionem, expresse dixit idem text. ibidem ver. si pater in potestate manet, allegat Scæuolæ auctoritatem, cuius extat in l. Gallus ff. de lib. & posthum. vbi exhæredatio filij non facit esse suum ipsum nepotem tex. est in l. si quis posthumus. §. si filium ff. de lib. & posthum. & ibi glo. vnde ex prædictis absoluta erit exclusio ipsius filia, instituto extraneo, attentis terminis nostræ consuetudinis; Nam ex prædicta l. 1. de coniug. cum emancip. liber. & l. Gallus, valet hoc argumentum, excluditur quis per filij institutionem, ergo excluditur per legitimam, ac validam exhæredationem, non excluditur per institutionem, ergo nec per legitimam exhæredationem, sed sic est quod hic per institutionem filij excluditur ipsa fœmina, ergo etiam per legitimam exhæredationem, & sic ille tex. licet dicat exhæredatū haberi pro mortuo, est quia etiam persona vocatur, quando ille filius institutus esset; quod non est in casu nostro, & ideo hæc est verior opinio, quia, quando est filius institutus, res est sine difficultate, & omnes DD. cōcludunt filiam excludi. in d. §. & quid si tantum, & Nap. hic, & Afflic. loc. cit. pro vt optimè firmat Alex. post Bar. & alios in d. §. & quid si tantum nu. 16. ver. tamè Bart. qui dicit hanc esse veriorē, & se pluries consuluisse, & Paul. Castr. Crot. & alij, quos refert Socin. Iun.

Iun. loc. cit. nu. 95. vers. contrariam opinionem, & probatur per tex. in l. 1. §. fin. ff. de assigna. libert. p. quæ ita firmat Bar. in l. 1. §. si pater ver. ex hoc concludo, ff. de coniug. cum emancip. lib. tantò magis, quia, vt dixi, attētis prædictis, reperio, quod nostra opinio est cōmuniō, & neminem in terminis similibus nostræ consuetudinis contradicōrem habere ꝑ ex quibus etiam patet quām bene subsistant dubitationes. Vrsill. contra prædictam Assl. decisionem 158. qui supponendo pro vera opinione contraria, dubitat etiam, quando filia, est præterita, & filijs institutis, est facta substitutio, nam aut Afflictus loquitur de vulgari substitutione, & filius, sufficit, quod supersit post mortem patris, vt expiret talis substitutio, vt per Theophil. §. 1. in principio inst. de pupillar. subst. & in §. sui auct. inst. de hæred. qual. & differentia, & melius in §. 1. in Inst. de hæred. ab intest. ven. & ibi Doct. vel s̄m commun. opin. Doct. subst. vulg. tollit iurisdictionem quo ad omnes effectus in l. si filius hæres ff. de lib. & posthum. & l. 1. ff. de vulg. Sfor. 1. in præjud. compend. s. par. 2. q. 4. in 5. effectū, & tantò magis, cum teneatur ipsum instituire; aut sumus in pupillari substitutione, & in hoc oblitus est Vrsill. tex. in l. Papinianus, §. sed neq; ff. de inoff. test. vbi dicitur quod est filij, non patris testamentum, & filio succeditur, vt Nap. in cons. si aliquis moriens. num. 2. ergo non erit filia in ea substitutione instituenta, cum mater debeat admitti. dicit §. sed neq; minus in fideicommissaria substitutione, quia tollitur onus fideicommissi pro quantitate legitimæ. l. quoniam in prioribus, & ibi Doct. C. de inoff. test. & remanet benè, & purè institutus filius omnino; ergo excluditur prædicta oppositio Vrsill. ad prædictam decisionem, ꝑ & ex his patet, an benè vel malè dixerit Reuerendus Pater Molfet. par. 4. q. 18. nu. 5. qui nullo modo prædictis rationibus ponderatis, ex sola communis Iuris Doctorum allegatione loquentium in materia Statuti, vt dixi, & simpliciter trāsferendo eandem propositionem. ad consuetudinem, nec consideratis vtriusq; dispositionis diuersitatibus terminorum, asserit, filiam de consuetudine extraneis institutis posse habere ius dicendi nullum contra prædicta, ac tot rationibus per nos etiam attentis doctoribus prædictis conclusa, quā opinio cōmunem asserit etiam Peregr. de fideicommiss. art. 36. nu. 10. & 11. ꝑ Et licet Petrus de Gregor. in tract. de concess. feud. p. 4. q. 7. nu. 35. videatur asserere, quod masculus exheredatus non præferatur fœminæ in successione

feudi, etiam in feudo ex pacto, & providētia vt sequitur nu. 36. & sic per exheredationē filij masculi fœminam admitti, quia potest benè tunc sola filia admitti non ex patris necessaria institutione, sed ex forma Inuestituræ, quia ipsa reperitur proximior, quæ debeat ex vi Inuestituræ succedere, & sic filius cum tollitur de medio per ingratitudinem, filia admittitur, quia reperitur sola, nec in feudo pater potest extraneos instituire; sed si pater disponderet cum assensu, & faceret testamentum, tunc, exheredato filio, non esset de filia curandum, sed tantum ei sufficeret relinquere legitimam dotem, quam à fratre habuisset, si non fuisset exheredatus, & aduertendum, quod Petr. de Greg. refert doct. Iser. in col. 1. de success. feud. in vers. est ratio qui benè concludit in exheredatione, nō tamē aliquid dicit, quod eo casu fœmina non sit exclusa a successione intelligendo in feudo hereditario, non autē ex pacto, quia in feudo ex pacto sēper filia vocaretur ex forma inuestituræ, & exheredatio nihil aliud facit nisi quod tollit tantum fratrem de medio ex natura ipsius feudi, in quo non succeditur, vltimo morienti, vt dicemus in repetit. consuet. sequentis si quis, vel si qua. ꝑ In Glō. liberis nu. 98. Querit Nap. an liberorum appellatione contineantur etiam nati ex fœminis, & cōcludit, quod in Iure succedēdi ab intestato de Iure civili appellatione liberorum continentur etiam nati ex fœmina l. fin. ff. de rit. nupt. l. fin. ff. de suis, & legit. l. 1. ff. de condit. insert. hinc fit, quod in beneficijs, & gratijs posteris, descendētib; liberis, & huiusmodi concessis, veniant etiam nati ex fœminis, prout latè fundat Alex. cons. 160. vol. 2. nec nati ex filia dicuntur de familia Aui materni, & videntur extranei, ita Iser. in tit. de success. feud. §. filij tantum ꝑ ex quibus fuit dubitatum, in materia præcedentiæ, an, stāte dispositione Iuris, quod Princeps de sanguine Regali debeat in ordine sedendi omnes alios Regni Proceres præcedere, etiā habentes septem officia, Boer. in tract. de auctor. magni Consil. num. 106. & 107. Casan. in Catal. glor. mundi par. 5. cons. 46. & cons. 45. & 47. idem par. 12. cons. 58. Purpur. in l. 1. nu. 633. ff. de offic. eius Cagnol. l. 1. num. 445. ff. de origi. iur. & Marzar. cons. 25. col. 6. pag. 234. in prima impressione. & 26. in noua nu. 19. An hoc procedat, etiā si extat quis ex fœmina progenitus de sanguine Regio, & quod sic, facit Purpur. loc. cit. qui tenet pro Duce Sabaudia contra Legatum Venetorū, quia est ab Imperiali sanguine progenitus ex linea materna, & latè prosequitur Ann. in suis

fuis prædicis obseruat. obseruat. 11. qui ad hanc conclusionem probandam ingenitis ex fœminis refert Bal. & Paul. de Castr. in l. 1. C. de condit. inferti, & ibi Castrens nu. 45. & 46. Amad. de Pont. conf. 139. nu. 44. in 1. vol. vlt. volun. Bero. conf. 120. num. 34. lib. 2. nouissimi Hispan. in conf. pro success. Portugall. par. 4. nu. 44. fol. 101. Alex. Raud. in cōf. Regni Portugall. nu. 80. & latissimè, ac distinctè more suo, an, & quando nati ex fœminis veniant descendendum appellatione, vel similibus Castell. in lib. 3. quotidianarum c. 19. qui nuncupatim omnes quasi Doctores enunciat, qui l. hanc materiã tractarunt, & post eum nouissime Philippus Pascalis in suo doctissimo tractatu de iur. patr. protestat. part. 4. cap. 9. à num. 36. per totũ illud caput, & dum Nap. hic nu. 108. limitat prædictam conclusionem in excusationibus munerum, & immunitatibus concessis generi, siue posteris, siue liberis per tex. in l. 1. in fin. ff. de iur. immunit. fuit alias dubitatum, an Serenissimus Dux Pasmæ deberet solvere Regios directus Sigilli, stante Regia. pandecta, quod sint immunes omnes à prædicta solutione, qui sunt de sanguine Regio, an ex quo prædictus Serenissimus Dux, descendebat ex Margarita filia Inuidissimi Caroli Quinti, & eius Mater fuerat Maria de Brabantia, Nepus ex filio Regis Portugalliz, deberet gaudere immunitate prædicta, & fuit in Collaterali Conf. communi voto conclusum per omnes, non debere gaudere tali immunitate, ea ratione, quia hoc erat privilegium, & non beneficium, nam licet prædicta procedant regulariter, tam in dispositionibus de iure communi, quam in beneficijs extra ius commune: at in privilegijs nati ex fœminis non continentur Fulgos. conf. 132. alias 85. Castrens. locis citatis, & Corn. conf. 219. vol. 2. & conf. 233. col. 2. lit. D. & E. vol. 4. Alex. d. conf. 160. sic decisum refert, latè discussio negotio, de Ponte decis. 9. per totam & præcipuè nu. 10. & 11. videas ad prædicta etiam Mar. Solon. de pac. conf. 23. Ioannes. Garf. de nobil. Hispan. Glof. 1. num. 32. & seq. Allegationes pro sigillo fecit eruditissimus Scipio Rouitus nunc iustissimus Regius Consil. prout etiam contrarias allegationes transcripsit idem Rouitus in prag. 9. de feud. super quibus fuit fundata prædicta decisio, In penalibus etiam limitatur prædicta cōclusio, quod nati ex fœminis regulariter comprehenduntur Glof. & Doct. in cap. Statutum 2. de hæret. in 6. Perrbs. in c. si pater. col. penult. nu. 14. in 26. quæst. de testam. in 6. ac de cōmuni vsu loquendi, quod

appellatione consanguineorum veniant etiã coniuncti ex latere materno. Anna conf. 22. 12. num. 5. † & inquit notabiliter Decius in l. 2. ff. de reg. iur. nu. 100. ex auctoritate Petri de Anchar. conf. 339. pro maiori intelligentia, quod prædicta de privilegij limitantur, quando privilegium fuit a muliere concessum, puta, a Regina, vel Ducissa, quia tunc nati ex fœmina continentur, & limitatur prædicta l. 1. in fin. ff. de iur. immunit. Sed prædicta doctr. Anchar. procedet, in ijs, in quibus de iure non est stabilita certa natura successio- nis secus. qñ certã haberemus naturam, prout in feudorum successione; nam licet feudũ per fœminam sit concessum, non tamen per hoc nati ex fœmina contra naturam feudi censebuntur vocati, ita in spetie limitando prædictam doctrinam Ancharan. tenet Minado. in Cōstit. in aliquibus in prædicto tex. nu. 50. & dum hic vna determinatio fit per consuetudinem, tam in successione fœminarum, quando, scilicet fœminis succeditur, quam, quando masculis, vt semper nati, & descendentes ex masculis vocentur eo modo, quo dicit consuetudo, & infra hic dicitur

13 proxime est notabis argumentũ ad quæstionem notab. quod licet feudum de iure communi supponatur concessum fœminæ, non per hoc intelligitur concessum, vt in eo fœmina succedat, nisi spetiali pacto, hoc prouisum fuerit, ita Iser. in tit. de benef. fœmin. quia intelligitur concessum iuxta naturam ipsius feudi, & licet plures contratenerint, verior est opin. Iser. quam opin. etiam tenuit Iacob. de Ardizz Paris de Puteo, & defedit, respondendo argumentis, in contrarium relatis Minad. in repetit. loc. cit. à nu. 9. cum seq. & nu. 19. vbi ponit hanc opinionem, vt, si semper eodem modo succedatur ipsi fœminæ, quæmadmodum ipsi masculo succeditur, nisi aliter pacto spetiali prouisum fuerit, & hanc opinionem nouissime, ac subtilissime comprobatur dominus Consiliarius Giorgius in prima part. repetit. feudaliũ cap. 51. qui optime confutat Hartmanni opinionem cōtra sentientis.

14 Sed ne videar in hac Conclusionem Consuetudinis dispositionem omisisse, licet supra de hoc alias dixisse meminerim, querò, an nati ex fœminis veniant hic liberorum appellatione, & Napod. vnico verb. resoluit, postquam num. 108. enunciasset dispositionem Iuris communis, subdit. & ita hic, & sic ex dispositione harum consuetudinum veniunt nati ex fœminis; est verum, quod, quando concurrunt masculi inter ipsos natos ex fœminis, ipsi præferuntur, & si præmorian-

tur

tur ipsi masculi, & remaneant eorum filij, & deinceps nepotes, & pronepotes, per masculos descendentes, ipsi excludendi ius habent ipsas amitas, & sorores, & sic ius excludendi transire per lineam masculinam, vt non vt non possit quis per viam subingressiois prætere de se habere ius excludendi ipsas amitas, & pro amitas, nisi sit descendens ex masculino, ius verò succedendi omnibus competere, tam natis ex masculis, quam ex feminis, veluti extat auia, de cuius hæreditate, ac successione tractatur, relicta erat filia istius auia, quæ reliquerat masculos, & fœminas, tunc non tractatur de descendencia ex masculis, quia non adest casus prædicandi dispositionem consuetudinis, & sexus prærogatiuæ; quando verò ipsa Auia reliquit masculos, & fœminas, tunc descendentes ex masculis ipsius, siue nepotes, siue deinceps excludent prædictas fœminas, ab auia relictas, at si prædictæ fœminæ alios filios reliquissent, non poterant prætere aliquid, nisi id, quod iam ipsarum matribus competijt, vt diximus in combinationibus, & sic forsan erit intelligendum, id, quod Capiculus hic dixit in addit, quæ incipit notanda verba, & Nap. in prædicto Glos. sequum dicit, nota ex hac consuetudine hoc ius vocat successores masculos tantum, vel fœminas, descendentes ex masculis nu. 102. nam dū dicit masculos, tantum intelligit, concurrentibus fœminas, vt ibidem nu. 206. & in istis terminis fœminas descendentes ex masculis, quando scilicet, non ad sunt ex ipsis masculis descendentes masculi; Itaque cons. semper vocat masculos, & fœminas, sed ipsos masculos præfert, ita in ipsis primis gradibus, sicuti in alijs ex ijs descendentes. Ius verò excludendi, & representandi prærogatiuam exclusionis, vt dixi, in ipsis masculis posuit, & ipsorum descendentes, alijs dispositis in ipsis fœminis, non admissis in ipsarum fœminarum descendentes, & iam diximus, & videas et, quæ in prædicta Glos. in principio diximus ad declarationem istius difficultatis.

Repetit. Par. 3. §. 3.

- 1 Neptis ex filio sub ingreditur sexum, & naturam ipsius stipitis, & an similitudo l. velleia data per Nap. in hoc sit bona.
- 2 Representationem à nepte ex filio de iure ciuili fieri quo ad gradum, & sexum, & personam patris, an sit hoc verum ad versus Napod. concluditur in linea descendenti.

- 3 Fœmina descendens ex fœmina in feudi successione de iur. communi non admittitur nisi pacto speciali sit hoc dictum in inuestitura, et quando pactum sit personale quando generale declaratur ex intentione, & doctrina Iser.
- 4 Successio de iure feudorum vsq; ad quem gradum extenditur, & quæ sit verior opinio.
- 5 Representationis varij effectus notantur.
- 6 Primo genitura ius an transmittatur, vel representetur per filium primo geniti contra patrum secundo genitum in successione Aui, vel patrum in feudis recensentur varia determinationes in Regno facta pro filio primogeniti.
- 7 Nepos ex primogenito, an præferatur patruo recensetur opinio Iseruiensis quæ fuerit eius distinctio declaratur.
- 8 Ex Isern. opinione secundum constitutionem Regni, vt de success. nepotem, ac nepotem ex primo genito patruo, secundo genito præferri etiam in feudo in quo viuitur iure francorum validissimis ponderationibus probatur.
- 9 Constit. vt de success. §. filij aut fratrum non designasse personas, sed admississe sub ingressione in feudorum successionebus comprobatur in filijs fratrum.
- 10 Iserniam quo tempore scripsisse, & an viderit sententiam Regis Roberti.

§. 3. In quo explicatur Glosa in verbo pronepotes, & ipsius materia.

N Glos. Pronepotes nu. 102. Nota cū Nap. quod neptis ex filio assumit etiam naturam sui stipitis quoad sexum primò ex similitudine l. Velleie vt in l. Gallus §. nunc de lege

Velleia. ff. de lib & posth. seu potius ex finali Glo. prædicti §. ex qua colligunt comuniter dd. quod neptis ex filio venit appellatione descendentes per virilem sexum, prout dicit nostra cons. descendentes ex masculis Vid. Alex. & Claudium Seifelli in d. §. nunc de lege. num. 11. & seq. & alios Doct. ibi. Aduertat tamen, nè talis similitudo te decipiat, quia nostra cons. aliter descendenciam ex masculis, & per aliam rationem intelligit, ac intelligitur in prædicta l. Velleia. nam ibi agitur de virilis sexus exheredatione,

B b 3 quia

quia non nascebat tempore illius legis suus, qui descendebat per fœminam, nec tenebatur mater, vel auus maternus filios, & nepotes exhæredare, vt dicit Glo. ibi per tex. in §. mater. instit. de exhæredat. liber. hic in nostra cons. æqualiter disponitur de filijs, ac descendantibus masculorum, ac filijs, & descendantibus fœminarum, quia siue agatur de fœmina moriente, siue de masculo, idem est, quia dicit si moriatur aliquis, vel aliqua si igitur moriatur mater, relictis ex filijs nepotibus ac filiabus, filij, per virilem sexum descendentes, excludunt eorum amitas in successione Auiæ, & hoc non erat oognitum de lege Velleia. item si moriatur quis, relictis filijs, vtriusq; sexus, ac deinde ipsi filij masculi relinquunt filias, & sic neptes, & ipsæ neptes relinquunt proneptes, similiter fœminas, ex regula prædicta, istæ proneptes non dicuntur descendere ex masculis per similitudinem in l. Velleiæ. ac glo. prædictæ, & tamen per consuetudinem est absolutum quod, quando fuit præmortuus filius, qui habebat ius excludendi sororem propriam à successione patris, ac matris, relictis pluribus neptibus fœminis solis, quæ de iure isto per hic dicta per Nap. habent ius earum patris, quia assumunt eius naturam quoad sexum, si deinde ipsa etiam præmoriatur, relicta etiam pronepte, eaq; sola, vocabitur; quia sola sine masculo, ad ius ipsius matris, & per hoc excludet amitam magnam, & quod dicit cons. ex masculis, intelligas dupliciter. vel habendo respectum ad ipsos primi gradus descendentes, vt illorum respectu, origo debeat attendi, & ideo cons. incepit dicere de nepotibus, pronepotibus, quasi velit descendentes ex filijs, non ex filiabus vocare secundo intelligas, quando cons. disponit, scilicet, in concursu masculorum, semper descendentes ex masculis vocari: at quando fœminæ solæ existunt, tunc non est necessaria consuetudinis dispositio, quia non datur exclusio fœminarum, & cessant omnia dicta per ipsam consuetudinem, vt in tex. diximus.

Secundo, Comprobat præsentem dispositionem Nap. hic num. 103 per similitudinem Iuris Longobardi, & sic amitam neptis ex filio excludit à successione Aui, ita Glo. Caroli dicit in l. si quis Longobardus sine filijs, in verb. masculis. vbi etiam admittit concursum cum patruo in ipsa nepte, an verò in Collaterali sit iddem dicetur infra in §. sed si morienti, vbi est materia istius quæstionis.

Tertio, Comprobat exemplo iuris diuini Numer. cap. vlt. sed si rectè inspiciatur ibi nihil

de repræsentatione dicit tex. sed potius de successione filiarum Israel, quod teneant paternam successionem, dumodo nubant infra Tribus, & cum maritis eiusdem Tribus, & nihil de transmissione.

2 Præterea erit aduertendum circa dicta in principio huius Glo. à Nap. quod hic in linea descendenti repræsentatio operatur, vt succedens per repræsentationem non solum repræsentet gradum, sed etiam sexum, & sic personam patris, & licet Napod. nitatur fundare hoc de Iure Ciuili, non est hoc verum cum differentia sit inter repræsentationem in linea descendenti, ac repræsentationem in linea Collaterali de Iure Ciuili, quia in descendenti Doct. communiter tenent non repræsentari, nisi gradum, tamen ipsum repræsentantem, succedere ex propria persona, & ita fundat ex auctoritate quam plurimorum Doct. & præcipue Bar. in l. i. §. si sit filius ff. de coniungend. cum emancip. lib. Gramat. decil. 63. nu. 5 Burrat. de magis communi testatur. cons. 67. num. 24. lib. 1. quos refert Castill. lib. 3. cap. 19. nu. 161. cum pluribus sequentibus, & melius quam quilibet alius declaratum reliquit Sforz. Odd. in cõf. 38. vol. primo nu. 68. & prædicta procedunt de Iure communi, in quo non erat necessaria personæ repræsentatio, cum in successione Burgenfaticorum, nec sexus, nec alia qualitas personæ cohærens prærogatiuam aliquam in successione constituebat, quod secus est de Iure consuetudinario, & sic in hoc quicquid conet. Nap. fundare de Iure communi repræsentationem personæ in linea descendenti dicas in vanum laborare ex prædictorum, ac communi doctorum opinione relata, nec id, quod dixit de lege Velleia. probat sexus repræsentationem, sed eatenus admittebatur, quatenus erat quis suus hæres; & cum fuitate procedebat vocatio, & sic non repugnabat, illo, iure inspecto, vt fœmina, nata ex filio, quia suus hæres reperiebatur, etiam vt fœmina deberet admitti, vt dicit optimè Castill. loco cit. num. 31. per tex. in §. sui inst. de hæred. qualit. & differ. §. cum filius inst. de hæred. quæ ab intest. deferuntur; nec de lege antiqua filia fœmina, & sexus fœmininus erat exclusus §. item vetustas inst. de hæred. quæ ab intest. Quare vt diximus per tex. nostræ consuetudinis erit introducta in linea etiam descendenti repræsentatio ipsius personæ, cum alias ex propria persona non succederet neptis ex filio cum Iure excludendi amitas quia fœmina, & sic sui stipitis naturam sapit, inspecta dispositione consuetudinis in linea transversali, & de Iure communi.

muni, erat admissa, ut diximus representatio etiam personæ, prout dd. prædicti notant, & Sforz. loc. cit. nu. 69. Vnde dū Nap. noster hic nu. 108. dubitat quid in linea Collaterali, non erit dubitandum fortius in linea Collaterali dari representationem personæ, & per consequens sexus, cum de iure communi facilius representatio personæ admittatur infra filios fratrum, ut dicitur infra §. sed si morienti. limitat prædictam conclusionem Nap. in feudo de iur. communi feudorum scilicet neptem non representare personam patris, & dat rationē, quia est omnino repulsus sexus femineus, nec per hoc intelligas, quod in feudis representatio negatur illis personis, quæ vocantur ad successionem, ut dicitur infra in glo. sequenti, & tenet Grammatic. dec. 1. circa fin. & expræse dicit Iser. in tit. de grad. successionis in feud. ver. his verò in principio, & infra dicitur, & Cumia in repetit. c. si aliquem in verb. gradu. num. 6. cum seq. vbi nepos sub ingreditur locum patris, cum de patruī successionem tractatur, hic Nap. loquitur in linea descendenti, vbi de iur. communi feudorum admittitur in infinitum successio, ut in c. 1. de grad. succ. & in tit. de nat. successio feud. vbi Iser. num. 2. Et dicit hic Nap. num. 109.

3 † Excluditur ergo neptis ex filio, quia talis persona non habet ius succedendi, cum nec filia, nec alia femina possit succedere, ut in prima rub. de his qui feud. dar. poss. Iser. in §. & quia nu. 2. ver. iure isto, vbi sic à feudis matris excluditur, nisi pacto fit specialiter determinatum, ut femine succedere possint, ut ibi Iser. d. §. & quia ver. nam, & si mater habuisset ex pacto. quod pactum Andr. ibid. distinguit inter speciale, ac personale vnius veluti, ut matri succedatur, & generale, ac reale, ut in ipso feudo per feminas succedatur, quando verò dicitur personale? dicas semper, dum certa persona designatur, ut quia dixit filia matri succedat, & hoc expræse voluit Iser. in prædicto tit. de his qui feud. dar. poss. d. §. & quia, dum voluit, quod si mater habuisset ex pacto, si pactum fuisset generale. ut femine, in illo feudo succedant, succedat filia, & quælibet, ut neptis, & deinceps, ergo si privilegium fuit concessum, ut filia succedat, non succedet etiam Neptis, & est differentia inter filiam, & neptem, maxime, quando agimus de filia ipsius masculi; quia filia est de genere, ita ut sit vltima agnationis, vel de familia ipsius, cui conceditur. Neptis aut ex filia non est de genere, quia descendit per femineum sexum, & probatur per dd. in d. l. gallus in §. nunc de lege ff. de lib. &

posthu. vbi filia ex masculino venit vocata per legem Velleia. & non filia ex femina, Peregrin. de fideicommiss. art. 26. nu. 23. & diximus hic supra, cum Nap. vnde non poterit inferri, est admissa descendens femina per virilem sexum, ergo est admissa descendens per sexum femininum, prout esset in nepte ex filia, quia, ad hoc, ut filia admittatur, sufficit, quod pactum dicat de filia, at ut neptis ex filia admittatur, oportet, ut dicat generaliter, quod femine succedant, vel melius quod femine, ex feminis nate, succedant ita etiam Iser. in tit. de grad. succ. in principio ver. filia in fine, ibi, ut femina succedat, & melius idem Iser. in tit. de feud. March. §. sed Capitanei. ibi, ut etiam filia, & nata ex feminis succederent, & sic diuersificat pactum successionis filia, & natarum ex feminis, & faciunt dicta hic per glos. in verb. ex masculis. in principio nu. 111. & dixit Iser. in Constit. ut de successionibus in verb. filij fratrum col. 3. ver. simile quærunt fiscales, vbi id, quod dicitur de fratre non debet porrigi ad filium

4 fratris. † In eadem glo. ibi, sed quid in Collaterali, dum de representatione in linea Collaterali, de iure ciuili, ac Longobardo loquitur, dicitur infra in §. sed si morienti. dum glo. dicit de iure feud. successionem extendi in linea Collaterali vsq; ad septimum gradum nonnulli Codices, prout in meo manuscripto, legitur duodecim. Iser. in tit. de feud. March. §. sed si Capitanei. dixit vsq; ad septimum gradum, seu geniculum, & in prima rubrica §. hoc quoq; & dicit sumptum ex iure Longobardo, & in c. si vassallus culpam. dum corrigit dictum glos. quæ dicebat in infinitum, & ipse explicat vsq; ad septimum si de feud. defuncti milit. controuer. idem Iser. in §. præterea si vassallus in final. rub. quæ sit prima caus. cumulat Cumia in repetit. cap. si aliquem. in verbo ad trinepotem. nu. 12. & sic non videtur vera, nec bona apostilla hic, quæ sub nomine Capycij circumfertur, ibi, dicas melius vsq; ad 12. gradum.

5 † In eadem glo. in ver. ex prædictis colligit Ncp. varios iuris effectus ipsius representationis, quod est ipsum representantem assumere gradum, & personam patris, & omnia iura, gradui coherentia, & quæ competebant parentibus, si vixissent, prout ex communi dd. sententia affirmat Castill. loc. cit. num. 9. & in specie ad prædicta ex Nap. late de ponte in tract. de auctoritate pro regis in tit. 9. de succ. mulier. à n. 37. vsq; ad finē vbi sequitur dicta hic Napol. & refert decisionē.

6 In fine huius glo. Nap. ex ratione subingressionis colligit transmissionem iuris primo genitu-

genituræ in successione descendentium, quādo auo succeditur, vt nepos præferatur patruo, in qua re hodie in Regno non est dubitandum, cum habeamus declarationē Regis Roberti, prout p literas sub data 11. Februarij 1317. quas citat Nap. & illas habemus in fine huius nostri vol. consuetudinū, in quibus est aduertēdū nō disponi ibi iuxta dispositionem primogenituræ, successione, sed ex particulari privilegio diuidi inter filium primogeniti, & secundogenitos pro medietate; enunciatur tamen ibi const. Reg. quod primogeniti filius subingrediatur gradum ipsius primogeniti patris, sic per Regē Ludouicum, & Ioannam tempore eiusdem Napod. fuit iudicatum, prout hic meminit idem Napod. & Capyc. in addit. quæ incipit, Tenet Nap. hic, & istam decisionem refert in personam Ioannellæ Blanchellæ filia Ioannis Candellæ primogeniti Domini Raynaldi Candellæ, quæ successit Domino Raynaldo, eius auo, excluso Domino Marino Candellæ filio secundogenito, & sic literæ Ludouici, & Ioannæ continent transmissionem iuris, ac prærogatiuæ sexus, & non video quare Napod. istam decisionem voluerit referre, simul cum decisione Regis Roberti, tractante de transmissione iuris primogenituræ, & non inferius, vbi tanto argumentorū apparatu à nu. 118. vsque ad finem tractat quæstionem trāsmiſsionis, & repræsentationis sexus, & ipsam per ius Longobardorū, Francorum, & Neapolitanorum decidit, vt in fine videri potest, & ibi hanc decisionem non referat, & latè tenet, referendo plures decisiones. Minad. in repet. in 3. not. nu. 119. qui concludit, neptem succedere in locum patris sui, & excludere amitam in feudo, & dicit hoc in Regno esse hodie absolutum, prout tam in feudalibus, quàm burgenſaticis absolutum dicit ex prædictis de Pont. in tract. de auct. Proregis, tit. 9. de success. mul. num. 48. vbi habes decisionem Sac. Conf. & latissimè pro nepote contra patrum opinionem defendit auctoritatibus Doctorum, & rebus iudicatis, Ann. conf. 125. vbi tractat quæstiones tam in successione aui, quàm patruo, & Dominus Consiliarius Rouitus in prag. 11. num. 51. in tit. de feudis. Alias plures decisiones relatas habes hic per Capyc. loc. cit. in principio, ac Io. Angelum Pisanelum in alia addit. quæ incipit, Tu vide in allegat. Petri Piccoli, alias decisiones similiter refert Camillus Salernus hic in addit. quæ incipit, Iste articulus, in quibus hodie in Regno non est aliqua amplius difficultas, quod nepos excludat patrum, tam cum

agitur de successione aui, quàm quādo agitur de successione patruo tam per viam primogenituræ, quàm sexus, vt siue sit filia, siue filius primogeniti semper secundogenito præferatur, quàm quæstionem latissimè examinatam habes per Cumiam in repet. c. si aliquem, in verb. gradu, num. 38. in 6. quæst. & licet ibi concludat pro patruo, loquitur tamen iuxta terminos illius capituli, ex cuius dispositione subingressio excluditur, cū proximus vocetur ad successione, & sic procedit ex speciali designatione personarum, vt dicit Ifern. in locis infra citandis. Vltimò hanc latissimè tractantem videas Theſaur. quæst. forens. lib. 1. cap. 35. nu. 43. qui tractat de more, ac consuetudine Regni Neapolis, secundum quam filius primogeniti præfertur patruo. Et Marcus Paulus Venetus in lib. 2. de region. oriental. cap. 5. in fine, in successione in regno Tartarorum scribit, primogenito, viuo patre, mortuo, relicto nepote, ipsum in Imperio auo successisse, licet alios vigintiunum filios Imperator haberet.

7 Nolui tamen in prædicta quæstione de filio primogeniti an patruo præferatur, omittere opin. Ifern. eamq; referre, cum in se contineat dubitationē: voluit enim Ifern. quod aut sumus in feudo diuisibili, & in hoc casu filius per repræsentationem succedat, & accipiat partem sui patris, ac si viueret, & concurrat cum patruo, in §. his vero, de grad. success. in princ. ibi, *Et hoc est verum in feudo diuisibili.* & in tit. Imperator Lothar. c. 1. in princ. vers. sed quia hæc positio, ibi, *Et præfertur nepos in parte patris sui.* & in tit. de natura successione feud. nu. 12. vers. quærit glo. ibi, *quia si quando feudum est diuisibile.*

Aut feudum non est de sui natura diuisibile, sed indiuisibile, & tunc nepos excludit patrum, inquit And. in d. tit. de nat. success. feud. arguendo à parte ad totum, sic etiam in supradictis locis expressè dixit Ifern. & hoc argumentum etiam latè in hac eadem quæstione fundat Minad. in repetit. const. in aliquibus, in 3. notab. nu. 120. vers. nec obstat; licet Cannetius contrarium voluerit in c. si aliquē, in vers. an filius excludatur à nepote, num. 18. ea ratione, quia æquitas ista non reperitur scripta in clausula iuris Francorum, sed in feudo diuisibili, & dicit, Doctores ab eo allegatos non habere cōtradictores: quod ex prædictis est falsū; immò quod ista æquitas sit fundata super diuisibilitate, non est verum, sed super iure successione tam in feudorum iure cōmuni, quàm cōmuni

muji Romanorū, à quo leges feudales sunt declarandæ, quando specialis feudorum dispositio deficeret: vnde crederem, remota dispositione prædicti Capituli, non bene præfata asserere ipsum Cannetium, nec per veros iuris terminos: limitauit eandem opinionem idem Iser. loc. cit. in feud. indiuisibili, quod defertur primogenitis, taxatis, & limitatis personis, sed quale sit feudum indiuiduum, in quo non succedat primogenitus, & sic non sit taxata persona, ita vt secundum opinionem Iser. nepos excludat patrum hucusque non vidi, & dixit mihi Ferdinandus de Labella, bonæ memoriæ, eruditissimus vir, se diu elaborasse in hoc tertio genere inueniendo, & nõ potuisse inuenire; sed ego dicebam posse dari cõsuetudinem, per quam feudi diuisio simpliciter denegetur absque dispositione successionis in taxando personam primogeniti, in quo licet primogenitus vocetur, non taxatur ipsius persona, sed vocatur, vt dignior, & per hoc vt filius dignioris per subingressionem admittetur: & de hoc feudo exemplum habes penes Cumiam in repet. c. si aliquem, in rub. ex auctoritate Guglielmi de Perno, ibi relata, sub num. 18. vbi licet per ea, quæ ibi dicit, verè prohibeatur diuisio, non poterit negari illud genus feudi prodesse ad intelligentiam prædictæ opinionis Iser. quia verè non taxatur persona primogeniti, sed venit, quia dignior, vt ibi dicitur.

8 Sed vterius aduertendo circa prædictam Iser. distinctionem, dum dicit in feudo in quo succeditur taxatis, & limitatis personis veluti in clausula iuris Francorum nepotè non excludere patrum. cum taxetur persona primogeniti; nam licet in ea specie Iuris Francorum clausulæ mentionem faciat Iser. prout est in Regno, non per hoc intelligas tractasse quæstionem, attentis terminis constitutionis, vt de successionibus, prout videtur ex professio tractare Nap. hic in glo. seq. qui simul, & semel tractat quæstionem in successione lineæ descendentiæ, tam circa transmissionem iuris primogenituræ, quam prærogatiuæ sexus, vt est videre num. 119. sed tractare quæstionem simpliciter de iure communi feudorum, supposita simplici cõsuetudine iuris Francorum, per quam vocatur primogenitus, vel attento inuestituræ tenore, vel supposito quod uinatur iure Francorum in feudo, nulla habita ratione dispositionis constit. Regni, vt de successionibus quicquid dixeris de Ponte in lect. 12. feud. nu. 2 r. in si. contrariam sentiens absque fundamento rationis, vt infra patebit. In qua

quæstione aduertendum, quod Napod. non asserit Andreæ auctoritatem, fortasse quia loqui bene nouit Iser. attenta dispositione iuris communis, ac insimul supposita natura iuris Francorum, dum dicit designatis, ac limitatis personis, vt tunc verba consuetudinis, vel concessionis excludant nepotem venientem cum patruo, & sic dum Iser. dicit, *attenta & consuetudine, & concessione, excludi nepotem*, ergo non discutit attenta dispositione const. vt de successione. sicuti etiam quando in concessione proximus est vocatus, prout dixit Iser. in prædicto cap. si quis miles Imperator Lotharius, & sic erit hodie etiam ex hac ratione in Regno ista quæstio absoluta, scilicet, attenta dispositione constit. prædictæ, quia licet vocentur successores iuxta ordinem primogenituræ, per const. Regni prædictam, non erit attendenda sexus, & ætatis prærogatiua in tota, ac vniuersa linea, sed inter successores eiusdem gradus, & sic de primogenito in primogenitum; nam primogenitus, & eius filij faciunt vnum gradum, ad tollendas difficultates, & absurda posita hic per Napod. nu. 120. ibi, *Tex. non dicit, nisi seruata prærogatiua gradus, & ætatis, quasi velis ostendere de existentibus in eodem gradu tantum.* Propter quas rationes manifestum est, ipsum Andr. non disputasse quæstionem, vt dixi, attentis terminis dictæ constit. in qua non simpliciter vocantur primogeniti, & proximiores, prout extat clausula iuris Francorum, vt notat Cannetius in d. c. volentes, in tex. clausulæ iuris Francorum, ver. annotandum est etiam, num. 1. & in cap. si aliquem, in ver. opinio supradicta num. 24. fol. 252. vbi de feudo informi cum tacita clausula iuris Francorum diuerso à constit. Regni. Sed vocantur omnes descendentes filij, scilicet, nepotes, trinepotes vique in infinitum, cuiuscumque sexus, seruata tamen sexus prærogatiua, & ætatis inter viuentes iure Francorum: nam per constit. Regni non sunt vocati maiores nati ex vniuersis successoribus, attendendo ex vniuersitate successorum, ex quocumque gradu sint maiorem nati, sed voluit constituere ius primogenituræ realiter, etiam viuente patre, in ipsis filiis, & sic illud ius per consequens voluit habere eius filios per transmissionem, & tunc nepos præferetur patruo, secus esset si prærogatiuam ætatis inter omnes successores voluisset instituere, & hanc puto esse germanam opinionem Iser. sic etiam optimè ex communi DD. sententia distinguentem inueni Cancellarium lib. 3. variar. c. 21. de transmissionibus

in

in q. 1. præcipue num. 292. omnino videndum in omnibus hic per me dictis, nam concordat cum prædicta declaratione, quam ego feci de mente Isern. nam si aliter verba prædictæ constitutionis intelligerentur, orientur plura inconuenientia, & absurda à Nap. ponderata, vt Nap. colligit, & concludit, ergo est diuersum tractare quæstionem, quando ius Francorū simpliciter designasset primogenitum successorem, vel ex alia concessionis forma, quia proximū, vt est in dispositione Capituli volentes. Regni Siciliae, vt per Cumiam in eius repetitione verb. gradu, nu. 72. ver. nos verò præcipue, nu. 78. & Cancer. c. 21. lib. 3. nu. 300. variat. resol. quia ex vniuersa familia maiore natu vocat, & sic primogenitum tempore mortis, nu. 329. ac tractare quæstionem, attēta forma constitutionis prædictæ, per quam non designatur simpliciter persona, vt Nap. ibi concludit, nam, si persona ibidem esset designata æqualiter tam imprærogatiua sexus, quam in prærogatiua ætatis, resultarent prædicta absurda hic per Nap. dicta in vltima glo. * Immo, vt clarius pateant prædicta in linea transuersali manifestius inspicitur nostra opinio, cum clarum sit per Iserniam in cap. 1. §. his verò, in princ. ibi, sicut in linea descendenti, non fieri differentiam, in prædicta quæstione de nepote, & patruo inter successionem descendentiū, quando succeditur auo, & concurrat nepos cum patruo, scilicet filius primogeniti cum secundogenito, & successionem transuersalium, quando filius secundogeniti vult succedere primogenito mortuo, excluso tertio genito, ac patruo, quia in vtraque successione designatio personarum facit præferre patrum, ita de Pont. lect. 12. nu. 21. in princ. & non potest dubitari, quod maior sit ratio admitteñdæ subingressionis in linea descendenti, quam in transuersali, si igitur ex tenore constitutionis probabimus in transuersali, atētis constit. terminis non fuisse personas designatas pro eo quod attinet ad hanc quæstionem, res erit absoluta, nam de iure cōst. prædictæ solum fratres vocantur secundum prærogatiuam sexus, & ætatis: filij autē fratrum, ac etiam sororum (quia const. non limitauit personas, sed gradum, prout dixit Iser. ibi in verb. filij autē fratrum ibi, sed cū dixit, filij fratrum, voluit simpliciter vocari in ius parentum eorum in feudis antiquis, quæ fuerant communis patris, vt patet in §. filij autem. Ergo const. non constituit primogenituram, nec designationem personarum in filijs fratrum, sed tantum in fratribus:

in filijs autem dedit ius patris eorum, ergo erat indubitata quæstio de iure Const. Regni, etiam inter viuentes iure Francorum, nam licet patruus posset dicere ius Francorum ex opin. Iser. designasse personam, poterat bene respondere nepos, vel neptis, quod licet const. designauerit personas in fratribus, vt primogenitus succedat, tamen in filijs eorum nō designasse alias personas, sed simpliciter admittit filios ad ius patris eorum, & ad omne ius, & in omnem casum successionis, quod est admittere subingressionem, & tollere designationem, ac limitationem penitus personarum ab Iser. consideratam in simplici clausula iuris Francorum, prout colligitur ex Cannetio in d. cap. ver. annotandum est etiam, vbi concludit, quod clausula prædicta, quando excludit subingressionem, vocat proximiorē, quod non facit constit. nostra, & sic sentit Isern. in verb. filij autem fratrum, col. 3. ibi, *Nam nihil minus in feudo paterno succederet fratri suo, sic succedit filius huius fratris, vel filia habentes idem ius, quod pater eorum habet.* & melius glos. Marin. in eadem const. in verb. iure suo, quò loci adeo ius nepotum ex fratre, idem cum fratre tenet esse constitutum, in prædicto ver. filij autem fratrum, vt inde arguat fratrem in feudo nouo non succedere per omnimodam similitudinem, quod argumentum optimè retorquet Cumia in prædicta repet. in verb. non communibus, num. 11. & eadem glos. Marini in prædicta constit. in verb. habeant, ver. *Item pro hac parte est subtilis ratio, & valida,* vbi expressè dicit, nepotes admitti ex persona patris, & per repræsentationem, & generalius intellexit prædictum tex. idē Iser. in tit. quæ sit prima cau. c. præterea si vassallus, in final. verbis, vbi dicit prædictā const. quæ dicit fratrem, & nepotem primogenito succedere in omnem casum successionis extendi, ex quo dicit idem ius habere eos, quod frater pater eorum, qui omnino succedit fratri, idem ius igitur erit tam respectu primogenituræ, quam sexus, quam omnium aliarum prærogatiuarum, vt semper sit metienda successio in filijs fratrum secundum ius, quod eorū patri competebat, quia, vt dixit Isern. omnem casum successionis, & ius omne, fratribus competens, comprehendit, prout in specie interpretado prædictam const. dixit Aret. in cons. 164. alias 162. diligenter, & maturè discussis in princ. ante verbis præmissis, qui refert prædictum ver. filij autem fratrum, & in discursu consilij pluries; & sic prædictū cons. Aret. allegat de Bottis in

In addit. ad constit. vt de successione post glossam in verbo habeant in fine ipsius additionis ponderando eodem modo verba prædictæ constitutionis pro filio fratris contra patrum, & hanc ponderationem non negavit de Ponte in prædicta lect. 12. feud. n. 24 qui dum tenet esse casum expressum in ea constitut. quod filij fratrum habeant sub ingressione, & in simul tenendo Iserniam disputasse quæstionem attenda dispositione constitutionis, vt de successione asserit per consequens male Iserniam non ponderasse dispositionem constitutionis prædictæ in conclusione, tam manifesta, & per verba constitutionis clarissima, quod de Iseruia minime est dicendum; & est notandum ibidem diuersimodè quæri de iure communi per Aret. ac attenda dispositione prædictæ Constitutionis, vt de successione, vt dixi, & sic ponderando dictum §. filij aut fratrum; concludit doctis. Consil. Rouitus in prag. 11. de feud. nu. 56. qui pro nepote ex primogenito optimè tenet, licet non ita soluat contrarium, ex doct. Iser. hic relatum, quem dicit fundari in sententia Regis Roberti, cum tamen Iser. ante Regem Robertum scripserit per ea, quæ hic in fine dicentur, & Luc. de Pen. sic intelligit prædictum ver. filij autem fratrum in prærogatiua sexus. in l. fin. in fin. ver. & hæc potissimè C. quando, & quibus quarta pars, lib. 10. & de transmissione iuris prægenituræ Afflict. in prædicta Constitutione, vt de successione nu. 23. & Regens Villanus in cons. impresso post repetit. Cannetij nu. 29. qui excludit prædictam opinionem Iser. per rationem sub ingressione; & quod, quando constat ex dispositione aliqua, quod disponens admiserit transmissionem iuris, tunc nepos iure primogenituræ excludat patrum, latè in prædictis fundat Cancer. loc. cit. præcipuè nu. 316. lib. 3. c. 21. cum nu. seq. Et notandum est nedum in terminis istius §. filij, vbi expressè filij sunt vocati ad ius parentum eorum; sed quando esset vocatus primogenitus superstes tempore mortis, quo casu patruus excluderet nepotem primogeniti, quia transmissio est denegata, vt per Cancer. loc. cit. nu. 305. tamen secus esset quando similiter fuisset vocatus primogenitus superstes, vel eius liberi, tunc admitti nepotem contra patrum, dixit Cancer. loc. cit. nu. 326. in fin. & sic sufficit, filios esse vocatos, vt censetur admissa transmissio. ex prædictis etiam colligas, attenda dispositione prædicti §. filij autè, siue cum patruo nepotes concurrant in feudo, in quo viuunt iure Lōgobardorum, siue absq; patruo, semper habe-

re portionem ipsos filios fratrum, ipsorum patris, & in hoc non esse spectandam controuersiam inter Accursium, & Azon. ita dicit additio finalis ad dictam Constitutionem in apparatu Grammatici; ex quo generaliter ibidem ius ipsis tribuit Const. & in vtrinq; Coniunctionis prærogatiua expressè loquitur dictis terminis attentis Aret. in cons. prædicto. ex quibus fit absoluta conclusio, quod etiam de mente Iser. in locis prædictis attenda dispositione Constitutionis, vt de successione in d. §. filij autè fratrum, nepos excludat patrum, etià inter viuètes iure Francorum, illa ratione, quia non est facta designatio, & limitatio personarum, quoniam expressè Constitutio voluit, filios fratrum habere iddem ius, quod pater eorum habebat; sed Andr. intelligendus est in pura iuris Francorum dispositione, quando scilicet primo genitus vocaretur, vel alias limitaretur persona, vt diximus, & secundum ista esset laborandum potius in inuendendo genere feudorum de iure Francorum, quo personæ tantum, & simpliciter designantur; quam in inueniendo feudo simplici, indiuisibili, non designatis personis, vt dicebamus, & similem expositionem fecit Camerar. in ead. clausula iuris Francorum in cons. impresso post Cannetium fol. 376. col. 1. qui tenet, quod id, quod dicit Iser. in cons. vt de successione. scilicet in Collaterali non habere locum primogenituram: sit intelligendum iuxta patrum communis iuris francorum, non autem attendo iure prædictæ constitutionis, vt de success. quod est notabile dictum pro prædictis, licet in se non bene dicat, vt dicetur locis suis; & hanc opinionem videtur probare Iser. in prædicto tit. de nat. successione. feud. in prima addit. col. 3. vbi post versiculum hæc essent vera, in quo distinctionem fecerat de designatione personarum, ac vocatione primogeniti, subdit, *Const. tamè Regni Sicilia prædicta, vt de success. aliter determinat, &c.* ergo supponit diuersitatem in dispositione facta per Constitutionem. Nec hanc opinionem Iser. habet pro vera; nam vocat eam opinionem modernorum, vt colligitur ex eodè in constitutione Regni comitibus col. penult. in fin. vers. si dicatur ibi, sed secundum aliam opinionem dum dicit, *si hæc vera sit positio, & in col. fin. in princ. vers. hoc autem probabiliter ibi, & suppleat ubi vera sit positio dicta*, quasi ipse eam pro vera non habeat quidquid dixerit de ponte loc. cit. in lect. 12. nu. 21. in fine dum dicit Iserniam in Const. comitibus tradidisse pro absoluto patruum excludere nepotè filium primogeniti.

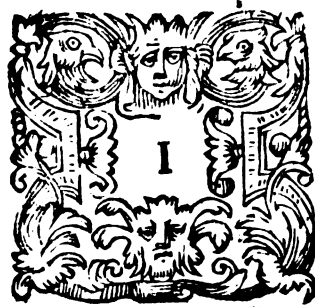
10 Est etiam notandū in glo. hic sub nu. 118. in fine Nap. mentionem facere sententiæ Regis Roberti, de qua etiam meminit Freccia in lib. 1. de sub feud. nu. 33. qui fuit Rex ante Ioannam, ergo manifestus error concipitur illorum, qui voluerunt Iferniam fuisse occisum sub Ioanna, vt dicit in eius vita Liparulanam si tempore Regis Roberti in humanis extitisset, vtiq; vt hic facit Nap. prædictam sententiam secundum ipsius opinionem retulisset, cum in locis supracitatis in Regno, ac Regni successione absolute teneat pro patruo, vt in cap. 1. §. his verò, vers. & hoc est verum ibi in Regnis, & in c. 1. de nat. success. feud. nu. 12. ver. hæc essent vera ibi maxime in Regnis quæ ordine genituræ deferuntur, quod nota. sic etiam Nap. qui scripsit sub Ioanna aliquid etiam de Ifern. locutus fuisset; sed non nego Iferniam tempore, quò Rex Robertus erat Vicarius Regni, & in principio Regni Roberti vixisse, vt ipse fatetur in constitutione Regni statuimus, vt magnæ, in verbo miserabilium vers. de Ecclesia vidi dubitari, ibi, & facta fuit ex inde declaratio, quæ est in registris quando Rex Robertus erat Vicarius patris sui.

- 11 *Glosa notatur in l. si sub conditione ff. de acceptilationibus in verbo nouandi causa, de vana ambiguitate.*
- 12 *Consilium Romani 22. aliter intelligitur quâ hucusq; fuit intellectū circa realem renunciationem, & aquilianam stipulationem.*
- 13 *Acceptilationem perficere in sui natura renunciationem; verum non mutare ipsius substantiam probatur.*
- 14 *Pisanellus, at Loffredus notantur quod male Romanum repræbendant in allegatione Bald. in l. si actionem Cod. de pactis.*
- 15 *Iuramentum in renunciatione qualiter se habeat, & cuius effectus, & quare non mutet substantiam actus super quo inter ponitur; sed ipsius sequatur naturam, quando non fuit præcisum.*
- 16 *Iuramentum confirmat renunciationem futurorum.*
- 17 *Certioratio an requiratur in renunciatione, quando interuenit iuramentum.*
- 18 *Renunciatio firmatur cohærentia consuetudinis in Ciuitate Neap.*

Repetit. Par. 3. §. 4.

- 1 *Renunciatio quando est necessaria, & quando non.*
- 2 *Renunciatio quæ sit panitus abdicatiua, & quæ vniuersalis, & plura de generalitate renunciationum.*
- 3 *Renunciatio translatiua, quæ sit, & ipsius natura.*
- 4 *Pactum de non potendo in renunciationibus cuius effectus sit.*
- 5 *Pactum de non petendo quando implicite insit in renunciatione.*
- 6 *Renunciatio confirmatur per clausulam sibi, & suis heredibus ad disponendum.*
- 7 *Monasterium tenetur stare renunciationi facta per Monialem cum consensu ipsius.*
- 8 *Aquilianam, siue Acceptilationem, an efficiere renunciationem esse realem discutitur, & expenditur consilium Romani 22 et ei datur nouus intellectus ex mente auctoris. nu. 12.*
- 9 *Consilij Romani 22. prima solutio data per Pisanellum refellitur.*
- 10 *Acceptilatio iuris, vel rei de futuro, an fieri possit declaratur contra nonnullorum opinionem.*

§. 4. De Renunciatione, & eius partibus.

N Glof. Ipsi successores, num. 31. tractat. Nap. materiam renunciationis, quæ sit per ipsas filias bonorum paternorum, sed quia est înterio materiam ipsius renunciationis declarare ordinate, & insimul omnia dicta hic per Glofam, propterea non sequar ordinem Glofæ, sed ordinem quo melius vniuersam materiam pertractare potero.

- 1 Renunciatio etenim, quâdo consuetudo nostra huius Ciuitatis vbique, & sine distinctione seruetur, non esset necessaria postquam ipsæ fœminæ a masculis fratribus excluduntur, vt in simili statuto dixit Alex. conf. 29. col. 4. vers. comprobatur, vol. 3. Laurent. de Pino. conf. 69. nu. 3. in fine, & Marant. q. 10. nu. 28. & 29. & melius Minad. in repetit. Constit. in aliquibus in 8. not. nu. 9. Verum quia, vt inferius dicitur, quandoq; consuetudo sibi locum non vendicat, quia agimus de bonis extra districtum; Item, quia non ad sunt fratres, qui ipsas de iure consuetudinum excludere deberent, erit vsus renunciationis necessarius, & proficiuus; voluerunt. n.

ipfi

ipſi Ciues per viam renunciationis provide-
re, & ad ſimilitudinem plerumq; ipſius Sta-
tuti, & Conſuetudinis excludere ab ipſis ſuc-
ceſſionibus vniuerſaliter ipſas ſœminas etiã
à bonis extra diſtrictum, item quia, vt dice-
mus in conſuetudine ſequenti in §. ſed ſi mo-
rienti, non excluditur ſœmina, niſi, existen-
te fratre conſanguineo ipſius; at per viam
renunciationis, poterit etiam ipſa ſœmina
excludi ad beneficium aliarum perſonarum,
quam fratrum conſanguineorum: hac igitur
ratione de renunciatione acturus de in-
ſcriptis quam breuiter potero, videndum
erit. Primo de renuntiatione, & de his,
quę renuntiationem perficiunt. Secundò, de
ipſius interpretatione. Tertio, principaliter
de nullitatibus, ac defectibus renuntiationis,
interpretatio ſumetur. Primò, ex ratione
Statuti, & Conſuetudinis noſtrę, Secundò,
ex parte ipſius renuntiantis, Tertio, ratione
perſonę cui ipſa fit renuntiatione, Quarto, ratio-
ne rei, cui renuntiat, Quintò, ex parte ipſo-
rum, quorũ contẽplatione fit renuntiatione, ac
ẽt de cauſis ipſius renuntiationis, ex quibus vni-
uerſa materia erit ſatis ſuperque declarata.

De Renuntiatione, & ipſius partibus agẽdo,
2 Prima eſt ipſa renuntiatione, quę dirigit ſer-
monem ad ipſam rem renuntiatam, prout in-
quit Pariſius noſter in conf. 26. nu. 44. lib. 3.
& quando adſit vera ipſius rei renuntiatione
idem ibidem nu. 40. Minad. conf. 22. nu. 5. &
6. eſtq; iſta renuntiatione realis expręſſa, quę
parum habet neceſſitatem interpretationis,
cũ excludat perpetuò renuntiantem, vt de
Pont. conf. 40. num. 11. ſicut quando in feudo
diximus totaliter eſſe abdicatum ipſum re-
nuntiantem in c. 1. de eo qui ſinem fecit, quã-
do ſcilicet renuntiauit, quòd nec vt filia, nec
vt legitima, nec vt agnata poſſet ſuccedere,
vt inquit Nap. hic nu. 37. ibi, ſecus ſi renun-
ciaſſet, quòd eſt, quando omnino hæreditati-
bus competentibus, vel competituris renun-
tiauit, quia perinde eſt, ac ſi renuntiaſſet ſuc-
ceſſioni, vnde liberi, vnde agnati, & vnde co-
gnati Menoch. conf. 401. nu. 104. Et optimè
Iſer. in c. 1. de eo qui ſinem fecit ver. primus eſt.
vbi de verbo omnino, de quo verbo videas
relatos per Liparul. ibidem ad Andream, &
Loffred. in tit. de nat. ſucceſſ. feud. col. 12.
verſ. cùm ergo in ſin. & ver. ſeq. In diſinita-
enim renuntiatione continet futuram ſucceſ-
ſionem, vt concludit Caſſaneus conf. 4. in pri-
mo dubio, & melius futura compræhenden-
tur, quando de futuris in ſpecie eſt in renun-
tiatione dictũ DD. in l. 1. C. de pact. vbi Bar.
nu. 4. circa fin. laſ. nu. 17. Decius nu. 12. & li-
cẽt inter Doct. ſit indubitatum renuntiatione-

nem Iuris de futuro non valere, vt in l. ſi ita
ſcriptum §. ſi ſub conditione ff. de leg. 2. Iſer.
in tit. qui ſucceſſ. teneantur col. 6. in ſin. pa-
cto valet, vt ibi per Iſer. Itẽ ſtipulatione Pa-
ris. noſter dicto conf. 26. nu. 4. & 44. Minad.
conf. 22. nu. 3. Ann. conf. 45. nu. 24. cum ſeq.
ſicq; ipſam renuntiationem firmat dictio, in
perpetuum, prout notat Laur. de Pin. conf.
69. nu. 15. Item quando renuntiatione proceſ-
ſit hiſ verbis, renuntio iuri, quòd habeo, &
habere ſpero in futurum in bonis illis, quo
caſu, etiam, quando illa bona à patre ad fra-
trem peruenirent, eſſet ab illis excluſa ipſa
renuntians. Menoch. conf. 401. nu. 117. Item
ſi in ſucceſſione paterna, vel fraterna vellet
ſibi præferri quemlibet conſanguineum re-
motiorem, vel etiam ſicum, iuxta cautelam
traditam à Gomez in l. 22. Thaur. nu. 12. ver.
quòd tamen, Iſer. in c. 1. §. ſapientes. de eo qui
ſinem fecit, vt etiam dixit hanc abdicatiuam
renuntiationem Ruinus conf. 11. vol. 1. num.
10. cum renuntiatione fit, vt ſuccedant remo-
tiores, vel vt excludatur etiam ex noua cauſa
ſuperueniente, quo caſu dicunt DD. eſſe om-
nino excluſam perſonã renuntiantem, ita Me-
noch. conf. 401. nu. 119. & ſeq. quemadmodũ
quando renuntiatione eſt facta ad ſtabiliendum
perpetuum maioratum, nam tunc per perpetui-
tatem maioratus excluditur ſemper ipſa
renuntians, prout optimè dicit Molina de
3 primogen. c. 3. nu. 48. lib. 2. ¶ Sic etiam non
eſt de renuntiatione quærendum quę ſuit pe-
nitentia translatiua, nam illa non eſt vera re-
nuntiatione, ſed acquiſitio, & ceſſio alteri fa-
cta, vt quando fit fauore vnius ex pluribus hæ-
redibus, alias omnibus acquireretur ius re-
nuntiatum, prout ex Paul. Caſtrens. in l. ſi a-
ctionem C. de pact. ex mente Dyn. de Fran-
ch. decif. 14. nu. 21. & dec. 101. nu. 20. & dec.
32. nu. 10. Anna conf. 45. de translatiua re-
nuntiatione. & Gratia. diſcept. for. 132. per
tot. & realem eſſe renuntiationem illius
portionis dixit Soci. quando translatio præ-
dicta fit in ipſum, cui fit renuntiatione, nec ca-
dit in ea contemplationis interpretatio Soc.
conf. 34. nu. 5. lib. 4. & ratio eſt, quia ex parte
ipſius, qui renuntiat non dicitur renuntiatione,
ſed acquiſitio, & ad alium translatio, & ſic
diſponit renuntians poſt acquiſitionem; quã-
do verò poſſint dici translatiuę renuntiatione-
nes, latè dixit Ann. d. conf. 45. & infra locis
ſuis dicitur; Altera igitur ex prædictis non
cadit in noſtra diſcuſſione, quia eſt totalis
abdicatio; Altera quia eſt totalis acquiſitio,
& regulatur potius iuxta regulas donatio-
nis, quam renuntiationis, itã optimè Aldo-
brandin. in conf. 26. num. 19. lib. 1. quando

- constat, quod renuncians habuerit animum donandi, nu. 36. cum seq.
- 4 Sed & pactum de nō petendo præcipuum est in ipsis renunciationibus, in quo vnū notandum dixit Bal. in l. si actionem, num. 8. de pact. aliud, scilicet, esse pactum de non petendo, aliud esse renunciationem, quia renunciatio operatur ius accrescendi in beneficiū alterius cohæredis, pactum verò est in beneficium solius, cui fit: considerauit pactum hoc Parisius noster pro validiore exclusione renunciantis in prædicto consil. 76. num. 40. & 46. ibi, in perpetuum non petere, quæ verba efficiunt perpetuum pactum de non petendo, iuxta ea, quæ dicit Bal. in final. verb. in d. l. si actionem, quando habuit paciscens animum remittendi omnibus, sic etiam considerauit Angel. in prædicto consil. 52. in princ. ibi finem, & remissionem, promissionem, & pactum de non plus petendo; operatur enim tale pactum, quòd renuncians renunciet id, quod eo momento, quo renūciat, si vellet, posset acquirere, non autem in ijs, quæ nequiret acquirere, l. si ita scriptum 46. §. si sub conditione, ff. de legat. 2. l. is, qui, l. is potest, ff. de acq. hæred. l. qui potest, §. quod quis, ff. de reg. iur. pacto verò ad futura deuoluenda se adstringit, ea conditione si hæreditas deferatur non petere, nec succedere, prout dicit Capyc. num. 19. & ante num. 14. rationem etiam prædictam assignat, Cagn. in l. 1. num. 57. C. de pact.
- 5 Deducitur implicite etiam tale pactum ex ipsa renunciatōe, quando fit præsentē eo, cui fit, & pro ipso accipiente hæredibus suis, & successoribus, l. tale pactum, in princ. ff. de pact. Bar. in d. l. 1. nu. 4. & alij omnes, & signatè Cagnolus nu. 57. sequitur Surd. cōs. 339. num. 3. & 4. vol. 3. Nap. consuet. si quis, vel si qua, nu. 196. Tiraq. de retract. lignag. §. 81. glo. 9. nu. 126. Laurent. de Pin. consil. 70. nu. 6.
- 6 Sic etiam quando in ipsa renunciatōe adest dispositio bonorum renunciatorum in beneficium ipsorum, in quorum beneficium efficitur renunciatō in illa clausula, sibi, & suis hæredibus, ad disponendum, &c. & id potest fieri etiā de iure futuro, tex. in l. spem, C. de donat. quæ sub modo, vbi Doct. quem ponderat Napod. d. consil. si quis, vel si qua, num. 201. Capyc. dec. 159. nu. 10. * Et prædictum pactum modo prædicto, quando fieret à moniali, posset cum consensu Monasterij fieri, & Monasteriū teneretur stare renunciatōe, Bald. consil. 246. monialis, lib. 1. P. purat. nu. 191. Cagnol. nu. 24. in l. fin. C. de pact. Couarr. c. quamuis, in 3. par. §. 2. nu. 5. Minad. in const. in aliquibus, not. 8. in fine.
- 8 Sed & præcipua est cautela renunciatōnum, quæ per Aquilianam stipulationem fit, ac acceptilationem, iuxta consil. Romani 22. per quod dixit Ant. de Alexandro, quòd licet masculus, cuius contemplatione fit renunciatō, moriatur, tamen non succedit renuncians, quando interuenit acceptilatio, in addit. hic, quæ incipit, Aduerte, sub nu. hic 31. ver. limita secundo, contra quem tenet Pisanellus in addit. ad consuet. si quis, vel si qua, sub nu. 195. in addit. quæ incipit, Hic essent repetenda, & bene dicit Pisanell. in eo, quod inquit in eo casu, quo masculi contemplati præmoriuntur antequam fiat casus delationis hæreditatis, nihil Aquilianam operari, sed dum nititur soluere oppositionem, quæ fiebat de prædicto consil. Romani, paululum subsistendum censeo, tam in dictis per Pisanell. loc. cit. quàm per Loffred. in tit. de natu. success. feud. col. 13. dum nituntur ambo soluere consilium Romani, * & prima est solutio, dū dicunt in casu illius consilij fuisse factam renunciatōem in manus ipsius domini directi, ad cuius cōsilij casum omnino aptari non potest prædicta solutio: ibi enim pater possidebat, & habebat filiam, & filium, renunciauit filia, quo modo potest supponi esse factam renūciatōem in manu domini à filia, quæ realiter emphyteusim nō possidebat? Dico plus, nam si agitur, quòd ipsa vti filia poterat vocari insimul cū eius fratre, licet fuisset inuestitus pater pro se, & filijs, ipsa tamen semper æquè vocabatur, & ibi agitur de emphyteusi noua in persona patris, quo casu nullum video effectum operari posse inuestiturā de nouo ex dictis per Iser. & alios in c. de eo, qui finem fecit, quia tunc noua inuestitura operatur exclusionem renunciantis, quando per renunciatōem, & inuestiturā de nouo res deueniret ad agnatum, qui non succedit in emphyteusi noua, at cum hic simus inter patrem, & filios, non video ad quid talis noua inuestitura possit operari, cū filij succedant semper in emphyteusi noua pro se, & filijs, quòd verò pater possideret emphyteusim tempore renunciatōis, hoc dixit Rom. ibi, *Vnde cum tempore dictæ renunciatōis.*
- 9 Nec obstat, quod idem Rom. ibi num. 3. ver. secundo, quia si paciscar, dū allegat tex. in c. cū inter P. Gaufr. de renunc. loqui videatur de renouatione, quā si in eo consil. agatur de renouatione emphyteusis, nā si esset facta in manu domini, & fuisset frater inuestitus de nouo, non potuisset tractari de exclusionē iuris futuri, quia nunquam potuisset dari casus, in quo ipsa filia potuisset succedere in fu.

futurum, prout ipse ponderat verba contractus renunciationis, ibi, iuri competentis, & competituro: agitur enim ibi de succedendo per amitam in casu quo mortuo patre, successerat filius masculus, frater renunciantis, & postmodum ipsius filius, qui mortuus fuit absque alio filio, an. s. posset ipsa renuncians succedere, & excludere eam ex renunciatione, ergo non erat facta noua inuestitura ipsi fratri, quia ex ratione inuestituræ exclusa remansisset, & non ex ratione renunciationis, & tamen de hoc nihil in d. consil. sed & cap. prædictum cum inter P. Gaufred. allegatur ad probandum, quod licet filia renuntiauerit successioni patris, tamen ibi prætendit succedere ex noua causa successionis delatæ ipsius nepotis ex fratre, sic allegat eundem tex. idem Rom. cons. 168. nu. 2. & ex communi Doctorum sententia Tellius d. l. 6. Thaur. nu. 40. quasi ex noua causa debeat admitti.

10 Secundò dicebat prædictum consiliū non loqui de renunciatione, & acceptilatione iuris de futuro, prout innuit Pisanell. loco cit. sed de re competenti de præsentis: at in hoc verba consilij sunt contraria, cum ibi expressè ponderet Romanus de futuro, & dicat illa verba nihil operari, nisi in prædicto casu, & inferius dicitur melius; dum verò aliqui prætendunt acceptilationem, non posse operari in re, quæ de futuro, & sub conditione competere posset, notandum est, quod Romanum intellexit in iure de futuro in acceptilatione deducto, Laur. de Pin. cons. 69. nu. 14. in fin. verb. vbi dicit Romanum ponderare acceptilationem, per quam resoluitur omne ius de futuro ipsius renunciantis, & licet Loffred. & Pisanell. loc. cit. teneant in eo casu acceptilationem non operari, & quod sit necessaria existentia iuris in acceptilationem deducti, quia non entis, nullæ sunt qualitates, l. pen. ff. si cer. petat. l. decem, ff. de verb. obl. & quod oporteat esse debitum, vt solui possit, l. quoties, ff. de solut. l. eleganter, §. si quis post, ff. de condit. indebiti, vana est prædicta solutio, cum sit tex. clarissimus in l. quod in diem, ff. de accept. vbi potest in acceptilationem deduci id, quod in diem, vel sub conditione debetur: est verum, quod perficitur acceptilatio, adueniente conditione, vel die, prout casus renunciationis futurorum, quia adueniente conditione delationis successionis perficitur acceptilatio, sic etiā

11 tex. in l. si sub conditione, ff. de acceptil. & in quo tex. notanda est ambiguitas, glos. in verb. nouandi causa, dum difficultat nouationem, supponendo ex legato in stipulatione tunc nouari debitum quando debitum erat pu-

rum ex legato, & nouetur sub conditione, vel è contra, quasi non possit esse nouatio, quando eodem modo è legato in stipulationem debitum nouatur, licet semper, vel sub conditione, vel purè debeat, prout est, tex. in l. si cum §. legata, ff. de nouat. ex quibus non bene dictum putarem renunciationes in iuribus de futuro non iuari acceptilationem; Nam licet in alijs sit bene dictum, in hoc non sequor prædictam opin. quicquid in contrarium allegetur Gabriell. cons. 89. nu. 13. vol. 1. qui non intrat difficultatem.

12 Quare aliter intelligendus est Romanus in prædicto consilio, & primò supponendum est casum renunciationis fuisse sequutum; nam post renunciationem factam moritur pater, succedit vigore renunciationis ipse filius Franciscus, moritur Franciscus, & successit Salingianus filius; moritur Salingianus, & cõcurrit dominus directus, & amita, quæ renunciauerat, cõcludit excludendam, & rectè ipse Romanus, quia ibi agitur de reali, & vera renunciatione; nam fit specifica renunciatio omnis iuris competentis, & competituri in bonis emphyteoticis, & sic competentis, explicatur pro successione ipsius patris, nam vocabatur pro dimidia eum fratre, ac verbum competituri, nullā aliam interpretationem habebat, nisi quia hæreditas poterat deuolui ex aliqua causa de futuro, in ipsis rebus acceptilatio perficitur tunc contractum, quia agitur de certa re, & vult ipsa renuncians se excludere ab illa re totaliter, cum dicat omnis iuris, hic est casus consideratus ab Ifern. in d. cap. de eo, qui fin. fecit, dum quando omnino renunciat, inquit Ifern. quia dixit omnino, qui omne dicit, nihil excipit, ff. de seruit. vrb. prædior. l. si seruitus, & tex. in d. cap. de eo, qui finem fecit, intelligit, quando renunciatio præcessit de illo tantum casu successionis, & per hoc ibi succedit, quando fit alius casus. Et ego non video quare in casu prædicti consilij soror non debeat semper excludi, quoniam processit indiuidua reuocatio certæ rei cum acceptilatione, & iuramento, ac pacto, prout optimè dicit Menoch. cons. 441. num. 117. vbi quando quis renunciat iuri, quod habet, vel habere sperat in futurum in illis bonis, est merè realis renunciatio. At quando sunt renunciationes generales, acceptilationem non ita operari solutionem incerti debiti, & generici, & quod validior sit specialis, quam generalis renunciatio probat latè Guttier. de iuramento par. 1. cap. 76. in princ. & præ-

13 fertim cum iuramento, & cap. 23. & Ex quibus illud erit absolutum, quod renunciatio

- perficitur magis ab ipsa acceptilatione in sui natura, verum nunquam per ipsam acceptilationem naturam ipsius contractus alterari, sed confirmari, & hæc est veritas, & sic intelligendus est Rom. in prædicto conf. 22. quicquid cæteri dicant, cum si Franciscus filius mortuus vivente patre, & sine alio filio, & masculi fuissent omnes mortui ante delationem successione, res habuisset in casu dicti consil. aliquam difficultatem, tamen stante specifica renunciatione omnis iuris competentis, & competitori potuisset excludi per dicta supra ex Ifern. in prædicto cap. de eo, qui fin. fecit, est enim sermo renunciationis in ipsam rem directus, prout inquit Paris. conf. 26. num. 44. lib. 3. & alij supra in princ.
- 14 hic relati, & dum Pisanell. & Loffr. notant Romanum in eo, quod referat pro se Bal. in l. si actionem, C. de pact. dum dicunt, Baldum loqui pro renunciante, non bene dicunt, nam Baldus inquit, quod quando est simplex pactum de non petendo, hoc procedit, non autem quando est realis, ac totalis rei renunciatio, prout est casus Romani, unde male intelligunt Romanum.
- 15 Sequitur Nap. hic nu. 34. quaestionem de iuramento, an scilicet iuramentum efficiat fortiolem realem renunciationem ad excludendam renunciantem, tamen tractat illam in casu quo renuncians præmoritur, & hæreditas non defertur, quo casu est casus indubitabilis, cum penitus annulletur ipse contractus principalis, prout infra dicetur, dum de interpretatione renunciationis agitur in secunda inspectione personæ renunciantis, & ex ibi dictis, & per Nap. etiam hic res non habet difficultatem, idem crederem in omnibus, & per omnia in cæteris casibus, in quibus renunciatio non obstaret, ex ibi dictis, quia iuramentum assumit naturam actus in quo interponitur, Bal. de renunciatione in specie in conf. 437. quædam puellam sæpè citando, sed distinguendum erit, quod aut iuramentum est positum in executivis, & sequitur naturam actus; aut est præcisum, & continet in se præcisam ipsius observantiam, ita Guttier. in tract. de iuramento par. 1. c. 39. nu. 6. & idem Guttier. in prædicto tractatu par. 1. c. 27. nu. 2. 3. & secundum prædicta comprobantur dicta per Dec. in conf. 270. in primo dubio ad intellectum leg. vbi ita, ff. de donat. caus. mort. vbi promissio de non reuocando tunc mutat naturam donationis, & illam facit donationem inter vivos quando est posita in substantialibus: at quando in executivis promissio intelligitur de non contraueniendo naturalibus ipsius; similis
- distinctio in clausula omni meliori modo, ponitur per Ann. alleg. 19. nu. 27. vid. Cur. iun. conf. 119. & addit. Mangrell. in l. Cod. si minor se maior. ad prædicta omnia Thesaur. quaest. for. 53. lib. 2. Gratian. discept. for. c. 2. num. 53. & seq. vbi in specie de iuramento, quod sequatur naturam contractus, quando ponitur in executivis, vid. Couarr. in d. cap. quamuis pactum §. 4. de pact. in 6.
- 16 Vnum tamen optimè operatur iuramentum, quod firmat renunciationem iurium futurorum, Bal. in l. pactum dotale, q. 9. C. de collat. Cuman. in l. si quis hæres, ff. de acqu. hæred. Paris. noster d. conf. 26. nu. 5. & melius validat pactum de non succedendo per filiam factum patri contentam dote sibi tradita, Paris. conf. prædicto, nu. 7. & quod dispositio c. quamuis procedat etiam ex dispositione iuris communis, Paris. ibidem, nu. 10. Sed vide Guttier. in repetitione, c. quamuis, sub verbo improbet lex civilis, & alij relati per eum in principio ipsius repetitionis.
- 17 An verò certioratio in renunciatione requiratur, ut, scilicet, renuncians sit certificata iuris, quod renunciat, Nap. hic nu. 37. dum dicit alij dicunt; aut fuit certificata, aut nõ, & refert se ad Archidiaconum in d. c. quamuis pactum, nu. 3. qui tenet non esse necessariam, cum cap. prædictum quamuis, indistinctè loquatur, videtur per consequens tenere opinionem Archidiaconi, d. c. quamuis, sic etiam tenent Dominic. de Sancto Gemin. & Philipp. Franch. ibi col. 3. vers. sed in contrarium facit, & Guid. Pap. in dec. 227. dixit, quod per prius erat in contraria opinione, & postmodum, visis prædictis auctoritatibus, mutavit opinionem, & hanc etiam opinionem sequitur Couar. in relec. dicti cap. quamuis in 3. par. §. 1. vers. 8. & latissimè fundat in materia iuramenti Guttier. in repet. Auth. Sacramenta puberum, C. si aduers. venditionem, & nouissimè Castill. lib. 3. c. 2. rer. quotid. nu. 8. qui nu. 11. tenet, veriore, & communiolem Barr. sententiam, quod, scilicet, interueniente iuramento, certioratio non sit necessaria; sed bona ad cautelam, & in terminis in materia renunciationis ex communi Doctorum opinione tenet Aldobrandin. conf. 26. lib. 1. nu. 44. vbi iuramentum interueniens in renunciatione excludit renunciante a beneficio sibi competenti, quod non fuerit certioratus, quicquid contra teneat Reuerendus Molfesius in suis commentar. in cap. de renunciat. quaest. 11. qui verè quaestionem non tractat, supponendo, quod iuramentum interuenierit, prout nos egimus, videas etiam Napod. in conf. fin. num. 132.

de iur. quartæ, vbi referendo Archid. & alios tenet certiorationem minoris paragij excludere filiam dotatam à patre, ac renunciantem cum iuramento bonis paternis, & maternis à petitione supplementi paragij, & ratio decisionis prædictæ est, quia non præsumitur voluisse renunciare nisi successioni, non autem supplemento paragij, sed si rectè aduertatur, ibi certioratio non facit renunciationem esse firmiorem, sed præsumi renunciatum ipsi supplemento; & tunc bene dicerem, quod per certiorationem quis rei de qua est certiorata censeatur renúciasse, at quod si expressè dicto supplemento renunciasset cum iuramento requiratur certioratio, hoc non dicit, cogita tamen quia Archid. non videtur dicere id ad quod allegatur, imò in materia legis secundæ de rescind. vend. in qua Nap. se fundat loc. cit. cōtra opinionem Nap. est hodie communior Doctorum opinio, vt diximus, ex quibus nō discedo ab opinione prædicta, implicita ipsius Nap. & tex. prædicti, ac Doctorum cōmuni autoritate comprobata. † Accedat prædictis, quod stante consuetudine nostra, quia filia, dotata de bonis parentum, excluditur per masculos ab omnibus alijs successibus, firmior redditur renunciatio prædicta, quasi coherentia cōsuetudinis vestitur, prout in simili in renunciatione *Alla nuova maniera*, dicimus, & refert Ann. conf. 119. nu. 27. vbi quando cum consuetudine concurrat pactum, & contractus, dicit operari hæc duo, etiam vt consuetudo seruetur in bonis sitis extra districtum, in quibus consuetudo effectum non fortiretur ex defectu potestatis, & videas per eum ibi relatos.

Repet. par. 3. §. 5.

- 1 *Renunciatio in dubio interpretatur iuxta naturam ipsius consuetudinis in casibus in quibus consuetudo non extenditur*
- 2 *Renunciatio annullatur præmoriante renunciante ipsi, de cuius hereditate agitur, nec ipsius filiis obstabit ex propria persona venientibus, nu. 3. etiam si dote recepta, mater renunciasset, nu. 4.*
- 3 *D. de Franch in addit. ad consi moriatur, sub num. 39. qua incipit, Vide Decium, notatur, & ostenditur renunciationem in casu prædicto quo renuncians præmoriatur, esse nullam tam ab intestato, quam in casu, quo fit testamentum, contra testamentum.*
- 6 *Renunciatione annullata ex præmoriencia renunciantis omnes clausula accesso-*

ria, num. 10. etiam promissiones de proprio, quatenus filij venirent ex propria persona excluduntur, & annullantur, & refertur decisio Sac. Conf. d. nu. 6.

- 7 *Filii renunciantis in casu nullitatis prædictæ renúciationis etiam ex subingressione admitti possunt, etiam si adierint, & non repudiauerint matris hereditatem, num. 8. & 11.*
- 9 *Mofesius notatur in quest. 5. de renunc. num. 3 & 15.*
- 12 *Filii successores matris renunciantis; & heredes in casu prædicto, quo eorum mater præmoriatur, an teneantur succedentes ex propria persona conferre dotes à matre receptas tempore renúciationis.*

§. 5. De interpretatione ipsius renunciationis ex parte consuetudinis, & personæ renunciantis.

AD secundum principale de interpretatione renúciationis deueniēdo, videamus primò de inspectione ipsius consuetudinis, nam licet renunciatio sit adinuenta ad suppleendum defectum cōsuetudinis, scilicet, vt in ijs terminis, & casibus, in quibus consuetudo locū sibi vindicare nō possit, supplet ipsa renunciatio, veluti dū cōtrahitur extra districtū, & in bonis sitis extra districtum, prout ponderat Capyc. in dec. 159. nu. 3. & optimè loquitur Ann. cōf. 119. n. 27. omnino videndus; tamen dū de renunciatione interpretanda tractamus, potissima erit ratio interpretationis, vt iuxta ipsius consuetudinis terminos interpretationē suscipiamus: ita in simili Cassan. conf. 4. nu. 12. & inquit Capyc. loc. cit. num 9. etiam verba ipsarum renunciationum, esse iuxta consuetudinis dispositionem interpretanda, prout ibi lineam maternam interpretatur, & Puteus in conf. vlt. lib. 1. Sforz. Odd. nu. 38. ver. primo, quia id notissimū, vt si extat statutum, quo scemina à fratribus consanguineis excludatur, cēseatur persona fratrum considerata, si quod excludatur etiam à masculis agnatis remotioribus fauore illorū similiter censeatur facta renunciatio, prout est casus d. consil. vltimi Sforz. Odd. qui est Putei, & videas illū ibidē, num. 39. ad prædicta, & parificatur exclusio per statutum exclusioni per renúciationem, Cancr. c. 18. nu. 9. ex Puteo nu. 43. loc. cit. & huc omnia illa principia spectant, quibus dicimus ipsos contrahentes cēseri se con-

formari cum dispositione Statuti, & consuetudinis, alias si intelligenda esset renunciatio in individuo, prout consuetudo disponit, ipsa renunciatio non fuisset necessaria, ut hic in principio dictum est ex Alex. cōf. 29. col. 4. vers. Comprobatur, vol. 3. Laur. de Pin. conf. 69. nu. 3. in fi. & sic erit intelligendum id, quod hic dicit Nap. nu. 33. quod pactum succedendi non mutat ius successionis, ut, scilicet, scemina propter masculum præferendum excludatur. Facit dictum Minad. in repetit. const. in aliquibus, in 8. not. nu. 10. in fi. vers. immo.

2 Secunda erit inspectio, quoad ipsam interpretationem in persona, quæ facit ipsam renunciationem, ipse enim, & quilibet alius ex ipsius persona renunciatione prædicta excluditur, ita Anna conf. 45. nu. 92. qui renunciās si non existat tempore quo defertur ipsa hæreditas, nulla est renunciatio, quia si caua agens est ipse renunciāns, & tractatur de renunciatione iuris futuri, si potētia istius successionis ad actum non deducitur, non potest dici renunciatio, & ideo Doct. semper in renunciatione intellexerunt per necessariū antecedens, ut ius renunciatum, quandoque defertur ei, qui renunciat, alias, ipso renunciāte præmoriēte antequam fiat delatio, annullatur ipsa renunciatio, & habetur pro nō facta, Paul. Castr. in l. qui superstitis, nu. 3. vers. aut filia, ff. de acq. hæred. Bal. & Alex. in l. pactum dotale, num. 7. C. de collat. idem Alex. conf. 7. vol. 1. Marant. disput. 10. nu. 8. 12. & 33. Beltrand. conf. 138. vol. 4. Loffred. d. c. 1. col. 4. vers. & iuxta, Tiraquel. de primogen. q. 12. nu. 2. q. 40. nu. 119. & 120. Couar. in repetit. c. quamuis pactū, par. 3. §. 2. nu. 4. Surd. conf. 133. nu. 18. & 19. latius conf. 332. nu. 3. cum seq. Aymo. conf. 703. nu. 1. Becius conf. 107. nu. 14. & Cod. Fabrian. in tit. de pact. defn. 14. in vltima edit.

3 Qua renunciatione annullata, non est curandum quid sit, & quomodo in ea promissio facta pro ipsius confirmatione, ita ut etiam si ipsa filia, dote recepta, rennnciauerit, annullata modo prædicto renunciatione nihil renunciatio obstabit ipsius filijs venientibus ex propria persona, ita ex communiori DD. sententia teneo contra Romanum intellectum eo modo quo ipsi Doct. communiter intelligunt, qui in hoc putauit non esse simplicem renunciationem, sed quietationem, quem aliqui Doct. secuti sunt, in hoc enim communi scribentium calculo reprobatur, ut patet ex Alex. in d. l. pactum dotale, Herculan. in l. in quartam col. 41. vers. facit etiam ff. ad l. Falcid. Francus, & Natta in d. c. quamuis, nu. 56.

de pact. in 6. Gozadin. conf. 75. col. pen. & fin. Crauet. conf. 84. nu. 5. Marant. conf. 104. Grammatic. decis. 57. nu. 39. qui testatur de communiore, & illam probarunt addentes reprobatae m. ad conf. Decij 181. in apostil. in verb. reprobare, Gabriel. lib. 3. tit. de iur. dot. conclus. 1. nu. 47. Surd. conf. 332. vol. 3. nu. 11. de Franchis dec. 67. nu. 4. Cancer. lib. 3. c. 15. num. 44. qui defendit eandem conclusionem ex communiore, & veriori opin. ¶ etiam si renunciasset, dote recepta, ipsa mater, & Cod. Fabrian. defn. 5. in tit. de pact. & reprobāt Romanum, Freccia, Capyc. Pisanel. & alij in addit ad conf. hanc nostram fol. 82. & seq. 5 ¶ ex quibus nō video quonam modo voluerit limitare prædictam conclusionem dominus de Franch. hic in addit. quæ incipit, vide Decium sub nu. 39. ipsam scilicet procedere in successione ab intestato, & non in successione contra testamentum, nisi intelligas respectu transversalium, nam si isti sunt de illis, quibus legitima competit, non poterunt excludi per prædictam renunciationem, quia hæreditas non fuit delata eorum matri, & defertur ipsis nepotibus, ergo ipsis debetur legitima eius quod competit ab intestato, & secundum hos terminos procedit conclusio posita per Gomez. in d. l. 22. nu. 10. & optimè fundat Thesaur. dicto c. 90. lib. 2. nu. 11. qui non faciunt differentiam inter petitionem successionis ab intestato, & petitionem legitimæ contra testamentum, tanto minus bene dicit in loco prædicto D. de Franch. (salua pace tanti Viri dictum sit) cum dicat in successione, facto testamento, istos nepotes, mortua matre, viuentē patre, & nō delata successione, excludi a medietate debita de cōsuetudine in bonis antiquis; siquidē ista medietas nō potest dici renūciata, quia eatenus ipsam renūciat filia, quatenus ei cū effectu defertur, & hoc modo excluduntur proximiores, quia verè, & realiter ista portio sic delata peruenit ad ipsum hæredem ex testamēto; at quādo nō defertur ista successio ipsi matri, medietas bonorum antiquorum vadit recta via ad illos, qui ab intestato vocantur, & remanet indisposita, nec potest dici quod a filia, quæ renunciat perueniat ad hæredem institutum repræsentantem personam ipsius testatoris, quia filia ista renunciāns non reperitur tempore, quo defertur hæreditas, sed defertur ipsis nepotibus, & ista est pura veritas ex prædictis supra allegatis. Nec obstat, quod dicit D. de Franch. quod instituti reperiunt hoc ius in hæreditate, quia hoc non procedit, nisi quando ipsa filia viuit tempore, quo pater moritur; quo casu non est aliqua difficultas, &

& sic bene procedunt difficultates in principio factę per eundem Dom. loc. cit. dum dixit in ijs portionibus testamentum nihil operari, & militat optimę argumentum a successione ab intestato desumptum ad successione, facto testamento, iuxta tex. in consuet. & si testator, de qua infra, annullata enim renunciatione, prout verę hoc casu annullatur propter non existentiam conditionis, non potest per illam quis excludi, prout in fortioribus casibus, scilicet propter mortem masculorum contemplatorum dixerunt Tellijs in l. 6. Thaur. & alij, ibi relati nu. 45. & 46. vbi filia admittitur tam ab intestato, quā contra testamentum, & tamen ibi non ita realiter annullatur, vt in hoc casu.

6 Cessat etiā hoc casu Aquiliana stipulatio, quia ista cautela, & clausula cum omnibus alijs cadit, etiam si ipsa renunciāns promississet, quod ipse filij non venerint contra renunciationem etiam ex propria persona promittendo tantundem de proprio, prout fundat optimę Morotius conf. 22. contra Roma. omnino videndus, & melius, & fusius fundat Hartman. Pistor. quęst. iur. par. 3. c. 25. illa ratione, quia prędictę, & similes prouisiones habentur pro clausulis in executiuis positis, & non in dispositiuis, prout in simili fundat Gratian. discept. for. c. 96. nu. 23. 33. & 35. & ex his fuit per tres Arbitros Regiū Consiliarium Alderisium doctissimū virum, ac integerrimum Consiliarium, ac omnibus numeris absolutissimū Regium Cōsiliarium Rouitum, ac Regium Consiliariū Gasparem Palatium in laudo in causa inter Elionoram Brancatiam, & Pignatellos pro nullitate renunciationis decisi, & deinde introducta causa in S. C. per viam nullitatis fuit confirmatum, & executum laudum, & fuerunt ex causa prędicta admissi filij renunciantis ex propria persona, non obstantibus prędictis clausulis, ideo bene videtur dixisse Minad. in const. in aliquibus, not. 3. num. 11. esse ponendam clausulam, etiam si deferatur, vel nō deferatur ipsa successio; sed tamen etiam tunc intelligerem, dummodo viuat ipsa renūciās, vt illo casu excludantur ipse filij ex prędictis rationibus, quia licet adsint illa verba, possunt intelligi esse posita ad excludendos filios veniētes ex propria persona ad successione, matri nunquam delatam; cum possit ante casum dilationis multipliciter, quā per ipsam mortem mater ē medio tollere se, & facere locum filijs succedentibus ex propria persona. Quando verō iam successio esset delata ipsa matre viuente, excluduntur omnes ex ipse persona, ita Gomez in l. 22.

Thaur. num. 10. versic. secundo casu principali, col. 5. Menoch. conf. 323. num. 63. & alij supra citati, & infra citandi. Vnde addendum putarem clausulę positę per Minad. etiam si pręmoriatur ipsa renunciāns.

7 Sed etiam circa prędicta notandū est, quod in casu prędicto, quando annullatur renunciatio per pręmorientiam ipse renunciantis, adeo annullatur ipsa renunciatio, vt nec ipse filij ex subingressione in locum renunciantis damnum ex renūciatione, & obstaculum sentire possint, ita etiam in hoc casu verior, & communiorem cōtra Romanum, pluribus hinc inde Doctorum auctoritatibus relatis, dicit Thesaur. quęst. for. lib. 2. q. 90. n. 2. in secundo casu, & melius num. 17. vique ad 23. & Cod. Fabrian. in tit. de pact. definit. 14. in fi. num. 27.

8 Sic etiam, quando ipse filij non solum repudiauē hereditatem ipse matris, sed ipsam adierint cum beneficio legis, & inuentarij, & quoad hoc, quod ista cautela inuentarij nō censeatur frustratoria, dixit Mar. in prędicta 10. disp. nu. 47. proficeret tamen, quando dos matris esset parua, & successio magna, secundum quod aduertit Minad. in d. const. in aliquibus, not. 3. nu. 11. Sed tamen, quod etiā in casu prędicto, quando veniunt ex propria persona filij, etiam quod sint hæredes simpliciter, succedant, verior, & communior est in nostris tribunaliibus semper seruata opinio, quicquid dixerit noster Napod. hic prout eā tenuit Bar. in d. l. qui superstitis, num. 4. Gugliel. Bened. in c. Raynutius, ver. duas habens filias, num. 280. Corn. conf. 258. lit. V. vol. 4. Marant. in d. disput. 10. num. 38. Couarr. d. c. quamuis, par. 3. §. 3. nu. 6. Crauet. conf. 703. nu. 2. ver. pro sententia hac, lib. 4. qui Corneum refert, latē Minad. in prędicta const. in aliquibus, in d. nu. 11. latissimę disputando articulum de Franch. decis. 67. per tot. eandem opinionem Napod. hic improbando sequitur Regens de Ponte conf. 40. num. 6. Surd. conf. 133. versic. secundo respondeo, & Ludou. Morot. d. conf. 22. nu. 4. cum seq. per prędictam rationem, & fundat etiā optimę, & nouissimę Thesaur. quęst. for. lib. 2. q. 90. nu. 11. & Cancer. par. 3. q. 15. nu. 58. qui plures moderniores post D. de Franch. decis. 67. allegat, † quicquid aliter dicat Molfesius in commentariorum suorum, cap. de renunciatione, quęst. 5. qui num. 3. & 15. conatus est cōcordare opiniones in hac quęst. quę concordia est potius destructio, cum satis clara sit conclusio, quatenus esset vera opinio contra tenentium, quod non fit nisi pro facul-

facultatibus hereditarijs ab hærede standum dictæ renūciationi, quam opinionem deinde melius recordatus idem Molfesius restiori distinctione posuit in 2. tomo in addit. ad dictam quæst. nu. 8. & seq. vbi refert prædictam decisionem arbitratorum. Aduertendum est etiam, quòd quamuis Minad. in referendo sententias S. C. faciat differentiam inter ius Constitutionum Regni, & consuetudinum huius Ciuitatis, illa differentia non respicit qualitatem illam hæreditariam, sed capacitatem successionis, quod scilicet, filii ex fœmina non masculiata, vel quâdo non est sola, non admittantur ad successionem non propter qualitatem hæreditariam, quia sint, vel non sint hæredes matris; sed quia incapaces successionis, quod sit clarū ex decis. Capyc. 159. nu. 1. quam allegat vbi sorores fuerunt exclusæ nedum à successionem patris intra distinctionē, sed etiā à nouo paragio super illis bonis. quæ omnia latè supra pbauimus, & in tract. de paragio; sic etiam Capyc. dec. 176. nu. 12. loquitur, quâdo mater est exclusa dotatione; vel existentia masculorum, an nepotes ex ea excludantur, nō autem loquitur, quando veniret casus, quo talis fœmina esset capax successionis, sed ei obstaret renūciatio, an talis renūciatio excludat eius filios, si fuerint heredes. † Eamque conclusionem ita firmiter amplectendam censeo, vt nec iuramento validari possit, vt ex Bar. firmat idem Thesaur. loc. cit. nu. 13. Nec pacto de non petendo per eandem rationem, quicquid dixerit, & senserit in contrarium Thesaur. loc. cit. num. 15. & hanc firmo ex dictis per Hart. Pistor. loc. cit. & ex prædicta decisione S. C. & prædictorum arbitratorum, cum semper verum sit in hoc omnem principalem dispositionem cum ipsius accessorijs clausulis ad non ens reduci per defectum personæ ipsius renūciantis.

10 Quemadmodum etiam à Thesaur. dissentio in casu, quo filij vellent per subingressionem, & hæredes matris simul ad renūciatam successionem venire, vt per prædicta, nec ijs obstat renūciatio, quicquid dixerit idem Thesaur. loc. cit. nu. 20. in casu prædicto semper intelligendo præmorientiam ipsius renūciantis.

11 Ex quibus vnica illa ratione sit absoluta regula infallibilis, quod siue ratione solennitatum, siue ratione subingressionis, siue hereditatis, semper de ea, tanquam de nulla, & ad nihilum reducta, ratio aliqua non habeatur; maximus enim est iste defectus personæ ipsius renūciantis: non tamen omittendum, quòd æqua opinio visa est Doctoribus, quòd quâdo filij isti, vt hæredes matris, habuerint tatum in hæreditate, quòd teneantur conferre in

successione dotem, quam eorum mater haberat, cuius contemplatione fecerat renūciationem, vt dicit Cod. Fabrian. in tit. de pact. definit. 16. & definit. 19. Cancer. in cap. de renūciat. num. 69. post Gomez, & Gramm. in locis ibi relatis, qui definitionem Fabriani refert lib. 2. tit. 3. definit. 15. & 17. in prima editione, sed mihi de iure non probari videtur, quòd quando non sit casus ipsius successionis, præmoriēte matre, possit haberi ratio de dote prædicta soluta ex causa futuræ successionis, cum filij nō possint teneri in plus, quā eorū mater teneretur, quæ nō potest teneri, nisi in casu delationis successionis: illud tñ intelligendum, nisi ex dispositione iuris illa dos censeretur ad istos nepotes peruenire, nō ab ipsa matre, sed ab auo, quo casu quemadmodum datur, imputatio in legitimam, ita etiam collatio, argum. l. illud C. de collat. ita de imputatione in terminis prædictis Thesaur. & per eum relati in dec. 237. per tot. præcipue nu. 10. qui videatur, sed vide quæ diximus in art. fin. in tract. de parag.

Repetit. Par. 3. §. 6.

- 1 *Renūciatio hereditatis delata, qua est translatiua, non recipit amplius interpretationem.*
- 2 *Renūcians excluditur non solum à persona cui fit renūciatio, sed etiam ab ipsius hærede, quando renūciatur ei, de cuius hereditate agitur, & ipsius heredibus.*
- 3 *Renūcians patri, & eius heredibus paternam hereditatem non potest venire contra testamentum patris.*
- 4 *Molfesius notatur par. 3. de success. ex tex. q. 9. nu. 2. de mala Afflicti inductione.*
- 5 *Renūcians successionem consuetudinis, an possit admitti ad portionem honorū, que ei de consuetudine defertur extraneo instituto, discutitur, & remittitur resolutio infra ad quartam inspectionem, §. 7.*
- 6 *Renūciationem consentire debet is, de cuius hereditate agitur, qui illum consensum reuocare potest vsque ad vltimum vita spiritum, & qualiter consensus possit interuenire, & quòd procedat in hereditate certe persona, non autem incerta, & ibi remissiuè, qua sit certa, vel incerta persona.*
- 6 *Renūcians instituta ab eo, cuius successionem renūciauit succedit, non obstante renūciatione.*
- 7 *Consensus illius, cuius hereditati renūciatur, requiritur perseuerantia vsque ad mor-*

- mortem etiã in renunciatione ingredientis Monasterium, quia potest illa non obstante heres institui, non obstante renunciatione.
- 8 Consensus à patre datus in contractu inter filios de partienda legitima certo modo, non potest à patre reuocari absque consensu ipsorum filiorum, nec mutari per institutionem, partitio inter fratres facta, & quando hoc procedat.
  - 9 Consensus reuocatio per institutionem ipsius renunciantis an procedat in dispositione bonorum antiquorum in praiudicium aliorum, qui ad illas portiones ex dispositione consuetudinis vocantur.
  - 10 Renuncians in bonis antiquis an possit institui etiam in portionibus, in quibus est restricta potestas in praiudicium aliorum proximorum. Et quid in aliis, in quibus est libera potestas, & nu. 9.
  - 11 Consensu tacite reuocato ab ipso, de cuius hereditatis renunciatione agitur, requiritur vt denuo interueniat consensus ad renunciationem valiaandam.
  - 12 Renuncians persona si reperitur sola, qua potest succedere, & non adfit alius, qui sit verisimiliter cõtemplatus, succedit etiam ab intestato, & censetur tacite vocata.
  - 13 Consensus reuocatio tacita cum contemplatione personarum inspicitur, in casu quo renunciatio processit cum consensu ipsius, de cuius hereditate tractatur.
  - 14 Renunciatio non subsistit respectu illorum, qui non consentiunt renunciationi.
  - 15 Sorores, qua renunciauerunt, si non adfit frater, vel alius, qui ex cõsuetudine profertur, succedunt fratri ab intestato, cum alijs sororibus, qua non renunciauerunt, nisi adfit aliqua presumppta voluntas cõtra renunciantes, vt illas voluerit excludere defunctus. & enunciantur coniectura, & varijs casus.
  - 16 Soror, qua non renunciauit, non excludit renunciantem, qua iam nuptui tradita fuit, si qua nondum renunciauit, non fuit nuptui tradita.
  - 17 Sororum renunciantium, & non renunciantium ad aquatio ex mente testatoris, & voluntate licet inualida, an faciat reuocare renunciationem.
  - 18 Consensus reuocatio in renunciatione requisitus eius de cuius agitur hereditate, an fiat per actum nullum, & inualidum.
  - 19 Renuncians successioni ad beneficium alterius consuefforis, quomodo deficiente persona contemplata, acquirat successionem renunciatã ex noua causa, & quod

babeat portionem consuefforis deficientis, quam non renunciauit.

- 20 Renunciatio facta à filia bonis paternis, & maternis, quando includat antefatum consolidatum ob mortem matris, & declaratur Pisanell. in addit. ad consuetudinem quartam autem, qua incipit, Ad intellectum istius.
- 21 Renuncians cum reperitur proximior qui possit succedere persona, cuius successioni renunciat, representando personam predicti, cui fuit ius ex renunciatione quesitum, succedit in ius renunciatum, ex quo sibi ipsi renunciauit.
- 22 Ius qualiter quari dicatur fratribus masculis, vel patri ex renunciatione sororis.

§. 6. De interpretatione desumpta ex persona, cui fit renunciatio.

Tertia est inspectio personæ ipsius, cui fit renunciatio, & distingo hanc inspectionem ab alia de qua infra, scilicet de persona, cuius contemplatione fit renunciatio; in ista igitur persona, cui

- 1 fit renunciatio, * aut agimus de hereditate iam delata, ita vt per renunciationem inducatur acquisitio, & aditio, & insimul translatio ipsius hereditatis, & postquam iam est acquisita, & translata in ipsum, cui fit renunciatio, non potest in ea dari interpretationi locus, quando verò sit translatiua ipsa renunciatio late, ac distincte profequitur Anna in conf. 45. supra relato per tot. nu. 3. & seq. vbi etiam quid in hereditate deuoluenda, nu. 23. & seq. † In quibus casibus illud aduertendum erit, quod, stante predicta renunciatione translatiua, vel quando fit ipsimet, de cuius successione agitur, pro se, suis heredibus, & successoribus, semper dũ adest persona ipsa, qua renunciationem accipit, durat ipsa renunciatio, & suum sortitur effectum, ideo quando pater, vel frater, vel alius, cui fit renunciatio moritur testatus, ex quo iam adest persona illa, qua renunciatorem recepit, cũ heredem reliquerit aliũ, quam ipsum renunciantẽ, excluditur renuncians, nec hoc casu est in aliqua consideratione contemplatio personarum, ita Angel. conf. 52. incip. Dominus Gilius, Aret. in l. qui superflutis, ff. de acq. hered. & Aretin. in cõf. 17. nu. 10. circa med. vers. item, nec prohiberetur: quem refert Put. inter consilia Sfort. Oddi conf. vlt. vol. i. nu. 5. Quòd vna ex rationi-

- tionibus renunciationis est, ut ille, cui fit renuntiatio, possit liberè de bonis disponere, & in fratre testante decisum refert Pisanell. hic in addit. quæ incipit, nota quæstionē positam, Capyc. decis. 190. Guid. Pap. dec. 192. num. 2. ver. & quia non disposuit, de Pont. conf. 40. nu. 6. ver. aut loquitur, & in fratribus, Marant. loc. cit. nu. 16. & in specie, quod hoc casu masculorum contemplatio nõ habeat locum, Laur. de Pin. conf. 69. nu. 11. estque ratio naturalis, si. n. transferuntur realiter iura renuciata in ipsos patrem, fratrem, vel alios, de quorum hæreditate agitur, isti repræsentant ipsam personam, & ideo debet excludi ipsa renuncians, ita Laur. de Pin. d. conf. 69. nu. 11. & 12. ¶ nec contra testamētum potest vocari, quia est extranea effecta per renunciationē, ita Gomez d. l. 22. nu. 9. & aliàs supra diximus, & Cancerius var. resolut. cap. 15. de renunciat. par. 3. num. 3. & sequen. Est tamen aduertendum, quod Cancerius ibi, dum in principio refert formam renunciationis, non dicit fuisse factam ipsi patri, & eius hæredibus, & sic concludit Molfes. in par. 3. de succes. ex testamēto, q. 9. vbi benè limitat, quando mortuus est
- 4 frater ab intestato; ¶ in eo verò, quod nu. 2. dixit Afflictum contrarium tenere, non benè dicit, quia Afflictus dicit, etiam extraneum hæredem admitti, qui non potest, si non est per viam institutionis, nam Afflict. vel admittit aliam sororem non nuptam, scilicet ab intestato, vel extraneum, scilicet facta ipsius institutione, aliàs ab intestato censetur ipsa eadē soror instituta, ut infra dicitur.
- 5 Sed & circa prædicta erit aduertendum, nam, si filia, vel soror renunciat in beneficiū ipsius patris, vel fratris successionis etiam de cōsuetudine spectati, prout in capite de rei inspectione dicitur, siquidem tractamus de bonis, quæ sunt in libera facultate ipsius disponentis, procedet dispositio: at si tractamus de cōsuetudine Neapolitana, per quā bona antiqua ligantur pro medietate, vel nouem partibus, iuxta ea, quæ dicuntur in repetit. conf. & si testator. cum quasi ista videantur etiam obuenta ab ipsa filia, non poterunt alij proximiores, vel ipsamet renunciās reiici p. ea portione, pro qua cōsuetudo tollit facultatem disponendi in vltima voluntate, prout in simili tenuit Guttier. in repetit. cap. quamuis pactum, num. 12. in princ. Ego verò securius teneo procedere in illis bonis, quæ tempore dispositionis iam sunt antiqua, non autem in alijs, quæ eo tempore sunt nouiter quæsitæ, quia non potest dici obuentio actus ille, qui tollit obuentionem
- prout est renunciatio; sublimita tamen, nisi esset translatiua renunciatio, quæ includit aditionem, ut supra dixi, quia tunc erit verè obuentio, & ligabitur dispositione cōsuetudinis, quod not. quia dicemus infra in repetit. conf. si quis, vel si qua, dum de bonorum obuentione tractabimus. Igitur in antiquis dicendum, quod iisdem regulis, quibus inferius dicitur, quando quis moritur ab intestato, quod ipsa renuncians vocetur ex dispositione tacita ipsius morientis, sic pro ista dimidia eadem ratione vocari debeat ipsa renuncians tam ex dispositione ipsius cōsuetudinis resistentis dispositioni morientium pro prædicta portione, quam etiā ipsius morientis se cum dispositione prædicta confirmantis: sed prædicta essent de directo contra decisionem S. C. Domini de Franch. decis. 690. in qua tamen non video has rationes discussas. Addas etiam, quod ista dispositio regulatur secundum dispositionem ab intestato, ut in conf. & si testator. & ibi dicitur, ergo in hoc secundum ipsam ista renunciatio regulabitur, & erit ipsa filia hæres istius portionis, sic colligitur etiā ex dictis per Menoch. conf. 563. vbi arguit de libera testandi facultate, nec ius prædictum successionis in bonis antiquis censetur mutatum prædicta pactione, prout dicit Nap. hic nu. 33. & dicitur infra in repet. consuet. et si testator, in illa quæst. an ipse cōiunctus concedens bona, possit concedere liberam dispositionem in bonis antiquis, ita ut disponens non arctetur consuetudinis dispositione pro illis partibus, & dicitur infra in 4. inspectione, §. 7. dicitur, nā optima est prædicta decisio S. C. & de ea non est dubitandum.
- 6 Nec non aduertendum etiam erit in persona ipsius, cui fit renunciatio inspicendum esse cōsensum illius, de cuius hæreditate agitur, Castill. lib. 3. c. 9. nu. 6. rerum quotidianarum, qui poterit illum reuocare vsque ad mortem, & hæredem instituendo ipsammet personam, quæ renunciauit, eaque succedet, non obstante renuciatione Cancer. d. q. 15. nu. 36. & sufficit, quod, licet non interueniat in ipso actu, si certioratus ab altero ex contrahentibus, consensum præstiterit, Cod. Fabr. in tit. de pact. def. 10. vbi licet nõ valeat ab initio, per subsequentem consensum confirmatur de prædicto consensu ad id requirendo, Guttier. in d. repetit. c. quamuis, nu. 2. & Thesaur. quæst. for. lib. 1. c. 95. nu. 1. Bal. in l. fin. C. de pact. Aret. conf. 93. col. 3. tolleretur enim hoc modo libertas testandi, Menoch. conf. 563. nu. 9. Marat. q. 10. nu. 25.

Tel-

Tellius leg. Thaur. nu. 40. in prima conclus. vbi etiam si renunciasset expressè successioni ex testamento, & ab intestato, idem loc. cit. nu. 41. Gomez. l. 22. Thaur. nu. 10. vers. 2. & melius, Couarr. in 3. par. cap. quamuis, in princ. num. 8. & 9. plures Doctores allegat Menoch. conf. 806. qui hanc conclusionem pro indubitata firmat, & prædicta sine difficultate procedent in simplici renunciatione facta ipsi patri, de cuius successione agitur: poterit enim in eo casu ex prædictis semper dictum consensum reuocare, & admittere, non obstante renunciatione, renunciantem ad successionem, Castill. d. lib. 3. c. 9. num. 6. & melius num. 11. omnino videndus, inde etiam, filia exclusa per renunciationem, si in aliquo instituatur, habet petitionem supplementi legitimæ, ita Nap. infr. in tit. de iur. quartæ, vers. solutū, circa fin. & cōf. contra instrumētum, Marant. loc. cit. nu. 26. & prædicta de consensu requisito procedūt quando agitur de hæreditate certæ personæ, ita Cagnol. in d. l. fin. nu. 52. & 95. vbi optime declarat, quæ sit incerta hæreditas, & quæ sit certa, ita etiam colligitur ex Minad. in octavo not. constit. in aliquibus, nu. 22. † Sed nõ erit omittendum dictum consensum æquè necessariū esse, & ipsius perseverantiã vsque ad mortem, iux. l. fin. C. de pactis, ex prædictis Doctoribus in renunciatione, quæ sit per ingredientem monasterium, ac in renunciationibus aliarum, vt per Costam in tract. de facti scientia, & ignorantia, reg. 18. & in hoc

8 Doctores non faciunt differentiam; † Sed quando stipulatio processit cum ipsis fratribus, qui cum consensu ipsius patris inter se sunt stipulati de partienda patris legitima, ita vt aliquod ius videatur quæsitū ipsis fratribus ex illo consensu prædito per patrem in casu prædicto, quod tunc pater non possit reuocare illum consensum, & renunciantem instituere in præiudicium aliorum, quibus fuit ius quæsitum, tenuit Vasq. §. 18. nu. 145. Couarr. in 3. par. in princ. num. 9. in 4. & 5. casu, licet contra teneat Gutierrez in repet. c. quamuis, in princ. num. 5. & sequitur Tellius in l. 6. Thaur. nu. 41. & Gomez l. 22. nu. 31. & dat rationem Tellius, quia ex renunciatione soli patri est ius quæsitum, quo renunciantem iuri suo, tollitur effectus iuramenti, & sic idem Tellius implicat, quod in casu, quo esset ius quæsitum fratribus, non procedet prædicta conclusio, prout optime nouissime fundat Thesaur. quæst. for. lib. 1. quæst. 95. per totam, vbi fundat in ipsa legitima, in qua pater non potest dissentire, nec habet dispositionem liberam, esse ius ipsius

fratribus quæsitum, & non posse per patrem tolli per institutionem, & consensum reuocatum, quare libenter ipsius opinioni in legitima adhærerem, quicquid dixerit Faber de err. pragmat. decad. 13. err. 10.

9 Hinc ad nostræ cōsuetudinis propositum idem dicemus in omnibus casibus, in quibus de consuetudine disponēs non habet liberam dispositionem, vt in illa portione in qua arctatur facultas disponendi, cesset requisitum prædictum consensus illius, de cuius hæreditate agitur, & per consequens illius reuocatio, & erit simpliciter inspiciendum, cui erit ius quæsitum ex illa renunciatione, vt ipsis præiudicari non possit, & proinde alios ad prædictas portiones vocari virtute renunciationis, nam prædictum requisitum iuxta terminos l. fin. C. de pact. scilicet consensus illius, de cuius hæreditate agitur, procedit in patrimonio, in quo adest libera potestas testandi, quæ cessat in bonis antiquis, iuxta dicenda infra de successione ex testamento, & per hoc institutio non oberit renunciationi, quod nota. Et probatur prædicta opinio; nam, licet renunciatio, & pactum de non succedendo requirat consensum illius, de cuius hæreditate agitur, & regulariter non valeat, id nõ procedit, quando successio venit non ex dispositione ipsius, de cuius morte agitur, sed ex alterius fideicommissio, & istius mors expectatur, ad faciendum casum successionis; nam potest fieri pactum, & valet absque illius consensu, sic probat optime Gomez d. l. 22. nu. 15. hic est casus noster, quia ad bona antiqua, tanquam ad fideicommissum vocantur proximiores, ita de Franch. decis. 307. nu. 14. quæ paritas optime procedit, attenda dispositione in vltima voluntate, licet secus esset inter viuos, de Franch. decis. 690. non procedet igitur in casu prædicto consensus reuocatio, quia ipse consensus nõ requiritur, cum illa portio obueniat ex prouidentia consuetudinis, vt hic dicit Nap. noster, nu. 39. & ratio est manifesta, quia in vltimis de illa medietate, & portione non potest aliquo modo disponere, & vadit iure suo ad ipsos proximos, seruata forma successionis ab intestato, & ab ipsis proximis ad illos, quibus est quæsitum ius ex renunciatione, qui sunt alij consuccessores, quod secus esset, si ad ipsiusmet morientis beneficium simpliciter esset renunciatum, quia tunc, vt potest extraneum instituere, sic etiam posset ipsum renunciantem in iure renunciato, tamen semper intelligas, quãdo renun-

renunciatio non fuit realis, & merè abdica-
tiua personæ renunciantis, aliàs secus, vt di-
cetur, & facit id, quod dicit Ant. Fabr. de err.
prag. decad. 13. err. 10. in fi. qui improbâdo
opinionem prædictam Couarr. dicit, iusu-
randum sequi naturam actus, cui adijcitur,
nam sicut ibi testamentum potest reuocari,
licèt iuratum, hic in medietate, in qua non
adest libertas disponendi, non poterit reuo-
cari per eandemmet rationem cōtrariorū,
ex quo est in vltima voluntate irreuocabi-
lis consensus, cum antiqua non sint subiecta
dispositioni in vltima voluntate.

- 10 Reuocatur igitur ex prædictis consensus
expressè per dispositionem, & institutionem
factam per ipsummet, de cuius hæreditate
agitur, intelligendo semper in bonis, in qui-
bus iam competit libera potestas testâdi ip-
si testatori, & non in casu nostræ cōsuetudi-
nis in bonis antiquis, vt proximè diximus, &
prædicti consensus reuocatio ex tacita, vel
expressa voluntate ipsius consentientis eli-
cita, est tanti ponderis, vt si non probetur in
contrarium fuisse subsecutum denuo cōsen-
sum cōfirmatorium primi, habebitur dispo-
11 sitio, ac si absque cōsensu præcessisset; ꝛ ex-
plum singulare habes penes Cod. Fabrian.
de pact. conuent. defin. 10. nu. 5. vbi mater,
quæ filiæ dotem dederat, & ob id renuncia-
tionem acceperat, petierat tanquam læsa re-
stitutionem aduersus dotationem, & per hoc
ex contraria voluntate renunciatio quoque
erat rescissa, quod licèt contra matrem sit
iudicatum in fauorem dotationis, nisi appa-
reat expressè, ipsam matrem prædictæ renū-
ciationi consensum de nouo præstitisse non
validari renunciationem, quia iudicium red-
ditur in inuitum, & voluntas, quæ semel de-
ficit per iudicium, & sententiam, non reddit;
quam definitionem non ita de facili proba-
rem, quia non est consensus purè contra re-
nunciationem probatus, vt noluerit consen-
tire ipsi renunciationi, sed causatiuè, ex quo
voluit rescindere dotationem, imò rescissio
dotationis poterat peti ex quo per se erat
excessiua, etiam rata manente renunciatio-
ne, vnde cum res iudicata pro veritate ha-
beatur, statim, ac iudicatur in fauorem do-
tationis, non video quonam modo voluntas
contraria elici possit ipsius renunciationis,
cogita eò maximè contra tantæ doctrinæ
virum, & mihi semper admirandum.
- 12 Sed & reuocatur tacitè prædictus cōsen-
sus, quando ipse, de cuius hæreditate agitur,
moritur ab intestato, & non habet aliū pro-
ximiozem, cuius persona possit esse verisimi-
liter contemplata in renunciatione, de qua

contemplatione inferius dicetur, quando. n.
moritur ab intestato, præsumitur, quod ve-
lit illam personam sibi hæredem esse, quæ ex
dispositione iuris, siue communis, siue muni-
cipalis vocatur, hæc est tacita vocatio, quam
Bal. notat in conf. 347. quædam puella per
tex. in l. conficiuntur, ff. de iur. codicill. Imol.
conf. 1. col. 2. ver. pro hac parte, & Ludouic.
Bolognin. cōf. 35. & pluribus fundat Puteus
inter conf. Sforz. Odd. vol. 1. conf. vlt. nu. 39.
cum seq. vbi prædictam l. conficiuntur, tenet
esse intelligendam iuxta dispositionem sta-
tuti originis personæ exclusæ, & sic ipsam
intelligit, quando non excluditur per dispo-
sitionem Statuti, & vltimo Cancerius lib. 3.
variar. resol. c. 15. nu. 24. qui optimè loquitur
in reddenda diuersitate inter casum tes-
tati, & intestati, ita Baldum, & prædictam
vocationem intelligit Paris. d. conf. nu. 18. &
expressè dixit Bal. in prædicto conf. nu. 2.
ibi fecus, si non extet persona, quæ excludat
renunciantem ex præsumpta voluntate pa-
tris, vt quia nec filius, nec filia superesset,
sed solus fiscus, sic etiam videtur concludere
Guid. Pap. dec. 192. num. 2. vers. & quia non
disponit, & addent. ad Alex. conf. 29. lib. 3.
in addit. lit. A. & Nap. hic nu. 36.

- 13 Et proximè dicta procedunt cum aliqua-
li temperamento personarum, scilicet, con-
templatarum, habito respectu solum ad ip-
sum, de cuius hæreditate agitur, & ipsius, cu-
ius consensus, vt diximus, requiritur, veluti
agitur de renunciatione facta patri de ipsius
hæreditate, vel fratri de ipsius hæreditate,
tunc. n. ratione cōsensu reuocati procedēt,
tam dicta de expressa, quàm de tacita reuo-
catione consensus, & in prædicta tacita reuo-
catione de contemplatione personarum
erit agendum; at quando sumus in successio-
ne, quæ non fuit renūciata ipsimet, de cuius
hæreditate agitur, cessant omnia prædicta,
& omnes illæ personæ censentur vocatæ ab
intestato, quæ ex dispositione iuris vocatur,
quia illa persona non censetur aliud velle,
quàm quod ius disponit, nec cōsensu reuoca-
tio erit consideranda illius, qui non consen-
tit, prout quando renunciatur successioni
incertæ personæ sub verbis generalibus,
prout limitant Doct. tex. in l. fin. præcipuè
per Iaf. Cod. de pactis, in 4. limit. Capyc. de-
cis. 159. uu. 10. & latè defendit Cagnol. d. l.
final. nu. 12. in limit. 5.
- 14 Et quod qñ filia, vel soror, vt quotidie fit
renūciat bonis paternis, maternis, & frater-
nis cum iuramento, respectu illorum, qui nō
consentiunt renunciatio non subsistat, tenet
Cagnol. in d. l. fin. C. de pact. num. 95. post
Roma-

Romanum, & Aretinum in l. qui superstitis, Socc. conf. 74. col. 2. volum. 3. Dec. in l. patrum quod dotali. col. 4. vers. sexto limitatur. Cod. de collat. & ita sæpè de iure respondisse, & magnum honorem esse ex hoc consecutum dicit, & ibidem consensum accepit num. 97. etiam quando, notatio stipulante, ipsi acceptassent, & ratificassent, & quod requiratur consensus expressus, ibid. num. 98. vers. non recedo, qui testatur de communi, & in puncto Cod. Fabrian. de pact. definit. 3. in ult. editione, & respectu ipsius morientis, qui in renunciatione non interuenit pura est iuris dispositio, & dum moritur, omnes illi succedent, qui de iure vocantur, & in hoc casu erit ex consuetudinis dispositione renunciatio interpretanda, videlicet, si adsunt personæ, quæ ex dispositione consuetudinis essent contemplatæ, videlicet masculi fratres, qui habent omnes dotandi ipsas exclusas, & illas excludendi, vt latè diximus supra de prærogatiua sexus. & dicit Cancer d. q. 15. nu. 41.

15 Sic quando est facta ipsi fratri, & hæredibus, perficitur etiam renunciatio. l. Iurisgentium. §. pactorum. ff. de pact. Parisius noster conf. 26. num. 17. & frater non disposuit, ipsa erit hæres renuncians ab intestato ex prædictis, & dicit Laur. de Pin. d. conf. 49. nu. 6. & sic hoc anno 1619. fuit iudicatum in causa sororum de Assaro in successione Magnif. Rationalis Io. Baptiste de Assaro; & prædicta intelligas, dummodo inter ipsas sorores non possit assignari disparitas in mente ipsius, de cuius hæreditate agitur, & cuius consensus interuenit in renunciatioe, an potius vnâ, quàm aliâ, velit sibi hæredem futuram, vt quia omnes renunciauere, item quia omnes sunt dotatae, prout fundat de Pont. conf. 40. nu. 9. Alex. d. conf. 29. lib. 3. Paris. d. conf. 26. lib. 3. & Ang. in conf. 52. infra citandi.

Vnde si pater, habens plures filias, & ab vna voluerit recipere renunciationem, & ab alia non recepit ista, est præsumptio, quod voluerit vni prodesse, & nocere ei, a qua fuit facta renunciatio, & sic præsumitur tacite voluisse persistere in eadem voluntate dum moritur, ita optime fundat Parisius noster in prædicto conf. num. 22. cum seq. & præcipue num. 36. sic etiam tenet Alex. d. conf. 29. nu. 5. vers. pro quo etiam facit, sic videtur sentire Angel. conf. 52. ibi, quorum gratia posset presumi quietatio, & melius quam alius, Laurentius de Pin. conf. 67. nu. 10. cum pluribus præcedentibus, qui in hoc casu omnino videntur, nec tunc ipsa foemina, quæ renunciat censetur tacite vocata, vt Paris. dicit loco cit. num. 55. Gozadin. conf. 65. nu. 23. & Gomez

1. 22. Thaur. num. 8. circa fin. de Franch. decif 16. 24. num. 6. sed prædicta non procederent, quando illa, quæ non renunciauit nondum nuptui tradita fuerit per patrem, quia tunc ratio, quare ista non renuncianit, fortior est, quia nondum nupsit, quam quod eam renunciare pater voluerit, quam absque dubio ad renunciandum adegisset, si vius eam marito collocasset, ita in puncto Cod. Fabrian. in tit. de pact. conuen. definit. 12. num. 9. & melius explicat idem Cod. Fabrian. in tit. de 17 pact. diff. 7. num. 11. † Vnde dici poterit, quod si post disparitatem prædictam testator, vel moriens ex coniecturis posset dici mutasse in ipsius mente hanc voluntatem, ita vt æqualiter tam ipsam renunciantem, quam alias non renunciantes expressè pertractauerit, erit pro mutatione voluntatis præsumendum, & cessabit fortior coniectura in mente ipsius, de cuius successione agitur, & ex prædicta voluntate, æqualiter vocabuntur ab intestato, ita ex substitutione filio masculino facta per patrem in personam vtriusque filiarum renunciantis, & non renunciantis elicit Cod. Fabrian. de pact. definit. 23. secus quando ista voluntas non eliceretur, idem Cod. Fabrian. ibidem definit. 22. quia potest dici, quod defunctus non persistit in eadem voluntate, vnde si Laurentius de Pin. loc. cit. arguit persistentiam voluntatis, etiam quod ab vna receperit renunciationem, & ab alia requisierit, & non receperit, vt intelligatur etiam persistere in voluntate, quod illa, quæ non renunciauit sola succedat, quia poterat, postquam alia renuerat renunciationem facere, reuocare renunciationem aliarum, & omnes æqualare, & non fecit, & sic ex actu, qui poterat fieri, & non fuit factus, tanto magis ex actu positiuo erit arguendum, qui ostendat hanc paritatem in mente ipsius, qui disposuit, vel de cuius hæreditate, & consensu agitur, vt diximus, fundat Puteus in conf. ult. vol. 1. in conf. Sforz. Odd. num. 38. ex Crauet. conf. 856. num. 20. vbi ex actu nullo, & inualido elicitur voluntas patris in terminis renunciationis factæ per filiam ad declarandam personam, cuius contemplatione facta ipsa 18 renunciatio intelligatur; † sed non per hoc erit dicendum, quod reuocatio talis consensus possit elici ab actu inualido, nam, si quando pater, vel frater ab vna recepisset renunciationem, & ab altera non in ultimo testamento omnes tam renunciantes, quam non renunciantes æqualiter pertractauerit, & testamentum erit pro aliqua causa inualidum, & nullum, ita vt non possit, vt vltima voluntas, tueri, nõ potest reuocatio consensus elici, Dd quia

quia reuocatio est, ac si esset vltima voluntas, ita optimè Cagnol. in d. l. fin. C. de pact. num. 68. & 69. & ratio est, quia reuocatio consensus prædicti est fundata in libera potestate testandi, arg. l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. oblig. ita idem Cagnol. loc. cit. sed dicas prædicta per Cagnolum intelligenda, circa modum probationis, quid enim si testamentum quinque testibus probetur, & esset alia ex causa nullum, vti indicium voluntatis probatum, erit validum ad consensum prædictum, & voluntatem declarandam, ita optimè Ant. Faber de err. pragmat. decad. videlicet err. 9. vers. sed tamen cum posteriores.

19 Est etiam inspiciendum circa prædicta, quod quando ista persona renuncians, reperitur proxima, quæ de iure debet succedere, non solum vocatur ex tacita prædicta voluntate, sed vocatur ab intestato, quia ipsa est illa, quæ debet succedere, veluti erat casus, in quo erant contemplati alij consucceffores expressè, vel tacitè, vt infra dicitur. Certum est ipsam renunciantem non posse habere, nec ius, nec intentionem renunciantis portionem, spectantem ipsis alijs cohæredibus, siue masculis, siue fœminis, sed habere intentionem renunciantis portionem, ipsi renuncianti spectantem. sic optimè fundat Loffred. in tit. de nat. succels. feud. col. 12. vers. præterea renunciatio facta, vbi renunciatio intelligenda est de eo, quod potest competere de futuro ex causa de præsentibus ipsi sorori, Menoch. conf. 335. num. 9. & conf. 848. nu. 19. & conf. 749. num. 16. id verò, quod nec re, nec spe competit, non intelligitur inclusum, Menoch. d. conf. 335. num. 21. quæ renunciatio intelligitur, vt dixi, ad beneficium ipsorum contemplatorum, & sic illis non extantibus, modo admittetur ista renuncians, non solùm ex prædicta tacita reuocatione, sed quia inuenitur, quod ei hæreditatis, & successione portio, quæ spectabat illi personæ contemplatæ deferatur, cui portioni nunquam renunciauit, & deinde portio ipsiusmet renunciantis non venit ex successione, sed ex noua causa, scilicet iuris accrescendi, etiam contra voluntatè, vt per Mar. in l. is potest num. 18. ff. de acqu. hæred. & dicitur infra, dum de rei inspectione agemus, agitur enim de dispositione iuris ad aliorum beneficium: ergo nullo modo potest esse cogitatum de portione spectante ad ipsum cohæredem, cuius contemplatione fit renunciatio, & sic in hoc casu, tum quia est casus incogitatus, tum quia non est huic portioni renunciatum succedet renuncians, & trahet secum illa portio vniuersam successione, etiam renunciatam, alio iure, scilicet

iure accrescendi, & ista sunt adeo clara, vt nõ egeant alia probatione, nec confirmatione; & fundantur ex dictis per Gomez dict. l. 22. num. 11. vbi plures rationes ex prædictis fundari possent, licet prædicta quæ diximus expressè non sit ibi dicta per Gomez. † Vnde soror, quæ renunciauit successioni paternæ, & maternæ existente masculo, si postmodum frater moriatur, & post mortem fratris fiat casus consolidationis antefati, scilicet ob mortem matris, ita vt consolidetur vsufructus ad beneficium hæreditatis ipsius patris, iuxta dispositionem consuetud. quartam autem, non deijcitur filia à consolidatione prædicta, & succedit ad antefatum in plena proprietate non obstante renunciatione tanquam hæres ipsius fratris, cuius successioni non renunciauerit, vt diximus, & infra dicitur §. seq. nu. 2. proprietatem enim, quæ nunquam abscessit ab hæreditate patris ob existentiam filiorum, etiam fœminarum, peruenit post mortem patris, ad hæreditatem fratris, à quo potuit non obstante renunciatione peruenire ad sororem, vt diximus, ita Pisanellus in addit. ad dictam consuet. quartam autem, in addit. quæ incipit ad intellectum ipsius. Vnde aduertendum est ad dicta per nostrum Pascalem in suo tract. de viribus patriæ potestatis. par. 3. cap. 7. num. 33. dum dicit illam proprietatem nunquam à paternis bonis discessisse, & ob mortem matris ad filiam peruenire, quasi ad filiam ab hæreditate patris peruenisset; nam verè ob mortem fratris, & ab ipsius hæreditate ad filiam peruenit, sed prohibuit integram acquisitionem matri existentia ipsius filiarum, itaque verè filia non ideo fuit admissa ad illam plenam proprietatem, ex quo mors matris successit post renunciationem, sed quia in renunciatione nõ fuit inclusa successio fratris, quod vero illa portio antefati in sola proprietate extiterit in hæreditate filiarum seu fratris dixit Napod. in cons. præd. nu. 87. & faciunt dicta per Dominum de Franch. decis. 106. & per Gutierrez prædic. q. 98. num. 6 lib. 5. Vnde quando filia renunciauerit, & fratri non successisset, quia mortuus alio hærede instituto, vt infra dicitur, tunc filia excluderetur à successione antefati, & perueniret consolidatio ad beneficium hæredis ipsius fratris, & non ad ipsam filiam obstante renunciatione, quia non accresceret ex noua causa, scilicet vt hæredi fratris, sed ex antiqua vt hæredi patris, & ideo reijceretur, & hæc est mens illius doctrine.

21 In omnibus igitur prædictis casibus, ex quo persona illa cui fit ipsa renunciatio, & ius quæritur ex ipsa renunciatione, vnitur ratione

ratione successionis, cum ipsamet persona renunciantem succedit renuncians, quia reperitur per regulam hereditatis renunciante sibi ipsi, prout inquit Napod. infra in cons. si quis, vel si qua num. 198. & seq. & sic omnes clausulæ, & promissiones, ex quibus ius aliquod potuit quæri ipsi, cui fuit facta renunciatio censentur factæ per consequens ad beneficium ipsiusmet renunciantis in casibus prædictis.

22. Et procedent prædicta de iure quæsto ipsis fratribus, quando presentibus ipsis fuit facta renunciatio, vel notario pro ipsis stipulante, ex quo cum consensu ipsius patris fuit facta renunciatio, secus si absolute esset facta renunciatio, prout firmat Couarr. loco cit. in tertiæ partis initio nu. 6. & nu. 4. requiritur tamen acceptatio ipsorum fratrum, quando stipulatus est pro ipsis notarius, ad hoc, ut ipsis dici possit, ius quæsitum, Menoch. cons. 380. num. 27. & quod hoc casu iuramentum suppleat pro præsentia Menoch. cons. 371. num. 8. & num. 14. licet per se valeat renunciatio & si fratres præsentem non fuissent C. Fabrian. de pact. de fin. 7.

Repetit. Par. 3. §. 7.

1. *Renunciatio non excedit res renunciatas, & ipsis rebus sic stantibus intelligitur.*
2. *Renuncians hereditati paterna, cum excluditur ab ea postquam filius successit, ex quo effectum aliud patrimonium, & etiam si per viam iuris transmissionis, vel accrescendi obueniat, nec excluditur num. 3.*
4. *Legitima quando censeatur renunciatum.*
5. *Consuetudinaria portioni, vel successioni an & quando censeatur renunciatum.*
6. *Bonorum antiquorum portio debita de consuetudine, an debeatur proximioribus, si filia renunciat patri, & ipsius heredibus, & pater in extraneum disponat, & quomodo proximiores excludantur, & nu. 7. quid in renunciatione abdicatiua, & num. 8. quid quando renunciatum non fuit ipsi, de cuius successione tractatur, & quid si simpliciter consensum præstitit, & non fuit renunciatum ad ipsius beneficium, & uum. 10. quid si non heredibus, vel successoribus fuerit renunciatum.*
11. *Fideicommissio quando, & quo casu renunciatum censeatur.*
12. *Feudarum successionibus quando censeatur renunciatum, & qualiter renuncia-*

tiones in materia feudali interpretanda.
 13. *L. femina. §. illud. C. de secund. nupt. beneficium an includatur in renunciatione paternorum, & maternorum, & nu. 14. Quid in antefato, in quo vocantur filii utriusque filii, & nu. 15. Quid de beneficio l. hæc editæ, remissiuè.*

§. 7. De interpretatione, quæ desumitur ex parte rerum renunciatarum.

Var tarit principalis inspectio in renunciationibus rerum scilicet quæ renunciantur, & ista plurimè iuuat in interpretatione, quia non excedit re renunciatam. Menoch. latè cons. 335.

- num. 2. Et vniuersalis est illa propositio, quod renunciatio est intelligenda, rebus sic stantibus, vnde per mutationem status ipsarum rerum recipit variam interpretationem renunciatio de ista clausula, vltra dd. passim de renunciatione tractantes, Bar. in l. quod seruus. ff. de condit. ob causam, Ofasc. decis. 91. num. 14. & 15. vbi alios habes relatos, sic renunciatio facta rei spectanti ex vna causa non porrigitur, si spectat ex alia causa, Cancer loc. cit. num. 235. & a num. 231. vsque ad nu. 243. vbi de interpretatione ratione rerum, &c.
2. Vnde renuncians successioni paternæ, vel bonis paternis, non prohibetur succedere fratri in ipsismet bonis, ex l. 1. §. veteres. ff. de acq. poss. vbi las. & DD. Vrfill. ad decis. Affl. 178. num. 3. Decius cons. 346. omissis. & 683. in casu proposito num. 4. & alij ab Vrfill. relati, Angel. cons. prædicto 52. in primo dubio, & hic est casus Loffredi in tit. de natura successionis feud. col. 13. dum respondet consil. Alex. 29. vol. 1. Roman. consil. 168. num. 1. & ibi addentes, latissimè Parisius noster cons. 59. volum. 3. num. 10. Marant. loc. cit. nu. 16. Cancer d. cap. 15. num. 238. ex autoritate Decij, & Gomez. l. 22. num. 13. qui ampliât;
3. & etiam in hereditate delata, & non adita, transmissa d. num. 13. vers. quod notabiliter extendo: & ista conclusio fundat id, quod diximus supra in inspectione proxima, vers. est etiam inspiciendum, cum non censeatur renunciare, nec iuri accrescendi, nec transmissioni, quæ competunt ex persona ipsorum, quorum portiones non fuerunt inclusæ in.

ipsa renunciatione, quando verò renunciatio esset realis expressa, tunc prædictæ rationes non militarent, quia semper certum est ipsum renunciantem se ab ipsa re exclusisse ad quemcumq; deuenit, prout notat Menoch. conf. 401. nu. 17.

- 4 Hinc etiam dicitur, quòd non censeatur renunciatum legitimè, nisi expressè præcesserit renunciatio, ita est tex. expressus in l. si quādo. §. & generaliter. C. de inoff. testam. dicit Dom. de Franch. decis. 20. num. 6. vbi etiam de vita & militia, & de legitima, Arét. §. de peculio, inst. de act. Guid. Pap. decis. 93. Dec. conf. 26. n. 3. p. tenui, & conf. 86. viso pūto circa finem, Curt. sen. conf. 37. considerato themate Grammatic. decis. 101. num. 5. Vrsil. ad ff. decis. 178. num. 3. qui alios refert Marant. q. 10. nu. 19. nisi expressè sit renunciatū, poterit tamen expressè cum iuramento Thetau. quæst. for. lib. 1. cap. 95. nu. 5. quando verò renunciatio sit ipsius hæreditatis, censeatur etiam legitimæ renunciari, Menoch. consil. 918. num. 17. quia qui abstinet se ab hæreditate, debet abstinere se etiam à legitima, & idem in lib. 4. de præsumpt. 101. nom. 39. & 40. Cancer. variar. lib. 3. cap. 15. de renunciat. num. 8 & quemadmodum quando filia renouciavit cum iuramento non succedere bonis paternis, vel maternis dotata à patre minus paraggio, quod tunc quando expressè non renouciavit etiam supplemento paragij non excludetur à petitione supplementi paragij, ex quo duo iura habet, & renouciavit vni, scilicet successioni, ita in terminis dicit Napod. in conf. fin. de iur. quartæ num. 132. qui omnino videtur, & super prædicta autoritate fundatur decisio Afflic. 178. num. 3. & optimè Ruin. conf. 140. vol. 4. quando enim sit à filio nihil operaretur, nisi legitimam, & ipsius supplementum contineret, idè Menoch. conf. 831. vbi in specie ponderat num. 9. iuramentum quod operatur legitimæ renouciationem, sic etiam quando integraliter renouciavit omnibus bonis maternis, & paternis absque diminutione censebitur etiam legitimæ renunciatum, Menoch. conf. 737. nu. 10. vbi etiam de supplemento, ex quibus, dum sumus hic Neap. non erit dubitandum, stante ipsius consuetudinis dispositione, qua filia dotata excluditur ab ipso fratre masculino ab omnibus alijs successioneibus, † quod si soror renouciaverit successioni bonorū maternorum, & paternorum, censebitur etiam renouciasse etiam portioni spectanti vigore consuetudinis, prout optimè firmat D. de Franch. decis. 690. circa finem, & per totam, & ex decis. Capycij 190. sed redeundo ad id, quod supra

pra dixeram circa prædicta bona renunciata. 6 † Quæro quonam modo fundari possit dispo- sio in personam extraneam de illis bonis, non relicta medietate ipsis proximioribus, nec ipsi eidem renoucianti. Certum enim est, quòd renoucians extraneo instituto, non possit venire ex conf. contra testamentum, Pisanell. dicit ex autoritate Ant. de Alex. in addit. quæ incipit hic essent repetenda sub num. 195. in consuet. si quis, vel si qua, sed nõ deest difficultas in argumento, alias supra proposito, cum semper verum sit ipsa bona esse antiqua, & subiecta consuetudinis dispositioni, & in eo tempore, quo quis moritur, non potest liberè de prædictis bonis disponere, vt supra dictum est, sed respondeas; Nã, cum sit renouciatio, & præsupponitur ex proximè dictis esse etiam successioni ex consuetudine renunciatum, si verum est, prout est verissimum, ex supra millies dictis, quòd renouciatio habet in se tacitam conditionem, si hæreditas, vel successio ipsi renoucianti deferatur, vt diximus supra in 2. inspectione, cū successio deferatur ipsi filia, censeatur ab ipsa etiam renouciante acquiri, & ad hæredes ipsius, ad cuius beneficium est facta renouciatio, reuerti cum potuerit ipsamet prædictæ successioni renouciare, & sic cessant omnes difficultates supra propositæ in tertia inspectione, quia verè non residet libera potestas disponendi in ipsa persona, ad cuius beneficium fuit renouciatum, sed vt supra dixi, reuertitur illa portio ad ipsius hæreditatem tantquam debitam, vel æs alienum, & excludetur ipsa petens exceptione pacti de non petendo, vel etiam Aquiliana stipulatione iuramento, & huiusmodi, quia statim, ac sit casus successioneis delatæ, omnia verificantur, quæ in ipsa renouciationis cautione perficiuntur, & hanc puto veritatem, prout S. Conf. iudicauit in prædicta decis. 690. & semper iudicatur; unde potius verificatur realis successio in personam ipsius renouciantis, & non potest vna hæreditas, vel successio pluribus in solidum deferri, si enim verè deferatur filia, non potest alijs deferri. Nec obstat argumentum consuetudinis & si testator, vbi arguitur à dispositione ab intestato ad successioneem medietatis facta testamento, quia ibi dicta procedunt in simplici dispositione consuetudinis, vt deferatur de iure illis, qui ab intestato vocantur, sed non negat per hoc, quòd quando ex ipsorum proximorum personis alij vocantur, nõ possint ipsi vocari, prout est casus noster, in quo iste institutus non vocatur recta via ad ipsas portiones, sed ex dispositione ipsiusmet filia, ad quam spectant secundum successioneem ab

ab intestato, at non est sic in successione ab intestato, quia hæres reperitur, ut supra diximus, ipsa met persona renuncians, & sibi ipsi succedere dicitur, & ista est vera, & realis ratio istius disparitatis, & post hæc scripta reperi sic cõcludentem Dominum de Franch. in addit. hic, quæ incipit, vide Decium sub num. 39. qui primo dubitat contra testamentum, & deinde pro ipso concludit, licet in conclusione, de qua ibi non rectè procedat, ut diximus supra in secunda inspectione, quia verè non fit ibi casus delationis successione, ut hic præsupponitur ad effugiendam difficultatem prædictam, & melius hanc retroraditionem in materia renunciationis, ut dixi, explicat subtilissimus Capycius dec. 159. num. 14. vers. & sic adueniente casu, qui omnino videatur: nam omnia prædicta dicit punctualiter, & hoc modo fundatur pactum de non petendo in renunciatione futuræ hereditatis, ut optimè fundat Cagnol. in l. 1. C. de pact. n. m. 57. qui videatur, ut diximus supra, dum de pacto de non petendo tractauimus in principio, † & prædicta non procedent in renunciatione simpliciter abdicatiua, ut quia ipsa renuncians non vult transferre hæreditatem ad beneficium ipsius, de cuius successione agitur, nec cedere, prout ponderat D. de Anna in prædicto conf. 45. nam tunc ex quo tollitur de medio ipsa persona renuncians non poterit tolli dispositio ipsius consuetudinis prohibentis dispositionem in vltima voluntate. Cogita tamen si, stantibus tot, & tantis notariorum clausulis, possit reperiri renunciatio merè abdicatiua absque translatione iuris renunciati, ita ut fiat locus aliis proximioribus in ipsa successione, idem in renunciatione facta per ingredientem monasterium, quæ est verè realis, ut dicitur infra §. 8. num. 18. † Nec etiam procedent prædicta, quando renunciatio non processit ad beneficiũ ipsiusmet, de cuius hæreditate tractatur; nam tunc ista libertas non orietur ipsius dispositionis, & pactum inter alios factum, non immutabit modum succedendi, ut supra diximus, quia persona hæredis ipsius, tunc non succedit in ius renunciatum, & sic intelligenda est prædicta decisio † idem si simpliciter consensum præstitit, & non recepit verè ad sui beneficium ius renunciatum, & ratio est, quia non queritur ius ipsi defuncto ex prædicta renunciatione, cum ipse non interueniat in ipso contractu renunciationis, ut supra dictum est, † item limitabis, quando non esset renunciatum patri, vel fratri, & ipsorum hæredibus; sed successoribus, quia tunc suc-

cessores illorum bonorum intelligentur successores de consuetudine in vltima voluntate, quia ipsi vocantur uti successores de consuetudine in illis portionibus, cogita. Tãto fortius prædicta procedent in successione transversalium, cum fortius, & strictius debeantur portiones ipsis filiis, quam proximioribus, si enim filij per renunciationem excluduntur, fortius excludentur ipsi proximiores, facit idem, quod dixit de Franch. decif. 374. num. 15.

11 An verò fideicommissum censeatur renunciatum, dum verba illa sunt apta comprehendere, dicas sic, nisi resultaret aliquid inconueniens, vel inæqualitas, Menoc. conf. 359. num. 12. & 14. vel quando subest alia causa renunciationis videas illum; nam optimè distinguit, vide etiam Canceriũ d. c. 15. par. 3. q. 16. qui latè tractat quæstionem, quando fideicommissio censeatur renunciatum per generalem renunciationem, & in dubio concludit non esse renunciatum, sic quando renunciatio fuit facta de hæreditate emphyteotica, ad quæ, non uti hæredes vocantur, non porrigetur, ut per Bald. d. conf. 437. quædam puella in vltimo dubio nu. 3. & Cancer. infra citandus, & alia huiusmodi, quæ quia merè sunt civilia, nec necessaria, non prosequor.

10 Ex hac inspectione oritur, quod quis, nisi specificè renunciet, non censeatur feudalibus renunciasse, prout pluribus firmat Loffred. in prædicto tit. de nat. success. feud. col. 11. vers. quid autem si dicta filia, vbi concludit in generali renunciatione feudum non contineri, Aldobrandin. conf. 10. num. 1. cum seq. lib. 1. nec etiam emphyteusis, quæ non sit hæreditaria, quæ cum feudis a generali renunciatione excluditur, Cancer. var. resolut. lib. 3. cap. 15. num. 122. & seq. in 6. q. & num. 295. & Minad. in repet. constit. in aliquibus, in vltimo notabili, vbi plura distinguit; sed quia vidi nonnullos asserere regulas renunciationum non procedere in feudis, ut, scilicet, quantumcunque in ipsis, ponatur clausulæ, quæ aliàs efficerent renunciationem realem, tamen renunciantem esse admittendum ex decif. de Franch. 591. & Vrsill. ad Affic. 161. num. 4. aduertendum duxi ipso rum feudorum refutatiões, ac renunciations esse iisdem, quas dicimus regulas subiectas; nam, si renuncians se velit omnino excludere ab ipsius feudi successione potest, & Andr. hoc dicit in d. cap. 1. de eo, qui fin. fecit. ibi, in vers. primus est, si fuisset generalis refutatio, quando, scilicet refutasset omnino, & Ifern. in fin. de nat. success. feud. &

pluries in discursu tituli prædicti. & hoc confitetur ipse Loffred. loc. cit. vers. & secundum Andr. quando refutauit pro accipiente, & cui dederit, & filiis suis, & moritur sine filiis, & nulli dedit. Ipse refutans, & renuncians venit, ut inquit Iser. ex quo ipse est proximior ultimo morienti, cessante dispositione, ac filiis non existentibus, sic quando renunciauit pro se, & heredibus ipse est hæres in feudalibus, prout optimè fundat Loffred. loc. cit. quatenus vero vult tollere obstaculum consilij 22. Romani, hic non dico, quia dixi dum de Aquiliana stipulatione tractaui: igitur, si rectè inspiciatur res, in nihilo differunt termini renunciationis in feudis ab alijs, quia, ut supra diximus, nunquam vocabitur renuncians, nisi quia ipse renuncians, iuri renunciato succedit, quia proximior inuenitur, ut iam diximus. Vnum tamen est in feudalibus notabile, quod sicut contemplatio potest aliquo modo diuersificare modum successionis ex tacita voluntate ipsius, de cuius hæreditate. ac successione agitur, in feudis, id non procedat, sed esse inspiciendum simpliciter, an omnino velit esse exclusus; nam potest ad sui libitum. Cum hæc inspectio cesset, ratione dispositionis iuris feudalis, & inuestituræ regulabitur successio, & qui proximior inuenitur, succedet morienti, & possessori feudorum, nisi expressè cum assensu fuerit renunciatum, ut talis succedat, quia per istam nouam qualitatem cum assensu, ex hac tanquam ex noua inuestitura regulabitur successio iam expressè in renunciatione prouisa, ut notatur in d. cap. 1. de eo, qui fin. fecit; extra prædictos casus non est curandum de mente, & intentione ipsius, de cuius successione agitur, cum penes ipsum feudorum dispositio non existat, & vocabuntur illi, ut dixi, qui de iure feudorum debent succedere, nulla dispositione in eo manente, vel valente, & in hoc solum renunciatio feudorum differt à regulis renunciationum in burgenfaticis, quando igitur ipse renuncians se excludit, quantumuis clausulas apponat, dummodo non exprimat. se omni uo velle excludi, semper ipsemet, si proximior de iure feudorum reperitur, succedet ad id, quod renunciauit, quia ipse est hæres in feudis renunciatis pro se, & heredibus, & successoribus, & sic concludit Loffred. loc. cit.

13 Quæro, an per renunciationem bonorum paternorum, & maternorum censeatur exclusa persona renuncians à beneficio successionis vigore l. foeminæ. §. illud. C. de secund. nupt. ex not. per Oldrad. conf. 291. Can-

cerius lib. 3. c. 15. num. 129. tenet non esse exclusam illa ratione, quia potius ex prouidentia legis peruenit ad filios prædictum, lucrum, quam ex successione, Guid. Pap. de 14 cit. 228. † illa ratione, quia quæ oriuntur ex factis post renunciationem, non censeantur cogitata, & ab ijs non creditur renuncians se voluisse abdicare, & secundum istam opinionem in hoc bene dixit Campagna in cap. regni mulier dotarium num. 92. vers. in hac quæstione conclude, ubi allegat Oldradum & aliquos hic allegatos, licet in principali quæstione malè dicat, ut diximus supra part. secunda §. quinto num. vigesimotertio, & numer. 26. cum sequen. quando fit delatio lucri post renunciationem, ut ibi diximus; ex quibus crederem similiter posse decidi quæstionem, quod per generalem prædictam renunciationem non censeatur exclusa filia a successione antefati, scilicet, quando est appositum pactum, quod in illo succedat filij, & non uti heredes, masculino tñ nõ extante, ut supra diximus par. 2. §. 5. nu. 26. & sequ. ad quæ videas etiam ea, quæ supra diximus in §. præcedenti num. 20. ubi declarauimus apostillam Pisanelli ad cons. quartam autè, quæ incipit ad intellectum istius consuetudinis, secus si filij vocarentur uti heredes, ut ibi diximus; nam includeretur antefatum 15 in renunciatione. † Faciunt et ad prædicta ea, quæ dicit de Franch. decis. 690. num. 4. dum allegat Aym. cons. 242. duo vers. tertio responde, col. pen. vol. 2. ubi ius competens ex beneficio l. hac edictali non continetur in generali renunciatione.

Repet. par. 3. §. 8.

- 1 *Filia renuncians patri. & ipsius heredibus, morientibus masculis per heredem testamentarium, etiam excluditur à successione, & obstat renunciatio, non obstante, quod masculus mortuus sint.*
- 2 *Renunciationem esse factam contemplatione aliquarum personarum, vel ad beneficium aliquarum personarum, quomodo differant inter se, & an cessantibus personis contemplatis renunciatio penitus tollatur, & quando.*
- 3 *Renunciatio cum expressa causa, vel cum expressa contemplatione personarum cessat causa cessante, vel extinctis personis expressè contemplatis.*
- 4 *Renunciatio facta per filiam, vel sororem non extantibus masculis, sed alijs feminis, an interpretanda, fauore, & contemplatione*

platione etiam fœminarum, num. 7. cum seq. & num. 9. Quid in bonis antiquis infra districtum.

5 Renuncians quando admittatur non obstante renunciatione, & in quibus casibus summam concluditur.

6 Renunciatio facta per fœminam viuentibus masculis, censetur facta favore, & contemplatione masculorum ipsisque mortuis vocatur renuncians ab intestato.

8 Soror nupta à fratre renuncians, si extat alia soror in capillo in feudi fraterni successione, censetur contemplatione sororis in capillo renunciare.

10 Renunciationis contemplatio interpretari potest etiam ex nullis, & inualidis dispositionibus.

11 Renunciatio tollitur per mortem masculorum viuentis patre, secus si post patris mortem masculi moriantur, quia tunc excludetur renuncians, sed non à successione fratris.

12 Renunciatio facta per ingredientem in monasterium, an cesset, quando masculi existentes moriuntur, & an in ea habeat locum regula contemplationis personarum late discutitur contra Telliū esse prædictam renunciationem realem, & non esse contemplatione masculorum.

13 Telli rationes, quibus contra communem fundat, euertuntur ad exclusionem monasterii.

14 Monachus quomodo monasterio acquirat hereditatem post ingressum de latam, & num. 15.

15 Renunciatio habet tacitam conditionem, si hereditas renuncianti deferatur, vel alterius, ex eius persona.

16 §. Sed in hoc presenti in auth. de sanctiss. Episcopis, declaratur.

17 Mofesius notatur in cap. de renunciatione q. 17. nu. 37.

18 Renunciatio facta per ingressum, non potest disponere ille, ad cuius beneficium fit renunciatio de bonis antiquis subiectis dispositioni consuetudinis.

19 Renunciatio quando est personalis, licet cum aquiliana, vel aliis clausulis confirmata ruit morientibus personis contemplatis.

§. 8. De interpretatione, quæ oritur ex inspectione personarum, & causarum, quarum contemplatione fit renunciatio.

Vinta erit inspectio personarum, ac causarum, quarum contemplatione fit ipsa renunciatio, & istam contemplationem intelligas, præter illas personas, quibus fit expressè renunciatio, quia

illæ non dicuntur contemplatæ, sed ipsis fit expressè renunciatio, & aliæ personæ contemplantur; vnde si renunciatur per filiam successioni patris, & renunciatur ad beneficium ipsius patris, & suorum hæredum, & successorum, si pater disponat per testamentum, renuncians excludetur, vt supra dictum est. Nec obstat id, quod dixit Gómez in l. 22. num. 11. & 12. vbi morientibus personis contemplatis expressè, vel tacitè, inquit, filiam admitti tam ab intestato, quam contra testamentum, quia ibi præsupponitur facta renunciatio sub simplici contemplatione masculorum, & non fuerit renunciatum ipsimet patri, & suis hæredibus, & successoribus, quia quando processit renunciatio ad ipsius patris beneficium pro se, & eius hæredibus, & successoribus, semper erit exclusa, renuncians per institutum representantem personam ipsius, ad beneficium cuius, & hæredum fuit facta renunciatio, quia contemplatio non procedit, illo casu, ita fundat Lauren. de Pin. d. conf. 69. num. 12, & ratio est, quia est expressum, quod voluerit ipsi patri & hæredibus quæri ius renunciatum, vnde cessat ista ratio tacitæ contemplationis, vt ibi dixit, † & licet expressè contemplatio sit dicta, tamen non tollit realem renunciationem, & contemplatio verificabitur in illis casibus, in quibus est possibilis successio, scilicet, patre alio hærede non faciente, & probatur ex eodem Gomez loco cit. num. 12, vers. quod tamen notabiliter intelligit, vbi ipsemet limitat, quando expressè renuncians dixerit, quòd in casu, quo masculi non superessent pater possit liberè disponere, etiam in extraneum, sic eundem sequitur Guttier. in prædicta repetit. in verb. omnino, num. 4. nam idem est, quando expressè sibi, & hæredibus

dibus renunciauit, & sic intelligitur id, quod dicit Tellius loc. cit. num. 45. & ratio, quia, vt dixi semper, potius fauore ipsius patris, primo facta censetur, & ipsius patris hæredum, & sic intelligit idem Tell. tunc præsumptionem ibid. num. 45. vers. sin autem efficaciori præsumptione, & secundum prædicta intelligas id, quod dicit Ant. de Alex. hic in addit. quæ incipit, aduerte, quia constitutio ibi, & hanc glosam limita loqui, quando est facta renunciatio ipsi patri, & pro se, & suis hæredibus, & successoribus, vt prædixi, & sic etiam Pisanell. in addit. ad consuet. si quis, vel si qua, iud. num. 195. quæ incipit hic essent repetenda. Quando igitur contemplatio fit aliorum cohæredum, quia voluit, & cogitauit tam ipsa renuncians, quam ipse, cuius bonis renunciatur, alios consuccessores in solidam successionem admitti, veluti quando expressè hoc fuit dictum fauore, & contemplatione talium successorum, quo casu non dubitat Paris. d. conf. 26. num. 23. lib. 3. extinctis illis contèplatis, nec existente persona, cui fuerit ex renūciatione ius quæsitū, vt diximus, quod cessabit ipsa renunciatio, siue sint masculi, siue fœminæ personæ contèplatae, vt Parisius dicit loc. cit. † quemadmodum in quacunque alia causa expressa in ipsa renūciatione, vt per eundem Paris. conf. 26. num. 45. sic quando fuit expressa propter masculos, idem ibidem num. 51. & latè Tellius in l. 6. Thauri nu. 44. in 3. conclusione, qui in fin. dicit in hoc neminem dubitare, quando expressè renunciatio fit propter fratres, vel contemplatione eorum, vel ex aliqua causa, vt per ipsam renunciatio interpretetur, Cancer. cap. 15. num. 271. Surd. decif. 217. nu. 6. Peguer. decif. 148. nu. 24. & seq. Renunciatio enim quantumuis generalis restringitur ad causam, propter quam fit, quando exprimitur, not. Cagnol. l. 1. num. 36. ff. de iudic. & latè Cancer. loc. cit. num. 270. fit etiam tacitè contemplatio personarum, vt, quando adsunt ipsi masculi, & fœminæ renunciant, præsumitur, quod renunciatio fuerit facta contèplatione ipsorum masculorū, quo casu, indifferenter procedit regula, quod morientibus fratribus contèplatis, ipsa renunciatio possit admitti, non obstante renūciatione, Napod. hic num. 31. vers. sed quid si fecit, Marant. q. 10. num. 15. Minad. conf. 22. num. 2. Lauren. de Pin. conf. 69. num. 1. qui ad personam, vel causam expressam, vel præsumptam restringi, dixit ipsam renūciationem, & Lanar. 4 conf. 49. num. 1. † Quæ præsumptio operatur tam respectu ipsorum masculorum, quā

respectu ipsarum fœminarum, prout dixit Tellius loc. cit. num. 45. in quarta conclus. alternatiuè, scilicet, si extarent, solū aliæ sorores, & frater, vel pater vnā maritauerit, & fecerit renunciare, quod tunc præsumatur contemplata persona ipsarum aliarū fœminarum, quando alias posset inter ipsas fœminas aliqua coniectura sumi, quod pater voluerit vni prodesse, & alterā excludere, prout dicitur inferius, alias ex ratione consuetudinis, quæ debet interpretari prædictā renūciationem, non præsumatur facta renūciatio, nisi ob dispositionem ipsius, vel futuram successionē ab intestato, & contemplatione ipsorum masculorum vocatorum vigore consuetudinis secundum prædicta, † quando vero reperitur ipsemet renunciās proximior, & non adest persona, quæ possit ipsam excludere, vel ratione contemplationis patris, vel alterius, de cuius successionē agitur, vel statuti, vel consuetudinis admit tetur ipsa renunciatio, vt optimè concludit Puteus inter conf. Sforz. Odd. in volum. 1. conf. vlt. n. m. 38. & num. 63. vbi extat statutum, quod masculi, licet remotiores excludant filias fœminas, quæ consuet. hic abrogatur in constitutione Regni in aliquibus in princ.

Ex quibus erit sine difficultate, quod morientibus fratribus, vel alijs personis contèplatis expressè, vel tacitè ipsa renunciatio admittetur ad successionem, non obstante renūciatione, vt per prædictos; & alios, quos refert Tell. us loc. cit. num. 45. in quarta conclus. & Gomez d. num. 11. & Cassan. conf. 4. nu. 12. restringitur enim renūciatio, licet generalis ad ipsarum personarum successionem, & illarum contemplatione, in qua potest exemplificari, Bald. in d. conf. 437. & in l. pactum, vbi Castr. & alij C. de collat. & Paris. loc. cit. & Napod. hic nu. 35. † Renunciatio enim facta per fœminam, viuente masculo, censetur facta, vt diximus fauore ipsius, & proinde ipso mortuo ab intestato, ac sine masculo, de cuius hæreditate agitur, succedit filia, Boer. decif. 201. nu. 27. Betius conf. 107. num. 14. & nu. 22. Surd. decif. 252. num. 4. de Ponte conf. 39. nu. 1. & 2. & hanc opinionem approbavit S. Confiliū absque difficultate in causa delli Suriani, in causa delli Venati, in causa Antonij Caponi cum sororibus de Tomasio, in qua causa scripsit pulcherrimam decisionem Regens Reuerterius, qui refert in hoc articulo, quod censetur facta fauore masculorum fuisse communiter vocatum per omnes Regentes, & per totum Sac. Conf. iunctis aulis, & tan-

& tandem in causa fororum de Freecia cum Scipione Theodoro.

- 7 Quando verò non adesset masculus, sed alia foemina, tunc censebitur contemplata illa alia foemina, prout praesupponit Afflic. loc. cit. decis. 161. Alex. conf. 29. lib. 3. Guid. Pap. decis. 192. & alij supra relati, Paris. d. conf. num. 45. & Angel. conf. 52. quod semper intelligo, quando adest aliqua praesumptio, quod voluerit proficere alteri filiae, quod est si habuit duas filias, & vtramque nuptui tradidit, & ab vna renunciationem accepit, prout considerat Alex. in conf. 29. vol. 3. Paris. d. conf. 36. & Laurent. de Pin. conf. 69. num. 10. secus esset, si vnam nuptui tradidisset, & ab ea petiisset renunciationem, & ab alia non petijt, quia nondum nupta, vt innuit de Ponte d. conf. 40. nu. 9. † Item secus esset in fratre in bonis feudalibus; nam tunc, quia soror in capillo in successione feudorum praefertur forori dotatae, praesumetur ratione constitutionis, vt de successioneibus, renunciatum fauore fororis in capillo, & sic intelligendus, est Afflic. in praedicta decis. 161. in 2. dubio, Loffred. loc. cit. col. 13. vers. nec his obstat, dum responderet conf. Alex. 29. vel quando sola extabat soror in capillo, etiam debet admitti, & ratio est, quã dicit Laurent. de Pin. loc. cit. quod testator vult istam renunciantem non succedere, & illam non renunciantem succedere, ex quo, si voluisset, potuisset reuocare hanc renunciationem, & sic tenet in casu praedicto Napod. hic num. 36. vers. sed quid, si tempore renunciationis, & ibidem Anto. de Alex. in addit. quã incip. vid. quid si tempore, & Co. var. loc. cit. in tertia part. §. 3. nu. 4. vers. octauo, Marant. q. 10. num. 14. & Lauren. de Pin. in praedicto conf. 69. num. 10. qui optimè loquitur, licet in contrarium fuisse decisum testetur Saler. hic in addit. quã incipit dicit Nap. hic, semper intelligas, quando adessent alia coniecturae violentiores, ex quibus posset colligi personam contemplatam, non fuisse alteram sororem, vel aliam personam vocatam ex praesumpta voluntate, quã excludat ipsam sororem, Aret. conf. 17. col. 7. vers. Item nec prohibentur, Corn. conf. 291. prima facie per tot. volum. 4. & alij, quos refert Aymon conf. 42. volum. 1. Gemin. Philip. Franch. & alij in d. cap. quamuis, de pact. in 6. † Sed ego indubitanter tenerem, quod, existentibus in posse ipsius fratris dotantis bonis infra districtum antiquis, quod renunciatio debet praesumi facta fauore ipsius fratris, & ipsius haeredis ex testamento, non autem aliarum fororum, & certam praesu-

merem renunciationem ad tollendam prohibitionem dispositionis in vltima voluntate ratione consuetudinis, qua cessante, & moriente ab intestato, crederem cessare ipsam renunciationem, & omnes sorores admittendas ex praedictis, praeter casus, in quibus coniecturae in contrarium vgerent, vt, quia caeteris paribus ab vna voluisset renunciationem, & ab altera non, vt per praedictos, quæ potius erunt reposita in arbitrio iudicantiũ. concurrentibus hincinde coniecturis, in dubio semper ego pro interpretatione secundũ consuetudinis dispositionem tenerem, & quando particularis coniectura inter ipsas foeminas, vt supra non adesset, tunc potius praesumendum est, quod fuerit facta renunciatio contemplatione masculorũ procreandorum in patre, intelligas Crauet. conf. 42. & Bal. in praedicto conf. quædam puella, & quod omnes pariter debeant admitti, de Põr. conf. 40. num. 9. & nu. 4. Alex. Paris. & Ang. loc. cit. † Et quod cõtemplatio praedicta in renunciatione possit tolli, vel augeri, dico in fauore, & contemplationẽ aliquarũ personarum interpretari facta, etiam ex nulla, & inualida voluntate ipsius, de cuius hereditate tractatur, dixit Puteus in praedicto conf. vlt. Sfort. Odd. volum. 1. num. 38. per auctoritatem Crauet. conf. 856. nu. 20. vbi ex quo pater interuenit in statuto, condito in foeminarum exclusionem, interpretatur, quod pater iuxta formam statuti voluerit filiam renunciantem excludi ab agnatis masculis, licet statutum inualidum fuerit, & nullum, ob defectum potestatis, & singulariter dixit Anto. Fab. in decad. 13. err. 9. quod quodcunque indicium videatur sufficere, vt praedefunctis masculis, filia, quã renunciauit ad paternam intestati successione, cum sororibus etiam, quã non renunciarunt, reuocetur, & iddem esse, quando in testamento nullo ex defectu alicuius solemnitatis, apparet de voluntate, quia etiam ex testamento nullo voluntas declaratur. l. vlt. ff. de reb. eor. qui sub tut.

- 11 Et praedicta intelligas, quando ipsi masculi sunt mortui, viuente patre, Pisanell. in addit. hic, quã incipit not. quæstionem positam sub num. 31. secus, si post mortem patris, ex quo semper, & perpetuò exclusa censebitur soror, quã est semel exclusa, Bal. in l. pactum quod dotali, in 4. quæstio. C. de collat. & ibi Decius in 5. limit. Dec. conf. 31. Hyppol. in rubr. de fidei. sor. plures refert Card. Paris. conf. praedicto num. 22. Minad. conf. 22. nu. 2. Marant. d. quæst. 10. num. 15. Alex. conf. 20. num. 7. volum. 3. Soc. sen. conf. 19. volum. 1. Crot.

Crot. in l. stipulatio hoc modo concepta, nu. 41. ff. de verb. oblig. Boer. decif. 107. num. 2. Pistor. par. 5. sub num. 51. Vasq. §. 18. lib. 2. de succ. creat. num. 146. Cancer. par. 3. num. 4. Molin. de hispaniar. primogenijs lib. 2. cap. 3. nu. 47. & Tellius loc. cit. nu. 45. in l. 6. Thaur. Aldobrand. conf. 26. lib. 1. nu. 147. ex qua præpositione nonnulli credebant hanc exclusionem, & limitationem concludere, quòd, si filij masculi moriantur post mortem patris soror debeat censi exclusa ab ipsorum fratrum successione, quod nunquam somniarunt Doctores prædicti; nam, vt Decius d. conf. 31. & Bald. pereum relatus, & Minad. conf. 22. nu. 2. loquuntur de successione ipsius patris, quia effectu iam consumato, non est amplius quærendum si cessante causa cesset effectus, vt ibi Doct. dicunt, & Aldobrand. d. num. 147. & seq. & Tiraq. optimè in tract. caus. cessant. limit. 10. quæ rationes cessant in successione fratris, quia si frater non fecerit testamentum, vel sine filijs moriatur, soror admittetur, ita Marant. nuncupatim explicat in prædicta quæst. 10. num. 16. vers. quod intellige. Tu verò intelligas id, quod dixi de testamento, quando scilicet essemus in simplici contemplatione, & non esset ad beneficium fratris, expressè renunciatum fratri, scilicet præsentì, at ipsiusmet successioni pro se, & suis heredibus accipienti renunciationem, quando essemus in libera bonorum dispositione, secus in antiquis, quia esset seruanda cõsuetudo, vt iam supra diximus, & Maranta loquitur de iure communi, & sic intellexit prædictam conclusionem, Pisanell. in prædicta addit. dum in final. verbis refert se ad Marantam loc. cit.

12 Quæro etiam circa prædictam inspectionem an contemplatio masculorum, vel aliarum personarum habeat locum, quando foemina non solum vadit in matrimonium carnale, prout expressè loquuntur DD. supra relati, & in specie Tellius loc. cit. nu. 45. in fin. quia tunc in seculo permanfit, renunciatio, ipsis contemplatis deficientibus, inefficax sine dubio erit, sed etiam, quando renunciat, vt in monachismum abiret, & hanc renunciationem, factam per moniales, fore, & esse realem Sac. Confil. visum refert de Franch. decif. 375. num. 2. tum attentæ, & considerata renunciantis intètionè, dum renunciat, vt Deo seruiat, & mundum relinquat per Decium conf. 31. & ibi Apostill. lit. B. vbi dicit hanc causam sufficere ad faciendam renunciationem esse realem, Vasq. de succ. creat. par. 4. §. 18. nu. 116. Dydac. Spin. in specul. test. glos. 12. vers. de legato monacho

relieto, post num. 52. Marius Solon. de Pac. cont. 5. nu. 4. & Mastrill. in decif. 65. num. 12. tum etiam, attentæ intentione ipsorum, qui receperunt renunciationem, cum non sit verisimile, nec ex parte sororum, nec ex parte fratrum, quòd vellent excludere proximiores, vt bona in monasterium deuenirent, ita de Franch. loc. cit. qui propter hoc dicit renunciantes fuisse exclusas per Sac. Confil. & in specie, quòd in matrimonio spirituali, scilicet, quando in monachismum abiret, ista renuncians non sit de prædicta contemplatione tractandum, vt, scilicet, censeatur fauore masculorum facta, sed simpliciter ex causa, vt mundum relinquat, voluit Aldobrand. in conf. 26. nu. 147. vers. tamen contraria opinio omnino videndus, & in terminis nostris, quod, & si masculi existant tempore renunciationis, quòd non censeatur facta contemplatione masculorum, sed esse penitus realem, & fauore omnium agnatorum, & transfuersalium, Mastrill. loc. cit. decif. 65. nu. 15. autoritate Sfort. Odd. conf. vlt. num. 33. & 34. qui tamen loquitur, quando statutum excludit filiam renunciantem, propter agnatos, etiam remotiores, & quando non existunt alij, qui ex verisimili mente possint esse vocati tempore renunciationis, & licet contrariam sententiam tenuerit Tellius loc. cit. num. 46. cum plurib. sequentib. tamen cogitandum reliquit, prout num. 63. in fin. & in specie, quòd prædicta contemplatio cesset in casu prædicto, tenuit Menchac. in prædict. §. 18. num. 116. & num. 92. & 96. vt refert idem Tellius ibid. num. 47. tam ab intestato, quam contra testamentum, licet Couar. §. 3. num. 4. vers. nono admittat, sub verbo forsan, ab intestato ipsum monasterium, & contra testamentum excludat contra Tellium nuncupatim tenet Dydac. Spino. in spec. testam. glos. 12. tit. de legat. monac. relicti. num. 52. vers. pro qua facit, & Mar. Solon. de Pac. conf. 5. num. 4. secundum quam fuit iudicatum in S. C. in causa illorum de Pignatellis cum Monasterio Reginae cœli, Mondellis Actorum Magister. † Et ne videar tanti Viri cuiusmodi est Tellius dubitationes potius, quæ rationes paruifacere, ipsis sic censui satisfaciendum. Et primò non obstat similitudo inter matrimonium spirituale, & carnale, quia ipse præcipue fundatur, quia, cessante eadem ratione, cessat argumentum, ita Euer. in loc. 33. vers. & quemadmodum, nam cessat reciproca successio inter eas, quæ monasterium ingrediuntur; quæ reciproca successio remanet in matrimonio carnali, ita per Cameram Imperialem, decif. 6. nu. 265. vers.

vers. quantum ad secundum lib. 1. & per hanc rationem monasteria in Gallia, ac religiones non succedunt, Gulielm. de Benedict. in cap. in cap. Raynutius, in verb. & uxorem nomine Audelasiam in principio num. 220. cum seq. iddem testatur Boer. decis. 354. Couar. c. 1. in fin. de test. D. Regens Tapp. in Auth. ingressi, in verbo sua cap. 13. nu. 19.

14 Nec secundo rationes, a Tello consideratæ, subsistunt, dum putat monasterium admittendum ea ratione, quia si renunciatio continet sub se conditionem tacitam, si ipsi renuncianti deferatur hæreditas, cessat ex quo tempore mortis non monacho, sed ipsi monasterio deferretur. Ad cuius difficultatis resolutionem duo sunt ponderanda.

Alterum regulam, legis superseditis. ff. de acquir. hæred. §. quod renunciatio habet tacitam conditionem prædictam, si deferatur esse intelligendam, si sibi, scilicet, vel alteri ex eius persona deferatur, cui etiam renunciationem nocere non dubitatur, prout explicat Couarr. d. cap. quamuis. 3. part. §. 2. sub nu. 3. vers. non oberit, & tenet Cagnol. in d. l. fin. C. de pact. nu. 207. Quod vero monasterium hæreditatem Monacho delatam, ex persona ipsius monachi recipiat, & acquirat, qui si esset in seculo, debuisset succedere pater, quia, si eo tempore naturaliter esset mortuus, tunc monasterium non acquireret sic, quando pro mortuo habetur, qui a renunciatione se è medio abstulit. Napod. in consuet. si quis, vel si qua. num. 195. Castr. in l. plane. §. si duobus. ff. de leg. primo, Angel. conf. 300. num. 4. ex quo ideo illud ius renunciatum non potuit in monasterium transferre, colliguntur ista ex Couarr. loc. cit. par. 3. §. 2. a num. 3. Molin. de iustit. & iur. disput. 140. col. 6. vers. non solum, & melius idem Molina Iesuit. de maiorat. disput. 579. col. 10. num. 15. vers. hinc constat, & dicit Minad. in fine repetit. constit. in aliquibus, nu. 42. Et licet monasterium in actu adeundi ex communiore sententia non indigeat monachi persona, sine quo, vel etiam eo inuito, adire potest Dom. Tapia in Auth. ingressi, in verb. ipso ingressu, num. 94. & sequens Borgnin. Cavalcan. decis. 1. vol. 3. num. 50. Sasseus de iustit. & iur. lib. 2. cap. 41. dubit. 11. num. 87. vers. quomodo.

Eget tamen illius persona in actu acquirendi in hoc, ut sine eo non deferatur hæreditas, quæ primo deferretur monacho, nec momento apud eum manet, sed monasterio acquiritur, mediante persona monachi ex reg. l. plane, & not. in l. necessarijs. ff. de acquir. hæred. Ita ut etiam attenda opinione Cano-

nistarum, quod recta via quærat monasterio, intelligitur, scilicet, contemplatione monachi viuentis, ut Decius conf. 31. in fin. Minad. in repetit. constit. in aliquibus, in 8. not. n. 30. Castan. in consuet. Burgun. rub. 7. §. 17. vers. ex quo dixi, sic etiam excluditur illa tacita conditio, si sibi deferatur, nam intelligitur, vel alteri ex eius persona, vel ex eius facto, & causa, ut latè Ann. d. conf. 45. nu. 92. & ex supra dictis patet.

16 Nec obstat §. sed & hoc præfenti in Authen. de sanctis. Episcopis, quem refert Tello. num. 52. quia cessat illius dispositio, quando constat de tacita voluntate ingredientis religionem in contrarium, ita D. de Franch. decis. 29. Nec Beron authoritas obest, quia intelligitur in terminis capituli perlatum. 19. q. vltima, ubi Petronilla nedum non renunciauit, sed tempore ingressus donauerat omnia bona sua monasterio: ergo affectus ingressi erat in contrarium, ut scilicet, per eum monasterio acquireretur, ex quibus remanet immota prædicta communis opinio, in casu scilicet, ingressus non esse, contemplationem personarum attendendam ad annullandum renunciantem ipsis personis cõ-

17 templatis præorientibus. Post hæc scripta vidi Reuerendum Patrem Molfesum, in suis commentarijs ad has consuetudines, qui in prædicto cap. de renunciatione. q. 17. nititur cõtrouertere decisiones prædictas S. Conf. & dum rationem num. 37. refert, non bene recordari opinor propositionum indubitatarum de consuetudine, dum dixit in eo casu superfuisse vterinum fratrem, cum is de consuetudine non sit præferendus sorori vterinæ, & proinde in renunciatione, quando in ea contemplantur personæ masculorum, deberent esse masculi tales, qui secundum consuetudinem deberent præferri, prout optimè in ea decis. 375. num. 5. aduertit Præf. de Franch. sed posset prædictus respondere, quod id, quod diximus de vterino scilicet, in eius beneficium non esse ius accrescendi posse habere contradictorem, cum ipsemet Molfes. vterino ius tale concedat, part. 3. de success. ex testam. q. 22. num. 15. & iterum miror quare nitatur author ille assignare rationem illius decisionis, aliam ad assignata, & declarata per D. de Franch. qui fuit author illius, & dixit, quod Sac. Confil. fundauit se in realitate renunciationis, quæ si non fuisset pro tali habita, sorores fuissent admissæ ad successionem.

18 Ex prædictis modo deueniendo ad quæstionem de consuetudine, concludendum erit, quod, si non adest habilitas ex-

tre-

tremorum in ipso monasterio, ac monaco, videlicet, quando monachus intrauit monasterium, quod non potest possideri, nec in cõmuni, quo casu non potest monasterij, vel monachi persona attendi ad verificandam illam retraditionem, postquam hæreditas est iam delata ad transferendam, scilicet, illam in personam, ad cuius beneficium est facta renunciatio, prout ex Capycio diximus supra decis. 159. nu. 14. ex quo amplius, vt diximus, monachus non potest acquirere, & denegatur delatio prædicta, ex quo est realis mera renunciatio, in casu prædicto limitabitur in hac renunciatione id, quod diximus supra in quarta inspectione §. 7. nu. 6. quod, scilicet, possit illa persona, cui est facta renunciatio, pro se, & suis hæredibus disponere de bonis antiquis, non relicta medietate, secundum consuetudinis dispositionem, quia prædicta procedunt in renunciatione, translatiua, vel quæ, cum sit personalis, & non merè abdicatiua, potest in casu delationis transferri per fictam illam, & momentaneam retraditionem ex Capyc. loc. citato, quæ non procedunt in casu istius renunciationis, quæ ab ingrediente monasterium fit, cum ipsa amplius non habeat animum acquirendi, & hoc casu esset iste momentaneus actus acquisitionis considerabilis, cū possit afferre iuris diuersitatē, prout in simili dicit Grat. discept. for. cap. 132. num. 30. alias regulariter non esset considerabilis, vt ibi. Ista enim renunciatio tollit penitus de medio ipsum renunciantem, quæ cum habeatur pro mortua, non poterit ex ipsius renunciantis persona defendere ipsius dispositionē per prædictam retraditionem, & probantur prædicta per Sforz. Odd. conf. vlt. nu. 33. & 34. quem refert Mastrill. decis. 65. nu. 15. vbi istæ renunciationes adeo reales sunt, & tollunt de medio renunciantem, vt faciāt locum etiam omnibus agnatis, & transuersalibus, sicut quando renunciatio est facta causa instituendi perpetuum maioratum, quia tunc cessat ratio primæ contemplationis, sed succeditur per alios vocatos in maioratu, quia tunc est facta contemplatione omnium vocatorum in maioratu, si rectè intueatur, ita Molina in lib. 2. cap. 3. num. 48. Cancer. cap. 15. lib. 3. num. 35. qui Puteum refert d. num. 34. in conf. Sfor. Odd. Gabriel. conf. 89. num. 03. volum. 1. hinc etiam notabis, quod in bonis antiquis intra districtum nec ipsamet renunciants poterit institui in totum, sed in sola portione libera, veluti in medietate, reliqua omnia ab intestato debentur alijs agnatis, cum fauore omnium agna-

torum sit facta renunciatio; similiter ex prædictis concludendum erit in renunciatione facta per patrem in bonis maternis. & per matrem in paternis iuxta nouum vltim, de qua re, quia latè tractabimus infra in consequenti, dum de consuetudine Capuanæ, & Nidi loquemur, illuc teremittimus, sufficiat pronunc, quod per terminos prædictos sic est concludendum, cum sit penitus abdicatiua prædicta renunciatio, eoq; magis, quia nõ fuit per illam data potestas, disponendi ipsi matri liberè, sed secundum consuetudinem in scriptis redactam, & ideo non poterit disponere, nisi iuxta formam à consuetudine præscriptam, sic etiam, quia non fuit facta in prædicto vsu renunciatio ipsimet filijs, & eorum hæredibus, vt posset dispositio ipsorum tueri eo modo, quo diximus, quando renunciatur ipsimet, de cuius successione agitur, sed hic penitus ipsi parentes tolluntur de medio, & vocantur coniuncti ex parte bonorum, & sic omnes coniuncti, & ista est veritas, & in prædictis casibus à Doctore præcitatis, prout per de Franch. & alios notatur stipulatio Aquiliana ad efficiendam renunciationem realem, de qua supra diximus, hoc aduertendo, quod quando alias renunciatio non est per se realis, tunc si præmoriuntur illi, quorum causa fuit facta renunciatio, & licet suffulta sit acceptilatione, tamè deficit, quia ipsa clausula per se est accessoria, vt diximus in prima inspectione, & semper seruatum fuisse in Sacro Consilio, vt in prædictis decisionibus, non obstante Aquiliana stipulatione, dicit Lanar. conf. 49. numer. 6. qui refert plures decisiones Sacri Consilij, quicquid dixerit in contrarium Anto. de Alex. in additio: quæ incipit aduerte, quia sub num. 31. hic veri. limita secundo, & diximus supra in principio, dum de acceptilatione loquuti sumus, & optime fundat in hoc cõtra prædictam opinionem Pisanell. in addit. quæ incipit hic essent repetenda, sub num. 195. in consuetud. si quis, vel si qua, quatenus vero sit standum solutionibus dictis ibi ad consilium Rom. iam diximus supra in princ. hic loc. cit.

Repetit. Par. 3. §. 9.

- 1 *Sollemnitas requisita ex S. Concilio Tridentino sess. 25. cap. 16. de regularibus, vt renunciatio fiat cum licentia Ordinarii, an seruanda etiam in monasterijs exemptis.*
- 2 *Licentia Episcopi requisita per Sac. Concilium*

silium Tridentinum est diuersa, ab exploratione voluntatis ab eodem S. Concilio requisita.

- 3 *Sollemnitatis prædictæ nu. 1. an requiratur quando per viam contractus non procedit renunciatio, sed per viam ultimæ voluntatis in testamento.*
- 4 *Sollemnitatis prædictæ cessat, quando fit à maiore, non autem à minore controuertitur.*
- 6 *Sollemnitatis Sac. Concilii prædictæ an procedat, & requiratur quando renunciatio fit ante ingressum, licet intuitu ingressus.*
- 7 *Molseus reprobat in addit. ad q. 16. nu. 6. de renunciat.*
- 8 *Sollemnitatis prædictæ requisita à S. Concilio non procedit, quando ante ingressum valde monasterium se obligat, quod ingressurus renunciabit.*
- 9 *Monasterium quomodo excludatur per renunciationem monaci.*
- 10 *Monasterium promittens ingressuri renunciationem, quomodo excludatur absq; eo, quod renunciatio subsequatur, & qualiter talis promissio intelligatur.*
- 11 *Cautela ad effugiendas difficultates in renunciationibus faciendis per ingressuras.*
- 12 *Metus quando renunciationem infringat.*
- 13 *Metus non præsumitur, quando mina, & verbera non probantur.*
- 14 *Metus non admittitur, quando renunciatio fit in loco extra potestatem personæ, de cuius coactione dubitatur.*
- 15 *Dolus quomodo, & quando renunciationem oppugnet, & an re ipsa, vel ex proposito requiratur, & quando nu. 16.*
- 17 *Auth. sacramenta puberum non procedit interueniente dolo.*
- 18 *Iuramentum interueniente dolo, vel metu, an sit ipso iure nullum, vel requiratur relaxatio.*
- 19 *Metus & doli præsumptio tollitur, quando cum iuramento, & ex iusta causa renunciatio fit patri, vel matri de paterna, vel materna successione per filiam dote recepta. nu. 20.*

S. 9. De exceptionibus aduersus renunciationem excepta lesione, de qua agitur in S. sequen.

D Tertium, & Vltimum de renunciationum defectibus, ac nullitatibus, nec non de restitutionibus aduersus ipsas renunciationes.

Prima se se offert nullitas ex defectu sollemnitatis, à Sac. Concil. Tridentino ordinatæ in sessione 25. cap. 16. de regularibus, quando scilicet processit renunciatio absque licentia Ordinarij.

In qua quærendum primò, an ista dispositio sit ordinaria, ac vniuersalis seruanda, etiam in locis exemptis, & de facto vidi plures renunciationes monasteriorum, Neapoli existentium, videlicet Reginæ Cœli, Monasterij Sanctæ Crucis de Luca, Sancti Gaudiosi, Sancti Francisci de Obseruantia, & alios plures, quæ licet essent exempti in eis, prædictam sollemnitatem esse seruatam obseruauimus, & sic à Sacra Congregatione Cardinalium interpretum Sacri Concilij fuisse claratum, videlicet, licentiam requiri, etiam cum monasterium est exemptum.

testatur Nauarr. conf. 53. num. 4. de regul. lex enim generaliter loquens, includit quoscumque priuilegiatos, si in illa materia, de qua agitur non reperiatur habere speciale priuilegium, Dec. in l. in testamento, C. unde lib. & conf. 5. Alciat. lib. 4. Paradoxo. cap. 10. Tiraquell. de retract. glo. 14. num. 91. Doct. in l. nemo potest, vbi Crot. num. 19. Ripa num. 52. ff. de legat. primo. Vsq. controuersiar. illustrium cap. 45. num. 2. & 84. firmat Bursat. conf. 81. num. 19. volum. 3. & passim à Doctoribus ista auctoritas Sac. Concilij allegatur, vt inferius dicitur, nec alibi fit inter Doct. exemptio prædicta, in aliquo occurrenti casu allegata, prout de facili potuisset occurrere, quando fuisset vera, & quod prædicta constitutio omnes indifferenter comprehendat in simili, dixit Canceri cap. 15. num. 212. dum dicit tam minores, quam maiores annorum 16. † Et aduertendum diuersam esse licentiam Episcopi requisitam in renunciationibus, iuxta cap. 16. dicti Sacri Concilij ab exploratione voluntatis, de qua in eopum Concilio disponitur.

Et Ibidem

Ibidem in cap. 17. in quo vidi nonnullos æquiuocare, cum sint penitus diuersa.

3 Limitatur prædicta dispositio, quando non procederet per viam contractus; sed per dispositionem in testamento, Borgognin. in decis. 11. num. 12. in fin. part. 3. contra tenet Spino. in specul. testamen. glo. 12. de legat. relict. monac. num. 59. Guttier. in cap. quamuis, in verb. dum nuptui num. 4. qui dubitauit, & Thesaur. quæst. foren. cap. 56. lib. 2. num. 5. ex identitate rationis in vtraque dispositione procedere dixit ordinationem prædictam, & dicit ita consuluisse Guttier. in d. c. quamuis, & opinionem hanc sequitur Cancer. d. cap. 15. nu. 217. pluribus alijs relatis, & prædictam veriore opinionem appellat. Grat. in addit. ad decis. March. 37. num. 9. in addit. num. 3. contra Spino. in d. speculo, ex Menoch. casu 436. in addit. num. 16. quam sequitur idem Guttier. lib. 2. Canon. q. cap. 1. à num. 26. qui tenet non procedere in testamentis, quam probat Ceuall. lib. 1. quæst. 63. num. 7. vbi alios allegat, & apud eos videas rationes in contrarium ponderatas everti, & hanc opinionem libenter sequor, attentis rationibus à prædictis relatis.

4 Secundò limitatur prædicta dispositio dicti Sacri Concilij in renunciatione, quæ fit per minorem ante decimum sextum annū completum, non autem à maiore, ita intelligit prædictum Capitulum Menoch. de arbitrarijs casu 436. num. 8. cent. 2. Sed in hoc contrarium tenuit Cancerius variar. cap. 15. lib. 3. nu. 220. & alij per eum relati.

6 Tertiò limitatur in renunciatione, quæ fit ab eo, quæ nondum ingressa est, nec habitum susceperit, & sic non procedat in actibus, ac renunciationibus factis ante nouitium, Guttier. in d. cap. quamuis, num. 4. Gamm. decis. 375. Burgognin. decis. 11. num. 115. & alij relati per Thesaur. quæst. præd. 56. nu. 9. Riccius in prax. Ecclesiast. decis. 651. Gratian. decis. March. 37. & Cancer. variarum resolut. cap. 15. de renunciat. num. 335. qui dicit, hodie esse hoc extra omnem controuersiam, vt talis renunciatio facta à cogitante ingredi, non subiaceat prædictæ dispositioni S. Concilij, stante declaratione facta per congregationem Concilij prædicti, vt testantur Doctores prædicti, & Nauarr. per Cancer. relatus, & Menoch. qui ponit integram congregationis decis. in addit. ad lib. 2. de arbit. ad casum 438. in 2. casu num. 3. & seq. & sequitur Modernus Pater in commentar. ad has consuet. in tit. de renunciat.

7 q. 16. num. 15. † quicquid in contrarium ni-

tatur, idem Pater in addit. ad prædictam q. 16. num. 6. cum diuersa sit conclusio. an si ingressus non subsequatur valeat ipsa renunciatio, & tali casu non esset opinio absque maxima ratione tenere renunciationem causa non subsequuta posse condici per renunciantem per conditionem ob causam. l. 4. & ibi Barto. ff. de condiçt. ob causam, alia est quæstio præsupposito, & subsequuto ingressu, & secundum ista sunt intelligendi prædicti authores, & sacra Cõgregatio Concilij, & ita declarat Menoch. in addit. prædicta ad casum 436. de arbitrar. iud. num. 8. qui refert Tiraquell. ita sentire in tract. suo, Quod causa cessante, cess. effect. in prim. par. num. 232. inquit enim Menoch. quod tunc ad seculum reuersus iure communi omnia bona recuperat, cessante causa renunciationis, prout etiam dicit idem Menoch. loc. cit. num. 9. tractans de donationibus factis intuitu ingressus, vt & illæ reuocentur iure communi, ipso ingressu non subsequuto.

8 Quartò potest limitari prædicta dispositio, quando antequam tractaretur ingressus per ipsam renunciantem, præcessit promissio ipsius monasterij per quam se obligauit tempore ingressus fieri facere renunciationem per ipsum ingressurum in ampla forma, specificando renunciationem, videlicet per abdicationem penitus ipsius renunciantis ab omnibus hæreditatibus, quo casu videtur ipsum monasterium, non vigore renunciationis, quæ fit ab ipso ingrediente monasterium, sed proprij contractus à prædictis se excludere; renunciare enim potest ipsum monasterium absque auctoritate Ordinarij bonis acquirendis, & in ijs sibi præiudicare Couarr. in par. 3. relect. cap. quamuis, de pact. in 6. §. 2. col. 5. in princ. vt late per Stephan. Quarant. in summa bull. in verb. alienatio rerum Ecclesiæ num. 43. Aldobrandin. in cons. 26. num. 83. & seq. qui in specie loquitur de consensu monasterij in renunciationibus.

9 Vnde si ideo excluditur monasterium, quando excluditur virtute renunciationis, factæ ab ipso Monacho, quia obligatur ad non petendum ex persona monachi ipsa bona renunciata, quæ obligatio descendit in ipsum monasterium, vt optimè aduertit Aldobrandin. in cons. 26. num. 75. & sequen. ex Barto. in l. si vnus. §. pactus ne pateret. ff. de pact. col. 4. num. 11. vers. tertia vis est, ex auctoritate etiam Purpurati in l. fin. num. 191. 10 vers. & etiam dato, C. de pact. † prædicta, cessant, quando principaliter ipsum monasterium promisit renunciationem faciendam

dam à monaco, & sic promisit se excludi facere per renunciationem monaci: ergo verè promississe creditur proprium factum, quo ad obseruantiam ipsius renunciationis, & quo ad ipsum erit habenda pro facta, quia postquam monachus effecit professionem, omnia promissa existunt in potestate ipsius monasterij, vt in simili optimè concludit de Ponte in conf. 6. sub num. 37. vers. stante supradieta conclusione num. 39. vol. 2. Si enim promisit ipsam renunciationem monasterium, non poterit deinde ipsummet illam impugnare, quia de ipsius euiditione tenetur vigore prædictæ promissionis, tex. in l. exceptione doli C. de euid. nam monasterium, dum promisit renunciationem futuram, intelligitur ipsam promississe, in forma valida, secundum glos. in l. huiusmodi, in princ. ff. de leg. primo, vbi Bald. eam notat, & Alex. colum. 3. & Ias. in l. stipulatio ista habere licere in princ. col. 4. vers. iuxta istud notabile. ff. de verb. oblig. itaque, qm̄ præcessit promissio monasterij, non erit disceptandū de renunciatione facta à Monacho ingrediente, cū, & si ipsa in solemnitate deficiat, poterit monasterium repelli ex propria, & iurata renunciationis promissione, qm̄ in solis acquirēdis ipsa renūciationis promissio perneceffe consistere dicit: respectu em̄ monasterij omnia acquirenda dici possunt, quod vero monasterium absque solemnitate possit renunciare de voluendis, Dominus Pascalis in par. 3. cap. 7. num. 26. vnde per ista potius euitatur dispositio prædicti Concilij, tamquam non necessaria in hoc casu, quam limitatur, & prædicta comprobantur, quia videntur cessare omnes rationes, per quas Sacrum Conciliū prædictam solemnitatem introduxerit, cum prædicta promissio præcedens videatur excludere omnem suspicionem, quæ posset præsumi in persona ipsius renunciantis, & potius videatur executio promissionis factæ à monasterio, quam lex ratam habet, quam principalis renunciatio ipsius ingressuri, agitur enim de renunciandis bonis in eo tempore, quo monasterio ex persona ipsius renunciantis erāt acquirenda, & hoc modo monasterium impugnando prædictam renunciationem, diceretur venire contra propriam promissionem, quod permittendum non est. l. post mortem. ff. de adopt. Surd. decis. 149. in fin.

II verb. & ibi relati, ¶ vnde ad effngiēdas prædictas, & alias difficultates, non superfluum cautelam putarem, vt tempore, quo stipulatio contrahitur de receptione ipsius personæ ingressuræ per monasterium, procuretur

- fieri promissio in specifica, & distincta forma renunciationis faciendæ per ipsam ingressuram, prout ab ipsamet erit postea exequenda, prout pluries vidi obseruatum.
- 12** Secunda erit exceptio, quæ posset ipsam renunciationem impedire, vel infringere, si allegetur facta per metum, quæ exceptio, nisi concurrat enormis læsio, non cassat rescissionem, Couarr. part. . §. 4. num. 7. vers. nona conclusio, Osafo. decis. 129. Menoch. de præsumptionib. cap. 127. num. 14. Seraphin. de priuileg. iuramen. priuileg. 21. num. 31. Ondedeus conf. 29. num. 48. Bertazzol. conf. 25. num. 9. Hartmand. Pistor. qui prædictos secutus est in quæst. par. 5. nu. 69.
- 13** Qui metus non præsumitur, imò excluditur, quādo minæ, & verbera nō probantur, Aldobrand. in conf. 26. vol. 1. nu. 51. & Parisius, qui plures refert prædic. conf. 26. nu. 67.
- 14** Excluditur similiter metus exceptio prædicta, quando renunciatio est facta per filiā, iam seorsum existentem ab ipso patre, vel persona de cuius coactione dubitatur, vt, quia fit ab ea, iam existente in monasterio, non enim metus exceptionē allegare potest, quæ actum renunciationis fecit in sui libertate existens, Aldobrandin. in prædicto conf. 26. lib. 1. num. 52. & 53. vel quia fit in aliena domo, existente filia, præsentibus alijs coniunctis, ita Paris. loc. cit. nu. 68.
- 15** Tertia erit exceptio aduersus renunciationem doli ex proposito interuenientis in ipsa renunciatione, quæ exceptio probatur apertissimis verbis, per tex. in cap. quamuis pactum, de pact. in 6. quem dolum communiter extendunt Doctores ad dolum re ipsa, qui ex enormissima læsione causatur, qui, quamuis sit præsumptus, proprio dolo comparatur, ita post Castren. Aret. Soc. & Dec. tenet ex communi opinione, Paris. d. conf. 26. num. 73. lib. 3. Eugenius conf. 28. nu. 49. & 50. lib. 1. Aldobrandin. d. conf. 26. num. 110. Cephal. conf. 34. num. 24. & conf. 142. num. 29. lib. 1. quos sequitur Castill. lib. 3. cap. 2. nu. 39. & 40.
- 16** Nec tamen credas dolum ex proposito simpliciter, & absolutè considerandum, nā quando interuenit dolus ex proposito, non per hoc erit absolutè admittenda rescissio renunciationis, nisi concurrat enormis læsio, ita Thesaur. decis. Pedemont. 67. nu. 1. vers. in contrarium, vbi propter dolum, contractus cum iuramento factus, non rescinditur, nisi concurrat enormis læsio, Ias. in Authē. sacramenta puberum num. 50. & 51. & Alciat. in cap. cum contingat num. 97. de iureiuran. & omnes relati supra in exceptione
- E e 2 metus,

- 17 metus, † tex.n. in Auth. sacramenta pube-
rum, extante dolo, non procedit, & in hoc
vnanimiter omnes Doctores consentire,
inquit Castill. loc. cit. num. 19. Decius conf.
180. num. 4. Ias. conf. 133. colum. 4. & 5. lib.
4. Natt. conf. 658. num. 12. lib. 4. Burg. de
18 Pac. conf. 28. num. 14. † an verò iuramen-
tum, interueniente dolo, vel metu, sit ipso iu-
re nullum, vel requiratur relaxatio, Guttier.
in d. cap. quamuis, in verb. si tamè iuramèto,
num. 1. vbi latè remittit, Afflict. tamen in-
quit in decis. 322. num. 6. quòd licet de iure
civilis sit nullum iuramètum, metu exortum,
de iure canonico debeat ab eo peti absolu-
tio, contra magis communiter DD. te-
nere dixit Castill. loc. cit. nu. 26. ex Pedroch.
conf. 26. num. 3. Caldas Per. in verb. læsis, in
l. si curatorem habens, num. 1. colum. 3. vers.
idque adeo verum, quando dolus ex propo-
sito interuenit, quando vero ex dolo rei ipsa,
videlicet, ex læsione enormi, vel enormissi-
ma requiratur absolutio secundum commu-
nionem sententiam, contra quam plures ten-
uerint Neuizan. conf. 22. & 23.
- 19 Tollitur quoque metus, & doli præsum-
ptio, quando renunciatio iurata sit ipsis Pa-
tri, ac matri de paterna, vel materna hæredi-
tate secundum communem opinionem, ac
inductionem DD. in d. cap. quamuis, de qua
per Paris. d. conf. 26. num. 66. lib. 3. sequitur
plures referens Castill. loc. citat. lib. 3. cap. 2.
num. 70.
- 20 Quod tamen intelligendum, quando iu-
sta causa præcessit, & dos congrua, vt ibidem
notat plures alios, referendo idem Castill.
num. 72. & dixit Molin. de primogenijs lib.
2. cap. 3. num. 27. & 28. de quibus, quia spe-
cialiter dicemus inferius in enumeratione
circumstantiarum excludentium ipsam læ-
sionem, hic non dicimus.

Repet. par. 3. §. 10.

- 1 Læsionis quotuplex sit species, & qua sint
declaratur.
- 2 Læsio qualis sufficiat ad obtinendam resti-
tutionem in integrum, & Auth. sacramen-
ta pube- rum, an procedat, data enormi,
vel enormissima læsione, & concluditur
nu. 3. ex veriori opinione.
- 4 Læsio excluditur in renunciatione, qua fit
ex causa monacatus, quando enuncians
habuit dotem ingressarum.
- 5 Renunciatio an & quando inuolidetur, ex
quo renuncians potest retrahi à religio-
ne distinguuntur varii casus.

- 6 Læsio excluditur in renunciatione, quando
renuncians habuit animum donandi.
Et donatio quando, & in quo casu exclu-
dat læsionem.
- 7 Læsio excluditur in renunciatione, qua fit
patri, vel matri viucentibus de eorum
hæreditatibus ex iusta causa, & quia
agitur de hæreditate nondum delata,
num. 8.
- 9 Iser. opinio intit. de nat. success. feudi de
restituenda sorore aduersus dotationem
controuertitur, & per Doct. Siculos com-
muniter oppugnatur.
- 10 Læsio non consideratur, quando renun-
ciatio processit ex pia causa, vel iusta,
puta ratione maioratus, & aliis de iustis
causis.
- 11 Læsio quando d. condecanti dote recepta
excludatur in renunciatione, & quomo-
do cum dote in renunciatione læsio con-
currere possit d. sinetè per auctorem,
deklarantur omnes casus.
Et filia dotata quancq. renunciauit possit
aduersus renunciationem per viam læ-
sionis venire ob generalitatem renun-
ciationis.
- 12 Renuncians recepta dote de paternis, &
maternis omnibus aliorum successioni-
bus ex transuerso excluditur ratione
consuetudinis, & quo modo renunciatio
coherencia consuetudinis vestiatur.
- 13 Tempus dotationis metitur læsionem in
dotatione patris, vel matris.
- 14 Tempus mortis mittitur læsionem dotata
de vnus, scilicet paternis, in aliorum pa-
trimonijs, in quibus legitima tantum
datur, quando renunciauit omnibus
prædicta dotata.
Et paragium quando infra legitimam debe-
tur, metitur secundum legitimam tem-
pore mortis attento, ad declarandam
læsionem in renunciatione.
- 15 Doctores ratio communis confutatur, d. d.
dicunt, quod si omnino filia legitima
danda esset dispositio, cap. quamuis esset
frustratoria, ex quo cap. prædictu, præ-
cipue ab intestato intelligitur.
- 16 Cap. quamuis pactum de pactis in 6. pro-
cedere etiam nulla dote recepta, non ta-
men excludi supplementum.
- 17 Renuncians quo casu renunciauit le-
gitima, quando præterfione legitima
excludatur.
- 18 Tempus mortis inspiciendum in dignoscen-
da læsione in persona cui legitima debe-
tur, qua renunciauit.
- 19 Filius an & quando recipiens à patre
in

solutum rem aliquam pro legitima excludatur à petitione supplementi.

- 20 *Laesio magis consideratur in hereditatis delatę renunciatione, quam defrenda.*
- 21 *Paupertas renunciatis personae adiuuat restitutionem aduersus renunciationem, & quando.*
- 22 *Renunciatio an & quando reuocatur ex dispositione l. si unquam, C. de reuocand. donatio. & quando, & quibus in casibus.*

S. 10. De exceptione laesions, & quae circumstantiae ipsam excludant.

Varta principalis exceptio, qua potest renunciatio eueri, est laesionis, ad cuius distinctā declarationem videndum erit de tribus principaliter. Primò, quòtriplex fit laesio. Se-

condò, quae laesio sufficiat ad obtinendam restitutionem aduersus renunciationem. Tertio, quae circumstantiae excludant laesionem, & quae circumstantiae laesionem constituent, & proficiant ad renunciationis rescissionem obtinendam.

- 1 Ad primum triplex reperitur species laesionis. Prima est, quae dicitur enormis, & ista verificatur, quando damnum versatur circa tertiam partem, vel secundum alios in sexta parte, vt per Barto. & DD. in l. societatem. §. arbitratorum, iuncto tex. in l. vnde sineruz, cum ibi not., ff. pro soc. per Dec. conf. 39. num. 7. Cuman. conf. 50. Secunda est laesio enormior, quando scilicet dimidiam excedit, las. in conf. 55. col. 2. volum. 1. Bellamer. conf. 24. col. 4. Curt. iun. cōf. 141. col. 3. Tertia est species laesionis, quae enormissima dicitur, & haec non solū verificatur, qñ est laesio in toto, verum etiam, quādo nimis dimidia terminos excedit, vt per Couarr. in d. cap. quamuis pactum, de pact. in 6. in 3. par. §. 4. num. 5. vbi alij per ipsum relati, praedictam distinctionem sequitur Bonifacius Rogerius conf. 16. nu. 47. & seq. & in conf. 37. in prin. lib. 1. qui refert Autorem Corneum consil. 133. num. 8. in fin. volum. 3. & praedicti explicit excessum praedictum, quando ad dāni

tres partes peruenit, vt si rei pretium de quadrigentis esset, & solum centum data, & mille vel si filiae quatuor debeantur, & mille solummodo data essent, prout voluit Corn. conf. 214. nu. 4. volum. 3. & conf. 27. num. 5. volum. 4. Et praedictam distinctionem sequitur Ioseph Ludou. decis. Perus. 18. nu. 6. 2. eadem distinctionem sequutus est Castill. eo modo, quo retuli in praedicto lib. 3. cap. 2. num. 15. hoc tamen addito, vt iuxta qualitatem rerum, personarum, ac locorum, & accidentium circumstantias ad boni viri arbitrium omnia reponantur, prout voluit Marcus Antonius Eugenius conf. 28. num. 39. 40. & 41. lib. 1. Georgius de Cabedo decis. Lusit. 70. num. 1. & 2. Mauritius Dolanus in tract. de in integr. restit. cap. 124. fol. 150. & 151. ex Corneo consil. 62. volum. 3.

- 2 Ad secundum, quae ex praedictis laesionibus sufficiat ad obtinendam restitutionem in integrum, licet Ductores communiter teneant Auth. sacramenta puberum procedere, data enormi, vel enormissima laesione, prout refert Burg. de Pac. conf. 3. num. 20. & 29. tamen idem conf. 28. num. 11. 16. & 21. contrarium tenuit magis communem DD. opinionem referens; data tamen enormissima laesione, quam sententiam sequutam esse à Iudicantibus in Senatu ibi relato, maximamq; habere equitatem (idē dixit) & quā diuersa inter Doct. opinionum sit secta colligi fas est ex Fachin. controuerf. lib. 2. cap. 14. Cephal. Pancirol. Port. Imol. Riminal. & alijs relatis à Castill. loc. cit. num. 16. inter ceteros à Burg. de Pac. conf. 5. num. 7. & Socin. iun. consil. 67. prima praesentis ex nu. 22. cum senuen. lib. 2. & hanc sententiam solitum fuisse sequi Sacrum Consilium, refert Afflic. decis. 322. num. 11. tanquam æquiores sequitur Achilles Pedrocha in consil. 26. num. 2. & praedictos intrepidè inquit sequi Castill. loc. cit. num. 18. in fine. contentus ipsorum sola relatione, & licet nonnulli ex DD. distinxerint inter enormē, & enormissimam laesionem, vt in enormi negatur, in enormissima detur restitutio, vt per relatos per Couar. in d. cap. quamuis, par. 3. §. 4. num. 3. Pancirol. conf. 1. & asserit Fachin. lib. 3. cap. 14. in princ. † verior est opinio, quòd talis distinctio non sit admittenda, vt in quacunque laesione restituendus sit minor laesus aduersus contractum, etiam iuramento formatū, vt per Cald. de Pereira in l. si curatorem habens, in verb. laesis. num. 1. colum. 2. vers. quando igitur minor, & col. 3. in verb. praesumitur enim dolus, & Pe-

droch. conf. 26. num. 3. Fachin. lib. 3. cap. 14. Hyppol. Riminal. conf. 228. num. 36. & 50. lib. 2. & infinitos refert Castill. vltra prædictos loco cit. num. 25.

Ad tertium, quæ circumstantiæ excludant ipsam læsionem.

- 4 Prima circumstantia est, quando renunciatio processit ex causa monacatus, vt quia renuncians vult mundum relinquere, & Deo seruire, tunc excluditur omnis læsio, quando videlicet, ipsa habet iam paragium ingressarum, fundat Couarr. d. cap. quamuis, in tertia part. §. 4. num. 5. vers. ceterum si verum est, Decius conf. 31. Crauett. conf. 160. in princ. & conf. 938. in milite Hierosolymitano renunciante, Ceph. conf. 467. nu. 59. Valq. de success. creat. lib. 2. §. 18. nu. 100. Guttier. eod. cap. quamuis, vers. cum nuptui. num. 1. Anton. Sola de ali. minor. glos. 2. num. 26. in comment. ad constit. Pedemont. Molin. de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 3. nu. 27. Theaur. decis. 66. num. 2. circa fin. Theaur. quæst. foren. cap. 56. lib. 2. num. 11. qui alios plures allegat Aldobrand. conf. 26. lib. 1. præcipue nu. 39. & seq. & nu. 81. non enim monasterium spelucris aliquem ad monacatum, ac religionem euocare debet, & dixit Pascalis noliter optimè in part. 3. cap. 7. nu. 25. de viribus patr. potest.

- 5 Sed quia in prædicta causa renunciatio contingit quoque dubitatio contra renunciationem, vt ipsa inualidetur, ex quo per ipsam retrahitur renunciatio à religione ex omnibus, quos viderim Aldobrad. in præd. conf. 26. ex autoritate Purpurati in l. fi. C. de pact. nu. 72. & seq. optimè distinguit tres casus. Primus est, qñ filia renūciat successioni renūciatura, siue ingrediatur, siue nō ingrediatur monasterium, & sic nullo modo contemplando ingressum, nec præsentem, nec futurum, & in hoc casu non posse procedere rationem, qua dicitur retrahi ab ipsa religione per promissionem, refert alios nu. 72. & sequen. Menoch. in primo casu in addit. ad lib. 2. de arbitr. ad casum 436. num. 1. Secundus est casus, quando filia, vel alia persona nondum deliberauerat ingredi, sed simpliciter promiserat non succedere in casu, quo religionem ingrederetur, & in hoc casu putat inualidari renunciationem, Aldobrand. loc. cit. nu. 78. & iste est casus nullitatis, ex quo renunciatio propter euentum illius conditionis ob metum non succedēdi retraheretur à religione, vt ibi optimè ex Socc. autoritate concludit. Tertius est casus, de quo in principio diximus, in quo penitus non solum non dicitur retrahi renun-

ciatio ab ipsa religione, quia, cum deliberauerit mundum relinquere, & se Deo dicere, repugnat, vt de rebus mundanis possit cogitare, sed etiam propter eandem rationem excluditur, vt diximus omnis læsionis consideratio, vt dixit loc. cit. Aldobrand. num. 79. & Menoch. d. casu 436. in addit. ad lib. 2. de arbitr. num. 3. cum pluribus sequen. & Minad. in repetit. const. in aliquibus, in vlt. notab. à nu. 2. 3. cum seq.

- 6 Secunda circumstantia, excludens læsionem, est quando renunciatio verè voluit donare, nam, licet in minore donatio sit ipso iure nulla. l. fin. §. cum autem, Cod. si maior fact alienat. rat. habuer. nec consensu curatoris, & Iudicis decreto confirmatur Bald. in l. 1. C. si aduersus donationem Castrensis in l. 2. C. eodem, & alij relati per Castil. loc. cit. num. 5. tamen confirmatur iuramento, & à donatione penitus excluditur læsio, quando certæ rei, aut quantitatis, vel iuris fuerit renunciatio ex dictis per Sforz. Odd. in tract. de restitut. in integr. par. 2. quæst. 32. quem non inuenio, Simoncellus de decretis lib. 1. tit. 2. in inspectione 3. num. 27. Ceph. confil. 210. volum. 2. ex num. 66. cum sequen. de Franch. decis. 119. num. 12. Hondedeus conf. 42. ex num. 24. vsque ad num. 35. lib. 1. Eugenius conf. 3. ex num. 41. vsque ad num. 65. Bonifac. Ruger. qui Onded. omnino sequitur conf. 16. num. 130. & seq. lib. 1. vbi maxime considerant, an vera sit, puta, & simplex, ac realis, & expressa donatio, an aliquo accepto, & in casu, quo correspectiue donatio in contractum deducitur, vt in correspectiuitate donatio tunc cum enormissima, vel enormi læsione dolosa arguatur, & fraudulenta ex opin. DD. per eos relatorum, quos etiam refert Castill. loc. cit. num. 6. Molin. d. lib. 2. cap. 3. num. 30. & 31. qui supponit maiorem ætatem, quando nulla iusta, vel rationabilis causa interuenit, dixi infra quarta circumstantia, ex quibus confidetur renunciationem non posse in se continere meram donationem, nisi quando tractatur de iure quæsito, vel hæreditate adita, & infimul, quod sit translatiua, & facta ab ea persona, quæ animum verè habet donandi, & proinde nullo accepto, aliàs non poterit prædicta circumstantia excludere considerationem læsionis, nisi prædictis concurrentibus, prout optimè in puncto renunciationis, notat Aldobrand. loc. cit. nu. 19. & seq. & num. 36. & 37. Crauett. conf. 114. nu. 11. & Alba Mandell. omnino videndus conf. 81. num. 42. cum sequen. & præcipue num. 55. Menchaca de succ. creat. lib. 2. §. 18. nu. 103. vnde

103. vnde etiam omnes correspectiuæ renun-
 ciationes ex prædictis similiter à regula me-
 ræ donationis remanent exclusæ, vide etiã
 iuxta prædicta distinguentem Cancer. d. lib.
 3. cap. 15. num. 223. cum pluribus sequē. vbi
 etiam admitti læsionem, inquit, quando de
 circumuentione, aut facilitate minoris ap-
 pareat, etiam in vera donatione.

- 7 Tertia est circumstantia non parum in-
 fringens læsionem, quando agitur de renun-
 ciatione, facta patri, vel matri, viuentibus
 de ipsorummet hæreditatibus, & sic tempo-
 re, quo iam hæreditas nondum fuit delata.
 Sed deferenda, tunc adeo læsionis confide-
 ratio excluditur, vt nec in minore sit confi-
 derabilis, Castrenf. conf. 174. contra superius
 col. 2. lib. 1. Veronens. conf. 17. colum. 3. Soc.
 conf. 263. colum. 2. lib. 2. Rip. lib. 2. respon-
 sorum de donat. reuocand. cap. 15. col. 7. cir-
 ca medium, in vers. non obstat, Paris. d. conf.
 num. 82. & num. 85. Alex. conf. 29. num. 16.
 lib. 3. Bonifacius Rogerius conf. 16. num. 66.
 67. 68. lib. 1. qui expressè dixit, quod in re-
 nunciacione hæreditatis defereudæ, & non-
 dum delatæ non ita grauè consideratur præ-
 iudicium, sicut in renunciacione iuris, aut
 hæreditatis iam delatæ, ita Parisius noster d.
 conf. 26. ex num. 81. lib. 3. quando fuit nu-
 pta cum dote condecanti, prout inferius in
 circumstantia dotis receptæ dicemus, &
 prædictam opinionem multoties seruata, &
 practicum dixit in Senatu Parisiensi ad-
 dit, ad Alex. conf. 29. num. 6. lib. 3. & in Con-
 silio Neapolitano Capyc. decis. 159. nu. 13.
 ante finem, Aldobrandia. conf. 26. nu. 111.
 & num. 118. lib. 1. Burgos. de Paz. conf. 5. nu.
 8. † Erit igitur ista circumstantia mista, quia
 dotata à patre, vel matre, & quia renuncia-
 tur deferendæ hæreditati, Grat. discept. for.
 lib. 1. cap. 148. num. 8. Molin. lib. 2. cap. 3.
 num. 28. ratione enim incertitudinis læsio
 excluditur, vt per Capyc. loc. cit. num. 15. &
 16. & Aldobrandin. prædicto conf. nu. 119.
 cum duobus sequen. & per prædictos, &
 alios plures Castill. loc. citat. num. 68. per
 totum vsque ad finem, & videndus Sforz.
 Odd. in conf. vlt. num. 53. & melius num. 55.
 & latè congerit etiam Cancer. d. lib. 3. cap.
 15. num. 65. † Ex quibus non videtur quo-
 nam modo fundari possint, & defendi opi-
 nio Ifern. (licet in hoc plurimum cogi-
 tauerim) in titjde nat. successionis feud. vbi
 tenet, sororem posse restitui, vel filiam ad-
 uersus dotationem factam à patre, vel fratre,
 per quam exclusa est dotata, à fisco, vel so-
 rore in capillo a successione fratris, vel pa-
 tris, cum sit ipsa dotatio munita ex iuris di-

spositione, & constitutione, & incertæ suc-
 cessionis, & nondum delatæ, quo casu cessat
 omnis læsio, prout contra Ifern. concludunt
 communiter Siculi, vt per Cumiam in repe-
 dieti cap. si aliquem, in verb. maritata, num.
 364. & latissimè confutat Cannetius prædi-
 ctam Ifern. opinionem in eodem capitulo,
 fol. 323. vers. incip. sed si fuerit minor. lo-
 quor in restitutione aduersus dotationem, &
 maritationem, non autem circa quantitatem,
 quia, quando apparet enormissima læsio,
 procedent prædicta per nos de supplemento
 ipsius dotis, iuxta etiam dispositionem cap.
 emergentium Regis Caroli in fine.

- 10 Quarta est considerabilis circumstantia,
 excludens læsionis considerationem, quan-
 do renunciatio processit ex aliqua causa pia,
 vel fundata in augmento familiæ, veluti, vt
 maioratus institueretur, vel augetur, ita
 Molina in d. lib. 2. cap. 3. num. 28. & sequen.
 vel vt aliquod opus pium institueretur, &
 limitari eo casu conclusionem, de qua per
 Ancharan. consil. 38. pro clariori colum. 2.
 Decium conf. 180. colum. 3. prout voluit
 Eugenius conf. 28. num. 37. & 38. lib. 1. de
 qua re dicemus infra in circumstantia do-
 tis receptæ, ita sequendo Molin. voluit Ca-
 still. loc. cit. num. 85. & 86. omnino viden-
 dus: ego etiam prædicta intelligerem pro-
 cedere, quando renunciatio processit, vt so-
 lethic Neapoli, vt plurimum fieri ad faci-
 liorem reddendum tractatum matrimonij,
 in aliquo ex fratribus, vel sororibus, veluti
 maiori, qui præcedentibus renunciacionibus
 aliorum facilius, & clarius matrimonium
 contrahere possit, & in eo casu nec minor
 ætas erit considerabilis, vt per Molin. loc.
 cit. num. 32. quemadmodum etiam prædicta
 militabunt in casu, quo esset fundata renun-
 ciatio in paupertate ipsius, ad cuius benefi-
 cium sit ipsa renunciatio, prout singulariter
 voluit Hyppolit. Riminald. conf. 228. num.
 76. lib. 2. secundum inductionem, factam à
 Castill. loc. cit. num. 87. & ad prædicta de
 Franch. decis. 119. num. 12. & 13. sic etiam,
 Lucas de Penna in fin. l. vnic. C. de imponen-
 lucrat. descript. lib. 10. col. fin. tractans quæ-
 sionem illam, an & quando sorora permittens
 fratrem solueutem, vel promittentem dotes
 in bonis paternis, vel maternis, sibi restitu-
 tionem ipsarum stipulari, censeatur illi do-
 nationem facere, in fin. dicit, [Vel dici, aut
 » mulier erat opulenta frater verò pauper, &
 » familia oneratus, vt tunc præsumatur do-
 » nasse, aut nulla alia bona habens, sed frater
 » diues, & tunc non.]

Quinta est circumstantia, quæ posset tol-
 lere,

lere, ac infringere ipsam læsionem, scilicet, quando congruam dotem constat habuisse ipsam renunciantem, vel legitimam, quando esset persona cui ius successionis spectaret: Si enim habuit dotem congruam, & virum condignum, ac attentis facultatibus, more etiam regionis, & numero filiorum, tunc erit condecorata de paragio, non admitteretur alia læsio, ita Aldobrandin. loc. cit. num. 104. in fin. & quia ista propositio in se habet ex opinionum diuersitate inter Doct. difficultatem distinguendi sunt infrascripti casus particulares, & insimul termini nostrarum consuetudinum explicandi in hoc particulari ad faciliorem explicationem.

11 Sciendum igitur erit, quod nonnullæ sunt personæ, quibus paragium, & dos spectat de consuetudine, prout diximus supra in tract. de paragio, & istæ personæ sunt omnes foeminae descendentes exclusæ per masculos à bonis eorum ascendentiū, vt in toto discursu huius repetit. diximus, qñ filia, vel alia persona est dotata de bonis vnus. s. maternis, & nõ de paternis, item nec de bonis auitis, vel alijs, in quibus legitima spectat, ex quibus est de iure cõsuetudinis spectat in singulis hereditatibus paragiū hoc modo, vt si primo ab vna hæreditate habuerit verū paragium, ab alia, in qua sufficit, quod vsque ad quantitatem legitime paragium habeat, nihil habuerint, in hoc casu posse practicari, crederem opinionem Petri Anchar. conf. 19. pro clariori in principio, & per eum Lanar. conf. 49. num. 7. Marant. quæst. 10. num. 32. & licet hæreditas prædicta sit declaranda, notabilis est consideratio nostræ consuetudinis, quæ dedit dotem omnibus illis, foeminis exclusis, quibus legitima de iure ciuili competeret, legitima enim filijs strictius debetur, & quasi in vita parentum ipsius Domini sunt. l. in suis. ff. de libe. & posthum. vbi late per Scriben. Molina in tract. de primogen. lib. 2. cap. 3. num. 42. in fin. vers. & quamuis maior ratio, & faciunt dicta per Thesaur. quæst. foren. lib. 1. cap. 65. num. 5. vbi de legitima tractat alio modo, quam de alijs successibus, itaque si reperiat filia renuncians fraudata, per renunciationem à plurium patrimoniorum paragijs, vnico tantum accepto, posset, vt dixi, venire contra prædictam renunciationem ipsa renuncians eo modo, quo infra dicemus, & ratio est, quia verè consuetudo in prædictis bonis illi paragium soluendum constituit ab ipsis successoribus, & hoc casu intelligerem ego procedere opinionem Putei in conf. fin. Sforz. Odd. ex num. 53. Molin. loc. cit. num. 27. & 28. & Castill.

num. 85. vbi filia renuncians enormissimè læsa dicitur, quando pro vnica dote, & quidem constituta ex bonis paternis generaliter omnibus alijs renunciauit, Marcus Antonius Eugenius confil. 28, num. 37. & 38. lib. 1. post Ancharanum loc. cit. Decium cõf. 180. colum. 3. Corneum conf. 147. lib. 4. & Ceph. conf. 142. num. 24. lib. 1. quos refert Castill. loc. cit. num. 85. sic quando esset dotata de bonis ipsiusmet filia, & paternis bonis, & hæreditati renunciauit nihil à patre verè, & realiter recipiendo, quo casu tex. in d. cap. quamuis non procedere, dixerunt Georg. Natt. in d. cap. quamuis in 7. limit. num. 38. & seq. Aldobrandin. conf. 75. num. 14. & 15. lib. 1. ratio est, quia tunc decepta, verè dicitur filia à patre seducta, ac circumueta, nisi aliqua causa iusta interuenerit, quare fuerit facta renunciatio, vt supra diximus, 12 & dicit Castill. loc. cit. nu. 84. & 85. † Aut verò sumus in casu, quo ista filia, vel persona, quæ renunciat habet iam dotem condecem de bonis, ac patrimonijs, & hereditatibus, quibus renunciat, super quibus paragium, vt dixi, debetur, & insimul renunciat omnium coniunctorum successibus in ampla forma, ad beneficium ipsorum masculorum, veluti extat spes successionis patru, patruelis, consobrini, & aliorum coniunctorum ex transuerso, & tunc, si prædicti bona tantum infra districtum haberent, renunciatio nihil operaretur, cum exclusionem ipsa consuetudo per se perficeret per dotationem factam de bonis ascendentiū, ac existentiam masculorum, etenim renunciatio, vt aliàs in principio huius tractatus dixi, operatur in bonis extra districtum, quæ si haberent prædicti, hoc casu etiam læsio omnis excluderetur, quia fauore publico, ac ex causa seruandæ consuetudinis vbique locorum fulciretur renunciatio, & diceretur viri cohærentia ipsius consuetudinis, prout voluit in simili singulariter Anna alias a me citatus supra in conf. 119. num. 27. & facit, nam valet argumentum ab exclusionem, quæ fit per statutum ad illam, quæ fit per renunciationem, Crauet. conf. 11. col. 4. num. 13. & dicit esse notabile verbum, Aldobrand. loc. cit. num. 116. & Caucer. d. quæst. 15. num. 9. ex Puteo num. 43. & secundum hunc casum sequor opinionem Molin. d. lib. 2. cap. 3. nu. 28. in fin. qui loquitur de primogenij institutione, & tali casu libenter sequor opinionem illorum, qui dicunt cap. quamuis operari, etiam nulla dote recepta, scilicet in illis hæreditatibus, in quibus non competere, paragium inspecta consuetudinis dispositio.

ne

ne, aptando ad nostros terminos prædictam propositionem, à qua in iudicando, & consulendo non esse recedendum dixit Paris. noster d. conf. 26. n. 70. & communioem dixit Gomez. l. 2. Thaur. num. 7. Aldobrand. dict. conf. 26. num. 101. refert latè Castill. loc. cit. num. 69. & infra aliter, ista propositio intelligetur.

13 Aduertendum erit etiam circa prædicta de competenti paragio ad spectandum tempus, per quod læsio metienda est, quòd quando renunciatio processit, dotante patre, vel matre, ac de bonis, de quibus dos processit, quòd tunc cessat prætensio læsionis, si dotè congruam habuit, iuxta morem regionis, attento tempore dotationis, prout latè cumulat Castill. loc. cit. nu. 43. cum tribus sequentibus. Guttieraz verb. à filia num. 11. Molin. d. lib. 2. cap. 3. num. 29. Paris. d. conf. 26. num. 89. Cancerus par. 3. cap. 15. num. 65. secundum latè cumulata per Addent. ad conf. Alexan. 29. num. 6. lib. 3. Guttier. in cap. quamuis, in verb. si tamen iuramento, in vers. in renunciacione legitimæ, Pancirolus conf. 62. in fine vers. cæterum, & alij relati per Castill. loc. cit. num. 65. Syluester Aldobrand. conf. 26. num. 111. 119. & sequen. lib. 1. relati per nos supra in tertia circumstantia, & ratio est, quia non potest filia se dicere incompetenter dotatam, quando à patre viuente, vel matre est dotata, licet in tegrum paragium non habuerit, inspecto tempore mortis, prout latè probauimus in tract. de paragio in cap. tertio quotuplex sit paragiũ in vers. impropijssimum, nisi dolus, vel fraus ipsius patris detegatur, vbi latè etiam de supplemento, in matre tamè erit cogitadũ, sic etiam tenet Thesaur. quæst. foren. lib. 2. cap. 93. num. 10. inspecto tempore dotationis, vt tunc non possit venire contra, etiam auctis facultatibus, Cancerus. veriore dicit lib. 3. cap. 15. num. 65. lib. 1. cap. 3. num. 17. vbi latissimè. Aldobrand. d. conf. 26. libro 1. num. 103. vsque ad 167. Thesaur. d. quæst. 93. num. 13. Molin. lib. 2. cap. 3. num. 29. & prædicta semper intelligas in dotis constitucione facta per patrem.

14 Aut agimus de renunciacione, quæ fit per ipsam recipientem constitucionem dotis ultra bona patris, quibus renunciat renuncians, scilicet paragio debito in aiarum personarum bonis, in quibus ex dispositione consuetudinis paragium in minori, qua potest quantitate liquidatur, scilicet in legitima, & tunc erit sctanda læsio, inspecto tempore, quo moritur illa persona, cuius bonis renunciauit ista foemina, veluti auitis, pro-

auitis. & huiusmodi, & licet, vt supra diximus, legitima non competat filia exclusæ, vt ex communi concludit Aldobrandin. loc. cit. num. 115. erit tamen vti legitima iudicanda quoad quantitatem liquidandam, tale paragium, prout latè diximus in dicto tract. in cap. 6. de ipsius liquidacione, & sic ad dignoscendam læsionem ipsius renunciatis in alijs paragijs, de quibus non est dotata tempus mortis ipsorum erit spectandum, quid enim si præmoriatur ipsa renuncians, antequam fieret casus successione? quid si tempore, quo moritur inueniatur patrimonium, in quo paragiũ prætendebatur exhaustũ? & alia multa cõsiderata à Fabro de errorib. pragmaticorum decad. 13. err. 4. itaque omnino hoc casu esse prout de legitima iudicandum in læsione spectanda cenfeo, & in his paragis erit obseruanda opinio illorum, qui dicunt tempus mortis spectandum, Aldobrandin. conf. prædicto 26. ex num. 107. vsque ad num. 110. & sic concludit Cumia, in ea quæstione, an dos succedat loco legitimæ, quod quando tractatur tempore, quo pater iam viuit, & tunc non succedere, aut, quando pater iam est mortuus, & tunc esse loco legitimæ in cap. si aliquem, in verb. maritata num. 96. constitucio enim dotis, à patre facta inspicitur tempore, quo fit: aliq̄ autem dotes aliorum post factum casum successione, & mortis, iunctis ijs, quæ dicit idè Cumia loc. cit. num. 113. Paragium igitur extra casum dotationis patris semper respectiue ad legitimam metitur, vt in dicto tract. diximus in cap. 6. sequitur Castill. loc. cit. num. 48. & sequen. & num. 65. & 83. Thesaur. quæst. foren. lib. 2. cap. 93. num. 13. Cancerus. lib. 3. cap. 15. num. 66. quando igitur congruam portionem non accepit prædicto tempore inspecto, supplendum ipsi erit, Thesaur. loc. cit. num. 11. & in prædictis etiam casibus, scilicet in prædictis paragijs erit seruanda opinio Doctorum dicentium dotem, quæ succedit loco legitimæ, quando supplet legitimam non esse infringendam, nec propterea renunciacionem illius causa factam, quando verò dos minor est legitima, dari supplementum dixit Parisius in prædicto consilio numer. 82. lib. 3. Aldobrandin. d. conf. 26. num. 111. lib. primo, Castill. loc. cit. num. 88. & quod etiam in parentis dotatione, quando, prout est casus noster, filia excluditur à statuto, dummodo congruè detetur, omnino auctis facultatibus, & attento statu patrimonij tempore mortis, debeat haberi aliquis suspectus ad quantitatem legitimæ, & suppleri. latè defendit per intimos

mos iuris terminos more suo, doctissimus Faber de err. prag. decad. 13. err. 4. & prædictam opinionem sequitur idem Faber. in loc. cit. err. 5. circa finem, vers. de illa filia, quicquid dixerit Thesaur. d. lib. 2. quæst. 93. num. 14. qui loquitur in statuto excludente dotatam, qui non est casus noster, cum consuetudo nostra ipsam excludat, dummodo dotetur de paragio, prout loquitur Fabr. prædictis locis. † Vnum tamen nolui admittere, quod ex opinione Caroli Anton. Put. in prædicto conf. fin. inter consil. Sfort. Odd. num. 54. & aliorum refert Castill. loc. citat. num. 68. Quod, si ob enormissimam læsionem filia agere posset, quia minus legitima sibi datum pro dote foret, otiosa redderetur, & frustratoria dispositio cap. quamvis pactum, quorsum enim (inquiunt) patres studerent filias renunciare? & quorsum hæc remedia à iure procederent: si filia omnino est danda legitima, cum data legitima filia: pater de reliquo potest pro libito suo disponere. l. Papinianus. §. quoniam autem. ff. de inoff. test. l. parentibus, C. eod. tit.

Quæ opinio non vera, attente dispositione nostræ consuetudinis, & interpretatione prudentum, qui voluerunt paragium in minori quantitate legitimæ non liquidari, & posse ascendere vsque ad virilem, præterquam in magnatibus, vt diximus in tract. de paragio filia, in quam semper voluerunt ipsæ consuetudines legitimam dandam in bonis, in quibus de iure posset ei legitima spectari, vnde, si reperitur alia nupta, & defertur aliud paragium, illud aliud erit pro quantitate legitimæ liquidandum, & hoc non obstante, maximi effectus est renunciatio, ac dispositio prædicti cap. quamvis. Aliud enim est, si pater moriens vellet disponere de bonis suis, & hoc in casu iura disponunt circa legitimam, & non erit tractandum de renunciatione. Renunciatio enim, vt supra sæpius in præsentis tractatu diximus, operatur maximè in successione ab intestato, quid enim operaretur renunciatio, licet generalissima, si disponens reuocaret, contrario consensu facto testamento ipsam renunciationem? l. final. Cod. de pact. tollitur enim per renunciationem imputatio dotis in ipsam successionem, & legitimam, vel collatio in portione, prout diximus in prædicto tract. cap. de imputatione, ac collatione, vltra alias portiones, & successiones, in quibus fit renunciatio, & legitima renuncianti non spectat, sufficit igitur quo ad personam patris, in quo prædictum capitulum loquitur, prædicta conside-

ratio ex mente nostrarum consuetudinum, & prudentum Regni.

16 Nec tamen credas, sic simpliciter intelligendam propositionem prædictam ex communi opinione Doctorum, quæ dicunt cap. quamvis pactum, eiusque dispositionem militare, etiam nulla dote recepta, ita vt omnino renunciatio excludatur, nam, licet valeat, & teneat vigore prædictæ dispositionis renunciatio, ita vt a successione propter eam renuncians excludatur, non tamen existente læsione, ac cessantibus circumstantijs, de quibus supra diximus, ad læsionem excludendam excludetur renuncians à supplemento, ista est distinctio, quam maxima equitate facit Castill. loc. cit. num. 69. per totum, qui optimè probat, & distinguit in vers. ego vero, & in hoc ponderat Aldobrand. prædicto conf. 26. num. 102. quod scilicet a successione per renunciationem excludatur, nõ autem a supplemento concurrente considerabili læsione.

17 Si autem legitimæ expressè fuerit renunciatum, vel etiam paragio, & non militabunt causæ excludentes ipsam legitimam, ita vt donatio vera dici possit constituta à renunciante excludatur a præsentione, & consideratione legitimæ ipsa renuncians, prout voluit Aldobrand. loc. cit. num. 108. & 109. & etiam à respectu legitimæ pro congrua dote constituenda.

18 Nec etiam dubitandum erit, quod quando agimus de inquirenda læsione in renunciatione facta per aliquam personam, cui legitima competeret factò testamento, & successio ab intestato, quod tunc omnino erit tempus mortis ex communi opinione spectandum, Thesaur. loc. cit. quæst. 93. lib. 2. in tertio casu, Surd. conf. 488. num. 28. & 38. Cancer. lib. var. resol. par. 1. cap. 3. num. 17. in tit. de legitima, & alij supra relati.

19 Quando iuramentum non præcessit, & filius recepit pro legitima à patre aliquam certam rem, cum pacto de non petendo, non tollitur supplementi petitio vsque ad legitimam, non obstante prædicto pacto, vt lacæ fundat Thesaur. loc. citat. num. 4. per tex. in l. si quando. §. 1. Cod. de inoffic. testamen. si si vero habuit integram legitimam, in specto tempore, quo dationem in solutum accepit, si absque iuramento auctis facultatibus dabitur supplementum, si vero intexuerit iuramentum Iudicis arbitrio remittendum, Menoch. casu 194. de arbitrar. iud. Bart. in l. fin. C. de pact. & Thesaur. loc. cit. num. 5. vbi plures habes relatæ opiniones, sed secundum prædictas iudicatum, Cancer

tamen

tamen dicit, postquā iste recepit iustā legitimā, & renunciauit successioni, nō esse amplius de eo habendam rationem, quia nō videtur esse filius in lib. 1. resolut. c. 3. de legitima nu. 15. 16. & 37. & c. 4. de test. nu. 40.

20 Sexta est circumstantia, constituens læsionem, quando agimus de renunciatione, hæreditatis iam delatæ mortuo iam illo, de cuius hæreditatis renunciatione tractatur, & in hoc casu maximè prædicta delatione attenduntur, Paris. conf. 26. num. 77. & seq. num. 80. & 81. cum seq. cum & faciunt omnes Doctores à nobis supra citati, qui excludunt læsionem in renunciatione iuris, nondum delati in tertia circumstantia, Corneus conf. 11. col. 1. iunct. conf. 13. vers. nec supradictis decisionibus vol. 3. Couar. in d. cap. quamuis in tertia part. §. 4. num. 6. vers. sexta ex præmissis, Syluester. Aldobrand. d. conf. 26. nu. 111. lib. 1. & sequitur Castill. d. cap. 2. lib. 3. nu. 76. quod intelligas procedere in quacunque hæreditate delata renunciata, nec in hoc differentia inter Doctores prædictos constituitur, prout aduertit Parisius loc. cit. nu. 80. Aldobrand. loc. citat. nu. 111. & sequitur etiam Castill. d. cit. nu. 77. cum pluribus sequentibus. vbi alio auctores ponderat, & præcipuè Molin. d. ap. 3. lib. 2. nu. 28. & iuxta præsentem circuli sententiam, vt plurimum erunt intelligendæ omnes aliæ, de quibus iā diximus, læsionem excludi supra, scilicet etiā iuris iam delati.

21 Septimo prædictæ proximæ circumstantiæ addas paupertatem ipsius renunciantis, qui si non habet vnde sciat, & renunciatio nō processit ex causa pia, vel simili, vt diximus supra, faciet paupertas rescindi ipsam renunciationem secundū distinctionem factam à Molin. d. cap. 3. n. 33. quem sequitur Castill. loc. cit. nu. 69. vers. denique Ancharani, siue à minoribus, siue à maioribus supponatur facta renunciatio, & eandē sequitur Aldobrand. d. conf. nu. 102. sū inductionē factam à Castill. loc. cit. & ex his fit finis impositus quartæ principali exceptioni læsionem concernenti.

22 Quinta, & vltima principalis exceptio potest esse contra renunciationem, ex dispositione l. si vnquā C. de reuoc. donat. an. f. renunciatio reuocetur ex præd. l. si vnquā per natiuitatē filiorū, & Doct. distinguūt oēs inter hæreditatē iam delatam, & hæreditatem nondum delatam, vt in hæreditate delata procedat prædicta dispositio in hæreditate deferenda, & nondum delata non procedat, ita ex Soc. in l. 1. C. de pact. sequitur Rip. in repetit. d. l. fin. 1. 1. q. nu. 20. & 21. qui concludit prædictam dispositionem locum non habere,

dum agitur de renunciatione de hæreditate viventis, præmaturè enim inquit agi de viventis hæreditate, ex quo multa possunt accedere, quod renuncians non succedat, nec ei hæreditas deferatur, ita Ruinus conf. 140. vol. 4. limitatur etiam prædicta conclusio, vt nec procedat in delata hæreditate, quando aliquo recepto renunciatio processit, glos. in d. cap. quamuis, in verb. detrimentum, quā ibi communiter sequuntur Scribentes, Alex. d. conf. 29. nu. 16. cum seq. lib. 3. Dec. in l. pactum quod dotali. C. de collat. nu. 14. sequitur Molin. loc. cit. lib. 2. c. 3. nu. 38. quemadmodum quando renunciatio processit ob causam aliquam iustam, de quibus supra, ita Molin. loc. cit. nu. 39. & Tiraq. in d. l. in ver. donatione largitus. nu. 153. & videndus est Cancer. lib. 3. var. c. 15. de renunc. nu. 74. vbi simpliciter in renunciatione excludit dictā dispositionem, ex quo in donatione ob causam dicta dispositio ex communi Doctorum sententia non procedat, quasi non possit esse renunciatio sine causa, vel quod non sit aliquo modo cotrespectiua, sed ibi loquitur de renunciatione facta iuxta dispositionem cap. quamuis pactum, dote, scilicet recepta à patre, quæ alia ratione à prædicta dispositione excluditur, vt hic immediatè prosequor. Limitatur vltimò, quā renunciationses fiunt, vt solet fieri hic Neapoli ex pacto in capitulis matrimonialibus, quia tunc in matrimonio non potest non cogitari, nec pacisci de liberis procreandis, cuius finis liberi sunt l. 1. ff. solut. matrim. cum igitur de liberis cogitatur in contractu, in quo de renunciatione paciscitur, cessat dispositio prædictæ l. si vnquam, vt colligitur optimè à Molin. in d. c. 8. lib. 2. nu. 46. in fi. ibi, [Vel in renunciatione futuræ hæreditatis talia verba apponenda erunt, ex quibus constet renunciantem etiā de liberis futuris cogitasse.] Itaq; rectè prædictæ limitationes perpendantur, difficile erit inuenire casum, in quo præd. l. si vnquam practicari posset in hac materia, requiritur enim, vt in eo de liberis non sit cogitatum. vt nihilo accepto, vt sine causa processerit, & ex mera liberalitate, ac animi gratitudine ipsa renunciatio, quo casu, quando prædicta concurrerent, non facile discederem ab opinione Molin. loc. cit. qui contra communem defendit etiam in hæreditatis renunciatione nondum delatæ, factæ ad fauorem certæ personæ procedere prædictā dispositionem, & ex his fit impositus finis huic tractatui de renunciat. & toti repetitioni, cum laude Dei, & Deiparæ Virginis.

Lalins Caputius Neapoli.

VERVS INTELLECTVS CONSTITVTIONIS

Vt de Successionibus

In vers. ex collateralis, & pragmaticæ, vulgò dicta la Filingeria,
Reginæ Ioannæ Secundæ ad decisionem quæstionis pro
sorore in capillo contra coniugatam in feudali
successione earum fratris.

AUCTORE DOMINO FEDERICO VIVALDO
Iurifcons. Neapolitano, Viroque Patritio.

CONSTANTINVS PAPA I. C. NEAPOLITANVS
Ad Lectores.

Ictores candidissimi, Interpretatio hæc Domini Federici Viualdi ad constitutionem Federici Regis. atque Imperatoris, adeo nobis vera visa est, vt prorsus existimemus in eius sententiam & pedibus, & rationibus cunctos ituros, vel inflatos quosdam horum temporum pseudo feudistas alioquin veritati, & rationibus cedere nescios, mentemque Federici (quod pace omnium dicere audeamus) à nemine plenius, neque perfectius explicari potuisse, quàm hoc à Federico Viualdo. veluti à viuo altero Federico. Vos, qui quieritis: ex veritate omnia indicate, qui que posthac in Doctorum numero habendi sint, quantique etiam faciendi scriptorum eruditione, subtilitate. elegantia sapienter statuite, reusque ipsis ponderate. Non autem ampullacea quadam loquacitate, quæ est rusticorum sapientia; populique opinione, & iudicio, qui (vt rectè Horatius) stultus honores sæpè dat indignis, & famæ seruit ineptus. Lapis enim lydius ingeniorum stylus est, & scriptio, tametsi modica quandoquidem leonem ex vnguibus, vt notauit antiquum prouerbium valere; Neap. mense Nouemb. 1581.

Hic est intellectus aduersus quem scripsimus in Repetit. part. 1. S. 3. num. 14. refusingo sigillatim omnia ipsius argumenta.
Lælius Caputus.

Vllam dubitationē habet, nec ynquam habuit, quin doctis & intelligentibus omnibus sit explicatum, in feudo fratris, morientis sine liberis, sororibus enim superstitibus succedere sororem

in capillo, eamque sorori maritatæ, & dotatæ a communi patre, quamuis primogenitæ, præferri per tex. apertum, constit. vt de successiōibus, ibi, [Ex collateralī lineā venientes, vt fratres, siue ex vtroque parente, siue ex altero tantum, & sorores in capillo, excluso etiam communi patre superstitē omnino succedant.] Quod si constitutiō in collateralī lineā vocat in feudalibus ad successiōem fratres, & sorores in capillo, seruata tamen sexus prærogatiua, secundum glos. ibi in verb. succedunt, & plenius exprimitur in cap. considerantes Caroli secundi Regis, sequitur, vt cessante prærogatiua sexus, quia nulli supersunt masculi, sorores in capillo, put primo loco post fratres nominatim vocantur ad successiōem. Ita etiā primò, & ante maritatas, quantumuis maiores natu ad illam amittantur, sumpto argumento ab ordine literæ, quod est in iure validum. cap. si quis iusto. §. verum, in fin. & ibi glo. in verb. nominatus, de elect. in 6. tex. in l. cum pater. §. à te. ff. de legat. secundo. l. 2. §. prius autem. ff. de vulg. & pupill. l. quoties in princ. ff. de vsufruct. l. generaliter. §. quis ergo. ff. de fideicom. libert. l. fern. cap. 1. col. 4. vers. postquam in guardiam. de contr. inuest. Dec. cons. 162. col. 1. in fin. cons. 609. nom. 10. Franc. Anton. Villan. in suo responso impresso post repetit. Ioan. Anton. Cānet. num. 13. & ita ab ordine literæ huiusce constitutionis arguit ex veteribus Luc. de Penn. in l. fin. col. fin. ad med. vers. amplius in dict. constitutione. C. quand. & quib. quar. pars. lib. 10. & ex nouis vir ingenio, doctrina, explicandi grauitate præstans omnibus nostratibus Ioan. Thom. Minad. decis. 36. num. 6. Quod argumentum indubitatē sumendum, & validissimum est, in isto tex. iuxta ea, quæ

scripsit Bart. in d. l. 2. §. prius autem. ff. de vulg. & pupill. propter perspicuam mētem, & non dubiam voluntatem statuentis, satis apertè declaratam, & expressam, tum illa dictione, etiam, quæ aliorum, præter patris, exclusionem implicat, iuxta notata in l. magisteria. C. de iurisd. omn. iudic. l. fern. in constit. cum circa, in princ. Alex. cons. 15. lib. 2. Socin. cons. 25. circa, & propria ipsius coniugatę exclusionem, quò hæc distio frustratoriè non sit adiecta contra. l. ait Prætor prima in princ. ibi, nec frustra adijcitur, & ibi Paul. Alex. Ias. de iur. iuran. & decidat casum saltem æquè dubitabilem per not. Alex. cōf. 116. num. 14. lib. 2. facit tex. & ibi glos. & Alber. in l. Labeo. ff. de carb. edict. in l. 1. ad fin. ff. ad municip. glo. not. in cap. 1. in verb. clarum, quam ibi Gemin. & ceteri sequuntur de tempor. ordin. in 6. Roman. cons. 509. circa propositum col. 8. Euerad. in locis legalib. loc. 53. col. 23. Tum multo magis illa dictione, omnino, quæ, vt nostrorum verbis vtar, præcisè est naturæ, secundum glo. in c. ex parte, de offic. deleg. vbi Felyn, & Dec. num. 3. & in cons. 1. num. 5. & cons. 182. num. 2. omnemque omnino casum comprehendit, vt not. glo. in l. sed cum exceptione. §. sed & si quis, & §. quatenus, in verb. omnimodo, & ibi Bart. ff. quod met. caus. & l. Græc. §. illud. ff. de fideiuss. Aym. cons. 201. num. 44.

2. Quinimò inclusio sororum in capillo coniugarum est exclusio ex hoc vers. ex collateralī, iuxta regul. l. cum prætor. ff. iudic. l. maritus. C. de proeurat. qua sedulo Andr. vtitur, vt colligit Pisanel. in suo responso excusso post d. repeti. Canner. nu. 11. Quamuis autem & ipsę coniugatę si non sint dotatę, & per eandem constitutionem à contrario sensu, & à cessante ratione includantur, & vocentur ad successiōem ex solo seq. vers. coniugatę. Qui, nisi adesset, prorsus à feudali successiōe. vtpote, nullo iure cognitiæ repellerentur ex traditis per Mioad. d. decis. 36. iuncto tex. cap. 1. §. quin etiam, & ibi l. fern. Episcopum, vel Abbatem, & Deci. cons. 139. suo tamen loco. Nimirum post sorores in capillo successiuo ordine vocantur, quemadmodum ipsę in capillo successiuo ordine veniunt secundum fratres, vt scripsit Minad. in decis. 36. Fluere enim certo ordine, & capite cœpit hæc successiō, nec absoluto ordine migrare debet, ait Bald. inter cōf. Ang. cons. 110. Serenif. & Illustrif. Regina col. pen. sub num. 7. De hac ipsa constitutione verba faciens. Nec sororibus in capillo, ne ex passiva quidem interpretatiōe, cui nullus in hac specie potest esse locus

ff præ.

præferuntur, quia de exorbitanti, cuiusmodi est ius Franchorum, saltem ex parte, qua inæqualitatem inducit inter filios, iuxta not. per Bart. Bald. & Scribentes in l. omnes populi, de iust. & iur. maximè in Regn. ex traditis per Ifern. in l. Imperialem. §. præterea ducatus nu. 37. de prohib. feud. alienat. per Federic. & Afflic. de c. 248. ad exorbitans, qualis est exclusio fororis in capillo prius vocatæ à constit. & prælatæ forori coniugatæ propter favorem, & præstantiam virginitatis, & capilli, non fit passiva interpretatio, neque extensio, iuxta elegantem Theoricam Iacobi Zocch. in cap. per venerabilem, qui fil. sint legit. à Doctissimis Scribentium suis locis receptam, & probatam. Præsertim, quia nulla hic fictio, nulla subrogatio inducitur à constit. in quibus terminis Socin. loquitur in conf. Dominus labia mea aperiat. num. 24. & sequen. & multo minus illæ præferri possunt vi, & potestate argumenti à contrario sensu: quod cum debeat sumi ad limites verborum, & dispositionis sensus directi, & per illud cesset demtaxat id, quod in sensu directo disponitur. Non autem inducitur dispositio contraria in casu conuerso, iuxta not. Dec. in l. 1. colum. 2. & 9. num. 38. & eolum. 15. nu. 35. de offic. eius. Belle quidem sequitur ex tex. constit. coniugatæ, & dotatæ à fratrum successione repelluntur. Ergo si non sunt coniugatæ, & dotatæ non repelluntur, & consequenter ex tacita dispositione, qualis est illa, quæ refutat ex hoc argumento, ad successionem vocantur. Non tamen & illud sequitur. Ergo fororibus in capillo præferuntur, præsertim ad correctionem expressæ dispositionis, & voluntatis statuentis in præced. vers. ex collateralali, & ordinis ex illo constituti, cuius mutatio, vel correctio non præsumitur. h. non ad ea. ff. de condit. & demonstrat. Alex. conf. 59. num. 13. lib. 3. Dec. in l. singularia, cpl. 5. si cert. pet. Alcia. in tract. de præsump. reg. 2. præsump. 28. Nec vigente eadem causa, & ratione prælationis, vt infra probabo. Cumque in constitutione nihil de prælatione fororis coniugatæ scriptum sit, ad eam nec directò, nec vtiliter trahenda est. l. si vero. §. de viro ff. solut. matrimon. † Potissimè, quia si forori in capillo nupta præferretur, communi quoque patri necessariò esset præferenda, quod vtiq; aliud non esset, quam somnare in Parnasso, tamquam constitutio non dicit, tum etiã, quia irrationabile, & absurdissimum secundum Ifern. in cap. 2. colum. 1. in fin. vers. nec posset patri, & 3. de nat. success. feud. quia morienti filia propin-

quior est pater, quam frater, etiam ab utroque parente, inquit Ifern. eodem cap. col. 3. in fin. vers. constit. regni prædicta, &c. quod absurdi, vt in sorore in capillo toleretur, eò quod constitutio ita scripta est, non tamen eiusmodi intelligentia adhuc promèda, qua aliud iniquius addatur, ac etiam coniugata patri præferatur, quia iniquitates, & abiurditates non sunt multiplicandæ, sed secandæ, vt de specialitatibus, & improprietatibus scriptæ glo. vltima in cap. præterea, extra de verbor. signif. & Io. And. in addit. Specul. de instrumēt. edit. §. 16. vers. fecerit arg. l. 1. C. de dot. promiss. nec absurdo per aliud absurdum obuiandum, & satis, multumque constitutio est operata, quòd sororem coniugatam ex inhabili repulsa, & nullo iure cognita ad feudalem successionem fratris habilem reddiderit, agnoverit, atque admiserit. Tametsi eandem alijs item non prætulit: satis enim, absurdeque sufficit, si cui, vel in paucis consulatur. l. tutores. §. qui se negotijs. ff. de admin. tutor. l. tutori. C. de negot. gest. Neque nostrum est constitutionis ordinem inuertere, sed illum quamuis durum, & carentem ratione retinere. l. prospexit. ff. qui, & à quib. Bald. in l. non dubium. colum. 3. in princip. C. de legib. quia non sunt iudicandæ leges, & iniquitates arguendæ, postquam latæ sunt; sed secundum eas iudicandum, inquit Augustin. d. cap. in istis. Dec. in cap. si quando, in fin. de refer. vnde Lyfias in oratione contra Alcibiadem admonet Iudices, vt meminerint se in iudicium venisse non vt nouas leges ferrent, sed vt secundum iam latas iudicerent, & Xenophon de Pædia, Cyri. lib. 1. Cyrus, inquit, secundum legem iubebat semper ferendam esse à Iudice sententiam, cum non de conuenientia sit Iudex, sed de iusto, id est autem iustum, quod legitimum: quod verb fit contra legem, id est violentum: & in statuti non est inquirenda subtilitas legum, sed voluntas statuentis: inquit Bald. in cap. 1. §. & quia, num. 12. in fin. de his, qui feud. dar. poss. Et satis est, consuetudines feudales esse tolerabiles, & per vsum approbatas, licet non habeant vniuersalem rationem, ait Bald. in l. de quibus. col. 12. ff. de leg. Et sufficere consuetudineti non esse contra rationem, scilicet Diuinam, & naturalem, & quod habeat aliquod motiuum secundum eundem in l. duodecim tabularum. C. eod. in cap. ex rescripto, de iur. iuran. aliamque rationem querere, est infinitas intellectus, ac idem d. conf. 110. Senensis. Regina col. 4. paulò post princ. Tūquā statuentes sic volunt, sic iubent senaciter verbis inhaerendū est, nec quicquid astrin-

stringendum, vel addendum, inquit idem in cap: 1. in fin. de alic. feud. porro statutum iterum statuere non est æquitatem in mediū proponere, sed præteritis calumniam inuenire, verba sunt Baldi eod. conf. 110. col. 3. in fin. per l. pen. C. de decur. lib. 10. præsertim quādo nulla inde resultat iniquitas, sed contra magna æquitas, vt hic, quamuis enim ista constit. quatenus eius conditor sibi, suoq; fisco plus nimio prospexit, & ex alijs etiam odiosa sit, secundum Ifern. d. cap. 1. colum. 2. in fin. & 4. ad med. vers. constitutio Regni Siciliae, de nat. success. feud. Ordo tamen succedendi, ex ea traditus, neque durus est, neque exorbitans, nec ratione carens, quin iure, ac merito tali loco, & ordine sorores inuitantur, & succedunt. nam, quia soror in capillo communi iure feudorum est cognita, eoque iure censetur magis coniuncta, & arctiori vinculo obstricta patri, vel fratri, quam soror coniugata. cap. 1. §. rursus, quæ sit prim. caus. benef. amitt. C. annet. in cap. si aliquem, vers. & quia in ista lege, pag. 306. num. 5. Est quæ de familia patris, & fratris, ac retinet omnia priuilegia, & dignitates, contra quam coniugata per l. foeminae. ff. de Senat. tradit Tiraquell. de nobil. cap. 18. & in ll. connubial. l. 1. glos. 1. part. 1. num. 31. & sequen. quæ in familiam, & potestatem viri transiens, velut capite minuitur, sitque eius caput, Vir. cap. hæc imago, & cap. sequen. 33. quæst. 5. Eod. sit, vt ipsa in capillo vt coniunctior in fratris successione sorori nuptæ, quamuis maiori natu præferatur. Etenim, licet primogenitura verè, & propriè consideretur, quando patri succeditur, non quando fratri, inquit Ifern. in d. constit. col. 4. in fin. vers. sed si essent plures fratres, &c. Tamen: vt in vtraq; successione pariter spectetur, nihilominus consideranda, & attendenda est, cæteris paribus, nempe, vt inter ipsas sorores in capillo, quas hanc ob causam plurali numero vocauit constit. vel vt inter ipsas coniugatas maior minori præferatur, prout de pluribus in capillo tradit Afflic. in hac constit. 8. notab. num. 22. & de pluribus coniugatis loquitur. Nec, nisi falso, aliter acciperetur. glos. Mari. in verb. dotatæ, ibi [Et dotatæ de bonis patris, alioquin succedunt, habita tamen distinctione maioris ætatis, si viuunt iure franchorum, &c.] Scilicet habita distinctione maioris ætatis inter ipsas coniugatas, de quibus & text. constit. & glo. ad eas dumtaxat respiciendo, numero multitudinis loquuntur, & cap. Honorij, de quo infra dicam, planius explicauit. Non autem vbi cætera non paria, sed diuersa sunt, vt

quia maior coniugata, minor autem in capillo sit: cuius capilli prærogatiua, vt infirmior est prærogatiua gradus, secundum C.annes, eadem repetit, pag. 306. num. 9. Sic potentior, & fauorabilior est prærogatiua maioris ætatis secundum eundem in d. cap. si aliquem, pag. 298. num. 5. & 6. & necessariò demonstrat nostra constitutio, dum in eo otiosè, & frustra capilli qualitas, in qua sorores post fratres ad successionem vocantur, posita fuisset, & a statuente etiam, atque etiam considerata, nisi ea qualitas prærogatiuæ maioris ætatis sororis coniugatae, longè potior, digniorque esset, solæ enim primogenitæ, vel omnibus sororibus in capillo existentibus maior minori præferretur, nullo capilli priuilegio, sed solius maioris ætatis beneficio, & iure, & in legibus, statutis, consuetudinibus, omnique materia nullum verbum debet esse inutile, nec superfluum, & sine ministerio operandi. §. quibus. in prima constit. C. cap. si Romanorum 19. distin. glos. in princ. ff. quod met. caus. Bart. in l. transigere, in 1. opposit. C. de transact. & in statutis tradunt Barto. Imol. Paul. Alex. in l. 4. §. dica cautionis. ff. de damn. infect. in l. fin. §. si in computatione. Cod. de iur. deliber. & late Imol. in l. si verò. §. de viro. colum. 4. ff. solut. matrim. Quæ sententiæ, & æquitatem, & rationem habet. Quippe cum ratio illa conseruandæ agnationis, & familiæ, qua præ cæteris ius primogenituræ æquum, & fauorabile æstimatur secundum Minad. in constit. in aliquibus. not. 3. num. 130. licet alioqui ad ipsum multis nominibus odiosum, & exorbitans reputetur, de quo late Tiraquell. de iur. primogen. quæst. 4. num. 11. & sequen. fortius militet, & vigeat in sorore in capillo, quam in coniugata, ac proinde maximè etiam fauorabilis illius prælatio censetur, secundum Dec. in l. venia. num. 5. C. de in ius vocand. & Tiraquell. de retract. in præfat. num. 56. & 65. Illa enim nondum viro copulata, magna dote ex fraterna hæreditate aucta, facile præclaras nuptias inire, multa cum familia, totiusque suæ agnationis dignitate potest: hæc autem, vt pote, iam nupta virum suum maiori dote, iam semel ei constituta, eaque ipsa fortasse etiam indignum in opinato grandi hæreditate cumulari, nulla familiæ suæ vtilitate, imò verò, & consanguineorum, & aliorum omnium, etiam Nemesis, & indignatione, quæ quidem Nemesis, vt doctissimè Aristot. lib. 2. rhetoricor. scripsit, nihil aliud est, quam dolere, prospera alicuius fortuna, qui ea sit indig-

gnus; quamuis probat is etiam fit. Nam, quoniam non omne bonum cuius homini congruit, sed est proportio quædam, & conuenientia, vt exēpli gratia, speciosa arma nō iusto viro, sed forti conueniunt, & claræ nuptiarum affinitates non ijs, qui nuper diuites facti sunt, sed nobilibus, atque illustri genere natis congruentes sunt, fit vt etiam, cū probus vir, quod ei non conuenit, assequitur, aduersus eum indignatio concitetur; vt paulo post ex maioragij interpretatione idē Arist. explicauit.

4 Sequitur autem ex iam dictis, (quod hio necessarium est admonere) glos. Mari. in verb. coniugata, in vers. sed quid si soror, cuius meminit Luc. d. l. fin. col. fin. ad med. & Ifern. d. cap. 1. colum. fin. sub num. 31. de nat. success. feud. dum inquit, sororem, à patre, vel fratre in parte maritatum, censi restitutam ad pristinum statum, & sic in suam naturam, & succedere fratri, loqui; & intelligi secundum tex. constit. nimirum, quantum ad ius, & facultatem, siue aptitudinem, (vt sic dixerim) succedendi, ipsamque adeo successionem cum effectu, si sola sit, non etiā quantum ad prælationem, si concurrat soror in capillo cum ipsa coniugata, contra tex. constit. de qua in capillo nullam glossa facit mentionem, propterea quod ne posset quidem frater, vt maximè vellet, vel omnino pro parte dotando, constitutionis ordinem peruertere, & virginitati, & capillo nuptias, & coniugium præferre, & iuri semel constituto derogare l. Cerdonem. ff. de oper. libert. facit l. nemo. ff. de legat. primo. l. quidam decedens. ff. de administr. tutor. quod de bonis ad legem Falcidiam. Quodque ex his scripsit Ifern. in cap. 1. sub num. 4. de eo, qui sibi, & hæredibus suis in dict. cap. 1. colum. fin. in fin. de natu. success. feud. & litera legum glos. & Doctores cum temperamento æquitatis; & pro materia subiecta non Iudaicè est accipienda, vt inquit glos. in l. damni infecti stipulatio. §. si is, qui vnus, in verb. alias. ff. de damn. infect. Ioan. Andr. in addit. Specul. tit. de iud. Sarac. in addit. in vers. ad literam, Bald. in l. si te expilasse, Cod. de his, qui not. infam. in l. quicumque. colum. 3. C. de seru. fugit. Porro hæc ita se habere; vt diximus, dilucidè demonstrat tex. huiusce constitutionis, dupliciter expensus.

5 Primò, quia si in feudali successionem fratris, quicquid in allodiali, vel etiam in feudali, sed in descendenti linea aliter statutum esse, aliterque dici, & contendere possit ex traditis per glos. in verb. filia autem in hac ipsa

constitutione, & Ifern. in constit. in aliquibus; colum. 11. in princip. in vers. pro hoc faciunt, &c. quod non est presentis inuestigationis, & materiae, essetque nimis impedita, & ridicula argumentatio de vna ad aliam, secundum Afflict. in d. constit. in aliquibus, nu. 20. & sequen. & propria intellectus non bene organizati, & subtiliter non intuentis, secundum quem iura non ponderantur, vt verbis vtar. Anton. de Butr. in cap. inter corporalia, colum. quinta. de transl. episco. Si, inquam, in feudi successionem fratris soror in capillo excludit communem patrem, qui excludit sororem coniugatam, secundum glos. in verb. exclusio etiam, & Afflict. in cap. 1. in princip. num. 11. de nat. success. feud. quo etiam loco ante eum Ifern. colum. 2. post medium, vers. sed si feudum, esset à latere, id ipsum expresse voluit his verbis, [dic vt supra, quod frater, vel soror in capillo succedent, quando pater excluditur, &c.] nulla facta mentione sororis coniugatae: ergo multo magis soror in capillo excludit, & vincit ipsam coniugatam, exclusam, & superatam à communi patre ex regula si vinco vincentem, &c. cap. 1. de authoritate, de concess. præben. in sexto. l. de accessionibus. ff. de diuers. & temp. præscrip. qua vtitur glos. in d. constit. in verb. ex altero tantum, quamque dixit infallibilem, (præsertim cum non est diuersa, sed eadem, atque identifica ratio vincendi, vt hic) Aretin. constit. 27. circa principium, &c. Deci. confi. 507. colum. 1. in fin. & in proprijs terminis nostræ quæstionis. Ita decidit Lucas de Penn. in d. l. fin. colum. fin. vers. amplius, in d. constit. ibi, (& alijs vltioribus, qui per patrem rationabilius repellerentur exclusis) C. quan. & quib. quar. pars lib. 10. cui accedat dictio illa (etiam) aliorum præter patris exclusionem implicans, vbi probauimus, atque huic ponderationi, & argumento Sophistæ omnes toto vitæ suæ tempore non responderunt, torqueantur sese, & insensè aduersentur quantum velint.

6 Secundò, quia sicuti eadem constitutio in vers. filia autem in capillo expressit in successionem descendentiæ (de qua sola loquitur ille vers. secundum glos. ibi in verb. excludunt, quam sequuntur Ifern. Affl. & omnes quotquot sunt, & Siculi, excepto Cannelio, qui in d. cap. si aliquem, pag. 300. vers. sed discutiendum est. num. 12. & sequen. postquam omnem lapidem enixè voluit, reuoluitque ad euincendum hunc versiculum ad proximè præcedentem transuersalem lineam referri, id tantum præstitit, vt magno

quo labore magis rursus attulerit, & in quo videri voluit argutus nulli non videatur arguendus, quod tam dilucida constitutionis verba cauillari in sulco quodam, & inepto genere tentauerit, neque animaduertit hunc versiculum solum loqui de prerogatiua capilli respectu descendens lineæ, de qua prerogatiua quantum ad hanc lineam nusquam alibi, nec ista, nec superior constit. locuta fuerat: tum nec illud viderit, quæ filia dicitur respectu patris, eandem sororem appellari respectu alterius sororis, aut fratris, neque aliter rectè dici posse siue de paterna siue de fraterna hereditate inter se contendant, sicque confusione relationum se se vana, & pertinaci nominum quæstione inuoluisse, plusque errorum, quam verborum tota ea disceptatione profudisse, sed ad rem) sicuti, inquam, constitutio in vers. filia autem expressit in successione descendentiū. Maiores sorores coniugatas, non dotatas de bonis paternis, de cuius successione agitur, minoribus sororibus in capillo existentibus præferri. Ita etiam in feudali successione collateralium, id ipsum expressisset, si voluisset; sed quia omisit, satis declarauit, quod in ea linea noluit in feudalibus illam præferri. l. 1. §. si autem. C. de caducit. toll. l. commodissime. ff. de lib. & posthūm. l. fern. in constit. in aliquibus. colum. 10. post medium vers. nam expressisset de matre, &c. Oldrad. conf. 266. colum. 2. Aym. conf. 130. num. 7. Cannet. in d. cap. si aliquem, pag. 296. num. 9. & 299. num. 7. Ea enim, quæ notabiliter sunt, nisi specialiter notentur, videntur quasi neglecta, inquit Vulpian. in l. item apud Labeonem. §. ait Prætor. ff. de iniur. de quo Bald. conf. 443. in fin. lib. 1. & de hac ipsa constitut. loquens, Cannet. d. cap. si aliquem, pag. 307. num. 10. & 11. Neque dici posset hanc qualitatem expressam in vers. filia autem ceteri repetitam in superioribus vers. ex collateralibus, & coniugata autem, vnamque partem ex altera suppleri, & declarari; quoniam, cum tres sint causæ, excludentes tacitam repetitionem, videlicet, distio aduersatiua, diuersitas orationis, ex pulcherrima doctrina Bald. conf. 153. Quidam testator. lib. 5. disertè reassumpta, & probata à principibus Doctor. suis locis, & in hac constitutione, eiusque litera omnes concurrant. nullatenus de vno versiculo ad alium inferri potest, nec alicui repetitioni esse locus, faciunt notata per Afflicum in decis. 248. in fin. Aym. conf. 151. num. 5. Minad. in constit. in aliquibus, in 7. not. num. 7. Bel. lam. conf. 3. colum. 12. tex. in clemen. 1. §. ad

hoc de præben. & fusè Gabr. libr. 6. tit. de clau. conclus. 9. Hinc fortius, & proprius ad casum nostrum dixit Alexan. cons. 29. col. 2. in fin. vers. nec obstat, quod in dicta constitutione, &c. lib. 1. Verba illa huiusce constitutionis, paulò ante posita, videlicet: [Nec non maioris ætatis inter eos, qui viuunt in Regno, specialiter iure Franchorum] non ceteri repetita in sequen. vers. ex collateralibus, & ad sorores nequaquam pertinere, nec illas comprehendere propter illud relationum, qui, quod, cum sit masculini generis, restringit, inquit ipse, & declarat, quod tantum senserit de masculis. l. a filio. §. in. & ibi Bart. ff. de alimen. & cibari. legat. l. omnes. ff. ad Trebell. l. ea tamen adiectio, de legat. tertio, quam dubitationem obiter deinde suffulit, cap. considerantes Caroli Secundi Regis, secundum Afflicum in hac constitut. num. 22. in fin. Sed intra limites, modum, & ordinem constitutionis, a quo illud capitulum, & alia subsecuta omnia regulantur, restringuntur, & relaxantur. l. sed & posteriores. ff. de leg. glos. in l. sciendum, in princip. ff. qui satisf. cogan. glos. & Doctores in Authen. offeratur. C. de lit. contest. l. fern. in cap. 1. colum. 6. in princip. vers. hæc videtur tolerabilior, de net. success. feud. in constit. causas, in fin. ip. constit. Aduocatus, post principium, in constit. Diuæ memoriæ. colum. fin. in princ. Idque ipso in cap. diligenter, satis exprimitur his verbis [tenore enim antiquæ Regni, super hoc editæ, constitutionis attento, &c.]

7. Dixi autem eam dubitationem obiter illic sublatam, eo quia capitulum illud (quod ad eius intelligentiam notandum est) ex professo, & principaliter disponit, vt ex illa adiectione (ex suo corpore legitime descendentes) non excludatur frater, aut soror à successione fratris, vel sororis in feudo paterno, vel antiquo; vt praua quadam interpretatione inoleuerat, & error ius fecerat, ait Paul. in l. 3. ad finem ff. de suppel. legat. Fortasse, quia fluxerat à peritis, secus atque si ab imperitis, quia imperitorum error ius non facit, Bald. cap. 1. colum. 3. de success. feud. in l. 1. ad finem. C. de successor. dicit ad quem errorem prauumque ius tollendum, atque eradicandum, tex. ille factus, & compositus est non ad aliud aliquid, nec sanè minus pro feudo ex pacto, & prouidentia, quam pro hæreditario, & tam pro feudis, quæ retrorsum ab illo cap. edito concessa fuerunt, quam pro illis, quæ inde in posterum concedenda erant, & hoc quidem est, quod tex. ait, vt de omnibus forma sit eadē.

F f 3 idest,

ideſt, vt in omnibus feudis tam conceſſis haecenus, quam concedendis deinceps ſub iſta clauſula [ex ſuo corpore legitime deſcendentibus] locum habeat diſpoſitio huius capituli, vt de omnibus forma ſit eadem, nec alius de concedendis in poſterum, quam de conceſſis antea conſtituatur. Idque ſiue conſeſſio concipiatur, vel concepta iam ſit pro ſe, & liberis, & ita feudum ſit ex pacto, & prouidentia, ſiue etiam pro ſe, & hæredibus, ita quod feudum ſit hæreditarium, in quo non erat viſ, ſed dumtaxat in illis verbis [ex ſuo corpore legitime deſcendentibus] vt nuper dixi, & fatetur Andr. in hac conſtit. colum. 9. vbi etiam adijcit hoc capitulum. procedere in feudo antiquo, ſequiturque Afflic. deciſ. 293. quod veriffimum, & extra omnem dubium ponenda eſt ex ipſa, tex. hypotheſi, qua nec cadere in feudum nouum poteſt, nec ei vilo modo adaptari. Cæterum ſolius feudi hæreditarij iddem tex. meminit, vtpote magis in Regno frequentati, & uſurpati, iuxta l. nam ad ea ff. de legib. ad quod vnum feudum, maioremque frequentiam, Napodan. in conſuetu. & ſi teſtator, in verb. diſponere. num. 8. reſpexit, retulitque ſe ſe, cum dixit feuda omnia eſſe hodie hæreditaria, non autem adeo feuda, de quibus tex. non loquitur, atque ad illos caſus, de quibus non modo non loquitur, verum etiam nec cogitauit nimirum conſtituere, vt feuda omnia eſſent hæreditaria. Itaque e Regno propria reſta, & regularia nullo iure, vel caula exterminare, cum Domini nihil interſit feuda magis hæreditaria eſſe, quam ex pacto, quin quoad eum ſemper ſunt ex pacto, & prouidentia, ſecundum Frecc. lib. 3. diſſer. 25. & fuiſſet iniquiſſimum poteſtatem, & voluntatem Dominorum feuda concedentium arctare contra regul. l. in re mandata. C. mandat. Quocirca veriffimum non eſt, ſed ſummo ingenio, ſummaque doctrina Napodan. doctiſſimi noſtrarum conſuetudinum interpretis alieniſſimum exiſtimare in huius capituli intelligentia, eamque aperta re, tam grauius ipſum offendere, tamque ſupinè labi potuiſſe, vt in id illud citare voluerit, quod ab illius & verbis, & ſenſu longiſſimè refugit. Veriffimum ergo eſt illud axioma, ſiue eſſatum, feuda omnia in dubio eſſe ex pacto, & prouidentia, non autem hæreditaria, & in Regno ex ſententia Loſfred. & ſequacium, quicquid Frecc. lib. 3. ſui operis quaerit. 1. a num. 8. ad finem contra ſcripſerit cuius rationis, licet infirmas, ſingularim conſultauimus in prima noſtra feudali diſputatione in terminaliſ cap. 1. cap. ſi quis inue-

ſtitus, qui ſucceſſ. tenan. & cap. moribus, & de feud. mil. contr. fuer. Vade nos huius cap. intellectum hic tranſtulimus. Sed redeo vnde diſceſſi.

8. Et profeſſo ſumma ratione noluit conſtitutio, ſororem maiorem coniugatam ſorori minori in capillo anteferre, quando quidem prærogatiua ætatis non ita conſideratur in ſucceſſione collateralium, vt conſideratur in ſucceſſione deſcendentium, & fauor capilli præſtat fauori, & priuilegio ætatis, vt iam dixi, nec velim quemquam decipi, in intelligendo Afflic. in cap. 1. num. 70. de nat. ſucceſſ. feud. (quod nec ſtultum, nec arrogans eſt admonere, imo ſæpius fuit faciendum propter eos, qui iura, & deciſiones diglutiunt, non autem digerunt, vt Bald. verbis vtar in l. Amibius. ff. de minoribus, cunctaque craſſe, & aliorum, atque à Doctorebus dicuntur accipientes, iniuſtas lites diſſeminat, & fouent, quos merito magnos pappardos vocat Ioan. Andr. in additio. Specul. de inſtr. edit. §. nunc verò aliqua. verſ. 2. quoniam hos ipſos tex. Afflic. in id ſolum ibi citat, vt euincat, ne ſoror à patre maritata prorsus excludatur à feudali ſucceſſione fratris, non autem, vt etiam ſorori in capillo in ea præferatur, in quo expeditum intellectum habet conſtitutio ne præſerator, cuiusque verba ita clara ſunt, vt nec cauillari poſſint. l. 2. §. tractari. ſed Tertul. l. 3. C. de liber. & poſthum. nec vllum faciunt coniecturæ locum. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbor. oblig. ¶ Ad quem intellectum maioribus præſidijs firmandum, aſſero primum incipiendo à Textibus (quam Baldus viam ſigillatam vocat) Honorij capitulum relatum in addit. ad Herm. in cap. 1. colum. 5. de nat. ſucceſſ. feud. quod quidem ſeruari apud nos teſtatur Herm. in 1. rubr. ſub num. 82. & Bald. diſſer. conſil. 110. Sereniſſima Regi na colum. fin. in fin. & alibi ſæpe citatur ab Herm. vt diligenter colligitur in eadem addit. in verb. Cap. nullaque verborum circuitione, & anfractu, dilucidè, & apertè, ita ſtatuit. [in ſucceſſione verò præmiſſa inter feudatarios, & ſubfeudatarios viuentes in Regno eodem iure Frachorum ſexus & primogenituræ prærogatiua ſeruetur, vt inter duos eodem gradu feudatario conianctos, ſeminam masculus, minorem maior natu præcedat, ſiue ſint masculi, ſiue ſint feminæ concurrentes, niſi turſan duabus concurrentibus, eſſet primogenita maritata, & minor re nateſerat in capillo. Tunc enim minor, quæ in capillo remaneret, primogenitæ aacitate in ſucceſſione huiusmodi præ-

præferatur. Sed si nulla remanente in capillo, duæ, vel plures fuerint maritatae, maiori natu ius primogenituræ seruetur, vt alias in dicta successione præcedat.) Requis autem (nisi hypseæ casior) non videt hoc capitulum non solum ad ampliandam successione(m) (quod Ifern. fatetur) esse latum, verum etiam, vt lucem afferret ordini succedendi, à Constitutione tradito inter sorores, vtque apertius nobis ostenderet, & declararet, sororem in capillo ex prærogatiua virginitalis, & capilli in fratris successione sorori conjugatæ anteferri? eaque causa nullam dotationis fecisse mentionem; quia non de exclusione in totum, sed solum de ordine, & modo succedendi, deque prælatione sororum inter ipsas verba fecit id quod liquiddè perspicitur ex illa exceptione (nisi forsan duabus concurrentibus) Itemq; ex provisione, quæ subinde fit inter plures conjugatas, ibi: (Sed si nulla remanente in capillo, &c.) Quamuis enim hoc capitulum vt ad constitutionem se conformet, qua parte simpliciter de conjugata loquitur ex Ifern. interpretatione, in qua tamen ego multum hæsito, reuocoque me interdum de dotata quoque sit accipiendam, nihilominus de ea dotata necesse est intelligi, quæ ab aditu fraternali successione non repellitur, tū primo, vt exceptio sit de genere, siue de terminis regula, vt oportet, iuxta l. nam quod liquiddè in ff. de poen. legat. Barto. & Bald. in l. si cum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cautionibus, Dec. in l. i. num. 20. ff. de regul. iur. Sorori autem nuptæ, & à fratre etiam, de cuius successione agitur, dotatæ, prorsus fraternali successione, veluti aqua, & igni, ita in eadem constitutione, interdicitur, quam constitutionem hoc cap. non corrigit, sed confirmat, & ampliatur, teste Ifern. d. cap. 1. colum. 6. de nat. success. feud. Igitur nullo modo de istiusmodi dotata potest accipi, sed de ea duntaxat, quæ à patre, vel ab alio quam ab eo, de cuius successione agitur, dotata, à fratris successione non repellitur, sicque aptè, congruenterque à regula successione excipiatur. Tum secundo, vt hoc cap. non sit frustratorium, & de indubitabili contra leg. Labeo. ff. de carbon. edict. Quis enim, nisi prorsus ingenio, & stulto capto dubitaret, sororem in capillo præferri, sorori conjugatæ, & dotatæ à communi fratre, si ipsa conjugata, etiam sorore in capillo non extante, ab vltioribus agnatis, illisque deficientibus à fratre fraternali successione prohibetur? denique frustra, & nimis ridiculè hoc cap. statutum esset, vt,

nulla sorore in capillo remanente, maior maritata minori maritata præferatur, si de ijs maritatis intellexisset, quæ de bonis fratris, de cuius successione agitur, dotata per Constitutionem ab illius successione repelluntur, cum non entium nullæ sint partes, & qualitas non possit subsistere extra suum subiectum, & non possit præferri, quæ obstante constitutione, nullo vnquam tempore admitti potest, vt sunt protritæ regula. l. eius, qui in Prouincia, vers. quod, si stipulatus ff. si certum petat. l. si seruum mihi. §. 1. ff. de action. empr. l. Pomponius. §. de accessionibus, & ibi Alexan. in tertio not. ff. de acquiren. possess. Bald. in l. omnium. colum. 1. circa medium. C. de testamen. Deci. consil. 508. colum. fin. ex quibus certa, facilis, & aperta declaratio relinquatur ex hoc cap. ad constitutionem, nimirum, vt soror in capillo prærogatiua, & beneficio virginitalis, & capilli præferatur in successione fratris, sorori maiori natu à communi patre conjugata, & dotata, tamen eiusmodi dotalio non efficiat, vt ipsa a successione omnino repellatur, quemadmodum efficeret, si dotalio à fratre, eiusque de bonis, de cuius successione agitur profecta esset. † Deinde affero Capitalum Siculorum si aliquem, Iacob. eorum Regis, quod ex omnium sententia ad hanc nostram Constitutionem quoad hoc colligans prorsus his istis Honorij capitalum vtitur verbis, prout apud Cannel. fol. 368. illa videri possunt, hic non repeto: quod capitulum, & vltus finitima nationis, & Prouinciæ saltem declarat nostram hanc Constitutionem, si quid dubij in ea insidet, nostrumque morem l. de quibus, in princip. ibi, tunc quod proximum, & consequens est. ff. de legib. Ifern. in l. Imperialem. §. præterea ducatos, in prima addit. in princip. de prohib. feud. alienat. per Federic. Tum, ne auctoritate carere videamur, affero Pern. qui ante me acutissime illum vidit, & breui explicauit in consil. 13. cuius consilij, & superioris, quamuis principalis quæst. longe diuersa sit à casu nostro, vt in qua agatur de successione filiarum, & descendentiū in feudo matris, iuxta text. huius constit. in vers. filia autem, nihil tamen fecius is idem colum. 1. vers. quinto; quod est amplius extra quæstionis suæ terminos egrediens, & in nostros veniens, sigillatim loquitur de successione sororis, & collateralium. ibi. [Nec obstat, quod fuerit mater conuentæ in capillo, vt sic illa succedat, vt d. §. ex collateralibus, quia certè non remansit in capillo, quia premortua matri. Et propterea, viuente matre, etiam

etiam maritata, & dotata fuit.] Quibus verbis nemo tam hebes non intelligit, apertissime illum sentire, & fateri, quod si in illo casu soror secundogenita vere in capillo remansisset, proculdubio in successione feudi sororis vita fundatæ, ipsa in capillo sorori maiori nuptæ præferri debuisset. † Affero etiam Afflicum nostrum in ipsa constit. vt de successioneibus in 10. not. num. 30. qui quæst. glos. & Ifern. examinans, vtrum soror coniugata, & dotata à communi patre excludatur à successione feudi fratris, clarè, & disertè dixit, eam quæstionem procedere, fratre decedente sine liberis, & sine fratre masculino, vel sorore in capillo, superstitè, solum sorore coniugata, quod acutè etiam sepfit Loffred. in cap. 1. de nat. success. feud. eandem quæstionem accuratius tractans illam firmat, fratremortuo sine descendentibus, legitimisque alijs potioribus hæredibus quasi exploratum, ac extra omnem dubitationem sit, vt fratre mortuo superstitè sorore in capillo, ipsa in capillo præferatur in feudalibus sorori coniugata, licet ab ipso fratre non dotata ex aperto tex. d. constitutionis, ac proinde nullus sit quæstioni locus, quia vbi casus legis, ibi nulla quæstio, nec dubitatio superest. † Ancillæ. G. de furt. l. illam. C. de collat. † Postremo huius etiam sententiæ non obscure fuit Luc. de Penn. qui hos omnes quantum annorum numero, tantum autoritate, ac eruditione antecellit, in læpe cit. l. fin. colum. fin. Cod. quand. & quibus quar. pars, tum in princip. dum his verbis q. formans. (deinde moritur frater, absque liberis, sorore ipsa nupta superstitè, an excludatur a successione fraterna, eaque nupta secundum paragium fuit, &c.) nullam adesse ponit sororem in capillo, sed solum coniugatam, tum post medium, vbi (amplius in dicta constit. vt de successioneibus, gradatim ponitur, qui ad successioneem bonorum feudalium admittuntur. Primò, scilicet gradus descendentium. Secundo collateralium, & cum soror in capillo, idest, non nupta, vt supra l. proxima. §. quod si excluso communi patre, admittitur ad successioneem fratris in feudo, vt d. constit. vers. ex collateralis, quare non admittitur ad successioneem eius, scilicet, fratris, licet dotata ex bonis paternis per patrem, licet per ipsum fratrem, alijs vterioribus, qui per patrem rationabilius pellerentur, exclusis. Certè nulla est ratio, &c.) Atqui certo certius soror in capillo non excluditur à communi patre, sed excludit communem patrem. Ergo non solum Luc. loquitur, vbi

nulla adest soror in capillo, quod etiam in sine magis aperit, dum inquit (& hæc potissime locum habent, vbi alius non esset in medio, qui eam à fraterna successione repelleret, puta frater secundum sententiam aliquorum, &c.) Verum etiam apertè fatetur, quòd si adesset ipsa in capillo, patrem, omnesque, qui à patre excluderentur, & sic ipsam quoque coniugatam, excluderet; nec quemquam moueat adumbrata illa æquitas, de qua idem Luc. paulò post vericulum vidi autem consilium acutissimi Ioannis de Laud. & est, quoniam, licet aduersus eam præter iam dicta, multa afferri possunt. Rigori scripto nunquam prælata fuit æquitas non scripta, sed contra rigor scriptus semper prælatus æquitati non scriptæ, per tex. & not. in glos. & DD. in l. placuit. C. de iudic. in l. 1. Cod. de legib. & in simili notat Barto. in l. Titia. §. Imperator. quæst. penul. ff. de legat. tertio, dum respondet ad obiectionem l. posthumus. ff. de iniust. rupt. & iuu. testan. & Gemin. Philipp. Franc. in cap. vnico de rerum permutat. in sexto, dum impugnat opinionem Ioan. Andr. in cap. si beneficium, de preben. eod. lib. Quamuis autem hæc pars constitutionis nonnullam haberet reprehensionem, & emendatione digna videretur, iuxta l. Saluius. ff. de legat. præst. scuti nihil prorsus habet, quod reprehendatur: imò eius æquitas, & prudentia, egregiè laudanda, iuxta l. 2. §. 1. ff. ad Velleia. Nihilominus tamen talis emendatio non posset fieri per hominem, siue per iudicem. Sed per aliam constitutionem, siue per legislatorem, vel similem habentem potestatem, vt not. Glos. in d. l. Saluius, in vers. decreto. & Bald. in d. cons. 10. Serenissima Regina colum. 5. in fin. Iudex autem secundum hanc constitutionem, & legem iudicare, eiusque veritatem, & iustitiam sequi debet. l. nemo iudex. C. de senten. nec aut rigoris, aut æquitate gloriæ affectare, argum. l. respiciendum. ff. de pæn. quia de æquo, & iusto valde difficile est inuenire veritatem, inquit Aristot. lib. 6. Polit. cap. 3. in fin. Quo in genere plerumque sub auctoritate iuris scientiæ perniciosè erratur, teste Paulo in l. si seruus. §. sequitur. ff. de verb. oblig.

13 Et vero etiam æquissimum videri debet, vt, si duæ qualitates, nempe dotatio ab ipso fratre, suisque de bonis, & coniugatio à quocunque facta, ita vt institutio ex Ifern. & sequacium interpretatione exigit, in vnum coeutes pariunt perpetuam exclusionem sororis primogenitæ ex perpetua snia Ifern. ac feudalium omnium iuris fois acervatis in addit.

ad

ad Ifern. in cap. 1. sub au. 17. in verb. alij, de nat. success. feud. a qua male dissentit Caneet. non sequendus in d. cap. si aliquem, fol. 303. vers. attamen, & cetera. falsa intelligentia deceptus Bartholom. de Capua in verb. coniugata, debet inquam æquissimum videri, vt sola qualitas coniugationis aliquid ipsa operetur, & saltem pariat prælationem sororis in capillo ei quidem cū vtilitatibus, & commodis pensandam, quæ maior natu soror ex matrimonio, tum paterna, vel fraterna domo, quasi manumissa exeundo, & in viri domum propriam migrando, tum Veneris præmia noscendo, & (quod maximum foeminarum munus est) concipiendo, & conceptum tuendo, maioris ætatis beneficio, & prærogatiua tantò ante cœpit non sine damno, & invidia minoris sororis in capillo ob prioris coniugium dote forsancassa, atque hoc ab illis, ob idque paternæ, vel fraternæ domi etiam seni factæ, atque hoc propria prouisione huius constitutionis in transuersali linea, quicquid in descendenti non tam ex verbis constitutionis, quàm ex prudentum dubia non nihil, & à plerisque improbata interpretatione sit acceptum. Ex quibus præclare intelligitur contrariam sententiam pro coniugata nullo iure niti, vel probari, sed solitariam, & saturninam esse, iuxta Bald. in cap. ceteri. col. 4. de iudic. vt pote nusquam relatum, nec vquam receptam. l. 1. in fin. ff. de Senat. obijcique verè posse eius defensoribus, si in ea princeps persistenter, & pertinaces essent, quod Bald. consi. 28. lib. 1. ait arbitrantur se philosophari, sed tripudiant in errore. Fit enim nonnunquam (quod in Lucullo notat Cicer.) vt nescio quomodo plerique errare malint, eamque sententiam, quam semel admauerunt, pugnacissimè defendere, quam sine pertinacia, quod constantissimè dicatur exquirere, vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi ducunt. Vel quia turpe putant parere minoribus, & quæ imberbes didicere senes perdenda fateri, vt non minus verè, quàm eleganter Horatius.

14 Nec verissimæ huic intelligentiæ aduersatur Filingeria Reginæ Ioannæ, quam vulgò in contrarium iactari audio, sed omnino considerari, ne dicam imperitè, vt conqueritur Salycet. de his, qui scripta tantum discurrunt, nec in eis contenta digerunt, quos meritò silere iubet in l. si ex cautione. colum. vlt. Cod. de non numer. pecun. Siquidem illa decisio penitus toto orbe diuisa est à casu nostro, quippe quæ loquatur, (vt in

supplicatione dilucidè exponitur) sola sorore maritata superstite, eademque veniente, ad feudalem successionem fratris mortui, nullis agnatis in eodem gradu, nec sorore in capillo superstitibus: & ob id fisco, aliisque vltioribus agnatis se se illis obijcientibus, & contendentibus eam veluti maritam. & dotatam, semel exclusam, secundum opinionem glos. Mari. in d. constit. in verb. coniugata vsque adeo quidem. vt ad successionem vltiores agnati admitterentur, illisque deficientibus etiam fisco, prout etià de facto obseruabatur, teste Luc. de Penn. in d. l. fin. in fin. ver. contrariunt tamen de facto seruatur, & c. Cod. quan. & quib. quar. pars, quorum agnatorum, & fisci nimis certè rigidæ allegationes, & oppositiones palàm illis refelluntur, contraria sententia Ifern. & aliorum (planè æquiore) approbata, affirmantium tunc demum illi veri coniugata esse locum, & sororem penitus excludi a feudali successione fratris, cum dos, sorori data, de substantia, & bonis ipsius fratris, de cuius successione agitur, profecta est. Cæterum si de bonis patris, aut alterius dotata sit, tunc minimè illam excludi, nisi viuatur iure Longobardorum, quod ius (ex recepta interpretatione hoc à Francorum iure differens) indistinctè arcet coniugatam feudali successione fratris, vel à fratre illa dotetur, vel à patre, de quo vno decisio illa facta, & ad quod vnum in pragmaticas etiam inserta fuit, nimirum, vt ex ea doceremur, quænam ex aduersarijs illis inter seque pugnantibus opinionibus, glos. Marin. & Ifern. in d. constit. esset verior, quæque postilla tenenda nobis, & sequenda esset, non autem ex tex. constitutionis in eo, quod clarum, expressumque erat correctionem, ordinisque ex illo traditi, & constituti peruersionem, quo quidem nihil eius verbis, & sententiæ magis est contrarium, & alienum, nihil, quod tantopere delirantium somnijs simile videatur. Ergo non ab re velut excessus verba Ifern. in constit. causas, in fine lib. 1. hic subiungentur. Alij, inquit, expediunt se, vt indistinctè intelligatur, sicut litera sonat. & quasi lex noua præiudicat veteribus iuribus, quasi vltima derogent prioribus. Hi imperiti minus peritè loquuntur, cum iura non corrigantur, nisi expressè dicatur Authen. quib. mod. natu. eff. sui. §. ex tribus, & vetera rationabilia determinant noua, per l. sciendum. ff. qui satisfar. cogant. & in Authen. offeratur hætenus ipse, ad que d. vulg. regul. l. sed & posteriores. ff. de legib.

l. vltum

l. vtrum. ff. de petit. hæredit. l. si seruus pluri-
 rium, de legat. primo. Et quia lex interpre-
 tans recipit omnes qualitates, ampliaciones,
 & limitationes legis interpretatæ. l. 2. de
 conjug. cum emancip. liber. in Authen. de
 fi. ante nupt. instr. na. circa fin. l. fern. cap. 1. §.
 si verò ad med. de controuerf. inueft. in cap.
 1. colum. 6. in princ. verf. cap. Honorij fa-
 ctum est de nat. fucceff. feud. in conftit. vio-
 lentias. colum. fin. ad finem. in conftit. circa
 violentiam, in princ. in conftit. vt vniuerfis,
 colum. 3. cirra princ. in conftit. conftitutio-
 num post princ. in conftit. cum circa. col. 2.
 circa finem, in conftit. quàm plurimum. col.
 1. ad med. Alexan. conf. 13. num. 18. & ibi ad-
 dit. lib. 3. Dee. in cap. prudentiam. §. 1. in
 princ. de offic. deleg. l. af. in l. post dotem. col.
 16. ff. folut. matrim. Et quia de exorbitanti
 ad exorbitans non fit extenfio, vti iam dixi-
 mus, & hæc verba hypothefis, & quæftio il-
 lius fânctiones, prout etiam Afflic. explicat
 in d. conftit. vt de fucceffionibus, in 10. not.
 in conftit. in aliquibus, in 10. quæft. num. 24.
 in cap. 1. num. 57. & 70. & ibi Loffred. col. 2.
 in princ. de nat. fucceff. feud. & in cap. 1. §.
 quin etiam Epifcopum, vel Abbatem: quo
 loco Affl. & hoc adijcit ante eam decifio-
 nem multum in ea specie contra fororè pro
 fisco fuiſſe dubitatũ: fed rerũ ſæpe iudicatarũ
 autoritate nõ amplius de ea difceptandũ;
 tametſi tanta autoritate, haudquaquam Ioã.
 Anton. Cannet. ſe contenerit, quin copioſa
 difputatione eam decifionem improbauerit
 in d. cap. ſi aliquem, fol. 300. verf. ſed discu-
 tiendum eſt, quam verè nunc non dico, quia
 non huius loci, nec inſtitutæ ſcriptionis eſt
 dicere, & Minad. in conftit. in aliquibus ſu-
 pet. tex. in princ. num. 58. & ſeq. ingenioſè;
 & diſertè validiſſimis rationibus illam tue-
 tur, atque ipſe ſummam habere æquitatis
 rationem non inſicior. Satis enim fuit quan-
 tum ad propoſitam quæſtionem pertinet di-
 lucidè, vt puto, demonſtraſſe. Non quia ea
 ſententia declarauerit, fororem, à patre
 maritam, non excludi à ſucceſſione feudo-
 rum fratris, propterea rectè argui, & con-
 tendi poſſe, vt etiam forori in capillo in ea
 præferatur, de quo ibi nec quæſitum, nec di-
 ſceptatum fuit, quodque nullus ſcribentium
 vſquam affirmavit, præter vnum Cannet. qui
 in d. cap. ſi aliquem. pag. 300. in finalib. verb.
 nulla lege, nulla autoritate, aut ratione hoc
 viſus eſt ſentire, ſed omnino perperam, &
 falſè contraque tex. pragmaticæ Cap. Ho-
 norij, & Conſtitutionis, cum longè aliud, &
 penitus diuerſum fit, quem non excludi à

ſucceſſione feudi, & vnà cum alijs ad illam
 vocari, & admitti, quod intelligitur ſucceſ-
 ſuo ordine, & tuo loco, & verificatur etiã
 ſi alter, vel gradu, vel qualitate potior ei
 præferatur, vt, ne longius abeam, probat hæc
 ipſa conſtitutio, dum omnes filij, & deſcen-
 dentes in infinitum omnes fratres, & ſoro-
 res, alijque in ea nominati includuntur, &
 vocantur ad ſucceſſionem, & tamen maior
 minori, mafculus fœminæ, & alter alteri,
 prout quiſque vel gradu, vel prærogatiua
 eſt potior, præferatur. Aliud verò fit ad ſuc-
 ceſſionem prorsus non admitti, & ab ea in-
 perpetuum repelli, ſic vt agnatis omnibus
 deficientibus, tanquam deficiente linea, &
 expirante inueſtitura, fîſcus in feodalibus
 ſuccedat, quæ eſt propria, & ſola quæſtio di-
 ctæ Filingeriæ, extra quam non debet, nec
 poteſt illa allegari, vel in aliam, & diuerſam
 trahi: quia ex ſeparatis nihil inferitur. l. Pa-
 pinianus exuli. ff. de minorib. l. vltima de
 calumniator. l. duobus, & ibi Bart. de reſtam-
 tutor. & lex non diſponit, niſi ad id, & de
 eo, quod in ea quæritur, & dubitatur. Deci.
 in l. ſi pater. colum. 2. & in l. vlt. col. 1. C. de
 inſtit. & ſubſtit. in cap. cum omnes. lect. 2.
 colum. 1. & ibi addent. d. conſtit. Quod ſi ple-
 beia ingenia, quæ, teſte Macrobio 9. Satur-
 nal. magis exemplis, quàm rationibus capiũ-
 tur, opponent huic ſententiæ: decreta quæ-
 dam paucis ab hinc annis lata, antea enim
 nefas habebatur tale quicquam, aut conſu-
 lentibus, aut iudicantibus in mentem veni-
 re, vt ab antiquis aduocatis, & practicis acce-
 pimus, & conſtans fama tenet, ijs ego veri-
 ſimè respondebo illas ſententias fuiſſe latas
 contra miſeras ſorores in capillo, parenti-
 bus, fratribusque orbis, omnique ope, atque
 auxilio nudatas in fauorem coniugatarum,
 maritorum, filiorumque ſuorum in inopinata
 lucra inhiantium, quam firmiſſimis præ-
 ſidijs, opibusque munitarum, ob idque prin-
 cipes etiam patronos, eximia fori noſtri or-
 namenta ſibi adoptantium, qui non minus
 multorum annorum autoritate, & gratia
 magnis meritis, virtutibusque collecta, quàm
 iuribus, & rationibus, vt in malis cauſis ne-
 ceſſe eſt, pugnarent: ac proinde nequaquam
 illas in ſimilibus controuerſijs eſſe imitan-
 das, ſed vitandas, quia non ſi prætor, non
 rectè partibus ſuis functus, ait Vulpianus in
 l. pupillorum. §. penul. ff. de reb. eorum, aut
 ſi Prouinciæ Præſes errore lapſus partis vo-
 luntatem ſequendam duxerit, ſucceſſor eius
 ſententiam, quam leges noſtræ non admit-
 tunt, rectè ſequetur. Ait Papinian. in l. iure
 noſtro.

nostro. ff. de testam. tutel. cū non oporteat ex sententia siue iusta, siue iniusta pro alio habita alium pręgruari, ait Paul. in l. Lucius. ff. de his, qui notan. infam. possuntque diuersis tribunalibus eadem actione proposita varię sententię Iudicum existere. l. cū filius, in princ. ff. de legat. 2. neque id, quod Prętor ita decreuit, sed quod Prętorem decernere conuenit spectandum est, ait in simili Paul. in l. penul. de iust. & iur. Vnde merito leges exemplis iudicare verant. l. nemo. C. de senten. & interloc. omn. iudic. quia quod vni, iustum visum est, potest alijs plenius tractantibus iniustum videri. l. Diuus.

ff. de iur. patr. quemadmodum iudicia illa indubitatę cunctis videbuntur, qui nostra hæc oculo non irretorto, spectabunt, ac legent, quę quidem omnia adamantinis rationibus munita, & confirmata, vt Isocratis verbis vtar, qui in Georgia ita vocat rationes prorsus inexpugnabiles facillę per se omnem reprehensorum effugient calumniã, ad quam procliuēs sunt rudes homines, & impęriti; qui, teste Nazianzeno, omnes sui similes esse cupiunt, quò in multitudine minus sua appareat inscitia, facillęque damnãt, quod se assequi posse desperant.

F I N I S.

Imprimatur.

Alexander Bösch. Episc. Carinolę Vic. Gen.

Alexander Russus Canon. dep. vidit.

M. Fr. Saluator Penna Carmelita Deput. vidit.

INDEX RERVM,

Quæ in præfenti Volumine tractantur.

A

Actio ad pctendas nuptias à successore à quo tempore incipiat competere amitæ, vel forori, & quod à tempore nubilis ætatis, p. 160. n. 23. vbi dispungitur locus Nap. in cons. si moriatur, nu. 47.

Actio reuocatoria contra feudi possessores, vel aliorum bonorum pro exactione paragij, an & quando detur, p. 235. nu. 8.

Actiones, quæ competant fororibus, vel amitæ ad consequendum paragium late discutitur, p. 232. nu. 1. & seq. Et quæ detur contra tertios possessores, p. 233. nu. 4. Et non dari actionem personalem contra tertios possessores, p. 235. nu. 9. Et quando actio pro paragio est pro quantitate legitimæ ex æquitate datur contra tertium possessorem, p. 236. nu. 12. & Nap. declaratur opinio, p. 235. n. 10.

Actiones, & iura quo in loco esse censeantur, & quomodo appellatione bonorum continentur, p. 42. nu. 2. Authoris opinio, num. 3. Et quomodo differant à nominibus debitorum, p. 44. nu. 9.

Actus iudiciarius quauiter concurrat in efficienda consuet. p. 13. nu. 40.

Actus vnicus contrarius quomodo noceat consuetudini, p. 13. nu. 42.

Aceptilatio an faciat renunciationem esse realem, vide renunciatio, p. 302. nu. 8.

Aceptilatio iuris, vel rei de futuro an fieri possit, declaratur contra nonnullorum opiniones, p. 303. nu. 10.

Aceptilationem perficere in sui natura renunciationem; verum non mutare ipsius substantiam probatur, p. ead. nu. 13.

Adagium Neapolitanum sta per quanto vale; declaratur, p. 15. nu. 48.

As alienum, vid. lit. E.

Afflicti in constit. vt de successionibus, num. 30. in 10. not. declaratur p. 118. nu. 23.

Afflicti opinio rei iicitur in constit. comitibus in 2. not. dum negat onus dotandi fratri fororẽ ex eadem matre natam in successione feud. p. 132. nu. 15.

Afflicti, decis. 332. declaratur p. 161. col. 2. vers. nec obstat.

Afflicti, in constit. fratribus, nu. 10. Quid de quæ-

sione notatur in explicatione paragij, pag. 180. nu. 3.

Afflicti, in constit. vt de successionibus, nu. 38. vers. tertio quæro, p. 201. nu. 13.

Afflicti, in constit. quamplurimum nu. 22. oppugnatur, p. 203. nu. 17.

Afflicti, notatur in constit. comitibus de mala intelligentia doctrinæ iur. p. 219. nu. 41.

Afflicti notatur de malo intellectu lfern. in constit. in aliquibus in vers. quintumdecimũ col. 6. vers. quid si desistat, p. 233. nu. 5.

Afflicti decisio 238, defenditur latissimè aduersus oppositiones Annæ cons. 120. & ipsius decisionis ratio noua ponderatur per autorem, p. 262. nu. 25. & 29. & 31.

Agnatis vel filijs in feudo ex pacto, & prouidentia qualiter præiudicium inferri possit, p. 238. nu. 16.

Alexander Turaminus autoris præceptor, p. 5. num. 3.

Alienari an possint bona antiqua per delictũ, p. 287. nu. 14.

Aloysius Niquesa Regius Cõsiliarius maximè laudatur, p. 169. nu. 51.

Amica vterina an includatur sub exclusione amitæ per consuetudinem, vel constitutionem, p. 130. nu. 8. & pag. 150. nu. 8.

Amica magna vti soror & amica, an comprehendatur in consuetudine, & quid in constitutione Regni, & quid ex dispositione capituli si aliquem Regni Sicilia; p. 145. nu. 6. & p. 152. nu. 18.

Amica quomodo per nepotem ex fratre, vel neptem excludatur, declaratur p. 151. nu. 16. & nu. 17. declaratur doctrina, & ratio Napodani super hac conclusione.

Amica dum dotatur à nepote illam excludente datur subuentio, & an excludatur per istã dotem à successione ipsius nepotis in feudilibus late disseritur, p. 204. nu. 23. vbi de ratione istius conclusionis.

Amitam nepoti succedere, sicut patruus in feudis, p. 105. num. 24.

Angeli Perus. opin. in l. Gallus. §. & quid si tatum. nu. 9. ff. de lib. & posth. declaratur nu. 3. p. 289.

Angulus triplex declaratur, p. 67. nu. 9.

Annæ oppositiones aduersus Afflicti, decis. 138. vid. Afflicti, notatur Anna d. cons. 120. dum malè reprehendit Afflicti, d. decis. 138. in al-

I N D E X.

- legatione Alberic. C. de rei vx. ad. in. 1. p. 263. nu. 30.
- Anna conf. 98. nu. 10. Eimitatur de tertio interueniente, p. 69. nu. 22.
- Anna alleg. 81. in fin. notatur, & declaratur, p. 127. num. 5.
- Annui introitus sequuntur naturam nominum debitorum, licet super stabilitibus sint factæ venditiones cum speciali hypoteca, pag. 45. num. 11.
- Annui introitus cum Regia Curia distinguuntur, quo in loco esse dici debeant tam super arrendamentis, quam alibi, p. 45. num. 12. & nu. 14. 15. & 16. p. 46. & 47.
- Annui introitus existentes cum fidelissima Ciuitate Neapoli, quo in loco existere dicantur, p. 46. nu. 13.
- Annui introitus quando feudales sint iudicandi, vid. feudales.
- Appellatur ad Regem ab Episcopo Regis commissario, p. 18. nu. 6.
- Antonius de Alex. notatur in apostill. ad consuet. si moriatur, sub num. 26. quæ incipit nota quia refellitur, p. 172. col. 2. in princ. & in fin. & in alia apostilla, quæ incipit quid autem in consuet. quod autem sub num. 301. p. 173. nu. 56.
- Antephatum per mortem ciuilem mariti, an per vxorem lucretur, p. 283. nu. 2. & ibidem quid in restitutione dotium.
- Antefatum in quo succedunt filij uti filij, an includatur in renunciatione paternorum, p. 318. nu. 14.
- Argumentum valet ab exclusione, quæ fit per statutum ad illam, quæ fit per renunciationem, p. 332. nu. 12. circa finem.
- Argumentum à matrimonio carnali ad matrimonium celeste procedit plura, p. 167. nu. 47
- Argumentum à mortuo ad desistentem ab administratione valet, p. 33. nu. 9.
- Argumentum ab imputatione ad collationem procedit, & non e contra, p. 243. nu. 5.
- Archiepiscopi interuentus in compilandis his consuetudinibus non facit, ut clericis illis ligentur, p. 17. nu. 3. & 5.
- Assensus concessus in transactionibus, & concessionibus rerum feudalium, cum clausula quatenus terra existat in posse baronis, p. 64 col. 2.
- Auth. de sanctis. Episcop. §. sed in hoc præsentis declaratur, p. 323. nn. 16.
- Auth. sacramenta puberum non procedit interueniente dolo, p. 328. nu. 17.
- Item an interueniente enormi, vel enormissima læsione, p. 329. num. 2. & concluditur nu. 3. ex veviori opin.
- B**
- B** Arbof. in l. 1. par. 4. nu. 10. in fin. oppugnantur in eo, quod tenet patrē teneri filiz dotem competentem dare etiam ultra legitimam, p. 256. nu. 4.
- Barbosæ solutio ad tex. in l. si pater pro filia. ff. de collat. dot. in l. si cum dotē. §. si pater. nu. 35. cum seq. ff. solut. matrim. oppugnatur, & reijcitur, p. 257. nu. 11. & oppunatur. nu. 12.
- Beneficia quot concedenda in vna causa. p. 69. nu. 21. & seq.
- Bona mobilia, quo in loco esse dici debeant, p. 47. nu. 17.
- Bona antiqua infra districtum an veniāt in publicatione. p. 287. nu. 14.
- Bona dicuntur deducta ære alieno, & quotuplex bonorum appellatio, p. 224. nu. 7.
- Bonorum antiquorum portiones, vide portiones.
- Bonorum antiquorum dispositio non est præsumenda, nisi expressè per testatorem fiat, & in dubio præsumitur testator disponere de portione libera, sic etiam interpretanda institutio, & generalia dispositio. pag. 269. num. 50.
- Bonorum appellatione quando æs alienum nõ contineatur, & quando contineatur, pag. 42. num. 1.
- Bonorum existentia infra districtum, qualiter accipiatur in consuetudine. p. 44. nu. 8.
- Bonorum antiquorum portio debita de consuetudine an debeatur proximioribus, si filia renunciauerit patri, & ipsius hæredibus, & pater in extraneum disponat, & quomodo proximiores excludantur, p. 316. nu. 6. & 7. Quid in renunciatione abdicatiua, & nu. 8. Quid quando renunciatum nõ fuit ipsi, de cuius successione tractatur, & quid si simpliciter consensum præstitit, & non fuit renunciatum ad ipsius beneficium, & nu. 10. Quid si non hæredibus, sed successoribus fuit renunciatum, & quid si renunciatio fuit facta per ingredientem in monasterium, p. 323 num. 18. & an pater possit institui in bonis antiquis quando fecit renunciationem iuxta nouum vsum. p. 324. col. 2. in princ.
- C**
- C** Amerar. in final. q. cap. an agnatus. nu. 158. declaratur p. 213. nu. 25.
- Camerarius notatur circa intelligentiam cap. hic finitur lex, in princ. p. 80. nu. 7.
- Cannetius in cap. si aliquem, vers. an filius excludatur à nepote. nu. 18. reprobatur p. 296. nu. 7. vers. aut feudum.

Can-

I N D E X.

- Cannetius** notatur, qui contra dispositionem Filingeriæ tenet, & dicit neminem ex Sicilia contradicere, cum pernus expresse cõtra sentiat, p. 111. nu. 10.
- Capicius** notatur in addit. ad consuet. si moriatur, sub num. 101. quæ incipit nota ista, verba de mala intelligentia Napodani, pag. 149. nu. 5.
- Cap. cæterum extra de donat. inducitur, & declaratur**, p. 85. nu. 5.
- Capitulum emergentium** quomodo non faciat ad decisionem imputationis donationis simplicis in paragium, p. 244. nu. 10.
- Et quod non procedat in donatione facta per patrem, sed per fratrem aduersus Napod.** p. 245. nu. 18.
- Cap. Papæ Honorij verba referuntur, quæ sunt eadem cum cap. si aliquem Regni Siciliae**, p. 114. nu. 17. Et ponderatur pro opinione contra Viualdum, p. 118. nu. 25.
- Capitulum emergentium ponderatur pro opinione pro fisco contra communem**, p. 121. nu. 35.
- Cap. Regni item statuimus quid clerici declaratur in illis verbis super feudi iudicio, & petitorio**, p. 19. nu. 11.
- Cap. quamuis pactum de pact. in 6. procedere, etiam nulla dote recepta, non tamen excludi supplementum**, p. 334. nu. 16. Et dum in eodem cap. Doct. dant rationem, quod si omnino filia ex dicto capitulo esset danda legitima dicti capituli dispositio esset frustratoria refutatur dicta ratio per Autorem, pag. 334. nu. 15.
- Caroli Secundi vitam res gestas, & mortem breui compendio habes**, p. 60. nu. 26. cum pluribus sequentibus vsq; ad fin. §. 2. proemij Caroli.
- Casalia an comprehendantur in districtu**, pag. 28. nu. 5.
- Casalia quæ sint, & quot, Ciuitatis Neapolis, & eius diocesis, & districtus**, pag. 29. num. 6.
- Causa quæ materialis harum consuetudinum**, p. 54. nu. 2. quæ formalis, nu. 3. quæ efficacia, nu. 4. quæ finalis, nu. 5.
- Cautela pro euitanda dispositione consuetudinis vt quis se faciat clericum**, p. 18. num. 7. in fin.
- Census solutio an tãgat libertatem ecclesiasticam** p. 88. nu. 15.
- Cæphalus conf. 105. nu. 28. reprobatur.** p. 250. num. 9.
- Certioratio an requiratur in renunciatione, quando interuenit iuramentum.** pag. 304. num. 17.
- Ciuitatis deriuatio, & ætimologia, ac diffinitio**, p. 74. nu. 4.
- Ciuitatem an possit facere Princeps simplici voluntate, etiam sine Episcopo Autoris opinio secundum Bartolum**, pag. 74. num. 6. & sequen.
- Ciues quæ faciant**, p. 31. nu. 1.
- Ciuitatis decretum quot debeat continere**, p. 31. nu. 2.
- Ciuis allectio an possit fieri vno reluctante**, p. 31. nu. 2.
- Ciues alliciendi potestas à quo primo Neapolitanis concessa**, p. 31. nu. 3.
- Ciues an dicantur nati per transitum expositi, vel baptizati remissiuè**. p. 31. nu. 4.
- Clausula quatenus terra existat in manu baronis cuius sit effectus**, p. 64. col. 2.
- Clausula ex certa scientia effectus, & quando necessaria**, p. 96. nu. 12.
- Clerico debetur vita militia, licet non succedat in feudo**. p. 189. nu. 9. in fi.
- Clerici an ligentur lege Imperatoris, & quomodo sint exempti à potestate laicali**, pag. 86. num. 9.
- Clericus an ex immunitate delicti possit à iudice laico cognosci, & ibid. decisio Neapolitana practicata**, p. 87. nu. 13.
- Clericus succedens laico an ligetur instantia defuncti**, p. 86. nu. 8.
- Clericus quomodo ligetur, vel non consuetud. feudorum**, p. 86. nu. 10.
- Clerici quare non succedant in feudis**, pag. 87. num. 11.
- Clericos non ligari consuetudine concluditur Nap.** p. 89. nu. 17.
- Clerici quando litigant intet se in foro ecclesiastico, quo iure sit quæstio dirimenda distinguitur**, p. 89. ne. 18.
- Clerici litigantes coram Domino feudi, secundum quam legem iudicandi**, p. 89. nu. 20.
- Clericus si cum laico litigat, quo iure lis terminanda**, p. 89. nu. 21.
- Clerici conuenti coram iudice laico, quæstio qualiter dirimenda, & quando possit conueniri. & ibid. quid in reconuentione.** pag. 90. num. 22.
- Clerici in quibus casibus consuetudinibus nostris ligantur, & applicantur casus dicti per Napod. in præcedentibus**, p. 90. nu. 24.
- Clerici, & ecclesiasticæ personæ, & eorum bona an ligentur consuetudine latissime**, p. 85. nu. 2. cum seqq.
- Clerici succedunt laicis secundum dispositionem consuetudinis ab intestato, & etiam clericis**, p. 20. nu. 13. & 14. Et etiam in odiu clericorum, nu. 16.

I N D E X.

- Clericus proximior in gradu cōiunctus ex parte patris non excludet remotiores coniunctos ex parte matris, p. 20. nu. 18.
- Clericus pro patrimonialibus agens coram iudice seculari iudicandus secundum iura laicorum, p. 21. nu. 19.
- Clerici vtendo dispositione Principis secularis debent illam accipere cum omnibus suis qualitatibus, p. 21. nu. 20. & sic seruare sexus & bonorum prerogatiuam.
- Clericus an possit vti consuetudinis beneficio contra laicum disponentem, & late discutitur decisio facta in causa Petri Lima cum fratre Ioanne Baptista de Adiutorio, p. 22. nu. 23. & seq.
- Clerico succeditur ab intestato secundum consuetudinem, siue per clericum, siue per laicū, p. 21. nu. 22.
- Clericus ligatur consuetudine disponente circa solemn. tatem, & formam contractus, & testamentorum, p. 27. nu. 40.
- Clerici habentes ordines sacros, & etiam minores, vel primam tonsuram non ligantur consuetudine, p. 18. nu. 8. actus est in clerico coniugato, ibid.
- Clericus coniugatus quo priuilegio gaudeat, remissiuè, p. 19. nu. 9.
- Clerici de feudo qualiter conueniendi, & agere, & coram quo iudice, p. 19. nu. 10.
- Clerici quoad bona, & personas non ligantur regulariter consuetudine, p. 17. nu. 1.
- Clerici disponentes non ligantur consuetudine restringente dispositionem, p. 17. nu. 2.
- Clerici ob interuentum Archiepiscopi in compilatione harum consuetudinum non per hoc ipsis ligantur, p. 17. nu. 3 & nu. 5.
- Clericus vti non arctatur disponentis sic ratione æqualitatis non potest laicum disponentem arctare, p. 23. nu. 27.
- Clericus quando cum eo laicus vocatur, vtitur beneficio laici in arctando laicum disponentem, licet solus non possit, pag. 24. num. 32. Et quid si laicus nollet vti beneficio consuetudinis, nu. 29. An sufficiat de laici existentia, nu. 31. Secus si ante mortem, vel delatam successionem laicus renunciat, nam tunc clericus eius beneficio non vtitur, nu. 30.
- Clericus an & quando censeatur vocatus, quando disponentis relinquit proximioribus id, quod ad eos spectat de consuetudine, p. 25. num. 33.
- Conditio viri, & vxoris consideranda in liquidatione paragij, & qualiter debeat considerari in ea, quæ est nupta, vel in nubenda, pag. 229. nu. 36. cum seq.
- Confusione ex institutione facta per patrem ipsius filiarum, quando tollatur actio de dote, contra patrem, & quid in ineunda ratione legis Falcidiarum an debiti confusi ratio habeatur, p. 260. nu. 20.
- Coniugata, & dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, quando fiat inhabilis ad succedendum, & quando non, late discutitur, & datur intellectus ad cap. regni emergentium, p. 112. num. 11. 12.
- Coniunctio vtrinque non est considerabilis de consuetudine, p. 131. nu. 12. sic in patre, vt in matre, nu. 13.
- Collationis quæ ratio fuit inducendæ, p. 237. num. 1.
- Collatio in solis descendentibus procedit, ibid. nu. 2. De iure tamen Longobardo, etiam in successione fratris, nu. 3.
- Collatio inter sorores, eademque filias seruatur, quando solæ sine masculis supersunt parentibus, ibid. p. 238. num. 4. Secus si agatur iuxta dispositionem, & actum consuetudinis si qua mulier inter vterinum, & vterinam, num. 5.
- Collatio facto testamento datur, & quando, p. 238. nu. 6.
- Collatio quando datur facto testamento in successione bonorum antiquorum, item in feudis ex parte, vel hæreditarijs, p. ead. nu. 7.
- Collatio dotium quomodo admittatur per constit. regni vt de successioneibus, pag. 250. num. 12.
- Collatio habet locum, etiam si inter filios institutio inæqualis processit, dummodo inæqualitas habeat proportionem quoræ hæreditariæ, p. 240. nu. 16.
- Collatio non procedit in successione fratris, & quomodo succedat soror nupta tam in capillo ad Afflict. in decif. 161. per deductionem paragij, p. 241. nu. 17.
- Collatio quomodo in successione fratris tollatur, p. 241. nu. 18.
- Collatio quare facilius admittatur per iura, quam imputatio, & de ratione vtriusque, scilicet collationis, & imputationis, p. 243. num. 5.
- Collatio procedit inter filias feminas, item inter vterinos, quando mater constat, quod voluerit seruare inter liberos æqualitatem disponendo, prout ius vult, p. 238. nu. 8.
- Collatio non procedit, quando filij succedunt tanquam vocati à consuetudine, vel à constitutione, & ex successorio iure, non autem ex voluntate testatoris, & testator disposuit, de quibus potuit, p. 239. nu. 9.
- Collatio non arctat succedentem titulo singulari, ibid. nu. 10.

Colla-

I N D E X.

- Collatio non procedit in pretio feudi empti, quā non constat, quod pater in burgenfatorum successione voluerit inter liberos seruari æqualitatem, p. 239. nu. 11.
- Collatio cessat inter filiam institutam à patre vti masculum post dotem acceptā, quia dotatione extranea est facta, p. 239. nu. 12.
- Collatio non procedit in successione bonorum antiquorum, etiam dato, quod testator voluerit inter liberos æqualitatem seruare, & quomodo bona antiqua in vita accepta conferenda sint, p. 240. nu. 13.
- Collatio cessat instituta filia dotata vniuersaliter si frater tantum habuit à patre, quantum sufficit prælegitima, vel pro portione antiquorum, p. 240. nu. 14.
- Collatio cessat, quando disponitur inofficiose tam in vita, quam in vltima voluntate, sed voluntate, sed reuocantur pro rata legitimæ, vel bonorum subsidij, etiam in bonis antiquis, quando in vita fiunt, pag. 237. num. 15.
- Compensari non præsumi debitum voluntariū non verè probari per iura a Doctoribus allegata, sed esse ponderandum animum relinquentis ad compensationem inducendam, p. 259. nu. 15.
- Compensationem præsumi in debito necessario, & non in voluntario malè colligi ex athen. præterea, C. vnde. vir & vxor, per Doctores, vel ex imputatione in legitimam, p. 258. nu. 14.
- Compensatio, siue debiti voluntarij, siue necessarij cum legato non est admittenda, nisi concurrant habiles termini ad compensationem inducendam, vt scilicet de sola quantitate, ad quantitatem, p. 260. nu. 18.
- Compensatio cum legato nõ admittitur illius debiti, quod tempore mortis non existit, sed incipit ab hærede deberi, & post mortem, p. 262. nu. 24. & p. 264. nu. 34.
- Compensatio contra alimentarium non potest obijci, p. 262. nu. 27.
- Compensatio vite militiæ cum legato feudi nõ admittitur tanquam inter diuersa consistat creditum, & debitum, p. 262. nu. 28.
- Compensatio non admittitur legari speciei cū eredito portionis fructuum, p. 264. nu. 33.
- Compensatio an censeatur in animo legantis cum debito dotis, quando non est factum expresse nomine dotis, & debitum necessariū, vel voluntarium non esse considerandum in hoc ostenditur, p. 257. nn. 10.
- Congruum vnde dictum, p. 92. nu. 3.
- Conf. 51. Loffredi fuit constatum ex alleg. Hieronymi Seuerini, p. 31. nu. 2.
- Consensus ex sola scientia, quando inducatur ad incurrendum ad pœnam constit. Regni fratribus distinguitur materia, p. 79. nu. 4.
- Consensus reuocatio per institutionem ipsius renũciantis, an procedat in dispositione bonorū antiquorum in præiudicium aliorum, qui ad illas portiones ex dispositione consuetudinis vocantur, p. 311. nu. 9. & 10.
- Consensu tacite reuocato ab ipso, de cuius hæreditatis renunciatione agitur requiritur, vt denuo interueniat ad renunciationem validandam, p. 312. nu. 10. & 11.
- Consensus tacita vel expressa reuocatio attenditur, quando renunciatio processit cū consensu illius de cuius hæreditate renunciada tractatur, p. 312. nu. 13.
- Consensus reuocatio in renunciatione requisiti eius, de cuius agitur hæreditate, an fiat per actum nullum, & inuaidum, pag. 313. num. 18.
- Consensus qualiter interuenire debeat in renunciatione successionis eius de cuius hæreditate agitur, p. 312. nu. 14.
- Consensus illius cuius hæreditati renunciatur requiritur perseverantia vsque ad mortem, etiam in renunciatione ingredientis monasterium, quia potest illa non obstante hæres institui, non obstante renunciatione, p. 311. num. 7.
- Consensus à patre datus in contractu inter filios de partienda legitima, certo modo non potest à patre reuocari absque consensu ipsorum filiorum, nec mutari per institutionem partitio inter fratres facta, & quando hoc procedat, p. 311. nu. 8.
- Constitutio vt de successione, in quo fit vniuersalis cum constitutione in aliquibus, pag. 110. nu. 3.
- Constitutio vt de successione de nouo statuit in habilitationem sororis nuptæ, & dotatæ ad successionem fratris, & admissionis fisci, p. 110. nu. 4. & qualiter dotata sit intelligenda, nu. 5. & 6. per pragmaticam Eilingeriam, & capitulum regni emergentium.
- Constitutio in aliquibus, quæ loquitur de matre procedit quando relinquit filios masculos, & fœminas ex eodem matrimonio, non autem ex diuerso, p. 131. num. 9. quod non procedit ex constit. vt de successione, p. 131. num. 14.
- Constitutio vt de successione quare vt collateralium successione non expresserit prærogatiuas, prout fecerat in linea descendenti, p. 116. nu. 20. & p. 119. num. 26. & quare expresserit de sorore in capillo, & maritata, & dotata, p. 117. nu. 21.
- Constit. Regni post mundi machinam. 6. præfentes declaratur, p. 1. nu. 2.
- Constit. in aliquibus non procedit facto testamento, sed ab intestato, & quod nunc sit seruandum

I N D E X.

- uandum ius commune, & filia debeat necesseario legitima, p. 196. nu. 39.
- Constitutio Regni si quis clericus, & eius dispositio reijcitur contra Napodanum, p. 87. num. 12.
- Constitutio comitibus quomodo intelligenda in illis verbis ex debito teneatur circa subventionem petendam a vassallis propter dotem sororis, p. 201. nu. 10.
- Constitutionis in aliquibus enunciatum summam dispositio, p. 103. nu. 1.
- Constitutio in aliquibus non loquitur in successione collateralium, p. 103. nu. 4.
- Constitutio in aliquibus procedit in feudibus, & burgensaticis, & in feudo tam franco, quam longobardo, p. 104. nu. 6.
- Constitutio in aliquibus an procedat, quando tractatur de successione matris, tam in burgensaticis, quam in feudibus late dicitur, p. 106. nu. 10. & an in feudibus, p. 107. nu. 11. col. 1. ver. cui opinioni.
- Constitutionis vt de successione dispositio summam enunciatum, & loqui in feudis quaternatis, p. 110. nu. 1.
- Constitutio predicta quas personas admiserit ad feudi quaternati successionem, & nu. 31. p. 110. nu. 2.
- Constitutio foriudicorum bona circa restrictionem graduum in successione foriudicorum tollitur per gratiam Neapolitanis concessam tollentem confiscationem bonorum, p. 285. nu. 8.
- Constitutio foriudicorum per gratiam Neapolitanis concessam confiscationem tollentem, quomodo cum consuetudinis dispositione quandoque praticari possit ostenditur, p. 285. nu. 9.
- Constitutio Regni vt de successione. §. filij autem fratrum non designasse personas, sed admisisse subingressionem in feudorum successione comprobatur in filiis fratrum, p. 298. nu. 9.
- Consuetudo quod autem cum §. & in premissis, qualiter intelligenda, & reprobatum Napodani intellectus, p. 170. nu. 55.
- Consuetudo quare de maritandis amitis, & sororibus, & non de maritandis neptibus ex filia per auunculum sit loquuta, p. 176. nu. 66.
- Consuetudinariae portioni quando censetur renunciatum, p. 316. nu. 5.
- Consuetudo, vel constitutio foriudicorum bona sit seruanda in successione foriudicari infra districtum, & an inducat nouum ius succedendi, & alia circa ipsius intellectum, p. 283. nu. 3.
- Consuetudo regionis in quantitibus dotium liquidandis, quomodo attendenda, pag. 231. nu. 39. & ibi consuetudo ciuitatis Consentiae, ex qua Auctor est oriundus.
- Consuetudo regionis an possit facere dotem minorem legitima, & quomodo, pag. 231. num. 40.
- Consuetudo familiae quomodo attendenda in liquidatione paragij, vel dotium, pag. 231. num. 41.
- Consuetudinis dispositio tam circa praelationem sexus, quam circa distinctionem bonorum seruanda in successione foriudicorum, & quomodo, p. 284. nu. 6.
- Consuetudo si moriatur in quo sit clarior constitutio in aliquibus, & quomodo constitutio neptem ex filio sub verbo nepotis comprehendat, p. 145. num. 1. & p. 151. num. 13. in fin.
- Consuetudo vt expressit personas quibus succeditur per plures gradus, vt est pater, auus, & proauus, item personas successorum per plures gradus vt filios, nepotes, pronepotes, sic etiam non fecerit plures gradus in personis dotandis, scilicet sororem, amitam, proamitam, & huiusmodi, sed tantum sorores, vel amitas expressit, p. 145. nu. 5.
- Consuetudo si moriatur in §. & omnia quae dicta sunt, quomodo intelligatur procedere, & disposuisse in descendantibus ex masculis, & non in descendantibus ex foeminis optimè declaratur, p. 146. nu. 8. & quid de descendantibus foeminae masculiatae, p. ead. nu. 9. late discutitur.
- Consuetudinis si moriatur casus positiones omnes referuntur, & declaratur contextus, pag. 128. a nu. 2. cum seq.
- Consuetudinem tantum de habitu habere quantum de actu an sit verum, p. 94. nu. 6.
- Consuetudinem per scripturam nihil extrinsecus accipere, p. 94. nu. 7.
- Consuetudo debet procedere patre, vel matre existente in medio, quando agitur de ipsorum beneficio, p. 95. num. 8.
- Consuetudo ante scripturam, quomodo possit recipere normam aequitatis circa ipsius interpretationem, p. 95. nu. 9.
- Consuetudines Neapolitanae quare primo de successione ab intestato, & deinde de successione ex testamento tractauerint discutitur, p. 100. nu. 1.
- Consuetudo si qua mulier vocat ad partem, & ius accrescendi fratres sororum non dotatarum, p. 134. nu. 6.
- Consuetudines quid a constitutione Regni, & quid a iure Longobardo desumpserint, distinctè declaratur, p. 126. num. 1. & quae nam ipsarum dispositiones, praecipue in collateralium successione. p. 208. nu. 4. & seqq.

Con.

I N D E X.

- Consuetudo si moriatur non loquitur quando moritur mater relictis filiis ex diuersis matrimonijs, & consuetudo si qua mulier non loquitur quando moritur masculus relinquens filios ex diuersis matrimonijs, p. 135. num. 12.
- Consuetudo si moriatur & cons. si qua mulier in quo casu simul praticari possunt in earum dispositione datur casus, p. 135. nu. 13.
- Consuet. ex dispositione auth. defuncto a d. quas partes admittat feminas per masculos exclusas, p. 136. nu. 16.
- Consuetudo sed si morietur. §. quod autem, vers. & in præmissis ponderatur, p. 140. nu. 31.
- Consuetudo si qua mulier in eo verbo non dotata declaratur, & ipsius varij intellectus discutuntur, & datur nouus, & verus ex sententia auctoris, p. 141. per tot. §. 7.
- Consuet. si qua mulier verba de quorum intellectu tractatur enunciantur, p. 141. nu. 1.
- Consuet. si qua mulier primus intellectus, pag. 141. nu. 2. & alius intellectus, nu. 3. & ratio veri intellectus per autorem, p. 142. nu. 6.
- Consuet. si qua mulier non procedit in dotata de bonis paternis tantum, sed requirit dotationem de maternis, p. 142. num. 8. il. 2. & quid si in dotatione patris dicatur dotata etiam de maternis, p. 143. nu. 9.
- Consuetudinem nostram diuersimodè excludere foeminas in ipsius dispositione circa ipsum ius accrescendi introducendum, & enunciantur variaz consuetudines, pag. 134. num. 7.
- Consuetudo si moriatur quare masculos simpliciter admiserit, & tamen foeminarum portiones ipsis accrescere dixerit Napod. p. 135. num. 8.
- Consuetudo quando simpliciter foeminas excludat, vel eas includat cum iure accrescendi fauore masculorum casus varij ponderantur, in quibus diuersitas iuris considerari possit, p. 135. nu. 9.
- Consuetudo si moriatur non potest in eius dispositione diuersificari an foeminae recta via excludantur, an vero per ius accrescendi ad masculorum beneficium, p. 135. num. 10. & p. 136. nu. 14. & idem in consuet. sed si morienti, nu. 11.
- Consuetudo filiusfamilias est realis, & disponit super rebus, p. 38. nu. 30. quemadmodum alij disponentes circa potestatem testandi, num. 31. & procedit generaliter similitudo inter success. ab intestato, & factio testamento, d. nu. 31. in fin.
- Consuetudo excludens sorores dotatas est indinidua cum alia excludente filios a successione parentum, & qualiter indiuiduitas ponderetur, p. 40. nu. 39.
- Consuetudo Neapolitana non contradicit dispositioni consuetudinum feudalium in materia successionis, p. 51. nu. 30.
- Consuetudo an ardeat potestatem disponendi ipsi possessori antiquorum pro medietate æstimationis feudorum antiquorum, p. 52. nu. 35. & seq.
- Consuetudo circa ordinatoria, vel decisoria iudicij, quando obliget etiam ecclesiasticas personas, p. 86. nu. 7.
- Consuetudinis probandæ praxis, p. 76. nu. 19.
- Consuetudines existentes in hoc volumine, quomodo dicatur veræ, & reales approbatæ an ex eo, quia ita sint, an vero quia ita iudicatae sint, p. 83. nu. 18.
- Consuetudines istæ quo spiritu viuebant ante compilationem ipsarum, p. 91. nu. 25.
- Consuetudines additæ, & detractæ fuerunt ad maiorem declarationem faciendam, sensu non mutato, p. 92. nu. 3.
- Consuetudines istæ habent vim legum, & regiarum constitutionum, p. 93. nu. 2.
- Consuetudinum exemplaria plura referuntur, p. 94. nu. 3.
- Consuetudines antequam in scripturam redigantur, an recipere possint interpretationem secundum æquitatem, latè discutitur questio aduersus opinionem præceptoris ipsius Autoris Alex. Turam. lib. 3. cap. 3. deleg. p. 94. nu. 4. & seq.
- Consuetudo & si testator relatiua ad consuetudinem si quis, vel si qua, quomodo in clericis limitetur in casu prædicto num. 28. pag. 25. num. 35.
- Consuet. sibi locum non vindicare, patre, vel matre existente in medio, qualiter id intelligatur, p. 21. nu. 21.
- Consuetudo ardeans disponentem in bonis antiquis non procedit non existentibus, qui ex latere bonorum agnati, vel cognati vocantur, p. 23. nu. 26.
- Consuetudo loquens de bonis æqualiter includit forenses, ac ciues, p. 34. nu. 12.
- Consuetudo, quæ expressè, vel principaliter non loquitur de bonis, procedit etiam in bonis sitis extra districtum ex Napodan. sic bene dictum, p. 34. nu. 13.
- Consuetudo sic foeminam in nouem partibus disponentem ardeat, prout masculum in medietate, p. 22. nu. 25.
- Consuetudo ardeat disponentem ad beneficium vocatorum ad portionem indispositam, p. 22. nu. 25.
- Consuetudo loquens de actus sollempnitate æqualiter includit exteros ac ciues, vel habitantes, dummodo actus fiat in districtu, pag. 34.

I N D E X

- pag. 34. num. 15.
- Consuetudo loquens de actu debet intelligi de simplici actu vti actus, non autem vti dispositio bonorum, p. 35. nu. 16.
- Consuetudo si moriatur, & cætera de success. ab intest. disponere dicuntur de rebus, & includunt æque exteros, & ciues, pag. 35. num. 20.
- Consuetudo disponens circa sexus prærogatiuam, & fœmiparum exclusionem an dicatur realis, vel personalis discutitur cum nu. 22. & concluditur nu. 23. p. 36.
- Consuetudine regulariter non ligantur exteri, siue forenses, & qualiter intelligatur ista regula, p. 33. nu. 11. in fin. cum seq.
- Consuetudo excludens fœminas propter masculos procedit in bonis infra districtum, etiam inter exteros fundatur p. 37. nu. 24.
- Consuetudines quæ disponunt super rebus enūciantur, p. 37. nu. 25. & in specie de consuet. sed si morienti.
- Consuetudines loquætes facto testamento, quomodo, & qualiter inter forenses sint seruandæ, p. 37. nu. 26.
- Consuetudines additæ in hoc volumine. cuius modi sint, p. 9. nu. 27.
- Consuetudo siue facti, vel iuris variæ opiniones, p. 9. nu. 28.
- Consuetudo quomodo veniat iuris appellatione, p. 10. nu. 30.
- Consuetudo contra rationem, vel legem, an induci possit, p. 10. nu. 32.
- Consuetudo, & pactum quomodo æquiparentur, p. 10. nu. 32.
- Consuetudo contra, vel præter legem diuinam vel gentium, vel positiuam, quomodo sustineatur, p. 11. nu. 33.
- Consuetudinis rationabilis exempla plura, p. 11. nu. 34.
- Consuetudinis irrationabilis plura exempla. p. 11. nu. 35. & quæ talis sit iudicanda.
- Consuetudo quando vincat legem, pag. 12. num. 36.
- Consuetudo contra legem, quomodo legem tollat, p. 12. nu. 38.
- Consuetudo quomodo probetur, p. 12. nu. 39.
- Consuetudo non requirit actum iudicarium, ad ipsius constitutionem, p. 13. nu. 40.
- Consuetudo tollitur per contrariam consuetudinem, p. 13. nu. 41. vel per expressum consensum, ibid.
- Consuetudines an tollantur per erroneum consensum, p. 13. nu. 43.
- Consuetudines Neapolitanæ interpretandæ, secundum æquitatem. pag. 14. num. 44. & num. 46.
- Consuetudo arctans dispositionem procedit, etiam si laicus in clericum vel ecclesiasticam personam disponat, p. 19. nu. 12.
- Consuetudines quonam modo sint stricti iuris, & simul intelligantur sub censu ræquitatis declaratur, p. 15. nu. 49.
- Consuetudo præscripta quæ, p. 6. nu. 19. & p. 7. num. 14.
- Consuetudinis requisita remissiuè, p. 7. nu. 15. & seq.
- Consuetudines Neapolitanæ an constitut. omnibus Regni aduersentur, p. 2. nu. 3.
- Consuetudines quæ sint reprobatae à constitutione Regni, p. 2. nu. 4.
- Consuetudines Neapolitanæ vincunt constitutiones Regni, p. 2. nu. 7. & nu. 8. & seq.
- Consuetudines Neapolitanæ ex Federici epistola roborantur, p. 2. nu. 6.
- Consuetudines, quæ legem scriptam abrogant ex sententia Caroli de Tocho, p. 2. nu. 7.
- Constitutio Regni consuetudinem quam olim de instr. curialitichis tollendis non fuisse Neapoli vsu receptam, p. 2. nu. 8.
- Consuetudines Neapolitanæ a Regina Ioanna Secunda fuerunt etiam confirmatae, pag. 2. num. 10.
- Consuetudinem, seu morem magnatum non aduersari constitutioni Regni, & quomodo intelligatur esse secundum ius commune, p. 3. nu. 14.
- Consuetudo, seu mos magnatum non tollit prælationem sexus masculini in successione patris, & aliorum ascendentium inter descendentes successores, p. 3. nu. 13.
- Consuetudo in genere quæ sit, p. 4. nu. 2.
- Consuetudinis definitio ab Isidoro tradita remissiuè declaratur, p. 5. nu. 3.
- Consuetudinis definitio ex Vlpiano. pag. 5. num. 4.
- Consuetudinis quotuplex sit species, p. 5. nu. 6.
- Consuetudo scripta quæ sit, p. 5. nu. 7. & nu. 9. Vbi aliter definitur, & num. 12. ex auctoris opinione.
- Consuetudo titulata, seu titularis quæ, pag. 5. num. 10.
- Consuetudo ex quibus perficiatur remissiuè, p. 7. nu. 15. & ex quibus secundum Napod. num. 16.
- Consuetudo quomodo, & qualiter ex temporis frequentia constituatur, p. 7. nu. 17.
- Consuetudo qualiter ex frequentia personarum roboretur, p. 7. nu. 18.
- Consuetudinem quotuplex actus perficiat, & ipsius actus qualitas, p. 8. nu. 19. cum seq.
- Consuetudo declarata quæ sit, & quædo bina iudicatura inducat consuetudinem, pag. 8. num. 21.
- Consuetudines nostræ cuius sint nominis appellandæ

I N D E X.

pellandæ, p. 8. nu. 24.
 Consuetudo quæ disponit super ijs quæ compe-
 tunt ecclesijs, & clericis non uti clericis, sed
 uti alijs de populo ligat clericos etiam in cu-
 rijs ecclesiasticis, ut de seruitutibus, & simi-
 libus, p. 85. nu. 6.
 Consuetudines nostræ quo tempore compila-
 tæ, & quo à Napodano glosatæ, p. 9. nu. 25.
 Consuetudines istæ quare veræ approbatæ, &
 præscriptæ dicantur, p. 9. nu. 26.
 Christianæ legis normam abijcere quid sit, &
 notatur Napodani ridiculus intellectus, p.
 89. nu. 19,
 Cum iæ distinctio incip. si aliquem, in verbo
 maritata, sub nu. 96. difficultatur, & contro-
 uertitur, p. 185. nu. 30.

D

Debiti voluntarij, & necessarij considera-
 tionem non esse faciendam in præsum-
 ptionem compensationis eliciendam cum
 legato, p. 259. nu. 16.
 Debitum quod ab alio debetur quam à testato-
 re non compensandum cum legato, p. 268.
 num. 46.
 Decis. de Franch. 328. latissimè defenditur con-
 tra opinionem Federici Viualdi, p. 113. nu.
 14. cum seq.
 Decisio D. de Franch. 367. in fin. discutitur cir-
 ca iudicaturam iudicetem consuetudinem,
 p. 8. nu. 22. & seq.
 Decis. de Franch. 196. cum theorica Nap. in
 consuet. si quis, vel si quas, sub num. 224. latè
 discutitur circa præsumptam, vel dubiam,
 vel expressam donationem circa dotium re-
 stitutionem stipulandam, & notatur vterq;
 p. 277. nu. 11.
 Decis. D. de Franch. 412. latè discutitur, & ex-
 plicatur non procedere, quando in bonis
 maternis, & paternis non poterat cadere
 exclusio, vel masculiatio foeminarum cum
 decis. Sac. Conf. num. 38. pag. 39. num. 37. &
 sequen.
 Decis. de Franch. 93. num. 9. vers. sed huic opi-
 nioni discutitur, & assignatur diuersitas in-
 ter iura, & actiones, & nomen debitorum in
 materia consuetudinis, p. 44. nu. 9.
 Decis. 92. ratio declaratur circa partitionem
 hæreditatis in sex partes, & nõ in vndecim,
 p. 138. nu. 24.
 Decis. de Franch. 368. declaratur, pag. 226.
 num. 26.
 Decis. D. de Franch. 411. in fin. discutitur in-
 eius dicto, an sorores admitti debeant in suc-
 cessione contra fratrem clericum, pag. 20.
 num. 17.

Decis. de Franch. 26. vers. nec obstat tertium in
 ipsius dicto difficultatur, p. 131. num. 11. &
 sequen.
 Decis. de Franch. 149. in fin. declaratur in alle-
 gatione Napod. in consuet. sed si morienti,
 vers. neptes, p. 136. num. 15. & declaratur
 Nap. nu. 18.
 Decisio. is de Franch. 92. quæ fuerint difficul-
 tates, & articuli decisi, p. 136. nu. 17. & enun-
 ciatur difficultas circa modum excludendi
 ipsas foeminas in casu auth. defuncto, ibi. nu.
 18.
 Decis. de Franch. 92. & 149. & 46. difficultan-
 tur, & declarantur circa allegationem do-
 ctrinæ Nap. in cons. sed si morienti, in glo. in
 verb. neptes, p. 137. nu. 18. & 19.
 Decius oppugnatur in cons. 87. num. 3. & cons.
 396. & comprobatur in cons. 206. & 252. p.
 214. nu. 28. & seqq.
 Decretum Regiæ Cameræ declarans quis dica-
 tur existere in ciuitate, p. 33. nu. 11.
 De Franch. laudatur in munere aduocati, & iu-
 dicis, & ipsius opinio reprobatur in addit.
 ad cons. in omnibus de alim. præstand. sub
 nu. 76. in addit. quæ incipit ad nu. 46. p. 155.
 nu. 2. in medio.
 Defuncti viuo patre deportati damnati in me-
 tallum, & huiusmodi nec numerum nec par-
 tem faciunt, p. 223. nu. 13.
 De Franch. in addit. ad cons. si moriatur, sub
 nu. 39. quæ incipit vide Decium notatur, p.
 306. nu. 5.
 De Pont. in lect. de success. feud. lect. 10. num.
 26. 27. carpitur, ut ibi. p. 107. nu. 12.
 De Ponte, vide Ponte.
 Descendentes ex masculis quomodo per con-
 suetudinem vocati, & non descendentes ex
 foeminis, p. 146. nu. 8. & quid de descenden-
 tibus foeminæ masculiatæ, ibid. num. 9. &
 sequen.
 Descendentes ex masculis, qualiter in consue-
 tudine sunt inclusi, & qualiter praxis inclu-
 sionis ipsorum sit demonstratur, pag. 151.
 num. 15.
 Differre quando dicantur fratres ad finem ma-
 sculiationis introducendæ in personam ip-
 sius maritandæ, p. 159. nu. 21.
 Discretio quæ sit, & qui discreti, & quomodo
 prudentia discretioni insit, p. 81. nu. 11.
 Districtus qui, & quomodo à diocesi distin-
 guatur, & varia ipsius acceptio, p. 27. num. 1.
 & an loca exempta vel ecclesiastica conti-
 neantur, p. 28. nu. 4.
 Dolus an & quando requiratur ad committē-
 dam pœnam pecuniariam à lege impositâ,
 p. 96. nu. 1. & seq.
 Domicilium fortiri à foro fortiri, quomodo diffe-

I N D E X.

- di fferunt, p. 32. nu. 6.
- Donatio facta alicui, reſeruata poteſtate diſponendi cuiuſmodi ſit naturæ, attenda dicta poteſtate, p. 91. nu. 26.**
- Donatio ſimplex à patre facta, quando ab initio valuit, non imputatur in legitimam, niſi expreſſerit pater imputandam, vel quantitas correfpondeat quantitati legitimæ, p. 245. nu. 14. & ſeq.**
- Dotatio facta per filium viuente patre, vel matre non excludit ſororem à ſucceſſione, pag. 246. nu. 21.**
- Dotatio facta a patre non excludit filiam à maternis, licet filia ſe dixerit dotatam de vtriuſque bonis, quando pro maternis quoque non erat dotatio ſufficiens, p. 246. nu. 22.**
- Donatio cauſa mortis an & quando per clauſulam de non reuocando fiat inter viuos, p. 304. nu. 15. circa finem.**
- Donatio inter viuos nec imputatur, nec compenſatur cum portionibus conſuetudinis, quæ debentur ex vltima voluntate, & non ex diſpoſitionibus inter viuos, p. 271. nu. 55.**
- Donatio quando excludat læſionem, pag. 330. num. 6.**
- Donatio an & quando præſumatur, quando tertius eſt adhibitus in ſtipulatione reſtitutionis dotium, & alia plura ad decifio. de Franch. 196. p. 277. nu. 11. cum ſeqq.**
- Donationi factæ patri & filijs contemplatione matrimonij, quare filijs præiudicari poſſit per patrem, p. 226. nu. 24.**
- Donatio facta alicui ſub modo ad tertij beneficium poteſt reuocari accedente vtriuſque ſcilicet dantis, & recipientis conſenſu, alias ſecus, p. 226. nu. 25.**
- Dos data ab auo filix an ſit imputanda nepti ex ea in paragium late diſcutitur, pag. 247. num. 24.**
- Dos data ab auo nepti, an & quando ſit in ſucceſſione filij conferenda vel in legitima nepti debita imputanda, p. 248. nu. 1. cum omnibus ſequentibus per totum §. 10. nu. 10. & 11. & quid de iure conſtitutionis & conſuetudinis, & nu. 13. & 14. per totum.**
- Dos data ab auo vxori ex filio, quando filius eſt pauper cenſetur data filij contemplatione, & quod filio diuite exiſtente ſimiliter præſumatur filij contemplatione, p. 249. nu. 3.**
- Dos data ab extraneo non imputatur, quia videtur donata, qualiter intelligenda ratio ab Iſer. data in cõſtit. in aliquibus, in verb. quintum decimum, verſ. quid ſi frater, & an dos quæ non donatur debeat imputari, p. 251. num. 13.**
- Dos data ab auo nepti, quatenus in legitima debita filio, patris ipſius neptis debeat imputari Auctoris declaratio, & quando imputanda ex opinione Baldi, p. 252. & ſeq. num. 16. & 17.**
- Dos ab alio ſoluta ſorori fratris contemplatione, an & quando liberet fratrem à ſolutione paragij ſorori debiti, p. 279. num. 13. il. 2. vſque ad nu. 16. per tor.**
- Dos a filia accepta, quæ habet fratres conſanguineos. licet æqualiter inſtituatur filia à patre non conſertur, quia extranea facta eſt dotatione, p. 239. no. 12.**
- Dos, & donatio propter nuptias imputatur indifferenter in legitimam, & quare, pag. 242. uum. 2.**
- Dos quæ debetur nepti ex ſecundogenito præmortuo per primogenitum commenſuratur cum vita militia debita dicto ſecundogenito ſi viueret, & non ſecundum naturam paragij, p. 199. nu. 5. in fin.**
- Dos ſoluatur, quando præciſe, & quando cauſatiuè declaratur, p. 200. nu. 8.**
- Dos ſoluta viuente patre, an poſſit dici legitima. p. 185. ou. 31.**
- Dos data à patre non imputatur nepti ex ea in legitimam in bonis aui, & qualiter iſta quæſtio ſit practicabilis de conſuetudine Neapolitana, p. 246. nu. 23.**
- Dotata à patre. excluditur à ſucceſſione fratris, & ſic debet eſſe dotata de bonis eius, de cuius ſucceſſione agitur, p. 208. nu. 5.**
- Dotatio quando conſideratur vti dotatio, & quando vti onus ſucceſſoris, p. 121. nu. 32. in fin. verſ. in quibus, & p. 202. nu. 14. vbi late Auctor diſtinguit.**
- Dotatio, quæ cauſat omnimodam excluſionem, & inhabilitatem ſororis ad ſucceſſionem fratris, an ſit illa quam frater facit de paragio ob cauſam ſucceſſionis paternæ, vel maternæ late diſcutitur pro fiſco. ſecundum opinionem Iſernienſis contra opinionem Lucæ, & aliorum, p. 121. nu. 33. cum pluribus ſequentibus, & concluditur num. 40. & pag. 196. nu. 34. & p. 203. & ſeq. nu. 18. & ſeq. & p. 211. nu. 15.**
- Dotationem eſſe factam ex legato paterno, & eſſe factam de paragio paternorum diſferre, p. 124. nu. 41.**
- Dotatio voluntaria an cauſet excluſionem, ſed neceſſaria, p. 125. nu. 43.**
- Dotationem vnicam excludere ſororem à ſucceſſione omnium etiam tranſuerſalium, de conſuetudine qualiter intelligendum aduerſus Ann. alleg. 81. in fin. p. 127. nu. 5.**
- Dotationem neceſſariam non voluntariam cauſare ſœminæ dotatæ excluſionem, quomodo ſit verum, late explicatur pag. 200. nu. 9. cum ſeq. vſque ad fin. §.**

Dotatio

I N D E X.

Dotatio facta per fratrem ipsius sororis quomodo causetur sororis exclusionē, & quomodo dōdicatur voluntaria, & quomodo necessaria aduersus Minad. & Afflict. locis citatis cum distinctione auctoris, p. 201. num. 13. & 14.

Dotandi onus oritur ex coniunctione paterna, & quare in consuet. si qua mulier frater vtriusque coniunctus fuerit nominatus, p. 131. nu. 10. vers. ex quibus.

Dotatio facta à patre in qua filia dicitur dotata de maternis, & paternis, an intelligatur iuxta dispositionem l. fin. C. de dot. promiss. p. 143. nu. 9.

Dotare non tenetur de consuetudine frater cōsobrinus sororem cōsobrinam, vel amitinā vel patruelem, p. 146. nu. 7. in fin.

Dotata vt excludatur per dotationem debet esse sciens, & consentiens ipsius dotationis, p. 121. nu. 32. & debet esse dotata tempore mortis, vt excludatur, ibid. vers. & dum dotatam.

Dotatio inducta per consuetudinem, quomodo differat à dotatione, de qua constit. vt de successiōibus, p. 177. nu. 67. & nu. 69. & p. 182. nu. 10. & melius p. 202. num. 14. cum seq. & pag. 208. nu. 4. & seq.

Dotatio facta à fratre etiam post mortem patris de bonis paternis, & feudo paterno inhabilitat sororem ad succedendum eidem maritanti fratri in eodem feudo, pag. 208. num. 6.

Dotatio facta per patrem an reuocetur per natiuitatem masculi ex l. fin. C. de reuoc. dona. Item ex disposit. l. si totas. ff. de inoff. donat. p. 193. nu. 21.

Donatio facta per patrem item per matrem, quomodo operetur filiae dotatae exclusionē ab illorum dotantium successione, declaratur p. 195. nu. 32. & quid à dotatione facta ab alijs ascendētib; ibid. nu. 33. p. 196.

Dotium restitutio qualiter faciēda, quando est tertius adhibitus in stipulatione, p. 277. nu. 11. cum sequentib; & qualiter sit iudicandū, circa restitutionem dotium tam quando tertius est absolutus, quam quando non, p. 279. nu. 13. il primo.

Duritia legis quae, vid. Legis.

E

Ecclesiarum, & loca exempta an sint de districtu, p. 28. nu. 4.

Ecclesiastica libertas, vide Libertas Ecclesiastica.

Emphyteusis successioni, in qua filij vt filij succedunt non censetur renunciatum sub

renunciatione facta hereditatis, p. 317. nu. 11. in fin.

Episcopus quando clericis possit consuetudinem constituit, p. 18. nu. 5.

Episcopus sine capitulo non potest statere in clericos, p. 18. nu. 7.

Episcopus quomodo possit in clericis consuetudinem inducere, & declaratur Innocen. in rubr. de consuet. nu. 6. in si. male à Napodan. relatus, p. 85. nu. 3.

Æquitatis variae definitiones, p. 14. nu. 45.

Æquitas facit perniciosè errare, p. 14. nu. 46.

Æquus intellectus in interpretatione harum consuetudinum semper amplectendus, p. 14. nu. 44. & 46.

Æquiparenturne solutio, & præscriptio, & quomodo procedat æquiparatio, pag. 173. num. 59.

Æquitatis distinctio inter primitiuam, & naturalem reiicitur, p. 95. nu. 10.

Error quando consuetudinem impediatur, p. 13. nu. 43.

Errores, qui oriebantur ex incertitudine consuetudinis, p. 76. nu. 18.

Æris alieni onus qualiter à successore feudi ex pacto noui debeat recognosci remissiue, pag. 213. nu. 25. in pr.

Ætas quae requiratur in illis ciuib; qui in consilio publico ciuitatis vellent interuenire, & quomodo seruetur in plateis Neapolitanis, p. 82. nu. 19.

Æs alienum aliter deduci in liquidatione paragij in feudo ex pacto nōtio, aliter in feudo hereditario, p. 221. nu. 8.

Æs alienum, quando à bonorum appellatione deducatur, p. 42. nu. 1.

Existētia bonorum, vide bonorum existētia.

Æris alieni soluendi onus contracti per morientem, seu defunctum, quando spectet ad heredem vniuersalem, & quando ad successorem de consuetudine pro rata bonorū, p. 48. nu. 18. 19. & 20.

Æstimatio an debeat facta institutione feudi remissiue, p. 265. nu. 39.

Exclusio, quae oritur ex paragio in quo differat ab exclusione, quae oritur ex dotatione seruata forma constit. Regni vt de successiōib; p. 182. nu. 10. & melius p. 203. nu. 18. & seq. & ibi quomodo exclusio ex dotatione, vel paragio nascatur.

Exclusio actiua, & passiua qualiter in persona foeminarum, & qualiter in persona masculorum resideat, p. 169. nu. 50.

Æs hereditatus, quod partem, nec numerum faciat, p. 223. num. 14. & 15. tollitur autoritas glo. in auth. de hered. & falcid. §. 1. in verb. oñuncium.

Exhæ-

I N D E X.

Exhereditatio filij masculi non obligat patrem ad instituendam filiam foeminam, pag. 224. num. 17.
Exhereditari potest filius tam in feudo ex patre, quam in similibus, in quibus filij vocantur uti filij ex providentia legis, p. 215. n. 32.
Exhereditatus an habeatur pro mortuo, p. 290. nu. 6. & an filio in feudis exhereditato debeat foemina admitti ad successionem, pag. 291. num. 9.
Exteri comprehenduntur, prout in consuetudinibus disponentibus ab intestato, sicut etiam in consuetudinibus facto testamento, p. 38. nu. 31. quæ paritas non procedit in clerico, p. 39. nu. 32.
Ævum in quo ab æterno differat, ac à tempore p. 70. nu. 23.

F

F **Abius Jordanus peritissimus antiquitatum, & scriptor historiarum Neapolitanæ**, pag. 2. num. 9.
Fæderis feriendi stylus, & vnde fæderis origo p. 80. nu. 10.
Foeminae exclusæ per consuetudinem, vel constitutionem à successione ab intestato, etiam à legitima excluduntur, & quomodo à legitima exclusio intelligatur, p. 272. nu. 2.
Foemina dotata an possit de dotibus disponere, vel testari, attenda dispositione iuris communis, vel consuetudinis, p. 277. nu. 10.
Foeminae de iure communi feudorum non admittuntur ad successionem feudi, nisi sit pactum generale, quod foeminae succedant, aliàs si effet speciale, ut filia matri succedat non posset succedere neptis, ita ex Iser. colligitur p. 295. nu. 3.
Foemina exclusa si instituatur, vel ei aliquid legatur à patre, an reassumat, & quomodo iura suitatis, p. 164. nu. 36.
Foemina an admittatur ad successionem feudi, quando foeminae fuit feudum concessum, p. 292. nu. 13.
Foemina an admittatur ad successionem, & sic vocata per consuet. & constit. quasi masculus non existat, si masculus frater fuerit iuste exhereditatus, item si fuerit institutus extraneus, vide filius exhereditatus.
Foeminis progeniti an comprehendatur inter Principes de sanguine Regio, & quid in privilegijs, vel beneficijs, p. 291. nu. 11. & quando liberorum appellatione contineantur, p. ead. num. 10. & quid de consuetudine, p. 292. nu. 14. & quid in privilegijs concessis per foeminam, p. ead. nu. 12.
Foemina quando per admissionem ad virilem

per fratres censeatur masculiata, p. 165. num. 41. & seq.
Foemina quomodo in successione transuersalium excludatur per masculum, p. 126. nu. 1. & qualiter à successione ascendentium, ibid. vbi afferuntur decisiones S. Consilij, & num. 4.
Foeminarum exclusio, & prælatio masculorum qualiter ex consuet. si moriatur percipiatur, p. 128. nu. 4.
Foeminarum exclusio, quæ per statutum causatur, in quo differat ab exclusione, quæ per consuetudinem disponitur ad effectum iuris accrescendi, p. 133. nu. 4.
Foeminarum nuptiarum personæ non fuerunt consideratæ in decis. 92. de Franch. nec fecerunt partem favore masculorum, p. 137. nu. 20.
Foeminarum portiones non possunt per specialem renunciationem ipsarum transferri ad aliquos ex fratribus, sed omnibus accrescere ex iuris dispositione, p. 137. nu. 22.
Foeminarum triplex species in successione de consuetudine enunciatur exclusarum, inclusarum scilicet masculiatarum, ac tertia independenti, quæ habiles sunt ad esse inclusas, vel exclusas declarandas, p. 138. nu. 26.
Foeminae exclusæ, & dotatæ in successione ascendentium, vel masculiatae intelligantur exclusæ, vel masculiatae in successione transuersalium, p. 138. nu. 26.
Foeminae, quæ nondum sunt exclusæ, vel inclusæ admittuntur ad faciendam portionem favore fratrum vtrinque coniunctorum, tam in successione descendentium, quam transuersalium, p. 139. nu. 26. circa finem.
Foemina quando facit partem favore masculorum, diuersificat etiam modum succedendi in stirpes, vel in capita, p. 139. num. 28. & resoluitur quæstio nu. 29. & ponderatur cons. sed si morienti. 6. & in præmissis. nu. 31.
Foemina quando excluditur à masculo ex dispositione constit. in aliquibus debet dotari de bonis à quibus petitur excludi, & in hoc non datur inter constit. in aliquibus, & Constit. vt de success. diuersitas, p. 106. nu. 9.
Foemina de iure Longobardo excluditur à fratre in successione matris in burdenaticis, p. 106. nu. 10. vers. vnde videtur.
Foemina tam in feudo patris, quam in feudo matris de iure communi feudorum est penitus exclusa nisi per specificum pactum admittatur, p. 108. nu. 14.
Foemina maritata, & dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, an semper etiam in ascendentium successione fiat inhabilis, vt etiam fiscus amittatur, vel solum quando tractatur de successione fratris, & declaratur

I N D E X.

- tur dispositio capituli emergentium, p. 112. num. 11. & 12.
- F**eminae an simpliciter excludantur, vel admittantur ad partem cum iure accrescendi favore masculorum late discutitur, p. 331. nu. 1.
- F**eminarum portio an indifferenter debeat masculis accrescere de iuris communis dispositione, supposito statuto excludente, foeminas, p. 133. nu. 2. & quid de dispositione consuetudinis. nu. 3.
- F**eminarum descendentes qualiter, & quomodo per consuetudinem sint, vel non sint cogniti declaratur, pag. 152. n. 19. Ad quod declaratur Nap. doctrina, nu. 111. in cōf. si moriatur, ibid. nu. 20. & qualiter filiarū filij, & descendentes in infinitum debeant vocari ex consuet. si moriatur declaratur pag. 152. num. 22.
- F**ilia peccans in corpus suum post 25. annum in-nupta à patre non potest uti ingrata tractari, p. 154. nu. 1. & an ista dispositio sit arctata per consuet. in annum 16. ibid. num. 2. vbi negatiue concluditur contra Napod. & D. de Franch.
- F**oemina quomodo, & qualiter à consuetudine, & qualiter à constitutione excludatur, & in quo differat vna exclusio ab altera, p. 156 vbi declaratur theorica Napod. num. 7. & qualiter differat exclusio inducta per constitutionem Regni ab exclusione inducta per legem Longobardorum ad declarationem Napod. in consuet. si moriatur nu. 94. vers. ius vero, p. 156. nu. 8.
- F**oemina exclusa per masculum à successione feudorum, an & quomodo per masculiationem possit admitti ad dictam successionem sine assensu ipsius domini, pag. 157. num. 12.
- F**oeminae omnes, quae de iure communi debent habere legitimam in successione ascendentium, si excludantur, debent de consuetudine habere paragium, p. 145. nu. 4.
- F**oeminae, & earum descendentes in stirpem, prout de communi succedunt etiam de consuetudine quando sunt absque masculis, & in ijs non disponit consuetudo, p. 149. nu. 3. & in hoc declaratur §. & omnia, consuet. si moriatur. nu. 4. & ipsarum foeminarum descendentes tam masculi, quam foeminae promiscue vocantur, ad quod carpitur, & nitarur Capicentur in addit. ad consuet. si moriatur num. 101. quae incipit nota ista verba, p. 149. nu. 5.
- F**oeminae solae quando masculi non concurrunt succedunt in omnibus, & per omnia uti masculi, p. 170. nu. 53.
- F**oeminarum exclusio, vide **Sexus masculini**
- praelatio.
- F**oeminae exclusae an faciant partem in liquidatione legitimae, vel paragij, p. 227. nu. 28.
- F**oeminas iure constitutionis exclusas, vel à consuetudine non esse penitus extraneas, nec simpliciter exclusas, p. 227. nu. 29.
- F**oeminas istas exclusas facere numerum ad legitimam augendam de triente ad semissem, p. 228. nu. 30.
- F**oeminarum portio quae in paragio liquidatur minus legitima illud minus vsq; ad legitimam cedit ad beneficium masculorum, quorum favore foeminae excluduntur, p. 228. num. 31. & ad primogeniti beneficium in feudo iuris Francorum, p. ead. nu. 32.
- F**oeminae de consuetud. & constit. exclusae faciunt numerum, & partem favore masculorum, etiam in taxandis legitimis, scilicet ut si dos sit plus legitima non noceat fratribus sin minus excessus augat fratrum legitimas, p. 228. nu. 33. & datur praxis per per autorem num sequenti.
- F**oeminae renunciantes. vid. renunciantes.
- F**eudum si est concessum pro se, & successoribus quibuscunque, an in eo spectetur dispositio consuetudinis, & quid in disponendi potestate in feudis praedictis, pag. 52. nu. 33. & seq.
- F**eudalia bona an comprehendantur in dispositione harum consuetudinum, p. 49. nu. 21. cum plur. seqq.
- F**eudales vel burgenatici sint, & quando iudicandi annui introitus. p. 49. nu. 23.
- F**eudorum successioni quando censeatur renunciatum, p. 317. nu. 12.
- F**ilia renuncians, vide renunciatio.
- F**euda plana comprehenduntur in dispositione constitutionis Regni in aliquibus, p. 104. nu. 7. Et quomodo, & qualiter in feudis planis in collateralis linea succedatur per constitutiones Regni, late tractatur loc. cit. nu. 8. per tot. vbi in ijs ius commune Romanum attendendum esse probatur, discutitur decisio Regiae Camerae relata per D. Consiliarium Georgium in prima part. repetit. cap. 8. in fin.
- F**eudi plani, & de tabula etimologia, p. 105. col. 2. vers. ego nouiter.
- F**eudum nouum ex pacto, & providentia, in quo differat à feudo haereditario, praecipue circa vtilitatem inuentarij opinio noua Auctoris contra Annam sibi, & Frecciam, p. 225. nu. 21. cum sequentibus vsque ad nu. 28. & nu. 27. hoc deducitur ex doctrina Iser. in in constit. constitutione diu. memoriae in prin.
- F**eudales vsus an sint consuetudines scriptae dicendi, p. 5. nu. 8.

I N D E X.

- Fideicommissio** quando censeatur renunciatus, p. 317. nu. 11.
- Filius** potest exheredari in feudo ex pacto, p. 182. n. 15. in medio, prout in alimentis, ibid. nu. 20. & in paragio, nu. 13. & seq. & an in vita militia, nu. 16.
- Filij** in feudo, siue ex pacto, siue hæreditario, quomodo succedant, etiam quando pater nõ expresse disposuit, vel valide cum assensu in ipso hæreditario, p. 265. nu. 4.
- Filia** per patrem vt ingrata exheredata excluditur à paragio, & ex iisdem causis excluditur à successione, quibus excluditur a dote, p. 182. num. 13. 14. & 15. quid de consuetudine.
- Filijs** qualiter inferri possit præiudicium in feudo ex pacto, vel agnatis, vid. agnatis.
- Filius** exheredatus an hæbeat pro mortuo ad finem admittendi sororem ad successione, p. 290. nu. 6.
- Filia** à patre præterita de iur. consuet. an rumpat testamentum, & an ius commune sit in hoc nouatum per consuetudinem, vel per constitutionem Regni in aliquibus, ad præsumptionem Napodan. in glo. succedunt, num. 84. consue. si moriatur, qui in hoc valide notatur, pag. 288. num. 1.
- Filia** instituta extraneis hæredibus an rumpat testamentum de iure consuet. constit. Regni, & statuti stantibus masculis foeminas excludente, p. 288. nu. 2.
- Filia** an possit rumpere testamentum præterita ex Soccin. iun. sententia concluditur, & distinguitur per Autorem. p. 290. nu. 5.
- Filia**, quæ renunciauit cum consensu patris ad beneficium fratrum etiam in legitima, non potest à patre admitti, non obstante renunciatione in præiudicium fratrum, pag. 163. num. 31.
- Filia**, quæ à statuto excluditur, vt non succedat contra voluntatem patris, potest à patre admitti ad successione, etiam in præiudicium masculorum, p. 163. nu. 32. & ibid. quid in filia dotata, quæ excluditur per constit. Regni à successione feudorum.
- Filia** à patre non potest institui vti masculus in medietate non libera, sed subiecta dispositioni consuetudinis si aliquis moriens, pag. 163. nu. 33.
- Filij** successores matris renunciantis, & hæredes in casu, quo renunciatio annullatur per præmorientiam renunciantis, an teneantur succedentes ex propria persona conferre dotes à matre receptas tempore renunciantionis, p. 308. nu. 12.
- Filiae** foeminae an excludantur à successione antefati, vel dotarij, vel aliorum, quando vocantur ad ea lucra filij vt filij late discutitur quæstio contra communem. p. 214. num. 26. cum pluribus seq. vbi etiam de successione lucri reseruati ex dispositione l. foeminae. §. illud. C. de secund. nupt. & refertur num. 36. p. 217. decisio S. Consilij.
- Filia** exclusa per dotationem si instituat, instituit vti extranea, p. 164. nu. 39.
- Filia** instituta per patrem non succedit fratri vti masculiata, & refertur decisio S. Consilij p. 164. nu. 40.
- Filia** familias nupta efficitur sui iuris Neapoli et exera contra patrem exterum, p. 35. nu. 17.
- Filij** sororum sunt eiusdem naturæ, & conditionis, ac eorum matres, p. 39. nu. 36.
- Filia** potest à patre præteriri de consuetudine, & constitutione, nec debet ei legitimam relinquare, p. 255. nu. 2.
- Filius** an & quando recipiens à patre in solutum rem aliquam pro legitima excludatur à petitione supplementi, p. 334. nu. 19.
- Filij** possunt exheredari à successione feudi ex pacto, & prouidentia, prout ab alijs, in quibus filij iure proprio, & non hæreditario succedunt. p. 215. nu. 32.
- Filia** dotata & maritata à patre, an & quando possit conqueri de insufficientia dotis, p. 193 nu. 20. & seq. & quid si est minor legitima, num. 22. & quæ sit iuris Longobardi dispositio, nu. 23. & Hieronimop. & contra filiam tenendam, nu. 24. vbi decisiones Sac. Consil. referuntur.
- Filios** ad lucra reseruata ex dispositione l. foeminae. §. illud. C. de secund. nupt. vocari vt ad paternam successione probatur, pag. 216. num. 33.
- Fiscus** non admittitur ad successione feudi ob dotationem, & maritacionem sororis, vel alius successor. p. 118. nu. 25.
- Follerius** notatur. p. 69. nu. 18. de equi signo an probet dominium.
- Foriudicatus** an veniat mortui appellatione, expenditur glo. Nap. in cons. si moriatur, nu. 3. p. 283. nu. 1.
- Foriudicato** an ita succedendum, prout in alijs in successione feudorum, vel aliorum, an consuetudo attendenda, & quid ex dispositione gratiæ concessæ super ampliacione successione feudorum, p. 284. nu. 4.
- Foriudicatus** non potest disponere de suis bonis bonis, etiam attentata gratia Neapolitanis concessa tollente confiscacionem, pag. 285. num. 10.
- Forum** fortiri, & statuto ligari æquiparantur, p. 32. nu. 7.
- Frater** vterinus an teneatur dotare sororem vterinam, tam de iure communi, quam de iure

I N D E X.

iure constit. regni, ac de consuetudine, p. 130
nu. 8. per totum, & quid in successione feudi, p. 131. nu. 14. & 15.

Fratrum appellatione sorores continentur, in constitutione vt de successione vers. ex collateralis, p. 115. nu. 19.

Frater non tenetur dotare sororem viuo patre, pag. 194. num. 27. secus si pater esset inops, num. 28.

Frater vterinus non tenetur maritare sororem vterinam, vide soror vterina, & pag. 150. nu. 8. & ibid. nu. 9. declaratur doctrina Napod. in §. sed si morienti, sub na. 298. verb. soror, & p. 194. nu. 29. declaratur in successione feudi.

Frater consanguineus, vel vtrinque cōiunctus in successione descendantium semper excludit suam sororem, vel amitam consanguineam, vel vtrinque coniunctam, & sic semper in infinitum procedere in descendantibus ex masculis, p. 152. nu. 18.

Fratres minores non faciunt partem, nec numerum, p. 223. nu. 13.

Fratres quomodo & quādo fauori eorum possint renunciare, & admittere sororem ad virilem, & an & quando ista admissio operetur masculationem, p. 165. nu. 41. & seq.

Frater in paragio, quod soluit post mortem patris, an possit onus apponere, p. 275. num. 6. cum sequentibus.

Freccia notatur de mala intelligentia doctrinae Ifernā, p. 219. nu. 41.

Fructus percepti iudicio testatoris imputatur in quasi debitum, non autem in verum debitum, nisi testator expresse, pag. 277. num. 10.

Fructus maturati ante constitutionem dotis imputantur, non autem post in supplementum, p. 274. nu. 11.

Fructus imputatio in supplementum, quando paragium verum soluitur post mortem patris, quod est verum debitum, pag. 274. num. 12.

Fructus percepti ex fundo pro paragio legato, an excomptentur in supplementum ipsius paragij late discutitur, p. 273. nu. 8. & 9. distinguitur ex Autoris opinione.

Fructus paragij, an & quando debeantur, & quomodo legitimā, p. 184. nu. 23. 25. & 26. vbi plures decis. S. Conf. & nu. 27. & de legitimā fructibus, nu. 28.

Fructus feudi quomodo existant in vassalli dispositione, p. 51. nu. 28.

Functiones fiscales quo in loco existere dicantur, p. 45. nu. 12.

G

Gorgij Consiliarij dictum in alleg. 8. discutitur, p. 188. col. 1. in fin.

Glosa Marini in constit. in aliquibus in verb. nepotes notatur circa explicationem paragij, p. 180. nu. 2.

Glosa Marini in constit. vt de successione in verb. coniugata autem, in vers. sed quid si soror, declaratur, & intelligitur contra intellectum Viualdi, p. 120. num. 29. & p. 122. num. 38.

Glosa notatur in l. si sub conditione ff. de accept. in verb. nouardi causa, de vana ambiguitate, p. 303. nu. 11.

Glos. in auth. de hæred. & Falcid. §. 1. in verb. ostenciuium declaratur, p. 223. nu. 15.

Glos. in l. si cum dotem §. si pater. ff. solut. matr. in verb. tantum in finalibus verbis expenditur aliter quam ab Alberic. & Bart. & Anna intelligitur, p. 264. nu. 34.

Gradus prærogatiua inter descendentes non attenditur, p. 129. nu. 5.

Gratia concessa Neapolitanis per quam tollitur confiscatio non dat potestatem disponendi foriudicatis. vid. foriudicatus, & qualiter intelligenda circa modum succedendi ibidem.

Gugliel. de Per. in cons. 13. col. 1. vers. quinimo declaratur, & ponderatur, p. 118. nu. 24.

H

Habitantes, & habitatores qui dicantur, & qualiter a consuetudine ligentur, p. 32. nu. 8.

Hæreditarium non est, quod hæres ex alterius incitua, vel propria industria acquirit, pag. 281. nu. 16.

Hæretici nec partem, nec numerum faciunt, p. 223. nu. 14.

Horatus Capitus Autoris frater librum aduersus mendacium conscripserat, & eius definitio mendacij, p. 71. nu. 2.

Homines ad simul cohabitandum ex naturali desiderio astringi, p. 74. nu. 5.

I

Iacobutus de Franchis notatur, p. 107. col. 1. in pr.

Ignorantia quæ expenset a commissione poenæ pecuniariæ, p. 96. nu. 4. & seq.

Imolæ doctrina in l. gallus. §. & quid si tātum ff. de lib. & posth. declaratur in ea quæst. an institutis extraneis filia sit a statuto exclusā, p. 289. nu. 4.

I N D E X.

- Imputantur in legitimam omnia ex vltima voluntate accepta ex iudicio testatoris ex hæreditate, p. 255. nu. 1.**
- Imputationis tam inter viuos, quam in vltima voluntate, receptorum cum legitima paragio, & vita militia ratio. discutitur, & quando deneganda. p. 264. nu. 36.**
- Imputatio deneganda relictorum simpliciter, & non in eam causam in paragium, vel vitam militiam valide demonstratur arguendo ex ratione, quare vita militia. & paragium debeat, p. 265. nu. 38.**
- Imputatio qua ratione reperta per ius civile, & in quibus bonis procedat in legitima, p. 242. num. 1. & pag. 246. num. 20. & p. 265. num. 37.**
- Imputatio, & collatio quomodo à simili procedant, & quomodo differat, & quod possit argui ab imputatione ad collationem, & non è contra, p. 243. & 244.**
- Imputantur sine dubio ea quæ veniunt per vltimam voluntatem, item inter viuos quando donans voluit imputari, p. 243. nu. 6.**
- Imputari quando debeat in legitimam quantitas deposita per patrem abiq; expressione seu nomine legitimæ, p. 244. nu. 11.**
- Imputationis ratio non procedit in filia exclusiva per statutum, p. 246. nu. 20.**
- Incola quis sit, & qualiter incolatus perficiatur, p. 31. nu. 5.**
- Ingrediens religionem possidentem in communi potest disponendo fraudare proximiores in bonis antiquis in portione consuetudinis, nu. 38. p. 26. & nu. 36.**
- Ingrediens religionem iudicatur laicus, si moriatur infra annum probationis, pag. 26. num. 39.**
- Inofficiosa donationes, vel dispositiones pro rata legitimæ, vel bonorum subsidij reuocantur, non autem fit collationi locus, etiam in bonis antiquis, quando in vita fiunt, p. 240. num. 15.**
- Innocentius declaratur in cap. cum dilectus, extra de consuet. num. 6. vers. item credimus, p. 85. nu. 4.**
- Interpellatio ad constituendos successores in mora ad introducendam masculinam, an debeat esse iudicialis, vel extrajudicialis, p. 159. nu. 21. & ibid. vsque ad fin. quod interpellatio requiratur.**
- Interpellatio quo tempore est facienda, p. 160. num. 22.**
- Introitus annui, vid. annui redditus.**
- Investitura facta foeminae, vt ei filia succedat, & sic pro se, & filijs non extenditur, vt neptis succedat filie, p. 295. nu. 3.**
- Ifern. in 1. rubrica. §. sed quia vidimus. num. 15. vers. an in regno declaratur, p. 108. nu. 18.**
- Ifern. doctrinae variae ponderantur ad probandum dotationem de paragio factam à fratre inhabilitare sororem ad successionem feudi fratris, p. 122. nu. 37. & sequentib.**
- Ifern. doctrina in constitutione in aliquibus in verbo quintumdecimum, vers. quid si frater declaratur. p. 151. nu. 13.**
- Ifern. theoricæ declaratur in titulo qui successores teneantur, p. 288. nu. 16.**
- Ifern. dictum in constit. vt de successione in collateralibus non habere locum primogenituram qualiter ex Camerar. fit intelligendum, p. 299. col. 2. circa med.**
- Ifern. opinio in tit. de nat. success. feud. qui dat restitutionem forori aduersus dotationem, controuertitur, p. 331. nu. 9.**
- Ifern. opinio quæ fuerit in questione illa, an nepos præferatur patruo in successione feudi, in quo viuitur iure Francorum, declaratur p. 297. nu. 8.**
- Ifern. quo tempore scripserit, vixeritque & an viderit sententiam Regis Roberti de Regni successione, p. 300. nu. 10.**
- Ifern. loci declarantur in materia consuetudinis contra ius. p. 11. nu. 33.**
- Ifern. theoricæ dispungitur, & declaratur in constit. Regni Comitibus aduersus Afflictum an subuentio detur quando patruus maritatus neptem, p. 217. nu. 39.**
- Ifern. doctrina declaratur in constit. in aliquibus col. 6. in verb. quintumdecimum, vers. quid si definat, aduersus Afflictum, & Petrum de Gregorio eam malè intelligentes, p. 233. num. 6.**
- Ifern. & Baldi opinio concordatur, vide opinio.**
- Ifern. doctrina dispungitur in constit. in aliquibus in verb. quintumdecimum col. 8. vers. item multo magis. p. 191. num. 14. & melius num. 15.**
- Iudicatura bina, qualis inducat consuetudinem, vel declaret de iur. de Franch. 367. discutitur p. 8. nu. 22.**
- Iulius Ferretus notatur, quod falso Bartoli nomen pro Andrea de Barulo in tract. differentiarum iuris Longobardi, & Romani usurpatus est, p. 10. nu. 31.**
- Iura, & actiones in quo differant à nominibus debitorum. p. 44. nu. 9.**
- Iuramentum in renunciente dolo vel metu, an sit ipso iure nullum, vel requiratur relaxatio p. 328. nu. 18.**
- Iuramentum adhibitum in renunciatione, & alijs contractibus non alterat eorum naturam, nisi fuerit præcisum. p. 304. nu. 15.**
- Iuramentum confirmat futurarum renunciationem,**

I N D E X.

tionem, vide Renunciatio.
Ius accrescendi in successione collateralium
 non oriri ad beneficium masculorum ex one
 re dotationis in dispositione consuetudinis,
 quando daretur, p. 134. nu. 5.

L

L Aici quæstio litigantis cum laico iure civili
 terminanda, p. 90. nu. 23.

Legatum simpliciter factum per patrem filiae
 intelligi pro dote non esse verum aduersus
 Barbosam defenditur in §. si pater. num. 35.
 p. 258. nu. 12.

Legatum non compensari cum dote, nisi fiat
 dotis nomine, p. 257. nu. 10.

Legatum factum filiae nomine per focerum ge-
 nero absque expressione, quod sit dotis no-
 mine differre à legato eodem modo dotis
 nomine facto eidem ab eodem, pag. 258.
 num. 13.

Legatum dotis nomine factum, vel quartæ, cõ-
 pensatur cum quarta, & dote, & non aliter
 ex mente Napod. p. 260. nu. 17.

Legatum quando præsumatur relictum animo
 compensandi cum paragio, vel vita militia,
 de paragio, & vita militia, p. 261. num. 21.
 & 22. item cum medietatibus antiquorum,
 vel portionibus consuetudinis, pag. 268.
 num. 45.

Legatum certorum bonorum antiquorum, an
 compensandum cum medietate debita ipsi
 legatario, ac etiam proximiori, p. 268. num.
 48. & quid si sub nomine portionis esset le-
 gatum, pag. 269. num. 52. & p. 270. num. 54.
 Excluditur imputatio, compensatio, & col-
 latio.

Legitima liquidatur super rebus, & non super
 valore, p. 222. nu. 10.

Legitima ascendentis quando existunt fratres,
 an sit tertia tertiarum, vel tertia totius, pag. 224.
 num. 18. vbi referuntur plures decisiones S.
 Conf. & quid quando fratres sunt instituti
 in aliquo. nu. 19.

Legitima quomodo debeatur filio primogeni-
 to in feudo, quando pater legitime disponit
 de feudo, remissive. p. 213. nu. 25. circa finem
 vers. quemadmodum.

Legitimæ assignatio est commensuranda cum
 bonis, quæ repertiuntur tempore mortis do-
 tis vero tempore dotationis, p. 194. nu. 25.

Legitima debet solui in corporibus, & non in
 pecunia, pag. 275. num. 2. & an consuetudo
 introduci possit, vt solutio fiat in pecunia,
 ibid. nu. 3.

Legitimæ quo casu censeatur renunciatum, &
 quando à præensione legitimæ excludatur,

p. 334. num. 17. & p. 316. num. 4.

Legitima an debeatur à bonis subiectis fidei-
 commisso cum potestate disponendi, p. 223.
 num. 20.

Legitima primogeniti in feudo iuris Franco-
 rum accipitur de toto feudo, p. 228. nu. 32.

Læsionis quotuplex sit species, & quæ sint, de-
 claratur, p. 329. nu. 1.

Læsio qualis sufficiat ad obtinendam restitutio-
 nem in integrum, p. 329. nu. 2.

Læsio excluditur in renunciatione, quæ fit ex
 causa monacatus, quâdo renunciatus habuit
 dotem ingressarum, p. 330. nu. 4.

Læsio excluditur in renunciatione, quando
 renunciatus habuit animum donandi, p. 330.
 num. 6.

Læsio excluditur in renunciatione, quæ fit pa-
 tri, viuentibus de eorum hæreditatibus ex
 iusta causa, & quia agitur de hæreditate nõ-
 dum delata, p. 331. nu. 7. & 8.

Læsio non consideratur, quando renunciatio
 processit ex pia causa, vel iusta, puta ratione
 maioratus, & ex alijs iustis causis, pag. 331.
 num. 10.

Læsio quando per receptionem dotis condec-
 tis excludatur in renunciatione, & quomo-
 do cum dote in renunciatione læsio cõside-
 rari possit distinctè per Autorem declaran-
 tur omnes casus, p. 332. nu. 11. Et filia dota-
 ta quando per viam læsionis possit aduersus
 generalem renunciationem venire, ibid.

Læsio magis consideratur in hæreditatis dela-
 tæ renunciatione, quam in deferendæ. pag.
 335. nu. 20.

Læsio in dotatione patris, vel matris metitur
 per tempus dotationis, p. 333. nu. 13. in me-
 tienda læsione in paragio, quod liquidatur
 in legitima metitur inspecto tempore mor-
 tis, p. 333. nu. 14. sic quando legitima est li-
 quadanda, p. 334. nu. 18.

Lex generaliter loquens includit quoscunque
 priuilegiatos, nisi in ea dispositione priuile-
 gium probetur speciale, p. 325. nu. 1.

Lex Caius. l. vxorem. §. legauerat. ff. de legat. 3.
 declarantur, p. 44. nu. 6.

Leges variæ enunciantur cum lege XII. tabu-
 larum, quæ vario modo foeminas agnatas,
 vel cognatas ad successionem defuncti ad-
 miserunt, p. 100. nu. 3. & seq.

L. fin. C. de dot. promissio. an procedat, quando
 viuentem matre pater dotat de bonis paternis
 & maternis, & an in casu consuet. si qua mu-
 lier, p. 143. nu. 9. & quod procedat etiam si
 adijciantur dotationi renunciatio, pag. 143.
 num. 10.

L. hac ædiftali beneficium, item l. foeminae. §.
 illud, C. de secund. nupt. an includantur in

I N D E X

renunciacione, p. 318. nu. 13. & 15.
L. Velleiæ similitudo data per Napod. in cons. si moriatur. nu. 102. p. 293. nu. 1.
L. quod autem in stipulatione. ff. de iur. dotium, declaratur p. 246. nu. 19. & p. 258. nu. 12.
L. dedit dotem. ff. de collat. bonor. intellectus p. 248. nu. 1. cum sequentib. per totum §. 10. Intellectus dati per Menoch. reprobantur p. 249. nu. 5. Qualiter in ea. l. contemplatio accipienda, & qualiter à Doctoribus accipiatur, p. ead. nu. 7. nec contemplationem oriri ex diuitijs, vel paupertate filij in ea. l. sed ex alijs concernentibus aui voluntatem, quando auus non tenetur dotare neptem. p. 250. nu. 9.
L. Titia. §. quod in vita. ff. de leg. 2. ponderatur, & retorquetur pro opin. contra communē, p. 256. nu. 6.
L. huiusmodi. §. cum pater. ff. de leg. 1. pro communi similiter adducta dispungitur, ibidem num. 7.
L. si cum dotem. §. si pater. ff. solut. matrim. nouiter ex Autoris intentione expenditur, nu. 8. & 9. Tollitur verborum dispositio posita per Cuiaccium lib. 3. obser. cap. 16. & nu. 19. repetitur prædictus intellectus.
L. placuit. Cod. de iudicijs dispungitur, p. 95. nu. 11. ex præceptoris autoritate.
L. tali facta stipulatione in fin. ff. de iure dotiū expenditur, p. 258. nu. 12.
L. vnic. §. accedit, C. de rei vxor. actio. noua limitatio, & ponderatio, p. 278. nu. 12.
L. cum ab vno. ff. de leg. 2. declaratur p. 161. col. 2. vers. Nec obstat.
Lex Longobardorum in Regno cepit introducere prælationem masculorum, & alias plures differentias, quæ enunciantur, pag. 101. num. 12.
Lex dura, quæ dicatur, & plura de legis duritia, p. 15. nn. 47.
L. 1. §. si dolium. ff. de pericul. & commod. rei vendit. declaratur, p. 69. nu. 18.
L. continuus. §. cum ita. ff. de verb. oblig. declaratur in verb. diplomate. p. 72. nu. 8.
L. nam ad ea. ff. de leg. declaratur & quomodo ad ea quæ frequentius accidunt aptetur lex. p. 74. nu. 2.
Lex debet esse certa, & quare. p. 76. nu. 15.
Libertas ecclesiastica quando per statutum, vel consuetudinem laicorum dicatur minui, vt contra eam dicantur dispositiones, pag. 88. num. 14.
Licentia Episcopi requisita per Sac. Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 16. de regular. est diuersa ab exploratione voluntatis ab eodem Concilio requisita, p. 325. nu. 2.
Licentia prædicta an requiratur, quando per

viam contractus non procedit renunciatio, sed per viam vltimæ voluntatis. ibid. nu. 3.
Linea descendendum in ipsius concursu ad successionem non recipit ex iuris dispositione concursum personarum aliarum linearum, prout in linea transfuersali, pag. 149. num. 2.
Lis venit rei appellatione, & quo in loco esse dicatur, & nu. 5. p. 43. nu. 4.
Loffredus notatur cum Pifanello, vide Pifanello.
Lucæ de Penna theorica in l. fin. col. fin. Cod. quando, & quibus quarta pars deb. vers. præmissorum declaratur p. 117. nu. 22. & iterum Lucas ibid. circa finem declaratur pag. 121. num. 34.

M

Masculorum descendentes, quomodo, & qualiter per consuetudinem vocati, & non descendentes scæminarum, declaratur p. 146. nu. 8.
Masculiatio in successione ascendendum in persona filiarum operatur masculationem in transfuersalium successioneibus, pag. 138. num. 26.
Masculiatio in quo consistat breuiter, & summatim enarratur, & ex verbis consuetudinis elicitur, pag. 145. nu. 3. vers. quæ omnia, & quomodo virilis portionis successionem in masculiata inducat, p. 145. nu. 7.
Masculiata quas actiones habeat ad petendam virilem successionem tam ascendendum, quam transfuersalium, in præiudicium illorum, qui in masculiatioe sunt contumaces. p. 175. nu. 64.
Masculiata non dicitur sua ab initio, inspecto tēpore facti testamenti contra opin. Minad. p. 175. nu. 63.
Masculiatio non potest praticari nisi in primis nuptijs, & in scæmina nondum nupta, nec dotata, p. 162. nu. 29.
Masculorum prælatio qualiter ex verbis consuet. si moriatur colligatur, p. 128. nu. 4.
Masculiata descendentes an vti descendentes masculorum comprehendantur à consuetudine, p. 146. nu. 9.
Masculiatio an excludatur ob impotentiam bonorum iuris, vel facti, item ob sequestum, item ob illiquiditatem dotis soluendæ, & debendæ, & alia plura, ex quibus excusetur masculiatio, p. 162. nu. 28.
Masculiatio an habeat tractum retro ad tempus mortis ipsius patris, vel matris, pag. 174. num. 62. & in quibus retrotractio fiat, quando fit, ibid. nu. 63. refellitur doctrina Minad. in loc.

I N D E X.

- in loc. ibi relat. cum sequentibus.
- M**asculi concursus perpetuum requiritur ad exclusionem foeminarum efficiendam, & ad omnia alia, quæ ex dispositione consuetudinis sunt stabilita efficienda, p. 169. nu. 50.
- M**asculiatio quare solû introduci possit in foeminis quæ sint sorores, vel amitæ, & non inter neptem, & auunculum, licet auunculus ipsam excludat, p. 176. nu. 66.
- M**asculiatio an possit introduci ab initio in successione transuersalium, p. 172. nu. 57.
- M**asculiatio excludaturne per promissionem dotium factâ per fratres ipsi forori, & quando, p. 177. nu. 67.
- M**asculiatio an possit, & quomodo praticari, quando tempus, & ætas sexdecim annorum præterijt in vita patris, an scilicet statim possit induci, vel aliquale competens tēpus requiratur, p. 178. nu. 70.
- M**asculiata in bonis paternis, & maternis, quomodo, & qualiter vti masculus succedat in bonis transuersalium, p. 169. nu. 52. & seq. & nu. 53. 54. & 55. Limimitatur decisio 412. Domini de Franch. vbi filij sororis excluduntur à filijs fratrum, in filijs sororis masculiatæ, & nu. 56. in fin.
- M**asculiata, & eius filij appellatione fratris continentur, item soror sola, quando alius masculus non concurrat, p. 170. nu. 53.
- M**asculiatio an praticari possit in dote legata à patre filiabus ab ipsis successoribus soluenda, p. 166. nu. 46.
- M**asculiatio an praticari possit cum ea, quæ se vult monacare, p. 167. nu. 47.
- M**asculiatio an inducatur per institutionem factam à patre ipsius filię pro eadem portione, pro qua masculi sunt instituti, p. 162. nu. 30. & seq. vbi negatiuè concluditur contra Ant. de Alex. & distinguitur quæstio nu. 35. vsque ad 40.
- M**asculiata illa dicitur, quæ habuit partem, & habere debuit de iure vti masculus, p. 163. num. 34.
- M**asculiatio est introducta in pœnam fratrum differentium nuptias ipsarum masculiatarû, p. 164. nu. 38.
- M**asculiatio quomodo, & quando possit expressè per fratres introduci, si admittant sororem ad virilem in successione, latè discutitur, p. 165. nu. 41. & seq. præcipuè nu. 45.
- M**asculiata an excludat aliam non masculiatam, discutitur latissimè quæst. à nu. 48. vsq; ad nu. 52. pag. 167. & nu. 52. referuntur decisiones Sac. Consilij.
- M**asculiatio quomodo, & qualiter dicatur diuidua, p. 161. nu. 25. & 26.
- M**asculiatio potest declarari introducta in successione transuersalium, licet non fuerit declarata in successione patris, & matris, dummodo in successione transuersalis lite probentur requisita ipsius masculiationis in paternis, & maternis, p. 174. nu. 61.
- M**asculiatio quoad ipsius effectus an excludatur per præscriptionem factam contra sororem actionis petendæ virilis ob masculiationem prædictam, p. 173. nu. 56.
- M**asculiata an per dotationem possit excludi, & qualiter Nap. intelligendus ad cons. quod autem, sub nu. 301. & notatur Ant. de Alex. in addit. quæ incipit quid autè, p. 173. nu. 56. Marinus de Caramanico, vide Glosa.
- M**asculiatio introducta in successione patris, vel matris non operatur in masculiata, ad aliorum superiorum ascendentium successione capescendam, & discutitur circa hoc theorica Napodani, quæ declaratur. p. 146. nu. 9 per tot. §. vsque ad fin.
- M**asculiatio quomodo introduci possit de constitutionis Regni dispositione, p. 155. nu. 6. Et qualiter differat à masculiatione inducta per consuetudinem, ibid. nu. 7. & quomodo præceptum iudicis praticari debeat in masculiatione faciendâ per constit. Regni, & quomodo per consuetudinem, pag. 157. num. 11.
- M**asculiatio de constit. Regni an induci possit in feudalibus absque assensu Domini, p. 157. num. 12.
- M**asculiatio introducta de consuetudine, quæ sit, p. 157. nu. 13.
- M**asculiationis introducendæ rationes referuntur, p. 158. nu. 14.
- M**asculiationem an rectè Nap. ætatis prærogatiuam appellauerit, & carpitur Nap. in hac cons. sub nu. 26. p. 158. nu. 15.
- M**asculiatio, in quibus consuetudinibus tractatur, p. 158. nu. 16.
- M**asculiatio qualiter cum pluribus successoribus diuidatur, vel inducatur, pag. 158. num. 17.
- M**asculiatio an praticari possit cum herede extraneo, ad quem per successores hæreditas est transmissa, p. 158. nu. 18.
- M**ater diuersimodè admissa ad successione per leges Romanas, p. 101. nu. 9.
- M**ater simpliciter dotâdo filiam censetur dotare ipsam excludendam ad beneficium omnium suorum hæredum, pag. 142. nu. 8. il primo.
- M**ater non tenetur dotare filiam, pag. 194. num. 26.
- M**asculiatio an retrotrahatur ad auocandam portionem successione diuisarum antequam fieret casus masculiationis, & in cuius præiu-

I N D E X.

- præiudicium retrotrahatur.** pag. 138. num. 25.
- Matre in medio existente, sorores à fratribus excluduntur,** pag. 136. num. 17. Et qualiter **successio diuidenda declaratur,** pag. 138. num. 24.
- Mendaciū quomodo diuidatur. ac distinguatur** p. 71. nu. 3. in quibus casibus à iure puniatur. p. 71. nu. 4.
- Metus quando renunciationem infringat,** p. 327. num. 12.
- Metus non præsumitur, quando minæ, & verbera non probantur.** p. ead. nn. 13. item non admittitur, quando renunciatio fit in loco extra potestatem personæ, de cuius coactione dubitatur. nu. 14.
- Metus, & dolus excluditur quando cum iuramento, & ex iusta causa renūciatio fit patri, vel matri de paterna, vel materna successione per filiam dote recepta,** pag. 328. num. 19. & 20.
- Minadoi opinio refellitur loc. de quo ibi.** pag. 201. nu. 13.
- Minadoi opinio reprobatur in materia paragij debiti in feudo ex pacto, & providentia,** pag. 212. nu. 18. in fin. & nu. 19.
- Minadous notatur in constit. in aliquibus, de intellectu glosæ, & Ifern.** p. 123. nu. 39.
- Minadous in constit. in aliquibus, in 2. not. nu. 60.** reprobatur ab Autore, p. 175. nu. 63.
- Mobilia.** vid. Bona mobilia.
- Molfesius notatur in part. 2. de bonis.** q. 7. nu. 4. p. 51. nu. 31.
- Molfesius reprobatur** p. 5. q. 8. in eo quod individuum contra hæredes ponat dotis actionē ex Afflic. decis. 332. pag. 161. col. 2. vers. Nec obstat.
- Molfesius notatur in 2. part. de personis.** q. 4. nu. 5 p. 33. nu. 10.
- Molfesius notatur. quod vterino dedit onus dotandi sororem,** p. 131. nu. 10.
- Molfesius notatur circa intelligentiam mors magnatum in successione filiorum, & prælatione sexus masculini,** p. 3. nu. 12.
- Molfesius notatur in par. 4. quæst. 17.** pag. 140. num. 30.
- Molfesius notatur in par. 4. quæst. 17. nu. 33. & iterum par. 5. quæst. 22. num. 15.** pag. 141. nu. 4. & seq.
- Molfesius notatur in 2. part. q. 7. de personis,** nu. 24. & alibi, p. 20. nu. 15.
- Molfesius notatur in 4 par. q. 21. nu. 4. suorum con ment. iunctis ijs, quæ num. 5. dicit, dum dicit etie in successione fratris locum collationi, & inducit Afflic. decis. 161. & Lucam de Penna in loco ibi relato,** p. 241. nu. 18.
- Molfesius refellitur par. 2. q. 13. num. 8. suorum** commentariorum, p. 271. nu. 55. in fin. in ea quæstione an legatum præsumatur animo compensandi cum portione de consuetudine.
- Molfesius reprobatur in addit. ad q. 16. nu. 6. de renunciat.** p. 326. nu. 7.
- Molfesius in intellectu constitutionum in aliquibus, & constit. vt de successioneibus, ac pragmaticæ Filingeriæ miserabiliter se inuoluit** q. 29. par. 4. pag. 208. nu. 4. & p. 209. nu. 8. & in rem notatur ibid. nu. 19. dum allegat Capicium decis. 21. & Colutium Copulam nihil dicentes, p. 211. nu. 14.
- Molfesius notatur par. 4. q. 18. nu. 5. in ea quæst. an filia de consuet. extraneis institutis possit habere ius dicendi nullum testameorum,** p. 291. num. 8.
- Molfesius reprobatur** p. 4. q. 10. cum Naucler. ibi relato, p. 177. nu. 66. in fin.
- Molfesius notatur par. 3. de success. ex testam. q. 9. num. 2. de mala Afflicti inductione,** pag. 310. nu. 4.
- Molfesius notatur in cap. de renunciatione,** q. 17. nu. 37. p. 323. nu. 17. & par. 3. de success. ex test. q. 22. nu. 15. ibid.
- Molfesius notatur in part. 2. de bonis** q. 4. vbi loquitur contra expressam doctrinam Nap. p. 288. nu. 18.
- Molfesij dictum. & opinio discutitur in 3. par. de success. ex test. q. 8. nu. 34. circa dotem ingressarum,** p. 189. nu. 8. & num. 10. Autoris distinctio.
- Molfesij opinio reprobatur in cap. de renunciatione.** q. 11. p. 304. col. 2. in fin.
- Molfesius notatur in q. 5. de renunciat.** nu. 3. & 5. p. 307. nu. 9.
- Monasterium quod potest possidere in communi excludit proximiores de consuetudine, & loco filij agnascitur.** p. 286. nu. 12.
- Monasterium promittens ingressuri renunciationem quomodo excludatur absque eo, quæ renunciatio subsequatur, & qualiter talis promissio intelligatur.** p. 326. nu. 10. & ibid. cautela pro effugiendis difficultatibus in renunciationibus faciendis per ingressuras, p. 327. nu. 11.
- Monasterium potest deuoluendis renunciare, absque solemnitate,** pag. 327. num. 10. circa medium.
- Monasterium quomodo per renunciationem monaci excludatur,** p. 326. nu. 9.
- Monachus quomodo monasterio acquirat hæreditatem post ingressum delatam,** pag. 323. num. 14. & seq.
- Monasterium tenetur stare renūciationi ipsius monialis factæ cum consensu ipsius monasterij,** p. 302. nu. 7.

Mo.

I N D E X.

Monasterium ingressæ quale paragium debeat, vid. paragium.
Monasterium excludit proximiores in bonis antiquis, p. 26. nu. 37.
Moneta infima Neapolitana, quare caballus dicatur, p. 15. nu. 46. in fin.
Mora ex quibus causis excludatur propter illiquiditatem dotis, item alia impedimenta ad excludendam masculationem, pag. 162. num. 28.
Mora quando inducatur, & contrahatur cum ipsis successoribus in non maritandis feminis ad introducendam masculationem, p. 159. nu. 21.
Mora contracta per fratres ex interpellatione facta pœe sorores post nubilem ætatem, non purgatur per impedimentum, & excusationem interuenientem etiam legitimam post dictam moram per totum tempus vsq; ad sexdecim annos elapsos, p. 176. nu. 65.
Mors ciuilis an æquiparetur naturali, & quando, p. 285. nu. 2. circ. fin.
Mos magnatum, vid. Consuetudo.
Mulier siue nupta, siue innupta reperitur mortua non habetur pro masculiata, nisi consistat requisita masculationis, p. 159. nu. 21. col. 2. in primo, & p. 162. nu. 29.
Mulieres in mares conuerſæ. p. 74. nu. 3.

N

Napodani ridiculus intellectus notatur quod sit normam Chritianæ legis abijcere, p. 89. num. 19.
Napodani littera in glos. districtu, quæ sit verior, enunciat, p. 94. nu. 3.
Napodani distinctio æquitatis refellitur cum dispuntione, l. placuit, C. de iudicijs ex opinione præceptoris ipsius Autoris, p. 95. nu. 10. & 11.
Napodanus notatur, quod tertium caput iuris prætorij omiserit in relatione legum antiquarum, p. 101. nu. 6. item num. 7. de inelligentia iuris prætorij, & nu. 8. & 10. vbi de cõditio prætoris an posterius vel prius fuerit lege diuorum principum.
Napodan. in glos. pronepotibus. num. 102. in consuet. si moriatur, reprobatur opinio, pag. 294. nu. 2.
Nap. similitudo legis Velleiæ data cum consuetudinis dispositione an procedat, p. 293. n. 1.
Napodani doctrina in consuet. si quis, vel si qua, num. 176. latè discutitur, p. 50. nu. 24.
Napod. notatur in diffinitione veritatis, p. 66. nu. 2. & in diffinitione scientiæ, ibid. num. 3. & in tex. intelligentia de verb. ob repo. & obripio, p. 70. nu. 24.
Napodan. notatur dum antiquitus falso putat

Neapolim, Pentapolim dictam, pag. 75. num. 10.
Napodanus notatur circa declarationem specierum, p. 4. nu. 1.
Napodanus facit additiones ad Cynum. p. 10. num. 29.
Napodanus carpitur in malo modo loquendi, & quid differat forum fortiri à fortiri domicilium, p. 32. nu. 6.
Napod. dictum difficultatur in cons. pupillus, in glos. bona. p. 34. nu. 14.
Napodanus notatur in consuet. si moriatur, in verb. succedunt, num. 84. & seq. dum dicit Napoli infra districtum ius succedendi esse transfusam in paragium, & nu. 83. p. 37. nu. 27. item notatur nu. 29. & nu. 87. eiusd. consuet. ibid. nu. 28. p. 38.
Napod. declaratur in consuet. si moriatur, in glo. fin. nu. 115. dum dicit nepotem obligari ad dotandum amitam ex ratione, quia hæreditas vadit cum sua causa, p. 151. num. 17. & declaratur doctrina Napod. in cons. si moriatur, nu. 111. p. 152. pp. 20.
Napod. in consuet. si moriatur, nu. 64. difficultatur in eius dictis, dum arguit de imputatione ad collationem, ac in eo, quod de simptici donatione imputanda dicit, p. 244. nu. 12. & p. 245. nu. 16.
Nap. in cons. si moriatur, nu. 57. distinguitur, & suppletur, p. 281. nu. 17. in ea quæst. an si frater minor dotem excessiuam sorori dederit admittatur ad restitutionem aduersus dotationem.
Napod. in glos. cons. si moriatur. nu. 3. explicatur in ea quæst. an foriudicatus veniat mortui appellatione, p. 283. nu. 1. & 3.
Napodan. in glos. succedunt, nu. 84. consuet. si moriatur validè notatur pag. 288. num. 1. & sequen.
Napodani opinio reprobatur in consuet. in omnibus nu. 76. de aliment. præstand. pag. 155. num. 2.
Napodani littera in consuet. si moriatur, num. 47. p. 160. nu. 23. in fin.
Napod. notatur in cons. si qua mulier. nu. 16. dum putat esse posse paragium maius virile, & successione, p. 165. nu. 44.
Napodani theorica in §. quod autem, sub num. 303. in verb. parentum, declaratur per autorem, p. 168. num. 49. per totum, & pag. 171. num. 56. vbi corrigitur contextus Napodani ex vetusto exemplari.
Napod. discutitur in eius dicto in nu. 26. consuet. si moriatur, & declaratur ipsius mens, p. 172. nu. 57.
Napodanus in consuet. quod autem, sub num. 301. declaratur contra mentem Anton. de Alex.

I N D E X.

Alex. ibi in apostill. p. 173. nu. 56.
 Napodanus explicatur in consuet. si qua mulier num. 25. in fin. an iam nuptæ debeatur paragium, p. 187. nu. 4.
 Napod. theorica in consuet. si si qua mulier, in verb. de bonis declaratur in actione pro paragio danda contra tertium possessotem, p. 235. nu. 10.
 Nap. glos. declaratur in conf. si moriatur à nu. 61. vsque ad nu. 66. p. 243. nu. 7.
 Napod. argumentum de capitulo emergētium reijcitur, p. 245. nu. 18.
 Napod. in consuet. sed si morienti, verb. neptes declaratur, p. 137. nu. 19.
 Napod. in consuet. sed si morienti, sub nu. 271. & 272. declaratur. p. 139. nu. 27.
 Napod. in consuet. si moriatur, num. 112. vers. unde dico discutitur, p. 146. nu. 9. & declaratur p. 147. nu. 12. vsque ad fin. §. 8.
 Napod. malè a Capicio intelligitur in glos. consuet. si moriatur, nu. 101. in princ. in addit. quæ incipit nota ista verba, p. 149. nu. 5.
 Neapolis nomen quot in mundo ciuitates habeant, p. 75. nu. 9.
 Neapolis origo secundum Perottum, pag. 75. num. 11.
 Nati ex foeminis, vid. foeminis progeniti.
 Neptis ex filio subingreditur sexum, & naturā ipsius stipitis, p. 293. nu. 1.
 Nepos ex filio excludit amitam absque difficultate, p. 150. nu. 10. in linea descendenti, & transuersali.
 Neptis ex filio amitam quoque excludit, p. 150. nu. 11. & 12. notatur Maranta disput. 10. nu. 17. confirmatur sententiis, & confirmatur ex correctione contextus, & litteræ Nap. num. 13. p. 151. vbi etiam an ex dispositione consistit in aliquibus sit iddem ius remissiuè, & num. 14. declaratur in quibus terminis loquatur Capicius decis. 21. & notatur Molfesius patr. 4. quæst. 32. quæstionem inuolūtè tractans.
 Neptis ex filio excludit amitam, & colligitur ex tex. consuet. si moriatur. num. 4. fol. 128. vbi quando solæ neptes sunt vocatæ, & quando cum filijs in primo gradu latè ponderatur contex. consuetudinis.
 Nepos ex primogenito an præferatur patruo, recensetur opinio Ifernienfis, & quæ fuerit eius distinctio declaratur, p. 296. nu. 7.
 Nobiles in quibus popularibus præponendi, p. 81. nu. 12.
 Nomina debitorum quo in loco esse censeantur, p. 42. num. 2. Autoris opinio nu. 3. item annui redditus. nu. 11. p. 45. vbi non diuersificantur à nominibus non obstantibus cautelis, & hypothecis, vt ibi.

Nouitius moriens infra annum probationis reputatur laicus, p. 26. nu. 39.
 Numerus duodenarius in plateis ciuitatis antiquitus consuetus, p. 82. nu. 8.

O

Oblatio quando liberet debitorē, & quando resignatio requiratur in dotis debitorē, p. 177. nu. 67. circa fin.
 Onus dotandi, & maritandi cum pœna masculationis qualiter cum successione transmittatur etiam ad extraneum, p. 158. nu. 18. & quomodo, nu. 19. & 20. & ibid. n. 19. an verè onus maritandi sita consuetudine consideratum, vel solum dotandi.
 Onus dotandi, & maritandi cum pœna masculationis, quare inter fratres nepotes, & neptes ex vna, & amitas, & sorores ex alia sit impositum, & non inter neptem ex filia, & auunculum; licet auunculus illam excludat, p. 176. nu. 66.
 Onus æris alieni, vid. æris alieni.
 Onus an & quando possit in paragio apponi per illud soluentes. latè discutitur, pag. 275. nu. 5. & concluditur p. 276. nu. 7.
 Onus non esse reijciendum, quando consistit in pacto alla noua manera, vel secundum morem magnatum in ijs personis, quæ tecundum tales viuunt mores; si in dorum traditione apponantur, p. 276. nu. 9. & 13. il primo, p. 279.
 Onus dotandi sororem in feudo ex pacto, & prouidentia non esse onus hæreditarium, & quomodo intelligatur Afflict. in constit. in aliquibus nu. 42. p. 213. nu. 22. in fin.
 Onus dotandi suam quam habet pater ex officio paterno quomodo transeat ad ipsius filium successorem in feudo hæreditario, etiã si filia foemina ex inuestitura excludatur, p. 213. nu. 25. per tot.
 Opiniones contrariæ inter Baldum, & Iferniam, quas Cannetius refert in cap. si aliquem, fol. 300. concordantur per Autorem, pag. 178. num. 69.
 Opinio bona in quibus consistat, p. 80. nu. 9.

P

Pactum & consuet. quomodo æquiparentur, p. 10. nu. 32.
 Pacto firmatur renunciatio futurorum, p. 301. nu. 2. circa medium.
 Pactum de non petendo, quando implicite insertum in renunciatione, p. 302. nu. 5.
 Pactum de non petendo in renunciatiouibus cuius effectus sit, p. ead. nu. 4.

Para,

I N D E X.

- Paragium proprium debetur omnibus, quibus de iure communi debetur legitima, p. 332. num. 11.**
- Paragium qua actione petatur, & consequatur distinguitur late p. 232. nu. 1. & seq.**
- Paragij supplemento an & quando censeatur renunciatum, p. 316. nu. 4. circa med.**
- Paragium in iam nupta, quando liquidari debeat pro tota quantitate legitimæ, & quando sit proprium paragium dandum, quod possit ascendere ad virilem, declarantur auctoritates Ifern. & concord. Bart. & Bal. opinioniones, p. 230. nu. 37.**
- Paragium an debeat sorori titulo dotis, an vero sufficiat illud habere absque titulo dotis, ad glos. Nap. hic a nu. 61. vsque ad nu. 66. p. 243. nu. 7.**
- Paragium in bonis paternis sorori per fratrem datum excludit sororem a successione fratris, & colligitur ex intentione Napod. p. 244. nu. 8.**
- Paragium verum, & verum debitum dum soluitur post mortem patris excluditur imputatio fructuum in supplemento. pag. 274. num. 12.**
- Paragij supplementum, vid. supplementum.**
- Paragium proprium an debeat ei, quæ vult castè vivere, p. 190. num. 13. & num. 16. concluditur.**
- Paragium duplex, alterum debitum ab intestato, alterum facto testamento, item alio modo diuiditur in triplex paragium primum, improprium, & improprijssimum, p. 187. nu. 1. & 2. & ibidem in sequentibus explicantur prædictæ diuisiones improprium, in quibus casibus debetur ibid. nu. 4.**
- Paragium, quod debetur ei, quæ est iam nupta & dotata de bonis maternis, quod est pro quantitate legitimæ, esse proprium paragium, p. 187. num. 4.**
- Paragium improprium ei, quæ moritur antequam dotem habeat debetur, & non excedit legitimæ quantitatem, & in quibus casibus improprium paragium debeat tam filiis, quam hæredibus ipsarum fœminarum, late declaratur ex Iser. p. 187. nu. 6.**
- Paragium ingressarum in proprium, & quale debeat, p. 188. nu. 7. Et quando sit minus legitima, quando vsque ad virilem latissime declaratur num. 8. & seq. & nu. 10. datur distinctio ex opinione Autoris.**
- Paragium deberi ei, quæ monialis reperitur, licet non succedat in feudo aduersus Petrum de Gregorio. p. 189. nu. 9.**
- Paragium nunquam debetur sorori in bonis fratris, p. 196. num. 34.**
- Paragium, quando, & quomodo debeat ab intestato, & quomodo facto testamento distinguitur Autor, p. 196. nu. 35. cum sequentibus, & quomodo in portionibus nouem partiû, & medietate consuetudinis debeat paragium facto testamento, p. 197. nu. 40.**
- Paragium a quibus debeat, dupliciter distinguitur circa modum, quo debetur, p. 198. num. 1.**
- Paragium vti paragium a quibus, & quando debeat, p. 198. nu. 2.**
- Paragium quomodo debeat successoribus fœminarum, quæ in vita illud non habuerunt ibid. nu. 3.**
- Paragium solutum dicitur, quando fit solutio in causam paragij, licet non fiat dotis nomine, & hoc non habeat dubitationem, p. 244. num. 9.**
- Paragium dum in virilem liquidatur esse liquidandum per regulas virilis successione præuia collatione, ac legitimam in eo contentam, iuxta regulas legitimæ, eiusque imputationem, & quomodo praxis istius liquidationis tractanda declaratur, p. 252. nu. 17.**
- Paragij debitum nõ esse hereditarium, nec descendere a defuncto ad heredem; sed esse proprium ipsius filie, & alterius, qui ad illud tenetur, p. 161. nu. 23. & nu. 31. il. 2. p. 263. nu. 41. 42. 43. & 44. & differre a legitima, & quartis. nu. 32.**
- Paragium licet filie non debeat, quando excluditur ex tenore inuestituræ, tamen pater debet dotem ex officio paterno, & ipsius successor quando tenetur ad æs alienum, p. 213. nu. 23. & 24.**
- Paragij quantitas est arbitraria, p. 220. nu. 1.**
- Paragium in minus legitima, quando arbitratum, p. 220. nu. 2. & quando in quantitate legitimæ referuntur de quibus S. Consilij, nu. 3. p. 221. quandoq; in quantitate, quæ est media inter legitimam, & virilem, nu. 4. aliquando in virili integra. nu. 5.**
- Paragij arbitrium in liquidatione circa quæ versetur, p. 221. nu. 6.**
- Paragium simul & semel liquidatur in eadem successione in omnibus bonis in successione contentis, scilicet maternis paternis. item burgenfaticis, & feudalibus, etiam quando eodem tempore sit casus plurium successio- num a quibus debeat, p. 222. nu. 9.**
- Paragium fœminarum non augetur ex portionibus fratrum secundogenitorum, qui a primogenito in feudo excluduntur, sed cedunt simpliciter in beneficium primogeniti, pag. 222. nu. 9. in fin.**
- Paragij liquidatio non fit circa ipsa bona verè, sed circa eorû æstimationem, & valorè, prout in vita militia, secus in legitima, p. 222. n. 10.**
- Paragium**

I N D E X.

- Paragium non deberi filiabus de feudo ex pacto, & prouidentia nouo, quando inuestitura processit pro masculis tantum, pag. 225. num. 21.**
- Paragium quando est minus legitima, vt in magnatibus illud minus vadit ad beneficium masculorum, quorum fauore foeminae excluduntur, p. 228. nu. 31.**
- Paragium dum liquidatur an sit conditio viri, & vxoris attendenda, p. 229. num. 36. & in quibus consistat ista parilitas, & qualiter in nupta considerandae istae qualitates, nu. 37. Et quid si est scripta cum promissione debiti paragij, nu. 38. item attendenda consuetudo regionis in liquidatione paragij, seu dotis, & ipsius quantitatis, nu. 39. p. 231. item familiae consuetudo, p. 231. nu. 41.**
- Paragium an transmittatur, quando soror. vel alia moriatur ante nubilem aetatem, p. 199. nu. 4. & qualiter decisum per Sac. Consilium num. 5.**
- Paragium necessario, quae personae debeant, explicatur de consuetudine, & constitutione p. 200. nu. 6. & quae personae de iure communi dotem dare teneantur, ibid. nu. 7.**
- Paragium illis deberi, pro quorum dote Baro potest petere subuentionem, valet argumentum, p. 201. nu. 12.**
- Paragium non esse causam exclusionis foeminae, sed exclusionem esse causam paragij, & qualis dotatio operetur, & quomodo exclusionem foeminarum, q. 203. nu. 18. & seq.**
- Paragium an debeatur ex constit. in aliquibus sororibus. & amitis de bonis paternis, maternis, & aliorum ascendentium, ac etiam in feudis, ex constit. vt de successione, ac ipsius consuetudinis, p. 207. nu. 1. & 2.**
- Paragium deberi ex bonis omnium ascendentium ex expressa dispositione consuetudinis si moriatur, & ponderatur §. idem iuris. pag. 208. num. 3.**
- Paragium non deberi de bonis transuersalium, & quomodo in ijs bonis non loquatur constitutio in aliquibus, p. 208. nu. 3.**
- Paragij solutio, & dotatio facta per fratrem de feudo paterno ipsius sororis inhabilitat sororem ad succedendum ipsi fratri, pag. 208. num. 6.**
- Paragium debetur in pecunia, pag. 209. num. 6. in fin.**
- Paragium non deberi de consuetudine, in successione transuersalium ex rebus pluries iudicatis, p. 210. nu. 13.**
- Paragium deberi in feudo ex pacto, & prouidentia probatur ex auctoritate l. fern. p. 211. nu. 16. & 17.**
- Paragium non deberi sororibus, & amitis in feudo etiam haereditario, quando inuestitura est pro masculis tantum, p. 212. num. 18. & generaliter quando in feudo debeatur, vel non debeatur paragium, concluditur, & distinguitur ibid. nu. 20. & 21. Quid in feudo empto pro se, & masculis, & num. 22. Quando non est exclusa filia per inuestituram.**
- Paragium debetur de antefato, in quo filij vocantur vti filij, p. 213. num. 23. vbi refertur decisio S. Consilij, & sic in omnibus, in quibus filij vocantur vti filij, & non vti haeredes, p. 214. nu. 26. cum seqq.**
- Paragij definitio ex auctoritate l. fern. datur, & improbatur, p. 180. nu. 1.**
- Paragij definitio secundum intentionem Auctoris, p. 181. nu. 2.**
- Paragium quare sit quantitas proportionalis, explicatur p. 181. nu. 3.**
- Paragium vt sit certa, & determinata quantitas per consuetudinem induci non potest, p. 181. nu. 4.**
- Paragium quare sit quantitas, p. 181. nu. 5.**
- Paragium quare foeminae exclusae deberi dicatur in definitione, p. 181. nu. 6.**
- Paragium debetur in pecunia, & in hoc differt a legitima, pag. 181. num. 5. & vid. solutio, vbi etiam diximus.**
- Paragium de bonis deberi non de haereditate, ex quo deducto aere alieno debetur & liquidatur, p. 181. nu. 7.**
- Paragium exclusis tam per sexum, quam per aetatem debetur, p. 182. nu. 8.**
- Paragium ex dispositione constitutionis, quando debeatur, & quibus, p. 182. nu. 9.**
- Paragium non debetur sorori ingratae exhaereditatae, p. 182. nu. 13. per ingratitude contra patrem commissam non contra fratrem, nu. 16. 17. & 18.**
- Paragium, & vita militia aequiparantur, p. 183. num. 19.**
- Paragium an sit dandum titulo dotis expressè, & datur pro subsidio matrimonij, pag. 183. num. 21.**
- Paragium non debetur ijs, quae excluduntur per consuetudinem, vel constitutionem a successione, & sic loco successione, p. 184. num. 22.**
- Paragij fructus quomodo filiae debeantur, & quando, p. 184. nu. 23. & 25. & num. 26. vbi referuntur plures decisiones S. Conf.**
- Paragium an & quando sit loco legitima, p. 184. nu. 24. & 25. & nu. 27. & sequentib.**
- Paragium an sit purum, vel conditionale an transmissibile an debeatur interesse, vel alimenta, p. 185. num. 26. vbi plures decisiones S. Conf.**

Para-

I N D E X.

- Paragium** veræ legitimæ quando assimilatur, p.185.nu.27.& an pro quantitate legitimæ, ex Ifern.auctoritate, nu. 29.
- Paragium** esse loco legitimæ, quando soluitur post mortem patris, an sit verum, & refellitur distinctio Cumia, p.185.nu.30.
- Paragium** foeminae exclusæ dandum in bonis ascendentium, non autem in bonis fratris, vel aliorum transversalium, p.126. num.2. & nu.4.
- Paragium** non debetur per fratrem sorori consohrinae amitine, & patrueli de consuet. sed debetur de bonis omnium ascendentium ex dicta consuet. p.146.nu.7. per tot,
- Paragium** an sit ipsa dos, & in quo differat à dote, p.179.nu.1.
- Paragium** de consuetudine debetur omnibus, quibus de iure communi legitima in bonis ascendentium debetur, p.145.nu.4.
- Parentum** appellatione an soli ascendentes; an vero ceteri coniuncti contineantur, p.285. num.11.
- Pater** potest filiam præterire de consuetudinis dispositione, & qualiter ista conclusio practicanda in Regno, vel extra Regnum, pag.37. num.27. & num.29. & pag.255. num.2.
- Pater** & mater officio iudicis tenentur ad solutionem paragij, p.232.nu.2,
- Pater** si filiam vsque ad 25. annum distulerit maritare, & peccat in corpus suum, patri culpæ ascribitur, & non potest à patre exheredari, pag.154. num.1. Et an ista dispositio per consuetudinem sit arctata ad annum 16. ibidem num.2. vbi negatiuè concluditur contra Napodan. & D. de Franch. Et quid de dispositione constit. Regni an sit dicta dispositio redacta ad annum 18. ibid. num.3. Et an procedat de iure Longobardo prædicta conclusio. nu.5.
- Pater** an & quando instituendo filiam ipsam, vti masculinum faciat, vt ipsa masculinetur, p.162.nu.30. cum sequen. Et quid quando filia à statuto est exclusa, vel alio modo, an pater legando ei aliquid, vel etiam instituendo in ea re faciat ipsam reassumi iura suitatis, pag.164.nu.36. & distinguitur ex sententia Autoris, nu.37.
- Pater** quo iure, & quomodo teneatur dotare filiam nubilem, pag.192. num.17. & nu.18. Quod non teneatur de consuetudine, & num.19. Et quomodo dotare iam nuptam, p.230.nu.37. vbi concordantur opin. Bal. & Bart.
- Pater** quando dotat filiam, an & quando possit filia conqueri de insufficientia dotis, p.193. num.20. etiam si minus legitima fuerit dos, nu.22.
- Pater** an teneatur dotem dare filie iam nupte, & quomodo concordantur opiniones Bal. & Bart. p.230.nu.38.
- Paul. Castr. opinio in l. plane. §. si duobus. ff. de leg. primo, refellitur dum vult exheredatum facere partem fauore hereditatis, pag.224. num.16.
- Paupertas** renunciantis personæ adiuuat restitutionem aduersus renunciationem, & quando, p.335.nu.21.
- Peritiores** an sint vti testes, vel vti experti vocati in compilatione harum consuet. pag.81. num.13.
- Personæ**, quæ faciunt partem, vel numerum circa liquidationem paragij; latissime discutitur, p.223. nu.12. & seqq.
- Petrus de Gregor.** in tract. de dot. de paragio q.13. nu.5. reprobatur p.189.nu.9.
- Petrus de Gregor.** par.4. quæst.7. num.25. de concess. feudi, notatur in eo, quod dicit fore rem habere arbitrium eligendi paragium, vel successionem, vel portionem successionis, pag.165.nu.43. & in eo etiam notatur, ibidem dum putat in paragio non recognoscionis æris alieni d. inum.43. in finalibus verbis.
- Petrus de Gregor.** in tract. de parag. q.4. in prima, & secunda illat. notatur de malo intellectu constit. comitibus, & constit. quamplurimum, p.209.nu.7.
- Petrus de Gregor.** notatur, quod malè Ifern. intellexerit in loc. ibi relato, p.233.nu.5.
- Petrus Crintus** lib.9. cap.9. de honesta disciplina notatur, ex quo tex. in l.1. Cod. nemini licet. sign. saluat. non ex fide recitat. p.68.nu.16.
- Philippi Minutuli** Archiepiscopi Neapolitani plura, & de eius laudibus, p.18. nu.4.
- Pecunia** in banco existens an claudatur districtu consuetudinis, p.44.nu.7.
- Pœnarum** duplicitas an reprobetur, & ibidem de pœna quadrupli, & nonupli, pag.72. num.9.
- Pœna** ob delinquentium multitudinem mitiganda, p.66. nu.5.
- Pœnam** impositam alleganti consuetudinem non insertam in hoc volumine, an patiat ignoranter, & non dolosè allegans, pag.96. num.1.
- Pœna** in constitut. Regni ea quæ ad decus antipatiantur ij tantum, qui dolosè Regiam iurisdictionem vsurpant, an etiam ignorantes probabili ignorantia, p.97.nu.2.
- Pœnam** impositam de iure communi alleganti

I N D E X.

- legem in legum voluminibus non insertam, an patiatur allegans consuetudinem non insertam in hoc volumine, p. 97. nu. 3.
- Perpetuum verbum quomodo intelligendum, p. 64. col. 2.
- Perplexū quid & qualis perplexa quæstio dicatur, & ipsius exemplum, & an detur perplexitas in lege diuina, num. 13. & quomodo vitiet dispositionem, pag. 76. num. 14. cum præcedentibus.
- Personarum frequentia qualiter sit intelligenda in consuetudine constituenda, pag. 7. num. 18.
- Pisanellus, & Loffredus notantur, quod male Romanum reprehendant in allegatione Bald. in l. si actionem, Cod. de pact. pag. 304. num. 14.
- Plateæ Ciuitatis Neapolis, quot. p. 80. nu. 8.
- Pont. opinio in l. etur. xii. feud. num. 21. in fine reprobatur, & pag. 299. colum. 2. in fin. cum præcedentibus.
- Pont. conf. 50. volum. 2. num. 5. reprobatur, p. 235. num. 9.
- Portiones bonorum antiquorum non sunt subiectum habile ad recipiendam compensationem cum legato demonstratur, & quia in ipsis non potest dari voluntas disponens, nec potentia disponendi, etiam quia in ipsis succeditur ab intestato, quo casu non habet locum imputatio, nec collatio legati, p. 269. nu. 51. & 52. il primo.
- Pragmaticæ, & capitula quare non fiant circa concernentia materiam consuetudinum, p. 91. nu. 27.
- Pragmaticæ Filingeriæ dispositio quæ fuerit, p. 110. nu. 5.
- Pragmaticæ Filingeriæ distinctio, & declaratio non tam iusta, quam æqua. pag. 111. num. 7. Et rationem ibi positam per peritos non esse veram, num. 8. & ad gratificandū Serioanem Caracciolum, num. 9. Jan dicta pragmatica procedat, quando tractatur de successione descendentiū, & sic in §. coniugatae autem, dubitatur num. 11. pag. 112. & negatiuè concluditur num. 12. & soluuntur contraria.
- Pragmatica Filingeria ponderatur pro fisco, vt soror dotata à fratre de paragio excludatur à successione eiusdem fratris, pag. 122. num. 36. & quod loquatur in casu, quo soror est dotata de legato paterno, non autem de dote de paragio in paternis, pag. 124. num. 41.
- Praxis partiendæ legitimæ secundum communem opinionem datur per Autorem, p. 228. num. 34.
- Praxis probandi consuetudinem, p. 12. nu. 39.
- Prælatio sexus masculini, vid. Sexus.
- Præliudiorum tractatus distinguitur, pag. 1. num. 1.
- Præambulum, per quod declaratur hæres masculus etiam pro portionibus ad sorores utrinque cōiunctas spectantibus iuxta dispositionem consuet. si qua mulier expediendum simpliciter in personam ipsius masculi pro tot portionibus, & non ex personis foeminarum, pag. 137. num. 23. vbi difficultatur declaratio hæredis facta in casu decis. d. Franch. 566. nu. 1. in princ.
- Prærogatiua gradus, vide Gradus prærogatiua.
- Præsumptio donationis quando admittatur in dotatione, & restitutionis stipulatione, in tertij beneficium, & quando in ipsius dotatione, late discutitur pag. 277. num. 11. cum plurib. seq.
- Præscripta consuetudo, vid. consuetudo.
- Præscriptio qualiter ad consuetudinem se habeat, p. 6. nu. 13.
- Præscriptio compensationis cum debito, an in legato facto admittatur tam cum debito necessario, quam voluntario, vid. Legatum, vid. Debitum, vid. Donatio.
- Præscriptionis immemorabilis, & centenariæ materia nouiter declaratur quomodo, & qualiter per inualidum initium eueratur, veluti per ostentiuem tituli sine assensu, p. 12. num. 37.
- Præscriptione quomodo tollatur masculiatio, p. 173. nu. 56. & qualiter præscriptio cum solutione æquiparetur, p. 173. nu. 59.
- Præmium feudi empti non venit in collationem nisi quando constat, quod pater voluerit inter liberos in vniuersali successione burgenfaricorum seruare æqualitatem, pag. 239. num. 11.
- Priuilgium baroni concessum, quando extinguatur ob extinctam lineam baronis, p. 64. in verb. ad perpetuam.
- Primogenituram non habere locum in linea collateralis, qualiter ex Camerarij opinione sit Iserniæ doctrina intelligenda, p. 299. col. 2. circ. med.
- Primogenituræ ius an transmittatur, vel representetur per filium primogeniti contra patrum secundogenitum in successione aui, vel patrum in feudis, recententur variæ determinationes in Regno factæ pro filio primogeniti, p. 299. nu. 6.
- Primogeniti fratris filius an præferatur patruo recentetur opinio Iser. & quæ fuerit eius distinctio declaratur p. 296. num. 7. & quid de iure

I N D E X.

- iure constitutionis Regni in feudo, in quo uiuitur iure Francorum, *ibid.* nu. 8.
- P**riuilegiati includuntur in dispositione generali, nisi in ea re extendantur specialiter priuilegiati, p. 325. nu. 14.
- P**rinceps secularis quomodo priuilegia clericis conferre possit, p. 89. nu. 16.
- P**rocepmum solitum apponi in compilationibus, p. 78. nu. 1.
- P**roximiores per ingressu an a successione bonorum de consuetudine excludantur, p. 286 num. 12.
- P**roximiores an possint per ingredientem monasterium fraudari per dispositionem facta in aliorum beneficium etiam ultra portionem consuetudinis, ubi *decis. Sac. Consilij.* p. 286. num. 13.
- Q**
- Q**uarta auth. praeterea, *Cod. vnde vir. & uxor non debetur de feodalibus non hereditarijs.* p. 50. nu. 25.
- R**
- R**aro accidentium exempla, p. 74. nu. 3.
- R**egum Siciliae, ac Neapolis variae inuestiturae, & successiones ab anno 800. vsque ad Caroli Secundi mortem breuissime annunciantur, p. 56. cum seq. per totum illum §. ad illum recurras, uam ibi dicta cum tangant potius historiam, quam iuris doctrinam non potuimus in hoc indice.
- R**elictum, vide *Legatum.*
- R**enunciatio facta per filiam beneficium fratrum cum consensu patris cui potest per patrem admitti filia ad succedendum in praedictum fratrum, p. 163. nu. 31.
- R**enunciatio facta per filiam successioni paternae, an includat successione[m] lucri referuati vigore l. foeminae. §. illud, *Cod. de secundis nuptijs,* pag. 214. num. 27. & sequen. & num. 30.
- R**enunciantes sorores vel foeminae an faciant partem, vel numerum, p. 229. nu. 35.
- R**enunciatio an & quando inualidetur per uia lesionis, *uid. Læsis.*
- R**enunciatio an & quando inualidetur, ex quo renunciens potest retrahi a religione distinguuntur varij casus, p. 330. nu. 5.
- R**enunciatio dote recepta de paternis, & maternis, omnibus aliorum successione[m] ex transuerso excluditur ratione consuetudinis, & quomodo renunciatio coherentia consuetudinis uelatiatur, p. 332. nu. 12.
- R**enunciatio an & quando reuocetur ex dispositione. l. si unquam, *Cod. de reuocandis donationibus,* & quando, & quibus in casibus, p. 335. nu. 22.
- R**enunciatio non profuit, quando non datur successio fauore renunciantium ad beneficium renunciatariorum, p. 137. num. 21. & quare in *decis. 92. de Franch.* non fuerit habita ratio renunciationum factarum per sorores in fauorem fratrum, *ibid.* num. 21.
- R**enunciatio facta patri bonorum paternorum per filiam dotatam an censeatur facta ad beneficium utrinque coniunctorum ipsius renunciantis, vel etiam consanguineorum, scilicet ex alio matrimonio, p. 144. nu. 11. *circ. med.* ubi quid de consuetudine.
- R**enunciatio quando est necessaria, & quando non, p. 300. nu. 1.
- R**enunciatio quae fit in omnem causam, vel omnimoda, quae abdicatiua, item uniuersalis, p. 301. nu. 2.
- R**enunciatio translatiua quae fit, & ipsius natura, p. ead. nu. 3.
- R**enunciatio confirmatur per clausulam sibi, & suis haeredibus ad disponendum, p. 302. num. 6.
- R**enunciatio an efficiatur realis per clausulam Aquilianae stipulationis, vel acceptilationis ad *conf. Rom.* 22. & ei datur nouus intellectus ex intentione Autoris, p. 302. num. 8. & p. seq. nu. 12.
- R**enunciationis materia iuxta *conf. Roman.* 22. discutitur, p. 302. num. 8. & num. 9. & num. 12. ubi ex Autoris intentione nouiter declaratur.
- R**enunciatio futurorum iuramento firmatur, p. 304. nu. 16.
- R**enunciatio qualiter a iuramento ualidetur, & cuius effectus sit iuramentum, & quare non mutet substantiam actus super quo interponitur, sed ipsius sequatur naturam, quando non fuit praecisum, p. 304. nu. 15.
- R**enunciatio firmatur coherentia consuetudinis in Ciuitate Neapolis, p. 305. nu. 18.
- R**enunciatio firmatur per pactum de non petendo, *uid. pactum.*
- R**enunciatio perficitur magis cum rei specificae fit, quam cum indefinitae, pag. 303. num. 12. in fin.
- R**enunciatio in dubio interpretatur iuxta naturam ipsius consuetudinis, in casibus, in quibus consuetudo non extenditur, pag. 305. num. 1.
- R**enunciatio annullatur praemortente renunciante ipsi, de cuius haereditate agitur, nec ipsius filijs obstabit, ex propria persona uenien-

I N D E X:

- nientibus, p. 306. nu. 2. & 3. etiam si dote recepta renunciasset, nu. 4.
- Renunciatio in casu prædicto annullatur tam ab intestato, quam facto testamento, contra testamentum, p. 306. nu. 5.**
- Renunciatio annullata per præmorientiam renunciantis omnes clausulæ accessorizæ etiã annullantur, p. 308. nu. 10. etiam promissiones de proprio, d. nu. 6. vbi refertur decisio Sac. Consilij.]**
- Renunciatio prædicta annullata eo modo, vt diximus filij renunciantis etiam sub ingressione admitti possunt, etiam si adierint, & non repudauerint matris hæreditatem, p. 307. nu. 7. 8. & 11.**
- Renunciatio hæreditatis delatæ, quæ est translatiua non recipit amplius interpretatione, p. 309. nu. 1.**
- Renunciatio excluditur non solum à personâ, cui fit renunciatio, sed ab ipsius hærede, quando renunciatur ei, de cuius hæreditate agitur & ipsius hæredibus, p. ead. nu. 2.**
- Renunciatio patri, & eius hæredibus paternam hæreditatem non potest venire contra testamentum patris, p. 310. nu. 3.**
- Renunciatio successioni consuetudinis, an possit admitti ad portionem bonorum, quæ eadem de consuetudine defertur extraneo instituto, discutitur, & remittitur resolutio infra ad quartam inspectionem §. 7. p. 310. num. 5.**
- Renunciatio consentire debet is, de cuius hæreditate agitur, qui illum consensum reuocare potest vsque ad vltimum vitæ spiritum, & qualiter consensus possit interuenire, & quod procedat in hæreditate certæ personæ, non autem incertæ, & ibi remissiuè, quæ sit certa, vel incerta persona, pag. ead. num. 6.**
- Renunciatio instituta ab eo, cuius successioni renunciauit, succedit non obstante renunciatione, p. ead. nu. eod.**
- Renunciatio facta per filias quid iuris quaratur tam ipsi patri, vel cui fuit renunciatum in bonis antiquis disponendis etiam in extraneos, & quid cæteris proximioribus de consuetudine, vide Bona antiqua, vbi dixi, p. 316. nu. 6. & sequentibus. Et quid in renunciatione facta per ingressum in monasterium p. 323. nu. 18.**
- Renunciatio patri, & ipsius hæredibus morientibus masculis per hæredem testamentarium, etiam excluditur à successione, & obstat renunciatio, etiam quod masculi mortui sint, p. 319. nu. 1.**
- Renunciatio esse factam contemplatione aliquarum personarum, vel esse ad beneficium aliquarum personarum quomodo differant inter se, & an cessantibus personis contemplatis renunciatio penitus tollatur, & quando, p. 319. nu. 2.**
- Renunciatio cum expressa causa, vel cum expressa contemplatione personarum cessat causa cessante, vel extinctis personis expressè contemplatis, p. 320. nu. 3.**
- Renunciatio facta per filiam, vel sororem, non extantibus masculis, sed alijs fœminis, an interpretanda fauore, & contemplatione etiam fœminarum, p. 320. nu. 4.**
- Renunciatio quando admittatur non obstante renunciatione, & in quibus casibus summam concluditur, p. ead. nu. 5.**
- Renunciatio facta per fœminam viuentibus masculis, censetur facta fauore, & contemplatione masculorum, ipsiisque mortuis vocatur renunciatio ab intestato, p. 320. nu. 6. vbi referuntur decisiones S. Consilij.**
- Renunciatio facta per sororem nuptam à fratre in successione feudorum, si extat alia soror in capillo in feudi fraterni successione, censetur facta contemplatione sororis in capillo, p. 321. nu. 8.**
- Renunciatio contemplatio potest interpretari etiam ex nullis, & inualidis dispositionibus, p. 321. nu. 10.**
- Renunciatio tollitur per mortem masculorum viuente patre, secus si post mortem patris masculi moriantur, quia tunc excluditur renunciatio, sed non à successione fratris, pag. 321. nu. 11.**
- Renunciatio facta per ingredientem in monasterium, an cesset, quando masculi existentes moriuntur, & an in ea habeant locum regulæ contemplationis personarum, late discutitur contra Tellium esse prædictam renunciationem realem, & non esse contemplationem masculorum, p. 322. nu. 12. cum seq. vsque ad nu. 18.**
- Renunciatio habet tacitam conditionem, si hæreditas renunciati deferatur, vel alteri ex eius persona, p. 323. nu. 15.**
- Renunciatio quando est personalis ruit morientibus personis contemplatis, licet cum aquiliana, vel alijs clausulis sit roborata, pag. 324. nu. 19.**
- Renunciatio quando sit nulla ob defectum solemnitatis requisitæ per S. Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 16. de regular. p. 325. num. 1. cum pluribus sequentibus, vbi an requiratur quando per viam contractus non procedit renunciatio, sed in vltima voluntate, nu. 3. item quando sit à maiore, non autem**

I N D E X.

- tem à minore, nu. 4. item an quando sit ante ingressum, licet intuitu ingressus, nu. 6. item quid si monasterium ante ingressum in ampla forma se obliget, quod ingressurus renunciabit. nu. 8.
- Renunciationes quādo ex metu, vel dolo evertantur, p. 325. nu. 1. cum seq.
- Renuncians in bonis antiquis en possit institui etiam in portionibus, in quibus est restricta potestas in praeiudicium aliorum proximiorum, & quid in alijs, in quibus est restricta potestas, p. 312. nu. 9. & 10.
- Renuncians persona, quae reperitur sola, quae potest succedere, & non adsit alius, qui sit verisimiliter contemplatus, succedit etiam ab intestato, & censetur tacite vocata, pag. 312. nu. 12.
- Renunciatio non subsistit respectu illorum, qui non consentiunt renunciationi, p. 312. nu. 14.
- Renuncians successioni ad beneficium alterius consuccessoris, quomodo deficiente persona contemplata acquirat successionem renunciata ex noua causa, & quod habeat portionem consuccessoris deficientis, quam non renunciauit, p. 314. nu. 19.
- Renunciatio facta à filia bonis paternis, & maternis, quando includat antefatum consolidatum ob mortem matris, & declaratur Pisanello in addit. ad consuet. quartam autem quae incipit ad intellectum istius, pag. 314. nu. 20.
- Renuncians non reperitur proximior, qui possit succedere personae, cuius successioni renunciatur, representando personam praedicti, cui fuit ius ex renunciacione quaesitum succedit in ius renunciatum, ex quo sibi ipsi renunciauit, p. 314. nu. 21.
- Renunciacione facta per sororem qualiter ius quaeratur masculis, vel patri ex dicta renunciacione, p. 315. nu. 24.
- Renunciatio non excludit sororem, quae renunciauit, quando fuit nuptui tradita, si quae non renunciauit nondum fuit nuptui tradita, pag. 313. nu. 16.
- Renunciaciones sororum an per adaequationem factam per patrem renunciantium, & non renunciantium censeantur reuocatae, quando testamentum in quo fuit facta adaequatio fuit nullum, p. 313. nu. 17.
- Renunciantes quando ipsaemet reperiuntur proximiores ei, cuius hereditati renunciantur ab intestato succedunt, non obstante renunciacione cum alijs sororibus, quae non renunciaberunt, quando non adest aliqua praesumpta voluntas contra renunciantes, quod illas voluerit defunctus excludere, & enunciantur ad hoc variæ coniecturae, & casus, p. 313. nu. 15.
- Renunciatio non excedit res renunciatas, & ipsis rebus sic stantibus intelligitur, pag. 315. nu. 1.
- Renuncians hereditati paternae cum excluditur ab ea postquam filius successit, ex quo effectum aliud patrimonium, & etiam si per viam iuris transmissionis, vel accrescendi obueniat nec excluditur, pag. 315. nu. 2. & 3.
- Renunciatum quando conseatur legitimae, p. 316. nu. 4. Consuetudinariae successioni, vel portioni, ibid. nu. 5. Fideicommissio. pag. 317. nu. 11. Feudorum successioni, & qualiter renunciaciones feudales interpretandae, p. ead. nu. 12.
- Renunciatio paternae vel maternae successioni an includat beneficiū l. foeminae. §. illud, C. de secund. nupt. p. 318. nu. 13. & 14. Quid in antefato, in quo veniunt filij vti filij, & quid, in beneficio l. hac edictali, C. de secund. nupt. nu. 15.
- Renunciacionis tractatus distinguitur, p. 301. nu. 1.
- Representationem fieri a nepte ex filio de iure civili quoad gradum, & sexum, & personam patris an sit verum contra Napodanum, concluditur in linea descendenti, pag. 294. nu. 2.
- Representationis varij effectus recensentur, p. 295. nu. 5.
- Reservatio successioni, quae fit in dotatione, vid. successioni reservatio.
- Restitutio concessa vni ex successoribus aduersus masculationem, an pro sit alijs successoribus, p. 161. nu. 25.
- Restitutio an recte concedenda sorori, vel filiae aduersus dotationem, controvertitur Iser. opinio in tit. de nat. success. feud. p. 331. nu. 9.
- Restitutio aduersus renunciacionem iuratur ex paupertate renunciantis, pag. 335. nu. 21.
- Restitutio in integrum an concedatur fratri minori aduersus dotationem sororis excessiuam, & an ipsi maiori, & quid si est laesus dosans, & aestimatione rerum dotalium, pag. 281. nn. 17. & 18.
- Retrotractio an & quando fiat, & quod non fiat nisi tertij praedictum, p. 175. nu. 64.
- Ripa in l. in quartam, nu. 204. ff. ad leg. Falcid. notatur de mala reprehensione Baldi, p. 253. nu. 17. circa finem.
- Rituum Curiae copiae dabantur litigantibus

I N D E X.

- tempore Napodani, vt ibidem & de ritibus Magnæ Curia, pag. 76. num. 17.
- S
- S** Alicet. in l. foemina. §. illud. num. 4. statuto cauetur, declaratur p. 214. nu. 19.
- Scandalum quid sit, & vnde dictum de iure Longobardo, & secundum Theologos, pag. 77. num. 20.
- Scientia illius, qui habet ius imperandi, quando faciat scientiam participem delicti, p. 79. num. 3.
- Scriptura non est de essentia consuetudinis, p. 6. nu. 11. in fin. & seq.
- Sensus consuetudinum ipsarum quomodo fuerit examinatus, & in quo ciuium concordia fuerit requisita, p. 92. nu. 2.
- Sententia lata contra debitorem, an possit exequi contra debitum debitoris in subsidium, p. 234. nu. 7.
- Series quæ dicatur, & in quo differat ab ordine p. 92. nu. 1.
- Seruitium an & quomodo infit fidelitati, nu. 6. pag. 79. & quando illud teneatur vassallus præstare, etiam non requisitus, & ibid. de auxilio, p. 79. nu. 5. & seq.
- Sexus masculini prælatio, inducitur primo à lege diuina, p. 100. nu. 2.
- Sexus masculini prælatio qualiter sumatur à contex. consuetudinis, ponderatur, pag. 128. num. 4.
- Sexus prærogatiua in successione transversalia remittitur, pag. 132. num. 22. in finalib. verbis.
- Simplicitas qualis summa, qualis bona, & quomodo cum astutia concomitetur, p. 66. num. 7.
- Signum equi an probet dominium, & notatur in Pollecius, p. 68. nu. 17. & seq.
- Sollemnitas ex Consilio Triden. sess. 25. cap. 16. ex regular. vt renunciatio fiat cum licentia Ordinarij an seruanda in monasterijs exemptis, p. 225. nu. 1.
- Solecismus notatur in Caroli tex. pag. 70. in fin. 1.
- Solutio paragij est facienda in pecunia, & in hoc differt à legitima, cuius solutio est facienda in corporibus hereditarijs, pag. 275. nu. 1. & 2.
- Solutionem legitimæ, vt in pecuniam fiat posse per consuetudinem induci, pag. eadem. num. 3.
- Solutio paragij etiam illius, quod est infra quantitatem legitimæ debet fieri in pecunia p. ead. nu. 4.
- Solutio, & præscriptio, vid. præscriptio.
- Soror cui fuit à viro dos constituta an excludatur à successione, p. 279. num. 13.
- Soror, quæ sine dote nupta est per fratrem an habeat paragium, & quid si alius dotauerit, p. 279. num. 14. & quando excluditur à paragio ei per fratrem debito per talem dotationem, p. 279. à nu. 13. il secundo vsque ad num. 16.
- Sorores, quæ renunciauerunt, si non adfit frater, vel alius, qui ex consuetudine præferatur succedunt fratri ab intestato cum alijs fororibus, quæ non renunciauerunt, nisi adsit aliqua præsumpta voluntas contra renunciantes, vt illas voluerit excludere defunctus, & enunciantur variæ coniecturæ, & diuersi casus. p. 313. nu. 15.
- Soror quæ renunciauit non excludit renunciantem, quæ iam nuptui tradita fuit, si quæ nondum renunciauit nondum nuptui fuit tradita, p. 313. nu. 16.
- Sorum renunciantium, & non renunciantium adequatio ex mente, & voluntate testatoris, licet ex inualida voluntate an reuocet renunciationem, p. 313. nu. 17.
- Soror nupta renuncians quando censeatur renunciare contemplatione fororis in capillo in feudibus, p. 320. nu. 8.
- Soror dotata à fratre de feudo paterno, an sicuti ex opinione Autoris excluditur, & inhabitatur ad succedendum fratri in feudo paterno, ita etiam inhabiletur ad succedendum in feudo nouo, & materno ipsius fratris, late discutitur p. 209. num. 9 & sequen. & ad quid succedat num. 11. pag. 210. & num. 12.
- Soror potest renuere dotari à fratre, & expectare fratris successionem, pag. 209. num. 9. in fine.
- Soror vterina secundogenita non dotata à fratre, excludit forem vtrique coniunctam primogenitam à successione fratris in feudis maternis ipsius fratris, etiam quod fuerit dotata de paragio bonorum feudaliu paternorum, p. 210. nu. 11. in fin.
- Soror & filia nominatæ in constit. comitibus, & constit. quamplurimum non sunt diuersæ personæ, sed eadem, nunc respectu patris filia respectu fratris soror appellata, p. 209. num. 7.
- Soror in capillo cum dotata de bonis eius, de cuius successione agitur succedunt collatis dotibus ascendentibus, in bonis burgenfaticis, p. 103. num. 2. & qualiter fratri prædictæ succedunt abique collatione, sed facta deductione dotis, p. 103. nu. 2.

Soror

I N D E X.

Soror non excluditur à fratre, sed simul succedunt in successione collateralium in burgen saticis in Regno, p. 103. nu. 5.

Soror in capillo, vt præferatur nuptæ, an sufficiat, quod sit tātum nupta, vel quod debeat esse dotata de bonis eiusdem, de cuius successione agitur, latissimè tractatur quæstio contra Federicum Viualdum, & concluditur contra sororem in capillo pro decisione de Franch. 328. p. 113. à nu. 14. cum pluribus seq. opinio Viualdi nu. 16. p. 113. vbi enunciantur argumenta.

Soror masculiata ad quid dicatur vti masculus succedere, p. 145. nu. 3.

Soror à patre vti masculus instituta non succedit fratri vti masculiata, & recensetur decisio Sacri Consilij, p. 164. nu. 40.

Soror à fratribus quomodo, & quando possit, & censeatur masculiata per admissionem ipsius ad virilem successionem, p. 165. nu. 41. & seq. & præcipuè nu. 45.

Soror non potest habere arbitrium acceptandi successionem vel portionem, vel habere paragium, & notatur Petrus de Gregorio p. 165. nu. 43.

Soror vterina an censeatur inclusa per consuetudinem sub verbo sorores, vel amitas, pag. 130. nu. 8. & p. 150. num. 8. & quid in successione feudi ex dispositione constit. regni, p. 194. nu. 29.

Soror mortua non dotata non habetur promasculiata, nisi constet de mora, & interpellatione, p. 159. nu. 21. col. 2. in primo.

Soror masculiata in successione patris, vel matris, succedit etiam fratri vti masculus, & è contra exclusa à successione parentum ab omnibus alijs excluditur, p. 39. nu. 34. & 35.

Soror maritata, & non dotata de bonis eius, de cuius successione agitur vocatur à constitutione, vt de successione sub fratrum appellatione, p. 115. nu. 19. & quoad excludendum patrem æquiparatur sorori in capillo, p. 119. nu. 27.

Soror maritata, & dotata de bonis eius, de cuius successione agitur in Regno Siciliae vltra Farum non excluditur penitus à successione, sed postponitur non dotata tam in successione ascendentium, quam collateralium, p. 118. nu. 25.

Soror, vel filia, vt per dotacionem excludatur debet esse sciens, & censeatur ipsius dotacionis, p. 121. nu. 32.

Sorores dotatæ non admittuntur ad portionem favore masculorum in decis. 92. de Franch. p. 137. nu. 16.

Sorores admittæ ad ius accrescendi favore masculorum non possunt de eo iure disponere,

vt possint ad alterum ex fratribus trāsferre sed omnibus accrescere ex iuris necessitate, p. 137. nu. 22.

Soror quomodo excludatur per paragium, & quomodo per dotacionem à constit. Regni vt de successione, p. 182. num. 10. & 12. & p. 196. nu. 34.

Sororis exclusio à bonis transuersalium, in quo differat ab exclusione in bonis ascendentium, p. 182. nu. 11.

Sorori ingratae ex hæredatæ non debetur paragium, p. 182. nu. 13.

Soror dotata per fratrem in ope patre existente postmodum diuite moriente, an excludatur vt nupta à patris successione ex dispositione constit. vt de successione, §. coniugate itē an à fratris, & quem effectum dicta dotatio operetur, p. 195. nu. 31.

Soror dotata de paternis, & maternis bonis, qualiter, & quomodo excludatur per fratres à successione collateralium, p. 170. num. 55. Vbi qualiter masculiata includatur, & in quo differat exclusio, quæ fit à successione ascendentium ab exclusione à successione collateralium, p. 182. nu. 11.

Sororem excludi à successione transuersalium absque præfinitione temporis an bene dicatur per Napod. & Ant. de Alex. discutitur p. 172. nu. 57.

Soror, quæ ex masculiatione habuit actionem ad virilem, an ex præscriptione excludatur, ita vt in omnibus tollatur effectus masculiationis, p. 173. nu. 56.

Soror non excluditur à fratre, sed simul succedunt in successione collateralium in burgen saticis in Regno, p. 103. nu. 5.

Statuto ligari, & forum sortiri æquiparantur, p. 32. nu. 7.

Statutum per quod semel foemina exclusa ex existētia masculorum semper censeatur exclusa qualiter differat à constit. Regni in aliquibus, declaratur. p. 214. nu. 29. ver. dico amplius.

Statutum stantibus masculis foeminas excludens, & constit. regni in aliquibus procedere tam in bonis, quæ deferuntur iure hæreditario, quam iure speciali ex legis providentia, p. 205. nu. 31. & comprobatur num. 32. ex natura feudi ex pacto, & providentia, & redditur falsa ratio Decij in consilij 87. & 396. adducta.

Stylus vnde dictus, & quis sit, p. 92. nu. 4.

Subingressio vbi admittitur excluditur prerogatiua gradus in descendens, p. 129. nu. 5. Vbi etiam ex subingressione oritur successio in stirpem.

Subingressio in linea descendentibus datur cum succes-

I N D E X.

- Successione in stirpes etiam de iure cōstitutionum Regni, ex quo est de iure communi, p. 130. num. 6.**
- Subingressio qualiter excludat praerogatiuam gradus declaratur, p. 130. num. 7.**
- Subingressio qualiter sit admissa per constitut. Regni vt de successioneibus. §. filij autem fratrum in filijs fratrum, p. 298. nu. 9.**
- Subingressioem à nepte ex filio de iure civili fieri quoad gradum, & sexum, & personam patris, an sit hoc verum, aduersus Napod. concluditur in linea descendencia, pag. 294. num. 2.**
- Subingressio in infinitum in linea collateralis, ex dispositione consuet. sed si morienti non est seruanda in successione foriudicati, pag. 285. nu. 7.**
- Subuentio an possit peti, quando mater maritat filiam, & feudum est meternum, late differitur, & refertur decisio Regiae Camerę p. 202. num. 15. cum seq. vsque ad num. 18. & reprobatur opinio Afflicti. tenentis subuentionem posse peti, quando mater maritat ex necessitate, num. 17. Quid quando nepos maritat amitam, p. 204. nu. 23.**
- Subuentio an debeatur, quando patruus maritat neptem dispungitur theoricā Iser. in fin. constit. comitibus aduersus Afflictum, p. 217 num. 39.**
- Subuentio debetur quando auus maritat neptem ex secundogenito, p. 217. num. 39. in primo, vbi etiam si auus promittat, & non soluat dotem, & illam habebit primogenitus successor in feudo si pater decedat non exacta subuentione, ibid. p. 218. in primo, & nu. 40. de auo.**
- Subuentio non debetur, quando patruus maritat neptem, ita ex Isern. colligitur, p. 218. nu. 39. in fin.**
- Subuentionis petendę ius transit cum ipso feudo, quando cecidit, & venit dies, pag. 218. num. 39.]**
- Subuentionem non deberi quando frater dotat sororem ex legato facto per patrem ex Autoris opinione, p. 219. nu. 42.**
- Subuentionem non dari in feudo nouo, & inter subuentionem, & dotationem non adesse paritatem, p. 201. nu. 11.**
- Subuentionem habere auum, quando dotat neptem, sicuti quando pater filiam, p. 251. num. 14.**
- Subuentio non debetur, quando frater maritat sororem non ex debito successioneis paternae aduersus Petrum de Gregor. quaest. 4. in prima, & secunda illat. de paragio, p. 209. num. 7.**
- Successio in feudis planis in linea collateralis in Regno qualiter sit disponenda tam quoad gradus, quam quoad cetera, vide Feuda plana.**
- Successor in feudo nouo ex pacto, & prouidentia, quod verè non sit hæres ipsius defuncti, & qualiter teneatur adimplere factum defuncti, declaratur ex Autoris sententia contra Annam, & Frecciam, pag. 225. num. 21. cum sequentib.**
- Successores qua actione teneantur soluere paragium foeminis, pag. 232. num. 1. & sequen.**
- Successio foriudicati cessante vltimo capite vnde vir, & vxor vadit etiam ad fiscum vltimum successorem nec foriudicatus habeat bonorum dispositionem, etiam attentata gratia praedicta confiscationem tollente, p. 285. nu. 10.**
- Successio ex dispositione consuetudinis in bonis antiquis cuiusmodi sit naturæ, & an feudo ex pacto, & prouidentia assimilanda, p. 287. nu. 14.**
- Successio in feudo ex pacto an sit vera successio, p. ead. nu. 15.**
- Successio de iure feudorum vsque ad quem gradum extenuatur, & quæ sit verior opinio, p. 295. nu. 4.**
- Successor filius in feudo ex pacto, & prouidentia quomodo teneatur exequi praeceptum testatoris, p. 211. nu. 16.**
- Successores filij, vel agnati quomodo teneantur adimplere factum praedecefforis in feudo ex pacto, & prouidentia, p. 212. nu. 19.**
- Successor in feudo nouo ex pacto qualiter teneatur ad æs alienum ipsius morientis, pag. 213. num. 25. & pag. 221. num. 8. remissiue, & declaratur late p. 225. nu. 21. & seq.**
- Successio alio modo transfertur per viam subingressiois alio per viam transmissionis ad filios, & descendentes, & declaratur p. 152. num. 21.**
- Successio ex dispositione consuet. si moriatur, qualiter practicanda in descendentes in infinitum, & quomodo semper principium, & primum ipsius aphorismum repetatur, declaratur p. 152. nu. 2.**
- Successio ad lucra reteruata ex dispositione l. foeminæ. §. illud, Cod. de fecund. aupt. debet regulari à successione paterna, pag. 216. num. 33.**
- Successionem ad feuda ex pacto, & ad alia ad quæ filij vocantur vti filij regulandum ex constit. dispositiua comprobatur à num. 26. vsque ad nu. 39. vbi D. Iulij Male referuntur ponderationes, p. 214.**

Success-

I N D E X.

T

Succesio ad virilem qualiter practicetur in foemina masculiata declaratur ista virilis, quae sit. p. 145. nu. 7.

Succeffores omnium in succesione descendētium, quatuor genera explicantur quoad praxim consuet. si moriatur, p. 149. nu. 1.

Succeffor de consuetudine licet non sit vniuersalis, est tamen plenarius illius rei succeffor, & quomodo intelligatur ista plenaria succesio, p. 45. nu. 10.

Succeffionis reseruatō in dotatione foeminae quando valeat in praediciūm fisci, & quando in praediciūm aliorum succefforum tam in feudo haereditario, quam in feudo ex parte, p. 120. nu. 30.

Succeffionis reciprocae ratio in bonis antiquis qualiter inter parentes, & filios consideranda, p. 25. nu. 34.

Succeffionis transmissio, vid. Transmissio.

Succeffores quando dicantur morosi in non-maritandis amitis, vel sororibus ad finem introducendae masculiationis, pag. 159. num. 21.

Succeffio iuxta dispositionem auth. defuncto, quando extant sorores, & fratres, qui illas excludunt, quare erit diuidenda in capita iuxta numerum filiorum masculorum, & ascendentium, non connumeratis personis foeminarum, iuxta casum tractatum in decis. 92. de Franch. late explicatur, pag. 138. num. 24.

Succeffio nepotum absque patruis in succesione patruj qualiter partienda in capita, vel in stirpes enūciatur decisio Sacri Consilij, & qualiter practicanda dicta conclusio pendente masculiatione foeminae, pag. 139. num. 28. & 29.

Supplementum paragij regulariter est eiusdem naturae, vr est paragium, p. 271. nu. 1.

Supplementum legitimae filiae exclusae ab intestato per consuetudinem, vel constitutionē an debeat quando in aliquo fuit instituta, & quid de supplemento paragij, ibid. p. 272. num. 3.

Supplementum paragij, & legitimae quando dandum filiae iam verè dotatae, & maritatae à patre, & quid si pater dotes legasset, p. 272. nu. 4. & 5.

Supplementum veri paragij dandum à succefforibus, quando ab ipsis fit dotatio, & quando, p. 273. nu. 6.

Supplementum paragij an transmittatur, pag. 273. num. 7.

Surrentina ciuitas viuit secundum consuetudines Neapolitanas, pag. 162. num. 29, circa finem.

Tellij opinio in materia renunciacionis factae per ingredientem religiosem, quod censetur personalis, & non realis refellitur p. 322. nu. 12. & seq.

Tempus mortis. attenditur in declarando paragio, quod liquidatur in legitima, pag. 333. num. 14. sicuti quando est declaranda lesio in renunciacione legitime, p. 334. nu. 18.

Tempus quale requiratur in prescriptione consuetudinis variae opiniones, pag. 7. num. 17.

Tempus dotationis metitur lesionem in dotatione patris, vel matris, p. 333. nu. 13.

Tempus mortis metitur lesionem dotatae de viuis, videlicet de paternis, in aliorum patrimonij, in quibus legitima tantum datur, quando omnibus renunciauit dotata, p. 333. num. 14.

Tempus 16. annorum datum in dilatione maritandi foeminas per consuetudinem non est datum ad beneficium dilationis, sed ad poenam differentium, p. 160. nu. 22.

Tempus quale spectandum in liquidatione bonorum ad finem liquidandi paragium, p. 223. nu. 1. vbi in fine refertur decisio Sacri Cons. vbi fuit per moram fratris non dotantis inspectum tempus dotationis in liquidatione, & aestimatione feudorum, quae decisio per Autorem difficultatur.

Transmissio transmittens ad extraneū succefforem succesionem cū iure excludendi, an operetur transmissionem oneris dotandi cū poena masculiationis etiam in extraneum, p. 158. nu. 18. & qualiter. nu. 19. & 20.

Territorium quid sit. p. 27. nu. 2.

Territorium Ciuitatis, & castri, an castrum, vel ciuitatem contineat. p. 28. nu. 3.

Titulati sine feudis, p. 6. nu. 11.

Titulata consuetudo quae, p. 6. nu. 11.

V

Vacuna dea quae fuerit, p. 72. nu. 7.

Varius vacillans contradicens, explicatur p. 72. nu. 6.

Vassallus quomodo teneatur praestare seruitium vti seruitium, & quomodo auxilium vsi insitum in fidelitate, pag. 79. num. 5. & sequen.

Verbum frequens, & rarus qualiter intelligendum, p. 74. nu. 1.

Verba vsualia quae, & quomodo verborum proprietates ex vsu communi loquendi oriuntur, p. 92. nu. 5.

Veritas

I N D E X.

- V**eritas familiarissima sapientiæ, p. 65. nu. 1.
Veritas quotuplex, & ipsius diffinitiones, p. 66. num. 4. an & quomodo falsitatis emula dici possit, ibidem num. 6. quomodo simplicitatis amica, p. 67. num. 8. quare non lateat sub modio. num. 10. Immutabilis, & inuariabilis. nu. 11. Mendacij fictiones, & comenta excludit, p. 68. nu. 12.
Veritatis effectus qui eam sequantur vti partē iustitiæ, p. 68. nu. 13.
Veritas omnium fortissima res, p. 69. nu. 19. & quomodo tollat personarum acceptionem, p. 69. nu. 20. quomodo non habeat angulos, p. 67. nu. 9.
Vitæ militia potest filius per ingratitude commissam cōtra patrem, vel alium cui succedit priuari, licet non per ingratitude contra fratrem, p. 183. nu. 16. & seq.
Vita militia liquidatur iuxta æstimationem redditus feudi, p. 222. nu. 10.
Vitam militiam non esse debitum hæreditarium, & an præsumatur legatum animo cōpensandi cum vita militia, & alia plura, vid. in verb. legatum, & verb. compensatio, & verb. paragium.
Vita militia non regulatur secundum naturam alimentorum, p. 262. nu. 26. & 27.
Vitæ militiæ quando censetur renunciatum p. 16. nu. 4. in princ.
Viualdus notatur quod falso intellectum consistat se traditum sibi assumpserit, cum primo fuerit Cumis Siculi inuentum, p. 113. num. 15.
Vniuersitas Neapolitana quomodo fuerit per duodecim viros representata, p. 82. nu. 14. & quæ requirantur ad validandum actum vniuersitatis, p. 83. nu. 17.
Votorum paritas quomodo accipiat ur, & de praxi preferendi sententias in paritate votorum, p. 85. num. 1.
Vrillus Afflicum impugnans in decis. 158. notatur, p. 291. num. 7.
Vterina amita. vel soror, vid. soror, & vid. amita, & frater.
Vxores sexagenarias ducentes posnam luentes p. 162. col. 1. in fin.

F I N I S.

R E G I S T R V M.

* A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T
V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff a b c

Omnes sunt Terni, præter *. quod est Duernus;

N E A P O L I,

Ex Typographia Lazari Scorigij. M. DC. XXIII.

S U P E R I O R V M P E R M I S S V.

ERRATA SIC CORRIGITO.

p. 3. col. 1. vers. 27.	vniuersus prædictus	vniuersus mos prædictus
p. 3. col. 1. nu. 11.	quodammodo	quo nam modo
p. 3. col. 2. vers. 18	legiturne	vt infra
p. 6. col. 2. vers. 27.	Long. in rub. 6.	in rub. Cod.
p. 15. col. 2. vers. 46.	viderem,	videremur
p. 21. col. 1. vers. 2.	grauibus	gradibus
p. 21. col. 2. vers. 12.	accipi	accipere
p. 22. nu. 25. vers. 6.	agnatos	cognatos
p. 23. col. 1. vers. 6.	petitione	repetitione
p. 23. col. 2. vers. 11.	sed contra	sed nec contra
p. 33. col. 1. vers. 47.	mutuans	mutans
p. 53. col. 2. vers. 8.	269.	469.
p. 59. nu. 19. vers. 11.	in Herrico	Herrico
p. 60. nu. 23. vers. 2.	Bernnæ	Brennæ
p. 60. nu. 23. vers. 11.	necato	necatur
p. ead. nu. eod. vers. 12.	ascripto	ascriptus
p. 61. nu. 31. vers. 9.	cognominato	cognomento
p. ead. nu. 33. vers. 1.	eam tñ	eam tum
p. ead. nu. 34. vers. 4.	Historia	Historiæ
p. ead. nu. 35. vers. 2.	ibi	illuc
p. 63. col. 1. vers. 1.	seditionem	seditiones
p. 64. nu. 50. vers. 4.	coloretur	coleretur
p. ead. col. 2. vers. 34.	anteceffuram	antecefforum
p. 65. col. 2. vers. 23.	recepit	recipit
p. 66. nu. 4. vers. 16.	credemus	credamus
p. 70. nu. 23. vers. 4.	quem	per quem
p. 70. col. 1. vers. 11.	defunt verba	tanquam actor vel reus
p. 71. col. 1. vers. 8.	exemplares	libri
p. 71. nu. 5. vers. 4.	melior	melius
p. 72. nu. 9. vers. 2.	exemplare	exemplar
pag. 73. col. 1. vers. 5. in tex.	vt loquatur	vt loquamur
p. 74. nu. 4. vers. 4.	ciuis	ciues
p. 80. nu. 10. vers. 11.	ferendis	ferendis
p. 84. col. 1. vers. 2.	consuetudines	consuetudinibus
p. 87. nu. 11. vers. 25.	feudis habentibus	feuda habentibus
p. 93. col. 2. vers. 2.	iudicio	comprobatae iudicio
p. 94. col. 2. nu. 4. vers. 12.	veneranda	venerandi
p. 95. col. 2. in vlt. vers.	distinguenda	dispungenda
p. 101. col. 2. vers. 16.	potuatis	potestatis
p. 105. col. 2. vers. costat. linea 19.	excludi non admittitur	excludi qui nō admittitur
p. 110. col. 2. vers. 14.	perdidissent	perdidisset
p. 111. nu. 7. vers. 23.	potius	debet deleri
p. 116. col. 2. vers. 21.	erat	erit
p. 116. nu. 20. vers. 5.	pater	pates
p. 117. nu. 22. vers. 2.	tutorem	autorem
p. 118. vers. penult. nu. 2.	excludatur	excluderetur
p. 119. col. 1. vers. 22.	non iure	nam iure
p. 120. col. 1. vers. 13.	promittat	permittat
p. 222. col. 2. vers. 17.	quo potuisset	quomodo potuisset
p. 124. nu. 40. in fin.	quando	quomodo
p. 225. col. 2. vers. 13.	semper fratrem	semper frater
ibid. vers. sequen.	& si	& sic
ibid. vers. 22.	prædictam	prædictæ
p. 134. col. 1. vers. 8.	debet	debeat
p. ead. col. ead.	nu. 7.	nu. 6.
p. 135.	nu. 22.	nu. 12.

p. 137. nu. 19. vers. vlt.
 p. 146. col. 1. vers. 15.
 p. 157. col. 2. nu. 12. ver. antep.
 p. 159. nu. 21. vers. 2.
 p. 160. nu. 22. vers. 6.
 p. 160. nu. 24. vers. 2. & 26.
 p. 161. col. 2. vers. 11.
 p. ead. & ibid. nu. 2.
 p. ead. & ibid. nu. 34.
 p. ead. & ibid. nu. 35.
 p. 164. nu. 39. vers. 5.
 p. 165. nu. 41. vers. 10.
 p. 168. col. 1. vers. si vero; lin. 22.
 p. 168. nu. 49. vers. 2.
 p. 178. nu. 69. vers. 5.
 p. ead. ibid. vers. 10.
 p. 181. nu. 6. vers. 13.
 p. 187. nu. 6. vers. 8.
 p. 188. col. 1. vers. 36.
 p. 189. nu. 10. vers. 10.
 p. ead. nu. eod. vers. 38.
 p. 190. nu. 11. vers. 18.
 p. ead. vers. nec est col. 1. nu. 4.
 p. 190. nu. 12. vers. 31.
 p. 191. col. 2. vers. 11.
 p. ead. col. 2. vers. 20.
 p. 193. nu. 20. vers. penult.
 p. 194. nu. 24. vers. 22.
 p. 204. nu. 19. vers. 4.
 p. 211. col. 1.
 p. 231. nu. 41. vers. 20.
 p. 232. nu. 5. vers. 5.
 p. 246. col. 2. vers. 12.
 p. 252. col. 2. vers. 1.
 p. 265. col. 2. vers. 1.
 p. ead. col. ead. nu. 39. vers. 2.
 p. 290. nu. 5. vers. 9.
 p. 291. nu. 7. vers. 25.
 p. 298. nu. 9. vers. 23.

 p. 303. nu. 12. vers. 15.
 p. 313. col. 1. vers. antepen.
 p. 314. col. 1. vers. 13.
 p. 322. col. 1. vers. 29.
 p. ead. nu. 13. vers. 3.
 p. ead. nu. eod. vers. 6.
 p. 325. col. 2. uers. final.
 p. 331. nu. 9.
 p. 332. nu. 12. vers. 22.
 p. 334. nu. 15.

fol. 27.
 viris
 veniemus
 delatio
 dilatis
 maiori minori
 quam masculiationem
 admittendum
 vero
 vt refert
 vti extracta
 denunciacionem
 penes ipsorum
 consuetudinem notatā
 iuro quæst.
 nam Iser.
 debentur
 prætere
 vocabantur
 matrimonium
 impossibilis
 at oneri
 omnes
 restitutionem
 permittere
 actualis
 quem debebatur
 donatione
 de quarum
 nu. 17.
 Item
 voluisse
 de datione
 & sic virilis
 ad quos succederent
 viris
 exhæreditati
 cum mater
 prærogatiuam sexus, &
 ætatis
 cum fratre
 videntur
 decade videlicet
 at ipsius
 quæ rationes
 quia ipse
 in eopum
 non videtur
 viri
 non vera

filz. 27.
 virilis
 veniamus
 dilatio
 dilatio
 maior minor
 quem masculiatio non
 admittendam
 vno
 & refert
 vti extranea
 renuociacionem
 per ipsorum
 consuetudinem nostram
 iuxta quæst.
 & Iser.
 debeantur
 transcendere
 vocabantur
 monasterium
 improbabilis
 aut oneri
 omnia
 restrictionem
 promittere
 actuales
 quam debebatur
 dotatione
 de quorum
 nu. 16.
 dele illam ditionem
 noluisse
 à collatione
 & sic virilis liquidabitur
 ad quas succederent
 virilis
 exhæredati
 cum nec mater
 addas, secundū ea quæ di-
 ximus supra fo. 116. n. 20.
 cum fratre sotor
 videatur
 decade 13.
 ac ipsius
 quam rationes
 quia ipse
 in eodem
 non video
 vestiri
 non est vera

